

Opuscula medica, quae reperiri potuere, omnia nunc primo simul edita / [by H. Boerhaave].

Contributors

Drelincourt, Charles, 1633-1697.
Boerhaave, Herman, 1668-1738.

Publication/Creation

Hagae Comitum : Apud Alberts & van der Kloot, 1727.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/qyhtt8yb>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

62385/13

MEDICAL SOCIETY
OF LONDON

ACCESSION NUMBER

PRESS MARK

DRELINCOURT, C.
the Younger

U5

CAROLI DRELINCURTII

*Viri longe Celeberrimi, Regii in Galliis Me-
dici, in Academia Batava, quæ Leidæ est,
Anatomes & Medicinæ Professoris
Clarissimi,*

OPUSCULA
MEDICA,

QUÆ REPERIRI POTUERE

OMNIA,

Nunc primo simul edita.

HAGÆ COMITUM.

Apud ALBERTS & VAN DER KLOOT, 1727.

LONDON MEDICAL SOCIETY OF LONDON

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY
JAN 10 1900

RECEIVED
MAY 10 1900

AMERICAN

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY
JAN 10 1900

AUDITORIBUS

S U I S

H. B O E R H A A V E.

Euge! Expectati tandem libelli prodeunt, quos CAROLUS DRELINCURTIUS, vir longe Clarissimus, conscripsit, utque Ejus erat mos mole exiguos singulatim edidit. Quo collecti simul omnes, atque in unum redacti corpusculum, vestros in usus hi possent comparari, sedulo operam dedi, postquam deprehenderam, exempla deficere talium rerum studiosis, intereaque pulchre scirem ea his contineri, & plurima quidem, quæ ad disciplinæ medicæ commoda promovenda facerent quam plurimum. Quin & ideo potissimum ita facere gestiebam, quoniam multa ex illis olim didicisse, grata equidem recordatione lætus sæpenumero reminiscor. Neque vel dubitare fas est, quin placitura sint inprimis opuscula hæc elegantibus auctorum spectatoribus. Quum

gravissimarum rerum pondera paucissimis, iisque lectissimis undique, verbis complectantur, ut & acerbam artis severioris culturam amoenissimis interspersis emolliant, atque mitificent. Flosculis, fabulis, fabellis, historiolis, leporibus, salibus, jocis, dum condiuntur fastidiosa ex se, fallitur dulcedine, interim vera docetur animus legentis. Sua quippe tempestate alium haud temere auctor hic invenisset, qui de peritia Latini, Græcique, sermonis, de rerum Medicarum cognitione, de scientia Antiquitatum & Historiarum, jure cum eo contendisset. Omnia vera hæc suavi adeo confusione sapienter Ille miscere suetus, ut omne tulisse punctum videretur, utile scilicet & dulce plena manu offerens. Neque tamen mirum videri queat, emicuisse adeo inter alios Medicos DRELINCURTIIUM. Patre namque erat creatus CAROLO DRELINCURTIO, insigni illo, & Christiano vere, Theologo. Lutetiæ Parisiorum primo Februarii anno millesimo, sexcentesimo, trigesimo & tertio nascentem exceperet. Quare, ut à stirpe, ita & ipso natali loco, felix. Pater enim & mente erat præditus
 omni

omni doctrinae genere instructissima, filiisque suis ad optima quæque educandis aptissima, tum & animum gerebat hisce negotiis curandis deditissimum. Sed &, eximia temporum felicitate, Parisiis ea ætate præcipue florebat quidquid ad excolendam bonam mentem requiri posset. Dum itaque pronum sponte naturæ & promptum ad pulcherrima quæque gnatum præceptis, & exemplo, urgeret Genitor, atque à teneris ita formaret unguiculis, præclaros simul docendi magistros adhibuit, quo acutissimam à natura aciem mentis expoliret, ornaretque omnibus rebus, quæ ingenii felicitatem perficere possent. Et patri quidem & filio una mens, ut sacris dicaretur eruditum pectus. Unde paternis consiliis, suoque impetu, fratrumque binorum natu majorum exemplo, mentem imbuerat iis, quæ in oratore Christiano, optimus ut laudetur, necessaria. Quum vero omni hæc cura agitans, & prosequens, interim morbo ipse obnoxium haberet & valetudinarium, corpus, circumspicere incepit ad remedia huic curando apta, & de studio igitur

tur medico cogitare, ea modo gratia, sibi ut confuleret, neque animum inducens hætenus, ut aliis medicinam faceret. Penetrabile juvenis ingenium labore improbo, præeuntibus ipsi summis Viris, ocyus sibi legit, quidquid in Grajorum monumentis, scriptis Romanorum, vel inter præclarissima Recentiorum inventa, haberetur præcipui. Dumque summos in arte viros Lutetiis, Salmurii, & Montpelii frequens coleret, veram animo suo Medicæ rei scientiam conciliavit. Postquam vero sapiens recte viderat, corporis mala curare Medicos, hujus fabricam accuratissime cognitam habere præ cæteris omnium maxime necessarium habuit, ut quid in illo boni, mali quid, adesset, perspiceretur, atque ex comparatione sani cum ægro intelligeretur liquido, quænam foret in uno quoque morbo ægritudinis indoles; quænam, ut in integrum restitueretur corpus, requisita conditio. Totum itaque magno sub Riolano contemplationibus Anatomicis se dedit; evolvit simul Antiquos, Recentisque; atque assidua ipse exercitatione artis in cadaveribus incidendis semet occupavit;

vit; triplicato dein hocce instrumento fretus Anatomes construxit syntaxin, quam dum sermone elegantissimo, demonstratione exquisitissima, publice postea, tanto cum applausu felix ostendebat, aures, animos, oculos, omnium in se convertebat. Anno igitur 1650, Septembris 24. Salmurii Magister Artium Liberalium, atque Philosophiæ doctor creatus; dein 28. Augusti anno 1654. Monspelienſi in Academia, summa cum solemnitate Medicæ sapientiæ titulis publice decoratus fuit. Sed vel & tum inclinabat animus sacris docendis se tradere: verum spectata viri in arte medendi peritia, mox coëgit huic exercendæ ut se dederet, interim anatomicis perpetuo inhærens. Adeo itaque inclaruit viri fama, ut Celsissimus Turennae Princeps illum sibi Medicum domesticum legerit; quin & statim exercitui suo in Flandria, cunctisque nosocomiis ibidem, Rex Galliarum eundem præfecerit; quod ille munus tanta cum Laude anno 1656, 1657, 1658, donec pax conjugio Regis sancita, obivit, ut lautissima super hisce rebus præclare gestis Principis manu testimonia data ipse leg-

ge-

gerim. Imo vero Nobilissimus Vir, D. VALLOT Archiatrorum Regionum Comes, perfunctum feliciter hoc munere, Regiis in Gallia Medicis inscripsit. Integro Ille decennio deinceps Parisiis egit, studendo atque artem exercendo, ut assiduus, ita clarus. Donec Amplissimus Vir, CONRADUS VAN BEUNINGEN, Reip. nostræ ad LUDOVICUM XIV. Legatus, Academiae hujus cum cura Curator, cognitum sibi CAROLUM DRELINCURTIIUM in hanc Academiam vocandum curaret: ut Medicinam doceret publice & privatim, titulo ordinarii Professoris. Biennio vero postea & Anatomen docendi, & præmonstrandi munus addidere Curatores. Atque ita quidem Ille utramque hanc ornavit illustri in Academia spartam, ut supra nihil vel desiderari queat. Donec, senescentibus ipsi, atque ægris, oculis, Clarissimus. ANTONIUS NUCQUIUS Anatomes Professor adjunctus, ex votis DRELINCURTIANIS, Ipse dein præceptis Medicis tradendis incubuit ad vitæ finem usque. Anatomica sic excoluit, docebat ita, ut res ipsas in corpore humano rite prius perspectas, repetito dein successuum concentu penitus

9
nitus firmatas, conferret semper cum iis, quæ
Veteres Recentioresve super his commentati
fuerant, ut & apertam rem coram ostenderet,
describeretque, atque simul suam cuique In-
ventori laudem tribueret. Neque ullum un-
quam super his Autorem neglexit, quin anxia
cum sollicitudine scripta ejusdem consuleret
diligenter, & intenta cum cura excuteret. In-
comparabili ad hæc diligentia, perspicientia,
atque candore, quam religiosissime, ubique
utebatur, adeo ut ad expositionem partis cu-
jusque in corpore effunderet pleno pectore,
quidquid unquam de illa humana iudustria
repererat, conscripseratve. Quoties definivit
partium indolem, mirareris pene nimiam vel
minutissimorum in his annotationem, inte-
rim in tota descriptione vix literulam superva-
caneam reperires. Neque, qui sibi parcebat
nunquam, aliorum supinam ad hæc negli-
gentiam æquo ferre animo poterat, sed acri-
ter sæpe notabat vitia auctorum, falsisque sæ-
pe deridebat jocis. hinc acerba quandoque jur-
gia passus. Quorum & exempla una cum his
edenda putavi ea inprimis gratia, quod aliter
haud

haud facile propria Viri scripta intelligi queant. In Medicis sancte se & sapienter gessit, qui veram & masculam Græcorum disciplinam sequutus, nil temere, nil neglectum. Id ex his perspicere poteris. Tanta & inde Viri in Arte fama, ut Celsissimus Arausionensis Princeps GULIELMUS TERTIUS, Magnæ Brittanniæ Rex, Hunc Sibi, Reginae Mariæ, Medicum in difficilioribus voluerit; ipsumque, si splendidior forte Persona graviore cum morbo conflictaretur, semper consuluerit. Ita tandem immoriens studiis, annis & diuturno morbo confectus, trigesimo primo Maji anno Millesimo, sexcentesimo, nonagesimo & septimo mortuus, cara hæc nobis monumenta reliquit.

INDEX TRACTATUUM

in hoc

Volumine contentorum.

Q uæstio Therapeutica. an omnibus putridis Febris Venæ sectio & Purgatio?	Pag. 3
Quæstiones quatuor Cardinales.	19
I. an Arthritidi Thermæ?	24
II. an Apoplexiæ Ranularum Sectio?	30
III. an in Febre bilosus humor expurgandus aliquan- do ante πεπασμον?	33
IV. an Affectioni Hypochondriacæ chalybis usus.	35
Quibus Quæstionibus annectuntur Assertiones, Problemata, & Paradoxa, cum carminibus in Laudem Drelincur- tii Variis.	
Oratio Doctoralis Monspeffula.	57
Diatriba de Partu Octimestri Vivaci.	77
Quæstio Physiologica an Partus Octimestris Vitalis.	88
<i>La Legende du Gascon, ou la Lettre de Charles Drelincourt, à Monsieur Porreé, sur la Méthode, pretendiie nouvel- le, de tailler de la pierre.</i>	129
<i>Deux autres Lettres sur la mesme matiere à Monsieur Val- lot.</i>	153
Oratio super civitatis & Academiae calamitatibus & super Clariss. Viri Joh. van Horne natalibus, vitæ institu- to, & è vivis excessu habita.	165
Præludium Anatomicum.	167
Libitinæ Tropæa Pag. 201. cum Appendice ad Glauulosos Doctores.	267
Limatulum atque Politulum Ordinis Elephantini de Drelin- curtianis Libitinæ Trophæis Indicium.	298
ΕΥΦΗΜΙΣΜΟΙ Cardiaci contra Viperinos Calumniatorum morsus.	302
	Ref-

	Pag.
Responsio Lepidi Pacifici Saxoferratenſis ad Epiſtolam Bibliopolæ Leiſenſis Græco-Latini de Exilio Medicorum Romanorum & de abſurdis Libellis Drelincurtianiſ Pag.	315
Alithophili obſervationes extemporaneæ ad Drelincurtii Libitinæ, nec non famæ ſuæ Trophæa. &c.	351
Apologia Medica, quâ depellitur illa calumnia, Medicos ſexcentis Annis Roma exuſaſſe.	393
De Conceptione Adverſariâ.	427
Hypomnemata de Humani Fœtus membranis.	451
Meletemata de Tunicâ Fœtus Allantoide.	473
Animadverſiones de Tunicâ Chorionis.	483
Caſtigations de Membranâ Fœtus Agnina.	493
Emendationes de Fœtuum Pileolo ſive Galeâ.	507
Meditationes Elencticae ſuper Humani Fœtus Umbilico.	516
De Conceptu, formatione, nutritione atque partione Fœtus Humani.	541
Lucubrationes Hiſtoricæ atque Phyſicæ de Fœminarum ovibus.	583
Curæ ſecundæ de Fœminarum ovibus.	619
Appendix de Utero.	629
Diſſertatio de Variolis atque Morbillis.	643
De Divinis apud Hippocratem dogmatis ſermo.	667
Experimenta Anatomica ex Vivorum ſectionibus petita.	677
Diſſertatio Anatomico-Practica de Lienoſi.	717

Clarissimum

Monspeliensis Apollinis

STADIUM,

CURRENTE

CAROLO DRELINCURTIO,

CAROLI FILIO, *Parisi*no,

ET

Liberalium Artium Magistro,

Doctorem Ambiente

Anno Salutis M. D. C. LIV.

Οὕτω τρέχετε ἵνα καταλάβητε.

Ita currite ut comprehendatis.

1. Cor. ix. 24.

Anno Salutis M. D. C. LIV.

Q U Æ S T I O
T H E R A P E U T I C A
P R O

*Prima Apollinari Laurea consequenda,
proposita ab Illustrissimo*

V I R O

D. D. LAZARO RIVERIO,

Regis Confiliario & Medico,

N E C - N O N

*In Alma Monspeliensium Medicorum
Academia Professore dignissimo,*

Sub hac verborum serie,

A N

Omnibus putridis Febris Venæ
Sectio & Purgatio?

Corollarium I.

uamdiu Microcosmi partes solis sui benignis ra-
diis collustrantur, tamdiu viget illarum *ἡμε-
ρία τε ἔστι καὶ ἀπαιτία*, laudanda temperies & actio
bona. Sed ubi primùm in illas beneficium istud
vitæ fidus, de suo sinu, depascentes flammæ
eructat *δυσκρασίαν τε καὶ κακοπραγίαν*, intempe-
riens

riem & actionem culpandam, ipsis immittit; Isthoc enim calore immoderationi, ac proin extraneo, perfusae partes solita sibi munia ritè obire detrectant. Ignis autem ille è cordis laribus in *ἐλομελίαν* universam membrorum compagem diffusus, febris est, quæ Latiâ linguâ id nominis accommodatè sibi assumptit ab obsoleto verbo *Februo*, quod idem est ac *ferveo*: hinc quoque gens Græca τὸν πυρετὸν καὶ τὸ πυρέτιον ὡς τῆ πυρετὸς *febrem* & *febriculam* ab igne aptè congruentérque deflexit. Cordis ergo Febrilis æstus *igneus* est, atque adeò partibus hostilis, utpote exuberans: Incendium enim istud actuale atque vegetum, & verè spirituosum, omniumque functionum opificem similiarium partium calorem immutat & gradu intendit, atque ita naturæ tædium affert, inque causa est hostilitate sua, cur suas anima functiones turbulenter exerceat. Jurè igitur meritóque *Febris* describenda venit *intemperies calida universalis*, ex naturali & præter-naturali caliditate ortum ducens, propter conversum nativum calorem in igneum; primas quidem in corde, in universo deinceps corpore secundarias sedes habens. Tantâ profectò descriptionē cuius obviū est Febris illam ideam maximè nobis arridère, quæ nostræ menti febrem exhibet nomine *caloris præternaturam* in corde quidem primū accensi, sed mediantibus sanguine atque spiritibus effervescentibus, ac etiam ardore deflagrantibus, per arterias atque venas in membrorum systema totale disjecti, particulisque suis æstuosis, efferis atque petulcis animalem oeconomiam omnem conturbantis.

Corollarium II.

Hinc itidem cuilibet in propatulo est τὸ ἐμφυτον τὸ θερμὸν *calorem innatum* ad Febrem succendendam malè affici. Qui etenim nobis prius inerat ex traduce calor amicus, utpote blandus, halituosus & mitis, atque adeò partibus natus atque socialis, is idem, mehercle, post illud incendium efferendo

vendo conceptum, nobis inimicatur; tunc quippe fit mordax, fumosus & acer, ac proinde toto cœlo alienus ab illo calore, qui nobis ἐμφυτός τε καὶ ἀπεσφυτός velut *insitus & facile coalescens est*. Fervor autem & æstus ille, atque ita februm integra cohors, cordi, illique annexis arteriis tunc incubat, quum sanguineæ particulæ, potissimum biliosæ atque sulphureæ, vel motu, vel putredine, vel adhæsu caloris alterius, vel detento calido effluxu, vel permissione calidæ substantiæ quodam veluti ex fonte ebullientis, ignem concipiunt; uti verax Pergamenus docet. Quinariam enim febrilem illam incensionem ἢ τοι ἀπὸ κίνησιν, ἢ ἀπὸ σῆψιν, ἢ δι' ὁμιλίαν ἐτέρας θερμότητος, ἢ δι' ὀπίσχεσιν ἀπορροῆς θερμῆς, ἢ δι' ὀπμιξίαν ἑσίας θερμῆς ὡσπερ γε ἐν πηγῆς πύον ἀναζέσεως, lib: 1°. de diff. Febr. commemorat. Quintuplici siquidem illâ causâ τὰ τῷ αἵματι μόρια sanguinis particulæ bulliunt atque flammescunt. Haud secus ac enim vel oleum in sartagine flamma lambente fervet atque flammatur; vel rotæ celeri circum axem affricu fervidæ fiunt; vel pyrites pyritæ commissus, aut etiam ferro illisus stricturas emittit; vel fœnum recens, sed congestum & arctius conclusum ardet; vel sulphur denique prunis injectum ardore deflagrat; ita profectò quinque commemoratorum occursum sanguinis exiles, (præsertim biliosæ nec-non sulphuris æmulæ) portiunculæ efferantur primum, ac subinde sese commovent & exagitant inconditè, atque adeò tumultuantur & πυρετωδῶς febriliter demum accenduntur. Tandiu autem efferæ, tumultuariæ & accensæ febriles illas cient turbas, quamdiu tenuiores illæ sulphureæque sanguinis particulæ, febrilis ignis fomites atque pabula, vel concremandæ supersunt; vel jam quidem conflagrantes, sed λιξιπυρέτοις febrem reprimentibus nondum restinctæ. Protinus enim atque sulphur febrile vel flammis febrilibus voratum, vel Artis Medicæ præfidiis extinctum est, sedatur spirituum turbor atque tumultus, humores defervent, & primæva partium omnium temperies blanda, pristinaque pax alta membris totis insidet.

Prout autem illa τὰ τῆς Μεγάλης Ἰπποκράτους ἐνορμῶντα, ἔχον-
 τὰ τε ἐνιχόμενα σώματα Magni Hipp. (Epid: vi. Sect. 8.)
 quæ impetū corpora moventur, quæve continent, aut continentur,
 variè atque variè afficiuntur, ita etiam multæ intra viscera se-
 ditiones commoventur & ardent, quibus comprimendis atque
 restinguendis intenti Medici Duces atavi, multifaria nomina
 illis indiderunt. Ex illarum autem multiplici divisione quæ
 circumfertur, selectissimam illam amplectimur, qua febres par-
 tiuntur in *Ephemeras* ex spiritibus ardescentibus; *Heëticas* ex
 effervescencia partium solidarum, & *Humorales* demum, quæ
 si à sanguine solūm fervido & φλόγῳσιν *levius incendium* pa-
 riente succenduntur, *Synochi imputres* passim vocitantur; si
 verò putrescente humorum illuvie microcosmici tractus con-
 flagrant, *febres putridæ* Medicos inter infamantur. Hoc po-
 stremum febrium discrimen elucidaturi, putredinis definitio-
 nem ex cap. 1°. lib: 4. *Meteorologicor.* huc transferendam esse
 censemus, σήψις ἐστὶ φθορὰ τῆς ἐν ἐκάστῳ ὑγρῷ οἰκείας ἐ κατὰ φύσιν
 θερμότητος, ὡς αἰδοτρίας θερμότητος· αὕτη δὲ ἐστὶν ἡ τῆς περιέ-
 χοντος, *putredo est corruptio caloris domestici & naturalis in*
unoquoque humido, à calore extrario: hic autem ambientis est.

Corollarium III.

Quoniam autem putrentis humoris lacuna varia atque varia
 est, ideo & multiplices febrium putridarum emergunt
 differentiæ, quas omnes & singulas *continuarum & in-*
termittentium ambitu concludunt.

Continuæ porrò, vel sunt Σύνοχοι, vel Συνεχεῖς: & pri-
 mūm quidem Σύνοχοι *Continentes* dicuntur, & suam à san-
 guine intra majora vasa computrescente repetunt originem,
 atque ideo jugem in cor mephitin exhalant, atque etiam im-
 portant, qua laceffitum assiduè, quos arteriarum modulos
 moderatur, vel præcipitanter accelerat, & febres nobis re-
 nuntiat ἐπαναστασικὰς; vel eadem propemodum instantia illa-
 rum

rum motus urget, atque sic ὁμοτόνως nobis discriminat à τῷ ὁμαστικαῖς, quæ vel grallatorio veluti passu suum stadium emetiuntur, vel à prima sua, ut ita dicam, infantia καὶ ἀπὸ πρώτης τῆς εἰσβολῆς, Ἐξ à primo sui ortu atque primo sui insultu suum ad occasum statim perveniunt; vel ut aliter id proferam, à carceribus emissas illas esse vix dixeris, quin concitatori suo cursu metas protinus contigerint. Συνεχεῖς autem, sive *Continuæ periodicæ*, indefinenter quidem affligunt, sed impetu dissimili; prout quippe statis periodis incandescunt & majoribus flammis exardent, diebus scilicet vel singulis, vel alternis, vel quarto quoque die, inde etiam varia nomina fortiuntur, atque vel *quotidianæ*, vel *tertianæ*, vel *quartanæ continuæ* nominantur. Singulæ autem in Esse suo pendent ab effervescencia calida, quam referunt acceptam putrentibus variæ indolis humoribus pituitosis, biliosis & melancholicis hostiliter commistis, è quorum lucta confestim suboritur *particularum in sanguine motus inconditus* Ἐξ ebullitio inordinata, sive ἡ τῶν τῶ αἱματὶ μορίων κίνησις πὲρ ζέσεως ἀτακτῆς, à quibus vera, genuinâque *febris continuæ* ὑπαρξίς *essentia* repetenda venit. Hæc enim suas habet ἀναδιπλώσεις *reduplications*, *exacerbationes* & *excandescencias*, prout illa κίνησις πὲρ ζέσεως *motio atque fermentatio* aliàs major, aliàs verò minor concietur.

Intermittentes autem ad omnimodam quidem ἀπουσίαν *febris absentiam* vulgò perveniunt, sed periodicè recurrunt, atque illius interdum sui recursûs spatia usque eò statâ nanciscuntur, ut cum ipso sole de reversionis temporibus decertent. Sive enim *quotidianæ*, sive *tertianæ*, sive demum *quartanæ* sint, (uti tres illæ vulgatiōres perhibentur,) ex condicōto veluti revertuntur; quæque per amica paroxysmorum silentia sepultæ credebantur, postliminio resurgunt, & novis symptomatis sæviunt majoribus, minoribusve, prout pravi illarum succi in prima corporis regione congesti atque computrescentes, ab uligine sua putri, vel multam & crassam, vel parcam & tenuem evaporationem emittunt. Etenim,
pro-

protinus ac illarum fermentum atque *συντεδονῶδες τὸ μίανμα* inquinamentum putre suo in foco (ubique Diis placuerit illum esse, partim intra, partim circum viscera varia, jecur, lienem, pancreas, renes succenturiatos, aliasve glandulas, cum mesentericas, tum epiploicas) *ἀναζυμᾶται* fermentescit & effervet, illico etiam per vasa, uti etiam per cæca partium spiramina, in cordis thalamos *ἐξαμίζεται* vaporat, exhalat, expirat atque fumat, statim autem atque cor taliter *ὑποτίθεται* & tetrâ hâc atque *σὺν τῇ ἀνάθυμιάσῃ* expiratione suffumigatur, paroxysmum febrilem, sive prælium naturæ cum morbo ciet, eumque majorem, minoremve, ratione vel densioris & acrioris, vel rarioris & mitioris suffumigationis; uti etiam ratione putridi segmenti, multi vel pauci, fortis vel debilis, quod ab illa febrili massa, tali vel tali in foco fermentante, isthoc intestino fermentantium particularum tumultu defectum compellitur, atque etiam vasorum ductu convehitur in cordis ventriculos: & ratione demum solis microcosmici, vel nebulas illas vivaciùs, languidiùsve discutientis; vel putridum illud *τὸ διαπρασμάριον* quod defectum est, atque revulsum seriùs aut citiùs superantis. Prout autem usu venit febrilem illum intra focum varia atque varia congeri, computrescere & conflagrare, ita etiam febres multiformes exardescunt, quas Practici *Compositas* nuncupant, & in quarum natales inquirere, tum instituti mei ratio refugit, tum unius corollarii limites angusti detrectant. Hic enim rerum duntaxat apices delibamus.

Corollarium IV.

Isthæc porrò ubi dant clara incendia lucem, suo fulgore micanti sese patefaciunt: sicut enim flammiferæ faces nequeunt sub modio latitare, nam actu sunt perspicuæ, adeoque aërem movent & collustrant *potestate perspicuum*; ita certè & Febris omnîs, sed putridæ præsertim *continuae incendium*

si oculos non ferit, suo tamen calore manum admotam pungit & vellicat & acrimoniæ quodam sensu veluti todicat, atque eatenus sese prodit; per-raræ enim sunt Febres *ἐνδύχιοι* *latentes* & *altum demersæ*, quarum fulgor nec explendescit, nec acrem, mordacemque, *arteriâ contrectatâ*, sensationem creat. Febres deinde, sed putres imprimis pulsum rhythmos atque concentus adeò perturbant, ut *pulsus* inæqualis, dissonus & inordinatus sub digitorum pulpamento trepidet atque subsiliat. Nihiloscius, tantus ardor, flammæque tanta coctibiles non protinus coquit *urinas*, sed illas initio vel crudas, vel leve duntaxat coctionis rudimentum exhibentes, oculis *ἐπισκόποις* *urinam inspicientibus* subjicit. His accedit, *putridas continuas* à procatarticis causis haud immediate suscitari, sed post clandestinum apparatus, sive materiam morbificam pedetentim atque clanculum congestam, confestim effullescere, ceu fulguris more subito prorumperent in actum. *Intermittentes* quod attinet, invasiones illæ & insultus habent, atque post inducias perbreves naturæ datas, in illam denuo hostiliter invadunt, idque impetu tanto, ut universam Microcosmi machinam suis insultibus illis perinde contutiant, atque Jupiter altitonans suis fulminibus quatit Olympum: Illinc *rigor* occupat artus, quos interdum adeò impellit atque succussat, ut genua genibus collidantur, & dentes dentibus pugnâ conserantur. Si porò natura, *novercans licet*, in ægrotantem minùs sævit, minitatur duntaxat, sed non ferit; tuncque summa corporis vel *inalgescunt* vel *exhorrent*. Illis quidem tribus asperis atque nocivis febrium anteambulonibus atque renuntiis, *rigore*, *frigore* & *horrore* (quorum *medius* medium noxâ tenet) quamlibet Febrem, personatam licet & alteri affinem internosces; sed non propterea vel continuarum vel intermittentium de nequitiâ certior fies, ni consulas Oracula Coa. Medicinæ igitur orgiis si modò initiatus es, veridicum atque fatidicum sanctioris Artis Medicæ sacrarium adito, & adytis hæc tristia dicta reportato, *οἱ σωχέες Ἀγὸ τείτης ὀπιτείνοντες, ὀπιλίν-
B σωσι,*

διῶσι, quæ perseverant febres ἔ tertio quoque die intenduntur, ac invalescunt, periculosa sunt. Adesdum rursus, & has minas intonantem Æsculapium audis, εἰσὶ δὲ ὀξύτατοι μὲν καὶ μέγισται καὶ χαλεπώταται νόσοι καὶ θανατοδέσται, ἐν τῷ ξυνεχεῖ πυρετῷ, sunt enim ἔ acutissimi, ἔ maximi ἔ difficillimi ἔ maxime lethales in febribus continuis morbi. Laboriosissimæ sunt ergo atque periculo plenissimæ vulgares continuæ: At profecto, vis & pernicies illarum oppidò major est, si sunt mali moris atque perversæ indolis & à vulgari Febrium genio degeneres, tunc quippe κακοηδεῖς καὶ φονικώτατοι, malignæ & perniciosissimæ habentur; atque adeò dirâ symptomatum myriade furunt in ægros, κακοηδέσται γὰρ ἔ ὅππῃ σημείων δεινοτάτων γινόμενοι, τεταρταῖοι κτείνουσιν, ἢ πρὸς θάνατον, malignæ enim supra modum ἔ signis formidolosissimis stipatæ quatrīduo, vel ante quatrīduum, perimunt. Sed illas tamen advertere est aperto Marte in nos non semper grassari, sed clam & veluti cuniculis actis, arcis nostræ vitalis fundamenta suffodere: Vitæ enim præfidiis dum inimicantur, custodes corporis vires furtim atque subdolè dejiciunt; vel ut aliter eloquar, personatæ sunt febres illæ truces atque mansuetarum larvâ rudiores & incautos illudunt; licet enim prima fronte videantur εὐηδέσται καὶ ὅππῃ σημείων ἀσφαλεστάτων, optimi moris, benignissimæ, mansuetissimæ ἔ signis securissimæ, clanculum tamen jugula petunt, suas quasi post siparia tragædias agerent. Febres igitur, quæ pro auctario & veluti superpondio κακοηθῶσαν malignitatem adjunctam habent, præfagii sunt infidi: Aliàs enim φαντασίᾳ μὲν φονικώτατοι specie quidem truculentissimæ, cùmque symptomatum pernicialium comitatu ingruunt, decumbentium tamen vitæ parcunt; Aliàs verò, mites quidem atque placidæ prima facie visuntur, sed reapsa feroces & implacidæ sunt, ac ægrotantes incautos & nimium sui securos improvīsò atque veluti ex infidiis opprimunt.

Inter has porrò atque vulgares intermittentes periculo ambigunt, quæ sunt utriusque naturæ consortes & dilucida quidem habent τῆς ἀπυρεξίας febris absentis intervalla, sed ni-

philosocius κακονδεία nequitie perimunt, atque mentitâ probitate rudibus imponunt, dum paroxysmis conflictatos improvise jugulant. Quod enim Dictatoris Edictum profertur, οἷσιν ἂν ποτε πυρετὸς ἀγρίῃ, ἀκίνδυνον, quos autem febris dimiserit, illos periculi dimittit expertes, unicè intelligendum venit, vel de contingentibus ut plurimùm, vel de intermittentibus κακονδείας malignitatis exortibus. Vulgari enim tritum est experienciâ, periculo vacare intermittentes & benignissimas & ὡς αὐτὰς esse: aliquando tamen obtingit, ut illarum curatione neglecta, nisi naturæ beneficio criticè solvantur, in multam provehantur ætatem, illòque ætatis suæ flexu multiplices accersant affectus vel acutos vel chronicos, quibus ægrotantes vel celeri fato vivis exterminantur, vel lenta tabitudine marcescunt. Dari autem intermittentes mali moris, auctoritate, ratione & experientia comprobatur. Summus quippe Hipp: Epid. 3. sect. 3. morbos enarrans qui pestilenti statu in vulgus grassabantur, præter ζυγεῖς continuas, τριταίων, τεταρταίων τε καὶ πεπλανημένων tertianarum & quartanarum atque errantium conceptis verbis meminit. Rationi enim consonum est, veneni vim, fermentantibus particulis febrili in foco procul à corde incubantem, silente paroxysmo inertem esse; at verò, tunc temporis exsuscitari & activam fieri, febriles ubi particulæ suo in foco tumultuant & petulanter in illos ferociunt humores, in quos fermentationis æstu defectæ & abruptæ feruntur, vi sua venefica turgidæ atque pollentes: tunc etiam, qui fumus, à febrili foco in cordis sinus expirat, nequaquam profectò simplex est, sed veneno delibutus atque perfusus; atque adeò vitæ nostræ principem suo perimit toxico. Illos igitur experientiæ scutica dignos reputo, qui febres intermittentes malignas inficiantur.

Corollarium V.

Ne igitur finamus morbum ad superbiam, ferociamque & immodicum modum inolescere, sed ne proterviat tyrannidemque suam in nos exerceat, omnibus animi nostri contentione atque viribus curationis aciem in id dirigamus, ut primò ratione virium habitâ, intemperiem calidam contrariis oppugnemus, humores putrentes corrigamus & putrefactos foras propellamus. Hos certè salutiferos therapie scopos attingemus, si correptâ præcipitis occasionis ansâ, venæ sectionem atque purgationem tempestivas instituimus. Sic enim opifer Apollo Chirurgiâ atque Pharmacia istis, prompto subsidio veniet. Isthæc quippe præsidia verè palmaria atque *ἡγεμονικὰ primaria* habentur, febriles ad humores cùm alterandos, tum præsertim educendos. Venæsectio enim, non modò plenitudinem evacuat sive ad vasa sive ad vires; sive in toto sive in aliqua parte, sed & obstruentium humorum influxum atque saburram revellit, totum corpus refrigerat & perspirabile reddit, putredinem arcet & putrescentium humorum concoctionem promovet. Purgatio autem, materiæ illius quæ partibus inculcata naturam gravabat, portione deducta, vias expedit, obsidione liberat & complanat, atque adeò, qui supersunt humores remora & obstaculis liberi, *ἄπολα* sua, seu *fluxilitate* *ἀπὸ τῶν συμφερόντων χωρίων* per loca convenientia sua in emissaria confluunt, sicque naturam onere levant, quæ exinde vegetior & alacrior, sui que juris aliquatenus facta, tota deinceps morbificio humori maturando atque ab aliis secernendo incumbit. Illam autem maturationem & ab aliorum implicatione liberationem promovet natura, dum humorem crassum, partibusque non duntaxat fluidis implicitum & irretitum, sed etiam solidis incussum & impactum attenuat & liquat, atque ita fluidum efficit. Illa quippe extenuatione sua nec non liquatione flu-

etua-

Etuationem consequitur, quam ubi nactus est cœteris cum humoribus communem, naturæ haud magno deinceps molimine à reliquorum humorum consortio atque contubernio fegregatur. Dum enim ita extenuatur & ἄροϋ ad fluxilitatem pronus, & reapsa fluxilis redditur, suis ille fibrillis, quibus, ceu retinaculis, cohæret partibus, privatur, atque sic partes extergentur, illo prius obductæ, ac velut impicatae. Quem autem taliter intrusum, ac veluti cuneatum humorem natura expedit & extrahit, illum eundem suæ potestati subjicit. In illum quippe, tanquam in captivum, quem è custodia eripuit, dominatur, eumque, ceu putredinosa stagnatione sua febrilis seditionis reum plectit, inque exilium ejicit atque suis finibus microcosmicis æternum exterminat. Illius insuper πεπασμὸς coctionis effectrix est natura, dum humorem impendiò magis bullientem, efferum, vagum, erronem, ultrò citroque deportatum & ὀργασμῷ æstrò percitum, quique tenuitate sua, naturæ illum expellere gestientis & allaborantis conatus eludit, contemperat, mitigat, cogit, densat, coërcet, sistit atque in compedibus veluti tenet, inque tenebricosum atque subterraneum illum suo putore, suo ve foricarum nomine notissimum carcerem contrudit atque compellit.

Cùm igitur *venæ sectio* totam ventilet atque veluti flabellet sanguinis massam, consequens est ἡγεμονικὸν illam esse τὸ ληξιπύρετον, *palmare præsidium febrem restinguens*. Aër enim per cuncta meabilis est, atque adeò venæ vulnus inflitum subit, sicque æstiosa & exæstuantia contenta afflat & perflat, suoque afflatu atque perflatu refrigerat. Imò, *venæ sectio* vasa deplet spiritibus humoréque bullientibus turgida, inque causa est eur rigidæ prius & intentæ partes, utpote plenæ, conflaccescant, detumentibus scilicet humorum undis, quibus surgentibus assurgebant tumidé. At partibus ita laxatis atque depressis, illarum spiracula spumantium succorum æstû prius occlusa recluduntur, atque sic pristina re-

integratur ἄδναϋ ἀπνοή, hoc est, libera toti corpori salubri-

ter restituitur insensilis transpiratio. Secta igitur vena, refrigerio duplici natura gaudet, ex una siquidem parte penetrantia subit ambiens; ex altera verò fumantium præcordiorum æstus vaporat & suis sese fuliginibus emungit. Accedit & tertium istud aperta vena juvamen, ubi nempe vel basilica vel saphæna tunditur, particulæ tum putres, tum putrescentes, quæ fermentescunt & cum tota sanguinis mole confunduntur, atque sua lucta & sua conturbatione totam incendunt massam, qua data porta ruunt. Non nisi autem summa ferventium succorum temperatione, calentes illæ atque fervidæ, imò & igneæ naturæ affines portiunculæ, ceu stricturæ & scintillæ emittuntur & evolant. At illis igneis portiunculis corpore fugientibus & avolantibus, spiritus ipsi petulantiores complacantur atque conquiescunt, sicque febrilis ardor pedetentim restinguitur. Illam autem restinctionem adjuvat etiam tempestivus purgationis effectus, ubi enim opportunè subsidio venit aliquod *minorans* dictum, fomitem illud febrilem per *ἡνέγων* *partitis vicibus* igni febrili subducit, atque sic iteratis vicibus & repetitis detractionibus, putridæ febris pabulum, imò & incentivum atque incitabulum *epicratice*, uti loquuntur, atque *pedetentim* toti febrili foco subtrahitur: Febrem ergo alimenti atque suscitabuli pressam egestate, necessum est extinguere. Quoniam igitur *venæ sectio* atque *purgatio* ad ægrotantium asserendam salutem usque-eò amicè conspirant, mutualque conferunt operas tantas ut ægroto Domini deducant corpore febres, jure meritoque concludam,

ERGO FEBRIBUS PUTRIDIS OMNIBUS VENÆ SECTIO ET PURGATIO.

Hujus conclusionis veritas etsi validis rationum momentis, *veluti tot rupibus inconcussis*, innitatur, quò tutiùs tamen allidentibus adversariorum fluctibus reluctetur, hoc insuper, *harum Illustrium Scholarum morem ut teneam*, ratiocinii pondere suffulciatur.

Omne

Omne præsidium quod putrentes humores partim educit, & partim à putredine tutatur, omnibus putridis febribus competit;

Atqui in omnibus putridis febribus venæ sectio & purgatio putrentes humores partim educunt, & partim à putredine tutantur;

Ergo venæ sectio & purgatio febribus putridis omnibus competunt.

Has positiones meas Illustrissimi Professores Regii sex, unà cum Aggregatis Doctoribus uno & altero Clarissimis, multiplici ariete evertere conati sunt, & Disputationis æstus ab octava matutina in primam pomeridianam incaluit. Disceptationis fervore & animorum incensione sedatis, jurejurando publico Academiæ Legibus memet obstrinxerunt. Suggestum subinde conscendi & allocutione sextuplici, ad singulos varia atque varia, Deo primum Uni-Trino Sacrosancto; Amplissimo deinceps Cancellario; tertium Decano Reverendo; quartum Professoribus cæteris Illustriss. quintum Doctoribus Aggregatis meritis; sexto demum toti Clariss. Doctorum & Illustrium Virum conventui gratias singulares singulatim egi; quibus actis, meisque probatis & moribus & doctrina, in Baccalaureorum Ordinem rite solennitèrque sexto Nonas Martias 1654 digestus fui.

Præclarum porro morem à Majoribus acceptum ut solveret Universitas, mihi Baccalaureo, cucullo seu quadrato galero & toga condecorato, injunxit, ut in Medicorum Scholis à quinto Nonas Martias, ad tertium Nonas Junii 1654, Hippocratis de Natura Humana libellum aureum, toti Studioforum coronæ, ad campanæ pulsum congregatæ, pro Cursibus quos vocitant, prælegerem ac elucidarem.

Trimestri isthoc exacto, Examinibus quatuor publicis, quæ per Intentionem vocantur, statis Julii diebus me stiti. In Aula Regia magna, capite aperto, purpura (olim Francisci Rabelæsi, nunc verò Francisci Ranchini) togatus, de pulpito ad interrogata & objecta respondebam.

Quaternis istis meorum in Medicina profectuum speciminibus

publicè datis, en quinti protinus Examinis, quod Rigorofum habetur, coram univerfis & fingulis Profefloribus Regiis atque Doctõribus Aggregatis acumina feni. Cuspides illas, *ἡγεμονίᾳ* Præfide & Clypeo mihi Chriſto, ubi retudi, ampla mihi poteſtas eſt data Licentiæ Gradum adipiſcendi.

Episcopalis itaque Capituli (Sede Episcopali vacante) Vicarium Generalem adivi, ut mihi diem ad Licentiæ conſequendos honores conſtitueret. Ad præſtitutum octavum decimum Auguſti 1654, Reverendus Vicarius ille Generalis, Illuſtriſſimique Profefſores Regii, *MEAM LICENTIAM*, purpura ſua redimiti, condecoratum venerunt.

LICENTIATO mihi creato integrum fuit ad excelfiora provehi; ac proin Diſputationes, quas Triduanas dictitant, impetravi. Ab Ampliſſimo itaque Cancellario, uti & à Reverendo Decano, litigioſum mihi thema quadruplex datum eſt, Quæſtiones vocant quatuor Cardinales, quas non meo quidem arbitratu ſelegi, ſed meo Marte compoſui, atque etiam ſuperiori de ſuggeſtu, bis in die, tridui ſpatio, togatus & galero quadrato teſtus, meo periculo tuitus ſum.

Ante ſingulos autem illos animorum conſlictus non modò meorum dogmatum memorem explanatorem me gerebam, ſed & Oratiuncula incentiva & animoſa mecum conſlicturos incendebam.

Theſium autem mearum univerſum textum, quod vario animi motu orſus ſum atque contexui, in adverſarios quolibet obvios, meis de manibus in anteaſſum emiſi, ut illud per otium redorderentur atque retexerent; Illis præterea, quò uberius foret ipſis mecum diſceptandi thema, *Aſſertiones, Problemata atque Paradoxa* ad Theſium calcem adjeci.

Qudd ſi mea iſthæc Placita, quæ partim in ſyſtema coaluerunt, partim verò ſoluta ſunt, tibi moroſo Cenſori frontem cape-rant atque corrugant, explica & excute pectus tuum & meliora profer. Sed eſſe fugito de illorum grege, qui ad tenera germina & flores atque fructus ſtupent, nec niſi lappiſ & tribuliſ atque ſentibus tanguntur. Si enim Arcadici pecoris palatum naſtus es, in Hippocratiſ & Galeni hæc amœniſſima vireta, cave ne diver-

tas; tibi enim consultius erit isthæc inculta sectari, ubi (haud secus ac in ipsis quibus grandia mandantur hordea fulcis) frequens nascitur

Carduus, & spinis surgit paliurus acutis;

Nam similes habent labra lactucas, nec per me stabit unquam quominus tibi soli sapias & Arcadicum germen atque corpus sine pectore te prodas. Bæoticæ quidem suis est, natæ sub aëre crasso, post Triptolemi serpentibus alatis factam sementim glandibus vesci. Meæ autem mentis est, his pasci, quibus pascor. Hæc me Apollinis Filium scripsisse oportuit, quæ scripsi Practica & purè Medica, sed isthæc alta, vera animi pabula, me Palladis Alumnum, florentem juvenilibus annis, haud decuisset omisisse. Ταῦτα ἔδδ' ποιῆσαι, καὶ κεῖνα μὴ ἀφίεναι. Hæc oportuit fecisse; & isthæc omisisse nusquam. Mihi quippe & florendum est, & ferendæ fruges; sed si tu infelix arbor es, nec unquam efflorescis; nec profectò fructus feres ullos, nam arbor floribus sterilis, utique est infructuosa & exscindenda atque Vulcano devovenda. Si etenim æternæ Veritatis est πᾶν τὸ δένδρον μὴ ποιεῖν καρπὸν καλόν, ἐκκόπτεσθαι, ἢ εἰς πῦρ βάλλεσθαι, arborem omnem, quæ bonum fructum profert nullum exscindi & in ignem conjici, quanto potiori jure in ignem arbor illa conjicienda venit, quæ prorsus est infœcunda. Exscindaris igitur tu, & flammis absumitor, Deo interim benedicente florebo, atque lætos & humiles diuturnosque fructus perferam. Amen.

Οὐτε ὅτε ὁ φυτεύων ἐστὶ τι, ὅτε ὁ ποτίζων,
ἀλλ' ὁ αὐξάνων θεός.

*Non igitur is qui plantat est aliquid, neque
is qui rigat, sed Deus qui
dat crescendi vim.*

I. Cor. Cap. iii. vers. 7.

QUÆSTIONES
QUATUOR CARDINALES
PRO

SUPREMA APOLLINARI
DAPHNE

Consequenda, propositæ

A B

Illustriss. Viris

D. D. RICHERO DE BELLEVAL,

*Regis Consiliario & Medico, nec-non in Alma Mon-
speliensium Medicorum Academia Professore Regio
Anatomico, & Botanico, Cancellario Amplissimo
& Judice æquissimo;*

E T

D. D. SIMEONE CURTAUDO,

*Regis Consiliario & Medico, ejusdemque Acade-
miæ Decano venerando,*

Quarum veritatem, feriis exactis, triduum
integrum manè & vesperi (*Deo
Præside*) tueri conabitur,

CAROLUS DRELINCURTIUS,

*Parisinus, Artium Magister, nec non
Medicinæ Licentiatus,*

In inclyto Monspeliensis Apollinis

F A N O.

QUESTIONES
QUATUOR CARDINALES
PRO

SUPREMA APOLLINARIA
DAPHNE

Conspicienda, propolice

Ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγινώσκει αὐτοὺς.

A fructibus eorum agnoscetis eos.

Matth. vii. 16.

NOBILISSIMO,
ET
ILLUSTRISSIMO VIRO,
D. ANTONIO VALLOTIO,
DOMINO DE MAGNANT,
I. N.

Omnibus Regis Consistoriis Secretiori
Consiliario, & Archiatron Co-
miti dignissimo,

CAROLUS DRELINCURTIUS

S. P. D.

Augusti Mönspeliensium Medicorum apertura De-
lubri (instar alterius Jani,) Mystis Apollinari-
bus bellum indixit. Prior ego positus in acie, acer-
rimæ pugnae graves perpeffurus insultus, ad Te (for-
tis Archiatron Comes) supplex accedo, ut clypei tui
umbone impenetrabili me tuteris. Illo quippe, ceu
tutissima Palladis Ægide tectus, acutiora lernæoque
robore à validissimis Agonothetis in me contorta spi-
cula retundam.

Jam olim quidem, singuli quibus sanguine conjun-
gor, arctiore Tibi obsequii nexu astricti, animitus
exoptabant, grati in Te animi sui symbola tuis ap-
pendere tholis; sed occasio id explendi ex animi vo-
tis,

tis, hæcenus sese non obtulit. Qui dies hodiernus opportunè mihi refulget, tanto gaudio pectus meum afficit, ut exultans moras omnes abrumpam, quò, (reboantis echus adinstar) tuas illas ex hoc Galliarum confinio laudes reflectam, quæ super Garamantas & Indos jam pridem intonuerunt. Sed illæ profectò tot & tantæ sunt, ut à quibus exordiar hæream anceps. Qui etenim laudibus dignissimus es, nihil minùs amas quàm laudari. En igitur tua imprimis modestia, tot virtutum quæ feliciter in Te concatenantur firmissimum vinculum: In Te quippe Uno non malè morantur, sed amicè coherent pietas in Deum atque parentes, morum probitas, urbanitas in omnes, & humanitas erga singulos: copulantur & eximius animi tui candor, mirabilis μεγαλοψυχία, solertia perspicax, prudens ἀγχινοία, iudicii vis ingens, & mentis acumen nulli secundum. Quocunque ergo meorum oculorum obtutus converto in admirationem traducor. Sed quid plura? Fontem enim Aganippen exhausti, nec ullus mihi superest dicendi lepos, quò tuas ineffabiles prædicem dotes. Etenim, dicamne balbutiens cæteros ex Philosophiæ & Medicinæ lacunis quidpiam tantùm delibasse, dum Tu, animi sublimioris impulsu ad vera scientiarum sidera oculos erexisti, & longè latè-que expatiatus es in Coorum, Stagiritarum & Pergamenorum amænissima vireta, ut indè decerperes corollas, quibus caput tuum doctrina madidum redimeres.

Inter tot præclara dona, quæ supremus bonorum Largitor, in Te, aded liberali profudit manu, cunctis
Etis

Etis vividius micat, stupenda tua Artis Æsculapicæ notitia, virtutum moralium coruscante satellitio stipata, quæ Te, ad supremum Apollinei Sacerdotii culmen feliciter evexit. Ex illo certè rerum apice præ cæteris non minùs splendide refulges, proprio virtutis & scientiæ nitore, quàm Medicæ Dignitatis excelssissimo Gradu, quem adeò honorificè consequutus es, non per ambitum aut per illum Principum favorem (qua via permulti scandunt ad supremum illud honoris fastigium, ad quod dignissimè grassatus es) sed per illustria, quibus sublimem tuam doctrinam comprobasti testimonia. Ex illis innumeris, hîc unicum, ut cæterorum exemplar, apponere lubet, cujus memoriam Gallorum animis adamantino stylo intimiùs insculptam, ne lethæus quidem amnis delere potis est.

Dum Christianissimus Rex noster Lud. XIV. truculenti morbi sævitia versaretur in summo vitæ discrimine, Tu vocatus in consilium, acutissima tuæ mentis acie in recondita quæque penetrans, delitescentem morbi causam oppugnasti & animi sagacitate cuncta investigans, omnes ipsius insidias usque adeò solerter detexisti, ut iis declinatis, longè profligaveris infestissimum hostem, atroci comitatum symptomatum cohorte, sicque Regiam Majest. (Divini Numinis afflatu) pristinae saluti restitueris.

Hîc volens subsisto, etsi eximiae quæ te nobilitant dotes, vix crassiori sint adumbratae Minerva; satiùs enim duco manum citò de tabella referre, quàm eniti ut patefiant, & ipsis obtendere velum: Immò subsisto coactus, quia fulgidus Tui splendor, oculorum meorum

rum aciem ita perstringit, ut mihi penicillum è manibus excutiat.

Isthaec è sincero corde scaturiunt, nullo prorsus adulterata fuco, nam genuinus virtutis tuae nitor non patitur fucum. Vale & laetabundus exulta in Nestoris annos. Datum Monspelii, Idibus Decembris, Anno χριστογονίας M. DC. LIV.

Q U Æ S T I O

P R I M A

C A R D I N A L I S.

An Arthritidi Thermae?

Ossium humana compages pacis arctissima nequitur catena, quæ dissolvitur intestino humorum dissidio & variis dolorum moribus, præ quibus atrocius sævit ἀρθριτικὸς ὀδυνηρὸς, *dolor articularis* quæ multa fama promulgatur sub idea doloris periodici, partium circa articulos, suborti à defluxu humoris in eas sedes effusi. Hæc Discordiæ Dea, interdum strictioribus cancellis arctatur, interdum verò latius sese diffundit & sui imperii fines propagat, ut liberiùs suæ tyrannidis vexilla pandat. Posterior, *universalis* nomine venit; Prior autem *particularis* indigitatur, quam sanctioris Medicinæ Parentes tripartitò findunt, quoniam infensa triade ποδάγρας, ἰγνάδες & χεῖρας articulos divulsione sejungit. Neque nos latet personata reliquarum facies, quam Recentiorum Schola ficto Græcorum velavit amictu, simulque Medica Civitate donavit. Illarum autem primores sunt, ῥαχισάγρα, τραχηλάγρα, σιαγονάγρα, πηχυσάγρα &c. *Spinæ, cervicis, maxillæ, cubiti ve captura.*

Sic

Sic infausti morbi stirps nefaria variè sobolescit, et si ab unico caudice pullulet, utpote ab unius illuviei *foetura*, ex capite aut ex *præcordiis* in articulos illapsa, ac sæpius in *extremos* artus irruente, ubi vix opplet ossium aut γλήνῳ aut κοτύλλῳ *cavitates* scilicet vel *elatiores* vel *depressiores* sed distendit & ferit sua substantia serosa & tenui, sæpè tamen tartarea, falsa, acri & ignita, partes quæ articulos ambiunt vel nectentis fasciæ ritu, vel tuentis sepimenti vice, aut quæ quovis arctiori ipsis adnectuntur amicitiae nexu. Nec mirari subeat, si partes infimæ sortis & exangues, longiùsque *se-motæ* ab uberrimo nectaris vivifici fonte, laxiori συναγμῶ *commisura* compactæ, situ declives, & motu perenni defessæ, frequentius suscipiant *ῥεῖθώματα* *reliquias*, *inquinamenta*, *re-jectanea*, *superflua* ollæ coquinaris & ipsius hepatis, aliorumve viscerum, quæ publico officii jure, toti mancipantur, & adventitiam, vel hæreditariam arthritidis contraxere labem. His accedit peculiaris humorum *ρῶπὴ* *inclinatio* atque *propensio* qua spontè confluunt in *artus*, quò etiam inviti feruntur per *ῥῶπιν* *impulsionem*. Dum etenim partes ponderosa humoris vitiosi sarcina gravantur, vel pungente ejus acrimonia velut aculeis laceffuntur, valido molimine nituntur ut serum ebulliens & *vorticosis* fluctuans undis, in mediis vasorum tubulis, relegent (*uti mare spumans aquarum sordes ad remotiores littoris oras*) in ultima microcosmi confinia, ubi in angustioribus remoratur *fretis*, & ad scopulos allidens, subsistit irretitum multiplici vasorum implexu, qui affluentem humoris turbam illaqueat atque remoratur.

Scrutemur nunc abstrusiores Medicinæ recessus, ut detegamus ortum istius furibundi *Cerberi*, qui tot homines dente rabioso sævè dilaniat; & singulis sedula mentis indagine ad veritatis lancem exactis; non aliam inveniemus causam, quæ ipsi strictiori vinculo copuletur, quàm unionis stamina fauciata ab illo furente *Hercule*, qui id sceleris flagitiosè patrat. Alios tamen complures, ejusdem criminis conscios, citabimus de Hippocrateo *Tribunali*, qui morbum remotè tantum effi-

ciunt. Eorum alii materiæ congeriem stabulantem in alveolis, de suis sedibus dimovent ut concitatori cursu & rapidiùs feratur ad artus. Indè hostis filet ad tempus, velut *lethifero* telo confossus; sed elapsa temporis intercapedine resurgit è tumulto, acerbiusque repungit, & qui delituerat sopitus, excusso veterno palàm grassatur, novósque suscitatur ἀποτροπιασµὸς *recursus*, ob relictum *fermentum* penitissimè medullis infixum. Hinc Arthritis veris & autumnii soboles est fœta, & aëris μεταβολαῖς τε ἔ ἀνωμαλίαις *mutationibus* ἔ *inconstantie* succedanea, & consuetaria vini Falerni, cibi acris & falsi infaustris avibus detrusi, ac vigiliarum, laborum & graviorum animi παθημάτων *affectuum* pedisequa. Alii disnectunt articulorum compagem, eorum v. g. humectatio, refrigeratio, fractura, luxatio, labor irrequietus, & frequens coïtus. Alii sensim congerunt morbosum apparatus atque bellum & insidias parant. Hujus agminis signifer est *Bacchus* lumbifragus, & solvilumba *Venus*, quæ tentat gressus & vires enervat, λυσιμελὴς ἢ Βάκχος ἢ λυσιμελὴς Ἀφροδίτης, ἡνᾶπι θυγάτηρ λυσιμελὴς ποδάγρα. Multi commilites sese accingunt ad prælium sub Imperatrice intemperantia, morborum procreatrice fœcunda.

Homo pacatioris vitæ delicias carperet, si *gulæ abstinens*, si *abstemius* & *castitatis illibata*; nam qui vitæ fundamentum jecerit temperantiam, nulla premetur ærumna. Nunc multi morbofi, quia pauci temperantes. Quot blandis voluptatum illecebris pellekti, dentibus, veluti cote, ancipitem gladium exacuunt, qui ipsis præcordia pungit, ilia transfigit & vitæ filum rescindit, renuente Atropo? Complures fraudulentis palati blanditiis illaqueati, acerbæ & ærumnosæ vitæ sibi tramitem adornant, ut mors immatura celeriori fato ipsos sepeliat tenebricoso feretro, omnium ærumnarum clausula. Tales sunt, *Buthus*, *Anmarus*, *Aristippus* ἔ *Apicius*, homines ἀδυσίτοιχοι jugiter edentes insaturabilis abdominis servituti mancipati, qui cum intestinis lupi, plures habent *Briareo* ventres, & magnâ voluptate angoris poma deglutiant, quæ-

quæ ipsos subindè torquent atroci cruciatu. Noti sunt innumeri lurcones, quales sunt *Proteas* & *Cratinus*, qui pocula exsiccant & vini amphoras absorbent, vinòque sepeliunt animum & corpus nimia ingluvie gravant. Nolim infamiæ notam inurere *Anacreonti*, *Attylæ*, *Heliogabalo*, *Crobylo*, *Demadi*, *Demetrio* & aliis, qui lascivia effræni sibi corpus exolvunt & toto vitæ decursu in morborum incurrunt Iliada.

Nunc Arthritis, priscis temporibus infrequens, passim involat in vulgus, auctis nimirum deliciis, luxuria, edacitate & crapula. Olim pepercit, *pueris, eunuchis & mulieribus*: sed experientiæ fide, *puerorum & eunuchorum* tanta est inertia, tam inexplabilis edacitas, & helluatio adeò enormis, ut citra Venerem *podagra* corripiantur. Nec *mulieres* hujus ævi *capturam* illam effugiunt; non mutata natura, sed vita, nam ut disertè protulit Seneca, *beneficium sexus sui vitiis perdiderunt, & quia fœminam exuere, damnatæ sunt morbis virilibus*. Hæc non veneratur viros senecta canos, & fatali casu, quandoque fit *epidemia* & quibusdam accolis est *endemia*. In eam lubricus est trames, arthritica stirpe satis, qui, nisi cautè sibi prospiciant, priùs fient, morborum quàm possessionum heredes.

Arthritis *Θεὰ μισόπρωχ* Dea est quæ *pauperes* odit, quæque impura ab egestatis fordibus, despicit sortem vel *Curii* vel *Cratetis*, inhiâtque divitiis *Cræsi*, *Demadis* aut *Crassi*. Plebeios fugit *φιλοπύνης* laboris amantes atque patientes quî inedia & pauperie squalent. Nobiles sectatur *φιληδόνες* voluptatibus addictos somno & vino marcidos, ut lautè & opiparè vivat nulla rerum necessitate pressa, sed *ambrosia* & *nectare* satura. Ipsam alliciunt *Luculli* deliciæ, *Attali* vel *Canopi* luxuria; picturatae *Stoïcorum* porticus, *Epicureorum* viridaria, hortuli *Adonidis*, *Baiarum* vel *Tempe* amœnitates. Hæc fastu tumens splendida *palatia* colit, spernitque pauperum *tabernas* & humilia *turguria*. Principum manus & cervicem manicis & numellis pressius stringit, & lepidos ac saltu veloces *Aulicorum* pedes compedibus vinctos, lecto affigit lâcrymis udo: immo elatiùs superbiens læsæ Majestatis rea fit,

& Regios etiam pedes alligat folio triumphali. Strenui Duces & potentes Dynastæ ipsius tyrannidi colla submittunt, *Priamus* v. g. *Bellerophon*, *Oedipus*, *Achilles*, *Plisthenes*, *Protesilaus* & *Ulysses*. Hac Antistitum flos purpureus emarcescit, unica scilicet aquæ gutta, non stillante è palude Stygia, quæ intenso frigore necat, sed ab æstuante jecore, velut ab *Ætnæo* monte, per venarum *ναυτίων* *nauseam* atque *vomitum* in artus eructata, quos diris cruciatibus torquendo, ejulatus ex intimo pectore trahit, acerbiores mugitu Phalaridis aut Perilli in æneo tauro inclusorum.

Quis peritus Apelles graphicè pinxerit tormina, quibus sævus hic Regum satelles, crudelis Magnatum affecla, trux Principum comes, Imperatorum tortor acerbus, immane divitum stipendium, atrox ægrorum geenna, & horrendum scortatorum flagellum, membra discerpit. In illam rem cito quem sensus experientiæ pungit; quis sensit asperiores dolorum morsus? Non *Callisthenes* abscissis manibus, labiis & naso, cum rabido cane in cavea conclusus ab Alexandro Macedonum Rege; nec *Anaxarchus*, à Nicocreonte, malleis ferreis in mortario saxeo contusus; nec *Artayctes*, à Xanthippo Atheniensium Duce, palo trajectus; nec *Polycrates*, ab Oronte Persarum Satrapa, crucifixus; nec *Callirrhoës* proci simul in pyra combusti; nec *Catulus* O-rator pruna tostus; nec *Attalus* in sella ferrea crematus. Mitto *Pentheum* à Mænadibus, *Pelopem* à Tantalo, aut infontem viatorem à nefando *Cercyone* membratim discerptos.

Sic dum aperto Marte grassatur, hostiliter in corpus invadit, ac febrem accersit cum partis obsessæ rubore, calore & tumore. Medici sagacis erit imminentes præcavere insultus, & præsentis internoscere à rheumatismo & doloribus Venereis.

Arthritis homines efficit *μακροβιωτέρας* *longæviores*, sed eos iniqua pensat mercede & mille implicat ærumnis: Indè quærunt fabulosi Poëtæ, cur si defunctos delictorum sequitur ultio,

tio, hæc odiosa hominibus Ἀΐτη, *Cocyti* filia, ab *Alecto* nutrita in Tartari fornacibus cum *Tisiphone* & *Megara*, Acherontis laribus non præsit, *Plutonis* vice, ut hominum nefaria scelera plectat, non *Ixionem* volubili versando rota; non *Tantalum* Eridani fluvii fugacibus aquis torquendo; non cogendo *Sisyphum*, instabile saxum ad montis evehere cacumen; non *Danaïdas* adigendo ad pertusum dolium replendum labentibus aquis, sed suæ sævitiei aculeos intimiùs defigendo in sceleratorum penitiores artus.

Hanc ferocem & fortem ac duri animi Deam, nec *Machæonæ* tubæ clangor, nec *Podalirii* bellicæ in morbos machinæ, nec *Jupiter* altitonans fulmine perterret, nec *Æsculapius* medicamine expugnat, nec telis fugat *Apollo*. Nam firmis sedibus in præcordia semel defixis, & inquilinis intemperantiæ hostibus adjuta, cunctorum Medicinæ Atlantum conatus eludit. Remediis *mochlicis* acerbius incandescit, & immanes suscitatur cruciatus nullius *Alexicaci* paregoricis placabiles, qui tanta tyrannide sæviunt, ut Christiani Philosophi frangant animi robur. Quis furem valebit delinire podagram? Adamantinam habet mentem, quæ nec placatur thuris thymiamate, nec sanguine ad aras effuso. Quis feroces ipsius componere motus potis est? An *Ismenias*, *Marsyas* aut *Agatho* leni tibiæ cantu? *Orpheus* citharam pulsans, aut dulcisonus *Arion*, aut blandæ *Sirenes*? An ergo finemus morbum propria inolescere protervia? Minimè, sed supplex flectendus *Apollo*, ut è penitioribus naturæ arcanis salutiferos recludat latices, scaturientes in ægrorum solamen. En *Thermas* detexit sulphureas, & nitrosas, quæ vota mirificè adimplebunt, modò viscera uberiori saburra non sordescant & victus regimen servetur ad unguem. Nisi enim priùs aliqua ἐπαφαρµάκησιν *detractio*, *subductione*, *evacuatione* subtraxeris fœdam humorum colluviem, caveto ne blando *Thermarum* tepore liquata, cursum inflectat ad artus, quos *Thermis* dum roboras, naturæ sese depuranti ostia occludis, & materiam suppressis, quæ παλινδροµῶσα *recurrens*, atque *refluens*, sympto-

matum pernicie, lethale discrimen invehet: si verò tempestivè usurpantur, superstitem morbi sentinam sudoribus exhaurient, debiles artus firmabunt, & calorem depellent extraneum, atque nativum languentem erigent,

Ergo Arthritidi Therma.

Q U Æ S T I O S E C U N D A C A R D I N A L I S.

An Apoplexiæ ranularum sectio.

UNIVERSI Divinus Opifex, hominis formæ omnium præstantissimæ augustissimum domicilium erexit in sublimi & splendido partium instruxit apparatu, ut animæ functionibus expromendis idoneum foret. Verùm, proh dolor! dum hæc mentis arx, rationisque sedes, altiore situ triumphat & rutilante sensuum *satellitio* superbit, multiplici quatitur malorum insultu, quibus eousque divexatur, quousque morborum vi labascatur atque corruat. Ipsi undique struuntur insidiæ. Corporis trunco arcta compage nectitur, cujus despondet injurias, nec patitur caudex, quin consortii lege condoleat. Inquilinos sinu fovet hostes, qui infensa *triade* in eam infiliunt, & acri colluctatione dimicant. Turbulenta symptomatum caterva ejus propugnacula demolitur. Immo, vel tumultuaria morborum cohors, sæviori clade, Palladis delubrum istud funditus evertit; vel furibunda ægriitudinum turma commeatus saltem omnes obsidione tenet, ut artuum peramica dirimatur societas, & spirituum inopia pereat. Ultimæ aciei caput est *Apoplexia*, sive *repentina omnis functionis*

animalis abolitio, propter interceptum spiritus animalis influxum.

De hujus exortu summa dissensione certant Artis Proceres. Ita ejus causa (*sicut* & *epilepsiæ*) imprimis cæca & abstrusa demersa latet tenebris offusa in veritatis puteo. Vulgaris & Neoterica Medicorum turba, *unius imitatione*, eadem omnes via in salebras incidere, dum hanc causam refundunt in unicam exuperantis pituitæ colluviem, quæ qualibet vi de cerebri latibulis excussa, præcipiti cursu devolvitur in cerebelli sinus, quos suo angustat influxu. Sanctior Medicorum Schola plenius æstimata rei veritate & pressis per recti tramitem Majorum vestigiis, hanc quidem causam est amplexata, sed complures alias scrutata est. Eorum sententiæ suffragatur ratio & adstipulatur experientia, cœteri namque humores, *cum immoderatiùs excrescunt*, peræque valent sua mole cerebri ductus infercire. Hæc accuratiùs expende ad veritatis trutinam & comperies eos esse Apoplexiæ telis obvios, quibus venæ sanguine opimæ plethora turgescunt; vel quibus *φλεγμονώδης Ἀσθένεια* inflammatoria dispositio cerebri venas distendit, aut calva depressa coarctat, vel quivis humor de suo loco depulsus in cerebri basin. Hanc sæpius inflixit vehemens capitis concussio, aut narcotica intulit aura. Hinc Apoplexiæ opportuna temperies pituitæ ferax, socordiæ crapulæque addicta; præsertim si ætas inclinat & in id conspirat inconcinna figuratio partium, caput scilicet amplum, brevis & angusta cervix, exiles venæ &c. Hujus *πρόδρομος* præcursor, vel anteambulo est incubus, linguæ paralyfis & vertigo, quæ ingravescens faceffit in Apoplexiam, qua homo, *derepentè percussus*, subitò corruit attonitus & stipitis instar sensus expers, orbatúsque motu. Huic satellites assistunt *ἀφωνία* vocis privatio & anhelosa respiratio cum pulsu ferè nativo.

Ad hæc animum intendens, nullus Apoplexiæ finitimus affectus aliena te specie deludet. Non *Comitialis morbus*, nam ejus concussivi motus satis detegent affectum: non *Carus*,
nam

nam in eo nulla premit spirandi molestia, nec tantus sensuum stupor opprimit. Sed cave à *lethargo*; in illo tamen, *simul cum febre*, functiones otiantur somno sepultæ; at in Apoplexia altior veternus obrepit, qui citra febrem animales facultates arctiùs ligat. *Syncope* faciem gelidæ mortis pallore suffundit pulsumque supprimit; secùs in Apoplexia, nisi extrema ærumnarum clausula in ipsis faucibus angat &c.

Terrificus Apoplexiæ lapsus, *flagitio illustris*, metu perterret adstantes & insontes ægros miserè plectit. Quem enim Apoplexia fortis præcipiti casu non obterit? aut quem levior Paralyseos tædio non afficit.

Age itaque haud cunctanter, præceps casus urget: Truculentum hostem agnosce, ut strenuè prælieris. Is repentè emergit, sed sensim cuniculos agit, quò mentis tuæ delubrum subdola captione diruat. Exorienti viam ipsi præclude, & pullulantem morbi stirpem radicitus evelle, cacochymix nimirum atque plethoræ extirpando germina. Quòd si ipsius ortui nequeas obsistere & conserendæ sint manus, strenuè sustinebis insultum, si venæ sectione morbi sentinam vel exhauris, vel aliò derivas. Cæsà igitur alterutrius humeri cephalicâ, tundito audacter deinceps venas, quæ sub lingua delitescunt immersæ: Illis enim reclusis spiraculis, partes humorum multitudine defessæ, in decliviores & vacatione inanes, per vasorum *κοινωνίας* *communitates* suum onus excutient, solvèntque paroxysmum, atque sic ægrum eripient è faucibus Orci,

Ergo Apoplexiæ ranularum sectio.

QUÆ.

Q U Æ S T I O

T E R T I A

C A R D I N A L I S,

An in Febre biliosus humor expurgandus

aliquando ante πεπασμόν?

OMNIUM, quæ mundus complexu suo coërcet, Princeps homo discordibus unitur elementorum telis & varias subit mutationis vices. Tumultuariis jactatur humorum undis, quibus veluti turbulentis procellarum fluctibus assiduò laceffitur: modò sæviente immani frigore gelidus torpet; modò fervido extorretur æstu; modò profusiori humiditate perfusus diffluit; modò intensiori siccitate squalidus emarcescit. In hac humanæ vitæ tragoedia (*sæpius luctuosa catastrophe terminanda*) singuli humores suam personam agunt; Sanguineus ubertate luxuriat & vitæ nostræ suffocat lampada, quam Pituitosus undans suis vorticibus absorbet: Melancholicus spectristenebricosis mentem obnubilat, ipsique, *sine nocte*, lucem eripit: Biliosus tandem, sulphureo effervescens æstu membrorum compagem febrilis incendii fervore perurit. Hic siquidem humor, *quamvis cæterorum condimentum, stimulus & calcar*, nequit foveri semper immunis ab omni labe, ut id luculenter commonstrat rerum eventus. Ubi quippe sanguinis Biliosa portio, angusto nimis coërcetur conclavi, nec liberius ventilatur, concipit putredinem, fervidamque ἀναθυμίασιν suffumigationem in cordis arcem expirat, è qua multo cum fœnore refunditur in corporis ὁλομελίαν; *universum systema*, ubi suis symptomatis, *quasi fidelissimis internuntiis*, nobis renuntiat materiæ morbificæ statum. Ex iis profectò quam-

E

diu

diu innotescet putredinem sensim serpere in humores, tamdiu arguenda materiae cruditas; qua persistente, piaculum est commovere humorum camarinam; nam putredine demum repressa, & materia subacta, morbisentinam funditus exhaurire licet.

His tamen semper assentiri nefas est, nam si materia sit in ὄργανον aëstro veluti veneris percita, non est expectandus πεπασμός; dum etenim isthæc morbifici humoris concoctio atque maturatio speratur, vel febrilis æstus invalescit, & custodes corporis vires vi morbi effœtæ fatiscunt; vel bilis effrænis & veluti furens, ac æstuans ut mare, inque vasis oberrans & ultrò citroque impulsæ, insultu quodam in partes principes irrumpit & illas repentina clade perimit.

Ad hæc pericula non oscitanter mentis aciem contendens, si bilis ferocia nequeat infrænari frequenti venæ sectione & aliis præfidiis in id apparatis, arripe præcipitis occasionis ansam & catharsi cum humorem (tunc ultrò sequacem) delectu prolecta, & in alvum deturba. Is siquidem, in eo casu sua instabilitate omnia conturbans, naturam stimulat ad suæ excretionem, & quempiam sollicitat, qui veluti manum ipsi porrigat ut deducatur vias directas in alvum, ex Gal. Com. 4. in Aphor. 1. Quid igitur verebimur, Pæoniæ familiæ columini innixi, concludere,

*Ergo in febre biliosus humor expurgandus
aliquando ante πεπασμόν.*

Q U Æ S T I O

Q U A R T A

C A R D I N A L I S.

An affectioni hypochondriacæ chalybis usus?

ARABUM *Mirach*, five *Abdomen Athenienſium* eſt *Pry-taneum*, Hippocratis Ἰκμαλέον *fons gratioſi humoris*, Poëtarum *Ganymedes* & *Pincerna*, ac partium *Genius* & *Promuſcondus*, qui de publico ærario caducæ vitæ primordia fovet. Sed, *luctuoſa catastrophæ*, mutato fonte humoris gratioſi in *lacunam foetentem*, fit putida morborum cloaca & infamis malorum lerna. Inter genus tam diffuſum familiam ducit, *affectio hypochondriacæ*, ſeu *ſœda vitioſorum humorum colluvies*, imprimis *melancholicorum in ramis venæ Portarum*, ſplenico præſertim atque comitibus arteriis, propter læſum lienis munus in *depuranda ſanguinis amurca vinacæ facis æmula*.

Sapiens corporis Architectus, præcordia locavit ἐν τῶν χόνδρων *ſubter cartilagineſ*, ſeu coſtas cartilagineas atque mendoſas, & velut in antrum vallo & foſſa munitum, ut firmiùs fulcirentur & deforis irruentes illiſus tutiùs arcerent; illa tamen aleam omnem extra minimè conſtituit. En quippe gentilitia labe ſœdantur, turgent nimirum ſordida ſuccorum eluvie, cui ſtabulanti hoſpitiū parant, ſurculi qui frutican-tur à Portarum caudice, vel à propagine arteriæ coeliacæ, nec-non meſentericæ ſuperioris, quò natura propellit, quæ pedetentim congeruntur ſupervacanea ut illa tempeſtivè ἀπὸ τῶν ξυμφερόντων χρείων *per loca conferentia* excludat. Hujus autem voti ſinequeat fieri compos, καλλιπρεας, five *pancreas*, meſaræon & omentum, lienisque viſcus ἀραιὸν καὶ απογγῶδες

rarum & spongiosum lævioris pumicis instar & excipiendis fæcibus opportunum, illa restagnante materia insigniter extumescit.

Sic fatalis necessitas viscerum puritatem commisit *Lieni*, membro servili, qui si sit immemor emungendi sanguinis limosi, fit reus *peculatus*, partes fraudans suo *peculio*, sanguine sc. puro atque defæcato; suos interea proventus adauget, gracilesciente corporis mole, sicut ditescente fisco, populus depauperatur, ut non minùs facetè quàm doctè *Trajanus* dixit *Imperator*. Hinc omne nutritium viscus lutulenta colluvie saburratum, fit μετέωρον, κακόπεργον, ἄτονον, *turgescit maleficum & infirmum*, undè conferta succrescit symptomatum farrago, quæ corpus multiplici multat ærumna. Illorum autem parens est vel μέλαινα χολή, *fæx* sc. *sanguinis usta*, aut quivis humor torrefactus ab intemperie viscerum calidiori; vel μελαγχχολικός χυμός, *melancholicus humor*, isque prognatus vel à viscerum ἀντιπερξία *aditionis oppositione atque contrarietate*, vel ab intempestiva diæta, cibis crassis & terrenis, sale & fumo exsiccatis; vel ab hæmorrhoidibus mensibùsve intempestivè suppressis, idque maximè, si vel corpus otio torpescit, vel animus mœrore fractus, aut jugi speculatione defessus est, tunc enim spiritus absumentur, remanente crassamento.

Ducit symptomatum agmen turbinosus flatuum *Prester*, suscitatus à retuso partium calore, ex infimi ventris specubus, ubi congestæ materiæ luxuriat & ebullit apparatus. Ex illo namque, *velut è subterraneis antris*, suggeritur materia flatibus, qui quoquoeversum impulsæ, vel luctantur per membranarum interstitia, vel valvis interclusæ tumultuantur, vel intestinis coërciti acriter insolescunt atque βορβορίζουσι, *murmurant* scilicet in Mæandris illorum, Dædali more tortuosis; singulatim autem in fornicatis atque flexuosis coli cellulis altum tonant. Quòd si hisce carceribus laxantur, vel per os acidi aut nidorosi eructantur, vel per inferiora silentes aut sonori truduntur, vel strictioribus ambagibus conclusi

clusi infremunt intra claustra atque lumbos discerpunt, & immanes pariunt cruciatus nephriticorum æmulos, qui rudioribus imponunt. Infestant quoque nefandæ flatuum procellæ floridum hepar, hypochondria tendunt & præcordia divellunt. Ab eodem materiæ fomite volvit sese fumidus vortex per vasa pèrque cæcos partium meatus, & furtim irrepons in secretiora adyta, illa vel copia tendit, vel qualitate lancinat. Sic profectò Thoracis alveum ingressus dyspnœam invehit, qua pulmo bronchiis arctatis anhelat, nitendo compressas alas expandere. Ex eadem morbi cloaca effumatio nebulosa in cordis sinuosos lares expirat & sacram pyramidem illam vehementi *καλμῶ palpitazione* concutit, undè is saltuosus & auritus aruspex vitæ fatum audiens, triplicatis pulsatilis malleoli ictibus, velociùs in capsula salit & subsultat, ut ægris renuntiet mortem esse in procinctu & præ foribus stantem, ni remediorum ope repulsam patiatur.

Nondum hîc subsistit flatuum furor, illi quippe altiùs e-
vecti expatiantur per oris cœlum & palati cameram, inibi-
que, uti in oris toto circumjacente tractu, spongiosas glan-
dulas salivoso humore madidas exsiccant; undè, arefcentibus
cisternis atque fontibus ipsis qui fauces suo madore proluunt,
Lactantii cibaria syringa, hoc est *œsophagus*, & ipse *sermonis*
nuntius, qui *lingua* est, rigari exoptant ut sitim suam com-
pescant. Imò ulteriùs provehuntur & Regium conscendunt
αισθησεως sensationis Tribunal, quod diris doloribus divulsione
meningum excruciant. Vel etiam clanculum sese subducunt
in labyrintheos aurium fornices, & ægros deludunt sibilo,
tinnitu vel fragore, eoque vel illi finitimo qui tonante ful-
mine è nubis ventre prorumpit, vel illi affini qui editur à
torrente dilabenti ex prærupto in declive, quasi æger citi-
mus esset Nili cataractis. Eadem *νεφελώδης ἀναθυμίασις expi-
ratio nebulosa* splendentes animi fenestras, oculos nempe, of-
fusa caligine obumbrat, & ipsis adnatam fundam expandit
atque solvendo dilacerat. Vel intimiùs sese recondit in fle-
xuosos cerebri sinus, ubi in turbinem acta *δινεν ἢ σκοπέδιναν*

vertiginem vel simplicem vel tenebricosam invehit; vel aura sua fontica Herculeum morbum accersit; vel alia infesta qualitate, ἢ κώμαλ, ἢ ἀδελύσεως, ἢ σπασμῶ, ἢ νερκήσεως, ἢ ὑποπληξίας *vel comatis, vel paralyseos, vel convulsionis, vel torporis, vel apoplexiæ* metum incutit. Aliàs, vel turbulenta insomnia efficit & placidissimam illam animi pacem interturbat, qua corpora duris fessa ministeriis refocillantur; vel mulcibres sensuum ferias prorsus suffuratur & sensibus imperat ut excubent in sensiteriis. Immo fæviori damno mentem folio suo deturbat, & animal illud politicum, ratione duce cœteris imperaturum, spoliat suo jure, & reddit ἀλόγον *rationis exors*, atque brutis ipsis animantibus compar. Hinc qui sapiebat supra *Stagiritam*, momento ducitur in *Thersitis* amentiam. Atque sic profectò vel una fuligine tetra mens *Philosophi* & *rustici* opacatur, ac variis visis mendacibus jactatur pro varia temperierum indole. Haud secus ac enim noster animus *vaproso vini tumulo* sepultus, deliriis pulsatur diversis pro cujusque ἰδιοσυγκρασία; *temperamentò peculiari*; sic meherclè melancholicorum phantasia spectris variis atque variis deluditur, prout a variis vario vivitur vitæ genere. Exinde quidam μισάνθρωποι *hominum osor* aut horridas speluncas quæritabat, aut cum feris degebat in sylvis, aut per deserta passim oberrabat. Alius vel Tantalica siti, vel Erisichthonia fame disperiens potum atque cibos refugiebat, reputans, se, de vita migrasse. Alia vitrum & testas pretiosè conclusit in arca, aïens esse armillas, uniones & gemmas, ac aurea monilia, sibi à sponso donata. Aliæ, fanaticæ & ἐνθουσιασμῶ *furorè divinò* afflatæ, fiunt ἐγγαστρίμυθοι *ventriloquæ* aut *ventrè loquentes* & futurorum præfagæ, ut olim *Pythiæ* & *Sibyllæ* fuerunt. Alius, sceptri specie delusus, in omnes sibi arrogabat imperium, & Asiæ Hierarcham sese gloriabatur. Silentio premo πολυθρύλλητον *famigeratissimum* illud Thrasyllai, qui in omnes naves appellentes in Pyræum jus sibi vindicabat. En homo, fors tua! Cur superbis? unicus vapor te dementat; Cacodæmonem foves in præcordiis, qui tuæ dementiæ fautor est, nisi affectus

Etus *sympathicus* jam transierit in *deuteropathicum*.

Nondum calles omnia stratagemata quibus te vatra hæc & callida vulpes illudere contendit: Pyram & rogam, seu *φλόγωσιν inflammationem* in tuis visceribus accendit, ubi quasi Sirius ardet, qui immodico æstu *ποταμὸς τῆς φύσεως ἀνθρώπου humanæ naturæ naturæ flumina*, hoc est *venas & arterias*, exsiccat. Hinc pulsant arteriæ, *more fidium lyrae*, & geminato diastoles atque systoles *ῥυθμῶν concentū* suum celeri passu iter emetiuntur, præsertim si æger *ὀξύθυμία iracundia vehementi & acuta* incandescat, aut meri cyathis stabulans fimetum exagitet. Interdum calidior sanguis ebullit in vasis, velut in lebete suppositis prunis, & inibi sese impensius exagitat, inque parietes arteriosos eousque impetum facit & veluti arietat, donec illos longiùs semoverit, atque sic ampliores sibi extruxerit ædes, *aneurismate* imis in præcordiis facto, integra quandoque pugni magnitudine. Ipse etiam ventriculus succi aliàs purioris officina, nunc sordet & confors fit impuritatis; nam lien ipsi contiguus hospes, in ejus fundum eructat *μοχθηρὸν ἰχώρ ex serum prævum atque laboriosum*, quod vel vomitu propulsum in gulam præ faucibus angit & suffocationem minitatur, atque dentibus *αἰμωδίαν hebetationem* atque *stuporem* infert; vel restagnando intra ventriculum, *στροβοκαμήλινον* ipsius robur atterit, & omnes naturalis œconomiae leges infringit. Interdum verò ab eodem fonte emanant *αἵματ' & θρόμβοι sanguinis grumi*, qui per intestina devolvuntur, aut per œsophagum viam capeffunt. Sæpius compactior alvus naturæ negotium faceffit, propter materiæ molem vel viscosam atque tenacem, vel terrenam atque stypticam, quæ intestinorum ductus vel infercit vel astringit. Imò, tumentia hypochondria fistulam illam intestinale suam compressu coarctant, & alvum astrictiorem reddunt: Quandoque tamen acrioris humoris appulsus intestina stimulat, tuncque fæces nulla cunctatione extrudunt. Urina autem, tenuis aut crassa profluit, prout crassior materia vel subsistit in viarum anfractibus, vel aliò deportatur; vel prout etiam
tota,

tota, vel multa, per rivorum ductus patentes, in urinarios angiportus compellitur.

Hic affectus pervicax est atque rebellis & ægros fastidiosa diuturnitate molestissimè fatigat, donec vel sanguis erumpens per sedem, aut per uterum, cum urinis crassis & alvo liquida, mali fomitem extinguat: vel natura, arietino insultu ab imis ad verticem succussata, sese deditione reddat. Ad hujus belluæ expugnationem fortissimi quique Medicinæ Atlantes varias machinas multoties struunt incassum, nam subinde coguntur illi novercanti blandiri & fucum adhibere, ut subdola captione ipsam irretiant atque trucidant. Sed sæpius Hydra est, nullâ Herculis clavâ debellanda: Uno ipsi capite exciso, duo Gorgonea renascuntur. Quis Perseus Palladis scuto & Mercurii ense falcato hanc sopitam adorietur? Remediis acerbiùs efferatur, sibi autem relicta superbiùs protervit & insolenter effertur. Proteus est multiplici larva personatus, qui summos frangit summatum Medicorum conatus, & Coam atque Mauritanam manum eludit. Sepia effuso humore atro sese abscondit, ne à piscatoribus irretiatur; ita etiam hic affectus numerofo symptomate quod invehit, perspicacioribus illudit. Uti enim Chamæleon colorem identidem commutat, ita etiam hic larvatus tragædus personam eandem vix sustinet: Ubi enim per diu suas sub tyranni atque tortoris persona post siparia tragædias movit, homicidam demum sese prodit, erubesciente Medicorum familia.

Nullus Averruncus hunc profligabit, nisi leonina indutus confugiat ad sacram chalybis anchoram, quæ, *supra Homericum Nepenthes*, pullulans morbi germen evellet, sulphurea portione reserando obstructa & humorum saburram eliminando; in quibus alterô atque alterô totus vertitur curationis cardo, crassis tamen priùs attenuatis, viscidis incis, glutinosis deterfis, viscerum intemperie mitificata, & eorum ἀτονία relaxatione & infirmitate propulsata, ut nativus partium calor, iugo obstruentis materiæ de cervicibus excusso, expeditus, blandus & vegetus suo imperio submittat hoc Dioclis φουσῶδες τὸ πᾶσι,

πᾶσι, hanc scilicet affectionem flatulentam atque nubilam, & sine nube deinceps ac sine procella-toti leniter affulgeat,

Ergo Affectioni Hypochondriacæ chalybis usus.

A S S E R T I O N E S.

1. **A**nteriores cerebri ventriculi eluendæ duntaxat pituitosæ colluviei inserviunt.

2. Cor innatat undoso substerniculo ut minùs gravitet atque liberiùs in capsula saliat.

3. Venarum cum arteriis frequentes & irruptæ dantur non solum συνάφεια & συζυγία, contiguitas & combinatio, sed & Φιλὰδελφία τε & πολυγαμία fraternitas atque conjugium multiplex, seu ingressus mutui, quos inosculationes vocitant.

4. Fœtus humanus, uteri tenebricoso carcere conclusus, urinam excludit non ourachô in allantoïdem, sed ourethrâ in amnion.

5. Cibi uno pastu comesti moras easdem in ventriculo trahunt nequaquam; sed liquidiores & εὐπεπτοὶ facilis coctionis, crassioribus & δυσπέπτοις difficilibus concoctû in intestina citiùs compelluntur.

6. Cæcutiunt plures in lactis scaturigine rimanda, quam profitemur à chylo vasis Pecquetianis sub claves effuso, repetendam. esse.

7. Hydrops non unius intemperiei, nec unius visceris malè morati soboles est.

8. Colico Pictonum blanda cathartica mochlicis *potiora sunt.*

9. Ophthalmicis atque cephalalgicis arteriotomia *temporalis.*

10. Pulmonum vulnera, ulcerave, falsò habentur *ἀνίατα* sanari nescia.

11. Gravidis acutè decumbentibus, haud cessat *venæ sectio palmare præsidium esse.*

12. Acutò malignoque morbo Conflictatis intùs *Bezoardica*, extùs *ἐπισπαστικά* vesicantia.

P R O B L E M A T A.

1. **A**n critica tempestates Lunaticæ?

2. **A**n climactericus annus in loco & numero habendus?

3. An philtiris propinetur amor?

4. An nullis in scroto pendulis testiculis, sit impotentiae mas accusandus?

5. An somno citior consummatioque chylæsis?

6. An frigus à pastu calorem vegetum denotet, qui extima deferat, ut in intima & in ollam coquinariam sese recipiat?

7. An variolæ morbillique prisci sint ævi? inque unicum menstruale inquinamentum refundenda?

8. An paralyti, arthritidi, cataractæ, asciti, anasarca, ptyalismus?

9. An ischuriæ, ab inflammato ouethrae musculo, vesicæ in perinæo paracentesis?

10.

10. *An renali calculo immani νεφροτομία renum incisio?*
11. *An Dysenteriae purgatio frequens?*
12. *An hydropi sudorifica?*
13. *An cholerae morbo venae sectio?*
14. *Ac gravidæ picanti expetita concedenda?*
15. *An Febri malignæ erumpentibus exanthematis venae sectio?*
16. *An hæmorrhagiæ propter sanguinem in vario-
lis æstuosum venae sectio? An refrigerantia & repel-
lentia naribus, fronti, collo, nuchæ, dorso, lumbis
atque scroto? An intus contemperantia incrassantia-
que? An verò calefacientia & attenuantia, quæ sale
subtili plurimo dotata sint?*
17. *An fluentibus menstruis immodicis, septime-
stri, octimestri vel nonimestri gravidæ, Chirurgiâ
fœtus extrahendus?*
18. *An placenta in hærente pertinaciter in utero,
fluentibus verò lochiis supra modum, venae sectio in
talo? An balneum? An refrigerantia & ἰσχυρά fan-
guinem cohibentia; An verò secundinas exturbantia?
An demum τῶν ὑστέρων secundinarum industria atque so-
lers digitis amolitio?*
19. *An pleuriticae puerperae basilica secanda:*
20. *An otalgiae, odontalgiae, suffusioni & cuivis
rebellanti catarrho vel setaceum, vel causticum po-
tentiale ἐν τῷ ἰνίῳ in nuchâ?*
21. *An Epilepticis trimis, quadrimis & super il-
lam aetatem constitutis pyroticum bregmati sive fon-
tanellæ?*
22. *An auræ fonticae articulari, causticum vel
æctuale vel potentiale laboranti inurendum articulo?*

23. *An vel Epilepticae, vel Dysentericae melius degant menstruis appetentibus, fluentibusve?*

24. *An inclusis pectore flatibus, vel sero, & ὀξέων τῆσι compunctio vel perterebratio? Et rursus, an illa sit vel in sterno, vel in costis, vel in musculis administranda?*

P A R A D O X A.

1. **I**gnis refrigerat.

2. **A**qua calefacit.

3. *Morbus est Sanitas.*

4. *Morbus nullus, symptomave nullum, affectiones sunt praeter naturam.*

5. *Morbum non curare satius est quam curare.*

6. *Falsò perhibentur esse morborum genera tria, unicum enim revera datur.*

7. *Dantur filii ante Parentes.*

8. *Nec solus oculus, nec auris sola, vel videt vel audit.*

9. *Duplex aliud praeter linguam & linguae partes, gustus organum datur.*

10. *Qui multum comedere habet in optatis, parum comedat oportet.*

11. *Virgineus flos delibatus atque decerptus, post liminio redivivus floret.*

12. *Attenuantia incrassant fluxionesque cohibent.*

13. *Nec sanguis ἀποι & insipidus, insulsusve, nec pituita dulcis, nec serum salsum, nec bilis amara, sunt.*

14. *Congeniti nobis insunt humores, nullo unquam ævo ad fluendum nati aptique.*

15. *Duorum aequalium eodem minuto nascentium, alter altero, breves intra menses, ætate provectior evadere potis est.*

16. *Plures nusquam nati, sunt tamen διαφές bis sepulti.*

17. *Prae tumore abdominis, medius homo & crepare & superstes esse potest.*

18. *Nec arthriticis articuli, nec colicosis intestina, renes, ventriculus vel uterus, nec otalgicis aures, nec odontalgicis dentes, dolent.*

19. *Altero crure, alterove brachio mutili, artu deficiente, mentis licet perbellè compotes, saepius dolent.*

20. *Quidam dolent & dolorem minimè sentiunt; quidam verò non dolent & nihilo secius dolore tanguntur.*

21. *Lassitudinem solvit labor, uti diarrhœa diarrhœam sistit, atque vomitus vomitum sedat, ambustioque ambustionem lenit atque persanat.*

22. *Cerebrum maximam sui partem, non medullaris sed fibrosa congeries est. Fibrarum autem illarum arctior συμπλοκή implicatio Hippocrateum τὸ ἰνίον constituit; ab illa quippe fibrarum compactione filamenta nervorum (non verò medullare corpus, uti fertur) deducuntur & exporriguntur.*

23. *Falso ferunt unicum in vitam ingressum, sed é vita egressus mille dari: multifariam enim nascimur, & bifariam duntaxat morimur. Latum nascenti*

di genus his angustis sententiis haud capitur: Unam autem & alteram è vita migrationem is tenet, qui necum tenet nusquam esse mortalibus viam lethi calcandam nisi per aquam & ignem.

24. Non solus Æsculapius Hippolitum ab inferis revocare potis est, sed & genuini quivis ac industrii οἱ τῆς ἰατρικῆς παῖδες Medicorum filii, Arte sua (quæ à quo omnis medela) quosdam à morte vindicare queunt.

Istarum Positionum veritatem, sub Altissimi Praesidio, propugnare contendet CAROLUS DRELINCURTIVS Medicinae Licentiatus, Disputantibus Cancellario Amplissimo, Decano Venerando, Professoribus Regiis Illustrissimis, Doctoribus Aggregatis Solidissimis, Doctoribus cæteris Clarissimis, Licentiatis Eruditiss. Scholarum Consiliariis Prudentiss. Baccalaureis Meritiss. Φιλιζήτορις demum Ornatissimis, & quibuslibet aliis Universitatis Almae Spectatissimis Membris;

In Illustri Monspeliensium

Medicorum Athenæo:

Diebus proximis Lunae, Martis atque Mercurii; horis octava atque secunda, matutinis atque pomeridianis.

A D

D. CAROLUM
DRELINCURTUM

In ejus Paradoxum quartum

viscesimum.

Dum mediis mortis, revocas è faucibus ægros,

Mortalem famam, non finis esse Tibi.

Perge, agedum, pugna, expugna, penitúsque domandis;

Natum Te morbis, omnibus esse proba.

Quid tamen *edomita*, vincendum *morte* superfit,

Non video; nisi *Te*, Tu *superare* queas.

Hæc in amoris & observantiæ tesseram apposui CAROLUS BARBEYRAC, Gallo-Provincialis, Doctor Medicus Monspeliensis, nec-non pro Suggestu Professorelli Medico inscriptus Agonista.

AD

A D

E U N D E M.

In ejus Paradoxa.

Quid nova pervigili quæris *Paradoxa* labore?

Unum in Te, reliquis majus, inesse patet.

Nam tua divinum, *prudentia* mira *senilis*,

In juvene ostendit, post sua fata *senem*.

Hoc posui in perpetuum
amoris monumen-
tum,

D. GALTIER, Juris
utriusque Doctor.

AD

A D E U N D E M

In ejus Epistolam

N U N C U P A T O R I A M.

Principis à Medico, & Medicorum à Principe famam,
Jure operis captas, præsidiumque Tui.

Et meritò gaudes, illi confidere, cujus

Pendet ab Arte falus, Regis & Imperii.

Metiri ex clypeo vires, fas esse putarem,

Ni mihi nota foret, vis aliunde Tua,

Constat enim *nullum*, ingenii Te robore & Artis

Vincere, vix *paucos*, viribus esse pares.

Hoc posui æternum amicitiae monumentum JOHANNES
GAILHARD, Fuxensis, Doctor Medicus Monspeliensis,
nec-non pro Medico Munere Professorio inscri-
ptus Athleta.

P R O

D. CAROLO DRELINCURTIO,

Nascente morborum Hercule.

Sugite vivificos, Mortales, fugite succos,

Ubera dum vitæ stringit amica manus:

Ponite jam curas, Medici, micat alter *Apollo*

Terrigenis, leges, fata subire facit.

Herculeis portenta cadunt, compressa *lacertis*.

Quæ abstulerant toties corpora, quassa ruunt.

Surgit & *optatae*, vix natus præmia *vitae*

Largitur, crescens, munera *quanta* dabit?

Hæc petiit veritas, hæc dedit sinceritas, NOEMUS
VALLANT, Burgenfis, Monspeffulanus Medicinæ
Doctor.

In Agonem
 Plusquàm Capitolinum, pro *Agonismate*
Apollineo,
Agonalibus subeundum,
 à Clarissimo Philosopho ac Medico
 peritissimo,

CAROLO DRELINCURTIO,

Parifino,
Coryco invictissimo,
 EPIGRAMMA *ἐκτάσιον*.

CAROLO Altipotens concessit aurea dona,
 Digna *Drelincurtio*, quicquid in Orbe micat:
 In mundo mundus, quid te foelicius unquam,
Sequana Gens genuit, publicus Orbis amor?
 Juno, Minerva, Venus, Peitho, Pater, Hermes, A-
 pollo,
 Juncta manu genito? casta Diana favet:
 Læta Venus, lætum perfusum *gaudio* vultum,
 Adjecit *lepidos* mellea *Suada* sonos.

A L I U D,

*Ejusdem in eundem, Sap-
phicum.*

Monspeli πόλις genitrix *medelâ*,
Virginum formâ; *Juvenùmque Marte*
Clara: cui *Liber* favet, & relictis
Pallas Athenis.

Ubi nunc *Phoebe*, *Venus*, & *Diana*
Pulchra, tu polles *Polyclete*, Μύρων,
Carolo tamen meliùs, quid unquam
 Pinxit *Apelles*?

Tu verò splendes, *Parisina* proles;
Lenis & constans animo; quod omnis,
Téque jam, totus populique cœtus,
 Æquat *Olympo.*

ALIUD,

A L I U D,

Ejusdem in eundem

ΕΞΑΣΤΙΚΟΝ ΑΝΑΓΡΑΜΜΑ.

CAROLUS DRELINCURTIUS.

DULCIS ET CARIOR NULLUS.

Cui *nitor* in vultu, gestu *decor*, ore *venustas*,

Arsque manu, verbis *gratia*, mente *vigor*:

Gloria prima Patris, DULCIS NEC CARIOR ULLUS,

Nectariae Superum, *ambrosiaeque* Deum.

In quo resplendent *Arabes*, *Graëique*, *Galenus*;

Hippocrates, *Artem* diceret esse brevem.

Hæc Tuis factis debuit, deditque

DUNÆUS, Scotus, GULIELMO gaudens,

Ut tuum nomen celebret per omnes

SCOTO-BRITANNOS.

G 3

CA

CAROLI DRELINCURTII
M E D I C I N Æ
LICENTIATI

ACTUS INAUGURALES.

Εἴαν ᾗ καὶ ἀθλήῃ τις, εἰ

ΣΤΕΦΑΝΟΥΤΑΙ

εἴαν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ.

Quòd si certet etiam aliquis, non CORONATUR
nisi legitimè certaverit. II. Tim. II. 5.

Triduanis Disputationibus defunctus τὸν βραβεύτην
sive Lauream Apollinarem mihi donaturum Pa-
trem Clarissimum Virum elegi D. D. Simeonem Cur-
taudum, Universitatis Decanum Reverendum, qui
post harmonicum in Aula Regia majore fidibus præ-
ludium, magno Coronæ frequentis applausu gravem
& elaboratam Orationem habuit.

Illo perorante, scienter rursus pulsatæ fides cuncti
concessus animos prius intentos laxarunt. Post illam
prælusionem alteram, Parens meus Venerandus Doc-
torum insignia in me LICENTIATUM, (qui
virilem togam in Capitolini Jovis templo Baccalaurean-
dus

dus jam olim sumferam) contulit. Byrretho sive cucullo quadrato, apice serico flammeo rutilante, verticem meum exornavit? Lumbos meos aurea Zona præcinxit; in Suggestû Doctorali me locavit; Fatica, quæ mihi modò clauserat Oracula Coa, Pythiis Delphicis longè potiora, mihi pandit; Dexteræ meæ Medicum, qui Medicinam sibi despondebat, aureo inclusit annulo gemmato; solennitatem clauserunt PACIS OSCULUM ET BENEDICTIO PATERNA. Plausit Corona, & fidicines luserunt. Fidium concentu mentibus recreatis, mihi Doctori creato, tótque insignibus illis redimito, incubuit Orandum. Istam profectò meam Orationem tineis & blattis lubens devovissem, nisi ab Apollinari Observando Parente meo, nec-non ab Amplissimo Universitatis Cancellario in mandatis habuissem, illam ut eandem, quam suis elogiis palàm prosequi dignabantur, emitterem. Fugissem aliàs fastidioso huic seculo rei adeò tenuis & inopis scriptione ac editione fastidium vel minimum creasse. Ne itaque meos apud Colendissimos Præceptores refractarius & ἰδιωγῶν propositi tenax malè audirem, illorum iudicio steti, ipsisque morem gessi. Si pagina displicet, injuriam Tibi factam flammis ulciscitor.

Oratione clausâ, Deo primùm Ter Opt. Max. & toti deinceps Celeberrimo Virorum Conventui gratias egi quantas potui maximas, majores etiam habiturus. Coronanti Patri, Laureatòque Filio plausus multiplex datus est; fides ipsæ suo concentu plauserunt. Purpuratus surrexit Confessus, mèque honorificè, meum inter honorandum Laurûs Datorem, Amplissim-
mum.

mumque Cancellarium purpurissatos, medium collocatum, ad fidium harmoniam, Illustri subsequente Tyrus togis amictorum Professorum Collegio, frequentique Clarissimorum Togatorum, nec-non omnis generis atque ordinis Virum-comitatu; Licentiatorum denique & Baccalaureorum atque Studiosorum magnâ comitante catervâ, domum deduxerunt. Atque sic Doctoratus mei gloria transiit. Vanitas, Vanitatum, omnia Vanitas, Ecclesiastæ c. 1. vers. 2.

CAROLI DRELINCURTHII

O R A T I O

DOCTORALIS

MONSPESSULA,

QUA

*Medicos, jugi Dei Operum confide-
ratione atque contemplatione*

permotos, cæteris

Hominibus

Religioni astrictiores esse demonstratur;

atque adeò,

Impietatis crimen in ipsos jactatum diluitur

atque propulsatur.

Νικᾶ γὰρ αἰὲς Διαβολὴ τὰ
κρείττονα.

*Vincit enim semper Calumnia
præstantiora.*

M E N A N D E R.

CAROLI DRELINCURTII

DOCTORALIS

ORATIO,

QUA

*Medicis, ex quotidianis Mirabilium Dei con-
tuitu atque ruminacione, pressius quàm Ho-
minibus aliis pietatis argumentum esse luculenter
evincitur; simulque gravis Atheismi contumelia,
ipsis imponunt,*

SUPER INFEROS

RELEGATUR.

Πονηρόν, ὡς Ἄνδρες Γενναϊότατοι, πονηρόν δ' ουκοφάντης αἰεὶ, καὶ
πανταχόθεν βάσκανον καὶ Φιλαίτιον, *Malum, o Viri Præ-
clari atque Generosissimi, malum sycophanta semper est undique*

invidiosum atque criminosum, inquit Demosthenes Oratione de coronâ. Illi profectò sententiæ Atheniensium Oratorum Coryphæi Lucianus adstipulatur, dum calumniæ parentem esse profiteretur livorem ipsum, qui maledico venenatoque dente viros infantes & probos atque honoratos, sibi passim obvios, rabiosè atque furialiter proscindit. Nec mirum tantam esse livoris atque calumniæ nequitiam, ὁ φθόνος γὰρ ἐστὶ κακίστον *Invidentia quippe pessimum est*, inquit. Epigrammatum auctor; καὶ τῇ Διάβολῃ κακουργότερον οὐδέν ἐστι ἢ ἡ ipsâ *calumniâ nequius est nihil*, ut Menander habet. Calumnia siquidem malignè mordet, morsusque gladio quovis ancipiti nocentiores, ut ait Thearidas, suis invidiosis ac odiosis infert. Imò tantâ noxâ sunt illi rabidi venenatique calumniæ dentes, ut illorum plagæ, *Aristophanis calculô*, censendæ sint exitiales. Nec ab illa mente profana digitum transversum, aut unguem latum excedit Sapientum Sapientissimus Sacerque Parrœmiographus; Illi quippe calumnia, gladius atque jaculum est mortiferè fauciantia. Ne igitur plagas usque adeò luculentas efferari sinamus, VERITATEM candidi providique vestros ante oculos statuemus, & vulneribus illa, *Medicorum Choro graviter inflictis*, tutam, citam & jucundam curationem est adhibitura. Etenim, si secûs nobis usu veniret, vulnera nostra tanta in ulcus tandem ἐρπυσκίον τε καὶ κακοήδες *serpens atque malignum* facilè degenerarent. Falsum enim veneficumque probrum citò diffunditur, citoque perimit, dum quippe ab alterius ore in alius ora vagatur, virus acrius atque acrius, *ac proin lethiferum*, contrahit.

Quum igitur candidi hujusce Diei celebritas Religioso Medicorum Corpori memet inseverit, civili actione & honorariâ eniti atque contendere quàm maximè devincior, ut crimen illud *impietatis* ἢ *Atheismi*, quod in Medicos intendunt elevem atque dissolvam. Medicos igitur positurus sum in medio ab illo crimine nefando tam alienos, quàm qui alienissimi sunt, tantùm abest ut, *impietate vel Atheismo suis*,
iplo

ipſo Diabolo ſint nequiores τὰ γὰρ δαιμόνια πιστεύουσιν ὅτι ὁ Θεὸς εἷς ἐſτί, καὶ Φείσασθαι *Dæmonio ſiquidem Deum unum eſſe credunt, atque contremiſcunt.* Infandum ergo crimen, quod in tenebrarum Angelos nequidem transferri poteſt, nequaquam proſectò Medicis inferendum eſt; illorum enim, vel præ cœteris hominibus, *religioſus cultus eſt, purus & ſanctus coram Deo Patre.* Illius ergo criminis, *diabolicò multùm atrocioris,* repulſorem me geram, & VERITATEM in apri- cum proferam, quæ execrandum probrum illud in Medicos jactatum cœrceat atque reprimat: aliàs ſerpentinæ linguæ, *Noctis Erebiq̃e genuina ſoboles,* virus illud damnoſius atque damnoſius rabi- dè atque furenter in ſacratum & ab ipſo Deo conſtitutum Medicorum Ordinem jugiter effunderent. Scopum meum ſi attigero, oderit deinceps profanum & im- pium vulgus, *illius Artis,* quam Altiffimus creavit, *Doctores, ceu irreligioſos & Atheos traducere.* Medicorum ergo *pie- tatem ſive juſtitiam adverſus Deum* ut ſartam tectamque con- ſervemus, quæ talo firmiſſimo ſtet apud OMNEIS. Vobis (*Auditores Clariffimi, atque rerum æſtimatores æquiſſimi*) non projiciemus ampullas & ſeſquipedalia verba; nec futilem Vobis *cantionem* canemus *Agathoniam,* ſed rerum ipſa gra- viora momenta ſectabimur, ut ſi qua credulitas, *in Medicos injurioſa,* veſtras in menteis obrepſerit, illius idea veſtris ab animis penitus obliteretur.

QUAMDIU hiſce corporis compagibus terrenis irretiti ani- malem trahimus auram, tamdiu Summi rerum omnium Crea- toris ESSENTIAM intueri noſtræ mentis vetat denſa caligo: *Deus enim, qui lucem omni luce clariorem incolit, ad quam nul- lus patet aditus,* nunquam per ſeipſum hominibus ſeſe mani- feſtat; dixit quippe Moſi Exod. 33°. *non poſſes videre faciem meam, propterea quòd mortalium nullus me poteſt contueri & vi- vere.* Unâ igitur revelatione exceptâ, omnis quæ de Deo habetur cognitio, non à priori ut loquuntur Scholæ, ſed à poſteriori ſive ab affectis petenda venit; prout id ipſum eodem loci apud Moſem teſtatum reliquit Jehova, *videbis poſteriora*

mea, facies autem mea videri non potest; hoc est, intueberis & contemplaberis opera mea, quibus innotescam tibi, nam quod de Deo cognosci potest, manifestum est in ipsis: Deus enim illis manifestum fecit: nam invisibilia Dei jam inde à jactis mundi fundamentis, ex iis quæ fecit mente perpensa videntur, æterna videlicet ejus tum potentia tum Divinitas. Hinc Tullius Divino quasi spiritu afflatus verè scripsit, Deum etsi non videmus, tamen agnoscimus ex operibus ejus: passim enim Deum profectur mundum ædificasse, & mundi vocat effectorem atque molitorem, vel, ut cum Platone in Timæo loquatur, Deum nuncupat opificem ædificatoremque mundi. Quis est autem, inquit alibi Oratorum ille summus, tam vecors qui cum suspexerit in cælos, Deum esse non sentiat? Sic rursus alibi Divinitatem spirantia hæc verba protulit, esse præstantem aliquam æternamque Naturam & eam suspiciendam admirandamque hominum generi, PULCHRITUDO MUNDI ORDOQUE RERUM COELESTIUM COGIT CONFITERI. Nullum quippe mixtum reperire est in rerum naturâ, quod non sit impressum Divinitatis characteribus, quod Dei digitum non ostendet, quod imaginem Dei non referat, quod Dei non sit τὸ ἐκπαραγέτωρ expressum exemplar, quod radiatum Divinitate non splendescat, uno verbo, quod potentiam supremam, sapientiam altissimam, & bonitatem immensam non sapiat. Nec Plato duntaxat atque Tullius Divinum spiritum & præstantem æternamque Naturam mundi procreatricem, quæ cælum atque terras tueatur & regat, sive ut alibi loquuntur, mentem quamdam solutam & liberam segregatamque ab omni concretionem mortali, omnia sentientem & moventem, ipsamque præditam motu sempiterno agnoverunt, sed & reliqui Pagani mentem illam mundi effectricem atque reëtricem extollunt, & πανταρχὴν omnifariam rerum omnium mixtionem vocitant, per universum terrarum orbem dispersam, quæ rerum omnium fit principium universale, quod omnia moveat, omnia fermentet, omnia fœcundet,

*Spiritus intus alit, totamque infusa per artus,
Mens agitat molem, & magno se corpore miscet.*

Nostro pariter Galeno, DEUS Mens est admirabili virtute prædita, quæ omnia pervadit & omnia operatur: quæ profectò Galenica mens eadem est cum illâ RATIONE DIVINA, quam Platonici rentur toti mundo infusam esse, quàmque τὴν Διάνοιαν *Intelligentiam* nuncupant. Stoici verò eandem illam vim intelligentem, ad Theologos nostros aptè & accommodatè, τὴν Προνοίαν *Providentiam* esse profitentur. Ab aliis demum *Providentia* illa, quæ toti terrarum Orbi creando, movendo atque regendo præest, pro *Naturâ Universi* habetur, atque adeò *Natura Naturans* ab ipsis celebratur, idque perappositè profectò ad Hippocratis mentem, qui Naturam illam à Diis ordinatam atque optimo constitutam ordine his verbis agnoscit, φύσιν πάντες θεοὶ διεκόσμησαν: *Eruditam* insuper illam & à nemine doctam passim admiratur & passim extollit: quæ tamen substantia sit Naturæ illius, quæ nos finxit & gubernat, ut post Gal. 9°. de Placitis Philosophorum id notem, non ausus est pronunciare Hippocrates, sed NOSTRÆ CREATIONIS AUCTOREM, NATURAM appellat. Non igitur Athei Medici, dum NATURÆ tribuunt OMNIA, siquidem per Naturam aliud nihil volunt, quàm, vel Deum IPSUM Ter Opt. Max. vel ejusdem Dei potentiam ordinariam rebus creatis inditam, sive singulorum Entium vires atque facultates, quas etiam Naturæ nomenclaturâ dignantur; Naturam enim dicunt ignis, naturam aquæ, naturam vegetantium &c. Hanc autem, Naturam Naturatam sive Individuatam vocitant, illamque Naturæ alteri supremæque, quam Universalem & Naturantem diximus esse, subordinatam confitentur. Ὑπάγε ἐν Σατανᾷ *Apaga* igitur Satana, qui Medicos calumniaris Atheos, dum sanitatem & morbum, atque uno verbo, rerum omnium ortus & occasus, in Naturam refundunt, siquidem Naturæ vocabulo Deus ipse, ejusque potentia rebus infusa apud illos cordatos piosque intelligenda venit. Hinc acceptissimum est illis Paganorum istud lemma, JOVIS OMNIA PLENA, vel, ut singulatim cum Thalete milesio dicam, DEORUM OMNIA PLENA SUNT: Deus enim Verus & Unicus, qui animus est,

est, Nobis præcipuè Medicis pura mente colendus, *immensitate ac potentiâ suis* omnia replet, omnia tenet, omnia occupat, qui idem omnia regit, uti omnia creat. Hunc certè Deum *omnis bonæ donationis Auctorem* observantes ipsi Pagani, nihil dixerunt, feceruntve, nisi priùs JOVEM suum testati sint; illis quippe JUPITER erat totius humani generis vere *Juvans Pater*, & omnium denique rerum, quæ *Naturâ* Medici volunt *administrari*, seminator & sator, atque ut ita dicam, educator & altor. *Nostrum* igitur, contemplandorum Jovis Operum, *initium* sit à Jove: Illa enim Jovis opera tanta, *specula sunt & demonstrationes rerum invisibilium*, non modò Gentium Doctori, sed & omnibus hominum filiis, *Nulla* quippe *gens tam fera*, Tullio scriptore, *nemo omnium tam immanis est, cujus mentem non imbuerit Deorum opinio*. Imò apud Tullium eundem, *Deorum notionem in hominum animis impressit ipsa Natura*: Et Philosophus Cleanthes quatuor modos adducit, quibus *formatas in animis hominum putat Deorum esse notiones*. Si igitur homines singuli ex operibus Universi Magnificis atque Præclaris, cum ipsum mundum, cum ejus membra, cœlum, terras, maria, cumque horum insignia, solem, lunam, stellasque vident, cumque temporum maturitates, mutationes, vicissitudinesque cognoscunt, secum reputant aliquam excellentem esse, præstantemque naturam, quæ hæc faciat, moveat, regat, gubernet; consequens est profectò Medicos Deum agnoscere, Deum timere, Deum venerari: Nulli enim homines concretis hisce atque caducis contemplandis intenti, animo cum excelsiori, tum attentiori, Dei opera rimantur atque suspiciunt quàm Medici: Illi quippe, non solùm universali quodam, cum aliis hominibus, mentis impetu in naturalem (*si modò fas est sic eloqui*) Dei librum inspiciunt, sed & eundem sæpius explicant & manu volvunt nocturnâ, versantque diurnâ. Hi siquidem præ coeteris Philosophantibus sedulo intentoque animo tollunt ad fîdera vultus, & cœlos *Dei thronum* venerantur, universosque cœlestes globos, *qui Dei fortis gloriam enarrant*, animo contento

recolunt, & illorum artificem atque conditorem suspiciunt & ore cordéque filios inter hominum celebrant. Nec generatim & perfunctoriè hunc infimum Orbem atque caduca hæc terrenaque universa, quæ mundus suo complexu coërcet, speculantur, sed speciatim & ex professo, animique contentione magnâ in Opera Dei singula singulariter inquirunt, & ab illis tot & tantis tamque stupendis Dei mirificissimis operibus in admirationem traducti, Summum illum rerum omnium Opificem religiosè colunt & observant. Tanta enim isthæc opera Dei si Paganorum mentibus occæcatis affulserunt & etiam nunc affulgent, quantis quæso radiis in hoc scientiarum omnium meridie Nobis Medicis refulgebunt, Nosque manu veluti deducunt ad Unius Dei Veri notitiam. Id autem eò confidentiùs dixerim, quòd non duntaxat Artes seculorum lapsu incrementa nova capeffunt, sed & *Deorum cultus religionumque SANCTITATES*, ut loquitur Tullius, *in nostro populo & cæteris, existunt indies MAJORES atque MELIORES*. Quantò igitur à Tullianis tot retrò seculis, *Major atque Melior Medicorum est habenda Religio*: ab illis enim temporibus, Nos in tenebris & umbra mortis positos invisit Oriens ex alto, Nobisque *lux illa Vera, quæ omnem illuminat hominem, qui venit in mundum*, efficienter præfulsit, ut cum *sanctitate & justitiâ in ipsius conspectu, singulis vitæ nostræ diebus ipsi serviamus*. Medici præterea mentis impulsu minimè vago secum revolvunt, quàm benignè atque peramanter passus sit Deus nunquam se expertem esse testimonii erga homines, ipsis bona tribuendo, atque etiam omnibus dando vitam & halitum & omnia. Immo, majoribus ingenii sui viribus & acriore cura suam Artem τῶν πασῶν τῶ ἐπιφανέστατῶν omnium splendidissimam eum excolunt, totius Naturæ penetralia (ut sic dicam) subeunt. Medicina quippe, præ Disciplinis omnibus, tantâ rerum cognitione præcellit, ut omnium quæ mundus suis terminat polis naturam atque vires folerter rimeatur & assequatur. Non solùm enim, quæ in extimâ telluris superficie consistunt summo ingenio pervestigant Medici,

I

sed

sed & intentâ cogitatione suâ intimiùs defixâ, terræ viscera rimantur, quæque pretiosiora sinu suo complectitur & fovet, sagaces scrutantur, & suos in usus, *gratò in Deum animò*, eruunt. Stirpiumque vires innumeras indagant, & reconditiores vegetantium thesauros recludunt, illosque, *in Dei gloriam*, præ hominum oculis explicant: atque sic evolvunt abstrusa & mysticæ Naturæ Sacra, *velo priùs tecta involutaque*, retegunt & expandunt, quò Deum suum celebrent impensius.

Mineralia, metalla, metallica, *quæ suis alma tellus visceribus coërcet & alit*, effodiunt, & ad sua commoda adque Dei laudes, tempestivè traducunt. Quæcunque insuper ex patefactis terræ faucibus eruuntur, acerrimâ contuentur oculorum acie & animi sui contentione validâ, vires ipsis inditas à Deo, experienciâ duce perquirunt, explorant, consequuntur, & propter salubriter experta sempiternæ gloriæ Deum suum commendant.

Aquarum præterea voragines atque gurgites subeunt, vastum æquor arant, & altum pelagus bolide jactâ sæpius explorant, profundissimam ejus abyssum agnoscunt, & in isthæc altissima penitus sese demergunt, ut plurima promant exinde valetudinis suæ cùm integræ atque prosperæ præsidia firma, tùm imprimis adversæ salutifera pharmaca.

Quicquid igitur cœlorum convexis ambitur; quicquid terram & mare frequentat; quicquid cœlum & solum incolit; quicquid æthereas volitat per auras; quicquid alto sub æquore ludit; quicquid Eleusinæ matris gremio fovetur; quicquid Æoli regnum habet; quicquid Neptuni thronum veneratur; atque ut brevibus dicam, quicquid Lunæ convexa tuetur, sive gradiendo, sive rependo, sive serpendo, sive fodiendo terram inhabitet; sive volando assurgat in auras & præpetibus pennis audeat se credere cœlo; sive etiam natando & ludendo salum incolat, id universum uti *Medicæ Ditionis* est, ita & *Medicæ Pietatis* est in Deum. Sed ut animi Juvenilis impetû in id ipsum *Medicæ Pietatis* argumentum
lar

latius atque latius memet diffundam, en rursus omnia,
quæ prona spectant animalia terram, atque imprimis,
quæ

—— *balatu replent & crebris mugitibus amnes:*

Omnis item anguinea proles, quæ flexu sinuoso elabitur,
quæque in spiram tractu se colligit,

Arrectisque horret squammis, & sibilat ore:

Florilegæ itidem atque mellificæ cohortes, ut & insectorum
examina stridula, muta, volantia, repentia, omnigena; at-
que adeò animantum copia exos & exanguis, nec-non exi-
guus mus, qui sub terris ponit domus, atque horrea facit:
Oculis demum capti, qui sibi fodiunt cubilia talpæ: uno
verbo,

—— *quæ plurima terræ*

Monstra ferunt,

opportunam Medicis Deum extollendi præbent ansam. O.
mne præterea GENUS ÆQUOREUM, sive

—— *maris immensa proles, & genus omne natantum;*

Et quæ marmoreo fert monstra sub æquore Pontus;

Quicquid item cœlum pererrat, pèrque illud

—— *ludit stridentibus alis,*

&

—— *blandis concentibus aëra mulcet;*

hoc est, dulcisona isthæc atque symphoniaca, quæ

—— *multa in sylvis avium se millia condunt,*

atque passim viatorem recreant, dum

Suavem concentum resonis è frondibus edunt;

utì suis concentibus illis Dei gloriam extollunt, ita Medicos
& instigant ut symphonià suâ Deum suum certatim collau-
dent.

QUICQUID insuper vegetantium familiæ vel homini, vel bru-
tis animantibus largiuntur; *quicquid* scilicet animatum affigi-
tur humo, hoc est, QUICQUID sylvarum fruticùmque vi-
ret, *quicquid* florum sternit humum, *quicquid* fructuum tellu-
ris incolas pascit; QUICQUID virenti gramine circumvestit

terræ globum; *quicquid* florigenis nascitur in hortis; *quicquid* omnis ager, *quicquid* omnis parturit arbor; QUICQUID terræ sphæram vivo cæspite donat; *quicquid* apes æstate novâ, per florea rura delectat & alit; *quicquid* arborei foetus tellus habet; five etiam

— *quæ injussa virescunt Gramina,*

Nux ipsa juglans, quæ sese plurima in sylvis induit in florem, & ramos curvat olentes, uti etiam quæ

— *cana leguntur, tenerâ lanugine mala;*

Id omne profecto sub Medicam speculationem cadit atque Medicis solidissima præbet laudandi Deum argumenta.

Nec isthæc duntaxat utriusque generis ANIMATA Medicæ sunt contemplationis, sed quicquid etiam alma parenstelus sinu suo fovet INANIMUM, quod fabriles & omnigenos hominum venit in usus, quod Chymicæ gentis idolum est, quod ægrorum triclinia atque grabatos lubit, quod *beneficium* nomen præ se fert, quod panaceam sese mentitur, quod *vitæ* longævæ fastoso titulo superbit, quod pollicitis est dives, re autem & effectis inane atque cassum, quod ægrotantem emungit argento, sed curantis oculos implet, quod potabile, seu potius putabile, vel, *ne Oscè & Volscè id dixerim, sed cum Tullio loquar*, quod opinabile est, sed quod interim celebratur ab Agyrtarum subdolâ & versipelli gente tanquam ex ipsis *Juventæ* fontibus haustum, atque ad eò commendatur, tanquam pote foret ætatem homini, ut aquilæ, renovare; quod affumentem præ fastidio in lipothymiam præcipitat, sed milvinis aut aquilinis ungulis id rapiens corculum lætificat avarum, & eatenus duntaxat cardiacum est; quod nauseantis stomachi globulos voraturi averfationem fallit; quod ad inconditam Confectionum farraginem vomituri ventriculum tædio levat, dum gratâ specie phantasiâ deludit; quod sanis ipsis lautioribus cedit in usum, quod Saliarum & opiparas dapes ornat, quod Sybariticæ mensas commendat, quod avidum hominum genus *Ditis & Mammonæ* mancipia ditat (*atque etiam opinione tenus beat*) quod mor-

mortalia pectora cogit; quod smaragdino virore fulget, quod igneo fulgore micat, quod cœruleis stellulis radiat, quod cœlesti splendore rutilat, quod illo nitore lucido radiantem cœlorum puritatem æquat, quod Matronarum mentitam formam adjuvat, quod Magnatum artus redimit, quod Turcas, Persas, Indosque Satrapas exornat, quod Sceptra micantia atque refulgentia reddit, quod Diademata rutilantia atque Majestatem spirantia efficit, quod Regia capita coronat, quod Imperantibus Majestatem addit, & subditis venerationem inspirat; quod *Orientem* ditat, atque Subsolano Vulturnoque nostras in oras advehitur; quod *Solem Occiduum* locupletat & Africo atque Cauro, *ditescentibus Mercatoribus*, advolat; quod super *Aquilonem* Riphæosque montes sub ipso siderum cardine jacet, atque Hyperboreos Incolas delectat & juvat, sed aquilino volatu transvolat ad Antarcéticos; quod denique suaveolentium fragrantissimum *Notus* æstuans nostra ad littora

Fundo exæstuat imo,

atque ut brevibus concludam, quod

Oceani finem juxta, solémque cadentem

reperire est, id universum, & cœlorum Orbibus conclusum, & siderum viribus subditum, id inquam universum *Medicæ Pietas* jure optimo sibi vindicat, ut integer Medicorum Chorus tot mirandorum Entium Creatorem Παντοκράτωρα linguis animisque celebret atque summis honoribus supremaque veneratione prosequatur.

Grandiora, sed etiam veridica, *Medicæ Pietatis* argumenta os meum proferet, Medicos si dixerim, in illas Naturæ angustias, ceu in carceres, aut circulum deductos, eò sese nequaquam compingere spatii, ut solis terrenis inhærescant. Aërea ipsa corpora terrestrium cœlestiumque confinia ac intermedia speculantur, & annuis diurnisque, stasis ac etiam incertis cœli varietatibus suas ætates metiuntur, occasusque suos præfagiunt. imò, sublimioris cogitationis impulsu crassum hunc concretumque perrumpunt aërem, &

mentis acumen altiùs erigunt, ut cœlestium contemplationi acriter intenti, rationis ductu & sensuum adminiculo, tum rotantes, tum immotos cœlestes Orbes contemplantur, atque planetarum ortus & occasus observent, nec-non cœlorum ac siderum omnium conversiones, & quæ indè manant virtutes Orbis infimi moderatrices, alias ab aliis internoscant.

E cœlis altis ad illum si demittor, *qui dominatur in pisces maris & in volucres cœli, & in pecudes, & in universam terram atque in omnia reptilia reptantia super terrâ*, & ab illo tot terrenorum commodorum Domino radiantia Dei mirabilia si contemplor, atque præsertim vim illam si speculor qua genus seritur humanum, ac de prole in prolem ex irrupta τῆ πρωτοπλάστῃ traduce ab Orbis conditu propagatur, pudorem irreligiosis incutiam tam fœdum, ut illatebrandis sese, latebras satis obscuras sint frustra quærituri. Sed immensitas argumenti; & ratio brevitatis ac temporis, ab illo consilio me penitus absterrent. Domini tamen illius τὴν ἐπίγειον οἰκίαν τῆ σκηνῆς καταλύσιμον *terrestrem tabernaculi domum dissolubilem* mente lustrabo: terrenas ejus volo ruinasque cœlestis & immortalis ædes animæ, quæ licèt sint benè materiatae, ac etiam, non super arenâ, sed numerosis super ossibus, *ceu super tot petris*, non ab homine fatuo, sed ab *æternâ Sapientiâ* fundatae, quibusvis tamen morborum turbinibus & quatiuntur & collabuntur. Fine tamen suo *Divina* nequiquam frustratur *Prudentia*; nam & *Paradisei*, & *quotidiani* peccati, nobis est luenda pœna, τὰ ὅψωνία τῆς ἀμαρτίας, θάνατος, *nam opsonia peccati, mors*. Mortem porrò, non nisi tribus morborum cardinalibus ventis hominibus inferri, nemo est egregiè cordatus qui nesciat. Turbulentia autem morborum tempestates illas sedandi vim Medicos non à fabuloso quopiam *Æolo*, sed ab illo, qui τοῖς ἀνέμοις καὶ τῇ θαλάσσῃ ἐπιπιμαῖ, καὶ οἱ ἀνέμοι καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούουσιν αὐτῷ, *increpat ventos & mare, & venti ac mare auscultant illi*, radiatam habère, vel *Pagani* fatentur, ὡς θεοὶ καὶ ἀξίῳ καὶ τέχνῳ θεῷ προσθεῖναι, *judicarunt enim dignam Artem esse, quæ in Deum refundatur.*

Medi-

Medicinam igitur, cum Ecclesiastici Scriptore, ab Altissimo deciduam agnoverunt Pagani: at, si ab Altissimo, ab illo certè est, qui tempestates avertit imminentes, reprimat coortas, adversas placat, sævas lenit, horridas sedat, atras dispellit, turbidas serenat, violentas compescit, immoderatas componit.

Sed ultrà procefferunt Gentes, quàm ut veterator ullus reclamare queat, Medicinam quippe, non solùm honorificè suos in Deos refundunt, sed & curationum suarum omnium gloriam omnem suis Diis referunt acceptam.

Qui igitur Orbis immensi tot Entia (*quæ Deus & ad ornatum Universi & ad humana commoda condidit*) speculantur; atque insuper navis humanæ morborum fluctibus in alto jactatæ clavum tenent, illamque Arte suâ tranquillum in portum tutò perducunt, & illius appulsûs secundi solidâ gloriâ Deum afficiunt, illi profecto nequaquam irreligiosi, nequaquam impii, nequaquam Athei traducendi sunt; sed ediverſo, religiosi habendi, atque pii reputandi, nec non *adversus Deum justî* celebrandi veniunt. Si qui sint interim, *malo fidere nati, mentèque in Deum lævâ*, *νεκαυτημετασμένους τε ἢ ἰδίαν σιμείδου*, quorum conscientia cauterio reſecta sit, quosque tenebrarum princeps suis tenebris offundat, suisque offuciis, *ceu laqueis*, irretiat, ne Deum videant, néve in illum totis ferantur animis; ut illum ex operibus visum & agnitum glorificent *tanquam Deum*, illi *ve gratias agant*, id neutiquam in *Artem* malignè detorquendum, sed *Artificis* vitio singulariter ascribendum est.

En igitur Medicorum sycophantas pudore suffusos, dum *Artificis* crimen in *Artis* contumeliam vertunt. Si quippe valet conclusio ab unius vel alterius *Artificis impiâ mente*, ad *Artem impiam*, consequens erit singulas Artes impias esse, siquidem est reperiunda nulla, quæ suis prophanis vacua sit. *Quid Artes dixi?* Horresco referens, proh dolor! Scientia nulla est, *quantopere terrestribus soluta atque sublimis*, quæ clandestina sua cum tenebrarum Angelis commercia non habeat,

beat, quibus ejus Professores vel ita occæcentur ut Numen non agnoscant; vel ad impia sic traducantur, ut agnitum Numen non suspiciant, non adorent, non venerentur. Nolim illorum hæreses in medium protulisse, qui mentito Theologorum nomine ματαιῶνται ἐν τοῖς ἀλογισμοῖς αὐτῶν, καὶ ὧν σκοπίζεται ἡ ἀσώεια ἢ ἡ καρδία, *inanes fiunt in cogitationibus suis* & quorum obtenebratur cor insipiens. Medicorum autem plurimi Deum agnoscunt Universi Creatorem Omnipotentem, Opificem Ædificatoremque mundi callentissimum, Conservatorem potentissimum, Educatores & Altorem sapientissimum, Moderatorem oculatissimum, Gubernatorem vigilantissimum, Rectorem prudentissimum, totius denique solis humanæ Satorum & Parentem benignissimum, atque insimul πάσης τε δόσεως ἀγαθῆς ἢ πάντες τῷ δωρήματι τελεία ὅλης donationis bonæ & omnis integri doni Datorem munificentissimum, quem ore cordeque, utpote verum Deum, cujus Numini parent omnia, timeant & ament, & suspiciant atque precentur.

Ne porro multus sim in exemplis, quæ veritatem illam (apud Vos, Auditores omnium Ordinum longè Clarissimi) firmiter stabiliant, unicum quidem, sed memorabile & ἀξιόπιστον, fide dignum, omnique exceptione majus Medicæ pietatis exemplar proferam, τὸν Δεκάην δηλονότι τὸν Ἰατρὸν τὸν ἀγαπητὸν, *Lucam scilicet Divi Pauli Medicum dilectum*. Is nempe Divus Evangelista Lucas, Gentium Apostoli & comes fidelis, & socius indefessus, piissimus insimul fuit Archiatros Phœbeæ lauri Domus, quâ, ne cum Ausonio loquar ænigma, Metropolin intelligo Syriæ ad fluvium Orontem &

Antiochi de nomine dictam.

O Civitatem mansione atque praxi Divi Medicorum Patroni ter quaterque beatam! O Civitatem meritò Theopolin vocitatam! Illam enim spiritu suo Deus inhabitavit, ὅταν ἐρχέτο χρηματίσαι πρῶτον ἐν Ἀντιοχείᾳ τὰς μαθητὰς Χριστιανὰς *ubi scilicet contigit Antiocheæ Christianos primum appellari, qui antea Discipuli dicerentur.*

Isthæc certè gravia sunt Medicæ Religionis argumenta. Nihilofecius, *O tempora! O mores!* Profanum & improbum vulgus Medicos pios probosque, impietatis calumniâ, *cœu aspidis veneno*, irreverenter atque criminose respergit. Sed illos patrizare decet, atque adeò diaboli parentis imitatione Viros longè optimos calumniari & maledictis proscindere. Nolim igitur Medicorum vices, hâc in parte singulatim dolere. Is quippe idem, qui ab initio mendax & primitus nequam est, suis in filiis *opera tenebrarum* semper operatur, illorúmque serpentinam linguam ad cotem suam exacuit, quo profundius & Medicos faucient pietate claros, & viris quibuslibet aliis religione conspicuis, nefandam turpitudinis notam inurant. Sic profectò Satanæ suasu *Josephum* calumniatur *Potipharis* uxor.

Sic idem nequissimè nequam *Doëg Idumæum* inducit, ut conspiracy de *Rege Saûle* interficiendo *Sacerdotem Achimebecum* infimulet.

Ita certè, suis artibus perpetuò malis, & humano generi penitus ruinosis, *Tzibam* in *Mephiboschetum* Dominum apud *Davidem* calumniandum instigat.

Reginam *Jesabelem* cogit, *Deo* atque *Regi* diras imprecatum esse *Nabothum*, comminisci.

Servum impellit *Guehazi* ad calumniam *Elizæo* Domino apud *Nabamanem* instruendam.

Instimulat *Samballatum*, unà cum ejus facinoris consortibus, ad confingendum ideo *Nebemiam* muros instaurare Hierosolymitanos, ut Regem in Judæam sese constitueret.

Ab eodem mendacii fonte, fictum illud de clandestino cum *Chaldæis* obsidione cingentibus Jerosolyma, Prophetæ *Jeremie* commercio, crimen salivit.

Sic idem mendacii parens *Amatziam* Bethelis Sacerdotem ad exitiosam contra *Jeroboamum* Regem *Amoso* Prophetæ conjurationem affingendam compellit.

Ita etiam Diabolica soboles & progenies viperarum, five pravum atque perversum hominum genus ex patre diabolo Divum

illum nostri Salvatoris præcursores atque præconem impiè traducunt ceu *dæmonium haberet*.

Sic execrabiles Pharisei turbis certatim obstreperunt Sacratissimum Redemptorem nostrum *per principem dæmoniorum ejicere dæmonia*.

Eodem sui parentis impulsu, criminofissimi Scribæ, Pharisei rursus, atque Sacerdotes Principes, (*Principes scilicet tenebrarum*) aliæque passim *ex abyssi puteo* consimiles locustæ, scorpionibus terrenis nocentiores, Augustissimo Liberatori nostro, summa nobis veneratione colendo, non terrenum, sed infernale virus aspergunt; illum quippe frequentes mentiuntur, modò *hominem edacem atque vini potorem, publicanorum amicum & peccatorum*; modò *impostorem atque populi deceptorem*; modò *blasphemias loquentem atque mortis pœnâ dignum*, &c. Ita profectò *Judeos*, eundem nostrum à peccatis Affer-torem integrum vitæ, scelerisque purum, & *peccati nescium*, virum vocitasse *peccatorem* puduit nihil, pœnituit nihil.

Eodem afflata Spiritu mendacii membra quædam ex Sathænæ Synagogâ, nequam alios ejusdem secum stirpis in Divum Stephanum instruxerunt, *qui dicerent se audivisse eum loquentem verba blasphema in Moysen & in Deum*.

Immo pater ille mendacii, qui quotiescunque loquitur mendacium, de suo loquitur, hominem non duntaxat homini, sed hominem apud Deum ausus est criminari: at magnis excidit ausis, Deo quippe nequaquam imposuit ingenui ac integerrimi Jobi pietatem sordidam, mercenariam, & illiberalem esse.

En denique Diabolum eundem, seipso nequiorem atque criminofiozem; referenti stant comæ, hæret lingua, & trepidant quoque corporis artus, nam majoribus ausis Deum ipsum, Sacratissimum Creatorem suum, apud hominem ausus est calumniari, dum Evam illudit, ceu Deum attigisset *invidentia*, & iccirco *fructus ex arbore scientiæ boni & mali Evam interdixisset esu*, ne cum Adamo conjuge fieret *ioſde*, Deo similis, sive Deo æqualis.

Ex illis profectò benè multis, liquidò constat, Medicam pie-

pietatem adversarii diaboli telis nullatenus magis obviam esse, quàm alius cujusvis viri probi, imò, ipsiusmet intulpatissimi, & ab omni scelere alienissimi, salutis nostræ Vindictis famam. Illis quippe, & suas atroces calumnias instruit, & virulentas maledictorum sagittas infigit ut eos turpitudine foedet (*quantum penes ipsum est*) sempiternâ. Sagaciori porrò arte nullâ tot ex insidiatoris insidiis consurgemus, quàm si calumniantium nos audaciam effrænem & impiam Religione Sanctâ, terrarumque ac cœlorum incolis gratâ compescamus; & animo deinceps si Christiano & verâ fide in cœlos erecto, isthæc de nobis convicia, *quibus hominum in nos odium concitare studet conviciator*, despiciamus. Si denique, visibilia Dei, *quæ nobis obversantur*, mente sanâ atque piâ sic perpendamus, ut ipsum intimis affectibus omnium bonorum Largitorem inexhaustum, justitiâ nobis, sanctitate & innocentia, toto vitæ nostræ decursu colendissimum veneremur; & ob singularem illam Operum manuum suarum, quam Nobis prærogativâ quâdam impertitur notitiam, ipsius laudi & gloriæ nostros animos æternùm consecremus.

D I X I.

Recordamini mirabilia ejus operum quæ fecit.

Psal. cv. vers. 5.

Recordare ut amplifies opus ejus, quod contemplati sunt mortales.

Job. 36. vers. 24.

DI XI

Plalm. Cy. voll. 5.
Recordamus mirabilibus ejus operibus que fecit.

Job. 36. vers. 24.
contemplari sunt montes
Recordare in amplius opus ejus, quod

CA-

251

CAROLI DRELINCURTII

*Regis Consilarii & Medici
Ordinarii,*

NEC • NON

Celsiff. Principis de TURENNA

A' P X I A T P O Y ,

D E

PARTU OCTIMESTRI

V I V A C I

D I A T R I B A.

Οἷσις γὰρ, μάλισα ἐν Ἰητρι-
κῇ, αἰτίην μὲν τοῖσι κεχρημένοισιν,
ὄλεθρον δὲ τοῖσι χρεωμένοισιν ἐπι-
φέρει. Ἰπποκράτης φεῖ
Εὐχρημοσι

NOBILISSIMO,
EXCELLENTISSIMOQUE
VIRO, D. D.

CONRADO DE BEUNINGH,
Civitatis Amstelædamensis
SENATORI;

Ac olim ad
Serenissimos Daniæ & Sueciæ Reges,
nunc verò,

Ad Christianiss. Galliarum &
Navarræ Regem,

ILLUSTRISS. ET POTENTISS. D. D.

FOEDERATI BELGII ORDINUM,
LEGATO
EXTRAORDINARIO.

GAlenum latuit, quâ commendatione, Pergame-
ni Pontifices, gladiatorum curam, ipsi non-
dum emerito, commiserint: ita me fugit, VIR EX-
CEL.

CELLENTISSIME, cui mortalium, acceptum referam, Professoris Medici honorem, quò Me, de meritissimâ totò terrarum Orbè Vestrà Rep. nihil meritum, Nobilissimi & Spectatissimi Viri, D. D. inclytæ Universitatis Lugduno-Batavæ Curatores atque Coss. affecerunt. Cùm autem, id Muneris, Mihi per Tuam Excellentiam, demandari, nunciatum fuerit, gratias Tibi à Me agendas esse, officium dicitat. En igitur, Tuæ non modò Excellentix, sed & ipsis Posteris, grati ac memoris animi mei symbolum consigno. Hanc etenim, exiguam licèt, quam Tibi nuncupo Diatribam, vivacem fore prævideo, si Tibi, Viro emunctissimæ naris, & æquissimo rerum aestimatori, tam grata sit, ut eam, in Tuam clientelam recipere digneris. Tu siquidem, cujus fama immortalitati consecrata est, vel hoc opusculum ævò donabis æternò. Quí nempe, quandiu Sol & orietur & occidet, tam multa quæ præclarè gessisti essent intermoritura? Norunt omnes, non solum quàm animosè & fortiter, sed etiam quàm consideratè & sapienter, res Danicæ labantes & penè collapsas, sustinueris Unus, erexerisque. Sed cur jam pridem acta memorem? An non novissimè, totius Europæ motus, ferum & ignem ubique minitantes, prudentissimis consiliis, & mentis acutiè ac dexteritatè repressisti atque pacasti? Eoque beneficiò, non modò Gentem Tuam, belli studiis asperrimam licèt, nec uspiam terrâ marique, bella detrectantem, sed & omnes Europæos, arctè Tibi, æternum devinxisti. Macte Tuâ Virtutè, VIR EXCELLENTISSIME, quâ ubivis gentium, PACIFICATOR audis acceptissimus;

hoc

hóc enim gratissimó nomine, præclara Tua fama, super Garamantas & Indos, volitat per ora virúm, hóc-que dulcissimó perinde & gloriosissimó cognominé, Te omnes populi, in quem sua salus nuper inclinata recumbebat, amant, suspiciunt, venerantur.

Faxit ipse Pacis Deus, ut hóc potissimùm stemmate Illustris, serus eas ad astra! Vale, VIR EXCELLENTISSIME, & hanc Tuam celebritatem, existimationémque, jam ad cumulum provectam, talem & tantam conservato, qualem & quantam nactus es. Id unum, ut optatò adveniat, ex totó pectore præoptat,

TUÆ EXCELLENTIÆ,

Obsequentissimus

CAROLUS DRELINCURTIUS,

Regis Confiliarius & Medicus, Nec-non Celsiss. Princ. de Turenna Archiatros.

Dabam Lutetiæ Parisiorum, septimo

Idus Septembris. M. DC. LXVIII.

BIBLIOPOLA

Cùm primam hujus Diatribæ Editionem

adornaret, Benevolis

Philicis.

ANTICIPATAS semel, altiùsque inhærentes Opiniones ex hominum animis revellere, negotium est molis ut plurimum summè operosæ, præsertim si Auctores, unde primulùm profectæ atque haustæ videntur, ἀξιόπιστοι, ἰσόθεοι, omni denique exceptione majores habeantur. Quod quidem ipsum, tum in aliis permultis intricatioribus Physiologiæ quæstionibus, tum in hac ipsa de natis Octimestribus facilè deprehenditur, quibus cùm gravissimi antiquæ Medicinæ Principes, Hippocrates atque Galenus, Vitalitatem alicubi abjudicasse credantur, apud posterorum plerosque rem omnino sic habere, pro confesso est, adeò ut οὐδὲ τῷ ὄτι tantillum titubare, penè piaculum audiat. Paucis tamen cordatioribus, quos benignior Jupiter in deliciis habet, longè aliter visum, qui non modò problematicè in foetuum Octimestrium Vitalitatem inquirere; sed etiam eandem adversus tot hostium oppositas copias propugnare non dubitarunt: Qualis imprimis, ineunte nostro hoc seculo, Federicus Bonaventura, Medicus Urbinas, qui cau-

causam hanc tam fusè peregit, ut fastidium ferè lectoribus incutiat. Cùm verò ab ignei ingenii Viro, Domino CAROLO DRELINCURTIO, Medico Regis Christianissimi materiam istam, exiguâ admodum Diatribâ, cæterùm abundè nervosâ, nec inamoenâ comprehensam, ac in examen denuò vocatam audivissemus, pauloque post ejus copiam nacti essemus, luce publicâ protinus donandam censuimus, rati hoc ipso facinore gratiam à Vobis omnibus χαλεπῶταίς Φιλιάτροις, quorum commodis indulgère adeò volupe est ut nihil suprâ, inituros esse nos minimè vulgariam. Bellè valete ac favete.

C. DRELINCURTIUM.

HACTENUS ægrotis DRELINCURTUM esse saluti,
 Duxi unis; at dos est super una viro.

En revocat, letho quos ignorantia tradit:

Quin, facit & vegetos. Hercule, dius homo est.

JACOBUS LESCOT,

J. U. D.

IN

C O M M E N D A T I O N E M

Hujus Opellæ,

T R O C H A I C I.

RARA proles Octimestris, quam nefastam plurimæ
 Veritati non litantes, atque vitæ inhospitam
 Publicare non verentur, seu Vetusti, seu Novi:
 Cur tibi non gratulemur, huncce nactæ vindicem
 Strenuum, summoque Zelo percitum orthodoxiæ,
 Qui DRELINCURTI celebri notus est cognomine;
 Pauculis hic namque totam rem peregit paginis,
 Quam medens Urbini alumnus, scæva cui nomen bona
 Indidit vix expeditur turgido volumine.

Ergo proles Octimestris, mactæ tali vindice,

Qui tuam Vitalitatem luculenter astruit,

Naxiis non tantum in oris, aut plagâ Nilotide,

Quod prius fecere quidam Literati nobiles;

Immo ubique, tum solum quâ panditur, tum qua salum.

CAROLUS SPONIUS,

Doct̃or Medicus Monspeliensis,

& Colleg. Med. Lugdunens. Ag-

gregatus.

Εἴπατ', ἀκετορίης ἀμαθεῖς, ὦ, τέκν' ὀλέκοντες·

Ρύσαδ' ἐκ νόσων, ἄρα δύναδε γονεῖς;

Σκαιῶς ἀρξάμενοι τέχνης, καὶ λήγετε σκαιῶς·

Ἄνδρ' ἔμιμειδ' ὅς δόγματα ταῦτ' ἔγραφεν·

Εἴς' ἡτρῶν, Δρηλινκέρτις ἄξι' ἀντὶ

Πλείτων· οἶδε ρύειν τέκνα τε καὶ τοκέας·

JACOBUS LESCOT,

J. U. Doctor.

Lutetiae Parisiorum

Annō ineuntē

1663.

A U C T O R I S P R Æ F A T I O.

Morti norunt addictos *Octimestres* esse, qui Hippocratis *funesta* de ipsis legere* Decreta: τὸ ὀκταμήνων, δηλονότι, ἀδύνατον εἶναι γενέσθαι, *Octimestrium scilicet, fieri nequit conservetur ut ullus; & rursus,* ac præcisè magis ‡ παιδίον ὀκτάμηνον εἶναι βιοῖ πρόποτε, *Fœtus Octimestris nunquam superstes est.*

In tantî profectò Magistrî verba jurarunt Medici non solum, sed & Rhetores, atque Philosophi, ac etiam Jure-Consulti, *Sabinus* v. g. *Tullius, Philo Judæus, Agellius, Aphrodiseus, Censorinus, Avicennas, Albertus Magnus, Conciliator, Gentilis atque Baldus.* Novissimò præterea seculò *Fracastorius, Capi-vaccius, Vallesius, Tiraquellus, Mercurialis, Mercatus, Gorraeus* atque *Laurentius.* Tantis enim Viris illis, *Octimestres* Dîs nati sunt iratîs, genioque sinistrò, ac ita *nati, quasi non nati, & reapse ἀγνοοι.*

Cùm itaque nuperî *Partûs Octimestris* celeberrimî, ac vicacissimî causâ, *Octimestres* alios in omnes, eodem Hippocrateò ductû, litem capitis intulissent Ἀρχίατροι, litem ipse judicandam digessi. Quò plus autem

* Libris τῶν ὀκταμ: καὶ ἐπ' αὐμ:

‡ Lib. τῶν Ἀρχῶν.

tem litigiosum illud excussi thema, & *Hipp.* consiliô
 * vulgarem illam de *Oëtimestrium* calamitatê doctrinam
ad veritatis repurgavi lucem, eò firmior (*meos ad-*
versus Ἀρχιάτρους) *Oëtimestrium* steti Patronus.

Hôc igitur eluceat Patrociniô meô iniquissimum esse
 infontes, & *quidem indictâ causâ*, capitê damnassee.
 Istud namque Judicium capitale, uti capitalem prodit
 injustitiam, ita capitalem & inscitiam arguit, quâ ca-
 pitalior datur nulla.

Hâc insuper Meâ constet Tutelâ funeltam *Apollineô*
de Tripodê vaticinationem, minùs exitii portendere,
 quàm peremptoria, *rigidô de Tribunali*, dicta senten-
 tia. *Et en éfet, & selon notre Proverbe, il vaut*
mieux être condamné des Médecins, que des Juges.

* Lib. αὐτὸς ἑὺσχημοσύνης, ubi Medicis auctor est, doctrinam ut
 suam demonstrationibus stabiliant, atque sic illam omnem ab ignorantie tene-
 bris vindicent.

F I N I S.

Opinionum Commenta delet
 dies: Naturæ judicia
 confirmat.

Cic. 2. de Nat. Deor.

QUÆ.

QUÆSTIO PHYSIOLOGICA,

An Partus Octimestris vitalis?

PARS PRIMA.

Quâ vitalitas Partûs Octimestris auctoritatē probatur, experienciâ stabilitur, & rationē evincitur.

¹ **A**PPPOSITE Divus Ambrosius, *Omnes animantes præscripta habent partûs tempora, homo solus indiscreta atque confusa.* Haud minùs facundè, lepidèque, suis in monimentis, id ipsum Plinius exaravit: *Cæteris, inquit, animantibus, statum & pariendi & partus gerendi tempus est, homo totò annò & incertò gignitur spatiò.* ² Ambobus testis locupletior alter, *ἀνωμάλῃς τῆς τῆς κηρύσεως χρόνης, varia & incerta partûs tempora unico tribuit homini, τοῖς μὲν ἄλλοις, εἰς ἓστιν ὁ χρόνος, τοῖς ἡ ἀνθρώποις, πλείους.* Brutis etenim animantibus unicum est pariendi tempus, homini verò multiplex inest. Hoc ipsum solidiùs stabilivit asserens, *τ' ἄλλα ζῶα μοναχῶς ποιεῖσθαι τὴν ἑτοίμησιν*

¹ Tempora partûs, esse vaga, nec ab iis excludi mensem octavum, quinimo à Priscis nominatim designari.

² Aristot. 4. de gen. anim. cap. 4.

ἢ εἰς γὰρ ὡρίσται ἢ πᾶσι χρόνῳ πᾶσιν, ἀνθρώπῳ ὃ πολλοὶ μόνῳ τῶν ζώων. *Animalia reliqua foetus suos perficiendi tempus unicum habere; quod ipsis unicus statuatur pariendi terminus; homini verò, inter animalia soli, varii sunt & complementi & partus limites.* Idem demum passim inculcat, sed decretoriè magis, ubi hominem sancit ² μόνον τῶν ζώων, πολλὰς ἔχειν χρόνους τῆς γένεως, ποῖς ὃ ἄλλοις ἓνα ³ χρόνον τῆς τελειώσεως γίγνεσθαι. *Solum ex animalibus varios atque varios sortiri suæ generationis soles; aliis verò unicum suæ perfectionis esse finem.* Ita etiam sagacissimè docet Hippocrates humanæ fabricæ divum opus Solibus variare, ἐκ ἐν ἴσῳ χρόνῳ πάντα ἀνακοσμεῖσθαι, ἀλλὰ τὰ μὲν θάσσον, τὰ ὃ βραδύτερον, ὅπως αὖ καὶ τὴν πυρὸς ἕκαστα τύχη καὶ τῆς τροφῆς. *Eandem inter temporis intercapedinem partes delineari nequaquam; sed aliàs quidem citius, alias verò seriùs, prout hæ, vel illæ suum & ignem & alimentum variè atque variè nanciscuntur.* At partibus illis solè variò dispositis ac ordinatis, variabit & partus, ex proportionem mirâ trium inter se mutationum insignium, quas foetus subit in uterò. ³ Tempus quippe *motionis*, ut duplò *figurationis* tempus æquat; sic terminus *partus*, triplò superat terminum *motus*. Quæ sententia ad Arabes & ad nos ulque tranavit; si igitur figurationis periodus est minimè una, quidni & multivagus motionis & parituræ cursus? Qui diebus triginta figurabitur, in sexaginta movebitur, & centesimo octogesimo vitalis prodibit. Qui in quadraginta effingetur, in octoginta trepidabit, & intra ducentos quadraginta vitæ compos orietur, Octimestrís nominè insigniendus. ⁴ Hippo-

¹ Lib. 7. hist. Animal. cap. 4.

² Problemat. 10.

³ Foetus formationem, motum & partum, geometricâ quâdam æquabilitate sese consequi, ex Hippoc. Epid. 6. sect. 8. Aphorif. 8. & Epid. 2. sect. 3. Foetus 240. dierum, esse vitales, eosdèmq; juxta Hippocratis computum, plenè & præcisè Octimestres esse, quia menses solares sunt computandi.

⁴ Ex libello περὶ ἀρχῶν.

pocraticos namque menses triginta dies explêre, liquidò constat: At octies triginta numerum complent ducentorum quadraginta dierum, seu octo mensium solarium integrè fêre exactorum, juxta quos partitudinis putanda ratio, *ἡλίου & ἀνθρώπου γένεσις*, Sol & homo generant hominem. Octimestres igitur vitâ beandi, supinûsque eorum error redarguendus, qui balantum ritû, (*quarum ruente præceps unâ, ceteræ ruunt,*) iverunt quâ itur, non quâ eundum, tritâmque credulitatis & fallaciæ plenam de Octimestrium infortuniô semitam calcarunt. ¹ Ii quippe Medicorum, quos primùm legêre, sententiâ delusi, mentem præconceptam pugnaciter tutari, & ei procaciter patrocinari malunt, quàm omnî pervicaciâ depositâ, quæ constanter eveniunt expendere. Sed doctrinam illi suam, *adulterinam licet*, finû foveant: dignemur ² Nos rem minimè præjudicatam excutere, & ad unius veritatis leges exigere. Nihil moremur aliter opinantium turbam, sanabimur enim, ac à veteri falsi dogmatis fermentô repurgabimur, si separemur à cœtû, selectosque bellipotentes, qui Nobis inimicos gerere vultus, *fictâ speciê*, cernuntur, partes in nostras vî nullâ pelliciamus. Non autem auctoritas sola, *quæ per se ignava est ac iners, prorsûsque manca*, sed & gravissima rationum momenta, atque constans firmatâque summorum Atlantum experientia, pro Nobis militabunt; sicque trinis hisce triplicis æris scutis obtekti, adversus tela in Nos ab adversariis contorquenda, invictissimi stabimus. Ita mihi, ubi ubi amica veritas, ut nullus amicior unquam, volentem, alienas ad partes aut trahat, aut alliciat. Eam ubivis tueri ut gloriosum, sic inprimis utile: pro eâ igitur, *ceu pro aris & focis*, dimicare est, proût Philosophum decet, alieni-

¹ Ut alienâ fide non salvamur, sic nec alienâ, præsertim ubi erronea est, sapimus.

² Veritatem prosequi, ingenui est animi, post habitis auctoribus, *licet gravissimis*, ab eâ deflectentibus.

nigenis offuciis minimè prævaricantem. Eô olim pactô, in plerisque Hygeæ momentis, adversus Hippocratem Galenus, adversus Platonem Præceptorem, universumque veterariè philosophantium cœtum Aristoteles, & adversus Medicos Gnidios ipsemet Hippocrates, iisdem Nobiscum armis pro veritatē tutandâ feliciter conflixerunt. ¹ Sed heu heu! quantæ molis erit, *multis hinc retroactis seculis*, de Octimestrium necē anticipatam opinionem de tot & tantis pectoribus revellere. Adeò hæc supinitas animos sopivit, ut plerique omnes huic causæ indormierint securi, non caventes, fœdissimam hanc esse Medicinæ labem aspersam, inque dies singulos latiùs serpentem, nullô nunc smecticô eluendam, ² καὶ ὅτι πολλὰ ὑπόληψιν, καὶ σωθῆναι ὁκτάμηνων, νομίζουσιν ἔκ ὁκτάμηνων εἶναι τὸ ἰγερημένον, ἀλλὰ λαθεῖν ἑαυτάς, αἱ γυναῖκες συλλαβέσθαι δεύτερον, ³ *anticipatæ mentis illius ergò, si quis salvus sit Octimestris, Octimestrem illum nequaquam reputant; sed conceptionis tempus præcessisse latenter, ac ipsis latuisse Matribus.* Si autem de tantâ iudicii anticipationē conquestus est Philosophus, quid nunc Literarum sortem non deflebimus? Nam unâ cum seculis ætatéque hominum, isthæc opinio usque adeò inveteravit, ut qui eam ex animis revellere studet, is, *ceu vesanus*, Anticyram relegetur. Sed haud inconsulti procelloso huic pelago Nosmet commisimus: en actuariam navem nostram scientes & experti regunt Argonautæ. ³ Auscultent & perpendant, *fidem Nobis abrogantes*, sagacis Stagiritæ placita, quibus definitè, distinctéque designat, καὶ ἐπτάμηνον καὶ δεκάμηνον γίνεσθαι, καὶ κατὰ τὰς μεταξὺ χρόνους, hoc est, *nasci septimô non solûm ³ decimô, sed ³ octavô ³ nonô mensibus.* At ne quis scrupulosus vitilitigator autumet sese Nostro commentô ludificari, ad sequelam orationis sedulus

at-

¹ Quàm operosum sit, rem præjudicatam revocare.

² Arist. hist. Anim. 7. cap. 4.

³ Auctoritates aliæ, Octimestribus faventes.

attendat, καὶ γὰρ, addit Philosophus, τὰ ὀκτάμηνια ζῆ μὲν, ἡπτόν δέ. Hoc ipsum tantî naturæ rimatoris verbis & aliis suffulciam, καὶ ἐπτάμηνια καὶ ὀκτάμηνια καὶ ἐννεάμηνια γίνονται καὶ δεκάμηνια τὸ πλεῖστον. *Fœtus nascuntur* ἔτ' 7^α. ἔτ' 8^ο. ἔτ' 9^ο. ἔτ' *ut plurimum decimô mensē*. Subdam & expressiora Edicta, quibus *Octimestres* vitæ compotes sancivit, τὰ δὲ ὀκτάμηνια πλεονέχοντες Αἰγυπτιοὶ καὶ ἐν ἐνίοις τόποις ὅπερ ἀέκφοροι αἱ γυναῖκες καὶ φέρουσιν τε ποικίλ' ῥαδίως καὶ τίκτουσι, καὶ θυνώμενα διώκται ζῆν καὶν τερατώδη γίνεται, *qui autem mensē nascuntur Octavô, vivere, ac adolescere in terrâ Ægyptô possunt, & quibusdam aliis in locis, ubi mulieres fertiliores sunt, multosque simul facile ferunt, & pariunt, etiamsi monstrosi sint.* ¹ Ubi notes velim, de mentē Philosophi *Octimestres* vitâ donandos esse ubivis gentium, si sub conditionibus & causis, quæ eosdem in terrâ Ægyptô vitales reddunt, nati sint. At nostris in tractibus, *cœli benignitatē letis*, quotquot eæ sint conditiones & causæ, vigent eæ omnes: vigeant igitur & *Octimestres*. Major patet his verbis, καὶ ἐν ἐνίοις τόποις, quibus docemur; angustis Ægypti limitibus *Octimestrium* vitam non circumscribi, quasi inibi locorum, *prærogativâ nulli cedendâ*, illis esset unicè vita concessâ. Ibi etenim vivunt in vim causarum mox prolatarum: at eadem valentissimæ sunt nostris in climatibus, quorum temperatura fertilis, parentumque robur ac temperies proba, succulentusque habitus vegetus, foecundî energicî principii ubertatem subministrando, communî in vitalitatem nîsû conspirant. Cui præter hæc, in mediô aut propatulô non est, Nostrates mulieres εὐεκφόρους ἔσας, *ad exactos menses uterum commodè perferre*, cum multas cernere fit, quæ nihil damnosi in totâ gestionē passæ, foetus suos auspiciatò promant in lucem: αὐταὶ δὲ φέρουσι τε ποικίλ' ῥαδίως καὶ τίκτουσι, καὶν τερατώδη, *plures negotiô nullô ἔτ' gestant ἔτ' excludunt partû unicô, monstrificè quasi, seu τερατωδῶς*: mulier nam-

I. Non modò Ægyptios, sed & alios *Octimestres*, vitales esse.

namque, nusquam non μονοτοκεῖ, nec πολύγονοι, ἀλλὰ μονο-
τόκον τὴν φύσιν ἐστὶ, *multipara, sed unipara secundum naturam*
est. *Octimestribus* autem vitæ usuram speciatim impertiri,
ubivis terrarum oriantur præfatîs conditionibus affecti fidem
faciunt textui prolato annexa verba, quibus haud simplici-
ter dicit Philosophus; ἐν ταῦθα μὲν ἔν ζῆν τὰ ὀκτάμηνια, sed
subjungit καὶ ἐν τρέφεσθαι, quasi hæc fatus esset: In istis pla-
gis, *Octimestres* foetus, vitales non duntaxat eduntur, sed
enutrientur & adolescunt, ac, *quantum ad mensem Octavum*
attinet, viriles annos consequuntur. Hinc legere est apud
Plutarchum, *multos Octimestres evasisse Viros*; πολλὰς ὀκτα-
μηνιαίας γεγενηθῆναι ἀνδρας; & apud Plinium, *translatitium in*
Ægypto esse & octavo gigni, atque in Italiâ tales partus esse vi-
tales, *contra Priscorum opiniones*. Si in Italiâ, quidni & in
Galliis, omnique cœlô clementi, nec algidô, nec æstuosô?
Sic Orientales illæ *Dionysiace*, aut *Strongylinæ* mulieres, *A-*
sclepiadê testê, faustos *Octimestres* enituntur. Nolim ego fi-
dum illum & luculentum eventum fabulositatê elevasse: mu-
nus aiunt Naxiis datum à materterâ Bacchî, *nati octavo*,
Lucinâ Junonê scilicet, cui dicata Naxos.

Non defuere plures alii penitioris Naturæ venerandi My-
stæ, qui, ævô ab omnî, eidem veritati fecerint sacra. In-
jurius es quippe Tuos in Majores, si Tecum reputas, unô
illos orê, Mortem *Octimestribus* irrogasse. Comprobatur
enim, Cæcilium, *vetustissimum Comædiographum, humanarum*
rerum vel callentissimum, haud insulsè, inconsideratèque men-
sem octavum, à Menandrô Comicô Poëtâ præteritum, non
prætermisisse, sed genitalem agnovisse: Nec eum temerè à
multorum opinionibus descivisse, Marcus Varro uti creda-
mus facit; nam *mensè nonnunquam octavo editum esse par-*
tum, scriptum reliquit. Ipsissimâque Gellii minùs vetustâ
ætate, *quibusdam duntaxat, non omnibus, Romæ degentibus,*
abor-

1. E veteribus, alios complures, *Octimestribus* patrocinari.

abortio visa est, mensis octavi intempestivitas. Oetimestris ergo, jam olim ἀμφήκης, *ambiguus, litigiosus, ac in contentione positus*, ancipitem Doctis litem intulit, sed suis tutoribus acerrimis minimè caruit. Sic Censorinus Euriphontem Gnidium ponit in mediò causam Oetimestrium contra Epicharmum acriter agentem. Plinius ipse, *dissidium conciliaturus*, instanter, pugnaciterque stat à partibus Oetimestrium; ac ubi litem judicandam digessit, memoratissimò exemplò, litigantes judiciò absolvit, Cæsoniam proferens, ¹ *Caii Principis consortem tori*, quam Vestilia genitrix Octavò prosperè enixa est. Ita famosum ferunt Vincentium Pinellum, *eruditionis omnigenæ Virum*, unà cum Corneliâ sororè gemellâ, perruptis Octavò suis circulantibus aquis, ad mundi primas oras feliciter appulisse, eorum matrè cum Latonâ de epithetò Διδυμοτόκῃς, meritò contendentè. Novissimò pariter ævò, dum Urbini ingens suum de Oetimestribus conderet Bonaventura volumen, tres Octavò natos superstites vidit. Pari instantiâ notarunt, Cardinalem Sfondratum, ambòsque filios ejus Oetimestres, vitæ suæ stadia plenè emensos esse. Gravissimi quique haud sublestæ fidei Scriptores innumera Oetimestria exempla adamantinò scalprò posteris animis insculpsere. Sed fastidiosâ forem prolixitatè tædiosus, illis si undique corrasis mea intumeret Diatriba. Experimentiâ enim Nobis ducè, & normæ vicè, omnisve demonstrationis initiò, isthæc è millenis pauca inconcussè stabiliunt securam Oetimestres vivere vitam. Immo, hâc vitalitatè beatos eosdem, *susceptam provinciam abundanter impleturi*, de mentè Dictatoris summî ² mox pronuntiabimus confidenter, *frendeant licèt alii*, hunc ubi luculentum Auctorem, cùm Majores suos, tum coævus, de foetuum exclusionè in quadruplicem phalangem directos commonstrantem adducemus. Priùs autem,

quò

¹ Experimentiâ rerum magistrâ, Oetimestres esse vivaces.

² Quid nobis exequendum superfit.

quò *Sparta* & completior, & ornatior sit, ex intimioribus Philosophiæ penetralibus variantis humani partûs palmaris eruenda causa, adversaque doctrinæ, *quam tuemur*, argumenta ventilanda, ut Galenicos demum, *coronidem imposituri*, hâc de litê sciscitemur Manes.

¹ Tempora humanæ partionis esse varia, suprâ quidem è Priscorum monumentis probavimus; sed tantæ eorum varietatis genuinam causam haud rimati sumus. Libet nunc rem tentare; & multâ curâ, multaque cogitatione eruere; forsan enim perscrutando comperiemus, & velut ex abditissimis latebris in lucem proferemus. Cur ergo brutarum animantium præfinita est regularisque pariendi periodus, quæ nec decurtatur, *nisi morbosè, vel illatâ vi*, nec protollitur? At mulierum partus variant à principiô intrinsecô, nec morbidô nec violentô. ² An dicemus, bruta periodicis, anniversariisque amorum incentivis & igniculis concitari & incendi, adeoque pactis legibus parere; hominem verò, nec præfinitò, nec annuatim, sed indefinitè, totiùsque annî decursû lasciviæ stimulatam œstrô, dissolutam & intempestivam Venerem exercere, illoque suô concubitû intempestô & inopportunô nascituræ sibi prolis, *alioquin præstitutas, statâsque*, periodos accelerare, infantemque præmaturè evocare, ceu fructum ex arbore ante plenam, consummatamque maturitatem decerperet?

Verùm enim verò, uti fatemur fœtis brutarum animantium fœminis venereos ignes extinguere, solamque mulierem, *gravidatam licet*, maris non modò patientem, sed & sæpius appetentem esse: sic & inficiamur maritos esse plures adeò salaces, ut Venerê nimis petulcâ, proli suæ officiant; negamus

¹ Abstrusam, variantis humani partûs causam, acri mentis obtutû indagandam esse.

² An frequens & petulans coïtus, partum acceleret, vel morietur.

mus pariter, prægnantes omnes propudiosas & libidinosas esse: adeoque petulans ista Venus & procax, paucorum duntaxat, *non verò omnium*, partuum terminos interturbare potis erit; nam quoties Venus plùs justò non lascivit, plenior alimoniam uterinas ad partes allicit & foetum uberiùs nutrit, imò & recreat, nedum ipsi officit. Sed demus, Venerem lascivam, atque protervam partionis tempora permutare; an illico, ea perinde remorabitur atque accelerabit? Minimè gentium, nam ubi coitù effrænî & immodestò summâ uterus dulcedinè delinitur, partio exinde quidem avertitur, sed eam ideo retardari planè implicat. Quò enim pactò, *quæsierim*, partus ille, qui septimò, vel octavò, vel nonò mensè, carceris sui fores perrupturus esset, jam obvirilem, in sinum pudoris jactatam hastam, ulteriori custodiâ coërceretur, quasi hoc intrusò veretrò magis ac magis compelleretur atque compingeretur? Quin imò, mutonè petulcò suis de sedibus dimovebitur, eripieturque. Nimiò siquidem partium genitalium titillatù, multaque seminis spiritibus turgidè effusione, utero gravidato & conniventi vis infertur, blanda licèt ea sit atque voluptuosa; spiritus enim spermatici maximè sunt igneæ naturæ consortes, adeoque & petulci, ac impetum quoquo versum facientes, ut per intimiores uteri recessus liberè commeent atque remeent; proindeque uteri orificium internum, *arètè priùs confriëtum*, recludunt, totàmque molem uterinam agitant & quatiunt; ac consequenter foetum ipsi innatum, *ceu terræ plantam innutritam*, commovent, & concutiunt, & à solò suò natali revelunt, eradicantque, ac in hominum lucem evocant. At taliter obtingens partio, omninò anticipata & violenta censenda, nec ullatenus naturalis reputanda: Vis enim foetui illata est, licèt foeta ipsa mirâ voluptatè fuerit affecta. Tanto autem damno quandantenus obviam ituri ¹ Arabum Medi-

¹ An gravis, à coitu arcenda?

dicorum Antistites, rescriptis suis gravidam à coitû summovebant. Sed quorsum tales sanxere leges? nam ut matrimonium castum nec frænô, nec regulâ eget; sic ubi petulans est libidinis intemperies & effrænata luxuria, nec patitur legem, nec habenas audit.

Si mulieribus etenim, quæ Veneris calcitratû instigantur, impellunturque, præcipitur ut abstinenter castéque cum maritis concubent, eæ venereis aculeis compunctæ, & calcari- bus quasi stimulatæ, *ceu furiis agitatæ & compulsæ*, ardentius feruntur in vetitum, concitatusque in Venerem totæ ruunt. Sed rursus, quorsum ista sanctio? nihil siquidem ad eas attinet, quæ mox à conceptû, aut viduæ fiunt, aut maritos habent, chronicam in ægritudinem delapsos, proindeque effætos & invalidos, luctæque venereæ prorsus impares. Ist-hæc ergo sinamus Turcis duntaxat mulieribus, quæ totô graviditatis decursû, à coitu absterrentur, nec ideo tamen, nostratibus mulieribus, (*quæ morem istum Turcicum, ceu nefastum diris devovent*) seriùs pariunt. Modicus enim coitus, *ut notavimus*, nec *fætui*, nec *fætæ* ullum detrimentum affert; quin è diverso, plenius illum alit & reborat; *banc* verò mœrentem recreat, morosamque demulcet.

An ergo varia dixeris humani partus tempora, ob ingluviem & insatiabilitatem mulierum? Sed, *amabo*, quota quæque est perinde omnivora ac omnivola, quæ dapes quærat, quibus aut expletum, aut fastiditum stomachum vel laceffat, vel erigat? Quin imò, picantes pleræque cibos vel optimos, primoribus labris vix attingunt. Sed demus aliquampiam omnigenûm eduliorum inexaturabilem gurgitem esse; an continuo, isthæc ejus voracitas ad gestationem in decimum, vel undecimum mensem prorogandam, quidpiam conferet? Quin potius eam accelerabit; haud secus ac enim oleô nimio lucerna, aut nimia lignorum struê ignis, suffocantur,
sic

i An prægnantium gula, partûs tempora mutet?

N

fic foetus, ingestorum nimietatē vel in ipsō suo promptuariō obruitur, opprimiturque.

Istis itaque valēre jussis, rem totam altiori indagine scrutemur, & abstrusioris naturæ recessus rimemur, ut rem ipsam si non assequamur, odorem saltem, & aliis detegamus, En è triticō, quod fœneratō terræ gremio creditur, aliud citiùs crescit: aliud serius adolescit: aliud enim est trimestre, aliud verò hybernum. Sic humanum genitale sperma aut temporiùs provenit, aut tardiùs sobolescit, unde alios mensē septimō, alios octavō, & usque ad initia decimi, undecimique gigni *notat Plinius*, memoratæ Vestiliæ usus exemplō, *Herditi ac postea Pomponii atque Orfiti, conjugis*, quæ septimō primū peperit, subinde undecimō, rursus septimō, tandem *Octavō*, partus auspiciatos, qui in viros adolevere. Ratum autem Nobis est Solē incertō hominem nasci, rationē variæ atque variæ temperiei, quam à cujusque individui temperamentō peculiari talem vel talem sortitur semen; prodit namque multifariē sic affectum atque determinatum ut seriùs, aut citiùs in prolem vitalem maturescat. Hæc autem in homine, quàm in brutis, magis anceps est, ob enormem & ex legem vitæ modum, & immoderatum omnigenū dapū edulium, aliā atque aliā cælaturā sperma signantem, pro cuius variō characterē varium Natura facit, & tenorē dissonō abstrusum suum formationis exequitur opus. ¹ Hinc embryonum alii citō finguntur, citō moventur, citō pariuntur, dum alii, languidiùs figurantur, ignaviùs sese volutant, seriùsque erumpunt in lucem. ² Igitur maturitas fundamentalis est causa partūs naturalis & vitalis: At partus *Optimestris* maturus est: Ergo partus *Optimestris* naturalis & vitalis. Major, *præter allata*, ex ipsā definitionē *partūs* evincenda; *perfecti* quippe *est*

¹ Rationes Optimestribus suffragantes.

² Maturitatem perfectionemque, causas esse palmares vitalitatis foetuum.

est & maturi foetus editio; five, foetus est in utero geniti, atque iam absoluti, seu maturi, à matrice emissio. Minor ex allatis de seminis naturâ variâ, satis superque patescit, moxque conspectiùs elucescet. Perfectio siquidem in partû & maturitas, vitam necessariò inferunt; immò unicum complementum summus Hygeæ Parens causam asserit esse vitalitatis, quâ beatur Septimestris, ὅπῃ, inquit, μετέχῃ πάντων, ὧν περ ἢ τὰ τελεώτατα μετέχῃ, καὶ μάλιστα περὶ γινόμενα: *Quod omnia sit ille consecutus, quæ foetibus insunt vel perfectissimis, ac maximè vitalibus.* Quocirca rerum inter se pugnantium est conflictio, statuere nobiscum, mensis Octavi foeturam perfectam esse atque maturam, sed abortivam ac minimè vitalem; partui enim perinde adversatur abortus, ac mors vitæ, omnisque imperfectio, aut immaturitas æquè necis causæ putandæ, atque iis opposita vitæ fontes censendi; siquidem partus, ut partus, idcirco tantùm à naturâ formatur, fovetur, & completur, ut completus & perfectus, quantum in se est, modò extrinseci nihil prohibeat, oriatur ad vitam, & actû vivat & adolescat, vivere saltem & adolescere queat. Perfecti enim, editique foetus propria actio, est ipsum vivere. At foetus, Octavo completus excluditur, ὁ σεσαρκωμένῳ καὶ ὁ πάχῳ ἔχων ὀτρυφέως, ἀνοσος ἀγλεπλεκῶς, εὐλομελὴς τε ἢ πανοπλήϊα τῇ ἑαυτῷ ἀγατιθεὶς, carnosus, atque suam crassitudinem habens optimam atque salubrem, omnibusque suis præditus membris, & omni velut armaturâ sua instructissimus; suâque σύγκλεισιν seu τελειογονίαν, quam τελειότητα, πάχῳ, παχύτητα ἢ τελείωσιν vocitant, plenè nactus. Corpore enim solidò est, plenò, succulentò, absolutò, symmetroque, imò τελειοτάτῳ ἢ ἰσχυροτάτῳ, perfectissimo atque robustissimo, ut dixit divinus Senex. Quidni igitur vitalis? Natura quippe, nihil frustra facit: si itaque hominem septimò & Octavo perficere valeat, cur illius edi-

r Septimestres vitales esse, in vim perfectionis quam adepti sunt: Ergo & Octimestres fore vitales, quia non modo perinde completi, sed & maturiores.

editionem in longiores distrahet moras; curve conceptum suum, *jampridem suis numeris absolutum*, non egeret *Octavo*, sed tenebricosô carcerê insontem angustè coërcebit lorô revinctum? Quin æquiùs ille, *Ἀλλὰ πῶς τελείωσιν ἐξέρχεται καὶ μεταβάλλει πῶς γίνησιν ὡς ἔχων τὰ ἑαυτοῦ, ἢ λύεται ὑπὸ τῆς δεσμῆς*, propter suum complementum, ac suam perfectionem absolutissimam ex uterinis demigrat locellis, & sese latebris illis & custodia subducit, atque sic

Colla jugo erumpit, abruptaque lora relinquit:

Fœta inter hæc, suas partes tenens, ipsum, ceu gravans nunc onus, excutere gestit; ambòque luminaria majora, suis viribus maturatum eum accelerant *Octavo*, evocantque vitâ donatum. Sic, Gratiis hisce tribus, votis iisdem concorditer aspirantibus, felix enascitur, atque oras in luminis exit. Nequaquam igitur exclusio isthæc *Octavo* aberratio est, aut hallucinatio naturæ male moratæ, sed laudabiliter statoque momentô agentis opus; ubi namque fœtû pleniorî atque maturô, ² ceu graviori sarcina matris oneratur, suum laxat orificium internum, antea quam arctissime conclusum, totisque nervis insurgit ad expulsionem hospitantis puelli; nec uterus modo, sed & membranæ, plenissima calcitrosi fœtus maturitate distentæ, hiant, crepantque, *siliquarum ritu maturiori semine ingenito debiscentium*. Fœtus imprimis, qui in dies invalescit, maturaturque, pelliculas istas, quibus involvitur, calcitrata dirumpit, & in uterinam cervicem sese devolvit. Hinc, & fœtu trudentê, & appellentium aquarum alluvione, expleta quasi & nauseabunda vulva patescit, fœtumque *Octavo* explodit, inoffenso prorsus regularis Naturæ ductu. Quem etenim, amico prius complexu, fœtum continebat uterus, eundem nunc, ceu molestum hospitem, ejicit, partim quoniam plenius distendi recusat; partim quia pondus supra vires.

1 Partus causæ.

2 Partus quo pacto fiat?

vires continentis esse coepit; partim denique ob morsus & incentiva tum calcitratu valido, tum aquis, diutina mora acriusculis, mordacibusque.

¹ Illo negotio confecto, peroremus tandem, *Octimestri* æque recte ac *Septimestri* & *Nonimestri*, sua esse præfixa, constitutaque tempora; nec ineptè inferamus eum excludi, vel ante diem *Nonimestris*, vel à die ² *Septimestris*; sed præstituta die, limitataque periodo prodire; præsertim, cum sit consummator, atque nervosior ipso *Septimestri*, *utpote altero mense proVectior*: Nam quandiu moratur in utero, in eodem tamdiu nervos contrahit, isthæcque ejus mora satis superque determinata est ut ei robur confluet. At *Octimestris* ducentorum quadraginta dierum diutius inhæsit in natali solo, diutiusque nutritioni fuit addictus, ³ (*quatuor enim septimanis, binis cum diebus, ternas Septimestris hebdomadam decurias transcendit*;) Majus igitur, consummatiusque robur nactus est, validior ergo, ac potiori vita donatus. Nam, *juxta Logicorum Maximas*, si quod minus videtur esse, est, id quod magis videtur esse, erit. At *Septimestris* minus videtur esse posse vitalis, attamen vitalis est. Ergo *Octimestris* vitalis erit, idque ob rationem superam, Dictatoris rescripto fulciendam, *ne, sine lege loquentes erubescamus*; παιδίον ἐν τῇσι μήτεσι ἐνέον, ἐγκρατὲς μᾶλλον γίνεται, *puellus magis ac magis roboratur, quandiu nidulatur & alescit in utero*. Qui enim aliter fieret, cum inibi, tepido in nido degat, nutritioni totus incumbens; at à pleniori nutritione majus sano robur. ⁴ *Octimestris* igitur vegetior est, torosiorque ipso *Septimestri*, solidioribus enim, compactioribus, ac ulterius formatis est artubus, caloremve natura sua inten-

¹ *Octimestrem*, suâ periodô nasci.

² *Octimestrem* habendum esse, magis vitalem quàm *septimestrem*.

³ *Reclamante licet Conciliatore*, differ. 49.

⁴ Sano, dixi, *impura enim corpora, quò plus nutriveris, eò magis læseris*.

intensiohem & extensiohem habet. Minoribus tandem, à perfectiore & magis ordinaria pariendi periodo, *nono scilicet mense*, parafangis distat. Medius denique, Septimestrem inter & Nonimestrem, alioſve proveſtoris ævi, longe consummatus atque vivaces, constituitur. Eorum igitur cum perfectionis, tum vitæ plenissime consors; Natura enim, non transit, *citra grande offendiculum*, de extremo ad extremum, absque medio eorum particeps, *ἔστι γὰρ ὡς ἑχάστον καὶ μέσον ἀμφοτέρων, τὸ μεταξύ*, quod enim intermedium est, utriusque particeps est extremi. Quæſierim lubens, à quo principio, quæ septimestri innata est vitalitas, cesset *Oétavo*, quæ nono reintegretur atque refurgat? Quid pacatæ istius vitæ cursum abrumpat, ac tantam necis causam irrevocabilem interponat? An ex improvise, inauspicatoque, ipsis incautis, sui que nimium securis, *vitæ filum rescissura*, invidiose ingruit Atropos? Hoc incongruo minime dato, non est, ' quod elumbem, effœtumque, ab incondito; irritoque, egressum quæritando, septimi motu, eum obtrudant. Tria enim, *quæ minime fatemur*, supponunt. Primo, foetum omnem septimo inordinatius sese exagitare: Secundo, moveri tunc ad exitum sibi parandum: Tertio denique, commotione tanta debilitari in tantum, ut semine & morti citimus, eam reapse incurrat.

P A R S A L T E R A.

Quæ senis articulis concluditur.

1. **T**riplicem modo prolatam adversariorum hypothesin, *ceu directam in Oétimestres aciem*, rationibus invictissimis

I *Oétimestrium* vilitate, validissime stabilita, objectiones refellendæ veniunt.

mis debellat; triplicemque mantissam adnexam habet, quæ, *copiarum adinstar auxiliarum*, superstites, *sed palantes*, hostes veritatis imperio etiamnum subjugat.

2. Pythagoricos numeros calculat, & eos nullo loco, numeroque habendos esse docet.

3. Astrologica argumenta diluit, suoque de folio chimærico Saturnum deturbat, atque in exilium æternum relegat.

4. Priscos Medicinæ Proceres, quadruplicem in sententiam de terminis formationis, motus, & partus foetuum distractos, catervatim digerit; simulque Hippocratis famosissimam illam *τὴν Εὐχάωσιν*, à tot male Græcis Auctoribus infamam, genuino suo sensui restituit; Duplex præterea, Sabini, *pervetusti Medici*, super ea Sophisma dissolvit.

5. Hippocratem, 1. duplici ratione, in eo ipso excusare tentat, in quo & illum accusat, quod scilicet à partibus *Octimestrium*, quorum tutorem amantissimum se gessisse debuisset, deflexerit. 2. Galenum, *de Octimestribus licet per transfennam locutum*, nostras in partes pellicit.

6. Tandem, *Octimestres* foetus vitales esse acriter quidem propugnat, verum, nonimestribus prærogativam cedit: ac demum, *Octimestres* dirimit in eos, qui nutu suo ex uteri latebris in apertam lucem erumpunt; & eos, qui causa quapiam, vim ipsis inferente nascuntur. Priores felices & faustos autumat; alios vero, infortunatos & inauspicatos reputat; illincque tandem perorat: *Omnem marte suo nascentem Octimestrem esse vitalem.*

ARTICULUS PRIMUS.

Recte Sennertus gravidarum testimonium inclamat, certior ut fiat, Embryonico de motu; nulla enim potiori disquisitione id assequi datur. Ipsæ igitur utero gerentes, rerum, quæ & in suis geruntur præcordiis, & acrem oculorum

rum obtutum effugiunt, fidissimæ Nobis sint internuntiæ.
¹ Percunctemur omnes ad unam, fidejubebit nulla foetum suum incompolitius motitari septimo, quam reliqua, à *media gestatione*, temporis intercapedine. Sed si is motus tantus est, foetum ut enecet, qui obtingit, matres ipsas ut lateat, Nobisque stantes ex adverso, id secreti norint unici? Annon Chimæricis Nos illudere student? Nam semel ac foetus compagem suam completam tertio, vel quarto mense valentiolem adeptus est, movetur & calcitratur, juxta robur quod nanciscitur. Hinc prout placide, aut irrequietè suis in claustris degit, sic hac & illac sese provolvit, atque volutat, membra quoquoeversum impellens, corpus contorquens, sese inflectens, gyrans atque regyrans, undoso suo subterniculo innatans, umbilicalem ad funem alligatus, quo, *ceu loro aut habenis*, ductus, *in equorum quasi domitus palestra*, subfilit frequens, sui que alias crebrioris, alias insolentioris; alias remissioris; alias vehementioris; signa dat calcitrosus. Aliquem itaque motum septimo fieri ultro cedimus, sed eum septimo addictum & peculiare conamen esse ad egressum constanter inficiamur. ² Cur etenim, qui natura vel *Octimestris*, vel *Nonimestris* est, definitum sibi tempus præverteret, sponteque sua, & nutu suo, exitum septimo tentaret, in idque valentissime colluctaretur? Suo namque si excidit conatu, *magnis excidit ausis*, & frustraneam egressionem aggressus est, ejusque rectrix Natura, *quæ consilio quasi ducitur*, laboravit incassum. Si vero prodit in lucem, moriturus illico prodit, utpote infra maturitatem ortus. Ejus igitur ab utero secessio, à naturæ tramite devialet, ac consequenter, *Natura præter Naturam ageret*, quod contradictum evidens involvit. Dixerim aliter, si septimo movetur, aut maturus aut immaturus movetur; si maturus, indubie exit septimestris & vita-

¹ Hypotheseos confutatio.

² Secundæ suppositionis infractio.

vitalis: frustra siquidem, immò noxiè, maturatum eum, exitû interdiceret Natura, auspiciatum ejus, nonum in mensem protollens adventum. Si immaturus, cur, *denuò instem*, natura movet, cûrve eum ejicere nititur, quem semel admis- sum, sinû debet diuturniorî fovêre. Iniqua foret noverca si cum foetibus suis præmaturè, & præposterè sic ageret. An- non insuper rari sunt Septimestres? Septimò igitur, raren- ter exitum tentant; abhorret enim moderatrix Natura finê frustrari toties. Si rari exitum tentant, pauci ergo perituri sunt *Octimestres*, cùm pauci hanc secum necis suæ causam circumferant effœtas scilicet vires atque profusas, in cona- mine illò castô, *quod fingunt*. Conficiamus ergo, septimi mo- tum, minimè deflectere ab alterius temporis intermediî mo- tû, totiûs enim gestationis decursû, *uti retuli*, suis motibus infans jactatur in horas, modò plenius atque tumidiûs; mo- dò compressiûs atque summissiûs. At tantùm abest, ut cò enervetur motû, *qui conversio levis est, & libratio quasi foetus ab umbilicò pendentis*, ut econtrariò, puellum omnem, jam valentem, atque vividum, plenèque formatum viribus au- geat & confirmet, nam *operatio potentiae perfectiva est*. Igi- tur, ubi primùm foetui motus aliqualis concessus est, singu- lis non modò mensibus, sed & hebdomadis, atque diebus, & horis, movetur foetus; atque adeò motû suò, quam na- ctus est motivam perficit potentiam, eandemque iteratis acti- bus roborat, & habitum inde vegetiorem contrahit, ad ul- teriorem, nervosiorèmque motum, *ἡ δὲ κίνησις κερταύνει*, *mo- tus quippe roborat*, ut penitissimus crypticæ Naturæ scrutator Galenus, *Platonè doctus*, Dictatoriò placitò sancivit. Sed, *prærogativâ non nisi de Juris redundantia cedendâ*, demus fœ- tum omnem motû septimi in aliqualem incurrere calamita- tem, & temporè egêre ut recreetur, an idcirco hæc noxa, usque adeò infesta & damnosa erit, ut omnes ex æquo peri- mat?

1 Tertiî suppositi reprobatio.

mat? Nónne quispiam vivacior cæteris isthæc impendentia sibi damna declinaturus est, virésque citiùs resumturus, atque *Octavò* mensè vividiorè, ac spontaneò nisû, viam sibi hanc in aspectabilem hominum lucem straturus est? Insuper his, motus etsi quietem exposcat an continuò quadraginta dies exiguntur ad vires refocillandas? Undenam, *quæso*, hunc præcisè numerum expiscati sunt? An ex abyssis mysticæ Naturæ reversi, tantas in moras, libaminè nullò decurtandas, cum eâ pacti sunt? An piaculum erit foetui, *nonnisi mortè piandum*, hos quadraginta dies morbosos non explère, sed morbo illò suâ, ceu perperacutò ceu peracutò, ceu simpliciter, acutò, confestim defungi, ac, vel ineuntè vel mediò, vel exeuntè *Octavò*, vitalitatè ac roborè plenum sese pellere in lucem? Nónne ex ipsomet Hippocrate; de hóc numerò dierum morbidorum ambigitur, οἱ μὲν γὰρ μάλλον, οἱ δὲ ἧττον πονεῖσι, *alii enim magis, alii verò minus laborant*, atque sic alii *serius*, alii autem *citiùs* reficiuntur. Rursus, quadragenariò si egent integrò vires collapsas ut restituant, vel eos penitùs feriari necessum est, & tandiu quiescere, ac immotos esse, quandiu hæc

Dulcia sollicitæ, gestabunt pignora matres,

quod experientiæ dissonum est; aut si moveantur denuò, cùm in dies singulos validioribus cieantur motibus, consequens erit, ut vel hisce identidem ingruentibus damnis obruti succumbant, vel novos æternùm quadraginta dies ad suâ redintegrationem exigant.

¹ His auctarium adjiciam, omnes Septimestres debère perimi, quia ipsis attritis ac seminecibus, *ut aiunt*, novus accessit labor, partus nempe, cui ferendo impares occumbent: Priori enim suâ calamitatè ægerrimè depulsâ, graviori hâc insurgentè, nullò negotiò delendi venirent. Aliàs falsò supponunt motum mentè septimò, usque adeò foetum enervare,
ut

ut totô egeat quadragenario solê, suas vires ut resumat, sibi-
que ipse robur conflet aliquod, quò partûs labores sustinêre
valeat.

¹ Aliud est & tantæ molis suprapondium, fœminis ² *ma-
res citiùs movêri, citiùsque formari*; Κινέεται πρώτον τὸ ἄρσεν; ἢ
πρώτον πηγνυται, vel cum Philosopho, ³ *κινήκωτατά ἐστι κορούμε-
να τὰ ἄρρενα τῶν θηλέων, ἐν μὲν γὰρ πλείονι χρόνῳ διακρίνεται τὸ
θῆλυ τοῦ ἄρρεν* &c. *Mobilissimi sunt masculi fœtus præ fœmineis,
segnior est quippe delineatio, atque secretio, conformatioque fœmi-
nea, quàm mascula.* At fœnellæ complures, initiô nonî,
vitales pariuntur; multi igitur mares, exeuntê *Οὐτανό*, vel
nonô appetentê orientes, vitâ potentur. ⁴ Nam, cùm ex
adductô locô, motus fœminæ tardior sit maris motû, dies
circiter sex, & si tempus partûs, sit triplum temporis mo-
tûs, & fœmina nascatur vel ineuntê, vel mediô nonô vitæ
longævæ, quidni pariter & *mas* longævus *Οὐτανό* nasciturus
est?

⁵ Adverte tandem, summum Hipp. omnes ab illô septimi
motû malè affici minimè censuisse; nam, quicumque ægro-
tat, *inquit*, ⁶ *κατὰ πλὴν ἰχρὺν ἐωυτοῦ νοσέει*, *pro virium ægrotat
modulô.* Ergo, qui neutiquam ægrotarunt septimô, victuri
sunt *Οὐtimestres*. Victurus est & qui ægrotavit, ⁷ *ὡς μὴ σφό-
δρα νοσήσῃ*, *si graviter non ægrotavit*; sic namque morbô suô
confestim depulsô, integrâ virtutê, *sibi radicali*, vivacissimus
prodibit *Οὐτανό*.

⁸ Labefactatis, dirutisque singularibus fundamentis illis,
reli-

¹ Secundum additamentum.

² Hipp. de Nat. pueri.

³ De Generat. Animal. lib. 4. cap. 6. ubi bina hæc loca, quæ conjunxi;
legere est.

⁴ Epid. 6. sect. 8. partit. 8.

⁵ Tertium ἐπίμετρον.

⁶ Lib. περὶ γυναικῶν.

⁷ Ex lib. περὶ ἰπταμένων.

⁸ Duùm generùm alii errores refellendi.

reliqua, *ex se jam ruinosâ*, collabi necessum est. Pythagoricorum quippe & Astronomorum rationes, ab ipsismet iniquioribus in *Octimestres* Judicibus explosæ sunt, nec est quod in iis sugillandis fusi simus.

ARTICULUS SECUNDUS.

¹ **R**ES sanè permira, foetum numeris ita addictum esse, ut fatis concedat nascens *diè Octavâ ultimâ*, ita ut inverso Senecâ, *non primus dies, sed ultimus det extremum*, non autem primâ, victurus egrediatur: Perbellè enim inquiunt, *at non probant*, mensem incipientem, aut etiam *ἡμιπλόμῃον*,² necdum confectum, sed affectum, censi completum. At dicant fidè optimâ, quid tantula morula beneficii foetui contulerit? Egregia sanè diecula, *albô notanda lapillô*, quæ sic vitam impertiat! Si numerorum rationem subducere lubet, imparem unicè numerum in deliciis à Naturâ haberi, intrepidâ frontè reluctabimur: nam *ludentè naturâ par impar*, ἀρπαξέσης τὴ φύσεως, hocque ἀρπασμῷ gaudentè, omnî diè, æquè parî ac imparî, felices obtingunt & crises & partus. Id fidus rerum eventus iis luculenter commonstrat, qui nec fabulis, nec dictis aliorum circumveniuntur. Quem Pythagoreorum fugit, *sextô, qui tyrannus est, multos judicans vel ad salutem, vel ad mortem*, haud insolentes esse crises? Quem rursus latet, *decimestres partus longè suetos esse*? Pro superpondiô namque, si numerorum vim ullam expendamus, numerus decem, præcellentî nobilitatè cæteris excellit, hunc quoniam numerando semel adeptis, non datur plus ultrâ, nisi ad *monadem* denuò referamur, quæ *monas* duplicata, triplicatave per *dena*, vagatur in immensum. Verùm, ne vel
latum

¹ Pythagorei brevibus confutantur.

² Hanc locutionem sumsi ex A. Gellio Noët. *Attic.* 3. cap. 16. Malè ergo sciolus quidam, in hæc verba invecus est, quasi malè latina & Cimneriis tenebris essent obscuriora.

latum unguem à numerò recedamus *Octo*, nōne is quatenus est quantitas discreta, prorsus otatur, vi penitus orbus; aut si quā energiā pollet, eā pollet ob perfectionem, quam intra se includit, utpote constans unitatē, & numerò septem, proindēque Pythagoricis ad *Iustitiam* dicitur: Primus enim omnium, solvitur in numeros pariter pares, hoc est, in bina quaterna, singulique quaterniones rursus bipartitō scinduntur in bis bina. Binis igitur quadratis cubis, inconcussā stabilitatē stantibus, solidē constat; quatuorque simplicissimis numeris combinatur, quater scilicet duobus, qui duplum quaternarium conficientes, numerum pariunt *Octo*, Naturæ gratum atque tritum. An non tandem, *Octoni menses solares*, numerum septem, quater ac trigesies, *binis cum diebus*, includunt, ac binos anni terminos explent? Quæ dichotomia eburneō stylō notanda est.

ARTICULUS TERTIUS.

EXPLODENDI, exhibilandique & insulsi Astronomi, cum sui Saturni imperiō, *Octimestribus imprimis*, malè ominosō. Demus gratuiti, regnatē Saturnō, nullum prorsus malevolum ejus aspectum eluctari. Igitur, ubi alius Erro, & conceptui & nativitati dominabitur, nulli in vim sideris *venefici* atque *ισόλας*, *Octimestres licet*, istud fatale dominium subituri sunt. At alii sex Errones suis sicut ordinibus regunt, sic & beant sub se natos; *Octimestres* ergo, qui sub iis nascuntur, vitæ delicias carpent securi. Præterea, cū ii sint sex, omnes *παιδογόνοι* genitores, præ uno saturno *παιδοκτόνω* *infanticidā*, necessariō deducitur, sexies plures *Octimestres*, fatōfunctis superstitis fore, quàm qui fato concedant. Immò, longè plures, quàm sexies, tuti supererunt, nam reliqui Planetæ cū sint magis benefici, magisque prolifici ipsō Saturnō, indē contingit ut
plus

1 Astrologi nasō suspenduntur.

plurimi & concipiantur, & pariantur *Oëtimestres*, sub ipsis singulis genitalibus, quàm sub unô trucidatorê Saturnô. Sed rursus, nōne absurdum astruunt Saturni dominium in omnes conceptus, inque natos omnes *Oëtavô*? Suppono *Hippiam* concipi hodiernâ hâc aurorâ sub Saturnô; *Calliam* pariter aurorâ concipi crastinâ, dominatum eodem tenentê Saturnô; an qui deinceps centeni, & in infinitum milleni, mensibus proximis concipientur, fatali subjacebunt Saturno? Quandoam igitur alii Planetæ tenebunt imperium? Quasi verò, *præ Luminaribus magnis*, mereretur ille scelestus, summô imperiô potiri, cæterique Errones, *omnes ad unum*, de cœlô quasi deducti, nihil aliud quàm Saturni solium suspiciant, ac supremum veluti Numen adorent? An qui formantur punctô temporis eodem, eodem propterea temporis excluduntur momentô? An non ubi sexcenti universô terrarum in orbe, temporis hōc minutô pariuntur, ex ipsis alii sunt Septimestres, alii *Oëtimestres*, alii Nonimestres, alii Decimestres, alii demum Undecimestres? Quî fit ergo, ut nefandus ille Planeta, nec Septimestres, nec alios enecet, sed *Oëtimestres* unos, qui temporis ipsissimô punctô cum aliis orti sunt, quos spirare finit? Si qualitatibus maleficis sese à foetibus abalienat, & inimicatur, omnes ex æquo, non verò *Oëtimestres* cum delectû, de mediô sublaturus est. Rebus deinde hostilissimi fideris consultius foret, tenelluli ac minutuli embryonis primordiis obfuisse, quàm provectiorem atque vegetiorem, jamque natum, orbare lucis usurâ concessæ. Sed *æquale crimen est, impedire hominem nasci, ac natum interficere*. Pariter itaque foret homicida Saturnus, primum Nostri germen si suffocaret, ac pullulans illud si perureret.

Rem expeditiùs exequar, si profiteor, qualitates ejus deleterias è Sapientiorum Scholis sibilô, cachinnôque exceptas, jam pridem exulasse: quin imò, ejus beneficæ, Poëticiis encomiis, aureô seculô altum intonuêre. Superfunt igitur, idem in exilium ejiciendæ, Saturni *frigiditas* atque *siccitas*, quibus, vitæ adversis, nascentes, ac vixdum natos *Oëtimestres*

stres extinguit. Etenim, nonne permulti validis vitæ principiis dotati, hoc est, valentissimis calorē nativo, & humore radicali perfusi, repugnantes illas Saturni vires repriment atque domabunt? Quod si usque adeo laudabilia vitæ principia minime nacti sint, nonne qui ex ipsis, æstate vigente, & urente Sirio nascentur, calore tanto cœlitus adjuti, inimicas illas Saturni qualitates ita repressuri sunt, ut *Octimestris* æstivus vivacior sit futurus Nonimestri brumali? Denique, an non temperatioribus nostris in Climatis, calidior & humentior aeris constitutio *Octimestribus* favet, eosque tutatur funestibus ab illis Sideris peremptorii viribus? Nati itaque sub Saturno, non omnes primum simul cum extremo diem suum clausuri sunt, sed debilissimi quique, rigentissimaque hyeme fati. Verum, generalius liquet quam absolum sit, cuilibet *Octimestri*, nondum formato, sed bullanti adhuc, vixdumque salienti, veneficum præesse Saturnum, *Octavo* rursus mense, *ubi fœtus idem, carceris sui fores perumpens, prodibit in lucem*, lethifero potiturum Imperio. Vita deinde, medio stat plurium in causarum concursu, nec uni infido atque truci Saturno creditur.

Vident ergo, contrariæ sententiæ fautores, nec sui esse dispensare dominia cœlestium globorum, in hæc infima, nec cœlestes Orbes, litem inter se movere, aut de moderandis regni habenis, aut de illis, vel Saturno committendis, vel eidem subducendis; suis quippe luminibus, inoffenso, nec uspiam interrupto cursu, hanc vicissim fermentant, fœcundantque terrarum molem.

ARTICULUS QUARTUS.

JAM itaque, lucidiora Astrologorum dogmata altissima nocte videor involvisse: mea nunc interest, stando promissis,

I. Hominis primordia ex bulla & puncto saliente.

missis, liberare fidem, & *quadruplices* ¹ Hippocrateos, super partus periodis, proferre *Majores*, qui meæ de *Oſtimeſtrium* vita ſententiæ faciem præferunt lucidiſſimam. Aliis igitur, *inquit Hippocrates*,

² Ἐς τύπωσιν λ', ἡέλιοι, ſive dies 35.

Ἐς κίνησιν ο', ſive dies 70.

Ἐς πελειότητα σί, ſeu dies 210 hoc eſt, tres hebdomadam decades, ſeu ſeptem menſes tricenarii: Solares enim, aliquot minutis, dies triginta ſuperant, quod notes velim, ne quis argutulus, ἀκρολογῶν, dictis te ſubducatur.

³ Aliis, ἔς μορφὴν μ', ſeu 45. dies.

Ἐς κίνησιν ος', ſeu 76. dies.

Ἐς ἐξοδον σί, ſeu dies 210.

⁴ Aliis, ἔς ἰδέλω ν', ſeu dies 50.

Ἐς πρῶτον ἄλμα ρ', ſeu 100. dies.

Ἐς πελειότητα τ', ſeu 300. dies, hoc eſt, menſes 10. exacti.

⁵ Aliis demum, ἔς ἀέκλεισιν μ', ſeu 40. dies.

Ἐς μετὰθαςιν π', ſeu dies 80.

Ἐς ἐκπῶσιν σμ', ſive dies 240. qui terminus *Oſtimeſtrium* eſt, octies enim triginta dies, numerum explent ducentorum quadraginta dierum vitalium, ut hæc Veterum ſententia luculentiffimam fidem facit.

Conſilii totius rationem exponam. Subolebat mihi ab ipſo liminē, enorme hoc naſcendi tempus, cujus cauſas, *ſpartam ornaturus ſedulo*, quantum in me fuit, perveſtigavi: Nunc meminiffe juvabit ſupremum Legum noſtrarum Sancitorem exigere Medicum ⁶ πρὸς λόγους αὐτῶν, *verborum copiā*, & *leporibus*

¹ Veteris ævi Proceres, quatuor in partes ſecedentes, ponuntur in mediō ſeorſum, ex *Hipp. lib. de Alim.*

² Turba.

³ Turma.

⁴ Cohors.

⁵ Et poſtrema amplectenda Secta, contentionis æſtuoſiſſimæ licet auctor.

⁶ *Lib. de dec. ornatu*. Hippocratem juvit terminorum varietas, quibus non minùs dexterè, quàm gratè ſimul & eruditè, pro re natà uſus eſt.

poribus atque gratiis affluentem: Sanctionis ipse tantæ memorabile exemplar, orationis & varietate & venustate, sese præbet, dum variis hic terminis, *significatu pollentibus eodem*, delectatus est. Res tota, in opimam hanc segetem demetendam mox immissa falce, magis perspicue patefcet. En nimirum Hippocrates quater loquuturus de *figuratione, conformatione, delineatione*, ac *discrimine*, partium embryonis, quatuor significantissima verba, *quæ eodem coincidunt*, usurpavit. Τύπωσις quippe, quam alias πλὴν πρώτῳ πῆξιν nuncupat, in eandem nominis significantiam cum μορφῇ, ἰδέη ἢ ἀγκυρίσῃ revolvitur. Sic, quater expressurus *motum*, sive *saltum*, vel *trajectionem*, & *sedium mutationem*, ac *migrationem* quasi foetus ab una uteri parte in aliam, bis usurpavit πλὴν κίνησιν, cui ejusdem significationis bina alia subjunxit, τὸ πρῶτον, δηλονότι, ἄλμα ἢ ἡ μεταβάσις. Tandem, *exitum* & *egressum* infantis ab utero, seu *partum naturalem*, & *à matre secessum*, quater quoque expressurus, bis revocavit in usum, πλὴν τῆς ἐμβρύου πλειότητος, *perfectionem foetus*, quia partum illam necessum est consequi, *ut plenius mox innotescet*. Illi porro *foetus perfectioni* πλὴν ἐξόδου combinavit univoce, exitus enim infantis ab utero naturæ symmetræ¹ periodicis sanctionibus gaudet, proportionantis triplo tempus partus ad tempus motus. Binis autem illis τῇ τελεότητι καὶ τῇ ἐξόδῳ tertiam synonymam subdidit πλὴν ἐκπύωσιν scilicet, oscitantium interpretum scandalum & offendiculum,² Missis multorum quisquiliis, quibus hanc illo super verbo litem instructam conspurcant, τὴν ἐκπύωσιν rite & concinne ab Hippocrate, sagacissimo suæ mentis acumine rei naturam penitissime contuente, exaratam profitemur. Nam, haud secus ac fructus ab arbore pendens, maturitate plenus atque distensus, extremo suo retinaculo, seu pediculo, a ramo, *cujus*
nunc

¹ Hoc dogma bis tetigimus è libris Epidemicis erutum.

² Ἡ ἐκπύωσις, quid significet, an *abortum*, an *exclusionem fetus naturalem* expenditur?

nunc pars fuit, prolapsurus humi, sese sua gravitate sejungit atque liberat; sic foetus, maturitatem octavo, seu terminum *affecutus*, ab utero, cui, *ceu caudici adhæsit*, laxatur undique, sponteque labitur, vel, ut cum Hipp. dicam, ἐκπίπτει, *cadit, decidit*, idque natura nequaquam violata; ipsa namque naturalem illum *casum*, sive *partum*, promovet ac etiam accelerat: Quem etenim, ut indigenam & consanguinalem, secum modo connutriebat, eundem nunc, ceu alienigenam atque hospitem ablactat, semovetque; Imo, ceu gravans & inutile pondus excutit. Εκπίωσις itaque, sive *casus* atque *prolapsio*, idem hic sonat ac πλειότης, & ἐξοδος *perfectio*, & *exitus*, quæ naturali tantum & maturo, vividoque foetui vere quadrant. Hanc veritatem illustro¹ Galeni contextu, ubi loquens de partu naturali, τὴν ἐκπίωσιν usurpat, *lapsum* scilicet, sive *lapsionem*. Meridiana luce clarius igitur est vocem illam apud Græcos optime audivisse ad *partum mere naturalem* designandum.

Quid itaque suo susurro male erudito, Nobis obganniunt,² Hippocratem *ibi loci Octimestribus* inimicari, cum econtrario, nusquam amicior, vitales eos nusquam expressius sanciat; his namque quatuor in recensendis modo prolatis sententiis, totus est in naturali, tritaque naturæ periodo, sive totus est in illis enarrandis, quæ natura bene morata contingunt. Εκπίωσις ergo, nequaquam *abortus* audiat, ut perperam vertunt. Nec suum Nobis inargute Sabinum, *Ialemō frigidiorē*, textum Hipp. illum lævam in partem³ (*supinum ut suum errorem, à tanti Judicis ore & criminatione tutetur*) detorquentem obtrudant. Nuspiam etenim Sabini verba, in
Hip-

¹ Lib. 15. de usu partium.

² Hip. locum præsumptum ex lib. de Alim. Octimestrium vitalitati favere.

³ Sabinum, toto errasse coelo, inter exponendum huncce Hippocratis decantatissimum locum.

Hippocraticis aut excusis, aut MSS. Codicibus, legere est. Sed ea qualia leguntur, *aureo licet exarata stylo*, supine ac oscitanter à Sabino, *ejusque sequacibus*, lecta sunt. Et illinc profecto mirari minime subit, tot Viros etiam graves, *specie recti delusos*, ab illo Sabino, *ceu ab igne fatuo*, inavia quæque deductos, ac in illud erroris barathrum miserè devolutos, combinando nimirum sejungenda; & sejungendo combinanda; nam quod subtexit Hippocrates, ¹ *ἐκ ἔστι, καὶ ἔστι, non est, ἔστι est*, indocte copulant cum præcedenti clausula summa, quasi legeretur *ἐκτάμνω & χύεσις ἐκ ἔστι, καὶ ἔστι*; *Octimestris proles non est, ἔστι est*. Est quidem, quia modo nata; non est vero, quia jamjam peritura. Unde eliciunt, perinde esse nosci *Octimestrem*, ac non nasci; quid enim juvat, *terris tantum ostendi*, vel lucis usura frui tam concisa. Nobis vero, quos super hac re, *Mercurius benignior afflat*, verba isthæc, *ἐκ ἔστι, καὶ ἔστι*, integrum complent sensum; quod si aliis conjungenda forent, sequentibus, non vero præcedentibus copulanda venirent. Illis etenim optimo instituto docet Hippocrates quamlibet de quatuor opinionibus à se prolatis esse, & non esse, seu *interdum veram esse, interdum vero falsam*, quod nostra nascendi tempora sint enormia. Circumcisiore verborum brevitate, dialectice dixerim, quatuor illas propositiones non esse *Necessarias*, sed *Contingentes*, aliasque ita *contingere*, alias autem *non ita*. Hac ansa porro capiendum venire Hippocratem evincimus sequela, qua monemur illos Naturæ terminos multifarios esse, ac pro multimodis sui partibus, *figuratione, motu atque partu*, vel protolli, vel decurtari. Quoquo autem modo id eveniat, *inquit Hipp.* nec multum hæc Natura periodos prætergreditur, nec multum infra subsistit, sed tota hisce veluti carceribus limitata, & coercita metis, stadia sua tanquam in decursorio emetitur,

¹ γι-

¹ Sabini duplex sophisma, *compositionis* unum, *divisionis* alterum, solvitur.

¹ γίνεται δὲ ἐν τέτοισι καὶ πλείω καὶ ἐλάσσων, καὶ ὅλον καὶ κατὰ μέρος, καὶ πλεον δὲ πλείω, καὶ ἐλάσσων. *Isthæc autem*, (figuratio nempe, motus & partus,) *intra tempora contingunt vel longiora, vel breviora, & ex toto & ex parte, non multum autem vel serius, vel citiora.* Sic alibi verba faciens de prima embryonis configuratione, quæ aut quadraginta duobus, aut triginta diebus fit, ὡς γὰρ, subdit, Ἐπιπλὺν ζυμβαίνει, ἐν ταύτῃ τῷ χρόνῳ, καὶ ὀλίγῳ μείονι, καὶ ὀλίγῳ πλείονι ταῦτα διαρτρεῖσθαι. *Obtingit quippe vulgo partes intra tempus illud vel paulo brevius, vel paulo prolixius delineari.* Ibidemque loquens de formatione & motu, eundem inculcat multivagum naturæ cursum, ὡς δὲ γὰρ, habet, Ἐπιτοπλείστον ζυμβαίνει, *id enim, eo modo ut plurimum accidit.*

ARTICULUS QUINTUS.

² **N**e, quæsierim, operosa manu Hippocratem versato, ut ipsum ab hac, quam Nobis edicit, Priscorum sententia dissentientem exprobres: si namque Octimestribus fuit infensus, id circumspectè, ac prudenter egit, scenæ ut inserviret. Genium enim noverat Græcarum mulierum, quas de *Octimestrium* morte contestatur, quæ ³ ἔτ' ἔργῳ, ἔπε λόγῳ πείθονται, nec rerum eventibus ullis, nec rationum ullo pondere ab adamata mente dimoventur, sed à se notata venditant & obstinate tuentur. Hinc, quoniam penitissimis earum medullis præconcepta isthæc de *Octimestrium* calamitate jam olim insederat opinio, ut superstitem omnem *Octimestrem*, matre inscia conceptum dejerarent, noluit Vir prudens & cau-

¹ Verba hæc indissolubili nexu copulantur textui è libello περὶ τρεφῆς, mox in medium adducto.

² Cur Hippocrates a partibus *Octimestrium* secesserit. *Ratio prima.*

³ Mulieres, nec re & effectis, nec ratione suaderi, sed suarum opinionum esse tenacissimas. *Lib. de Sept.*

cautus, adversis cum maris fluxu, tum vento, explicare vela, seque æstuoso, ac procelloso permittere mari. ¹ Tantæ interim experientiæ, tantæque auctoritatis, ac tantæ fortitudinis Virum decuisset, sua fretum μεγαλοψυχία καὶ τε ὑπεροχὴ θεία, magnanimitate, ac præstantia quadam divina protitæ illi, atque commentitiæ, quæ vagabatur opinioni, ex adverso constitui. Sed cum in Græcia plurimos cerneret Libitina deciduos, dum in Ægypto triviales obambulant, præcocius illius exitii causas sedulus indagat, & binas illas esse putat κακοπαθείας, à Nobis elevatas, quas identidem perpeti haud sustinent tenelluli Fœtus.

² Aliud etiam rei momentum Hippocratem impulit, ut eo loci Octimestribus minus faveret, numerum quippe septem impense laudaturus, evincere aggreditur, ³ ἀνθρώπου αἰῶνα ἐπὴν ἑπτὰ εἶναι, καὶ ἕκαστον ἐν αὐτῷ, ἐν ἐπὶ δὲ διοικεῖσθαι, hominis vitam dierum numero septem circumscribi, & omnia in Nobis per septenas periodos dispensari. Grave idcirco pondus dictis accessisse secum reputat, si Octonarium extenuet, natosque Octavo repudiet. Verum, ubi rem ex professo divulgat, Mulieres in gestatione putanda universe falli, ad ravim usque proclamat: Cur itaque, eas tantum deceptas suspiciose & criminose dicunt, ⁴ quæ vitales Octavo fœtus sese enixas esse iurejurant, illas vero minime delusas, quæ hoc ipso mense præsentaneam ⁵ Parcarum prædam exclusisse rentur. Dicam ego, vicem rependens, tota eas errare via, quæ nono putant parturisse vitales, quos Octavo peperere. Equidem sancit Medendi Con-

ditor

¹ Hippocratem oportuisset, Octimestrium esse Patronam intrepidum. Loqui cum vulgo, ipsi fas erat, sed cum sapientibus non scripsisse, fuit culpa grandis.

² Ratio secunda.

³ Lib. περὶ ἀρχῶν.

⁴ Lib. de nat. puer.

⁵ Ineptum est asserere eas duntaxat mulieres in suo computo decipi, quæ vivaces Octimestres se enixas esse dictitant. Lib. de Sept.

ditor *Artis*, illicitum esse ἀπιστεῖν γυναιξὶ περὶ τῶν τέκνων, fidem circa partus mulierculis detrabere; sed Edicti sui veritatem labefactat, & propudiosis materculis fidem derogat omnem afferentibus sibi viduis undecimestres natos esse. ¹ Quidni igitur fidem tot puerperis non detraheremus, quæ præjudiciis occæcatae, Oëtimestres sibi putant ereptos, præsertim cum eæ sint, ² confessore Hippocrate, ἀπειλοὶ τέτων τῶν λόγων, καὶ ᾗ πενηγυαίων, ratione rudes, & rebus inexpertæ. Ne itaque easdem in anfas, cum ³ Bonaventura veniamus, neve ipsis φιλιπποκρηπίοις Hippocratis amantibus fucum faciamus, largiamur quod res est, Dictatorem nempe Oëtimestribus male ominosum * fuisse. Sed ejus Manes, quanquam infra vota nostra, februabunt Galenici Genii, legere quippe est, ⁴ περὶ πηλοῖς ὀπιγίνεσθαι τὸ γάλα, ὅταν μάλιστα τέλειον ἤδη τὸ κύημα ἔσιν. ⁵ ac rursus, πελειοθέντων τῶν ἐμβρύων καὶ ᾗ τῇ γυναικὶ ὥραν ἀποβαλόντων, συνεξαίρεσθαι τὰς τιτὰς ᾗ ὑσέραις. Rursus tandem, ⁶ μαζῶν ἀναίμων τε καὶ λευκῶν ὄντων, πὺν οἰκῆον χυμὸν πλείον ποιῶσιν, ὅταν ὀπρὸρ ἐν τροφῇ πλείων ἐν αὐτοῖς, πλείων ᾗ ὀπρὸρ καὶ ὄγδοον μὲν καὶ κυήσεως. Achilleum exinde argumentum formato, Lac gignitur in mammis, ubi foetus perfectus est, pariendique tempus instat. Atqui lac gignitur Oëtavo mense: Mense igitur Oëtavo foetus perfectus est, pariendique tempus instat. Præmissarum utraque ex fecundissimo pectore Galenico deprompta est: Igitur & conclusio ex illis elicienda. Jam si foetus perfectus est Oëtavo, instatque ejus partus hora, maturum illum, ac vitalem, prodire, nemo sanæ mentis, nisi contumeliosus & per-

¹ Lib. de nat. puer.

² Ibidem.

³ Is enim perfracte & falso, imo putem & mendaciter, asserit Hipp. Oëtimestribus esse ubique amicum.

* Vid. Præf. pag. 86.

⁴ Lib. 14. de usu part.

⁵ Ibid. paulo infra.

⁶ Comment. 5. in Aph. 39.

pervicax, inficias iturus est, ἅμα γὰρ τότε παιδία γόνιμα, καὶ τὸ γάλα χηρίμων, tunc enim infans natalis fit, cum lac utile incipit esse.

ARTICULUS SEXTUS.

Quod si inſtes, vitales quidem *Octimeſtres* eſſe, ſed *No-nimeſtribus* iſſis minus vivaces, tuam in ſententiam, ſupero *Philosophi ductu*, cui τὰ ὀκτάμηνια ζῆ, ἤτιον δὲ, lubens ſum iturus. Evicimus enim, longe alacrius ætatum ſtadia eos decurrere, qui ſuis in uterinis præſepibus nutritui εἰς robori intenti, diutius ſtabulati ſunt. Huic ex iſſiſſimo puteo erutæ³ veritati ſymphoniaci Polybus atque Diocles, rerum haud inſipidi delibatores, τὸ ὄγδοον μῆνα ἴσασι γόνιμον, ἀπὸ τῶν ὀκτάμηνων ὅτι πῶς. *Menſem Octavum genitalem agnoſcunt, ſed quā-dantenus debiliorem.* Sic Philoſophus ipſe, acerrimus *Octi-meſtrium vindex*, prolatorum in huius *Diatribæ* veſtibulo rite ſciens, ἡ πόνησις, ait, αἱ γυναῖκες μάλιστα τὸ μῆνα τὸ ὄγδοον, καὶ ἐὰν διαφθεῖρωσιν ὄγδοον τῷ μῆνι, τὰ ὀκτάμηνια εἰς ζῆ. *Menſe præ-ſertim Octavo mulieres ægrotant, atque adeo fœtus ſuos Octavo ſi excludunt, Octimeſtres illi nuſquam vivunt.* Ejus circumciſus interpres Plinius, *Gravidis, inquit, Octavo menſe maximus labor, lethalesque in illis abortus.* Quibus mehercle, ambo hi primæ meæ aciei *Primipili*, necem *Octimeſtribus* inferri vo-lunt. At ſoſpites illos prius tutabantur. An una iſſi fronte tutelarii, altera vero ſicarii benevoli? Apage tam perfidos homicidas, qui ſic doſoſe ſuas movent tragœdias, & hoſce poſt ſiparia trucidant, quibus propalam, & tam clare, mo-do plauſerant. Hinc memet ut expediam, nec in eo quod

ex-

¹ *Ariſt. hiſt. anim. VII. cap. 5.*

² *Loco nempe citato ex 4. de gen. anim. cap. 4.*

³ *Apud Plut. 5. de plac. Phil. cap. 18.*

⁴ *Genuinus eſt ſenſus fuſioris textus è 7. Hiſt. Animal. cap.*

⁴ eruendi.

expeditum est, *ceu in scirpo*, nodum quæram, totam ego li-
tem componam, ac secum ad speciem diffidentes, in gratiam
reducam, duplices (*colophonem additurus*) Octimestreis sub
oculis ponendo, *Essentiales* alios, seu ¹ *Spontaneis & Per Se*,
qui nempe, semine quod sponte sua, (*modo nihil obtigerit in-
auspicati*) Octavo mense maturescit, sati sunt: *Accidentales*
alios, seu *Symptomaticos*, & ex *Eventu*, seu à *Casu*, qui ni-
mirum propter vim externam interturbatæ naturæ offendicu-
la sunt, atque scandala. Tales etenim foetus immaturi sunt,
& ante tempus à natura præscriptum, impullore male præ-
spero, præmature depulsi. Fide igitur indubitata, partus
omnis, a sanis vegetisque parentibus prognatus, sese *Octa-
vo*, unius naturæ instigatione pellens in lucem, salvus & in-
columis reputetur, quantum scilicet spectat ad vim Vitalita-
tis à partione sobolescentem; nam aliunde quid vetat ipsum
concedere fatis, pari infortunio ac vel septimestres, vel etiam
nonimestres. De his spontaneis *Octimestribus* priora, felicia-
que & fausta, atque vitalia Scriptorum Placita leguntur. At
ubi contraria vice, criminosoque eventu, regularis, statæque
partio disturbatur, quid mirum, interruptæ ac violatæ na-
turæ foetum, *Octavo* intercideret? Intercidit & univérse, nec
uspiam sospitatur vi ejectus. De his ergo posteriora, damnosæque
& peremptoria, in misellos *Octimestres*, à morte redimendos, De-
creta, quotquot ea sint primitus expedita, promulgantur. Quis
itaque, ut resumam simul & perorem, ex sese, & causis internis,
nono nasciturus est; aliunde & extrinsecus, *Octavo* si paritur,
inauspicato & ominose paritur. At quilibet *Octavo* nascens,
à principio sibi interiori, omnibus externis, (*quæ malis avi-
bus advolant persæpe*) procul semotis, faustissimo ac auspica-
tissimo partu, sanitate sarta, tectaque excluditur. Hanc
frugiferam segetem ex Hippocrateis arvis lætus demessui, ² ὄσση-
σιν,

1. Hipp. de nat. puer.

2. Epid. 6. sect. 8. aphor. 6. & Epid. 2. sect. 3.

iv, inquit, ἔδεν εἶδω τὸ παρυμένον χρόνον ἐκάσῃσι τὰ τιμώμενα
 ὑπόγονα γίνεσθαι. Quibus, partitionis intra limitatum tempus fini-
 stri nihil accidit, Vitales singulis illis partus contingunt. Sum-
 mis igitur cautionibus sibi prospiciant gravidæ, nocivis ne
 suis pueruli maturitatem prævertant. Maximæ quippe
 molis est foetus, frivola satum origine, propitio enixu in
 lucem promi. Is enim, ludicræ fortunæ & alumnus & par-
 tus, ventris alveo conclusus, sexcentis in horas casibus, vel-
 uti fluctibus, obviis est. Usque eo deplorata sunt ejus pri-
 mordia, ut inconstans illa ludibundæ unius arbitrium mater-
 culæ, ad omnia præceps, repentina ruina subvertat.

Amota igitur omni opinione præjudicata, compertum
 fiat animis temperatis haud insolentes esse longævus *Octime-*
stres. Experimentis gravia suffragantur rationum momenta,
 quæ non modo hoc ipsum dogma stabiliunt inconcussum,
 sed ei in speciem adversa, funditus evertunt. Auctoritatibus
 tandem, si lis dirimenda, aut jurejurando controversia di-
 strahenda, an non Juridice *Hippocratis Majores* & *Coetaneos*,
 ejusque *Nepotes* insuper plurimos, *Aristotelem*, *Cæcilium*,
Asclepiadem, *Plinium*, *Plutarchum*, & *Galenum*, cæteros-
 que complures, optimis auspiciis, veridicos fatorum augu-
 res, fidosque Nobis *Octimestrium* vitæ & sponsores & fide-
 jussores, toti tumultuariæ in *Octimestres* furentum turbæ for-
 titer opposuerimus. Huic igitur *Experientiæ*, *Rationis*, &
Auctoritatis, veluti sacratissimo *Tripodi* fatidicæ superpositæ
Phæbades, genuina Φῶτα βίη, verissime vaticinabuntur,

*Omnem sponte nasciturum Octimestrem
 fore vitalem.*

I Epilogus.

F I N I S.

Q

C A.

CAROLO DRELINCURTIO

PETRUS DE VILLEMANDY

S. P. D.

Ultro quidem, *Vir Celeberrime*, officiosissimam illam & ingeniosissimam, quam nobis misisti Doctissimi *Bocharti* Epistolam, nonnullis aliis, quibus nostra Operum ejus Editio ornata est, subjecissemus, siquidem summi illius Viri eruditio, ingenium, candor & judicium in ea non minus eluceant, quam in reliquis; sed tardius certe nobis est transmissa ut convenientem possit inter eas situm obtinere; forsanique congruentiorem fortiretur, si *quintam* libelli tui, quam plerique desiderant, *Editionem* curares, frontique præpares. Ut ut sit, remitto ex Auctoris autographo fidelissime descriptam, *Latinoque idiomate donatam*, expectans quid ea in re nobis sis præscripturus. Interea Vale ut mereris.

Lugduni Batavor. 17. Kal. Aug. 1692.

EPISTOLA BOCHARTI.

Quamquam ex nomine literis tuis subscripto non intellexissem, *Vir Clariss.* te esse *Celeberrimi Drelincurtii* filium, id continuo ex eruditissimo & elegantissimo, quem ad me de *Oëtimestri partu vivaci* dedisti libello conjecissem, in quo perspicue adeo dignissima Illustrissimi hujus parentis soboles mihi videris,

*Fortes creantur fortibus, & bonis:
Est in juvencis, est in equis patrum*

Vir-

*Virtus : nec imbellem feroces
 Progenerant aquilæ columbam.
 Doctrina sed vim promovet insitam;
 Rectique cultus pectora roborant.*

Et certe, quanquam a natura excellenti ingenio sis donatus, liberalis tamen institutio, laborque & studium eo usque ingenitas dotes auxerunt, firmarunt ac ornarunt, ut nullatenus dubitetur, quin eundem inter Medicinæ Doctores, quem Doctissimus & piissimus pater inter Evangelii Præcones jam habet locum, mox sis habiturus. Revera quidem rationes quibus in astruenda opinione tua uteris multæ sunt, densatæ & validæ, *hæret pede pes, densusque viro vir*. Stylus quoque elegans & floridus, ipseque ego expertus quam vim ad persuadendum habeant, antequam enim scriptum tuum legissem omnes partus Octimestres, *indicta causa*, morti adjudicabam, sed deinceps mentem illam abjudicaturus sum, nec per me stabit, quin Octimestres illi fiant, si verbo des veniam, *Octogenarii*; quæ meta est ultima, quam & *David* & *Mimnermus* Poëta humanæ longævitati præfigunt.

Deum supplex veneror, cum Venerandus parens, tum ipsemet Tu, illam transgrediamini; utrique porro famam conciliet, illi in *Ecclesia*, tibi in *Rep.* florentissimam, quum ex æquo nati sitis ambo ad salutem humano generi mediis minime vulgaribus, ille *animo*, tu *corpori* procurandam. Id votis ardentibus optat, qui tui in perpetuum cultor futurus est devotissimus,

*Cadomi 5. Kal.
 April 1663*

SAMUEL BOCHARTUS.

CAROLO DRELINCURTIO,

Medico Regio,

P E T R U S D U B O S C.

S. P. D.

Nequit meus animus sese diutius continere quin in gratiarum actiones erumpat pro pereleganti Diatriba, qua me condecorare dignatus es. Ipsam certe magna cum voluptate sedulus legi, & totum me in admirationem illa traduxit, cum viderim te Unum tot innocuos & infontes partus, ab ipsa morte, quam ipsis severi & iniqui Iudices irrogant, tam acriter vindicasse.

In tuo autem opusculo pondera rerum & acumen ingenii ita decertant ut Lectorem tuas in partes undique pertrahant; assensum enim ubique cogis, nec ullum pateris refractarium, quin ipsum evincas atque perdomes, ac etiam per triumphum ducas, Nec modo quibusvis vel pertinacissimis animis tua dogmata persuades, sed lectorem tuum mire delectas verbis tuis electissimis atque mellifluis; & certe si tuis *Ægris Præscripta* dulcedine tanta delibuta sint, ægrotare juvat & volupe prorsus est tuas in manus incidere, potionisque tuas sorbillare. *Ars* ergo tua, penes te facundum, nusquam est *Muta*, sed vivaciter & jucunde sonora, atque ita non in casum auguror scriptionem tuam tantæ celebritatis apud Medicos futuram esse, quantæ Scripta Paterna Theologos inter. Quoniam autem isthæc elocutio mea omni alio præconio major est, consequens fit ut nihil subnectam præter animum in te gratum, tuique Nominis studiosissimum.

Calomi Nonis Aprilibus 1663.

Ei.

Eidem, Professori jam creato, & suos Octimestres tertium vulganti.

Dignissime Vir & mihi perquam observande.

Gratias tibi ago quas possum maximas cum pro dono literario liberaliter mihi impartito, tum pro prolixa & immerita in me humanitate, cui quid rependam, in praesenti non invenio, paratus tamen officiis vicem reddere.

Diatribam tuam magna cum cura ruminatus sum ut veritatem experirer ejus quod Encomiastes tuus *C. Sponius* non infeliciter de te praecinuit, & pro donis, divinitus tibi concessis, vere *χαίρω καὶ συγχαίρω σοι*. Deum precor te animo & corpore sospitet, quo viva voce & scriptis rei Medicæ Cultores diu multumque beare queas.

Tuus omni officio.

Trajecti Batavorum. III.

Non Mart. CIO IDC.

LXIX.

GISBERTUS VOETIUS.

E I D E M.

Professoratum tibi nuper & merito, *Vir Clariss.* gratulatus sum; nunc vero arctius astringor ut lætitiā meam tuam in sinum rursus effundam ob elegantem illam atque jucundam, plurimoque judicio subactam Dissertationem tuam de *Partu Octimestri*. Illa certe tota tuum illustre Nomen spirat, & eruditionem tuam immensam patefacit. Exinde igitur non est quod dubitem te florente, floridam quoque fore Acad. tuam, nam uti tu summo futurus es ipsi splendori, sic ipsa tibi gloriam atque famam conflatura est ingentem, sicut istud sub cœlesti nutu, animitus tibi voveo,

Groningæ Kal.

Maii 1669.

SAMUEL MARESIUS,

S. S. Theol. Prof. Primarius.

Q 3

E. I.

E I D E M
F R. B U R M A N N U S
S. S. Theolog. Professor.

Eruditionis tuæ lumen, Vir Conspicue, perquam splendidum, quod perspectum abunde habebam, cum volueris ex scriptis ipsis penitus certiusque cognitum mihi atque exploratum, debeo certe profiteri hære mihi animum quid primum, quid deinceps, quid postremum magis in te mirer & laudem. Omnia tam erudite, tam eleganter & tam aperte absolvisti, ut videaris ea novisse & in numerato habere, quæ humanum captum superant. Tu quippe abstrusissima quæque sedulus rimaris, & fideliter patefacis, nam quod alii hæsitanter & inerudite fecerunt, tu solide atque nervose executus es; rem enim tuam è fundamentis plenissime eruis, & ab ovo ad pullum oculatissime deducis, illoque nomine sanctioris Medicinæ Cultores æternum tibi devinxisti. Me quod attinet, quum aliud mihi non detur nisi ut præstantissimas illas animi tui dotes venerer, studio & curæ maximis semper erit, ut quantus earum admirator sim omni opere præstem. Tuam interim Dissertationem, quam attente legi atque relegi, & quæ profundam redolet doctrinam atque iudicium acre, & rerum usu plene subactum, in parte non abstrusa Bibliothecæ meæ exponam, ut in viva hac spirantique ingenii tui pereruditi imagine te assiduus contempler. Vale Vir præstantissime & de egregio publico ultra mereri perge præclaris illis animi tui, mire foecundi, monumentis.

Ultrajecti. Nonis Martiis, 1669.

E I D E M,

ISAA C U S V O S S I U S

S. P. D.

Venerandi Parentis tui plurimum semper suspexi merita, ut vero tua etiam nunc suspiciam, *Vir Clar.* facit eximia tua eruditio, illa quidem fama ex parte mihi cognita, sed cujus longe certius indicium dederint mihi præclaræ tuæ de *Oëlim. Partu* Observationes. Legi illas summa cum voluptate, & ut Academiæ, cujus præcipuum Ornamentum merito haberis, ita quoque mihi plurimum gratulor de honore quo me afficis, cum me dignum existimas, quem amoris & benevolentia tuæ vinculis cupias tibi obstringere. Vellem ea virtus mihi adesset, qua pro tam singulari favore gratum me præstare possem, idque saltem efficere ut nec tui de me iudicii, nec nostri unquam poeniteat obsequii.

Cæterum allaboraturus sum ut cognoscas ex iis qui eruditioni tuæ favent, neminem esse cui cultu & observantia concedam. Vale, Vir eximie.

Hage. 1. Aprill. 1669.

E I D E M.

Clariss. & Celeberr. Vir,

Næ tu plenus es officii & humanitatis homo, & iis virtutibus; quibus vestra gens alios antecellit, sic emines, ut cæteris omnes Gratias videaris præripuisse. Quid enim fieri potest humanius & amabilius, quam quod tu, cum tuis
&

& literis & donis omnis elegantiae & deliciarum genere ita conditis ut me excitent ad admirandam ingenii tui praestantiam & suavitatem. Tam multa enim abscondita ex abdito naturae sinu profers, tam multos viros eximios tam docte refellis, ut omnes qui rerum latentes causas cognoscere cupiunt, tibi plurimum se debere semper sint professuri, nisi livore suffusam, vel occaecatam ignorantia mentem gerant, Tu enim ex tenebris eruisti quae ignorabant omnes antehac. Errores aliorum sic discussisti ut omnis dubitandi via sit in posterum cunctis praclusa. Tibi igitur de tam felici ingenii tui foetu gratulor, & nobis gaudeo. Me sane & plurima a te didicisse, & multum tibi pro tua in me benignitate obstrictum esse semper praeme feram, & studiis, officiis, observantia, tibi, aliisque testatum faciam. Vale, Vir singularis, & Acad. nostram, cujus decus es conspicuum, exornare perge.

Celeberrimo Nomini tuo devotissimus,

NICOLAUS HEINSIUS.

Hagae Comit. Idid. April. MD. LXXIX. Anni Dionysiaci.

F I N I S.

LA
L E G E N D E
D U
G A S C O N ,

Ou la Lettre de

CHARLES DRELINCOURT,

à Monsieur PORRÉE,

*Sur la méthode, prétendue nouvelle, de
tailler de la pierre.*

A U L E C T E U R.

Mon Epître précédente justifioit la publication de cet écrit; celle-cy en justifiera le titre. Mr. Porrée m'écrivit, qu'on publioit en Normandie, *la Canonisation d'un Saint nouveau*, qui guérissoit divinement de la pierre. Il me conjura de luy en faire *la Légende*. J'eus beau m'en excuser, il me fallut céder à ses instances, & luy faire toute l'histoire du prétendu faiseur de miracles. Si les Devots s'en formalisent, j'en suis marry; mais je ne puis y remédier, ὃ γὰρ γέγραφα, γέγραφα. NESCIT vox missa reverti. Volet igitur irrevocabile verbum, *.

* LA LÉGENDE
DU

G A S C O N,

A MONSIEUR.

P O R R E E

Médecin à Rovèn.

MONSIEUR,

Je répons à votre souhait ardent & redoublé, & je vous fais la Légende du Gascon. Elle est trop peu de chose, pour la refuser à un personnage, qui est l'un des ornemens du Siècle, & qui, dans mille occasions, m'a communiqué des pensées dignes de l'immortalité. Si cette Légende, n'est ni *belle*, ni *sainte*, c'est que je manque de loisir pour l'embellir, & que son sujet n'a point fait de miracles pour mériter l'Apothéose; mais elle est franche & sincère, car je n'y déguise rien, VERITAS LICET ODIUM. *Sed ad rem, & quidem Atticâ lege, ἀνευ προσιμίων τε ἔ παθῶν.*

PRE.

Première Partie.

Sur la fin de Juin dernier, il parut icy avec éclat, un certain Opérateur de *Cauviffon*, ce Bourg si célèbre par l'Histoire de *Naugaret* & de *Boniface huitième*, qui *Marte & Arte*, imò, *facinore quovis, uti Domitius Afer, clarescere properus erat*. A l'ouïr se vanter, & à le voir piater, on eût dit, qu'il atendoit les honneurs d'un triomphe, tant pour ses exploits dans les soulèvemens du bas-Languedoc, que pour son adresse, à *abatre la cataracte*, à *traiter de la bergne*, & *tirer la pierre*. Mais je laisse là son humeur *Martiale*, aussi bien que ce qu'il dit, qu'il se jouë d'une *cataracte*, & qu'il la fait danser sur la pointe de son aiguille, comme on fait un pois au bout d'une sarbatane; ôtant, ou donnant ainsi à son gré, l'usage de la lumière, selon qu'il porte cette perle opaque, ou au devant de la fenestre de l'œil, ou au bas & aus côtez de l'iris. Je le laisse d'ailleurs, *bargner* tout son sou, avéque ceus à qui il réduit le boyau, afin que je vienne à *ces pierres*, qu'il taille si artistement, que de *brutes* & de *fausses* qu'elles sont, il en fait *d'éclatantes* & de *fines*, dont il orne ses doigts.

Le premier bruit qui me vint de luy, fut éclatant. Il fait qu'il se tient conférence chez *Mr. Bourdelot*. Il eut l'audace, en la présence de *S. A. de Condé*, d'y étaler les découvertes, qu'il prétend avoir faites *depuis quatre ans*, de *l'extraction du calcul*, qu'il tire d'une méthode *bien plus pronte*, dit-il, *bien plus seure*, & *bien moins douloureuse*, que celle du *grand apareil*, qu'il a pratiquée pendant vingt ans. Cét illustre Prince écouta avec d'autant moins de pêne, le débit de ce mauvais Orateur, que *S. A.* se tient toujours sur la défensive contre cette cruelle & insolente néphritique, qui luy a livré de si rudes assauts, lors même, que tant de milliers d'hommes fléchissoient sous ses ordres. Cet operateur combla l'assemblée d'étonnement, par l'éfronterie qu'il eut d'affurer sa taille sur

l'un & sur l'autre sexe, quelque corpulence qu'on ait, & quelle que puisse estre la grosseur de la pierre. Or, voicy comme il s'y prend.

Il se moque de tous les remèdes préparatoires; en quoy il est apuyé du ^a bon sens, pourveu que ce qu'il dit sans restriction, soit borné dans un legitime usage *Medio tutissimus inter utrumque tenens*. Je ne rejete donc pas absolument a- véque luy, ce que les autres font: mais je répugne à épuiser par de grans remèdes, le peu de vigueur d'un malade, déjà épuisé par les douleurs, & je m'abstiens alors, de le faire tailler le sur lendemain, & de la purgation, & de la saignée, réitérées. Je crains d'ailleurs, & avec raison, les désordres qui en arivent, par le penchant qu'ont les humeurs émeues, à se jeter sur les parties qu'on incise, & qu'on irrite de plus belle, tant par l'extraCTION de la pierre, que par les instrumens qu'on y porte. C'est pourquoy, j'a prove fort, que le Gascon n'ordonne à la veille, qu'un lavement, & le passage du rasoir par dessus le périnée. Le matin suivant, il vient fort souple de ses doigts, & fort enjoué; ^b il réjouit son malade, & l'assure de la prontitude, & si je l'ose dire, de l'insensibilité de l'opération. Il le fait seoir sur le croupion, au bord ou d'une chaise, ou d'un lit, & luy introduit dans le fondement le *doigt indice*, & celui du milieu, de la main droite, bien huilez & bien rognez, qui trouvent la pierre d'abord, & sans tâtoner beaucoup, car ils en connoissent les nids & les tanières; ils l'abatent, & l'asujétissent au col de la ves-sie. S'étant assuré sa proye, il fait faire un tour de chambre pour précipiter la pierre ^c encore plus dans le col de la ves-sie,

^a Celle luy-même, ne parle que de la diète, dans son ch. 26. du livre sétiesme.

^b Il parle de ce qu'il fait, lors qu'il suit sa routine, & non pas de ceus qu'il taille à l'improvisiste.

^c Que Celse soit l'auteur de ce procédé, il apert par ces paroles, *Ambulandi verò, inter hæc, exercitatione utatur, quò magis calculus ad vesicæ cervicem descendat, &c.*

lie, puis un ^a valet s'affied vis à vis de la lumière, sur une chaise à dos, de moyenne hauteur, & ayant un drap redoublé sur ses genous, il incline le dos de son patient sur sa poitrine, & luy embrasse le ventre à mains jointes, avec de gros toupets d'étoupes, pour mieus comprimer dans l'occasion. Cependant, deux personnes écartent & élèvent les cuisses, *sans ligature*; puis l'Opérateur, qui n'a ni tablier, ni aucun autre apareil, que son bistoury courbe, *suos^b ungit indicem & medium laevos, præcisis unguibus*, qu'il coule dans le fondement, pour reprendre sa piste. D'abord qu'il l'a reprise, il fait comprimer le bas-ventre, & alors, s'il ne peut dénicher la pierre de ses deux doigts, il y en fourre trois, & quelquefois quatre, qu'il pousse jusqu'aus ventres du *thénar*, de l'*antithénar* & de l'*hypothénar*.

Tenant son homme empalé de la sorte, il recourbe fortement les phalanges des ses doigts vers les parois du *rectum* contiguës à la vessie; il redouble ses compressions, & au travers des trois tuniques de ce boyau culier, & des trois autres de la vessie, *qui le plus souvent sont scirrhueuses*, il découvre netement, *dit-il*, tout ce qui s'est formé dans cette malheureuse matrice. C'est alors, qu'il se vante, & de la manière, *toute pleine qu'elle est de son fruit pierreux & maudit*, comme il feroit un gand entre ses mains; & de juger du nombre, de la figure, de l'âpreté, de la polisseure, de la moleffe, de la dureté, de la grosseur, du poids, de l'adhérence, & des niches, enfin, de toutes les Pierres. Sa veüe est si perçante, qu'il en devine souvent la couleur. Maitrisant la pierre si fort à son gré, il l'amène, *dit-il*, au *sphincter*,

^a Homo prævalens & peritus, in sedili alto confidit, supinumque eum & adversum, super genua sua, coxis ejus collocatis comprehendit, &c.

^b Medicus deinde, diligenter unguibus circuncisis, atque sinistra manu, duos ejus digitos, indicem & medium, leniter prius unum, deinde alterum, in anum ejus demittit, &c.

Éter, il a l'y place du bon biais, il l'y tient sujète, il renforce ses compressions, & sans perdre haléne, il détourne le col de la vessie, & la pierre même, vers le *petit trochanter gauche*, & l'y force le plus qu'il peut, tandis que de sa main droite, il tire la peau du *périnée* vers le *fémur dextre*, où il la retient de son pouce gauche qu'il a libre.

Cela fait, il incise du bistoury qu'il tenoit à la bouche, & forme une playe en *b demy-lune*, dont les cornes regardent le *col interne du fémur gauche*, il l'aprofondit de haut en bas, sur l'un des *érecteurs* en la partie gauche du *périnée*, en viron à un doigt au dessus de l'*anus*, & à un pouce près du *raphi*, pénétrant jusques à ce qu'il entende un certain *cric-crac*, *c* qui se fait de la rencontre de son instrumene sur la pierre, où il imprime les traces de son bistoury, afin que rien n'échape aus atteintes de son trenchant. Il comprime de nouveau, & l'abdomen, & l'intestin, & pour lors, si la pierre ne luy saute pas au collar, comme il se vante, que cela luy est arrivé en Espagne, il y porte, *dit-il*, son doigt indice, & la tire *d* sans autre mystère, quelque grosse qu'elle soit, en la personne la plus grande & la plus épaisse. *e* En *hominem ovantem*, il chante le trionfe, & sans lâcher prise il prétend qu'il fourre son doigt *indice* jusqu'au fond de la vessie, & qu'il la nettoye nette comme une perle, *car c'est ainsi qu'il en parle*. *f* Mais enfin, il quite prise, afin que le col de la vessie,

a Sinistræ digiti, deorsum eum compellunt, donec ad cervicem perveniatur, &c.

b Cum jam eò venit, ut incidi super vesicæ cervicem, juxta anum, cutis plagâ lunatâ usque ad cervicem vesicæ debeat, cornibus ad coxas paulum spectantibus, &c.

c C'est le terme dont il use.

d Cû n verò patefacta est via, in conspectum calculus venit, &c.

e Ipse si exiguus est, digitis ab alterâ parte propelli, ab alterâ protrahi potest.

f Ni Mézes, ni Ammonius n'y ont rien entendu, le Gascon seul mérite le sur-nom de *Lubotôme*.

veffie, qu'il venoit de forcer hors de son affiète, retourne comme un ressort débandé, & reprenant son premier poste de gauche à droite, s'éloigne d'un pouce, d'où il étoit quand il l'a incisé; la peau reprend d'ailleurs sa situation, qui est de droite à gauche; de sorte que celle qui est en son entier, se remet par dessus la playe de la vessie, & ainsi l'urine venant à couler par ses gouttières dans sa citerne, & n'y trouvant que son issue naturelle, suit cette vieille, route, ouvre le sphincter, & s'écoule par son canal d'un cours régulier & indolent. C'est icy, qu'on s'écrie, *ô sagacem industrii viri genium!* Cependant cette invention n'est pas toute de son cru, car il y a plus de seize ^a siècles qu'on s'en sert pour tirer le calcul de l'ourèthre.

Le malade se lève, & fait un pas ou deux, ou bien il se secouë tout le corps en joüant des jarrets, afin que par ce mouvement ^b la paye se dégorge plus net. Il se remet au lit, où le Maître-Valet, luy applique sur sa playe une masse de fleur de farine, liée de blancs d'œufs, & il y entasse par dessus, un monceau de farine sèche, puis il luy bande la playe & les cuisses, & il le tient couché sur le dos. Le lendemain on lève ce premier appareil, pour y mettre un mystérieux emplâtre, quit fait des miracles, car il exente, *dit-on*, de canule, de tentes & d'injections, & garentit de fièvre, de fistule, & de tout sinistre événement. Mais à quoy bon traiter de secret, *quod est in propatulo?* *An ut stultorum mens irretiatur?* Veu que selon le Gascon même, il n'y a icy à guérir, qu'une légère incision en la peau: car l'intérieur se consolide par le baume de la nature, qui est
le

a En éfet, Celse dit en propres termes. *Cutis extrema, quàm plurimum attrahenda, & tum cutis remittenda, sic enim fit, ut incisum collem, integra pars cutis contegat & urina naturaliter profluat.*

b Calculô evulsô, &c. *sinere oportet sanguinem fluere quò minor inflammatio oriatur, atque ingredi quoque cum paulum non alienum est, ut excidat, si quid intus concreti sanguinis mansit.*

le sang. J'avouëray pourtant, si l'on veut, que l'auteur de ces merveilleux éfets ne peut être que ^a *Divin*, ou du moins, que *Paracelsique*, car il en a les caractères si confus, qu'il faut une intelligence aussi débrouillée que la votre, Monsieur, pour les discerner. Notez, que la supuration est icy inouïe, mais que la cicatrice y est très-fameuse & très-pronte.

Voicy ma pensée sur la taille des Pucelles Je l'étendray en la langue des Romains, qui est plus libre que la nôtre, pour toucher ces mystères.

^b *Digitos suos salaces & improbos in sinum pudoris, lascivè & nequiter adigit, sicque innubæ cristas terit, ipsa virginalia claustra rumpit, honestatè que petulanter & indecorè delibat; pudibundum quippe & acceptissimum pudicitiae ocellum, vix hiscentem, illiberaliter & protervè legit atque decerpit. Imò, eum sinat licèt, en rubentem ejus gemmantè que calycem, amicissimò gemmarum connexu conjunctissimum, necdum hiantem, præmaturè explicat & diffundit, turpiter aperit & sejungit & procaciter abalienat atque dissociat. Dejerares, sed iniquè, jura violata mariti; castum quasi amiserit insons virgo, pollutò corpore florem, quem uni fas est conjugì, sub hymenæi lucem, fœcundante carpere & contemnerare virgâ. O Puellam malè fortunatam, mariti ignaram, ominosò calculò nuper prægnantem, cui gratissimi recens florebant flosculi, sed cui digiti nocuère protervi, dum inconcessos criminosè & damnosè simulant hymenæos, quò citius petræam fœturam, infausstâ de matrice revellant!*

Ce Gascon se voulant faire valoir, se fit mettre sur nôtre Gazette rimée, dont je vous envoie la palinodie.^c

La

^a *Emplastrum illud quippe est, vel Divinum, vel Paracelsi.*

^b *Sed Virgini subsici digiti tanquam in masculo, mulieri per naturalia ejus debent, nous dit Celse, mais le Gascon se môle de la pudeur de ce Rayen.*

^c *Environ deux mois il-y-a,
Suivant que l'on m'en suplia,*

*Et que je crûs la chose vraie,
Qui n'étoit, pourtant, qu'une bave,*

La renommée elle-même répandit son estime avec tant de passion, que plusieurs portèrent ses intérêts avec chaleur, & en vinrent jusqu'au mensonge pour le rendre illustre. Cessez donc votre étonnement, *Monsieur*, car dans Paris même, le bruit a couru entre les femmes, qu'il tiroit la pierre aus hommes sans les tailler. Les plus sensées ne parloient que d'une légère ouverture dans l'aine : & , parmy quelques Artistes, l'erreur a eu la vogue, qu'il incisoit entre les *Piramidans*, & qu'il tailloit à la *Franconiéne*. Les autres, qui favoient, qu'il opéroit au *petit aparoil*, se le figuroient comme s'il eût eu *des mains Royales* : mais au fond, il a les doigts courts, nouëus & pleins de verruës.

On me trovoit stupide de ne point encenser à l'idôle. Je disois que *Celse* m'avoit appris qu'entre les Romains, on tailloit de la sorte il y a *plus de seize cens ans*. Là-dessus, je fis un *nœud Gordien*, qui est encore à dénouër.

L'antiquité a connu la taille dont le Gascon se sert : Or ni elle, ni le siècle, n'a pu, & ne peut encor' aujourd'huy, s'en servir aus grand's personnes, *sur tout, quand elles sont fort charnuës & fort grasses, & que la pierre est fort grosse & fort adhérente*. Cette taille n'est donc pas faisable sur cha-

que

Je parlay d'un certain Mortel,
Bordelois, ou soy-dix ant tel,
Qui pour bien extirper la pierre,
Qu'une vessie humaine enserre,
Dizoit, sous le rond du Soleil,
N'avoir jamais en de pareil,
Sa metode, ou bien sa manière.
Etoit d'incizer le derrière,
D'où retirant son poing sanglant,
Il faisoit, ce dit-on, semblant,
(*Finesse étrange, & non commune*)
D'en avoir attiré quelqu'une
Du triste & douloureux endroit :
Mais celle qu'alors il monroit,

Et disoit avoir arachée,
N'étoit qu'une pierre cachée
Dans sa manche, ou bien autrement,
Qu'il supozoit subtilement ;
Et quand il voyoit bien du monde,
De trop près observer sa sonde,
Ne pouvant, dans son action,
Faire de supozition,
Il jouroit Saint Pol & Saint Pierre,
Que le malade étoit sans pierre,
Comme il fit assez hardimant,
A certain bon vicillard Normand,
Aquel Collot, un autre Maître
Habile autant qu'on le peut être,

Qui

que sujet ; & par conséquent , le Gascon peut bien être toujours un tireur d'or , ^a mais non pas toujours un tireur de pierres.

On me nia , & que *Celse* eût les particularitez de cette taille , & qu'il fût si ancien que je le fais. Je les convainquis , tant par la lecture du ^b *textémeme* , dont j'ay chargé les marges de cet écrit ; que par ^c *Quintilien* , qui sans un esprit Prophétique a cité notre *Celse*. *Celse* étoit donc , ou son Contemporain , ou l'un de ses Prédécesseurs. Que ce soit l'un , ou l'autre , j'ay le gain de ma cause , car on fait que ce Rhétoricien Espagnol fut amené à Rome par *Galba* , & qu'entre cet Empereur & *Tibère* , il n'y a eu que *Néron* , que *Claudius* & que *Caligula* , dont les regnes ont été courts. Décidez si j'ay tort , vous *Monsieur* , qui êtes un arbitre si équitable , vous avez la positive du Gascon toute pure , & je va vous donner en substance le reste de sa Légende.

Se-

Qui devant grand monde opéra ,
Une adroitement il tira ,
Que plusieurs Gens virent en foule ,
Plus grosse qu'un gros œuf de poule ;
Ce qui fit juger le Gascon
Être un fort ignorant dragon ,
Qui pour fuir l'ignominie ,
Fausa dans Paris compagnie ,
Et détalant de ces quartiers ,
Rétrograda très-volontiers ,
En s'en retournant sur sa piste ;
En son adroit Antagoniste ,
Qu'on nomme Hierôme Collot ,
Fort esti né du Sieur Vallot ,

Médecin du ROY notre SIRE.
(En être estimé , c'est tout-dire)
A fait fuir ledit Raux ,
Qui n'a de rime que Chiaoux ,
Ayant berné ses piperies ,
Et découvert les fourberies
De cet Opérateur falot ;
Car , enfin , le susdit Collot ,
Est un des Exerts de la Terre.
A tailler & tirer la pierre ,
Etant pour sa capacité ,
Habilité , dextérité ,
Le plus recherché des Provinces ,
Et des Grands Seigneurs & des Princes.

^a Milvinis suis unguibus emungens ægrorum crumenas.

^b De *Celse* au ch. 26. du liv. 7e.

^c Liv. 3. c. 1. ou il traite notre *Celse* d'ANCIEN. Or s'il étoit déjà Ancien du tens de *Galba* , il s'en suit nécessairement qu'il vivoit il y a plus de Seize Siècles. Remontez si haut qu'il vous plaira , vous rendrez ma cause d'autant meilleure.

Se-

Seconde Partie.

Le narré que fit le Gascon chez *Mr. Bourdelot*, frapa l'imagination de la plûpart, qui luy applaudirent en s'étonnant de l'abus des siècles passez, où l'on a mis à la taille du *grand apareil*, tant de gens, qu'on devroit, *selon cette nouvelle, mais fausse pratique*, avoir taillez au *petit apareil*. Sousombre donc, quils concevoient clairement ce qu'il leur posa en fait, ils crurent l'opération très-faisable, & aquiescèrent à quelques solutions Gasconnes des doutes qu'ils proposèrent.

Pour moy, je ne voy pas comment en un homme fort gras, fort charnu & fort grand, il peut atreindre le fond de la ^a vessie, quand mêmes elle est toute amoncelée & toute contractée vers son col après la miction.

2. Je vois encore moins, comment à travers le rectum, il peut gourmander la vessie à son plaisir, elle qui n'est plus, ni mince, ni souple comme auparavant, mais gonflée & durcie, souvent mesmes scirheuse & caleuse par le fray continuël de la pierre. Se jouë-t-il de nous, de dire qu'il la tourne à sa discrétion, & que sans la blesser il la ramasse toute, comme *en un bloc*, contre une pierre truseuse, âpre, inégale & toute hérissée de pointes, l'amenant captive & chargée de son fardeau, jusqu'à l'entre-fesson, & bravant de la sorte, l'adhérence très-ferme, & l'union très étroite qu'elle a avec là gros boyau?

3. Je ne trouve point de repartie solide, ni sur l'impossibilité de porter le doigt au fond de la vessie pour la nettoyer, & pour en tirer sans crochet & sans tenêtes, une pierre
qui

a Car lors que Celse a dit, *digiti ad ultimam vesicam dantur*, ce n'estoit qu'à l'égard des enfans, & non pas des adultes, comme il s'en explique luy-même.

qui est grosse, sur tout, quand elle est adhérente, & comme fraisée par des caroncules, ni sur quatre autres points, que je toucheray plus au long, savoir, sur l'excretion de l'urine ailleurs que par la playe; sur le manque de sang dans l'urine après la taille; sur la continuation des symptômes: ni enfin, sur les pierres qu'on trouve encore dans le vessie, après que le Gascon a taillé.

4. Je soutiens que c'est crever un homme, que de luy faire des compressions, telles qu'il en faut faire de nécessité, soit pour abatre la pierre, soit pour contraindre la vessie de descendre toute au périnée, comme le Gascon en fit au Normand; jusques-là, qu'il sembla luy porter le nombril sur les vertèbres des lombes.

5. Je maintiens, que c'est être boudreau, que d'ensanglanter toute sa main dans le fondement, & que de recourber ses doigts si violemment contre des tuniques si sensibles, que celles du rectum & de la vessie. Et véritablement, c'est outrager la nature, que d'entre-ouvrir ainsi un homme, & que de forcer les portiers qu'elle luy a donnés: Veu que d'une telle dilatation de toutes les fibres de l'anus, les excréments s'écoulent involontairement, comme fait l'urine aus filles & aus femmes, qu'on a trop dilatées en leur tirant la pierre. Et mêmes, j'ay vu au Normand une cheute entière du rectum: Outre que ses hémorrhoides se sont souvent débordées, & m'ont fait voir comme autant de torrens de sang.

6. A quelle fin le Gascon portet'il ses doigts dans le fondement, avant que de situër son sujet pour le tailler? *An hâc latet anguis? sicne tegitur dolus?* Car si l'opération le requiert, que ne le fait-il à tous ses patients, du moins par mine & par beausemblant? & non pas seulement à ceus qu'il a incisez en se joüant, & que je prouve qu'il a fourbez.

7. Pourquoi expédie t-il les uns, en moins de deus, ou de trois minutes, & tien-t-il les autres plus de^a trente? C'est qu'il

a C'est à dire plus d'une demy-heure; car je conte soissante minutes pour une heure entière.

qu'il fourbe ceus-là, & qu'il taille ceus-cy.

8. Pour un surcroist de preuves, il ne leur a fait que de légères & aparentes compressions, & aucun d'eus, *excepté une Dle. & un laquais, qu'il a bien taillé*, n'a uriné par la playe; non pas mêmes au moment de l'opération, & tandis que l'incision externe répondoit à l'interne. Que s'il force la vessie au pèrinée, *comme il feroit un ressort, qu'il bande, & qu'il lâche après coup*, que ne le fait-il également aus uns & aus autres? Sur tout aus enfans, en qui elle est plus obéissante & plus maniable, & sur laquelle par conséquent, il a le plus de prise. Or ceus qui sont *taillez* réellement par le Gascon même, vrinent par leur playe, *témoin la Dle. & le laquais*; au lieu que les autres, qu'il ne fait *qu'inciser*, n'y vrinent pas. Que cette observation est importante, & qu'elle mérite vôtre réflexion!

9. Des plus, si son incision pénètre la vessie, il en doit fuinter en dedans, quelque goutte de sang, qui teigne l'urine qu'on rend après la taille. Que s'il n'y a nule teinture, du moins, y verroit-on quelque grumeau, ou quelque fibre? Or c'est ce qui ne se void point.

10. D'où naît cette quantité d'urine, dès la remise au lit; Car si la vessie a été ouverte par l'opération, l'urine a dû s'écouler toute, sans qu'en si peu de tems, il s'en soit tant amassé?

11. Je vois un éfet dont je ne puis aléguer de cause, qui favorise le Gascon. C'est que ceus qui sont guéris de leur incision en cinq ou six jours, & que prouve estre trompez, sont afranchis de tous les symptômes ordinaires à la taille; mais ils demeurent sujets à la même dysurie, & ils rendent de l'urine aussi glaireuse & aussi puante qu'auparavant. Au lieu qu'aus autres, *qu'il taille de bonne foy*, la cicatrice est longue à se faire, & elle est précédée de divers accidens, mais l'indolence, ou l'exemption des maus de la pierre, & la netteté de l'urine, suivent l'opération de très-prés.

12. Mes preuves sont plus que convaincantes, quand au
bout

bout de trois jours, la sonde trouve un calcul aus uns, & qu'elle n'en trouve point aus autres. On fait par exemple, que nos Experts affirmèrent avéque moy, en la présence de S. A. de Condé, que le Hollandois avoit la pierre. *Mr. le Premier*, qui est véritablement tel, & en ordre & en suffisance, & en vertu, insista contre le Gascon, qui nous démentoit en face. Son imposture n'étoit que trop claire; mais l'un de ses *Proxénètes* voulant protéger cet escroc, qui avoit exigé *mil écus* de cette fausse taille, eut tant de poids, qu'il tint en balance quelques esprits, qui raportèrent à Sa Majesté, que le fait étoit douteux. Mais le temps, *ce Père de la Vérité*, a mis une glorieuse couronne sur le Chef de nôtre Ordre, car la pierre s'est trouvée dans le cadavre, à la louange de *Mr. Vallot*, & à la confusion de ses contredisans.

^a Telle a été la destinée d'un illustre vieillard, qui *après sa taille*, se trouvant encore plus mal qu'auparavant, se fit refonder par le Gascon même, qui venoit de le tailler pour *deux mil livres*. Mais le bon Pèlerin n'étoit pas si sot, que de presfer de ses ^b *doigts*, une couleuvre, qui eut répandu sur luy un venin très-perniceux. Il se prévalut de son éfronterie & tint ferme sur la négative, contre ceus qui assuroient, qu'il y avoit une pierre. Mais celuy qui lève le voile au mensonge, a montré dans le cadavre, une pierre aussi grosse q'une poire de boncretien, & pesant *sept onces* net. Sa petiteesse avoit-elle éludé la rencontre de la sonde naturelle du Gascon? Mais d'où vient que des experts, ayant examiné la vessie, n'y ont trouvé aucune cicatrice? Se peut-il faire que son col se réunisse en un vieillard, selon la *première intention*, comme nous par-

^a Cette tragédie s'est jouée en la Saintonge, d'où je vous en puis faire avoir un Certificat authentique.

^b Car il ne se sert point d'une autre sonde que de *ses droigts*, qu'il introduit dans le fondement; & c'est ce que j'appelle ailleurs *sa sonde naturelle*.

parlons? Que cét argument est fort, pour défiller les yeus les plus préoccupez du Gascon.

C'est là, *en partie*, le destin d'un Ministre de Chateaudun; car il est icy dupé comme les autres, veu que *depuis sa taille imaginaire*, il ne cesse de rendre à tout moment, & avec des douleurs enragées, de l'urine gluante comme de la colle, & mêlée de pus, d'une puanteur exécrationnelle.

Mais Monsieur, il faut que je vous donne la mesure toute comble, & que je discerne les pierres de nos corps, d'avéque les suposées. *Si lumen Tibi, Vir Clarissime, ceu soli mutuo, id in me plenissimè reflectitur.*

1. Les pierres de la vessie ont une couleur extérieure à peu près uniforme; mais j'en ay vu une Gasconne, qui est blanche d'un côté & pléne de petits corps étincelans comme du talc le plus éclatant, le reste en est plus obscur & plus tané. Ah! je ne songe pas, *quod rectum sit index sui & obliqui*. Si donc ma règle est juste, vous y ferez quadrer au niveau les pierres du Gascon, *si tant est qu'elles soient vraies*: car celles qu'il tire de nos corps, se raportent à mon équerre, mais celles qu'il suppose, n'y ont aucun raport.

Je reviens à leur couleur, dont l'interne varie fort souvent, mais au fond, elle aproche fort de l'externe, quelque irrégularité qu'ait chaque incrustation.

2. L'extérieur en est, ou lisse, ou hérissé d'apretez & de pointes.

3. Leur poids n'est pars toujours proportionné à leur volume, sur tout, celuy des blanches & des séches, car étant d'une autre couleur, & récentes, elles pésent d'avantage.

4. Si elles sont nouvelles, elles sentent l'esprit d'urine. Que si en sechant, il s'y afoiblit & s'y tuë, on le ranime, en les jetant par morceaux, ou en poudre, sur de la braise, ou sur une tuile rougie.

5. De petites membranes, *ou du moins*, de petites fibres, avec du phlegme & du sang, y adhèrent parfois, quand on les tire; sur tout si elles sont âpres & trufeuses.

6. Leur grosseur répond d'ordinaire au tems qu'il y a, qu'elles se forment, & quelles se roulent dans le phlegme souphré, salin & tartareus, qui s'atache à leur premier germe.

7. Leur solidité égale souvent celle des caillous. J'en ay mille fois batu un fer à fuzil, mais aucune n'a fait feu.

8. Elles ont toutes diverses couches, & divers enduits, comme en ont; ou les chandelles autour de leur mèche, ou les dragées autour de leur base; & dans leur centre elles ont une amande, qui sert de fondement à toutes les croûtes de dessus; car ayant pris leur première idée, & leur premier corps dans le rein, elles se précipitent dans cet antre humide, ou dans cette caverne vaste, pluvieuse, & pétrifiante de la vessie; elle s'y tournent, & elles s'y retournent, & par ces vire-voutes, elles s'enduisent & elles s'encroutent de moment à autre, de la lie & du sédiment *gluant, soufre, salin & tartareus* de l'urine, & ainsi, elles renferment dans elles mêmes leur principe & leur germe, qui nous paroît comme *une amande*, mais laquelle à contrepied des autres, est plus ferme, & plus dure, que le noyau qui la cache au dedans de soy. Si quelques unes manquent de ce caractère & de ce principe scélé dans les reins, c'est comme vous le dites ingénieusement *Monsieur*, que la vessie a conçu en premières noces, ce cruel embryon, qui pire qu'un vipereau, déchire sa matrice, & cause la mort à l'auteur de son être.

9. Enfin, nos pierres n'étant que *du tartre*, que *de la terre*, & que *des sels*, liez & cimentez d'un peu d'eau & d'un peu d'huile ou que d'un peu de *phlegme* & d'un peu de *souphre*, si l'on en met en poudre pendant un jour dans un verre d'eau dégourdie, l'agitant un peu à l'abord, il s'y fondra *un sel*, qui altéra légèrement la douceur de l'eau, & qui y fera une légère croûte en la superficie, comme y fait la chaus vive qu'on y éteint. En versant par inclination cette eau, qui en est, & moins douce, & moins claire, on verra que le limon, ou que la vase du fond, aura quelque légère liaison entre ses parties terrestres & ses aqueuses.

10. Mais, ce qui est bien plus digne de votre expérience, & ce qui m'est un surcroist de preuves très-evident, c'est que les pierres du corps humain me fournissent par le feu, bien d'un' autre manière que par l'eau, *un tiers de sel volatil*, & *d'esprit urineus très-pénétrant*, & environ une *quarantième partie d'huile puante*, ou de *souphre*; de sorte qu'il m'en demeure à peu près les *deus tiers de parties terrestres*, qui continnent une *trentième partie d'un sel si fixe*, qu'il soutient le feu le plus violent.

Les pierres du Gascon ayant des marques oposées font avouer à ceus qui n'ont ni préjugé, ni passion, qu'il troque souvent *des caillous*, contre *de l'or* de ses malades. De dire, comme on fait, que dans le dessein de fourber, il suposeroit *des pierres humaines*, aussi aisément que *des caillous*, je ne vois pas que cela se puisse faire: car où en prendroit-il un si grand nombre? Veu que le moindre bélitre taillé est jaloux de sa pierre, & ne vendroit qu'au poids de l'or, ce beau joiau qu'il chérit entre ses mains, mais qu'il maudissoit dans ses entrailles; D'en avoir des Hôpitaus, il éventeroit sa mine. Non, non; il a crû qu'on ne doneroit nule atiente à sa réputation, & qu'ayant ébloui le peuple de son fast & de ses trophées, l'on ne seroit pas si hardy, que d'examiner *ses caillous*, ni que de les décrier comme de la fausse monnoye.

Avant que de venir aus conclusions, & à sa suite, j'avouë qu'il est Artiste, mais je soutiens qu'il est ignorant dans les Lettres, dans l'Anatomie, & dans toute autre Chirurgie, que celle que j'ay dite.

Je tiens qu'il en taille, qui n'ont que de faus signes de la pierre. On a beau les sonder après l'incision, il en triomphe; car il ne s'y trouve rien qui le démente.

Je réduits à trois points sa pratique sur ceus qui ont la pierre. Il taille bien les femmes & les enfans. S'il taille aussi quelques adultes, ce n'est que ceus qui sont maigres, & qui n'ont que de petites pierres flottantes, & qu'on peut tirer aisement. En quoy il merite la loüange d'avoir porté

plus loin que les autres l'usage du *petit appareil*.

2. Il laisse la pierre à quelques-uns, sans y vouloir mordre; & il les assure qu'ils n'en ont point, parce qu'il ne peut la leur tirer, & que par politique, il veut entre-mêler quelque action de ^a probité aparante parmy ses fourbes.

3. Il la laisse aussi à d'autres, mais par une autre fraude; car après les avoir incisez en un tour de main; & après leur avoir persuadé la réalité de sa taille imaginaire, il s'en fait payer comme un Changeur.

Il a, ou *taillé*, ou ^b *incisé* à Bordeaux, plus de quatre-vints personnes, *dit-il*, mais il n'a eu dans Paris, que neuf sujets, savoir, *un laquais, une Demoiselle, un Ministre, un Prêtre, deux Gentils-hommes, un Enfant, votre Normand, & un homme à la Charité.*

Le Laquais & la Demoiselle sont bien taillez, & ont uriné par leur playe.

J'ay touché l'histoire *du Ministre*.

Quant au *Prêtre*, il n'avoit qu'une petite pierre plate & blanche, qui l'incommodoit très-peu. Plusieurs même révoquent en doute qu'il en eût, & croient que cette pierre-là luy a été supposée; & comme il ne souffroit guère de douleur avant sa taille, non plus qu'à présent, on ne peut rien conclure de son histoire.

Vous avez l'histoire du *Gentil-homme Hollandois*: l'autre *Gentil-homme est François*, & le Gascon l'a incisé sans sujet, car Mr. Jannot, qui sonde & qui taille à merveilles, certifie qu'il ne luy a jamais trouvé de pierre. En éfet, ses sym-

^a Sa probité prétendue, consiste icy, en ce qu'il ne leur escroque pas leur argent, comme il fait aus autres. Ce procédé luy attire force Partisans, car l'on conclut, que s'il étoit fourbe, il prendroit à toute main.

^b L'appelle *incisez*, ceus à qui par grimace, il ne fait qu'une légère incision au périnée, mais sans en extraire de calcul, comme il fait, quand il *taille* de bonne foy.

ptômes subsistent, & par conséquent, ils dépendent, *comme auparavant*, ^a d'une autre cause que de la pierre.

L'enfant mourut au bout de quarante heures. Mais on dit, que c'étoit un mauvais sujet. Je l'avouë. Il étoit donc de la prudence du Gascon, de ne le point entreprendre, ou de n'y point apeler tout Paris: car qui doutoit, qu'il pût tailler un enfant. Il nous falloit apeler chez le Hollandois & ailleurs, sans y opérer à la sourdine, & comme à l'improvisite.

Votre *Normand* le mit à bout, comme je le vous rapportay ^b dès lors. De sorte qu'ayant perdu son escrime sur luy, il n'osa faire de tentative à la Charité sur cet autre homme, que tant de gens d'honneur luy recommandoient.

Jugez, s'il vous plaist, *Monsieur*, de la témérité de ce Coureur. Il a eu le front de venir dans une ville de Parlement, la Capitale du Royaume, la résidence de nos Rois, l'abrégé du monde, & le séjour des Esprits les plus beaux & les plus rafinez, pensant y prendre des grues à l'hameçon. Mais il se jouïoit, sur tout, aus yeus clair-voyans de *Mr. le Premier*, à l'intelligence duquel il n'échape rien. Il a découvert ses souplesses & ses tours de gibbecière; il en a de bonne heure averty la Cour, & il a triomphé de l'erreur.

Pen-

^a L'événement a vérifié mes conjectures, car ce personnage-là est mort, d'un ulcère aus reins, & il ne s'est trouvé, ni pierre, ni vestige d'incision, en la vessie.

L'histoire du *Ministre*, que j'ay rapportée en la page 145. est devenue toute semblable à celle-cy dans toutes ses circonstances; & même dans l'ouverture du cadavre.

Voilà deus beaux exemples, & d'une grande instruction pour notre pratique.

^b Je supprime cette Lettre, parce que la lecture en feroit horreur, veu qu'elle est tout remplie des cruautéz du Gascon sur le Normand. Le pis est, qu'après l'avoir ainsi bourelé, il fut contraint de l'abandonner, sans pouvoir venir à bout de son entreprise.

Pensez vous, *Monsieur*, qu'après un tel procédé, ce *Maitre Gascon* eût la conicience si cautérifée, que de n'en point sentir les syndérées? & que l'intérieur de son ame, ne luy reprochât point, de nous avoir soutenu, *en la présence de son A. de Condé*, que le Hollandois n'avoit plus de pierre? Quelle honte d'ailleurs, d'avoir fait de ^a vains & de cruels efforts sur votre *Normand*; d'avoir nié qu'il eût la pierre; de savoir qu'on aloit la luy tirer pour le confondre; & de voir enfin, qu'on aloit tailler à la Charité, l'homme qu'il y avoit fondé, en ^b démentant trois Opérateurs très experts, qui certifioient par écrit, que cet homme-là avoit la pierre, & que si le Gascon le tailloit à son petit *apareil*, ils luy rendroient hommage. On fait, que les Premiers de la Justice, s'intéressoient dans ce fait, & que le Gascon usant de subterfuges, découvrit luy-même plus à plein ses trames perfides, & qu'enfin, se voyant surpris en ses ruses, il se retira sans bruit. On fait aussi, qu'il vendit à son hôte onze cens livres, le Carosse & les chevaux, qu'il avoit achetez de la moitié des mil écus Hollandois, disant à ses amis, qu'il avoit plus de charité que nos Opé-

^a L'histoire de ce Normand est remarquable, Le Gascon prétendoit le tailler en secret: Et dans cette veüe, Il luy trouvoit la pierre. Mais, quand ce vint au fait, son industrie l'abandonna, car il ne put, ni la tirer, parce qu'elle étoit fort grosse, & fort engagée; ni en suposer d'autre, parce que nous l'observions de trop pres. Il jura donc, & c'étoit son plus court, qu'il n'y en avoit point. Cependant, il s'en trouva une trois jours après. Force gens d'honneur m'en demandèrent le raport. Et comme ma Lettre à Mr. le Premier, est la plus exacte, aussi est-ce l'unique, que je publie, pour m'épargner la pêne de diversifier encore, à tant d'autres amis, ue même chose en substance.

^b Le fait est, qu'il voyoit bien qu'un tel Hôpital est trop éclairé pour ses oeuvres de ténèbres, & qu'il craignoit d'opérer en la présence de tant d'habiles Artistes, qui l'eussent convaincu d'imposture.

^c Mais a son de faut, Mrs. Iannot & Collot, ont tire la pierre, & à ce pauvre homme de la Charite, & à Votre *Normand*.

Opérateurs, veu qu'il se retiroit de cette Ville, de crainte de leur ôter le pain de la main, & qu'il avoit assez de lieux, où il seroit chéry, sans se tenir ici parmy tant d'Artistes mal-veuillans.

Il devoit voguer vers le Nord pour une taille importante; il ne nous batoit les oreilles d'autre chose: mais ayant perdu sa tramontane, il a sur le débris de sa fortune, remonté la Seine & l'Yonne, pour se refugier chez soy, ^a *Deos inter Penates*. Or avant sa fuite, il a eu la honte, & d'ouir publier ses impostures; & de voir l'afoiblissement de son party, car la vérité faisoit tous les jours des conquêtes nombreuses, sur ses Zélateurs les plus passionnez, qui eussent naguères souffert, & le fer, & la flamme, soit pour l'intégrité, soit pour l'habilité prétenduës de celui qu'ils adoroient. L'un l'apeloit incomparable, l'autre le publioit grand en toute manière; L'un le traitoit d'illustre, & l'autre d'inimitable, L'un le nommoit le génie de nôtre Art, & l'autre le qualifioit l'auteur le plus inventif de la terre, qui par sa clarté surprenante éfaçoit toute l'antiquité la plus lumineuse. Les ^b uns luy donnoient rang dans l'histoire, les autres luy élevoient des trophées; Les uns luy dressoient des statuës, les autres luy érigeoient des autels; Les uns luy decernoient de souverains honneurs; Et les autres aloient jusqu'à *l'encens*, je veus dire, jusqu'aus honneurs de la Divinité même. En un mot, c'étoit le *Saint nouveau*, qui éblouissoit de ses faus miracles, qui atiroit la foule, qui se faisoit révéler, & que mêmes on tenoit pour un *Dieu* ^b *tutélaire*. En éfet, *Monfieur*, l'un de mes amis que j'honore le plus, ne le nommoit que le *Libérateur du Genre humain*, comme si nous avions tous originairement

a C'est que le 24e. Aoûtdernier, au lieu d'aler en *Danemark*, comme il disoit, il remonta par eau d'icy à *Auxerre*, pour se rendre à *Nismes*, où il a sa famille.

b le parle selon les vœus que ses amis formoien en sa faveur.

c *Averruncum nuncupabant*, *Discorde d'origine*.

ment la pierre, & qu'il n'y eût que ses doigts, seuls industriels au monde, pour nous en délivrer.

Je ne sache qu'un Barbier, qui soit demeuré coiffé de luy. Il croit qu'ayant été pris à l'hameçon, il y va de sa gloire de ne point démordre. De sorte, *Monsieur*, que je ne say, d'où vous vient la nouvelle, qu'on le fait revenir icy sur un Char de triomphe. Ce sont de vaines idées, dont se repaissent ses Partisans secrets, qui n'osant plus se produire en plein jour, se flatent eus-mêmes, & tâchent à relever couvertement, par de tels bruits sourds, les ruines honteuses, de celuy qu'ils ont si indignement élevé au dessus des autres. Qu'on le remette sur le trône imaginaire, où quelques-uns l'avoient mis, il ne m'importe, car je n'ay point de part, ni à sa gloire, ni à son deshonneur. Que si je vous en découvre mes pensées, ce n'est qu'en vertu de la prière, que vous en avez réitérée avéque tant d'instance, à celuy qui est infiniment,

MONSIEUR,

*Votre humble & affectionné
serviteur,*

CHARLES DRELINCOURT,

Conseiller & Médecin Ordinaire
du Roy, & de son Altesse
de Turenne.

A Paris, le huitième
Décembre, M. DC. LXIII.

A MONSIEUR

V A L L O T,

Seigneur de Magnant, & d'An-
deville ;

Conseiller du Roy dans tous ses Conseils d'Etat,
& Privé ;

& Premier Médecin de sa Majesté.

MONSIEUR,

Je vous honore trop, pour vous manquer de parole. Puis donc, que la conjoncture des affaires de l'Etat ^a m'empêche de m'en acquiter de vive voix, j'y suppléeray par ma plume.

Le Normand vient d'être taillé. Sa pierre pèse trois onces net. Elle est longue, & large, comme un gros œuf de poule ; mais elle n'est pas si épaisse, ni si ronde. Elle portoit de plat contre le fond de la vessie, où elle étoit comme palissadée de caroncules, qui en défendoient tellement les avenuës, que les tenêtes ne pouvoient avoir assez de prise sur elle, pour la charger. Il a fallu donc, s'ataquer à ces palissades, & détacher deus de ces caroncules, qui nuisoient le plus à l'Opérateur. Car les autres y ont été laissées avé-
que

^a La Cour étoit, depuis huit jours, à l'Armée.

V

que prudence, jusqu'à la supuration, qui les emportera par la playe, avec bien moins de préjudice à la vessie, que n'eût fait leur désunion violente & subite.

Les deus de ce matin, ressembloit à une aveline, ou au testicule d'un enfant de dix-à-douze ans: Mais elles ont à leur base de petites fibres, fortes & rougeâtres, que j'appelle leurs racines, qui les unissoient avec la vessie. D'ailleurs, elles sont fermes, & scireuses; & elles glissent si fort entre les doigts, qu'on ne les peut tenir. Elles ont aussi un *kyst*, ou une *gouffe*, très-rouge, & très forte, qui les envelope étroitement. Leur intérieur est plus blanc, & plus dur, que ne l'est notre tunique cornée à l'entour de son nerf optique. Je les compare au tendon d'Achille, & à celui de la rotule; ou plutôt, à une petite *loupe* fort dure, & à un *ganglion*. Car ces *duretez nerveuses* de la vessie, manquent de ces millions de filamens, dont j'ay découvert, que sont composez nos tendons: Mais elles ont une fermeté coriace, & nouëuse, telle qu'en ont, & les *loupes*, & les *ganglions*, les plus durs.

J'ay admiré dans l'une d'elles, une petite niche ovale, où étoit une pierre noire & dure; & grosse, & longue, comme la moitié d'un grain de bled, fendu tout de son long. Mais revenons à notre taillé.

Après une demy-heure entière, que le déraciment de ces *deus loupes* avoit tenu l'on à débarassé la pierre, de tout ce qui la tenoit, comme enclavée dans la vessie. Car sans ce dégagement, on avoit beau y porter les tenêtes, les courbes & les droites, elle échapoit toujours; & elle les faussoit toutes. Mais enfin, on y a porté les doigts, comme on fait à un arrière-fais dans la matrice, pour en rompre adroitement toutes les ataches; & l'ayant ainsi artistement dégagée, on l'a saisie à plein corps, & on l'a tournée d'un si bon biais, qu'on en est venu à bout.

Que si, dans cette rencontre, on n'a pu l'emporter d'emblée, & de plein assaut; du moins, n'est-ce pas peu, qu'a-

qu'avéque la patience du malade; & qu'avéque l'adresse de *Mr. Jérôme Collot*, on l'ait pu tirer sans lâcher prise; ni sans se rebuter par les instances de ceus qui opinoient à remétre la partie.

Si après des souffrances si excessives, & en leur durée, & en leur degré, le malade est éxent de fièvre, de hoquet, de vomissement, de toux, de rêverie, d'enflure de ventre, de gangrène, & de tels autres mauvais augures, j'en béniray Dieu. Mais, je ne puis me figurer, qu'après avoir porté le fer & la désolation dans ces parties membraneuses, & exposées si longtens à l'air, il ne survienne de pernicious symptômes; principalement en un vieillard, dont les forces sont épuisées par une opération si douloureuse, & si longue. J'y apporteray tous les soins imaginables; &d'ailleurs, j'e m'en remétray à l'Arbitre Souverain, & de la vie, & de la mort. Je suis,

MONSIEUR,

*Votres très-humble, & très-obéissant
serviteur,*

CHARLES DRELINCOURT.

A Paris, le Mardy
28e. Août M. DC. LXIII.

A U M Ê M E.

J'ay reçu avec un vif ressentiment, les obligeantes marques de votre précieuse bien-veuillance. Je ne puis y mieus répondre, qu'en vous continuant l'histoire que vous avez si à cœur. Elle se raporte à mon pronostique. En un mot, & sans vous tenir l'esprit en suspens, le bonhomme est décédé le vint-quatrième jour de sa taille, âgé de soixante-cinq ans.

Il me fâchoit fort, que la supuration tardât tant à se faire. Elle n'a paru que l'onzième jour; & encore, étoit-elle si légère, que je n'avois pas lieu de m'en louer. Diverses choses concouroient à ce quelle fût, & si tardive, & si petite. Car l'urine continuelle, que rendoit la playe, & nos injections fréquentes, lavoient incessamment toutes les parties incisées, & en emportoient à mesure, toute la matière d'une louable supuration? D'ailleurs, la chaleur naturelle afoiblie par l'épuisement des esprits, dans une taille si cuisante, & si longue, ne pouvoit faire de digestion en ces parties nerveuses, & éloignées de la source de la vie: particulièrement en un vieillard, qui se chargeoit l'estomac, & qu'une toux très-opiniâtre, & très-douloureuse travailloit sans relâche. Car mêmes, hors de la cheute sensible d'une humeur visqueuse & abondante, qui le faisoit tousser, ses poumons ne laissoient pas d'avoir de violentes secouffes. En vertu, sans doute, & de l'humeur déjà engagée dans leurs bronchies; & de leur consentement admirable avecque la vessie, par leurs nerfs communs, endommagés par la taille. Nous en étions réduit là, que si d'un-côté, la bonace nous rioit, pour quelques momens; l'orage nous battoit de l'autre, & furieusement & long-tens: Car à péne, cette toux impétueuse cessoit elle, que le flux de ventre survenoit, qui épuisoit encore plus les forces, que l'émotion même des poumons.

mons. On eût dit, que ces deus symptômes étoient de concert: Car ils s'entre-prétoient main forte, & l'un n'abandonnoit pas notre patient, d'une seule minute, qu'à l'instant-même, l'autre ne le reprit de plus belle. A tout prendre, la toux nous étoit une ennemie, encore plus irreconciliable, que la diarhee; veu qu'elle banissoit le sommeil, qu'elle irritoit la playe, & qu'elle en détournoit toute la chaleur naturelle & amie, pour y en introduire une étrangère & une pernicieuse. De plus, les crachats étoient si gluans, qu'il ne souffroient pas que nous nous en rendissions Maîtres, pour les inciser, ni pour les déterger. Au-lieu, que si la Diarhée minoit les forces; du moins, alégeoit-elle la poitrine; & servoit elle d'un égoût universel.

Le cœur ne me sembloit point ofensé, qu'à l'égard de la fièvre, qui de fois à autre, avoit de violens embrâsemens, qui me pénoient fort: Car si je tâchois de les éteindre, & par le peu de nourriture, & par les remèdes, j'asoiblissois visiblement le feu naturel de toutes les parties. Il me falloit donc céder au plus fort, & relâcher beaucoup de ma sévérité: veu que le naturel vorace du défunt, me forçoit à passer les bornes d'une diète régulière. Je remarquois mêmes, une notable diminution de fièvre, quand il se licencioit; car les alimens qu'il prenoit, ocupoient cette chaleur ignée & devorante, qui d'ailleurs, le consumoit.

Il avoit peu de soif; & d'abord que sa poitrine avoit quelques trêves, & non obstant son flux de ventre, il ne reposoit pas mal; car il lâchoit tout sous soy, sans se réveiller. Et ce peu de dormir luy profitoit à veüe d'œil, veu qu'à son réveil, il se trouvoit toujours, & plus fort, & plus libre de tous ses sens. Mais revenons au nœud de l'affaire, & à sa taille.

Dés les premiers jours, son abdomen étoit fort tendu; & ses bourses étoient fort gonflées de sérositez, & fort plénes d'ecchymôses. Mais comme cela est assez ordinaire après la

vres de la playe, qui étoient toutes livides, toutes sèches, insensibles, sans dureté néanmoins, aus environs; quoy qu'il y eût de la tumeur. J'ordonnay, & force embrocations d'huile rosat sur l'abdomen & sur les bourses; & force injections de vin blanc, d'esprit de vin, d'aristoloche ronde, de myrrhe, d'aloës & de tériaque, dans la playe. Et graces à Dieu, au bout de quelques jours, tout le bas ventre, & tout le scrotum, se remirent en leur premier état. L'escare même de la playe, aidée légèrement de la pointe des ciseaux, se sépara du vif, comme fait la croûte d'un caustique, laquelle on détache de ce qui est animé. C'étoit précisément l'onzième jour; & ce fut seulement alors, comme je viens de vous le dire, *Monsieur*, que la supuration parut.

D'abord que cette croûte noire & insensible fut emportée la playe nous parut d'un fort bel œil; tres-vive & tres-sensible. L'intérieur ne nous en fut plus si caché; & l'on y portoit, & la canule, & les tenêtes, avec incomparablement moins de pêne. La raison en est très-évidente, car l'escare étant tombée, la playe avoit bien plus de jour, qu'elle n'en avoit, quand ses lèvres étoient comme toutes bordées de grosses croûtes. Et d'ailleurs, les caroncules qu'on avoit laissées dans la vessie, commenceoint, & à se flétrir en tout leur corps, & à supurer en leurs racines, de sorte qu'elles occupoient bien moins d'espace qu'auparavant. Et mêmes, il en sortit fix, à divers jours, qui nous donnèrent d'autant plus de lieu, de pénétrer le fond de la playe. Elles puoient toutes horriblement. Je ne laissay pas de les examiner. Elles se raportoient à ma description des deus autres, excepté que celles cy, ne renfermoient point de calcul; & qu'elles étoient enduites d'un tartre très-blanc & très-dur, qui s'y élevoit, en quelques endroits, comme autant de petites collines.

Quand la cheute, & de ces deus escares, & de ces fix caroncules, m'eut fait jour, je jetay l'œil dans la vessie, j'en pénétray la profondeur, & j'y découvris force corps rons, & en-

entassez confusément. Je me figuray, n'en pouvant juger plus sainement ; ni n'osant pas y porter le doigt, de crainte de frisson, que c'étoient encore autant de caroncules ; Et je m'atandois à les voir supurer, comme les autres fix avoient fait. Mais non obstant toute mon aplication d'esprit, à traiter mon malade dans toutes les règles de notre Art, il m'est échapé avant-hier au soir.

Son abdomen étoit un peu livide ; le peritoine l'étoit fort ; & l'épiploon l'étoit encore davantage. Et pour le dire en passant, il formoit aus aines, deus grosses tumeurs, que j'appelleray icy, *des Epiplocèles*, avec autant de droit, que si elles étoient au scrotum. Mais l'usage est un Tyran, & je m'y soumets.

Tout le cadavre puoit fort, & néanmoins, j'en examinay les reins avec leurs dépendances. Mais, comme ces deus filtres de l'urine n'ont rien eu de singulier, je passe à la vessie.

Sa membrane interne étoit toute lisse, & toute entière, sans aucun déchirement, ni sans aucun ulcère, si ce n'est à l'endroit de l'opération, savoir, tout le long de son col, & fort avant entre les extrémités des vretères.

Cet examen exact, a démenty également & ceus qui poisoient en fait, qu'il y eût un ulcère avant la taille ; & ceus qui croyoient que la vessie eût été déchirée dans l'opération. Car, outre qu'il ne nous a paru icy nule trace d'aucun ulcère précédent, il est certain, que le défunt n'a jamais fait d'urine purulente, veu qu'elle étoit, ou simplement verju-tée, ou glaireuse & tenace. Or de poser un ulcère sans pus, c'est ce qui surpasse mon imagination. D'ailleurs, si la vessie étoit princée & écorchée pendant la taille, on eût vu, ou les tenètes, ou la pierre, chargées de filets & de lambeaus. De plus, des frissons violens, suivis de fièvre & de rêveries ; & des convulsions horribles telles que j'ay souvent veues, en de semblables rencontres, eussent emporté notre malade, des le troisiéme jour, sans que nous eussions ainsi pu tirer de lon-

longue, ni chicaner avéque la mort, dont nous avons reculé l'ajournement personel jusqu'au vint-quatrième jour. Mais revenous à notre cadavre.

Toute liffe qu'étoit la vessie interne, elle étoit à des endroits nouëuse & raboteuse; c'est à dire, qu'elle étoit pléne de duretez & de calus, élevez ça & là, comme des durillons aus mains, ou comme des corps aus piez; ou plutôt, comme des ganglions à l'entour des nerfs: car ces duretez éminentes étoient d'une substance très-compacte, très-serrée & très-uniforme en leur solidité, aussi bien qu'en leur blancheur.

Au reste, *Monsieur*, je ne pus me lasler d'examiner avec une atention toute singulière, des tas d'une matière blanche, grumeleuse, solide & friable comme du tartre blanc. Et ce qui surpassa toute mon admiration, est que ce tartre n'étoit pas simplement emmoncelé, mais qu'il étoit comme cimenté, sur cette substance scireuse de la vessie. De vray tartre n'apas d'union plus intime avec les douves d'un vieux tonneau de vin, que ce mucilage pétrifié en avoit avec ces calus de la vessie. En éfet, il me fut absolument impossible de l'en détacher, ni sans adresse, ni sans violence. Toute cette vessie me représentoit, une grote, ou plutôt une mine, d'où je détachois des pierres, ou des minéraux. *Et veritablement Monsieur, c'étoit une féconde minière*, qui n'eut cesse, ni de produire de nouvelles pierres, ni d'acroitre celle qu'on venoit de tailler dans ce roc éfroyable.

Ce n'est pas tout, *Monsieur*, j'y ay veu de mes yeus, & j'y ay touché de mes doigts. ce que tant de gens, qui veulent raffiner en des choses qu'ils ignorent, prennent pour une fiction. C'est que j'y ay observé l'atachement & la liaison des caroncules, que je n'avois jamais, ni veuës dans leur matrice, ni déraciné de leur terroir. D'abord que je les vis, elles me réveillerent l'idée du balanus d'un chien en rut. Mais étant plus rassis, je les comparay plus honnêtement, & peut être plus justement, ou à notre luète, ou plutôt, au cœur d'un

d'un poulet. Trouvez vous même, *Monsieur*, une comparaison, qui cloche moins: Je va vous dépeindre la chose naïvement.

Outre les calus, & outre le tartre de la vessie, je vis de petits corps rouges & tres-fermes; qui étoient larges en leur base, qui s'étrécissoient peu à peu, & qui terminoient en une pointe vive & vermeille, mais sans atache: au lieu que leur base étoit liée très-étroitement à la vessie, par une quantité merveilleuse de filamens, qui, comme autant de racines, les nourrissoient ainsi vifs sur leur pié dans leur terroir. Quelque soin que j'aportasse à les déraciner sans endommager la vessie, je ne pus en venir à bout; car leurs racines y étoient vives & profondes; mais néanmoins, je les emportay de la pointe d'un canif fort subtil; & je les conserve dans de l'esprit de térébenthine.

De plus, j'admiray une singularité, que je ne savois que par ouï-dire, sans en avoir été le témoin oculaire. C'est que force petits corps étranges, s'étoient tellement interposez entre la trame des fibres de la vessie, qu'elle en étoit fort tuméfiée, & mêmes, fort scireuse. Or vous savez, bien mieus que moy, *Monsieur*, que toute composée qu'elle est de trois membranes, elle est néanmoins naturellement assez mince. & assez souple: Car lors qu'elle n'est, ni fort étendue, ni fort resserrée, à pêne égale-telle l'épaisseur d'un teston; & d'ailleurs, on la manie comme on veut. Cependant, elle étoit icy épaisse, sans hyperbole, & de mesure prise de quinze pouces Géométriques. Je la comparay à la matrice, ou d'une femme grosse, ou d'une nouvelle acouchée; avec cette différence pourtant, que cette vessie étoit, & si ferme, & si dure en tout son corps, qu'elle me sembloit comme de la corne amolie au feu. En éfet, je ne pus jamais, ni l'amoinrir en la pressant, ni l'étendre en la tirant: Au-lieu qu'une matrice, est encore molle, & qu'elle obéit, toute gonflée est du sang de la grossesse.

Je l'incisay de travers, & j'en trouvay l'intérieur fort plein
X de

de vaisseaus, où je mis une infinité de sondes. Toute dure qu'elle étoit donc, elle étoit néanmoins, & fort percée, & fort remplie de canaus. Car la dureté n'exclut pas, ni la grandeur, ni le nombre des pores, & des conduits, veu que, & notre *diploë*, & nos *épiphyses*, afin que je ne dise rien, ni des pierres poncees, ni de coraus, disputent, comme à l'envy, & de leur dureté, & de leurs pores.

Je m'imaginay, que, comme les canaus *spermatiques*, & les *hypogastriques*, de la Mère, grossissent à mesure que l'*Embryon* se nourrit: Ainsi, ces vènes, & ces artères *hypogastriques* de la vessie, s'étoient toutes dilatés, & toutes élargies pour entre tenir ces caroncules, qui tiroient de là, comme de leur *Placenta*, toute leur nourriture.

Mais, voyant que tant de conduits surpassoient de beaucoup leur nombre ordinaire, j'ay cru, que cela venoit, de ce que chaque rameau capillaire, que leur petitesse nous derobe ordinairement, s'étoit icy fort épanoui, pour fournir cette matrice, de plus de sang que de coutume.

Je ne puis finir, sans vous remarquer, *Monsieur*, que cette vessie étoit, & dimimée & augmentée tout-ensemble. Car elle ne pouvoit plus, ni s'étendre, comme elle faisoit étant saine, pour contenir une raisonnable quantité d'urine; ni se resserrer en un petit volume, comme elle faisoit aussi, avant qu'elle fût embarrassée de tant de tartre, de tant de pierres, de tant de calus, & de tant de caroncules. Posé mêmes, que sans cette grandeur démesurée, que j'ay dite, elle eût eu son tissu de fibres natutel, néanmoins, il luy eut été tout à-fait impossible d'agir comme auparavant, attendu que son fond étoit remply de tant de corps étranges, qui la bleissoient dans ses étreintes, c'est à dire, quand elle se resserroit à l'entour d'eus pour chasser l'urine par sa contraction.

Je croy mêmes, que ces caroncules, surtout, celles que j'ay coupé vives sur leur pié, étant animées, & très-sensibles, causoient un surcroit de douleur en urinant: veu qu'alors, elles s'entre-heurtoient toutes: Car s'il faut ainsi dire, ou

ou elles portoient toutes tête contre tête; ou elles s'entre-
laçoient toutes les unes avéque les autres.

Enfin, *Monsieur*, je ne puis vous donner une meilleure
idée, ni de l'étendue, ni de l'épaisseur de la matrice de ces
caroncules, qu'en vous faisant joindre le bout des doigts,
pour faire le cul de poule; puis, sans les désunir, retirez-
les le plus que vous pourrez, & vers la paume, & vers la
racine, de votre main. Le creus que vous formerez, c'est
la capacité de cette vessie: Mais l'épaisseur de vos doigts,
& particulièrement celle de votre metacarpe, c'est le dia-
mètre de cette même vessie, que j'ay diversement incisée,
& que je conserve dans de l'esprit de vin, le plus recti-
fié.

Votre patience à me lire est-elle à bout? La mienne à
vous écrire, ne l'est pas encore; Mais le tems me presse de
conclure, que je suis,

MONSIEUR,

*Votre très-humble, très-obligé; & très-obéissant
serviteur,*

CHARLES DRELINCOURT,

Conseiller & Médecin Ordinaire de sa Ma-
jesté, & de son Altesse, Monseigneur
le Prince de Turenne.

A Paris, le Samedi 22e. de
Sept. M. DC. LXIII.

en elles porteroient toutes ces contes têtes, en elles aient
 l'écoulement toutes les uns avec des autres.
 Enfin, les uns, je ne puis vous donner une méthode
 illec, ni de l'écoulement, ni de l'écoulement de la nature de ces
 canalicules, qu'en vous faisant joindre le bout des doigts
 pour faire le cul de poule; puis, sans les délaier, tenez-les
 les le plus que vous pourrez, & vers la fin, de vers la
 racine, de votre main. Le creux que vous formerez, c'est
 le creux de cette veine; mais l'écoulement de vos doigts
 et particulièrement celle de votre main, c'est le creux
 de cette même veine, que j'ay ci-dessus mentionné;
 & que je conserve dans le creux de la main, le plus possible.

Votre patience à me lire est-elle à bout? La mienne à
 vous écrire, ne l'est pas encore. Adieu, pour ce jour.
 Conservez, que je prie.

Adieu, pour ce jour.

Adieu, pour ce jour.

Adieu, pour ce jour.

Adieu, pour ce jour.

Adieu, pour ce jour.

Adieu, pour ce jour.

Adieu, pour ce jour.

Adieu, pour ce jour.

Adieu, pour ce jour.

CAROLI DRELINCURTH,

In Galliis Medici Regii,

NEC-NON

In Almâ Lugdunenſi - Batavor. Acad. Profeſſoris
Medici Practici,

O R A T I O,

QUAM

Super Civitatis & Acad. calamitatibus,
generatim & paucis;

Tum super

CLARISS. VIRI,

JOH. VAN HORNE,

Natalibus, vitæ inſtitutô, & è vivis exceſſû,
ſingulatim & pleniùs;

Brevibus tamen, Annô habuit ineunté 1670.

Etiam nescire hominem tempus suum, sicut
nesciunt pisces qui capiuntur reti malô; &
ut nesciunt aves quæ capiuntur laqueo, sicut
ista irretiri filios hominis temporê malî,
quum irruit in eos repentê. *Ecclesiastæ* 1x.
vers. 14.

O R A T I O.

Magnifice Rector.

Spectatissimi & Consultissimi Viri, Prætor, Coss. & quilibet alii hujus Almæ Civitatis Viri Proceres.

Patres Academici, Collegæ Venerandi.

Ecclesiastæ Reverendi atque Vigilantes.

Doctores elegantes & arguti.

Viri quotquot adestis, Nobilitatē, Doctrinā, atque Virtutē, Conspicui.

Tu demum lectissima, frequentissimaque studiosæ Juventutis Corona; splendide hujus Acad. decus grande; Patriæ tuæ flos delibate; Parentumque tuorum spes maxima, fidissimaque.

Sortis est infimæ, mortalisque, animô cogitare & intendere futura, & aliquantô antè constituere quid agendum sit; At unius Altissimî, immortalisque Numinis est nostra confringere consilia, & ad suam illa voluntatem ita dirigere, ut alienos à nostrô proposito sortiantur exitus. Ita certe, statutum cum animô, ac deliberatum habuimus, *initio statim anni*, lætis auspiciis Prælectiones nostras instaurare, exordio ductô ab Urbis Leidæ laudibus; cùm ut meam, quam de hóc suggestû Vobis obstrinxi fidem, de hóc ipsô suggestû liberarem; tum ut Vestram, *propter luctuosum Civitatis statum*, ægritudinem susceptam abstergerem, atque detraherem, avocationē à cogitandâ molestiâ; & revocationē ad Dei mirabilia tot & tanta, *Leidam Urbem erga, tyrannicâ solutam obsidionē*¹, contemplanda.

Sed

¹ Ipsorum etenim *Obsessoribus* alterum præprimis, atque alterum con-

Sed eheu ! aliter visum est Superis, aliterque ab Academicô Senatû decretum est; nova quippe tædia Nobis devoranda veniunt, novis namque cùm privatis, tum publicis calamitatibus afficimur; atque ut unda pellit undam, fluctûsque fluctum trudit, ita nostrarum quædam est concatenata calamitatum series, malorumque congeries, atque lerna. *Abbyssus abyssum invocat*; vixdum ex immensâ hâc, vel illâ emersumus voraginê, quum profundior gurges alius Nos absorbet. Ah miseri ! Quantâ laboramus in Charybdî ! Neminem itaque Vestrûm, *Viri, quotquot præsentès intueor omnium Ordinum mœstissimos*, mirari subeat, si hæc Nostra, *sub incuntem annum*, Academiae apertura, & instauratio Læctionum, nihil jucunditatis, nihil alacritatis; nihil lætitiæ, nihil hilaritatis; nihil voluptatis, nihil gaudii, præ se ferat; sed è diverso, nihil non tristitiæ, nihil non mœroris; nihil non ægritudinis, non mœstitiæ; nihil non luctûs, nihil non lacrymationis; vestris animis afferat.

Quis etenim vel inpræsens lugubrem hancce meam, atque lamentabilem complorationem audiat, & temperet à lacrymis ? Hodiernô quippe hōc atrō diē, Academicî Senatûs auctoritatē, traditam Mihi Provinciam duram impleturus, jubeor Nobis & infandum renovare dolorem, & acerbum commovēre luctum; non privata mea, (*immania licet atque mortifera, quæ toties, ex quô Leidam sum appulsus, inflicta mihi fuere, quæque animô æquô passus sum*;) sed publica nostra cùm universæ Civitati, tum Academiae nostræ singulatim, immitia atque lethifera, *toties etiam illata*, vulnera, refricare.

In hōc autem injuncto mihi officiō atque munere obeundō, cō brevior futurus sum, quod non ita pridem, Reverendus senior Collega meus integrum illud in sese suscepit
onus

contigit, haud abfimile profectō & Ægyptiorum infortunio, dum Israelem profugum redegerant ad incitas; *Exod. XIV. vers. 28.* Et Syrorum, Samaritas opprimientium, lymphatico pavori, atque tumultuario receptui, *2. Reg. VII. vers. 7. & 8.*

onus, nervosóque suô atque potentî eloquiô ita sustinuerit Unus: ut, *tantum post Homerum velut alterum*, alienissimus *sim ab Iliadê malorum conscribendâ, ac elugendâ*. Nihilosocius, sicuti Venerandus Ecclesiastes ille tot Clarissimorum Leidenſium Civium morteis dolentiùs deploravit, nostrorumque complurium Collegarum excessum é vivis acerbîus deflevit, ita quoque mihi licitum est, nostras, *pro rerum atrocitate*, lugêre calamitates, atque tot, tantorumque Viro-
rum, *suis singulariter in Artibus atque scientiis eminentium*, mortibus illacrymari. Nostra siquidem fors usque adeò deflenda est, ut lapides ¹ flêre, atque saxa lamentari cogere queat. Quis enim vel horum ipsissimorum parietum ² nescit? Et quis non nesciens ferreum atque funestum non luget hujus infortunium Reip. quô Civitatis cùm Indigenæ, tum Extranei acerbis promiscue fatis exercentur, & mille mortibus confusim implicantur?

Nullus namque Vestrûm rebus in nostris usque adeò hospes est, ut eum fugiat, Leidenſium & Popularium, & Incolarum alios Libitinæ immolari; alios verò, gravibus & Chronicis ægrotationibus detineri, alios denique, morborum quidem periculô defungi, sed viribus exhaustos & animî ægritudinê pressos, larvarum instar, pallorê suffusos, squalentes & pullatos, ita frequentes urbem perambulare, vix ut quispiam incedat, cùm ecce, atrati homines passim occurrunt, sericô crispiorî & pullô vellerê luctuosi. Igitur, vel mors ipsa Civeis nostros proterit atque conculcat; vel Satellites ejus *morborem scilicet affecle, atque symptomata*, indiscriminatim sæviunt in illos. Nostrum siquidem est tam inexorabile fatum, ut hæc Noctis, Erebi-
que

¹ Imitatio Tulliana est, ejus enim Orator lapidibus atque saxis fletum atque lamentum tribuit. Imò, allusio est ad loca Sacra duo, Habac. 2. vers. xi. & Luc. xix. vers. 40. ubi clamor lapidibus adscribitur.

² Tullii rursus est imitatio, ejus quippe *Marcellini parietes* C. Cæsari gratias agere gestiunt.

que filia Leidenſes vel abripiat, vel ad Orci fauces, & Plutonis Regiam deportet; adeò ut, altera videatur eſſe vel Præneſtina, vel Rhamnusia Dea, quæ Nobis à peccatoribus & pignora ſclerum extorqueat, & criminum pœnas exigat.

Mors autem illa cæca & immitis plebem non unam contrivit ad myriadas; verùm etiam, Summates Noſtros falcẽ ſuã demeffuit. Prætorem enim Noſtrum, & Coſſ. Viros quatuor ſuò de faſtigiò depreſſit; & Scabinos inſuper plurimos immiſericorditer reſecuit.

Nec Politicos ſolùm nubila iſthæc Parca vitæ orbavit uſurâ, ſed & Levitis iſſis nequaquam pepercit; Paſtores ſiquidem Eccleſiæ ſidera, *haud infimæ profeſſò magnitudinis*, Anglum unum; Germanum alium: Gallo-Belgam unum & alterum, Belgas verò plurimos extinxit. Quid mirum igitur, ſi Proſerpina rapax, eadem & audax Sanctuarium ingreſſa, noſtram quoque ſubierit Academiam, Nobiſque, *multifariò ſuè meritiò*, conjunctiſſimos Collegas eripuerit è ſinû.

En primùm itaque noſtrum in hortum ſeſe ſubduxit, ubi capita papaverum ſumma, & inanima, *Tarquinii ſuperbè morè*, non decuſſit; Sed hortulanum ipſum ſuis à vegetantibus evulſit, & Parcis immolavit: Immo, meritiffimum Botanicês Profeſſorem, *ceu leſtiſſimum Nobis florem*, legit. Nec illam uni Chloridi, *ſive Floræ*, injuriam intulit Atropos, Themidis namque Sacrarium violavit, fidiffimumque Nobis Legum Interpretem detraxit.

Plura dicam, ipſius enim Minervæ Caſſidi lethiferum duplicem iſtum inflixit, Profeſſoremque Philoſophum, *unum & alterum*, rationẽ ſimul atque vitâ ſpoliavit. En & noviffimè, Nobis etiam Virum myſteriis *abſtruſum*, & immerſum Sacris, ſed interim clarentem.

Abſtulit atra dies, & funerè merſit acerbò.

Huic porrò ſermoni querulo, atque lamentabili complorationi, finem factururus eſſem nullum, Leidenſes cùm Politicos,

tum

tum Academicos; cum optimates, tum Infimates, numerando si recenserem, qui sinistris rerum eventibus, ad mortis atra confinia deducti sunt; & exinde, nec Homericô Nepenthê; nec virgulâ Mercurii, sed Deiter Opt. Max. beneficiô hanc in hominum lucem reducti. Tantum etenim silentiô premere dolorem consultius esse reputo, quàm acerbissimum illum Vestra in pectora fundere mœrorem præ ipsâ ineffabilem acerbitatê.

Sed quò feror, ut pugnancia loquar? Sub ipsum quippe meum exordium plangorê & lamentationê, mœstissimum hoc Auditorium complevi. Recentissimam itaque, non alieno, sed proprio nostro Professorum Medicorum corpori, plagam immissam, cicatricê non obducam, sed eandem renovabo. Aliàs namque forem & in Excellentis Hornii, *nudius sextus fatô functi*, Manes impius; & in Venerandi Senatûs Academici mandata injuriosus, si nimirum tanto Μαχαίρη hodiernâ hâc meâ lamentationê, lessum¹ non facerem.

Quem ergo defunctum, *ubi funus ejus efferebatur*, mulier nulla vel *Funera*², vel *Præfica*², lacrymis suis vel *seriis*, vel *fictis*, decoravit; vel *Epicediô* suô, sive *Monodiâ* suâ laudavit; illum eundem, *nuper Collegam Nobis additissimum*, nubilâ hâc ipsâ diê, atrô signandâ lapillô, meritis laudationibus effereamus.

¹ Probè tamen confcius sum lugubrem ejulationem illam, atque fletum amarum, & in Solonis legem, & in XII peccare Tabulas.

² Mulieres *Funera*, vel *Funerae*, à Veteribus audiunt *Consanguineae* defuncti, ad quas *funus* attinet, quæque illius ergò tanguntur acerbè, lacrymasque vel *fundunt*, vel *simulant*, sanguineas: *Præfica* verò, quæ funeri *præficiuntur* ut operâ conductitiâ fleant, atque fortia defuncti facta suô celebrent Ε'πιτάφια, ἢ Ε'πιδαφνίαι. Et has fateor, *Scriptores* apud aliquot, flere nequaquam, sed flentibus reliquis esse Μοιῶδες, solas canere; atque propterea solitarium carmen illud funebre Μοιῶδες vocitari. Id autem eò aptius p. m. Mornio quadrat, quòd viduus obierit, filiâ nullâ, sororê nullâ, matrê nullâ, focrâ nullâ; Nullâ ergo, uti dixi, vel *Funera*, vel *Præfica*, ejus obitum lugentê. Nunc enim mercedê non conducitur fletus, eadem nî mercenaria, atque conductitiâ audiant, quæ heredes: Hæ siquidem *crocodili lacrymas* eò fundunt uberiores, quò nummos percepturæ sunt numerosiores.

feremus. Ne igitur de laudibus illius meritissimi Viri, *ὡς ἐν αἰόλῳ*, cumulum deruamus, in vitam ejus omnem, *tanquam in speculum*, inspiciamus. Ab ejus itaque Natalibus principium ducturi sumus, quo propius illum, *à primis cunabulis ad feretrum*, insequamur, & acrioribus, ac irretortis oculis contemplemur.

Rem idcirco tantam ordiamur ab ovô, argumentumque nostrum à capitê arcessamus. Ne quis ergo *Hornium* terræ filium putet omniparentis alumnum, *per Me*, hæc universa atque frequentissima certior fiat Corona, probis illum atque claris Majoribus satum esse: Ac citra quàm ejus origo repetatur altiùs, abundè erit dixisse, Avum ejus, *Petrum Hornium*, divitem, incorruptæque fidei Mercatorem Antuerpianum fuisse, qui ob id ipsum quòd largus opum & virtutis integer esset, sacrae Antuerpiensis Ædis Curator fuit electus, illudque munus suum, religiolè functus est; suamque mercaturam syncerè fecit, ætatémque suam omnem egit integerri-
mè; & intaminatis Antuerpiæ refulsit honoribus, utpote probus atque dives.

Filius ejus, *Jac. Hornius* tantam parentis sui virtutem atque pietatem imitatus, defecit à Pontificiis ad Purioris Religionis Christianos; adeoque solum vertit, & Amstelodamum concessit, ubi, *paucò post temporè*, aditum sibi cùm ad novas opes, *bonâ fidè conquirendas*; tum ad novos honores, *citra ambitum consequendos*, patefecit. Citò quippe perrexit ad Indiarum Occidentalium Præfecturam; Brevi itidem, *ex pudicissimâ uxore suâ*, filium illum suscepit, ad cujus domum, *lugubrè hóc diè*, arbor illa Diti sacra Cupressus, *funebrè signò*, ponenda est, ut viatores quique, Nostra Nobiscum lugeant præpostera fata, quæ filium illum adultum & consistentem, necdum viridîs senectutis primos annos colligentem, è sinû nostrò, præmaturè avulserunt. Ille siquidem 49. ætatis annum minimè compleverat; Annò quippe Seculî, exeuntè 21. *propitiùs venerat sub luminis oras*.

Infantiam vix excessit, cùm ecce, totis ossibus paternos
mores

mores bibit; totoque pectorē Humaniores Literas, *educatorē & altorē Daventriensi Gymnasiarchā*, tam avidus arripuit, ut breviter, Scholas inferiores illas sit egressus, & Philosophico studio per biennium incubuerit; quō studiō emensō ad Jurisprudentiam, *Parentis impulsū*, animum appulit.

Interea loci, quō Physica studia sua recoleret, atque compleret, publicam Anatomen acrioribus oculis intuitus est; illōque acutiorī mirificam in corporis humani structuram intuitū, tantam in admirationem humanæ fabricæ raptus est, ut ingentī desiderio fuerit incensus, in aliud, atque aliud plenius atque plenius introspicere Cadaver. Tam flagranti desiderio ut indulgeret, Genitoris sui consilio usus est secundō, atque Juris studium illud, (*quod Patris ejusdem hortatū tentaverat & ingressus erat, & à quō gerebat animum alienum*) abruptit & fregit; atque Medicinam, *in quam indolē totā ferebatur*, amplexus est; cōque pactō acerrimum illud Anatomēs studium, *quō tenebatur & ardebat*, professus est, atque restinxit. Illorum etenim, qui hanc Acad. Anatomicæ rei peritiā suā summā commendabant, usus est operā, & tantorum in Anatomē Virorum præcepta, pronis non duntaxat auribus excepit; Verūm; tantæ dexteritatis illorum felicissimum æmulum sese gessit.

Illō studiorum & industriæ curriculō, hāc in Acad. gnaviter elaboratō, Ultrajectum se contulit, ubi lectionum publicarum studiosissimum sese præbuit. Illinc in Italiam profectus est, inibi que ex orē & disciplinā pependit, Medicorum quos illa tunc Regio celeberrimos tulit. Imprimis autem Veslingium observavit, qui ut potior ipsi fuit in Anatome ductor, ita & laureæ supremus dator Apollinaris. Tantā Noster ō *Μαχαίτης* triumphali redimitus laurō Venetias applicuit; ubi Practicis usus est expertissimis, quō frequens sibi pateret ad infirmos ingressus, & sibi gradum quasi quemdam atque aditum, tutiorem ad Medicinam, *proprio deinceps Martē proficendam*, jaceret.

Fundamentis tantis fideliter positis, in Venetorum castra,

ad Padum fluvium constituta, *ubi medelas fecit inculpatas*, totus sese conjecit. Verum, Castrensis illius rationis; militarisque vitæ, eò potissimum nominè pertæsus est, quòd inibi suum non subigeret ingenium; Itaque, per Appulos, *plurimas Urbes lustrando*, Neapolin tetendit, ubi denuò Medicæ praxi totus in hæsit. Neapolî discedens Siciliam, Melitâmq; Insulas trajecit, illincque retrorsum Veneta littora relegit; quibus desertis, Longobardiam, Ducatûmq; Mediolanensem, atque Helvetiam peragravit. Plurimos autem menses Basileæ transegit, inibique Disputationi Medicæ tam acris, tamque doctus præfuit, ut Clariss: Basileensium Medicorum Ordo, Talem ac Tantum, *honorificò Diplomate*, sibi Doctorem adoptaverit. Atque sic publicis affectus honoribus Monspelim perrexit, ubi sese in consuetudinem insinuavit Regionum Medicinæ Profess: *sex*¹, qui Memet ipsum, *annos ante sedecim*, Daphnè redimiverunt Apollineâ.

Ex tantò demigrans Apollinis Athenæo plurimum iter per Gallias confecit, ac tandem cogitavit Aureliam; ubi Bellicosæ, Literatæque Nationis utriusque Germanæ, *Suis à Popularibus*, Procurator electus est.

Aureliâ iter suum Parisios direxit, & Nostris inibi Proceribus Medicis acceptissimus fuit. Illos autem cum valere jussit, Dieppam, *fretû Britannicû transfretandî causâ*, suum contulit iter, ut, *exactò tandem integrò peregrinationis sexenniò*, Germanam in patriam haud inglorius reveheretur.

Cum autem natali in solò inclarescere efflictim ambiret, frænum accepit atque momordit, & ut intermissa repeteret, atque recoleret studia hanc in Acad. reversus est; ubi publicam Anatomen affabrè & solerter administravit.

Annò insequentè, Nobiliss. & Spectatiss. Viri, tum Academiae Curatores, tum Civitatis Coss. Anatomico Muneri

D. nempe { I De Belleval, Curtaudi, Du Ranc, Riverii, Seliniaci, atque Sanchii, quos honoris gratiâ, ceu Medicinæ Magnos Atlantes commemoro.

neri Extraordinario, quod multâ cum laudè coluit, effectitque, illum præposuerunt.

Bienniô exactô, Anatomês & Chirurgiæ Professor Amstelodamum evocatus est; sed illud detrectavit onus, quia Chirurgicî, & Anatomicî Professoris Ordinarii, *hâc in Acad.* Spartam illam eandem nactus est, quam ornavit, suas namque parteis non modò in Academiâ, verùm etiam in Ecclesiâ, atque Civitatê ita peregit, ut Nobis omnibus, atque singulis, acre Suû desiderium reliquerit, *licet non omnis mortuus sit, multâque pars ejus sit Libitinam vitata.* Etenim, cùm in versandis Veterum monumentis volutatus esset; non paucâ Græcè, tum Latinè, *seculorum vitio nusquam intermoritura*, divulgavit. Linguas autem illas Literatoribus familiares, *supra vernaculam*, non duntaxat calluit, sed & Gallicè, Italicè, Anglicè, atque Germanicè fandi dulcissimus erat: Proindèque, illô de Πολυγλώσσῳ Virô veraciter dixerim, quod de septemgemi Nili *septem* dicitur *Ostiis*, fuisse ἐπτάρροον, sive *septemfluum*, & quidem lenitatê tantâ, singulos ut suis deliniret sermonibus mellifluis. Porro, non solum in verbis, sed & in rebus discendis, multiscius ille suam contrivit ætatem, atque ut à prudentiâ totius ævî sui duxit exordium, sic vitam suam omnem ad rationis atque pietatis normam totus composuit. Cùm igitur, talis ac tantus fuerit Vir ille summus, eò acerbius fors Nostra deploranda venit, quòd illô careamus, quem habuimus, quemque habere maximè vellemus, ut pote Academiae Nostræ decus grande; Ecclesiæ Christi militantis strenuum Athletam; Civitatisque hujus ornamentum inter præcipua.

Illius autem Viri Magni extrema funera tantò dolentiùs comploramus, quòd ipsi nuperrimè morbum gravem eluctato, & à liminè mortis revocato fuerimus gratulati. Sed, *mutatis rerum vicibus*, conquerimur vicem nostram, quòd Nobis illum Deus ademerit, quem postliminiô mortis reviviscentem redonaverat. Ubi quippe novissimus annus esset in *exitu*, priorum ille Noster mortis insultum repulsor, gra-

viori morbo correptus, suos etiam supremos cogitavit exitus, atque pietatis suæ, tum fidei, testimonia luculentissima dedit utrique animarum Medico, qui, *juxta lectulum ejus*, suas fudere preces ad vitæ, necisque nostræ supremum Arbitrum. Illius ergo vices, *qui beatus obdormivit in Dominò*, *quique suis à laboribus quiescit*, nequaquam dolemus; sed suum illud infortunium Illustrissima hæc Universitas¹, suam illam orbitatem Purissima hæc² Ecclesia; suam denique cladem iliam Splendidissima hæc Civitas³, tota luget, tota deplorat, tota lamentatur¹, utpote,

Cu-

I Præmissæ tres illæ triplicem insinuant p. m. Mei Collegæ Relationem ad Acad. ad Eccl. & ad Civit. Lapidēs interim sunt, non homines, quibus isthæc, & sequentia Relata xxxix, Bæotiis ænigmatis obscuriora visuntur. Quasi verò Meus ille, (*quem lugeo*,) quâ Membrum Academicum Philosophus¹ dici nequiret vel è Lyceò, vel è Porticû³; isque Libris⁴ instructissimus ut Orator⁵ etiam evadat, Doctor⁶ atque Professor⁷; Imò, Scriptor⁸, isque Botanicus⁹ & Anatomicus¹⁰, & quasi verò rursum, is idem & Professor & Scriptor, Magnifici Rectoris Assessor¹¹ esse non possit, nec-non insimul Patres inter Academicæ¹² Conscriptos, ac Apollinis inter Symmystas¹³ recenseri.

Sic illi Momi mei, atque fungi, *vespertilionum morè*, Sacras ad illas cæcutiunt Metaphoras, quibus, Meus ille Defunctus, quâ Membrum Ecclesiæ Militantis, Mihi primùm est Vivus de Christi Templò lapis¹, gemma² deinceps, *luminare* atque Sidus⁴. Immo gradatim, ex inanimò luminari atque siderè, Christi fit Ovis⁵, ac etiam Aquila⁶ Corpus circa Mysticum congregata⁷, atque Symphoniaca⁸; & illâ Pietatè⁹ suâ Fidelibus¹⁰ adscribitur, Christique¹¹ fit particeps, & Membrum¹², ac proinde Cælicola¹³.

Sic demum Metaphoræ tredecim aliæ, Politicò de Membrò meò, luculentissimæ sunt Sacri, Profanique scientibus Tropi. Sed de his non gustabit Asellus; Nec animæ steriles illæ mentem suam torquebunt unquam tot Metaphoras lugubres variis ut perpetuò concatenate annulis; & sur tout, ils se garderont bien d'en avoir treize à la douzaine. Mais, c'est qu'ils savent, mieux que moi, que moi, que les habits de deuil sont sans façon.

- 1 Acad. { Cujus de Scholâ Philosophus ille ille sit abreptus:
 1 Eccl. { cujus é templô spirituali vivus ille Lapis sit detra-
 1 Civ. { ctus: cujus ex ædibus ille sit exturbatus Incola.
- 2 Acad. { Cujus è Lyceô Peripateticus ille sit evulsus: cu-
 2 Eccl. { jus ex coronâ illa Gemma sit prolapsa: cujus è com-
 2 Civ. { munitatê Civis ille sit exterminatus.
- 3 Acad. { Cujus Porticû Stoicus ille sit exclusus: cujus
 3 Eccl. { de facibus illud Luminare sit extinctum: cujus
 3 Civ. { ex triviis atque quadriviis ille Galenicæ de os-
 sibus doctrinæ Vindex & Tympanista sit detru-
 fus.
- 4 Acad. { Cujus à Γεγραμματοφυλακείῳ ille Βιβλιοκώτατ¹ I
 4 Eccl. { ἀνὴρ expunctus: cujus è cœlô Sidus illud sit
 4 Civ. { delapsum atque devolutum: cujus à compitis
 Anatomicarum ille veritatum præco sit ablega-
 tus.
- 5 Acad. { Cujus de Rostris Orator ille sit deturbatus: cu-
 5 Eccl. { jus de gregê Ovis illa sit vorata: cujus de Medici-
 5 Civ. { nis ille Medicamentarius sit ablatum.
- 6 Acad. { Cujus è Gymnasiô Doct̃or ille sit expulsus: cujus
 6 Eccl. { è cœnaculô illa sit Aquila fugata: cujus ex officinis
 6 Civ. { Chirurgus ille sit educ̃tus.
- 7 Acad. { Cujus ex auditoriô Professor ille sit ejectus: cu-
 7 Eccl. { jus à piô confessû Confessor ille sit proturbatus:
 7 Civ. { cujus in excubiis ille corporum Episcopus sit con-
 sopitus.
- 8 Acad. { Cujus ex Athenæo Scriptor ille sit deletus: cu-
 8 Eccl. { jus ex chorô Symphonicus ille sit extractus: cujus
 8 Civ. { è Prætoriô ille laborantium Assessor sit extrusus.
- 9 Acad. { Cujus in hortô Botanistes ille, *hâc ineuntê rigen-*
 9 Eccl. { *tissimâ brumâ*, sit confectus: cujus ex Synedriô pio-
 9 Civ. { rum ille Virorum Antistes sit ereptus: cujus à Co-
 mitiis ægrorum ille Centurio sit remotus.

Cu.

1 Vid. infra n. 7.

10 Acad. { Cujus de theatrô Anatomicus ille sit reſectus:
 10 Eccl. { cujus è conventû fidelis ille ſit evocatus: cujus ex
 10 Civ. { Conciliis morboſorum ille Conſiliator & Rector ſit
 excuſſus.

11 Acad. { Cujus Aſſeſſurâ ille Magnifici Noſtri Rectoris
 11 Eccl. { Aſſeſſor ſit depositus: cujus ex menſâ Κοινῶς ille
 11 Civ. { ſit abactus: cujus de valetudinario ille malo-
 rum Averruncus ſit ipſe Parcis immolatus.

12 Acad. { Cujus de Senatû ille Patrum unus ſit proſcriptus:
 12 Eccl. { cujus in corpore, Chriſti membrum illud ſit ampu-
 12 Civ. { tatum: cujus è Curia Medica Senator ille ſit reje-
 ctus.

13 Acad. { Cujus tandem Æſculapicô de Sacrariô Apollinis
 13 Eccl. { ille Myſta ſit exemptus: cujus demum è manlio-
 13 Civ. { nibus ille Cœlicola beatas in ſedas ſit raptus: cu-
 jus denique, de Medicô Tribunali morborum ille
 Judex ſit devolutus & ad fata ſua deductus.

Non ſolùm igitur propter digniſſimum ſuum Profeſſorem
 peremptum acerbè dolet *Academia*¹; optimum à communio-
 nē ſuâ Chriſtianum ſejunctum *Eccleſia*² plorat effuſè; atque
 meritiſſimum Medicum ſibi extinctum lugubris plangit *Lei-
 da*³; verùm etiam ipſæ Muſæ ſuum illum dolenter & aspe-
 rè lugent alumnum; ſuum Præceptorem ſtudioſi; ſuum *In-
 ſtitutorem*⁴ Orgiis Medicinæ initiati; ſuum Promotorem
 Candidati; ſuum *Seſtorem*⁵ cadavera; ſuum Demonstrato-
 rem Anatomica corona; ſuum *Botaniſten*³ hortus; ſuum
 Cognitorem plantæ; ſuum *Interpretem*⁴ Itali, Angli,
 Galli atque Germani; ſuum *Aſſeſſorem*⁵ Rectoratus; ſuum
Deca-

1. Medicinæ ſiquidem *rudimenta* νομῖτας perdocebat.

2. & 3. *Anatomicus* etenim fuit immortalī nominē dignus, atque *Botani-
 ces* inſuper curioſiſſimus.

4. Illorū namque *Linguas* apprimè callebat.

5. & 6. Obitûs enim Annô, Unus de quatuor Magnifici Rectoris *Aſſeſ-
 ſoribus* erat, ac inſimul Medicinæ Profeſſorum *Decanus*.

Decanum ⁶ Ordo Noster Medicus; suum *Dominum* domus & fundus; suum *Lectorem* ⁷ libri; suum *Scriptorem* ⁸ Bibliothecæ; suum *Explorantem* ⁹ vulnerati; suum *Obligantem* atque *Glutinantem* sauciati; suum *Purgantem* ulcerosi; suum *Restitutorem* atque *Concinnantem* luxati; suum *Depulsores*, & *Extinctores* inflammati Phlegmonê, vel Erysipelatê; suum *Defensores* atque *Repressores* Oedematê, vel Scirrhô tumentes; suum, *uno verbo*, *Fratrem* Podalirius atque Machaon; suum præterea *Civem* populares; suum *Dilectum* affines; suum *Fulcrum* amici; suum *Amantem* consanguinei; suum *Largitorem* egeni; suum *Æsculapium* ægrotantes; suum *Collegam* Medici; suum *Philosophum* Schola; suum *Doctorem* auditorium; suum *Oratorem* suggestus, suum *Decus* ¹⁰ subsellia; suum *Explicatorem* ¹¹ Fallopius; suum *Auctorem* ¹² Vesalius; suum *Correctorem* ¹³ & *Emendantem* Celsus; suum *Explanantem* Medicina; suum *Conciliantem* ¹⁴ Græcia discors; suum tandem *Oedipum* ¹⁵ Oracula Coa ¹⁶ atque Pergamena.

D I X I.

7. & 8. Ipsi quippe, sicuti numerosa fuit *Librorum* supellex; ita & ejus *Scriptio* multiplex magnò Bibliothecas ornavit incrementò.

9. Isthæc profectò de *vulneratis*, *ulcerosisque*; *luxatis* item, atque *tumens* *tibus*, ipsi quadrant ad amussim omnia, utpote rei Chirurgicæ callentissimo.

10. Quoniam Professorum quispiam quidpiam de Suggestu dum reponit, reliqui Collegæ tunc Auditores tantum, mutæque Personæ, *subsellia* premunt.

11. 12. & 13. *Fallopius* nempe Commentariis illustravit; *Vesalius* auxit; atque *C. Cels.* mendis ab innumeris repurgavit.

14. 15. & 16. Felicissimus nimirum erat Græcorum in paginis pugnanti-
bus *conciliandis*; præprimis autem in *Hipp. Coi*, *Galenique Pergameni* locis, vel *Pythiis obscurioribus Oraculis*, elucidandis. Utinam Ipse *Sphinx* in Contextu si quandoque fuerim aspera, argutus evaserim inter Commentandum *Oedipus*!

F I N I S.

Numerare dies nostros ita doce Nos, ut inducamus
cor sapientiæ.

Moses Psalm. xc. vers. 12.

M. d. 4

CAROLI DRELINCURTHII

Medici Regii in Galliis ;

NEC - NON

Lugduni-Batav. Professoris Practici

& Anatomici

ANATOMICUM

PRÆLUDIUM,

QUOD

Lugdunensium in Amphitheatrô,

suam ad primam Anatomês

ἐγχείρησιν adhibuit.

PSALMUS CXXXIX.

vers. 14.

Celebro te, eò quòd suspiciendis *operibus*
istis in admirationem traducor: *celebro*
mirabilia opera tua, quàm
maximè novit animus
meus.

CAROLI DRELINCURTII

Suam in primam Administrationem

Anatomicam præfata,

S I V E

PRÆLUDIUM

ANATOMICUM.

*Collegæ honorandi;**Mystæ Apollinei quotquot adestis;**Tuque ornatissima, quæ me cingis Spectatorum
Corona.*

Provinciam Mihi ab Illustribus & Nobilissimis, hujus & inclytæ Academiæ & florentissimæ Civitatis, D. D. Curatoribus & Coss. demandatam ut fungar, ornatissimos hujus Athenæi φιλέατες Anatomen sum edoctrurus. Id certè negotii mihi dati, imprimis operosum & molestiarum plenum ac subinde tædiosum est. Quis tamen Nostri tantæ molis opus viriliter non aggrediatur, totque tædia non voret alacriter, finem Anatomæ si respiciat. Is quippe, non duntaxat omni hominum sorti frugifer est cum ad *Sui*, tum ad *Dei* immortalis cognitionem, τὰ γὰρ ἀόρατα τῆ θεοῦ

ἀπὸ κτίσεως κόσμου, τοῖς ποιήμασι νούμενα καθοροῦται, ἢ τε αἰδίου αὐτῆς δυνάμει ἢ θεότης ¹, sed præsertim omnibus *Apollinis filiis* tantæ frugis est ut illius ignoratio sit illis penitus ignominiosa atque damnosa. Hæc siquidem *corporum resectio*, totius est *Medicinæ verus oculus*, *fidissimus clavus*, & *tutissima pyxis nautica*. Qui proinde Anatomês lucê atque beneficiô non fruitur, morbis tamen gravioribus curandis sese accingit, tanquam Nauclerus oculis & mentê captus, citra clavum & navigatoriam acum, æstuosum atque procellosum in æquor vela pandit, naufragium tandem miserè fracturus; uti faciunt & nominê tenus ² Medici plures, non modò suæ famæ, cujus jacturâ non tanguntur (*nam infamia non lædit* ³ *occæcatos & amentes*) sed quod rei totius caput est, misellam illam corporis humani cymbam morborum fluctibus ultro citroque jactatam, & illorum curæ infeliciter commissam, lugubriter tandem ad sepulcri rupem allidunt & in mortis abyssum demergunt.

Ne igitur vel maximis ipsis atque ⁴ turbulentissimis morborum tempestatibus subortis, corpora vel vestra, vel vobis aliquando credenda, naufraga fiant, sed salva & incolumia finibus optatis reddantur, magnopere vos hortor, *quotquot circumspectio φιλιότερος oculatos atque prudentes* ut cæcam illam & animis vestris primitus offusam Anatomix caliginem discutiat. Talem profectò, tantique faciendum in finem Vobis est Anatomie summô in pretiô habenda atque gnaviter excolenda.

Illa

¹ Rom. I. 20.

² Hippocrati personati sunt histrionum more! Medici quippe personam sustinent, nihil tamen minus sunt.

³ Fictos illos ignomiâ nequaquam affici idem docet Hipp. αἰδοῦναι δηλονότι ἢ τιτρώσκειν τὸς ἐξ αὐτῆς συγκεκριµένους.

⁴ Elegans est certè Hippocratea Medicorum cum Naucleris comparatio. Nullius enim peritia magis elucet, quàm sævâ & immanî vel cæli, vel morborum urgentê procellâ.

Illā porro duplex est, *fortuita* una & *inconsulta*, quam vulneribus visis¹ corpori hominum inflēctis consequimur, quāque utpote rudem, ad rudes Empiricos ablegamus; *artificialis* altera atque *consulta* & illustrium Medicorum propria, quæ industriè ac solerter partes alias ab aliis disjungit atque resecat, nec ex unâ plures effingit, nec ex pluribus unam exhibet; sed quæ connatæ sunt atque conjunctæ, connatas atque conjunctas relinquit; at è diverso, naturâ suâ sejunctas atque secretas, mutuò tamen sibi associatas atque cohærentes dissociat & abalienat².

Hæc autem Anatome apud nos unicè *Præctica* & simul *Scientifica* audit, atque propterea *Theoreticæ* & *Historicæ* alteri jurê meritoque est opponenda, vocitandaque *Scientia factiva*, quæ partis cujuslibet humanæ nomen, figuram, situm, connexionem, communionem, substantiam, magnitudinem, numerum, actiones³ & usus rimatur & patefacit.

Hanc igitur *Præcticam* Anatomen Vobis explanaturus atque demonstraturus oculatissimis Φιλιάτοις, illam rursus divi-

¹ Interdum enim vel gladiator in arena, vel miles in aciē, vel viator à latronibus exceptus sic vulneratur, ut ejus interior aliqua pars, & in aliò alia aperiatur, &c. C. Cels. *Præf. in Lib. I.* τῶ ἐκείνω τῶ ἐν τραυμάτι ἀνατομῶ τῶ καὶ ἀείπῳσι καὶ πολυβύβητοι Gal. *vocat. I & 2. Adm. Anat.*

² Et hæc rursus vel *spirantium* est hominum, vel *defunctorum*. Herophilus namque & Erasistratus nocentes homines à Regibus ex carcere acceptos, vivos inciderunt. Crudele siquidem Sibi non proponebant hominum nocentium, & horum quoque paucorum, suppliciiis remedia populis innocentibus quærere. Sed scelus istud C. Celsus execratur; Exhorret enim salutis humanæ præsidem Artem, non solum pestem alicui, sed hanc etiā atrocissimam inferre.

Cadaverosam autem sectionem, quam hic *Præcticam* atque *Scientificam* Anatomen voco, Celsus idem necessariam nuncupat mortuorum lacerationem; Galenus vero, τῶ ἐγγείρησι vocitat τῶ Ἀνατομικῶ.

³ Cadaveris prosectorum partium actiones detegere numerosi negant vitiligatores, altum nimis sapientes. Sed discant illi rudes, de-

pref-

visurus sum in *Particularem* quæ unius duntaxat vel¹ alterius partis structuræ studet, reliquis intactis, non minoris mercede ad praxim momenti, & *Universalem*, quæ ex æquo omneis omnino corpus humanum parteis integranteis indagat, assequitur, disjungit, contemplaturque: ac proinde hæc postrema priorem includit, illaque longiùs atque latiùs sese diffundit. Quocirca, qui hanc *Universalem* suâ ἐγχειρήσει conficit, conficit & *Particularem*; quique insuper, majorem illam atque latiùs patentem perdocet, minorem & alteram longè strictiùs arctatam itidem perdocet.

Illam ergo, quam (*Vos Asclepiadea Juventus*) nactus sum docendi spartam ut aggrediar, *Universalem* hanc anatomen quadripartitam esse primùm profitebor, & subinde sigillatim illam omnem edocebo, τὴν δὲ δὴλονότι ὁσσεολογίαν, ἢ σαρκολογίαν, ἢ σπλαγχνολογίαν καὶ ἢ ἀγγειολογίαν, prout scilicet hacce meâ Anatomicâ praxî, vel *ossa* suis & cartilaginibus munita, & ligamentis colligata; vel *musculos* suis tunicis obvolutos atque discretos; vel *viscera* varios ad usus substantiâ multiformi dotata & confertissimô adipê offerta; vel *vasa* denique *triplicia*, *arterias*, *venas* (quibus includo lacteas & lymphaticas) & *nervos*, sum prosecuturus atque discriminaturus.

Quæternæ autem partes illæ, methodô duplici & docentur & discuntur, *Syntheticâ* nimirum & *Analyticâ*. *Syntheticâ* à simplicioribus illis orditur è quorum harmonicâ compositione tota corporis exurgit συμμετρία, ac proinde seorsum speculatur² tanquam diversa, quæcunque illius Anatomico cultello subiecta sunt. quæque quindenariô numerô concluduntur,

pressam, resilientemque *cadaverosam Epiglottida*; adductum insuper, remissumque *cadaveris musculus* &c. partium *actiones* prodere luculenter.

I Vestrum quippe plurimi unius duntaxat vel *pancreatis*, vel *conarii* desiderio tenentur. Sed quod dolentius est, propudiosum istud damnosumque cacoëthes ægro Vestro fenescit in corde, nec non indies, *Vestros*, uti *gangrena*, serpit ad *Contubernales*.

tur, si modò talem ac tantum ausim numerum Vobis spondere, antequam *ut aiunt*, vel rem ipsam acû tetigerim, vel erectum in illorum fontes digitum intenderim, *ossa* nimirum, *cartilagines*, *ligamenta*, *fibras*, *tendines*, *membranas*, *arterias*, *venas*, *nervos*, *humores*. (nam & oculorum humores anatomiae sunt subjectum) *carnes*, *adipem*, *cutem*, *pilos* & *ungues*, quæ tanquam sensibilia corporum nostrorum elementa contemplatur, è quorum concursû & copulâ, miranda illa totius corporis humani compages exoritur, quæ nunc *analyticâ methodô* suas in parteis integranteis est resolvenda. Nostris igitur manibus diruendum venit operosum illud atque mirificum cœlestis & immortalis animæ terrenum caducumque nuper *tabernaculum*¹ atque *templum*,² seu ut aptius³ eloquar, *ergastulum*, in quod conjecta *Divinæ isthæc auræ*⁴ *particula* tot mirificas atque stupendas operationes exercebat.

Quum

² *Architectus* quidem diruit, ædificat, mutat quadrata rotundis: *anatomicus* vero, hæc *Jobi τὰς οἰκίας πηλίας*, argillaceas ædes destruit revera, sed illas nequaquam extruit. Ejus itaque *Synthetica Methodus* proprie nulla est, nisi in compingendô *sceletô*. Alias enim, hominem componit nusquam, nisi mentē tenus. Illum quippe tot portunculis constructum esse docet, quot seorsum cadaveribus in aliis, atque aliis, suâ percepit αὐτοψία. Sed tot partium illarum procreatio mirifica, compagesque miranda, unius est Opificis summi, summum Opus, & χεῖρες ἐπλασάν με, καὶ ἐποίησάν με, *cujus manus me finxerunt, & me fecerunt*; καὶ ὁφθαλμοὶ ἀκατέρχασον με εἶδον, & *cujus oculi me viderunt informem*. Job. IV. vers. 19. & x. vers. 8. Atque Psalm. cxxxix. vers. 16.

¹ τὴν ἐπίγειον ἡμῶν οἰκίαν & σκῆψιν, *terrestri domus nostræ tabernaculum* Divus dixit Paulus 2 Cor. v. vers. 1.

² τὸν & θεῶν ναόν, *Dei templum*, Apostolus Gentium idem fideles vocat 1 Cor. III. vers. 16.

³ Absit blasphemia dicto. Istud enim *aptius*, sacrum textum nequaquam emendat, sed meum unice collimat in scopum *humanis de functionibus indefessis*. In *tabernaculis* nempe, vel in *templis*, tam improbô laborê homines deteruntur nunquam, ac suis in *Ergastulis* mancipia.

⁴ *Horatianam* istam animi periphrasin vel in *Xenophontem* refundo, ipse

Quum igitur spiritus ille cœlestis, cadentē morbis hocce corporē, suum ad Datorem ¹ avolaverit, nobis hoc inane suū domicilium ² reliquit, quod Ædepol, quoniam inane & prorsus inhabitabile relictum est, demoliamur funditus, non quidem in odium Sacrosanctorum adorandi Numinis operum, ut id criminis olim stultissimi hominum *Abderitæ*, in Philosophorum sapientissimum cadavera dissecantem ³ *Democritum*, injuriosè conjiciebant. Absit ab animis vestris vel levior de me cogitatio usque adeò criminosa, atque in ipsam Divinitatem suspiciendam tantopere injuriosa. Quin potius, vobiscum id reputetis velim (*quotquot adestis genuini Apollinis alumni*) me *Galen*i exemplò ⁴ atque hortatu ⁵ permotum hujusce mirabilis ⁶ opificii textum singulatim atque minutatim

7 re-

namque Memorabilium 4. ἡ ἀνθρώπου ψυχὴ τῷ θεῷ μετέχει, hominis anima Divinitatis particeps est: vel in Platonem regero, ipsi quippe homo, nonduntaxat, uti *Divo Paulo*, & *Arato*, θεῖον ἐστὶ θεῶν γένος; Divinum atque cœleste genus est, sed & θείας μετέχει μοίρας, Divina sortis particeps est.

¹ Redeuntē ipso pulverē in terram quemadmodum fuerat: Spiritū autem redeuntē ad Deum qui dederat illum. *Ecclesiastæ* XII. vers. 9.

² A corpore secedens anima, relinquere dicitur ab *Hipp.* sui domicilium, atque tabernaculum, frigidum, mortaleque simulacrum, ἀπολείπει τὴν ψυχὴν τὸ τῷ σώματι σκήνῳ, καὶ τὸ ψυχρὸν καὶ τὸ θνητὸν εἶδωλον.

³ Uti constat ex *Epist.* 2. *Hipp.* ad *Damagetum*.

⁴ Is quippe lib. 3. de usu part. cap. 10. veram in eō pietatem collocat, ut quam in hominē condendō Dei sapientiam, virtutem & bonitatem perspetiam habet, hominibus aliis illam omnem patefaciat: νομίζω τὰτ' εἶναι τὴν ὄντως εὐσέβειαν &c. εἰ γινώσκω μὴ αὐτὸς πρῶτον, ἔπειτα δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ἐξηγησαίμην, οἷον μὴ ἐστὶ τὴν σοφίαν, οἷον δὲ τὴν δύναμιν, ὁποῖον δὲ τὴν χρηστότητα.

⁵ Ille etenim rursus eodem loci nos hortatur ut ab Artificum operibus quæ miramur, in summi Nostri & rerum omnium Opificis Artem extollendam deducamur. ὡς γὰρ φησι, τὴν Φειδῆος κείμεναι τέχνην, ἔγω καὶ τὴν τῶν πάντων ἐξέταξε δημιουργῶ, uti enim, inquit, *Artem Phidieæ* expendis, ita & illius *Artem* qui omnia condidit excute atque perpende.

⁶ Id etenim Deus ipse in abditō artificiosè confecit, velut in imis partibus terræ. *Psalm.* 139. vers. 15.

¹ retexere non duntaxat ut Divini nostri Textoris ² (atque Fictoris, qui ex pulverê & lutô, talia nobis ac tanta ³ finxit præcordia, quanta nostris pectoribus imis condita gerimus) perfectissimam bonitatem, sapientiam summam, atque potentiam insuperabilem ⁴ supremis ipse laudibus efferam; sed mirum ilud præterea quod tectum est partium nostrarum artificium, Vobis, prudentibus rerum æstimatoribus, retegens, erumpatis & ipsi, vestri in Creatoris laudes sempiternas, his vel similibus verbis, *Celebro Te, eò quòd suspiciendis operibus istis in admirationem traducor: Celebro mirabilia opera Tua, quàm maximè novit animus meus.*

Non celata est vis mea Tibi ex quò factus sum in abdito, artificiose confectus, velut in imis partibus terræ.

Massam meam vident oculi Tui, & in Librò Tuò hæc omnia scripta sunt, ex quibus diebus formabantur quum nondum ullum ex eis extaret ⁵.

Nonne sicut lac fudisti Me? Et tanquam caseum coagulasti Me?

Cutê & carnê induisti Me? Ossibusque & nervis texuisti Me ⁶?

Et

¹ Nullò certè Penelopês nocturno dolo, sed propalam & fidè bonâ.

² Δέγμα δὲ καὶ κρέας με ἐνέδυσας, ὅστέοις δὲ καὶ νέρους με ἐνείρας. *Cutê & carnê induisti Me? Ossibusque & nervis TEXUISTI Me? Job. x. vers. 11.*

³ Hominem è pulverê cretum esse liquet è Gen. III. vers. 19. Job. VII. vers. 5. & Eccl. XII. vers. 9. Eundem verò lutô fictum esse, non non à fabuloso Titanê, sed à Verò Cœlorum ac Terræ Conditore constat apud Jobum hisce viscera Dei commoventem, Μνήσθητι, ὅτι πηλὸν με ἐπλασας, εἰς δὲ γῆν με πάλιν ἀποσπρίψεις. Recordare quæso, quòd argillam, & lutum; finxisti Me: Et in pulverem reduces Me? Cap. x. vers. 9.

⁴ Τὴν τελευτάτην χρησότητά, τὴν ἄκρον σοφίαν, καὶ τὴν τε δύναμιν ἀντήκων. Galen. ibid. 3. de usû part.

⁵ Psalm. 139. vers. 14. 15. & 16.

⁶ Job. x. vers. 10. & 11.

Et hâc certe tantâ, tâmque mirificâ corporis mei fabricâ totus afficior admirationê; præsertim, dum ruminor præfius *quantulâ*, & quâm *rudî* materiæ molê hocce Tuorum exurrexerit Operum complementum? Quâm mirabiliter, & quâm affabrè *partis uniuscujusque* ¹ *delineationi præfueris*? Quantâ præprimis industriâ mihi *plantaveris* ² *Aurem*? Quantôve artificiô meorum *Oculorum mirabilia* ³ *formaveris*? Quâm denique potenter *de pulverê* quidem *terræ Me* ⁴ *finxeris* (Sed quâm sapienter *meas in* ⁵ *nares halitum insufflaveris vitæ*? Cum ⁶ *Tu sis* deinde, qui *eduxisti Me ab uterô*, *faciens ut securus agerem ad ubera matris meæ*, *Tibi innitor inde ab uterô*, -- & in *Te est laus mea jugiter* ⁷.

Tales certè ⁸ *hymnos* Deo dum publicè canam, (*ut cum Sapienti Galenô verba sapientiæ rursus erucltem*:) meo illi Sacrosancto Conditori acceptiorem esse me profitebor, quam si ⁹ *taurorum hecatombas ei plurimas sacrificaverim*, & *casias atque aliorum odoramentorum & unguentorum myriadem illi suffumigaverim*. Vestram igitur hodiernâ lucê, (*Auditores curiosissimi & sagacissimi*) mirationem occupare liceat, haud quidem Vobis offerendo *rudia* illa & semper *inanima mortalium manibus*, multæ revera ætatis atque plurimæ famæ, *caduca* tamen confecta hominis simulacra, & quorum opifices

Pa^a

¹ Ier. i. vers. 5.

² Psalm. xciv. vers. 9.

³ Eod. Psalm. nec-non Prov. xx. vers. 12. Et Exod. iv. vers. II.

⁴ Gen 2. vers. 7.

⁵ Ibid. & i Cor. xv. vers. 45.

⁶ Psalm. xxii. vers. 10. Iob. x. vers. 18. & Ier. i. vers. 5.

⁷ Psalm. lxxi. vers. 6.

⁸ *Sermonem* enim istiusmodi (eodem in contextû) *Sacrum* Galenus vocat, & *veri hymni* nomen illi tribuit, τὸν γὰρ ἱερὸν λόγον καὶ ὃν ὕμνον ἢ ἀληθινὸν φησὶν εἶναι.

⁹ Τῶν τεύρων ἑκατόμβας αὐτῷ παμπόλλας καταθύσκει καὶ τὰ ἄλλα μυστρία μύσθῃ θυμιάσκει καὶ κασίαν. Gal. eod. lib. 3. de usû part.

Pagana gens olim elogiis propemodum Divinis extulit, v. gr. Phidiæ *Venerem*, Polycleti *Herculem*, Alcamenis *Ityn*, Lyssippi *Alexandrum* & *Hephæstionem*; Praxitelis demum *Cupidinem*, atque *Minervam*. Nullus inquam talia Vobis obtrudam opera, eorum opifices, vestris collaudationibus ut excipiat, sed Perfectissimî & Immortalis Nostrum Opificis, hoc opus, jam quidem absolutissimum, sed insimul immortale quondam futurum (*nam mortê licet caro hæc ceciderit* ¹, *hæc tamen ipsissima resurget, non per aliquot famigerata secla, sed æternum victura*) Vestris oculis subjiciendo; quod certè, uti Solemne est Artis Altissimæ, nullus nostris elogiis satis prosequendæ, Specimen; ita est & Universi archetypus, & μέτρον ² πάντων, καὶ θαῦμα θαυμάτων, rerum omnium mensura & mirabilium omnium mirabile maximum ³.

Miremur ergo suis numeris omnibus completissimum illud tanti Opificis, tantum Opificium; & ex innumeris illis, quæ deinceps, hoc intra cadaver, acerrimâ nostrâ contuentes oculorum acie, nos in admirationem rapient, utpote quæ passim Divinitatis characteribus impressa sunt, & summî artificis, ipsissimî scilicet Dei digitum ubivis ostentant, hæc paucissima ante occupare mihi fas esto, & primò quidem, ut id ipsum quod in *exequutione postremum* ⁴ erit, in admirabilitate *primum* sit, mentis nostræ vî varias illas corporis nostri bases atque columnas, numerosam scilicet illam tot fulcrorum compagem, *ducentis quadraginta & octo* ⁵ *con-*
stru-

¹ Equidem ego novi Redemptorem meum vivere; & posteriorem super pulverem resurrecturum: Et postquam Vermes confoderint istud, evigilantê Mētē; tum carnē meā Me visurum esse Deum. Iob. xix. vers. 25. & 26.

² Iuxta Protagoram in Platonis Theætetō.

³ Immo, θαῦμα θεῶν, miraculum Divinum est, Platonem apud eundem.

⁴ Partes etenim molles prius refecabo, omnes ad unam; subindè verò ossifragium aggrediar, atque minutatim ossa singula contundam & effringam, ut illorum interiora oculis agnoscamus.

⁵ Huic certè computationi si minora isthæc officula quæ *sesamoidea*

structam ossibus, multiplici tum diarthrosi, tum synarthrosi, tum symphyssi tam arctè conjunctis atque compactis, ut *Unum* sint & non *Unum*, contemplemur.

Innumerabiles præterea illorum vel solidiorum cavernulas atque cryptas medullares, vel fuscas, vel candicantes, vel purpureas; atque etiam *cartilaginosas tot ossium* incrustationes atque suggrundas, mucorè tam lubricò delibutas, & in-
simul tot ligamentis instructas atque colligatas specule-
mur.

Ex illis ossium antris densissimam quæso *musculorum syl-
vam* ingrediamur, ubi, *deductorè Deò*, hocce anatomicò
cultello suprâ ² *quadringentos cæsuri sumus lacertos*, qui hanc
ossium machinam, in omnem positionis differentiam,
sursum & deorsum, dextrorsum ac lævorsum, antrorsum
atque retrorsum, nec non introrsum & extrorsum impel-
lunt. Priusquam autem à musculis revellamur, illorum tum
tum *capita*, tum *ventres*, tum denique *caudas* sumus ampu-
taturi longè supra *quadringenta*, musculorum enim complu-
res suapte naturâ *bicipites*, *tricipites*, *διγάγες* atque *bicornes*
esse patefaciemus.

Nec modò id miraculî, nostri præ se ferunt lacerti, sed
illorum alii, vel per *trochleam* osseam, vel per *crenam* ossi-
bus insculptam traducuntur, uti contueri est in *oculorum a-
matoriis superioribus*; in *bicipitis* qui cubitum flectit *alterò ca-
pitè*; in femoris *pyriformi* & *obturatoribus*; in pedis extenso-
ribus *tibiæ* atque *peronæ* *posticis* &c.

Imò quidpiam hisce mirabilius attendere est, eorum scili-
cet aliquot caudam gerere non vulgari (instar aliarum *tendi-
nè*

moidea nuncupant, accedunt, *trecenta & octo* computanda venient
universè. Nam capiti 60 tribuere est, trunco autem 68; Artu-
bus verò supernis ac inferioribus 120; Flexibus porrò digitorum
60, *Sesami* figurâ.

I Calculis etenim, *quantâ possum fidelitatè*, subductis, musculi
decem super *quadringentos* in computationem veniunt.

ne præditarum) lævorê conspicuam, nec simplicî subrubicundô atque subcæruleô, candorê, *mâtris-perlarum æmulô*, rutilantem, uti passim alibi; nec simpliciter *bifidam*, ut in *bicorni* extensorum carpi alterô, & in *tibiæô postico* pedis extensorum unô, nec vulgariter ramosam atque multifidam, ut in sedecim digitorum *extensoribus sex* ¹ *communibus*, sed præcisè *quadrifidam* atque *quadriforem*, uti compertum erit cuivis inspicienti in *musculorum sublimium sex* & *decem* ² *tendines*, qui primas atque secundas flectunt artuum phalanges.

Insuper his, in alios introspicere erit non *caudâ*: sed *ventrê*, ad aliorum musculorum trajectionem pertusos, uti artificium istud ob oculos ponam, musculos demonstrans *stylocerato-hyoeideos*, qui *digastricos* maxillæ inferioris transmittunt.

Atque demum, *alia ut innumera circa musculos mirabilia taceam*, illorum alios, *Vobis oculatissimis Viris*, sum exhibiturus, mediô suî corporê crassa, numerosaque, non suos peculiare in usus, sed in universi corporis utilitates summas, *vasa transducentes*, uti Vobis contueri dabitur in alterô *cervicem flectentium part*, quod à trigonalî figurâ *scalenum* nuncupant, quodque *nervi* & *arteriæ* ³ *brachiales* trajiciunt atque permeant.

Illinc oculorum obtutus corporis in universi & planitiem &

¹ *Pollices* enim, suis extensoribus singulatim donantur. Reliqui autem digiti, manuum quidem *duos*, pedum vero, *quatuor* communes nacti sunt musculos extensores.

² *Nostri* enim digitis sedecim, (*pollices quippe quaterni, suos quidem flexores, sed nequaquam pertusos obtinent*) insunt musculorum *quatuor*, quos *flexores sublimis* vocitant, *quadricornes caudæ*, quæ singulæ sic *quadrifariam* divisæ, sedecim formant tendines, qui mediô suî corporê pervii sunt, ut musculorum, quos *flexores profundos* nuncupant, sedecim itidem tendines, illos permeant, atque sic extremas attingant flectantque digitorum phalanges.

³ *Venæ* verò non item, uti fallaciter scribunt.

& intimiores etiam recessus si converto, circumspiciam illico mirabundus *arteriarum* & rivulos innumeros, & flumina numerosa, illos omnes microcosmî tractus suis brachiis & largiter amplexantia, & ubertim irrigantia.

Illis, præterea, *partes omnes circumfluentibus*, rivis, summam annumerandi sunt contigui & ipsis singulatim innumerabiles *venarum* tubi, quos eodem oculi circumjectû arteriis vel incubantes, vel accubantes conspiciere est, qui sanguinem arteriosum singulis à partibus in Cavam, *vel uti suum in Mare*, dum revehunt, plurimis hiantibus quasi valvis donati sunt, quò sanguinem refluentem moderentur.

Partibus istis postquam *sacratissimum* illum quem Deus in nobis *funem* ¹ *argenteum* contorsit adjunxero & annexero; nemo Vestrum omnium est, quem summam in admirationem non sim traducturus, *medullam* enim *spinalem* dictam, vestros ante oculos statuam revera ² *πεπλημένω* seu numerosis *funiculis* densatam, atque innume-

1 Sic enim propter sua, *miræ tenuitatis*, & *quâvis carbaso tenuiora*, filamenta candicantia, aut fibrillas niveas, longe rectius atque significantius designatur, quàm ubi *medulla* vocitatur *spinalis*. Totus enim *argenteus* ille *funiculus*, filorum & fibrarum albertium, *aranei tenuissima vincentium stamina*, congeries atque complexus est, qui medullaris substantiæ hilum vix habet, nisi in mediâ, supernaque suâ partê cerebro cerebelloque conterminâ. Sacrum igitur illum *argentei funis* lustricum (*ut ita dicam*) parentem, Virum Physicâ scientiâ Divinitus afflatum atque perfusum suspiciamus & veneremur, quòd (*in mysticò & allegoricò Ecclesiastæ cap. ult. vers. 8.*) hoc singulare nervosæ propaginis artificium tam significanti & perappositò vocabulò nobis detexerit.

2 Hanc meam fidem obstrictam Publico, publicitus liberavi; totius enim spinæoslea acumina retudi atque diffregi, ejusque membranas sanguinê roscidas exhibui, singulaque nervorum paria suis arteriis irrigua, & suis gangliis statim ab exortu munita detexi, atque demum, spinalem hanc medullam ex ejus osleâ vaginâ eduxi, inque minutissima fila discerpfi atque diduxi, illasque filamentorum, *quovis sericò tenuiorum*, & *quibuslibet araneæ telis subtiliorum*, super chartâ explicatas myriades curiosis oculis subjeci. Absit tamen

merabilibus fibrillis constipatam, quibus, *ceu fimbriâ densa*, exornatur, suæ non modò per universum ossæ thecæ decursum, sed præsertim, ubi equinæ caudæ adinstar longè lateque se pandit; seu potius, dum *Solis* morè vivificos undique radios ejaculatur, *nervulos volo innumeros spirituum animalium convectores*, quibus nostri corporis *compagem universam* collustrat & impellit, & quos singulatim enumerasse, non minùs Divinum foret, quàm vel *capitum nostrorum pilos*, vel *Cælorum*, ac *Oceani*, stellas, arenulasque recensuisse¹ numerando.

Visce-

(*mi φίλιστε*) ut hoc inventum apud te glorier, meos enim ante Maiores natos, *τέτων τῶν νέρων ἵνας ἀρχαίων λεπτότερας ὁ Γάλλωθ' ἔλυσε*, *illorum nervorum fibras in filamenta aranei telis tenuiora dissolvit Galenus* (lib. I. de sem. c. 10.) Probe siquidem tenebat, esse nervorum interiora, *fibrosa*, uti luculentam nobis super eâ re (lib. I. de muscul. motu c. 1.) fidem facit his verbis, *ἡ ὁσία τῆ σώματος τῶν νέρων, ὡς εἰ νοήσας πεπιλημένον τε καὶ πεπυκνωμένον, καὶ ἀπὸ τῆτο σκληρότερον γιγνόμεναι τὸ ἐγκέφαλον*, *substantia corporis nervorum talis est ac si concipias coactum & densatum, ideoque durius factum esse cerebrum*. Sicut autem nervos Galenus agnoscit *stipatum* esse *cerebrum*, ita pariter, totam medullam spinalem docet esse *cerebrum compactum* atque *constipatum* τὸ τῆ νωτιαίας σῶμα ὡς ἀπλήσιον εἶναι ἐγκέφαλον πεπιλημένον τε καὶ ἀπὸ τῆτο σκληρὸν γιγνόμεναι. *ibid lib. I. de musc. motu, c. 1.* Ex illâ profectò Galeni doctrinâ, veritas elucet una & altera, primum quidem *cerebrum* pressius atque contractius in sacram fistulam cogi, elongari atque deduci; *nervos* deinde, nil aliud esse quàm *cerebrum coactum* atque compressum & coarctatum. Cùm autem ex adductis constet & spinalis medullæ truncum, & illius furculos (*nervos nimirum*) maximam partem esse *fibrosa*, consequens est illorum *radices*, *cerebrum* nempe atque *cerebellum*, maximè itidem *fibrosas* esse, uti profectò palam & ante oculos *fibras* illas posui in *cerebri*, *cerebellique* *Anatomicâ meâ ἐγχειρήσει*, idque potissimum in *eminentiis* illis *cerebri* maximis, quæ *Striatæ* visuntur, & quarum *Striæ* nihil aliud sunt quàm *congeries & fasciculus fibrarum nervosarum*, quæ cùm aliis undecunque à *cerebrò* & *cerebello* protensis, coeunt *deumum* (*sed cum præparâ medullâ*) in prægrandem illum caudicem, quem *medullam spinalem* vocitant.

¹ Unius siquidem est *Dei* & *capillos* numerare, *Matth. x. vers. 30.* Et numerum supputare *Stellarum*, *Psal. cXLVII. vers. 4.* Et *arenam*

Viscerum structuram enucleatim excutere si aggrederer, occiduus jam hicce dies citius me deficeret (*absit superbia dicto*) quàm dicendi finem facturus essem. Subsistam ergo, vel præ ipsò, *tot Nutritiorum, totque Generantium organorum*, liminè, utpote tot illorum mirificissimis operationibus obstupefactus.

Post illud, *nihilofecius* salutatum limen, (*meâ jam exstasi solutus*) ab hóc Amphitheatrò pedem non referam, nec dicendi filum abrumpam, quin priùs ab *infimo ventrè*, me subvexerim in cordis & atria, *quæ auriculas vocitant*; & thalamos, quos, *variis tricuspидibus hamatos, numerosisque hemicyclis obvallatos*, specus aut ventriculos nuncupant.

Ex hâc splendidissimâ *Solis nostri Regia* ¹ me subducens, lubens contuerer illius *ventilabra* atque *spiracula*, pulmones nempe, unâ cum annexis *quintuplici* ² illorum *lobò* & numerosissimis illis *fistulis Æoliis*, quæ tubulos suos acceptos referunt concavis pluribus orbiculatim colligatis tesserulis cartilagineis, à quibus ita compactis atque cohærentibus, cartilaginei atque membranacei, nervosique exurgunt tubuli aërei, qui *bronchia* vocitantur, quique densis in locis veluti confracti sunt, ubivis tamen amicâ copulâ membraneâ conjun-

denique, Nobis prorsus innumerabilem *Os. 1. vers. 10.* suò commetiri numero:

Οἶδα δ' Ἐγὼ ψάμμος τ' ἀεὶ μὲν, καὶ μέτρα θαλάσσης.

Mensura est Pelagi, & numerus Mihi notus arenæ.

¹ *Regia solis erat, sublimibus alta columnis.*

Ovid. Metam. 1. 2. vers. 1.

Quidni ergo *Regiam* mihi foret licitum *soli microcosmico* tribuisse; & quidni rursus, *Regiæ* illius *ventilatae* meminisse juvaret, siquidem illa *Regia* & laudatior & salubrior est, quæ ventis undecunque verberatur.

² *Ἔστι γὰρ ὁ πνέμων πέντε ὑπερκορυφώσιαι ἔχων, αἷς δὲ καλεῖται λοβοί.*
Pulmo enim quinque habet summitates, apices, vertices, vel fastigia, quæ fibras aut lobos nuncupant. Hippocrates libello de Anatome. Quàm ergo & *Hippocrateæ* veritatis tantæ, & ipsius *Naturæ* malè gnari sunt, qui scriptitant *Pulmonibus*, quatuor duntaxat inesse lobos.

junguntur atque revinciuntur, ut quaquaversum in pulmones flabellandos fistularum morê diducantur & exporrigan-
tur.

Ab illis fistulis aëriis evehamur ad ipsarum truncum, qui tot inter se similibus annulis conflatur; *Tracheæ* enim arteriæ¹ orbiculi, eâdem analogiâ sibi mutuùm & supercubant & succumbunt, congeneribusque carnofis, musculosisque fibris concatenantur. Attamen orbes illi, sicuti Suâ anticis, lateralibus & externis partibus gibberi & asperi, atque candicantes cernuntur, ita profectò & iisdem partibus illis cartilagineosi sunt, & dimidiati duntaxat annuli, vel hemicycli², vocitandi veniunt; quod enim in illis reliquum circuli complet, id universè in posticis & internis ejus sedibus planum, atque læve, purpureumque, nec-non membranaceum est.

Hemicycloium autem illorum caput & operculum *larynx* audit, qui quadruplici, multiformique cartilagine compactus & coagmentatus est. Alia quippe Turcicum, quo sagittas ejaculaturi pollicem sibi muniunt, æmulatur annulum; & ab anticâ, gracili atque depressâ partê, sensim crassescit, inque posticam latiore affurgit³.

Alia verò, *scuti*⁴ quidem formâ percrebuit, sed protuberantiæ suæ anterioris ergò, *Malû Adamî* ludibriò magis infamata est, quasi ex traduce, & ab illò πρωτοπλάσω in Nepotes, damnosum illud *Paradiseum pomum* nostris in faucibus inhæresceret.

Alia deinceps, *urcei*⁵ *aquarii labrum* exhibet, concrescit-
que

¹ Significantius dixit Hippoc. lib. de corporum resectione, πύτλω πλὴν ἀγμέλω τοῖς κείκοις ζυγκειμένην εἶναι ὁμορρυθμῆς, annulis constare hanc arteriam eâdem seriê dispositis, seu circulis coagmentari ejusdem speciei, ejusdemque figuræ & inter se vicinis atque finitimis, conterminisque.

² Ἐστὶ γὰρ ἅπαστε σίγμα τὸ χόνδρων ἑκάστω, ὅθεν εἶμαι σιγμοειδῆς αὐτὸς ὀνομαζομένης. Gal. VII. de Usu Part.

³ Ἡ αὖ κεκοειδῆς Gal. dicitur. Lib. de Vocal. instr. dissect.

⁴ Ac idcirco θυγοειδῆς dicitur Libellò de vocalib. instr. eòdem.

⁵ Atque propterea Ἀρτυροειδῆς ibid. nuncupatur. Hanc porrò,

que ex unius & alterius, quæ utrinque & sursum bifida est, cartilaginis conglutinatione.

Alia demum, *scanfilis bederae folio* vulgariter assimilatur; verum, illius officii¹ causâ apte congruenterque vel sublicio ponti, vel magis adhuc appositè *Elateri* (*elateris enim moré, citra musculos, vel in ipsis cadaveribus movetur*) comparaveris; alternis enim, esculentorum in cibariam syringam detrusorum ponderê deprimitur; sed mox sponte suâ resilit atque resurgit; virtutê siquidem elasticâ, qua pollet, sese protinus erigit, ne reciprocantis spiritûs iter intercludat.

Quinta porrô, quam his quatuor annumerant, non cartilago, sed *membranea*² utrinque rimula est, in internis thyroideæ lateribus efficta, illius adinstar ligulæ, quam fistulatores ex tenuissimis arundinum lamellis ad suas tibias aptant, unde hæc una & altera rima, ceu lingula quædam foret, γλωττίς & nomine famigeratur, & modulandæ vocis inter organa perhibetur.

Hæc profectò ligulâ lubens neciterem & istud alterum *vo-cis plectrum*, quod ex palati fornice, tanquam ex tholô, aut lacunari, musculosum, glandulosumque³ pendet, sed urgeor altius evehi, in summam scilicet *Palladis arcem*, ut illius mirabilia, festinanter licet contempler atque referam. O me felici-

nec bifidam norunt, nec articulô mobilem. Sicut namque sursum est fissa, atque adeò quadrupertita, sive quadruplex, ita certè arthrodiâ ad basin, cum annulari cartilagine, mobiliter committitur.

1 Id officii eleganter & ab Hipp. Lib. de Corde; & à Philosophô de part. Anim. 111. c. 3. describitur.

2 Istos profectò limbos, isthæcque membranea *suggrundia* nostris cum valvulis vel *miratibus* cordis, vel *semilunariibus* venarum, meritorè comparaveris. In hæc porrô putem, longè frequentius quàm ipsum in βρόγχον, ἢ πρὸς τὴν καρδίαν, illapsas assumtorum portiunculas πνεύμας, καὶ πόδες, καὶ βῆχας καὶ λαπάδας ἐμποιοῦν, quas summus annotavit Philosophus.

3 Lynceos mirari subit Scriptores de glandulis, luculentiores illas *uvulae*, quàm Epiglottidis, glandulas vidisse nusquam.

felicem eo subvectum; & fidum etiam rerum à me inibi visarum relatores, ni tantâ Minervæ, *cujus è loci Solium suspexi*, Majestâtê caligans; tantoque sensuum, *quibus illa Regina superbit*, satellitiô permotus, meis à sensibus abductus essem.

Numerosos igitur Satellites illos & Excubitores, *regiè omnes instructos*, sigillatim & lustrasse & collaudasse nequaquam potissimum, utpote qui & ipsi meam admirationem longè superent omnem, meque rursus præ mirabilitate suâ in *ἐκπασι* traducant. Cùm itaque, nequidem ipsos Minervæ stipatores tot vel ausim, vel queam cominus contueri, *Regiô quippe apparatus suô atque splendorê micantî me denuo perstringunt*; quibusnam quæso, vel aquilinis oculis, vel Hippocrateâ *μεγαλοψυχία*, ipsiusmet Reginae sustinebo vultus?

Sed quò feror, & quò me dicendi abripit æstus? Sub ipsum etenim meum Exordium, hujusce nuper Microcosmi Reginam recessisse professus sum. Nequaquam ergo, si palatium ejus, *quod deseruit* vel penitiùs intro, in illam (*utpote absentem*) intuebor.

Ab illius igitur, non *Dianæ*¹ quidem, sed *Palladis* conspectû procul, ingrediar ego securus, atque cerebri primùm multiplices gyros & anfractus, ceu Dædala quædam, mens mea permeabit; ac subinde, *quatuor inibi fluviorum* attendet² *brachia*, morê Mæandri longè, lateque per cerebri flexus
ex-

¹ Alluditur ad notissimam *Atæonis* fabulam, qui inscius antrum illud nemorale subiit, ubi tenui fontis undâ, sylvarum Dea venatû fessa, virgineos artus perfundebat &c. *Ovid. Metam. l. 3. fab. 2.*

² *Caroticam* nempe duplicem, & *cervicalem* unam & alteram, quæ, *fluminum sinuosorum* morê, arva rigantium, cunctos cerebri pererrant & alluunt labyrintheos anfractus. *Arteriæ* siquidem *flumina* sunt, quibus universum hominis corpus irrigatur, & quæ suum liquorem *ventriculis cordis* tanquam *humane naturæ fontibus* debent acceptum. *Quamdiu enim fontes illi saliant, viget homo, ubi siccantur, perit*, uti mirificis verbis isthæc me docuit *Hippocrates libellô de corde*, αὐτὰι πηγαὶ φύσιν ἀνδράων καὶ οἱ ποταμοὶ ἐν ταῦτα ἀνὰ τὸ σῶμα, ταῖσι ἄρδεται τὸ σκῆνός τε.

exporrecta & expansa, *sanguinem* ut non duntaxat illuc, sed & intrò, Cerebri nimirum in glandulas, atque choroidem etiam in plexum, inque numerosas itidem ¹ glandulas ejus, nec-non speciatim geminas in ² pituitosas, diffundant atque dispergant; eundemque illinc per *quatuor emissaria*, *Sinus* dicta, ceu quaternis quatuor illorum fluminum ostiis, in Venæ Cavæ Oceanum eructent confundantque.

His atriis & exterioribus relictis, ipsa penetranda veniunt adyta; ac proin, reclusis omnibus valvis, seu potius amotis velis illis, quæ *Meningas* vocant, quibus cerebri penetralia obvelantur, ipsâ *αὐτοψία*, cerebrum inter demonstrandum. Vos quocunque, ὡς γνήσιοι ἰατρῶν παῖδες manû quasi deducam ad omnia mentis nostræ & *dominia* & *palatia*, ad singula nimirum ejus, & ¹ monteis, & ² monticulos, & ³ colleis & ⁴ colliculos, & ⁵ valleis atque convalleis, & ⁶ acclivia

ἔτοι δὲ καὶ ξανὴ φέρει τὰ ἀνθρώπων, καὶ αὐανθίσιν, ἀπιδανὲν ἀνθρώπων.

¹ Cum acrior in plexum choroidem inspectio, *glandulas* in illo detegat, *Riolanum* hic noto, quòd glandularum illarum testes oculos *Varolium* & *Baubinum* taxaverit.

² Vulgò *glandula pituitaria* nuncupatur, quasi *gemelle* non forent, nec veluti *sororiantes* suæ matris in sinu, lectuli sui intra fulcra, recumberent. Jacent enim intra clinoides apophyses, matris crassæ medios inter complexus.

Hic ¹ *monteis* voco, maxima illa cerebri juga atque cacumina, quæ *striatæ* sunt *radices* medullæ dorsalis, de quibus mox scripsi, meis in notulis p. 179. ² *Monticulorum* nomen tribuo Galenicis illis nervorum opticorum thalamis, de quibus l. 18. de usu part. tam ingeniosè disserit. ³ *Collibus* nates, uti ⁴ *colliculis* testes designo, ⁵ *Valles* autem atque *convalles* spatia sunt quæ hæc cerebri apices atque fastigia interjacent, sicuti ⁶ cerebri *accliva* atque *decliva*, itinera sunt ascensû atque descensû, illis in *montosis* & *asperis*, ardua. Atque hæc in cerebro, quatenus *Palladis* est *Dirio*, *speculor*. Prout verò ejusdem *Minervæ Palatium* est, illius primùm, *pontem* observo, qui sub illo est *fornice*, quem sibi invicem *commissæ nates* effingunt; aliud subinde *concameratum* illius opus contueor, καμψίον scilicet, sive ψαμψίδης, vel ψαμψιδέδης τὸ σάμα, quod est vulgaris Ana-

clivia atque declivia; Unô verbô , ad cerebrî, cerebellique pontem & concamerata opera, atque illius utriusque ¹ columnas; ad illorum item ² cameras testudineatas, & ab unâ in aliam ³ itinera varia, ⁴ sepimenta insuper, parietes ⁵ intergerinos, ⁶ lacunaria, ⁷ trabesque lacunarias transversas & obliquas, quibus, *ceu commissuris atque juncturis, harpagonibus item & fibulis atque retinaculis quibusdam*, tota cerebri compages atque structura fibrosa, medullarisque, quàm diutissimè perstat indemnis.

En ergo Minervæ Regiam, & præcipuos illius Domini tractus, *illâ absentē*, à nobis perlustrata. Sed quæso, ditionem ejus ne egrediamur, insalutatis ejus *Satellitibus*, hoc est *sensuum organis*, quorum beneficiô huc usque pervenimus, nam à sensibus ⁸ nostris omnis Anatomica veritas explorata dimanat.

Anceps

Anatomicorum *fornix*, cujus ¹ terna crura, ternosve pedes, *columnas* nuncupo, uti ² cerebri ventriculos sub illis fornicibus & cameratis operibus locatos, *cameras* appello *testudineatas*, in quibus circumspicere juvat tot *itinera*, ³ seu vias tendentes v. gr. ab illo foramine ovali & antico, quod *vulvam* vocitant, in infundibulum, *seu manicam hypocraticam*, haud secus ac ab illo foramine altero, rotundo atque posteriore, quod *anum* indigitant, via ducit in cerebelli cisternam. Vias autem ventriculorum ⁴ *sepimenta* intersepunt, *apophysi* puta *vermiformem*, quæ quarti ventriculi obsepit iter. Sic mehercule ⁵ *parietes intergerini*, ventriculos anteriores, atque etiam posteriorem, à medio secludunt ventriculo. Illorum quippe primus, ab officio *Ἀποφύγιμα* Galeno dicitur (lib. 9. de Administr. Anat.) *Ἀποφύγιμα γὰρ ἀπὸ ἀλλήλων τὰς ποσότητας καὶ λίαν*, *secernit enim ab invicem anteriores ventriculos*. Huic autem analogum & istud alterum *membraneum diaphragma*, seu *velum*, quod apophysi vermiformi obtenditur, & ad testiculorum apices, quibus *tanquam fulcris* sustinetur, alligatum est; quodque, *orē aliô*, indictum. His demum, ⁶ *lacunaria* cum suis *trabibus* ⁷ accenseo, cavitatis enim quaternæ, quibus ventriculorum nomen inditum est, pars superior, *laquearia* haud ineleganter repræsentat; sic pariter, incrementa illa fibrosa, tum quibus nates *transverse* aectuntur, tum quæ à cerebrô in cerebellum sibi committendum, *oblique* protenduntur, *laquearium* illorum *trabibus* atque *tignis*, cum *transversis*, tum *obliquis*, haud ineptè comparantur.

8. Διὰ τῶτων γὰρ γινώσκεις ἀνθρώποισι. Horum etenim opè cognitio hominibus

Anceps tamen hæreo, quid de illô primùm dicturus sim Euripidis famigeratissimô τῷ τῶν λόγων ἀγγέλῳ, qui Jovis & Deorum nuntium effinxit & effecit Mercurium, quique nostrarum tot cogitationum interpret est, totque motibus motitur inenarrabilibus, ut idiomatê, unicuique Genti variô atque variô, tot hominum conceptus renuntiet, idque duntaxat *triplicî* carnosô, nervosoque fibrarum *textô*, quod unâ cum filamentis *musculorum sex* ¹, qui corpus illius diversè subeunt, unaque cum *nervosis trince classis papillaribus illis ejus tuberculis*, quæ comperta habentur gustûs ² organa, totam linguæ musculosam, papillaremque structuram (*triplicî tunicâ succinclam*) complet. His porrò fibris atque papillis, (*ne inter loquendum vel mandendum arescant*,) rigandis numerosus partium apparatus inservit: præter namque *arteriam* unam & alteram exterioris caroticæ, linguam alluunt Veterum glandulæ σιαλ χροί ³, atque præterea numerosissimæ aliæ, eæque

Spor-

comparatur. Illis quippe unis innititur ratio, dum usû percepta componit atque conjungit. Hinc, πλὴν τριτοῦν μὲν λόγῳ, Hippocratis extollunt παραγγελίαι; Subdunt siquidem, τὸ λογισμὸν μνήμην πᾶσι εἶναι ἐνδελεχὴν τῷ μὲν αἰσθησεως λεγόμενων. *Ratiocinationem memoriam quandam esse combinantem sensibus accepta.*

1 Probè quidem conscius sum, linguæ musculos tribui *decem*, sed certè, rem in ipsam dum sedulus inquirò, unum & alterum illorum par excludendum esse comperio: *myloglossum* siquidem quod nominant, ossi hyoidi usque adeò singulariter addictum est, ut ad linguam nihil attineat. *Ceratoglossum* verò, carneis fibris, tam intimè *basiglossum* jungitur & unitur, ut illacera, ab invicem divelli nequeant. Quidni igitur unicum par audient, *cerato-basiglossum* vocitandum, sui principii duplicis ergo?

2 Lingua siquidem, non unius duntaxat *Sermonis*, sed & , uti loquitur H. p. 1. de Diet. ἡδονῆς τε καὶ ἀνδρείας, voluptatis & injucunditatis, gratæ scilicet, ingratiq; Saporis instrumentum est.

3 Id est *salivam fundentes*, in illis enim, tanquam in cisternis (*cave enim atque lacunose sunt*) salivofus conservatur humor, & ab illis, *eopiâ* *turgens*, superfunditur in fauces, ora rigaturus. Atque sic ab officio, longè gratius nomen accipiunt, quàm ubi ex loco natali

vel

*Sporades*¹, quæ huc & illuc disjectæ atque dispersæ, ceu totidem forent fonticuli perennes, humorem fundunt, quò singulas oris, faucium & laryngis plagas ubertim irrigant, & varium à variis salientis lymphæ scatebris nomen sibi vindicant: Illarum siquidem aliæ *basilares*, aliæ *laterales*, aliæ *hypoglottides*, aliæ *proglottides*, aliæ *epiglottides*, aliæ *uvulares*², aliæ *palatinæ*, aliæ tandem cùm *superiores*, tum *infernæ labiales* nuncupandæ veniunt. Præ illis autem omnibus uberio-rem lympham in os effundunt *salivosi ductus sex*, quorum *superi duo*, à glandulis lacrymalibus in utriusque *lacrymalis*³

pun-

vel ἀνκάδες, vel παρ' ὅθρμα denominantur, quòd utrinque, & oppositæ, faucium isthmo adiaceant.

1 Cycladum nomen potuissim illis indere, (idque potiori jurè, quòd *Cyclades* & *Sporades* Veteribus fuerint univoca) uti enim in *Ægæo* *Cyclades* circa *Delon* in orbem sitæ sunt, ita profectò glandulæ illæ ori circumjectæ, linguæ circumjacent. Acceptor tamen mihi est nominatio *Sporadum*. Tò quippe σποραδικόν, jam olim Medicâ Civitatē donatum est; atque præterea, sicut *Insulæ Sporades* in mari *Carpathio* sparsæ sunt, ita prorsus illæ glandulæ huc & illuc in oris ambitum disperguntur.

2 Vid. pag. 182.

3 Quis, *Neotericorum*, isthæc lacrymarum in nares, inque palatum & os itinera sibi *Unis* arrogantium, ferat *supercilium*? Discant ergo rivulos confectari Græcos, & attendant συρρεῖν πρὸς τὴν ὀφθαλμικὴν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν τὴν ὀφθαλμικὴν, καὶ τὰ γὰρ τὴν φάρμακα πρὸς ὀφθαλμικὴν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἢ πρὸς τὴν ὀφθαλμικὴν. Per hæc palpebrarum foramina, recrementum oculorum omne, lympham scilicet lacrymalē omnem in nares, (nī fletū in genas exundet) confluere, atque etiam, genarum motū, propelli; Imò, recens *Oculis* illita hisce canalibus vel expui, vel emungi.

O mirum, profectò, inventum! Exultet igitur *veridica Græcia*, & mendacis ludibrium excutiat omne. *Neotericos* verò pudeat, tantâ Græcorum lucē perfusos, erroribus nihilominus cæcari. *Fallopio* quippe, cæcato & erroneo ducē, vias illas Veteribus inaccessas clamitant. Sed, quod *gravioris est longè cæcitat*, ductus illos lacrymarum *Scatebras* esse fingunt; cū ediverfo, lacrymarum, è glandulâ superioris *Orbitæ salientium*, canales sint genuini ab oculis in nares, inque palatum industriè, utiliterque protensi.

puncti compluvium, inque nares, depluentem lympham, ad extremum palati fornicem, colliciarum morê, corrivantur. *Laterales alii*, à carnosis, trigonisque *parotidum* ¹ glandulis, salivare suum phlegma trans buccones musculos, in buccas internas, juxta molares extremos, comportant. *Alii demum* oriuntur ab inferioris maxillæ trigonalibus & laxè connexis albicantibus acinis, quorum congeries & colligatio laxa glandulas illas efficit, quas *natura mirabiliter spongiis similes*, ad linguam apposuit, utrinque unam, & à quarum partibus *lateralibus* & *infernis*, canales enascuntur qui eruant phlegmaticum humorem, atque sic madefaciunt & irrigant tum *longuam ipsam* tum *oris partes alias infernas* & *laterales*, tumque in ambitu sunt omnes ².

Haud

O cæcatas hominum mentes! O pectora cæca! Et fontibus à Græcis, nec-non ab ipsô Naturæ librò, devia turpiter.

I Meum certè, contra scriptitantes exardet ingenium glandulas illas, ad auris externæ radicem, *Veteribus indicatas esse*. Quid igitur, O Viri *ἐν ἀτεχνίῃς βυθῶ* imis demersi tenebris ignorantie, sibi volunt vel ¹ Hipp. vel ² Gal. vel ³ Aeginetæ, vel ⁴ Aëtii, vel ⁵ Actuarii.

οἱ	{	1 κατὰ τοὺν ἁτόιν	} ἀδένες?
		2 παρ' ὠτί	
		3 ὡς καὶ τοῖς ὠσίν	
		4 ὡς καὶ τὰ ὠτί	
		5 ἐπὶ τοῖς ὠσίν	

² Ταυμασῶς γὰρ ἡ φύσις σπόγγις εἰκοτάς ἀδένας ἓνα παρέθηκεν ἑκατέρωθεν κατὰ τὴν γλῶτταν, καὶ ἀπ' αὐτῶν γε, πόροι διὰ τοῦ ἐν τοῖς πλαγίοις καὶ κατὰ μέρεσιν αὐτῶν ἐξεργάζονται φλεγματῶδες ὑγρὸν, ἐπιτέγγοντες τὴν τε γλῶτταν αὐτῇ, καὶ τὰ κατὰ, καὶ τὰ πλάγια, καὶ τὰ ἐν κύκλῳ πάντα τὰ σώματι. *Ipsissima sunt Galenica verba*, lib. II. de usu part. pag. 490. vers. 43. Tom I. edit. Basil. 1538, quæ datâ operâ huc transtuli, ne supinè deinceps & oscitanter, uti hæcenus factitatum est, legantur.

Apertiùs adhuc Galeni Simius atque transcriptor Oribasius, Edit. Paris. 1556 p. 23 τὸν πυρῆνα Stylum εἰς ἐκείνα τὰ ἀγγεῖα τὰ σιανοχοῦ Vasa in isthac Salivam eructantia, Maxillares in glandulas usque contrudit, atque sic, ipsas ad origines remeat.

Tales & Stylos, pari diligentia, eadem in vasa compulit Avic. T. I. Lib. III. Fen. VI. Cap. I. Edit. Ven. pag. 579. & nihilofecius, ad pri-

Haud finirem, si reliqua circa hanc particulam mirabilia Dei, debitis laudibus efferre contenderem, satius igitur erit cum illô θεοπνεύσω ¹ Virô mirari, & summè mirari, *pusillum illud & exile membrum tot grandia jactare*; μικρόν γὰρ μέγα ἐστὶ ἐν μεγαλαυχῇ. Immo, usque eò jactanter sese effert, ut *hominum nemo* ² *illud refrænare & compescere potis sit*, nam frænatum licèt, & lorô tenuî, *sed robusteo*, revinctum & coërcitum sit; nec non duorum & triginta dentium custodiis atque carceribus conclusum, quibus, *ceu totidem sepimentis & clathris*, obvallatum est; effrænatum tamen & furiosum sese prodit, atque suos extra cancellos furibundè vagatur, *hominibusque maledicit ad imaginem Dei creatis* ³.

Dubius insuper pendeo, quid sim prolaturus de alterô isthoc organô, mediâ in faciê locatô, per quod vis omnis emanat cùm ⁴ *odora*, tum præprimis ⁵ *vivida*; & à cujus vel
con-

primam usque hujus Editionem Praeludii, tota scriptitat Neotericorum turba canales illos esse nostri inventum seculi.

O homines Veterum in Manes injuriosos! Veniet ætas, quæ, *Ta'ionis legè*, Surdis Vestris Nominibus suppressis, Vestra, si qua sint, sibi arrogabit Inventa.

¹ Divô scilicet Jacobô in Epist. cap. 3. vers. 5.

² Τὴν γὰρ γλῶσσαν ἄδεις δύναται ἀνθρώπων δαμάσκειν, ἀκατάχρητον κακόν. *Linguae enim, hominum nullus domare valet, malum est, quod coërceri nequit.* Ibid. apud Jacob. cap. 3. vers. 8.

³ Εἰν αὐτῇ καθάρωμεθα τὰς ἀνθρώπους, τὰς καθ' ὁμολοσίαν θεῷ γεγονότας. *Eodem loci, cap. 3. vers. 9.*

⁴ Hic passiva vox est, haud secus ac Æn. iv. vers. 133. *odora* dicitur canum vis; nares siquidem nullæ, (nisi rancidulae ac ozaenicae) odore sunt; sed vel suaves illis, vel insuaves excipiuntur odores, ἰδμεν πρὸς πρὸς καὶ λυπῶσαι. *Epid. vj. ἡ γὰρ πρὸς ὁσμῆς ὄργανον.* Nasus enim odoratus instrumentum est. 1. de Diæt.

⁵ Vivifici Spiritûs non Os, sed Nares semitas esse, (nec pueri, nec polyposi, hialuspirantes,) verum, Mosaïci codices docent, *Finxit verò Jehova Deus hominem de pulvere terræ, sufflavitque in NARES ipsius halitum vitæ.* Gen. 2. vers. 7. Nasus iccirco, Hist. Anim. 1. Spiritûs quem ducimus atque reducimus canalis est, ἡ πρὸς τὸ πνέμεν πύλη καὶ γὰρ ἀναπνέει, καὶ ἐκπνέει ταύτη (ὁ ἄνθρωπος.) Nasus, vertit Gaza, meatum præbet Spiritui.

concinna, vel inconcinna figurâ, non solum facies, sed & integer homo, vel *decoratur*¹, vel *dedecoratur*²: Ab illô quippe denominamur naris vel obesæ, vel emunctæ, prout vel refimi, vel nasuti sumus: atque etiam exinde vel stupidi & bardi, vel sagaces atque perspicaces audimus; quasi nasus ille *Unus*, formæ nostræ non duntaxat exterioris fidissimus index, sed & interioris renuntius locupletissimus esset. Particula tamen est, speciê tenus quidem exigua & parciore apparatus, sed quæ nihilominus plurimum artificii in se recondit, præter enim isthæc ejus *impluvia duo*, quæ ab oculorum hircis modò³ commemoravi, *nervis constat quaternis, arteriis duabus & venis totidem*, atque præterea *ossibus extruitur septem, quadratis nimirum duobus externis, superioribus atque prominulis; rotundis & spongiosis unô & alterô, supernis etiam, at interioribus; contortis & replicatis atque crispioris elegantiae geminis aliis, itidem internis, sed inferioribus; atque demum impari septimô, oblongô & planô, sed interiùs erectô atque sursum protensô, quod vomerem vocitant, quodque appositius narium vel septum, vel paries intergerinus nominandum foret*⁴. Duobus autem primis, & huic ultimo, *quinque cartilagine* appenduntur, quas una cum ossi-

ritui: aërem enim illâ partē reddimus & accipimus. Notes obiter Interpretis ὅς ἐστιν ἀεὶ πρὶν, nati quippe recens aërem prius admisimus, quam ejecimus.

1 Tanto propterea studio adlaborant Persæ, ne alii à nasutis Regni moderentur habenas.

2 Et istud dedecus tantum fuit ut σιμοπεστούπης arcuerit à Sacerdotio *Levit. 21. vers. 18*. Quanti igitur & opprobrii fuit naribus mutilari, prout liquet Dei minis in populum adulterum? *Ezechiel. xxiii. vers. 25.*

3 Pag. 185.

4 Uti doctus sum & à Galeni Com in vi. Epid, & à Pollucis Onom. 2. n. 62. Iphis quippe τὸ τ' ῥινὸς διάφραγμα, τὸ τὰ τεύχεα ἀντὶ τῆς διαπύης, ὡς περ τεύχεον, καὶ κίον, καὶ στήλη ἐστὶ, narium septum, quod illarum foramina secludit, seu paries tenuis, vel columna; vel basis est.

ossibus internis, densæ & robustæ, purpureæ atque spongiosæ¹, glandulosæ item, ac etiam vibrissis hispidæ membranæ (à fibris duræ matris ethmoideò traductis, intraque narium fistulas expansis²) investiant. His demum, si cuticulam & cutem, quæ universam illam narium compagem amiciunt & condecorant, annunero, totius organi illius respiratorii natus ero complementum.

Oculorum silere laudes consultius esse duco, quàm illas ingenii culpâ deterere. Quî tamen silebo, etsi condigne laudaverim nullus, illorum & celeritatem³, & perennitatem⁴, unâ cum vigore atque fulgore⁵ verè igneò⁶ & nihiloscius con-

1 Membranas illas nominat Galenus Spongiosâ carnē plenas, Lib. de resp. util. atque adeò Spongiolas ipsarum, sive glandulas, nec à Galenô putem invisas.

2 Et hæ sunt usque adeò sensiles, ut, vel vibrissis evulsis, aliave causâ leviori externâ, internave, totus vibretur homo, atque status sonorus narium explodatur angustis, signô certe Augurali, atque Sacro, & cui propterea benè precantur, ita me docentē & Summi Medici, & Summi Philosophi textu triplici, Aphoristicô nempe, Historicô, atque Problematicô.

3 Τὴ γὰρ ὀφθαλμοῦ ῥιπή, oculi namque jaclû nihil celerius est. 1 Cor. v vers. 52.

4 Oculi quippe, ἔ πληθύνεται τὸ ὄρεον, non satiantur videndo. Eccl. 1. vers. 8. Ipsi, idcirco, perennitatem eodem tribuo sensû, ac Cicero, atque Columella, fontium dixere, stirpiumque perennitates.

5 Sic Augustus oculos habuit claros ac nitidos, quibus etiam existimari volebat inesse quiddam divini vigoris: gaudebatque, si Sibi quis acrius con-
tuenti, quasi ad fulgorem solis, vultum submitteret. Suet. cap. 79.

6 Sed ignis ille, quo plurimo vel amantes, vel irati refulgent, Platonicus est, lucens, non urens, quem ipse αὐγήν τε καὶ φῶς splendorem ac lucem appellat; quemque, Galenus, vii. de Placitis, τὸ ἔνδοξον καὶ ἀκαταμάχητον ἦν, ignis purissimi genus nuacupat. Oculis enim in amore ductibus atque radios ignea cedunt sidera; Amantibus, saltem, radiant ut sidus ocelli. Sic profectò Romani militis iram & vindictam in Samnites exæstuantis ardent in conflictû oculi, Flor. i. xvi. Nusquam ergo fabulosa putem & Hesiodi, & Homeri, & Anacreontis τὰ ὀφθαλμοῦ φλογεῖν, ἢ τὸ ὀφθαλμοῦ πρὸς λαμπρότητα εἰκότες. Imò, flammea isthæc lumina,

concordi cum humorum confluxû triplici, quorum disparilitas atque discordia concors (*consistentiâ quippe variant, at pelluciditatē decertant*) omnem omninò humani ingenii captum superant. O mira fluiditas *aquosi*! O mirifica vitrei consistentia! O miranda firmitas atque compactio *trifidi* (*variùs enim quadrifidum illum reperi*) *crystallini*! O mirabilis omnium diaphaneitas atque resurgentia, tunicis licèt singuli obvelati sint. O admiranda nominatim *crystallini globositas, unitas & insertio*. En quippe *sphæram*¹ nobis exhibet, haud quidem Mathematicè globosam, verùm affabrè, leniterque anteriora, posterioraque versus depressam.

Tantâ insuper dexteritate corpus illud trigonale compactum est, ut compagis nexus omnem fugiat vel lynceum contuitum (*nisi accidat illum, uti id vidi, in veterum glaucōmate, vel tripertitum, vel quadripertitum præ nimiâ ariditate*² *findi* atque

lumina, Divini signadecoris, ipsi Christo tribuuntur in symbolum ejus & pulchritudinis, quâ suū in amorem nos pellicit; & iræ, quâ plenus, hominum ulturus est flagitia. Apoc. i. vers. 14. & 2. vers. 18. & xix. vers. 12.

Sed affectus citra, en oculos rutilantes, atque flammigeros, ac morè felium, leonum atque pardorum, noctû lucidum fulgentes, recens præsertim à somnò, in Cæsare Tiberiò, Galenò, Asclepiodorò, Scaligeris, Cardano, Casaubono, Porta &c. &c. Iphis quippe singulis id evenit quod Alex. Aphrod. explanat Probl. 1. 69. τὸ ἐπὶ πικρὸν ἀηλοδὸ-
π πνεῦμα συναγόμενον καὶ πολὺ γιγνώσκειν ἐν τῷ καθεύδειν, ἀδρόως & πολὺ ἐξὸν καὶ τὸ σκότος, καὶ λάμπει αὐτὸ, ὥστε φωτεινός. Spiritus nempe visores somno plurimùm congestos, & repente ac ubertim, evigilantibus & oculos aperientibus, in tenebras irrumpentes, ipsas collustrare, atque sic splendores vidèri.

I Eleganter à Gal. x. de usû Part. cum ligneo comparatur globo, cujus alterum hemisphærium est aquâmersum; alterum verò supernatat, διὰ τὸ ὑαλοειδὲς μέσον ὀχεῖται τὸ κρυσταλλοειδὲς, οἷον σφαῖρα ὡς ἡμίτομος ἐν ὕδατι. Medius immergitur crystallinus vitreo, ceu Sphæra quadam, media immatans aque. Vel, medio vehitur vitreo crystallinus, quasi media secta quadam Sphæra in aquâ.

2 Paulo siquidem Æginetæ nequaquam assentior, dum glaucedines asferit, crystallini humoris affectus esse humiditate transmutati casum in colorem,

atque hiscere) sed digitorum duntaxat dexterò compressû sese pro-

lorem, τὸ γλαυκώματα τῷ κρυσταλλοειδῶς ὕγρῳ πάθῃ εἶναι ὑπὸ ὑγρότητος μετα-
 βαλλομένου ἐπὶ τὸ γλαυκόν. Illum locus ille decepit, quem ἐν τοῖς Ἱατρικ-
 οῖς ὅροις legere est, ubi vetustus ille, quisquis sit definitionum illarum
 Auctor, glaucomam definit πλὴν τῆς κατὰ φύσιν τῆς ὀφθαλμοῦ ὕγρῳ εἰς τὸ
 γλαυκὸν χροῖμα μεταβολῇ, mutationem naturalium humorum oculi, casum
 in colorem. Ne autem multus sim in adducendis rationum ponderi-
 bus, quæ me procul abducunt ab Æginetâ, unicum proferam Per-
 gamenum, quem, hâc in re, simiolus ejus (Paulus enim Galeni simia
 passim audit) pessimè imitatus est. Galeno namque, conceptis ver-
 bis, glaucoma siccitas est & concretio immodica crystallini humoris, τὸ τῶν
 (inquit lib. 10 de usu part.) ὀφθαλμῶν πάθημα, τὸ αἴτιον τῆς Ἱατρικῆς ὀνομαζό-
 μενον γλαυκώσεως, ξηρότης μὲν ἐστὶ καὶ πῆξις ἀμετρεῖται τῷ κρυσταλλοειδῶς ὕγρῳ. Ab
 illo igitur Magistro tanto, & quod potius est, ab ipsâ Magistrâ rerum
 experienciâ, doctus, firmissimè assevero glaucomatum omne à crystallini
 squalore atque siccitate repetendum esse, quando scilicet impurus, si-
 mulque siccus, crystallini globulus evadit, & ex aqueo & molli at-
 que perlucente, terrenus & siccus nec-non opacus redditur, dum scili-
 cet vel gypseo, vel calcario, vel tartareo inquinamento sordescit,
 siccatur & opacatur. Haud secus ac enim tophacea, nodosave in
 calculosis, arthriticisve concretio, nihil nisi impurum siccum & opa-
 cum exhibet, sic revera ubi crystallinus humor à particulis tartareis
 inquinatur & siccescit, tam firmiter cogitur atque solidescit, ut are-
 nati, vel gypsi, vel calcis, vel albi denique tartari frustum sicciti-
 tate, duritie, asperitate & opacitate referat. Talem profectò, quem ex
 vivente oculò effodi & erui contuitus sum, tartareum crystallinum con-
 servo. Nec modò siccescens impensius, in massulam, seu potius or-
 biculum utrinque depressum, coagmentatur, sed & instar sitientis ter-
 ræ, rimas agit, & pineorum Americanorum morè, quorum puta-
 men aplicatione nimia triquetrò hiatu discedit, trifariam finditur.
 Imò quadrifariam discissum illum vidi, & crucis, stellulæve ideam
 phantasie meæ excitantem. Sive autem in tartaream lenticulam con-
 creverit minimè hiscentem, sive tripertitò, quadripartitòve diffindatur,
 perpetuò tamen visionem abolet, ut experientia id mihi comprobavit,
 auctoritas insinuavit, & ratio dictavit. Nullum quippe oculum glau-
 comate morbidum conspexi, cujus actio non fuerit abolita, τυφλοῖ γὰρ,
 ἵππερ π καὶ ἄλλοι τῇ κατὰ φύσιν ὀφθαλμοῦ ὕγρῳ. Occecat autem (glaucoma
 scilicet) præ omnibus aliis oculi vitiis. His & adstipulatur ratio, qui
 etenim corpus usque adeò terrenum & opacum, intraque luminum
 orbes prognatum, & oculorum fenestellis è diametro oppositum,
 luminis radios non interciperet?

prodat. Tanto demum artificiô triquetra cryſtallus iſthæc humori albugineo immergitur & inferitur, ut non tanquam gemma auro inclufa, ſed tanquam *gemma gemmæ conſerta* renideat, rutillet atque ſplendefcat.

Tunicarum oculi ſeptem non minùs mirifica ſunt *varietas* atque *contextus*, *niveum* quippe *candorem* æmulatur *adnata*. *Corii* denſitatem, firmitudinem, duritiem & opacitatem poſſidet *ſclerotica*; anticè tamen, (quâ ſcilicet partè *cornea* dicitur *diaphana*,) rebus illius, ut & nominè mutatis, *cornu* vel *pellucidioris diaphaneitatem* vincit. Pelliculæ nigrioris *uvæ inverſæ* opacitatem ſibi arrogat *Uvea*. Cerebri *medullæ* griſeum alborem, *arterioſo* ¹ *ſanguinè roſcida ſit licet*, ſibi *retiſformis* vindicat. *Ciliorum* vel nigriores, denſioresque *phalanges ciliaris* exhibet; imò, non unicâ vel nigredinè, vel fuſcedinè donatur, ſed, Iridis morè, *mille trahit varios ad-*
verſo

I Quis Neotericorum ἀελεψίαν ferulâ non cædat? *Has* quippe negant *arterias retinæ*. At illas oculis ſubjicio fidelibus, ab *internâ & anteriore carotide juxta nervos opticos*, ſurculis diffuſas numeroſis per totum expansum *retiſforme*. Mihi fidem ſi derogant, vel *Naturæ Librum* conſulant, vel ad *Galenicos Manes* adeant, *X. de P. uſu*, quò diſcant, & vere diſcant, ταύτης πᾶς ἀρτηρίας (venas addit ſed falſo) πολὺ πλείονάς τε καὶ μείζονας, ἢ καὶ τὸ ἴδιον ὄγκον ἔμφοιλησποιδῶς ἔχιτων εἶναι.

O ſuperbi ſæculi tenebras *Cimmerias*, ſed *Anatomês* vel unâ facè diſcutiendas! O vituperandos *Artifices*, qui *luxatam corporis omnium inſtructiſſimi compagem*, ejus ignoratâ ſtructurâ, reſtituere ſtudent! En caſum *Vobis abſtruſum & impervium*. *Oculi iſtû*, (uti & *Fernelianô liquet exemplô*, de *Abd. rer. cauſ. II. xv.* & *Henrici II. noſtris in Annalib.*) vel *valentiſſimus homo* de medio tollitur ἀφ' αὐτοῦ τε καὶ παραφ' αὐτοῦ. *Compulſûs* nempe *oculus*, *iſtûs vî*, in altiſſimam orbitam, arteriolam tundit *anterioris internæ caroticæ*, quæ ab *opticis* eſt indivulſa; atque ſic media crepat, & ſanguinem *lethiferum* effundit in *cerebri baſin*; ſuis enim inibi grumis, utriuſque tum *caroticæ*, tum *vertebralis* confluentem intercludit, quo intercluſo, *commeatus omnis & intercluditur cerebrum inter & cor*; atque ſic hominem ſuffocari conſequens eſt ſuis & principibus, & miniſtris, ſenſibus orbum.

versò solè colores; atque præterea ad luminis appulsum, vel recessum, mirabiliter sese vel contrahit, vel dilatat, ut oculi pupillarem, rotundamque fenestellam vel stringat & angustet, vel protendat & expandat. *Aranei* filà, vel subtilius

I. Τὴν κόβην διπύκνεται τε καὶ σπύγγεται, ἢ τε σπιδάμνεται καὶ σπιδάμνεται, pupillam dilatarì atque constringi, vel expandi atque contrahi, passim lego. Id igitur Veteribus detraxisse sycophantari est. En porro mirificæ motionis illius organa meam ad incudem revocata.

Inter utriusque corneæ confinium, quæ scilicet esse desinit opaca, & diaphana fit, circulus est, è cuius oris internis fibræ carneæ centram ad pupulam protenduntur, atque sic pupularem constituunt musculum, cuius textum exterius atque multicolor, (corneæ obversum diaphanæ & internæ, sed ei nequaquam attextum,) IRIDEM describit. Illius igitur musculi caudæ, sive apices, circulum minorem habent alterum, in quem, seu suum in centrum, orbiculatim desinunt: Et circulus minor ille ipsa est oculi fenestra, seu pupula, qua pupuli videmur.

Fibras autem pupulares illas uti spiritibus retina collustrat, ita suâ & illas, ne arescant, proluit lymphâ, de quâ inscite nugantur, aquei nominê humoris.

Contractis igitur pupillaribus fibris, hoc est, à minori circulo ad majorem reductis, latior fit pupilla, iris verò strictior; sicut ediverfo, fibrillis diductis atque laxatis iisdem, major fit iris, minor autem pupilla, idque ratione & luminis vel multi, vel pauci; & objectorum vel propiorum, vel distantium.

Musculum insuper illum, quem Veteres oculi coronam vocant, millenis suis ab originibus circulatim refeco, & auricularis, coronæ ritû impositum apici illum & expando & contraho, atque sic, cum myriadas fibrarum ejus multicolorum; tum iridis atque pupillæ vagum atque mutabilem ambitum delineo.

Tribus porro vitiis, (raris quidem & ἀσυνήτοις, sed ipsâ verioribus Veritate) ciliares illas Auctorum fibras genuinum efficere pupularem musculum evinco. Primum enim illò palpitante, sola pupilla premulo concutitur motû: Sic illo convulso, id est, sua principia versùs jugiter retracto, tam effuse diffunditur pupilla ut iridem abforbeat: Paralyticò demum, sive laxiori atque longiori eodem, iridis ambitus in tantum ampliatur, pupillam ut ferme claudat.

Isthæc autem vitia postrema duo, sui ratione ἔστιν, Veteribus notissima fuisse adversum Neotericos, (ἔστιν δὲ ἡ ἀντιπαρὸς) contendo, τὸν γὰρ

lius texta, superat *aranea*. Opus denique *bombycinum* omne *albuginea tunica*, tenuitatē suā, longē antecellit.

Nervos opticos dum speculor, en me admirationē affectum novā, dum ab ipsis suis medullaribus, atque *fibrosis thalamis* visuntur oriri ab invicem discreti, sed ut breve post intervallum uniantur, ac rursus disjuncti, triplicem (*uti vulgò ferunt*) ad oculi tunicam effingendam sese diffundant ¹.

Musculorum sex motoriiis nervis, arteriis, venis, tunicis & adipē copiosissimō instructorum, opus & artificium omne, αὐτοψία, atque seriā tanti miraculi rurationē, longe majus (*apud Vos, Auditores ingeniosissimi atque sagacissimi*) pondus habitura sunt, quā verbis meis, si de tantā partium illarum structurā aliquid ipsis decederet.

Hiscē igitur Præfatis meis Anatomicis colophonem additurus, auris nostræ primū exteriora quædam, *lobum, antilobum; helicem, anthelicem; tragus & antitragus* lustrabo; ac subinde ipsum auris ² antrum (*eius cum canaliculō in ³ fauces*

γὰρ Veterum τὴν κόρη ἐνρύττει, καὶ στενότης ἢ καὶ τιτὸν πρῶτον ἀπλάσιν, ἢ ὕστερον, ne Musæ quidem Atticæ aliter intellexerint quā de pupillâ vel conformationis vitio, vel deinceps, aut ampliori, aut strictiori? Imò, pupillam ἢ λόγῳ νοσήματι, ἢ φύσει, vel morbi ratione, vel naturâ majorem, minoremve commemorant. Et id ipsum præterea sonat illorum pupula ἢ διεσταλμένη, ἢ τε συμπεριθεῖσα; Vel aliter adhuc, ἢ τε ἐνρυσμένη, ἢ τε μειωμένη; Vel simpliciter, ἢ τε μείζων, ἢ τε μικρότερη. Væ Vobis præjudicio cæcatis, & meorum interim & tremoris, & convulsionis, & paralyseos ignaris.

Coronidis vicē Medicos & alios ὑποδειγματίσω sibi fingentes Tullii, Ovidii, Plinii, Agellii, aliorumque δίκους, *duplices singulis in oculis habere fenestras*. En Vobis Oculariis oculatiorem Salmasium super Hesychii διαστροφῆς, suis in Sol. Com. T. 1. p. 190. Vos rursus pudeat indoctiores Monacho, Zonaræ siquidem δίκου Ἀναστάσιου διότι ἐκαλεῖτο, ὅτι ἀνομοίας ἀλλήλαις εἶχε τὰς κόρας &c: O pudendam Medicorum ἀμολυπῆαν vel acriori levandam ὀξυδερκίαν quam hocce Meo!

¹ De Herophilianis spirituum animalium canalibus istis, deque omni aliâ mirabili structurâ totius oculi Divine Gal. disserit, X. de usu Part.

² Neoterici complures, quo sunt Nostros in Majores odio, an-
trum

ces perviō) in osse petroso, ceu in petrâ, vel in ¹ rupê, Dei
ipissimō digitō excisum, penitiūs subibo, & omnes ejus
cavernas, seu potiūs cellulas, aut cameras quatuor, meatum ²
scilicet auditorium, concham ³, labyrinthum ⁴, & cochle-
am

trum illud Veteribus inaccessum scriptitant. Sed putidam calumniam
esse, Contextibus liquebit, modò proferendis.

3 Iter istud, primus omnium V. de gen. Anim. 2. Philosophus
indicavit. Inibi quippe docet ἐπὶ τῷ πνευματικῷ μορίῳ τὴν τελευτὴν τῆς αἰ-
σθητικῆς εἶναι τῆς ἀκοῆς, extremum sensorii auditūs ad partem spiritalem,
(id est, extremum in palati fornicem) terminari. Et ne quis Vete-
rator meam glossam, seu parenthesisin, repudiet, discat, ex Hist.
An. 1. c. XI. τὸ πῶρον ἐκείνου ἐς τὸ σῶμα ὅσον ἀφικνέσθαι, semitam illam
in oris pertendere cælum, seu palatum. Auris igitur antrum Contextū
illo, vel Uno, Veteribus nequaquam inaccessum, sed pervium est.

1 Εἰκὲν τὸ ὀστέον σκληρὸν τε καὶ ξηρὸν, καὶ ὁμοίον λίθῳ, istud os & durum,
& siccum, ac petram referens, primus descripsit Hipp. Lib. π. ἀρχῶν.

2 Τὰ τεύχεα τῆς ἀκτῆς aurium foramina, idem, medius fidius, apud
Hipp. sonant, ac Nepotes apud ejus οἱ πόροι οἱ ἀκουστικοί, Meatus au-
ditorii. Imò, Hipp. ipse meatus illos πόρους vocat σκολιὰς καὶ στενὰς,
ductus obliquos & angustos. Tullius vero, multos flexus illos, duos vo-
cat & quasi corneolos introitus. Alii autem ipso adhuc vestibulo ma-
gis hærentes τὴν κυψέλην dixere, aurium alveare sordibus scatens, quas
à loco κυψελίδας vocitant, & de quibus, non Soli duntaxat Ἰατρῶν
παῖδες, sed & Clariss. quique Viri Arist. Tullius, Plin. Meletius, &c.
plura scripsere, quam Neotericorum ὁ Δεῖνα. Is quippe, quæ sua li-
cèt operâ, id lemmatis elucidandum præsumferit, nullis interea va-
luit vel ingenii luminè, vel Anatomès luce genuinos ceruminum de-
tegere latices. Ignoravit enim, unâ cum aliis Scriptoribus, totius au-
rium antri glandulas, toti scilicet ejus cartilagini, pilosâ sub cutē,
firmiter appressas, quæ recrementum illud spissum, oleosum atque
sulphureum, biliosumve, perinde ab arteriis emungunt, ac jecoris
acini bilem à sanguine repurgant.

3 & 4 Concham illam, atque Cochleam, Empedocleum auris esse
τὸ κοχλιῶδες lucè meridianâ clarius est. Isthæc igitur auris internæ
structura cochleæ adinstar contorta, ac in spiras revoluta, vel ipso Hippo-
cratis innotuit ævo, Neotericos igitur pudeat, vel istud ignorasse,
vel Veteribus detraxisse. Præsertim, quòd Empedocleō auris illò buc-
cinò, multos Nobis Tullius aurium flexus buccinaverit, intra quos
amplificatur aër; illosque cum testudine atque cornū comparaverit, in

am¹, duobus auris internæ cum musculis (ceu *lacertis*², petræ cavernulas illas perreptantibus) propiùs contuebor. Id autem eò lubentiùs exequar, quòd cryptis in illis (*quæ tum caroticis irriguæ sunt internis, tum nervorum myriadibus*³ à quintò donatæ conjugio) rerum Me delectet varietas. Insunt enim primùm *fenestellæ*⁴ duæ, Ovalis una, altera rotunda, quibus Aures, *Disciplinarum Organa*, nostram ad mentem addiscenda transmittunt. En deinceps mechanica duo, *incudem* nimirum, *crusculis* alterò, atque alterò, ceu columnis duabus innixam atque suffultam; & *malleolum* suis & manubriolò, & capitulò, & processibus instructum. En denique vel bellica, vel equestria duo, *tympanum*⁵ nempe, idque duplex, chor-

quibus *tortuosis & inclusis resonatur, & soni referuntur ampliores*. O Lectorum oscitantiam obelo dignam!

I E quaternis cavitatibus unus duntaxat *Labyrinthus* superest Veteribus ascribendus. Id ut præstem, nullus mihi labor intus erit. Primum namque Hippocratis τὴν τῶν ἑσίων κοίλωσιν σπαραγώδεα, *aurium fistulosas cavernas*, Interpretum fordibus obseratas, referarem merito. Sed est acutior mihi pugio, quo juguletur adversa causa. Hippocratis enim Nepotes, conceptis verbis, illi fistulæ tribuunt τὰς ἑλικας τὰς λοξὰς δίκην λαβυρίνθου, εἰ αἰς τὸ πνεῦμα οἷον κυλινδρεται, *flexus & ambages LABYRINTHI adinstar, in quibus aër veluti volutatur, seu volvitur atque revolvitur*. En rursus, Diocletiani more, apros occidi, sed alter utitur *pulpamentò*, & Me interea Diris devover, quod ipsi Veteres evincam inaccessos esse. O dura, sed æquo interim animo ferenda fata!

2 Hic *lacertos* homonymice sum elocutus. quo nasutis mea foret acceptior Metaphora, de ipsis in petrâ reptantibus.

3 Nervorum dixi myriadas, frequenti doctus αὐτοψία. Rudes illos igitur apage, qui mirificam, *Cardinalis* v. g. Richelii, ὀξυηκοῖαν ab ἀκυστικῇ duplici repetunt. Librum enim Naturæ ἀναμάργητον si diligentius evolvisent, non duo duntaxat nervorum fila, sed filorum myriadas in aurem dispergi comperissent, Vid. pag. 178.

4 Uti namque *Oculos*, sic & *Aures* Natura fenestravit. Quod etenim *Oculis* est *pupilla*, id *Auribus* illæ sunt *fenestræ*.

5 Isthæc integri Synecdoche Hippocrateam designat pelliculam, quæ in auditorio meatu juxta os durum, ad instar araneæ tenuis est, quaque præ reliquis pelliculis est siccissima.

En

chordaque contentum transversâ; Et *stapedem*, ceu subicem ephippiarium, atque pedaneum, qui interius profectò mirificè striatur atque sulcatur, nec-non quoquo versus, *dispari stapedum sortè*, tunicâ¹ tenui succingitur & occluditur, atque ligamenti demum interjectû, *ex ejus apicè Sesamoeideo*² *protensi*, validè suam ad petram, *suum velut ad Ephippium*, adalligatur. Istis tandem omnibus & singulis accedunt & illæ Musis gratissimæ solitudines, quas per universum auris *labyrinthum* captant, & in quas profectò si ulterius penetra-rem, jurè meritoque vererer, ne filô Ariadnæô carens Ego, egressum exinde quærirarem frustra, atque sic interea loci occasio sese mihi subduceret Vobis demonstrandi, *Spectatores curiosissimi, atque Dei tot mirabilium studiosissimi*, quæ Vobis demonstranda mihi incumbunt, si priùs hujusce cadaveris compagem universam in *truncum* & *artus* divisero; atque rursus *truncum* dispescuero in³ &c.

En rursus igitur Veteres suis *inaccessos* Sycophantis, hæc quippe *sine fūco*, Hippocratea sunt, τὸ δέρμα τὸ πρὸς τῇ ἀκοῇ, πρὸς τῷ ὁσείῳ τῷ σκληρῷ, λεπτόν ἐστιν ὥσπερ ἀράχνην, ξηροῦτατον δ' ἄλλο δέρμαλος.

1 *Membranulam* illam, striato attextam Stapedi, Scriptoribus propterea latuisse putem, quod vel *obelô* vel *acû*, Stapedem eruant, & amiculum illud perforent, quo perfoſto, nihil nisi Stapedis *cavum*, ejusque *Strias*, *paucis notas*, cernere est.

2 Quam inepte *quartum* istud *officulum* vel *cochleari*, vel *squamæ piscis*, comparent, ejus *solida* liquet, globosaque substantiâ. Et quam mendaciter rursus, id Sibi vindicet ὁ Δείνα, cui plauserunt *Amici*, ex *Columbo* patet. Is etenim, (antequam noster ὁ δείνα vaziret in *cunis*), id *officuli* descripsit*, *capituli rotundi* nomine, quod aptiùs *Sesamoeideum apicem* dixi, utpote quia *colore*, *figura*, & *soliditate*, (*mole vero nequaquam*) *ossa* refert *Sesamoeidea*.

* Lib. de Off. 1. Cap. vii. pag. 27. Edit: Ven. M. D. LIX.

3 Istud certè τὸ &c. addidi merito. Aliàs namque, tota nunc delineanda foret ἐλόμελῖα, quam Anatomes meæ Εὔχειρήσει publica prima, (*Singulis iterata diebus matutinis atque vespertinis*, à 3. Feb. in 3. Martii 1672.) & *resolvi*, & *enarravi*. Tanta autem scriptio onus excresceret in ἀμαζῖαιον, & mole sua Lectorem omnem absterret. Nunc enim, si unquam, μέγα βιβλίον, μέγα κακόν. Et exinde fit ut Neotericorum *Epitomis* totus mutiletur homo; & *ingentia*, sed *completa*

plena atque mirifica, jaceant Galenica de Partium usu Volumina.

O quam pauci, Carneadis Academici more, superiora corporis Osteo repurgant Elleboro: Alias namque, mens ipsis tam læva non foret Scriptores in optimos.

F I N I S.

Καὶ εἴτε πάσχει ἓν μέλος, συμπάσχει πάντα τὰ μέλη • εἴτε δοξάζετε ἓν μέλος, συγχαίρει πάντα τὰ μέλη. 1 Cor. XII. vers. 26.

Εὐρύοια μία • Εὐμυνοια μία •
Εὐνπάθεια πάντα,

Hipp: Lib: Π. τρεφῆς.

m. d. 4

CAROLI DRELINCURTII,

Medici Regii in Galliis,

N E C - N O N

in Almâ Batavor. Acad. Professoris
Medicinæ Primarii,

LIBITINÆ TROPÆA,

pro concione,

Quum Fasces Academicos deponeret,

computata;

Die Solemni, VIII. Feb. 1680.

W. B. W.

P R O G R A M M A

Valvis affixum Academicis, hujus Orationis pridie.

Sicuti votivæ morientium
voces *religione* quâdam exci-
piuntur, ita & *craftina** mea
vestri Rectoris expiraturi
verba *religiosis auribus* hauria-
tis velim. Occasione siqui-
dem recens nobis ereptorum
Nobiliss. *Mosædamii*, & Il-
lustris *Thiltii*, Acad. Cura-
torum; nec-non Ampliss.
Golii Consulum Præsidis; ac
trium insuper Professorum
Consultiss. nempe *Cæman*;
Solertiss. à *Schooten*; & Li-
teratiss. *Uchtmanni*, aliquot
Libitinæ Tropæa sum enarra-
turus, eaque

Singu- laria,	{	morbis	{	capitis,
		vulga- ribus		pectoris, abdomi- nis, & to- tius cor- poris;
vel	{	eventibus raris, ab ævô Loti, ad <i>Ca- rolum</i> usque <i>IX.</i> <i>Galliar. Regem</i> ;	{	
Plura- lia, nu- meró- que vel	{	certô, à duobus ad 1500000;	{	
		incertô, à diluviô <i>Noachi</i> , ad <i>Christi</i> <i>Natalem</i> .		

* *Ne glorieris de die craftino, quia nescis, quid pariturus sit dies.*
Prov. cap. xxvii. vers. i.

AMORTE MORIERIS.

Gen. 2. vers. 17.

Sicut per unum hominem peccatum in mundum introiit, ac per peccatum mors; ita in omnes homines mors pervasit quandoquidem omnes peccaverunt.

Rom. v. vers. 12.

Stimulus verò mortis peccatum est: & vis peccati Lex est.

i. Cor. xv. vers. 56.

Quis vir ita vivat ut non experiatur mortem? eripiat se ipsum à sepulcro; Excellentissime?

Psal. LXXXIX. vers. 49.

GENEROSISSIMO

D. D.

SALENTINO JUSTO SINOLT,

BARONI VON SCHUTZ,

SERENISSIMI

BRUNSVICENSIVM

ET

LUNÆBURGENSIUM

DUCIS

CONSILIARIO INTIMO,

AC

NEOMAGUM NUPEER

LEGATO

PLENIPOTENTIARIO,

C. DRELINCURTIUS

S. P. D.

Hominem Diogenes ipsô meridiê, accensâ lucernâ
quærit, nec reperit; hâc ego meâ, publicæ lu-
cis, ferali tædâ Lectorem dum quærito, qui aliter me,
quàm cursorias legat Epistolas, en Te, *Vir Illustris*,

N U N C U P A T O R I A.

animi Tui dotibus non minùs splendidum offendo, quàm & Natalibus clarum, & Muneribus conspicuum suspicio.

Te siquidem, *Vir Excellentissime*, quò studiosiùs observo, eò certiùs apud me constat Tuos annos animò Te præterisse semper, & maximò propterea Tui meritò (*nec unius Avitæ Tuæ & Nobilitatis, & Virtutis ergò,*) Augustissimam ad Cæsaris Aulam, ætatis Tuæ quinto duntaxat ineuntê lustro, Delegatum esse. Et inibi profectò, ingenii Tui Excelsitas atque Magnitudo tergeminis Tuis cum honoribus certatim refulsit.

Tantus & ille Genii Tui splendor, tantæque Tui, (*Neomagi nuper ad Europæ pacem Perspicacis ac Omnipotentis Internuntii,*) Dignitates me sicuti traducunt in admirationem, ita & Gloriæ Tuæ promovendæ stimulo me fodicant jugi. Sed eheu! Curarum ingentes volvo pectorê fluctus, Tuis tot laudibus impar me tubicinem esse mecum dum reputo; nulla namque latera mihi satis firma, quò meritis Te præconiis in Cœlos efferam: Isti propterea mei spiritûs exilitati, quâ tuba remissè clangit, scriptionê prospicio.

O utinam mihi, è Tubicinê Scriptori, venæ saliant supra Plinianas, quò Tibi, *Virtutibus Trajanò potiori*, Panegyricum dicam Pliniano perenniolem! Verùm, quia tantam scribendi facultatem mihi Deus non concessit, consultiùs est, VIR ILLUSTRIS, tot isthæc merita Tua grandia altum silêre, quàm ingenii deterere culpâ.

Sed, ut undè orsa est, in eodem hæcce terminetur Nuncupatoria, Te mihi Lectorem gratulor acris & subacti iudicii, quò lemmata mea vel calumniis absolvas &

N U N C U P A T O R I A.

& protegas; vel plagii damnes & probroso confodias obelo. Uni quippe Tibi, exquisitissimo rerum æstimatori, Oratio si displicet, densis ad me revolabit sepelienda tenebris: Sin autem arridet, contento, nec fugientê, legenda reveniet oculo, atque sic mei derisores lævi pectus erunt premendi. Me siquidem Oratorum Præco defecit, qui profanos à me stultosque scurras procul arcuerit. Illi propterea, *sacram juxta pæmiam*, * me non solum spreverunt, verum, suis, *tot illi crabrones*, venenatis aculeis ita pupugerunt, hæc ut publicâ lucê, *aëre ceu liberiori*, & *apricatione*, pestilens venenum illud difflassè sufficiat nequaquam, ni Tuis, *mî prudens Opifer*, mihi nunc (*mutis Nostrum Aegri atque Medici permutatis vicibus*), præstò sis Alexiteriis, & reliquum mihi virus aspersum, nec adhuc discussum, sed serpens, coërceas atque perdomes, quò hæcce Tecum vigeat, floreatque pagina
 IMMORTALI TUO NOMINI
 CONSECRATA.

a Prov. Cap. XXIII. vers. 9.

PRÆ-

P R Æ F A T I O.

Nihil esse quod invidia non arrodat meæ periculô famæ comperio; illius enim obtrectatio me rodit, me lacerat. Nuperis quippe diebus Fasces depositurus Academicos, lugubres illos, lugubris deposui. Sed meos Auditores dum plurimos in luctum voco; ecce, malevoli suam in me exæstuant invidentiam, & plenis buccis me Polyantheam exscripsisse ^a deblaterant. Isti nempe maledici Polyantheam totum suam in medullam sambucina viliolem, ita converterunt, ipsâ ut Laverna callidior etsi forem, nullum nihilo secius è Polyanthea suffurarer ἡ ὤττα, quin protinus plagiarium me deprehenderent.

En me igitur αὐτὸφωγον, & furtivi Tota multiplicis conscium atque confitentem. Quid etenim furtum negem capitibus tam acutis? Illos nimirum Φοῦξος nihil fugit quoniam acutiè suâ vel in animos penetrant & corda scrutantur.

O quàm stupeo tam altam illorum ^b sapientiam! O quàm mihi dolet quòd, præter Epitomen Sennerti, & glandularum maximam unam, atque minimam alteram, ipsos putaverim sapuisse nihil. Nunc porrò constat apud me, Polyantheam ipsos nosse. O reconditas Virorum Literas, quibus universus Literatorum Chorus assurgat! O dolenda Literariæ Reip. fata, quòd Poly-

^a Nam, sicuti lingua sapientum bonam profert scientiam; ita os stolidorum eructat stultitiam. Prov. cap. xv. vers. 2.

^b Eruditio stultorum scaturigo est stultitiæ. Prov. cap. xvi. vers.

P R Æ F A T I O.

yantheam e tanti Viri, nullam ad praxin revocent? Aliàs certè, mirifici fructus ex illo cornu copiae nobis offerrentur, quibus in admirationem atque stuporem traduceremur; sed nos stupere nolunt, illorum namque dotes miraremur nusquam. Prudentes itaque & ab orando & à scribendo sese continent. Ipsis siquidem abundè est Judices in me ipso Momo & otiosiores & mordaciores sedère: Illorum nihilominus reprehensionem longè fugissem, si Rector expirans, Professor & expirassem. Mea scilicet fata suprema, (etsi me raperent ad Divos, & illorum foret meam Ἀποθέωσις celebrare,) minùs ipsis invidiosa forent, quàm halitus hicce meus in oris Batavis. Sim Divus, modò non sim Vivus.

Est & aliud rei pondus, quod me, licèt superstitem, illorum invidiâ liberasset, si rationibus nimirum ad Incolas Lunæ concatenatis vel Præ-Adamitas, vel alterum Orbem, Orbe in illò Lunari, astruxissem. Tunc, meherclè, laudum diribitores illi suis me plausibus in cælos extulissent, ubi felici nunc ferirem sidera verticè. Sed, cùm Jovi minùs fuerim in deliciis, fors alia sustinenda venit: atque adeò, si qua mihi virtus, illâ me tacitus involvam; & mihi canam & Musis.

Interim caveant æmuli mei, ne invidiâ rumpantur; præsertim, dum contentiùs & identidem à buccinant
am-

c Polyantheâ expressâ, utpote notiori, Theatra velim & expressa Swingeri, atque Beyrlinckii, ad universalis Polyantheæ normam extracta.

d Nam, ut canis redit ad vomitum suum, ita stolidus iterat stultitiam suam. Prov. Cap. xxvi. vers. 11.

P R Æ F A T I O.

ambabus me manibus Apographum excepisse Langii. *Veriùs* Calepinum *me descripsisse proclamarent*, nihil namque sum elocutus, quod apud ipsum non pateat. *Veriùs adhuc*, Elementarium Exscriptorem *me traducerent*, aliud quandoquidem nihil, Oratione mea tota, quam Elementarium Codicillum millies atque millies transcripsi; atque etiam nunc, quid aliud quæso, quàm ejusdem Elementariæ Tabellæ transcriptor fio? Sed INVISUS, (Luci tamen, ut & Invidiæ obnoxious publicæ,) dum ipsi, invidentia sua cæca; vituperandos e in tenebriones transcribuntur.

e Si sapias, sapies tibi, sin derisor eris, solus reportabis. Prov. cap. IX. vers. 12.

ALLOQUIA.

Illustres & Nobiliss. Viri Summates, alta quidem, sed nihilofecius inconcussa Reip. Columnina; Legationum Vobis demandatarum Exornatores Splendidi; Academiae Fautores benigni; Educatores providi, & Altores munifici;

Tu secundum, Juris Academici Propugnator non duntaxat acerrime, sed & vigilantissime Promotor;

Tu deinceps, Ampliss. Cos. qui Hippocrateam dignitatem & Justinianæum decus pariter sustines atque protendis;

Vos insuper, Viri Coss. & alii, atque Scabini, tum Civitatis Almæ Patres Almi, tum æquissimi poenarum præmiorumque Diribitores;

Vosque Magistratus reliqui, quorum & prudenti Consilio & dextera manu suos vegeta hæc Civitas lacertos movet;

Vos præterea Conjunctiss. Collegæ, Scientiarum omnigenum foecundissima Pectora;

Vos etiam, quotquot adestis Honoratiss. Viri, meritis vestris & in Remp. & in Literas conspicui atque suscipiendi, grande meum decus hodiernum;

Vos pariter, Venerandi Protomystæ Oraculorum nullius mendacis spiritus, sed ipsius Veritatis æternæ & sequestri fideles & dispensatores accepti;

Vos deinde, Triplicium Doctorum Coetus frequens ipsis Gratiis amœnior;

Tuque postea, Multiplex Academiae Civis, quem multijuga doctrina, *atque adeò Medica nostra*, & delectat & juvat;

ALLOQUIA.

Vos itidem, Myfteriorum Dei scrutatores indefeffi:

Vos quoque, Themidos fatidicæ pervigiles Proci;
Vos fimiliter, Arcanorum Æſculapii Aufcultatores avidi;

Vos adhuc, ſecretioris Phyſices investigatores naſuti;

Vos demum, chara Minervæ ſoboles, Literis Humanioribus & ubertim lactata & (*vel in præſens*) uberius lactanda.

E X O R D I U M.

Singulis est singulare cordi negotium,
Navita de ventis, de tauris narrat arator^a;
 — Quod Medicorum est,
Promittunt Medici: tractant fabrilia fabri^b.

Cum igitur Medica mea, quam nactus sum sparta, millies me docuerit unicum in vitam ingressum, sed exitus è vita milles nos esse, eosque ita dubios atque præcipites ut nesciatur quid *serus vesper* *vehat*^c; & hac ipsa solenni die surgere queat *amari aliquid, quod in ipsis floribus angat*^d, lubet ex redundantia cordis eloqui^e, ac vestrum in sinum meos effundere luctus. Hippocrateas itaque à luce in orcum migrationes aliquot^f Medica virgula dimetiar, & stipendia peccati, morbos scilicet, nec non Libitinæ tropæa, Medicis etiam calculis computaturus sum. Id enim lemmatis ad nos volentes, nolentes; serius aut citius sepulcri prædam futuros, attinet. Mors siquidem, non ab Hesiodici Promethei furto^g, sed à sacri Πρωτοπλάσης^h fastu in mundum est illata^h, & in singulos dominatur, unis exceptis *Enoch*ⁱ & *Elia*^k, typis Christi. En homo fors tua! En Curator Illustris alter atque alter, maximis vestris in Remp. & in Academiam meritis alioquin immortales!

En-

^a Propert. 2.

Eleg. 1.

^b Hor. Ep. 2. I. V. 115.

^c Prov. 27. 1.

Georg. 1. V. 461.

Sen. Ep. 101.

^d Lucret. IV. V, 1127.

^e Mat. 12. 34.

^f Generari siquidem ipsi est ab Or-

co in Lucem erumpere; Mori au-

tem à Luce in Orcum migrare.

Lib, I. de Diet. p. 82. V. 44.

^g Oper. atque dier. V. 49. & 56.

^h Gen. 3. 5. 6. 19.

Rom. 5. 12.

ⁱ Gen. 5. 24.

Heb. 11. 5.

^k 2 Reg. 2. 11.

En florentissime Consulū Præsul, digne rogo seriore!

En lugende Collega, qui, nuper nobis duntaxat ostensus es!

En flebilis Collega secunde, Archimedis inclyte genio! En demum, Πολυγλώττωτατε Collega tertie, reconditorum literarum penu reconditissimum, fata vestra suprema! Vobis nasci contigit, mori restabat; nascentes enim morimur, finisque ab origine pendet. Hanc autem Constantinus Πορφυρογέννητος cum Tytio terræ filio communem accipit: Spumantis enim libidinis uterque bulla inter faccati humoris utres aliquamdiu fota; sed deinceps *ab orco in lucem* erumpens, idque post Cainum & Abelem natos, longe porrecta serie, nullis unquam mortalium seculis vel abrupta; vel abrumpenda ¹. Nemo quippe tam bardus est, quin vel Ascræi Θεογονίας^m, vel Nonni Διόνυσον διασότοκον ⁿ non explodat? Ortus ergo

¹ Nam abeunte generatione una, advenit altera. Eccles. i. 4.

^m Hesiodi volo Deorum generationes, quas & Θεοποιίας Isidorus Pelusiota vocat Epist. i. 21.

ⁿ Bacchum bi-genitum.

Dionysiac i. V. 4.

- - - 9. V. 10.

Διμήτερα, δίχρονόν τε καὶ διδυραμδονῆ bimatrem, bis natum & duabus januis egressum dixere Diodor. l. 3. p. 137. & Epigram. Gr. l. i. p. 82.

Διδυραμδον κύημα vocatur ab Evagr. Hist. Eccl. i. xi. Fœtus binis foribus exiens. Imo Dithyrambum simpliciter, pro Baccho, enunciarunt alii. Id enim Epitheti non unice Hymno in Bacchum sed ipsi Baccho competit ex Semele nato, & ex femore Jovis, juxta Etymol.

Magn. fol. K α. Fabulam porro vel fuse narrant, vel strictim attingunt, vel false derident Nonni Majores, Hom. Il. xiv. V. 323. ubi legere est Schol. Gr. p. 436.

Hesiod. Θεογ. 940.

Orph. hymn. in Dionys. & in Semelen.

Pindar. Ol. Od. xiii. una cum Schol. Gr.

Herodot. l. i. c. 23.

Euripp. Bacch. universe.

Arist. Nubes, p. 145.

- - - Aves, p. 606.

Plat. Phædr. 241.

- - - 3. de Rep. 324.

- - - 3. de Legib. 700.

Aristot. Rep. 8. 7.

- - - Poët. i. 653.

Apollod. 3, 138.

Cic. 3. de Or. n. 47.

Dio-

ergo noster unicus est, at occasus numerum nescit. Quis enim omnivagas Proserpinæ strages vel fando numeret?

PARS PRIMÆ.

1. **A**n Reges itaque narrabo Carolomannum °, vel Ludovicum VII. p. paralytice vitâ solutos?
2. An Pontifices Leonem decimum q, vel tertium decimum Gregorium r catarrhō suffocatos?
3. An Poëtas Statium s, vel Petrarcham t lethargo sepultos?
4. An

Diodor. l. 3. 4. 5.

Horat. Carm. 4. 2.

Hygin. fab. 179.

Ovid. Met. 3. 3.

Strabo, l. 15. p. 473.

Q. Curt. 8. 10.

Plin. VI. 21.

Plut. Alex. 668.

Arrian. l. 5.

Pausan. passim.

Jul. Poll. l. p. 12.

Lucian. Sacrif. 365.

- - - D. Dial. 202.

Clem. Alex. Strom. l. p. 308.

Athen. 10. & 14.

Julian. Or. VII.

Cyrill. H. Catech. 12.

o Mezeræus ad A. 880. de Carolomanno, Ludov. III. fratre.

p Id A. 1137. 1180.

q Serreus A. 1521.

Jovius enim in Leon X. vit. lib. 4. tam ingenuus non est.

Onuphrius autem venenum suspicatur, p. 351. Balæus vero inter calyces potorios subito mortuum designat, fol. 246.

r A. Cicarella anginam vocat catarrhum illum. Sed mihi angina spontanea nulla tam pernix est ut duabus horis jugulet. At hic Gregor. XIII. apud Thuan. A. 1585. Calvis. p. 947. & Freher. p. 9. nullis omnino præviis adversæ valetudinis signis bihorio sublatus est: catarrho scilicet confestim atque confertim in pulmones ejus irruente.

s Parentis obitum illum luget Publ. Pap. Statius, ex traduce Poeta, Epicedio III. Sylv. 5. V. 260.

t Herculeo morbo detrusus est in lethargum, æt. 70. A. 1374. sicuti fert Bruxellensis pagina de vita Petrarchæ 1660. cui, Chronologiæ ratione, concors est Basil. Editio 1581. atque M. Palmer. Flor. Chronicon; nec-non Freheri Codex, p. 1423. Trifariam ergo Thevetus errat, Cosmogr. XIV. Cap. x. p. 537. ubi Petrarcham extinctum di-

4. An Lucium Verum ^v, vel Constantium ^w, Cæsares, apoplexi raptos?

5. An Ofilium Hilarum ^x, vel Pomperanum Gallum ^y, catalepsi congelatos?

6. An Crotoniaten Athletam ^z, vel Himerium Sophistam ^a, luctifero comitali divulsos?

7. An Bonifacium octavum ^b, vel Carolum sextum ^c, maniaco furore mentis ad Erinnyas abreptos?

8.

dicit *et. 52. A. 1366. præ mæ-*
rore ob amasiam morte sibi e-
reptam. Cætero, Jovium
pudivit istam popularis sui E-
pilepsiam vulgasse; Suetonius ta-
men non erubuit Cæsares fu-
os, Julium atque Caligulam,
comitali vexatos enunciasse,
Lib. 1. n. 45. & Lib. 4. p. 50.

^v *Galenus fuisse apoplexin illam*
vulgasse, Tom. 111. ad Epi-
genem, p. 459. V. 5. ubi Cæf.
hujus obitum enarrat. Quam
igitur Apoplexiam Lucii Ve-
ri, sedentis in vehiculo cum fra-
tre, filer Galenus, illam ore u-
no promulgant Jul. Capitolin.
in Antonin. Phil. n. 14.

- - - in Vero, n. 9.

Euseb. Ol. 237.

Eutrop. l. 8. c. 10.

Victor. Epit. 31.

Oros. 7. 9.

Cassiodor. Chronic.

Herm. C. A. 170.

Suid. in Αποπληξία.

Platin. in Pio I.

Godeau, H. E. 2. 10.

P. Abbæus A. 169.

Le Sueur. A. 170.

Chrevreau. A. eod.

Missam itaque facio calumni-
am Marco Illatam à Caracalla
apud Dion. l. 71. p. 802.

Herodian. 4. 5.

Xiphilin. p. 259.

Volaterr. A. l. 23.

^w *Super hoc Constantio, Apo-*
statae Juliani decessore, Socrat.
est mihi auctor Hist. E. 2. cap.
47. atque Platin. in Pontif. 38.
p. 47. Nam Euseb. ad Olymp.
285. vel Eutrop. l. 10. c. 15. vel
Oros. l. 7. vel Cedren. pag. 249.
mortis ideam non effingunt.
Ammianus vero Marcell. l. 21.
c. 15. atque Zonar. Ann. 3. p.
19. rem aliter narrant.

^x *En dignam profecto histrione*
tanto mimicam catastrophem,
& quidem foecundos inter ca-
lices, teste Plin. Hist. Nat. 7
cap. 53.

^y *Jov. H. 26. fol. 29.*

^z *Ælian. V. H. 9. 31.*

^a *Eunap. p. 129.*

^b *Baleus p. 175.*

Gotofred. p. 49.

Serreus, A. 1304.

^c *Mezeraus A. 1392.*

8. An Cæsarem Balbum ^d, vel Lotharium secundum ^e, phrenitide sua deflagrantes?

9. An Lucretium ^f, amatorio Luciliæ poculo; vel Lucullum ^g, philtro Callisthenis, mente vitæque tandem penitus orbatos?

10. An denique, vel Alberti Magni τὸν δεινὰ, ^h vel Baldum Jctum ⁱ, ὑδροφορέας, Themisone Medico ^k, vel etiam Aëtii Philosopho ^l, infeliciores, suæque rabie, *ceu Cerbero*, transversos ad Eumenidas raptatos?

1. Quid rursùm si ad alios exitus supremos deflexerim?
En

^d Zonar. A. 3. 114.

Cuspinian. p. 189.

Cluver. A. 829.

^e Car. Sigonius, Lib. 6. de Regn.

Ital. ad A. exeuntem 949.

Calvis. A. 950.

^f Lucretii mortem regerit auctor vitæ Virgilii in A. U. C. 698. illius vero furorem narrant Euseb. ad Ol. 171. Volaterr. Lib. 16. Anthropol. p. 384. Cæl. 1. 17. cap. 2.

Glandorp. in O. R. Maroll. in vita Lucretii.

^g L. Luculli mortem Velleius refert ad A. U. C. 703. dementiam verò Plut. infamat, Tom. 1. p. 520. in Lucullo; nec non T. 2. p. 792. An seni gerenda sit Resp? Videtis etiam A. Victor. de Viris Illustr. n. 74.

Volaterr. l. 16. p. 384.

Glandorp. O. R. p. 532.

^h Magnus enim Albertus, Tom. 6. Lib. 7. de Anim. Tract. 3. Cap. 2. p. 232. virum vidit à rabido cane morsum in bra-

chio; cui post 12 annos cicatricis locus inflari cepit, & intra biduum hominem extinxit.

ⁱ Baldus etiam, Melitæo cane, quem sinu fovebat, in labro leviter admorsus est, & quadrimestri spatio exacto in rabiem raptus est & in orcum, testibus mihi fidis, A. Matth. in Diosc. 6. 36.

B. Perdulci, de Morb. animi 14. A. Paræo, 20. 14. M. Denat. Mirabil. 6. 1.

J. Wolf. 2. 433.

P. Freher. 789.

^k Themison veneni perniciem eluctatus est, apud Dioscorid. in Ther. Cap. 1. p. 423.

Cæl. Aurel. Acutor. 3. 16.

^l Philosophus pariter apud Aëtium, Tetrab. 2. ferm. 2. cap. 24. p. 107. & 315. generoso animo affectioni resistens superavit illam; quod Glycas, Ann. 1. p. 64. ab Aetio mutuatus est, sed ejus nomine suppresso.

E c

En Attila ^m, Rex Hunnorum, ob effrænem Veneris luctam,
& Alexander ⁿ, Græcorum Cæsar, ob Bacchi madorem,
sanguineis narium eruptionibus exhaustos.

2. En Oratorem Nigrum ^o, & Upsalensem Protomyftam ^p,
Angina, ^q, ceu laqueo, strangulatos.

3. En Gelasium secundum ^r, & Bonifacium nonum ^s, de
Pontificatu pleuritide pulsos.

4. En Polemon ^t, atque Lepidus ^v, phthifi lethæa scele-
tus uterque.

5. En Maximilian. II. ^w, atque Frederic. Palatin. III. ^x,
pectoris hydrope merfos.

6. En

^m Exitum Attilæ Marcellin. Com.

A. 454. Niceph. Call. l. 14. c.

57. Baron. atque Spondan. A.

454. aliter referunt.

Idatii verò Olymp. cccviii.

Cassiodor. A. 453.

Victor Tununensis A. id. 453.

P. Diacon. l. xv. mortis spe-
ciem silent.

Isthæc igitur hausi è Jordano,
p. 743.

Matth. Palmer. Flor. A. 454.

Platin. in Leon. I.

Cuspin. p. 129.

Munster. 4. de Ung.

Jov. Elog. I.

Pantaleon. p. 168.

Wolf. l. 319.

Mausol. R. A. 34.

ⁿ Cedren. p. 500.

Zonar. A. 3. 147.

Cuspinian. in Alex. p. 216.

^o Plut. de sanit. tuend. p. 131.

^p Th. Swinger. 520.

^q Ludicra Demosthenis crume-
næque salubris argentaria angina,
de qua Plut. in demosth.
p. 857. & Agell. l. xi. c. 9.
ferii mei funestique lemmatis

est nulla. Vinariam autem angina-
nam consultus omisi Manibus
ut parcerem Diogenei Chrysippi,
& Erasmi Hermici.

Videsis Diog. Laërt. Lib. 7. p.
209. Suid. in χρῶσιππῳ.

Erasmi. in Adag. tit. Bibacitas,
ubi historia Scriptori singula-
ris extat, quo Medici rigidi-
us imperent, ægri vero sub-
missius pareant.

^r Plat. P. 168.

Balæus fol. 119.

Baron. A. 1119.

Spond. id.

^s Plat. P. 210.

Balæus fol. 201.

^t Laërt. 4. 101.

^v Appian. Civ. 1. Nec enim Liv.
xc. nec Plin. 7. 36. nec Flor. 3.
23. nec Plut. in Pomp. nec
Glandorp. in O. R. tabem il-
lam Lepidi nostri, Triumviri
patris, designant.

^w J. Crato, in Or: fun: de Cæs.
suo, 1576.

J. Wolfius 2. 932.

^x J. Schenk, l. 2. Obs. 4.

6. En Medicis Fernelianis uni & alteri pulmonea rumpitur vomica; & alluvione sua, tetraque mephiti, lampada vitæ confestim exstinguit y.

7. En Isabellam, Caroli septimi matrem z; atque Catharinam de Medicis a, angore confectas.

8. En pericardii, vel etiam cordis ossæa concretio Gasparis Schombergii b, atque Mariæ Medicææ c, vitales rotas sufflaminat.

9. En Antigonus Δάσων d, & Valentinianus primus e, pectorato sanguine purpuream animam effundunt.

10. En Aristobulum f, & Epiphanium g, vomitu cruoris inanimos.

11. En Timagenem h, atque Condæum i, cibis eructatis morticinos.

12. En Persius k, atque Jovianus l, ventriculi vitio, morteque pallida squalentes.

13. En

y Neuter ipsorum impendentem sibi vitæ diem supremum præsensit, sed in media sanitatis malacia, turbine quasi suborto, mersus est uterque, intra quadrantem, teste fidissimo Fernelio, Pathol. 5. cap. 10.

z Mezer. A. 1435.

a Id. A. 1589.

b Thuan. Hist. 122.

Mezer. A. 1599.

c Rioloano teste oculato, in Anthrop. 3. 12.

d Polyb. H. 2.

Phylarchus apud Plut. in Agide & Cleom. p. 819.

e Sanguinis illam eruptionem è pulmone me pudet apoplexin esse in Hieronymi Chron. p. 187.

Oros. VII. 32.

Cassiodor. A. 375. p. 669.

Paul. Diac. l. XII. p. 159.

Hæmoptoën enim esse patet ex

A. Marcellin. l. 30. c. 6.

Zozim. IV. p. 221.

Victor. Epit. n. 70.

Hieronym. ipsius sanioribus verbis ad Heliodor. T. 1. p. 26. atque Prasidium T. 4. p. 118.

Socrat. 4. 31.

Sozom. 6. 36.

Theophan. p. 53.

Cedr. Epit. 257.

Suid. in Δείας. p. 32.

Niceph. Call. XI. 33. p. 176.

f Jos. B. J. I. 3.

Hegesipp. 1. 8.

g Eunap. in Epiph.

h Suid. in Τιμαριένος.

Videsis & Horat. Ep. 1. XIX.

v. 15. Plut. l. de Amic. & A. dul. p. 68. B.

i J. Serreus, in Henric. 3.

k Suet. in vit. Persii.

l Super Joviani morte alii alia causantur. Sed ex Eutropio, A.

13. En Augustum^m, atque Vespasianumⁿ, alvo profusiori Plutonis ad imperia deportatos.

14. En Cæsares & alios Leonem tertium^o, atque Theophilum^p torminibus fatiferis excarnificatos.

15. En Julianum, Apostatae Patrum^q, & Anastasium, Pontificem Byzantinum^r, immisericors MISERERE MEI *Parcis* tradit.

16. En Trajanus^s, atque Magnus Theodosius^t, muriatica colluvie submersos.

17. En

Marcell. Viñ. juniore, Hieron. Oros. Philostorg. Socr. Sozom. Phot. Cedr. Suid. Zonar. Niceph. Call. Platin. Volaterr. Cuspin. Onuphr. & Pantaleone elicio non unam stomachi cruditatem Joviano lethiferam fuisse; sed *Jovianum* famelicum & coenantem fungis; vino & aliis indulgisse, moxque in conclavi obdormisse, calce recens illito, & prunis æstuosiori, atque ita suffocatum noctu. Externorum enim impetum crapula jovit. Deviant ergo, qui huic morti causam unicam obtendunt, nec multiplices illas concatenant.

m Alvinum Augusti profluvium lethale *Sueton.* insinuat, Lib. 2. n. 98. quod ante me *Cuspin.* atque *Matthias* odorati sunt p. 9. atque 455.

n Suet. 8. n. 24.

Euseb. A. c. 81.

Eutrop. 7. 20.

A. Viñor. Epit. 19.

Oros. 7. 6.

Cassiodor. &

Herm. Chronic.

Cuspin. p. 31.

o Cedren. p. 377.

Zonar. Ann. 3. 86.

Cuspin. p. 166.

p Cedren. p. 437.

Zonar. Ann. 3. 122.

Cuspin. p. 192.

q Philostorgius quidem H. E. VII. n. 10. atque *Sozomen.* H. E. 5. 8. aliud quidpiam narrant, sed fide sto *Theodoreto.* 3. 13.

Theophan. p. 42.

Nicephor. 10. 29.

r Zonar. Annal. III.

p. 88. mortis genus reticet; sed *Theophanes* p. 359.

Paulus Diac. 22. 307.

Anastas. Hist. p. 145.

Cedren. p. 381. conceptis verbis id enunciant.

s Trajanus δι' ὅλου ὑδρωπίωσεν, a quam intercutem contraxit, ob hæmorrhoidas suppressas, è

Dion. l. 68. p. 786.

Xiphilin. p. 241.

Zonar. Ann. 2.

Cuspin. p. 41.

Iste porro hydrops profluvium il-

17. En fidelis Historiarum Conditor Thuanus ^v, & Luxemburgensis Heroïna ^w, pancreatis scirrhusi duro fato succumbunt.

18. En Titus Pomponius Atticus ^x, atque Selimus primus ^y, Turcarum Cæsar, renibus ulcerosi liquefiunt ad tere-
trum.

19. En Epicurum ^z, atque Mercatum ^a, urinæ luxuries inundat.

20. En ultimùm, vesicæ calculis funda nulla, ballista nulla, manu nulla projectis, de capite Vigilii primi ^b, ac undecimi Gregorii ^c, Pontificalis corona triplex; in gremium commune maternum decutitur.

Quid, triplicem illam Microcosmi Metropolin si deferam, ut in planitiem illius me diffundam? vastatricis Libitinæ mo-
ni-

illud *ventris* invexit, quod u-
nice culpant.

Euseb. A. C. 119.

Eutrop. 8. 5.

Oros. 7. 8.

Cassiodor. Chron. Nusquam igitur inter Dionis *hydropem*, & aliorum *diarrhæam* fluctuare est, sed illis utrisque, veluti pinnis, adnatandum veritati.

^r *Socrat.* 5. 26.

Idatii Chron. Ol. ccxcii. A. C. 394.

^v & ^w Teste mihi cadaveris utriusque rimatore sagaci, *Joh. Riol. Anthropol.* l. 2. C. 16.

^x *Cornel. Nepos*, n. 21. *fistulam* asserit *putrem* extremo tempore per *lumbos* erupisse. At fistulosum ulcus istud purulentos in renes refundo, qui fodicante pure cuniculos tandem extrorsum egerunt.

^y *Munster. Cosmogr.* 4. de Turcis, A. C. 1520.

Jovius, Elog. 5.

Cuspin. p. 465.

Gutberleth. p. 526.

Chevreau, 5. 3.

^z *Cic.* 2. de fin. p. 47.

Laërt. 10. p. 270.

Gassend. T. 5. p. 184.

^a *Castellan. de Medicor. vitis* p. 253.

Mercklin 765.

Freherus 1305.

^b *Marcell. Chron.* A. post C. Basilii XIII.

Anastaf. in P. 60.

Platin. in P. 61.

Ciacon. A. 556.

Spondan. A. C. 555.

^c *Matth. Palmer. Florent.* A. 1379.

Plat. in P. 208.

Baleus fol. 169.

Ciacon. A. 1378.

E e 3

nimenta mihi passim occurrent.

En è vestigio Titum ^d, atque Tacitum ^e Cæsares, febre perustos acuta simplici.

2. En gradu factò Paulus Æmilius ^f, atque Pius Antoninus ^g, febre delira conflagravit.

3. En Pericles ^h, atque Camillus ⁱ, pestilente dissolvuntur.

4. Cæsar vero Galerius Maximinus ^k, Juliusque Pontifex

sc.

^d *Tit*i febrem illam e *Suet.* l. 8. n. 10. & *A. Victor.* juniore, *Epit.* 22. nactus sum: Senior enim *Aurelius*, c. 10. de Cæsaribus, *balneum* atque *venenum* profert: sed *venenum* non magis expimit quàm *Suid.* in V. *Δομητιανός*.

Id autem *Philostrophus*, in *Apoll.* *Tyan.* l. 6. c. 14.

Glycas, *Ann.* 3.

Tzetzes, *Chil.* 6. n. 43. *leporum marinum* esse pronunciant.

Jam vero etsi *Plut.* l. de sanit. tuend. p. 123.

Titum acceperit *balneo* peremptum, id nihilofecius nec ævi sui *Tranquillum* exagitat; nec ullos elevat *Nepotes* veneni memores. Quid enim obest hominem insimul febricitare, lavari, & *venenum* haurire?

Cassius autem l. 66. p. 757.

Cedren. p. 179.

Xiphil. p. 216.

Zonar. *Ann.* 2.

Titum enuntiant *itineris aestu hæmorrhagicum*, sed à *Domitiano*, specie juvandi, in *arcam nivis* conjectum & extinctum. Absint

à nobis tam insidiosa fratrum auxilia!

^e *Eutrop.* Edit. Basil. *Taciti* febrem nominatim designat, quam recens *Parisius Codex* expunxit, etsi conceptis verbis apud *Victor.* febris eadem extet, in *Epit.* cap. 51.

Illam porro vulneribus esse subortam elicere est e *Vopisci* *Tacito*, n. 13.

Euseb. *Chr.* A. 278.

Oros. l. 7. c. 16.

Cassiodor. *Cedren.* *Zonar.* & aliis.

^f *Plut.* in *Æmil.*

^g *Jul.* *Capitol.* n. 12.

^h *Plut.* in *Pericle.*

ⁱ *Liv.* *Lib.* 7. C. 1.

Plut. in *Camill.*

Volaterr. p. 321.

^k *Lactant.* de mortib. persecutor. c. 33.

Euseb. H. E. 8. c. 16. & in *Constant.* vit. l. 1. c. 57.

Epiphan. de M. & Pond. T. 2. p. 176.

Hieronym. T. 6. p. 341. in *Zachar.* cap. 14. V. 12.

Theophan. p. 12.

Cedren.

secundus ^l, febre diffuunt colliquante.

5. Sed Numa Pompilius ^m, atque Childebertus primus ⁿ aridiores etiam pumice, lentis ignibus penitus macerantur.

6. Philippus autem Augustus ^o, atque Philippus Longus ^p, quartana mortifera tabescunt.

7. Fēbre demum vel morbillis vermiculata, vel variolis stellionata, geminum sidus Auriacum ab Ecclesiæ cœlo abruptum est ^q.

8. En aliunde Regem Asam ^r, & Poëtam Ennium, ^s, arthritide, ceu compedibus, atque numellis revinctos, Proserpina sibi mancipat.

9. An Cardinalem proferam Fridericum Casimirum, Regis Poloniae filium ^t, atque Francisci primi pellicem ^v, Venera lue, ceu horrendo Dei in scortatores flagello, cæsos ad mortem?

10. An Reges eloquar Balduinum quartum ^w, atque Robertum primum ^x, lepra medullitus exesos?

II.

Cedren. p. 224.

Suid. in Μαξιμίῳ.

Zonar. Ann. 2.

Glyc. An. 3. p. 245.

Niceph. Call. l. 7. c. 20. & 22.

Cuspin. Onuph. &c.

I Jovius, in Pompeio Columna. Onuphr. de Jul. 2.

Ciacon. p. 1372.

Bzovius. A. c. 1513.

m Plut. in Numa. 74.

Zonar. T. 2. p. 10.

n Mezer. A. 558.

Le Sœur. A. 559.

o F. de Serres. A. 1223.

p Mezer. A. 1322.

q A. 1650. & 1660. Parentum scilicet obitu Celsiss. Guilielmi nostri, qui divisum habet cum Præp. Ord. imperium.

r II Chron. 16. v. 12. 13.

s Q. Ser. Sammonio. cap. 36.

Euseb. Ol. 153.

t Atque sic majus Venere sua scelestæ, quam ulla virtute Cardinalitia, nomen adeptus est.

A. 1503. e Ciacon. atque V. Florello. p. 1329.

v C'est la belle Ferronnière de Mézeray, en 1538.

w Calvis. A. 1183.

x Rob. du Chesne. A. 1327.

11. An Chironem γ , atque Zoilum z , exuccos ulcerum tabo, sepulcri nihilofecius escas?

12. An sapientem Carolum a , & octavum Henricum, Angliæ Regem b , fistulæ præclusæ exundanti colluvione demersos?

13. An Timonem $\mu\iota\sigma\alpha\lambda\theta\epsilon\omega\pi\omega\nu$ c atque Luciani $\psi\alpha\delta\omicron\mu\acute{\alpha}\nu\tau\iota\omega$ d , gangræna corrosos?

14.

γ Aristot. Eud. 3. 1.

Apollod. 1. 2. 91.

Hygin. 2. de stell.

Ovid. Fast. 5.

- - Met. 11.

Zenob. Cent. 6. paroemia 46.

Julius Pollux 1. 4. c. 25. p.

221.

Lucian. in Dial. Men. & Chiron.

Volaterr. Philog. 33. p. 780.

Phavorin. in $\chi\epsilon\iota\gamma\omega\nu$.

Natal. Com. 4. 12.

- - - - - 7 4

Passim denique C. Cels. Gal.

Oribas. Aët. Aeginet. Avic. &c.

z Homerici Zoili mortem Vitruvius in procem lib. 7 atque Suid. p. 1131. longe aliam atque aliam enarrant. Hic autem Bæotorum fuit Sacerdos, quem Plut. ulcere sibi luget creptum, in Quæst. Gr. p. 299.

a Joh. de Serres atque Mezer. in Car. V. A. C. 1380.

b A. C. 1547. Jan. 28 ex Ann. Angl. Gangrænam hic Forjuss profert, non Elogior. sed Vituperior. VI. p. 222.

Gratianus autem intemperantiam

atque saginam. Illustr. Vir. p. 184.

Thuanus vero virulentum herpes in crure. Tom 1. p. 56.

c Illius hominum osoris memoriam non unis duntaxat debeo Poetis Aristophani, Callim. Senec. Tzet. &c. sed & Tull. de Amic. n. 23. & Tusc. 4. n. xi. Straboni, in Antonii Timonio, Geogr. 17 p. 546.

Plin. 7. 17.

Plut. in Alcib. 199.

Laërt. 9. 265.

Pausan. in Attic.

Lucian. in Misanthr. p. 121.

Liban. declamat. 1x.

Exitum vero Timonis fide dignum, non recordor me alibi legisse quam apud Suid. in V. Ἀπορρώζωνας , & in V. Τίμων .

Illo igitur uno verba mea fulciuntur.

Ausonius quippe non moror dum Edyll. 15. ῥ . 34.

Timonem nobis occinir,

- - Palladiis olim lapidatum Athenis.

d Lucian. sub Alex. finem, p. 782.

14. An Miltiadem Marathonium^e, atque tertium Cæsarem Fredericum^f, cruris sphacelo corruptos?

15. An Juliam Augustam^g, & Annam Austriacam^h, Cæsarium, Regumque matres, cancro derosas?

16. An Viros demum Consulares Julium Rufumⁱ, atque Lecanium Bassum^k carbunculis, ceu prunis; retorridos?

P A R S S E C U N D A.

Verum, calcatam illam lethi viam relinquamus, & è diverticulo aliquot insolentia pensiculatiùs attendamus.

1. Loti uxor in statuam salis^l, verius quam vel Aglauros^m, vel Niobeⁿ, in rupem induruit.

2.

e Is enim apud *Herodot.* l. 6. c. 136. crure fiderato periit, citra propinatam ipsi, ab ullo Sacerdote, maledictionis in adulteras aquam, qua femur deciduum erat, e *Numer.* c. 5. v. 27.

f Huic vero, e *Cuspin.* fide p. 412. herpetis exedentis ergo tibiam amputarunt; sed in casum: mors enim in Imperatoris præcordia clandestino serpsit, A. 1493.

g Exitum Juliæ, Antoniorum matris, *Herodian.* l. 4. c. 13. verbulo tangit, sed illum plene narrat *Dio*, l. 78. p. 885. 886. & 899.

h Apertum mammarum alterum illum Annæ Austriacæ cancerum Gallorum Chironia manus levat nulla. Irrepat igitur immedicabile malum, & Regium istud perinde atque Cæsareum diadema addit *Orco.* A, 1665.

i *Plin.* 26. 1.

k *Ibid.* 26. 1.

l *Gen.* 19. 26.

m Hæc *Cecropis* est filia ex *Herodot.* l. 8. c. 53.

Apollod. l. 3. p. 193.

Ovid. Met. 11. v. 555.

Pausan. l. 1. p. 4.

Hesych. & Suid. in *Ἀγλαυρῶ.*

Illam autem *Hyginus Fab.* 166.

& *Pausan.* in *Attic.* p. 31. in mare Præcipitem narrant, infania ipsi objecta a Minerva; sed *Ovid. Met.* 11. v. 831. faxeam illam nobis decantant.

n *Nioben* verbo tangunt *Mosch. Epyll.* 3. v. 82.

Tull. Tusc. quæst. 3. & 3. de *Nat. Deor.*

Horat. 4. *Od.* 6.

Martial. 5. 53.

S. Empir. l. 2. adv. *Math.* p. 82.

Athen. l. 6. c. 1.

Libanius fuse in *Progymn.* à p. 143. ad 147.

F f

Suid.

2. Herum *, & Onanem p, ignoto mihi stimulo mortis
Deus ipse pupugit: sed in Salmonca q, & in Æsculapium
ful-

Suid. in Νίση. Illam vero *Tan-*
tali filiam esse docent *Sophocles* in
Antigone γ. 840.

Scholast. Anonym. in *Hom.* Il.
Ω. γ. 602. &

Ovid. *Met.* 6.

Eandem demum *saxeam* tabu-
lantur *Homer.* Il. Ω. γ. 617.

Callimach. hymn. in *Apoll.* γ.
24.

Apollodor. l. 3.

Hygin. *Fab.* 9.

Ovid. 1. de *Pont.* El. 2.

- - *Epist.* *Her.* 19.

- - *Met.* 6.

Stat. *Sylv.* 5.

- - *Epiced.* 3.

Pausan. l. 1. p. 37.

- - 8. p. 457.

Lucian. in *somn.* in *Trago-*
pod. & *Philopatr.*

Hieronim. in *Epitaph.* *Nepot.*

Nonn. *Dionys.* 2. p. 51.

- - 12. p. 331.

- - 14. p. 403.

- - 48. p. 1273.

Tzetzes *Chil.* 4. n. 141.

- - 6. n. 63.

- - 7. n. 137.

Istam porro fabulam explanant

Palephat. cap. 9.

Natal. *Com.* 6. 9.

o p *Gen.* 38. 7. 10.

q *Salmonium* *Hom.* *Odyss.* A. γ.
235.

infonem ironice vocat, quod

Eustath. nusquam odoratus est:

sed *Schol.* anonymus id acutum
olfecit. Videtis etiam *Pind.*

Pyth. Od. 4. p. *Schmid.* 155.

Apollodor. l. 1.

Diodor. 4. 7.

Virg. *Æn.* 6.

Hygin. *Fab.* 61. & 250.

Lucian. in *Tragop.* & in *Phi-*
lopatr.

Nonn. *Dionys.* 28.

Suid. in *Σαλμωνίς.*

Tzet. *Chil.* 7. *Hist.* 107. &

Polydorum *Virg.* l. 2. c. XI.

r Fabulam narrant *Orpheus*, *Ar-*
gon. γ. 176.

Pindar. *Pyth.* 3. una cum *Schol.*

Gr. fol. F. 11.

Apollodor. l. 3.

Virg. *Æn.* 6. & 7.

Hygin. c. 49.

Zenob. *Cent.* 1. *Prov.* 18.

Lucian. in *Deor.* *Dial.* & in
Peregrin.

Fabulam rident *Democrit.* apud

Hipp. in *Epist.* ad *Damaget.*

Plato, 3. de *Rep.*

Tullius, 3. de *Nat.* *Deor.*

Diodor. 4. p. 190.

Plin. in *Procem.* l. 19.

S. Emperic. c. 12. adv. *Ma-*
them.

Justin. *M.* *Apolog.* 2. p. 67.

Athenagor. 33.

Theophil. ad *Autolyc.* lib. 1.

Minuc. *Fel.* in *Oet.* p. 203.

Clem.

fulmen, iracundum jaculatus est.

3. Nabal, iræ Davidicæ nuntio, certius concrefcit Mar-
pesiæ cautis adinftar^s, quàm vel Atlas^t, vel Polydectes^v,
capite Gorgonco.

4. Arcam Dei nutantem arripit Huzza^w: sed ocyori mor-
te peccatum luit, quàm Alcimus^x, Pontifex, dum adyta
profanat.

5. Prophetes ad Jeroboamum missus, & Israëlitarum ὁ δεινατός,
pec-

- Clem. Alex. in Adm. ad J. p. 18.
Tertull. Apologet. c. 14.
Philostat. in Heroïc. p. 682.
Arnob. adv. Gent. l. 1. p. 12.
& 14.
- - 4. p. 84.
- - 7. p. 147.
Lactant. de fals. Rel. p. 49.
Euseb. Præp. Ev. l. 3. c. 13.
&
- - Lib. 3. de Constant. c. 56.
Ambros. l. 3. de Virg. p. 85.
Hieronym. in Es. Cap. 26. v. 14.
Glycas, An. 2.
Volaterr. Philolog. 33. p. 784.
Natal. Comes l. 4. p. 347. & 373.
Michaël Montanus, l. 2. p. 568.
s 1 Sam. 25. 37.
t Coeliferum Atlantem memorant
Homer. Hesiod. Æschyl. Euripid.
Aristot. Apollodor. Tull. Diodor.
Virgil. Hygin. Silius Ital. Stat.
Juven. Martial. Plut. Gal. Lu-
cian. Clem. Alex. Nonnus. Ce-
dren. Suid. Tzetzes, Polyd. Virg.
Volaterr. Phavorin. Rhodig. Na-
tal. Comes. Salmas. atque Bo-
chartus; lapideum vero canit
Ovid. Met. 4. v. 660.
v Pind. in Pyth. Od. 12. p. 387.
Apoll. Rhod. Argon. 4. una cum
Schol. Gr.
Hygin. Fab. 64. una cum Lact.
Plac. narrat. 3. l. 5.
Ovid. Met. 5.
Strab. l. x. 336.
Paus. in Attic.
Nonn. lib. 47. Dionys. p. 1235.
w & x Huzza quippe confestim
ad arcam expirat, 2 Sam. 6.
7. Alcimus vero veterem adyti
parietem diruturus, repente
quidem fideratur robore cassus,
sed protinus non perit.
1 Macc. 9. 55.
Joseph. A. J. 12. 18.
Eus. Ol. 154.
Sulpic. Hist. 2. 35.
Zonar. An. 1.
y 1 Reg. 13. 24.
- - 20. 36.
F f 2

peccant in mandata Dei, sed in illos incurſat Leo, & animam iſtis effringit.

6. Jeſabelem, meretriciæ fucatam atque cincinnatam, de fenestra Jehu deturbat, & canibus ceſſit in eſcam ^z.

7. Joramo ^a, biennium torminoſo, viſcera tandem vitorum eliduntur; ſic Catullus ^b, & Arius ^c, eadem ultrice ira Dei, ſua in foricas interanea profundunt.

8. Pherecyden ^d, atque Sullam, pediculi ^e, Ægyptiacis edaciores ^f, redigunt in nihilum.

9. Sic Caſſander ^g, Alexandri M: familiæ pro virili dele-

^z ² Reg. 9. 30. 36.

^a ² Chronic. 21. 19.

^b Joſeph. B. J. 7. 31.

Videſis obiter Juvenal. Sat. 4.
ſ. 113.

Plin. Epist. 22. lib. 4.

^c Athanaſ. Or. 1. in Ar. p. 301.

- - Ep. ad Serap.

Nazianz. Or. 21.

- - 27. p. 380. 464.

Ambroſ. 1. de fid. c. 9. T. 2.

p. 50.

Epiph. 11. Hæc. 68.

- - 79. p. 722. 735.

Socrat. 1. 18.

Sozom. 2. 29.

Theodor. 1. 14.

Theophan. p. 26.

Phot. 207. 1418. 1435.

Cedr. p. 244.

Suid. in Α'εαυός.

Zonar. A. 3. p. 20.

Glyc. A. 4. p. 252.

Niceph. 8. 51.

Codin. de Orig. P. p. 22.

Platin. in Iul. 1.

Volaterr. 13. 311.

^d Ariſtot. Hiſt. Anim. 5. 31.

Ælian. V. H. 4. 27.

- - 5. 2.

Laërt. ſub finem l. 1.

Q. Seren. Sammonic. Cap. 5.

Phot. Bibl. p. 1587.

Suid. in Φερεκυδης.

Volaterr. l. 18.

Salmaſ. in Solin. p. 844.

^e Sullæ pediculos tacent Appian.

& Suid. Rem vero aliter nar-

rant, Valer. Max. 9. 3. & Dio,

p. 475. ſed phthiriāſin illam

ore uno promulgant Plin. 8.

43. & xi. 33.

Plut. in Sull. p. 474.

Pauſan. in Attic.

- - Boet.

Q. Seren. c. 5.

A. Victor, Ill. 75.

Phot. p. 1587.

^f Exod. viii. 16.

^g Pauſan. 9. 553.

letor, atque Herodes Infanticida^h, suorum vermiculis ulcerum, Chironiis atque Telephiis mordaciorum, toti pariter exeduntur, sed lentius, quam Herodes alterⁱ, Jacobi, atque custodum Petri homicida, quem percussoris Angelivermes exanimant die quinta^k.

10. Mendaces Sacrilegi Ananias, atque Sapphira, ^l anathemate Petri, ceu fulmine, concidunt exanimés.

11. Simon magus^m, Dardaniis Artibus, è Capitolio in Aven-

^h *Joseph. A. I. 17. 8. 10.*

Euseb. H. E. 1. 8.

Photius, p. 967.

Niceph. Call. 1. 15.

ⁱ *Act. 12. 2. 19. 23.*

^k *Joseph:* qua fuit cæcitate avita Angelum Domini non videt; sed stygium bubonem supra caput Herodis Agrippæ digito monstrat, *Lib. A. J. 19. cap. ult.*

Euseb. H. E. 2. 10.

Phot. p. 975.

Suid. in Hæpædne.

Niceph. Call. 2. 13.

^l *Act. 5. 5, 10.*

^m Id quidem fabulam olet *Volaterr. Anthropol. 19.*

Lightfootio, in Hor. Hebr. ad y, 24. Act. 8.

Hornio, ad Sever. Cap. 41. l. 2.

Hist. Eccl. p. 122.

Joh. le Sueur, ad A. C. 54.

Rev. denique Collegæ meo Frid: Spanh: in eruditiss. dissert. de Petro.

Verum, dum Petri miraculis nihil detractum volui, histo-

rica fide Petrinum illud Simonis sufflamen admisi ex *Arnob. l. 2. adv. G. p. 30.*

Cyrill. Hieros. Catech. 6. de hæresib. p. 54.

Ambr. Hexaem. 4. 8.

- - *Serm. 66. de natali Petri & Pauli.*

Epiphani. hæres. 21. l. 1.

Sulpic. H. S. 2. 41.

August. T. 6. in hæres. catalogo.

- - *T. 7. contra Fulgent.*

- - *T. 10. Serm. 3. de Petro & Paulo.*

Isidor. Pelus. l. 1. Epist. 13.

Hegesipp. l. 3. de excidio Hieros. C. 2.

Cedren. p. 173.

Glyca, An. 3.

Niceph. Call. l. 2.

Plat. in Vit. Petr.

Polyd. Virg. 8. 3.

Wiero, l. 2. de magis infamib. C. 3.

Baron. ad A. C. 44. n. 54.

- - *68. à n. 14. ad n. 21.*

Spondano A. C. 68.

Ciacon. atque Viterell. T. 1. p. 33.

Aventinum volat; sed Petri voto præceps ruit, & animam efflat: sic Theodotus erroris spiritui sese committit, & ab eo, ceu discus, in altum jactaturⁿ, sed relabitur & medius crepat.

12. Herodias saltatrix fluvium gelu rigentem pedes trajicit; sed infida glacie fallente gressus, mento tenus demergitur; ac dum artus varie concutit, & quasi tripudiat ecce, fluento truncus abripitur, residuo capite, flagitatore scelesto, horridis glaciei crustis hinc inde confixo^o.

13. Mosaïcam *ἑρπομένη* subsannat Apion, sed sannæpœnas sannio luit, pudendis quippe subortis ulceribus circumcidi cogitur, atque sic efferato rodente tabo, magnis cruciatibus animam^p, amittit.

14. Pompilius 11. Patruos suos, ceu Regni sui vel perfidos, vel

Petavio, in ration. temp. part.

1. l. 5. c. 3. & 5.

Cluverio, in Nerone Claudio.

Ravanel. in Bibl. Sacr. part.

2. in dict. Simon n. 9.

Antonio Godeau, Hist. Eccl. L.

1. Cap. 28.

Pb. Labbæo, in Epit. Chron.

ad A. C. 66.

Coronidis vice subnectam id

ipsum velle *sumtas* a Petro de

Simone *pœnas*, apud Euseb. H.

E. 2. c. 1. p. 40. alias enim

nullas ab illo sufflamine suo

Petrus de Simone sumsit.

ⁿ En alterum Eusebianum ex-

emplum de volatu Dædaleo &

Icario, ex H. E. lib. 5. c. 16.

atque Niceph. Call. 1. 4. c. 23.

nusquam enim implicat ab æ-

ris principe mancipia quædam

ejus in sublime rapi, sicuti v.

g. narrant Juvenal. Sat. 3. v.

79. de quodam Atheniensi;

atque Lucian. in Incredulo, de

quodam Hyperboreo viro per

æra volitante.

Me talia ruminantem summe

demulsi Joh. Wierus, Lib. III.

de Lamiis, Cap. 12. ubi do-

cet quomodo corpora per æ-

rem à diabolo deferri queant.

^o Cedren. p. 152.

Niceph. c. 1. 20.

Anastasio autem, Hist. 15. He-

rodiadem *vivam* (non aqua sed)

terra glutit.

^p Joseph. 1. 2. contra Apionem. p.

1069. Is est quem memorant Se-

nec. Plin. Gell. Iustinus M. Ta-

tian. Clem. Alex. Tertull. Euseb.

Hesych. Suid. Niceph. Call. Vola-

terr. Glandorp. Voss. Simson. at-

que Valesius.

vel rudes administratos, enecat pharmaco q : & Episcopus Hatto II, suas oves nec tondet, nec deglubit; verum præ annona gravi, plurimas illas (ceu mures numerosos fruges consumere natos,) horreo concludit & inflammat. Sequitur ultor à tergo Deus; immanior quippe ranis * & locustis * Mo-
saïcis, quæ Pharaoni pepercerunt, murium turba, nec sceptrum, satellite denso circumvallatum; nec mitram, lituo Pontificali stipatam, aut venerantur, aut reformidant; nam objectas undas atque flammæ agminatim perrumpunt; & na-
ves atque turres, asylo cassas, assultim impetunt, & facinorosa corda depascuntur †.

O pectora cæca! Mare licet in extremum, alis auroræ, volaretis, ultrix tamen dextera Dei vos inibi deprehenderet ‡.

15. Thomas Arundellus, totius Angliæ Primas, purissimum Dei sermonem vinctum non modo tenet w, sed & Reformatis minas intonat fulmineas, isthæcque nominatim fulmina sua in Ordinis Equestris Athletam Christi x vehementer animosum jaculatur: illum enim & ab Ecclesiâ abdicat, & diris devovet. Undè tandem & Antistitis illius, & ejus sequacium malis artibus, piissimus ille, scelerisque nescius Eques, impiorum, sceleratorumque numero habitus est, ac publicis y etiam traditus flammis. Sed antequam ardens Christo isthæc anima, igneo, ut ita dicam, curru beatas in sedes raperetur, ira Dei fulgurantem Protomyſtam illum oc-
cu-

q Munster. 4. de Pol. p. 891.

Calvis. A. 823.

Gotofred. I. 414.

Orbis Th. p. 755.

r Exod. 8. 6.

s Exod. 10. 14.

t Munster. 3. de German.

Pantal. A°. 968.

Wolf. p. 274. 805.

Calvis. A°. 968.

Cluver. p. 449.

Matth. in Ott. M. Singulatim vero M. Frid. Windelin. cap. 21. de Nili admirandis, quo historiam ita solide fulcit ut nusquam nutet.

v Ps. 139. 9.

w 2 Tim. 2. 9.

x In Joh. Oldcastel.

y Londini in campo St. Giles.

cupavit^z : ejus enim lingua, anathematis foeta, confertis humoribus ità distenta fuit, ut cibi, spiritusque vias præcluserit^a. Sic itaque non una fames furem virum exagittavit, sed & desperatio rabidum abduxit.

16. Johannis de Româ, Fidelium exactoris atque tortoris, argentarias opes expilant domestici; sed, quod acerbius, impium illum, jam exenteratum nummo, exenterant ulcera ipso foetore olidiora^b.

17. Nonus denique Carolus, vultu Rex, sed animo lupo ovium Christi vorax, binas hebdomadas horridus convellitur; ac vindice Numinis ira, veriùs quàm Talos, Medæ vindictâ^c, sanguineis scatebris atque laticibus undique proruptis, dirus ille Christiani cruoris effusor, cruore tandem suo fugiente venis^d, exanguem relinquit exanguibus^e escam.

PARS

^z Anno nimirum 1414. aliis 1413. At D. Oldcastel A°. duntaxat 1418. combustus est, sicuti doctus sum à Martyrologio nostro fol. 78. & 80 nec-non à Fr. Godwin, Edit: 1616. p. 179. à Simeone Birkbekio, Edit: 1657. p. 395. & à R. Backeero, Edit: 1660. p. 189. in Henric. V.

^a L'histoire des Martyrs raporte fol. 80. col. 2. que sa langue s'enfla si fort, qu'il ne put ni parler, ni rien prendre; de sorte qu'il mourut comme afame, & dans un grand desespoir,

^b Il fut réduit à l'Hopital, où il mourut bourellé & en son corps, &

en son ame; Et ses ulcères étoient si puans, que personne ne pouvoit s'approcher de lui. Vid. Hist. Martyr. fol. 151. A°. 1545. Atque Thuanum, A°. 1550. p. 128.

^c Hujus Cretæ custodis obiter meminere —————

Plato, in Minoe.

Lucianus, in Philopseude, Suid. Cent. 12. Prov. 63.

Sed fabulam plene narrat, — Apollon. Rhod. Argon: 4. quæ Rob. Baillius ἀνορύμωσ decerpfit, Chronol. L. 1. p. 67.

^d Mezeray, en 1574.

^e Lucret. 3. v. 722. ita sensit de vermiculis.

P A R S T E R T I A.

Sed quid isthæc singularia sector? Evagari quippe consultius est ad extrema fata plurimos simul implicantia ^f.

2. Sic Nadab & Abihu eadem coelitus flamma vorantur ^g; eodémque prælio Hofni ^h atque Phineës occumbunt.

3. Sic Saülis filii tres pugna cadunt eadem ⁱ; Et Ptolomæus Simonem atque filios ejus ambos convivio eodem ut excipit; sic iisdem quoque sicariis illos confodit ^k.

4. Post cladem Cannensem, Deorum placandorum ergò, homines ^l quatuor vivos Romani defodiunt; Galli verò, nubilam Caroli sexti serenaturi frontem, pice atque carbaso, quò mentiantur Satyros, obducti tripudiant. Jocò Dux Aurelianensis tædam admovet; sed illa *ferali* quaterni ^m conflagrant.

5. Josua Cananæos Reges ¹ quinque jugulat, patibulisque suffigit; & Laodice Regina è filiis suis sex, veneno quinque ² tollit.

6. Joramus fratres suos sex ³ gladio subjicit; sic Aula ruente Comitiorum Friderici Ænobarbi, Comites sex ⁴ Illu-

^f Quæ hic passim, in eodem numero junguntur exempla, *parilem exitum* nequaquam important, sed *parilem numerum unice respiciunt*.

^g Levit. 10. 2.

^h 1 Sam. 4. 11.

ⁱ 1 Sam. 31. 2.

^k 1 Macc. 16. 16.

^l Liv. 22. 57.

Plut. in Marc.

— Quæst. Rom.

^m J. de Serres A°. 1394. Septem

illos enumerat: *Mezeræus* vero tres duntaxat incensos refert. Litigium compositurus ad *Seth. Calvis*: adivi. Is autem ad A. C. 1593. quatuor nobileis plane concrematos enarrat, quoniam scilicet *gypso* non erant illiti adinstar Satyrorum *Nonni*, Dionys. 27.

¹ Jos. 10. 26.

² Justin 37. 1.

³ 2 Chron. 21. 4.

⁴ Cluver. quidem, in Epit. sua, G g præ-

ustres latrinis, verbo sit honos, submerguntur.

7. Saülis filios, nepotésque septemⁿ, in cruces attollunt Gabaonitæ: at Alcyonei filia^o totidem, Saüle priores ævo, Thetidos in gremium spontè ruunt.

10. Decem¹ egressos femore Jobi turbine rapit Satanas: sed ipse Deus *decem*² è Mosaïcis exploratoribus dira clade percutit.

11. Neleo filios *undecim* Hercules tundit³; & Aslueri jussu Hamanes totidem^p affigunt patibulo.

12. Amestris longævitatē spirat, & spiranteis viros *duodecim*^q certiùs Plutoni tradit, quàm hostiles animas duodecim Cyclops^r Halimedes vel uno diffiat mugitu terrifico.

13. Rogo eodem Rex Robertus, Manichæis tredecim^s Gallias repurgat.

14.

præter nobiles, numero vago, foede suffocatos, Comites *quatuor* solum enuntiat: Sed *Calvis*: ad A. C. 1184. atque *Matth.* in *Frid.* 1. *Sex.* illos periisse commemorant.

ⁿ 2 Sam. 21. 9.

^o Fabulam *Cælius*, L. 14. 11. *Pausania* adscribit; sed *Pausaniam* hæctenus legi absente Alcyoneo. Ipsum autem offendi apud *Pindarum*, & ejus *Schol.* Gr. in *Nem. Od.* IV.

Apollodor. L. 1.

Claudian. L. 3. de *Proserpinæ* raptu;

Philostrat. in *Heroicis.* p. 443.

Nonnum, *Dion.* 48. & *Natal. Com.* 1. VII. c. 1.

Ejusdem vero filias, præ mœrore sui patris ab Hercule tusi, de *Pallenes* promontorio præcipites in mare, unis debeo

Suidæ, in *Ἀλκυονίδης*; & *Apostolio*, *Cent.* 2. *Prov.* 51. atque *Phavorin.* fol. 35.

¹ Filios nempe septem filiasque ternas.

Job. 1. 2. 18. 19.

² Duodecim computantur *Num.* 13. 5. & c. sed *Josux* atque *Calebo* Deus pepercit, *Numer.* 14. 38.

³ Ipsi *Nestore* solo è 12 superstite. *Hom.* I. XI.

Ovid. *Met.* 12.

^p Hamanem ipsum annúmero filiorum cadaveribus decem, ex *Esther.* Cap. 7. 10. & 9. 10. 12. 14.

^q *Plut.* de *Superstitione*, nam *Herodot.* L. 7. c. 114. *Perfas* illos *Plutoni* sacros, 14 computat.

^r *Nonn.* *Dion.* 28.

^s *Mexer.* in *Phil.* 1.

14. Athenienses quatuordecim vorat Minotaurus^t: sic totidem Viri pugnaces, unâ cum Cleomene, medias inter Alexandriae turbas, libertatis ergo à se excitas v sibi fortiter animam exturbant.

15. Inventis belli tormentis Lutetiae fit experimentum; saxeus intruditur globus; sed elisa scintilla, globulôque re-torto quindecim^w discerpuntur.

18. Xerxes pueros novem^x, totidémque virgines vivas infodit; sic & octodecim turris^y Siloica suis conterit ruinis.

20. Jonathan, unâ cum Armigero suo, Philistinos^z viginti debellat; & Aulici totidem^a Aquitaniae Ducis hostilem in abyssum, ramis arborum accâspite vivo superficie ténus complanatam, ceu tot in decipulam aviculæ promiscui devolvuntur.

24. Regni litigiosi causâ, Benjamitæ duodecim; totidémque Davidici Bellatores, ficas in pectoribus sibi defigunt invicem^b.

28.

^t Plat. Phædon. 58.

Apollodor. 3. 206.

Catull. Epigr. 65.

Diod. 4. 183. 193.

Hygin. Fab. 41.

Ovid. Met. 8.

Ep. Heroid. 10.

Plut. in Thes. 6.

Philostrat. Icon. 1.

Eus. A. DCCLXXVI.

Serv. Æn. 3. 276.

—— 6. 413.

Oros. 1. 13.

Suid. 1. 921.

Robinson, A. M. 2763.

Simson. A. M. 2773.

^v Adversus Ptolomæum Philopato-rem, Ol. CXL, ex Polyb. H. 2.

nº. 70.

—— 4. nº. 35.

—— 5. nº. 39.

Plut. Cleom. 822.

^w Proximos scilicet XIV. & aucupem in campo, Calvis. A. C. 1478.

^x Herodot. VII. 114.

^y Luc. XIII. 4.

^z 1 Sam. 14. 14. ubi numerum solidum assumo, sicuti Judic. 9. 5.

—— 20. 46.

^a L'année de Mézeray 1018. en conte 20. ou 30. des plus signalez. J'ay choisy la vintaine.

^b 2 Sam. 2. 16.

G g z

28. Vibius atque Campani Senatores alii 27. iisdem feralibus poculis sibi vicissim propinant ^c. Sic & alii 28 Senatores, pariter Capuani, Fulviana securi feriuntur ^d.

30. Ascalonitas ter denos ^e Samson expellit è vita; sic Athenæ Tyrannos xxx ceu victimas mactant ^f.

39. Josephi undequadrageinta bellicosi, post excidium Jotapatæ mutuis officiis sese transfodiunt ^g.

41. Cælium Pontium; ejusque consanguineos quadraginta, eadem acie cæsos ^h lugeo quidem; at compotores Alexandri totidem, jam olim ante Cælium, medios concrepantes execror ⁱ.

42. Elisæi derisores duos & quadraginta ^k ursæ discindunt; & Rex Jehu totidem filios fratrum Achaziæ funeri tradit ^l.

50. & 57. Eliæ voto cœlestis flamma satellites torret quinquaginta ^m; Et Philippi quarti jussu, Parisiis, Templarii ⁿ LVII. miserabili busto ^o cinesciunt.

60. Athenienses Tyranni ^p Civibus insimul sexaginta jugu-

^c Liv. 26. 14 quem exscripsit M. Montan. l. 2. p. 254.

^d Liv. 26. 15.

^e Judic. 14. 19.

^f Obvii quidem sunt xxx tyranni apud *Lysiam*, *Isocrat.* *Plat.* *Tull. Nepot.* *Diodor.* *Valer. Senec.* *Plut. Ælian.* *Empiric.* *Lært.* *Pausan.* *Euseb.* atque *Suid.* Illos vero vel in acie, vel ex insidiis cæsos narrant *Xenoph.* *Hellen.* 2. p. 281.

Justin. 5. 9. & 10.

Oros. 2. 14.

Aristoph. Scholiastes p. 110.

^g *Jos. Bell.* J. 3. 14.

Hegesipp. 3. 15. 18.

^h Cœliorum cladem istam *Volaterr.* *Anthrop.* 14. & *Rab. Steph.*

in dict. *Cælius* vulgarunt ad verbum, aliter licet docti sint à *Val. Max.* 5. 6.

Plin. 10. 18.

Frontin. Str. 4. 5.

ⁱ *Plut. Alex.* 703.

Ælian. V. H. 2. 41.

Athen. 10. 10. 437.

^k 2 Reg. 2. 24.

^l 2 Reg. 10. 14.

2 Chron. 22. 8.

^m 2 Reg. 1. 10. ubi una cum istis 50 Præfectus ipsorum flammis absorptus est.

ⁿ *Mezeræus.* A. 1307.

^o On les brussa tout-vifs, & à petit-feu.

^p *Diador.* 14. 397.

gulum feriunt: & Scribæ totidem q Alcimi perfidiâ sepulcro conduntur.

69. Fratres suos undeseptuaginta ambitioni suæ devovet Abimelec r: Jehu verò, capita filiorum Achabi septuaginta s decutit; & Judæos, Chaldæosque totidem gladio conficit t Ismaël.

80. Sifigambis fratres octoginta, eodem die, destruit Artaxerxes v? & Presbyteros w totidem Valentis Vulcanus atque Neptunus infimul hauriunt.

85. Saül Immolatores x immolat Lxxxv; Ochus verò Patrum, & Patruum centum ampliùs filios atque Nepotes jaculis configit y.

200. Judæos z ducentos è scaphis in pelagus Jopenses fundunt, & homines totidem Nicolai quinti a Jubileus vel calcat, vel Tyberinis undis extinguit.

251.

q 1 Macc. 7. 16.

r Judic. 9. 5. & 56. ubi per Synecdochen Lxx. recitantur, licet Jothan illi cædi sese subduxerit. Sic, extincto Juda, xii. enuntiantur Apostoli, 1 Cor. 15. 5.

s Suo scilicet ad Samaritas Rescripto, 2 Reg. 10. 7.

t Jerem. 41. 5. 7.

v Ochus est ille, apud Q. Curt: Lib. 10. c. 5. no. 23, cujus carnes felibus Bagoas objecit; ossa vero in gladiorum capulos aptavit, ex Ælian. V. H. 6. c. 8.

Diodor. 15. & 17.

Valer. 9. 2. n. 7. E.

Plut. Artax.

— Isis. & Osir.

Justin. 10. 3.

Sulpic. 2. 21. & 24.

Simson, A. M. 3667. p. 129.

w Gregor. Nazianz. Orat. 20. 348.

Socrat. 4. 16.

Sozom 6. 14.

Cedr. p. 255.

Suid. in Ὀύαλῃς.

Zon. An. 3. 26.

Glyc. A. 4. 254.

Hist. Martyr. A. C. 371.

Godeau & Le Sueur. A. 370.

x Sacerdotes nimirum 85. in quos ferro, Saülis jussu, Doeg irruit.

1 Sam. 22. 18.

Suid. p. 1153.

y Valer. 9. 2. n. 7. E.

z 2 Macc. 12. 4.

a Platin. in P. 217.

— Balzus fol. 119.

Ciacon. A. 1450.

G. g. 3.

251. Core, ac Primores Israëlitæ quinquaginta ducenti ^b, fulmineis Dei flammis deflagrant.

300. Tribunus Davidicus ^c fortem suam atque trabalem hastam trecentos in hosteis lethaliter contorquet: totidémque ^d Sufis ultioni suæ, Judæi mactant.

306. Fabios ^e sex & trecentos, unius Gentis Patricios omneis, una nox involvit æternum.

307. & 358. Trecentos septem ^f milites Romanos, supplicio fœdo, Tarquinienses mittunt in Orcum; sed redhostiunt Romani, & delectos ^g octo quinquaginta trecentos Tarquinienses percutiunt securi.

360. & 450. Sexaginta verò trecenti à Davide funduntur Abnero ^h. Sic & quinquaginta quadringentos Pseudopphetas ferro delet Elias ⁱ.

500. Sufis autem quingenti ^k Hamanis cultores Judaïco mucrone feriantur, totidémque, circiter, Nicanori Juda sternit armis ^l.

600. Samgar pedo suo Philistinos sexcentos è numero vivorum exturbat ^m, & in totidem perniciosi iræ Cleandri mi-

^b Num. 16. 35. 26. 10.

^c 2 Sam. 23. 8.

ⁱ Chron. XI. XI.

^d Esther. 9. 15.

^e Tullius obiter l. 9. ad Attic. Ep.

5. Atque Diodor. L. XI. p. 269.

Dionys. longe plenius, sed hæsitanter, l. 9. p. 577.

Rotunde vero Liv. 2. 49. 50.

Ovid. Fast. 2. 196. 203. 236.

Valer. 9. XI. n. 4. E.

Senec. Benef. 5. 3.

—— Epist. 82.

Sil. Ital. 2. 4.

—— 7. 39.

Flor. I. 12.

—— Epit. l. 2.

Plur. Camill.

Agell. 17. 21.

Euseb. Ol. 72.

Vict. Illustr. 14.

Eutrop. 1. 16.

Oros. 2. 5.

Zonar. A. 2. 25.

Volat. Anthr. 16.

^f Liv. 7. 15.

^g Liv. 7. 19.

^h 2 Sam. 2. 31.

ⁱ 1 Reg. 18. 22. 40.

^k Esther. 9. 6.

^l 1 Macc. 7. 32.

^m Judic. 3. 31.

ministros capitalior recidit Magni Macedonis ira ⁿ.

700. Septingentos Pœnos Spendius deartuat, & cruribus suffractis, in foveas disjicit ^o.

800. Syros Juda Maccabæus octingentos ^p dilacerat; & subditos totidem Alexander Judæorum tyrannus, medias inter Bacchi Venerisque delicias, mediis in Jerosolymis cruci suffigit ^q.

1000. Abimelec mille Sichemitas in turri comburit ^r: Palæstini verò totidem, mediis suis in castris, contra Jehudam, valida Samsonis dextera cadunt ^s.

2000. Tyrriorum millia duo, Alexander, sævitie Magnus, per ingens littoris spatium, crucibus affigit ^t; & Judæos totidem, (auri è visceribus terræ non effodiendi gratia, sed ex humanis & extis refodiendi causa) Syrorum aviditas eviscerat.

3000. In Israëlitarum millia ferè tria, aurei vituli crimen Levitæ ferro expiant ^w; & Philistinos plures adhuc templi ruinis secum obruit Samson ^x.

4000. Philistina victoria, Israëlitarum millia ^y quatuor perfundantur; Sic vindictâ Caroli Magni totidem Saxonum capita demetuntur ^z.

5000.

ⁿ Curt. 10. 1. n°. 8.

^o Polyb. Hist. 1°.

^p 1 Macc. 3. 24.

^q Horrendum istud facinus Josephus luget, B. I. 1. 3.

^r Judic. 9. 46. 49.

^s Iudic. 15. 9. 15.

^t Curt. 1v. 4. n. 17.

Justin. 17. 3. n°. 18.

Istos ergo quos Diodor. 17. p. 586. *κρεμασθέντες* memorat, de crucibus, non vero de fune suspensos interpretor. Sic à Dario, Babylone recepta, Babyloniæ Procerum millia tria crucibus suffixa ab Herodot. recitantur. L. 3. Cap. 159.

^v Transfugam enim deprehende-

rant Syri è fimo ventris aureos colligentem, rati igitur reliquos & transfugas auro plenos venisse una nocte duorum millium viscera patefaciunt.

Jos. B. I. 6. 15.

Hegesipp. 5. 24.

Zonar. A. 1. 213.

^w Exod. 32. 27. 28.

^x Jud. 16. 27. 30.

^y *Τέσσαρες χιλιάδας ἀνδρῶν* plene habent Interpretes LXX. citra Gallicam *μείων* d'environ quatre milli hommes, 1 Sam. 4. 2.

^z Isthæc capita nusquam memorant Cuspin. Jovius, Sigon. Pantal. &c. Ipsa vero quingentis augent Reuberi Annales p. 24.

Seth.

5000. Lyfiæ millia quinque Judæi ferro tollunt ^a; & Byzantii totidem in templo pyrius pulvis disperdit. ^b

6000. Afrorum ^c Amilcar, & Pœnorum Minutius ^d millia sex Herculanea machæra decollant.

7000. Arabum verò millia septem exitio gravi sternit Herodes. ^e

8000. Sed Timotheo Iuda ^f Maccabæus octies mille viros eripit occisione; sic Ionathan, ferro ac flamma in Azotum graflatur, totidémque Philistinos Marte ac Vulcano delet ^g.

9000. Q. Minutius Ligurum millia novem ense fatifero trajicit ^h; & Nicanoris millibus totidem Judæi gladium in pectus infigunt ⁱ.

10000. Tribus Judæ Cananæorum copias integra vastant myriade ^k; sic Idumæorum millia totidem, è fastigio petræ, dejicit Amazias, & omnes dirumpuntur ^l.

11600. Samaritæ sexcenti super undecim millia Cerealis ^m virtute bellica vitam cum sanguine fundunt.

12000. Hajum igni, ferroque ad hominum millia duodecim Josua pervastat ⁿ: Jerosolymis autem Pompeianus ensis totidem transverberat ^o.

13000.

Seib. Calv. atque Joh. le Sueur.
Hanc ego solidam summam accepi ab Anno Mezeræi 783.

a 1 Macc. 4. 34.

b Calvis ex Annalib. Turcic. A. C. 1490.

c Polyb. 1. n. 76.

d Liv. 22. 24.

e Jos. B. J. 1. 14.

f 1 Macc. 5. 34.

g 1 Macc. 10. 85.

h Liv. 35. 21.

i 2 Macc. 8. 24.

k Iudic. 1. 4.

l 2 Chron. 25. 12.

m Ios. B. 1. 3. 12.

Hegefipp. 3. 14.

n Ios. viii. 25.

o Oros. L. 6. c. milia sunt 13.
Rem vero tangunt, sed numero nullo, Tull. pro Flacc. n°. 28

Liv. Epit. 102.

Strab. 16. p. 524.

Jos. A. J. 14. 8.

Tacit. Hist. 5. 9.

Flor. 3. 5.

Plut. in Pomp. & in lib. de Super-

13000. M. Valerii generosa Pallade Sabinorum tredecim millia funditus evertuntur p; & Judæi totidem, in medio nemore securi dormientes, à Scythopolitis contrucidantur q.

14700. Obstreperantes Mosi & Aaroni cœlitus exanimantur super millia quatuordecim r.

15000. Pugna Punica, ad Thrasymenum, quindecim Romanorum millia in acie cæsa sunt s; & Pompeiani totidem Pharsalica protriti t.

16000.

perstit.

Appian. B. Syr.*Dio.* 36. p. 36.*Euseb.* Ol. 178.*A. Marcell.* 14. 8.*Sulpit.* 2. 38.*Aug.* de C. D. 45.*Herm. Contr.* A. M. 3925.*Cedr.* p. 148.*Xiphil.* in Pomp.*Zon.* An. I. p. 160.*Niceph. Call.* I. 6.*Volat.* Numerus itaque meus Josephi est, L. 1. de B. I. Cap. 5.*Eutropii.* L. 6. C. 14.*Hegefipp.* I. 17.*Ufferii.* in Imper. Maced. p. 260.p *Dion. Hal.* 5.*Liv.* 2. 16.*Plut.* in Public.q *Ios. B. I.* 2. 19.r *Num.* 16. 41. 42.s *Polyb.* 3. p. 326.*Cic.* I. de Div. 35.*Nepos* in Annib. n°. 4°.*Liv.* 22. 7.*Ovid.* Fastor. 6. 765.*Strab.* 5. p. 157.*Valer.* I. 6. n°. 6.*Sil. Ital.* 5. & 6.*Frontin.* Strat. 2. c. 5. n. 24.

& 4. C. ult. n. 25. atque 6. n°. 4.

Plut. in Fao. p. 175.*Appian.* in An.*Eutrop.* 3. 9.*Victor.* in An.*Oros.* 4. 14.*Zonar.* A. 2. p. 75. Rem delibant *Senec.* 2. de ira C. 5.*Plin.* 15. 18.*Flor.* 2. 6.*Servius* in *Æn.* xi.t Hanc Pompeii cladem, vel supremam ejus lugere est apud *Tull.* L. 7. Epist. 3. ad M. Marium.— *Tuscul.* I. 35.— *Consolat.* p. 319. Edit. Gruteri.*Diodor.* fragm. p. Gr. 797.*Virg.* *Æn.* 6.*Dionys.* 8. p. 547.*Liv.* Epit. cxi.*Ovid.* de Pont. Iv. El. 3.*Strab.* L. 17. p. 548.*Patercul.* 2. n°. 52.*Valer.* I. 5. n°. 6. &c.

H h

Senec.

16000. Ad sedécim millium perniciem Samnitibus Appius & Volumnius incumbunt ^v.

17000. Et, mensis periodo, millia septemdecim Diocletianus martyrio coronat ^w.

18000. Benjamitico certamine secundo Israëlitarum octodecim millia mortem occumbunt ^x; sic & Idumæorum millia totidem gladio Davidico perfodiuntur ^y.

20000. Sic rursus, Davidico milite, Absalonitarum millia viginti dispereunt ^z: Sic etiam Judæorum millia totidem, Paschali tumultu, Jerosolymis conculcantur ^a.

22000. Benjamitico conflictu primo Israëlitarum duo & vi-

Senec. Consol. ad Marc.

Lucan. fuse L. vii.

Frontin. 2. 3. n°. 22.

Plin. 7. 25.

Stat. Sylv. 2. 7. 65.

Juven. Sat. 10. 108. 183.

Mart. V. Epigr. 70. 75.

Flor. 4. 2. n°. 47.

Plut. Pomp. 657.

— *Cæs. 729.*

— *Cic. 880.*

— *Laconic. 204.*

Suet. in Jul. Cap. 35.

Appian. B. C. 2.

Agell. 15.

Dion. Cass. 42. 182.

Lactant. L. vi.

Victor. in Pomp. & in Cæs.

Eutrop. L. 6. 21.

Ambros. Epist. 31. l. 5.

Jul. Obseq. Prodig. Cap. 125.

Aug. de C. D. 3. 30.

Cassiodor. p. 159.

Phot. p. 50. & 1190.

Herm. Contr. p. 174.

Xiphil. in Pomp.

Zonar. A. 2.

Niceph. Greg. 443.

Apostol. Cent. 6. n°. 98.

Volaterr. Anthr. 18.

Cuspin. in Jul. Cæs.

Sigon. Fast. p. 297.

Onuph. A°. U. 705.

Pigh. A. eod.

Sed apud istos cæsum in Pharsalicis numerus vel nullus est, vel alius ab ipsius Cæs. L. 3. de B. C. *millib. circiter xv*, quæ rotundat Oros. L. 6. C. 13. *Millia* quippe xv. rotunde profert.

^v *Solidæ summæ millium xvi.* trecentos *Liv.* addit, L. 10. C. 31.

^w *Theophan. p. 5.* numerum illum tacet, quem accepi ab *Anastasio* atque *Platin.* Pontifice xxx. nec non à *Martyrolog. Rom. p. 165.*

^x *Judic. 20. 25.*

^y *Sam. 8. 13.*

1 *Chron. 18. 12.*

^z 2 *Sam. 18. 7.*

^a *Jos. A. I. 20. 4.*

Zonar.

viginti millia vivis eripiuntur ^b; & totidem Syros Davidica discutit Martia virtus ^c.

24000. Adulterum & Idololatram Israëlem ad viginti quatuor millia Deus exterminat ^d.

25000. Acies autem Israëlitica tertia quinque viginti millibus Benjamarum vitam adimit ^e.

27000. Syrorum verò millia viginti septem sui receptaculi ruinis obteruntur ^f.

30000. Israëlitarum peditum triginta millia Philistini gladio transfigunt ^g; & Sardos totidem T. Manlius Prætor rerum natura tollit ^h.

35000. Nicanori verò, quinque & triginta millia Maccabæi morte prosterunt ⁱ; sic triginta septem Pœnorum millia L. Martius armipotens dilaniat ^k.

40000. Scipionis ductu hostium quadraginta millia cæsa, aut flammis hausta ^l; & totidem Gallorum millibus decimi seculi sacer ignis exitium intulit ^m.

42000. Iephte duobus quadraginta millibus Ephraimitarum jugula resolvit ⁿ.

500070. In Arcam intropiciunt super quinque myriadas ^o; sed ἀσποβλήτοις ocyores corruunt; sic etiam in Iudæorum millia plus quàm quinquaginta, Babylone Seleuciam profugorum, Græci atque Syri, *hostiliter aliàs discordes*, perfidia con-

con-

Zonar. An. 1. 204.

^b Judic. 20. 21.

^c 2 Sam. 8. 5.

^d Num. 25. 9.

1 Cor 10. 8.

^e Judic. 20. 46.

ubi, ellipseos gratia, *centum* reticentur versiculi 35.

^f 1 Reg. 20. 30.

^g 1 Sam. 4. 10.

^h Liv. 23. 40.

ⁱ 2 Macc. 15. 27.

^k Liv. 25. 39.

^l Africani scilicet apud Liv. 30. 6.

^m *L'on nom moit ce Feu Sacré, le mal des Ardens; Il emporta plus de 40000 personnes, en peu de jours, sous Hugues Capet. Mézeray en 994.*

ⁿ Iudic. 12. 6.

^o *Septuaginta quippe supra quinquagesies mille percussi sunt. 1 Sam. 6. 19.*

H h 2

concordi lethaliter irruunt p.

60000. L. Lucullus Pontum devastat sex hominum myriadibus q.

70000. Dira lues, Regii fastus ergò, Davidicas oves ad septem myriadas depopulatur r; & oves totidem Christi Carolina rabie voratas ipsæ Furiae horrent s.

75000. Iudæi, florente Mardochæo, septuaginta quinque osorum millia suæ immolant vindicationi t.

80000. Maniaca terocitas Epimanis Antiochi Iudæam sanguine polluit millium octoginta v; Sic Romanorum Civium parili strage Asiam universam cruentat Mithridates w.

90000. Thebas expugnant Macedones, & millium nonaginta cruorem effundunt x.

100000.

p Jof. A. I. 18 12,

q Imo Liv. Epit. 97. *caesa hostium amplius quam sexaginta millia* narrat.

r 2 Sam. 24. 15.

s Paucis enim diebus Septuaginta millia, & quidem plures, trucidati sunt, ex Epist. Caroli ix. ad Gregor. xiiii. A°. 1572. apud Anton. Cicarell. p. 443.

Horatius Turselinus vel in una Civitate Lutetia LX. millia caesa tradit. Hist. Epit. L. X. C. 8. n°. 47. Jof. vero Wolfius, Lect. memorabil. T. 2. p. 967. *multo plures numerat quam centena millia Parisiis & per totam Galliam mactata.*

t Esther. 9. 4. 16.

v 2 Macc. 5. 14.

Vide numerum enormen apud Suid. in Ἀντίοχος & in V. Βδελύγμω ἐρημώσεως.

w Hic numerus est Valer. l. 9. c.

2. n°. 3. in Ext. atque Photii p. 730. Variat enim, vel filetur apud Liv. Epit. 78.

Vell. L. 2. C. 18.

Flor. 3. 5. n°. 7.

Plut. in Sull.

Appian. in Mithr.

Dion. fragm. p. 4.

Victor. Ill. 76.

Eutrop. 5. 5.

Aug. de C. D. 22.

Oros. 6. 2.

Suid. in Ἀντίοχος. Illam porro lanienam Sigonius atque Pighius in A. U. C. DCLXV. merito rejiciunt. Maniliana quippe Tullii n. 3. stragem illam ab annis XXI I I. inultam luget. Manilianam autem Cicero dixit A. U. 687. è Gruteri Tom. III. in Tullianis annis.

x Ælian. V. H. 13. 7. ubi obiter notare est liberos Civeis ab Alex. venditos esse Sacerdotibus exceptis

100000. Israëlis gladio Syrorum transfiguntur myriades decem ^r; & Tigranis totidem peditibus fulmineum ensen in pectora Lucullus adigit ^z.

110000. Macedones, Issico prælio, Persarum myriadas undecim concidunt ^a.

120000. Madianitarum myriadas duodecim Gedeon falcatur ^b; & Achazo Regi totidem myriadas Israëlitæ demetunt ^c.

170000. *Tigranis* ævo Syria suis convulsa columnis, septemdecim hominum myriadibus orbatur ^d.

185000. Et Assyria Castra centum octoginta quinque cadaverum millibus, Angelica cæde nocturna, consternuntur ^e.

200000. Tomyris Persarum myriadas viginti, cum ipso Cyro trucidat ^f; rursusque Persis totidem ^g pugna Marathotho-

exceptis. Illorum igitur *ingenuitati* perinde pepercit ac illorum *bonis* pepercere Pharaos & Artaxerxes.

Gen. 47. 22.

Esdr. 7. 24.

Videsis *Diod. Sic.* 17. p. 569. atque *Tzet.* *Chil.* 7. n°. 139.

^y *1 Reg.* 20. 29.

^z *Plut.* *Lucull.* p. 511.

^a Imo super myriadas *x1* *Plut.* habet in *Alex.* p. 675.

ubi Latina series prorsus est vitiosa. Videsis *Tull. L.* v.

Ep. 20. ad *Attic.*

Diodor. L. 17. 581.

Curt. 3. *x1.* n. 27.

Arrian. 2. de *E. Alex.*

Justin. *x1.* 9. n. 10.

Oros. 3. 15.

Zonar. 1. p. 93. 133.

^b *Judic.* 8. 10.

^c *2 Chron.* 28. 6.

^d *Justin.* 40. 2.

^e *2 Reg.* 19. 35.

^f *Justin.* 1. 8. n. 2.

^g Prælio vel naufragio præemptos nec *Platonis* *Menexenus*, p. 240. nec *Plut.* *Aristides*, p. 321. nec *Clem. Alex. Strom.* p. 348. nec *Nonn.* *Dionys.* 27. p. 480. 305; nec *Photii Bibl.* p. 1107. nec *Suid.* vel in *V. Ἀεσιδης*, vel in *V. Διεξιφισω*, vel in *V. Μαραθων*, vel in *V. Μιλτιάδης*, nec *Tzetzes*, *Chil.* 1. n. 32. *definiunt.*

Iustin. igitur sequor, *L.* 2. c. 9. n. 20. & *Oros.* 2. 8. Atque sic incedo medius intet *Herodot.* qui *L.* 6. c. 107. myriadas nostras decurtat; & *Valer. L.* 5. c. 3. n. 3. in *Ext.* atque *Pausan.* in *Messen.* p. 263. qui numerum occisorum extendunt.

thonia reliquum spiritum exhaurit ^h.

220000. Judæi ad Cyrenem, Romanorum infimul, atque Græcorum, duas & viginti myriadas tormentis vel exquisiti-
onibus usque ad necem excruciant ⁱ: & eadem cruore non-
dum exsatiatæ tigres Cypriorum myriadas viginti quatuor san-
guine privant ^k.

250000. E Pharaonis viris, in Israëlem flammantibus, vi-
ginti quinque ^l myriades refluus fluctibus Erythræis extin-
guuntur.

260000. Mardonio, pugna ad Plataeas, myriadas sex &
viginti ferro corrumpunt Pausanias & Aristides ^m.

300000. Hungarorum myriadas triginta Solimanni ⁿ. fu-
ror internecione delet ⁿ.

360000.

^h *Miltiade* duce, qui paulo post
victoriam in vinculis publicis
mortem obiit, sicuti passim le-
gere apud *Plat.* in *Axioch.* p.
368.

Nepot. in *Milciad.*

Valer. 5. 3. n. 3.

Plut. in *Cim.* 480.

Iustin. 2. 15.

Agell. 17. 21.

Paus. in *Att.* p. 61.

ⁱ *Dio L.* 68. sub fin.

Euseb. H. E. 4. 2.

Oros. 7. 8.

Xiphilin. p. 241.

Niceph. 3. 22.

Volaterr. A. p. 911.

^k *Dio ibid.* A. C. CXIV.

^l Codices Sacri numerum illum
silent, sed *Ioseph.* A. J. 2. 6.
Pharaoni tribuit equitum L.
millia: scutatorum verò pedi-
tum CC. millia. Sunt igitur
myriades xxv. At rubri maris

undæ, in sese refluæ, tot illos
& tantos tam altè demerse-
runt, ut nemo nuncius sese flucti-
bus illis eripuerit, non modò è
Iosephi fide, L. 2. c. 7. Sed ex
ipsius *Exod.* Cap. 14 28.

^m Ferunt enim è ccc millibus,
cum Artabazo XL. millia fu-
gam cepisse, reliquis cæsis. Cæ-
sæ sunt igitur myriades sex & vi-
ginti.

Plut. in *Aristid.* 330. Vid. *He-
rod.* 9. 30.

Diodor. XI. p. 258.

Strab. 9. p. 284.

Iustin. 2. 14.

Paus. *Attic.* p. 23.

----- *Lacon.* 185.

----- *Arcad.* 538.

----- *Bœot.* 545.

Phot. p. 118.

ⁿ A°. nempe 1526. ubi *Solim.* II.
Regi Ludov. II: bellatorum
24000 cecidit. *Munster.* L. 4. p.
969. Tunc

360000. Et Martelli Caroli malleô Saracenorum myriades triginta sex conteruntur °.

400000. Helvetiorum autem myriadas p quadraginta bellum Cæsareum attrivit.

500000. Israëlitarum verò quinquaginta q myriadas oppressit Abija.

1000000. Ac Æthiopum myriadas centum proculcavit r Asa.

1100000. Sic Jerosolymas oppugnante & diripiente Tito, hominum decem & centum myriadas Libitina hausit s.

1500000. Quid demùm, vel vetustioris ævi memoriam si replicem? vel novissimi seculi strages infandas si renovem! Hominum illinc quinquaginta t centum myriadas Trojanæ Proserpinæ prædam lugebo; hinc verò, Anti-Christi rabie, totidem extinctas Reformationum myriadas collacrymabor v.

P A R S

Tunc enim victricibus armis stragem illam edidit enormem

Mezer. in Fr. 1.

Vid. Iovii Hist. 23.

Calvis. A. 1526.

Cluver. p. 544.

Chevreau. v. 3.

o In eo prælio, scribunt Historici, ad CCCLX millia Saracenorum cecidisse.

Verba sunt Platin. in Gregor. 2. p. 102. Alii quippe numerum illum insigniter decurtant.

p Strab. 4. 133.

q 11. Chron. 13. 17.

r Proculcatos enuncio, me quippe fugit quot reapse concisi sint è decies illis centies millibus 2. Chron.

14. 9. A. M. 3063. Robinson. p. 652

s Ios. B. I. 7. 17. Hunc vel ex-

scribunt, vel interpolant.

Eus. Ol. ccxii.

— Hist. Eccl. 3. 7.

Sulpit. 2. 44.

Oros. 7. 6.

Hegefipp. 5. 49. & in Anacephal.

Zonar. An. 1. 218.

Niceph. Call. 3. 7.

Plat. in Pontif. 3.

Valaterr. p. 911.

Godeau H. E. 1. 38.

t Numerus iste, fateor ingenuus, nec apud Dictym Cretens: nec apud Daretem Phrygium extat, sed apud Calvis. ad A. M. 2767.

v Pariter certè numerum illum ex ipsis fontibus non hausi, Sed è Christ. Matth. in Carolo v. p. 1074.

P A R S Q U A R T A.

Sed quid ego Pythagoreus nusquam, numeris astringor?
 Adlubescit igitur ad aliquot exempla numeri nescia deviare, mórque modulis Musicis vestras aureis, voce mea luctifona tessas permulcere.

Quid cladis primævi nostri contraxerint Majores antequam abyssi magnæ sese diffinderent fontes, & cœli cataractæ recluderentur^w, quò spirans corruptum omne pectus expiraret^x, me procul fugit.

1. Sed benè conscius sum *sulphure & igni* ^y *pluisse* ad inter-
 necionem Sodomi, atque Gomorrhæ.

2. Sic eadem mens mea benè conscia est, ante Sodomam incensam suos Abrahamum armasse Vernas, illòque vel uno manipulo quaternos Toparchas, Regum quinque manubiis opimos, atque Loti raptore, concidisse^z.

3. Sic profectò Simeon atque Levi stupratam sororem Dinam vindicant, & Sichemitas feriunt, atque depeculantur^a.

4. Sic *Jobi* ^b pecuarios & Sabæorum gladius, & ignis Dei, & Chaldæus ensis, ad exitum adducit.

5. Sic obduratos Ægyptios ignifera^c perimit grando, bifariam miraculosa.

6. Sic rursus masculam Israël prolem, Niliacis objectam undis^d, in Ægyptios Πρωτοτύπος^e ulciscitur^e Exterminator.

7.

^w Gen. 7. 11.

^x Gen. 6. 12. 13. 17.

^y Gen. 19. 24.

^z Gen. 14. 15.

^a Gen. 34. 25.

^b Job. 1. 15. 16. 17.

^c Exod. 9. 24.

^d Exod. 9. 24.

^e Exod. 1. 22.

7. Sic Mosis extrema f castra, querimoniis impia, ipse consumit, qui consumens ignis est g.

8. Sic in Israëlém avidum, & coturnicibus ingurgitatum^h, vindex idem exardescens, mortem, gulæ pœnam, ipsis irrogat.

9. Sic eosdem, in Deum perduelles, Amalekitarum, Cananæorumque gladio i submittit ipse Jehova.

10. Dathan & Abiram in Mosem insurgunt, sed vasto telluris hiatu, una cum suis consortibus, hauriuntur^k.

11. Israël Cananæorum pectora, ceu victoriarum primitias, morti devovent, & devotos efficiunt^l.

12. Cœlestis cibi satias Israëlém tenet, carnisque lugent Ægyptias ollas, sed dipladibus inarescunt^m.

13. Amorrhæos Reges fœderatos quinque fundit non modo (Gabaonitarum propugnator) Josuæ gladius, sed & saxea conterit grandoⁿ.

14. Danitæ Laïtarum animas igni, ferroque nigra sub tartara mittunt^o.

15. Zelotypia furibundæ Lemniades insulam universam immani cæde sua viris orbant, quod Thracias armis subactas sub-

f Num. XI. I.

g Heb. 12. 19.

h Num. XI. 33. Ps. 78. 31.

i Num. 14. 45.

k Num. 16. 32.

l Num. 21. 3.

m Num. 21. 6. Dipsadas autem

Dioscorides, Ælian. Gal. & Aët.

πρηνήγας καὶ καύσωνας meritò

nuncupant; æstuosæ sunt enim

atque siticulosæ, testibus Nicand.

in theriac, Ovid. Amor. I. E-

leg. 8.

Lucan. Lib. IX. ubi memorabi-

le prostat exemplum. v. 738.

Lucian. de dipsadib. ubi alterum

ferale profertur exemplum;
cum Epigr. pereleganti. Gre-
gor. Nazianzen: in Jambic. p.

239.

Suid. in V. Διψάς.

Volaterr. Phys. p. 599.

Rhodigin. 25. 33.

Dausg. in Sil. Ital. 125.

Gesner. Serp. V.

Aldrovand. Serp. I.

Salmas. in Sol. 341.

Boch. Hieroz. T. 2. p. 397,

398.

n Jos. 10. 10. 11.

o Judic. 18. 27.

subigerent & veretro p. Parili rabie Siculi ferociunt in Gallos, & illorum sanguinem, in angulis insulæ suæ ternis, vespertina strage penitus extinguunt q.

16. Centauri Hymenæos inter Pirithoi cum Deidamia petulantius lasciviunt; sed fatali Lapitharum ferro Venereum illud œstrum refringitur: sic procaces in procos suæ Penelope-

p Lemnios quidem ab uxoribus hircosis averfos, *Antigon: Caryst:* enarrat *Hist. mirab. Cap: 130.* Sed fæmineam rabiem silet, quam infamant
Orpb: Argon: 471.
Herodot. L. 6. c. 138.
Eurip. Hecub. 887.
Apollon. Rhod: Argon. I. 609.
Apollodor. L. I. 43.
Hygin: Cap. 15.
Ovid: in Ibin. 396.
 — *Met. 13. 400.*
 --- *Heroid: Ep. 6.*
Senec. in Agam.
Act. 3. v. 556.
Stat. Theb. 5. ubi jucundè prorsus universum illud Zelotypæ Veneris arcanum referat, sicut
Valer. Flacc. Argon: 2.
Diogenian: Cent. 6.
Euf: Chron: II. p. 88. ad quem
Scaliger p: 46. & Calvis. A. M. 2719.
Q. Smyrn. L. 9. 337.
Hesych: & Suid. in Ἀπυρίων ἡγεμόν,
Apostolius Cent. XI.
Prov: 96.
Volaterran: L. 9. & 33. p. 216.
791.
Natal. Comes, 4. 13.
Robinson, A. M. 2758.

Simfon, A. M. 2743.

Quibus adnumero Scholiastas in *Hom:*

Iliad. H. 469.

In *Pindar. Pyth. Δ. fol. verso E. 5.*

--- in *Apollon.*

Rhod: Argon. 1. è fide Myrtili, Historici Lesbii.

q *Henric: quidem Guthberl: atque Mezer. ad A. C. 1282. mactatorum octo millia computant; sed Platin. in Mart. IV.*

Munster. II. de Ital.

Baleus in Nic. III.

Paschas: L. 8.

Pezelius p. 617.

Calvis. A. 1282.

Cluver. in Michaële Palæologo.

Petav. R. T. IX. 2.

Gotofredus, in Pontif. 190.

Serreus, in Reg. 45. cæsorū numero carent, & hos amplector, juxta propositum meum in ipso limine partis IV. hujus Orat. pag. 248.

r *Strictim de Centauris, vel Lapithis, Pindar. Aristoph: Xenoph: Plato, Plaut. Apollodor. Lucret: Tull. Propert. Strabo, Seneca, Lucan. Plin. Flacc. Juven: Elian:*

lopes vindictæ sagittas Ulysses emittit. ^s.

17. Abimelec Sichemitas internecat, illorumque civitatem, solo æquatam, sterili sale, ac execrando conspergit ^c.

18. Saülis agmina tria; ingentem Ammonitis, ab aurora in æstum diei, cladem afferunt ^v: sic idem *Saül* civitatem Nobum tanta internecione delet, ut vel ungulam non relinquat ^w.

19. Jonathanis Bellona lymphaticus pavor Philistinos invadit ^x, & Castris universis, ceu Madianitæ buccinis, facibusque perculsi Gedeonis ^y, pernicipalem gladium alii in alios obvertunt.

20. Davidica injuriosos in Ammonitas vindicta, ferras, muricesque ferreos, & secures, atque fornaces adhibet ^z.

21. Benhadabi copias Regesque foederatos xxxii crapula merfos occupat Achab, & sanguine mergit ^a; sic profecto Scythas, Bacchi madore graveis; Cyrus armis gravat ^b; & Histros, vino pariter faucios, Appius Pulcher ferro fauciat ^c.

22. Josaphati jejunio, atque precibus timorem Deus ita deli-

li-

Ælian: Diogenian. Apuleius, Justin: Martyr, Tatian. Lucian: Galen: Pausan. Clem: Alex. Athen. Euseb: Libanius, Nazianzen: Servius, August. Hesych: Nonn: Suid. Eustath: Phavorin: & alii: singulatim verò Lapithas de Centauris victores enarrant ---

Hom: Od: ̢. 295.

Hesiod: Herc: Scut: 178.

Orph: Argon: 413.

Palephat: 1. 13.

Diodor: 4. 189.

Georgic: 2: 456.

Horat C. 1. Od. 18.

Hygin. 33. p. 80.

Metam. 12. 210.

Plut. Thes. p. 14.

Tzetzes Chil. 7.

Apostol. C. 11. Pr. 33.

Volaterr. 33. 787.

N. Comes, 7. 4.

Robinson, A°. 2767.

Simson, A°. 2760.

s Odyss. xxiii. 57.

--- xxiv. 177.

Plut: Q: Gr. 294.

t Judic. 9. 45.

v 1. Sam. xi. xi.

w 1. Sam. 22. 19.

x 1. Sam. 14. 19.

y Judic: 7. 22.

z 2. Sam. 12. 31.

a 1 Reg 20. 16. 21.

Herodot. 1. III.

b Justin. 1. 8.

Oros: 2. 7.

c Livius quidem Lib. XLI. Cap.

lirum Moabitis incussit, ut vulneribus mutuis sese confoderint^d: sic Brenni miles contra Græcos pugnavit, metu Panico turbatur & propriis armis sese conficit^e.

23. Jehu omnes necat tam Achabi necessarios atque conjunctos, quam Baalis Sacerdotes^f.

24. Impia gentis occæcatæ pietas & *sacrilegium* verius quam *sacrum*, Diis suis atque Deabus stercoreis homines ipsos per Israëlem & per Afros Saturno; per Persas Soli; per Albanos Lunæ; per Spartanos Marti; per Druidas Mercurio; per Laodiceos Jovi; & Egeriæ demum per Latinos, atque Dianæ per Scythas sacrificat^g.

25.

iv. caesorum octo millia refert; sed Flor. Lib. 11. Cap. X. merito titubantes illos, & ferro cadentes, nusquam enumerat. Clades autem hinc confector numeri nescias. Livium itaque hinc prætermisi, & Floro adhæsi.

d 2. Chron. 20. 23.

e Mei quidem Brenni junioris, in Græciam irrumpentis, Sacrilegi & ἀνισφόντος meminerunt Callimachus hym. in Delum, & ejus Scholiastes v. 175.

Polyb: 4. & 9.

Tull: Divin: 1. n. 37.

Propert: 3. El: 12.

Strab. 4. p. 130.

Valer. 1. n. 18.

Flor. 2. xi.

Plut. Parall. p. 309.

Justin. 24. 6, 7, 8.

Athen. 6. 5.

Suid. in Γαλάται.

Apostol. ix. prov. 15.

Rhodigin. 8, 13.

Pantaleon. A. M. 3686.

Sed militum Brenni Panicum terrorem, vulneraque mutua, unus Pausanias mihi detexit, Phocicor: pag. 654. quem fule extirpsit Simson. A. U. 475. Ol. 125.

f 2. Reg. 10. 11. 25.

g Id lemmatis multiplicis non unis duntaxat debeo sublesta fidei Scriptoribus Homer: Il. 4. n. 175.

Eurip: Iphig: 91. 337. 366.

Plaut. Amph: Act. 4. Sc. 2. in Supp:

Lucret: 1. 86.

Virg: Georg. 3.

--- Æn: 2. 3. 7. 9.

Horat. Carm, 3. Od. 4.

Hygin. 31. 56. 120. 261.

Ovid. 1. de A. amandi.

--- 3. de Pont. El. 2.

--- 4. Trist: El. 4.

--- 13. Met: 452.

Propert: 3. El. 6.

Lucan: Pharsal. 1. 443.

25. Impias autem Assyriorum Samariæ colonias Deus ipse
leo.

- Petron. Satyr:* 511.
Sil: Ital. 4. 767.
Flacc: Argon: 2. 301.
Stat: Theb: 12. 155.
Juven: Sat: 12. 15.
Auson. Idyll: 12.
Nonn. Dionys: 13.
Q. Smyrn: 14. 257.
 Id ipsum enim insuper ascribo,
Herodot: L. I. c. 216.
 ----- 4. c. 62.
 ----- 7. c. 19.
Isocr. Busr: p. 228.
Plat: de Lege. p. 315.
Apollod. 2. p. 104.
Cic. Tusc. Q. I.
 --- Orat: pro Front:
Cæsar. B. G. 6.
Diodor. I. p. 55.
 --- 2. p. 96.
 --- 4. p. 163.
 --- 5. p. 214.
 --- 20. p. 739.
Liv: 7. 15.
 --- 22. 57.
Dionys. H. I. 19. 30.
Strabon. 3. 106.
 ----- 4. 136.
 ----- 5. 165.
P. Melæ. 2. 1.
 ----- 3. 2.
Q. Curt. 4. 3.
Plin. L. 7. 2.
 ----- 8. 22.
 ----- 30. I.
 ----- 36. 5.
Ios: A. J. 9. 12.
Tacit: An: 14. 30.
 --- de M. Germ: 9.
Flor. I. 16.
 ----- 3. 4.
Suet. Claud. n. 25.
Zenod: Cent: 5. Pr. 85.
Plut: in Thes. p. 6.
 --- Them: p. 118.
 --- Pelop: p. 288.
 --- Marcell. p. 299.
 --- De Superst. p. 171.
 --- In Apoph: p. 175.
 ----- Quæst: R. 283.
 --- In Parall. 310. 314.
 --- De vind: fera p. 552.
S: Empir. P. H. 3. 24.
Iustin. 18. 6.
Agell. 2. 6.
Justin: M. p. 50. 441. 455. 477.
Tatian: p. 143. 165.
Theophil. p. 119.
Clem. Alex. p. 27. 497.
Tertull. p. 10. 70. 624.
Athen. 4. 21.
Minuc: Oct: p. 293.
Solin. C. 21.
Dion. Cass. p. 912.
Arnob. p. 54.
Lamprid: in C: n. 9.
 --- Heliog: n. 8.
Lactant; I. de F. Rel.
Eus: H. E. 7. 10.
 --- Præp. E. 1. ult.
 ----- 4. 15. 16.
 --- Orat. pro C. 646. 659.
Athan: T. I. p. 26.
 --- 2. p. 8.
Libanii Declam. 43.

leonibus in escam objecit ^h.

26. Et Manasses laniena sua totas Jerosolymas luctu atque funeribus complexit ⁱ.

27. Tullus Hostilius pietatis insolens, & ad bella factus, Patria negligit Sacra; sed irati Dei flammis ultricibus, una cum

A. Marcell. 22. 8.

----- 27. 4.

Nazianz. T. 1. p. 77. 87. 91. &
T. 11. 145.

Heliodor. Æ. p. 476. 482.

Serv. Æn. 3. 279.

Macrobi. Sat. 1. 7.

Chrysost. T. 5. 1025.

Hieronym. T. 2. p. 48.

Augustin. de C. D. 7. 19. 26.

Oros. 4. 6. 12. 20.

--- In Præf. L. 5.

Socr. 3. 2. 13.

Theod. 3. 26. 27.

Hesych. in Σ. γέλως.

Boët. 2. Pros. 6.

Procop. I. B. P. c: 19.

Phot. p. 1446.

Cedren. p. 248. 254.

Suid. in Γ' δ' ας.

----- Λυκέρη.

----- Παρθένος.

----- Σαρδάνη γέλως.

--- Collect: à Scotto: Cent: 12.

Pro. 63.

Zonar. A. 2. p. 192.

Eustath. in Il: 4. 1405.

Niceph. C. 6. 10.

Apostol. Cent. 17.

Pr. 28.

Alex. ab A. 6. 26.

Polydor. Virg. 5. 8.

Volaterr. p. 320.

Rhodig. 13. 23.

Phavorin. fol: 466.

L. Viri in C. Dei. 663.

Calvin. in Ps. 106.

--- Instit: 4. 13.

St: Paschas. 1. 1. p. 4.

Natal: Com. 1. 18.

Barcl. Argon. 1. 9.

Iac: Cappel. p. 448.

H. Robinson p. 519.

----- 531.

Ioh: Cluver. Epit. 9. 109. 126.

I: Lud: Gotofred: T. 2. 213. n. 8.

G. Henr. Vorstio p. 220. Ani-

madv: in R. Elieser.

Simson. Chron. 1. 54.

P: Ravan; T. 2. 944.

Ioh: Lighfoot, Misc: 16.

& in Hor. Hebr.

Verum prophanis codicibus
nihil opus est, ubi Sacri lo-
quuntur,

Levit. 17. 21.

— 20. 2. 3. 4.

Deuter. 18. 10.

2 Reg. 16. 3.

— 17. 17. 31.

— 21. 6.

2 Chron. 28. 3.

— 33. 6.

Ps. 106. 37. &c.

^h 2 Reg. 17. 25.

ⁱ 2 Reg. 21. 16.

cum suis universis, revertitur in pulverem ^k.

28. *Solon* infectis aquis elleboro *Cirrhaeos* pugnaces superat tandem ^l: sic *Aquilius* Asiatici belli reliquias conficit, mixtis veneno fontibus ad deditionem urbium ^m.

29. Fornax media, septuplo ardentior, teneris parcit Principibus Hebraeis, sed furentes illius aestus, atque stricturae, validos Principum lictores, atque libratores praefocant ⁿ: Sic *Darianam* Leonum in scrobem *Daniel* projectus, ne perstringitur quidem; at ejus aemuli Satrapae, Delatoresque, suis cum uxoribus atque prole, foveam in eandem alte nondum delapsi, temporis puncto confringuntur atque comminuuntur ^o.

30. *Cambyfis* copiae in *Aethiopas* movent, sed fame premuntur ^p haud multum abhorrente profecto vel à fabellarum *Erichthonia* ^q; vel ab Historicis & antecedente *Samaritana* ^r, &

^k Liv. I. 31.

Dionys. 3. 176.

Valer. 9. 12. n. I.

Plin. 2. 53.

— 28. 2.

Victor. in Reg. 3.

Eutrop. 1. 4.

Photii p. 47.

Zonar. 2. p. XI.

Volaterr. A. 19.

Robinson, A. M. 3366. p. 730.

^l Frontin. Strat. 3. 7. n. 6. *Clis-theni* *Sicyonio* stratagema tribuit; sed *Solonis* esse protuli fide *Pausaniae*, *Phocicor.* p. 684. & *Suid.* in Σόλων.

^m Flor. 2. 20.

Glandorp. p. III.

A. U. DCXXIV. *Sigonius*,

ⁿ Dan. 3. 22. 23.

^o Dan. 6. 23. 24.

^p Herodot. 3. 25.

Volaterr. p. 253.

A. II. Ol. LXIV.

Calvis:

^q Ovid. in Ibin. 426.

Met. 8. 825.

^r 2 Reg. 6. 28.

ubi matres duae filium vorant alterius; hoc est, matrum una viscera sua vorat. Sic *Hierosol.* obsidente *Tito*, suum lactantem ab uberibus in fervidam matrona depellit, & elixum edit.

Jos. B. J. 7. 8.

Euseb. H. E. 3. 6.

Photii, p. 35.

Hegefipp. V. 40.

Zonar. A. I. 214.

Niceph. 3. 7.

Vid. quid simile in

& subsequente *Meliæa* s; fortiuntur siquidem, quo decimus quisque mordicus divellatur, ac reliquorum novem insanam atque rabiosam esuriem sui pabulo comprimatur.

31. Ad Jovis Ammonis spolia Cambyſis ejusdem milites exardescunt; sed tempeſtatibus & arenarum molibus opprimuntur v: sic Delphos, Apollinis expilandi causa, militem Xerxes mittit; sed manus illa tota imbribus atque fulminibus deletur w.

32. Persicum imperium exiguo Magorum intercipitur vaſamento x, sed versutum illud facinus, callidiores Persarum Optimates Judaicam in Μαγοφονίαν convertunt, qua Josias Pythones & ariolos omneis ex hominum numero ejecerat z.

33. En nunc Xerxem qui cœlum capite perrumpere sicuti conatur; ita & Hellespontum suis pontibus trajicere præceps anhelat a: Architectos ergo Phœnices & Ægyptios adhibet; sed pontibus procella disiectis, supercilia terociatollit, & cœlum territat armis; ac Jovi paria dum intonat, mare primum multimodus castigat, miserorum deinceps artificum cum

Anastas, P. LIX.

Joh. de Serres. Annalib. A. C. 1573. & 1628, atque Mezer. ad A. 1573. de obsidione Sancerana atque Rupellensi.

s *Suid. T. II. p. 46.*

t Sic *Amilcar* milites refractarios; Sic *Vandali* Romanos, ad ἀναλωφάγαν adegerunt, *Polyb. Hist. 1. 85. Olympiodor. Photii p. 190.*

v *Justin. I. 9.*

w *Diodor. XI. p. 250. A. I. Ol. LXXV.*

Justin. 2. 12.

Sic *Alex.* milites, *Cabirorum* fanum spoliare aggressos, subita tempeſtas fulminibus & flamma

cœlesti consumit. J. Freinhem: supplem. in Curt. L. I. C. 14.

x *Valer. 7. 3. n. 2. Ext.*

y *Herodot. 3. 79.*

Justin: 1. 9.

Agathias, 2. 65.

Zonar. A. I. 123.

A. III. Ol. LXIV.

Calvis.

z 2. *Reg. 23. 24.*

Ol. XXXVI.

Iac: Cappell:

a *A. I. Ol. LXXV.*

Herodot. VII. 34.

Diodor. XI. 242.

Dionys: Hal. IX.

Euseb. p. 130.

cum capita cervicibus immisericors abscindit ^b.

34. En rursus Xerxem, clade Salaminia perculsum, & citatis equis Hellespontum repetentem, sed præ annona nulla frondes atque gramen miles ejus depascit, exindeque fluxu torminali dilabatur ^c: Sic e contrario non egestas, sed luxus, & supra Campanas Annibalis delicias ^d, lætior Sardinæ Ceres militem Francisci primi torminosum pallida morte suffundit ^e.

35. Re frumentaria laborat Roma, multique ex plebe, ne animam trahendo crucientur, sese capitibus obvolutis, in Tyberim præcipitant ^f. O facinus execrandum! Pereunt, ne pereant! Sed scelestius attendite crimen. Roberti subditos exagitat esuritio tam rabida, Romanorum more, sibi nusquam ut noceant, sed ferarum ritu, in opsonium ventriculi latrantis, furant in obvios, & viatores proscindant atque dilanient ^g.

O tempora! O mores!

Quid non mortalia pectora cogis,

Esæ sacra fames?

36. Athenienses, quo pestilentem, & igneam sitim unda restringunt, agminatim in puteos ruunt ^h: sic Nicæ milites Syracusanis terga vertendo, siti cruciantur, & potum anhelant.

^b Herodot. 7. 35.

Nazianz. Or. XX.

Photii p. 1107.

Suid. in ἐπέξῃς.

Tretzes, Chil. 1. n. 32. 890.

^c Herodot. VIII. 115.

Justin. 2. 13.

Oros. 2. 9.

^d Liv. 23. 18. 45.

Flor. 2. 6.

^e Les troupes s'étant trop-gorgées de manger périrent presque toutes de dysenterie.

Mezer. in Fr. 1. A°. 1527. & 1528.

^f Liv. 4. 12.

A. U. cccxv.

Calvis.

^g Mezer. in Reg. xxxvi. A. C. 1033. Tales ἀνδρωποφάγες, & quidem foeminas, Procopius narrat, Gott. 2. p. 240.

^h Thucyd. 2. 132.

Diodor. 12. 316.

A. III. Ol. Lxxxvii.

lantes in Asinarum amnem sese densi proturbant ⁱ.

37. Calydonios olim furor incessit, ebrietati similis, quo passim vesanam efflarunt animam ^k: sic quinto decimo seculo famem in Galliis excepit phrenetica febris, & magnates pariter atque plebeios rabie quadam transversos abripuit ^l.

38. Manlius Junoniis avibus excitus, Gallorum agmen, per Tarpeiam rupem, nocte sublustri scandens dejecit præceps ^m.

39. Rhegium obsidente Dionysio, Phyton Rheginis timidior nusquam ⁿ, verum Sparta bellicosior ^o, diu sese propugnat, sed expugnatum tandem illum, ejusque consanguineos

ⁱ Τῇ γὰρ Ἐπιέν ἐπιθυμία, potius enim desiderio, ut ait Thucydid. Lib. VII. p. 547. vel ὑπὸ δέψης, præfisi, ut ait Plut: in Nicia, p. 541. ἑρπίπτον ἐαυτὸς εἰς τὸν Ἀσινάγον sese conjiciebant in Asinarum. Diodorum itaque, Justinum, Oros: & alios omitto, quibus id exidit singulare de Nicianis fitti coactis in flumen.

^k Pausan. in Achaic. p. 438.

^l Mezer. A. 1482.

^m Id tacite vel aperte volunt, Polyb. L. I. p. & L. II. p. 148.

Lucret. 4. 683.

Tull. pro S. Rosc. pro Fronteio, pro Domo sua, p. 17. 168. 315.

Virg. Æn. VI. Servii p. 546.

Diodor. 14. 456.

Dionys. Lib. I. p. 60. A. I. Ol. xcviII.

Liv. 5. 47.

— 6. 20.

— Epit. 5. 6.

Ovid. Fast. 6.

Valer. Max. 6. 3. n. 1.

Plin. 7. 28.

— 10. 22.

Martial. 7. Ep. 71.

Flor. I. 13. n. 15.

Plut. obiter in Q.

Rom. p. 287.

— de fortit. Rom. p. 325. sed plenè in Camill. p. 142. 148.

Ælian. A. 12. 33.

Agell. 17. 21.

Arnob. 6. 121.

Victor. III. 24.

Aug. de C. D. 2. 22.

Cedren. p. 123.

Suid. in Μαίεμας.

Zonar. A. 2. 34. 35.

Tzetx. Chil 3. 102.

Petrarcha, Ep. VII.

L. VIII. p. 840.

Volaterr. 17. 387.

Sigon. A. U. 363.

Onuphr. Pantal. Rosin. Pigh. Calv.

Cappell. Cluver. Petav. & Labbæus.

ⁿ Zenob. Cent. V. prov. 83.

^o Suid. Cent. VI. paroem. 45.

neos omneis, Siculis voraginibus Tyrannus submergit p.

40. Profugi Senatus uxores, filiasque, servis suis nubere Clearchus q compellit; sed illæ, pudoris ingenui virtute, novis prius conjugibus occisis, sese ferro tam funestis calamitatibus eripiunt r.

41. Quadringentorum stadiorum arenæ militem Alexandrinum extorrent; sed tandem perveniunt ad Oxum, cujus potus intemperantior spiritum plurimis intercludit s. Sic e diverso Indias dum ardentius idem spirat Macedo, exercitum ex hybernis præmature movet, sed glaciali frigore trunci fiunt, hoc est, arborum obnixi truncis cataleptici rigent, durante adhuc habitu in quo mors quemque deprehenderat t.

42. Amilcaris copiarum Venerem Erycinam depeculantur, & surreptos ipsi nummorum saccos suum in luxum effundunt, sed conflatum istud metallum perbrevis dolosum ipsis mortes horrendas mille conflatur; sic Tolosam ejusque adyta diripit Cæpio, sed quisque ex ea direptione aurum attigit extremos exitus habuit miseros atque cruciabiles w.

43.

p A. II. Ol. xcviij.

Diodor. 14. 453.

Vid. Polyb. L. I. p. 7.

Strabon. 6. 178.

Amyott. in Dionys: Seniore, p. 914.

M. Mont. L. I. p. 2.

Calvis. A. U. 366.

q Heracleæ tyrannus Ol. plenis CIV. cv. cvi.

Diodor. xiv. 500.

r Justin. 16. 5.

s Q. Curt. 7. 5. n. 15.

t Curt. 8. 4. n. 14.

v Diodor. xix. xx.

Ælian: de Anim: x. 50.

w Justin. 32. 3.

Agell. 3. 9.

Quædam insuper de auro Tolosano, deque ipsius Q. Cæpionis, vel clade, vel exitio, videsis apud Tull. 3. de Nat. Deor. n. 30.

Sallust: ad calc. Lib. de B. Jugl. Liv. in Epit: lxvii.

Strab: 4. 130.

Patercul. 2. 12.

Valer. 6. 9. 13.

Flor. III. 3.

Plut: in Mario 414. 416.

— in Sertor: 569.

Eutrop: v. I.

Oros: 5. 15.

Sidon: Apollinar. Carm. II. p. 275.

Volaterr: 444.

Kk 2

Glan.

43. Fractis identidem Romano milite Carthaginienſibus, ſuppetias venit Xanthippus, & Atilium proſtigat: ſed ſuis tropæis iſtis Punicam invidentiam atque perfidiam excitat: illum quippe Pœni, Laconasque reliquos, præmii vice, Ponto mergunt *.

44. Punica claſſis Xanthippi victoria, precaria licet, ſpirat altius; ſed illam elatam, inſimulque milite ac annona uſque adeo gravem, ut in ea quaſi tota Carthago y, Q. Catulus Lutatius demergit, atque ſic bellum conficit Punicum primum z.

45. Saguntini, Hannibalis rabiem veriti, immanem in foro excitant rogam, & animi rabidi furore, furentibus flammis

Glandorp. On: Rom: p. 794.

Sigon: A. DCXLVIII.

Pigh: Tom. III. paſſim, pag. v. g. 133. 141. 146. 149.

x *Xanthippi hujus exitum Zonar. variè narrat, An. II. p. 59. 60. Polyb. verò rem ſpondet, ſed non præſtat, L. I. p. 52. Hic pariter ſilent Cic: Officior. III. 27.*

Diodor: Lib. 23. in Excerptis Valeſii.

Liv: 18. & 28. C. 43.

Valer. I. 1.

Frontin. L. 2. n. XI.

—— 3. n. x.

Flor. 2. 2.

Victor. III: 40.

Eutrop. 2. 21.

Oros: IV. 7.

Iſtæc igitur Appiani ſunt, Punicor. 6. atque Tzetſis, Chil. III. n. 91. v. 381.

y *Flor. 2. 2.*

z *Sexcentas enim naveis depreſſit*

aut cepit. è *Victoris* fide, *Illustr. xli.* Verùm is *A. Victor* à *Polybio* deſcivit, qui *Hiſt. I.* naveis duntaxat *L.* depreſſas numerat, captas *Lxx. A. II. Ol. cxxxiv.*

Eutrop. autem *L. 2. c. 27.* propior ad *Polyb.* accedit cum ſuis *Navib.* captis *Lxxiii.* demerſis *Cxxv.*

Orot: verò *L. IV. C. 8.* *Eutropium* mutilat, naveis quippe captas *Lxiii.* recenſet, ſubmerſas *Cxxv.*

Zonar. proindè fluctuans animo numerum ſilet *A. II. p. 64. v. 51.*

Discordes compoſiturus ad *Tit. Liv.* adivi, *Epit: xix. & Lib. XXI. Cap. 10. xxii. C. 54: xxiii. C. 13. xxviii. C. 41. & ad Sil: Ital: XIII p. 563. Daufqueñ.* Sed rem delibant, non enucleant.

mis sese suosque committunt ^a: Sic Abydeni, Philippicis armis ad Saguntinam rabiem versi, suas conjuges, liberosque interficiunt, jurantque neminem vivum, nisi victorem, acie excessurum ^b.

46. Ptolomæus Philopator inermes in Judæos, intraque Hippodromum catenis graveis, elephantos 500. thure, vinoque condito vesanos atque furiosos emittit; sed elephanti, terrore perculsi Panico, Regis in copias & expeditas & armis instructas furibundi sese convertunt, illasque, Judæis illæsis, consternunt atque proculcant ^c.

47. Campani Præfectos socium, Civeisque Romanos alios, balneis includunt, ubi fervore & æstu anima interclusa foedum in modum expirant ^d: sic Nucerianos Judices balneis etiam, *uti puteis & terrâ Senatores & alios Acerrarum*, perjuri Pœni spiritu privant ^e.

48. Tarentinos Obsides Romæ corruptis duobus Ædituis; ex atrio libertatis Phileas educit, sed vulgata fuga retracti omnes, virgis cæsi, & de saxo dejecti ^f.

49. Cnæum Scipionem ejusque velites, in turrim Afri com-

a Polyb: 3. 238. A. 12. Ol.

CXL.

Liv. 21. 14.

— 31. 17.

Valer. 6. 6.

Silius, Punic 2.

Flor. 2. 6.

Appian. in P. & H.

Aug. de C. D. 3. 20.

Oros. 4. 13.

Zonar. A. 2. 71.

Quædam insuper apud Tull. videtis Paradox. 3. & in Philipp.

5 n. 1. atque L. 1. de Divin:

n. 24.

Sallust. fragm. 523.

Nepot. in Ann: n. 3.

Strab: 3. 110.

Lucan. 3. 350.

Stat. 4. Sylv. 6.

Auson. Edyll: 15.

b Polyb: H. 16. 1025. A. IV. Ol. CXLIV.

Tit: Liv: 31. 17. A. U. DLIII.

c III. Macc. 6. 19.

A. IV. Ol: CXL.

U. C. DXXXVI.

Calvis:

d Liv: 23. 7.

e V. Max: 9. 6.

Sil. Ital. P. 12.

Appian. P. 55.

Zonar. A. 11. 81.

f Liv: 25. 7.

Kk 3

compellunt, inibique concremant g: sic Valentem Cæs. Gotthi fugant in tugurium, ubi cum suis incensus est h.

50. Annibal Romanos milites, largiter de se meritos, ceu præmiis affecturus, congregat; sed perfidia sibi patria, suis illos circumvenit armis, & jaculo figit i: sic Curionis cæsi reliquias Rex Juba, supra mœnia disponit, & sublimes illas pectoris generosi crates, missilibus transfadigit k.

51. Saxum ingens, ignoto modo labefactatum, è Capitolio in vicum jugarium procidit, & multos comminuit l; Sic nativo in specu Tiberius convivatur, sed lapsis repente faxis ministri commoluntur aliquot m.

52. Magnus Antiochus, ab Acilio Glabrione victus, & Romanis tributis impar n, milite nocturno Jovis Elymæi Gazas expilare properat, sed sacrilegium ejus tenebræ occulunt nullæ, nam in flagranti delicto, una cum suis trucidatur o.

53.

g Appian: Hisp: 439.

h A. Marc. 31. 13.

Vist: Epit. 71.

Eunap: in Max: p. 89.

Hieron. A. 381.

Oros. 7. 19.

Socr. 4. 38.

Sozom. 6. 40.

Theod: 4. 36.

Prosper, in Chr. A. C. 381.

Cassiodor: A. C. 378.

Jordan. H. Gott:

Theophan. p. 56.

Paulus D. 12. 163.

H. Contr. fol. 184.

Cedr. p. 258.

Suid. in Valentin:

Zonar. A. 3. 27.

Glyc: A. 4. 255.

Manasses. Chr. 50.

Niceph. C. XI. 50.

Platin. P. 40.

Volat. Cuspin. Onuphr. Paschas Baron. Gotofred: &c:

i Appian: in A. 347.

k Appian. B. C. 2. p. 749.

Dio Cass. 41. 173.

l Liv: 35. 21.

m Tacit. Annal. IV. 59.

n Polyb. 15. 986.

— in fragm: ex Athen. Lib. X. p. 1492.

Tit: Liv: 36. 16.

Euseb. Ol: 147.

o Diodor. Excerpt: p. 293.

Strab: 16. 512.

Justin: 32. 2.

Hieronym, in Dan: XI. 19. p. 600. quanquam alibi rem aliter enarret.

53. Gentiles Juda Maccabæus propulsat, & in fanum propulsatos exurit p; sic blasphemos Idumæos, intra quandam arcem ferro flammaque delent Maccabæi q.

54. Jonathan atque Simon, suum ulturi Johannem, Amaræorum Musicos concentus genialesque Hymenæos, sua in illos ex insidiis irruptione, in luctum atque lamentum convertunt r: scelerosiori & tragœdia fictas secum nuptias Artabani filia, myrtosque Parthicas, planctibus atque cupressis illæsus & illaceffitus obruit Caracalla s.

55. Sicilia largiter olim convulsa, igneis globis exundat Ætna, & navibus adustis plerosque navaleis exanimat t.

56. Mithridatis copias Cyzico, quam obsidebant, terra marique solvere coactas, non modo concidit L. Lucullus, sed ipse Pontus absorbet v.

57. Marci Antonii dedecus Cretense Q. Cæcilius Metellus

p 1. *Macc.* 5. 44.

q 2. *Macc.* 10. 36.

r 1. *Macc.* 9. 37. 40.

s *Dio Cass.* L. 78.

Xiphil. in Carac.

Zonar. A. 2. p. 221.

nuptias quidem istas attingunt, sed feræ illas non enarrant, sicut *Herodian.* L. 1v. Cap. xi.

t *Ful. Obseq.* C. 89.

Oros. 5. 9.

Pighio id incidit in A. U. DCXXVII.

v Bellum istud L. *Plotius* carmine totum expressit, teste *Tullio*, in Orat. pro Archia P. n°. 119.

Videsis etiam Orat. pro Lege Manil. n°. viii. pro L. Muræn. n°. xv. & pro P. Sex-

tio, n°. xxvii.

Sall. fragm. L. 4.

Liv. 95. 97. 98.

Strab. 12. p. 396.

Paterc. 2. n°. 33.

Flor. 3. 5. n°. 15.

Plut. Lucull. 498.

Appian. M. 372.

Eutrop. 6. 6.

Oros. 6. 2.

Phot. 73. 8.

Rem volunt *Plin.* Lib. xv. Cap. 25.

Frontin. 3. 13. n°. 6.

Tacit. A. 4. 36.

Suet. 3. 37.

Justin. 37. 1. n°. 8.

Athen. 6. & 12.

Viët. Ill. 74.

Suid. in *Λεξικόν*.

lus vindicat armis; universam enim Insulam igni ferroque populatur, & adeo sæve in captivos consulit, ut plerique veneno sese conficiant ^w.

58. Vitem, quo lætius fruticet, vinitor putat; sic Deiotarus, quo pretiosius sceptrum dilectiori filio transcribat, filios cæteros omneis, ceu palmitum luxuriam, propria manu rescindit ^x.

59. Sullana rabie Augustus, Antonius & Lepidus agitati ^y, perniciosiorem suos in Civeis, quam aut in Pœnos, aut in Cimbros, gladium distringunt, & quicquid nec Annibal videtur optasse stragis edunt ^z.

60. Cantabros summas in angustias Augustus adducit; sed gens illa bello ferox & cedere nescia, suorum mavult mutua laniena vesci, & veneno sibi consciscere mortem, quam Cæsari subjici ^a.

EPI.

^w Liv. 97. 99.

Velleius 2. n°. 34. 38.

V. Max. 7. 6. n°. 1. E.

Flor. 1. 7.

Plut. Pomp. 634.

Dio, 36. p. 8.

Euseb. Ol. 178.

Eutrop. 6. xi. 16.

Photii p. 267.

Xiphil. Pomp. 3.

Sigon. Glandorp. &c.

^x Plut. in Stoïcor. repugn. p. 1049.

Huc refero Libanii Declamat. xxxv. p. 787. de inutilium amputatione apud Medicos, Hortulanos & Patres familias.

^y Inito foedere A. U. DCCX. Cassiodor.

^z Liv. Epit. cxx.

Plin. 7. 45.

Suet. Aug. 13. 27.

Flor. 4. 6.

Plut. Cic. 884.

— Anton. 924.

— Brut. 996.

Appian. Civ. 4.

Dio 47. p. 328.

Solin. Cap. 1.

Eutrop. 7. 2.

Oros. 6. 16.

Xiphil. Aug. 35. 36.

Zonar. An. 2. 139.

Sigon. atque Pigbius A. U. DCCX.

^a Flor. 4. 12. n°. 47. 50.

Dio, 53. p. 513.

— 54. p. 523. 528.

— 55. p. 552.

Id designant Horat. Carm. 3.

Od. 14.

Strab. 3. p. 107. 113.

Suet. Aug. 20. 21. Justin. 44. 5.

Euseb. Ol. 188. 189.

Eutrop. 7. 9.

Oros. 6. C. ult.

Cassiodor. Sigon. Pigbius, A. U. DCCXXIX.

E P I L O G U S.

Sed, ne quid nimis: Rerum enim omnium fatietas est. Absit igitur vel plura pertexam, vel ipsa Christi tempora tragicis exitibus contaminem.

Verum, lugubri de tabula mea manum deducere nequeo, quin ipsam lineamentis aliquot velut umbris suffundam.

1. Spadonis Eutropii Consulis ad exemplum, *majori tunc apud Arcadium, quam Bagoas unquam apud Alexandrum gratia pollentis*^b, serviles sese componunt Aulici sibi genitalibus exsectis; sed illa exsectione sua procumbunt in Orcum, nec tergeminos ad honores evehuntur^c.

2. Seculo sexto Inguinaria^d lues, ipsa urentior uredine;
tam

^b Q. Curt: x. I,

^c Suid. in 'Εὐλεπίου.

—— Σπᾶδων.

^d Mezer. A°. 583.

Luem istam sobolem agnosco
luis inguinariæ, quam infamant
Agathias, Lib. V. p. 153. Paul.
Diac. L. 2. de Gest: Longo-
bard: Cap: 4.

M. Palmer: Flor: A. C. 565.

Sigon. R. Ital. 1. p. 5.

Baron: & Spondan: A. C. 565.

Imo propaginem esse reputo
Procopianæ luis, Persicor: 2. p.
78. quæ cæpit A°. 20. post ul-
timum Cos: Basilii, A. C. 542.
è Victoris Tununenſis Chron: p.
9. five ut Euagr. habet, H. E.

4. C. 29. & Niceph. Call. 17.

C. 28. biennio post captam à Per-
ſis Antiochiam. Hæc vero cap-
ta est Cos. Justino jun. A°. C.
540. è Marcellin: Chron. p. 53.
& Paul. Diac. ad A. Justiniani
xii. atque Cedren. in Epit. p.
305.

Nec est quod ullus neget Pro-
copianæ luis hanc foeturam in
Galliis post tot annos esse,
Procopii siquidem lues ex Ægy-
pto non raptim, sed lente in
Asiam, inque Europam ser-
psit; totisque jam grassata erat
Lii. annis, Evagrio scribente,
A. C. 594. ut ipse testatur p.
403. & 463.

tam altas ἐσχατάς Gallis inussit, ut plangoribus horrendis ululantes de vita migrarent, in ipsa præprimis Galliarum Metropoli.

3. Adriano secundo, Lotharii secundi, mendacio sacrilego, imponunt Aulici, sed cordium scrutator perjuros e illos repentinis calamitatibus absumit.

4. Consulto denique ὠδύχρονισμῷ f, en irrisor Christi Julianus Judæis templum instaurare præcipit; sed qui derisores deridet g, & terram fundavit h, bases ejus concussit i, è quarum veluti faucibus ignis exiliens angularia veteris Templi eructata saxa reædificantes è naturæ humanæ finibus exterminant k.

O quam improvisum & quam inauspicatum Juliano Judæisque casum! O quam terribile tuas in manus incidere, mî Deus! O quam terrificata, sed quam justa tua, vel severissima Judicia! O quam inopina, & quam varia, sed quam merita, duræ tuas in leges cervicis servos morte plectis!

Dum igitur nemo nostrum integer vitæ scelerisque purus est, totidem iræ tuæ fulmina, quot modo vidimus, nos quoque percuterent, ni *Servatorem Jesum* essemus nacti Verum & Unum, ac Omnipotentem Ἀλεξίκακον.

e Mezer. in Rege xxv.

Anton: Godeau, & Joh. le Sueur.
uterque ad A. C. 868.

f Histor: quippe Lotharii seculi est noni, nunc vero A. est C. ccclxiii.

g Prov: 3. 34.

h Ps: 89. 12.

i Sicut Aft. xvi. 16.

Heb. xii. 26.

k Julian: ipse, in Ep: fragm. p. 541.

A. Marcellin: L. 23. C. 1. Aº.
363.

Nazianz: in Jul. p. 91. & 111.

Ambros: Ep. 29. ad Theodos: p. 110. no. 6.

Chrysost: Hom. iv. in Mat: 1.

— Lib. adv. G. & Jud. T.

11. 35. T. V. p. 1064.

— 1100.

Ruffin. H. Ej I. 37.

Philostorg. 7. no. 9.

Socr. 3. 20.

Sozom. 5. 22.

Theodor. 3. 20.

Cedr. 247. 252.

Zonar. 3. 22.

Niceph. 10. 32.

Platin. in Dam. 1.

CAROLI DRELINCURTII

A P P E N D I X

A D

LIBITINÆ TROPHÆA.

Respondeto stolido secundum stultitiam ejus,
ne sit sapiens in oculis suis,
Prov. cap. 26. vers. 5.

Ut flagellum adhibetur equo, & stimulus
asino; sic virga tergo stolidorum. *Prov. cap.*
xxvi. vers. 3.

TYPOGRAPHUS

Doctōribus Glandulosis, cæterisque
omnium Ordinum Lectōribus

S.

Fruiti estis tantopere desiderata Primarii, si Dis
placet, Medicinæ Professoris Drelincurtii Ap
pendice, Et quia habetis in hocce scurrilium convi
tiorum plaustro quæ inter vos rideatis suavissime,
ideo accidit ut Exemplaria nova jam desiderentur
ubique. Et cum nolim illorum fœtuum desiderio Cha
rissimos meos Belgas diutius torquere, quæsivi ali
quem ad errores corrigendum, præsertim Græcos, pro
pter festinantiam Editionis factos; sed quia neminem
reperi qui Professoris Drelincurtii Græca intelligit,
melius putavi si illa Græca plurima, vel in ipsô ad
Doctores Glandulosos titulô, omitterem. An benè,
vel malè fecerim, nescio. Valete & meam Vobis
operam commendatam habetote.

Egregie Docto, & Virtute Conspicuo

JACOBO RONDELLO,

Græcarum Literarum Professori meritissimo salutem.

Infolens est, Vir Erudite, uni singulatim inscribere, quod multis univ[er]se; sed huic insolentiæ cordati queis Tua innotuit Polymathia, plaufuri sunt, secum si reputant Te unum esse instar Omnium. Tu siquidem, *mi Rondelle*, non modo supra Doctores Meos, (*quibus etiam univ[er]sis hanc Appendicem nuncupo*) sed Literatores præter cæteros ita oculatus es, ac ita nasutus, & palati tam subtilis, minima quæque vitia statim ut deprehendas.

Utinam, atque iterum utinam ex illius animi docti candore haud Tibi grave sit meos oculos festucis eximere, meaque inodora fragantia reddere; atque meas nugas, alias insulas & nihil, salibus Tuis aspergere vel acutissimis, quo meorum Doctorum, *ad mea tum dicta, tum scripta stupentium*, veterum excutias! Id hujus Appendicis recudendæ gratia, recto pectore Te præstiturum totus confido, amantem si redamas, & colentem si recolis,

CAROLUM Tuum DRELINCURTUM, Medicum Regium in Galliis, nec non Batavos inter Medicinæ Professores Primarium.

Præ-

P R Æ F A T I O.

Rabelæsum, rabiê nusquam læsum, imitari non pudet: Is seria vulgat, sed flocci fit Verùm, ludicra sua juris vix facit publici, quin ubique desiderentur Exemplaria. His pariter Ego jocis, & aculeis, fungos illos fodico, qui Orationê meâ seriâ nequaquam tanguntur, ut hisce jocularibus & aculeatis vel hebetiores excitem hanc saltem ad Appendicem expetendam.

Huic porrò Appendici Judices severi dedere locum. Nuper etenim, sententiam meis de Libitinæ Trophæis rigidam Midas dixit; & locum in subselliis occuparunt, ac Tribunal compleverunt Doctores acutum auriti, atque adeò judicii superbi, qui virgulâ Censoriâ, sed clausis oculis; Mea nupera de suggestû dicta, sibi prorsus ignota, perstrinxerunt. Immo, sententiâ de me peremptoriâ lata, memet ex ditionis suæ, atque etiam, si Diis placet, ex naturæ humanæ finibus proscripserunt.

Istam profectò talem ac tantam ab ipsis benevolentiam reporto, quòd Illustris hujus Academiæ causâ, Galliarum è Metropoli me passus sim abstrahi.

Illum præterea gratum experior animum, quòd ego, hîc advena, ternis nihiloscius Magnatibus Belgis, quos recens à Nobis deduxére Parcæ, & tribus insuper meis p. m. Collegis parentaverim: At inquilinorum erat, illius parentationis gratiâ, mihi gratias habere nusquam intermorituras.

APPENDIX

Doctores ad

GLANDULOSOS.

Gratiâ Vestrâ, quâ florui nunquam, excidi nusquam, O Viri, & irriguô Pancreatê turgidi, & altâ Pinû superbi, sed dum à Neotericis ad Vos Antiquarios * deficio, gratiam à Vobis collecturus sum immensam, & quæ Me afferat à mortalitatê. Aliàs enim Oratio mea nupera, *Vestris auribus acutis nauci vilior*, famam meam extinxerat omnem: At in præsens, Vestris è reconditissimis Scriniis Historiam dum in lucem profero, totus à Vobis æternitatem spiro. *Tantam enim Historiam*, uti multô scrutiniô detexi, ita certè, tota est illa multiplici meditationê conceptâ; laborê improbô parata; jugi exercitiô provecta; ingeniô exculta grandî; acris subacta judiciô; numerosis demum & sententiis foeta, & pigmentis ornata, quæque omnes dicendi lepôres & lecythos ita exhaust, talem ut scriptionem nemo vel adumbrare quiverit unquam. Imò, *Demosthenes* atque *Tullius* ringentes crepuerunt, ob præreptam sibi, Vestris ab illis Scriporibus de Pancreatê, [*quibus, Vobis, Antiquius nihil est,*] palmam Oratoriam. Et quotusquisque nunc Vestrûm est, qui tam sublimi dicendi generê non rapiatur in Ἐκστασι. En Vos igitur Ἐκπαλινεῖς, & tantis veluti verborum incantamentis *mentê captos*.

Me autem, Neotericorum imbibitum prudentiâ, extra pote-

* Ist hæc ironice dici sequelâ patet.

potestatem mentis nusquam exire decet, sed singula Vestri Scriptoris ita ruminari, ac meum in succum, atque meam in medullam ita convertere verba, ut Vobiscum, O *Viri*, pancreatis succo *præpingues*, *pinguis* & *Doctores* evadam.

Observatio de *Pancreatē Scirrhusō*, *tabificō*, atque *lethiferō*, Commentariis illustranda, utpote quæ tota aurea sit; atque adeò, tota digna, quæ Literis uncialibus cedro insculpatur, quò ab omni hominum oblivionē atque silentiō vindicetur; idque præsertim, cùm ejus Exemplaria, *Scriptorum omnium longè Antiquissima*, rerum invidiosâ ac edacî vetustatē corrosa sint.

¹ ² ³ ⁴ ⁵ ⁶ ⁷ ⁸ ⁹ ¹⁰
¹¹ ¹² ¹³ ¹⁴ ¹⁵ ¹⁶ ¹⁷ ¹⁸
Vir juvenis longo itinere maritimo ex India Occidentali ad hanc
Civitatem, & ad Nosocomium Nostrum delatus, morbo chronico
lan-

No. 1. & 2. Prudens Epitheton, ne quis putet *Virilem*, atque *Consistentem ætatem*, æquivoce dici de *Lallantibus*, atque *Silicerniis*.

3. Ne quis reputet *Virum* illum, nec *Infantem* nec *Decrepitum*, ex *Indiis*, *Nostras ad humiles Oras*, uno vel altero momento devolasse.

4. & 5. Ne quis secum reputet *pancreaticum* illum vel *Jovis*, atque *Minervæ* quadrigis albis, *per cælum*, huc usque *subvectum* esse; vel *Triptolemi* serpentibus alatis huc convolasse; vel *Phaëthontis* curru ex *Indiis Occid.* huc esse convectum, denso stipatum Equitatu, & pedatum, *super undis*, magna comitante caterva.

6. 7. & 8. Ne quis scilicet, male Geographus, *Indias* & *Occid.* plures esse credat, *Meridionalem* v. g. atque *Septentrionalem* singulariter scribit, uti *Virum Juvenem*, plenis buccis *pancreaticum*, atque *singularem* decet.

9. In *Civitatem* scripsisse fugit, ne quis opinetur *pancreate scirrhusum* illum, ceu *peste afflatus*, *Civitate* vel *donatus*, vel *exceptus* esse.

10. & 11. Ne quis sibi fingat *Præcticum tantum*, *quantus est Vester Doctor*, *pagum* vel *vicum*, vel *villam agrestem* atque *piscatoriam incolere*.

12. 13. & 14. *Ad*, non vero *In*, ne quis autumat *pestilentem* illum,
 M m *balitu*

19 20 21 22 23 24 25 26 27 28
languens & laborans, tandem ubi per tres quatuorve menses hic
 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38
commoratus est, totus emaciatus obiit, & in ejus cadavere post
illius

balitu pancreatico, Nosocomio receptum, alios & decumbentes perniciousiter affasse. Prudens ergo Practicus Vester, Legum observans, jacentem suum, pancreatica lue formidandum, & ad Valetudinarii & ad Civitatis Portas reliquit: Illum enim haecenus exclusit ingressu.

15. Nequis suspicetur Nosocomium illud vel apud Chineses, vel apud Iaponas esse.

16. Nequis sentiat elumbem illum, quem prostratum ad Portas vidimus modo, vel Hippomenea pernicitate huc cucurrisse, vel alis Icari huc advolasse.

17. & 18. Ne quis sibi in animum inducat plurium mensium affectum Ephemerum fuisse; & citius extinctum vel Εφμερησ βροτῶν unius diei homine, vel ipso Consule Diali.

19. Suadam adhibes merito. Quis enim vel Judeus Apella, tuum languere pancreaticum crederet, nisi Suadela tua ad id impulsus?

20. & 21. Chronico languentem eundem & laborare ita paradoxum est, ut mens nulla, nisi laborans; & fides nulla, nisi implicita, isthæc repugnantia sede credat in una morari. Id tamen hic docemur; & tanto cum judicio exarata verba fidem nostram cogunt omnem.

A 22. ad 30. Langium ipsum Paraphrasten periodi tantæ numeri, jure quodam suo, sibi arrogat. En ejus itaque verba nullo Mei Exscriptoris adulterata fuco; alias enim numeros etiam addidissem, quibus caret hæc Paraphrasis.

Tandem aliquando Quirites, ubi Concivis ille, Pancreaticus Noster, Mendicorum in Basilica per tres, quatuorve menses, Mecum COMMORARI * desiit, Meis tamen Verbis ineptis Vos COMMORARI † desivi nondum.

* Id est συμπαρῆναι, delirum agere, stultum se gerere.

† Id est detinere, in mora tenere.

31. 32. & 33. Tantum Paradoxum quis ferat? Censere est enim extremos duntaxat vel unguium, vel pilorum vel dentium apices, tanto morbo emaciatos, & sua pinguedine penitus orbos, mortem suam macerrimam obiisse.

34. & 35. Ne quis existimet id Scirrhi pancreatici vel verrucarum pensilium, vel lupiarum more extra cadaver pendulum uspiam constis-
 tisse.

36. Ne quem credere subeat cadaver illud alicujus esse vel Antipodis vel Incolarum Lune.

37. & 38. Ne quis veteratorie Philosophus cadaver affirmet ante animam in cælos evolantem.

³⁹ illius mortem ⁴⁰ aperto sese ⁴¹ obtulit ⁴² pancreas ⁴³ quod ⁴⁴ invenimus ⁴⁵ nimis ⁴⁶
 ⁴⁸ tumidum, ⁴⁹ durum, ⁵⁰ cinereique ⁵¹ coloris. ⁵² In illo ⁵³ dissecto ⁵⁴ nihil ⁵⁵ aliud ⁵⁶
 quam

39. Ne quis rursus sibi cadaver imaginetur vel Caji vel Titii, ex terris Australibus incognitis.

40. & 41. Ne quis vel Herophili more, vel Vesalii infortunio spirantis Viri visceribus cruentatum Doctorem traducat; Jovem lapidem, (Sanctissimum jusjurandum) paratus est jurare, Cadaver illud, ad Extispicium, se nusquam aperuisse, nisi post mortem, & quidem illius, ad quem pancreas illud attinebat. O perspicacem Promethei prudentiam, qua vituperatio vitatur omnis.

42. 43. & 44. Felix qui potuit rerum cognoscere causas.

Quam igitur felicem practicum Te reputo, in cujus oculos rerum cause involent inconsultæ. Id profecto prodit Gallinæ Te filium albæ, & natum felicibus astris. Nos viles pulli, ultro, citroque, velut umbra vagamur, nec dum tamen Veritatis Sepulcrum * deprehendimus uspiam.

* Alias Democriti puteum.

45. & 46. En Te igitur Stentorea voce π Archimedeum exclamantem Εὐρηκα Εὐρηκα Inveni, Inveni. Vel latera firma & contenta Te si deficient, adfunt Tibi præsto buccones adornati qui vel in quadriuiis πάρυγας buccinent Πάρυγας esse sive fontem malorum omnium. Talis enim est, unus è Tuis aneatoribus, Libri titulis. Sed, surdis fabula narratur. Aures namque Studiosorum Medicinæ maximo sui detrimento hic ad Græca Surde sunt: Atque adeo scientiarum illæ portæ, alias patulæ, nunc autem occlusæ, Tuas ad Fabellas recluduntur nusquam. Quis enim, nisi Plautinus sapiens, quique solus omneis anteit sapientia, Malorum Iliada, ab una Tua pancreatis palude, Lernaefunestiore lacu, genus in humanum diduci, atque diffundi secum ausit cogitare. Majoris est apud Me fidei reclusa Pandora Hesiodica pyxide, malorum genus omne humanam in sobolem universam evolare.

47. 48. & 49. Ne quis Scirrhum illum naturalem esse dijudicet.

50. & 51. Cinerem vocas, quod brevi Cremor erit, n°. scil. 60. Sed Amici mei Leucophæi gratia culpam Tibi remitto.

52. 53. & 54. Isthæc inconsulta verba quippiam laudum Tuarum de cumulo detrahunt: Alias enim affirmassent ingenio Te solerti, & callido Marte, atque Strophæ multiplici, sectionemque citra callicreatis coagulum istud in aspectum, lucemque protulisse, Teque Thessalo quovis prestigiatore versutiorum pervulgassent. Sed nunc, feminea loquacitate Tua, laudibus excidisti tantis.

⁵⁷ ⁵⁸ ⁵⁹ ⁶⁰ ⁶¹ ⁶² ⁶³ ⁶⁴
quam candida quædam crema in caseosam substantiam indurata,
⁶⁵ ⁶⁶ ⁶⁷ ⁶⁸
repertum fuit à Nobis.

Ma-

55. & 56. *Quas igitur Novi Orbis in Oras myriades illæ valorum, ac ipsa Americani Tui pancreatis lymphæ revolaverant?*

57. & 58. *Cremorem vel hordei, vel lactis, vel chyli candidum nostris si subicias oculis, Colchico atque Tartareo Mago vel fallacior, vel scelestior, nusquam audies. Nemo igitur Lacon, litem Tibi Magicam intendet candidi Tui cremoris ergo; Sed tua tot isthæc futilia verba merito subfannabit. Te nihilofecius, insanabile tenet scribendi cacoëthes.*

59. & 60. *Cremam illam, candidiorem licet cygno quovis albo, Latii veteris candidi soles collustrarunt nusquam. Hanc igitur nigro sole Tuo crema, vel cremato. Vel nigrum si solem in tantum abhorres, in quantum à tua crema Latinæ abhorrent aures, cremam tuam illam, quisquiliis tuis cum aliis, ferro concrema, vel concremato candenti. Sed rursus probrosum exhorres durable stigma; Priori igitur ausculta consilio, de illis, quo stigma deleatur omne, insimul concremandis.*

Id ipsum ante Me Hispanus sensit Librorum Censor, Tua quippe, digna censet scripta, omnia ad unum, quæ in lucem Immittantur. At lucem innui Vulcaniam, postremi verbi prima syllaba liquet; alias enim, libris vivacibus futuris consecratam formulam in lucem E-misisset. Sed quia foetus illos animi tui inanimos deprehendit atque deformes, illos idcirco flammis devovet, quo deformitas illorum, & putor aboleantur æternum.

61. & 62. *Si aliud à cremore nihil est, quæ caseosam in substantiam induratur? Sed caseosum cremorem illum ultro Tibi largior. Te enim amantem novi, casei cum cremore. Nec propterea dixerim butyro & caseo Te conflare totum. Alias enim oculi Tui loti non essent aceto tam acri; nec nares Tibi forent tam emundæ, nec scriptor audires concinnus, & ad unguem factus. Sed terse licet, prudenterque scribas, altam tamen doctrinam, (nolito stomachari) scripta tua, nusquam sapiunt. Nihil enim nisi mortuorum, quibus, assiduo studio, sis concolor, monumenta versas nihilque super mutos Antiquarios sapias. At ego dum Vocales & Cathedrarios quotidianus observo, Pumilio sim licet, Tu vero Gigas, scientiæ tamen meæ horizonta latiore consequor. Tuas enim cervices, decussatis cruribus, dum premo, Major est mea uti videndi, ita & discendi circumferentia. Tuis igitur humeris dum infideo, id Tibi in aurem insusurrabo, concretionem talem, qualem*

pre-

profers, millies me vidisse. Et quia rigenti bubulo Sebo similior est omnis, quam caseo: Mei idcirca Præceptores, quos penes est arbitrium & norma loquendi, nomen illi ῥεατώματι indiderunt, ad discrimen tumorum vel melligenum, vel pultaceorum, quos vel μελικηρίδας, vel ἀθηρώματα nuncupant. Sed cane pejus & angue Tibi caves vocabulis ab istis, ne Græca videaris arasse vitula. Rectos idcirco, hic, & ubique, Græcorum Romanorumque Medicorum Sulcos turpiter detorques.

63. & 64. Talis, id animis ut inculcem, substantia indurata, alias arenularum exors est & tunc simplex est ρεάτωμα; alias vero scatet arenulis, & tunc est ρεάτωμα vel tophaceum, vel calcarium, vel gypsatum, vel petricosum, vel tartareum; Sive brevius, Arenatum est, vel Cæmentum. Sed tot isthæc verba stupuerunt ignavo palato.

Maximopere vereris, ne Laureolam, quam sollicitus in mustaceo quæris, alius Tibi præripiat. Inventum enim istud Tibi ascribis anxius, sed Tuum verius non est, quam ipsa Medicina. Millies enim, atque millies talia & ab aliis visa sunt, antequam vagires in cunis. Sed more Tuo, qui rusticus, & agyrcticus est, nec suum flagellum ita quatiunt, nec sua in tantum ostentant. Callicreas quippe Scirrhosum viderunt non tantum, sed & purulentum, atque gangrænosum. Et ipse, (absit Seripioni invidia) vietum, marcidum & ita contractum reperi, ejus ut acini tabuerint omnes, & vasa coaluerint penitus occæcata, adeo ut ne hilum quidem lymphæ vel filtrarint, vel transfuderint in intestinorum Exortum, quem errore cæco, atque gravi, intestinum vocant tenue. Tenuium interim omnium & spississimum, & robustissimum est; tantum abest ut tenuissimum deprehendatur unquam. Error tamen ille malus, atque phanaticus, Pancreaticos Doctores & occæcavit, & transversos abstulit omneis. Sed e diverticulo in viam. Visne igitur, Mi invide, tanti marcoris ideam, marcidos consule pulmones; vel amygdalas, nucesque frangito Juglandes, (si modo caninos, Orationis meæ furenti morsu, Tibi nondum confregerris omneis,) & pulpæ loco, haud ita insolenter, inanem deprehensurus es pelliculam arentem, atque rugosam.

Quid eliciam ex Observatione tanta, (de qua nec vola, nec

vestigium, ullos extat apud Scriptores, quod sciam) hujus loci non est, ut divulgem: Meis enim retribus suffire nolo, & idcirco Oratione mea tota, Mea filui Observata, quo Regia, atque Cæsarea, pleraque, detonarem *Exempla*. Imo, ne quidem aliorum nomina surda vel *Foresti* muliebriter; vel *Zacuti* mendaciter scribentium, *Surdus* recitare volui. Ad isthæc enim vel *Delphica* vel *Lusitana* quis auritus?

Si quod autem *Pancreas*, ex meis Observatis enuntiassem, id Pancreatis exsucco, *quod mihi arrogo*, Orationis meæ succo rigassem; Et eidem Orationi alterum & meum, sed Tuo ita simile, ut Ovum ovo similis sit nusquam, inclusissem exemplum.

Verum, Asiana Tua, & plusquam Therisitica verbositate valere jussa, his verbulis *sex*, sesquipedalibus Tuis octo sexaginta longe ἐμφαικωτέροισι, usus essem,

¹ *Sic virile pancreas* ² *gypsatum* ³ *secui*, ⁴ *tabificumque*.

Sex etenim illis habes ¹ copulam hujus membri secundi de pancreate *tabifico*, cum ejusdem periodi meæ membro primo de pancreate *tabido*: Et *sexum* ² cum ætate; & partem ³ male affectam; & ⁴ morbi speciem; & cadaver ⁵ sectum, una cum sectore; & symptoma ⁶ *potissimum*, utpote quod unum fuerit *lethiferum*.

Videtis igitur, *ô Doctores crudi*, sapidi tamen, & ipsô pancreatê *sapidiores* insulsô, (ad Vos namque revertor,) quid *distent æra lupinis*, & *Lacones Arcadibus*? sed forsan *nigræ* vestræ *loliginis succô pleni*, hoc est, *atrâ* pancreatis *lymphatici lymphâ* secûs judicatis quàm Ego; *haud* siquidem est eadem *vesania cunctis*. *Situm* sit ergo in *quinque* *Judicum* genibus, *an eruditum pulverem attigeritis*? Et *Roscii* jam audiat? Ego verò *Monachô indoctior*, & nihil nisi per *nebulam* videns, album colorem ab *atrô* nullus distinguam? *Judices* putem *Cassianos*, absque præjudiciô, ex *cortice de nucleô* *judicium* præceptis nequaquam laturos, sed *libratis sententiarum ponderibus*, *Pedarios*

darios fore Mibi Senatores Græcis, Romanis, & Arabibus assurgenti Medicis; nec-non & Neotericorum præstantissimis Scaligeris v. g. Cardano, Fracastori, Vesalio, Fernelio, Gorraëis, Ballonio, Cratoni, Dalechampio, Matthiolo, Holerio, Mercuriali, Ballonio, Dureto, Paræo, Foëzio, Laurentio, Riolanis, Hildano, Aquap: Harvæo, Veslingio, Pecquetto, Glissonio, Warthono, Tulpio, Chicotio, Willisio, Menjotio &c. At, tanti Viri, omnes ad unum, apud Vos non modò despiciatissimi jacent; sed & in illos, nî fustuariò coërciti, apolactizatis. Imò, Leonibus istis, mortuis plurimis, (Siculò deteriores Majori Dionysio, qui auream Æsculapio barbam detraxit) pilos vellitis; quod ignavî, & illiberalis pectoris esse, palatque torpentis, atque judicii detorti, exasciatô suô atque repumicatô Vestrum in Apollinem commentô Janus evincit Leoniceus.

Sed Vos insubidos Bœotos tam surdò decet esse palatò; similes enim habent labra lactucas. Quid siquidem appositius, quàm Vos glandulosos, Cererê neglectâ, glandibus vesci & insulsâ Libellorum farraginê pasci de generationis organis, de placenta, de nutritione, de pancreate, de ventriculi querelis, de alkali & acidò, de respiratione, de spiritibus &c.

O pectora sine pectore, ipsòque, (ad clitellas) Arcadicò germinata, & vel stramentis digniora quàm aurò; vel tribulis quàm ambrosiâ! O Viros tali pabulò lucernâ pinguiore! O Viros mandragorâ, strychnòque saturos; sed nasturtii egentes, & ellebori! O Viros βεκεσελλώες, & cerebrò vacuos, ranâ tamengyrinâ sapientiores! O judicium de Scriptoribus acre, sed capite retrogradò dignum, atque Paridis ac Midæ suffragio compar. Arbitratû nihiloscus Vestrò, O Viri, non solum auribus, & mente cæci; sed & mali commatis, & malè feriatî, scribentibus doctis, indoctisque Medica passim, ludiones atque pantomimi, in Orchestram, Scenamque descendunt ad myriadas, & gloriæ coronam sumunt, septem stantibus ingloriis post siparia doctis. Numerus enim stultorum, & idiotarum immanis est, & numerum nescit, ipsis interim præmiâ datis honorum ampliffi-

plissima: At *sapientum*, *doctorumque* numerus *rarus est*, nec *calculus eget*; *calculus* idcirco *reprobatus Vestris*, (*qui nulli sunt*), *numerò nullò à Vobis habetur*.

O dura & acerba ævi nostri fata! sed æquò interim animò ferenda. Quid enim aliud à *Viris Sphæræ* tam *exiguae*, & *judicii* tam *obliqui* sperare est? Nullò itaque *Mei tædiò*, & *graviora passus*, Vos *quotidianus observo*, *scenicum intra Vestrum*, *Magicumque circulum*, *glandulâ ab unâ in alteram defultores*. *Magorum enim morê*, *Vobis circulus est*, sunt certi denique *fines* ultra quos *Vestrum* nequit *detortum consistere* *judicium*. *Vobis namque*, vel *latum unguem à pancreate*, & à *conariò* *recedentibus*, *Terebinthò stultiores estis*. Imò, *genuinas glandulas illas è Librò Naturæ* vel *recens*, vel olim *erutas*, *Vestro si tergitis palato*, illud *penitus exsurdant*, uti & *hæc ipsa periodus vestras & aures exsurdant*.

Vultis *metaphoram aliam*, *varietas enim delectat & juvat*. *Illæ Glandulæ binæ*, Πάγκρεας & Κωνάειον, *Herculeæ Vobis columnæ sunt Calpe & Abyla*, NE PLUS ULTRA.

Vel aliter adhuc, *Pancreas Vestrum*, mihi nuper *Pandoræ* * *Hesiodicâ pyxidè* *verior malorum fons omnium*, *Vobis Cynosura gratior est*, (*morbificos fluctus ad omnes*, *quibus procellosi jaëtamur*) *Flavionis pyxidè Nauticâ*, *ineuntis seculi quarti decimi*. *Glandula verò Pini*, *Vobis*, *fluctuosum idem arantibus æquor*, *Sostrati Cnidii Pharos est*: *Ex illâ siquidem*, *gloriabundæ Praxeos Vestræ palmas decerpitis*, *quas lemnicatas*, *duris Capitonibus Nobis nusquam*; *Vobis autem amicissimis Verticibus acutis frequentes imponitis*: *Isthæcque capita dilecta Vestri Tympanotribæ suis pulsibus in cœlum evehunt*, quò *Lunæ apud Incolas digitò monstrentur*, & *celebrentur æternùm*.

Nos interea *nati infelicibus Astris*, *quisque suos patimur*
Ma-

* Pag. 7. n. 275.

Manes; dum enim Vos *cornicé loquaciores*, annosarum *cornicum oculos* configere studetis; Vestrisque tartareis offuciis *fidus Ductores* illos obscurare connitimini; Vestris & proscindimur *dicteriis*; quotquot scilicet, triticeis in Veterum agris *lolia* Vobiscum non serimus.

Sic meherclè invidiosa hæcce *Mea & Oratio & Appendix* vestrò confoderetur *obeliscò*, is ni foret *pistillò retusior*. Et cum aliundè, *Vobis plurimis*, rerum omnium sit curta *suppellex*, Vobis & *gladius brevior est*, (& aliundè *plumbeus*) Mecum ut aliter quàm *Umbratiles* sitis *digladiaturi*; uti Vos & istud *Doctores* decet *Umbraticos*. Vos quidem *Zoilos*, & *Aristarchos* vocito, nihil tamen minùs estis. Illi quippe *Gigantes* sunt, & *Atlantes*, Viros inter *Literatos*; At si quis Vos cum ipsis componat vel *Pygmaei*, vel *Myrmidones* estis, qui Vestris, è *Pharò*, fanaticis *thyrsis* pollices illorum vix metiremini. Neminem enim Vestrùm, (*quæ mea est infelicitas*,) parem novi, vel uni *Orationis* periodo suis *compendæ* numeris; Quicquid namque *graphio* scribitis, id omne *graphicum* est; five aliter, peccatis scatet *enormibus* in *Grammaticam*, in *Rhetoricam*, & in *Logicam*; Imo, *quod vitiorum omnium fæx est*, ipsam in *Artem*, quam unice *profitemini*. Sed id rursus, Vos *Doctores* decet *umbraticolas*, & *graphics*, seu *ad unguem factos*, quique plus *saginx*, quam animo *tribuitis*. Si quid ergo *bonæ frugis* Vobis *Exscriptoribus* excidit, id à *Marte* Vestro penitus *alienum* est, totumque *Centonibus* *ascribendum* venit, quos tam *pingui* *contextitis* *Minerva*, *Vestræ* *ruditatis* *peritos* ut *pudeat*. *Credite* mihi, vultis *sapidi* *Scriptores* *audire*, *initium* *discite sapientiæ*, *timorem Dei*; *Ipsam* deinceps *discite sapere*, nam *Scribendi recte*, *SAPERE est & principium & fons*. *Criminosis* porro vultis *fidem dictis*, excussam à Me *Pancreatis* *historiam* *intimius* *scrutari* si *nec damno*, *nec probro* *duxeritis*, nullam in ea vel *salis micam* estis *deprehensuri*; Interim illa nullius est *vestri* vel *lixæ*, vel *semilixæ*; Sed unius *vestris* è *Primipilis*. Verum, *nemo dat, quod non habet*. Qui

igitur insulsus sua conditurus est? Id tamen oportuit, nam *rerum inops*, *canoras* debuisset Nobis occinisse *nugas*. Est tamen quòd *gaudeatis in sinu*, *nugas* illas ab insulso vestro tam insulas, Arcadicis auriculis usque adeo acceptas esse, passim venales ut prostant. Immo, leprosaë vestrae Medicinæ sequaces alium, *vestris à nugis, atque fabulis*, Heliconem non agnoscunt, sed totis in illum animis feruntur gregatim: Et exinde, alio nusquam deflectunt, quam vicinum ad Caballi fontem, cujus aquis & labra si proluunt caballina, & theses si rigant mimicas, *clariores à vobis ipso Clario* perhibentur.

Sed fidelis Phœbeius Augur, mihi dixit in aurem, nec ipsum *Caballi fontem*; nec ipsos fonte prolutos; nec rivulos ab eo deductos; nec arva eodem irrigua, ætatem latura.

Nunc quidem, *fateor*, lymphaticam scriptionem illam novitas commendat, quæ plures & fascinat, & lymphatos abripit: Sed brevi, *novitatis amissa gratia*, putidissima fiet, nullâ quippe vel rerum, vel styli ubertate concisa vel *Hippocratea*, vel *Thucydidea*, æternitati consecratur; Verum, *Analibus Volusi*, & *charta cacata* vilior est omnis.

Nihil autem est miri Medicinæ studiosos, iudicio nondum subactò, & in turpissima Literarum, & Artis suæ, versantes ignorantia vel *Morsimi versus*, suas ad Theses, *exscribere*. Sed deflere est profecto *Literas & Medicinam* ita intercidisse, nec ullam illarum, [ab eruditissimi Collegæ mei, Literatoris summi, *Theodori Ryckii*, Oratione votiva atque hortativa] sperandam esse, *Medicam saltem*, Regenerationem, quamdiu scilicet, spurcissimis ex illis Artis Medicæ lacunis; non vero limpidissimis è Græcorum atque Romanorum fontibus hausturi sunt. Apud istos quippe lacunosos, squalentes, atque foetidos, Artem suam nullam, sed psittacorum duntaxat inconcinnam & agrestem garrulitatem condiscunt. Fonteis autem nobiles si viderent, *illimes* illos essent, atque largiter *Medicatos*, deprehensuri; & ex illis vivacibus, atque largifluis, præter Artis suæ saluberrima præcepta, lepórum
etiam

etiam affatim haurirent, quibus animos & nubilos serenarent, & demissos erigerent, & marcidos lactarent, & avidos explerent, & segnes provocarent, & trepidos confirmarent, & altos deprimerent, & minaces frangerent, & infestos conciliarent, & alienatos reducerent, & suspicaces perstringerent, & commotos tranquillarent, & petulcos comprimerent, & acerbos lenirent, & agrestes excolerent, & refractarios flecterent, & feroces cicuiarent, & ferreos mollirent, uno denique verbo, motus animorum tenerent in sua potestate, pravos scilicet emendarent, & contumacissimos ipsos versarent in omnes partes, atque sic vel morosissimos Ægrotantes ad salubre consilium amplectendum impellerent.

Sed rudibus illis, atque loquacibus, Juvenculis, *qui Minervæ docendæ pares sese fingunt*, id unum animitus exopto, ut, *vel Senes*, ad tantum scientiæ culmen perveniant, ad quantum sese Doctoratu pervenisse sibi blandiuntur.

Verum, suas ad glandulas, *quas in deliciis habent*, ceu Sirenium ad Scopulos, obstinatori & obfirmatori consensescere malunt animi sententia, quam, *seris ab annis usu veniente*, ab adamata diduci Chimæra. Isti quippe Narcissi, *rivale nullo*, uruntur amore sui, & quam vel veritatis umbram, vel imaginem sui semel viderunt, pertinaces illam consecretantur. Immo, Metaphoram in ipsos alio si detorserim, isti αὐθαδέες sibi non modo *canunt*, sed &, læti vacuo sessores in theatro, sibi plaudunt; nec ullo vellent expulsum Elleboro morbum. Is enim mentis gratissimus error illos ita permulcet, Medicis ut Principibus & ipso eloquentiæ Rege, in rerum Regina Roma, majores sese prædicent: Æsculapio propterea nulli, vel Epidaurio, vel Romano; nullisve & Musis Atticis & Mercurialibus Gratiis sacra facere dignantur; Sed pulmonei atque stolide tumentes sese jam illis abundanter litasse superbiunt: Hominum interim nemo, *nequidem delirus*, sibi finget uspiam vel Artis Apollineæ facultatem ullam penes ipsos esse; vel Suadelam super ipsorum labiis habitare; Atque adeò nec mentes illorum ulla trepidatio subit fulminei Jovis, ob

alterum à se *Hippolytum* à mortuis excitatum: nec aliunde vereri est *Mortalium* ipsos fore *catenas*, à Diis in terram demissas, quibus sibi nostros illigent animos. Sed hac in re, suis consultum rebus autumabunt; invicem quippe sibi gratulabuntur nos ad sese nusquam alligari: Satiùs enim ducunt sui juris, & suæ spontis esse, quò huc & illuc, nos citra, liberius cursitent, & quosvis in Arte medendi, dicendique claros canina allatrent invidia. Ipsorum interea parcerem invidiæ *acres* si forent *venatici*; sed *molossici* sunt *parasiti*, offa qui venalem animam habent, & cujus gratia præter irrisum, dicteria & colaphos, cinereas etiam ollas sibi in caput confringi paterentur. Nullus tamen vellem capita tam lepida confringi. Quod si rixosi duntaxat forent, abunde ipsis esset aures gestare laceras; sed quia mordaces sunt, & nemo nostrum, *Hircana* * *vesania*, censet optimam sese consecuturum sepulturam canibus si laniatur, consultius nobis erit, ipsos & invitos & ringentes ad *catenarios* reducere: Verum, nobile propter genus è *Molossia*, torque decorentur majori, & trabalibus innocui latrent torquati clavis. Tantos honores, tantumque *Torquati* cognomen, non equidem invidebo, mirabor magis. Vos interim audio mussitantes, O Glandulosi! Torquibus illis vestros vel fidiore servos atque vertagos arceri venatu, quo viros probos atque doctos, *spiritu vobiscum uno*, & prosequerentur & dilaniarent; ac proin, vos malle tantos vobis indivulsos adjungi comites, ut noxam noceatis & Bonis & Eruditis communem. Id igitur testibus auritis à decem accepi, vos vafros atque technicos restiones technam atque restim excogitasse, *qua datur nequior nulla*, internecionem scilicet in *Græciam*, atque *Latium*, estis machinati: Vultis enim, *vulpecularum adinstar*, resti ad caudam

* Hircani quippe, *Tullio teste*, canes pro sua quisque facultate parant, à quibus lanientur, eamque optimam illi censent esse sepulturam.

dā constringi, intermedia pingui ardente facula, quo segetes *Asianas*, atque *Romanas*, Literas nimirum *Græcas*, atque *Latinas*, vestris feralibus tædis incendatis: vos siquidem ad noxam, Literis & Literatoribus inferendam, *cera jam coherere eadem* nemo non novit; *indoctis* quippe *nihil est iniquius*.

Vestram insuper conscientiam testor, an non animos generatis seriis à studiis alienos, & an ulla consulatis unquam Veterum Oracula, nisi forte Delphicum vestrum, *quod vobis omni exceptione majus est*: sed dolosum illud & fallax jam pridem deprehensum, atque carbone Leonicieni notatum. *Delphicos* autem *Tripodas* ubi consuluitis ad *Druidas* quandoque & ad *Faunos* aditis: Ego vero, qui *Faunos* & ludibriosos, & fatuos jam olim comperi, illos omnes missos facio. Ad illos saltem *Sylvestres*, atque *Sylvanos*, ceu *fatuellos*; dictisque *fatuis* ludificantes, *haud secus ac Ulysses adversus Sirenium cantilenas*, aures mihi obliuo cera, quo syncerior ab ipsis deflectam, aure nulla ipforum *ludibriis* fascinata; atque ita sensibus integris memet *sapientissimos* ad Scriptores referam, quorum numero pauci vestrum ascribendi **venient**, nisi vel *Æthiopes* fuscadinem, vel *Leopardi* maculas deposuerint.

Sed *pilum* *lupos* mutare, non vero *mentem*, certo nostis. Nihil itaque *sanioris mentis* sperare à vobis est; *vulpes* enim *semper vulpes*; uti *simia* *semper simia*, & quam *salivam* vestris cum *Faunis* ludificabilem atque ludicram imbibistis, ad ultimam & vestri pancreatici guttulam succi, & turbinatæ motionem glandulæ vestræ, conservaturi estis. Sed rictus saltem illos cordis vestri ringentis indices, tenuisse oportuit, vester ubi Rector publice nuper orabam. Verum, redundantia cordis scurrili dicacitate ora vestra idcirco diduxit, quod necdum *Libitinæ trophæis* annumerer; nec vobis fuerit integrum me de suggestu, *una cum clepsammate* meo deturbare; id enim vobis usque adeo grave fuit & onerosum, ut millies intra horam, *Danaidum* dolio rimosius illud volueritis. Magnatum porro præsens auctoritas, meique Rectoris

καὶ π μεγαλοπρέπεια *, καὶ μεγαλοψυχία vos μεγαπρεπείς τε καὶ μεγαψύχες à propudioso facinore deterruit. Sicut enim illiberales, ita & pusillanimes estis, quod vos profecto decet viros *servos*, atque *cervinos*, sanguine carentes, & ad frondium crepitus lepore meticulosiores.

Vestram interea multiplicem miremini Metamorphosin: Vix enim ullum est animal, cujus vitia medullitus non imbiberitis: fuistis modo *vertagi*, *moloſſique*; modo *leopardi*; modo *lupi*; modo *ſimiæ*; modo *cervi*, modo *lepores*. Hactenus ergo nihil inter vos atque inter quadrupedes interest. Sed quia Jupiter vos in deliciis habet, meliori sorte vos judicat condignos. Nulli igitur vereamini in Cypriorum, à Veneris dominatu deficientium, incurrere fata; (*illius siquidem Deæ sacra colitis, & nostros duntaxat in ſanctioris Medicinæ Parentes rebellatis*.) Jupiter namque feret nequaquam grandia vestra in torvos transformari membra juvencos; Sic enim & fœnum in cornu gereretur, & Quadrupedante putrem sonitu quateretur ungula fontem, Caballinum ſcilicet veſtrum p. 282. & 288 putidiſſimum. At veſter Juvans Pater, vos, hiſce terrenis affixos, in cœlum rapere decrevit. Nullus itaque veſtram rursus *ruſticam turbam* percellat metus Lyciorum infortunii, *ſuæ ruſticitatis ergo*, converſorum in ranas: pulſo tamen pudore, turpes litibus exercetis linguas, & veſtra in me dilatant patulos convicia riſtus, ac limoſo inſuper ſalitis in gurgite pancreatico, & aliud denique nihil, quam glandulas coarxatis.

Sed ſic vobis necdum, ex Jovis decreto, craſſum hunc aëra veſtro liceret perrumpere volatu. Quid ergo de vobis fiet? An è quadrupedibus quadruplatores? & quadruplatoribus Aſcalaphi pœnam Proſerpina vobis eſt inſiſtenda, & Sparſo capite Phlegethontide lymphæ, vos In roſtrum, & plumas, & grandia lumina vertet, ut veſtrum quiſque, fœda fiat volucris venturi nuncia luſtus,

Ign-

Vid infra ad calcem.

Ignavus bubo, dirum mortalibus omen. Sed quanquam humano generi male sitis *ominosi*, & vester ad ægros ingressus, nihil nisi luctus & funera spargat, *Metamorphosin* tamen, vobis dignam, nondum estis nacti. An igitur ob Apollinis Sacra, quæ profanatis, ab ipso, (*non autem à Baccho intimæ vobis admissionis*;) Mineidum punitione, Orgia Bacchi contemnentium, in aves transmutandi venitis, quæ *Sero trahunt à vespere nomen*? Verum, more licet illarum largam & honoratam (*Hippocratis*) lucem & refugiat, & floccipendatis, vobis tamen tenebrionibus *Metamorphosis* congruit nondum. Væ tibi, *Drelincurti*, quid gaudia nostra moraris? Nostra siquidem universa glandulorum turba sese publicam in lætitiā jampridem effundere gestit, illius ego spei, qua nos ipse fovisti, de *Jovis* consilio nosmetipsos in cœlum rapturi. An igitur, cum tot moras nobis injeceris, totque nos ambagibus suspensos, & incertos tenueris obscura spe, & cæca expectatione pendentes; Et cum aliunde multiformes nobis Deorum in criminosos animadversiones narraveris, quibus hominum expulsa forma in foedum genus alitum conversi sunt, metus aliqualis nostros non est subiturus animos, ne tuæ captiosæ sint ambages illæ, quibus nos innectis; neve tam læva sit tibi mens in nos, homines nusquam lævos, ut sinistre de nobis sentias *Iovem* quidem nos in cœlum, id est, viam in ætheream; sed ætherea via nusquam in Astra sublatum. Id tamen ex æquo fieri oportuit nobis *Orioni* comparibus; *Trium* quidem *Deorum* *urina* progeneri non sumus, id enim optasse mortale non est; sed *Triumvralis Humor*, jam olim *mensēs ante decem* non ab *incelebri Hyreo*, sed ab *inclyto le Vasseur* alte † defossus genti nostræ cunabula dedit; *ferarum* deinceps genus omne, præcordia exedens humana, arte dom-

† Et tam alte profecto ut sit resurrecturus nunquam; atque adeo ironica est sequela, is enim *Ludovicus Le Vasseur* * gentis nostræ jugula ferivit.

mamus *Centauri Chironis*. Consequens est ergo ut *meriti præmia* habeamus, & nos addat *Latona nitentibus Astris*. Sed quia meritis suis non semper constat honos, & tu *Drelincurti*, qui noster cum Jove, *nobis benevole*, internuncius es; nobis nihilofecius inimicos videris gerere vultus, novus nunc corda nostra percellit metus, ne dum toties ceu garrulos, atque superbos apud Jovem, ejusque filias nos traducis, fortem experiamur probrosam, & qui nunc *vulgi* sumus *laudes indocti*, quod *vana dulcedine glandularum fallere non desinimus*, vertamur in *nemorum convicia Picas*.

Et revera, nisi nostris & assentatiunculis, & detrectatione alienæ scientiæ rudis vulgi famam aucuparemur, talem *Metamorphosin* candidi & recto pectore, novem sororum, nobis nusquam, uti *Pieridibus iratarum*, sed *benevolarum*, *luculentum testimonium* esse profiteremur. Nos enim, *absit gloriatio dictis*, conformatione tanta condignos reputamus. A nobis namque alienum est nihil, quod *Musas* ab illa mente, atque consilio deducat. Jam etenim *cælum digito attingimus*, & quia *bombyces* sumus *angulares*, & *viri bombylii*, qui *projicimus ampullas*, *vendibilibus glandulis* nostris totus jam resonat æther; & *suspensa hedera* nihil ipsis opus, gravem enim ad illarum, (*ubique nunc scetentium*,) odorem convolant undique *corvi*: atque adeo *cornicari* nobis nusquam incumbit *MUSARUM AVES* ut famigeremur.

Sed amabo, animum advortite quæ loquimini, ne vestri malus amor vos abripiat transversos. Hactenus enim Jovis renuncius ego, *Numinis* quidem consilium universe vobis aperui, de vestro in cælum raptu; & meum sermonem illum vobis ludificabilem esse, *ut estis nasuti*, jam pridem subolfecistis; estis namque odorati me nec *Sidereum*, nec *Empyrium*, sed *Expansum* illud, quod alites pervolitant, intelligere. Vobis igitur clare atque distincte renunciaturus sum, nulla nullum, *ter novies*, *ambage verborum obscurum carmen Magico demurmurans ore*; statutum esse atque decretum à Jove vos hisce terrenis affixos in volucres esse vertendos, & in
avi-

avicularum cœlum evehendos. Sed etsi gloriati modo sitis cœlum vos attigisse digito, rem tamen ipsam vestrum nemo tetigit acu.

Quid ergo tandem, post tot ludificationes, de nobis fiet? Avetis scire, *quantum perspicio*, admodum anxii atque solliciti. Nolim igitur vel animos expectatione, vel vos adunco naso, suspendere. En itaque vestram à Jove sententiam, *Persarum & Medorum decretis firmiorem*, sancitum scilicet esse, & apud Superos ratum, vos omnes & singulos, qui *Drelincurtium* conviciis urlistis, atque adeo, qui glandulosis Doctoribus *exitium cacaſtis*, TURDORUM naturam induturos.

Quamvis autem voluntas Superûm summa, summum sit Jus, nec eorum sit ullius consilii sui rationem dare, lubens tamen tantæ sententiæ rationem subjiciam, quo vobis planum fiat, modo & ratione omnia facta.

Quid enim primum, vos decet magis, quam *turdos* esse. Tarditatem ingenii nihil culpo; culpent alii; sed vestram in morbis cunctationem quis ferat? *Occasiones enim, curationum animæ sunt*: At ubi præceps est illa, ac etiam calva, cessatores interim estis, & *cunctando perditis ægrum*. In Arte siquidem nostra, sicut in bello, *bis peccare non licet*: nam procrastinatio, quæ aliis artibus simpliciter est damnosa, urgentissimis ægrorum in rebus est peremptoria. Vos igitur vel Lentulos prius, vel Fabii Maximi filios natu majores & *Tardos*, merito Jupiter permutavit in TURDOS.

Est, quod dictis & factis pondus addam. Ingenio non solum tardos, sed & auribus, turdis tardiores, ac surdiores vos Jupiter vidit. Vestris enim ægris, *effræni lingua*, non solum *morbis alter* estis, sed & passim usque adeo loquaces, ut nusquam auscultetis quid vicissim alii dicant. Vos igitur loquacissimos, & turdis surdiores, veros in turdos transformavit Jupiter.

Plura vultis? *Turdi* non unice *tardi* atque *surdi*, sed & *bardi* sunt, ac retibus subdolis faciles irretiuntur; Sic vos, uno decepti, non Oraculo, sed aucupio Delphico, crassorum

rum more turdorum, *deciditis in casses praeda petita suos*. Ejus itaque aucupio, & quidem auribus vestris nusquam, sed oculis facto, (*nam uti surdi estis, ita & ille verborum est aucupio nullo*) quoniam estis pellekti, vos idcirco Jupiter in turdos oculis delusos immutavit.

Vos deinceps ex Turdorum natura Jupiter si fingit, en vos ad ipsorum naturam unice viventes. Primum enim, non nisi lumbricis, muscisque victitant: Sic vos plumosi, & chartacei Doctores nihil nisi insecta, & vilissima quæque schidia, atque schedia, hoc est libellos famosos, & nænias næniarum, ac Æoli demum, Erebike schedulas avidissimi voratis.

Vestras autem plumas, atque plumosam indolem antequam haberem perspectas, vos & lauri, atque lentisci baccas deligere mihi finxeram. Qui enim aliter mihi in animum induxissim, ipsas Musarum aves vel in laureta non volitare, vel in vireta lentiscifera non devolare, vel in ipsum Parnassum non evolare. Sed, *uti nunc certe scio*, tantos non audetis *tentare volatus*, nec *præpetibus pennis tantum æthera secare*; Verum, latebrarum, foraminum, & cavorum estis amantes, quo vestra exinde proliciatis Insecta. Unice igitur apud me estis in posterum audituri *Insektivori*, nec vos uspiam vocitaturus sum ὀψοφάγες, si quid enim aliud ab insectis rostro legitis, glandes sunt stercoræ, atque sic graves etiam estis καὶ τε βαλάνηφάγοι, καὶ τε σκατοφάγοι; Vobis idcirco plaudo Æsculapii gravi condecoratis epitheto.

Alias profecto, *missis illis stercorosis*, ad vos, nunc turdos, τὸ κίχλιζεν *delicatus vivere*, perinde attinet, ac ad vos eisdem, *ungula nuper* * *solidos*, τὸ λακτίζεν *calcitare*, attinebat. Quid vos itaque, γνησίως πᾶς κίχλας, *genuinos jam turdos* ab ullo absterreat κίχλισμῷ *delicatiore victu* haud satis perspicio? Athenis quippe nulli vivitis, strictior ubi disciplina τὸ κίχλι-
ζειν

ἔειν κωλύει, hoc est, *gule vetat indulgere lautiori*. Sed mihi exciderat, vestram ante *Metamorphosin* palato vos fuisse * *Urdo* & ad *Sybariticas mensas*, & ad *ciborum mangonia*, vel ex *Archestrati* regulis, vel ex *Apicii* palato permitta: atque adeo mens illa me subiit, pristinam vos penitus nondum exuisse naturam.

Verum, quo feror, qui τὸ κίχλιζειν vobis detraham? Me dicti pœnitet ac pudet, ac vocem, reverti licet nesciam, revocabo ac remandam; Vos siquidem comperi novissime κίχλιζοντας *immodeste ridentes*, & cachinno distortos, seria dum habebatur Orario, quæ vos trudebat in tumultum.

En & alia vestra cum turdis indoles. Inquilini atque feri vivaces; advenæ atque *domestici* morbidi sunt, nec ullo *turdario* aut cicurantur, aut sanescunt. Sic vos, in *arborum* quidem *cacuminibus* turdorum more nequaquam foti & exclusi, sed in *navium sentinis* nati & educati, aëris estis impatientes cum *Politici*, tum imprimis *Aulici*; Et id feros vestros in *navibus natales* sapit. Prudentes idcirco vel vestra jacetis in *sentina*, vel vestris cæspitibus incubatis, aura cæli gratiosi nulla vel afflati, vel unquam afflandi. Et nisi vos *turdos* esse compertum haberem, cochleas, (*quarum vitam vivitis, domi semper latitantes*), vos esse putarem: Sed quia *turdorum* estis induti natura, de *Pinu* volatis *Arcadica* in *Bæoticam*; & de *Bæotica* in *Arcadicam*: strictior etenim sinus est *Corinthiacus*, qui *Bæotiam* ab *Arcadia* disternat, quam ut cœli vestri temperiem variet ullus.

Mentio porro nidorum, recens injecta, memoriam mihi refricat *luti contigui*, quo suos turdi nidos *contextim* ita construunt, ut νεοττειῶν ὄρμαθὸς *series* & *catena* nidorum esse videantur. Et quis cordatiorum nescit *lutum* vos *Medicinæ* atque *fæces*, vestros ad nidos, in altissimas deponere *Pinus*, *cupula* inter vos tanta, ut, vel vestram ante *Metamorphosin*

cera

cera * malefica *cohæseritis* eadem, *cera* & *laudati* pariter eadem, sicuti nunc *imis* radendi *ceris* & *iisdem*.

Verum enimvero, an non injuriosus forem in vos, si *turdorum* vitia vestra detexi; ipsorum, vestrumque virtutes nullam protraherem in lucem. O utinam ergo, vel aliquod Numen me afflaret, vel *Pierius* saltem *mentis incenderet ardor*, quo vestram primum solertiam in Archididascali Delphici vocibus imitandis carmine celebrem, & quidem Heroïco, Quicquid enim *Oscè* & *Volscè*, quia *Latine* nescit, de *pancreate*, & de *conario* fabulatus est, id ipsum *trutilatis*, vel *recantatis*. Qua certe recinendi peritia vestra *turdum* longe superatis, quâ Cæsaris apud Agrippinam, hominum sermonibus tam fidelis resonuit, illius ut memoriam nulla sit temporum edacitas exesura. Jure igitur maximo, O Doctorum garrula & resonabilis Echo,

Semper honos, nomenque tuum, laudésque manebunt!

En & vestras laudes alias solidiores multo; sicuti namque *obeso*

Nil melius turdo,

Ita profecto, quid vobis Doctoribus & obesis, & obesæ naris melius est? *Pinguis* etenim vester *aqualiculus* extans propenso sesquipedè, *sensum tenuem non gignit*; ac exinde, præ bonitate toti nunc simplices estis, & innoxii, qui modo fuistis corde duplices, atque malefici.

En vestram rursus solidam & gloriam: est siquidem

Inter aves turdus, si quid, me Iudice certum

Gloria prima:

Ita mehercle, vestras estis concolores inter aves, *gloria prima*. Pompeji † tamen sine vobis vivunt: Imo idcirco vivunt,

* Pag. 285.

† En Me Oedipum ad illud ænigma. Pompejo ægro Medici *turdos* præscripserunt, & cum nusquam, nisi apud Lucullum, essent reperiendi, à Lucullo interim peti noluit Pompeius, regerens, An igitur

vunt, quod vobis *turdis* & *tardis* sint usi nunquam.

Verum, transformationum satias me tenet; nec tot illarum ullum induxissem animum, ni vos nasutos, *me præsente*, tam turpiter denasasset ille Naso. Alias quippe, dum vos, ceu tot Apollines suspicio, mentem meam id unice subiisset, Appollinis vos more ultroneas tot subiisse formas. Nullus enim adducar ut credam dilectam vos sobolem Jovis, quibus est *herbarum subiecta potentia*, vestro vos nequivisse Moly, *Mercurii potiore*, tot ab illis asserere Metamorphosis. Sed nunc tantæ vestræ & Majestatis, & Potentiæ detrimento exploratum est mihi, formas tot illas, invitas esse, nec *ullis medicabiles herbis*; nec *prolesse Domino quæ profunt omnibus artes*. Supremis interim votis pristina vestra, splendidaque Glandulorum Apollinum exoptanda forma. Sic enim glandularum ritu conglobati, foedissimum ludibrium illud, quo nunc vos proculcant, virtute fortiori à vobis amoliremini. Sed tot diffimiles formæ, quas subiistis, *non conveniunt glomeramen in unum*. Vobis itaque, propria virtute cassis, maxime sum auctor, ne vos pudeat tantis vestris in angustiis, ad Circen deflexisse? sicut enim suis illa carminibus socios Ulyssis in fues convertit, ita certe, negotio nullo, vos, origine Bœotos, pristinam ad Glandulorum naturam revocaret. Et cum aliunde notum sit suam Bœoticam glandibus & cœno in lepram incurrere, *citra carmen*; quidni pariter, vel absque Circes incantamentis, glandulæ vestræ cœnosæ mala scabie vos inquinent? Quo tamen citius vestrûm alii sese aliis affricent, en dignabitur Circe suam vobis oggerere *mixturam*; vel *summos tangere virga capillos*, & *confestim setis horridi*, *totoque in terram procumbente vultu*, *pro verbis*, nil nisi
rau-

tur absque Luculli luxu Pompeius non viveret? Secundum porro periodi membrum per se patet. Ad extremos siquidem exitus non una semper *truculentia morbi* sufficit, sed & *Medici imperitiam* accedere oportet, quo citius conficiatur æger.

raucum murmur edetis. Et tanta profecto Metamorphosi vos adjutum iri totus confido; illa quippe lepra vestra potiores nullæ vobis suppetent artes, quibus hæc ad mea spicula stupeatis.

Vereor interea ne *Menelai* criminationem incurrerim, & *Consultor factus sim invocatus.* Quid namque vobis expeditius est, quam regeffisse mihi, Quid te & ficti vultus amico, & consultore doloso, egemus? An non nostris ab incunabulis corio sumus *elephantino circumteſti*? Nostra igitur elephantiasis isthæc nobis est abunde, nec lepra nobis opus est quaesita atque precaria, quo dentatam tuam ad chartam sensum deponamus omnem? Hoc unum dolemus duntaxat, *dolore si modo tangimur ullo*, elephantis corio nos primitus obductos, elephantina interim, jam olim egere promuscide. Id unum à se *Prometheus* si sineret exorari, speraremus omnino nos fore tandem *πανολέϊς* omni ex parte beatos, uti nunc sumus *πανόλεθοι*, omni ex parte pinus in morem succisi: Tanti quippe beneficii spes decolavit omnis, & tuis aliunde telis, ac bifrontis etiam *Leoniceſi Jani*, tam alte confossi jacemus, res ut nostra jam rediierit ad Triarios, & nos *ad restim*, *drachmae emendam*.

En vos igitur spe cassos, & ad summam desperationem adductos. Sed illiberale foret in vos & jacentes & calamitosos insultasse. Generosi pectoris est, vobis ægris & deploratis ægrescere, vicesque vestras dolentius deflere. At ubi fata vestra & gravius & diutius, quam ulla mater unicum filium eluxero, si quis proditor *cujus anima glandularum limo atque fæcibus sit profundior immersa*, revocatis animis, me suffodere vel somniet, is *modo non sit diobolaris, vel de lapide emptus*, virum me sentiet, & qui nunc miseris vobis nullus insulto, tunc infiliam, *Gallorum enim est infilire*; Meum igitur erit, qui totus sanguine Gallico, *vel ad summas digitorum clausulas*, perfundor, gigantis illius pulmonei, atque stolidetumentis, retundere supercilium. Sed si de Vobis, *jam oppressis*, ne unus quidem Gigas, ira mea dignus, resurgat, at-

atque resiliat, tunc hostilem illum, quem, *hacce sortis vestrae commiseratione*, animum deposui, benevolum vobis perpetim, atque, beneficium estis experturi. Sicut ergo generosus profiteor, nullum me de vobis blateronem, (*mibi licet magis obstrepat, quam Ulyssi Therfites*) lethali contusurum pugno; ita profecto, si qua virtus apud vos fuit unquam, vestrum erit accepti huiusce beneficii memorem animum in me præstare; meamque fidelitatem illam; dum apud vos Libellionis sustinui partes, suo remetiri pretio. Fidus quippe vestrum Polyantheam vobis ad verbum expressi, quo fidelitate tanta vestram gratiam aucuparer.

Si quid porro vel in vos durius, vel de me, *fastosi Maximi more*, superbius dictum sit, id universum, vestri in Polyantheæ caput recidat. Is enim, autographo suo tot de vobis vituperationes, sed tot insimul de me gloriationses includit. Illo igitur nomine, tantum abest ut apud vos, *rerum æstimatores æquissimos*, culpandus veniam, ut ediverso laudibus sim laudandus tergeminis ob fidele scilicet hocce meum Apographum. Fidus enim Exscriptor nec sua laude, nec sua mercede fraudandus est unquam. Vestra ergo, & præconia, & præmia, spe devoro. Nihil siquidem causæ subest cur illa mihi largiter non tribuatis; jam quippe Iudices in me sedetis inculpandi & affectuum expertes, vestram namque non modo bilem aterrimam, sed & pancreatis acorem omnem, meram æruginem, & purum putumque virus, in me, *de sugestu dicentem*, effudistis. Ab illis itaque synceri meritissima mihi, ex equo & bono estis decreturi. Etenim fermenti veteris vel hilum si restitit, illud omne profecto & mandragora vestra & opio vestro ita repressistis, ut vestrum nemo totus nunc in fermento jaceat. Dum vos in syncerissimum candorem illum ita repurgatos contemplor, tota mihi præ gaudio præcordia saliant, malignitate nempe nulla, nullo livore vos impeditum iri, ne palmas mihi bene multas, è vestra palmifera Pharo decerpatis, quo manus meas alteram, atque alteram exornetis, quibus hosce vobis, raptim
qui-

quidem, sed fideliter, plenis è Polyanthea calathis, flosculos legi. Rem tantulam eo confidentius à vobis expecto, quod eo in me animo vel maligno, vel invido nequaquam sitis, quo *Sochares* olim in *Miltiadem* erat de Persis victorem, coronamque petentem oleagineam, sibi negatam. Vestras itaque palmas animo dum percipio, ad hæc interim exultetis Floralia vestra, & hosce Polyanthæ flores sagacius odorem ini quam alias, nunc enim estis emunctissimæ naris, & vos in deliciis Flora habet. Vestrarum aliunde palmarum gratia nusquam apud me senescet, sed æternum vigebit, & ad mutua vobis officia, *ad aras usque præstanda*, me perpetim & acriter est instigatura.

Meas porro & *jactantiam*, & *pugnantes* de vobis *sententias* feratis supplex rogo. Id utrumque, *coctu licet durum*, efficiam ut concoquatis. Primum quod attinet, immodicum proprii jactatorem honoris me oportuit, quoniam olim, dum eratis ἀνέφαλοι, *sine capite*, & *auribus* nihilominus *Bæoticis* largiter instructi, infensos mihi gerebatis animos, ac idcirco turpem ac vitiosum Exscriptorem Polyanthæ rugosa sanna eratis me cavillati; & isthæc *sanna* vestra, atque *cavillatio*, me invitum ad magnifica mei ipsius præconia compulerat. Nunc vero, multiplex illa forma, quam usque adeo variam atque variam subiistis, vos alios plane finxit, amicissimos nempe mei, ac meorum etiam fidelium Apographorum æstimatores æquos, atque graves; me proinde jactare desino, & ex animi submissione, quemque vestrum me præcellentiorum existimo. Cæterum, pugnantia tot exscripsi, non imprudens quidem, ceu tot illis secum contradictionem invehentibus patentissimum vobis præberem confodiendum latus. Istud certe meum infortunium, ardens ille meus in vos zelus declinare nequivit, quo etenim paratior, *vestrum ad nutum*, vobis Polyanthæ festinatum cederem Apographum, volante non solum calamo, sed & ambabus illum descripsi manibus; atque sic *dexterâ* excerpta, vobis *dextra* sunt & bene ominosa; *sinistrâ* vero transcripta, vobis & *sinistra* sunt, ac etiam male ominosa.

Ex-

Exinde est ut fatum incurreritis in idem, in quod ego nuper, *eo duntaxat excepto*, quod *læva scripta*, *læva* & *infelicia maneat*; *dextera* vero, *dextra* atque *felicia*: At recens, cum de suggestu *lævum intonui*, *felicitatem* vobis portendi credidistis; *Læva* etenim *fulmina* mea vobis boni ominis fuisse; quæ vero *dextera* sum jaculatus, *vobis* tunc *lævis* mihi stantibus ex adverso, mali ominis visa sunt; & isthæc vestræ mentis & corporis hallucinatio, & obliquitas, qua vobis datum est omnia mea *dextra* transmutare *lævis*, hujusce mei vobiscum est teterrima belli causa. Sed illud componamus oportet, mortales inimicitias, sempiternas autem amicitias ut habeamus. Et reapse, totius vestræ hostilitatis in me ne hilum quidem superest; Verba namque volant, atque adeo, *levia* vestra in me *injuriosa* verba, *leves* evolarunt in auras, nullo sui stigmate relicto. Sors deinde, quæ omnia versat, me totum in vos ita convertit, ut *solida* vestra velim ab amicitia pendere, & vestris deinceps lateribus indivulsus adhærere.

Valete interim, *Pancraticè*, & vestra *Pineta Cedris Libani* lætius surgant, & fruticentur æternum.

F I N I S.

L I M A T U L U M

atque

Politulum *Ordinis Elephantini* *

de DRELINCURTIANIS

LIBITINÆ TROPHÆIS
JUDICIUM.

Possumus ^a si vellemus nostram Polyantheam ^b copiare talium
Orationum mille facere, qualium fecit Gallus ^c ille, &
dice-

* Vid. pag. 294.

Ε Π Ι Κ Ρ Ι Σ Ι Σ,

five

Improbationis Improbatio.

^a Possētis si velletis & flectere Superos, & Acheronta movere :
sed utinam aliunde possētis nulli, quod nulli velle deberetis. Verum
Hellepontiaco peculio estis opimiores, quam ut aligero Deo, at-
que Cypriæ Deæ, frequentes non literetis.

^b Videſis notulas paſſim in Orat.

^c Gallum revera me noſtis intus & in cute, & natalibus illis
totus gloriſ, totuſque * ſuperbio. Vos vero, Sybaritas nequa-
quam novi ; Veſtris tamen me finibus exterminatum velletis ſi poſſe-
tis, quod cantu meo plures veſtrum excitem † quandoque.

* Vid. p. 295.

† Ad illam alluditur Sybariticam molliem, qua Gallos gallinaceos ab urbe ſua lon-
ge ſemoverunt, ne mulcibres ſomni delicias ſibi ſuffurarentur.

dicere illud quod ille dixit, hic obivit cum tale morbo & hic obivit cum tale altero, & hic quoque obivit cum tale altero, & sic *millies*^d, sed noluimus id facere, nam si faceremus illud, *pudermus*¹, uti *pudemus*² quod *Drelincurtius* ille fecerit illud, & quod ille nihil in Oratione tota *probavit*³, & quod rationes nullas nullæ

d Et mille possem ego, *Plautinis* * *ē verbis*, vestros facere *paegyricos*, hi nempe Doctores sunt *stulti*, & illi *stolidi*; & hi *fatui*, & illi *fungi*; & hi *bardi*, & illi *blenni*; & hi *buccones*, & illi *longe anteeiunt omnes stultitia & moribus indoctis*.

¹ *Pudoris* tamen *decocti* *histriones* estis, nec vos vitia vestra *pudent*. Qui igitur *Polyantheam*, vel *totum*, descripsisse *puderet*?

² *Affectus* ingentis in me *luculentum* testimonium illud est, ac vestris condignum pectoribus *Heroicis*: *Heroicum* idcirco carmen *meditor*, mei in animi grati *symbolum* erga vos *trucidatores* mihi *benevolos*.

³ *Nihil* me *probare* fateor *ultro*. *Ecquid* enim opus est ut *probem* quod apud omnes est in *confesso*; quodque præterea, cæcum vestrum de me *judicium* plus satis *comprobat*, vos scilicet esse vel *fungos*, & quidem *venenatos*; vel *abominandas*, atque *cimicibus* *olidiores* *cantharidas*. *Literatos* *revera* vos *effertis*; sed qui vos *optime* *norunt*, *proletarios* vos *norunt*, ipsoque *indoctiores* *Philonide*. Imo, *mentem*, *aiunt*, vos *Abderiticam* *gerere*; aut si cui vestrum sua *mens* *constet* *adhuc*, *Mysorum* illum *postremum* esse, nec *hilum* *sacri* *habere*, ac *prorsus* *indignum* esse, qui vel *Hippocrati* *matulam* *præstet*, vel *porcos* *Galenii* *pascat*. *Verum*, illi *abunde* est, *famosis* *suis* *viros* in *honoratioribus* *libellis* *tineas* *pascere*: sive ut *grandia* *nunc*, & *jam* *pridem* *probata*, atque *comperta* de ipso, deque multis vestrum aliis *eloquar*, vobis plus satis est, *eruditos* *inter* *nihil* *valere*, *vulgus* *autem* *apud* *ineruditum* atque *profanum* *Tragicos* *esse* *Reges*, *ollaresque* *Deos*. O Vos *felices*, *terreos* *prius*, & *mole* *bruta* *compactos*, *nunc* *vero* *ἀνδρείων* *consecutos*!

e *Ecquam*, *amabo*, *indolis* *vestræ* *malignæ*, qua, *Viros* in *Doctos*, *plena* *conviciorum* *effunditis* *plaustra*, *rationem* *daturus* *essem*? *Id* *unum* *tamen* *asserere* est, *mali* *corvi*, *mala* *vos* *esse* *ova*; & vestras ad *streperas* *maledictorum* *carrucas*, *pèrinde* *ac* *vel* *ad* *cicadarum*, atque *scarabæorum* *stridorem*, *obsurdescendum* esse. *Ecqua* *deinceps* *ratio* *vestræ* *foret* *illius* *adhibenda* *ruditatis*, qua & *doctos* *contemnitis* *omnes*, & *plures* *perimitis* *ægros*, quam *gula* *pereant*; nisi quod *eruditi* *viri* *inimicos* *capitaliores* *habeant* *nullos*, quam

* Bacchid: Act. 17. Sc. 1. vers. 2.

nullæ rei redderit; & quod Orationem suam fecit cum *gestis* ^f quæ non sunt digni Rectoris Magnifici.

idiotas de trivio. Quod alta insuper, Artis Medicæ sapientia sit *supra Vos*, atque adeo *nihil ad Vos*; Vel forte, quod altiore ad illam Artis nostræ *Sapientiam*, quæ Hippocrateos efficit *ισοδύς*, vos jam olim grassatos esse vobiscum stulte reputetis; nec ad illam grassari ullis animi nervis contendatis. Vel demum, quod ignorantia sit audaciæ nutrix, atque adeo vos & instiget de corio ut ludatis humano, ac experimenta per mortes agatis; & armet veneno, homines ut impune trucidetis, atque vestris gibbera veneficiis compleantur cœmeteria.

^f *Gestus* meos à vestris abludere meum est infortunium crassum, quod scilicet mei natales vos extra *Cyclicos*, atque *Ludiones*, vestram mihi inviderint *Histrionicam*. o me infelicem tantis à *Mimis*, atque *Pantomimis*, tam alienum, quam qui alienissimus est!

F I N I S.

Honorem sapientes possident, stolidos vero tollit ignominia. *Prov. cap. iiii. vers. 35.*

Os stolidi contritioni est ei, & labia ejus, tendicula vitæ ejus. *Ibid. xviii. vers. 7.*

Mors. & vita in potestate linguæ: prout *quisque* amat uti eâ, comedet fructum ejus. *Ibid. vers. 21.*

Sed si contunderes stultum in mortario, in medio molarum, pistillo, non recederet ab eo stultitia ejus. *Prov. xxvii. vers. 22.*

Etsi glandulosorum stillares (alembico) Pini glandulas numerosas ne hilum quidem sani emitterent.

Totum enim spiritum suum protulêre stolidi.

Prov. xxix. vers. xi.

ΕΥΦΗΜΙΣΜΟΣ

CARDIACI
CONTRA
VIPERINOS

Calumniatorum morsus.

*Optatius est Nomen divitiis amplis; argento & auro
gratia melior.*

Prov. cap. xxii. vers. i.

Prov. xxix. vers. xi.

ΕΤΦΗΜΙΣΜΟΣ

D. D.

FRIDERICI SPANHEMII, F.

*S. S. Theol. in Acad. Batava Professoris Senioris,
& Acad. p. t. Rectoris Magnifici.*

M^{ωμῆσθαι} illi fere consueverunt quibus ^{μιμῆσθαι} non datum, Cumprimis sustinent invidiæ plurimum, qui invidiæ fines, inaccessa reliquis eruditione, judicantur reliquisse. Subiit hoc quoque fatum, cum alias, tum novissime, CAROLUS DRELINCURTIUS, quem Principibus ævi nostri Medicis ipse levior adscribit. Nos equidem, quum pro Concione *Libitinæ Tropæa* nuper computaret, hæsimus, an non verius sibi alia erigeret inexhaustæ doctrinæ, & rarissimæ facundiae. Enimvero, si res ipsas attendimus, unius DRELINCURTII fuit, intra eas angustias vel chartæ, vel temporis, ea congerere quæ lectionem diffusissimam ^{πολυμαθεαν} stupendam, ac capacissimam omnium mentem, ubique spirant: si Latina verba, incredibile dictu, ut singula in morborum sine fine, factorumque expressissima imagine, rebus pondeant. Sacra vero seu præcepta, seu exempla quod attinet, quibus ut gemmis & unionibus totum Orationis contextum ornavit, non tam hic DRELINCURTIIUM Medicum, quam DRELINCURTIOS Theologos, Patrem & Fratres, agnoscas. Tu, Lector, qualis esse debeat Medici Religio, in hujus pagina & vita contemplare. Trajecti ad Rhen. prid. Kal. Aug. Greg. Anno vulg. cIo Io CLXXX.

IN

I N
O R A T I O N E M

Viri Celeberrimi

CAROLI DRELINCURTII,

I N

Alma Batavorum Academia Medicinæ Professoris
Primarii, quam habuit Magnifico Academici
Rectoris munere defunctus.

Prisci candidus æstimator ævi,
Drelincurtius ecce, quo docente
Coi dogmata vindicata civis
Haurit Palladis atrium Batavæ:
Artem qui revocat diu sepultam.
Credas hæc senis orsa Pergameni:
Chironisque Machaonisque credas
Succo conspicuam manum salubri.

Nam quid, Zoile, rodis immerentem!
Qui quicquid veteris célèbre chartæ est,
Et Graicæ simul & simul Latine,
Præ te despicias arroganter uno;
Nec Coum legis improbasque civem.
Quin tecum decora orta litterarum,
Et tecum peritura gloriaris.
Jactas, Zoile, veriora veris:
Vindex sed Nemesis tibi timenda est,
Ne plus quam cupias ratum sit omen.
Nam tu putidulo protervus ore
Quam canis reverentiam magistris
Præstas, Zoile, mimicamque sannam,
Hac te posteritas remunerabit.

Vianæ ad Leccam, pridie Kal.
Sextil. A. clj ljc Lxxx.

NICOLAUS HEINSIUS
DAN. F.

Ε Τ Φ Η Μ Ι Σ Μ Ο ' Σ

D. D. H. M A R E S I I.

EXCELLENTISSIME VIR,

Summopere mihi gratulor, quod mea tandem valuerint vota, inque Publicum eruditissima tua, cultissimaque prodierit Oratio. Quàm ægrè tulerim Sacris illis, (*ad quæ tam Urbanus Memet invitabas,*) haud aliter quam per emendicatas Amicorum aureis interesse, manet adhuc alta mihi mente repositum. Ab illis autem pergratum fuit rescire tuam Orationem ad aurium mollitiem accommodatissimam fuisse, libratas periodos omneis; vocemque, *varios ad historiarum casus*, inflexam; & totum denique corpus ea dispensatum arte, ut lugubris atque truculenta materia tua nihil omnino vel à voluptate, vel à venustate abfuerit. Verum, multiplex etsi fuerit Eruditio Tua, & Eloquii facilitas, & exornandis *Libitinæ Trophæis* lectissimos cum è Sacris, tum è Profanis Scriptoribus haustos eventus, metrica & numerosa methodo in Ordinem digesseris; ac Oratio universa tua bysso atque purpura vestita sit, nec-non auro atque gemmis interstincta; & sericis insuper verbis, (*quibus Parysatis Reges compellari voluit,*) referta; phrasi comptissima perpolita; ac fragrantissimis odoribus veluti perfusa; & acumine præterea multo stipata; nihilque prorsus tui ad argumenti vel elucidationem, vel ornatum reticeat; *Invidia* tamen, (*quæ utinam spontaneo fato è vivis exiisset, & jam olim Libitinæ Trophæis adscripta,*) suos, qui purissima quævis, Harpyarum adinstar, suo conspurcarent afflatu, buccinatores reperit maledi-

ledicos. Hi namque, occasione arrepta; quod alio sub fide re natus, *Gallus sis Hercules*, cui de meliore luto Titan præcordia finxit, verbosam Orationem, infelici textura haud satis constrictam; exemplis plurimis inconditis suffertam; omni demum conclusione vacuum inclamarunt; uno verbo, & ut explicatius eloquar, totam Orationem averſa damnarunt facie. Tantum Invidia potuit suadere malorum, & eo usque eloquentia conculcata, & eruditio malignis exosa.

Si roges, è qua Secta invidi illi prognati? Forte ex illa, quæ supra modum *Vocalis*, multum luminis, multum acuminis ostentat ambitiose, Sectatores licet suos vento plerumque tumidos relinquat, monſtretque ingenioso capiti, stolidæ & ferina membra quandoque subesse.

Si porro quæſiveris, quid præciſe ſolers malitia, & flexuosus carperit livor? Quid Momi, (*ἔπι μικρὸν βλέποντες, quique ingentes animos angusto in pectore versant*) Censoria virgula caſtigârint, en Malignitatis obtentum, Quid noſtra refert, *inquiunt*, reſcire Mortem ævo ab omni genus depopulatam eſſe humanum, illumque jacere per quem jacent omnes? Quis noſtrum ignorat, *Parcas* nemini *parcere*, nec mortem quemquam morari? Cui bono tam multa in id unum exempla congeſſiſſe? Paſſim enim apud *POLYANTHEAM*, *alioſque triviales, manibus tritos indoctis*, occurrunt? Sed ô delirantes Zoili! Quibus quæſo potiori jure incumbibat de Morte diſſerere, & illius enarrare *Trophæa*, quam illis, quorum vehementer intereſt iſthæc circumcidere, & illam ad tempus à morboſis arcere? Quodnam accommodatius, *Viro præſertim Medico, de Politicis nequaquam acturo*, thema fuit eligendum, quam id iplum, quo, *mentem in Auditorum* nuperus revocabatur obitus tot Virorum de Academia benemeritorum; cui Tragicæ Scenæ Programma pridianum, *publicis affixum valvis*, tam opportune præluſerat? Placuit tamen diſtortis mentibus ſuas non *rationes*, ſed *delirationes* in-cruſtare, deblaterando, Te merâ uſum eſſe *παισιλογία*, cum
de

de *Taurorum Hecatombis* sermonem habuisti? Verum, ô cæca pectora! Non, Tu, Vir Doctissime, sed accuratissimi quique Scriptores, *tuusque comprimis Galenus*, eandem qui phrasiologiam inculcant, in partem vocandi venirent? Quid futilius ergo, quidve insulsius?

Præterea, haud stolide minus, quam impudenter, impingunt Tibi, (*quod nequidem Te somniasse putem*) Pugnam ad Thrasymentum, in ASIA commissam. Obloquutores interim illi de *Asia* te locutum esse, dum falso pertendunt, sese non ex Oriente, *Patria Magorum*; sed, vel ex Africa, *Monstrorum Regione*; vel verius, ex Arcadia, *Majuscularum Lusciniarum cælo*, sese proferunt oriundos.

Damnarunt insuper, *Affyria Castra* 185 *cadaverum millibus Angelica cæde nocturna consternata*, quasi terrore Panico tot hominum *millia in fugam* duntaxat tuerint *acta*; ludentes in voce *consternata*; nec attendentes, Te, de *cadaveribus*, seu de corporibus cæde prostratis, & militibus nece confectis, mentem Tuam omnem luculenter aperuisse.

Ingeniosissimam denique Tuam, ac lumine plenam allusionem, *Escae* nimirum *Sacram famem*, nauseantes illæ Noctuæ, *famelicæ licet*, turpiter revomunt, Te siquidem obtorto collo retrahi volunt ad vulgatissimum *Maronis* illud, *Auri sacra fames*. Digni certe, qui cum *Mida*, *eiusdem Asinini generis*, suas omneis *escas in aurum* converti cernant, quod *aurum in escam* converti tulerint nequaquam.

Sed quid prodest aurea stupido obtrudere vulgo, cum ab *æneis aurea* secernere nequeat? Quid juvat margaritas pretiosâ, *turbam apud imperitam*, spargere manu; cum circa gemmas rariores, plurimi porcos sese prodant? Quid opus ingeniosa & acuta quævis Orationi inspergere, cum ad illa stupeant stolidi? Quid valet perfusos gratis odoribus sermones in medium proferre, si Sus amaracum spiret? Condonare est potius deliris istis, qui nequidem toto hellebore jugere sanandi

sanandi forent, & despiciatiorum cum sint, sibilis explodendi, & uno puniendi contemptu. Quod si de ipsis aliquot per-
rari non omnino despecti jaceant, amandandi venient ad No-
vellas tum Belgice, tum Gallice vulgatas, in quibus utris-
que, suo cum pudore, literis lecturi sunt Uncialibus, *Ex-*
perientissimus Dominus Drelincurtius fascēs Rectorales nudius ter-
tius deposuit in Academia Lugduno-Batava postquam more suo e-
ruditiissime, summa cum laude, & ad omnium palatum, expecta-
tionemque, in frequentissimo Auditorio perorasset.

Cæterum, missis Invidiorum quisquiliis, Tibi, *Clarissime*
Vir, & Amicorum integerrime, quantas possum animo conci-
pere gratias gratissimas ago & habeo, quod Tuam Oratio-
nem, *factam ad unguem*, una cum lucidissimis Tuis elucida-
tionibus, juris feceris publici. Ex illa quippe; quantula sint
hominum corpuscula; quam multæ ad Occasum viæ pateant;
quam miranda, *sed quam tremenda*, Summi Arbitri Vitæ &
Necis judicia, in capita criminibus deturpata, salutariter col-
ligere est. Verum, rei totius apex est, quod isthæc me-
thodo tam concinna, ordine temporum tam accurato, phra-
sibus tam exquisitis, parallelis tam æquis, ut omnia ad bi-
lancem in pondere, numero, & mensurâ, librata videantur.
Ausim insuper profiteri periodum extare nullam, quæ suum
& *solem & salem*; suum puta & *lumen*, & *acumen* præ se non
ferat; nihil subesse præterea quod Catholicam contra fidem,
semel traditam Sanctis, ullo modo arietet. Sicut igitur The-
mistocles Civi dixit Atheniensi, *Amice, verba tua Civitatem*
desiderant; Potiori jure Tibi dixerim, *Amicorum Amicissime,*
verba tua seculum desiderant quatenus Cedro digna.

Perge, *Doctissime & Politissime Virorum*, partus huic si-
miles in lucem edere; nec Te moretur Censorum mordaci-
tas. A multis retro seculis sæviit in Togam ambitio, &
Virtuti sua nocuit excellitas. Gloria tibi nulla minor erit
Libitinæ Trophæa narrasse, quam fuit Optimo Parenti Tuo,
piissimæ memoriæ, *Pia fidelis animæ solamina contra Libiti-*
næ Terrores, seculo feliciter consecrasse. Sic nempe fuit in
fatis.

fatis *Parentem & Filium* ab iisdem *Libitinæ Trophæis*, sua sibi statuiffe Trophæa.

Faxit Deus Ter Opt. Max. ut cum videberis, Tu ipse, post cursum sancte his in terris emensum, *Libitinæ Trophæis* adscriptus, anima tua sanguine abluta gloriosi *Theandri*, qui omnia *Mortis*, sua Morte, *Trophæa* prostravit, cœlestem in Arcem evehatur, intra quam omnibus à male feriatorum jaculis tuta, hoc in Ε'πιτάφιος erumpat, *Ubi tuus, o Mors, aculeus; Ubi tua, o Sepulcrum Victoria, Deo autem gratias, qui dedit Nobis victoriam per D. N. J. C. Amen.*

Id Tibi, *Clarissime & Charissime Domine*, vovet animitus, Tuus ex asse devinctissimus, & ad omnia obsequia promptissimus,

HENRICUS DES MARETS,
Ecclesiastes Delphenfis, Gallo-Belga.
E Museo Nostro Kal. Aug. MDCLXXX.

Ε' Τ Φ Η Μ Ι Σ Μ Ο' Σ

D. D. M A R C I V A N E S.

Vir Nobilissime ac Celeberrime,

Orationem tuam quam in frequentissima Auditorum Pa-
negyri habuisti, dum Magistratu Academico abires, tuo jussu ad me missam accepi, & illius honoris atque muneris ergo me tibi devinctum profiteor. Gratulabar quippe mihi, de novo tui erga me amoris & benevolentiae testimonio: nec minus gaudebam illa Oratione jam typis expressa, mihi occasionem natam ea accuratius ruminandi, de quibus, te gravissime differentem audiveram: & certe, quo sæpius exspatior in amœnissimum campum, quem tu hac diserta Oratione aperuisti, eo magis animus afficitur, dum vim & efficaciam ejus, sese intimis cordis mei penetralibus ingerere

persentio: & ut totus mirabar tam promptam & expeditam enarrationem tot memorabilium, quæ non ex trivio petita, sed ex ipsis Historiarum limpidissimis fontibus hausta; ita nunc dubius hæreo, utrum sublime tuum ingenium, acre iudicium, memoria vasta, diffusa & profunda eruditio, aut dicendi perspicua facundia, maiorem laudem mereatur.

Discant Te Duce, qui ex Suada Flexanima gloriam sibi parare student, non composita Sententiarum Florilegia perrepere, aut trita Exemplorum Theatra lustrare, sed ad ipsa Historiarum adire Tempe, ipsosque flores decerpere, exindeque capiti suo coronamnectere, unde prius nulli cinxerunt tempora lauro.

Licet autem hæc Oratio malevolorum & invidorum obtreptionibus fuerit impetita, pretium tamen ejusapud Cordatos eo solidius erit, sicut arbor firmior atque validior est, quæ vim tempestatis fregit atque devicit. Sed est quod singularis tua Virtus, quæ nullius indiga laudis, amplissima præmia in propria conscientia ferat, laudes namque tuæ, jam olim tuis meritis, in tam excelso loco, tamque sublimi, collocatæ sunt, ut eas nec Calumnia sua proluvie conspurcare, nec Invidia ullis machinis deturbare queat.

Cæterum precor, concedat tibi Deus mentem tranquillam in corpore sano, ut bene merendo de hac Academia & Bono Publico, sicut id hætenus feliciter sustinuisti, ejusdem Decus & Ornamentum diu prædiceris.

Sic voveo Nominis Tui observantissimus Cultor,

Date Dordraci

MARCUS VAN ES,

Kal. Aug. 1680.

Ecclesiæ Belgicæ Leidenfis Pastor & Collegii Theologici Per-
Illustr. Ord. Hollandiæ & West-
Frisiæ Pro-Regens.

ΕΥΦΗΜΙΣΜΟΣ

D. D. CAPELLI.

Quam mihi volupe fuit V. C. hesternam Tuam auribus avidis Orationem haurire! Vere dignam & Tui dicentis ore, *isto præsertim loco & tempore*; & Auditorum animis, vera sapientia vel imbuendis, vel corroborandis. Quid enim, dum Fasces Academicos, *solemni illa die* publice deponeres, Sceptrumque Rectorale dignissimo traderes Successori, Viro sapienti proclivius fuerit, quam seria mente vivere rerum omnium humanarum vicissitudinem? Patuloque & rotundo ore profiteri, si qua dignitate, excellentiave, præ cæteris mortalibus, *benignitate Supremi Largitoris*, decoremur; eam omnem aliquando esse deponendam; Imo, omnia Sceptra, ipsamque adeo vitæ lampada *Immortali Rectori*, & Patri Spirituum esse tradendam, Quotquot jam olim veræ sapientiæ laude claruere, ætherei spiritus jubare coruscantes, omnem sapientiæ apicem posuerunt in recta meditatione mortis & Christi & suæ. Ex illa enim profluit fons vitæ perennis, per hanc ad cœlestes scatebras æternum salientes patet aditus. O beatos! quibus cum Electionis Vase, τὸ ζῆν Χειρὸς, καὶ τὸ ἀποθανεῖν κέρδιον. Quibusque corde sincero, gloriari licet, καθ' ἡμέραν ἀποθνήσκω, καὶ τὴν ἡμετέραν καυχῆσιν ἣν ἔχω ἐν Χειρὶ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.

Utilissimam ergo V. C. Orbi Christiano præstitisti operam, quum, post tot salutaria aliorum Sapientum monita, illustria mortalitatis specimina ex omnium temporum monumentis, sacris, profanis, antiquis, recentioribus, tanquam ex uberrimo reconditoris eruditionis Tuæ penu congesta, protule-

tuleris ea fide, copia, ordine, ornatu, ut parem habiturus sis neminem, æmulos vero multos.

Ita nimirum in propatulo LIBITINÆ TROPHÆA ostentare voluisti, ut Immortalitatis Candidatis, *jam vanitatum hujus ævi pertæsis, atque æternam vitam grassantibus*, animos adderes; hujus autem seculi filios, *æternitatis plus satis securos*, voce pia, *tanquam clangore tubæ sacræ*, Lethargo excitos, ad sanio rem mentem vitæque sempiternæ studium propelleres.

Utinam Mihi, multisque, *vitæ beatioris studiosis*, hanc eandem, quam patulis auribus excepimus Orationem, Lynceis lustrare oculis identidem liceat. Noli eam V. C. Publico invidere, at chartis, *ære perennioribus*, impressam, tanto beneficiorum in Remp. Literariam cumulo adjicere dignator. Ita non uno mortalibus profueris modo, nec uno celebris merito, sublimi feries sidera vertice. Tu quippe Unus, dum afflictis corporibus dextre succurris Medicus celer atque fidelis, languentibus insuper animabus, *lethali veneno turgidis*, cœlestia propinaturus es antidota, quorum ope, *Unico largiente Sospitatore*, moribundis vita, vigorque redeat æternum.

Celeberrimi Nominis Tui Cultor,

J. CAPELLUS Lugd. Bat.

In Ecclesia patria V. D. M.

Dabam IX, Febr. A. cId Id CLXXX.

D. D. K N I B B E.

Orationis tuæ doctissimæ gratia gratias ago quam maximas, ex quo siquidem illam elegantissimam publice audivi, eandem & anhelavi sedula mente ruminari seorsum; idque præsertim, quod meo non solum judicio, sed & Doctissimorum plurium arbitrio, tota fuerit erudita ac orthodoxa; & stylus ejus insuper vere Latinus ac Oratorius, tuis cum gestibus concinnis de palma certaverint.

Sed, quam mihi dolet, ex literis tuis intelligere, malignam male feriatorum indolem, tot in Te læva detorsisse, ut illorum ergo, qui plenis, *ut ais*, buccis te Polyantheam exscripsisse deblaterant, Temet in *πρωγοραφειῶν* receperis! Quasi vero, *Literatori* tanto ipsis Oratorum primis elementis opus esset! Quis enim nescit, *Drelincurtium modo qui novit*, te Anatomicorum hujus ævi facile Principem, & Medicum non duntaxat expertissimum, sed & utriusque linguæ, tam Græcæ quam Romanæ peritissimum, ac omnibus etiam in Historiis sacris atque profanis versatissimum esse?

An non scripta tua de secretioribus Medicinæ materiis, ac Orationes variæ, quæ Doctiorum manibus versantur, doctrinam, industriam & literaturam solidissimam redolent, quæ *dis Agè πασῶν* à Langii, aliorumve Polyantheis distant?

At *Viris Illustribus, Magnisque Ingeniis*, nec invidi nec obrectatores defuerunt unquam. Ingenia namque vel negligenter educata, vel male feriata, *ipsa dum nihil agunt*, aliorum & scripta & facta solent allatrare. Nihil quippe tam doctum, tam disertum, tamque defæcatum est, quod ipsi vel lævorsum non detorqueant, vel non inquinant; rectum enim nihil putant nisi quod ipsi fecerunt.

Æmulos igitur istos, *Vir Eruditissime*, vagari finito, & suis æstibus ultro, citroque jactari, illosque dentata tua char-

ta penitus indignos reputato. Erras enim, *Doctissime Drelincurti*, si tam sinistre tua de fama judicas, ut obtrectationibus illis, de Eruditionis arce, *quam tandiu insedisti*, Te deturbatum arbitreris: ipsi namque maledicentia sua, & invidentia, despicatissimi jacent.

Tu itaque, *Vir Prudentissime*, fruire pace tua, & latitare propter existimationem qua vales apud pie-doctos, & docte-pios; & (ut ipse ais) *Tibi cane & Musis*. Imitemur modo benignissimi *Sospitatoris* nostri exemplum, ut insectantibus & maledicentibus bene precemur.

Vale interim, & diu vive Deo, Tibi, Patriæ, Academiae, Amicis, & Mihi,

Nominis Tui Cultori observantissimo.

DAVIDI KNIBBE

Eccles. Leid. Pastori.

Dab. L. Bat. ipsis Aug. Cal. 1680.

L E P I D I
P A C I F I C I
S A X O F E R R A T E N S I S

R E S P O N S I O

Ad Epistolam Bibliopolæ Leidenfis
Græco-Latini

D E

*Exilio Medicorum Romanorum, & de absurdis
libellis Drelincurtianis.*

Q U I B U S

Honor nimius antiquis asseritur Medicastris: Clarissimi
autem Medici, Ipsique Medicorum Principes
præsertim Batavi maximis injuriis atque
contumeliis afficiuntur.

P A C I F I C I

S A X O E R E A T E N S I S

R E S P O N S I O

A L T I S S I M I B I B L I O T H E C A E L E N S I S

C O N T I N E N T

D E

E R I T A L T I S S I M I T R A C T A T U S E T D E A B S T I N E N T I A

I N T E L L E C T U A L I S

Q U I B U S

H O N O R I N I M I S A N T I Q U A S A S S E R V A T M E D I C A L I S : C L A S S I C I S
A N T I Q U A M M E D I C I N A M I P S A M M E D I C O R U M P R I N C I P E S
P R A C T I C A B A T A V I M A X I M I S I N J U R I S A R G U E
C O N T R A D I C T O R I A S A F F I C I A N T U R

LEPIDUS PACIFICUS

SAXOFERRATENSIS

Bibliopolæ Leidensi Græco-Latino

S. D.

Quisquis es seu verus Bibliopola, & bonorum malorumque librorum venditor; seu falsi nominis Professor, & malorum carminum auctor: quando ad omnes Medicorum amicos, atque fautores tuas dedisti literas: mihi imprimis te scripsisse intelligis, qui eo amore, cultu, atque veneratione prosequor Medicos, ut nemo mortalium possit majore: non quidem miseros illos, abjectosque, omniumque artium liberalium ignarissimos veteres, qui primis sæculis Romæ utcunque fecere medicinam, quorum causam tu, tuusque auctor magnis clamoribus agitis: sed recentioris ævi eruditissimos Viros, qui rudimenta illa veterum non tantum probe perdidicerunt: sed etiam curiose excoluere, ut ex lateritia artem prorsus reddiderint marmoream. Tam præstantes ingenio, disciplinis, atque industria Viros Dei immortalis benignitate variæ nobis hoc sæculo dedere Nationes atque Civitates. Nullus autem terrarum locus, vel plures vel præstantiores, quam celeberrima, Deoque, Musisque dilecta Leida. Leida est, ubi Medici philosophantur, & Philosophi Medicinam faciunt, quibus quos conferam paucos, quos anteponam, novi nullos: quosque nemo, nisi impius maledicusque tuus persequitur Auctor. Leida est, quæ nunc vel cum ipsa veteri potest contendere Alexandria, tantam ex Medicæ disciplinæ cultu olim consecuta gloriam, ut de præstantia peritiaque non dubitaretur Medici, qui Alexandriæ

arti operam dedisset. Leida, inquam, est ubi Medicinam non tantum felicissime exercent Viri plurimi Clarissimi: sed & mira dexteritate docent non pauci Professores Celeberrimi: quin & cum civili prudentia conjungunt, & non exiguum ei præsidium, ornamentumque præbent Consules Amplissimi. Hi sunt Viri, qui se ad occultas naturæ qualitates minime ablegari, nec antiquis tenebris torqueri patiuntur: sed Philosophiæ, Chimiæ, Botanicæ, aliisque præsidiis, & imprimis subtili ingenio, multaque industria lucem quærunt clariorem, & glandulæ, & pancreatis usum; & partes corporis resque naturæ maximas minimasque curiosius rimantur, omnemque lapidem movent, ut Medicinam omnibus numeris perfectam, certam, rationalemque efficiant. Qui præclarus conatus tam præclare procedit, ut ex multis rerum argumentis sperare, imo colligere liceat, Divina benignitate datos nostro ævo Viros, qui Medicam artem sic perficiant, perpoliantque, uti superiori sæculo dati & Sacra perpurgarunt, & Jurisprudentiæ barbariem absterferunt: Sane uti nullo tempore, aut loco ars ipsa id fastigium attigit, ad quod nunc perducta est, atque indies perducitur, ita nec honor dignitasque Medicorum certior majorque fuit unquam, quam ab eo tempore, quo Doctorum honores & jura Medicis solemni ritu conferri, nec alii, quam quorum virtus & eruditio Ordini probata est, in numerum recipi cœpere. Ab ea ætate Medici non pauci ad clavum sedent Reipublicæ, alii arti docendæ illustrandæque in Academiis operam navant, alii in Palatiis Principum, alii in civitatibus, alii alibi suos honores gerunt. Omnes autem (mi Bibliopola) ad decus suum tuendum, nec supervacuo tuo labore, nec infano Auctoris tui indigent clamore: quibus sanum est sinciput satis intelligunt, salvum non minus Medico ordini in Republica esse honorem, quam Theologis & Juris Consultis suum, & si quid sequius de Servorum, Libertorum, aut Barbarorum familia, quæ primis sæculis Romæ qualemcunque Medicinam fecit, dictum, factumve est; id non magis ad Medicos

no-

nostros Viros Clarissimos pertinere, quam quæ de antiquis Imperatoribus, Cancellariis, Notariis scripta, pertinent ad Imperatores, Cancellarios, Notarios nostros. Quorum utrorumque quidem nomen idem, sed res toto cœlo differentes sunt. Quare & mihi & multis Viris sapientibus visus est Auctor tuus cum umbra pugnare, & aërem verberare, cum à Nobilissimo Ordine amolitur calumniam, ubi nemo calumniatur, cumque suam suorumque injuriam se vindicare clamat, dum Chirurgorum, & quidem Barbarorum, Libertinorum, Servorumque, qui ante multa sæcula in rerum natura esse desiere, persequitur. Quod inceptum, si mellitis etiam verborum globulis designes, atque quam benignissime interpretere, non aliter, quam supervacuum, & cum umbra pugnam appellare posses. Si quis scapham scapham dicere velit, certe stultum prorsus, & à sana ratione alienum. totique Nobilissimo eruditissimoque nostro Medicorum Ordini contumeliosum pronunciabit. Quis enim non dicet ingentem, vel amentiam, vel contumeliam esse, vilissimorum indoctorumque hominum ignominia criminumque Nobilissimos Doctissimosque Viros facere socios? Si hæc audivisses (Bibliopola) verendum, ne qui ad mitiora illa desipis, ad graviora prorsus in furorem abreptus fuisses. Desipis certe, & parum à furore abes, Bibliopola, quando Auctorem tuum multis Medici Ordinis calumniatoribus jugulatis, centum bouum matatione dignum facinus, quod nullus unquam seu ausus, seu potuit, edidisse, vociferaris. Desipis, desipis, quando eos, qui Auctorem tuum sic cum umbra pugnare putant & *malignitatis accusas, & perversæ in dolis insimulas, & a bonis moribus degeneres dicis.* Desipis, desipis, desipis, Bibliopola, quando sub finem insulsæ epistolæ jubes Lectorem tuis, tuique Auctoris ineptiis adversus *viperinos linguarum ictus animum innutrire, toxica ne possint sæva nocere sibi.* Viperas; si terecte assequor, dicis, qui Medicorum seu Chirurgorum Romanorum exilium credunt: toxica sæva, vero, persuasionem aut fidem de illo exilio. Næ tu homo opportunus monitor

es.

es. mirum est, si Auctor tuus tam præclare de genere mortalium meritus est medendo, quam tu monendo, ut tibi à sævo caveat veneno. Egregiam vero laudem, & spolia ampla reportas tuque, Auctorque tuus. Tuam vero triplicem illam stultitiam, quin paucis hisce redarguam committendum non puto. Prima ut constet, utque vanitas gloriæ tuæ appareat manifestior, videndum, quid gloriosus Auctor tuus in quæstione illa de exilio Medicorum evicerit præstiteritve, quidque Agyrtarum Ambubajarumque more false vaneque jactaverit: quod utrumque manifestissimum fiet, si primum curate quæstionem de hoc exilio distinguamus: tum sententiis eruditorum tuique Auctoris distincte consideratis, rem cum re; causam cum causa, conferamus. Alia enim quæstio est de personis seu Medicis, alia de re. De personis iterum quæritur vel universis, vel singulis. Quæstio de re alia est de Medicina ipsa, alia est de arte medendi, cujus variae veteribus fuerunt species & sectæ, veluti Empiricorum & Operariorum. Distinguendum porro inter ipsas exilii species: nam exilium teste Nonio, Festo, aliisque, compositum ex voce, *ex* & *solum*, quasi exfolium, dicitur de omni eo, qui extra solum seu patrium seu aliud est: quod aliquando voluntarium, aliquando necessarium est. Voluntarium est cum volentes solum vertunt, quod Marcus Tullius in Oratione pro Cæcina scribit, non supplicium esse, sed portum supplicii profugiumque. Necessarium est, cujus necessitatem Lex aut Magistratus sententia irrogat, quale solet esse poena vel interdictorum, quibus aqua & igni, aut urbe Provinciae interdictum erat, aut deportationis, aut relegationis, de hoc Marcianus ait, *Exilium triplex est, aut certorum locorum interdictio: aut lata^a fuga, ut omnium locorum interdicatur præter certum locum: aut insulæ vinculum*. Denique Medici ipsi dicuntur qui vel universam medendi artem profitentur, vel alicujus partis corporis, vel certi doloris sanitatem pollicentur publice: minime vero qui libet paterfamilias, qui sibi suisque aliquid Medicinæ exhibet,

bet, ut diserte docet Ulpianus. Hæc veteres recentioresque boni Auctores diligenter distinguunt. Tu vero, Bibliopola, Auctorque tuus pessime confunditis, ut ineptiæ calumniæque vestræ minus intelligantur. Cum alii artem medendi, in solo Romano ignoratam neglectamque fuisse primis sex sæculis dicunt; vos de necessario & pœnali exilio dici clamatis. Cum Plinius alique Medicinam ipsam, ceu Divinum adversus morbos præsidium Romanis, æque atque aliis sanioribus gentibus probatam ajunt; vos medendi artem probari vociferamini. Quæ alii de Medicis seu artificibus, & quidem Græcis disputant, qui medendi artem publice profitentur; vos de quolibet patrefamilias, atque ipso Catone Censorio artificum illorum osore maximo accipitis. Cum alii artem Medicam exulem h. e. extra solum Romanum fuisse ajunt; vos Medicos per sententiam damnatos & in exilium pulsos dici cavillamini: & dum plenis buccis calumniamini alios calumniari, vos calumnias depellere contenditis. Quod ipsum si quid Tibi pudoris superest. (O Bibliopola!) non poteris diffiteri, dummodo animum advertas ad duas distinctasque maxime Plinii sententias. Prima est: *Populus Romanus, quanquam Medicinam aliquam habuit: tamen sine Medicis & medendi arte ultra sexcentimum annum vixit.* Altera est; *postquam sexto sæculo Archagathus artem hanc ex Græcia Romam attulit, S. P. Q. R. eam quidem primum honoravit, cum nondum noverat: cognitam autem mox odit, damnavitque motus maxime auctoritate atque consilio Catonis Censoris.* Verba Plinii in utramque sententiam directæ & manifesta hæc sunt. *Mutatur ars quotidie toties interpollis, & ingeniorum Græciæ flatu impellimur: palamque est, ut quisque inter istos loquendo polleat imperatorem illico vitæ nostræ necisque fieri: ceu vero non millia gentium sine Medicis degant, nec tamen sine Medicina: sicut populus Romanus ultra sexcentimum annum, nec ipse in accipiendis artibus lentus, Medicinæ vero etiam avidus, donec expertam damnavit. Etenim percensere insignia præscorum in his moribus convenit, Cassius Hemina ex antiquis auctor est, pri-*

mum è Medicis venisse Romam Peloponneso Archagathum Lysa-
 niæ filium, L. Æmilio. M. Livio Coss. anno urbis cxxxv. ei-
 que jus Quiritum datum, & tabernam in compito Acilio emptam
 ob id publice. Vulnerarium eum tradunt fuisse vocatum, mire-
 que gratum adventum ejus initio: mox a sævitia secandi urendi-
 que, transisse nomen in carnificem & in tædium artem omnesque
 Medicos: quod clarissime intelligi potest ex M. Catone, cujus au-
 thoritati triumphus atque censura minimum conferunt, tanto plus
 in ipso est: quamobrem verba ejus ipsa ponemus. Dicam de istis
 Græcis suo loco, Marce fili, quid Athenis exquisitum habeam,
 & quod bonum sit eorum literas inspicere, non perdiscere. Vin-
 cam nequissimum & indocile genus illorum: & hoc puta vatem
 dixisse: quandocunque ista gens suas literas dabit, omnia corrumpet:
 tum etiam magis, si Medicos suos huc mittet: jurarunt in-
 ter se barbaros necare omnes Medicina. Sed hoc ipsum mercede
 faciunt, ut fides iis sit, & facile disperdant. Nos quoque dicti-
 tant barbaros, & spurcius nos, quam alios, opicos appellatione
 fœdant. Interdixi tibi de Medicis. Atque hic Cato dcv. anno
 urbis nostræ obiit, lxxxv. suo, ne quis illi defuisse publice tem-
 pora, aut privatim vitæ spatia ad experiendum arbitretur. Quid
 ergo? damnatam ab eo rem utilissimam credimus? minime bercu-
 le: subjicit enim, qua medicina, & se & conjugem usque ad lon-
 gam senectam perduxerit, iis ipsis scilicet, quæ nunc nos tracta-
 mus. Profiteturque esse commentarium sibi, quo medeatur filio,
 servis familiaribus, quem nos per genera usus sui differimus. Non
 rem antiqui damnabant, sed artem. Maxime vero quæstum esse
 immani pretio vitæ recusabant. Ideo templum Æsculapii, etiam
 cum reciperetur is Deus, extra urbem fecisse iterumque in insula
 traduntur: & cum Græcos Italia pellerent, diu etiam post Cato-
 nem excepisse Medicos. Augebo providentiam illorum: solam hanc
 artium Græcarum nondum exercet Romana gravitas in tanto fru-
 ctu, paucissimi Quiritium attigere, & ipsi statim ad Græcos
 transfugæ: imo vero auctoritas aliter quam Græce eam tractan-
 tibus, etiam apud imperitos expertesque linguæ, non est. Et
 paulo post: Ostentatio artis & portentosa scientiæ venditatio
 mani-

manifesta est. Ac ne ipsi quidem illam novere: comperique vulgo pro cinnabari Indica in medicamenta minium addi, inscitia nominis, quod esse venenum docebimus inter pigmenta. Verum hæc ad singulorum salutem pertinent: illa autem quæ timuit Cato, atque providit, innocentiora multo & parva opinatu, quæ procures artis ejusdem in semet ipsis fatentur: illa perdidere imperii mores, illa quæ sani patimur, luctatus, ceromata, ceu valetudinis causa instituta, balinæ ardentes, quibus persuasere in corporibus cibos coqui, ut nemo non minus validus exiret, obedientissimi vero efferrentur. Potus deinde jejunorum ac vomitiones, & rursus perpotationes, ac pilorum eviratio instituta resinis eorum: itemque pectines in sceminis quidem publicati: ista est profecto lues morum nec aliunde major, quam e medicina. vatem prorsus quotidie facit Catonem, & oraculum: satis esse ingenia Græcorum inspicere, non perdiscere. Hæc fuerint dicenda pro Senatu illo, sexcentisque populi Romani annis adversus artem. Quid manifestius, quid certius, quam Plinium utrumque axioma quod diximus proferre atque confirmare? quam utramque sententiam totus eruditus Orbis communi calculo probat, adeo, ut ne ipsi quidem pro gloria atque antiquitate artis suæ fortissime contendentes Medici Germani, Belgæ, Galli, quibus pudor, conscientia, & rerum Romanarum scientia non defuit, quorumque verba tute refers, illis contradicere, nec voluerint nec potuerint. Uti vero Tu, superscientifice Bibliopola, primos omnes illos Heroës causam illam pessime egisse tuumque mirificum Oratorem solum rem acu tetigisse jactas, ita præclarus scilicet ille Autor Tuus solus, imo æque atque Thraso solus est, qui utramque receptam sententiam evertere, Catonem mendacii, injuriæ, jactantiæ, insolentiæ thrasonicæ, gloriæ talacitatis insimulare, Plinium falsi arguere, & contrariis refellere ausus est. Audiamus paratragædiantem pag. 104. & triumphum ante victoriam canentem ipsum. Pag. 69. ait: *Suspiciose atque mendaciter inferebat Cato, vatem se jactabat: quod tamen illius vaticinium rerum exitu fuit inane*, & pag. 66. in notis. *En Ca-*

tonis atrocior in Græcos injuria eo insolentiæ prorupit. Et pag. 91. Plinius & si Hercules foret, non staret contra duos. En igitur illum causa cadentem: pag. 82. falsissimum est ergo Medicos unquam exulasse Roma. Pag. 103. Romanus ergo populus morbis pressus Medicam artem expetivit, & expetita ut potiretur, Medicos non duntaxat indigenas enutrivit: sed & advenas Græcos & Ægyptios admisit, admissos tantum abest sua ex societate ut exterminaverit unquam, ut è contrario honorifice semper (id est omni tempore) conservaverit, munificentissimis præmiis donaverit, tergeminis denique laudibus fuerit prosecutus. Ecce ergo longe à nobis propulsatam jejunam illam, sed acerbam calumniam. Id & pag. 82. Ecce itaque nostros calumniatores confutatos atque pessundatos. Sed antequam (absit iactantia dicto) triumphans recedam. Intelligis, Bibliopola, ex verbis Auctoris tui, quam ille utramque sententiam Plinianam dicam, an communem, aperte evertat: quoque furore non in Plinii tantum, sed & in ipsius Catonis venerabile nomen invehatur. In quo viro, ut cum M. Tullio & Valer. Max. loquar, tamen perfecta fuit virtus. Quam vero turpiter calumniatur, quam audacter cavilletur, quamque indocte ineptiat solus ille Autor tuus, nunc ordine cognosce: & primo quidem, quomodo primam Plinianam sententiam refellat. Ut probet primis sæculis, Romanos artem medendi habuisse, provocat ad testimonium Cassii Heminæ antiquissimi Auctoris de Archagatho, primo Medico Romano sumptibus publicis tabernam consecuto testantis. Atqui hic ipse Heminæ est, cujus & testimonium refert, & fidem sequitur Plinius, quique tam luculenter Plinianam sententiam confirmat, ut nemo nisi impudens calumniator hoc diffiteri queat. Archagathum enim dicit Romam venisse demum sæculo sexto; & tamen, & primum, & Græcum seu Peloponnesiacum, & quam primum à S. P. Q. penitus cognitus fuit, artem ejus exosam atque damnatam fuisse. Ergo profecto & ars medendi cum suis artificibus non fuit soli jurisque Romani. Vide, Bibliopola, ut cum suo teste Plinium jugu-

let

let tuus Autor. Vide, ut pessundet calumniatores suos. An operæ pretium tibi videtur, ut secundum testem & reliquas cavillationes audiamus? Audi ergo Dionysium Halicarnasæum Heminæ adjudgendum; contra quos, Plinium etsi Hercules foret, stare non posse, jactat. *Dionysius* (ait Auctor tuus) *luculentam fidem facit vel ipso sæculo quarto ineunte complures Romæ Medicos extitisse: dicit enim, pestilentem morbum Romam invalisse, nec Medicos in tanta ægrotantium multitudine suffecisse.* Si Dionysius dixisset artem artificesque medendi inter cives Romanos ita viguisse, ut suffecerint ægris omnibus primis sæculis curandis, ad rem præsentem pertineret narratio ejus. Sed cum de arte & Civibus Romanis nihil dicat; dicat autem Medicos non suffecisse, cumque jam ex Cassio Hemina ipse Auctor tuus probaverit primum Archagathum Græcum sexto demum sæculo artem Romæ intulisse, nihil certius est, quam Dionysium non tam de Medicis qui fuere, quam qui non fuere loqui: & si loqueretur de illis, accipiendum esse non de arte nec de artificibus medendi, de quibus disserit Plinius: sed de servis & libertis aliisque indoctis Medicastro Romanis, qui vulnera obligantes, & paucarum herbarum usum scientes, Medicorum vicem & nomen, non artem, habebant. Atque hi ipsi erant, qui Romæ Medicinas atque constringas habebant, quarum Plautus, Terentius aliique meminerunt. Quod adeo certum manifestumque est, ut ipse Auctor tuus hoc dissimulare non possit: sed aperte agnoscat, Medicorum nomen primis sæculis indoctis Empiricis & Medicastro artis ignaris eamque minime profitentibus tributum esse: talem Empiricum, etiam ipsum Catonem faciens. Ipse ante Archagathum & Catonem adultum, nec artem, nec Medicum Romam venisse, conceptis verbis enunciat. Ipse, non Medicam tantum, sed omnes alias præter armorum disciplinam, artes, primis sæculis à Romanis neglectas fuisse, largitur: Audi verba ejus Pag. 95. ait: *Tot profecto primævis illis ætatibus nuncupandi veniunt Medici, quot primitus erant, qui vel sibi vel amicis laborantibus Medico subsidio ve-*

niebant, qualescunque demum fuerint illi, vel Summates, uti patet exemplo tum Porcii Catonis, quem Empirices satagentem mox positurus sum in medio; tum aliorum promiscue obviorum. Pag. 51. ait: *E quibus profecto luce hac meridiana clarius patet, impossibile fuisse, Medicos ut Roma Catonem ante adultum & auctoritate pollentem expulerit: etenim nondum venerant & paulo post: Falso igitur Medici dicuntur Roma ejeti, qui pure dicendi sunt Romæ non admissi.* Pag. 98. *Illis igitur sæculis non unica Medicina, sed & reliquæ disciplinæ liberales, apud Populum belli quidem studiis ferocem, sed in Minervæ castris vecordem incultæ jacuerunt.* Quid ais Bibliopola? ergone Plinius causa cadit? videsne quomodo non testes tantum Auctoris tui, sed & ille ipse pedibus eat in sententiam ejus, quem causa cadere & licet Hercules esset, stare non posse jactabat. Oportet mendacem esse memorem. Paulo ante pronunciavit Pag. 195. *Romanum populum Medicam artem expetivisse, eaque ut potiretur Medicos non duntaxat indigenas enutrivisse: sed & Græcos & Ægyptios admisisse, & honorifice conservasse semper, id est omni tempore: adeoque & primo & secundo & tertio sæculo.* Et Pag. 94. ait: *Rationi penitus consonum est, Romanam ab omni ævo Medicis nequaquam caruisse.* At mox ad Catonem adultum & in sextum sæculum admissos negat. Mox pag. 92. ait: *Ineunte sæculo quarto complures Romæ Medicos extitisse.* Mox Pag. 94. in not. *Concludere fas est Romæ Medicos vel sæculo tertio degisse.* Sic calumnia plerumque se ipsam prodit, & pluribus contradictionibus se involvit, qui veritati fraudem facit, & admissio absurdo uno, facile consequuntur absurdiora plura. Verissimæ certissimæque sententiæ Plinii & eruditorum fundamenta evertere aggressus Cavillator, nunc huc, nunc illuc propellitur, statumque controversiæ sæpius mutare, aliasque post alias latebras quærere cogitur: modo ait, modo negat; modo fugit, modo insurgit, tandem herbam porrigit & se turpiter dedit. At satis de prima Plinii sententia. Vide autem, Bibliopola, an forte felicius rem gerat circa secundam. Sane Catonis Censoris

ris ope confilioque artem Medicorum à S. P. Q. R. damnatam esse, tam manifestum faciunt Plinius, alique; ut tuus Auctor, quanquam summa ejus sit cavillandi calumniantique audacia, damnationem tamen factam esse negare non audeat: sed aliam damnationem pro alia, aliam rem damnatam pro alia, alium eventum damnationis pro alio falso substituere velit. Quando Plinius ait Populum Romanum Medicinam expertam damnasse & in tædium transisse artem, omnesque Medicos; maxime quod recusaret quæstum esse immani pretio vitæ: quodque adeo templum Æsculapii etiam cum reciperetur is Deus extra urbem fecisse iterumque in insula tradatur: nemo sanæ mentis dubitare potest, quin Senatus P. Q. Romanus damnatione illa censuerit, artem Medicorum ipsosque artifices (ex quibus unus Archagathus per errorem honorifice & publico sumptu admissus erat) Civitate Romana indignos, perniciosos, & in posterum minime admittendos esse: satiusque fore, si qualemcunque Medicinam ipsi cives Romani, artis licet ignari, porro præberent; uti factitarant antequam vel Archagathum vel artem novissent. Hac damnatione tædioque artis artifices, licet nec deportationis, nec relegationis exilio mulctati sint; Roma tamen quodam modo exclusos esse, cuilibet conjicere in proclivi est. At tuus Auctor, Bibliopola, talem vult esse damnationem, per quam & arti Medicorum, & Medicis non minus Græcis & Ægyptiis, quam indigenis, honor amorque Romæ salvus fuit semper. Plinius distincte affirmat, non Medicinam, sed totam artem Medicorum damnatam esse. Tuus Auctor pag. 56. vult *unice Chirurgicam partem, nec tamen Chirurgiam omnem, sed illam duntaxat quæ crudelior est* (nimirum Archagathi) substituere. Plinius ait, eventum damnationis fuisse, quod Medicis peregrinis cum sua arte exclusis virtutem disciplinamque antiquam retinuerit Roma. Admissis autem Medicis maximam morum corruptelam admissam, compertumque verissimum Catonis esse vaticinium de malis, quæ Medicos in Rempub. investuros prædixerat. Unde Plinius non
po-

potest non iudicium Catonis, & quæ Senatus censuit contra Medicos, ceu rem Reipub. saluberrimam laudare hisce: *Illa autem quæ timuit Cato atque providit, innocentiora multo atque parva opinatu, quæ Proceres artis ejusdem in semet ipsis fatentur: illa perdidere imperii mores.* Et paulo post: *Ita est profecto lues morum, nec aliunde major quam è Medicina. vatem prorsus quotidie facit Catonem & Oraculum: satis esse ingenia Græcorum inspicere, non perdiscere.* *Hæc fuerunt dicenda pro Senatu illo sexcentisque populi Romani annis adversus artem.* Vide autem, Bibliopola, quam diversum ab hoc eventum fingat Auctor tuus, dum damnatam tantum aliquam crudelioris Chirurgiæ speciem: Medicam vero artem Medicosque tum indigenas, tum Græcos Ægyptiosque semper Romæ expetitos & in honore conservatos: ipsumque adeo Catonis metum & prædictionem vanam falsamque fuisse, contendit. Quod quam sit fidei & auctoritati contrarium historiæ Romanæ; intelligunt, qui eam Te Auctoreque tuo melius norunt. Audet tamen ille in dubium vocare Catonis & voluntatem, & facultatem circa hanc damnationem. De voluntate sic colligit. Pag. 71. *Imo nusquam legere est de Medicis in Senatu Catonem esse conquestum; uti suas de Carneade Academico & Diogene Stoico querimonas in Senatu jactavit: & Pag. 71. Quamvis Cato fuerit adeo in Medicos hostilis; illud tamen ita compressit atque privatos intra parietes ita coërcuit, ut publicum in actum eruperit nunquam.* O disputatorem audacem atque impudentem! qui ita cavillari non erubescit, cum tamen ipsa hæc verba Catonis ad filium legerit apud Plinium: *Vincam nequissimum & indocile genus illorum: & hoc puta vatem dixisse: quandocunque ista gens suas literas dabit, omnia corrumpet: tum etiam magis, si Medicos suos huc mittat.* Ergone credibile aut memorabile videri potest homini aliquid intelligenti, gravissimum atque prudentissimum Censorem nihil in Senatu, nihil publice egisse, aut conquestum fuisse adversos eos, quos nequissimum genus, & antiquæ virtutis morumque corrumpendorum certissimam causam, adeoque pestem Reipubl. esse

esse existimabat: quodque ipse proinde quasi bello indicto se victurum profitebatur. Quam vero aliam debellandi rationem cogitare potuit, quam ut apud Senatum populumque efficeret, ne morum illi corruptores artifices medendi, cum sua arte nondum admissi, (excepto exoso jam tum Archagatho) porro admitterentur. Plutarchus auctor est, Catonem bellum illud Græcis artibus & artificibus indictum tanto cum zelo profecutum, ut Carneadem aliosque quos Romana juvenus admirabatur Græcorum Legatorum Comites, diutius in urbe agere non sit passus, eaque de re graviter in Senatu egerit. Verba Plutarchi Xylandro interprete hæc sunt: *Statuit Cato honeste Philosophos ab urbe amandare; quamobrem in Senatum ivit & Magistratus incusavit, quod legationem eorum virorum, qui tacite persuadere de quacunque re possent, tam diu in urbe re infecta desidere passi essent. Cognoscendum quam primum & decernendum de legatione, ut legati ad scholas reversi, apud Græcos pueros differant. Romani vero adolescentes Magistratus, ut ante, & leges audiant. Errant qui eum id Carneadis odio dixisse putant. omnes Græcas artes atque disciplinas contempsit. Nullam vero artem magis, quam Medicorum, hanc debellavit, hanc vicit, ut Plinius totiusque Romanæ historiæ analogia certum faciunt. Unde an hujus odium intra privatos parietes coërcere, an quicquam contra eam in Senatu censere aut publice agere voluerit, dubitare, mihi plane stolidum, & ne Bibliopola, nedum viro qui doctis adnumerari vult, dignum videtur. At inquit Auctor tuus, etsi voluit, non tamen potuit excludere. Pag. 70. *Apud Senatum tanta nunquam valuit auctoritate, ut illo suo favore & impulsore fuerint Medici Roma proscripti. Is quippe non rexit Italiæ fata, nec ab ejus censura sors Medicorum pependit. Hospitem prorsusque peregrinum in historia Romana esse oportet, qui non credit tantum Catoni fuisse auctoritatis, ut Medicos cum sua arte Senatui populoque propter Archagathi sævitiam invisos Roma potuerit excludere. Cui uni populus plus Majestatis tribuit, quam sibi vindicavit universo: quo-**

præsente in ludis Floralibus ne quidem consueto gratoque audebat uti spectaculo. Sed hanc rem, ipsamque venerationem & auctoritatem Catonis cognosce ex Valerio Maximo, cujus hæc sunt: *M. quoque Porcium Catonem admiratio fortis & sinceræ vitæ adeo admirabilem senatui fecit, ut cum invito C. Cæsare consule adversus publicanos dicendo in curia diem extraheret, & ob id ejus jussu à lictore in carcerem duceretur, universus Senatus illum sequi non dubitaret: quæ res divini animi perseverantiam flexit.*

Eodem Ludos Florales, quos Messius ædilis faciebat, spectante, populus, ut Mimæ nudarentur, postulare erubuit: quod cum ex Favonio amicissimo sibi una sedente cognovisset, discessit è theatro, ne præsentia sua spectaculi consuetudinem impediret: quem abeuntem ingenti plausu populus prosecutus, priscum morem jocorum in scenam revocavit; confessus, plus se Majestatis uni tribuere, quam universo sibi vindicare. Quibus opibus, quibus Imperiis, quibus triumphis hoc datum est? exiguum viri patrimonium, astricti continentia mores, modicæ clientelæ, domus ambitioni clausa; paterni generis una imago, minime blanda frons: sed omnibus numeris perfecta virtus. Quæ quidem effecit, ut quisquis sanctum & egregium civem significare velit, sub nomine Catonis definiat.

Quando autem non obscurum est, Bibliopola, teque Auctoremque tuum ignorare, quæ Senatus quæque Censoris fuerit potestas in rebus illis: & quomodo Romani vel censorio edicto vel Scto soliti fuerint artes Græcas earumque Magistros urbe expellere; utriusque formulam ex A. Gellio vobis referam. Anno ab v. c. 1090. C. Fannio Strabone, M. Valerio Messala Coss. Sctum de Philosophis & Rhetoribus Latinis factum est his verbis:

M. POMPONIUS. PRÆTOR. SENATUM. CONSULUIT. QUOD. VERBA. FACTA. SUNT. DE. PHILOSOPHIS. ET. DE. RHETORIBUS. DE. EA. RE. ITA. CENSUE- RUNT. UTI. M. POMPONIUS. PRÆTOR. ANIMAD- VERTERET. COERARET. Q. UTI. EI. E. REPUBLICA. FL.

FIDE. QUE. SUA. VIDERETUR. UTI. ROMÆ. NE. ESSENT.
 Annis circiter LXXII. post, Cn. Domitius Ænobarbus & L. Lici-
 nius Crassus Censores de coërcendis Latinis Rhetoribus ita edixe-
 runt: RENUNCIATUM. EST. NOBIS. ESSE. HOMINES.
 QUI. NOVUM. GENUS. DISCIPLINÆ. INSTITUE-
 RUNT. AD. QUOS. JUVENTUS. IN. LUDUM. CON-
 VENIAT. EOS. SIBI. NOMEN. IMPOSUISSE. LATINOS.
 RHETORAS. IBI. HOMINES. ADULESCENTULOS.
 DIES. TOTOS. DESIDERE. MAJORES. NOSTRI. QUÆ.
 LIBEROS. SUOS. DISCERE. ET. QUOS. IN. LUDOS.
 ITARE. VELLENT. INSTITUERUNT. HÆC. NOVA.
 QUÆ. PRÆTER. CONSUETUDINEM. AC. MOREM.
 MAJORUM. FIUNT. NEQUE. PLACENT. NEQUE.
 RECTA. VIDENTUR. QUAPROPTER. ET. HIS. QUI.
 EOS. LUDOS. HABENT. ET. HIS. QUI. EO. VENIRE.
 CONSUERUNT. VISUM. EST. FACIENDUM. UT. OS-
 TENDEREMUS. NOSTRAM. SENTENTIAM. NOBIS.
 NON. PLACERE.

Simile SCtum de Philosophis & Rhetoribus Domitiani tem-
 pore factum memorat idem Gellius. Ex hisce profecto lu-
 culentissime apparet, Censores usque in sextum sæculum &
 voluisse & potuisse excludere artes artificesque peregrinorum,
 satisque excludere si dicant, sibi non placere. Et quis du-
 bitet exclusam esse artem, quam non tantum summæ Au-
 thoritatis Censor Cato pestem Civitatis, sibi que summo stu-
 dio debellandam judicavit: sed & Senatus Populusque damna-
 vit? Quis dubitet, contra Archagathum aliosque exosos
 invisosque Medicos Græcos, quos ne Medicorum nomine
 quidem amplius honestandos putabant, sed carnifices voca-
 bant: tantum non valuisse efficere summam auctoritatem
 Marci Catonis, ut ei permetteretur de exoso damnatoque
 genere hominum statuere, quod permissum M. Pomponio
 de Philosophis & Rhetoribus, scilicet: *curaret uti è Rep.*
fideque sua videretur, Romæ ne essent? Quis dubitet Medicam
 artem Roma exclusam esse, cum acri persecutione fugatam
 à Censore, & à Senatu populoque condemnatam esse con-
 stet ex Plinio. Quis dubitet, potuisse Catonem vincere ne-
 quissi-

quissimum genus, cum certum sit, vicisse dum vixit: cum Plinius dicat: *Solam hanc artem nondum exercet Romana gravitas*: cumque idem testetur, Catone demum mortuo, pulsus reliquis Græcis, Medicis nominatim exceptis locum relictum esse: cumque & Gellius, & Plutarchus, & omnis Romana Historia doceat, sexto sæculo nondum fuisse perpolitam Græcis artibus Romam; id quod Auctor tuus nec semel, nec gravate agnoscit: sed toties fatetur, quoties contendit, nec Catonis ævo, nec ante, Medicos exilii sententiam pati potuisse, quod nondum admissi fuerint, seu quod Romam nondum venerint. Proinde de auctoritate Catonis differens non contendit Medicos cum sua arte Roma non exclusos: sed Roma non proscriptos, seu, ut alibi loquitur, exilio non mulctatos, aut in exilium pulsos esse. Quando tamen etiam negare non potest, Charmidem aliosque Medicos seu relegatos, seu deportatos esse, id quoque admitrit: ut totius disputationis ejus summa huc redeat: Exilium Medicorum nec universale, nec sexcentorum annorum fuisse. Hæc Auctor tuus in conflictu contra Plinium, Cardanum, aliosque eruditos. Alia vero & majora prædicat, cum triumphum ipse sibi canit: ibi intrepide exclamat: *Romanus populus morbis pressus* (quod proculdubio omni sæculo contigit) *Medicam artem expetivit, & expetita ut potiretur, Medicos non tantum indigenas enutrivit: sed & advenas Græcos & Ægyptios admisit, & admissos tantum abest sua ex societate ut exterminaverit unquam, ut è contrario honorifice semper* (id est omni sæculo) *conservaverit, munificentissimis præmiis donaverit, tergeminis honoribus sustulerit, & supremis denique laudibus fuerit prosecutus.* An videtur homo esse apud se, qui, cum de Medicis eorumque arte Roma exclusis Romanisque exosis omnia concefferit, præter exilium deportationis aut relegationis universale sexcentorum annorum: (de quo nec Plinio, nec nobis quæstio est) omnia tamen se evicisse, Medicosque cum sua arte Romæ perpetuo honoratos & expetitos se docuisse gloriatur? An jam intelligis & Te desipere cum

cum furente, quando ais, Auctorem tuum in hac contentione iusto more bellum gessisse: solum eum à Medicis amolliri calumniam acrem atque vigentem, quam alii adorti quidem, at minime protriverunt & conculcarunt? Sed stultitiam epistola tua proditam plenius cognosces, ubi monstravero Tibi, non tantum præclarum Auctorem tuum nulla alia re, quam calumniandi audacia, inscitia, atque impudentia alios vicisse: sed in hac ipsa quæstione de exilio Medicorum etiam cum larvis (ut tua phrasi utar) pugnasse. Certum jam est, eum nihil aliud effecisse, quam quod obtinuerit exilii, & quidem universalis sex sæculorum pænam non esse irrogatam Medicis. Atqui tota ejus oratio nullum ostendit mortalium, qui hoc seu dixerit, seu scripserit, seu somniverit unquam. Ut tamen furori suo qualemcunque obducatur speciem, fingit sibi adversorum calumniatorum triplicem ordinem, 1. profanum vulgus, 2. maleferiatorum vel male doctorum, 3. proborum & liberaliter eruditorum. Pag. enim 43. ait: *Insuper his acrius me commovet, quod profanum non modo vulgus suum illud quod à viris, vel male feriat, vel male doctis accepit, in nos effundit virus: sed & quod mendax illa, qua misere laceramur contumelia in tantum invaluerit, ut vel quasdam proborum & liberaliter eruditorum menteis dicamne occupaverit, an potius occæcaverit.* Si quæras, quando, aut quo terrarum loco vixerit illud profanum vulgus, illi male feriat, male docti, & probi liberaliterque eruditi: quo loco, quibus verbis, quaque mente aut occasione exilium illud universale Medicorum in septimum sæculum afferuerint (quæ ratio legesque exprimi volunt ab iis, qui alios calumniæ postulant) hic plaustrario convitiatori hæret aqua, hic mutus magis quam piscis est. In notis tamen Orationi post adjectis diversis locis pag. 40. & 41. ad Te tuamque epistolam nos ablegat, Bibliopola, ut calumniam illam vivam quæ passim per ora virorum curstat, inde penitus cognoscamus, Papæ bellum inventum & cautum calumniatorum accusatorem! JCrī in suo Codice habent titulum, ut quæ desunt Ad-

vocatis partium Judex suppleat. Tuus mirificus Rhetor utitur eo jure ut quæ defunt Oratori, Bibliopola suppleat. Tu ergo expedies quæ Auctor tuus expedire nequivit, ut Tibi indicatorum nominatorumque, Illi prostratorum calumniatorum gloria debeatur. Neque vero tu segniter agis, Campos Martios & Elysios aperis, Viros nominas, dicta refers: sed profecto tam aliena à quæstione, ut suspicer Auctorem tuum horum puduisse, meliora autem adferre non potuisse, eamque ob rem id negotii Bibliopolæ dedisse. Primo loco notari vis vecordiam atque supinitatem Hispani Bætici, quem quidem probra jactasse dicis in Medicos: at asserti exilii universalis sexcentorum annorum ne quidem infimulas. Secundo adfers hæc verba Langii, quinque Principum Palatinorum, qui Cæsarem legunt, *Archiatri, Cato severus Censor Græcorum Medicis urbe interdixit.* Atqui hic nihil de exilio, nihil de sexcentis annis. Quin imo, dum à Catone primum interdictos ait, prioribus sæculis interdictos negat. Haud obscurum est, Langium id innuere, quod Plinius totusque eruditus orbis hac de re sentit. Tertio accerfis Valesium Hispaniarum Regis Archiatrum, quem non calumniæ, sed brevitatæ in calumniatoribus persequendis postulas. Hos tamen etiam ex verbis ejus cognosci vis hisce: *Illos etiam sexcentos annos, quibus Roma caruit arte hac Scto damnata, mendacium esse merum.* Sed Valesius mendacii quidem meminit: at nec mendaces aut calumniatores quos tecum quærimus ullos prodit, nec de exilio Medicorum, sed de arte damnata loquitur. Quarto loco Cornelium Agrippam Equitem & Jctum, qui Cæsari à consiliis fuit & Archivis, ceu calumniæ primum Auctorem accerfis; Plinium enim ad exilii inficias Auctorem tuum blande perduxisse, & Medicorum causam acriter depugnantem in arena collocasse in notis observas. Verba Cornelii sunt: *Romani quondam sub Catone Censorio Medicos omnes & Urbe tota & tota Italia pepulerunt.* Atqui ne hic quidem ullum verbum de exilio sexcentorum annorum: sed proh Deum atque hominum fidem, quæ hæc effrænata cavil-

villandi audacia est! Agrippam adducis quasi diversum à Plinio sentientem; Plinium vero quasi à parte Medicorum contra Catonem stantem: denique Auctorem tuum quasi cum Plinio consentientem concordemque; cum tamen & Agrippa, tum ipso allegato loco, tum pluribus sequentibus Plinium ipse citet & sequatur, & Plinius Catonem vatem & oraculum, & Medicorum artem damnatam, & Medicos omnes in tædium venisse, nec ullam luem majorem quam à Medicis allatam, diserte testetur; & ipse Auctor tuus, utramque Plinii sententiam non solum evertere conetur, ut ante demonstratum est, sed & in hæc erumpat pag. 90. *Ex dictis hætenus luculenter patet, me non usque quaque Plinio assentiri. Non majore fide agis, Bibliopola cum Lansio, quem quinto loco calumniatorem nominas, verba hæc refert: Roma sexcentos stetit & floruit annos, antequam Medicos tecto & hospitio excepit: quam primum vero periculo suo didicit, se tantum latrones & mansuetos homicidas excepisse eos iterum expulit.* Ecquæ hic mentio exilii universalis sexcentorum annorum? Ecquid vel mens vel verba Lansii volunt aliud, quam quod ad secundam sententiam Plinii planum fecimus, Medicam artem & Medicos damnatos exclusosque Catone auctore. Archagathus tabernam salvam præstare potuit fides publice data: si qui vero alii præter Archagathum fuerint Medici, quomodo Romæ in gratiis S. P. Q. & Catonis potuerint commorari & non expelli, nemo facile enunciaverit: qua ratione Lansius *expellendi* verbo non incommode uti potuit, licet probabilis sit, cum non tam ad expulsionem paucorum præsentium, quam ad exclusionem artis artificumque absentium, & Archagathi vestigia legere volentium, respexisse, & pro *expulit* legendum esse *exclufit*. quod arguere videtur vocula *iterum*. Poterant enim Medici iterum *excludi*; iterum expelli proprie non poterant: vel ipsa tua virulenta crisi evincente. Sexto adfers hæc verba ex Orationibus Melchioris Junii: *Res hæc impulit Romanos, ut propter Archagathi cujusdam in secundo crudelitatem omnes odio Vatimiano Medicos prosequerentur, eosdemque ur-*
be

be exterminandos esse censerent. Chorda oberras eadem, Bibliopola, nihil hic de exilio sex sæculorum, nihil hic aliud indigitatur quam voluit Plinius. Septimo Michaëlis Montani Gallica *de la Medicine*, & denique Octavo Belgici Auctoris verba *de arte medendi van de Geneeskunst* / adfers: sed neque in his quicquam est de Medicis in exilium pulsis, nec de exilio eorum universali, nec de sex sæculis. Quid ais, Bibliopola, jamne vides Auctorem tuum in campis Elysiis cum umbris de exilio illo pugnare? Jamne luce meridiana clarius apparet, Profanum vulgus, male feriatos, male doctos, & liberaliter eruditos, ab Auctore tuo calumniæ convictos adversarios frustra te in Campo Martio quæsiuisse? Jamne cognoscis, Plinii sententiam & auctoritatem omnes fere eruditos & probare & sequi; quanquam omnes non possint eadem servare verba, eundemve loquendi modum. Fac vero etiam Auctorem tuum docuisse (quæ nec docuit nec docebit unquam) Archagathum odium P. R. nunquam incurrisse, Græcos medendi artifices, frustra obnitente Catone, honorem locumque Romæ recte tuitos: Plinium vero aliosque circa hæc hallucinatos esse, annon sic quoque umbras potius Elysinas, quam nostrorum Medicorum injurias persecutus esset? Quid indocilis atque nequissimi generis, quid Archagathi & similium causa ad nostros, seu Medicos, seu artem? An nostris viris eruditis disciplinæque eorum salvus esse nequit honos, si & Archagathus & Græci Medicastri aliquando civitate aut amore exciderunt Romanorum? Mathematicos Romæ semper prohibitos fuisse constat: de quibus Tacitus ait: *Genus hominum potentibus infidum, sperantibus fallax, quod in Civitate nostra & vetabitur semper & retinebitur.* Et tamen nemo sanæ mentis hisce honorem vel Matheseos, vel Mathematicorum nostrorum lædi dixerit; quod nostri illi Philosophi cum antiquis Chaldæis, Hariolis, Auguribus, & somniorum interpretibus minime comparari possunt, Philosophos Rhetorasque S. C. t. i. & Censoriis edictis sæpius etiam prohibitos expulsosque fuisse vidimus. Et tamen nemo hoc ad injuriam aut ad de-

dedecus Philosophorum nostrorum pertinere dicit. An non eadem ratione Medicorum nostrorum, tum Philosophia, tum aliis disciplinis plerumque instructorum, causa distinguenda separandaque est à causa Chirurgorum Medicastrorumque veterum? Annon eruditus noster ordo generi isti, ut Cato ait, nequissimo justissime dicet: Ehem quis tu es? quis mihi es? Res tuas tibi habeto: conditione tua uti nolo. An non sic inane spectrum & umbra fit tota illa calumnia, qua Medicorum nostrorum nobilissimum ordinem profeindi atque lacerari, clamitat Auctor tuus: & tamen pro ejus depulsione in tam insanos erupit clamores, tantumque excanduit, ut si & suæ, & omnes Medicorum nostrorum ædes incendio conflagrassent omnesque eorum perditæ essent fortunæ, nec gravius ferre, nec vehementius commoveri, nec atrocius debacchari potuisset. Quid vero est furere si non hoc est? Et tibi tamen etiam, Bibliopola, hic furor pulcher videtur, dum pari stultitia vocas *malitiosos, perversæ indolis, & à bonis moribus degeneres*, qui vanitatem clamorum illorum non dissimularunt. Scilicet malitiosus & perversus tibi est quisquis impudenter, inepte, atque imperite garrienti, receptamque Plinii & eruditorum sententiam manifesta cavillatione impugnanti Gallo non protinus assurgat & applaudat. Homine indocto nihil est injustius, nihil enim rectum putat, nisi quod ipse sentit. At ne hic quidem subsistit stultitia tua aut convitiandi rabies: sed eo grassatur, ut tui Auctoris ineptissimam turpissimamque Orationem, plastrum illud convitiatorum & cavillationum male olens, pro salutari Medicina atque necessario antidoto: Dissentientes autem pro veneficis, eorum sententias pro venenis malis habeas, & cavendum ab iis moneas. Nimis audacter calumniaris & pungis viros tum eruditos, tum honestos: qui si Te eo nomine in jus vocarent, certe, vel Legis Remmiæ, vel aliam in calumniatores sancitam pœnam non evitares; vel ad agnatos gentilesque ablegandus, cumque furiosis coërcendus esses, ne tua rabies denuo bonos lædat cives. Commenda libellos tuos: extolle Auctorem: Jovem lapidem jura, eum

non cunctos tantum de exilio illo disputantes, sed & ipsum Marcum Tullium, & Demosthenem dicendo vincere. Ferri utcunque hæc possunt in Bibliopola, qui laudat venales, quas vult extrudere merces. Sed quod viros bonos calumniæ, veneficii, malitiæ, perversæ indolis insimulas, nec ferri nec excusari potest. Si pro amoliendis à Medicis & Eruditis calumniis certamen subeundum, in Te, Te, Bibliopola, Auctoremque tuum ferrum vertendum omnisque impetus faciendus. Qui quantique sunt viri, quibus tu Maledica epistola injuriam facis? Et cui quælo parcit Auctor tuus? Sed cui parceret, qui Cardani, Plinii imo ne venerabili Catonis nomini parcit: sed mendaces, calumniatores, viperas, serpentes vocat, fœdisque omnes convitiis lacerat, tum hoc tum aliis suis famosis libellis, & maxime horrenda illa appendice, qua non tantum Candidatis studiosisque Medicinæ Leidensibus injuriam facit maximam: sed & innumeros Doctores Clarissimos, Celeberrimosque Professores, diversum ab eo sive de pancreate, sive de glandula pineali sentientes, inaudita execrandaque maledicendi libidine vulnerat: & per horum catus ipsos etiam Belgii Proceres, (horresco referens) illustres Academiae Curatores, eorumque Collegas Consules Amplissimos, non leviter petit læditque. Quanquam enim summi hi viri, tum multis aliis modis de hac Rep. Civitate, atque Academia præclare merendo; tum etiam singulari sua integritate, fide, atque cura, ex omni terrarum parte viros virtute & eruditione præstantes ad Professoria aliaque munia publica evocando, immortalem gloriam consecuti sunt: Tuus tamen ille egregius, si Diis placet, Auctor non obscure eos insimulat, quasi *conviciorum & Lustricorum Parentum familiaritas in expugnandis suggestibus plus valeant*, pag. 10. in not. quasi *in fungos* pag. 11. not. *in procerum mancipia* pag. 12. honores conferant: imo in ineptissimos, prorsusque indignos, qui vel Hippocrati matulam præstent, vel Galeni porcos pascant: p. 81. quorum ex cathedra dicentium praxeos Balliones apud, atque Philoxenos, Gnatonesque suos, inter orationem plagio descriptam, & descripto recitandam oscitanter,

tanter, summa hæc est, pulpitum premere cubito, gravemque semicontracta manu fulcire maxillam, & pleno suggestu mucosis de naribus atque rancidulis malam pituitam ozænicamque stiriam digitis identidem emungere rusticis, & squalidæ manus tergere convexo: p. 83. inter quos nullus par sit vel uni orationis periodo suis numeris complendæ: quorumque scripta scatent peccatis in Grammaticam, Rhetoricam, Logicam, & quod vitiorum omnium fax est, ipsam artem, quam profitentur scil. Medicinam pag. 36. & 37. Et dum omnes pancreatis atque glandulæ pinealis assertores *Vertagos*, *Molossos*, *Leopardos*, *Lapos*, *Vulpes*, *Simias*, *Cervas*, *Lepores*, pag. 48. *turdos*, *tardosque* facit pag. 58. & seq. dum illos *stultos*, *stolidos*, *blennos*, *buccones*, qui omnes *stultitia* & *moribus indoctis* anteeunt pag. 80. vocat: dum *fungos venenatos* & *abominandas cantharidas* pag. 81. *Homicidas venenis armatos*, qui de corio ludunt humano, homines impune trucidantes, & suis *veneficiis Cæmeteria* complentes. pag. 83. *Humano generi male ominosos*, quorum ad ægros ingressus nil, nisi luctus & funera spargit pag. 50. adde pag. 66. *Qui plures interficiunt imperitia, quam pereunt gula.* pag. 82. Dum Doctores Medicinæ Leidenfes pag. 13. & 14. *bardos bardocucullo seu simiarum indumento*, vel ut ipse loquitur *cercopithecorum penula*, quam *Doctorum laurea*, digniores dicit. Dum pag. 39. & 40. *Candidatos & studiosos Leidenfes in turpissima literarum & artis suæ ignorantia versari*, vel *Morsimi* versus suas ad theses inaugurales exscribere: apud *lacunosos*, *squalentes*, & *foetidos artem suam nullam*, sed *psittacorum duntaxat inconcinnam*, & *agrestem Βατολογία* condiscere, ait. Dum omnes illos pluribus aliis atque execrandis convitiis dilaniat, nemo non intelligit, ad Celeberrimos Professores Leidenfes, in quorum schola nata & vulgata est doctrina de Pancreate & glandula pineali, nec non ad innumeros alios Clarissimos Medicos, qui vel ex eadem schola prodierunt, (prodire autem plurimi) vel eandem sententiam tuentur, injuriam illam quidem potissimum pertinere: sed tamen ex parte non minima ad ipsos Procere, quasi non viris dignis Clarisque; imo,

ne hominibus quidem communi judicio valentibus tam insignem Spartam commiserint, spectare: & non innumeros tantum Clarissimos & suos honores bene meritos viros, atque ornatissimos juvenes sic graviter vulnerari: sed & toti Medicorum Nobilissimo Ordini seu facultati injuriam, ipsique adeo Academiae ingens damnum inferri. Quid? ingens? imo inæstimabile majusque, quam si omnibus tectis Academiae ignes iniecisset, totamque funditus delevisset incendiarius. Eam enim jacturam ordinum liberalitas potentiaque (ut olim fecit) satis, & cito sarciret. At dum famam, famam, inquam, qua & rerumpublicarum, & Academiae salus alitur plurimum, corrumpit, sexcentis furtim missis plenis atrocissimarum calumniarum libellis in Germaniam, Angliam, Galliam, aliaque, seu vicina seu remota loca, vulnus profecto infligit Almæ Matri nec tempore exiguo, nec negotio facili sanandum. Quæ enim Procerum nostrorum virtus, aut ratio poterit passim per Europam sparsam Drelincurtianam calumniam delere, eamve ita omnium animis eximere, ut non aliquid hæreat, quod Medicorum nostrorum disciplinam aliis seu suspectam, seu exosam reddat, multisque Academiam defraudet alumnis? Viros cordatos atque observantes non quidem fallere potest tam manifesta calumniandi rabies. Sed plures sunt incauti: & tanto periculosior hæc est calumnia, quanto speciosior videtur; quod Auctor non tantum nomen quod habet non dissimulat, sed & dignitates Medici Regii, & Leidensis Professoris primarii, quas non habet, venditat, seque cum Bibliopolis & Typographis ipsum ostentat, contra aliorum morem calumniatorum. O audacem atque perniciosam temeritatem! An non & Medicorum Ordo, & Academia, omnisque Leida justissime sic exclamat? Quo usquetandem abutere, Drelincurtî, patientia nostra? Quamdiu nos etiam furor iste tuus eludet? Quem ad finem sese jactabit effrænata illa audacia? Nihil te Ordinum Majestas, nihil Principis fortis & Belgicarum injuriarum ultrix manus, nihil Curatorum Consulunque auctoritas, pietas, & Saluti Academiae, invigilans pervigil oculus? nihil te Academia,

quæ

quæ plus opum honorumque in te effudit peregrinum, quam Tibi unquam sperare licuisset in patria? Nihil Te Celeberrimorum Collegarum nota virtus & eruditio? Nihil Leidenfium aliorumve Clarissimorum Medicorum, quos tu male Pancreaticos, glandulososque vocas, aut dignitas, aut multitudo? nihil Te Candidatorum præstantia? nihil studiosorum generosa, injuriamque ferre nescia pectora? Nihil Te hæc omnia moverunt, ut revereris Proceres, parceres Academiae, abstineres à Collegarum injuria, mitteres calumnias evomere in plurimos Præstantissimosque Medicos, ut non lacefferes Candidatos, non irritaresque Studiosos? In quæ tempora, in quos mores, in quos homines te indidisse putas? An putas, sine discrimine dignitatum, ordinum, ætatum, publici, privatiue, omnia tibi licere in omnes? An, quia Medicos Belgas dicis *pusillanimes, servos, cervinos, sanguine carentes*, & *ad frendium crepitum lepore meticulosiores* pag. 48. qui propter metum præsentis exitii tua non audent jugula petere. pag. 9. Proceribus etiam Belgarum deesse aut animum, aut vim ad reprimendum unius Galli furorem? aut Academiae vocem ad querendum de damno suo? aut Professoribus consilium accusandi? aut Medicis cæteris patrocinium sumtumque ad vindicandam factam abs te injuriam? aut Candidatis Studiosisque animum ad tuendum honorem suum suorumque Præceptorum? O facinus! O scelus! O audaciam! Audis, Bibliopola, nunc querentem, dolentem, indignantemque Academiam, omnemque Drelincurtiana injuria vulneratam multitudinem meis verbis: qui quidem eam vel ingenii felicitatem, vel dicendi vim minimè mihi arrogo, ut audacissimi facinoris gravitatem satis exprimere, aut verbis æquare confidam. Alia & graviora aliquando ipsis læsis pectoribus dolor exprimet & justissima indignatio. Paucula tamen hæc ad Te scribenda mihi fuere tum mea, tum maxime etiam tua causa. Mihi enim etsi negotium non tam sit cum Auctore tuo, quam tecum, nec ad turpem ejus appendicem, sed ad ineptam epistolam tuam respondendum; Calumnia-

lumniatorem tamen occasione literarum tuarum mearumque mihi obvium factum obiter ut notarem, & publica exigere videbatur utilitas, & mea in Academiam pietas, & præclara Medicorum nostrorum merita, & Candidatorum Studioforumque amor, & imprimis sapientissimi Demosthenis auctoritas. *Neminem fortasse vestrum* (inquit ille ad Athenienses) *unquam serpens momordit aut aranea, (& absit ut unquam mordeat) sed tamen eas animantes, ut videritis, statim occiditis. Ad eundem igitur modum, Athenienses, etiam cum calumniatorem & acerbum, & natura serpentina præditum hominem videritis, nedum vestrum singulos mordeat exspectate: sed primus quisque, qui in eum inciderit, ulciscatur.* Non Atheniensibus tantum, sed & Batavis, & omnibus bonis civibus, & nobis dicta hæc putanda sunt. An non improbum & pessimum virum Civemque esse oportet, qui ad incendium publicarum privatarumque ædium extinguendum non protinus accurrit, omnemque quam potest operam præstat? Egone ergo Drelincurtii scelere excitatam in clarissima mihi civitate & Academia feralem illam, longeque lateque serpentem flammam pro virili non restinguerem? non frigidam suffunderem? non hamas & dolabras adferrem? Egone illud bonarum artium Emporium conflagrare, totque Proceres, præclarosque artifices, virosque optimos mihi que amicos unius Galli audacia misere vulnerari lætis oculis, complicatis, aut in sinum rejectis manibus, patienti animo, spectarem? finerem? ferrem? Mori me mallet. At tua quoque causa, Bibliopola, de his ut scriberem nec una, nec levis fuit: altera quidem, ut periculo te liberarem præsentis: altera, ut à delirio te ad sanam mentem, ab errore reducerem in viam. Nescis, quantum in discrimen fortunas tuas adducas, dum calumniarum & maledictorum plenas Drelincurtianas chartas non tantum divulgas, laudas, venditas: sed & cum illius crimine tuum conjungis, viros optimos eruditissimosque *calumniatores, malitiosos, degeneres à bonis moribus; imo veneficos*, appellando. Nescis, capitis supplicium legibus sancitum esse in omnes
non

non solum Auctores, sed & venditores & divulgantes famo-
 forum libellorum. Nescis, nescis, cujus maleficii reum te
 facias. Deliras autem graviter, & dum libellos Auctoris tui
 laudas plurimum, & dum eos edendo, aut recudendo ad
 bonum publicum animum Te convertere ais. An non
 enim stultitia mera est maximi facere, quæ per se sunt res
 nauci nihilique, imo pessimæ? Libellis illis Drelincurtia-
 nis quid vilius? quid inelegantius? quid indoctius? quid tur-
 pius? quid pejus? in quibus nec argumentum loco tempori-
 que aptum, aut cum ratione lectum, nec rem ullam uti viro
 erudito dignum est, tractatam, nec membra orationi, nec
 verba rebus convenientia, nec quicquam consentaneum in-
 venias. Equidem Romanæ eloquentiæ ille parens Marcus
 Tullius aliique olim anxie disputantes de optimo dicendi ge-
 nere, judicarunt secundum id, quod proxime accederet ad
 dictionem Demosthenis. Nostro autem ævo nulla est dubita-
 tio inter Doctos, quin tanto quisque vel pejor, vel melior
 sit orator, quanto vel similior Ciceroni vel dissimilior. Quod
 etiam pueri in ludis intelligunt, qui quanquam elegantiam
 Tullianam assequi non possint, imitari tamen, & quid sequi
 debeant, sciunt, multo doctiores Carolo tuo, qui non mo-
 do inficeto, horridoque, absurdoque stylo mirum in modum
 superbit: sed quis optimus, quis imitandus affectandusque
 sit, adeo ignorat, ut elegantissimum se putet, cum quam
 plurimas rancidas Metaphoras, & phrasas fabulasque Poëti-
 cas solutæ orationi infarcit, & à verborum propria & ger-
 mana significatione quam maxime recedit. Quod, ut in-
 eptum, frigidum, nimisque Poëticum, & maximum vitium,
 omnes veteres recentioresque dicendi Magistri coarguunt,
 Locutuleios, Blatterones, & Lingulacas appellantes, qui
 scatent verbis sine ullo judicii negotio cum securitate multa
 & profunda; ut loquentes plerumque videantur loqui sese
 nescire: quos ita describit Aulus Gellius, ut in ipsum digi-
 tum potissimum intendere videatur Drelincurtium tuum:
 qui, cum Collegis aliisque Viris disertis & Oratoribus mini-
 me

me ridiculis turpem puri sermonis & dicendi incitiam exprobrat, ipse futilis & mimicus Blatero sic loquitur, ut plerumque vel plus, vel minus, vel prorsus aliud sonet male contorta ejus verborum turba, quam mens cogitat loquentis. A Cajo Cæsare excellentis ingenii & prudentiæ viro primo de analogia libro sic scriptum memorat Aulus: *Habe semper in memoria atque in pectore, ut tanquam scopulum sic fugias insolens verbum.* At quid Drelincurtius? Verba insolita non tantum non fugit, sed & omni studio conquirat: ille Libitinæ Tropæa vocat narrationem de vario mortis genere & morientium numero: ille summates, infimates, Osce & Volscæ loquentes, & sexcenta similia dicit: cum alii & magis Latinis, & minus insolentibus verbis Proceres, Plebejos, barbare loquentes dicerent. M. Tullius nec Latina Græcis, nec Græca Latinis misceri vult. At Drelincurtius passim sine ulla ratione aut necessitate Græca miscet Latinis. Unde nemo dubitat, quin ipsius araveris vitula in tuæ exaratione epistolæ, Latinæ quidem; Græco tamen hoc superbientis exordio τοῖς φιλιάτροις ὁ βιβλιοπώλης χαίρειν. Homini, qui non Gallico sanguine vehementer superbit certe consentaneum magis videretur Latinæ epistolæ Latinam, Tullioque, aliisque bonis Auctoribus familiarem præscribere formulam & dicere: Librarius Medicorum amicis S. D. Quam anxii etiam fuere veteres de justa verborum structura, & ordine commodo, ut naturali quodam & jucundo fluxu decurrat! At Drelincurtius quam anxie operam dat, ut omnia disturbet atque distorqueat, & quam longissime à naturali & consueta loquendi ratione absit. Cum vetus verbum sit, festucam oculis eximendam, ipse oculos tuos festucis eripi rogat, & quantum potest omnia præpostere profert. Sed hæc quidem leviora sunt, & utcunque seu ferri, seu excusari possent, siquidem ea est Latini purique sermonis difficultas; ut in aliis, quam qui literas illas solas student, frustra illum exactius requiras: nec inter Theologos, Jctos, Medicos, aut Philosophos de verbis aut periodorum numeris quæri soleat

leat, nisi ab iis, qui nodos in scirpo quærunt. Quare & Drelincurtium facile pateremur suo mirifico abundare & stylo, & cerebro; si modo ipse aliis viris doctis & disertis de hisce litem non moveret, & suos solœcismos pro elegantis, suam superbiam aliaque vitia, quibus scripta vitaque ejus scatent, pro virtutibus non vendicaret; & si modo tam absurdum insolensque non esset ejus dicendi genus, ut quæ in bonam partem accipi vult, in malam dixisse videatur. Cujus rei lubet exemplum petere ex eo florum loco, quo ipse dicendi suam artem maxime exercuisse videri vult: scilicet ex tredecim (tot ipse numerat, cum tamen plures sint quam ter tredecim) admirabilibus concatenatisque metaphoris, quibus ornavit orationem suam in Hornii obitum.

Sunt autem hæ.

1. Acad. { Cujus de Scholâ Philosophus ille sit abreptus:
1. Eccl. { Cujus è templo Spirituali vivus ille Lapis sit detractus:
1. Civ. { Cujus ex ædibus ille sit exturbatus Incola.

2. Acad. { Cujus è Lyceo Peripateticus ille sit evulsus:
2. Eccl. { Cujus è coronâ illa Gemma sit prolapsa:
2. Civ. { Cujus è communitate Civis ille sit exterminatus.

3. Acad. { Cujus Porticû Stoicus ille sit exclusus:
3. Eccl. { Cujus de facibus illud Luminare sit extinctum:
3. Civ. { Cujus ex triviis atque quadriviis ille Galenicæ de ossibus doctrinæ Vindex & Tympanista sit detrusus.

4. Acad. { Cujus à Γραμματοφυλακείῳ ille Βιβλιοκώτῳ ἀνὴρ sit
 4. Eccl. { expunctus:
 4. Civ. { Cujus è cœlo Sidus illud sit dilapsum atque devolutum:
 { Cujus à compitis Anatomicarum ille veritatum præco
 sit ablegatus.

5. Acad. { Cujus de Rostris Orator ille sit deturbatus:
 5. Eccl. { Cujus de grege ovis illa sit vorata:
 5. Civ. { Cujus de Medicinis ille Medicamentarius sit ablatum.

6. Acad. { Cujus è Gymnasio Doctor ille sit expulsus:
 6. Eccl. { Cujus è Cœnaculo illa sit Aquila fugata:
 6 Civ. { Cujus ex officinis Chirurgus ille sit eductus.

7. Acad. { Cujus ex Auditorio Professor ille sit ejectus:
 7. Eccl. { Cujus à piō concessū Confessor ille sit proturbatus:
 7. Civ. { Cujus in excubiis ille corporum Episcopus sit consopitus.

8. Acad. { Cujus ex Athenæo Scriptor ille sit deletus:
 8. Eccl. { Cujus ex chorō Symphoniacus ille sit extractus:
 8. Civ. { Cujus è Prætorio ille laborantium Assessor sit extrusus.

- { Cujus in horto Botanistes ille, hac ineunte rigentissima
 9. Acad. { bruma, sit confectus:
 9. Eccl. { Cujus ex Synedrio piorum ille Virorum Antistes sit ere-
 9. Civ. { ptus:
 { Cujus a Comitibus ægrorum ille Centurio sit remotus.

10. Acad. { Cujus de theatro Anatomicus ille sit reſectus:
 10. Eccl. { Cujus è conventu fidelis ille ſit evocatus:
 10. Civ. { Cujus ex Conciliis morboſorum ille Conſiliator & Re-
 etor ſit excuſſus.

11. Acad. { Cujus Aſſeſſura ille Magnifici Noſtri Reſtoris Aſſeſ-
 ſor ſit depositus:
 11. Eccl. { Cujus ex menſa noivavòs ille ſit abactus:
 11. Civ. { Cujus de valetudinario ille malorum Averruncus ſit
 ipſe Parcis immolatus.

12. Acad. { Cujus de Senatu ille Patrum unus ſit proſcriptus:
 12. Eccl. { Cujus in corpore Chriſti membrum illud ſit amputatum:
 12. Civ. { Cujus è Curia Medica Senator ille ſit reſectus.

- { Cujus tandem Æſculapico de Sacrario Apöllinis ille
 13. Acad. { Myſta ſit exemptus:
 13. Eccl. { Cujus demum è manſionibus ille Cælicola beatas in ſe-
 13. Civ. { des ſit raptus:
 { Cujus denique de Medico Tribunali morborum ille Ju-
 dex ſit devolutus & ad fata ſua deductus.

Si iisdem floribus ad inſcriptionem monumenti Drelincur-
 tiani aliquando quis volet uti, quibus ille uſus eſt ad Hor-
 nianum, fas & honorificum ei erit, ſi ſcribatur.

CAROLUS. DRELINCURTIUS. ÆGRORUM. CENTURIO:
 PROSCRIPTUS. DE. SENATU. ET. LEIDÆ. EX. OFFICINIS.
 CHIRURGUS. ILLE. EST. EDUCTUS. ET. EX. TRIVIIS. AT-
 QUE. QUADRIVIIS. DETRUSUS.

Quid frontem contrahis, Bibliopola, quasi injuriam faciam Auctori tuo, & illum Chirurgum, & valde ægrum, forte qui mente magis, quam corpore laborat, & à Senatu proscriptum, & Leida expulsum, dicam. Non dico, licet appendice sua id mereatur: imo aliud dico, nam *ægrorum Centurio & Chirurgus Drelincurtio* idem est quod Medicus Clarissimus: id quod minime possem divinare, nisi aliunde scirem, hominem de Hornio loqui. *Proscriptus de Senatu* & cætera idem ei significant, quod mortuus. Vide quæso, Bibliopola, reliquas metaphoras omnesque omnium Drelincurtianarum Orationum (si nomen hoc merentur inconditi sermones) elegantias, & fac periculum an sine risu legere, an commodum ubique sensum assequi possis; denique an illis non plus insit stultitiæ quam eloquentiæ. Quam nihil ibi sit purum, nihil non affectatum, nihil genuinum aut æquale, nemo non videt. Quid vero insolens, & affectata, impuraque illa dicendi ratio, quam Cicero superbiloquentiam recte appellat, aliud est, quam insolentissimi, arrogantissimi, superbi, superque omnes sese extollentis animi certissimum argumentum? Ille solus doctus, solus Orator, solus Latinus, solus Græcus inter Medicos videri vult: cæteros ne unam periodum, nedum orationem suis numeris complere posse putat. Ego vero Deum sancte testor, quod Orationem nullam nullumque librum viderim unquam, in quo tantum sit maledicentiæ, tamque parum elegantiae, judicii, aut solidæ eruditionis; quam in plerisque illis Caroli libellis: in quibus prædicandis quantum erraveris fatis jam edoctus videris. Si ergo animum tuum vere vis ad bonum publicum convertere, desine male olentes illas chartas edere, recudere, laudare, venditare. Admone Auctorem, ut mittat Oratoriam, quam ne extremis quidem labris degustavit, & in qua se totum ridiculum gerit, & nunquam non ridebitur ab intelligentibus, risusque nuper est à doctis atque indoctis, quin & ab ipsis suis amicis. & à tota fere concione, summo suo & merito & jure. Quis enim temperet à risu, ubi dum gravis, & Professore, & Rectore

Aca-

Academiæ digna expectatur Oratio, ludus exhibetur histri-
nicus? & non tantum novus atque insolitus apparatus pul-
vinarium, clepsydra, aliorumque: sed & dictio, & maxi-
me actio omniaque adeo erant ridicula, ut ipse Æsopus Ro-
scius, & quivis histrio propterea ridendus fuisset. Cum enim
Cicero in paradoxis dicat: *Exsibilatur & exploditur histrio, si
paululum se movit extra numerum*: quid ni exsibiletur Mimicus
Rhetor, qui nec in movendo, nec in gesticulando, nec in
declamando, nec alia in re rationem aut modum servavit ul-
lum? Admone, artem quam callet potius exerceat, Anato-
men puta, imprimis publicam, toto triennio magno cum
Academiæ detrimento neglectam. Ad hanc operam ejus
commendandam non opus ei erit emendicatis amicorum lite-
ris, Ipsa sese commendabit. Admone ne ita impie contra
honorem, famam, & commoda Academiæ & Academico-
rum laboret: sed mislos sparsosque perniciosos libellos quan-
tum fieri potest, repetat revocetque, aliisque edendis spar-
gendisque supersedeat. Admone ut meminerit, non se am-
plius inter milites calones lixasque Turreniani exercitus, nec
inter Scythas, sed inter optimos atque humanissimos Bata-
vos, eorumque Celeberrimos Professores versari, suumque
ingenium, cujus superbiam ipse jactat, ad horum mode-
stiam, morumque benignitatem paululum conformare: ne
idem experiatur fatum inter Batavos, quod expertus olim
Archagathus, cujus causam agit inter Romanos honorantes
Medicum dum ignorabant, damnantes & odio persequentes
cum artem moreque viri novissent. Admone, ut discat Pro-
ceribus fidem & obsequium exhibere, benevolentiam Tribu-
nalibus mutuam præstare, alios bonos Viros alto supercilio non
despicere, Candidatos Studiososque nec spernere nec negli-
gere. Admone ut invidiam deponat, & Collegarum Medi-
corumque, quibus Deus Ter Opt. Max. judicii, Philoso-
phiæ, Chimiæ, Botanicæ, Pharmacorum, aliave ad exor-
nandam perficiendamque artem Medicam seu plura, seu ma-
jora largitus est præsidia, præclaris conatibus non interce-

dat, cum ipse eos præstare nec velit nec possit. His rebus, Bibliopola, si operam dederis, animum tuum ad bonum publicum vere conversum existimabimus atque laudabimus: si vero, uti coepistis tuque Auctorque tuus, perrexeritis famosis vestris libellis, epistolis, appendicibus, annotationibus, damnum Academiæ, injuriam inferre civibus ejus, aliisque viris bonis ingerere probra, dicam vobis scribemus grandem, nec divinam nec humanam effugietis ultionem. Vale. Dabam in Castris M. Id: Decemb. M DC LXXX.

F I N I S.

ALITHOPHILI
OBSERVATIONES
EXTEMPORANEÆ

A D

Erecta a CAROLO DRELINCURTIO, in
Gallis Medico Regio, atque apud Bata-
vos inter Medicos Professore Prima-
rio, LIBITINÆ, nec non fa-
mæ suæ Trophæa, &c.

OBSEKVATIONES

EXTEMPORANEE

AD

Frederico a CAROLO ORFELINCURTO, in

Callis Medico Regio, arduo apud Bat-

vos inter Medicos Prochore Prima-

rio LIBITINE, nec non

me sue Trophæa, &c.

ALITHOPHILI EXTEMPORANEÆ OBSERVATIONES

A D

Erecta a Carolo Drelincurtio in Galliis Medico Regio,
atque apud Batavos inter Medicos Professore Prima-
rio, Libitinæ, nec non famæ suæ Trophæa &c.

Docet Huardus Hispanus in præclaro de Ingeniorum ex-
amine libro, vernaculâ suâ linguâ conscripto, esse quæ-
dam hominum ingenia, quæ caprarum instinctum imitentur,
capritie (ut simile vasritiei vocabulum inducam) hoc est, ca-
prino instinctu prædita. Capræ quadrupedes sunt salacissimæ,
calore multum libidinoso animatæ: dum pascuntur, ut plu-
rimum ab agmine secedunt, ardua loca scopulis prærupta,
lapsibus obnoxia petunt, extra, ac seorsim à cæteris qua-
drupedibus vagantur, quo juxta naturam igneam sursum fe-
rantur. Hujusmodi comperimus homines, qui ab aliis se-
cerni, qui dictis, factisve, haud heroicis, haud utraque Pal-
ladè celebrandis, militaribus & scientificis, inclarescere am-
biunt: qui gestis exorbitantibus, sive extra communem, tri-
tam, regiamque viam constitutis, quaecumque sibi nomen
quærere gestiunt. Hi plerumque sunt quos Tertullianus lib. 3. de
præscriptione perstringit, *quos hæresis potuit dementare* (*demu-
tare* perperam à quibusdam legitur) *hi enim neque prudentes
sunt, neque fideles, neque usitati.* Non in ea sum hæresi, ut
hæreseos nomen ad eundem sensum quo Pontificii Romanen-
ses deflectam, qui hoc nomine sugillant ipsis adversantes in

Y y
sua

sua Euangelica expositione, aut in adstruenda Pontificia dignitate. Usus est Tullius eloquentiæ, ac genuinæ Latinitatis parens in suis Paradoxis hoc vocabulo a Græcis mutato: hæresim pro firma opinione usurpat.

Hæresis, qua Drelincurtius dementatur, est sui ipsius bona opinio, ac φιλαυτία recténe, an perperam concepta, facta dictave ipsius probant. Hac sui pseudo-bona opinione plenus, mirum non est, si nec prudens, nec usitatus sit, hoc est, si communi hominum, probatoque apud omnes usui sese non accommodet. Hac ductus opinione sui, è genio suo duxit caprinum instinctum sequi, audere & facere aliquid, non brevibus quidem Gyris, Parvaque Seripho, sed Anticyris dignum risuque ac cachinnis literatorum excipiendum. Hujusmodi sunt calamitosæ duæ illæ Orationes super calamitatibus civitatis & Academiae, nec non sortis humanæ sub titulo Libitinæ trophæorum, quas haud impune recitavit ac vulgavit: hujusmodi sunt epigraphæ libelli ac tituli quos sibi arrogat, hujusmodi sunt alloquia sua præliminaria, ac reliquum rhapsodiatae farraginis suæ, ab ipso, Orationis nomine perperam indigitatae, corpus.

Criticis ac simul salutaribus scopis lubet ejus ultimi operis crassitiem, virulentiam, ineptissimas scurrilitates, supinasque hallucinationes verrere.

In Epigraphen.

An se jure Regium indigitet Medicum ambigitur?

Vel enim eo titulo se Regium dicit, quod in Montepessulana Academia Doctorali laurea fuerit insignitus. Eodem jure possent omnes laureati Medici eundem titulum usurpare, a quo tamen abstinent, non secus ac in aliis Facultatibus Doctores: vel quod Regiæ Personæ sive Majestati Christianissimæ adhæserit ac ministraverit. At neminem latet, esse quin-

quinque Medicos Regiæ Christianissimæ Majestatis, Præmarium sive Archiatrum, & quatuor trimestres, qui sane Regiæ Personæ ministrant, & ab ipsa, pensione annua donantur. His Drelincurtium fuisse aggregatum nemini adhuc innotuit, nec vero simile visum, Christianam Majestatem, quæ in præsentiarum removet arcetque ab omnibus officiis, muneribus militaribus, ac Judicialibus, imo ab ipsis vilium opificum magisteriis, omnes suos subditos Reformatæ Religionis, etiam eos qui suæ non adhærent, famulanturve Personæ; suam, inquam, Majestatem velle ut Drelincurtius, qui Reformatam profitetur Religionem, hoc ministerio ac munere, Personæ suæ Regiæ addicto ac adhærente, nec non, ut hujusmodi titulo Regii Medici sit insignitus. Neminem latet, quibus scrupulosæ conscientiæ aculeis arceant Confessarii Romanenses alienæ a sua Religionis Medicos, ab ægrotantium spondis.

Potuit in exercitibus Regiis, ut juvenem, robustum, ac pedarium, medicinam exercuisse, & vicariam Helix Bedæ Fulgeræo dicto, optimo ac experientissimo Medico ex-Reformato, seni, pedibusque debilitato, apud Sereniss. Princ. Turenæ Polemarchum (cujus erat Fulgeræus Medicus ordinarius) operam præstitisse; sed non ideo dicendus Regius, nisi vago, parumque spectato titulo, quo se milites, imo calones & lixæ in exercitibus Regios vocant, usus quippe invaluit ut illi dumtaxat se Regios dicant, qui Personæ Regiæ inserviunt, ad eamque adpropinquant. Fas non sit Drelincurtio tam magnifica pluma tumescere ac superbire.

In Galliis se Medicum dicit.

Non ipsum latere debet Gallias longius extendi, quam ut Rex Christianissimus, licet potentissimus, his dominetur omnibus. Cis-Alpinæ Galliæ sive Togatæ terminus ab Alpibus ad superum mare, Rubicon fluvius, & Ariminum erat; ad inferum vero mare, Luca Liguriæ civitas, & Ar-

nus fluvius. Transalpinam five ulteriorem Belgicam ab Ortu & Septentrione Rhenus à Germaniâ separabat. An se in iis Galliarum partibus Medicum prædicat? Franciæ Occidentali, Potentissimo hercle regno, dominari Christianiss. Regem, olim potiori Galliarum parti, longe, lateque patienti, in confesso est. At Galliis ipsum imperare omnibus, non omnes concedent.

Gl. M.

Num glossographum Medicum, mediocrem aut minimum, mimum, mimographum, moron aut gloriosum myrmyllonem indicare voluerit, posset quis dubitare? Mentem tamen assequamur, qua Sereniss. Principis Polemarchi memoriam voluit extollere. Apud Francos nomen istud *de glorieuse memoire* usurpari reperiet, verum apud Tullium, aliosve puræ Latinitatis auctores vix credo illum reperturum istud vocabulum in bonam partem acceptum. De glorioso milite Plautus Comœdiam inscripsit, quem cachinnis ac sarcasmis ob stolidam ac ridiculam ferociam obnoxium repræsentat; Politio rem sibi Latinitatem arrogat Drelincurtius, huic medius fidius Gloriosi vocabulum in bonam partem detorquendum, derogat. *Inclytæ, bonæ memoriæ, colendissimæ*, aut quid simile epitheton, genuinæ ac receptæ Latinitati magis congruum extitisset.

Principi de Turenâ.

Puriori formula loquendi per præpositionem *a* vel *ab* quam per *de* efferri ditionum titulos, omnes præstantium auctorum Epistolæ dedicatoriæ, ut loquuntur, nos docent.

Improprium sane titulum adhibet dum Principem de Turenâ indigitat: Etenim Tureniam ditionem, in Aquitania olim supremæ dominationis jure gaudentem, nunc autem ex tacita Christianissimi Regis indulgentia, non omnino so-

la umbra & imagine ejusdem priscæ dominationis fruentem, Vice-Comitatus, non Principatus titulo insigniri, vel lixis, caloniibusve Gallis notum. Vulgarem esse Vice-Comitis titulum, minime reputandum est. Thuarsensem ditionem apud Pictavos, nunc Ducatum, Duci Tremolio titulos augmentem, in quo 400 nobiles vel circiter, Vassalli, vulgo *homeliges* numerantur: nec non Lautrecense oppidum ad Fuxensem olim Regiam Navarræorum familiam pertinens, cui fere etiam 200 nobiles subsunt, imo & agrum Parisiensem longe lateque extensum, Vice-Comitatus titulo designari neminem latet. Sunt qui credant Viscontinam familiam, quæ per 200 fere annos Mediolanensibus ac Insu-
bribus imperitavit, inde Gentilitium nomen desumpsisse, quod eadem Vice-Comitum dignitate, ante adeptum amplissimum dominatum, Mediolanensem scilicet Principatum, ab Othone Archiepiscopo, & ad nepotes translatum, fuissent honestati.

Majori sane decore radiant Principes Turriani sive a Turre Arvernæ olim Bononienses Comites, retento prisco nomine Vice-Comitum, Turenæ (quod semper egregius ille Polemarchus Henricus a Turre Arvernæ servavit.) Verum enim vero num acceptius eidem Polemarcho credidit esse nomen, desumptum a ditione Vice Comitatus ipsius, cujus nunquam possessionem (ad primogenitos familiæ suæ spectantem) nactus est, quam tam illustre ac tam antiquum Turrianorum, sive a Turri Arvernæ gentilitium nomen, a Bononiensibus apud Morinos Comitibus ortum, cujus primaria origo ad Viffredum Bituricensem Comitem, ac Ducem Aquitanum spectat, quem de Regali progenie oriundum ab 800 annis annales prædicant, docentque, Reges præstantissimos, imprimis Godefridum Bullionum, ab una ex ditionibus suis dictum, Herculem illum Christianum, Saracenorum terrorem, Hierosolymitarum Regem, nec non Imperatrices ac Reginas Franciæ, Angliæ ac Lusitaniæ hanc familiam suppeditasse memorant. His adnumerandi sunt Principibus, ii, qui egre-

giæ Delphinatus Provinciæ olim dominabantur, quam familiæ Princeps Imberius, præteritis etiam agnatis, Galliæ Regum primogenitis filiis ἀπαίς legavit.

An ignorantia, vel alteri rationi, ob quam non expressit gentilitium nomen Illustrissimi Polemarchi, adscribere debeam, nescio. Excusandus mehercule, dum ne futor ultra crepidas, tractant fabrilia fabri. De Phthisi, pleuritide, arthritide, aliisque morborum generibus illum differentem tolero: In genealogicis rudem esse nec πολομαθέα, haud miror.

Olim Ἀρχιάτρης.

Cautius usus fuisset hoc adverbio, *olim*, si per illud nimis senescentem, ac senio incurvorum infirmitati ordinariæ, nempe delirio se obnoxium pertinuisset. Vocabulum quippe, *Olim*, longissimum temporum denotare intervallum advertimus. Virgilius quingentesimum fere numerum hoc adverbio, *Olim*, futuri etiam, ut præteriti temporis completitur spatium, dum primo Æneid. Junonem audisse memorat,

Trojano a sanguine duci

Progeniem, Tyrias Olim quæ verteret arces,
Carthaginem intelligit, quæ 500 circiter ann. ante Romam cond. a Didone fuit condita, & a juniore P. Corn. Scipione Africano destructa Ann. V. R. C. 606. Unde minus abusive, vel adverbium, *nuper* (quod ad minus spatium temporis porrigitur) vel *dum viveret*, insertum esset.

Ἀρχίατρον sive Principem Medicorum Principis Turenæ se esse gloriatur. Expendantur impensarum domesticarum hujus Principis libri, unicum Medicum pro se totaque familia, pensione seu annuo salario fruitum fuisse reperiemus, ac proinde Drelincurtianum ἀρχεῖον intra seipsum coarctatum. Verum plerique, qui aulam Gallicam jam diu frequentarunt, non ignorant Heliam Bedam Fugeraeum jam a nobis laudatum

tum (qui suam a Venerabili Beda originem pandebat,) fuisse Medicum hujus Principis Polemarchi, illumque Medicum Fugeræum fato functum postquam dictus Princeps Religionem Pontificiam amplexus est, in cujus locum nunquam admisisset ac substituisset Medicum Refor. Religionis, qualem se Drelincurtius, & ex sanguine pro Religione effuso fatum gloriatur.

Primarii Medici titulum sibi vindicat.

Conditionem addidit typographus (qui suam appendicem ad Libitinæ Trophæa, indigenis Belgis denegatam, promulgavit iterum in gratiam glandulosorum Doctorum) nempe illum fore Primarium *si Dñs placeret*. Hæc particula, *si*, futurum aliquid, non præsens importat. Modestior senioris terminus sicuti usurpatur ab omnibus fere Professoribus in aliis Academiis, ceu Parisiensi, visus fuisset, quam Primarii, qui aliquid æquivoci, pro dignitate nescio qua, aut imaginaria prærogativa præ se ferre videtur.

Trophæa.

Apud politioris Latinitatis & Græcismi cultores, in indice in Florum cum notis Variorum, Salmasii imprimis, Neomagi anno 1662. ab Andrea ab Hoogenhuysen edito, Tropæum rectius quam Trophæum dici comperiet, Non illum utpote Græca callentem, etymon hujus vocabuli docebo. Illud tantum subjungam Tropæa fuisse monimenta τῆς τῶν ἐχθρῶν τροπῆς, quo enim loco hostes fusi, se in fugam converterant, in tumulo stipitibus affixo erigebantur spolia, ita Farnabius in notis ad Juvenalem. *Tropi*, & *Tropici*, non *Trophici*, inde derivantur.

Pro Concione.

Parùm accommodatam Orationem, licet ejus exordium, partes quatuor, ac Epilogum designet, Concioni concinnavit. Orationem Oratoriis partibus constantem composuisse se, ac pronunciaſſe decebat, non congeriem exemplorum, manibus etiam indoctis tritorum, ex Polyanthéis, aliisve collectoribus excerptorum, de variis interitus mortalium generibus.

Cum fasces Academicos deponeret.

Inſigne illud dignitatis unis Romanis Conſulibus competiſſe non ignoramus, verum utrum a Conſulibus illis, rerum Orbisque Dominis, exercitibusque plerumque, Imperatorio nomine præpoſitis, ad Rectores annuos Academicos transferri debeat, vix auſim pronuciare. Nunquam in Univerſitate Pariſienſi, in Orationibus a Rectoribus pronuciatis, aut in eorum programmatis, hujusmodi vocabulum uſurpatum fuiſſe audivi, aut vidi. Fasces terribile quid denotant, bacilli quippe erant teretes loro colligati in modum faſcis. Eos bacillos ex ulmo fuiſſe antiquitus, teſtis eſt Plautus, & Plinius Betulam arborem terribilem magiſtratum virgis. In medio hujusmodi faſcium colligatam ſecurim, qua rei feriebantur, conſtat. Academiae nomen ab Athenienſibus acceptum liquet. Academicos autem faſcibus uſos aut faſcium nomen uſurpaſſe, nemo nobis perſuaſurus eſt. Verum ventoso viro pompatica, & ſeſquipedalia verba congruunt.

Libitinæ Trophæa.

Mortis tropæum Libitinam eſſe, quam Libitinam habere tropæa convenientius eſſet. Unde perperam diceremus tropæum tropæi, ſi ſit ipſa Libitina tropæum ipſum mortis.
Ple-

Pleraque sane potuissent in Libitina, feretro sive arca humanis condendis cadaveribus destinata condi duntaxat, non appendi, ut circumquaque inspiciantur, etenim tropæa in propatulo ac in eminentiori loco posita esse debent; talia sunt Imperialis Corona, globus, sceptrum, Tiara Pontificia, purpurei petasi, pastoralia peda, Polemarchici scipiones, laticlavaria, aliave hujusmodi dignitatum insignia: Libitinæ tunc hæc insignia sive tropæa recludens nullatenus præstaret, quod importat vocabulum tropæi, nempe ut sit tornatile sive versatile, ut undequaque conspici in propatulo possit, ideoque abludit omnino Tropæi verbum a Libitina; Et licet istud Libitinæ vocabulum, in eodem casu quo Tropæa, nominativo scilicet esset appositum, deprehenderetur nihilominus imperfectus sensus, alicujus enim rei Tropæa esse, sicuti mortis congrueret, quæ res reticeri minime deberet.

Computata Trophæa a se Drelincurtius prædicat. Sublesta agit fide, promptius enim expediret quot sint hominum capita, quorum numerus Deo soli omniscio cognitus est, quam Tropæa mortis, cui nos nostraque debemus,

Ebiberit potius fluctus formica marinos,

Promptius & totum testudo perambulet orbem,

quam Archiater Turenicus mortis officia, sive actus mortis, humanas animas a corporibus separando computet. Laudabilior videri debet Excellentissimus Heros, sui seculi decus Henricus Rantzovius, utraque Pallade clarus, Cimbrorum præfectura sub Serenissimo Rege Daniæ functus diutius, qui ad unum hominum genus, qui climacterico, sive 63 ætatis anno extincti sunt, lucubrationem quamdam suam, in lucem editam coarctavit. A Drelincurtio vero per omnia interitus, sive mortis genera ultra quam par sit vagato, expedietur promptius, quanta in sylvis

Congeries foliorum autumnò decidat uno.

Die solemn.

Non adscribam typographis hoc mendum in frontispicio sui operis, aliisve locis, Lectoribus offendiculo occurrens. Ipsi, cujus conspicilla forte corrupta aut vitiata, vocabulum solenne apud Calepinum per N non per M scriptum esse patefecissent, deducto etymo, a *solo anno*, quod enim *solenne* est, solum in anno recurrit.

Valvis Academicis.

Divisæ portæ Academicarum Valvarum nomen impertitur. Minime sustinere me vitilitigatoris partes arbitrabor, si opinionem meam exposuero, nempe Academiae nomen substantivum convenientius esse valvis quam Academicum, nec enim me latet Academiae nomen non tantum pro Studiosorum, ac Professorum corpore, seu cœtu, sed & pro loco ubi congregantur, sicuti Jus & pro ipsa Jurisprudencia, aliisve, imprimis pro loco ubi jus redditur accipi. Æque vocabulum istud Academicum convenire potest valvis, ac januis ædium eorum qui sunt membra Academiae, ac valvis scholarum Academiae. His autem omnibus affixum non fuisse programma Drelincurtii constat. Minus proprie Epitheton istud quadrare videretur scholam Theologorum designando *per Valvas Theologicas*, vel Philosophorum, *per Philosophicas*: & sane Pontificii Romanenses, a quibus vocabulum istud potissimum usurpatur, Valvas Ecclesiae Apostolorum dicunt, minime autem Ecclesiasticas.

Votivæ morientium voces nusquam reperiuntur apud tersioris Latinitatis auctores, quales sunt prisci juris antecessores Romani, quorum fragmenta corpori juris a Treboniano, Imperatoris Justiniani jussu, inserta sunt. Supremas voces, voluntates, ultima, novissima verba, aliosve terminos reperire est, minime autem *votivas voces*. Sed obsecro quodnam ob-
je-

jectum, qui finis suorum votorum suis vocibus exprimendorum? quæ vota illius sint, difficile interpretari ac divinare possumus. Qui voveat boni ac prosperi Academiae aut Academicis? qui se medios inter Scythas, atque Massagetas Doctores inter Pancreaticos, atque pineales Leidæ degere conqueritur, vix assequi possum. Num eadem vota concipit quæ Cambyſes Persarum Rex propria sua & imprudenti manu lethaliter saucius, pro Persis suis nuncupavit ut perpetua libertate fruerentur, eorumque agri, uxores, pecora fecunditate exuberarent, dummodo Patizithen, Smerdimque fratres Magos ac impostores, Regni invasores eliminarent ac perderent, arcerentque Medos a Regio throno; secus vero facientes magna imprecatione, qua omnibus calamitatibus, infaustæque morti obnoxii ut forent, eos percellebat, sicuti refert Herodotus lib. 3. Thalia dicto. Non dubito quin eadem imprecatione percellet eos qui in ædes suas tenebricosum impetum fecerunt, qui vitrea sua specularia & cancellos ferreos identidem effringunt rabidi, in eos qui illum maledicendi, obtrechandique impetu ducti, præfervidi ingenii, nulliusque judicii virum repræsentant, qui ridiculas suas tum sacrorum tum *profanorum Troporum delitias* Indigenis Doctoribus non invideant. Forte vult his similibus morientium vocibus, ut novissimæ horæ recordemur, de his jam salubriter admodum a sapiente sumus admoniti, ut hæc scilicet novissima nostra recordemur, quo in æternum, si ne careamus æterna felicitate, peccemus. Forte monet, ut vitemus horum omnium sortem, quam enumerat in Libitinæ Trophæis, quæ non vere ac perperam computat, frustra laborat. Velimus siquidem ac nolimus implenda subest fatalis urna. Condonabimus dum se comparatione uti pronuntiabit, dummodo illam nimium claudicantem esse, sicuti reliqua Orationis suæ indigesta, sincere profiteatur. Dum fit ab eo mentio morientium, æquiparare videtur fascium suorum depositionem morti. Non sine ambitionis suæ argumento, eadem animi acerbitate depositurus est fasces ac mortem

subiturus. Non hercle veluti sui corporis morituri, seu solutionem ab anima passuri, votivæ illæ sui finiti Rectoratus voces, sed sicut ultima signa famæ suæ apud Literatos ruituræ, excipiendæ sunt.

Verba crastina, pro crastinæ diei verbis indulgentiores admittant. At expiraturi terminum non præteribo. Rectorem expiraturum dicit. Dilemmate capiatur necesse est. Nam si *Expirare* pro verbo *mori*, habita mortis similitudinis ratione, sumatur, haud moriturus est Rector Lugduno-Batavæ Academiæ, sicuti Regem Galliæ non mori, pronunciat præco in funebribus Regiis cerimoniis. si vero *expirare* verbum, finiri ac terminari significet, non finietur, ac terminabitur Rector, sed Rectoralis annuus Drelincurtii magistratus finietur, nunquam, ut probabile est, reversurus.

Dum suæ voces religiosæ hauriri auribus præcipit, improprie utitur Religionis vocabulo, quæ ad Deum potissimum referri debet. Pietatis quidem nomen ad parentes etiam extenditur, non Religionis. Quod si apud Poetas Religionis loci fiat mentio, tunc maxime inspecta Deorum, falso supposita, præsentia, loci Religio celebratur, ut apud Virgilium.

Auribus hauriendi metaphoram, an apud alium, quam apud capritie præditum auctorem reperire quis possit, ambigitur? *Ereptorum Curatorum* vocabulum non satis exprimit eorum mortem, alia siquidem ratione eripi possunt viri Magistratus, exilio, deportatione, morbis perpetuis, ut paralyssi, mutatione munerum vel regionum. Mosedami & Thiltii cognomina præterita suam incuriam notant. Posteriores, ad quos Oratio sua perventura erit, non agnoscent Curatores illos Academiæ Lugd. Bat. Eorum propria nomina inferenda erant, honoris causa. In aliis non parcat seminiverbius futili supervacaneæque verbositati.

Aliquot Libitinæ Trophæa dum enarraturus est, corrigit consultiori animi iudicio, quasi ex integro promissam suam computationem, quam nunquam posset assequi, ut dixi, & spondet.

det dumtaxat narrationem Trophæorum singularium & pluralium. Priorum morbis vulgaribus; si per vulgaris verbum communes ac naturales morbos intelligat, nihil novi promet. Si miserorum hominum dumtaxat interitum,

Omni bus imminet pallida mors

Æquo pulsans pede pauperum tabernas

Regumque tures,

frustra partium corporis morbos designat, etenim, ut Satyricus monet Sat. 10.

Circumfilit agmine facto

Morborum omne genus: singularium itidem, ut ab ejus conceptis verbis non recedamus, *Eventibus raris ab ævo Loti ad Carolum IX.*

Cur hoc temporum intervallo narrationes, & computationes suas circumscripserit, est cur miremur? poterat ab Adami temporibus inchoare, & tanquam rarum eventum recensere, necis instrumentum, nempe asini maxillam, qua Cainus fratricida usus est ut vitam justo Abeli fratri suo eriperet. frustranea porro est illa divisio singularium, & pluralium trophæorum, æque enim de omnibus tum sigillatim, cum a conglobatis triumphavit ac triumphatura est.

In Epistolam Nuncupatoriam.

Cursorias Epistolas legere.

Cursorii nomen aptius ad oculos quam ad Epistolas referri debet, sicuti cursorius ad equum potius quam ad hominem equitantem; Raptim vel præcipiti oculo legere elegantius dici posset.

Annos animo præterisse, hujus phraseos sensum auspicor, nempe virtutibus annos anticipasse, aut annos cogitatione revolvisse. Mecænatem suum heteroclitis terminis evehit, *Ipsi ingenii excelsum* adscribit, ipsius dignitatem, suum jugi stimulo

mulo animum fodicare prædicat, nulla latera sufficere, quo præconiis in cœlum efferat, quasi lateribus, non voce e pectore erumpente, illud melius effici posset; *Trajano* etiam nuncupat *virtutibus potiozem*. Si respectu Christianæ professionis, nihil novi pronunciat, agasem siquidem, illumque Christianum, pluris quam Augustum, Trajanum, aut quemcumque Imperatorem facere oportet, alias vix credam, ut *Mecænas* ille suus velit se *Trajano* (qui omnibus aliis Imperatoribus & temporaneis & perpetuis sub duplici statu, nempe sub Republica & sub Imperio five Cæsaribus latius Imperii terminos propagavit) virtutibus præferre ullo modo, minus sane si legerit aut audierit *Gregorium I.* Romanum Pontificem, a cujuscumque Communionis Theologis in precio habitum scripsisse Trajanum (ita sibi revelante Deo) cœlitibus cum Christo regnantibus annumeratum.

Multum de se præsumit *Archiatere Turenianus* dum se *Panegyricum Pliniano* perenniorem conscripturum gloriatur. *Lemmata* sua calumniis vult absolvi. Calumniatores hi sunt, qui innocentem, probumque tanquam criminofum, & scelestum traducunt; an tales sint qui suam farraginem *Rectoralem* irrisere, nemo sanus credat. In hoc digna factis, seu potius dictis: ac computatis suis recepit.

Conqueritur, ipsum *defecisse præconem*, qui *profanos stultosque scurras* procul arceret, ignarum me profiteor hujusce constructionis. Quoad stultitiam & scurrilitatem, quas suis impropere auditoribus; non qui patiuntur, sed qui agunt scurrilia, scurræ dicendi sunt. Apud quos fuerit scurrilitas judicent cordati ac fani.

Apricatione venenum (eorum scurriles risus sic indigitat) difflari a se posse sperat. Caveat ne prudentes serpentes, qui ipsum sub tecto, & in aula Academica exhibilarunt, ac morderunt, in aprico, quo maxime gaudent, & sub d.o, fortius mordendo: ac perstringendo famæ suæ interitum, ac ruinam accelerent.

Non coërcebit neque perdomabit ejus *Mecænas alexiteriis*
virus

virus quod ad pectus usque suum jam serpsit. An sit vero venenum illud, de quo queritur quod sibi afflatum est, vel naturale sibi, quo ipse alios rodit atque offendit, ex sua propria conscientia suæ mentis compos, apud semetipsum discutiet.

In Præfationem.

Conqueritur primo de *invidia*, cujus obtrectatio illum rodit, illum *lacerat*, sortem suam dolet. Amabo te archiatrum Turenianum, promito invidiæ isthæc argumenta! Dotes naturales, ingenii vel corporis, quæ minimæ, invidiæ minime sunt obnoxia. An natalitia? (præterita avi tui paterni qui Cadomi cerdoniam exercuit mentione) dolebunt cordati quilibet, clarissimi tui patris vicem in Ecclesia Ref. Pariensium dum viveret pastoris dignissimi, quod tam sui dissimilem filium habuerit. Ille humilis, tu ventosus, ille miseris opifer (ut tuo verbo utar) tu eorum contemptor, ille profelytorum proxeneta, tu averruncator. Exiguæ sunt sane dotes quibus gloriaris. Majus emergit tibi delectamentum ex congerie philippicorum, quos in his regionibus accumulasti, quam ex farragine & rhapsodia Libitinæ tuæ trophæorum. Ex priori tumescit plerumque venter, fisque solo abdomine gravis opiparis dapibus tibi soli paratis. Gallico aut Rheno vino largiter epoto. Hinc est quod alii Doctores glandulosi tibi videantur, quod glandibus vescantur, quæ nullatenus palato tuo sapiant. Eo solo, congestæ pecuniæ titulo vocari potes, ut Comædi miles, *Gloriosus*. Ex altero vilescit fama, & quam apud eruditos perperam aucuparis. insignis politioris literaturæ possessio imaginaria est. Certe pro tua congesta pecunia, nullius cordati viri invidiæ te obnoxium esse pro certo habeto. Esto contentus hac pecuniosa sorte tua, quæ tibi divitem uxorem cerevisiæ cacabos olentem dedit, qua sorte egregias ædes in amœniori totius Europæ vic

co (juxta mentem clarissimi senis Polyandri quondam Professoris Lugduno-Batavi) nempe in Rapenburg comparasti, in quibus sodalitia quædam Gynæcea bis aut ter in Hebdomada, a te instituta, a fide digno auctore mihi nunciatum est. Quorum quadripartita memorant gymnasmata sive exercitia: priori, per horæ spatium, a secunda nempe ad tertiam, myrrhatam quamdam potionem, apud Orientales magis usitatam, vulgo Caphé, sorbebant; secundo, sive a tertia ad quartam, trutinandis, approbandis aut respuendis vocabulis Gallicis, ad hujusce Linguae ornamentum, in partem suscepti operis ab Illustribus Francicæ Academiæ Dominis, accedentes, mercatorum aut civium Lugdun. Bat. uxores strenuam operam dabant; a quarta ad quintam saltationibus, ac tripudiis, ad symphonicorum instrumentorum sonum, vacabant, ac demum alea, vel foliis lusoriis sortem aut industriam, lucri gratia, ac emolumentum ancillaris suppositi ergo experiebantur. Hæc Juventuti Academicæ apud suas ædes suppeditare oblectamenta Professore Medicum, fascisque Rectorales occupantem, non ignorabunt seduli parentes, qui è longinquo filios suos Doctrinæ, virtutisque comparandæ gratia in Academiam mittunt, eoque loci non levibus sumptibus alunt. Hinc illos tenebricosos, quos tantopere exagitat, impetus originem duxisse suspicantur nasuti sui, hinc illorum specularium vitreorum, ferreorumque cancellorum, fragilium & durissimorum fractionem. Etenim hæc muliebria sodalitia vix sine jurgiis fiunt, quibus forte Drelincurtiana imprudentia aut rusticitas locum dedere, quæ movere iram cujusdam γυναικός (cuilibet autem *notumque furens quid fœmina possit*) ad tenebricosos effractores, in ædes male feriatas ac lusorias, suscitandos. Inculcas quantum potes, tuos malevolos exæstuas in te suam *invidentiam*; *malevolos vocas a te non laceffitos*; Non inanis foret suspicio tuos esse inimicos, aliquibus a te ultroneis offensionibus tibi sat familiaribus, percussos.

Sambucina vilior Polyantheam reputas. An recte sapias judi-

judicent literati, apud quos Polyantheæ eruditio, qua refer-
ta est, magno in precio est. Non sunt tui irrisores ideo con-
temnendi, quod Polyantheam, omnigena eruditione refer-
tam, in suam converterint substantiam, imo ob id plurimum fa-
ciendi, quod facile agnoscant, ea quæ ipsam redoleant, cen-
tonesque quos ex ipsa excerpseris; nec ideo sunt maledici,
quod testimonium perhibeant veritati, nolintque admittere
tanquam orationem, numeris, & præceptis Rhetoricæ mi-
nime constantem, rhapsodiam tuam e Polyanthea deprom-
ptam.

Dum te furtivi jota multiplicis conscium prodis, In duobus
furtum tuum minus; quod *Jota* scilicet, & *unius Iota*, fu-
rem, & furti participem, seu socium (conscium dicis) te a-
gnoscas. Non *Jota* unius dumtaxat, sed *Omega*, magni O;
omnis scilicet farraginis, ex qua larvata tua oratio ferrumina-
ta est, collector pravusque concinnator furtum patrasse vi-
sus es.

Stupere tam altam sapientiam, stupere aliquid, an ob ali-
quid dicatur, doceri me facile patiar, certe præpositionem
lubentius amplectar. Utrum Epitome Sennerti, nec non ma-
xima & minima glandula Polyantheâ concludatur, & utrum
literæ Ciceronis vel Quintiliani pro eruditione pure dicantur,
& utrum *literis* (*illarum* enim pronomen *quibus* relativum est)
universus Literatorum chorus assurgere debeat, si enim jam
sunt literati, literas jam possident, nec opus est literis assur-
gant, pronuncient iudicio pollentes.

Quereris quod nullam ad praxim Polyantheam revocent;
Tuo medius fidius damno, famæ tuæ impendio revocant
dum in flagranti furto farraginis tuæ teprehendunt. *Ad-
mirationem cum stupore*, ad quæ duo vis traduci censores tuos,
confundis. Non stupet qui miratur, solo admirationis affe-
ctu contentus est. Obscuram parumque convenientem affers
rationem, cur illi nolint te stupere, *quia scilicet*, inquis, *il-
lorum nusquam miraremur dotes*, jam enim diximus admiratio-
nem debere, & posse seorsim & absque stupore conciliari

Judices illos tuos, vel in te ipso Momo otiosiores & mordaciores dicis: cum Momus Deorum dumtaxat fuerit censor Diis teipsum aggregas; Otiosum Mehercule Momum vix crediderim, cum tot furta Venerea, tot maleficia ab ipsis parentur falsis Numinibus, quæ ipsius censuræ ac reprehensionis maxime sunt obnoxia.

Dicis illos velle tuam *Ἀποθέωσιν* celebrare, fataque supremamini ipsis fore invidiosa. Utrumque contra fas congruentemque rationem profers, cum difficile sit creditu hominem alterius fato, sive morti invidere, nisi quo casu quis pro Christo vita privatur temporali; probi enim Christicolæ invident ejus mortem, vel potius ut magis liqueat hæc verborum expressio, ejusdem mortem optant. *Ἀποθέωσιν* vero tuam celebrare, nec illis unquam in mentem veniet, nec in te merita quæ id exigant ut cœlitibus tam solenniter per *Ἀποθέωσιν* adscribaris, nec illos tam vecordes, & a Christo alienos, ut cujusquam mortem quocumque prætextu desiderent.

Te minus in deliciis Jovi fuisse quod Præ-Adamitas vel alterum Orbem in Orbe Lunari non astruxeris: fuisses ergo in deliciis si alium a protoplasto Adamo, libris Mosæicis sacris cognito, Jovi prorsus incognito formasses, aut alterum Orbem astruxisses. Nonne infensus tibi fuisset Jupiter, si ejus partes suscepisses novum Orbem astruendo vel creando, virtute tua te tacitus involvis. Non tacens, neque tacitus rhapsodias nobis tuas deblateras. Involvis te nec videris ille Drelincurtius, quem nomen decusque paternum sustinere oportet. Utrumque, & tu & virtus tua sunt involuta, æquis & sinceris mentis obtutibus minime obnoxia.

Tibi canis & Musis, Tibi soli canis ac canes, neque enim in posterum literati non *πρωχόμενοι* sed *φιλόμοροι* sustinebunt aures suas tuis gravari rhapsodiis, quibus non minus eris Musis gratus dum tibi canes, quam Marfias fuit acceptus earum fratri Apollini, cum quo certare cantu (asininis Midæ auribus faventibus) ausus est. Desine amabo te torqueri hoc timore, ne æqui censores tui rumpantur invidia. Perperam dicis,

dicis *Rumpere livor edax*, aliquod jam nomen habemus. Nomen habes misere audiens. Vivent ac superstites erunt Censores tui, risu pulmonem agitare parati, quoties te recitandi ac scribendi cacoëthes suggestum ascendere, libellosque edere compellet; nec invidentiam in censoribus tuis, nec cæcitatem esse animadverto, imo illos æquissimos ac perspicacissimos, qui debitam farragini & ferruminationi tuæ mercedem cachinnis suis, ac explosionibus rependerint, quod ni fecissent & parum æqui & tenebriones dici meruissent.

In Alloquia.

Perperam oratoria præcepta, quibus ab initio auditorum benevolentiam nobis conciliari monemur, exequitur abutendo eorum auribus per horæ quadrantem non minimum, alloquiis suis exorbitanti ac peculiari ritu conceptis, suis salutationibus ac inclinationibus oculorum sua torvitate ingratis. An ex Tullio vocabulum *summates*, deprompserit non liquet. *Inconcussorum columinum*, epitheton non omnino verum esse pronuncio. Deo soli proprium est quarto modo esse inconcussum. Potentiora regna & imperia interdum quatiuntur. Concussum est nuper gravissimo bello foederatum Belgium, sed Deo annuente firmum, nec disjectum, nec pessundatum, sed erectum ac stabile semper mansit ac manebit. Eadem prædicant Pontificii de Petri nave, quæ fluctuat, sed nunquam mergitur. Hoc sensu rescripsisse fingunt Alexandrum III. Pontificem Rom. Friderico Ænobarbo Imperatori:

Niteris in cassum navem submergere Petri:

Fluctuat, at nunquam mergitur ista ratis.

Quosdam Legationum exornatores vocas. Partibus suis functi sunt, sicuti alii qui Regum Principumve repræsentarunt, a quibus legati missi sunt, quos a Batavis sive Hollandis exornatos seu ornamentum mutuasse, nec ab iisdem Batavis Legatis, nec a quibuscumque aliis, nisi a Drelincurtio,

prudenter dici debet. Se ipsos autem exornasse incongruum est, siquidem exornare, seu ornamentum dare importat aliquid a se distinctum, & relativum.

Fautores Academiæ vocat, *benignos*. Sunt revera Celsissimi Ordines fœderati fautores maximi, lateque sumpta appellatione, quicumque amore, æstimo, & favore aliquo, ut par est, Academiam Lugduno-Batavam prosequuntur, fautores meritò dici debent. *Educatores providos* dicit; non educant Academiam; Inusitata hæc est loquendi formula Drelincurtio propria. Educere sive educare proprie est eorum, qui simul nutriunt & instruunt. Utrumque a Curatoribus præstari non omnino concesserim, sed per Celsissimos Ordines utpote veros altores: sed illos esse Curatores, quales sunt pro minoribus a legibus constituti qui eorum negotia curant. Verum ab illo, proprie & sapienter inducto & usurpato vocabulo, capritiem affectanti Drelincurtio, placuit recedere.

Tu secundum Iuris Academici Propugnator. Gravatur tantisper intellectum audientium adverbium *secundum*, quod & præpositionem & nomen adjectivum significat; unde sine illo æquivoco ex prima mentis apprehensione, clarius secundo loco compellasset.

Hoc mihi valde novum, quod *quis Hippocrateam dignitatem & Iustinianæum decus pariter sustineat*, Jurisprudentiam & Medicinam pariter & ex æquo exerceat; Conditio enim, aut munus alterutrum prævaleat necesse est. Hippocrateæ autem dignitatis expressio vix apud alium quam apud Drelincurtium reperiemus. Æquius præmisisset præmia pœnis, dum de eorum diribitoribus agit; odia enim restringi, favores convenit ampliari. Quænam autem sint præmia, quorum sunt diribitores, me latet. Leges municipales constitutæ sunt, quarum observantia est ipsummet præmium fervantibus. Frustra itaque vocat Scabinos illos præmiorum diribitores.

Improprie admodum, & temerario dicit, *magistratum*
de-

dexterâ manu civitatem lacertos movere. Dexterâ quippe manu minime moventur lacerti, sed capite imperante, juxta quod moveret temerè civitas lacertos ab aliis quam ab ipsis Celsissimis fœderatis Ordinibus justis de causis jussa.

An sint Collegæ, *scientiarum omnigenum fœcundissima pectora*, scrutator rerum ac cordium Deus optime norit. Eritis conjunctissimi Drelincurtio rhapsodianti dummodo *spectatum admissi risum teneatis amici.* Cæterum dubitatur an pectora scientiarum, an scientiæ pectoris dici debeant, & an *Petrus libri*, an *liber Petri* efferri debeat; ultimæ tamen expressioni, Grammaticæ & naturali sensui, congruentiori, subscribam.

Sesquipedalibus verbis, *grande suum decus* nominat; at honor est in honorante, non in seipso, apud seipsum honorato. Bene hodiernum dicit, & præsens solum tempus usurpat; suspicor enim ultra hanc vicem, suas aures rhapsodiis Drelincurtianis paucissimos in posterum accommodaturos.

Presbyteriani sumus nec hujusmodi, *protopræsules* aut *protomystas* aut *archimystas* admittimus. Nos Evangelici, Ethnicorum sacrificorum, Flaminum, Saliorum, Pontificum & Pontificiorum Romanensium pro dignitatibus aut functionibus terminos, rejicimus.

Vos, sequestri, inquit, Medicaſter est non Jurisconsultus, nec mirandum si in hanc incongruitatem impingat, sequestri enim sunt apud quos solos res litigiosa deponitur. Æternæ veritates ædepol sacris paginis contentæ, omnibus patent, & apud omnes sunt consignatæ, non apud solos pastores. Docebit nos quinam sint illi triplices Doctores. Et forte corriget ac triplicem potius cœtum dicet, qui Doctores admittent lubenter Apollinis, Mercurii Trismegistis parallelon. Gratiarum vero amœnitatem fœmineo sexui, in quo lepos & venustas spectantur, relinquent.

Multiplicem Academiæ civem, non alumnū compellando, familiari suâ capritie utitur, genio suo plane respondente. Summopere extollit Theologiæ studiosos, dum eos myste-

riorum Dei scrutatores indefessos indigitat, quod Angelicis spiritibus ac Apostolis vix datum. *Themida fatidicam* vocat. Fati mentionem faciens actibus humanis necessitatem astringit, qui boni aut pravi necessitati inservientes, nec liberi, haud essent justitiæ distributivæ, quæ in præmiis dandis, poenisque irrogandis versatur, obnoxii.

Hippocratis & Galeni Principum Medicinæ scripta supersunt, in quibus Arcana ἀκροαματικά, sive auscultatione digna contineri possunt: ab Æsculapio vero, Deo, a stulta antiquitate in gratiam fabulantium facta, nulla arcana in libris ab illo compositis tradita aut relicta. *Investigatores Physices*, nasutos vocat. Vix credam nasutorum deformitate subtiles Philosophos gloriari, sagacium perspicaciumve prærogativam lubentius meo judicio admitterent.

In Exordium.

Oratorum Præcepta recte observat Archiater Turenianus, Autorem attentum, benevolum docilemque præstando. Attentum vult reddere, quod Medicorum est, promittens se tractaturum. Tropæis Libitinæ suæ parandis a se commemoratis perfidiam interdum, arcendis vero, aut impediendis raro suam operam contulere Medici. Etenim

Ad generum Cereris sine cæde & vulnere pauci

Descendunt Reges, & siccâ morte tyranni.

Plerasque sane hujus generis mortes commemorat, quibus procurandis, aut averruncandis sive arcendis Medici non intervenire; contrarium præstat suæ promissioni, promittit quod Medicorum est, & tamen exequitur quod eorum non est. Attentum igitur reddit falsa promittendo: poterat nihilominus quod Medicorum erat in sua farragineâ oratione recensere, ut staret promissis. Quo motivo illud non præstiterit odorentur ii quos salutat nasuti. Commemorare poterat quomodo non steterit per Medicum Pyrrhi Epirotarum Regis magna de
Ro-

Romanis sub Levino Consule reportata victoria percelebris, ejusdem Regis, Fabritio Rom. Imperatori venale caput offerentem, quominus ipsum veneno de medio tolleret, & Libitinæ tropæis adjungeret, sed cum a Fabritio de ejus perfidia esset monitus servavit Pyrrhus suum caput, lethali tegula e mulierculæ manu in Argivæ civitatis a se captæ direptione emissa, feriendum. Quomodo Carolus Calvus Romanorum Imperator nec non Galliæ Rex toxicata potione a Medico Zedechia subministrato recens Romæ coronatus Imperator, extinctus sit Mantuæ an. 877. Conradus III. Imp. cum suspitione veneni ab Italis Medicis propinati decessit Bambergæ an. 1152. Guntherus Comes Schwartzburgensis unanimi Electorum Germ. consensu Rex Germaniæ electus, lethali a Freidancio Medico potione porrecta sublatu sit circa ann. 1355. egregius Imperator. Bajazethes II. Imp. Turcicus perfidia Hamonis Medici, a Leunclavio Ustabagites, ni me fallat memoria indigitati, parricidæ Selimi filii promissis haud observandis, suadente avaritia pellectus venenata etiam potione perierit. His & similibus Hippocrateas a luce in orcum migrationes Medica virgula demetiendo attentum auditorem suum reddere potuisset; Hippocrateæ sane quænam sint illæ migrationes ignorare me fateor, nisi mortes & interitus ab Hippocrate, ejusque sequacibus accersiti ac procurati.

Benevolum reddit, lemma. quod ad se volentem nolentem attinet proponendo, quasi jucundius & acceptius argumentum, & ad auditorum faciliorem benevolentiam conciliandam accommodatum in sua non fuisset voluntate, aut potestate seligere: omnium terribilium terribilissimas mortes spondet se dimensurum ac narraturum. Terga vertit Ezechias Rex Judæ licet justus & æger Esaïæ Prophetæ amico luctuosa nuncianti, nempe quod moriturus esset & non victurus, ad parietem cui stratum proximum erat se convertit; an putat, se gratum, necessarium, aut novum aliquid præstare, ac annunciare suis auditoribus, recensendo

tot.

tot homines separatim, aut a conglobatis morti litasse? An putat illos cæcos, surdos, aut mentis impotes, qui non videant, audiant, atque concludant tot mortuorum exemplis ante oculos, auditum, tactum, mentem observantibus, debere se suaque morti?

Docilem porro reddit ostendendo de qua re dicturus sit, quod scilicet nascentes moriamur finisque ab origine pendeat, quam Constantium Porphyrogenetam cum Tityo terræ filio communem habere dicit, incertumque relinquit an de fine an de origine loquatur. Confundit Constantium V. Leonis IV. & Irenes filium cum aliis ejusdem nominis, sed numero distinctis, & cum aliis omnibus Imperatorum filiis Porphyrogenetis dictis, quod in purpura nati, sive nascendo excepti fuissent.

Docilem reddit etiam, omnigenas Proserpinæ strages fando numeraturus, & in 4. partes ac epilogum Orationem suam diribiturus.

Antequam partes ejus Orationis aggrediamur, verborum, quæ pag. 213. continentur, nempe sacri *πρωτοπλαῖς* fastus quæso rationem reddat: Cur Adamum sacrum nominet? quo sensu illud epitheton tribuat? sane redundare videtur cum omnia Dei plasmata peræque sacra sint, & meliori titulo, utpote quæ non tam exitiale facinus ac Adam patrarunt. Capricismus est Drelincurtianus fastum adscripsisse Adamo nudo & soli; prævaricationem, inobedientiam, indulgentiam ac complacentiam poterat dicere pro consorte sua Evâ fragili, sed fastum, arrogantiam, aut quid simile, quæ relationem quamdam sive alios homines, respectu quorum hæc sese vitia exerant importent, nunquam audiui vel legi Adamo fuisse adscripta.

Dum de Collega tertio mentionem facit, vocativum in *i* terminat. Vocativum in *i* quorundam nominum propriorum, quorum nominativus est in *ius*, ut Antonius Antoni, non autem omnia ejusdem terminationis *i* in vocativo sumere Grammatica nos docet, Pius pie, Impius impie, *Tertie* igitur rectior erit constructio.

Pag. 214. hominem dicit *spumantis libidinis bullam inter sac-
cati humoris utres aliquamdiu fotum*, inter oleta veridicè pote-
rat addere; & ab Orco in lucem erumpere monet & ex Græ-
co vertit ἐξ ὄδου ἐς φῶς, &c. Ab Alpha privativo sive *non*
& εἰδέναι, id est videre, deducitur illud etymon, *Obscurum*,
melius vertisset, Orcum enim nos non admittimus Chris-
tiani.

In IV. ejus Orationis partes.

Unica dumtaxat constat narratione sua Oratio & e quatuor
narrationis virtutibus admissa brevitate alias tres negligit, nec
curat perspicuitatem, probabilitatem, & jucunditatem. Per-
spicuitatis tamen alicujus ergo in quatuor partes narrativam
suam Orationem dispescit. In prima sexdecim exempla inte-
ritus ex variis, iisque vulgaribus morbis in singulari vel dua-
li numero a Carolomanno Rege ad viros Consulares Julium
Ruffum atque Lecanium Bassum immixtis simul Romano-
rum, Gallorum, Persarum Regum, Literatorum, Du-
cum, Pontificum Rom. nobilium sine ordine conditionis
aut temporis, mortis sive interitus, ac *omnivagarum Proser-
pinæ stragum*, exemplis.

In secunda parte, relicta calcata illa lethi via e diverticulo
aliquot insolentia, sive insolentes mortes pensiculatius atten-
dit, a Lothi uxore ad Carolum IX. vultu Regem, animo
lupum. In tertia parte vagari extra, illi consultius fuit ad
extrema fata, simul a conglobatis multis implicantia a Na-
dab & Abihu ad quindecies decies centena hominum millia
Reformatæ Religionis Antichristi rabie trucidata. In quarta
tandem ad exempla numeri nescia deviat non minus quam in
aliis partibus. Epilogus ejusdem farinae est exemplis sicuti
reliquæ partes infarcinatus.

Perspicuitatem eandem turbato hujusmodi rerum vario-
rumque Libitinæ tropæorum ordine. Jucunditatem terribi-

lium omnium terribilissimi, mortis scilicet poterimus observare: Nunc vero probabilitatem exhibebo.

Peccat in tribus in primo exemplo, 1. contra perspicuitatem, dum non designat quis fuerit ille Carolomannus; constat enim plures fuisse, primum Pepini brevis, secundæ stirpis Francorum Regum, nempe Carolinæ auctoris fratrem primogenitum, Caroli Martelli filium, Austrasiæ Regem, qui spreto regio diademate, & neglectâ familiâ in Soractis Benedictinorum monasterio sese monachali vitæ mancipavit, & qui Viennæ ad Rhodanum defunctus est cucullatus biennio post, anno scilicet 754. Fuit & Carolomannus minor, frater Caroli magni, primi Imperatoris Occidentalis, qui 28 ætatis, anno 770, Austrasiæ Rex extinctus est. Fuit alius Carolomannus filius Ludovici Regis Germaniæ sive Germanici, & frater primogenitus Ludovici & Caroli, quibus ex dispositione paterna variæ provinciæ obtigere. Hunc suspicor designandum fuisse a pseudo-historico Cacoratore nostro, sedulo glossographo, cum in notis nono seculo extinctum observet anno scilicet 880. Fuit & alius Carolomannus filius Ludovici Balbi & frater Ludovici, Galliæ Rex simul cum fratre, sed brevi temporis intervallo regia dignitate potitus.

Ex his quatuor poterat aliquem designare; quis enim ex sola nomenclatura poterit assequi quis fuerit ille Carolomannus paralyti resolutus? 2. peccat contra ordinem temporum, quod Carolomannum Ludovico pio avo suo paterno præposuerit, cum Ludovicus pius Imperator Caroli Magni filius & successor fato functus sit Ingelnhemi prope Moguntiam, anno 840. 3. contra Historicam veritatem, dum refert Ludovicum pium paralyti resolutum duodecimo seculo; Constat quippe ex auctoritate omnium Historicorum illum Aquisgrani fato functum ætatis anno 64, in medio noni seculi, anno scilicet 840, annis 40 ante nepotem ex filio Carolomannum; nec Galliarum dumtaxat Regem, sed Imperatorem fuisse, neminem latet. Fuere quidem duo Ludovici Galliæ Reges, qui duodecimo seculo diem obierunt. Sed nulli ex his Pii

cognomen datum est. Ludovicus VI, dictus fuit cognomento Grossus, & bellator, & ejus filius & successor Ludovicus VII, Junior, tum ad differentiam patris, tum quod inconsulto animi judicio, & juvenili imprudentia, repudiando Eleonoram uxorem, Aquitaniam & Pictaviensem ducatum amiserit, Regibus Angliæ per secundum Eleonoræ cum Henrico II. Rege matrimonium obventuros. Porro perniciosæ paralyfis epitheton redundare ipse miseris suis subterfugiis satis agnoscit.

Numero secundo Paginæ 215. septem seculorum cum dimidio dumtaxat intercapedinem a Ludovico pio ad Gregorium IX. inserit. Papæ! quantum etiam temporis intervallum inter Statium & Petrarcham quem Florentinum dicit.

Num. quarto Pag. seq. Lucii & Constantini mentionem facit. At nullum reperire est in toto Romano Græco Cæsarum Catalogo, qui hoc solo nomine designetur. Quoad Constantinum nemo hercle poterit ex denario vel duodenario numero, ejusdem nominis illum qui hoc fato functus sit discernere. Ultimum quidem Constantinum in ipsa Constantinopolitanâ direptione anno 1453, a Mahomete II. Turcarum tyranno facta, in porta civitatis, e qua erumpere conabatur, ab efferatâ, pavoreque simul consternatâ & fugiente multitudine suffocatum legimus.

Num. quinto Pag. 216. Tam parvi nominis Pomperanum Gallum citat, ut neminem putem illum posse agnoscere. Memoria tamen suggerit legisse me apud Guiljelmum Langæum Bellajum in suis memorialibus, fuisse nobilem Gallum Carolo Borbonio Franciæ Comestabili familiarem, cujus dictus Comestabilis se finxit famulum, quo facilius e Gallia occultiusque fugeret, ac vitaret irati Francisci I. Regis potentiam. In hujus Pomperani, seu potius heredum castro in agro Aniciensi vulgo *le pays du Velay*, me pernoctasse semel in adolescentia mea reminiscor.

Pag. 215. in suis scoriis, potius quam scholiis linguæ mo-

torios calices nominat, consulat apud se num motores aut moventes probatior esset terminus, nam motorii denotare mobilitatem calicum potius quam linguæ videntur.

Numero 7. Latet me qua de causa Carolum VI. Galliarum Regem ad furiales Erynnias (perperam denominatas, Erynnæ enim sunt non Erynniæ) abripi maniaco furore pronunciet, quem metu ex delirio fameque periisse reculatis, (quæ falso credebatur intoxicata) alimentis, bonumque Principem fuisse constat.

Numero 9. Potest veridice Archiater noster *qui sequitur leviter morio matris iter*, de genio suo loquens pronunciare, *in memoria æterna erit*, &c. dum Therſiti magnum Imperatorem, cui ob leges promulgatas, & in Academiis edoctas tantum debet Christianus Orbis, Justinianum I. assimilât, dum ipsi moriam adscribit, licet non diffiteamur ipsum uxorium tantisper fuisse, & in aliquas hæreses, unde refiliit, sub finem vitæ, impegiſſe &c. sed non idcirco *μῶρε*. humanum enim est peccare.

Numero 10. Quamvis maledicum suum genium in notis suis de maximis viris Christianis mentionem faciens, quos ad Eumenidas infernales Cerbero transversos amandat, dum sepulchri nomen se addidiſſe falso prætexit, excusare contendat; Nemo ipsum insigni maledicentia odiosum (qui tantorum virorum Alberti Magni Ratisbonensis Episcopi, & Baldi Jurisconsultorum sui seculi coryphæi, famam suggillet) semper non notabit.

Eodem N. P. 218. Refert Attilam & Alexandrum Græcorum Cæsarem narium eruptione oppressos. Quod erumpit non opprimit, imo levat. Impropie etiam loquitur dum narium eruptionem memorat; non enim eruperê nares, sed sanguis erupit e naribus, sed ore etiam, necnon ex inferioribus, anterioribus, & posterioribus corporis meatibus. *Κλινοπάλης* mentionem facit sive luctæ Venereæ seu agitationis femorum a salacibus factæ: istud quidem risum & salivam adolescentibus excitans, ne nominari quidem in ipsis ex præcepto Apostoli debet.

deberet. Non mirandum si ronchis ac cachinnis excepta sint egregia sua acumina.

Eadem p. Quis sit ille Upsalensis protomyſta, cujus fit mentio, nos dum lubebit, docebit. Upsalam egregiam Academiam & Archiepiscopatum apud Suecos non nos latet.

Num. 2. p. ead. Inconsulto animi judicio Reformato homini haud conveniente, sanctuarium assignat Pontificibus Romanis, dum de Gelasio II. & de Bonifacio IX. tot seculis inter se diffitis loquitur.

Eadem P. N. 4. Phthifi Polemonem atque Lepidum sceleratos dicit.

In notis suis dum ludicram Demosthenis ἀεγυροάγην memorat, non potest genium suum cohibere, non vagari nempe extra, & ut ita dicam, rhapsodias suas ab hac & ab hac confarcinare.

Num. 5. ejusdem p. poterat Fridericum Palatinum numerare, quatuor enim aut quinque sunt.

Num. 7. p. 219. Unde Elisabetham Bavaram Caroli VII. matrem, quam mavult parentem dicere, & Catharinam Mediceam, quam de Medicis etiam mavult, unde inquam habet fuisse mœrore confectas. Non me latet ipsas magna, perpetuaque aulicarum rerum agitatione & offendiculis plerisque conflictatas, sed illas anus fuisse constat, senioque & morbis, naturæ litasse. Erigit se ridicule, ut se emuncta nare egregia odoratum esse prædicet, & fœminarum efferatam iracundiam exhibeat.

Num. 9. P. ead. Vellem scire quid discriminis inter expectoratum sanguinem, & unde illud epitheton desumpserit, & inter vomitum cruoris ponat. Constat enim Valentinianum I. rupta interiori vena dum contentiori voce increparet Quadorum legato, (hi sunt qui hodie occupant partem Silesiæ & Prussiæ Regiæ) suffocatum, seu diffuso in pectus sanguine periisse.

Num. 11. P. ead. Timagenem cum Condæo combinat, & cibus eructatis morticinos dicit; hodiernum Sereniss. Lu-

dovicum Borbonium (quem sane honorificentius utpote Regis sui proximum agnatum medicaster cerdoniam & cereviam olens compellare potuisset) longissima temporum intercapedine ab Oratore Timagene distare, illos, solidum quid, indigestos nempe cibos, non autem flatus & ventos, qui una eructatione seu ructibus emittuntur, excreatos esse in propatulo est. Sed laneis suis carptoribus (de lana forte caprina intelligit) carpendi ansam se præbuisse jactat. Egregium ædepol intentum ac Drelincurtio dignum!

Num. 12. Ejusdem p. Jovianum, ille Jovinianum mavult, vapore calcis qua recens cubiculum in quo pernoctabat illitum, vel prunarum non satis ardentium fumo præfoctum octavo Imperii mense legimus Mopsuestæ in Cilicia, non autem ventriculi vitio aut mente pallida.

Num. 13. P. 220. Augustum atque Vespasianum senes fato functos, primum 76 æt. anno, alterum 69, minime mirum, nec prodigio quid simile, Libitinæque tropæum reputandum.

Num. 14. P. ead. Leonem tertium & Theophilum torminibus excarnificatos dicit. Excarnificari nisi dissecta aut truncata carne dici posse, quis credat?

Num. 17. P. 221. Neminem puto assequi posse quænam sit illa heroina Luxemburgensis, quam nemo non credet foeminam, quam tamen ducem Luxemburgicum in notis indigitat, cujus nec nomen nec familiam profert. Etenim qui omnes hoc nomen hodie præ se ferunt ex vera Imperiali Luxemburgica familia minime orti sunt.

Num. 19. P. ead. Epicurum Philosophum porcini gregis pseudosophi ductorem æt. anno 72, & Mercatum Medicum 86, extinctos tanquam rem extraordinariam in gratiam suæ Libitinæ ridicule admodum recenset, & ischuria merfos.

Num. 20. ejusdem P. partem sarcasmatum & injuriarum, quibus suos legitimos censores ac irrisores onerat, proferre incipit. Plaustro, ut ita dicam, illa invehit, Blennos, planipedes, blaterones, laneos carptores, Ismaëles, calcitriones, sacra

sacra vel hilum sapientes, plagosos, Orbilios, Momos, Zoi-
los traducit.

Num. 4. Pag. 222. Maximinum Cæsarem febre diffuxisse perperam vel æquivoce narrat. Maximinus quippe Thrax æque corporis viribus & proceritate, ac sævitie famosus cum filio a suis militibus dum Aquileam obsidio premeret, fuit obtruncatus. Scio interdum Cæsares pro designatis Imperatoribus accipi, ut sunt nunc Reges Romanorum, sed hæc ipsum latet vel ab ipso respuitur distinctio, semper enim Imperatores, hoc solo nomine Cæsarum designat, & ipsum etiam Selimum Turcarum tyrannum juxta suam singularitatem (capricem dixi.)

Num. 5. P. 223. Numam & Childebertum combinat, quem ultimum non designat, quasi auditores conjicere aut divinare debeant, quis sit ille Childebertus, & num fuerit Clodovæi, I. Galliæ Regis Christiani filius primogenitus, vel alter princeps ejusdem nominis. Hos porro aridiores pumice lentis penitus maceratos ignibus seu febre extinctos, Libitinæ suæ trophea extitisse, & optime callens hoc Numæ mortis genus, prædicat.

Num. 9. P. ead. Pellicem sive Concubinam Francisci, ejus nominis I. Galliæ Regis cum Friderico Casimiri Jagellonii Sarmatarum Regis filia combinat: hanc pellicem Chionem atque Callipyga virtute præditam Cardinalitia memorat, ac Veneris zelotypæ calcitratu læsam. Vult aliquid dicere, quod medius fidius qui secundum se in Historiana sutiores nuncupantur possunt assequi; sed ridendis obscuris paraphrasibus utitur. Quinam sint illi virtute Cardinalitia præditi docebit nos dum lubebit.

Num. 14. P. 225. Fridericum III. Imp. alii V. indigitant, anno æt. 78, Imperii 53, fato functum nemo merito ut immaturo præcocique fato extinctum lugere debebat.

In Partem II.

*Oratoris expatiati ruentis per apertos Orationis flumine
campos.*

Num. 2. P. 226. Fabulas veris ac seriis admiscet, in notis p. 226. Herum & Onanem Æsculapio & Salmonco combinans.

Num. 8. P. 228. Auctorum discrepantiam notare debebat circa genus mortis L. Cornelii Syllæ. Quamvis enim quidam referant ipsum pediculis corrosum (non ut ipse fabulatur in nihilum redactum, nec enim illius ossa corrosa & in nihilum redacta a pediculis) observasse tamen debuisset Valerium Max. lib. 9. c. 3. narrare ipsum rupta vena, bile sua nimis mota in Granium quemdam Puteolis Coloniae principem sive prætorem immoderato vocis impetu convulso pectore spiritum cruore ac minis mixtum vomuisse, ut post aliquot secula Imp. Valentinianus I., ut supra memoravimus, (condigno mortis genere in viro qui tantum humani sanguinis effudisset.)

Num. 9. P. 229. Obscure admodum de Herode infanticida loquitur, nemo enim est qui non intelligat Epiphanem Antiochum ex verbis suis esse potius Jacobi atque custodum Petri homicidam quam Herodem.

Dein Leonem IV. Imperatorem Græcum Corvum nominat, κακὸν κόρανθ κακὸν ὄον, mali corvi malum ovum, & Juliano nequiorem, hircoso foetidiorum subulco, sacrorum everforem, ultrice Megæra flammigera æstuantem, ac ignivomum in Phlegethonta raptum. An recordatur se esse reformatæ Religionis? Nec damnandos a se qui imagines & simulachra respuunt. Quid Ignatius Patriarcha infensus Photio æmulo, aut alii εἰκονόφιλοι proferre atrocius potuissent? Drelineurtiano suo agit genio, inconsulto nimirum animi judicio.

N. 14. P. 230 Popilionem Poloniæ Regem alio nomine ignotum reddit atque inusitatum.

N. 15. P. 232. Non sine risu termini illi cibariæ syringæ ac spiritalis fistulæ pro gutture, perlegi possunt.

N. 17. P. ead. An recordatur se esse Gallum sive Francigenam, qui tam insolenter de Francorum Rege Carolo IX. loquatur. Non diffitemur ipsum pravo consilio fudisse sanguinem Christianum fidelium nostrorum, quod etiam summo-pere damnant Scriptores Pontificii, sed non ideo lupum dirum indigitant, nec his unquam terminis Apostoli aut martyres usi sunt in tyrannos & Christiano nomini infensiores licet Ethnicos, his saltem minus uti debent Christiani Doctores in Christianissimum Regem. Dum autem poros ac meatus corporis, scatebras ac latices dicit, nemo puræ Latinitatis sectator probabit; nemo ipsi negotium apud Christianiss. Regem ejusve Ministros faciet propter illam impro-priam, cujus meminit, mentionem.

Lacte sincero ac rationabili crevisse se gloriatur, Patribus deinde Academiæ Lugd. Bat. adscriptum, & recordatur suos proavos hac Carolina cæde fuisse laniatos an. 1572. An sincero lacte creverit, hi quos dictæriis suis offendit, quibus durus opem ac levamen denegavit, & pauperes quos despiciatui habuit, prædicare poterunt, & agnoscere paternum nomen Caroli Drelincurtii Ecclesiæ Ref. Parisiensis pastoris dignissimi, quasi architectonicam gruem ac machinam illam ad istud muneris, de quo tantopere gloriatur, evexisse. Sine quibus dubitatur an in pago quodam aut oppidulo cum gloria Medicinam exercuisset. Proavorum suorum laniationem non tacuissent moderni hujusmodi Historiarum *de testibus veritatis* auctores, nec omisissent eorum conditionem, nempe cerdoniam, sive opificium calceorum Cadomi in Neustria exercuisse.

In Partem III.

Conglobata commorientium Libitinæ suæ parentantium exempla omnia discutere opus onerosius esset quam pro re ludicra ac pro extemporaneâ istâ exercitatione, quæ currente calamo horis succisivis exaratur, expediri posset; nonnulla dumtaxat, quæ magis offendunt oculos, mentemque feriunt, perstringemus. Consultius sane evagatur ad extrema fata, plurimos simul implicantia, & p. 233. a Cannensi clade, qua 45 M. Romanorum ab Annibale cæsa memorantur, a re funestissima ad tripudium, festivaque Bacchanalia Caroli VI. Galliæ Regis saltat. Gallos hujus tripudii, nubilam sui Regis frontem serenaturos, auctores facit; Toti Gallorum genti tam stultam & imprudentem scurrilitatem impropert, pice atque carbaso velle se mentiri Satyros refert; an his duobus mentiri potuissent Satyros, penes sensatos judicium esto: Setis, aliisve pigmentis illud utcumque effici potuisset. In notis Ducem Bituricensem Regis sospitam facit, at ni eum sua fefellissent conspicilla, observasset in Francicis Historiis, fuisse Dominam a Craon, quæ Regem, ludicrâ illâ tunicâ conflagrantem, ejulantem agnoverit, sub se depresserit, obductumque sua talari toga servarit, flammam reprimendo.

Pag. ead. N. 6. Potuisset Fridericum Ænobarbum, non Barbarossam, purioris Latinitatis ventilator, vel numero designatum indigitasse; Comitum nomine quis non crederet, se hac magnificâ Comitum dignitate insignitos, designare, cujus rei tamen non meminit Phil. Camerarius in suis centuriis Medit. Hist. quo loci hanc Historiam refert, nec puto se velle Comitum insigni titulo designare pedissequos, qui ad latrinas monasterii, ubi infortunium istud contigit, comitati sunt, quos paucissimos numero fuisse verisimile est.

Pag.

Pag. 234. N. 7. Catastrophæ filiorum Saül in sacris paginis expositam, Alcionei filiarum in Thetidos gremium, in mare scilicet sponte ruentium catastrophæ, fabulis decantatæ, combinat; quod ipsi multum familiare ut seq. n. 12.

P. ead. In caprina lana an duodecim, vel quatuordecim fuerint ab Amestire Reginâ vivi homines detossi, eruditionem suam ventilat.

P. ead. N. 13. Potuisset parcere famæ & pudori insignis Capituli Cathedralis Ecclesiæ Aurelianensis, tam leviter ac sine certo probatoque auctore promulgando, duodecim ex Canonicorum numero a Roberto Rege anno 1017. ob hæresim Manichæorum fuisse flammis addictos, illosque diabolica desperatione bacchatos, ac furibundos flammis sibi destinatis citra carnificum operam incurrisse, seu potius se præcipitasse. Pagina 235. fabulam Minotauri seriis adglutinat.

Pag. ead. N. 15. Dum de tormentis bellicis loquitur particulam, *ceu*, belli fulmina nemo est qui non explodat, ut supervacaneam & inconsultam, reapse enim hæc tormenta, sunt belli fulmina.

In numero discerptorum a bombardâ (cujus factum experimentum fuit in suburbio Parisiensi S. Antonii) hallucinatum ipsum fuisse suspicor; certè aucupis cujusdam longe positi, qui æneo globo, non saxeo, ab hac bombardâ emissio, fuerit foedè & lethaliter contritus, poterat ab ipso fieri mentio.

Pag. ead. umbram suam persequitur, quis enim ipsum sublestæ fidei in hoc Jonathæ habentis secum armigerum suum facto traducit? nec nos latet 25 M. Benjamitarum sociali in Tribuum bello trucidata. Jud. 19.

P. 236. N. 30. Æquiparat Atheniensium facinus, xxx tyrannos mactantium, cædi xxx Ascalonitarum a Simsone factæ; discrepantia quædam propria nomina, quæ in sacris paginis habentur, inter Pontificios ac Protestantes lego: sed nusquam memini me legisse Simsonem pro Samsone.

P. ead. N. 50. Templarios L. miserabili busto cinefactos Parisiis jussu Philippi IV. & ex eo numero rotunditatis ergo, septem refecasse non diffitetur, lepida sane rotunditatis Drelincurtianæ licentia!

P. 237. Valentis inquit Vulcanus, atque Thetis Presbyteros infimul devorant. Quis non rideret, si audiret similem loquendi formulam de magistratu, vel prætore, qui flammis addiceret flagitiosum: *Vulcanus prætoris voravit hunc hominem.* Hæc sane est mera Drelincurtiana locutio.

P. 244. 80000. Octoginta scil. millium negotiatorum strage Asiam universam cruentasse Mithridatem dicit. Falsum est fuisse negotiatores dumtaxat, nam & Q. Oppium Procos. & M. Aquilium ejus legatum occisos constat, sicut & plerosque Italici sanguinis, non negotiantes, ad numerum 15 myriadum, sive centum quinquaginta millium, teste Plutarcho. Mithradatem vero, non Mithridatem pronunciandum esse, & Fasti Capitolini, & antiqua numismata, quorum unum insigne me vidisse recordor in bibliothecâ Claramontana Parisiensi, docere possent omniscium Drelincurtium.

P. 247. Accumulavit tot myriadas occisorum, aut pereuntium, ut fateri cogar miram esse ejus artem numerandi, & accumulandi; hinc est quod observant plerique ipsum summo opere industrium in pecuniis aggregandis, unde omnia sibi licere putat.

Quid facias ipsi quia tantum quantum habeat sit, monet Horatius.

Tot Antichristi Romani rabie extinctas Reformationum myriadas, quot Trojanæ Proserpinæ prædæ fuerint, ad quinquaginta scilicet myriadas, hoc est quindecies centena milia.

In summa eodem tenore totam suam farragineam Orationem contextam esse in propatulo est, nec dubium est, si tempus suppeteret, dignaque esset opera oleo, essetque librorum consulendorum, narrationumque suarum ad originalia (quo-
rum

rum auctores consulto reticet) collimandarum copia, quin in singulas paginas legitima sese censura ac critica extenderet. Superiora dumtaxat subsultim attigimus, nec præteribimus *παρεργόν* istud Libitinæ tropæum Pag. 258. propositum de audacioribus Gallis Senonensibus e Tarpeja rupe, sublustri nocte (lunæ epitheton istud non nocti quadrat) a Manlio Junoniis avibus (anserēs non pavones intelligendi veniunt) excito, ejectis præcipitibus.

In Epilogo non potui satis mirari incongruam Latinitatem, sensumque distortum hujus phraseos: *Spadonis Eutropii Cos. ad exemplum serviles sese componunt animæ, quibus animabus exsecta genitalia, quæ animæ illa exsectione sua evirati.* Ad aliud referri non potest vocabulum, *evirati*, quam ad serviles animas, quæ animæ procumbunt in orcum juxta suos terminos, non secus ac procumbit humi bos. Quæ animæ serviles non grassantur ad tergeminum honorem. Qui potest capere capiat. Suspicio, illud ad Eutropium voluisse alludere, sed quam insulse odorentur nasuti, quos ipse allegat.

P. 266. N. 3. Non mirabuntur qui inconsulto animi judicio rhapsodiantem Drelincurtium observabunt, ipsum Adriani II. Pontificis Rom. arrogantia patrocinantem legent, dum aulicos Lotharii II. Imp. huic Pontifici mendacio, quod sacrilegium indigitat, imponentes, repentinis calamitatibus absumptos memorat. Quid effutire potuissent sublestius superstitiosa Romanensis tiaræ mancipia?

P. ead. N. 4. *ἠδὲ χρονοισμὸν* (irrisorem Christi Julianum, quem in notis defectorem vocat citando) quantum in se est excusat: Excuset etiam innumeram ejusdem generis *ἄταξιν*, sive inordinatam narrationis suæ dispositionem. Verum enimvero quot ejusdem farinae exempla horrore magis percellentia potuisset congerere? Exhaustas tot hominum indigenarum myriadibus Hispanorum sævitia novas Occidentales, sive Americæ regiones, quæ a Bartholomæo de las Cazas Dominicano monacho, Episcopo Chiappæ in Historiâ sua Carolo

V. Imp. dicata recensentur. Carnificinam Busiridis præteriti seculi Ferdinandi Toletani Albæ ducis, Belgicarum provinciarum supremi Gubernatoris, cujus sævâ & ultroneâ confessione, ejus jussu octodecim Belgarum millia carnificum manibus Religionis ergo necata sunt, præter stupendam in urbium direptionibus, præliis & grassationibus militum, civium ac rusticorum sanguinis effusionem. Prostabat ante oculos & in viciniâ strages Haerlemia, quâ tot millia hominum cujusque sexus ac ætatis neci dedita sunt, adagio summæ crudelitatis locum facientia. Potuisset carnificinas factionum Guelpharum ac Gibellinorum attingere: Carnificinam Ezzelini cujusdam a Romano Patavini tyranni, qui temporibus, & sub patrocinio Friderici II. Imp. 13. seculo, anno 1259. octogenarius lethali vulnere animam sanguinolentam efflavit, tres hominum myriadas sive triginta millia hominum cujusque sexus ac ætatis in Galliâ Cisalpinâ carnificum manibus jugulavit, aut fame pædoreque ac squallore carcerum confecit teste Jovio in ejus elogio.

Quam prodigiosam myriadam quantitatem suppeditasset moderna regni Sinensis a Tartaris evastati a Martino Martinii conscripta Historia? didicisset tyrannum quemdam ac latronem insignem Sinensem Canghienchungun dictum, anteriores omnes Phalarides, & Busirides, Syllas, Marios, Ezzelinos, Albanos, Carolos IX. longissime enormi crudelitate superasse. In unâ civitate Chingtu dictâ, metropoli provinciæ Xensi, anno 1646, ad sexaginta myriadas, sive sexcenta civium millia trucidasse. Anno 1644. duodecim myriadas, id est centum quadraginta militum millia ex Suchüen provinciâ sibi merentium ac in fide perstantium horribi i & ingrâtâ feritate occidi ab alio suo exercitu jussisse: quæ sane narrationes longius nos deducerent. Verum ut ad finem properem.

Non arrogat sibi Drelincurtius Oratorium munus, rhapsodiam suam, quam plerique Polyantheam vocant, coram suis audi-

auditoribus solenni depositionis suorum fascium die deblaterando, ad hunc idcirco defectum non extendet se censura hæc, inutilis quippe foret. Nonne ultimam perorantis provinciam executus est, arte & ordine concludendo, epilogumque conficiendo? Duabus præcipue constare partibus Epilogum docemur a Rhetoribus, amplificatione, & enumeratione. His omnino carere farraginem Drelincurtii audientibus ac legentibus patuit. Anacephalæosi exactâ mactasset auditorium suum repetendo trophæa sua, tam insulse digesta. Egregiam saltem memoriæ ostentationem patefecit, arcem memoriæ duobus pulvinaribus, quasi circumvallans, arctatumque hoc stratagemate ternionem furtim perlegens. Sed quagratia aut lepore pronunciaverit dicant, qui torvitati suorum oculorum assuefacti, eosdem suos oculos in finibus esse terræ non absurde suspicantur.

Mendicati spretâ farragine testes, ἐν Φημισμὸς cardiacos contra viperinos calumniatorum morsus indigitat, qui suis illum præconiis ac adulatoriis emendicatisque Epistolis palpent, ac popysent, minime illum à justâ liberabunt censurâ. Etenim nulla stultitia sine amatore, nulla fatuitas sine patrono. Amphibologice sane locutus videtur magnificus Rector, dum pronunciat esse quibus non datum sit μιμεῖσθαι, imitari illum scilicet, sed μωμιεῖσθαι observantes, non imitabantur, qui dignoscent vera bona, atque ipsis multum diversa remota

Erroris nebula, qui non ratione timebunt

Aut cupient &c.

ridendo autem dicere verum quid vetabit? Clarum illum esse, & paterno nomine, & dignitate Professoris Lugdunensis, quam cæco fortunæ impetu ac ludibrio dum in angulo suburbani prædioli socrus suæ cerevisiæ opificis (cujus crumenæ potius quam formæ & nobilitatis ejus unicæ procus fuit) Parisiis lateret, adeptus est, clarum inquam illis non diffitemur: sed his remotis ac sepositis, cornicem Æsopicam deplumatam advertimus.

Apollo

Apollo non tantum Medicinæ commodo ac utilitate, quod Æsculapii pater & quod ejusdem Medicinæ inventor fuerit, sed & Literarum possessione, ac Literatis indulto favore ac patrocinio, tanquam Musarum frater clarescit. Utrumque si in ipso spectaretur, merito de eo dici posset :

*Clarus Apollinea Medicus qui polleat arte,
Extat adorandâ, seu Deus alter, ope.*

F I N I S.

CAROLI DRELINCURTHII,

Regii olim in Galliis Medici,

NUNC VERO

*In Universitate Lugdunensi Professoris Practicæ
& Anatomici,*

APOLOGIA MEDICA,

Quâ depellitur illa calumnia,

MEDICOS SEXCENTIS ANNIS
ROMA EXULASSE.

Εἴλαβ' τὰς ἀγρολὰς, καὶ ψευδεῖς ᾧτιν, οἱ γὰρ πολλοὶ τὴν
μὲν ἀλήθειαν ἀγνοοῦσι, πρὸς δὲ τὴν δόξαν ἀποβλέπουσι.

*Cave Tibi à calumniis, etsi falsæ sunt, plerique enim veritatem
ignorant, opinionem autem respiciunt.*

Isocrates ad Demonium.

I L L U S T R I B U S,
 AMPLISSIMIS, HONORATISSIMISQUE VIRIS
 A C A D E M I Æ
 L U G D U N O - B A T A V Æ
 C U R A T O R I B U S,
 N E C - N O N

*Illorum Collegis Consultissimis, Honoratissimisque, Reip.
 Leidenfis Consulibus,*

CAROLUS DRELINCURTIUS, S. P. D.

Obtrectus Nobilissimis & Amplissimis Nominibus Vestris vario beneficiorum genere, quidpiam, quo gratum meum erga vos animum testarer, libandi voluntatem jam olim suscepi. At replicanti mihi quodnam donarium ad vestrum tholum appenderem, veritus sum ne levidense munus talibus tantique faciendis NOMINIBUS VESTRIS indignum foret; consultius itaque ducebam muneris exortem memet continere. Sed Professorio Munere novo mihi delato, Vestra mihi beneficia conduplicastis, quæ me conscium ita premunt, ut ingrati animi crimen effugere non potis sim, si manibus vacuis, ad Vos, VIRI undique MUNIFICI simul & MAGNIFICI, accedere pergam.

Dum sic mecum luctor, en mihi occasio insperata quidem, sed idonea sese dat ultro, quam, ne calva sit, arripio, VESTRISQUE NOMINIBUS MAGNIS atque PRÆCLARIS

D d d 2

hoc

hoc quicquid est opellæ eâ nuncupo fiduciâ æquitatis Vos patrociniū suscepturos; ac proin me universumque mecum Apollinarem Chorum, *cuius jura tueor*, firmissimo præsidio defensuros.

Illud profectò si præstiteritis, *uti Vos id præstituros planè confido*, Veritas illa de Medicis Italiâ nunquam profugis, quam Cimmeriis è tenebris in lucem protraxi, nemini deinceps latebit; sed suo fulgore cæcatas prius erroribus menteis dum colustrabit, Medicorum sycophantas pudore suffundet.

Tantum porrò de Medicis Italiâ pulsus ludibrium, etsi falsissimum non foret, nulla tamen ignominia Medicos singulatim deformaret, cum Romanorum Fasti alius omnis hominum sortis injusta & erubescenda exilia crepent: Medicos tamen decet istud propellere convicium. Utinam ego, qui totus in publica commoda incubui, VOBIS, VIRI GRAVES & ÆQUIS-SIMI, qui in nos JUDICES sedetis, illius videar haud instrenuus propulsator.

Verbo finiam, postquam Vobis, *Viri* haud minus *Boni* quàm *Potentes*, vovenda vovero; ævum longum & salubre, inque dies singulos honoribus atque divitiis auctius; *Familiarum* incolumitatem, perennitatem, beatitudinem; *Academiae* decus in omnem hominum ætatem grandius; *Reip.* fundamentum pietate perpetuò stabile; *Justitiæ* potentiam & sanctitatem auctiores; *Civium* irruptam copulam, mutuis officiis conglutinatam; *Commercii* successus felices & faustos; *Rerum* denique *omnium* exitus secundos atque fortunatos, sed quos *Deus* ipse secundet atque fortunet.

Vovebam Lugduni ad Rhenum. Idib. Juliis,

ANNO M. DCLXXI.

CARO-

CAROLUS DRELINCURTIUS

Τοῖς Φιλιάτροις χαίρειν.

Qui Præfationes odi, præfari cogor, & quidem prolixè; primum, ut effrænatos refrænem, qui notulas huic Orationi ideo adjectas esse deblaterant, quod *Sphingis* ænigmatis sit obscurior, & egeat *Oepido*. Hoc quippe commentarioli eâ re vulgavi, quia Orationem angustam (*utpote horulâ coarctatam*) oportuit. Quæ igitur præ temporis angustiiis inter Orandum reticui, illa demum adjeci, ubi quotidiano suo convicio hoc opellæ ut emitterem amici efflagitarunt.

Alterum ludibrium est, *Me umbratilem esse, & calumniam retulisse à nemine Scriptorum in Medicos jaçtatam*; ergo Medicorum Sycophantas de Literatorum tribunali citabo. Sed priusquam illos judicio sistam, juris mei ortum repetam à fronte.

Oratio hac in Academia recens habita est, cujus lemma nihil quidem ad Medicos attinebat, excurrente tamen illa perstringebantur. Rumor illico spargitur Medicos esse læsos, sed qua in parte, ambigitur. Vulgatior fama fert, *de Medicis sexcentos annos Roma pulsus* injectam esse mentionem; & id profectò famæ ita percrebuit, ut Medicus Ordo statim perceperit, vetus illud *de Medicis Roma exulibus* convicium inhærescere penitus in mentibus, atque adeo animis eximendum esse concluderit. Cum autem meæ partes essent Candidatum Apollinari Daphne, solenniter redimire, id odiosi & litigiosi thematis mihi datum est. Ab hoc ergo Facultatis Medicæ Decreto declinare nolui, ne vel *Medicorum jura prodere*, vel *ignaviam*, rerumve priscarum *ignorationem* præ me ferre, viderer. Nihil igitur causatus sum, sed meis & Facultati morigerum, & Arti fidelem me præbui. Satius enim

duxi, *veritatis asserendæ gratiâ*, cum aliis instituere mihi certamen, quàm Virorum deterreri minis, qui ab hac pro Medicis dicenda causa me abstertere contendebant, ceu *Veritatis acta causa*, petulantissimum protinus crabronum agmen irritatum, in memet conversurus essem; vel, ut minore Medicos calumniantium probro id dixerim, quasi hæc invidiosa veritas (*quam ex omni hominum memoria revulsi*) in odium & invidiam Medicinæ osorum esset me raptura. Nullis igitur terriculis motus, omni rerum discrimini, *Medicorum* ergo memet objeci, hocque Veritatis patrociniū (*quod in me inclinatum recumbebat*) suscepi, licet egregie gnarus sim, Artis Phœbeiaē capitales hostes, in me *Patronum*, tanquam in *Scopum* suas acutiores sagittas emissuros.

Ne interim videar umbratili larvâ delusus, ceu Medicos Româ in exilium, (*ab hominum nemine ipsis irrogatum*) proficiscentes vidissem, en illius exilii cū *excogitatores*, tum præcones ad Judices producam, quò meos apud Sycophantas constet spectra & mendacia visa me dissipasse nusquam, sed hostium copias, toto præclaras terrarum Orbe, meis armis pulsas & fugatas esse.

En igitur à fronte, acris ille literarum literatissimus hostis *Henricus Cornelius Agrippa* ¹ qui primus, *sexto decimo ineunte seculo*, integra literarum seminaria hoc infelici lolio consevit, *Romani quondam sub Catone Censorio*, MEDICOS OMNES, & URBE TOTA, & TOTA ITALIA PEPULERUNT.

Exinde profecto juxta seminii illius indolem surrexêre lolia, quibus maledicum ita sese exsatiavit hominum genus, ut eadem, sed corrupta, atque adeò nocentiora horrendum hunc in modum, *Tubigenses* ² & *Argentineses* eructarint, *Roma sexcentos stetit & floruit annos*, antequam Medicos
testo

¹ Lib. de vanit. scientiar. cap. 83.

² Uti palam erit Tho. Lanssum, atque Melchiorum Junium consulenti.

teſto & hoſpitiſio excepit; quàm primùm verò periculo ſuo didicit, cicures ſe tantum latrones & manſuetos homicidas excepiffe, eos ITERUM EXPULIT.

Virus autem illud unius ſuperioris Germaniæ limitibus nequaquam coërcitum eſt, ipſo etenim Agrippæ ſeculò Gallias totas pervafit, *Michael* quippe *Montanus*¹ id veneni hiſce vernaculis verbis in populum longe, lateque diffudit, *Les Romains avoient été ſix cens ans avant que de recevoir LA MEDICINE; mais après l'avoir eſſayée, ILS LA CHASSERENT DE LEUR VILLE, PARL'ENTREMISE DE CATON LE CENSEUR.*

Imò viroſum illud de Medicis ſcomma, è *Montanico* foë-tente lacu, *tanquam* è palude *Stygiâ*, hoc in Belgium corri-vatum eſt,

*De Romeynen zyn ſes hondert jaer geweest eer ſy de Genees-konſte aannamen: Maer de ſelve beproeft hebbende, joegen ſy die uyt haar Stad door toe-doen van Cato de Keurmeester van de Manieren*².

Quam igitur tanto opprobrio debes *ἀπολογία*, Amice Lector, ſi nec tuo ex fundo, nec ullius Scriptoris è penu extrabere potis es, illam, quæſo Te, ab hac Apologia expromere ne dedignator. Hac enim Antidoto animum tuum in-nutrias velim,

TOXICA NE POSSINT SÆVA NOCERE TIBI.

¹ Edit. Pariſ. 1652. p. 566.

² Siet de Werken van Beverwyk in 4. pag. 184.

F I N I S.

ORA-

O R A T I O.

*M. Reſtor; Almæ Civitatis prudentiſſimi Proceres; Collegæ honorandi; Literaturæ cultioris Antiftites atque Protomyſtæ; Voſque quotquot aſteſtis Ornatiſſimo huicce meo Phœbeia lauru ritè condecorando. Medicinæ Candidato vel ſanguine, vel affinitate, vel amicitia conjuncti; Venerandi Symmyſtæ, fidelesque Myſtagogi; Doctores & Magiſtri Libera-
lium Diſciplinarum acutiſſimi, erudiſſimique; Tu
LECTISSIMA, myſteriis Divinis dicata, Tu quo-
que Themidos Oraculis addicta, Tuque deinceps A-
pollini conſecrata, JUVENTUS; Tu demum Illuſ-
triſſima reliqua Corona, grande meum decus hodie-
num.*

P A R S P R I M A.

Quot præſenteis intueor, quos ſalutavi Viros omnium Ordinum longe Clariffimos, linguis mihi faventibus & ab uno ore meo pendenteis, tot certe Medicum audiendi cauſa, hoc in Illuſtre confluxiſtis Athenæum. At nomine, vicibuſque meis commutatis, non Medici, ſed Medicorum Patroni, parteis ſum acturus; Gallis enim Medicis, apud Senatum, dicere¹ cauſam integrum eſt. Quidni itidem, alieno licet degamⁱⁿ

¹ Sic auritus, oculatusque teſtor, conjunctiſſimum mihi P. M. Virum Medicum, Guidonem Patinum, bis apud Iudices ſupremæ Curie Pariſienſis cauſas oraffe. Videſis ejus Epist. IX. atque XLII. Edit. 2.

in cælo, mihi fas erit candido hocce, solennique die apud Vos Senatores Urbanos & Academicos causam, non meam quidem privatam, sed quæ omnium Medicorum est, contra illos agere, qui non minus falsò, quam injuriosè, *sexcentis annis Medicos Roma fuisse pulsos* promulgant.

Illam profectò calumniam oblivione voluntariâ contererem, si *fumus* duntaxat esset nostrum in Nomen putide sparsus; sponte siquidem evanesceret: sed quoniam verissima est *Διαβολή*, quæ Medicos omneis maledictis *figit*, illosque, *ceu framedâ quadam acutiore atque venenifera*,¹ trajicit, contundenda prorsus est. Tanto igitur tamque venenato vulnere medela Veritate facienda venit. Nobis etenim nihil magis insitum est à Natura, quam ut sauciati Medicinam expetamus. Neminem itaque mirari subeat, si virulentum illud Medicorum corpori vulnus inflictum, percurare suscipiam; alias quippe neglectum aut malè curatum sua Nos majori indies exederet feritate. Vires enim acquirit eundo, nec reliquorum more vulnerum, quæ calumnia intulit, temporis decursu vel cicatrice obduci, vel mitescere saltem pote fuit; sed è diverso unâ cum seculis & ætatibus hominum inveteravit, atque ita exasperatum est² ut in ulcus ferinum cancrumque degeneraverit.

Calumnia quidem in se, levis est sermo & qui leviter volat, sed qui graviter vulnerat; qui leviter transit, sed qui graviter urit; qui leviter animum penetrat, sed qui ex animo non leviter exit; qui demum, leviter profertur, sed
non

¹ Alluditur ad Psalm. LVII. vers. 5. LIX. vers. 8. & LXIV vers. 4.

² Quam juste has de seculorum in Medicos iniquitate querimonias habeam, ex adductis in Præfat. ad *φιλέατρον* è Thomæ Lansii Consultatione de prærogativa certamine, quod est inter milites & Literatos, pag. 58. editionis Tubinganæ, 1656, vel abunde liquet. Immo consulendus venit Melchior Junius, Orat. 3. de comparatione Medici, Philosophi & Oratoris. pag. 1331.

non leviter revocatur. Imo, qui pronis auribus ut accipitur, sic & *in vivis largiter pascitur*; Nihil quippe tam volucrum est, quam *maledictum*; nihil facilius emittitur, nihil citius excipitur; *nihil* latius dissipatur; ac proin, credulum & maledicum hominum genus *vivaciter* pervadit. Exinde *vivax* est & illa, quam dixi *calumniam esse Medicis conflatam*. Sed illi, *vivacissimæ licet*, ceu sibilanti serpenti, suoque venefico halitu nos afflanti, caput excindendum est; & ne rescisso uno, *Hydræ ad instar*, renascantur alia, omnem illi occasionem amputabo, dum venenatam illam mendacemque de Medicis infamiam animis medullitus inhærentem, imis de pectoribus revellam, ne Mortalium ullus, iisdem deinceps morfib, idem nobis venenum inspiret. Id negotii gnaviter si confecero, gratiam ex illo, *non minimam certe*, apud omnes Literatos sum initurus: Literariæ siquidem Reip. interest, redivivus serpens ille Python, qui tot Appollinis Nepotes commordet, ut trucidetur: Is quippe morfu suo trifido, *ceutriplici telo*, non Medicos unice, sed *homines ternos* insimul venenat; nam *delatos* cum primis *Æsculapii Sacerdotes* inficit; *Auditorem* deinceps, veritate privat, dum illius in aureis suum venenum transmittit; ipsorum porro *delatorum* conscientiam atrociter fauciat.

Insuper his, acrius me commovet, quod profanum non modò vulgus, suum illud, quod à Viris, vel *male feriatis*, vel *male doctis* accepit, in nos effuderit virus, sed &, quòd mendax illa, quâ miserè laceramur contumelia, in tantum invaluerit, ut vel quasdam *proborum* & *liberaliter eruditorum* menteis, dicamne *occupaverit*, an potius *occæcaverit*. Illorum enim haud infimates, id probri & dedecoris, *coram inos*, mihi singulatim ac sæpius intulisse nequaquam erubuerunt. Quoniam igitur, *Viri boni* & *Literarum docti*, eò credulitatis adducti sunt, sibi in animum ut induxerint, illam maledicti notam quâ inurimur, non *calumniam*, sed *obtrectionem* esse; eo animosius in hancce Medicorum causam descen-

deſcēdo, eoque acriori mentis impetu, veſtros animos ad illam converto. Tanta ſiquidem primævæ Medicorum formæ illata injuria alta mente repoſta manet, & me vindicem ſollicitat & inſtigat, qui illam ulciſcar. En igitur illius putidæ calumniæ, *O Judices verum, quotquot aſtiſtis integerrimi*, coram Vobis, ultorem me ſiſto, & rem ipſam ut aggrediar, vel ab ipſo exordio dicam, illorum eſſe, per quorum ora illud de Nobis volitat convicium, tanti ſui in nos convicii, aliquot ſaltem, vel *graveis* atque *ſpecioſas*, non autem *leveis* atque *captioſas*, rationes dare; alias, puri puti audient & pergraphici ſycophantæ. Quales autem ſint illorum, à quibus tantopere veritas abhorret, præſtigix atque captiones, ſumus infra perinde detecturi atque diſſipaturi. Velim interea, ex mei juris redundantia, generoſius cum ipſis agere, nec Medicorum jura, *quibus hodie patrocino*, ſimplici rei nuſquam probatæ, nuſquamve probandæ, tueri negatione. Iſthoc ſiquidem ſuper argumento cum omnia ſileant Annalium monumenta, nec uſpiam Gentium legere ſit, quonam vel Plebiſci-

I Medicos ullo *Plebiſcito* Roma pulſos eſſe an quiſpiam ſomnia- verit, mihi later: Sed me nequaquam fugit, Virum acutum & alias vigilantem, ſtupide & oſcitanter ſcripſiſſe *MEDICINAM SENATUS CONSULTO DAMNATAM eſſe annis ſexcentis & ad tempora uſque Archagathi, qui Romam primum venit anno U. C. 535*. Si enim ab illis Archagathi temporibus, retro computemus ſecula in quæ incidere- ret fictum illud *Senatuſconſultum*, liquido conſtabit *Urbem Romam tunc temporis nequaquam conditam, nedum Senatu honoratam fuiſſe*.

Hic inſuper ſtuporem conviciatorum attendito. Fabulantur enim à *Senatu Romano in 600 annorum exilium actos fuiſſe Medicos*. Non animadvertunt interea (*præ alto qui illorum menteis urget & obruit ſtupore*) quod quemvis egregie cordatum nequaquam fugit, primo ſcilicet ineptum atque abſurdum eſſe, exilium illud Medicis à Senatu in ætatem adeo longævam inperatum fuiſſe. Non contuentur ſecundo, penes Senatum nunquam fuiſſe, vel condere *Leges*, vel *Exilium* irrogare, quæ poſt talium, & *Legum* & *Exilii* denaros Auctores, perennarent. Romanorum enim Reſp. toties interpolis, id nequaquam tulit, nam ubi primum, qui Reip. clavum tenebant, denaſcebantur,

bliscito, vel Senatusconsulto *Medici fuerint Roma exterminati*; quibusve fuerint, vel Populi iussis, vel Patrum decretis, **ROMAM REVOCATI**, consequens est, probum illud, quod in nos conjiciunt; vel *maligne & turpiter* excogitarint; vel *suspiciose & temere* ab aliis acceperint

Res dolose, fraudulenterque de nobis *excogitatas*, ceu hominum cerebroforum commenta atque chimæras, vel Anticyram relegamus, vel ad incolas Lunæ exilio pellimus semperiterno.

Illud autem probum, in nos collatum, si aliis acceptum referunt; vel *scienter atque criminosè* tanquam *falsum probum*, vel *inscienter & inculpate*, tanquam *historicum quid*, illud acceperunt. Si *priori* pacto id præsumpserunt, eo ipso nomine Sycophantia proditur, quam, utpote *Δυσκολικὴν*, diris esse devovendam profitemur. Si *historicâ* fide illud tenent; vel ex *infidis & sublestæ fidei Auctoribus* id hauserunt; vel ex *fidissimis & locupletissimis Veterum monumentis* id ipsum eruerunt. Si male fidis, levibusque, ac frivolis Scriptoribus id debent, nullo in loco, nulloque in numero, Viris à cordatis id habendum est; quinimo, vel aniles in fabellas nulla specie veri vel leviuscule adumbratas; vel in ludibria Fauni, id ipsum referendum est. Nolim igitur, in illis & fabulositatum & phantasmatum portentis elevandis immorari: Nemo quippe Vestrum Omnium est, *Auditores Prudentissimi*

tur; cæteri, qui defunctorum in locum sufficiebantur, Decefforum Placita atque Decreta immutabant; *Leges* abrogabant, atque etiam in *Exilium* datos, de *exilio* reducebant. Uti profecto, vel in Imperii Romani ætatem usque extremam, illorum *progenies* vitiosior atque vitiosior semper data, quas à *stirpe* habuerunt sanctiones, illas certe violarunt atque funditus everterunt. Licet igitur, *stulto* quopiam atque *vesano* Senatus decreto *fugissent in exilium Medici*, illo sane, vel Regum auctoritate; vel Coss. decretis; vel Populi suffragiis; vel Imperatorum iussu, *exilio suo*, pauco post tempore liberati fuissent.

tissimi, quem aut meræ nugæ, aut spectra ludificentur.

Scrutemur ergo *Veterum fide dignorum* penetralia, & inquiramus seduli, num ex reconditiis illorum monumentis tale quid extrahi queat, unde ansam de Medicis contumeliose atque mendaciter scriptitandi arripiant, *sexcentos annos, fuisse illis Româ interdictum.*

Id quippe si contigit unquam; vel *Catonis ante tempora*; vel *per illius ætatem*; vel *post illum denatum* contigisse necessum est. Quid enim temporarium datur super *præteritum*, *præsens* & *futurum*.

At, nullis id unquam obtigisse temporibus hisce rerum momentis luculenter evincam, & adversum maledicentiæ fluctus vel insanos atque decumanos firmiter stabiliam. Cassius enim Hemina testatum reliquit primum è Medicis venisse Romam, Peloponnesiô, Archagathum, Lysaniæ filium, L. Æmilio & M. Livio Coss. anno U. C. quinto & trigesimo supra quingentesimum; eique jus Quiritium datum, & tabernam in compito Acilio ob id publicitus emptam fuisse. At CATO tunc temporis pueritiam vix egressus erat, annum siquidem agebat quintum decimum; natus est quippe Urbis anno vigesimo ultra quingentesimum.

E quibus, *profectò*, luce hac propemodum meridiana clarius patet fieri non potuisse *Medicos ut Roma* Catonem ante adultum & auctoritate pollentem *expulerit*; Romam etenim nondum venerant. Qui igitur Medici Romæ fuerunt nunquam; *Roma fuerunt & iidem nunquam expulsi*; utpote quia *non Entis non datur expulsio.*

Quis nostrum, *amabo*, hospitem quempiam, quem nusquam admisit, suis ex ædibus extrudet & ejiciet? Quando enim ferunt ægrius ejici, quam non admitti hospitem; *ejectionem admissioni* opponunt. Falso igitur *Medici dicuntur Roma ejecti*, qui pure dicendi sunt, *Romæ non admissi*, seu potius *Romam non venisse*. En ergo primum *Medicis ante tempora Catonis Roma nequaquam exturbatis* negotium confectum. Excutiamus jam, num Catonis ejusdem, sed *creati Censoris*

ævo, fuerint unquam *exclusi Româ*.

P A R S S E C U N D A.

Primum quidem, Annalium omnium *illo super Exilio ficto* silentium : altum victoriæ meis ab Adversariis reportandæ mihi plus satis esset : Immo, Juridicum foret, ut, quam nobis instruunt *calumniam*, è Chronicis Authenticis *calumniam non esse* probarent; nihilominus, quia Lunam citius de sphæra sua deripient, reliquave refixa cœlo sidera devocabunt, quam illud probaverint; velim ego, ex Veritatis quam tueor prærogativa, insequi pede pressio secula *Catoniana*, atque *Catonianis* proxima, quibus *Medici Romæ numerosissimi floruerunt*. Istud dum exequar, calumniatorum simul falsas *hypotheses* evertam; subinde verò, rerum serie ductus, solidissimisque fundamentis jactis, *Veritatem ipsam* stabiliter ædificabo.

PRI-

I Non solum enim Recentiores, sed & Vetustissimi Historici, omnes ad unum, id exilii silent. At profectò, illud ore uno promulgassent, ni fictum & chimæricum foret. Cum enim Romanorum res gestas tot enarrent, & quædam vix memoranda memorent, rem certe, usque adeo memorabilem & famosam memoriæ & æternitati mandassent. Velim præprimis, non joco & per transennam, sed serio & ex professo *Plutarchum* attendamus. Is quippe de Porcio Catone tam diligenter scribit, ut illius Viri cum *privatas*, tum *publicas* actiones recenseat. Imo, Porcium ineptientem observat, & illius ineptias effert. An igitur, qui Catonianas ineptias redigit in Fastos, is idem, Catonianum facinus illud, eousque & audax & clarum, quo *Medicos Româ exterminasset*, suis monumentis non consignabit? Idque præsertim, cum occasio commoda & idonea argumentum istud tractandi, ipsum non deficit; meminit enim *Catoniani in Medicos odii*: At Catonis in Medicos Ediçti ἔδ' ὕπνῳ ἔδ' ὄναρ, *nec vigilans, nec somnians* scripsit. Te pudeat ergo, tu quisquis es decocti pudoris histrio, qui *Medicos*, ceu *profugos exilio*, traducis & irrides: licet enim veteratore Sophista versutior esses, nunquam tamen ab his difficultatum tricis, quibus *intricatum te derisorem deridendum propino*, temet extricare.

PRIMAM suam HYPOTHESIN à Plinio mutuatur, apud quem legere est, à *Pop. Rom.* Catonis temporibus, *Medicinam fuisse damnatam*. Quibus Ædepol verbis nequaquam evincit, vel *Medicos fuisse Roma pulsos exilio*; vel illud exilium *annis sexcentis durasse*, uti scriptitant, quos tenet infamabile nos calumniandi cacoëthes.

Plinius etenim ubi scribit ¹ *Populus Rom. Medicinam expertam damnavit*, idem scribit, ac si, *improbavit*, scripsisset. At *Medicinam improbare*, nequaquam est *Medicos in exilium projicere*. Quid enim, *vel hoc in ipso Belgio*, vulgatus est quam Medicorum aliquot praxin *improbare*, *reprehendere*, *atque culpæ*, vel si velitis ut significantius atque ornatius eloquar, *ἐβείζειν τε καὶ ἀποπληκίζειν*, ἢ τε ἀδεδειγματοῖς; nusquam tamen gentium, iidem Medici Vestri ex Urbibus ejiciuntur.

Si quis mihi *Plinium* taliter interpretanti fidem deroget omnem, attendat quæso sedulus ad Orationis *Plinianæ* seriem atque copulam, & solis adinstar radiantes hæc quaternas veritates, *suo firmiter innixas cubo*, contemplabitur.

Primo quidem, per verbum *damnavit*, aliud nihil *Plinium* sibi velle, quam *Populum Rom.* Artis illius quam *damnaverat* aliquo fuisse tædio affectum.

II°. Per *Medicinam*, eo loci, *Chirurgicam* unicè partem intelligendam venire.

III°. *Chirurgiam*, non omnem, sed illam duntaxat quæ crudelior est, *fuisse damnatam*.

IV°. demum, *Medicos* propterea fuisse nequaquam à Civitate *abactos*: Inibi quippe *abactûs* causa si qua foret capitalis, illa prorsus *singularis*, nec *omnium Medicorum* foret; si quidem agitur *singulariter* de Archagatho, qui *Vulnerarius* primum audiebat, mox à sævitia secandi urendique *carnifex* vocitatus est.

Non

¹ Lib. hist. natur. 29. c. 1.

Non ergo *Medicos*, nec *Medicum*; imò, nequidem *Chirurgum*, sed *Carnificem* damnarunt; nec interim *damnatum Romanis pomæriis excedere jusserunt*. *PLINIUS* enim aperte refert, illius *Archagathi carnificinam in tædium quidem Artis transiisse*, at *nusquam* adjicit, *ipsi fuisse Civitatem ademptam*.

Et ne quis confingat, *Medicis palpum ut obtrudam*, *PLINIO* me fucum facere, *Plinium* ipsum adducam, qui sese *Medicorum Patronum* gessit acerrimum.

Quid ergo? inquit, (seipsum compellans) *damnatam rem utilissimam credimus?* *Minimè Hercule*, respondet sibi continuo, *minimè Hercule*, non rem *Antiqui* damnabant, sed *Artem*; *Artem* scilicet illam *Archagathi* sæviorem, quæ igne & ferro humanos artus excruciabat atque truncabat. Imo præcisè magis *PLINIUS*, *ceu peremptorio in Adversarios Edicto*, litem nostram dirimit omnem; hæc quippe aurea, *uncialibus literis Cedro consignanda*, verba profert; ¹ *Et cum Græcos Italia pellerent, diu etiam post Catonem, EXCEPERUNT MEDICOS.*

Sic *Tranquillus*, in *Octavio Cæsare*, ab illis, quos annona gravi conflictati *Quirites* ex *Civitate* exegerunt, conceptis verbis, *Plinii suffragator*, *MEDICOS EXCIPIT*. Hæc enim immortalitate dignissima verba mentibus nostris, *ceu adamantino stylo*, signavit, *Magna verò quondam sterilitate, ac difficili remedio, cum venalitias & lanistarum familias, peregrinosque omnes* ², *EXCEPTIS MEDICIS &c. urbe expulisset Augustus &c.* Quid quæso, aut magis appositè, aut magis accommodatè decernere est, ut *adversarii nostri* causa cadant? Nihil certe pressius, nihilve stringentius sanciri potest. Illis tamen omnibus atque singulis, ad causæ *Medicorum* fidem & firmamentum, quæ scrupulum omnem, vel contumaciorum animis altius inhærentem eximere apta nata

¹ Ibid. Lib. hist. natur. 29. c. 1.

² Cap. 42.

nata sint, confirmationis ergo & auctarii vice sum additurus.

Et primum quidem in hoc vehementer incumbam, *Plinium* eodem loci referre, *damnata illa*, (& jure optimo damnanda) *Archagathi sævitia*, in *tædium Artem*, OMNESQUE MEDICOS *transisse*. Romæ igitur complures erant Medici Archagatho coætanei, atque adeo nequaquam *erant exilio mulctati*. Haud quippe reciprocantur in *tædium transire*, & in *exilium ejici*: Haud rursus eodem ponderandi momento *Archagathus*, ejusque *ὀνόμαχοι*, & *Populus ipse Romanus*: Haud ultimum confundenda veniunt *Activa Passivis*; ac proinde *Plinius* ubi docet in *tædium Populi Rom. Artem Archagathi*, omnesque *Medicos transisse*, aliud nihil sibi vult, quam *Archagathi*, aliorumque *Medicorum artem Populo Rom. tædium peperisse, tædium adduxisse*: At nequaquam vel *Plinius*, vel *Veterum* ullus, passive scripsit *Archagathum ipsum*, ejusve *συγγενῆς*, *tædio* (tantum abest ut *exilio* scripserit) *affectedos fuisse*. Non ergo fuere *Medici*, seu potius *Chirurgi*, Romæ licet in *urendo atque secando duriores*, in *exilium projecti*, sed *Romam Urbem* suis in *tabernis* incoluerunt. Jam quippe constat ex *Cassio Hemina*, Romæ *tabernam* in compito *Acilio* fuisse *Archagatho publicitus emptam*. Alias autem, *præter illam*, *Medicorum tabernas* vel tunc temporis fuisse Romæ, en auctoritas triplex omni elevatione major, quam *Vobis* (*Æquissimi rerum aestimatores*) dari velim pro superpondio; iisdem quippe *Catonis* & *Archagathi* temporibus illis, *Plautus* atque *Terentius Medicorum Romæ degentium* mentionem habent; speciatim autem de *Amphitruone* & *Epidico* scripsit *Plautus*, suum illos *Naucratem* atque *Periphanem* quæritalle in *MEDICINIS*, id est in *Medicorum tabernis*, quas & à *myropolis* & à *tonstrinis* ibidem distinguit¹. At, quis inanes & *Dominis vacuas* illas fuisse, quas perreptaverant *Amphitruo* & *Epidicus Medicorum ta-*
ber.

¹ Amphitr. Act. iv. Sc. I. Et Epid. Act. ii. Sc. II.

bernas sibi stulte fingat? Quin potius *Plinio* assentiri est, qui *Plauto* concors *MEDICINAS* illas, sive τὰ ἰατρεία, *Officinas* vocat, in quibus *sua cuique venalis promittitur vita*. Remedia quippe inibi à *Medicis venalia*, vitam spondent emptori: ut è diverso; & eodem loci *deleteria* vaneunt *pharmaca*, quibus occæcata gens illa Pagana ærumnosæ, tædiosæque suæ vitæ filum abruptura, morti sese tradit, teste *Plautino* isthoc altero,

— *ibo ad Medicum, atque me ibi toxico, morti dabo* ¹.

Publium Afrum præterea dum contestor, clarissimis illis suis monumentis eandem hanc veritatem testatam, consignatamque relinquit; atque illius insuper, unum & alterum æneatores, *Pamphilum* nempe, atque *Parmenonem* inducit ², qui concorditer, oreque uno, quod res est, proclamant.

Concludam igitur illa *Plauti*, *Terentii*, *Archagathi* atque *Catonis* ætate, *Medicos fuisse suis ex Medicinis nequaquam exturbatos*, siquidem illorum officinæ frequentes Romæ vel tunc temporis fuerint.

Si quis interim huicce meo uni & alteri Comico fidem detrahat, *Plutarcho* saltem auscultet in Marco Catone, ubi *Medicos* definitè distincteque, *Catonis* seculo, *Medicinam Romæ* facitantes designat, τὰς γὰρ ἰατροδοντας ἐν Ῥώμῃ expresse, pluraliterque producit.

Ad alteram *HYPOTHESIN* quod attinet, mutuatitia est omnis ex inimiciis quas Cato Censorius, auctoritate florens, Græcis cum Medicis exercuit; è quibus, præoccupata mens eadem, duo isthæc falsa colligit, quæ modo confutabamus *de Medicis Roma exulibus*; idque annos sexcentos.

Quam frivola & jejuna sit hypothesis illa, his rerum momenti liquido constabit.

Catonem odisse Medicos diffitebor nunquam, is enim odio plus-

¹ In Mercat. Act. II. Sc. 4.

² Hecyr. Act. III. Sc. I.

plusquam Vatiniano *Græcos omnes* prosequebatur, atque adeo *Medicos ipsos*, qui maximam partem erant *Græci*.

Cur autem *Græcos* hostiliter oderit Cato, triplex est ratio; generica quidem una & altera; tertia demum singularis est.

Primò quidem infensissimo ferebat animo, *Quirites* à *Græcis* non modo *Barbaros* vocitari; sed & spurcius quam alios *Italiæ* populos, *Opicorum*¹ appellatione fœdari, quasi præ reliquis *Italis* forent oris impuri & obscœni.

Altera ratio est, Catonem solitum fuisse *πᾶσαν Ἑλληνικὴν μῦθον καὶ παιδείαν ὑπὸ φιλοπρέπειας διεπονηκίαν*, *Græcas omnes Musas*, atque *Græcam disciplinam omnem* ambitiosius conviciari² atque laceffere. Verebatur enim, ne *Literis Græcis* juveniles animi à belli studiis advocati ad vanas artes traducerentur. Qua

¹ Plinius enim l. 29. c. 1. sub Catonis persona de *Græcorum* in *Quirites* scommate graviter conquerentis, ait, *Nos quoque dicunt barbaros, & spurcius nos quam alios Opicos, appellatione fœdant.*

² Ita profectò, usque adeo despiciatum *Isocratem* habuit Cato, illius ut Discipulos per jocum irriferit, suum quasi apud Magistellum Arte in Oratoria futiliter discenda consenescerent, indictaque causa commorerentur, suos demum eloquentiæ fontes coram *Minoë*, in *Inferis* apud *Plutonem* aperturi.

Est & Catonis atrocior hæc in *Græcos* injuria: eo siquidem, insolentiæ processit, ut *SOCRATEM* traduxerit, ceu Virum in verba provectum, locutuleium, blateronem & linguacem, nec-non præterea ferocem atque seditiosum, qui tyrannidis appetitæ causa, & mores antiquos labefactaret, everteretque; & sacratissimas leges conculcarer. Resipuit tamen bonus ille Vir, ætatis quippe flexu prudentior factus, *Literas Græcas* serò, καὶ πᾶσαν παντέπασιν ἡλικίας ἑλληνικὴν & ætate omnino provectus didicit, atque in *Thucydidem*, sed præsertim in *Demosthenem*, totus incubuit: nec non etiam à reliquis reconditoris doctrinæ *Græcis* potiora sua, cum *Placita*, tum *Apophthegmata*, ita expiscatus est, ut illius in scriptis *Literaturam* cultiorem nihil sapiat, quod *Scriptoribus Græcis* protinus non referas acceptum. Atque sic profectò, honore mulctatus est *CENSOR*; quique fuerat in *Græcos* injuriosus, crimen illud suum tædifequa quasi vel stigmatica poena luit.

Qua certè opinione mens ejus tam arctè irretiebatur, ut οἷον
 ὑποθεσπίζων καὶ δεγμαντῶν, *rerum quasi præsciis atque præsa-*
gus (vatem enim se jaçtabat) filio suo vaticinari non erubue-
 rit; *Literis Græcis omnia CORRUPPTUM & PERDITUM iri*; quod
 tamen illius vaticinium, rerum exitu fuit inane; nunquam
 enim Roma ad altius gloriæ culmen perrexit, quàm Græcas
 dum Literas excoluit.

Tertia denique *ratio* Medicis unicè competit, atque itidem
 ex Catonis *præsumta opinione* sumit originem; *Jurarunt inter*
se, (suum de Medicis scribebat ad filium) *Barbaros necare omneis*
 MEDICINA: Ac proin, cum Barbarus esset, sibi maximo-
 pere cavebat à Medicis, ne pro salutari Medicina venenum
 ipsi propinarent.

In illum porro, tanta de Medicis, tamque criminosa suspi-
 cio ceciderat, propterea quod suam operam Regi Artaxerxi,
tanquam Barbaro, denegaverat Hippocrates; qua ex histo-
 ria suspiciose atque mendaciter inferebat Cato, κοινὸν ὄρκον εἶ-
 ναι τῶν ἰατρῶν ἀπάντων ἕκ ἂν ποτε Βαρβάρους Ἑλλήνων πολεμίοις
 ἑαυτοὺς ὀφθαλμῶν, *commune jusjurandum esse hoc Medicos inter*
omneis, nullis unquam Barbaris Græcorum hostibus, (ad Medi-
 cinam scilicet illis factitandam) *se se præbituros*.

Quamvis autem Cato fuerit odio in Medicos hostili, illud
 tamen ita compressit atque privatos intra parietes ita coër-
 cuit, ut publicum in Actum eruperit nunquam: *Filio* quidem
suo interdixit de medicis ut loquitur *Plinius*; sive ut cum *Plutar-*
cho pressius eloquar, τῷ παιδὶ παρεκελεύετο ἰατρὰς φυλάττειν
 πάντας, *Natum suum jussit Medicos omnes refugere*, ne scilicet
 ab ipsis veneficio perimeretur: Sed apud Senatum tanta nun-
 quam valuit auctoritate, ut illo suasore & impulsore *Medici*
fuerint unquam Roma proscripti. Is quippe non rexit Italiæ
 fata, nec ab ejus Censura fors Medicorum pependit. Ipse e-
 nim, neque Regem¹ neque Tyrannum se gessit. Imò, nus-
 quam

¹ Tantum abest enim ut Porcius Cato, vel Regis more Quirites La-
 tium.

quam legere est *de Medicis in Senatu Catonem esse conquestum*,
uti

tiumque rexerit, vel tyrannidem occupaverit, ut publico licet negocio gerendo jamdiu addictus esset, ad supremum tamen illud honoris fastigium, quod ejus ætate tot alii toties conscenderunt, nusquam grafari potuerit. Notum quippe est Quæstore illo, Q. Fabium Cunctatorem, anno Urbis conditæ 549. Principem Senatus secundò lectum esse. Sic profecto P. Scipio Africanus, Catone recens Exconsule, U. C. anno 559. Princeps Senatûs, non modo secundum electus est, sed etiam revolutò quinquennio, anno nimirum U. C. 564. eundem illi Principatum tertio detulerunt. Verum, præ his uno & altero, M. Æmilius Lepidum non secundò & tertio tantum primas in Senatu tenuisse, sed & quarto, quinto & sexto id honoris deinceps consecutum esse, annis scilicet ab U. C. 579. 584. 589. 594. & 599. memorabunt æternum. Revera autem temporibus illis, Porcius Cato nec vagiebat in cunis nec in antro latitabat Trophonio, à plurimis namque lustris impletis Censorem sese gesserat, sed quam bene, vel hinc constar, quod Senatûs Principatum ipsi tribuerint nunquam, nequidem Censuram suam U. C. anno 569. dum obiret, tunc quippe haud illi, sed ejus Collegæ Censori Q. Valerio Flacco, Principatum dederunt.

Illis annotatis, nemo Lectorum ita hebes est, ut continuo non assequatur quo tendat hæc mea, de Catonis Principatu nullo, commemoratio. Ex illis quippe colligere est, haud fuisse satis, ut Roma Medicos exterminandos esse Cato senserit; secus enim sentiente & reclamante ejus Collega, Viro tanto & SENATUS PRINCIPE, res infecta hæsisset, Non fuerunt itaque Medici refragante Flacco in exilium ejeti. Discordes enim Censores nihil unquam Edicto sanciebant. Catonem igitur & Flaccum oportuit esse concordēs, ut Censorium Edictum de Medicis Civitate exigendis componerent atque promulgarent. At talem in concordiam si fuissent unquam adducti, quidni Literarum monumentis id proditum esset, uti v. g. levius illud exilio, Literis proditum est, à Flacco atque Catone, Senatu exclusos esse septem, inter quos L. Quintium Flaminium Virum Consularem commemorant. Cum igitur de Medicis exulantibus Româ, alte fileant Romanorum Annales, interea tamen, privatos homines exilio pulsos identidem increpent, dicant oportet, Medicorum conviciatores, quorsum prisci Scriptores illi, id exilii Medicis imperati (si modo fictum & umbratile non est) suos in commentarios non retulerint, cum exilium tantum & adeo famosum, Universo Medicorum Choro, totique Apollinis Arti irrogatum, longe gravioris sit ponderis, quam ullum aliud, privatæ cujusvis personæ; quod publicis monumentis consignavêre.

uti suas de Carneade Academico & Diogene Stoico (*quas fiteo, ne meis à Castris Medicis deficiam, & in aliena fiam transfuga, inque illis incendiarius*) querimonias in Senatum jactavit. Uti præterea Serv. Sulpitium Gallum, qui Prætor Lusitanos diripuerat, oratione (*octogenarius licet*) vehementi repetundarum postulavit. Sed illum vel Senem, vel Consistentem, vel Juvenem in *Medicos unquam perorasse*, nemo est hominum qui fidem mihi faciat. Mentita igitur, falsa, plenaque erroris est illorum scriptio, qui *Censorii Catonis auctoritate fuisse Medicos in exilium depulsos* scriptitant. Imo falsidicos se gerunt, qui *Catonem in Medicos fuisse unquam publicitus invecum*, deque illis extrudendis mentionem ullam apud Senatum habuisse deblaterant. Illud enim si verum foret, prærogativa quadam Annales id sibi vindicassent, plurima siquidem momenti longe minoris posteritati testata reliquerunt. Cum igitur de *Medicis Roma exulantibus*, nec vola nec vestigium in ullis Veterum monumentis extet, consequens est *exilium illud fictum & commentitium esse*.

Hinc porro mearum probationum numerum explebo, dum compendio, sed fideliter referam ex Cicerone, Horatio, Seneca, Persio, Plinio, Juvenale, Martiali, Suetonio, Plutarcho atque Galeno, veterrimis illis Catonis & Catoni proximis ætatibus, illustres Romæ Medicos immortalitati sua nomina consecrassent. Isthæc certe dum exequar, meam de Medicis Romæ Archagathæ & Catoni coævæ, non duntaxat firmabo sententiam, sed & ultimum illud meum negotium conficiam, *nec à Catone denato, Roma Medicos extorres profugisse*.

P A R S T E R T I A.

Et primum quidem è libro quarto decimo *Plinii* locum eruere est de *Erasistrato*, cujus, ut maximi Medici aucto-

Ætatem anno circiter sexcentesimo, *id est Catonis ævo*, Romæ viguisse docet: De hoc tamen *Erasistrati* tempore, nolim cum ullo contentionis ferram reciprocasse.

En & vetustissimus ille *Herophilus*, Medicina clarus, qui Empiricos primum damnavit, & subtilioris Sectæ conditor, morborum causas scrutari instituit, atque arteriarum pulsus qui gubernacula vitæ temperant, in modulos certos, legesque metricas descripsit.

En & Medicos nobiles *Iulii Cæsaris* ætate, quæ *Catonianam* proximè excepit: Uti quippe septimi ab U. C. seculi initium, *Censorii* nostri fuit occasus; ita fuit & medium ejusdem, *Iulii* ¹ *sideris* exortus.

Ecce igitur *Iulius Cæsar*, qui circa *Pharmacusam Insulam* à prædonibus captus est, & mansit apud eos, propè quadraginta dies, CUM UNO MEDICO, qui forte Medicus, *Antistius* est ille, qui principis sui tribus & viginti plagis in Senatu confossi cadaver perlustravit ².

Ecce itidem *Asclepiades Magni Pompeii* familiaris, cujus fama tanta fuit, ut ad *Mithridatis* pervenerit aures. Hic quippe Roma, suis Legatis & pollicitationibus *Asclepiadem* evocare tentat, sed frustra: nam *Asclepiades* novam Romæ condiderat Sectam, & menteis artificio usque eò mirabili trahebat, ut universum prope humanum genus circumgerit in sese; non alio modo, quam si cœlo emissus advenisset.

Asclepiadis auditor fuit *Themison* ille, τῶν κοινοτήτων reparator, qui ab *Asclepiade Rationali* institutus, ad *Methodicæ* Sectæ inventionem se contulit; & quæ inter initia scripserat *Asclepiades*, illo mox recedente à vita, ad sua placita mutavit.

Mitto

¹ *Catonianæ* enim vitæ extrema clausula in annum ab V. C. 605. incidit; Annus vero ab ejusdem Urbis conditu 653. *Iulii Cæsaris* insignitus, est Natali.

² *Suet. in Cæs. Cap. 82.*

Mitto plurima æqualis Julio Cæsari *Tullii* loca, ubi Medicorum honorifice meminit; singulatim autem, *Asclepiadis* illius quem modo extuli, & *quo amico Medicoque usus est*, eloquentiam celebrat. Nominatim insuper profitetur se assentiri *Cratero*, illius quasi in verba jurasset; una cum *Venusino Poëta*: cui *Crateri* testimonium adeo locuples est, ut *Pythagoricum* illud habeat, *Non est cardiacus*, CRATERUM DIXISSE PUTATO,

Hic æger ¹.

Multos prætereo Medicos celebres, *Cassios*, *Calpitanos*, *Aruntios*, *Albutios* & *Rubrios*, ut transeam ad *Augusti* tempora, quibus alios inter,

— velut inter ignes

Luna minores,

emicuit *Antonius* ille *Musa*, qui propterea quod ex gravi morbo *Augustum* exemerat, ingentem primò pecuniæ vim, magnos deinde à *Senatu* honores; & universo demum ordini Medicorum immunitatem vacationemque adeptus est. *Statuam præterea Romani*, juxta signum *Æsculapii*, ex ære collato illi statuerunt ².

Mitto viritim collaudare *C. Celsum*, *Scribonium Largum*, *Arcyona* & *Chariclem*; qui eodem illo *Augusti*, nec non *Tiberii* atque *Caligulæ* dominatu floruerunt. *Sileo Vectium Valentem*, *Xenophontem*, & *Alcontem* sub *Claudio Cæsare*. Taceo *Neronis* principatu cum *Statio Annæum Senecæ* familiarem; tum imprimis ipsius Imperatoris Archiatrum, *Seniorem* scilicet *Andromachum*, nostræ theriaces excogitatore. *Thessalum* denique transeo, qui cuncta Majorum placita delevit, & monumento suo JATRONICEN se inscripsit: ut ponam in medio *Crinam* illum *Massiliensem*, qui ex *Ephemeride Mathematica* ægros curando, *Thessalum* auctoritate præ-

1. 2. Sat. 3.

2. Suet. in Oct. Cap. 59.

præcessit. Nec prætermittendus est *Charmis*, qui ex eadem Massilia Civitatem invasit, merfit ægros in lacus, frigidâque etiam algoribus hybernis lavari persuasit. Denique, ut contraham, *illaudati*, sed nequaquam *innominati* recedunt *Tryphon*, *Meges*, *Ammonius*, *Euelpistus*, *Archigenes*, *Ruffus* & *Soranus*, uterque Ephesii; *Crito*, *Hermogenes*, *Andromachas Junior*, *Symmachus* & *Hermocrates*, quorum alii sub primis Cæsaribus vixerunt; alii verò sub Galba, Othone, Vitellio, Vespasiano, Tito, Domitiano, Nerva, Trajano & Adriano sese posteritati commendarunt.

Haud finirem, si Antonini Imperii memorabilia proferrem; tunc quippe temporis *Galenus*, trium deinceps Imperatorum Archiatros, tot Romæ mira loquutus est, totque miranda fecit, ut illius æmuli, ceu incantatorem & vatem γούτου τε καὶ μάντιν illum traduxerint.

Silebo itidem, innumeros illos Romæ *Galenus* æmulos, quos passim commemorat. De illis enim, quæ digna habentur memoria in historiam conferre si vellem, dies me citius deficeret, quàm illos collaudando finem dicendi facerem.

Hic igitur modus esto, ne longius excurrat Oratio, aliàs enim foret prolixitate tædiosa. Nolim ergo ætates ullas infra Galenicam illam, quæ in *decimum* ab U. C. seculum incidit, attingere.

Abunde est enim tot isthæc secula replicasse, quibus præclari Romæ Viri Medicinam fecerunt, nulla temporis intercapedine media, quæ Viris numerosis Arte Medica clarentibus caruerit.

Fal-

I Profitetur enim *Galenus* se Romam venisse primum, ætatis anno 34: At annus ille Galenicus, æræ Christianæ 164. erat, atque adeò initium fuit decimi ab U. C. seculi. Æra siquidem Christiana ab Urbis conditæ anno 752, (uti vulgo ferunt) computatur. Illis autem si addideris annos Christi 164, quibus *Galenus* Romam primum se contulit, consequens erit, *Galenum* Romæ primum vixisse anno ab U. C. 916. hoc est, ineunte seculo ab U. C. decimo.

G g g

Falissimum est ergo *Medicos unquam exulasse Roma*; & ab omni insuper alienissimum est veritate, fictum & chimæricum istud exilium, *sexcentissimum in annum fuisse prolatum*.

P A R S Q U A R T A.

Ecce itaque nostros calumniatores confutatos atque pessundatos: sed antequam, (*absit jactantia dicto*,) triumphans recedam, pressius illos stringam, dum illorum in Nos iniquitatis mysterium revelabo, atque sic Medicos ab illa, qua Nos injuria circumretire nituntur, plenius asseram.

Proferam igitur ex *Plinio*, verborum aucupia & literarum tendiculas, quibus, *specie veri*, incautos & illudere, & illaqueare student, *Romanum* scilicet *Populum*, *ultra sexcentissimum annum sine Medicis degisse*. E quibus verbis maligne lectis & dolose conglutinatis cum illis aliis, fraudulentur itidem & captiose expositis, *de Medicina damnata*, per sophisma *a conjunctione distrahendorum*, illud temere, seu potius veteratorie concludunt, *Medicos fuisse sexcentis annis Roma prohibitos*; perperam copulando disjungenda; & malitiose atque calumniose isthæc interpretando; dum illa in alienissimum à vero sensum iniquissime detorquent.

De Medicina damnata egimus abundanter, atque Verbi damnare, hoc in casu, vim omnem & genuinum sensum diximus esse, *culpare*; haudquaquam autem *in exilium agere*. Quibus profectò, auctuarii vice, sum & hoc additurus, *Plinium nullatenus scripsisse, Medicos Romæ fuisse damnatos*; sed præcise & aperte hæc publicis literis consignasse verba, *Populus Rom. Medicinam expertam damnavit*, id est, *culpavit crudeliorem illam, quam expertus erat Chirurgiam, quæ aspe-*

rius & immitius sæviebat in fauciatos. Sic certe purioris Latinitatis antiquissimi cultores, & *Tullius* ipse, eodem Sensu dixerunt *damnare moras*, *damnare tempora*, *damnare Naturam*, id est, improbare, arguere & reprehendere: Nullus enim, *quem sciam*, eo vesaniæ deductus est, ut *moras*, ut *tempora*, ut *rerum* denique *Naturam ipsam*, è mundo in *exilium* depelli secum reputaverit. Quid igitur ineruditè & falsò nobis obtrudunt Sycophantæ nostri, *Medicinam damnatam*, *Medicos in exilium datos* importare?

Nec istud alterum magis moror quod ex *Plinio* eruunt, quo imaginarii illius exilii sexcentos annos colligant. *Plinius* quippe nequaquam dicit, *sexcentis annis Roma Medicinam exulasse*, sed simpliciter *Romanum Populum*, *ultra sexcentimum annum*, sine *Medicis degisse*. Quibus profectò *Plinianis* verbis, argutulus licet atque veteratorius vitilitigator ex adverso mihi staret; nunquam tamen mihi probaret idem efficientes esse enunciationes illas, *Populum sine Medicis degere*; & *Medicos à Populo in exilium projici*.

Isthæc ergo *Plinii* verba cum ex se perspicua sint, atque apud eruditos, cordatosque Viros aliter prorsus quam apud conviciatores nostros audiant, me explanatore nequaquam egent: in illis igitur exponendis nullus ero. Verùm, *sed brevibus duntaxat*, ut *brevi huicce Medicorum causæ finem faciam*, in illius ætatis tam longæ, per quam sine Medicis Roma degit, genuinas & fonticas causas inquiram.

Primò quidem ex dictis hætenus luculenter patet, me nequitiam assentiri *Plinio*, *ultra sexcentimum annum*, *Medicorum absentiam proroganti*; modò quippe evicimus, *ineunte seculo sexto ab U. C. Græcos Medicos Romam venisse?* ac proindifitemur, stricte loquentes, nec seculum *inchoatum* pro *confecto* atque *completo* sumentes, *ultra sexcentimum annum*, sine *Medicis Romanos degisse*; desunt enim *anni sexaginta quinque ad sexcentos complendos*, tantum abest ut *ultra sexcentimum annum*, tempus illud protollatur.

Deinde, auctoritatibus si lis dirimenda sit, *uti profectò dirimenda est, cum sit quæstio facti*: *Plinius* etsi *Hercules* foret,

non *staret* contra duos. Ecce igitur illum *causa cadentem*, nam præter allatum *Cassium Heminam*, qui Plinii testimonium infringit; en & *Dionysius Halicarnassæus*, qui luculentam nobis fidem facit, vel *ipso seculo ab U. C. ineunte quarto* ¹ *complures Romæ Medicos* extitisse. Non erant ergo *Medici Romæ exules*, *extorresque*. Mitto & sequenti seculo, *Catonem* ante natum annis *quingenta octo*, ² *Æsculapium* fuisse decem *Legatis*, *Epidauro Romam* convectum, statimque in *Insula Tiberina Templum* atque *Flaminem* accepisse; id quippe argumenti evincit unice, *Populum Romanum Medicinam* *priscis temporibus religiose coluisse*, at invalidum est, *Medicos ut stabiliat suam Artem Romæ* *facilitantes*. Isthæc igitur missa facio, ut coronidis loco breviter aperiā, cur *seculis prope-modum tribus* ³, non vero *ultra sexcentessimum annum*, *Romanus Populus sine Medicis* *degerit*.

Et

1. Anno nimirum CCCCI, λοιμικὴ νόσος εἰς τὴν Ρώμην κατέσκηψεν &c. καὶ ἡ ΙΑΤΡΩΝ ἀρχὴν ἐπὶ βοηθεῖν τοῖς καμείοις &c. pestilens morbus Romam invasit &c. nec MEDICIS in tanta ægrotantium multitudine sufficientibus &c. Dion. Halic. l. X. Ab omni igitur veritate abhorret, in exilium illos exivisse.

2. Cato quippe natus est, Urbis conditæ anno DXX. Quum autem anno CCCCLXI, immedicabili peste devastaretur Civitas, aditis fati Sibyllinis, Æsculapium Epidauro, decem Legatis, Principe legationis Q. Ogulnio Gallo, arcessiverunt, & anno sequenti CCCCLXII. Romam illum advexerunt. Igitur inter Catonem natum, & Æsculapium Romam transvectum anni LVIII. effluxerunt.

3. Dionysius quippe Halicarnassensis, locuples nobis modò fuit testis not. I. plures Romæ Medicos, vel anno U. C. ineunte 301. Medicinam facitasse. Sed recens illos Romam venisse nunquam professus est; concludere fas est ergo, Romæ illos, vel seculo tertio degisse.

Imò rationi penitus consonum est, Romam ab omni ævo Medicis nequaquam caruisse: Quamvis enim primitus tales nusquam audierint, quales nunc Nostrates audiunt, sed Empirici duntaxat & arte rudes fuerint, nihilofecius Medicorum nomine veniebant.

Isthoc autem honoris epithero, illos si modo non dedignemur insignire, qui Medicinam licet non profiteantur; illius tamen ministeria, prout sorte cadit, varia atque varia subeunt, tot protectò primæ-

vis

Et 1°. quidem vetustiores illas ætates cuivis recolenti obvium est, longioris fuisse opus temporis usura, ut popellus ille rudis, recenique mœnibus conclusus, disciplinas amplexaretur. Quam ergo Civitate sua nondum donaverant Medicinam, illam profectò *Civitate sua non expulerunt*.

Est & altera perinde ponderosa ratio, is quippe populus nihil fuit primitèr quàm decoctorum, latronum, & erronum *militiæ singulariter addiētum agmen*, quod Romulus ex luco vicino, quem *asylum fecit*, non tam in *Civitatem* quàm in *Urbem* coëgit. Illis igitur seculis non unica *Medicina*, sed & reliquæ *Disciplinæ Liberales*, Populum inter Martiis quidem præliis ferocem, sed in Minervæ castris vecordem, incultæ jacuerunt, uti *Cicero*¹ atque² *Suetonius* super ea re conqueruntur.

Denique, cui Vestrūm, *Judices æquissimi*, in propatulo non est vilem illam & asperam hominum sortem, *laboribus duram & Bellonâ ferream*; quæque cibo utebatur facili, nec per artem, voluptatemque corrupto, sed qui nisi esurientibus placere non poterat; *sine Medicis minore periculo degere*, quam molles & effœminatos, qui umbratilem vitam agunt, & luxu diffluunt; qui *Curios simulant & Bacchanalia vivunt*; ἀσκησις γὰρ ὕγινης, ἀκοεὴν τροφῆς, ἀσκήν πόνων, *Sanitatis quippe studium est, non repleri cibis, & impigrum esse ad laborem*.

Ubi igitur, Populum inter bellatorem illum, diætæ tanta nondum fuit immoderatio, quanta subinde crevit; nec tanta

ta

vis ætatibus illis nuncupandî *venient Medici*; quot primitùs erant, qui, vel sibi, vel amicis laborantibus *Medico subsidio veniebant*, qualescunque demum fuerint illi vel *Summates* vel *Infirmates*, uti patet exemplo cùm Porcii Catonis, quem *Empiricum* mox positurus sum in medio; tum aliorum promiscue obviorum, qui *levi Medicinâ, levi morbo medebantur*, atque propterea *Medici à Medendo vocitabantur*.

1. Tusc. quæst. I.

2. Lib. de Ill. Gr. Cap. I.

ta fuit morborum luxuries. At crescente luxu, creverunt & morbi, supplicia luxuriæ.

Immunes erant ab istis malis, qui nondum se deliciis solve-
rant; qui sibi temperabant, sibi ministrabant. Iphis quippe
simplex erat, ex simplici causa valetudo.

At multos morbos, multa fercula fecerunt. Ex quo sci-
licet una gula terrarum, marisque vastatrix varia permiscuit,
& mille condituras excogitavit, non ad tollendam, sed ad
irritandam famem; necesse fuit ut ex illis inter se dissidenti-
bus, inconstans variusque morbus exoriretur, uti reapse exor-
tus est.

Dum igitur luxus nondum surrexerat in tantum, nec tam
latè sese sparserat, poterant Romanorum *vitiis simplicibus ob-*
stare remedia simplicia. At lubinde necessum fuit, tantò ope-
rosiora essent corporum munimenta, quantò valentiora qui-
bus petebantur.

Quæ igitur *Medicina*, ab initio paucarum fuit Romanis
scientia herbarum, quibus sisteretur sanguis & vulnera coi-
rent; illa certè eorundem luxurie, in hanc pervenit tam
multiplicem varietatem, quæ ipsos coëgit, artifices illos con-
quirere longe peritiores quam antea, quique non obiter &
inter alia, sed huic uni negotio intenti, corporibus meden-
dis unicè vacarent.

Primitus quippe *sibi ipsi Medicinam faciebant*, atque amicos
insuper morbis conflictatos curabant, sicut & posterioribus
seculis *Censorius Cato Empiricen fecit*; gloriabatur enim, esse
commentarium sibi, quo mederetur conjugii¹, filio, servis
& familiaribus.

Ro-

1. Recte *Plutarchus* Catonis gloriam illam taxat, καὶ γὰρ αὐτὸς τὸ
φαίνεται γεγενῆς ὁ Κάτων ἐκ ἀνεμέσθη. Suos etenim usque ad longam
senectam minime perduxit, nam uxorem & filium amisit, τὴν γυναῖκα
καὶ τὸν υἱὸν ἀπέβαλε. Nec mirum! Quis enim, uno collyrio morbis omni-
bus medeatur? Licet ergo pollicitis divitem sese extulerit Cato, re-
vera tamen jacuit vacuus effectis. Se quidem morbis immunem conser-
vavit;

Romanus ergo Populus morbis pressus, *Medicam Artem expetivit*, & *expetita ut potiretur*, *Medicos* non duntaxat *Indigenas enutrivit*; sed & *Advenas Græcos & Ægyptios admisit*; & *admissos*, honorificè *semper conservavit*; munificentissimis *præmiis donavit*; *tergeminis honoribus sustulit*; & *supremis denique laudibus prosecutus est*, tantum abest *ut illos unquam sua ex societate exterminaverit*.

E P I L O G U S.

Ecce igitur longè propulsatam à Nobis hostilem illam atque furentem *calumniam*, in illorum cerebro natam, qui vel *Samiorum*, vel *Abydenorum mores induerunt*, & *scelerata sua calumniandi consuetudine*, Nobis & hunc *aculeum*, *genuinumque dentem infixerunt*, sed quem *exemimus*. Nunc quippe liquet *falsissimum esse probrum*, quod criminosè in Nos immisum est, sed quod deinceps *ad sapientum aures non perveniet*; *morsum esse aspidis*, sed cui *medelam fecimus*; *hystri- cis esse setam*, sed quam ex corpore nostro extraximus. Uno verbo, *Hipponacteum esse de nobis præconium*, à Noctis & Erebi filia in Nos excogitatum, jactatumque, sed quod *Stygiis aquis uti dignum est unicè*, ita & à Nobis ex hominum mentibus ad Inferos relegatum est, ac proin, quod reliquum est negotii Nobis ab amplissimo Senatu dati ut exequamur, Oratio nostra hunc in Ornatissimum Medicinæ Candidatum

tota

vavit; sed id Plutarchus rusticum in illius primigenium corporis robur, potius quàm in Artis Medicæ peritiam ullam, appositè refundit: Adeo siquidem vivax atque salax extitit Cato, ut Senex licèt, Veneri tamen indulgere nequaquam desierit: gremio etenim suo meretriculam fovit, quæ compressus ergò, furtim ad ipsum itabat. Væ! Indignum facinus tam acerbo morum Censore, ἡγεῖτο γὰρ παιδίσκη, κρύφα φιλόωσεν πρὸς αὐτὸν, utebatur enim puella, quæ furtim ad ipsum accedebat, furtivæ Veneris ergò.

tota sese convertet. Nobis siquidem uti necesse, sic & volupe est debitis illum honoribus atque præmiis condecorare. Is quippe &c.

Habita in Illustri Præpot. Holl. atque Westphr. Ordinum Athenæo, ad Lauream Apollinarem in Joh. von Flamming, Francof. conferendam, Nonis Juliis 1671.

Paucis autem interjectis annis cum *Romanus* solenniter etiam Inaugurandus veniret, *Jura* vulgavit *Pathologica*, quibus εὐχαισικὸν præfixit fideliter hîc *recusum*. Sed alias *Epistolas*, hætenus invisas, Gratiis Ἀρχιᾶτρων etsi diffluant, *Vulcano* tradam, ne in vulgus emissæ φιλαυτίαν redoleant. Unus interim *Jacobus Sponius* mihi sit *instar mille*, *Miscellaneor. Antiquitatis Eruditæ Sect. IV. p. 145.*

VIRO INCOMPARABILI,
D. CAROLO DRELINCURTIO,

Philosophiæ, ac Medicinæ Doctori Celeberrimo,

Galliarum Regis

Consiliario, ac Medico Ordinario, Practico olim
apud Parisienses felicissimo, nec-non Celsissimo
gl. m. Principi de Turenna

*A Consiliis Medicis, atque Medicorum Castrensum
in Belgio Comiti,*

Nunc verò,

In Academia Lugd. Batava Medicinæ Practicæ, &
Anatomes Professori Ordinario,

Patrono, & Præceptori meo,

Omni quo decet honore Venerando.

Medicis studiis in hac celebri Academia colophonem impositu-
rus, atque pro gradu disputaturus, ut more Majorum A-
pollinei honores in me conferantur, diu dubitavi, qua occasio-
ne & argumento propensam animi mei erga tua in me beneficia in-
clinationem testarer. Tandem mearum partium existimavi, has
theses, tenui vena exaratas, Clarissimo tuo Nomini inscribe-
re. Sed cum propter virtutes & insignem artium scientiam No-
men tuum perpetuum sit & perennet, iubens agnosco me toto cælo
aberrare, quod nec magis sufficiens, nec clarius argumentum dispe-
xerim. Magna est, non sine rubore fateor, temeritas mea, sed
intra tuam opinor humanitatem & clementiam. Persarum Re-
ges aquam è profluente, & hortense pomum propitii excipiunt. I-

Hh h

dem

dem mihi de te spondeo, minima quæque animi grati signa te non aspernaturum, præsertim ab illo procedentia, qui tuas virtutes, tuam benevolentiam, & tuum erga me studium, constantissima fide, ad ultimum, & si posset ultra, vitæ diem culturus sit.

Quid ergo superest, quàm ut ego disputationis aleam subiturus, patrocinium tuum implorem, quod mihi Romæ, quondam rerum Dominæ, nutrito, sed Lugduni apud Rhenum tuo ductu atque auspiciis artem Phœbæam edocto, non denegabis; qui Populares meos Romanos, & Græcos in Quiritum civitate praxin exercentes disertissima Oratione protexisti, & à gravi calumnia, quod sexcentis annis Româ exulassent, non ita pridem vindicasti. Hoc non denegabis mihi, profitenti se totum tuum esse: hoc non denegabis illi, qui publice testatur, omnia illa non aliundè quàm è locuplete tuo penu esse deprompta, quæ deinde vel praxi, vel studiis moliturus sim. Vive diu felix, Vir eruditione & animi dotibus incomparabilis, & quos in hoc Athenæo, toto terrarum orbe celeberrimo, rem Medicam bene prospereque administrando annos insumis, feliciter imple.

Dabam Lugd. Batav. octavo Julii. Anno Renatæ
Salutis MDCLXXVII.

Amplitudinis tuæ

Devotissimus Cultor,

JOSEPHUS CONSTANTIUS, Romanus.

m.a.4

CAROLI DRELINCURTII

DE

Conceptione

ADVERSARIA.

*Disce , homo , de tenui constructus pulvere ,
qua Te*

Edidit in lucem conditione Deus.

— ἀκολάστου

Λαγνείας γέγονας, ἔμιαρᾶς ράνιδ.

— *ex immodesta*

Libidine natus es, ἔμ ex fœda gutta.

LECTORI SALUTEM.

Quoniam apud Typothetas hîc obtinet ut maculosa quævis, festinanti calamo discipulorum excepta, publici fiant juris, inscio Auctore, satius esse duximus prævenire quàm præveniri.

Tibi ergo, Candide Lector, hæce qualiacunque, discipulis olim dictata, solisque prototypi nævis culpanda, rogemus, consecramus.

Η' ἔχ

ὥσπερ γάλα με ἠμελξας, ἐτύρωσας

δέ με ἴσα τυρῶ;

Nonne

sicut lac fudisti me? Et tanquam

caseum coagulasti me?

Job. Cap. X. v. 9.

Nobilissimo & Amplissimo Viro

D. DANIELI VAN WYNGAERDEN, Baroni de Wyngaerden, Benthuyſen, Ruybroek &c. Domino de Werkendam, Moermond, Renesse, Zuyland, Noordwelle &c. Equeſtris Hollandiæ Ordinis nomine ad conſeſſum Celiſſimorum Fœderati Belgii Ordinum Generalium Delegato, molium urbis Woerdæ & ſoſſarum totiusque territorii Præfecto, in ſuprema molium Delflandiæ Curia Aſſeſſori &c.

CAROLUS DRELINCURTIUS

S. P. D.

Injurius forem in illam humanitatem qua me paſſim proſequi minime gravaris, *Vir Nobiliſſime*, ni publicum apud poſteros animi mei grati ſymbolum deponerem.

Velim itaque ſciant omnes, qua fueris hactenus in me benevolentia, & qua ſim in te multiplicis accepti beneficii gratia. Eâ nimirum animi excelsitate præditus es, ut tibi infimos, ac etiam impares quippiam redhoſtiendi, bonitate & beneficentia devincias.

Mihi igitur cum ad remunerandum nihil ſuperpetat præter voluntatem, illam certe omnem in votis repono, ut longævam tibi Deus atque ſalubrem largiatur vitam in familiæ tuæ ſplendorem atque proſectus, in Reip: commoda & in Acad: decus. Vale.

Dabam Lugduni in Batavis Kal. Majis clōlo c LXXXV.

NEO-

NEOTERICORUM

super Fœtus

Humani Conceptione Hypotheses atque Dogmata, ab ipsis perperam vel concepta vel fota.

CUrare quod quisque dicat stultum est: Sententias igitur potiores enarro, reliquis omissis. In quatuor illæ classes digeruntur; Prima est de Conceptu è semine nullo & sanguine nullo: Secunda de semine uno & altero; Tertia de semine vel masculo, vel utroque cum sanguine menstruo; Quarta demum est de semine fœmineo solùm, citra masculum permanens.

Quinta quondam, quiescente post fata livore, numeranda veniet de semine maris unico, citra fœmineæ vel semen strictè dictum, vel sanguinem.

C L A S S I S I^a.

five

*Dogma primum, de conceptu sine sanguine atque citra semen
permanens ullum ex ipsis Clariss. Harvei verbis,
quibus hodie, indictâ causâ, tot
homines auscultant.*

Exploratum est nec *spermate maris aut* ¹ *foeminae* in coitu projecto, nec ex *ambobus simul mistis*, nec è sanguine menstruo oriri foetus; nec protinus à coitu *conceptus* ² aliquid necessario constitui. Semen enim masculum *uterum* ³ nusquam ingreditur, sed illum duntaxat contagio quodam *afflat* ⁴ & nullo sensibili corpore agente prolificum reddit, virtute veluti magnetica, qua accepta *plasticam* ⁵ uterus generandi potentiam exercet, similemque sui procreat. Atque adeò conceptio fit in utero naturalis sicut in *cerebro* ⁶ fit conceptus ani-

ΕΠΙΧΕΙΡΙΣΙΣ.

1. **D**ogmatis illius sex Hypotheses esse liquet, primum semine nullo, vel solo, vel misto foetus corporari, atque adeò supponunt — —

2. Post coitum nihil quicquam conceptus statim constitui.

3. Semen maris in uterum nusquam impelli.

4. Semen maris suo duntaxat afflatu uterum foecundare.

5. Vim *plasticam*, uti loquuntur, utero tribuendam venire, & quidem ipsi non *intrinsecam* sed *extrinsecam*, ab aura scilicet feminis masculi deciduam.

6. Conceptionem omnem in utero, perindè ac in cerebro, incorpoream esse,

Verum, quum vetus istæc fabula tota, jam olim à *Galeno*, atque recens etiam ab acutissimis Viris *Plempio*, *Fabro*, *Orchamo*, *Diemerbroekio*, *Bartholino* &c. sit penitus confossa & explosa, actum esset agere si illi rursus confutandæ multus immorarer. Deindè, quum veritas sit una, & illa una ita recta sit ut nihil nisi rectissimum ad illam

animalis, & ambæ conceptiones sunt prorsus immateriales.

illam sese referat, consequens est ut obliqua sex isthæc, & subsequencia quævis alia detorta, haud aliter deprehendam quàm Physicas super Humano Foetu veritates, cum Publico deinceps si communicem. Illæ enim cum rectissimis naturæ regulis ad amussim quadrant, atque adeò transversa quævis protinùs prodituræ sunt.

C L A S S I S II^a.

five

*Dogma secundum de conceptu è seminibus utrisque
juxta A: Everhardi sententiam.*

Conceptio spirituum est, prolificorum *utriusque sexus*¹ in substantia uteri facta *conspiratio*² atque combinatio, qua spiritus genitales fermento suo membranas uteri porosiores efficiunt & succum parti *proprium* & *inhærentem*³ convertunt in *liquorem*⁴ albidum, glutinosum & spirituosum, qui per membranarum uteri poros *transudans*⁵ sensim circa ejus substantiam *interiorem*⁶ colligitur, posteaque *tunica*⁷ obducitur, atque sic liquor albugineus ac lentus *tenui membrana*⁸ inclusus dilata-

E' πικρῶς.

Erroneas Hypotheses decem hîc agnosco.

1. Quòd spiritus prolifici ab utroque sexu dimanent.
2. Quòd spiritus isti conspirent, idque non in uteri cavo, sed in uteri poris.
3. Quòd succus, utero proprius, in utero fingatur inhærere.
4. Quòd succus interpolis ille toties alteretur.
5. Quòd extillet ab uteri poris in uteri cavum.
6. Quòd in utero sensim colligatur.
7. Quòd inibi tunicam induat.
8. Quòd isthæc tunica simplex existat.

latatur & colliquescit, quo mediante liquor hic fusus ac ductilis promptissime *auscultat* ⁹ legibus *facultatis* ¹⁰ *naturalis* spiritibus prolificis insitæ, quæ materiam nascituri foetus diversimode dividendo, ac figurando adornat in corpus humanum.

9. Quòd illius tunicæ liquor auritus sit & obediens Legi.

10. Tandem, quod lex isthæc Architectonica à naturali quadam facultate fanciatur.

D O G M A 3.

De semine rursùm uno & altero, è Clar: Whartoni mente.

Semen mulieris non in uteri cavitatem, sed in *solidam* ¹ ejus substantiam derivatur, ut ibidem, cum virili mistum, uterum quasi terram præparet & subigat. Illis enim seminibus *imbibuntur* ² uteri tunicæ atque sic emolliuntur & *præparantur* ³ ut embryo radices suas quasi in iisdem defigat, è quibus postea alimentum *attrahat* ⁴. Semina insuper isthæc uterum ità disponunt ut succum nutritium è vasorum uteri extremitatibus exudantem per vasorum chorii extremitates assumat. Utero autem ad hunc modum præparato, semen
five

Εἰς μίαν.

1. Id etiam dogmatis propter sex causas à nobis repudiatur, primum, quòd semen mulieris excludat ab uteri cavitatem.

2. Quòd uterum imbibi putet illo semine foemineo poros uteri subeunte.

3. Quòd semen foemineum illud suam operam conferat ad uterum præparandum ut embryonis radículas excipiat.

4. Quòd radiculis embryonicis alimentum *attrahi* velit, atque adeò Hippocrateam illam *attractionem*, à Platonice in exilium pulsam, ab exilio revocet.

sive conceptus paulatim incipit *parietes* ⁵ ejusdem deserere seque in cavitatem ejus conglobare, *ovumque* ⁶ *ibidem*, sive primum foetus rudimentum formare.

5. Quòd conceptum doceat parietibus uteri primitus quidem vel adhærere, vel illis saltem contiguum esse, sed ab illis postea deflectere.

6. Demùm, quòd Ovum embryonicum formari statuatur è conglobatis in utero seminibus.

D O G M A 4.

De semine pariter utroque, Clariss: Scriptore *Joh. Riolano*,
Joh. Filio.

Utrumque semen, virile & muliebre, cavitate uteri exceptum & comprehensum, *Ovo simile* ¹ *est*, cujus corticem refert *uterus* ², seminis vero *excrementum* ³ albuminis & vitelli rationem habet, seminis autem portio nobilior *chalazas* exhibet, è quibus *corporatur* ⁴ pullus. Certum est enim & indubitatum è *chalaza* ⁵ pullum procreari; *Vitel-*
lum

Ε'πιχειρησις.

Istud Dogma vitiis septem apud me laborat.

1. Quòd non agnoscat semen foemineum solum & per se, atque ante ullum virile semen sibi permistum, verissimum Ovum esse; propriisque pelliculis conclusum.

2. Quòd corporis illius Ovi-formis corticem agnoscat uterum esse, non vero foeminei Ovi membranulas.

3. Quòd seminis excremento nutriri statuatur embryonem.

4. Quòd feminum, non verò seminis virilis unicè, nobiliore parte foetum corporari doceat.

5. Quòd *chalazis* pullum procreari velit. Illæ interim subventaneis Ovis etiam insunt: In Ovis verò foecundis totæ diutule supersunt, post pullum integrè formatum.

*lum*⁶ verò & albumen cedere & faceffere in alimentum pulli.

Hoc pofito fequitur in femine humano duplicem fubftantiam contineri; unam puriffimam & paucam, è qua conflatur corporatura; alteram excrementitiam copiofiorem, quæ cedit in *alimentum* & incrementum corporaturæ, vel in alios ufus convertitur, putà ad productionem *membranarum*⁷ genituram involventium.

6. Quòd vitellum cedat in primam alimoniam pullo, ante albumen.

7. Denique, quòd membranas foetus ab excrementis repetat femininum utriufque parentis, non verò ab ipfismet primævis Ovuli pelliculis, è testibus in uterum propulfi,

D O G M A 5.

*De femine rurfus utriufque parentis; Fabulatore
A. Paræo.*

Semen utrumque utero exceptum, non loci¹ modò, fed & fanguinis & *spirituum*² *vitalium* influentium occasione bullit & tanquam fermentatur, moxque in *tres bullas*³ *furgit*, bullis fimiles, quas *aqua*⁴ *pluvia* fuo in flumen illapfu excitat.

Ε'πίλογος.

Hic rejicio 1°. Calorem uteri alium effe à calore fanguinis & spirituum quibus perfunditur.

2. Sanguinem & spiritus vitales influere in semen recens utero conceptum.

3. Tres bullas in uno eodemque corpore fluido, atque spiritibus mobiliffimo, diftinctas exurgere, ac etiam confiftere, nec mentis, nec corporis oculis unquam percepi. Necelfum eft enim ut spirituum irrequieto motu revolvantur in feffe atque confundantur. Immo, aquæ pluvialis productæ bullæ, *spirituum* licèt *exfortes*, vix affurgunt, quin deprimantur atque conflaccefcent.

4. Quænam analogia eft, quæfo, inter aquæ bullas spirituum
necficias

tat. Ampullæ illæ trium & principum viscerum hepatis nempe, cordis & cerebri concretiones quædam & inchoatæ ⁶ deformationes existunt.

DOGMA

nescias & inertes, atque seminis stricturas spiritibus foetas & activissimas, quibus tandem variè motis atque concretis mirificus ille compingitur embryo, totius mundi futurus epitome.

5. Tanti valuit apud Scriptores præconcepta mens de tribus Microcosmi Reginis, quas Rectrices vocant Facultates, ut illarum unicuique sua fuerit assignanda Regia & quidem in nobis embryonibus primitus extructa. Sed, an non triplicem illam Chimæram triplicibus illi viderunt oculis? Tres nempe bullas embryonicas, super quibus æque firma Basilicæ cordis, cerebri, jecorisque fundamenta ponuntur, ac firmiter & inconcussè vel super aquis, vel super bullis ædificatur. Perperam igitur mirabilibus istis bullis tribus, ceu Regibus ternis Orientibus, totus assurgit neoteriicorum chorus Arch: Piccolhominus, Andr: Laur. Felix Platerus &c.

Immò rursus neoterici bullas istas immeritò sibi vindicant, nam Græci, Arabes, Barbari atque terribissimi quique Scriptores, longè ante Paræum & ejus sequaces, bullas istas plenis suis buccis ita sufflant ut illis totæ Medicorum aures circumsonent. Quùm verò sciam sine igne fumum esse nullum, cupido me incessit Microscopiis rem attentius explorandi. Tunc itaque, vigentibus oculis, bullas equidem embryonis crystallinas esse atque triplices luculenter deprehendi. Sed, tantùm abest ut illæ ternariæ crystallò suâ totum vel embryonis, vel viscerum ejus trium, systhema constituerint, ut illas e diverso clarissimè secreverim, in embryonis apice, ab oculorum punctis, ac etiam à partibus subjectis, præsertim à cordis, jecorisque primordiis.

Quid ergo fuere mihi tres illæ crystalli? En profectò mysticæ naturæ secretum involucro sacro hætenus tectum, feliciter scrutatus sum. Duas quippe crystallos, ab oculorum tergo utrinque micantes, geminos esse detexi cerebri lobos, tertiam verò crystallum prioribus illis omninò posticam atque contiguam, Cerebellum esse clarè distinctèque judicavi.

6. Atque sic, mi Ambrosi, ternis bullis, aquâ fluxilioribus, totum deformat mirificum illud nostræ Conceptionis opus.

D O G M A 6.

*De feminibus attractis, Narratore Clar: Viro
Tho. Bartholino.*

Actio uteri & usus est *attrahere* ¹ & retinere semen muliebre à testibus *expulsum*, & virile à pene *injectum*. Hoc utrumque, inquam, semen in fundum trahitur, retinetur, conservatur & fovetur, unde Conceptus.

Utriusque autem semen debet esse foecundum virtute *Plastica* ² à toto decidua. Masculum quidem *formam* ³ dat *animatam*, illam autem semen foemineum suscipit. Seminum verò junctorum calori interno calor uteri externus se jungit & virtute *singulari* ⁴ vim illam *insitam* & plasticam *suscitat*

E' πίνξις.

I. **A**lii *attractionem magneticam* utero tribuunt, quâ tantâ polleat ut feminis desiderio totus in partes obscœnas provolvatur, & ei obviore, *quasi manu*, id excipiat, aut potius arripiat. Exindè est ut fabulati sint uterum *sepius* in balneo semen virile, falaci prius masturbatoris manu eò coniectum, attraxisse atque fovisse in foetum. Immo, dogma suum ut stabilirent, apud avidum genus auricularum, uterum dixerunt, attractionis potentioris ergò, cucurbitulæ Medicæ formam nactum esse, ac idcirco virile semen è sua cervice haud secus alligere, ac è profundis cuniculis serpentes cervus allicit narium inspiratu. At ego, sanè, semen utero *trahi* perindè putem ac intestinis clysteres, urinam vesiçâ, sanguinem arteriis, aërem pulmonibus &c. Verum, Clariss: hicce meus Auctor, quò citiùs semen in uterum peringat, utero *trahi* non vult unice, nam in illum partim à *testibus expelli*, partim verò *penè injici* proficetur.

2. Hic mirari subit feminis utriusque *plasticam* virtutem exolevisse nondum. Me quod attinet, si qua talis *plastice* sit agnoscenda, illam unam profectò uni masculo femini, non verò *utrique*, singularim adscribo.

3. *Masculi feminis formam animatam* dùm hîc docemur, vereri est omninò ne Lectoris mentem, impia subeat ulla cogitatio *de semine animato*, deque *animabus*, in nos *ex traduce* deciduis.

4. Erroneum est apud me *virtutem singularem* utero tribuisse, illam-

tat 5 ad opus suum perficiendum, modò nobis non satis cognitò.

lamque penitus distinctam ab ejus complexu, fotu atque nutrimento: Nam, brutas animantes ut fileam, extra uterum formatas & alias, an non ipsi humani foetus, citra corporis uteri virtutem ullam, in uterinis tubis non solùm concepti, sed & foti sunt novimestres, modò à nobis enarratò in *Perioche* 22. *Syst. de hum. fetu.*

5. Somnio mihi & anilibus fabellis propius id videtur quàm vero, vim uteri, singularem, vim alteram, *singularem etiam, sed in spermate veterinosam*, excitare, ut excussò veterinò sese impigrè studiis Architectonices tota tradat.

D O G M A 7.

*Super seminibus iisdem, seminatore Celeberr: D.
D. Fernelio.*

Uterus foecundus *ingenita vi*, ¹ quæ alteri nulli parti est concessa, *sopitam* ² seminis vim & delitescentem in eo potestatem excitat & ad agendum extimulat ut energiâ fiat & dicatur. Tunc temporis semen opus aggreditur & suscipit, quod antè nusquam agere potuisset: alioqui enim mas solus *in* ³ *seipso* generaret. Itaque seminis potestas in actum erumpit & exsulcitur uteri vi, atque ea ipsa exsuscitatio conceptio est.

Pri-

Ε'πίκερσις.

1. En rursus utero *vim insitam* de qua Dogmate præcedenti p. 4°.

2. En insuper Plastice nostram in priorem relapsam Veterinum. Est igitur iterum excitanda, ut omni deposito *lethargo*, sive operis sui *oblivione pigra & inertis*, embryonis moleculam mirando extruat artificio.

3. An ergo, quia mares extra se generant, *lethargicum* semen habent? Sed amabo! An ferax ipsis ager est, quem sua imprægnent sementi? An deinceps nutrimentum ipsis suppetit, quò sementim illam

Primum itaque uterus semen ⁴ *attrahit*, attractum continet, contentum concipit: haud secus ac ventriculus tractum contentumque alimentum conficit: ut enim concoctio ventriculi, sic conceptio uteri *propria* ⁵ *est actio*, quâ ambo semina mutuâ amicitia tanto complexu junguntur, vereque permiscuntur, ut fiat amborum *vis* ⁶ *unica* eademque natura, è *Lib. VII. de Hominis procreatione cap. octavo atque nono, cujus utriusque contextum peropportune atque fideliter conjunxi.*

illam, *minimè factam*, alere queant & embryonem atque foetum promoverè? Mas itaque nusquam generat in se, non defectu energetici principii; sed defectu loci, quò semen suum istud *energeticum*, nec uspiam veterinosum, excipiatur, foveatur & alescat.

4. Perindè scilicèt semen *trahit* & sibi inserit uterus, naturæ humanæ feracissimus agellus, ac sementim aliquam quisque ager è factoris manu atque sacculo, magno imperu prolicit ac in sese recondit.

5. Videsis Paragr. 4. *ἐπιχειρῶνς β.*

6. Quantum abludam ab illa sententia abundanter liquet è *systemate* meo, præsertim è *Perioche* 30.

D O G M A 8.

De seminibus pistis, Pistore Nobis Plazzono.

Muliebres testiculi virilibus multò minores & frigidiores, undè etiam semen generant tenuius & aquosius, ut ex hoc tenuiore, tanquam ex ¹ *aqua*, & è masculo crassiore, tanquam *farina*, ² fiat quædam velutì pasta à *vi prolifica* ³ deprendenda & in utero fermentanda ad prolem suscipiendam.

CLAS-

Ε'πίχειρῶνς.

1°. & 2°. Isthæc comparatio crassa tam obesæ naris est, ut illius me pudeat omnino. Tales enim præcordiorum humanorum pinfores fervili pistrino longè sunt digniores, quàm Hippocrateò Libertatis pileolo.

3. Vim illam *prolificam*, quam alii *plasticam*, genitalem, formativam, *enthæam* & *architectonicam* vocitant, jam pridem exploravimus *Dogmate* 1°. *Paragr.* 5°. & *Dogmate* 2°. *Paragr.* 2. & 5. Nec-non insuper *Dogm.* 7. v. 2°.

C L A S S I S III^a.

five

Dogma novum de conceptu è semine masculo menstruum sanguinem colliquante, liquatore atque fusore Hier: Barbato.

Semen ab arteriis uteri *exugitur*¹, quibus menstrua evacuantur, ibique mistura fit, & à *maris*² semine, ut efficiente, menstruum imprægnatur ab arteriis *fusum*,³ & in utero deinde concurrit.

Ε'πίκειται.

1. **A**rterias plenè distentas, perennique sanguinis impulsu turgidas, quicquam *exfugere* prorsus implicat.

2. Fœminei seminis ne gry quidem meminit Auctor; atque adeò mihi planè latet an illud concurrere velit cum semine maris atque menstruo, ut è tribus illis commistis monstrificus exurgat embryo.

3. Dubio procul hic scriptor campanæ pulsum audivit, sed nescivit ubi pulsaretur. Quippiam scilicet de *colliquamento* subaudit; sed plenis auribus id nequaquam hausit. Ignoravit nimirum quale illud esset, ac undenam oriretur.

D O G M A IO.

De conceptu è semine maris menstrua coagulante, Cascario nobis Clariss: Joh: Hornio.

Ut artifex è ligno facit scamnum, ità semen masculum postquam in locum suum, tanquam in officinam fabrillem

Ε'πίκειται.

Peripateticum istud dogma Scriptoribus omnium ordinum acceptissimum est. Ex illis autem benè multis recentissimum elegi, quo plenius atque firmitus id adstruam, Neotericos scilicet Majorum nos-

Kk k

tro-

lem venit, evocat è vasis sanguinem, è quo facit partes omnes, sanguinem maternum actuando & coagulando, non secus ac coagulum in lac agit, vel fermentum in massam panis.

DOGMA

trorum plurima *Vera* repudiare, plurima verò *Falsa* deosculari. Istis prælibatis —

Notandum est rudem illam atque crassam comparisonem *coaguli* & *lactis* cum *semine virili* & *sanguine femineo*, nullum unquam foetum tot mirificis particulis divine discretum; sed rudem omnino indigestamque *molam* Nobis ob oculos jugiter posituram esse.

Isthæc enim *Aristotelis* atque *Cl. Alexandrini* hypothesis de semine virili coagulante, *coaguli more in lac injecti*, tota via aberrat ab illo mirifico atque coelesti *Jobi*, *Hippocratisque Coagulo*, quod uni masculo semini intra foeminarum *Ovula* concrefcenti venit ad scribendum. Id ipsum in meis *Adversariis de foeminarum Ovis* y. 17. ac insuper in meo de *Humano Foetu Systemate*, in *Perioche* 30. insinuavi.

Rursus itaque notandum est, *semen maris* aptius esse longe ad maternum sanguinem spiritibus suis vivacissimis attenuandum atque fermentandum, juxta analogiam de fermento intra subactam farinae massulam, quam incrassandum atque compingendum, juxta dissimilem istam coaguli similitudinem cum semine Virili.

Nihiloteciùs, somnium istud de hominibus masculo semine & sanguine muliebri concretis, ita demulsit delirorum mentes ut eò vesanix fuerint abrepti, se pygmæos atque gigantes, rerum ingentium molitores atque maximarum etiam patratores, è semine virili suscitatuos. Equino scilicet ventre masculum sperma digerunt primùm & exaltant: deinceps verò, sanguine muliebri cautè atque prudenter irrorant atque nutriunt, donec in verum ac vivum infantem excrefcat. O vefanas hominum mentes! O pectora cæca & dæmonum præstigiis irretita!

D O G M A II.

De sanguine menstruo seminibus animato atque sic Embryonis formatore, Plaste nobis vivifico Fortunio Liceto.

Sanguinis menstrui usus sive operatio ejus est, ut *commistus*¹ cum utroque semine primum indè *animam*² spermatum *recipiat*³ & conceptum *instituat*⁴. Deinde verò ut illius partes delineet atque *determinatè*⁵ disponat.

CLAS-

Ε' πίνξις.

Istæ sententia contextibus *Liceti* sicuti resultat, ita certe portentis tota horret, cujus hæcce paucula horridiora sunt.

1. Scilicet sanguine menstruo semina permisceri. Delirantium enim illud est visum prorsus horrendum.

2. *Seminibus animam* ascribit, vegetativam nimirum atque sentientem; rationalem quippe ab ipso Deo alibi repetit.

3. Metempsychosin excogitat, ipsi Pythagoræ ignotam, e seminibus nempe parentum ad sanguinem menstruum; atque adeò utraque seminum anima, *sentiens ipsi dicta atque vegetans*, ab utroque semine secedit & in sanguinem matris unicè transmigrat.

4. Ex utraque seminum anima commista communem unam, illamque prorsus mirabilium effectricem, exurgere delirat; ———

5. Etenim, mirificum sanguinem istum, duplici nunc anima perfusum, partium singularum non modo rudem delineatorem esse somniat, sed & illarum cum determinatione quadam dispositorem industrium esse atque prudentem comminiscitur.

C L A S S I S IV^a.

five

*Dogma duodecimum de Conceptu semine ab uno, illoque
fœmineo & Oviformi per irradiationem ab aura
seminali mascula intra ipsum Ovarium.*

Testes mulieribus profectò multùm conferunt, nam ab ipsis
totum ¹ generationis opus materiale dependet. Quod
enim

Ε'πίκλειος.

i. Præceptoris Discipulorumque scriptio tota vitiis scatet enormi-
bus; sicut è meo Systemate de Fœtu, *quod purus putus est Na-
turæ liber exscriptus*, luculentissimè constat. Interim, fœmineis Ovis
spiritu perinde cassis & inertibus ac Ovorum albumen, hîc dero-
ganda prorsus est embryonis corporatura, quæ unicè masculo semi-
ni spiritibus turgido & activo venit irroganda.

Perexiguus deindè liquor Ovuli *totam* generationis materiam sup-
peditare nequit, quin universus exhauriatur, atque adeo quin re-
cens formatus embryo prius arescat & extinguatur inediâ intra pel-
liculas Ovi consumti, quam ullâ vel à vasis umbilici, vel ab ute-
ri madore nutritiâ lymphâ rigetur atque restauretur.

Accedit Ovulorum in fœminis analogia cum reliquis Ovis uni-
versè. Sic v. g. *ne gry quidem è toto materiali Ovi*, prout à gallina
conceptum est, pullum constituit; sed universum pulli systema u-
nico germi galli refertur acceptum. Quidni ergo hac analogia
doctus securè proferam Ovula fœminarum nullam omnino confer-
re *materiam* ad embryonis stamina nectenda, sed illa singula ab uni-
co virili spermate connecti? Sicut itaque solo germine galli, citra
chalazas & albumen atque vitellum pullus exurgit, Ovi sui *mate-
riali* nutriendus, ita prorsus è virili semine tantum citra ullum al-
borem ovuli fœminei consurgit embryo, Ovuli materni sustentan-
dus illo *liquore*, quem semen verum atque genuinum esse perhibent,
& de quo hic legere est v. 2. Pag. 445.

Talis insuper analogia in ipsis feminibus ubique deprehendenda
venit. Vegetantia quippe nequaquam assurgunt è seminis sui pul-
pa;

enim est Ovarium in Oviparis, id sunt testes muliebres, utpote qui *perfecta* ² *Ova* intra se contineant, humore scatentia &

pa; sed è gemmula pulpamento innata.

Pariter rursus, sicuti gemmula quævis inditum sibi primævum nutrimentum habet ab illa pulpa; ita omninò gemmula quævis embryonica viri, masculum scilicet fœcundumque semen uterò susceptum, insitum requirit ab Ovulo fœmineo nutrimentum. Concludere est igitur τὰ σπέρματα πάντα ἔχειν πνὸς τροφὴν ἐν αὐτοῖς, καὶ συναποτίκτεται τῇ ἀρχῇ, καθ' ἃς ἐν τῇς αὐτοῖς, semina quævis aliquid in se alimenti continere, quod una cum generandi principio natura profundit, sicut in Ovis.

Est itaque procul omni vero Providum illum vegetabilium atque brutarum animantium Educatores & Altorem minimis illis vegetantium apicibus pullulaturis; ac minimis etiam vel insectorum Ovulis, vermiculos exclusuris, nutrimentum indidisse primævum, nequaquam verò suorum Operum complemento prospexisse, alimoniam nimirum primigeniam embryonis in utero concresecendi.

Sicut igitur in istis innatum illud alimentum prorsus est à generante principio distinctum; ita certè recens omnis in Ovulo concretusembryo, futurus quondam naturæ totius mirificum exemplar, primigeniam suam alituram habet à vitæ suæ principiis energeticis longè discrepantem. Deus ergo, ut id medullitus inculcem, nullum embryonem providentia sua constitutum nudè abjecit. Nullus quippe compingitur unquam nisi in media Ovuli lympa, embryonum profectò perindè nutritiâ, ac vel Ovorum liquor pullitiei genuinus altor est; vel vegetantium in obvio quovis semine pulpa germinis sui nutritrix est primæva.

2. Immò, *imperfecta* sunt omninò, siquidem masculo germine carent, nec ullo fotu quicquam procreare queunt. *Vera* quidem *Ova* sunt, sed irrita atque subventanea, *incompleta* scilicet ac *infœcunda*, nec prius *perfecta* dicenda veniunt, quam in uterum propulsa masculo semine compleantur atque fœcundentur.

Ovum ergo fœmineum, etsi nulla polleat energia ad embryonis compagem, nihilominus, perindè *verum* est *semen*, ac *Ovum* è gallina sola *verum* est *Ovum*.

Vel aliter, fœminarum *Ovum* æquè mihi *verum semen* est ac triticum v. g. in horreo sæpius inversum, gemmulaque privatum, *verum triticum* est, ac ejusdem cum altero pretii ad panificium.

Vel aliter adhuc, *Ova* fœminarum, etsi virtute genitali minimè valeant, *vera* tamen *ovula* sunt, sicuti semina quævis obvia à formicis recondita & apice suo genitivo minuta, *vera* atque genuina semina meritò dicuntur.

& pellicula³ propria circumcincta.

Istis Prodrumi Horniani Placitis Discipuli quique certatim suffragantur, præprimis verò Kerckringius hisce verbis.

Semen virile per *tubas*⁴ *cæcas*⁵ Fallopianas circumductum pervenit ad testes & ibi cum⁶ *Ovo*, eodem modo ac in cæ-
te-

Atque sic omninò Codicibus Sacris sua *de fœmineo semine* constat auctoritas, quam vel minimum defugisse, mihi summa religio foret.

Tota igitur indole completum Ovum atque perfectum ab incompleto ac imperfecto diffidet. Ovum quippe completum mixtum est ab utroque parente prognatum, è cuius advenâ germine exoritur animal, ex innato verò liquore primitus nutritur. At incompletum & imperfectum, nec non ex sese prorsus infœcundum, mixtum est è fœmina deciduum unicè & aptum natum ut vivifico semine masculo prægnans, animal in sese conceptum aliquamdiu sustentet. Non ergo generamur *ex Ovo*, sed *in Ovo*, animantium omnium primordio communi, nequaquam verò pennigeris singulari, sic itaque — — — — —

Et genus omne Hominum, mediis in partibus Ovi,

Ni sciret fieri, quis nasci posse putaret?

3. Fœmineis *Ovis* pelliculam tribuere, eamque densam atque fortem, quæ tantum possit quantum duæ, rationi & experientiæ adversari est. Etenim quò porosior esset *Ovuli* tunica atque masculo semini patentior, tenuem illam oportuit esse: ne autem præ tenuitate media creparet, providus Opifex exteriorem unam alterâ internâ succinxit, quas acie scalpelli ita discindo atque dirimo ut flatu subsiliant duplices. *Vide Periochas meas 29. & 30.*

4. Virile semen in *Tubas* assurgere & *Ovulum* quandoque inibi fœcundare, nusquam reclamo: Sed *tunc* embryonem in tubis procreari contendo. At istud profectò usque adeo insolens est, ut muliebrium *Ovorum* hostis *Diemerbroeckius* id eventui reponat inter *insomnia Apocrypha*.

5. *Cæcas* qui profert *tubas* esse, etsi *Tiresia* vel *Homero* cæcior sit, contrectatione nihilosecius blandat & industria stylos in ipsas, Veterum more, leniter intrusurus est. *Vide v. 46. de Membris.*

6. Gallinarum quidem *Ova* plura unico Galli compressu fœcundantur. Gallina quippe à Gallo seclusa tot nihilominus *Ova*, quot Gallus spermate suo conspergit, viginti v. g. fœcunda ponit. Istud verò in fœminis nequaquam obtinere mordicùs teneo. *Ova* namque gal-
lina-

linarum in Ovario foecundari oportuit, quia foris exposita testam duriores habent, quam ut, sicut in aquatilibus, semine maris penetrarent. Totam enim illa pullitiei suae continent alimoniam atque ita nullo foris intrinseco atque nutritio indigent: Excluduntur ergo, ac deinceps obvio quovis incubatu pullitiem procreant atque nutriunt. Foeminarum vero Ova nec unquam excluduntur ad foris, nec ulla unquam, nisi * monstrifica, induuntur testa, nec totum denique sui foetus alimentum includunt. Quum vero nec focus nec alimonia ipsis unquam intrinsecè desint, sola in ipsis desideratur mascula virtus, quae tenues illorum pelliculas pervadat & illa foecundet.

Quod si profectò foeminarum Ovula foecunditatem illam in Ovario suo, tepido semper ac irriguo, nanciscerentur, in illo certè foetus perinde conciperetur, ac in ipsis earundem foeminarum Tubis, in quibus Ovula earum non modo foecundata atque fota, sed & in foetus nonimestres evasisse visa † sunt. At in foeminarum Ovario id ipsum accidisse nulla constat hominum memoriâ. Gratis ergo asseritur in Ovario foeminarum Ovula foecundari. Nam si genitalis spiritus ille paternus Ovula inibi afflaret atque virtute sua genitali perfunderet, nihil prorsus obstarat quin, sicut in Tubis, sufficienter ibi fota atque nutrita, in embryones tandem converterentur. At istud omnino, ut inculcem, seculorum experientiae, ab Adamo creato, penitus repugnat. Non ergo foecundantur Ova in foeminarum Ovario, etsi largiter inibi foveantur ac etiam plenissimè nutriantur.

Quo pacto præterea masculum semen genitiva virtute prægnans per tot mucosos tubarum flexus ad foemineum Ovarium adiret? Spiritus enim suos in itinere profunderet, nam ubique mucosis tubarum illis tot anfractibus ipsos demergi necessum est. Spiritus ergo genitales nulli sufficientes unquam in Ovarium foecundandum eveherentur.

Ovarium insuper tunica succinctum est crassa & effœto semini prorsus impervia. Quod si Ovuli maturitate dehiscat illa tunica, dehiscet tantum è directo Ovuli maturati, atque adeo Ovulum illa duntaxat sui facie semini penetrandum objiciet, non vero Ovuli globulum universum semini subituro subjiciet. Atque sic nequaquam multa, nequidem unicum Ovulum, in Ovario foeminarum foecunditatis ullius sit unquam particeps. Sed è diverso, naturæ est in proclivi Ovulum nudum intra uterum volutum atque revolutum offendere, atque sic illud undique impetere spirituque suo genitali, inibique geniali atque vivacissimo, perfundere. Vide Periochen meam 30. de humano foetu.

* Vide mea parerga de Ovis V. 9. & 12.

† Vide Perioch. meam de hum. foetu 22.

Immò Ovula in Ovario foecundata, nec undique peramico atque blando hiscentis Ovarii complexu contenta, spiritu suo genitali petulco, *masculo scilicet*, intus movente & expandente, media creparent: atque sic conceptum omnem eluderent atque praeverterent.

Rursum, Oyula in Ovario foecundata non amplius Ovula forent, sed Ova. Spiritu quippe geniali atque genitivo statim acturgent, continuo in molem assurgunt, illamque singulis momentis majorem atque majorem. Consequens igitur est ut Ovula isthæc, *in Ova nunc excreta & adaucta*, aliquam è ternis calamitatibus accipiant. Illorum namque, ut dixi, vel distentæ tunicæ dissilient, atque sic humore fluxo conceptionem evertent; vel integra isthæc Ova præ mole sua, nunc grandiori, Ovarii sui nequibunt perrumpere claustra, hiatum scilicet strictiorem illum Ovarii tuniculæ, modo prolatum; vel denique, largiori sua quovis temporis momento amplitudine in eandem omnino proportionem incurrent, respectu subeundæ Tubæ, ac rudens ad foramen acus; atque adeo conceptionem rursus in utero futuram omnino præpedient. Alienum siquidem est ab omni ratione semini masculo brutum tribuere instinctum, quo sese ab uteri fundo per uteri tubas in Ovarium evehat, evocandorum exinde Ovulorum ergò. Sic enim fingunt semen istud idem iisdem prorsus uteri tubis mox retrogredi, ut in pristinum uteri fundum remeare queat Ovulis satiatum, mox inibi à sese plenius atque perfectius convertendis in prolem uterò prodituram.

Siccine igitur Ovarii foecundandi Patronis ludere licet in seriis? Illorum quippe semen in Ovarium usque pertingens suam operam luderet inter eundum atque redeundum. Suos nempe, sicuti dixi, spiritus prolificos in uliginosis viarum Dædalis amitteret, atque sic ansam omnem futuræ prolis perditè abrumperet.

Coronidis gratiâ, Ovarii foecundandi singulos Doctores insimulabo perfidiæ. Perjurium quippe est in *Harvei* verba jurasse, ipsumque in universo generationis opere veracissimum Evangelistam observasse, mox tamen ipsum infidè deseruisse. Fidem nimirum cæcam addixerunt *Harveo* profitenti per plurimos à coitu dies nihil prorsus seminis in utero deprehendi; atque sic semen masculum nequaquam in uteri cavum usque penetrare. Nunc vero recedere est à tanti viri placitis & fidem omnem ipsi detrahare, dogmate novo atque monstrifico, velle nimirum semen omne masculum non modò cervicum uteri freta permeare, sed & per medios tubarum angiportus, glutine tenacissimo scatentes, in Ovarium usque pertingere. Injuriosum igitur est, in *Harvei* Manes, Discipulos ejus tam altum sapere super Magistrum, ut semen velint masculum in testiculos fæminarum evehi, toto divisos tubarum

Dæda-

teris Oviparis, mira quidem & hæctenus non ⁷ explicata, sed vera tamen ratione conjungitur, atque Ovum ita ⁸ foecundatum per vas ⁹ ejaculatorium ad uterum ¹⁰ transit.

Dædalearum glutinosis anfractibus.

Alterius demum Coronidis causâ, singulis istis Ovorum in Ovario foecundatoribus animitus vovebunt Ova plura suis uxoribus insimul foecundent, ac subindè peregrinentur in annos, & feri redices suas Uxores offendant interpolata partione multiplici foetas. Non erit quòd adulterii ipsas insimulent? Vi quippe plurium Ovulorum, à seipsis, suis uxoribus foecundatorum, ac deinceps ab Ovario, nonimestri serie, secluserum, toties ipsæ & per tot annos, castè feliciterque pepererunt. Apage nunc adulterarum criminatores! En quippe dogma quod foemineæ pudicitiae patrocinator, quodque omni aureo vellere, omnique Lapide Philosophico potius est. Nulla siquidem uxor est opulenta simul atque propudiosa, quæ talem Patronum nacta monilibus ipsum & auro non cumulet.

7. Quâ vel ignorantia vel malignitate viam feminis foeminei è testiculis in tubas Veteribus indictam esse Neoterici clamitent, me latet? Revolvant, quæso, mortuorum monimenta & fiant ipsis concolores, quo doctam Majoribus suis palinodiam canant. *Videant saltem v. meum 46. de Membranis foetus.*

8. Ova istæc foecundari volunt per irradiationem quamdam ab aura seminali veluti magneticam. Sed istud dogma uti hîc primum omnium fuit, ita & à nobis primitus rejectum est, *Classe Ia. v. 6°. pag. 4.*

9. Vas istud ejaculatorium tubas esse, *cæcas Auctori nostro dictas*, implicat. Sed certè, quodcunque alterum vel sculptum, vel excusum est id omne mendax est atque commentitium.

10. *Transseat* istæc scriptio supina, quâ nusquam docemur an *trans-euntia* istæc Ova in uterum *transseant* vel suo vel alieno nutu, idque vel coitus momento vel diebus aliquot post coitum?

C L A S S I S V.

*Totum includit Systema meum de foetu humano, quod
utī fusioris itā & alterius erit speculationis,
atque adeò hīc esto —*

F I N I S.

Οὐκ οἶδ' ὅπως εἰς τὴν ἐμὴν ἐφάνητε κοιλίαν, ἔδ' ἐγὼ τὸ πνεῦμα
καὶ τὴν ζωὴν ὑμῖν ἐχαρισάμην, καὶ τὴν ἐκάστῃ στοιχείωσιν ἐκ
ἐγὼ διέβύθμισα.

*Nescio quomodo in meo utero comparueritis; neque
ego spiritum vitamque sum largita vobis,
neque primariam cuiusque informatio-
nem ego coaptavi.*

2. Macc. Cap. vii. V. 22.

CAROLI DRELINCURTII
DE
HUMANI FOETUS

Membranis

HYPOMNEMATA.

Δέγμα ᾧ καὶ κρέας με ἐνέδυσας, ὀστέοις ᾧ καὶ νεύροις
με ἐνέπρασ.

*Cute & carne induisti me, ossibusque &
nervis texisti me.*

Jobi Cap. x. V. xi.

Τῇ ᾧ Γονῇ

θερμαινομένη καὶ Φυσωμένη πάσῃ, ὑμὴν
ἔξωθεν περιγίνεται.

*Toti porrò Genituræ in utero magis ac magis
incalescenti ac etiam intumescenti mem-
brana circumnascitur.*

Hippocrates in Lib: de Nat: Pueri.

*Nobilissimo, atque Amplissimo
Viro,*

D. D. HIERONYMO VAN BE-
VERNINGH, JC.

Theilingæ Domino, Academiae Lugduno-Batavæ Cu-
ratori, Reipublicæ Goudanæ Viro Consulari,
multis pro Fœderato Belgio legationi-
bus prudentissimè obitis, inclyto,

CAROLUS DRELINCURTIUS

S. P. D.

Adiculis ne majus sit propylæum ædificio reliquo
virtutes tuas largas atque raras, *Vir Illustris*,
hîc nequaquam extulero.

Nituntur illæ stabili atque duratura fama. Immò
tuis innumeris pro Rep: benè gestis altiùs atque splen-
didiùs indies exurgunt. Excelsas igitur illas atque splen-
didas filere satius est, quàm oratione vili atque fœda
linere.

Quid itaque mihi publicitùs tecum, *Vir animi do-
tibus undique splendescens*. Memorem meum & gra-
tum animum in te, apud omnium animos, testatum
relinquo, atque mansurum hocce gratitudinis meæ pi-
gnus, feris nepotibus depono.

Vale, ut mereris, & longævæ tuæ senectutis dies
tibi renoventur sicut Aquilæ.

Scripsi Idibus Majis. clō lōc LXXXV.

P R Æ F A T I O.

Meum de humano fœtu systema divulgare fugio
donec votis amicis annuerim.

*Hæ nimirum membrana, primitus in lucem protracta,
multis videntur aridiores, quàm ut cohereant vel sa-
pient.*

*Ipsas igitur, ne ariditate hiscant vel insulsæ sint,
Medico succo respersi, sed parcè atque restrictè; me-
cum enim reputo profusas animadversiones declinandas
venire; immò verò plùs satis esse erectum in errores
intendisse digitum. Ita namque malum cavetur
magnum, magnus nempe liber, μέγα γ' βιβλίον,
μέγα κακόν.*

De Humani Fœtus Membranis universè, de generalibus scilicet illarum principiis vers. 1. usibus v. 35. substantia v. 41. numero, situ, formationis ordine v. 42. & incrementis v. 47. è seculi nostri atque novissimi Scriptoribus.

I. **M**embranarum fœtus primigenia concretio & expansio, extra uterum, omnem *Harvei* atque *Whartoni* perspicientiam atque solertiam elusit. Illas itaque tunicas perperam ab ipsis docemur in utero primitùs concrelescere & expandi.

Has quippe ab ipsis fœminarum *Ovariis* repetimus universas, *Perioche systematis nostri de fœtu humano* 29. 33. & 34. *Vide hïc vers. 17.*

II. Nec ergo *Fernelius*, nec *Andernacus* meritò statuit primo & altero die conceptus hæc tuniculas primùm resolvi atque recludi.

Formatae sunt enim ante conceptum omnem. *Vide hïc vers. 3. 4. & 11.*

III. Nec insuper illæ tunicæ à tertio circiter conceptionis die ad sextum usque configurantur, veluti *Tho: Fieno* per dulcia delirantis animi somnia visum est.

Quasi biduo integro fictitius ille membranarum fictor uterus otia retur?

Quasi rursus tuniculis semen non egeret ante diem circiter tertium?

Quasi tandem natura textrix textum illud suum triduo vel quatrinduo præcise pertexeret? *Vide hïc vers. 36.*

IV. Nec interim illæ post fœtum ullatenus formantur, prout *Arantius* atque *Camerarius* falsò putant.

Sicut enim filiquæ nullæ post semina concrelescunt; ita nec ullus uteri fructus folliculis caret, vel sub ipsa concretionis suæ rudimenta: tunc quippe mollitudinem præ se fert facile fluxuram, nî suis pericarpis mature cludatur. *Vide hïc vers. 38.*

V. Minus adhuc *post placentam* illæ procreantur, sicuti *Valverdæ* judicium est.

Id enim naturæ repugnat; nam omnis embryo integras hebdomadas fluitat in tunicis citra *placentæ* vestigium ullum.

Placenta siquidem *pinfitur* nulla, quin *pinfor* ejus, sorte mutata, in *satorem* evaserit. Immò, quin iste *sator embryo* de umbilicali seminario suo fibrillas in uterum egerminaverit; & quin deinceps ad illarum apices acinuli concreverint *placentulæ* parentes, quemadmodum constat è *Perioche mea* 26. & 36.

VI. Nec rursus embryonis istæc involucra *ab uteri acetabulis* figurantur atque concamerantur, uti mentem illam *Carolus Stephanus* gessit.

Nulla siquidem fœminarum matrix vel moleculis carneis affurgit atque protuberat, vel scrobiculis sinuatur & excavatur; sed omnis omninò, ad partum usque *acetabulis* istis perindè vacua cernitur, ac brutarum animantium uterus quivis, ad gestationem extremam, *placentæ* penitus exors est. *Vide hîc vers. 17.*

VII. Nusquam insuper membranæ sobolescunt à *peritoneo* atque *carnosa fœtus membrana*, ut fingit *Arantius*, ac *sensata Cortesii fides* citra sensus infidè testatur.

Nam *fides* illa, quam *sensatam* Cortesius vocat, embryonem nobis exhibet aquis primitus innatantem, formicæ quidem moleculâ, sed *tuniculis* orbiculatim cinctum antequam ulla, corporeis oculis, vel *peritonæi*, vel *carnosæ membranæ* rudimenta cernantur.

Rursùm verò Cortesius *fide* sua *sensata* prorsus *infidus* est, ac *sensibus orbis*, nam *folliculos* embryonum nobis ante oculos statuit nullis prorsus origini suæ lineamentis æquales: totâ siquidem formâ fœtuum tunicæ *peritonæo*, *lacertosæque membranæ* dissimiles existunt.

Præterea, naturæ vulnus est inferre *peritonæum* velle *carneamque membranam* in tuniculas embryonum resolvi citra cutem atque cuticulam, imò citra musculos abdomen abdentes infi-

inſimul expansos ac in eandem cum ipsis utriculi formam reflexos. Nam v. g. dum masculus peritonæi processus illa permeat sibi non modò lacertosas fibrillas adſciſcit, ſed & cutem atque cuticulam ad testiculos uſque protendit, quæ circum ipsos sese revolvant.

Embryonibus porrò plagam illam non ſolùm infligit *Arantius*, cutem ipſorum pertundendo, ſed & partium in illis poſituram omnem invertit. *Peritonæum* enim jubet cum *carnosa membrana* permutare ſedes, & eo nomine meritò quidem ſuggillatur à *Riolano*, ſed injuriâ ſuſpicitur ab *Hofmanno*.

VIII. Ex illis itaque conſequens eſt & iſtud alterum, embryonis ſcilicet *membranulas* nequaquam eſſe propagines atque revolutiones *tunicarum umbilici*, quæ in *placentam* exporrigantur & à *placenta* circa foetum reflectantur in orbem, ſic ut ingenioſa ferunt *Arantii* commenta, quibus *ce u igne fatuo*, in avia atque derupta *Rudius* atque *Cortefius* ſeduc̃ti ſunt.

E noſtro ſiquidem *verſ. h̃c 5*, circulares illæ embryonum tunicæ firmiter panduntur ante *placentam* extantem; imò ante protentum in matricem *umbilicum*.

IX. Nec ergo fruticationes illæ ſunt & velut egerminationes ipſiſſimorum *umbilici vaſorum*. Iſtud enim *Harveianum* dogma *Tilius* meritò repudiat.

Nam *umbilicum* omnem folliculi embryonum non modò gemmantes, ſed & explicati, longè prævertunt, *verſ. h̃c 4. & 7.* atque *Perioche noſtrâ 25*.

X. Quid ergo? Nequidem progenies illæ ſunt atque foetura *sanguinis* vel *materni*, vel *embryonici*, ſicut illas, per tutelares ſuos *Galenii* cancellos, dormitans *Hofmannus* è *sanguine* vidit enaſci. Etenim, bonus ille ſenex, in poſthuma ſua pro *Galeno* Apologia, ſuum *h̃c v. 7ⁱ*. *Arantium* deſerit, quem ſuis olim in *Gal. Comment.* amplexatus erat.

Sed *Arantio* deſerto nuſquam propterea naturæ veſtigiis inſtitit *Hofmannus*. Embryo quippe recens in deſæcatiffima fluctuat ſuarum *tunicularum* lymphæ; idque diu vel antequam ſanguinis *materni* guttula *tunicas* illas ſuffuderit; vel ante-

M m m

quam

quam *embryonis* ulla vasa in *istas* fuerint exporrecta.

XI. Sed, etsi sanguinis vivifici soboles non audiant, minime tamen vegetantis *seminis* ullius *uterini* germina quædam existunt, foliatione quadam ad uteri cœlum porrecta ac explicata.

Sunt enim primitus è testiculis fœminarum deciduæ. Immo firmiter consistunt ante virile *semen* ingestum *uteri* solo. *Vide hic vers. 14. & 19.*

XII. Nec igitur illæ fiunt è fœminei *seminis* crassiori parte, vi formatricis diducta, ac *uteri* calore concreta, sicuti *Bartholinus* arbitratur.

Jam olim quippe in *Ovario* coaluerunt citra fictitiam illam *uteri* formatricem, citraque calorem ullum matricis interiorum. *Interiorem* dico, nam uterus exterior suam operam confert ad *Ovarii* & *Ovulorum* teporem.

XIII. Nec etiam audiendi veniunt *Fernel.* & *Andernacus* super hisce tunicis, *uteri* contagione atque calore & ex crassiori atque terrestriori *seminum* mole productis.

Quum *membranularum* *embryonis* originem ab ipsis *Ovulorum* nidis arcessamus istæc singula sponte sua diffuunt.

XIV. Nec *Mercati* conciliatio valet, qua membranas quidem ex utroque semine fieri fatetur, sed majorem partem *semini* fœmineo tribuit, idque à causa complexa, spiritu nimirum genitivo ac *uteri* tepore.

Membranulas *embryonum* immeritò *Mercatus* in spiritum genitivum refundit ab utroque parente deciduum, ac *uteri* tepore concretum: Nam illæ copulam maritalem semper anteverunt, idque extra uterum & intra mulierum *Ovaria*. *Vide hic vers. 1. & XI.*

XV. *Platerus* itaque explodendus omninò cum sua virtute procreatrice in semine latenti atque recondita, quæ partes *seminis* crassiusculas atque latiusculas in fœtus involucra segreget atque discernat.

Platerum demiror procreatrici suæ sociam partricem non adjunxisse dexteram & expeditam, ad lacinias istas *seminis* cras-

crassiusculas atque latusculas in embryonis interulam atque vestem protinus concinnandas atque consuendas.

XVI. Nec minùs falsè *Deusingius* deridendus est cum sua *masculini seminis ἐγγεία*, qua semen foemineum maturatur & ad uterum dimanat, ac in membranas sensim coit.

Quasi verò foemineum semen, citra virile, non sit abundè maturum; nec *membranis* involvatur in seminario suo vel antequàm in uterum dimanet. *Vide hîc vers. 25.*

XVII. Nequidem, foetus nostri causâ, istæc eruditi *Harvei* & exscriptorum ejus *Backii* atque *Velthufii* mucosa sunt admittenda filamenta, quæ per uterum ducta & simul juncta *tunicarum* formam induant.

Infido prorsùs illo *Clarissimi Harvei* dogmate in acetabula *Caroli Stephani* relabimur *vers. vi. hîc explosa*. Harveus quippe conspicuas statuit in utero *carunculas*, quæ mucorem de se fundant *filorum* primò *textricem*, deinceps verò *manticæ* illius *fartricem*, quam *Ovum* vocitat, quamque censent *Harveiani* texto suo *tuniculas* embryonum conficere.

Sed istud universum sicuti tubarum conditionem prodit in brutis recens gravidatis, ità certè ab utero foeminarum penitùs diffidet. Nullus quippe foemineus uterus vel *papillis Democriti* & *Epicuri* eminet, quas embryo sugat, vel *filis* ità fercitur ut adunatione sua manicam texant, quæ sinu suo embryonem excipiat. *Vide hîc vers. 6.*

Quùm itaque foetus humani *membranulæ* nequaquam oriantur ab ullis vel *tuberculis*, vel *filis*, consequens est ut *Harveianum* dogma, de *tunicis in utero laboratis*, meritò sit à nobis rejectum *vers. hîc i.* tanquam ab indole humana longè dissentaneum. Foemineam namque *textrinam ex Ovario in uterum* transferre *Penelopes* telam retexere est, & inani prorsùs opera ludere.

XVIII. Hactenus itaque *Membranarum* causam vel *efficientem*, vel *materialem* nusquam perdocemur. Illius utriusque discendæ gratiâ huc & illuc oculos volvamus. Sed ve-

reor ne intentior nostra oculorum acies perbrevis hebescat, toties nempe in tenebricolas Scriptorum præceptiones directa. Quid enim luminis *Chr. à Vega* nobis super ea re fœnerat, dum membranas afferit *è semine à natura nunquam otiosa fœtibus parari*? Immò densas ubique tenebras nobis offundit *Avéga*. Hîc siquidem palpare est an tunicularum *sartor* semen sit alterutrum, vel utrumque?

An opificium istud vel ad testes, vel ad tubas, vel ad uterum, attineat?

An istæc deinceps textura fiat vel ante Venerem, vel inter Venerem ipsam, vel Venere peracta?

An denique textrix illa natura suum opus maturè vel serò suscipiat? Et an illud vel confestim vel lentè peragat?

XIX. Quid opis pariter *Andreas Laurentius* atque *Zacutus Lusitanus* nobis afferunt *mirabili sua providentia*, quâ *seminis spiritus membranas effingit & extendit*?

Providentiam semini tribuisse durius est quàm ut molliam. *Vide hîc vers. 23.*

Seminis rursus *spiritui* membranarum opificium demandare, servile jugum ipsi imponere est.

Naturam præterea compellere est ut actum agat, nam ante masculi *seminis* impulsus membranæ sunt jam olim contextæ *sicuti vers. XI. & XIV. prænotatum est.*

XX. Quid rursus juvat ejusdem *A. Laurentii* vis illa formatrix, quæ in omni conceptu suum opus à membranarum delineatione perpetuum inchoat?

Quid inquam simplex isthæc & inchoata duntaxat delineatio juvat? Nulla quippe lineamenta, usque adeo ruditer ducta, nec uspiam cohærentia, sed incompleta prorsus atque divaricata, *conceptum* ullum tutiùs contentura sunt, quàm grandibus maculis distincta retia pisciculos irretitura venient?

XXI. Quid frugis deinceps percipere est ex *Horstiana* seminis forma, uteri calore suscitata, *partesque seminis fœculentiores extra propellente*, ut simul ac uterum attingunt in membranas solidescant? No-

Nobis profectò nondum licuit tam acutos esse *formarum* spectatores ut *Horstiani seminis formam* contuiti fuerimus. Nequidem seminis *faeces*, ut-ut crassas & olidas, *sed extrà pulsas*, in folliculos interiores solidatas esse vel uspiam crevimus, vel quoquo modo sumus odorati.

XXII. Quid deinde fructûs in nos redundat ex *Tho. Fieni* animâ rationali, quæ sua *conformatrice* membranas configurat aut verius confingit?

Fieni namque ludicrum prorsus est imperium istud, quò cœlis injungit ut *tertio circiter conceptionis die* conceptibus animam infundant, quæ *conformatrice* sua fœtum illico formet atque membranas.

XXIII. Quid postea doctrinæ nobis affulget ex ejusdem *Gr. Horstii* atque *Tilingii*, post *Bellonium* atque *Laurentium*, singularem extulisse providentiam, quæ membranas intendat, certi finis causa, non quidem intentione primariâ sed secundariâ, quatenus in gratiam fœtus requiruntur?

Quum animi mei intentione nulla tot abstrusas nequeam intentiones assequi, rebus meis consultum fore putem, si viro- rum quaternionem istum, tam multas seminis intentiones acutè cernentium ac subtiliter distinguentium è Germania & Galliis in Hispanias atque Lusitaniam ad Complutenses atque Conimbricenses amandaverim.

XXIV. Naturæ in fœtum benevolam intentionem illam à *Courvæo* atque *Hornio* si reposcam, ipsos profectò, me pudet, tam largifluos istius naturæ consilii interpretes esse. Membranas quippe per somnii sui ludibria nobis effutiunt provenire ab intentione agentis arte, consiliò atque prudentiâ.

Bone Deus! Si verborum trias istæc excidisset Philosopho, quantis turbis manes ejus non commoverent toti nominis ejus osiores? Jam verò non vetustioris ævi verba sunt istæc *inartificialia* prorsus & *inconsulta*, ac *imprudencia*, sed recentissimi Scriptoris alterius atque alterius, & quidem in Arte sua clarentium.

XXV. Sed, quum nobis viris prophanis, istæc naturæ

consilia sint occulta, occulta pariter est & ejus isthæc intentio mirifica, artificialis nimirum, consulta atque prudens. Abstrusioris igitur illius mysterii gratiâ aliorum defleximus, & ecce, Præceptoris nostri *Riverii Varandæus* Præceptor membranarum nobis obtulit *per seminis coctionem ab opifice spiritu & infito calore suscitatas.*

At profectò semen omne vivificum, jam pridem, & longè antequam in *uterum* ingeratur, plenissimè maturum est. *Coctionem* igitur *uterinam* minimè gentium exposcit ut fœtus *membranas* illas *suscitet.*

Immò certè, tantum abest ut semen ullum in utero *concoqui* sustineat, ut ediverfo, madoris alieni misturâ quippiam de sua *coctione* remittat. Semini igitur in matrice *recocto* recoctam crambem longè prætulim. *Vide hic vers. xxxvi.*

Insuper his *spiritum seminis opificem* ab ejus *infito calore* discriminare, ignis *actionem* est ab ejus ardore abstrahere.

XXVI. Quoniam ergo tanti viri *tunicæ* umbratiles duntaxat habendæ veniunt, genuinis idcirco *tuniculis* fœtus noster amiciendus est, nulla quidem sartoris, sed *Bonacioli* pistoris arte paratis. Hic enim è *seminibus in utero coactis & exterius resiccatis* membranulas perindè generat, ac in decoquendo *pane* crustam excitat.

Quasi nempe blandus ille atque halituosus uteri tepor comparandus veniret cum illo præficcò & adurenteturni calore?

Quasi deinceps embryo totus lymphæ non innataret, quæ deficcationem illam prohibeat & istud veluti stigma ab embryone propulset?

Quasi rursum embryonis tuniculæ embryonibus ipsis perindè cohærent ac crustula medullæ, nec illæ totæ circulo spatioso ab embryone distarent? Dùm enim universam embryonis lympham complexu suo coërcent, totæ reverà, *lymphæ suæ altitudine totæ*, disterminantur ab embryone.

XXVII. Valeant ergo *Rossæus* atque *Mercurialis* cum semine suo, quod *calore matricis*, veluti furni leviter, assatur; quodque subactæ Cereris more, atque calenti clibano creditæ, *panniculo* tanquam crustâ circundatur. Quam

Quàm absona sit istæ comparatio & quàm horrida naturæ cuivis obvium est. Hic siquidem calor desiccans nullus est: Uterum enim modò tractavimus tepidum prorsus atque madentem, *vers. nimirum 26.*

Immò nequidem materia siccanda & in *crustam* duranda hic ulpiam suppetit: Aquam enim calore duratam natura nescit. At noster embryo liquori largifluo largiter immergitur. Est igitur undique tutus ab imaginaria *fornacæ matricis desiccatione*. Sin secùs esset, pessimè protectò cum humano genere comparatum foret: nam pusillus embryo *fornacariis* istis si crederetur totus certe confestim siccesceret atque torresceret.

Sed homines noluit providus hominum plastes in pulverem prius reverti, quàm de pulvere suscitentur.

Nemo igitur omnium est, qui priùs areseat, quàm nascatur: qui priùs *cinis* sit, quàm *homo*; nam *homo est qui futurus est.*

XXVIII. Quid jam operæ pretium foret crustas illas è *seminis superficie sicciori duratas*, de pane in *placentas* traduxisse, sicuti *Massarias* atque *Marchettis*; foetibus enim suis tuniculas illi, cum *Valleriola* atque *Gorræo*, ea concinnant arte, quilibis atque placentulis suis, admotis igni, crustulas indunt.

Dulciarii pistores isti dulce quidem buccinant quò suas crustulas commendent. Verùm embryones nostri, cupediarum nescii, crustularios nesciunt.

XXIX. Quid rursus prodesset, coctorem *Varandæum vers. hic 25.* pistorem *Bonaciolum vers. hic 26.* fornacarium *Ronffeum vers. hic 27* & crustularium *Massariam* atque *Marchetti vers. hic 28.* valère jubendo, *calorem* illum, (*tunicarum apud istos opificem*) deferere, & arte nova tunicas proferre frigore concretas. Id enim *Varolii* atque *Perdulcis* seminum *gluten* importat, nam à *spiritu segregatum est*, atque lentore suo ad *uteri rugas* adhæret ac inibi solidescit.

Semini in matrice vivifico spiritus tribuere tam longè profugos ut fuga sua *gluten* à tergo relinquant, quod frigore concreseat in *membranas*, evolantes est ab igne cernere scintillas quæ,

quæ volatu suo mobilem flammam ità sufflaminent ut congeliet.

Omni deinceps utero *rugas* tribuisse rerum naturam fugere est, nec penetrare. Juvenilis enim uterus, primùm aratus, plures nescit sulcos atque liras, quàm ejusdem materculæ frons ipsa renidens atque tersa.

Sed etsi virgineus uterus, primùm florens, floribus istis minutulas *rugas* duxisset, illas profectò singulas obliterari necessum foret protinus ac maritali copula spiritibus turgescit uterus. Tunc enim libidinis œstro percita atque diducta matrix ità panditur & explicatur, ut pristinae *rugæ* nec vola nec vestigium supersit.

Fœtus interim omnis matricem primò recludens, tuniculis perinde cluditur ac postremus ullus, qui matri sapiùs fœtiferæ pessulum obdit.

Quî ergo seminis *gluten* illud *Varolii* atque *Perdulcis* ad primæ prolis tuniculas effingendas illi hæsurum est utero, quem *rugis* nondum *Lucina* sulcavit?

XXX. Jam igitur præ omnium oculis est *Vesalium* atque *Cæsalpinum* perperam animò præsumsisse membranulas embryonum frigore cogi. Desinant ergo suis embryonibus tuniculas induere *pelliculæ* similes, qua puls refrigescens obducitur.

Nam reverà quotquot sunt embryonum illi frigidi plastæ, tot profectò *Marpesiæ* cauti similiorem seminis moleculam essent coacturi, quàm embryoni vivaci & spiritum quandoque ducturo.

Sed amabo! Medicos istos, *Jalemô Galeni* atque *Hesychii* frigidiores, latetne seminis vivifici spiritus ætheris *Anaxagoræi* consortes esse, atque adeò intra Ovulum suum, tepente matricis nidulo fotum, ità calêre & ità moveri ut saliant in vitam? *Juxta Periochen meam* 31. de saliente puncto.

Principiis ergo corporis nostri & tunicularum illud ambientium, perinde frigus adversatur ac mors ipsa gelida vitæ nostræ hostilis est. Nostrarum itaque membranarum cognitio hætenus est manca: Præprimis autem hæc ipsarum cum pul-

tis

tis pellicula comparatio crure claudicat utroque. Nam uti frigore nullo conflantur; ità certè glutine nullo foetibus adhærescunt, sed tota ab ipsis distinguuntur aquarum mole, quæ foetum omnem alluit, è *vers. hic 26. & è Periochis meis 32. & 53.*

XXXI. Pinguiore rursus Minerva *Liebautius* atque *Paræus* embryonum folliculos nobis adumbrant, quasi nempe feminibus illi coagulatis haud serius & haud secus obducerentur, ac pellicula *supra lac pingue & cremore suo minimè castratum obtenditur.*

Unde lac suum mulserint illi, an ex acaris, an è filicibus, anceps est? Lac siquidem hætenus à me visum, vel apud casearios Belgas, quibus *pressi copia lactis est*, vel alibi, cremorem suum recentem pelliculis nusquam obtegit.

Sed forsitan in *lac incidi castratum*: aliàs, sine dubio, tuniculam vidissem cremore concretam & ità fortem ut viri inter se tendentes illam rumpere nequivissent, sicut ipsa Physice id nobis inculcat *vers. 5. de foetibus meis galeatis.*

Ad hæc, nullis in tenebris palpare est ut foetuum nostrorum orbes ab omni lactis velamento discriminemus. Est enim in propatulo tunicas nostras esse geminas, recentioris verò pinguedinis lactæ tuniculam imaginariam duntaxat esse.

Lactis autem decocti pellicula nobis si cedatur, *simplex* (1) illa prorsus erit & *vasorum exors* (2) atque *debilis* (3); quinetiam lactis *superiora solum* (4) contextura est, idque superficie *plana* (5) & *immediatâ*, (6) citraque copulam cum *ambiente* 7.

Bina (1) verò tuniculæ nostræ quum artificio stupendo sint *vasis irriguæ* (2), & sibi invicem attextæ ac velut intertextæ, *forticule* (3) sunt, nec ità sciiffiles quemadmodum lactæ. Orbiculares præterea sunt illæ, atque adeo sicuti suis *concavis* (5) foetum *mediate* (6) & *universim* (4) includunt; ità convexitate sua totæ prorsus cum *ambientibus* (7) utero atque placenta copulantur *Vide hic vers. 33.*

XXXII. Nullius itaque frigoris membranæ sunt contextus. Calorem igitur, ineptum hætenus ipsarum textorem, è *vers. 25. 26. 27. & 28.* revocemus, ut arte sua interpoli genuinum tandem ipsarum textum excogitet atque pertexat. En igitur tunicularum confectio nova, hoc est confectio ridenda *non absimilis erit à tela vini in dolio ebullientis. Lætior saltem istæc*

velati Liberi patris imago L: à Fonte ità permulfit atque pellexit ut ipsa suffusus prodierit in lucem.

Tor nœniarum tædiis mentem meam liberaliori mero liberarem, si modò crevissem *fervescens* unquam *velari mustum*. Nam ediversò si quis fervidum Bacchum *velis* quibusdam obtenderet, protinus certè *liber ille pater*, velamine scisso, liberos suos retegeret vultus.

Musto quidem vaporante, dum Gallus vixi Narbonensis, suffocatos homines vidi: sed musti tuniculis irretitos vel involutos ne fando quidem accepi, nec id ipsum ulla ratione consequor.

Vilescat igitur atque mucescat *Lalini* nostri totus ille *folliculus* tanquam è viliori mucenteque vino depromptus. *Vide vers. seq.*

XXXIII. Nec rursùm minor est animi lusus, vel potiùs abusus, tunicas illas cum *Cl. Wallæo* seminum in utero tanquam in olla bullientium sordibus imputasse sursum pulsas; fervidum quasi sperma ad uteri poros despumaret, ac illius spumosi recrementa poris uterinis adhærescerent?

Fœtibus sane *tuniculas* induere vel è fervente musto chimærâ detractas, vel à semine fervido mente tenus contextas, tenebris est crassis universam naturæ textrinam atque vestificinam suffundere. Nam etsi *pellicula* vel inæquali mucore coalitæ, vel disjunctæ & veluti furfuraceæ musto *Laliano*, haud secus ac levioribus vinis, superincrescerent atque supernatarent, indole tamen tota discreparent à tunicis nostris. Nostræ siquidem *tunicula* super omnem *Arachnes* artem ità contextæ sunt, ut eleganti forma sua *utriculum* illum constituent *Ovatum*, quò noster embryo, cum suis alluentibus aquis, aptiùs includitur quàm ullo ab ipso *Diogene* excogitato doliolo. *Vide hîc vers. xxxviii.*

Ollarum verò fordes spumantes illæ, bullisque sublatae & ejectæ, tota sua spurcitie atque rejectanea diffuenteque spuma à nostris diffident embryonum *folliculis*, qui undique nitent, ac orbiculatim etiam inter se cohærent, vasisque rigantur. Immò, qui placentam sibi concavam convexione sua sustinent; quique demum in totius uteri reliqui, placenta nudi, superficiem concavam radículas agunt. *Vide hîc vers. 31. p. 459. & Chorion nostram vers. 16. & 17.*

XXXIV. Nec, istis rejectis, naturam feliciùs scrutatus est *Clariss. Diemerbroeckius* cum sua matrice, quæ matris adinstar suum fœtum linteis involvit, & ex suo semine, *specifico modo cum virili fermentato*, membranas illas format, quibus *seminis colliquamentum statim amplectatur atque foveat.*

Ma-

Matricis prudentia tanta, fasciarum curatrix, memoriam mihi refricat Ethnicorum *Intelligentiæ*, quæ non modò cœlestes Orbes prudenter rotat, sed Orbibus illis conclusa sapienter dispensat.

Specificus vero *modus* feminum fermentativus graveolentiâ suâ quemque Philosophum hinc absterret. *Modi* quippe *specifici* execrandum in modum *qualitates* redolent *ocultas*, omni putore huic seculo foetentiores.

XXXV. Jam verò causam illam tunicarum *finalem* si propiùs intueamur, in eadem rursus salebra cum Scriptoribus hæsurî sumus. Quis enim, vel saltu perniciosissimus, istæc apud *Laurentium* atque *Bartholinum* salebrosa transfiliat, de membranîs primùm idcirco formatis *ut nobiliorem obvallent seminis partem*, atque adeò *ut vis formatrix, illo sepimento vallata, audaciùs delineet membra*?

Quis ex imperitorum ignobili vulgo, nobiliori huic seminis parti, clientis professione protinus non assurgat?

Quis deinceps *formatricis* in femine meticulosum quidem animum non despiciat, sed prudentiam insimul non extollat? Hæc quippe periculi metu perculsa nihil suscipit, ne cœpto desistat, sed statim ac *septis* atque *vallis* salutis suæ consuluit, metum illum deponit omnem, tantosque spiritus resumit ut pictoris adinstar, *extra telum ad opus positi*, mirificam illam spirantis hominis tabellam à capite ad calcem *audaciter* delineet, suisque tandem numeris omnibus fidenter absolvat.

XXXVI. Quis insuper, vel uno saltu è *Tho: Fieni* luto profiliat? Is enim nec embryonem tunicis mollioribus amicit, nec uterum insternit stragulo serico; sed *ipsum semen* folliculis istis includit, *ne illius substantia tota vel uteri sordibus, vel sanguine menstruo conspurcetur*.

Istæc meherclè *Fieni* cautio penitus exposceret ut membranæ eo texerentur momento, quo *semen* in uterum impellitur.

Immo providus textor tutrices tuniculas istas contexeret ante *semen* in matricem injectum *Fieno sordidam & sanguine manantem*. *Fienus* interim suas membranulas non orditur nisi die post conceptionem circiter *tertio*; nec illas pertexit nisi die *quinto* aut *sexto*. Vide *hic vers. III.*

Quid igitur interea fiet? An-non consequens est ut temporis intercapedine tanta tenuissimum omne, mobilissimumque sperma *sordidi* madoris occurso ità implicetur atque retundatur ut iners prorsus evadat ac infœcundum. Quivis enim spiritus, *vini v. g. vel salis,*

lis, affatim impingens in phlegma protinus infringitur & elanguet nec ulla spicula prodit. Vide hîc vers. xxv. p. 45.

XXXVII. Imprudens ergo *Fienus* est ac improvidus. Sed *Courtinus*-ne cautior est cum *sua naturæ providentia*, quæ *semen omne vivificum incrustat ne humidis impuris alluatur embryo?*

Verum ne versioni meæ fucus adsit, vernacula *Courtini* verba, quæ *Guillelmæus* exscripsit, hîc appingam.

Prémièrement, s'il se fait génération, de toute la superficie extérieure de la semence il se fait une croûte, par la providence de la nature, afin que l'enfant ne soit point parmy les humiditez, ni parmy les excréments.

Ex illis dictis omninò liquet uterum esse limosam veluti paludem, vel stagnum veluti cœnosum; totus enim *Courtino* scatet humidis & excrementis.

Jam verò ut suum infantem, uti vocat ab illis utrisque *Courtinus* tutetur, semen istud prolificum, utero exceptum, *crusta* quadam obducit.

Qui igitur embryo ex illo semine *crustato* figuratur, necessariè concipiendus est intra *crustulam* istam figurari.

Concipere rursus est *Courtini crustam* minimè repetendam esse ab ullo vel *panifico*, vel *crustulario*, quos vers. hîc 27. & 28. explosimus. Nullus siquidem vel paludosus vel stagnatus uterus aptus natus est ut *Cererem* induret, sed econtrà *Cererem* duratam ut madefaciat & emolliat atque dissolvat. Providentior igitur *Courtinus* est quàm ut *panificii crustas*, tanquam aggeres, uterinis aquis objiciat ad infantum tutamen.

Embryonem itaque præ oculis habeamus in uteri stagno *crustula* clusum nequaquàm *farinacea*, sed *testacea*. Subindè verò *Courtinum* suspiciamus, quòd suos embryones *testula* vel *concha* muniat ne stagnantibus aquis alluantur. Tam abstrusâ siquidem Physicè docemur pisces idcirco vel testaceos vel squamigeros esse ne suis aquis circumluantur.

Sed cereum hîc videmur *Courtini* atque *Guillelmæi* detorsisse nasum; nam aliud ore nostro loquuntur, quàm pectore gerant. Genuinum igitur utriusque sensum nequaquam distorqueamus & liquidò constabit ipsos omninò velle fœtum idcirco *testaceum* esse ne corpusculum ejus tenerrimum stagni sui cœnosis penetraretur. Dùm enim in uteri sordibus humificis volutatur embryo, totus certè madefieret atque fordesceret, nisi nativa *Courtini* testa succingeretur.

XXXVIII. Sed profectò, ne benignam expositionem illam amplectar *Cæsalpinus* vetat. Is enim *Courtinum* atque *Guillelmæum* docuit embryonibus idcirco *membranulas* circum-

duci

duci ut ipsos à superflua menstruorum humiditate, quæ in coagulatione separatur, abjungant.

Immò ne quis reputet *abjunctos* embryones istos vel aliquantum irriguos esse, vel tantillum madere, is ipse *Cæsalpinus* perbellam de Stagiritico fonte rationem haustam temerè profundit, *oportet enim animal in sicco esse, non in humido.*

Hoc est, pisces oportet *in littore sicco* natare, non *in humido*: tam frequentes enim apud me numerandi veniunt embryones *in sicco*, quàm pisces inter medias & arentes Arabiæ petras & arenulas. Nam omnis embryo mediis fulcitur undulis & medio in liquore incrementa sua capeffit. Aliàs certè molliculus embryo, cerâque tepente flexilior, nec nutrirî nec incrementum posset. Necessum igitur est ut iste tenellus immergatur lymphæ, quæ compressum omnem atque collisum ab ipso longè propulset. *Vide hîc vers. IV.*

Cæsalpinus itaque pudeat dogmatis sui de foetibus *in sicco*: dictu quippe pudendum est quicquid sensibus & rationi repugnat, sicuti plenius id astruitur *Periochê meâ 53.*

Alteram *Cæsalpini* hypothesin de foetibus Lunari virus, hoc est *menstruorum coagulo*, compingendis ad Lunares incolas ablegavimus, *dogmate x. de conceptione.*

Tertium ergo *Cæsalpini* placitum ad naturæ leges exigamus. Suis embryonibus ille *membranas circumdat*, quò toti ab *humiditatibus abjungantur.*

Sed isthæc *Cæsalpini* mens id falsi primùm invehit, embryonum scilicet pelliculas ipsis tam arctè attexi atque cuticula cuti. Si secus esset feri quippiam de coagulo refusi foetum omnem & tuniculas ejus interfluere. At *Cæsalpinus* modò vidimus naturæ injunxisse ut humidum omne ab embryonibus removeat. Si quid enim residui madoris lubrici inter embryonem & tunicas ejus superesset, nequirent embryones, firmo consistere talo, nec *in sicco* *Cæsalpini* cerebro siccè constitui.

Istæc rursus *Cæsalpini* sententia id secum importat naturæ horridum, serum scilicet coagulo elisum inter uterum & embryonis folliculos regeri; atque adeò feri totius altitudine tota membranulas embryonum ab utero distare. Sed istud utrumque ratio & inspectio refellit.

Primùm enim embryonibus omnis intercluderetur cum utero commensus; vel si quis superesset, is certè totus insincerus atque sordidus foret, utpote feri intermediæ colluvie foedatus. Embryo igitur omnis vel annona careret, vel vilissima atque sordida frueretur, atque sic morbis & inedia pressus emoreretur.

Deinceps verò illuvies istæ interiorē uteri cervicē impendit prolueret & impendit magis molliret atque laxaret. Efflueret ergo, & effluxu suo embryonem omnem, copulæ inibi & alimonix nescium, abriperet, atque sic nascituræ prolis spem lætissimam semper eriperet.

XXXIX. Nullus igitur embryo in salebra hæret, sed mergitur omnis in limpida lymphæ. Nostræ interim tunicæ foetum & uterum, tanquam agger, nusquam interjacent, ne alimenti alluvione foetus obruatur sicuti *Mercatus* atque *Courvæus* istud animo cernunt. *Mercatus* quippe *semen* profert *tunicis obvolutum*, ne ipsi alimentum ultra quàm par sit, ad embryonis opificium, suggeratur.

Courvæus verò per medias & opacas cerebri sui meningas *Amnion* vidit membranam, quasi septum, quod impediatur ne affatim ruat humor è chorio in colliquamentum.

Quantum istæ Medicorum affanix distent à demonstrationibus scientificis, cuivis compertum fiet meam *Chorion* perlegenti, unà cum *Perioche* mea xxxvii.

Hic interim è fidissimo naturæ libro fidenter inculcaturus sum merum & tunicas nihil interfluere; nec tunicis quicquam intermedium esse, quod ipsas sejungat & è Chorio distillet in Amnion. Vide speciatim vers. 24. 25. & 26. de Chorio meâ.

XL. Nec illæ tunicæ *cribra* sunt & *incernicula succi nutritii ab embryone sugendi*. Embryonibus quippe non pluris refert cribris illis *Courvæi* atque *Hornii* suas aquas hausisse, quàm in *Cæsalpini* atque *Courtini* vers. hic 38. & 39. littore sicco natasse. Sed cribrarios istos meritis laudibus sumus elaturi vers. 26. de Chorio.

Valeant interim isti mechanici, quod cribris suis aquas microcosmi ita depurent, ut nullæ artificum artes æmulæ, ullis unquam in macrocosmo *incerniculis*, aquas ita cribrare atque clarificare queant. Aliàs certè quanta stipendia non mererentur isti Viri depuratione sua, si modò statarias Belgii atque coenosas aquas succussatis cribris moverent atque defæcarent?

XLI. Tunicarum porrò *tegmen* atque *subtegmen* quod attinet, nequaquam illæ prætenues contextæ sunt, non verò crassæ, ne tumore vel pondere suo foetui vel utero prægraves essent, sicuti *Fabricius* alieno calamo scripsit, *Galenico* nempe, sed

sed quem hic citasse refugimus, utpote qui simus recentiori longè Epocha constricti.

Quidni ergo providus ille foetuum matrúmque custos panniculum embryonibus *adipo-carnosum* tenuiter perindè contextit, ne *mole* sua vel *gravitate* foetus ipsos atque matres aggravet? Illius ergo membranarum *tenuitatis* genuina causa scriptoribus istis penitus est abstrusa. Latentem illam de puteo hausi, in *meis de Conceptione Adversariis* vers. 3.

XLII. Tunicarum *numerum* quod spectat illarúmque *strata*, nec certè *allantois* est omnium *extima*, nec sub illa *primitus* formata *chorion* deinceps, & *amnios* demùm, è *semine* *crassiori* *concrescunt*, sicuti *Fernelius* ipsarum illa serie *stamina* temerè nectit; Lynceis quasi oculis *textricis* naturæ *texturam* interdiu noctúque crevisset.

Ratione suadente & experientia cogente *Ferneliani* graves isti nostris animis detrahendi veniunt errores.

Primum enim *allantoidea* foetui concessisse humano, brutarum est animantium designatum dominum brutis ipsis injuriâ mancipasse: saltem, brutis est comparem illum constituisse, quem rerum opifex discrimine ingenti ac indole tota sejunxit à bestiis. Vide *meam All.* vers. 6.

Deinceps verò ubique *allantois* est, inibi profectò tunicarum est tenuissima. Jam verò providus ipsarum textor tenuitati tantæ consuluit, *amnion* siquidem ipsi subtexuit, *chorion* verò superinduxit. *Media* igitur est illa, nec uspiam gentium *extima*. Tertium, *allantoidea* *primam* omnium texere, usum ejus reliquis priorem insinuare est, quasi recens embryo micturiret, ac reapse vel ubi primum puncto saliente micat, *matula* egeret *allantoidea*.

Quartò, *chorii* & *amni* primordia ratione temporis vel materiæ, nequaquam regerenda sunt vel in conceptionem fientem, vel in feminis masculi portionem ullam tenuiorem crassioremve: nam ab ipsis Ovuli in Ovario principiis utraque membrana suum ortum habet. Vide *hic* vers. 17.

Fernelii porrò tot nævos non detexi, quin ejus *typothetas* traduxerim. Sed ubi legi atque relegi apud ipsum *Phys. l. VII. c. ix.* in fol. in 4. & in 8. *allantoidem omnium extimam ac primam fieri*, mecum ruminari cœpi *bombycis* ideam *Fernelium* præ oculis habuisse. Animo quippe meo dum *bombyx* obversatur, textum ille rudius quoddam atque laxius & velut tomentitium toti primum affigit & agglutinat Ovato spatio, quo sese conditurus est, & istud tomentum, quod omnium *extimum ac primum* fit, *Fernelii allantois* est.

Secundò sericum densius bombyx insternit, quod homines tepida redordiuntur, & istud serici stratum alterum analogum est *chorio* nostræ densiori, quæ *Fernelii* secunda ac interior est.

Tertiò denique, sericum intimius nec bombyx, & textum illud postremum, bombyci proximum, *Fernelianæ* respondet *amnio*, quæ tertia ac intima est, quæque circumcirca universum conceptum amplectitur & involvit.

Sed quia nec bombyces fumus, nec viri bombycii, bombycinum contextum illum missum facimus, quò citiùs tunicularum nostrarum genuina stamina pertexamus.

XLIII. Eiusdem igitur temeritatis est, cum exscriptore *Tilingio* præcipiti, opificem naturam ità disturbare ut è duabus unicè membranis *chorion* texat *amnio* priorem: *Chorion* enim profitetur *primùm apparère, postea amnion*. Id autem cò fidentius vulgat quòd illius texturæ ordinem istum quatuor viderit oculis, *Harvei* nimirum & *Everardi*, quorum scriptis altum ubique sapit.

Sed profectò id ipsum infima summis paria facere est; sive *testulam* est ovis tribuere ante *pelliculam*; vel *cuticulam* foetui ante *cutem* ejus enatam & expansam; vel cerebro denique *calvariam* ante *meninges*.

XLIV. *Amnios* ergo nulla *chorio* succrescit atque substernitur, sed *amnio chorion* accrescit & attexitur. Immò verissimè dixerim instanter utramque contexi & morâ intermedia nullâ. Immò etiam, sicut inter unius & alterius stamina nectenda nullum interfuit temporis punctum, ità certè nulla prorsus ipsis insternitur vel intertextitur sive *Fabricii* atque *Spigelii*; sive *Plempii* atque *Needhami* tunica *farciminalis*.

Veritatem istam de naturæ humanæ fontibus haustam esse illicò sapiet Physicus omnis operum naturæ conscius vel Marte suo, vel ductu meo *vers. 4. 5. & 6. de Allantoide, nec-non Perioche de fœtu 34.*

XLV. *Allantoide* itaque ab humanæ naturæ opificio rejecta, non est quod *Lalamantii* ratiocinium ab illa firmissima atque sanissima mente nos unquam depellat. Insomniis enim illius viri ratiocinatio, quàm syllogismis scientificis prior est, triplices nimirum adnectendas esse foetui tuniculas, *ne unâ vel alterâ matris vel foetus valido motu disruptâ, ante statum pariendi tempus, foetus excidat utero, sed incolumis adhuc per-*

permaneant, intra membranam extremam, quæ cadentem illum excipiat.

Verbis istis mihi foetum imaginor de suprema domicilii sui contignatione eversa deciduum in secundam, & de secunda, pariter subversa, ruentem in tertiam, sed innoxie & citra abortionem, ipsi quippe *Lalamantius* præficit *Averruncum*.

Vultis ideam alteram perinde joculari. Vestris oculis obversentur aquilegum præcipites illi saltus aquarum, quibus aquæ fluctuatim devolvuntur de supremis calycibus in subsequentes. Fingite deinceps saltibus illis foetus inesse permistos, qui casibus istis aquarum abripiantur de superioribus scyphis in inferiores; sive de suis proruptis aquis è tunicarum superiore quadam in inferiorem alteram atque alteram. Sed *Lalamantium* illum plenius exagitaturi sumus *vers. 36. de chorio.*

XLVI. Nec est interim quòd, illius binarii tunicarum numeri causâ, præ *Antiquis* atque *Recentioribus* gloriatur *Fallopianus*. Nam sicuti *Fallopiana* gloriatio bimembris est, ita bifariam & falsa, meque singulatim instigat ut præscriptos mihi seculi unius & alterius limites transcendam, quò *Moschionem* ipsi è Bibliotheca nostra *MS.* producam, unius duntaxat *amni* atque *chorii* memorem. Sed, ne putes, *mi Fallopæ*, codicibus invisis fucum tibi fieri, editos illos eisdem inspicio *Basil. 1538.* Illis perlectis ad *Iulium* adito *Pollucem*, qui te embryonum δύο χιτῶνας *involucra duo* docturus est.

Quòd si insuper ex *Ruffo Ephesio* sapere non dedigneris *chorion* & *amnion* ab ipso visurus es non cogitatione, sed reapse, citra *allantoidea* dissectas.

Tibi præterea integrum erit ex ipso *Philosopho* altius adhuc sapere: tibi siquidem perinde scripsit ac mihi *duo foetus esse tegmina, interius unum, exterius alterum.*

Tibi rursus *Empedoclis* & *Antiphontis* tempora replicanti obvium fieret ipsorum industriâ *geminatas tuniculas* embryonum retexi.

Quidnè tandem ex ipsis *Hippocrateis de Genitura* & *de Natura Pueri* monumentis embryonem tibi conquirereres, uno duntaxat *involucro contentum*? *Hippocrates* autem unicam idcirco

cò ad suos foetus penulam accommodat, quòd humanum conceptum præ oculis habuerit, sub idea *Ovi decorticati*. Nostri quippe Majores, uno velut afflati spiritu, conceptum omnem in oculis gesserunt *Ovo similem, cui testa sit detracta, sicuti patet è tractatu meo de foeminarum Ovis*. Consequens igitur est ut *Hippocratis* embryoni talis insit tunica *simplex*, non vero *triplex*, qualis inest *Ovulo deglubito*. Quid ergo, *mî Fallopî*, super tuos majores superbiâ temet effers?

Jam verò, *Recentiores* pedem tecum si contulerint, te rursum gloriâ cadere necessum est. Ipsissimis quippe *Pisani* tui Professoratus annis, *B. Eustachius* plenis buccis *Romæ* proclamabat & cum *incredibili spectatorum voluptate demonstrabat*, foetus humani tuniculas geminas esse, nusquam autem *triplices*.

Sed esto! *B. Eustachii* vox nequaquam *Stentorea* fuerit, nec à te *Pisis* unquam audita! An non *Collegæ* tui senioris *Vidi* scilicèt *Vidii* documenta doctus es? Promulgat enim *humani foetus duas esse membranas*, & ipsas demonstrandi methodum fusissimè narrat, etsi caninum inibi sese prodat anatomicum. *Vidius* autem ille *Pisas*, *Parisis docendi munere relicto*, evocatus est Professor *A. 1547.* uti liquet ex ejus *Lib: 1.* Tu verò, *Fallopî*, anno subsequente primum docuisti, sicuti constat è *tuis Obs. de Aur. Officulis*. En ergò *Recentiores*, quos traducis, eadem tecum anatomica luce per-fusos. Sed, an radii à te ad ipsos? An verò ab ipsis in te radiarint, contendere nolim? Dum itaque sub *Judice* lis erit? aliter omninò te depexam: nusquam enim decorum est, tantæ famæ virum, & propria virtute coruscum, furtivis pen-nis splendescere. Quidni igitur, *mî Fallopî*, *Alexandrum Benedictum* vidisti & observasti tuniculas foetûs naturæ veluti penicillo delineantem, suis quippe pigmentis solam *amnion* atque *chorion* foetui aspergit.

Quidni deinceps nudatum illum à *Bernardo Gordonio* infantilis naturæ vultum deosculatus es? Ille siquidem, (*Almae quon-*

quondam Monspeliensis meae Matris fidus Interpres) nudis non modo verbis, & è sapientibus Anatomicis, unum duntaxat & alterum panniculum ad suos foetus attexit, sed ipsis apertè atque solerter tertium omnem exuit, sicuti te, mi Fallopi, furtivâ tuâ penulâ duplici exuo & exutum prostituo. Verùm, illæ uteri tubæ, quas tibi tribuunt, & quas ego furtivas pariter esse deprehendo, tuas aliundè laudes satis occinent, apud Neotericos saltem, Veterum quippe Manes, furtum clangente tuba, toti horrent.

Hippocrates imprimis ereptos sibi fremeret uteri κόλπας ζυγίαις τε καὶ γαμψύς, sinus densos atque recurvos, sive cellulas frequentes atque reflexas ¹.

Praxagoras deinceps atque Philotimus perstreperent propter illam sibi subductam τὴν μήτραν τὴν δίκολπον, matricem utrinque sinuosam ².

Diocles verò Carystius, ab Hippocrate secundus ætate famâque, suas uteri meritò repeteret κεράτων κεραίαις cornuum summitates, tubarum Fallopii patulas oras ad unguem exprimentes. ³

Eudemus etiam acriter nobiscum expostularet propter amputatas τὰς πλεκτάνας τὰς ἐκείνας cirros illos atque chelas & veluti brachia, quibus matricem instruxerat.

Galenus tandem Juliusque Pollux & Oribasius ore uno & ad ravim usque conclamarent ἐκείνας ἀποφύσεις, ἐκφύσιαις τε καὶ ἀπφύσιαις prominentias illas atque projecturas ἔθ' additamenta, quibus mirificam suam matricis anaglypham effigiem tanto-perè commendabant, deletas esse.

Immò Philosophus ipse clamore & lituo Medicos insequeretur ob subreptas sibi τὰς ὑτέρας τὰς δίγους, matrices geminis

COR-

¹ Quas Perioche mea secunda fideliter delineat, intra tubas ipsas.

² Periochê meâ tertiâ ad vivum expressam.

³ De quibus in Perioche mea quinta.

cornuum apicibus instructas ¹.

Jam vero scriptores innumeri, myſteriorum naturæ nescii, matrices Veterum illas δικεραίας τε καὶ δικόλπας, *utrinque cornu- tas & utrinque sinuosas* ita nobis exponunt quasi reapse foemi- neus uterus interior *sinibus geminatis* sive *loculis duobus* instructus esset. At illi profectò naturæ faciunt injuriam atrocem. Ma- joribus deinde nostris ruditer imponunt; Lectoribus denique suis inscien- ter illudunt.

Etenim, si altius vel in rerum naturam ipsam, in tubas scilicet, vel in *Hippocratem* oculos erexissent, *sinuum* illorum τὰς μὲν τηλατέρω, τὰς δὲ πλησιαιτέρω τῇ αἰδοίᾳ, *alios ab utero re- motiores, alios verò propiores*, atque ita nequaquam internos, deprehendissent.

Erectiori deinceps mente & auribus si dicentem *Herophi- lum* attendissent, *sinus* illos audivissent nequaquam *interiores* esse matrici, sed *dimidiati circuli formâ*, à testiculis in uterum *reflecti*, quo semen fœmineum alliciant ².

Imo, si dedignati non essent *Ruffum Ephesium* adire, tubas apud ipsum crevissent ad uterum *utrinque flexas*, & *varicum more ità cavatas*, ut ex illis compressis aliquid mucosi in uterica- vum elidatur. Viri deinde sententiam, super illa mirabili tu- barum stuctura, si rogassent, protinus respondisset Ephesius *multam sibi opinionem esse tubas istas seminarios esse canales*.

Felicem *Ephesii* conjecturam *Galenus* omnino fulcit: *Aëtius* vero literis velut uncialibus exarat *per hosce sinuosos cornuum flexus fœminam in congressu viri suum semen emittere* ³.

Radiofissimam doctrinam illam, ab ipso velut Apolline dif- fusam, Arabes arripuerunt, tubas enim *Avicenna* *matricis* vocat

¹ Fœminas enim *cornigenas* esse meum contendit problema 15. de Utero.

² Hæc locutio in deliciis est *Herophilo*; sed Arabas mox auditu- ri sumus aliter loquentes.

³ Eo nimirum naturæ consilio, quod *Perioche* mea promit octava atque nona.

vocat *additamenta* & *spermatis expulſoria*, quo *semen uterus deglutiat* ⁴.

Non est autem quod quispiam obganniat traditam nobis illam à Græcis & Arabibus lampada *Fallopio* florente penitus extinctam fuisse; *Fernelius* siquidem illam accepit, sed, fateor, ipsam sub modio posuit ne nobis illuceret: Libro quippe *Physiologiæ* VII. cap. VIII. pro virili contendit foemineum semen tubis nullis in uterum deferri. Nos verò pro ista, contra *Fernelium* & alios, foemineo semini asserenda via, ceu pro aris & focis decertaturi sumus.

Verùm è diverticulo duplici rursus in viam.

XLVII. In orbitam ergo redux, membranarum fila consequar, ut illorum ductu, tanquam vehiculis, succum alibi-lem in ipsas inveham. Sed, meherclè, sicuti pellicularum natales & usus spurii hætenus audiunt, non minus profectò fallacia sunt illarumdem incrementa. Nusquam enim *membranae crescentes* congruenter apud *Graphium* cum seminibus conferuntur *tantum liquoris exugentibus quantum desiderant*.

Istud enim altum sapere est & acutum philosophari; plantis nempe *suctum* atque *desiderium* largiri.

XLVIII. Quùm verò nec *Bonaventura*, nec *Lælius à Fonte* tam felici fuerint genio ut flagrans istud *sugendi desiderium plantarum* perspexerint, aliò quidem mentis aciem intenderunt, sed viliores adhuc tuniculas fecerunt quàm alii; ipsas quippe *viliſſimo sanguine menstruo nutriunt, quem in membranarum sinus natura mittat*.

Quasi nimirum menstruus sanguis in eadem foemina foret aliùs quidem nobilis atque illustri prosapia oriundus, alius verò vili prorsus atque fervili?

Quasi deinceps siccae atque contractæ membranulæ *sinus* & rugas præ se ferrent, nec lymphæ sua affatim maderent atque largiter expanderentur?

Quasi demùm, sanguinem natura in *sinus* illos diffunderet, tanquam

⁴ *Faucibus* scilicèt quas *Perioche* mea *quinta* atque *sexta* describunt.

quam in alveolos & veluti tubos, ut exindè membranarum partes alias affatim irriget? Rotas illi viri versabant animo Galliæ Narbonensis puteales, haustriſque fictilibus instructas, quibus aquam in hortorum sulcos & incilia corrivantur incolæ, quo suos hortos, *arvantes aliàs & infrugiferos*, ubertim irrigent atque fœcundent.

Quoniam autem tot istæc pigmenta, in tabula membranarum à Neotericis aspersa, tunicarum fœtus lineamenta nunquam efficient, satius est retulisse manum, nec tot commentis fusiùs contradixisse. Sapiens quippe Græcia me docuit τὰ ἐχάτως ἡλθία κ' ὀφροῦσθαι μᾶλλον ἢ ἐλέγχεσθαι πρὸς ἡμᾶς *extremè inepta contemnenda potius quàm refutanda venire.*

F I N I S.

CAROLI DRELINCURTII

DE

TUNICA FOETUS

Allantoide

MELETEMATA.

Ο' ἡ Ἀλλαντοειδὴς χιτὼν, ἐκ τῆς πρὸς τὰς
Ἀλλᾶντας ὁμοιότητὸς τῶν προσωνυ-
μίων ἔχουσα.

*Allantoides autem tunica à similitudine far-
ciminum cognomen sortita est.*

Theophil. Lib. v. de Hominis Fabrica.

Τῷ Ἀλλαντοείδει ὑμένι τ' ἔνομα ὁπό τ'
κατὰ τὸ χῆμα ὁμοιότητ',
Ἀλλαντι γὰρ ἔοικε.

*Farciminali sive Intestinali tunica nomen inditum
est à similitudine figura, farto enim
Intestino similis est.*

Gal: in Lib: 1°. de sem.

*Nobilissimo, atque Amplissimo
Viro,*

D. D. CONRADO VAN BEU-
NINGEN, J. C.

Acad. Lugduno-Bat. Curatori, Amstelædamensis Civitatis
Viro Consulari, & suis ad plurimos Europæos Re-
ges & Principes Legationibus meritissimo,

CAROLUS DRELINCURTIUS

S. P. D.

Meum de Octimestri Partu Opusculum, Nobilitati tuæ
jam olim inscriptum, ex æquo & bono postulat ut hoc
alterum affine Illustri Nomini tuo consecrem.

Immò, quamvis affinitas argumenti nulla foret, tua tamen
de me prædicatio grandis id ipsum à me vel invito extorque-
ret, quò scilicet profitear quantùm sim in ære tuo propter
istæc splendida, quæ passim de me testimonia profers.

Utinam me penes quippiam foret, quò gratiam repende-
rem. Sed quùm nihil sit mihi, quod reponam, gratam ac-
cipe mentem, precésque votivas pro incolumitate tua diutur-
na in Reip: claritatem & Academiae salutem.

Vale, Vir Illustris, & quem Eloquio Nestora vincis,
Senectâ vincas.

*Datum Lugduni-Batavorum
tertiò Kalendas Junias.
clò loc LXXXV.*

P p p

Fæ-

*Fœtus Humanus non magis in Allantoeidea, quàm
in Patrios cineres meit.*

*Fœtui quippe humano Farciminalem tunicam què
tribuit, Botulario quàm Profectori
propior est.*

De Membranis singulatim, & primùm quidem de Allantoide,

E Seculi Nostri atque Novissimi Auctoribus.

Allantoidis cum lance five scutella similitudo deridenda certè est apud *Gabr. de Zerbis*.

2. Nec minùs deridiculæ sunt portiunculæ carni concisæ atque *farcimini* similes intra hancce *farciminalem* tunicam interdum cum urina repertæ, uti fallaciter narrat *F. ab Aquapendente* ludibriosa nominis idea miserè deceptus.

3. Nec vesicam urinariam tum figurâ, tum substantiâ æmulatur, ut illam in humano foetu ab oblonga vitulina tenui discriminat *Valverda*.

4. Nec foetibus humanis eodem jure competit Allantois atque brutis, prout nugivendi deblaterant *Hobokenus* atque *Grafius*; nisi cornua velint eodem jure patribus suis competere atque hircis.

5. Nec illa tamen Allantois è Natura rerum exterminanda est, juxta rescriptum *Clar. Harvei & Everardi*.

6. Nec illa verò singulis animantibus brutis concedenda venit, uti *Côiterus* atque *Riolanus* affingunt *Fallopio*. Illam quippe ruminantibus unicè atque scienter tribuit *Fallopius*, quibus *Mauricæus* universè, sed inscienter omninò detrahit.

7. Nec hætenus interim secantium oculos iccirco fugit Allantois, quòd præ tenuitate semper diffringatur, uti clamitant *Spigelius* atque *Plempius*.

8. Nec foetibus illa singulariter adest, quibus intestinum cæcum majus est & vesicam urinariam comprimit, uti non minùs falsò quàm solerter *Courvæus* excogitavit.

9. Nec illa peculiari jure ante *Amnion* formatur, uti repu-

tant *Vassæus* atque *Grevinus*.

10. Nec ullatenus *Chorii generationem adjuvat*, sicuti *L. à Fonte* per densissimas inscientiæ nebulas vidit.

11. Nec itaque primis illa Conceptionis diebus totum semen ambit atque complexu strictiori coërcet, uti supponunt *Capivaccius* atque *Zacutus*.

12. Nec deinceps unquam foetum universum complectitur & includit, uti *Grevinus* atque *Grafius* inscitè nugantur.

13. Nec ergo Senonensem puerum complexa est petrefactum, instar cystidis, uti suspicatur *Alibosius*.

14. Nec enim exterius est foetus involucrum, seu tunicarum illius extima, uti perhibent *Fernelius* & *Andernacus*.

15. Nusquam siquidem foetum ullum *fasciæ modò* circumplicat & involvit; vel *Zonæ adinstar* succingit atque confirmat, uti perbellè, sed mendaciter, comparant *Perdulcis* atque *Zacutus*.

16. Nullatenus quippe angusta est, non verò lata & expansa, quòd semen foemineum virili sit parcius, uti sentiunt *Iac: Sylvius* atque *Christ: à Vêga*.

17. Nequaquam enim singularis illa ex unico semine procreatur muliebri, illóque serosiori, imbecillo atque paucò, sicuti profitentur *Altimari* atque *Weckerus*.

18. Nec tamen ex utroque producitur spermate, sicuti temerè *Zacutus Lusitanus* asserit.

19. Nec interim peritonæi veluti propago quædam est, sicuti falsò *Cæsalpinus* existimat.

20. Nec præterea generatur à placenta, uti *Valverda* fabulosè narrat.

21. Nec è *vasis à Chorion acceptis componitur*, sicuti *L: à Fonte* contextum ejus nobis retexit.

22. Nec initium illa sumit ab uracho, uti *Vassæus* atque *Weckerus* mendosè recensent.

23. Neque hæc ipsa in urachum desinit, uti perperam hallucinatur *Mundinus Mundinius*, quem *Parisanus* jure meritòque redarguit.

24. Nec ullatenus igitur *uracho* constat dilatato, ac in illam degenerante toto, sicut ineruditè cogitant *Iac. Sylvius* atque *Gorræus*, Viri aliàs tanta Eruditione Conspicui.

25. Nec intestinalis illa tunica in *foetus Vesica* perforatur, sicut *Altomari* atque *Forestus* imperitè scribunt.

26. Nec venulis insuper aut arterioliis ullis intertexta est, sicut imaginosi viderunt *Spigelius* atque *Highmorus*.

27. Nec duabus illa tunicis extruitur, quarum tenuior Chorio; crassior verò Amnio cohæreat, ut illam componunt *Iac. Sylvius* atque *Gorræus*.

28. Nec ejusdem substantiæ est cum urinaria vesica, atque adeò triplici tunicarum tegmine nequaquam insuitur, sicuti *Mundinus Mundinius* illam consuit.

29. Nec una sua facie membranea & lubrica atque lævis est, alterâ vero carnea atque lienis modò nigricans, uti *Vesalius* illam falsè describit.

30. Nec ullatenus crassum subviridémque sanguinem è vasis suis fundit unquam, uti *Vesalius* idem rursus fabulatur.

31. Nec insuper placentam ullo modo contingit, nedum placentâ cooperitur tota, atque concluditur tota, uti supinus *Spigelii* fert error.

32. Nec ad punctum duntaxat umbilici Amnio connascitur; in reliqua verò amplitudine sua Amnio nusquam adnascitur, uti ferunt *Fuchsius* atque *Heurnius*.

33. Nec primis præterea Conceptionis diebus reliquas membranas semen obvolventes ad uteri cornua alligat, uti vult *Chr. à Vêga*.

34. Nec interim illa uteri fundo tenaciter adhærescit, ut opinatur *Courtinus* atque *Zacutus*.

35. Nec vulvæ sinui unicè cohæret, sicut illam inibi agglutinat *Andernacus*.

36. Nec illius imaginariæ tunicæ minus imaginaria sunt spatia, quibus *superflua nonnulla foetus excrementa* congerantur, sicuti *Petro Pauw* in imaginoso speculo visum est.

37. Imò, spectri illius ludibria tanta sunt, ut istæc excre-

menta *aquarum nomine* partu profundi reputent, sicut id phantasmatis *Petrum* eundem illufit.

38. Nequaquam siquidem rugosa est Allantois atque vestis adinstar sinuosa, ut inter sinus illos cavitates atque receptacula sint, quibus *detineatur humor erodens & asper*, uti mendaciter asserunt *Nicol: Rocheus* atque *Jac. Rueff*.

39. Nec enim Allantoidis usus est foetus urinam secludere, *ne matris uterum urinae illius acrimonia exulceret*, prout errore tanto capti sunt *Clar: Swingerus* atque *Hucherus*. Urina quippe foetus aculeata si foret, ineluctabile profectò rofionis discrimen non modò matricem, sed ipsam maneret Allantoidea; nam matrice matre centuplex tenerior est. Aliàs certè vel fontica causa proferenda veniret cur tantæ teneritatis illa non arroderetur; vel quispiam ipsi præficiendus foret Avernuncus, qui tot ab illa tunica rodentis urinae denticulos averteret.

40. Nec insuper intra farciminalem illam possibilis est urinae simul & sudoris infantilis collectio, sicuti *Fr. Joëlis* somnia dictant.

41. Nequidem inter illam & Amnion colligitur urina sola sicut *Andernaci* atque *Fuchsi* umbratilis Anatome docet.

42. Nec insuper inter ipsam atque Chorion eadem urina coacervatur, ut id ipsum jure meritoque pernegat *Jac. Sylvius* adversus vesanum *Hipp.* atque *Gal:* calumniatorem.

43. Nec urinam propterea sibi sola tantisper asservat & colligit, uti crudissima ferunt *Vesalii* verba, ab *Archangelo Piccolhomino* remansa quidem, sed aliorsum sinistrè detorta, nec uspiam dexterè concocta.

44. Nec unquam vesica urinae tantum in Allantoidea transmittit ut illam impendiò distendat atque diffingat, sicuti *Duretus* atque *Rubeus* splendide mentiuntur.

45. Nec Allantoide plenà foetus ità fulcitur ut vincula quibus utero coalescit minus propterea gravet, uti *Duretus* idem, *Vir* aliàs ita *Verax*, falsò sibi persuasit.

46. Nec istæc distentioris Allantoidis ruptio atque vacuitas
foe-

foetum ità permolestè suspendit, ut illius retinacula abrumpat & ad exitum præcipitet, sicuti *Duretus* idem fallaciter tradit.

47. Nec enim perpetuæ veritatis est, proruptis gravidarum aquis foetum deturbari. Aliquoties quippe vidi, multis ante partum diebus, gravidis aquas effluxisse, salvo foetu. Id ipsum quidem *Rossetus* ex eodem mecum exscripsit Naturæ Libro; sed, errore *Dureti* lubrico, in fallacem lapsus est ruptam *Allantoidea*; Illam enim ruptam erumpentium aquarum auctorem, post *Clar: Langium*, injuriâ culpat.

48. Nec minoris fallaciæ sunt, nec minus in Naturam injuriosæ, *Fallopianii* atque *Fabricii* de Allantoide urinam ab umbilici vasis secludente cautiones. Illi quippe secluforio suo præcavent 1°. ne vasa urinæ contagio laxentur; 2°. ne refrigerentur; 3°. ne irritentur; 4°. ne distendantur; 5°. denique, ne arteriæ urinam illam in sese attrahant.

49. Nec minoris demùm deceptionis est *Fallopianum* hocce & alterum dogma. Apud ipsum enim præconcepta mens de urina necessariè à foetu semovenda in tantum valuit, ut quum nec *Allantoidea*, nec *Urachum* deprehenderet, urinam finxerit inter *Chorion* & *Amnion* transfundi. Atque adeò fingere rursus est, *Amnion* esse pertusam, quò suam mentulam foetus in illud *Amnii* foramen toties intrudat, quoties micturus est in *Chorion*. Sed amabo! quis meiendi modus in foemellis erit! Nisi urinæ à foetibus arcendæ Patroni matulam ipsis peramicè præstent.

F I N I S

CAROLI DRELINCURTII

DE

Tunica Chorio

ANIMADVERSIONES.

Τοῖς ἄλλοις χιτῶσιν ἔξωθεν ἐν Κύκλῳ περιέβληται
τὸ Χωρίον.

*Tunicis aliis extrinsecus in Orbem, & in modum
Chori, circumjectum est Chorion.*

Gal: Lib: xv. de Part: Usu.

Τὸ ΧΟΡΙΟΝ

δὲ ὀνομάζεται ἥτοι ἐπεὶ δὴ χώραμά ἐστι τὸ Ἐμβρύον, οἷον ἐὶ χωρίον ;
ἢ ἐπεὶ δὲ χορηγεῖ τὴν τροφήν αὐτῷ.

*Chorion verò dicitur seu quod sit foetus conceptaculum
atque veluti regio & domicilium, seu quod ei
suppeditet alimentum.*

Gal: in Defin: Med:

*Incomparabili Fratrum Illustrum
Pari,*

D. D. ANTONIO D'AQUIN,

*Christ. Regi ab omnibus Consiliis, Ἀρχιάτρου
Comiti &c.*

NEC-NON

D. D. PETRO D'AQUIN,

Regis Consiliario & Medico Ordinario &c.

CAROLUS DRELINCURTIUS

S. P. D.

Pietas mea in p. m. Reverendum Vestrum Parentem, Magnæ Reginae olim Ἀρχιάτρου, ac in Vestrum præterea gl. m. Avunculum D. D. Vallot, Maximi Regis Ἀρχιάτρου Comitem, omnino refugit ut stricto pectore meo amplissimas premam animi Vestri dotes.

Illis enim, *Musarum Colendissimi Mystæ ac ipsius Apollinis Symmystæ*, ad Medici honoris culmina estis evecti. Nam sicuti merito suo Vestri *Μακροβίου* ad gloriæ fastigium perrexerunt, ita Vos, *Viri Meritissimi*, jure quodam Vestro atque Virtutibus Avitis ad honorum apicem estis grassati.

Faxit Altissimus ut quàm diutissimè toti Galliarum Regno, ac totis præsertim Familiis Asclepiadeis salvi & incolumes præluceatis.

Valete, splendidi Viri & Artis splendidissimæ radiosissima Capita.

Vestrum interim *Drelincurtium*, Virtutum Vestrarum cultorem atque pro virili propagatorem, Vestra prosequi benevolentia nequaquam cessetis.

Dedi Leida Nonis Junii. 1685.

Qq q 2

O're-

Ονομάζεται

δὲ χωρίον ὑμὴν ἔτι ὁ ἔξωθεν, ὃν διόδουσιν αἱ ἀρτηρίαι
 τε καὶ αἱ φλέβες, ὕλας ἐκ τῆς μήτρας εἰς
 τὸ κύημα ἄγουσαι.

*Hæc autem exterior tunica Chorion dicitur, quam
 arteria atque venæ permeant & ma-
 terias fœtui deferunt.*

Gal: Lib: i. de Sem.

De Foetus Humani Membrana Chorio.

1. **C**horion *intestinalem* esse tunicam oscitanter admodum *Valleriola* atque *Mercatus* interpretantur.
2. Chorion deinceps *secundinas* esse, & quidem quòd illa tunica formetur à foetu *secunda*, oscitantia est & altera duplex apud *Vassæum* atque *Perdulgem*.
3. Chorion ex utriusque parentis impurissimo semine pro-
gigni *Capivaccii* atque *Heurnii* perspicacitatis est detexisse.
4. Majoris adhuc acuminis est cum *Iacobo Sylvio* atque *Gor-
rao* Chorion determinare quà uteri superficiem succingit è virili semine produci; quà verò tangit uteri cornua è mulie-
bri.
5. Nec minoris perspicaciæ est cum *Courtino* Chorii tex-
tum Senario dierum numero complere & quidem è seminum parte duntaxat exteriori.
6. Illam porrò texturam matricis acetabulis tribuisse soler-
tis est *Caroli Stephani*.
7. Hanc verò ab *externa umbilici tunica* contexere sagacita-
tis est *Coiteri*.
8. Ab ejusdem porrò *interiore umbilici membrana* Chorion
eandem intexere dexteritatis est *Rudii* atque *Cortesii*.
9. Hæc autem membrana ludicro prorsus phantasmate
Fuchsum atque *Foësum* delusit. Ipsam quippe viderunt in
orbem reflexam, & *coronæ adinstar*, vel *circulorum more dolia
cingentium*, foetum ambientem.
10. Per easdem mentis nebulas ipsam rursus viderunt *Pla-
terus* atque *Grafius* unà tantum in sede cum utero connecti,
reliqua verò sede à connexu liberam esse.
11. Somniantis insuper *Vidii* atque *Fallopium* Visum est,
Chorii cum Amnio conjunctio tam laxa ut intermediam uri-
nam sensim admittat.
12. Immò, alterum est *Fallopium* spectrum, quo membranas
istas è directo placentæ sejunctas aliquando reperit.
13. Somnium adhuc portentosius est, membranam illam
toti quidem utero primitus accrescere, sed ipsam deinceps

ab utero, *ceu bractea quædam à ferro*, dissilire, juxta *Falconis & Altomari* deliria.

14. Deliriis istis Recentiores alios non pudet benevolam aurem præbère: *Massarias* enim membranas fabrefactas & utero hærentes, ab utero perinde separat, *atque nebula ab instrumento ferreo separatur*. Clariss: verò *Whartonus* censet exceptum utero semen parietes ejus paulatim deferere, *seque intra cavitatem ejus conglobare* ut ovum inibi formet.

15. Graviorem his *Ferneliani* Codices errorem errant cum suo Chorion *levi* quidem, sed utero hærente per acetabula, per quæ semen alimentum ad se rapit.

16. Externæ tamen atque genericæ Chorion asperitatis ratio *Spigeliana* prorsus est manca, non enim aspredine sua *placentæ* duntaxat *Chorion adhæret*, sed suis utique fibrillis utero toti adnascitur.

17. Istis ergo fibrillis Chorion universa, qua saltem uterus *placentâ* vacuus est, radicatur, nec *vasorum umbilicalium* interventu tota cohærescit utero, sicuti *Sennertus* atque *Vigierius*, post *Swingerum* atque *Laurentium* suis Lectoribus illudunt.

18. Nec itaque *Vidii* atque *Mercati* sententia vera est, quæ carnosio quasi glutine Chorion illinit & utero agglutinat.

19. Nusquam enim Chorion, extra *placentulæ* suæ sphaerulam, carneâ substantiâ cernitur obducta, sicuti *Fallopium* & *Arantii* monumenta testantur.

20. Nequaquam igitur experientiæ respondet affirmatio *Fuchsi* atque *Liebauitii* de Chorion pollice crassa & substantiæ nigricantis, friabilis atque fungosæ & ex qua nigricans, subviridisque sanguis dissectione profluat.

21. Atque adeò tunica nostra Chorion, præ Chimærica sua mole carnea de membranarum numero neutiquam expellenda veniet, illam licet *Vesalius* totis nervis expellere contendat.

22. Sed etsi carnea sit nequaquam, non idcirco tamen censere est cum *Capivaccio* atque *L. à Fonte* tenuem illam esse

instar telarum aranearum, idque ne pondere suo foetum prae-gravet.

23. Nec aliundè reputandum est cum *Jacobo Sylvio* atque *Gorræo* Chorion crassam admodum esse atque duplicem & exteriore sua tunica, aliquantò crassiori, cruentatae papyro bibulae crassitie, mollitie atque colore sub similem.

24. Nam quæ Chorii tunica interior erit aliud certe nihil erit quàm Amnios ipsi Chorio tam arctè conferta atque con-nata ut nihil intermedium admittat, sicut *Eustachius* atque *Varolius* id, ante me, *non ex aliorum Scriptis, sed ex Natura, sensu ipso depromsere*. Harveianum itaque Commentum *de li-quore nutritio inter Chorion & Amnion*, plane portentosum est & tanti Viri monumentis prorsus indignum.

25. Sic insuper sponte sua ruit & alterum istud *Courvæi* atque *Hornii* monstrum, quo membranam illam delirant, *ab Intelligente causa quadam intervallo longiori ab Amnio distingui*. Nec immeritò; nam adjutrice mihi Cœlorum Intelligentiâ, indefinitum illud intervallum *Courvæi* sedulò metitus sum. Si qua itaque fides experto mihi *Carolo Mensori*, tot para-sangas meâ decempedâ inter Chorion & Amnion deprehendi, quot certè *inter ovuli testam atque pelliculam*. O membrana-rum igitur intercapedinem immensam!

26. Exindè rursus alteram ruere Chimæram necessum est, qua Chorion (ceu *filtrum*, & quod ineptius, ceu *setaceum*, ex mente *Courvæi* & *Everardi*) humorem percolat atque de-purat ac foetui sugendum oggerit. Sed isti Lyncei Nepo-tum Deceptores dum Chimæram foetibus sugendam obtru-dunt, condigni sunt prorsus, qui alio nullo pascantur alimen-to, quam liquore Ovorum testis atque pelliculis intermedio. Nusquam enim propius fibrillis attexitur Ovi pellicula testæ suæ, quam Amnios Chorio; sola duntaxat interjacente Chi-mæra, in illo vacuo largiter bombinante, ac secundas inibi formante Logicorum Intentiones.

27. Verùm, Chimærae, seu potius Hydræ illius capitibus aliquot jam rescissis repullulant alia. Illinc est ergo ut apud
Nos.

Nostros hydræ fatores & a'tores legere sit inter Chorion & Amnion turbidiorem esse liquorem, quàm inter Amnion & Fœtum. Pro hac certè Hydra sua adversus Herculis sagittas & ignem tutanda, toti *Courvæi* & *Everardi* sequaces cœlum terramque contestantur.

28. Immo *Hydræ* illius *aqua*, id est liquor tunicis percolatus principiô Conceptus uberior est in Chorion, parcius autem in Amnio. At ediverſo, sub partum, in Chorion parcius est, uberior in Amnio. Id saltem demenſi *Hydræ* suæ demetiuntur illius Educatores. Sed, uti fide ipsis nullâ, ita & assensu meo nullo.

29. Eiusdem fidei sinceræ, seu potiùs insinceræ est apud *Segerum* *peculiare* dari tubulos in Chorion hiantes, per quos *materia alba*, seu *Chylus*, ita jubente *Natura*, in Chorion descendat. Quod si tubulis suis Genium in Virginibus tutelarem à coalitu *Segerus* præposuisset, atque liquorem ille mirificum, nullis quidem tubulis in uterum corrivatus esset, sed cœlitùs depluere pronuntiasset, id utrumque profectò, fide tam sancta fuisset amplexatus ac *Socratis* Genium atque *Danaës* imbrem aureum sanctè complector.

30. Etenim Medicorum nullus, etsi præstigiator foret, liquorem ullum inter Chorion & Amnion mihi cessurus est unquam. Atque adeò nec *Fabricius*, nec *Du Vallius* fidem meam impetraturi sunt super urina fœtus in *Chorii fundum* ex uracho stillante. Somniantium quippe *Visis* nulla fides est adhibenda.

31. Pariles offuciæ sunt apud *Job. Liebautium* atque *Petrum Salium Diversum* de humoribus impuris & fœtui ineptis, non quidem inter Chorion & Amnion congestis, sed inter Chorion & Uterum, ac in ipsis Uteri venis, tanquam in cloaca, toto novimestri decursu stagnantibus, donec puerperio vacentur.

32. Istoc *Liebautii* atque *Diversi* dogmate putido putidius est adhuc & alterum istud *Fœsii* atque *Hucheri*, post *Gorræum* atque *Swingerum*, quo docent sanguine primitus Chorion esse suffu-

suffusam atro, crasso atque fœculento, quem fœtus in medium Uteri atque Chorii spatium velut inutilem rejicit, tenuiore in se prolecto.

33. Næniarum fatias me tenet. Nihilominus, mihi temperare nequeo quin *Joëlem* arguam cum sua Chorio in naturali partu *semper excussa cum fœtu*. Sexcenta quippe mihi suppetunt exempla ubi Chorion *nunquam cum fœtu fuit excussa*, sed à fœtu in utero *semper relicta*. Meningas quippe vel fœtus ipse, vel obstetrix pertundit, & illis pertusis prodit fœtus in lucem: sed suas in utero relinquit sarcinas, membranas nimirum atque placentam, secundo deinceps veluti partu ab utero pellendas. Valeant igitur istæ *Joëlis* næniæ næniarum.

34. Suas rursus aniles tres alias lactentibus ille fabellas occinat super Chorio p. n. in utero retenta propter vel *validam Chorii cum cotyledonibus connexionem*; vel *convolutionem ejusdem ex calcitracione infantis*; vel illius denique *detrusionem in aliquam uteri partem*, in quam scilicet, velut in strictiorem angulum, ita compingatur ut angustias illas eluctari nequeat.

35. Iisdem anicularum fabellis supinam *Bonaventuræ* scriptiorem annumero, quâ *Fernelium* extollit *acutè notantem* fœtum in partu, *exitûs angustia suam Chorion exuere & invertere*. Illâ siquidem Observatione acuta nihil obtusius est. Chorion quippe fœtus nullus, suo per uterinæ cervicis luctamine vel *invertit* unquam, vel *invertere* potis est. Sed Chorion vel à fœtu, vel ab obstetricante pertusam, unâ cum umbilico suo, trajicit fœtus: Mox verò placenta vel matris folius robore, vel alieno etiam adjumento, decutitur à matrice & inversa prodit, utpote prævii sui & infantis & umbilici sequax. Hæc ergo placenta taliter decussa & *inversa* membranas sibi atque utero cohærentes abripit, ac etiam *invertit*. *Fernelius* igitur atque *Bonaventura* nequaquam acutè, sed obtusè admodum *fœtui* tribuunt quod unicè atque necessariò *placentæ* tribuere est. Hæc enim membranarum ab utero deglutinatarum, ac etiam *inversarum* auctor est unica, non verò fœtus.

36. Vultis gravium errorum suprapondium quoddam? Ternarium recordemini membranarum numerum, à Nobis superius explosum, ac mirificas deinceps recolite foetuum *Lalamantii* per tot membranarum spatia trajectiones atque peregrinationes. Is quippe *Lalamantii* foetus, mense gestationis octavo, ab Amnio tranat in Allantoidea; & ab Allantoide peregrinatur in *Chorion*. Hæc ergo tunica *Chorion* foetui peregrina prorsus est. Jure tamen humanitatis peregrinatorem illa fovet & enutrit, nec ultrà vagari finit; sed illum sinû excipit atque conservat, ne scilicet abortu sese præcipitet εἰς τὰς κρημνὰς καὶ τὰ πρυγώματα τῆς αἰδοῖς τῆς μητρὸς, in prærupta materni pudendi labra atque pinnacula. Vultis rursum hisce fidem duorum ore suffultam, *Bonaventuram* paucis auscultate? Is enim *Lalamantium* luspicit, quasi rectissime, ac etiam *Divinè* docuisset foetum Amnio & Allantoide octavo mense diffractis, abortu secessurum, nisi *Chorion* foetum illum gremio suo exciperet, eique lectulum quasi sterneret, nec-non alimento ipsi suggesto præcaveret Abortum.

O supremè laudandam Chorii benignitatem atque providentiam, & cui nulla *Tertulliani* Alemona Dea compar esse queat!

F I N I S.

m. a. 4

CAROLI DRELINCURTII
DE
MEMBRANA FOETUS

Agnina

C A S T I G A T I O N E S.

Τὸ ὃ βρέφους περιέχεται χιτῶσι. Τὸν μὲν λεπτὸν καὶ μαλακὸν
Ἀμνιον αὐτὸν Ἐμπεδοκλῆς καλεῖ.

*Fœtus autem tunicis involvitur, quarum tenuem ac mollem
Agninam vocat Empedocles,*

Ruffus Ephesius Lib: 1°. Et Julius Pollux Lib: 2°.

Ο'λω

γὰρ τῷ κυομένῳ ἔτι ζῶν πανταχόθεν ὑμὴν περιβέβληται
λεπτὸς, ὃν Ἀγνιον ὀνομάζουσι.

*Toti enim foetui, dum utero geritur, membrana
tenuis circumjecta est, quam Agni-
nam appellant.*

Gal: in Lib: xv. de Usu Partium.

Viro verè Illustri,

A C

Illustris Medici Filio,

D. D. ANTONIO D'AQUIN,

Christ. Regi ab omnibus Consiliis Ἀρχιάτρων Comiti &c.

CAROLUS DRELINCURTIUS

S. P. D.

Medicorum filios tota celebravit antiquitas. Quidni ergo te celebrem, *Vir undique hereditaria tua, singularique Virtute Medica splendescens?* Tu quippe, *mī Antoni*, qui merito tuo Maximi Regis Ἀρχιάτρων Comes es, splendentibus tuis animi dotibus, atque medelis inculpatis, tantæ Aulæ oculos in te unum ità convertis ut singuli Magnates temet in oculis gerant.

Velit Luminum Pater ut quæ lux animi in te accensa est, totum Literarum Orbem quàm diutissimè collustret, atque suis radiis vivificis lethiferas morborum umbras quàm felicissimè discutiat atque dispellat.

Istæc vota certè non una duntaxat vetus mea tecum exigit necessitudo, sed grata mea, *ab Avunculo & Decessore tuo D. D. Vallot, Ἀρχιάτρων olim Comite*, accepti beneficii recordatio. Is enim me, ipsa ringente invidia, post triennale meum Domestici Medici Munus apud Principem à Turenna, sempiternæ memoriæ Heroëm, Regiis Medicis inscripsit.

Vale & cultorem tuum, fataliter à te dissitum, cogitatione frequenti complectaris.

E Lugdunensi Museo meo, Idibus Junii. 1685.

R r r 3

Ο' Α'μ

Ο' Ἀμνείδς ὀνομαζόμενος ὅλον ἐν κύκλῳ περιλαμ-
βάνη τὸ κύημα.

*Tunica Amnios dicta foetum orbicula-
tim cingit.*

Gal: Lib: i. de Spermate, Et Lib: de
Dissect: Uteri.

De Tunica Amnio seu Agnina.

1. **T**unicæ Agninæ locô Animam legi, apud alienæ mentis Interpretes infidos *Alexandrum Benedictum* atque *Forestum*, crassior est error, quàm ut illum obelo meo compungam.

2. Hebetudinis est ejusdem Animâ & Agninâ suppressâ *Animum* & *Ambium*, (atque adeò, si Diis placet, *Cambium*) sæpius inculcasse, unâ cum *Gabr. de Zerbis* atque *L. à Fonte*.

3. Agninam rursus, *niveæ agnæ* candoris æmulam, sanguine eruentare & *Amnion*, quasi *Αἰμνιον*, illam *ὅπερ ἴδ' αἰμνίον* à sanguine deducere, Medicos decet verborum aucupes, & in Literis quidem acres, sed in Physicis obtusos, *Constantinum* atque *Schrevelium*. Verùm, cordatos dedecet opificii Naturæ speculatores *albam* illam *prorsus atque candidam*, cum *Rod: à Castro* atque *Bartholino* renunciare, mox interim eandem sanguine suffundere, *sacrum quasi naturæ sanguinem*, (*ὡς ἐν αἰμνίῳ* velut in vase) contineret, è quo virtute seminis per illum diffusi, hominem novum esset formatura, uti loquuntur, ore uno, *Lindanus* atque *Schenkius*.

4. Quæ siquidem vasa *Fabricii* sedulitas atque *Bartholini* Centuriæ in ipsa detegunt, ad Chorion attinent, nec hilum tunicæ nostræ candorem purpurissant. Candidus ergo profiteor humanam *Amnion* omnem, (Chorio attextam atque adeo juris alterius & ditionis alienæ) exanguem esse. Sed ediversò confiteor brutam *Amnion* à Chorion disjungi, atque adeò municipali jure vasis irrigari, sicut id ipsum acutissimus *Fallopianus*, ante me *αὐτόπτεω*, sagaciter odoratus est.

5. Inscientes igitur *Capivaccius* atque *L. à Fonte* veritati litant, *Amnion* delineando vasis implicitam instar *Allantoidis*. Omnis quippe *Allantois*, brutam naturam meritissimo describente *Needhamo*, sanguinis exors est.

6. Nostra insuper *Amnios* nequaquam *Allantoidi formâ similis est*, sicuti perappositè atque scienter ab errore tam supino suos Lectores *Jac. Sylvius* abstrahit & erigit. In illum tamen redit atque resupinatur *L. à Fonte*. *Amnios* quippe universa toti concavo & ovato attexitur Chorio; atque ita figuram quidem *Ovatam*, sed *farciminalem* minimè præ se fert.

7. *Amnios* præterea universa, ab Embryone atque Foetu, intermediï liquoris altitudine totâ, tota diffidet. *Amnios* igitur nulla foetui *proxima est*, sicuti *Fabricius* atque *Veslingius*, post *Vesalium* & *Arantium* id nobis ad tædium inculcant.

8. Unâ ergo tonsurâ *Barbitonsor* unus & alter, *Theveninus* scilicet atque *Habicottus*, condigni sunt, quòd *Amnio* suâ foetum *immediatè* involvant.

9. Si quis porrò sentiat, *Typographorum* vitiò, primam illius adverbii, apud istos *Pulverini* atque *Liddelii* sequaces, redundare Syllabam, arguat, quæso, & alios *Highmori* atque *Bartholini* *Typothetas*, foetus humanos *Amniò* pariter *immediatè* cingentes.

10. Sed, ne quis vitilitigator nodum in scirro quærat, quo Scriptoribus istis patrocinetur, consulat velim vel *Bona-ciolum*, vel *Laurentium*, vel *Lindanum*, vel *Geleum*, & ipsos in idem erroris volutabrum devolvi comperiet: Suos enim foetus *Amniò* similiter *immediatè* convolvunt.

11. Verum, ut omnis ansa cavillandi rescindatur, hanc *Riolani* tunicam, foetui vicinam, paulò propiùs speculemur, & ipsam deprehensuri sumus, ex *Valverda*, non solum *umbilici interventu adhærere foetui*, sed & ex *Varandæo*, foetum *penitus succingere*, & ex *Spigelio*, *undiquaque vestire*, atque, ex *Pavio*, *immediatè tangere*, vel, ex *Lælio* demùm à *Fonte*, *Universo foetui uniri*.

12. Pressius dicam *Amnion* illam non modò Scriptoribus *Rocheo* atque *Vassæo* foetus *Armaturam esse*; sed & *Cl. Sebizio vestem immediatam*, & quæ non duntaxat foetus *partes altas, nec humore mersas tangat*, uti *Jac. Sylvius* docet; sed foetui insuper toti *contigua sit*, ex *Perdulci*. Immò, hæc
Amnios

Amnios ipsa fœtui crusta est, calore matricis, veluti furni, leviter assata, ex Ronseio atque Fouberto.

13. Plura vultis, *Mercurialis* attendite pelliculam fœtui circumcretam instar tunicarum, quæ pinguibus jussulis obducuntur: Vel membranulam inspicite G. de Zerbis Embryoni adnatam sicut in pulmentis frigidatis: Vel hanc demum tuniculam contemplemini, quæ fœtibus *Hornii* haud secus accrescat ac folliculus vino, cerevisiæ atque sero innascitur. Istæc inquam diu & attente ruminemini, atque post acrem illam atque diuturnam ruminationem mihi decernite modum, quo fœtum inter atque tuniculas ipsi proximas & immediatas, ut loquitur *Arantius*, vel sudor ullus, vel ulla urina, vel ullus denique nutritius humor colligi queat. Istud quippe dogma triplex mentem meam longè transcendit: Plurimas interim menteis vel hodie subit atque fascinat.

14. Difficultatem primam *Job. Falco* actutum sensit. Illius siquidem infringendæ gratiâ diffitetur omnino sudorem in Amnio congeri. Nam, Amnion asserit *Indusium* fœtus esse, &, *Indusii more*, porulis suis sudorem à fœtu manantem, illumque tenuem & aëreum, penitus detergêre ac exorbêre. Sic *Lemnius* hancce pelliculam statuit sudorem vaporémque à maturescente fœtu manantem absorbêre.

15. Sic profectò *Mercatus* hancce nostram Amnion suis fœtibus, [sudore nullo diffluentibus fœtuum adinstar *Iac. Sylvii* atque *Spigellii*] tam arctè cohærêre profitetur atque *Musculus adhæret arbori*.

16. Sed amabo! Quî hæcce *Mercati* membrana, quæ proximè continet & involvit Embryonem, ipsique ut *musculus arbori hæret*, eidem *Mercato* concedere potis est ut circa illam volutetur Embryo, nam isthæc *Mercati* verba sunt, ipsi dictante *Valleriôlâ*: Embryonem quasi vellent circa suam Amnion perindè volutari, atque funiculus circa trochleam ductus atque reductus. Valeat ergo *Mercatus* ipse, nec-non Dux ejus erroneus, *Car*: nimirum *Stephanus*, cum Embryone suo, qui circa Amnion involvitur.

17. Rursùm, undenam quæso tam amabilis atque tam miranda Embryonis volutandi machina nobis advenit? Nemo omnium est, qui Palladii ritu cœlitus delapsam velit. Illius igitur origo est aliundè repetenda. Verùm, Patre dubio ità nata est, ut operosum sit in genuinos ejus inquirere Natales. Ne tamen Spuria audiat, sciscitemur vel à *Constantino*, num ab uteri mucilagine concreascit? Vel ab *Heurnio*, num ex *utriusque Parentis impuriori semine* prognata sit? Vel à *Cæsalpino*, num illa sit *fœtus extimæ cutis continuatio quædam ab umbilico decidua*? An verò sit oriunda à *carnosa fœtus membrana*, sicut illam *Arantii* atque *Rudii* mentem amplexi sunt *Cortesius* atque *Hofmannus*.

18. Jam verò si nec *cutis* nec *caro* sit Amnios elongata, consequens est ipsam nihil minus esse quàm *densam* & quidem ità densam ut *densitate sua fœtum arceat ab excrementis Allantoideæ*, sicuti *P. Pauw* commentatur in *Vesalium*.

19. Nec ergo *crassa* infimul atque *robusta*, idque ut sudorem *acrimoniam* & *fœtore molestum* contineat, ac *fœtus*, insuper *motionibus*, obstat sicuti *Jac. Sylvius* & *Altomari* philosophantur.

20. Ruditer igitur illam, *Cæsalpinus*, ceu *durissimam omnium* contexit, ut scilicet eò firmiùs totum fœtum circumplectatur.

21. Nequaquam interim *araneosæ tenuitatis* est Amnios, idque ne suo *contactu fœtum lædere* posset, sicuti *Paræus* suis fœtibus illam prudenter apparat.

22. *Highmorus* itaque, Allantoidis Magnus ille Patronus, graviter lapsus est, dum Amnion celebrat *omnium tenuissimam*. Nam ubicunque Allantois Amnio focia est, ibi certè nequaquam Amnios est *tenuissima*, sed Allantois ipsa, cui immeritò patrociniatur *Highmorus*: Ipsi etenim humanæ naturæ fidissima vox ad ravim usque reclamat.

23. Dum Amnios nostra nec sanguinea, nec roborca est, sequitur omninò ut propriis viribus consistere nequeat, sed aliena nitatur ope, *Chorii nimirum*, cui tam firmiter & tam

arctè ubique cohæret, ut nihil inter utrumque recipi ac colligi possit. Id ipsum verò, ante me natum, B. Eustachius atque Varolius adamantino stylo ad ipsam Naturæ speciem exsculperunt. Immò Merindoilus ulterius adhuc processit, has quippe membranas non modò sibi invicem undequaque cohærentes sculpsit, sed & continuas non verò contiguas vel mutuò velutì conglutinatas.

24. Meritò igitur Fabricius atque Paræus observant ambas hæc tuniculas ità connexas esse, ut, nisi cautè divellantur ab invicem, facile Amnios occultetur rumpaturque.

25. Tantæ profectò veritatis istæc est Observatio ut Bonaventura, suo licet adjutus Tonfore, Amnion novimestrem universè diffregerit atque penitùs obliteraverit. Etenim, dum illius tam ruditer discerptæ vestigium nullum odoraretur, dejerare non erubuit Amnion illam ob motum infantis, septimò factam, jam disruptam fuisse: atque paulatim evanuisse. O supinam Viri oscitantiam! O damnosam Arti Nostræ Medici credulitatem Tonstrinis unicè dignam!

26. Hinc similiter ad Tonstrinas apage te, mi Courvæ & Everardi, cum Amnio tua intervallo longiori à Chorio distincta, ut illa scilicet intervalli amplitudine largâ, tibi pascua sint, quibus fœtum humanum umbilico revinctum, ceu Boramem Scythicum, in Tuis Elysiis feliciter enutrias.

27. Hinc rursus apage te tumultuaria Novantium turba, quæ in istæc tota ruis unius & alterius cerebrosi hominis imaginaria spatia, nutritio fœtûs succo tam largiflua, quàm aureo Imbre suo Jupiter in Pellicis gremium largifluus est.

28. Quùm itaque naturaliter illæ tunicæ connatæ sint ac individuæ, dolenda certè est gravium in Arte Virorum ἀεψία, Coiteri nimirum atque Laurentii, cæcitate quadam abreptorum in Amnion liberam omni ex parte, præterquàm in regione Placentæ.

29. Immò, ne quis secum reputet libertatem illam Amnii non excludere contiguitatem ejus cum Chorio, Gr: Horstius providè nos monet libertate tantâ quamdam importarià Chorio distantiam.

30. Imò, rursus, supinum errorem illum *Platerus* conduplicat, suam siquidem liberam Amnion *ipsi Foetui ad umbilicum* connectit atque mancipat. Dolendum igitur est iterum, in tantis erroris ac inscientiæ tenebris integras versari Neotericorum Myriadas. Nam, uti præmonui, hacce *fictitiâ* Chorii & Amnii *libertate* pellekti atque cæcati, toti certè in istæc *libera* atque *ficta* tunicarum barathra, [à quibus abhorret omnis humana structura,] aguntur transversi, ipsos licèt aliò fulgentissimum Naturæ lumen sit fidissimè sempérque ductura.

31. Dum ergo radiosissimus ille Naturæ Liber cuivis cordato plenissimè refulget, aliâ profectò nunc viâ incedendum nobis est, quàm hæctenus itum est. Nec enim ampliùs inter tot densas ignorationis pristinæ tenebras cum *Car: Stephano* atque *Fabricio*, nec non *Harveo* ipso atque *Slado* palpare est ut humorem in Amnio humana, ab humore Chorii quantitate varium statuamus. Inter istas quippe tuniculas *quippiam colligi nexus ipsarum prohibet atque observatio fida refellit*, sicuti perenne *Veslingii* atque *Whartoni* fidus ex ipso Naturæ humanæ Cælo nobis gratissimè præfulsit, post *Eustachium* atque *Varolium*, bis, eo nomine, hîc laudatos ac supremè laudandos.

32. Hac insuper luce dispellitur illa caligo *Courvæi* v. g. atque *Hornii* de humore porulis Amnii tenuiùs saccato, quàm Chorii sacculo. Ille itaque *Regii* atque *Diemerbroeckii* purior, limpidior atque dulcior in Amnio liquor quàm in Chorion, velut umbra fugatur.

• 33. Hac insuper Anatomes meridiana luce, *Whartoni* atque *Segeri* Foetus lymphaticis lacteisque tubulis irrigui, per Elyfios inter Chorion & Amnion *Courvæi* campos velut umbræ vagantur.

34. Liquoribus ergo tunicas inter nullis, consequens est ut Amnios sola apud *Fabricium* absolutæ necessitatis non ampliùs dispalescat, quâsi nimirum excipiendo sudori destinaretur. *Fabricio* quippe meritò reponit *Harveus* animalia multa

multa nunquam sudare, atque ità Amnio sudatrice nusquam egêre.

35. Rursum, è liquore inter *Amnion* & *Chorion* penitùs nullo, vanissimum esse liquet *Bauderoni* atque *Ranchini* monitum de Amnio, initiô quidem laboriosi partûs disruptâ, utpote tenera; sed irrupto Chorion, utpote fortiori.

36. Sed, etsi liquor nullus nec ab utero nec à foetu, medias tunicas Amnion atque Chorion interfluat, exindè tamen nequaquam elicere est foëtûs tenerrimum corpus urinâ circumfluum, *necessariò exulceratum iri*, prout meticulosi reformidant *Bonaventura* atque *Campanella*. Foëtus quippe cutem si *necessariè ulceraret urina*, quidni tuniculas ejusdem longè teneriores arroderet? Nec enim *Αμνιάς* Dea de Cœlis deducenda venit, quæ tunicis parcat. Quòd si talis in natura rerum extaret, illa profectò, jure quodam municipali, solam *Amnion* sibi cognominem, sibi que dilectam ab omni rosione vindicaret; Chorion verò, perindè ac foëtûs cuticulam atque cutem, humori terino ac edaci corrodendam objiceret.

37. Nec interim exulcerationis illius declinandæ causâ fingere est cum *Bathurstio* & *Everardo*, [juxta dogma *Eustachii* atque *Varolii* ævô litigiosum] Urinam foëtus tam arctè vesicâ coërceri, ut illius ne guttula quidem exstillet in Amnion. Urinam enim è foëtibus Urethrâ profundi mecum attendunt Naturæ Sequaces *Merindolius* atque *Riolanus*, post *Arantium* atque *Cortesium*. Oscitantes ergo hallucinantur & toti a Natura devii sunt *Gassendus* atque *Sebizius*, post *Platerum* atque *Vigierium*, dum Urachô foëtuum urinam exportant.

38. Quùm itaque foëtus utero conclusus pro modulo suo meiat, prout *systematis mei Perioche* 50. id firmiter astruit, pro certo etiam ponendum est liquorem Amnii augescere foetu adaugeri. Naturæ ergo penitùs adversantur *Velthufius* & *Everardus*, post *Guiffartum* atque *Courvæum*, dum tunicarum aquas sensim imminui confingunt, ut suos foëtus alimentum penuriâ pressos proferant in lucem. Iphis quippe sin-

gulis meorum Fœtuum inspectio frequens & attenta reluctatur omnino. Nam, illorum adultior quisque aquis onustior est; ac omnis insuper abortus atque partus, in iisdem matribus sanis & pristinae diætæ addictis, prout mensibus provectior est, ita & aquis fertilior est.

39. Jam verò brutarum animantium seclusas aquas [non verò permistas atque confusas, sicut in humana specie] ponderare atque mensura quoties exploravi, toties certè *Needham* atque *Sladum* generosos extuli Naturæ Patronos adversus *Harveum*, nec omniscium, nec errore vacuum; & cujus hicce nævus de fœtuum adultiorum parcioribus aquis, pulchram ejus Orientis Animalis Tabellam minime venustat.

40. Illius aquæ porrò auctioris atque auctioris indies genuinum ortum, altis ignorantia tenebris hætenus demersum, qui mecum à primordiis arcessurus est, consēctetur, quæso, pede presso, Naturam ipsam fœtus Opificem, ab ejus saliente puncto ad partum usque, & deprehensus est quantæ Veritati, in mei de Fœtu Systematis Perioche 29. & 30. litaverim.

41. Quisquis itaque Scriptorum Placita ad fidam illam Naturæ regulam dirigit, is certè detorta quæque rejecturus est, quæ nusquam ad amussim illius Naturæ quadrant. Sic v.g. *Merindolii* atque *Mauricæi* judicium super Embryonum aquis, minimè rectum est, dum illas à cutaneis ducit halitibus membranarum densitate concretis.

42. Sic insuper obliquum est omnino *Cæsalpini* Decretum quo Embryonum aquas à superflua repetit menstruorum humiditate, quæ in Embryonis coagulatione separatur.

43. Sic rursus prævaricari est cum *Pineo* atque *Riolano* has Embryonum aquas primitùs idcirco consurgere quod utrumque semen fermentatione quadam crassescat atque compingatur & vapores de se fundat, qui in Amnio concrecant.

44. A recto prætereà deflectere est, cum eodem *Riolano*, aquas Embryonis Placenta carentis, ab ipsa exprimere Placenta: quæ in illius moleculæ sanguinea concretione,

cey

ceu è sanguinis educti coagulo, serum quoddam eluctaretur toti refundendum Embryoni.

45. Lævæ tandem mentis est, *cum eodem adhuc Riolano*, suum flectere iudicium ad sanguinis serum Embryonis habitu *digestum* & in Amnion *exudans*, idque præ cutis Embryonicæ raritate & ambientis uteri tepore. O stupendum Mysticæ Naturæ portentum, quô tenellulus Embryo vel nondum concretus, vel mole duntaxat puncti salientis, cutaneis nihilòsecius porulis suis, ceu tot siphunculis, sudorem tam largum emittit, *ut illo undiquaque diffuat*. Providum enim Embryonem Natura requirit, quò suam Amnion mature atque consultò suis sudoribus expleat, in futuros Partionis usus, sicuti *Bellonius* atque *Marchettis* id nobis insinuant.

F I N I S.

CAROLI DRELINCURTII

DE

FOETUUM PILEOLO

sive Galea

EMENDATIONES.

*Solent pueri pileo insigniri naturali, quod obstetrices
rapiunt & Advocatis credulis vendunt,
siquidem Causidici hoc ju-
vari dicuntur.*

Ælius Lampridius in Antonino
Diadumeno.

CAROLI PRELINCURTI
ANTONINUS
DIADUMENUS

*Puer pileum non habuit, sed Diadema tenue,
sed ita forte ut rumpi non potuerit, venis
intercedentibus specie nervi sagittarii:*

*Ferunt denique Diadematum
puerum appellatum.*

Ælius Lampridius, ibid:

FELICISSIMO

atque Ditissimo Paternæ Virtutis heredi,

D. D. JACOBO GRONOVIO,

Græcæ Linguæ & Historiarum Professori meritissimo,
reconditorisque Literaturæ non minùs assiduo &
indefesso cultori, quàm industrio atque
perspicaci,

CAROLUS DRELINCURTIUS

Collega conjunctissimus

S. P. D.

Viro Literato nihil optatius accidit quàm à laudatis
laudari. Quàm igitur optatò mihi contigit, *Lau-*
datissime Gronovi, honorifica tua mentio de me, in
eruditissimis tuis *de Juda* lucubrationibus.

Gloria apud te gentilitia est literatio sanguine cretum
Horoïco. Paterno autem splendore non modò reful-
ges, sed propriis animi dotibus undique coruscas. Te
siquidem illustant segetes illæ foecundæ & uberes, quas
indies ex immenso demetis hereditario tuo fundo, quem
studiosè prorsus atque feliciter recolis. Vale.

Dabam Athenis Bata-
vis xx. Kal. Jul.
MDCCLXXXV.

ANTONINO
DIADUMENO,

*Pilei loco, pertenuit Diadema, futuri
mox imperii praesagium: unde sit ratio
item cognominis.*

Ludov. Coel. Rhodig. Lect. Antiq. Lib.
xv. Cap. xxii.

*De Membrana quarta quam galeam, vittamque
vocitant, & quâ galeati, vittatique
denominantur Infantes.*

1. **Q**ui binarium Nostrum tunicarum numerum oculis & mente frequenter complexus est, nullâ profectò fide stabit *Cornelii Gemmæ*, quartam quamdam nobis obtrudentis ex superabundanti seminis recremento, virtute formatricè in omnem circumferentiam validius fusi.

2. Quum Entis nullius nullæ sint affectiones evidens est prorsus fallacem esse *Gemmam*, dum hancce tunicam nobis rursus oggerit, ceu revera nihil aliud esset quam *membranae alterius rudimentum* Amnio quidem longe tenuius, sed solidius multo.

3. Absurdorum catena quædam est apud eundem: hanc quippe tunicam profert iterum *Gemma*, *purpureo limbo*, ceu fimbriâ coccineâ decoratam atque rutilantem.

4. Si qua igitur habenda fides illius Viri cacatæ chartæ, hæc ipsa tunica, nativâ suâ ad oras purpurâ tam mirifice coruscans, primum illud atque naturale *Diadema*, quo *Diadumeni* splendescunt, meritò constituet. *Appellationis enim hæc videtur esse causa*, Viro aliàs emunctissimæ naris, *Lud. Cælio & Isaaco Casaubono*.

5. Quàm ingenti deinceps errore oculatissimus alter in Literis reconditioribus Vir, *Claudius Salmasius*, cæcatus est dum *Lampridii* fabellam commentatur super hacce *Antonini Diadumeni* membranula. Illam quippe *Salmasius* admittit tam fortem fuisse ut *Viri inter se tendentes illam rumpere non potuerint*, specie nervi sagittarii, qui tenditur quidem, non tamen rumpitur.

6. Sed desertum à nobis *Gemmam* recolamus & errorum ejus catenam, minime gemmatam, resumamus atque disnectamus.

mus. Me pudet omninò tot annulos istos, gemmis nudos, adulterinos insuper esse, omnes ad unum. Quis enim reputet aurum v. g. obryzum esse *G. Gemmæ* tunicam illam, toti non solum capiti circumvolutam, sed quæ *umbilico tenus circumplicet infantem?*

7. Consequens annulus perinde adulterinus est ac prior ille. Nusquam enim istæc membranula ingentis auctor est periculi, *nisi quàm celerrimè de puello nato detrabatur.*

8. Fides potiùs omnis nostro *Gemmæ*, ocyoraurâ, *detrahenda* venit super ejus Primo-genito, qui supremum in vitæ discrimen idcirco incurrit, quod hæc tunica confestim ab ipso non fuisset revulsa, dum illâ nimirum larvatus prodisset in *Mundi Theatrum.*

9. Annulis istis ita solutis atque rejectis, in oculis omnium est nec annulos *Gemmæ* gemmatis esse; nec ipsum *Gemmam* annulatum esse, sed scoparum dissolutarum adinstar ne quidem parem esse pauculis istis sordibus everrendis, quas ipse fœminis ascribit galeatos parientibus: Has siquidem fœdè admodum atque mendaciter narrat *vix ullam vel feri, vel muci copiam sub partitionis tempus evacuare.*

10. Verùm, *Gemmæ* mendacis & auri adulterini me tædet. Aliortum igitur excurram doctrinæ liberalis ergò. En, in *Vesalium* incidi, Virum aliàs magni pretii, sed qui nunc nugigeris, & quidem sermone laciniato atque vano, nascentium hæc lacinias, masculas quidem *Galeæ* vel *Thoracis* formâ; Fœmineas verò *Vittæ* vel *Indusii* specie vœnales proponit.

11. Esto itaque, sint tunicarum illæ laciniæ *Cassides* quædam atque *Lorica*; vel *Teniæ* quædam ac *Interulæ*, an illas propterea *ut plurimum fœtus secum foràs adducit, illisque cooperatus, in facili potissimum partu, profilire solet?* Sicuti *Carolus Stephanus* atque *Valleriola* tot istæc rudia ac indigesta verba conglomerant.

12. Immò ruditatis indigestæ glomeramen *Lemnius* auget. Has quippe tuniculas 1º. ex *Allantoide* & *Amnio* duplicat;
Illas

Illas deinceps suis foetibus affigit; ac ipsas demùm cum infante, cui affixæ sunt, ab utero profilire jubet. Pila quidem lusoria vel sicciior pullum requirit atque repulsum ut profiliat; sed hæc Lemnii geminata tunicula, madida licet atque glutine tenax & reapse foetibus affixa, sponte sua profilit, Impulfore scilicet nullo ac Repulfore nullo, idque Occultis Lemnii Miraculis miraculo prorsus occultiori.

13. Sed, si tuniculæ foetus ex angustiis uteri in apertos Naturæ Humanæ campos nullo saltu prorumpant atque profiliant, an-non interim dum utero strictiori detinentur sordes foetus crassiores indusii more accepturæ sunt? Id enim nuda ferunt Clar: Heurnii verba; errore scilicet perindè crasso ac Falconianus alter atque Lemnianus, quem expunximus, de Agnina sudores foetus absorbente, pag: hîc 461. ad fin.

14. Insuper, dum istæc pellicula nusquam equidem ab utero salit, sed strictissimis interioris uteri faucibus eliditur, an-non robore quandoque suo causa est ut in partu illacerabilis constet & natæ puellæ v. g. caput obvelet atque præcingat? Sicut illud, Plempius atque Mauricæus, de Vittatis universè profectunt. Verùm, apud nos, istud ipsum contradictionem involvit è tunicis unam vel alteram nascentis puellæ religare caput, quæ non sit alterius abruptæ atque discissæ lacinia quædam.

15. Naturæ pariter repugnat universam illam, Chorion in matrice residuâ, horâ partus non scindi, sed involutum ipsa foetum ex utero egredi, Monachi more vestitum atque ita, Dei Decretô, ad Monasterium nasci, sicuti commentitiæ vulgi apud Gabr: de Zerbis & Ias: à Pratis fabellæ narrant.

16. Nec stultè, cum Zelote quodam apud Du Vallium, credere est Monachalem habitum illum adulterium prodere cum aliquo Franciscano & pugnis idcirco fervidis puerperam infontem non minùs turpiter foedare quàm largiter onerare.

17. Nec aliundè tamen membranæ illius diffissæ portiones, sive tæniæ atque lacinia, suo ad foetum adhæsu, foetum de-

debilem effœtumque denotant, quasi is robore cassus tunicarum tricis sese nequivisset extricare, sicuti *Spigelius* atque *Plempius* muliebriter sentiunt.

18. Nec ergo *Spigelianæ* matronæ sexus utriusque numerosa proles pubertatis annos iccirco nusquam attigit, quod omnis *Vittata*, atque adeo debilis & effœta prodisset in lucem, sicuti foeminea *Spigeli* credulitas credulum *Highmorum* in errorem abripuit.

19. Nec illæ *vittæ* capita cingunt gracilium unicè foetuum & quibus via laxior ad facilem patuit egressum, sicuti *Mauricæus* id innuit. Crassos quippe foetus, faciliori quandoque gracilium partu, prodire *vittatos* multijugis me docet experientia & ratio multiplex mihi dictat.

20. En foetus itaque *crassos* perindè *vittatos* atque *graciles*. Sed amabo! Disquirere est an istæc miranda *vitta* sive *galea* universè puellulis benè sit ominosa ac multam ipsis felicitatem perpetuò portendat? Sicuti non mulierculæ modò, sed occultæ Philosophiæ sectatores ore *Vesalii* atque *Liebautii* deblaterant. An verò felicitis quidem augurii sit rubicunda *vitta*; infelicitis verò nigricans, ni foetus voraverit ipsam? Sicuti *Lemnii* lemures nascentium fata huic uni colorum discrimini temerè ac insipienter committunt.

21. An mirificus insuper pileolus naturalis ille suis non solum foetibus omnia fausta prælagiat, sicuti *Hollerius* atque *Camerarius* ex aniculis referunt? Sed & quosvis illum gerentes plurima felicitate beet? sicuti passim larvæ proclamant, tibicine *Spigelio* atque *Riolano*.

22. Cum larvis præterea luctari esset controversiæ ferram reciprocas, nùm speciatim *vittam* suam si quis comederit, vel secum gestaverit, ab armorum injuriis tutus ubique sit ille futurus? Sicut istæc mera monstra nunciant, sed insimul subfannant, *Spigelius* atque *Highmorus* post *Liebautium* atque *Du Vallium*.

23. Streperam insuper picâ loquaciorum turbam esset excitare, muliercularum, cum *Spigelio* rursus, infirmare

mare fidem super hacce *vitta*, quam effutiunt huic infanti v. g. subductam: infortunii genus omne & ipsam malorum Iliada in ipsum protinùs inveceturam.

24. Obstetricum denique garrulitatem & iram in me conversurus essem si hæcce pileola de Amuletorum atque Phylacteriorum genere secluderem. Teste quidem *Clar. Casaubono* vel *hodie reperiuntur obstetrices, quæ pilea hæc præripiant & ad maleficia servant: ac vendant.* Sic v. g. *Jacobo Holerio*, magni Jacobi Filio, anus obstetrix tuniculam illam subduxit, vel colicæ medendæ gratiâ, vel præstigiorum ergò.

25. Gerrarum itaque satis est Lectoribus meis cordatis ac minime gerronibus. Nugigerulis ergo germanæ vaneant & istæ muliercularum ultimæ nugæ quas meritò *Lemnius* deliris, ignarisque mentibus refert acceptas, Causidicos scilicet subreptis pileolis istis in declamando juvari. Nam tales offucias, quæ suo fuce credulis animis errorem offundunt, Lucina horret ac Præficus tradit æternum lugendas.

F I N I S.

CAROLI DRELINCURTII

Super

HUMANI FOETUS

Umbilico

MEDITATIONES
ELENCTICÆ.

Δι' Ομφαλῶς αἱ εἰσοδοί εἰσι τοῖσι παιδίοισιν.

*Umbilicō pueris spiritus & alimenti dantur
ingressus.*

Hippocr. Lib. de Octim. Partu.

Κατὰ τὸ μέσον τῆς σαρκὸς ὁ Ὄμφαλος ἀπέχεται, δι' οὗ πνέει
καὶ τὴν αὐξήσιν ἴσχει.

*Juxta autem placentam mediam Umbilicus sese
avertit, quò spirat fœtus & incrementa
capessit.*

Ἡ γὰρ ἀσχαιότερη τροφή, Ἄφ' ἧς ἐπιγαστρίε,
Ὄμφαλός.

** Antiquius enim fœtus alimentum, per
abdomen, Umbilicus.*

Hipp. Lib. de Nat. Pueri, & Lib. de Alimento.

ERUDITISSIMO

atque

Dexterrimo Viro

Practico & Anatomico,

D. D. ENGELBERTO EDINGH,

Avitæ Civitatis

Hardervicensæ Scabino atque Medico

CAROLUS DRELINCURTIUS

S. P. D.

Ringentibus licet invidis, qui tibi toties, *Vir Clarissime*, plenis buccis in Amphitheatro cecini, nunc tibi rursus palam assurgo.

Nusquam enim pietas in te mea patitur ut quæ de peritia tua Medica, atque præprimis de sagaci tua cadaverum sectione, mihi comperita sunt, tacita mente recolam, nec publicitùs enunciem.

Vale, *Vir Inclyte ac industrie*, cum tuæ virtutis æmulo Fratre Medico Paulo.

*Dabam Lugduni-Batavorum Sexto
Nonas Julii 1685.*

*Ne esto sapiens in oculis tuis; reverere Jehovah, &
recede à malo.*

*Salutare id erit Umbilico tuo, & irrigatio ossibus tuis.
Prov. Cap. III. vers. 7. & 8.*

P R Æ F A T I O.

Quam lubricum sit à Veterum decretis, citra consultum naturæ librum, descivisse, his aureis liquet Neotericorum de Umbilico placitis. En quippe Doctores Cathedrarios & Umbratiles, qui, Hippocrateæ Physices spreto corpore, toti consectantur umbras: sed toti certè deviant à natura; ac totos etiam secum abripiunt Literatorum Choros. Error enim errorem ingenerat: atque sic indies gliscit error, qui patrocinium parit errantibus tantum ut pauci suos errores emendent. Meliora vident, deteriora sequuntur. Malunt quippe cum Neotericis errare, quam sapere cum Antiquis. More quidem Majorum ambiunt honorari; sed more Majorum sapere detrectant.

Τοῦ ἱ Οἰμφαλοῦ

αἱ φλέβες, οἷον ῥίζαι, πρὸς τὴν ὑτέραν συνάπτουσι, δι' ὧν λαμβάνει τὸ κύημα τροφήν.

Venæ autem Umbilici,

quasi radices, pertingunt ad uterum, quibus alimentum suscipit fœtus.

Arist. Lib. de Gen. Anim. II. Cap. IV.

De vasorum

*Umbilici ortu atque numero, ex Auctoribus
hujus seculi atque ultimi.*

I. **T**ot falsa super *umbilico* recentiores nobis obtrudunt ut junior Medicus nesciat quo se vertat. Scriptores siquidem *agminatim* veluti ruunt in avia atque derupta & naturam nobis exhibent inversam, quasi nempe vegetantium altrix ipsa terra seminibus gremio suo creditis obviam occurreret, radículasque de sinu suo diffunderet in semina ad illorum alituram & incrementum. At ediverſo, semina sunt, quæ fibrillis alendîs atque crescendîs in solum egerminant.

Naturæ parilis perturbatio est, ab utero, ceu vegetatio-
nis humanæ solô, venarum arteriarumque fila (cum *Ander-
naco, Columbo, Fabricio, Fallopio, Fernelio, Fuchſio, Gorraeo,
Paræo, Platero, Plempio, Stephano, Sylvio, Varandæo, Ve-
ſalio, Zacuto &c*) in fœtum ipsum protendere, quò per ve-
nas alimenta; per arterias verò vitalem spiritum attrahat, sicuti
Valverda tot errores, tam pauculis verbis, tot aliorum erro-
ribus signanter addit.

II. Immo, super illorum vasorum numero dubii prorsus
Scriptores feruntur. *Fabricio*, siquidem *Courtino*, atque
Guillelmæo ad *umbilici* locum binæ sunt tum venæ, tum arteriæ
& quintum *Urachus*.

III. *Riolano* tamen non quinque sed duo duntaxat *umbilici* va-
sa sunt: passim quippe *Urachon* excludit & venam unam ad-
mittit. In *Anthropographiæ* autem *Lib. vi. Cap. ult. pag.
409.* expresse notat, sæpius à se unicam arteriam esse deprehen-
sam.

IV. *Stephanus* verò atque *Fallopianus* venam revera unicam, cum arteria similiter una nobis delineant, sed binis vasculis illis putidum *Urachon* interponunt.

V. *Arantio* tandem atque *Baubino* *Urachus* quidem olidus ille nullus est, sed geminae sunt arteriae & vena pariter aliquando gemina & statim ab umbilico divisa, ut per universum funiculi sui tractum, cum geminatis arteriis geminata quoque decurrat.

De vasis

Umbilici singulatim, & primò quidem de Vena, in Humano Foetu.

I. **A**edificare est super aqua austruere velle, cum *Bartholino*, venam umbilicalem ante alias produci, ratione perfectionis.

II. Rectam verò naturæ perticam rejicere est, cum eodem *Bartholino*, venam umbilici vario modo circumvolvere, ne longitudine sua impedimento sit.

III. Servile deinceps est *Bartholinianum* istud alterum quò naturam, liberaliter operantem, in pistrinum detrudit cruentum, ut sanguinem, interdiu, noctuque, & labore *Cleanthis* irrequietiori, ad nutritionem foetus hauriat & in hepar deferat.

IV. In eandem naturam paulò quidem mitior *Backius* est, interim ex æquo & bono cum ipsa nequaquam agit; illam quippe instantur urget ut suâ venâ, quæ sub umbilici tegmine in secundas excurrit, nutritium humorem alliciat, & foetui adducat.

V. Eundem illum naturæ coactum aliter quidem *Honoratus Faber*, sed perindè tamen in naturam injuriôsè, nobis cedit suis illis venarum propaginibus, quæ in carunculis diffusæ, album succum eo ferè modo sugunt, quo mesaraicæ chylum.

VI.

VI. Nec nisi specie tenus benignior in naturam fuit *Aran-*
tius quum illam penitus cogit sanguinis è placentâ puriores par-
tes venarum umbilicalium radicibus attrahere.

VII. *Coiterus* equidem naturæ vim nullam infert, sed ab
 ipsa operante, & foetus altrice, toto distat cœlo, aliàs enim
 distinctè vidisset hanc venâ sanguinem nequaquam ingredi ventri-
 culum foetus ut novam inibi coctionem subeat.

VIII. Nec nutritici naturæ propior fuit *Gualterus Needham*
 cum suis placentulæ venis, quæ majores sint arteriis, eo fine
 ut præter sanguinem, etiam succum nutritium ad foetum deve-
 hant.

IX. Nec arctior fuit *Diemberbroeckii* cum natura necessitu-
 do: Alias enim venulæ nostræ valvulas non obtenderet plu-
 rimas versus foetum spectantes, & relabentis sanguinis, in pla-
 centa præparati & ad foetum deducti, impetum sustinentes.

X. Remotior adhuc & alienior ab instituto naturæ *Paræ-*
us est, cum sua vena umbilico mersa & in sinam jecoris partem
 penetrante, ut in duas divisa venam portam & cavam, *Galenii*
sententia, constituat.

XI. Illinc, dubio procul, ansam errandi *Laurentius* arri-
 puit, dum venulâ suâ umbilicali sanguinem prius in hepar re-
 fundit, quàm in cor.

XII. Immò *Riolanus* ipse filius oscitans nunc atque dor-
 mitans, venulam illam bifidam inserit portæ & cavæ ut sangui-
 nem ex æquo partibus distribuat.

XIII. Sed quis erroribus *Courvæi* rationem obtenturus est?
 Is enim, ad nutritionem placentæ, sanguinem immeritò derivat
 à foetus arteria cœliaca in venam umbilicalem.

XIV. *Lindani* verò pinguior adhuc error est dùm venulam
 umbilici liventem atque nodosam ostentat propter illius val-
 vulas sanguine, tanquam vesiculæ, plenas.

XV. Tolerabilior adhuc *Harvæus* est quum venulæ nos-
 træ nodulos, five varices, tribuit sanguine fartos, ut hac Ar-
 te à natura cautum sit ne sanguis in foetum confertim refluat.

XVI. *Highmorus* denique *Harveianum* quidem errorem non
 cr-

errat, sed alio graviore, illoque inextricabili, sese penitus implicat, hanc enim *venulam per anastomoses quasdam, circumjecta placenta, cum arteriarum osculis, in uteri cavitate bian-*
tibus unit atque copulat.

De Humani

Fœtus Arteriis Umbilicalibus.

I. **A**rteriarum origo atque forma venarum ortu & imagine nequaquam, è Scriptoribus nostris, acceptior est. Arterias namque crassior *Ambrosii Paræi* Minerva turpiter fucat & penicillo pingit à naturæ lineamentis tripliciter devio: Illas enim exporrigit à *fœtus umbilico in iliacas, quas constituent, ut & omnes alias.*

II. Turpior adhuc atque deformior illarum est à *Courvæo* effigies delineata, his quippe vasculis *valvulas*, quas in arteriis natura horret, appingit, *ne continuo cordis motu rejectus sanguis velocius feratur versus uterum.*

III. Rejici quidem arteriis umbilici sanguinem millies crevi: sed is nullo unquam majori metu me perculit, ne rejectione sua velociori suffocet uterum, quàm altera *Courvæi* chimaera me permovit ut credam sanguinem arteriis hisce regeri partim *alimenti extra fœtum colliquandi gratia*, partim *verò fœtus refrigerandi causa.*

IV. Refluit ergo sanguis umbilicalibus arteriis: sed ille nequaquam in *Mœbii* scopum collineat; quasi natura sanguinem intenderet à *nutrito foetu residuum in placentam reducere ut ibi ulterius coquatur.*

V. Nec uni *Moebio*, sed & *Spigelio* refluxentis sanguinis illius genuinum naturæ consilium omnino latuit: Abàs enim ipsi naturæ non imponeret *Spigelius*, quasi sollicita foret de secundinarum vita, atque sic *spiritus vitales à corde foetus transmitteret ad secundas ut calorem vitalem illis tribuant, ne sanguis in ipsis concreseat.*

VI. Super his insuper vasis *Dominici de Marchettis* tenebræ fuerunt plùs quàm *Cimmeriæ*; aliàs quippe tot tenebricosa nobis non offudisset. *Arteriosum* nempe *sanguinem* matris à *ramis arteriarum umbilici*; *Venosum* verò à *ramis venæ umbilicalis* rapi; & quod foeculenti remanet, ad nutritionem *Placentæ* conservari.

VII. Denfiores adhuc *Andrææ Laurentii* fuère caligines: Is namque, veritatem palpaturus, aliò deflexit; sed in erroris barathrum præcipitem sese dedit. *Laurentius* enim, mediis suis in umbris & in media sua errorum abyfso *foetus arterias* sensit prius moveri, quàm cor; & sola percepit *arteriarum pulsatione* vivere cor.

VIII. *Laurentio* quippe inhæret in mente *foetum* per *arterias umbilici spiritum maternum* trahere; solaque *arteriarum pulsatione* contentum ità vivere ut cordis opera & motu ne minimum quidem indigeat.

IX. Immò, *foetus arterias* pulsare *Laurentius* omnino censeat non propria & vernacula vi, nec facultate à corde *foetus* manante, sed vi à corde & *arteriis maternis* transmissa.

X. Verùm, præ *Laurentio*, *Capivaccius* adhuc tenebricofior est: Hic enim opacissima mentis caligine discipulos mergit, *jecur* quippe docet in conceptu primùm perfici, & tunc *foetum* vivere vitam plantæ & talem habere dispositionem, ut eo tempore non egeat *arteriis* neque corde.

XI. Tenebras tandem densissimas *Embryonis* universæ figurationi *Columbus* obducit dum à *seminalibus arteriis uteri* deducit *Umbilicales*, & ab his *Aortam* profert atque Cor.

Ità quippe *Embryonis* texendi perturbat ordinem universum & coelum atque terram inter se confundit ut concludat *arterias gigni prius quam cor ipsum generetur*.

XII. Sed, dum illi caliginem discipulis inducunt, mihi profecto pudorem incutiunt, quod tanti nominis Medici, tam cæcis erroribus lapsi sint, & iisdem secum absurdis totalios implicant; tantum abest ut illis è discipulorum mente depellendis pares sese gerant.

Viris verò Professione nulla Medicis pronus sum ut parcam, atque adeo *Honoratus* ille *Faber*, qui Theologum se proficitur, culpâ vacat apud me, etsi apud naturam reus audiat, propter *umbilicales arterias*, quas perperam omninò statuit portare lotium intra *chorii pelliculas*.

De Uracho.

I. Quàm infida ratione & quàm obtuso sensu scrutentur *urachon* cuius obviu est percipere, si modo, *Physices* gnarus ille, *scriptiones auctorum* ad humani fœtus exemplar dirigat.

Sic v. g. quàm fallax & quàm hebes *Laurentii* atque *Diemerbroeckii* conceptus est, quò nobis *urachon* exprimunt *canalem esse cavum urinæ ad allantoidem ducendæ dicatum*, non in *brutis modò*, (ut volunt quidam) sed etiam in *humanis foetibus conspicuum*.

Licet enim *umbilicum humanum* illi versent in partem omnem, & mille modis ipsum volvant atque revolvant; ac eundem etiam ad *meridianum solem* vel *Galilei perspicillis*, vel *lynceis oculis* contemplantur, nequaquam tamen *urachon* ullum in illo detecturi sunt, quin priùs vel *numerosos in scirpo nodos*, vel *quaternos saltem in eodem fœtu pedes*, *ungulasque bifidas*, ac *ventriculum præterea quadruplicem*, deprehenderint.

II. Jam verò *canalis ille cavus*, qui, de *Laurentii sententia*, hominibus perinde atque *brutis* genuinus est *aquæductus*, ex *Everardi decreto tam in homine, quàm in brutis solidus est ac impervius*. Bone Deus! quanta caligine rerum *Antonius Everardus* in hacce meridiana scientiarum luce suffunditur. *Harveus* equidem tenebras aliquot offudit *Everardo*: sed *Harveus* certe mediis suis in tenebris *umbilici bruti*, *brutum nihiloscius urachon* palpavit & ad illum cæspitavit; *Everardum* verò nusquam induxit ut stylo decretorio *brutum urachon* perinde

proscriberet atque *humanum*.

Deinceps autem alienissimus fuit *Harveus* ab istis *Everardi* ἀουδαίοις, quæ nequeunt in una sede morari. Nam sicuti *Laurentii canalis* ille *cavus* reprimenda luxurie laborat, ita certè manifestam secum contradictionem invehit *Everardi solidus ac impervius urachus*: quoniam, οὐ ἐχὼν qui enunciat, quò funditur *urina*: Tales verò canaliculos, ruminantium urinam reverà fundentes, *solidos ac impervios* fingere, planetas est, *erraticos & vagos*, fingere cœlo.

III. Ne Medicæ super *uracho* contentionis ansam *Backius* retineret, longissimum aliorum *urachon* dimisit, sed non omnem. Etenim, *humanum urachon* ita decurtat, ut illum non ultra trium transversorum digitorum longitudinem, in adulto, supra abdomen excurrere velit.

Et certe, tanto Geometræ fides est adhibenda, utpote qui hæc *urachi* nostri dimensiones exactas ad exporrectos exegerit chimærae bombinantis in vacuo digitulos.

IV. Tantis angustiiis ne stringerentur *Lindanus* atque *Blasius* expatium ivère per campos Elysiis. *Urachon* autem inibi viderunt revera pervium esse! non hoc fine tamen, ut urinam emittat, nisi in casu extremæ necessitatis, urgente v. g. Ascite summo & ruptionem minitante. Tunc quippe providi nostri fictores *urachi*, suum *urachon* ita fingunt atque plasman, ut illo, tanquam emissario quodam, vel incili, omnem illam stagnantium aquarum illuviem repurgent.

V. *Liebautius* autem singulis istis longe solertior est, adversarios enim *uracho*, cum *urachi* patronis in concordiam reducit.

Suò siquidem *urachô*, primis gestationis mensibus urinam pellit in Allantoidea; postremis verò mensibus *urachon* suum strictè claudit, & in tendinem solide durat.

Nunc igitur *Liebautii* sagacitate singuli concordant. Vultis *urachon*, vos *urachi* vindices? En *Liebautii* solertia foetu primùm completo, ac etiam si Diis placet, embryoni sanguineò primùm salienti punctô, *urachon* largitur.

U-

Urachón - ne fibilatis, vos oſores *urachi*? En *Liebautii* dictatura nobis identidem inculcat *foetum utriusque ſexus ſub geſtationem extremam urethrâ meiere in Amnion* & exinde fieri ut *recens natis nulla cavitas appareat in uracho*.

VI. Quum ergò tanti Dictatoris auctoritate conſtet apud omnes foetum ſub initia duntaxat vitæ ſuæ urinam in *Allantoida* regerere, cur *Laurentii* mentem, poſt *Liebautium Scriptoris*, aliena cogitatio ſubiit foetus urinam, geſtatione tota, non per pudendum, ſed per *urachon in Amnion refundi*.

Quaſi verò veſica egeret *uracho*, & quidem enormiter elongato, ut illo canaliculo, & tanto tractu atque tantis ambagibus, foetus urinam in *Amnion* deponat: *Amnios* enim foetum ita reſpicit, ut ſola foetus intermedia ſit ejeſtitia lymphæ, ſed citra valvas, vel aggeres ullos *uracho* protento ſuperandos.

VII. *Urachus* verò plenis licet undis urinam in *Amnion* non effundat, nequaquam tamen *urachô*, intùs poroſô, in *Amnion tunicam tranſcolat urina*, velut illo bivio fallaci *Veſlingius* deceptus eſt. Nec enim ſerum ullum in veſica redundans, ſicuti vult *Veſlingius*, in *urachon ingeritur*, nec per *urachon*, ut ut intùs poroſum, in *tunicam Amnion* inſtillatur.

VIII. *Veſlingii* bivium illud, erroris plenum, *Fabricius* antea mbulo nequaquam revera preſſit, ſed aliâ prorſus aberravit viâ, atque ità ſequaces innumeros à recta ratione procul abduxit. Errabundus ergo *Fabricius* nos ad minutiffimas *urachi fibras* deduxit, quibus *urina in Chorion tunicam*, modò penè viſum effugiente tranſfundatur.

Fabricii dictis lubens ſubjunxerim modum illum ſubtilem *urinæ in Chorion urachô tranſfundendæ*, non modò viſum penè effugere, ſed & intellectum omnem humanum, atque naturam rerum ipſam, longè fugere.

IX. Ne igitur tantis erroribus abriperer ad *Ferrarienſem* quemdam *Archangelum* adivi, qui mihi & meliora nunciaret & tutiora promeret. Is igitur, cognomine *Piccolhominus*, hæc mihi verba è ſuis *Prælectionibus Anatomicis* inſtillavit. *Per urachon, foetus, dum utero geritur, extra ſe, ac foras, ef-*

fundit urinam, quæ inter amnion membranam, & allantoida tantisper asservatur, dum foetus prodit in lucem.

Sed profectò me poenituit & puduit talem in Physicis Κα-
κῶγγελον *malum* scilicet ac *infidum nuncium*, non verò fidelem
Euangelistam, nactum esse. Tot enim vuculas, quot men-
dax iste nuncius, mihi protulit, tot certè in os regessi tur-
piter ipsi atque putidè remandendas. Urinam insuper olidif-
simam ex Amnii & Allantoidos spatiis mediis eduxi & in na-
res ejus, inque fauces, affatim projeci. Cautus deinde cavi
ne illam *extra se ac foras effunderet*, sed eandem *tantisper* (ple-
nis nempe mensibus novem) *asservaret*, dum spurius Archang-
gelus ille *in genuini cujuspiam Archangeli sinum prodiret*.

X. Neque tamen, ut tot lites illæ componantur, adum-
bratiles *Eustachii* Medicos confugere est. Illi quippe Juno-
nis umbram consecretantur, Veritate procul à tergo relicta.
Renes enim supponunt in foetibus otari, atque adeò vesi-
cam foetus urinariam, perindè ac suam doctrinam, ina-
nem nobis obtrudunt, atque sic eliciunt *ab ipso jecore urinam*
hauriri & in membranam farciminalem percolari.

Sed etsi *Liebautius* umbraticum istud dogma ambabus ul-
nis complexus sit, ab illius tamen amplexibus recta ratio me
deterret. *Jecur* siquidem nec urinæ haustor est, neque con-
ceptaculum: nequidem *urachus* vel urinæ haustum est; vel
urinæ in farciminalem expressor atque coactor.

XI. *Joh.* verò *Guintherius* atque *Realdus Columbus* olidum
jecur urinâ subodorati, renes etiam odorati sunt assidua esse
foetus aquarum haustro, quibus urina in vesicam suam refun-
datur. Concluserunt autem, nec à jecore, nec à renibus,
nec à vesica in *urachon* urinam pelli, sed *ipsum urachon*, è fun-
do vesicæ prodeuntem, *urinam ex foetu attrahere*, ut illam re-
servet inter membranas duas.

Et revera, imaginatione forti, tam fortem *attractionem* il-
lam imaginari est *urachô* fieri, recurvo quidem & ambagio-
so, inque flexus anguineos retorto, *sed urinam sitiente*, ac
obvio quovis cucurbitulæ capitello, *vini spiritum anhelante*,
vini

vini Alkool, per medios serpentis distillatoris dicti flexus & angulos, *fortiter allicitur*.

Quidni rursus ut id credam totus impellar? Quoniam ardente hoc ipso Sirio, dehiscens ariditate solum passim contemplor forti suo suctu & largis suis hiatibus illis, cœlestem de nubibus prolicere madorem, quò sitim suam affatim restinguat.

Immò, media hîc rigente bruma, tot sinuosa & inflexa, *sed cœspitum sulphuris famelica*, fumaria crevi, quæ faucibus amplis, plurimum illud sulphur de cœspitibus primum accensis, tam largiter ad se rapuerint, ut deinceps, ore pleno, densissimum illud in cœlos evomuerint.

XII. *Courvæus* ergo atque *Moebius*, eodem mecum animo cernentes humanam urinam *uracho* nullo vel pulsam, vel attractam fluere, tot litigiosos Scriptorum Mæandros, rectâ quidem, sed non rectè, declinant. Inficiantur enim urinæ vel hilum, totis mensibus novem, *urethra* magis quàm *uracho* laxari.

Sic ergo Machinatores illi mirifici, mirandâ suâ vesiculâ foëtûs, unius duntaxat vel alterius uncix capaci, totas novimestres urinæ libras insimul congerunt, ut illas modò natus infans affatim & illicò profundat.

Novâ sic deinceps Arte sua gratiam illi apud vindemiatores inituri sunt, quum lætior annus erit, nec dolia sufficient: nam machinolo quodam congio vel unico, & semel impleto, tantum excepturi sunt multi, quantum alii cadis suis numerosis & ad satietatem plenis.

XIII. Nusquam autem inficiamur foetus urinam nativitatibus puncto sæpiusculè profundi: Id enim ratio nobis insinuat, ac sensus ipsi testantur. Verùm *novimestrem* illam esse *Varolio* & *Everardo*, (ratione rursus atque sensibus ducti) perindè negamus, ac singulis pernegamus Arabum fautoribus *eandem illam urinam*, recens natis, *umbilicò fluere, donec ligetur*.

Nullam equidem vetulam novi, usque ad eò deliram, quæ putidum istud mihi sit ausa mendacium obtrusisse. Illô tamen

men Volumina ferciuntur, quò tumidiora prodeant, sed vento, quem isti conceperunt Inanes.

XIV. Quum itaque fastosorum hominum inania ipso hilo leviora nobis sint, consequens videtur, ut gravium Virorum testimonia gravia nequaquam elevemus. Senilis itaque *Gorræi* prudentia, veneranda sit nobis, quâ foetus urinam, in vesicula minimè congerit, sed illam omnem à foetu in *Allantoida* prudens relegat; ne scilicet *urina* tanta vel *Amnion*, vel *Chorion*, vel *uterum*, vel ipsum denique *foetum* quoquomodo gravet.

Istæc itaque scriptio tota, tota mihi Viri tanti majestatem sapit, totaque Physices abstrusioris Veritates spirat. Urina siquidem illa, quam foetus Allantoide *Gorræi*, ceu sacculo, sustinet, *foetum* & *uterum* utique levat. Quis enim fabulam nescit, condignam omnino, quæ cum hacce *Gorræi* fabella decertet? Asini quippe levandì gratiâ saccum suis humeris Asinarius imposuit & Asino incessit. Sed Asinorum fatias me tenet, sit ergo

F I N I S.

*De Umbilici longitudine vers. 1. nodis v. 11.
numero v. 17. revolutione vers. 18. atque
sanguine vel expresso v. 19. vel regesto
vers. 20. resectione tandem vers. 21.
atque sensu nullo vers. 25.*

I. **L**udicra prorsus est *Fabricii* foetuum de longiusculo *umbilico* pendentium idea duplex. Prima *foetus* nobis repræsentat in *aquosis excrementis* velut in *statera* pendentes & eò vergentes quò proprio pondere trabuntur, atque sic corporis trunco graviores & idcirco prævio capite nascentes.

Sed profectò, quicquid istæc *Fabricii statera* trutinare sustinet, id omne nobis stipulâ levius est. Primum enim, si

libram statera designet *jugatis* veluti *lancibus* instructam, quæ rebus respondeat ἐν ζυγοῖς ἡγετημένοις *balance* libratis, tunc certè idea *Fabricii* penitus est *bruta*, quoniam *humana species* illam exhorrescit. *Brutis* enim competit solis ut in *tubis* concipiantur atque gestentur, atque adeò suas ut *tubas*, veluti *geminas libræ suæ lances*, æquato sustineant examine. Sed hominum nemo tali fuit unquam examinatus staterâ: nam quotquot spiramus, tot certè conclusi fuimus utero *singulari*, nequaquam autem *jugali*, bilancis ritu, nisi ratione *tori*, qui plurimis verè, *jugalis* est.

Deinceps verò *Fabricii* statera *vertibulum* illud si denotet, cuius scapus notulis signatur, quæ pondera discernunt, tota profectò *Fabricii* statera dolosa fiet & abominationi naturæ, non solum *humane*, uti prior, sed & *brutæ*. Nulli quippe foetus, nequidem bruti, tam laxè gestantur ut *umbilico* suo librari queant. Singuli quippe vel uteri globo, vel tubarum sinu ità coërcentur ut motione nulla suum *umbilicum* valeant unquam ad perpendiculum extendere, & illo, tanquam staterâ, trutinari.

Singulatim verò contradictionem involvit foetum humanum, *uterinis angustiiis arctatum atque conglobatum*, ulla calcitrationse posse suum *umbilici* funiculum ità resolvere, ut de utero, veluti de *statera*, propendeat unquam atque libretur. *Umbilicum* quidem sibi circumplicat foetus, sed illum rectà nequaquam extendit, nisi quandoque in ipso partu & obstetrice vel nulla, vel male sedula, placentaque nondum divulsa. Tunc quidem foetus ex uteri statera utcunque pendet, atque libratur; sed jam uterinus non est, nam ab utero prodiit, & tantùm ab utero distat, quantum ferme *umbilici* longitudo inter matris coxas atque genua protenditur.

Id ipsum rursus aliter inculcabo. Foetus quidem, *Democriteæ naviculæ ritu*, aquis innatat, sed interim, *umbilico contento*, tanquam intento *rudente*; atque placenta utero defixâ, tanquam *ancorâ jactâ*, nequaquam vel firmatur, vel firmari potest. Prorsus enim implicat funiculum *umbilici*, ut-ut bre-

vem, uterò detentum, rectà unquam diduci posse sive contendì. Valeat ergò *Fabricii* comparatio prima.

Alteram porrò similitudinem *Fabricii*, in altera quasi libræ lance ponamus, ne citra trutinam levitatis damnetur. Sed profectò me pudet levem illam prorsus esse, ac ipsa medulla leviozem, nec *Fabricii* gravitate dignam. Foetus namque libratos in aquis, & capite quàm cruribus graviores, *Fabricius* comparat cum *sambucina medulla*, altero sui extremo obducta plumbo, ac intra fluidum Saturninâ sui parte graviori semper, ac infimâ.

Verum, id verum si foret, exinde necessario sequeretur ut gestatione totâ foetus omnis capite esset prono, sive declivi, atque ità ut fores uterinas jugiter gravaret; & jugiter gravatas præmaturè semper effringeret, citra quam foetus ullus in utero maturaretur.

Rursum verò, declive foetuum caput istud *Fabricii* doctrinæ penitus repugnat. Nam *Fabricius*, ore Medico, cybisticos enunciat esse tempore partus. At nulli foetus cybistico veluti saltu prolaberentur in caput, exitus ergò, nisi prius elato, nequaquam vero declivi capite fuissent.

II. Quanta sit autem istius umbilici longitudo dubium atque controversum est apud Scriptores indefinitos; nec veritas certa atque concessa produci potest, nisi adhibitâ è foetibus variis atque variis limitatione multiplici. Nullius ergò perpetuæ veritatis *Paræus* est cum suo funiculo *sesqui-pedem longo*.

III. Nequidem *Rodericus à Castro* verax est umbilicum proferens *duos plerumque cubitos longum*: nisi forte fuerit obstetricatus *Herodori Heracleotæ Selenetidibus*, quæ, *Athenæo* narratore, *foetus pariunt quindecuplo nobis proceriores*.

IV. Nec fideliter satis *Veslingius* foetibus suis, jam ad exitum maturis, citra distinctionem ullam, *spithamarum trium mensuram* largitur.

V. Nec ad naturæ dimensionem determinatam atque definitam Basileensis *Baubinus* sese composuit, dum huic *intestino ulnas aliquot concessit*.

VI. Nec exactiori demùm naturæ circino funiculos nostros, *intra uterum variis orbibus reflexos*, Bononiensis *Arantius* metitus est: Alias enim nascentium umbilicos nec *in tres*, nec *in quatuor ulnas* exolveret atque protenderet. Sed forsitan *Arantius* suos umbilicos per tenues habenas, atque etiam per tenuia fila dissecat, corii illius ritu, quò magnæ quondam Carthaginis ambitus fabulosè descriptus est.

VII. Jam verò, sicuti jocularès audiunt apud nos tot istæ *umbilici* nostri dimensiones, ita profectò scurriles sunt nobis illius usus *Riolanici*. Enimvero, bonus ille dormituriens senex atque repuerascens auritis suis obstetricibus instillavit *umbilici* revolutione caput infantis firmari & contineri, ne ante perfectam maturitatem suo pondere deorsum decumbat.

Etenim noverat *Riolanus* tantos usus foetibus umbilicò præberi. Anilem quippe fabellam doctus erat de *umbilico* suspendii præfago, ubi nascentium cervices implicat. Exindè igitur, & analogia quadam ductus, elicuit caput infantis funiculo umbilici haud secùs stabiliri, (ne mole gravius & ante maturatum tempus ab utero cadat) ac strangulante loro turciferi caput confirmatur atque detinetur, ne ante mortem, & gravitate nativa, de patibulo ruat.

VIII. Verum, *Arantius*, *Paræus*, *Veslingius*, atque *Marchettis* à Riolanica dormitione ac iterata pueritia semoti providos sese præstant atque vigiles foetuum nostrorum nutritios Viros, atque ità longum atque contortum umbilicum idcirco causantur, ut diuturniore mora sanguis in longo & flexuoso itinere magis elaboretur.

Sed ut viros tantos eadem trutina penssem, Aquileges dicam naturæ Simios esse: nam, ut ab aquis remota loca saltu commendent aquarum, salientes suos ad leucas protendunt & juxta viarum diverticula variè flectunt, quo suas aquas itinere longinquo atque flexo perfectius excoquant & exactius depurent.

Imò naturam ipsam in medio veluti ponam tot suos articularum tubos, per axillarum, & ilium obliqua divortia, in

volas artuum elongantem atque flectentem, ut *itinere produ-
cto & ambagioso sanguinem extremorum diutius concoquat atque
plenius defæcet.*

IX. *Courvæus* verò & *Everardi*, qui suos foetus ore la-
tèant, uterino succo de luna deciduo, longiorem ideo præ-
texunt *umbilicum* ut *majorem contineat sanguinis refluentis co-
piam & ita magis eventiletur depleaturque corpus, & vasa pueri
majorem attrahant aëris copiam.*

Verùm, tot ineptis istæc sententia luxuriat, ut ab otio
meo Literario numerosas illas Animadversiones impetrare ne-
queam, quas animus dicat.

X. *Spigelius* tandem coctione & defæcatione sanguinis in-
tra longiorem *umbilicum* rejecta, suos *umbilicos* propterea plu-
rimùm extendit, ut illos *circumducat à dextris ad sinistram,
per frontem, donec ad abdomen perveniant, atque ita tortuositate
suâ vasa non comprimant.*

Mechanen naturæ vel artis *Spigelius* nescivit; tubulos nem-
pe molliusculos licet atque contiguos, tamdiu pervios esse,
quamdiu recti sunt & ab angustia tuti. Sed ubi flectuntur,
vel intorquentur, protinùs certe de suo fluxu tantundem re-
mittunt, quantum vel inflexi, vel contorti stringuntur & an-
gustantur.

Spigelius igitur temerè profert flexilia *umbilici vasa* contor-
queri ne premantur.

XI. Ad *nodos* autem *umbilici* nihil prorsùs attinet *Riolani*
Chimæra. Etenim, oscitante atque dormitante sapientiâ
Medicâ *nodos* toti conflat *umbilico ad fortiolem colligationem
vasorum umbilicalium & sanguinis cunctationem, ne impetuosè
& affatim à foetu attrahatur.*

Perindè prorsùs est ac si profiteretur *Riolanus* venas v. g.
in Consule *Mario* varicum *nodis* idcirco protuberare, ut
venæ *Marianæ* validius inter se colligentur atque compingan-
tur, & sanguis in ipsis diutius cunctetur, ne viscerum caro
sanguinem istum è venis illis vel rapidè mulgeat, vel largiter
sugat & arripiat.

XII. Istis verò *Riolani* spectris *Bartholini* phantasma longe mendacius est. *Nodos* siquidem illos *Bartholinus* venæ tribuit umbilicali: deinceps autem diffidet à se, ac illos ascribit *membranae carnosae*.

Imò, visis suis horrificis *nodos* illos somniat esse *membranae suae diductiores hiatus*, quibus, *veluti cochlearibus hauriatur sanguis in itinere longiori* &c.

XIII. *Whartonum* autem inane spectrum alterum ità permulsi, ut illius imagine grata juniorum animos jucunde pulsaret. *Nodos* siquidem umbilici, quos ipse vocat *asperitates innumeras*, & quas viderit nemo, nisi in brutis, nobis ob oculos ponit *minutularum papillarum ideâ*, quæ *succum albogineum sensim exstillent in Amnii cavitationem*.

XIV. Tot meherclè simulacra *nodorum* oblectamenta quidem animi sunt, sed illum haud uberius pascunt quàm obvia quævis Agathonia cantio. *Heurnium* ergo pudeat putidam illam fallacium Arabum cantilenam nobis recinuisse, quâ mihi adhuc locorum non minus molestè, quàm dolosè tinnunt aures; quasi nempe *nodus vel ruga in umbilico foetus erumpentis ab utero*, significaret alterum in utero foetum restibilem esse.

XV. Cantilenam Arabum alteram & perindè joculari nobis insusurrant *Cælius Rhodiginus*, & alii aliquot, sed nominis obscuri & unice mihi noti per G. à *Reies*, in Elyfio suo jucundarum Quæstionum campo. Etenim, ne feri Nepotes conticescant de maximæ veritatis prælagio, suos nobis obtrudunt *ariolos ex umbilico*, tanquam *auditu dignos*, cum suo *nodorum umbilicalium numero*, *futurae prolis numerum præsagiente*.

Sed istæc cantiuncula ad numeros licèt composita, & à *Rhodigino* ad modulos etiam recenta, nec numerosè tamen nec modulatè cadit. Nullum quippe hîc melos est; nec ulla prorsus numerorum istorum cum rebus Medicis harmonia. Valeat ergo *Francisci primi & Henrici secundi Montuus* *Ἀρχίατρε*. Hic quippe lamiis incantatus numeros illos nobis recanit ceu *veraces in prole Reginae Matris*.

XVI. Immò, lamiarum vaticinia è nodorum intercapedine puerperiorum intervalla prædicunt: è ruffis autem *nodis* mares; è candidis verò foeminas præsignant. At *umbilicum* ediverfo nobis *enodem* obtendunt, ceu partionis deinceps nullius prænuncium fidelem.

XVII. Verùmenim-verò, si fagarum auguria numero rerum eximantur, quantâ quæso veneratione, Apollinis ipsius Oracula sumus prosequuturi? Maximâ certe, si præstigiis Paganis essemus irretiti. Sed quæ lux nobis ab Evangelio refulsit, ludibriosum mihi, & Oraculis cassum, detexit Apollinem. *Grafii* igitur Delphici quondam idiotarum Apollinis effatum *de umbilico gemino geminam quoque placentam* denotante, ludibrio mihi prorsus est, ac veritate vacuum.

Platonicis quidem *Androgynis* genitalia, & reliquæ partes *duplicantur*; sed foetibus nostris, *tunicâ* vulgo *placentulâ* fruentibus, *duplicem* perpetuò tribuisse, relabi est in fabulositatem. His siquidem oculis *geminam*, *tergeminamque* vidimus prolem, *umbilicis* quidem *geminis*, *tergeminisque*, sed *placentæ* reverà *uni & eidem* insertis. Imò, ut id inculcem, talis *placentula solitaria*, sed inter uterinos convictores communis, longe vulgatior est, quam *singularis* unicuique foetui *placenta*. Sic nempe primitùs docemur *amicorum omnia esse communia*.

XVIII. Nec itaque majori cultu & honore dignabimur dictum istud alterum, *quod jam attigimus vers. hîc VII.* & quò decernunt fatorum diribitores *nullum infantem*, cui *umbilicus inter nascendum*, *circa cervices retorquetur*, *carnificis laqueum effugere posse*.

XIX. Jam vero fatidicis istis flocci æstimatis gravem nostrum senilibus annis *Riolanum* recolamus. Quum itaque rerum usus veniat seris ab annis bonus ille senex longo ævo sibi compertum, *sed decrepitum nobis*, balbutit dogma, quo nepotes à morte vindicet. Præcipit itaque ut omni recens nato *finatur sanguis ex umbilico fluere copiosus*, *prout vires suadent &*
tole-

tolerant, quò puellus postea variolis paucis, varisque, ac salubribus tentetur.

XX. Deliratione porrò nullâ corripitur *Riolanus* idem, sed omninò resipiscit, dum Medicos desipientes ad saniozem revocat mentem, ne in posterum credant *sanguine parcius vel plenius ab umbilico foetuum retruso, parcius etiam vel uberius succrescere meconium.*

XXI. Saniozem jam Medicorum mentem illam exhilaremus pro virili. Dispiciamus itaque num brevior, longiorve resectus umbilicus, brevem vel longam foetui mentulam concedat? Id ipsum enim *Riolanus*, novo nunc abreptus diliramento, per *Anatomen demonstratu facillimum esse*, lingua rursus titubante protulit.

XXII. Sequioris quoque sexûs rationem habet effoetus ille senex, & Itali Medici deliria studet, ex *Anatome pariter*, Physica veritate donare. Uterum itaque subjicit oculis umbilici resectione curtâ vel altâ, *vel ad conceptionem ineptum, vel immoderato coeundi desiderio percitum.*

XXIII. Quùm itaque vir in *Anatome* tantus tantum errorem erret, quid miri est tonsorem *Guillelmum*, quadraginta totis annis obstetricantem, matronarum animis offusâ caligine fuisse circumfusum, & à tramite recti ita deviasse ut ad ipsam *Anatomen* caligaverit. *Guillelmus* enim, (sive matronis palpum obtrusurus, sive ex animo) profert *umbilici resectione laxa linguam maribus esse volubiliorem; foeminarum verò linguas effrœnatas atque præcípites exectione curta frænari atque compesci.*

XXIV. Virum autem illum decet, suïs obstetriciis Matronis acceptum, Matronarum jocis nobiscum joci. En igitur ipsum vernaculâ suâ nobis evulgantem, quæ secretò, & intra lectulorum limites, obstetricanti præcipiuntur à Matronis, de natorum *umbilico* sollicitis; filium enim nactæ obstetricibus injungunt, *Qu'on luy fasse une bonne mesure: enixæ verò filiam præcipiunt, Qu'il soit lié court*, ex præconcepta scilicet mente vers. nostri 21. & 22.

XXV.

XXV. Jocularibus istis hilares animos dimitterem, nî *Spigellii*, super insensili *umbilico*, stupens animus, illius excitandi locum mihi præberet. *Umbilicum enim Spigelius insensibilem exindè putat, quòd inter illum amputandum infantes non vagiant.*

Non attendit interea *Spigelius*, stupore correptus, quàm innumeri vagiant infantes dum ipsis præciditur *umbilicus*, non quidem præ dolore, nam, eo momento, sensu captus est *umbilicus*, etsi modò sensu viguerit. Animum enim *Spigellii* non subiit *umbilicum* nusquam defecari, quin *multiplici filo sit constrictus*; atque adeò quin omnis ad ipsum perindè intercipiatur sentiendi commeatus, ac ex obvia quavis parte nobis strictè revinctâ & sensu penitus nullo resectâ.

XXVI. Stupidiores alteram super *umbilico* stupente *Spigellii* ratiocinationem, utpote prolixam & sponte sua ruentem, missam facio.

F I N I S.

Ἡ μὲν
ἐν αὐξήσεσι τῷ Κυήματι γίνεται ἀπὸ τοῦ ὀμφαλοῦ, τὸν αὐτὸν
τρόπον ὅνπερ ἀπὸ τῶν ῥιζῶν τοῖς Φυτοῖς.

Incrementum

*igitur Fœtui umbilicò contingit, eodem quo
plantis modo per radices.*

Arist. de Gen: Anim: Lib: II. Cap. iv

APPENDICULA

A D

TRACTATUM

D E

UMBILICO.

Reliquas pagellas nec inanes oportet esse, nec bullatis nugis turgere, sed solidè cuneari, quò scilicèt Laurentii de ouracho humano cuneus duriori nostro cuneo trudatur.

Hæc igitur inferenda veniant pag. 525. vers. ult. novissimi mei de umbilico libelli.

Licèt enim umbilicum humanum illi versent in partem omnem & mille modis ipsum volvunt atque revolvant, ac eundem etiam ad meridianum solem vel Galilei perspicillis, vel lynceis oculis contemplantur, nequaquam tamen *urachon* ullum in illo detecturi sunt, quin insimul defectionem à legitima conformatione atque humana ad anomalam atque brutam deprehendant. Sicut enim natorum aliquot brutas animantes hac vel illa similitudine referunt, ità *Fernelius*, *Cabrolus* atque *Higbmorus* homines commemorant *urachô* sub brutis compares.

Istæc igitur exempla tria, quæ inter tot denatorum spirantiumve hominum myriadas sola sunt authentica, majoris apud me ponderis non sunt, quàm si quis probaturus fæcum & urinæ communes nobis inesse vias, *Fabricii* v. g. *Hildani* puellum unum, vel *Tulpii* puellum alterum mihi cederet, qui podice nullo fæces *urethrâ* regereret.

Immò id congeniti vitii puellarem deformasse formam &

Z z z

fi.

Appendicula.

finum pudoris omnem conspurcasse *Ludovica* nostra *Boursier* testatur oculata.

Omnis itaque, ut resumam, urachi humani præsentia parilem apud me denotat anomaliam, ac alia quævis aberratio innata vel urinæ perinæo ⁽¹⁾ aut pube ⁽²⁾ profluentis; vel fæcum alvinarum veretro ⁽³⁾ aut vulva ⁽⁴⁾ propulsarum.

(1) *Apud Tulp. lib. iv. Obs. 36.*

(2) *Puerum ipse vidi, cui, duobus supra pubem digitis, emissario bifido stillabat urina.*

(3) *Apud Fab. Hild: Cent. i. Obs. 75.*

(4) *Louise Boursier dans ses Observations.*

F I N I S.

CAROLI DRELINCURTII

Medici Regii,

DE

CONCEPTU

Conceptus,

QUIBUS

Mirabilia Dei super

FOETUS HUMANI

formatione, nutritione atque partione,

*Sacro velo hætenus tecta, systemate felici rete-
guntur.*

Οὐκ αἰσχρὸν
ἢ ἡμῖν ἐπ' ὠφελείᾳ τῶν ἀκροόντων τὰ Κυητικὰ ὀνομάζειν
ὄργανα, ὧν οὐκ ἐπηχύνθη τὴν δημιουργίαν ὁ Θεός.

*Neque
verò nobis turpe est ad auditorum utilitatem
nominare partes, in quibus fit fœtus Con-
ceptio, quas quidem Deum fabricari
non puduit.*

Clemens Alexandr. Pædagog. Lib. 11. Cap. x.

P R Æ F A T I O.

Nudum promulgo Systema, quò contractius sit; notis enim tumidum illud ne unus quidem librorum belluo voraret. Quò interim nudius, eò obscurius. Dilucidari tamen refugit ne lux addita molem addat.

En itaque Periochas umbrosas, ad quas equidem ingenia cæspitent opaca, sed quas inoffenso pede perambulent ingenio lucidi. Clarentes quippe viri facie mea non egent ut dilucidè cernant Periochen v. g. primam uterum redarguere ore uno præditum, & lagenæ similem, cujus collum ingressus sit unicus & egressus; secundò tubas impervias esse; tertium in alterutram illas uteri cervicem demitti; quartum denique matricis fundum exterius phialæ vitreæ ritu depressum atque concavum esse.

Ità deinceps quævis alia Perioche dùm veritates Physicas expromit, opposita falsa tacitè mordet. Sic v. g. Perioche 23. quò majori cultu Mysterium Incarnationis prosequitur, eò capitaliori flagrat odio in tartareas de Platone ^(a) fabellas deque Budda ^(b) è virgine natis. Tantam enim fidem diabolicis technis istis adhibeo, quantam profectò vel Minervæ ^(c) vel Baccho ^(d) de Jovis cerebro crureve deductis; vel Typhaoni

(a) Apud Diogenem Laertium, Lib. III. in Platonis vita.

(b) Hieronymus in libro I. adversus Jovinianum.

(c) Hesiodus in Θεογονίᾳ & Homerus in hymno in Apollinem.

(d) Diodorus Siculus in Bibliothecæ Historicæ libro III. & Apollodorus in libropariter Bibliothecæ III. atque Herodotus in Euterpe Cap. CXLVI.

phaoni ^(e) è *Junone sola genito*; vel Tullio Servio ^(f) *de priapi cinere surgenti*; vel Apidi ^(g) *demum è lune radiis suscitato*.

*Tu Lector sagax, Perioche ex una perspicce omnes
& ruminator sedulus unicum Adamum ^(h) à Deo creatum esse sine viro & fœmina; Evam ⁽ⁱ⁾ unam conditam esse è viro sine fœmina; solum Christum ^(k) è virginis substantia productum sine viro; reliquam verò sobolem humanam ^(l) è viro insimul atque fœmina progeneratam esse atque progigni.*

Unius autem Dei munus est quòd spiremus, quòd vivamus, quòd vigeamus ^(m); nam in illo vivimus & movemur & sumus ⁽ⁿ⁾. Recorderis ergo, Pie Lector, Creatoris tui in diebus juventutis tuæ.

(e) Homerus in eodem in Apollinem hymno.

(f) Dionys. Halicarnass. in Antiq. Rom: lib. IV. & Plinius in natural. hist. lib. xxxvi. cap. xxvii.

(g) Plutarchus in Symposiacōn lib. viii. Quest. I.

(h) Gen. I. vers. 27. & v. vers. 1.

Luc. III. vers. 38.

I. Tim. II vers. 13.

(i) Gen. II. vers. 22.

I. Cor. XI. vers. 8.

(k) Esa. VII. vers. 14.

Matth. I. vers. 23.

Luc. I. vers. 31. & 35.

(l) Gen. I. 26. & 27. & v. vers. 2.

Matth. XIX. v. 4.

Marc. x. v. 6.

Act. xvii. v. 26.

I Cor. XI. v. 12.

Item Hipp. Plato. Arist. Plut. Gal. & alii passim è seculorum experientia.

(m) Apud Lactantium de Opificio Dei.

(n) Actor. Cap. xvii. vers. 28.

(o) In Ecclesiastæ Cap. xii. vers. 3.

SYSTEMATIS DE HUMANO FOETU, PARS PRIMA,

quæ, Periochis 24, Lectorem quasi manu deducit in abstrusissima quæque Veneris adyta.

PERIOCHE I.

Scire est uterum, urinariæ vesicæ modò, trifariam per-
tundi, in cervice scilicèt interiori & in utroque latere,
non cervicis vel internæ, vel externæ, sed sphærici sui fun-
di.

PERIOCHE II.

Sciendum est rursùs fundi latera isthæc esse pervia forami-
ne stricto in oblongas, recurvas & cellulis plenas, seu hinc
indè contractiones Appendices carneo-nervosas, quas uteri
Cornua, Tubas & Antennas vocitant.

PERIOCHE III.

Notandum est deindè Appendices istas ab utroque uterini
fundì latere, recto primum itinere atque brevi & angusto
protendi; mox verò per hemicyclos, quinque vel sex polli-
cum altitudine, reflecti fursùm testiculos versùs.

PERIOCHE IV.

Observare est insuper Appendices illas, quò ab utero re-
motiores & testiculis propiores, cò ampliores atque sinuosio-
res esse.

Pe-

P E R I O C H E V.

Considerare est adhuc Appendices easdem toto suo tractu, non duntaxat pertusas & ambagiosas esse; sed testiculos versus, coitûs præsertim momentô, patulas esse, seu fauces habere, quibus *ceu proboscide vel œsophagô*, semen exor bent.

P E R I O C H E VI.

Scitu deniceps necessarium est fauces illas, pisi majoris vix capaces, nervoso primum & angusto quodam orbiculari limbo, ceu annulo strictiori, coarctari atque firmari; in ambitu præterà fimbriatas esse, carneasque, hoc est, fimbrias habere musculosas, quæ digitorum more sese & expandant & contrahant.

P E R I O C H E VII.

Concipere est itaque fimbrias illas, *Mentulæ adinstar*, languente Venere languere; vigente verò vigere, id est, Penîs atque Clitoridis ritu, vel flaccescere atque collabi; vel turgere atque porrigi.

P E R I O C H E VIII.

Percipere est pariter lacertosas fimbrias illas sanguine spiritibusque Venereis turgidulas huc & illuc attolli atque vagari, donec impetu cæcô ruant in testiculorum amplexus. Nam uti profectò fœminæ v. g. bombycum papiliones apertum & erectum podicem cupidine cæcâ tamdiu jactant atque circumferunt, quàm mari copulentur; ità prorsus musculosæ fimbriæ nostræ sese primum manûs adinstar expandunt, seseque totas deinceps in testiculorum ambitum diffundunt, quos suis velutî digitis, (*erectis & expansis quidem, sed nonnihil tamen reductis*) comprehendant atque comprimant.

P E R I O C H E IX.

Speculari est præterea fimbrias illas istoc Venereo suo complexu atque compressu aliquam è testiculis hydatida, seu vesiculam limpidam elidere, inque suas fauces detrudere, hoc est, in os patulum illud *Perioche* 5. delineatum.

P E R I O C H E X.

Ruminari est itidem vesiculas lymphaticas & unicolores, *illarum arteriolis exceptis*, intra testiculos esse, *ceu Ova in a-vis Ovario*, vel maturas & ad egressum paratas; vel immaturas & ad egressum imparatas.

P E R I O C H E X I.

Imaginari est autem vesiculas illas plenè maturas haud secus ab Ovario suo secedere, ac fructus maturissimu sejungitur à ramo. Sicut ergò fructus citra succum profusum ullum suò pedunculò ab arbore decidit, ità sanè hæ vesiculæ, *succo licèt turgidulæ atque distentæ*, illæscæ & intemeratæ, suis ab Ovariis, naturaliter secluduntur, citra scilicèt liquorem ullum ab ipsarum vel pelliculis vel vasculis effusum. Immo, magis appositè dicam vesiculas illas extremè maturas eodem modo ex Ovario suo singulas propelli, ac Ovorum vitelli è vitellario suo in infundibulum compelluntur. *Videsis Periochen 57.* ubi placentæ toti parilis avulsio, sive propulsatio jure meritoque denegatur, quæ vesiculis seminalibus hîc unicè competit.

P E R I O C H E X I I.

Recordari est etiam Vesicularum unamquamque, *seu Ova isthæc singula*, intra scrobiculum nerveo-carnosum nidulari, hoc est, Ovum quodlibet haud unâ pelliculâ atque tolliculò suis, sed insuper testiculorum nucamentis atque calycibus, *ceu nidis nerveo-carnosis*, includi.

P E R I O C H E X I I I.

Nobis rursùm memoria refricanda venit nidulîs istîs Ova quidem immatura arctissimè concludi; matura verò laxissimè teneri. Uti ergo seminum calyces vel durissimi maturitate hiant semine deciduo; ità certe Ovorum paniculæ atque folliculi maturatis Ovis diducuntur quidem & expanduntur, sed Ovis maturioribus illis sponte nusquam deciduis: ad illa siquidem excludenda duo connituntur, niduli scilicet fibrosi, carnosique *Perioches 12.* coarctatio lenis, seu constrictio blan-

da; nec-non aliunde adductior paulò arctiorque fimbriarum *Perioches* 9. complexus atque compressus.

P E R I O C H E XIV.

In memoriam quoque revocandum est, Ova isthæc quælibet pelliculis modò strictioribus atque compactioribus; modo laxioribus atque rarioribus conegi. Concipere est aliunde Ova isthæc modò intentius, modò remissiùs ex Ovario suo exprimi & elidi: itaque ità modò integra & illæsa, modò autem crepantia, & fluxa in uteri cavas Appendices impelli. Ità mehercle motâ linguâ Ovorum Vitelli in fauces, inque ventriculum, vel integri, vel crepantes detruduntur. *Videsis Periochen* 5.

P E R I O C H E XV.

Non solùm autem faucibus Appendiculum uteri sorbentur Ova, sed & eadem in Appendicum cellulas pedetentim devolvuntur. Immò, è cellulis tandem ambagiosis illis & nerveo-carneis, *quæ suis fibrillis sese circum Ova contrahunt*, in uteri fundum usque demittuntur atque rotantur.

P E R I O C H E XVI.

Atqui dum isthæc fiunt, Ovorum aliquot vel in Ovario, vel in angustis proboscidis uterinæ, vel in ipso demum utero mediacrepan, *sicut in Perioche* 14. prælibatum est. Suam ergo crySTALLINAM lympham vel in testiculorum scrobiculos, vel in proboscidem uteri, vel in ipsum uterum effundunt. Illam quippe inibi locorum variè recoctam atque coloratam & sub multiplici larvâ multiplices tragœdias agentem sæpiùs deprehendi.

P E R I O C H E XVII.

Illinc igitur liquet uterinas Appendices, è testibus in uteri fundum utrinque protensas genuinos Ovi-ductus esse, quibus Ova è testiculis, seu Ovario atque Promptuario *Perioches* 10. in uterum deducuntur atque devolvuntur.

P E R I O C H E XVIII.

Meditari est, similiter, Ova isthæc intra uterum illæsa, *seu*

seu germinis pulpam intra solum, apta nata esse quæ masculini seminis fermentum atque foecunditatem tota sustineant atque promoveant; intra vero vel Ovaria vel Ovi-ductus, vel uterum cæspitantia atque crepantia, uti Perioche 16. irrita prorsus esse atque subventanea. Immò suò inibi coagulò putri, vel aliâ quâvis indole degeneri, stupendam inferre perniciem, sicut in eadem Perioche prænotatum est.

P E R I O C H E XIX.

Attendere est deinceps Ovum unicum, *uterò exceptum*, undantaxat Embryoni, *ex semine maris*, formando perindè destinari ac unicum tritici granulum, *terræ gremio creditum*, unispicæ, *ex germine suo procreandæ*, determinatur. Sic insuper Ova bina, (vel ab uno duntaxat testiculo, vel ab uno insimul & altero) in uterum immissa, *masculoque semine turgida*, gemellis delineandis atque producendis, (*haud secus ac tritici grana duo in terram projecta spicis duabus erupturis*), præstitui. Pari ratione triplex, quadruplex & quintuplex Ovum, *mascula virtute prægnans*, tres, quatuor-ve vel etiam quinque foetus unâ vice progenuisse, à Philosopho proditum, *hist. An. 7. cap. 4. & à me, Parisiis*, visum est.

P E R I O C H E XX.

Animo deindè volutare est isthæc Ova ab Ovario per Veneris ludibria, hoc est, vel per salacitatem fricatricum; vel per nocturnas pollutiones in uterum provoluta subventanea atque cassa perindè esse, omnia ad unum, ac alia quævis media crepantia vel in Ovario, vel in Ovi-ductu, vel in Utero, sicut in Perioche 16. dictum est. Immò, haud secus uterino fotu putrescunt, tetroque dilabuntur effluxu, ac v. g. gallinarum Ova, *hypoemia dicta*, incubitu quovis tota in putrilaginem diffluunt.

P E R I O C H E XXI.

Sic ediverfo reputandum venit Ovum omne salubre, quod conjugio sorpsit uterus, quodque seminali spiritu masculo sufficienter imprægnatum est, foecundum semper atque pro-

lificum esse. Etenim, protinùs ac uteri fundô Ovum aliquod conjugio sorptumest, & nostrum infimul semen in idem fundum sumus ejaculati, totus præ libidinis œstro gestit uterus, totusque contrahitur atque conglobatur. Illâ igitur contractione atque conglobatione suam cervicem internam, suaque pariter Oviductûs ostia duo, tam arctè claudit ut cuspidem acûs ne quidem admitteret. Exindè est ergo ut feminis masculi virtus intemerata intra suum illud Ovum tandiu sponte sua fermentetur atque fæcundetur, donec uterina vasa novo spirituum impulsu fermentum istud atque fæcunditatem illam diutius atque plenius promoverint.

P E R I O C H E XXII.

Immò, hæc mascula virtus est tanta ut spiritu suo genitali fortiori atque generosiori impetum quandoque faciat in uteri prurientis ostia lateralìa & sese in Ovi-ductus evehat. Exindè est, certè, ut Ovum inibi præoccupet, nec in uteri fundum prolabi permittat, sed obvium illud media in via, in Ovi ductu scilicet, prole imprægnat sibi haud minùs quam matri perniciosâ. Illinc quippè, viâ ad partum nullâ, missellus infans peccati nescius, peccati fit reus dùm cæde nefaria sese suamque matrem miserè cruentat; uti *Parisis* atque *Londini* tantæ cædis patratores in flagranti delicto haud semel deprehensi sunt. Aliàs autem, & ex Naturæ legibus, masculum semen tunc demùm in Ovis fermentatur atque vivificatur quùm isthæc ejus Ova in matricis fundum provoluta atque propulsa sunt, *sicuti Perioche 21.* id luculenter adstruit.

P E R I O C H E XXIII.

Liquet igitur ex *illa Perioche 21.* Ovum in matrem, hoc est, in matricem, compulsum masculi duntaxat feminis ingressu prolificum fieri; idque ab Adamo creto ad novissimam usque diem tam irrevocabili lege ut mortalium nemo sit aliter vel conceptus vel concipiendus unquam; nam in animali mortali istud est immortale. Idcirco igitur, eo mirabilius
mira-

mirabilia Dei, super sacro-sancto Virgineo partu, sese manifestant: Is quippè immortalis Θεάνθρωπος, ne ex carne peccatrice nobiscum in peccato conciperetur, sacro-sancti spiritûs efficacia in Virgineis ilibus conceptus est. Quum enim Deo non sit difficile quicquam, quid ipsi facilius fuit, quàm in Electæ ac Illibatæ Virginis uterum Electissimam & Intaminatam deduxisse vesiculam, cui deinceps, is idem qui primitûs incubuit aquis, incubaret & incubitu suo Divino germen illud Immortalitatis ἀθάνατον τε καὶ αἰμίαντον ex illius selectæ vesiculæ sincerissimâ crySTALLÔ intra Beatæ Virginis ilia suscitaret?

P E R I O C H E XXIV.

Sed in abstrusum illud conceptionis opus, (*Cimmeriis tenebris hætenus involutum, & soli rerum omnium Creatori notum, ac idcirco Platoni dictum Θεῖον τὸ πρᾶγμα Divinum opus,*) Medicis oculis paulò altius introspiciamus. Tu luminum Pater, (*qui possides renes meos ex quo obtegebas me in utero matris meæ, & cujus oculi massam meam viderunt informem ex quo sum in abdito confectus artificiosè velut in imis partibus terræ*) illumina meæ mentis oculos, quò propiùs Opera tua miranda contempler atque suspiciam!

S Y S T E M A T I S
D E
H U M A N O F O E T U ,
P A R S A L T E R A ,
*quæ viâ hætenus invia, & Periochis 36. abstrusis-
sima scrutatur hominis primordia & incrementa
ad horam ejus usque natalem.*

P E R I O C H E XXV.

Mulier conceptu & partu terram imitatur. Semen quippè terræ gremiò exceptum, madore primùm cœlesti intumescit & viribus deinceps astrorum fermentescit atque fœcundatur: Atque adeò germen ejus rore & pluviâ intimè perfusum igneque solari, *intus agente atque movente*, suscitatum fibrillas emittit, quæ per medium pulpæ involucrum, *tunc mollium & satietate crepans*, fusque deque germinant. Quæ porrò fibrillæ in terram disperguntur radices audiunt; quæ verò unâ congerie assurgunt culmos & caules atque truncos producant: Quod verò his accrescit vel spica est granifera, vel furculus est gemmatus, è cujus gemmis folia, flores, fructus atque semina funduntur ubertim. Pari propemodum eventu Ovum uteri sinu, *ceu terrâ*, feliciter susceptum & genitali spiritu masculo inibi perfusum, atque etiam matris corde, *ceu sole*, fœcundè fotum spumescit primum & exagitur; ac deinceps de germine suo, *Perioches 27. & 30.* sursum atque deorsum fibrillas profert, *nervulos nimirum atque venulas & arteriolas* quæ radicularum & ramusculorum more
huc

hùc & illùc expanduntur. Immò istarum radicularum majusculæ tres medium Embryonis centrum permeant atque sic per mediam Ovi lympham aliquandiu fluitant; sed illam tandem, gyris suis atque Mæandris, tranant universam. In illius igitur Ovuli pelliculas usque contendunt, quibus orbiculatim sese primùm affigunt, ut illas tandem pertundant, & in obvios sibi porulos uteri radicentur; atque sic circulò suò umbilicalis illius funiculi dicti, laxè quidem torti, sed nodosi, ternisque contexti chordis, resticulas constituent ab Embryonis centro in matricem exporrectas.

P E R I O C H E XXVI.

Sicut autem albæ v. g. saxifragæ atque scrophulariæ minoris radiculis adnascuntur globuli plurimi, itâ reapse hisce fibrillis umbilicalibus in uterum circulatim expansis numerosi succrescunt acinuli. Hi porrò densâ congerie & crebrâ velut adunatione massam illam formant orbicularem, quam à figurâ placentulam vocitant, quæque genuinum est, non embryonis quidem, sed foëtûs solum, ex quo uno arteriis irriguo suam alimoniam excipit omnem. Pleniùs dicam quod res est, istis nimirùm acinulis, qui vasis foëtûs accrescunt, ubique adesse præstò cùm spermaticas, tùm hypogastricas præsertim arterias, quæ, uteri intermediâ pulpâ, singulos acinulos suâ purpurâ rorent. Tot igitur foëtus acinuli materno rore sic aspersi, ac novâ iterùm atque novâ maternis arteriis roratione plenius exsatiati, suam tandem satietatem, porulorum convenientiâ, in umbilici venulas evomunt. Hæ pariter ne plenitudine crepent suam nimietatem universam in communem sibi venam effundunt, ut ordine quoque suo foëtûs corculum & arteriolæ eodem nutritio rore benigno faturentur, *utî plenius id adstruetur in Perioche 39.*

P E R I O C H E XXVII.

Verùm, operæ pretium est ut ab illa placenta & ab ipsa mea claudicante cum vegetantibus comparatione nonnihil deflectam ad Democriti puteum, novam atque salubrem Verita-

ritatis aquam exindè hauſturus, quâ meum Embryonis eruptu-
ri germen ſalubriter adhuc reſpergam & lætè ſuſcitem. Ve-
getantium itaque ſemen in eo dilcrepat ab Embryonis ſemi-
ne, quòd cuique vegetanti ſuum inſit indigena germen, foru
quovis opportuno pellulaturum: At ſœmineis Ovis nullum
planè germen primitùs ineſt intrinſecum, ſed omne extra-
rium eſt & recèns in illud advena, atque adeo alienigenum.
Etenim, tantum abeſt ut ullo matricis tepore Virgineum
Ovum ſuſcitetur, ut ediverſò in teterrimam illud putrilagi-
nem incurrat, *sicut in Perioche 20. prænotatum eſt.*

P E R I O C H E XXVIII.

Iſtud ergo germen in Ovis fermenteſcens atque ſœcundum
à genuinâ ſuâ arceſſamus origine. Lipporum atque tonſo-
rum ore noſtræ conceptionis principium maſculum ſemen
eſſe circumfertur; ſed, ne Medicorum quidem ſcriptis vel
elucubratiſſimis, modum uſpiam docemur, quò maſculum
ſemen iſtud cum ſœmineo concurrat ad Embryonis ſtamina
nectenda. En brevibus conceptus meos, ſuper quidem ſœ-
tibus abortivis & foëtarum cadaveribus tormatos, nuſquam
tamen vel abortivos, vel cadaveroſos; verùm, plenè matu-
ros atque vivaces.

P E R I O C H E XXIX.

Maſculum itaque ſemen ſpeculor atomis acido-ſalinis tur-
geſcens & quidem activiſſimis & ab univerſo corpore deci-
duis, nec non multiplici genitalium organorum apparatu ità
ſubactis ut plurimis partium ideis imprægnentur. Fœmina-
rum deinceps Ova contemplor liquore cryſtallino diſtenta &
pellicula ductili, poroſiſſima, duplicique munita; non teſta-
cea quidem alterâ, ut in volucris obtinet, ſed tenuiori
primùm unâ, piæ matris adinſtar; alterâ verò craſſiori paulò
& duræ matris nonnihil analogâ. Ipſorum autem cryſtallinam
lympham albumen vocito, illudque cum albugineo oculorum
humore comparare ſoleo, & utrumque permixtum agnoſco
atomis aliquot acido-ſalinis, quò ſcilicet tutiùs intra ſuos fol-
li-

liculos perennent. Tertiò demùm maritalem copulam mentis acie perlustro & semen masculum, universi corporis velut Epilepticâ vibratione, in vaginam, inque uteri cervicem internam, atque adeò in ipsum uteri fundum impetu quodam efferri percipio: Semen enim spiritibus universè turget atque spumescit: At spirituum est impetus suos exerere & uterinæ cervicis singula perrumpere claustra, quò intimiùs in uterum irrumpant.

P E R I O C H E XXX.

Istis prælibatis, Ovum concipio hâc v. g. mulcibri Venerere ab Ovario in uteri fundum usque devolvi, *ex Perioche 15.* Masculas insuper atomos innumeras attendo acido-salinas *Perioches 29.* & illas quidem activissimas atque adeò mobilissimas ac insimul penetrantissimas contemplor. In uterum igitur assurgunt & Ovum inibi orbiculatim & assultim impetunt atque ità porulos ejus quoquo versum subeunt. Illinc ergo fit ut seminis crassamentum vulgò dictum Ovi pelliculas nequaquam permeet, sed ejus duntaxat mobilissimæ quævis atomi sese, ocyores fulgure, in intima illius Ovi penetralia subducant atque inibi milliariæ sese constipent, non tumultuosè quidem, sed mirâ & inenarrabili serie singuli sese in illos ordines varios atque varios referant, quos ipsis summus generis humani sator, *cujus digitus hîc singulariter elucet,* ex suorum motuum atque figurarum varietate stupendâ præstituit. Ipsarum igitur unaquæque mobilissima prout variam atque variam figurationem sortitur, ità & partis cujusque genuinum est primordium. Quùm autem irrequietæ & agilissimæ sint, agere nusquam desinunt, sed calore suo, *ceu igne interno,* omnia movent per omnia, atque ità albumen Ovi sui primùm colliquant, hoc est, rarefaciunt & in illam moleni attollunt, quam Philosophus *liquoris albi* nomine designat, & quam *Jason à Pratis*, ac industrius ille Naturæ scrutator *G. Harveus*, *colliquamentum* vocant, quodque profiteamur esse Embryonis nostri, masculis atomis jam concreti atque coagulati, consociale nutrimentum. Stet ergo raturum

atque sancitum, *apud nos*, masculum semen Embryonis esse principium activum insimul atque materiale; foemineum vero passivum duntaxat atque nutritium.

P E R I O C H E XXXI.

Huc usque porrò Embryonis complendi principia duntaxat data sunt, five, ut aliter dicam, Embryonis texendi stamina solum nexa sunt & illius corpusculo tegmen atque sub-tegmen inditum est unicè, & quidem ab illis masculi seminis motoribus indefessis, (*spiritibus nempe*, in ipsius Ovi centro coactis atque stipatis. Supereft ergo, ut mirificas spirituum illorum motiones ac opificium stupendum plenius atque propius attendamus. En itaque spiritus acido-salinos intra Ovi sui centrum unitos, & qui vim suam inibi fortiter ac indefinenter exerunt, suum enim *colliquamentum* validè jugiterque conquassant, subigunt & attenuant, atque adeò subtilissimas primum portiunculas ejus, (*donec Embryonis corporatura plenior reliquas etiam admittat*), in venularum fila, primitus per *colliquamentum* diffusa atque fistulata, perindè propellunt, ac solaris activitas madorem coelestem in gracillima quæque pululantium filamenta compellit. Per porulos igitur venarum tenuissimæ quædam colliquamenti particulæ pedetentim urgentur in Embryonici corculi tegmen atque subtegmen & inibi profectò intimiùs adhuc conquassantur, hoc est, minimæ per minimas ità subiguntur atque recoquuntur, ut purpurissum illud tandem induant, quod puncti salientis forma sese prodit. Saliens siquidem punctum cor ipsum nusquam est, sed sanguis est intra cor. Inibi quippè sanguis in spirituum genitalium acido-salinorum & scrobiculos cordis obsidentium densum agmen incurrit, atque adeò plenius incalcescit atque rarefit. Elaterem ergo nanciscitur, atque sic elatere suo corculi fibrillas confestim expandit & visui subjicit; in pullo saltem gallinaceo, ad cujus analogiam istud phænomenon Embryoni tribuitur. Immò corculi sanguiculus ille fibrillas istas taliter diducit, ut ipsas blandè sollicitet ad sui contractionem. Viribus igitur unitis sese undique colligunt

gunt atque contrahunt, quò sanguinem illum, *recens intra se calefactum & expansum*, in alia quoque fila, Embryonis corculo sursum atque deorsum annexa, diffundat, atque sic alternis istis atque rhythmicis dilatationibus & contractionibus minima quæque Embryonis accreturi stamina longiùs atque latius protendant.

P E R I O C H E XXXII.

Haftenùs *colliquamento* suo noster Embryo formicæ mole totus innatat, nec ullâ fruitur cum utero copulâ; sed suis involucris obductus, simplici duntaxat uteri complexu coercetur. Vultis comparationem rudem, Vitreos illos contemmini Vitrariorum Embryones exiguis phialis conclusos & aquâ circumfluos. Verùm, ut distinctiùs eloquar, dicam quod res est, Embryonem scilicèt totum albugine suâ mergi, hoc est, albumine Ovi sui colliquato atque subactò undique rigari, fulciri, nutriri & augescere. Illo namque albugineo nutritio succo non unicè perfunditur, sed & illo eodem ità sustentatur & ab omni compressu ità fovetur, ut libera percipiat ubique sui nutrimenti ac etiam incrementi comoda. Aliàs quippè tam exilis moles Embryonis vel uterò contractiori, vel viscerum pondere collideretur atque difflueret. O colendam animitùs, & publicitùs enarrandam sapientissimi Creatoris Providentiam! haftenus tamen à nemine vel satis excultam vel satis promulgatam; *Vide Periochen 53.*

P E R I O C H E XXXIII.

Ne autem tam pretiosa Embryoni pereat albugo duplici illa succingitur tuniculâ, quas *amnion* quidem vocant atque *chorion*, sed quarum primordia nesciunt, nî panis crustam clibanò duratam in subsidium vocent. Verùm, refricemus nobis memoriam pellicularum Ovi *Perioches 29.* Deinceps, quæso, recordemur etiam *Perioches 30.* è qua patet spiritus feminis igneos in Ovum impingentes, illud nusquam diffringere, sed porulos ejus quocunque permeare & sese in ejus meditullium agminatim recondere. At vero, quùm illæ O-

vuli tunicæ huc usque non crepuerint ; ac deindè , quàm ductiles existant , & contento liquore nutritio perpetim irriguæ , nec-non adhuc uliginoso matricis complexu jugiter fortæ , consequens est ut ad rarefactionem & expansionem *colliquamenti* sui sese accommodent , nec uspiam rumpantur , sed sese diducant & expandant , pro ratâ scilicet portione ad Embryonis indies alescentis , ac etiam indies auctioris atque auctioris incrementa.

P E R I O C H E XXXIV.

Qui porrò vel præter binas membranulas illas , *allantoëidea* seu *farciminalem* nobis obtrudunt ; vel inter geminas easdem , inter *amnion* scilicet & *chorion* , humorem sibi fingunt , brutis atque cathedrariis , quàm humanis atque realibus Anatomicis propiores sese produnt. Id unum igitur inculco amnion atque chorion , in meis Embryonibus humanis , non modò farciminis exortes sed & perindè contiguas esse pelliculas , & *quidem* liquore intermedio nullo , ac pia mater est duræ matri contermina , nullo prorsùs inter ipsas vel liquamine , vel succo. Quod si gentium uspiam amnios tenerior atque porosior & laxiùs attexta chorio , visa sit unquam aliquid in *chorion* transfudasse , id , apud me profectò , præter naturæ leges perindè est , ac vel serum intercus in ambustis , vel lympa quædam inter cerebri meningas , qualem ipse in ebrioso viro altitudine digiti auricularis circulatim concretam inibi detexi. Sed rursum & appositè dicam humorem omnem inter amnion & chorion haud secùs mihi monstrificum esse ac vel Ovum illud perexiguum , sed crustâ tectum , ab Harveo deprehensum intra testam majoris alterius ; vel liquor tenuis & aquosus ille , quem , citra vitellum , Magnus miratus est Albertus inter binas unius Ovi gallinacei testas admirandas.

P E R I O C H E XXXV.

Interim Embryo noster grandescit ac suam propemodùm *colliquamenti* penam universam exhausit. Novâ igitur eget annonâ , illaque pleniori longe , quàm hæctenus ab Ovulo suo nactus

nactus est. Sors enim illius tota diffidet ab illo Philosophi emancipato filio, hoc est, à testaceo pullo, qui, albugine Ovi sui consumtâ, vitello vescitur. Embryo quippè noster vitelli cupedias nescit, & jam-jam fame periturus est, ni gravi suâ, quâ premitur sublevetur annonâ. Illam ut ad ipsum convehamus funiculò nobis opus est *Perioches* 25. quem, putei Democritei causâ, in *Perioche* deseruimus 27. Istum ergo funiculum umbilicalem resumamus & ejus ope novum alimentum novo suggeramus foetui; embryo nanque noster recens in foetum evasit. Qui itaque desiit esse Embryo, jam Foetus est: Is certè propterea pleniore atque solidiore pabulò prorsùs eget. Plenius ergo atque solidius is omnis corporandus est. Quam igitur in *Perioche* 26. placentulam anticipavimus ac foetui recenti pro illius modulo concessimus, ad veritatis trutinam ponderemus. Isthæc enim citra Romanorum Deam Alemonam foetum nostrum in novimestre tempus plenissimè nutritura est.

P E R I O C H E XXXVI.

Reapse siquidem placentula foetus, ex *Perioche* 26. acinulis constat, qui extremis vasculis umbilici, in uterum à centro foetus exporrectis, accrescunt; atque adeò universa placenta congeries est acinorum, seu papillarum jecorariis similium, quæ foetus matrisque vasa interjacent, ut illis intermediis fluat atque refluat sanguis à foetu primùm ad foetam, ex *Perioche* 25. & à foetâ deinceps ad foetum. Istæ porrò papillæ huc & illuc nequaquam disperguntur, mearum sporadum glandularum more *Prælodii mei Anatomici* sed per aliquot velutî manipulos conglobantur, idque crassitudine foetus incrementis analogâ. Taliter autem conglobatæ papillæ suos illæ globulos ità conjungunt ut tot hepatis lobulos nobis describant, sed membranis nequaquam seclusos, sicut in canum simiarumque jecore: Hi quippè glomi coeunt in simul glomeramen in unum, & quidem non universè globosum, coitione siquidem suâ hemicyclum excavatum æmulantur. Tota nanque placenta uti convexa est uterum ver-

sus, ità profectò foetum versus concava est omnino. Illa porrò, novimestris, verbi gratia, ab utero revulsa atque ducta & expansa uti ambitu est manûs expansæ, hoc est, diametri septem vel octo pollicum Mathematicorum, ità profectò crassitudine est linearum quidem Mathematicarum duodecim vel quatuordecim in suo centro: linearum verò duntaxat sex vel septem suis in oris. Foëtus itaque placentula pulposus est orbiculus choriô & amniô, foetum versùs, plenè contactus, innumerisque foëtus atque foetæ vasis irriguus ac utero spongioso pulpamentô suô molliter adhærens; idque modò supernè, seu ad fundum; modò autem lateraliter, seu alterutrum ile versus; modò denique vel retrorsum vel antorsum, maternos nimirum vel lumbos versus vel umbilicum. Interior ergo cervix uterina, quæ tota inferior est, quæque tota conceptu strictè clauditur, omnîs exors est cum placenta copulæ, & suis annulis arctiùs contractis universam fætus & aquarum membranis inclusarum & indies incrementum sustinet molem, *uti liquebit in Perioche 42. & 43.*

P E R I O C H E XXXVII.

Foëtus porrò placentulam istam ut scrutemur intimiùs prænotare est uterum, *inter conceptionem*, reliquiis seminis illius subtilissimi, quod ex *Perioche 30.* centrum Ovi penetravit, totum fermentari, rarefieri atque turgescere. Exindè ergo totus pulposus atque cavernosus evadit. Istud itaque pulpamentum atque cavernulas arteriæ cùm spermaticæ, tùm præprimis hypogastricæ facilè perfundunt? At verò, dum arteriis illis uteri pulpa perfunditur, adsunt præstò acini placentæ, qui porulis interioris uteri, *velut per inoculationem*, inseruntur, atque ità dùm sanguis arteriosus in uteri spongiosa fortiter impellitur, in placentæ porulos etiam instantèr urgetur. Illius deinceps particulæ, crassiores quidem, in uteri venas regeruntur, tenuiores autem, in placentulæ papillas contruduntur. Foëtus ergò, intermediâ placentâ sanguine subtili atque defæcato fruitur totus. Nec propterea æstimare est reliquas ab illo tenui atque depurato sanguine partes

tes vel sentina egere, quâ afferventur, vel placentulæ papillas ita saburrare ut reliquum subindè sanguinem vel minùs tenuem, vel minùs sincerum foetui percolent. Quicquid enim crassamenti hîc dicitur inesse materno sanguini sano, id relativè dicitur ad sanguinem subtiliorem illum, qui in oscilla venularum foetus umbilicalium ingeritur. Etenim, concipere est venas uteri proportionè respondere uterinæ moli, atque adeò osculis esse præditas majusculis, quàm umbilicalis venulæ sint oscilla. Rursùm ergo concipere est uteri venas illas majusculas, *circulationis lege*, sanguinis crassiores resumere partes, quas in maternam cavam refundant.

Pariter sanè percipere est venulas foetûs, initâ portione ad ejus moleculam, oscillis hiare minimis intra placentulæ papillas, sanguinem ergo nullum recipere queunt. nisi tenuissimum & ab oleosis atque salinis particulis alienum, pauculis saltem exceptis, quæ bilem constituunt *Perioches* 45. Id utrumque porrò non modò fusiùs inculcandum est, sed & ratione sagaci, ac ipsis mechanicis legibus plenius conficiendum. Materni sanguinis circuitus quùm sit in confesso apud omnes, in confesso pariter est apud cordatos disparilibus illum turgere globulis, non indole tantùm dissonis, sed & moleculâ variis. Consequens est ergo ut sanguinis materni portiunculæ minùs subactæ, minusque subtiles, ac etiam minùs activæ (*sed cordis & arteriarum jugi pulsu atque promiscuò circumactæ*,) in matricis isthæc oscula, *proportionis organicæ legibus sibi prorsus accommodata*,) penitus impellantur & ab ipsis in venarum tubulos sibi pedetentim patentiores regerantur, ut inibi agmine factò conglomarentur atque glomeramine suo tandiu circunvolvuntur, donec ad potissimam vitæ rotam, *citra sufflumen*, singulæ rotentur & novum peridromum instaurent. Similiter porrò circunflui sanguinis illius exiliores globuli, (*qui scilicet plurimâ sanguinis circumactione exactius lævigati sunt, quique plurimis insuper spiritibus turgent*,) promiscuè quidem cum crassioribus aliis hispidis & inertibus placentulæ porulis illidunt, sed, tenuitate atque mobilitate suâ dum præpollent, placentulæ venulas oscillis suis sibi aptas &

& sibi velut inhiantes facillimè subeunt. At crassiores alii invicem implexi & instrenui ab illis oscillis placentæ penitus arcentur, atque ita ne morâ suâ noxam inibi noceant matris aliis & aptatis ad sese venarum osculis protinùs excipiuntur, ut in pristinum suum revolvantur Orbem. Per universam igitur foetus gestationem uterinis arteriis sicut irroratur & alluitur, ita venis eluitur atque repurgatur placenta. Hæc enim crassiora sua & suis uncinulis firmiter concreta, nimioque vel oleo vel sale perfusa, in largas uteri venas peropportunè refundit, nec aliud à sanguine saccato & sanguinis veluti delibato flore in arctissima venularum foetus oscilla transmittit.

P E R I O C H E XXXVIII.

Intermediis itaque placentulæ papillis, materni sanguinis purpurissò foetus irriguus est. Si quippè detur jugis arteriarum matris in placentam impulsio, jugis utique datur sanguinis non duntaxat crassioris in venas matricis compulsio, sed & tenuioris in venulas foetus propulsatio. At venulas illas ab Embryonis puncto saliente repetendas esse *Perioche docet 31.* Illis verò venulis extremis, (*ab Embryonis corculo in Ovuli pelliculas exporrectis & illas ad uterum usque pertundentibus,*) accrescere placentulæ papillas, idque vel bulborum more ad radículas, vel seminis ritu ad umbellas, discere est è *Perioche 25. & 26.* Nunc autem demiremur quantâ nostri conditoris providentiâ foetui prospectum sit, ne pusillus ille & gravi sanguinis oneri ferendo prorsùs impar, nimio materni sanguinis impulsu suffocetur. Dum enim indeses est isthæc *Perioches 37.* uterini sanguinis in venulas foetus adaptio, suffocationis cardiacæ summum foetui periculum immineret, nisi providus Opifex duo adaptasset ad foetum redundantis sanguinis emissaria, duas scilicet arteriolas umbilicales, quæ sanguinem illum in placentam reveherent. Ab illa porro placenta vel in uteri venarum oscula retruditur, ut in novos intra matrem circulos agatur; vel in ipsissimas foetus venulas regeritur, ut circumductione novâ foetum adhuc
cir-

circunluat. Exindè rursùs, id omninò grande commodi consequitur fœtus, illo siquidem sanguine pristino in matrem ità regeſto, novis ille naturæ velut theſauris atque deliciis fruitur totus; atque ſic cùm pleniùs aſcit, tùm citiùs au-geſcit. Univerſus interea ſanguis intra fœtum ſive veteranus, ſive renovatus ille nuſquam ceſſat è cordis Orbe per reliqui corporis Orbem circunferri, idque eâdem cum adultis circuitûs periodô; unis enim * *pulmonibus* exceptis, ab arteriis fertur ſingulis in partium porulos, & à partium porulis in venularum oſcilla; ab illis autem oſcillis in venulas rursùs atque venas, à quibus refunditur in cor, ut à corde in arterias tùm * *pulmonis*, tùm reliqui corporis continuò atque continuè reſatur.

P E R I O C H E XXXIX.

Ne quis interim in Anatome rudis nodum in ſcirpo quæritet, huncce ſanguinis in fœtu fluxum atque refluxum in oculis gerat. Arteriæ prægnantis uteri ſpermaticæ atque hypogaſtricæ placentam ubertim perfundunt, *sicut in Perioche 37.* doctum eſt. Ad eum itaque finem totæ replentur totæque conſurgunt ſanguine largô. Placenta verò ſanguinem illum omnem nec in fœtum unicè tranſmittit, nec in uteri venas unicè tranſfundit; ſed ſubtiliſſimam duntaxat portionem illius in venam umbilicalem percolat; craſſiorem autem in venas matricis remittit, *sicut in Perioche docetur eadem 37.* Subtiliſſimus itaque ſanguis in umbilici tubulum venoſum inſtillatur, & exindè, per tubuli ſui flexus atque gyros, pigro fluxu nec plenis undis, in medias jecoris portas adigitur. Ex illis verò portis jecur intimum neutiquam ſubit, ſed in ipſam venam cavam conſeſtim properat, atque ſic diaphragmatis circulum nervoſum illicò præterfluit & Mathematicis aliquot lineis ſuper centrum iſtud Diaphragmatis in canaliculum venoſum incurrit, fœtui peculiarem. Hic porrò canaliculus ſan-

* Videſis Periochen 40. & 41. ne hic & illic à rōis aſſe proferri putes.

sanguinem *plurimum* * illum, portitoris instar, in venam pulmonalem traducit, è qua in auriculam cordis sinistram, inque corculi ventriculum sinistrum defluit. Illinc autem pel-
litur in Aortam, ut ab Aorta in universas foetus arteriolas longè lateque diffundatur, atque sic refluat, circuitûs lege, in singulas foetus venulas, nequidem umbilicalibus exceptis. Hæ quippè, sanguinem licèt à matre in foetum importent, quosdam nihiloscus particulas pristini sanguinis foetus reve-
hant, quas nimirum, suis arteriolis in placentam, foetus qui-
dem regessit; sed quas placenta, novi jugiter arteriosi san-
guinis impulsu, in umbilicalis venulæ porulos retrusit, ut-
potè sibi prius pervios, atque adeò nunc faciliùs repeten-
dos.

P E R I O C H E XL.

Verùm, sanguis universus, quem ab utero in foetus venam cavam deduxi, in canaliculum venosum *Perioches* 39. non influit. Rem enim totam ex ratione & ex vasorum capaci-
tate dùm æstimo, en certè portio ejus alterâ longè minor, in cordis auriculam dextram inque contiguum ipsi ventricu-
lum rectâ devolvitur. Exindè porrò in pulmonum arteriam urgetur, è qua diverticulò stupendò & foetui pariter singu-
lari, *arterioso scilicet canaliculò*, in Aortam deerrat, atque ità sanguini permiscetur alteri quem Aorta à sinistro cordis ventriculo, *juxta Periochen* 39. recepit, ut unâ cum illo cir-
cuitum suum partim intra foetum, partim extra, peragat. Omnino siquidem attendenda venit sanguinis illius ejusdem non in foetu duntaxat, sed & extrâ periodus atque circun-
ductio. Etenim, qui sanguis arteriolas subiit umbilicales ac in placenta papillas regestus est, is omnis, sanè, novi sanguinis ar-
teriosi tùm à foetu, tùm à matre confluxû in porulos adigitur tùm uteri, tùm placenta venosos, ut ab ipsis tùm in foetum, tùm in matrem refluat totus. Per *Chymicam* igitur velut *coboba-*
tio-

* Vide *Periochen* 40.

tionem, ipsius non modò foetus sanguini, sed & materno remiscetur, ut eadem cum reliquo sanguine foetus atque matris circuitiois leges impleat. Foetus ergo sanguis haud unice intra strictiorem cyclum suum, sed & intra spatiosiore alterum matris circulum, suis undulis indefinenter volutus atque revolutus, *Euripi Chalcidici more*, identidem reciprocatur.

P E R I O C H E X L I.

Ex illis itaque liquet *primò* sanguinem maternum venam umbilici subire & exindè hæc illius esse divortia, partem scilicet ejus uberiores in amplum influere foetus canaliculum venosum ut venæ primum pulmonali & cordis deinceps ventriculo sinistro communicetur, quò pellatur in Aortam. Sanguinis autem illius materni parcius altera portio in cordis ventriculum dextrum convehitur, ut ex illo traducatur in arteriam pulmonalem & exindè arteriosò strictiori suo canaliculo in Aortam, idque rectà & citra venæ pulmonalis usum, ut in nobis spirantibus obtinet. *Secundùm* verò patet ex istis sanguinem foetus arteriosum duplicem esse, unum quidem à ventriculo cordis sinistro immediatè & citra ventriculi dextri opem ullam; alterum verò à cordis ventriculo dextro & arteria pulmonali directè & citra ullum venæ pulmonalis usum. *Tertiò* demùm constat è dictis sanguinem foetus partim in ipso, partim verò extra ipsum circuitus suos periodice conficere.

P E R I O C H E X L I I.

Isthæc sanè cùm ita sint & sanguis in foetu ad arteriarum rhythmos atque modulos gyretur atque regyretur, consequens est illum omnem, omnes in partes arteriis instructas circumduci, atque adeò singula foetus viscera illo sanguine perfundi atque perpluere. Id igitur quùm ita sese habeat, inferre licet sanguinem illum in minimas foetus particulas arteriis circumvectum & ab illis particulis in venas undique refluxum, iisdem planè concentibus organicis, ac in nobis fit, à singulis foetus particulis istis ritè & organicè percolari. Ab illo itaque partium multiplici colo multiplex & lymphæ secerni-

tur, quæ pedetentim in partes huic vel illi lymphæ dicatas extillat. Sequitur ergo, cerebrum v. g. percolatum à se limpidissimum humorem in subjectas partes necessario depocere, nam impar est omnino tam diuturno tantoque latici congerendo, quantum certè pulposi illius acinuli totò gestati foetus tempore in ejus anteriores ventriculos transmittunt. Rursùm igitur elicere est, ut lymphaticus ille latex latenter omnino in nares & os depluat, ubi certè crassitudinem illam consequatur, quæ mucii nomine veniat atque salivæ, sed quæ reapse lymphæ sit ab Hippocrateo *frigidi atque glutinosi fonte* maximam sui partem decidua. Cùm autem foetus nec digitis emungatur, nec scretu vel tussi quicquam extundat, lymphæ illa pedetentim ab ejus naribus & ore in ejus amnion effluit. Guttatim itaque inibi congesta in altum tandem stagnum excrescit, quod tunicam amnion, chorion immediatè & orbiculatim attextam, ita replet & expandit, ut intra tunicæ duplicis illius ambitum atque stagnum, foetus omnis, sese, pisciculi ritû, commodè volvat atque revolvat. Imò lymphæ tantæ de cerebro stillantis portiuncula clandestinè devolvitur in fauces & œsophagum, atque sic ventriculum, pro modulo ejus, sensim etiam opplet & expandit.

P E R I O C H E XLIII.

Sic etiam indubitanter profero alias à cerebro glandulas suam & colare lympham, acinorum suorum porulis in eos usus extructis. Glandulæ igitur oculorum, aurium, maxillarum & oris universi uberrimam illam novimestri tempore secernunt: At illa secreta salivosum foetum efficit omnino. En itaque salivæ prioris consocialis altera, quæ similiter cumulata, partim in fauces & ventriculum illabatur; partim verò in eandem amnion redundat, ubi suam operam confert ad stagnum illud altius atque altius foetui grandescenti excavandum, de quo *Perioche 42. & 53.* Videtis insuper *Periochen 32.*

P E R I O C H E XLIV.

Ex illis adhuc inferendum est pancreas ipsum nunquam otari, sed frequentem illud in suos tubulos instillare lympham, quam deinceps in fistulam intestinale extillet, ut illam irroret atque distendat & à coalitu vindicet. Lenissimò insuper gracilium intestinorum pulsu lymphæ illius portio subtilior in venulas trajicit mesenterii lymphaticas, ut illas pariter non modò roscidas, sed expansas atque patulas conservet. Hæ porrò mesenterii venulæ novâ sæpiùs acceptâ lymphâ mediæ creparent, nisi lympham illam omnem in commune sibi *receptaculum* † identidem refunderent. Intra illud autem, tot illæ guttulæ, congerie dùm assurgunt, descendens Aortæ iterata quavis diastole colliduntur, atque sic altius atque altius contruduntur, donec in thoracicum usque ductum evehantur, ut ab illo tandem in venam v. g. jugularem * externam eructentur, atque sic sanguineæ massæ foetus, *Chymicâ nostrâ Perioches 40. cobobatione*, remisceantur. Dùm isthæc ita fiunt, sanguis universi foetus non solum dilutior evadit atque fluidior & remeare paratior, sed & naturæ via sternitur ut foetus recens ab utero pulsus lacte nutriatur. Aliàs enim, nî toto gestationis decursu semita isthæc tereretur, tot certè membranacei lactis convehendi canaliculi intercluderentur, nec ullis deinceps vel aëris inspirati viribus, vel diaphragmatis compressiunculis recluderentur.

P E R I O C H E XLV.

Ad illam meherclè normam nec minutula jecoris cola ab opere vacant, sed suis acinulis atque papillis bilem illam emungunt, quam in omni foetu deprehendo, non solum intra vesiculam fellis, sed & intra totius intestinalis fistulæ decursum,

† *Videsis Experimenta mea Anatomica Canic. XI. vers. 12.*

* *Uti liquet è meis rursùm Experimentis Anatomicis Canic. XV. vers.*

sum, aquosam quidem, sed insimul tamen oleosam atque salinam. Bilis autem isthæc intestinorum fibrillas lymphâ suâ, *oleo perfusâ*, non duntaxat perungit, ne coalescant in chordas; sed & stimulo suo salino blando ad lenem contractionem instigat, ut illo miti placidoque peristaltico motu materiam intra se contentam è supernis intestinis in inferiora gradatim leniterque devolvant. Verùm, *Perioche 44.* pancreatis lympham in isthæc etiam intestina deduxit & illius lymphæ tenuiorem unicè partem in lacteas compulit; consequens est ergo ut crassior ejus pars altera iisdem adhuc intestinis revolvatur, atque adeò ut in nostram bilem impingat, nunc à jecore colatam, & huc usque volutatim depulsam. Fit igitur lymphæ cum bile mistura, quæ lentâ suâ diuturnaque per intestinorum orbes volutatione pedetentim plurimumque spissescit. Illius enim misturæ tenuiores aliquot portiunculæ ferrosæ in mesenterii lactes propelluntur, *ut Perioche docet eadem 44.* tenuissimæ verò laxiori fugiunt intestinorum tegmine, crassamentô suô ubique relictô ad illud conficiendum *Perioches 47.* intestinorum farcimen.

P E R I O C H E XLVI.

Recordari est præterea ventriculum esse, è *Perioche 42.* & 43. salivosa lymphæ turgidulum. At, cùm nova lymphæ in eundem utriculum sæpè sæpiùs influat, consequens est ut ventriculus vel crepet medius, vel lympham illam excutiat. Quùm autem crepitet nusquam, consentaneum est ut lympham influxam aliquorsùm excludat. Jam verò, lymphæ illius repulsio fursùm gulæ & oris plenitudine, ac alias atque alias insuper lymphæ defluxu, planè denegatur: sequitur ergo lympham illam omnem ostiô demitti ventriculo familiari, Pylorô nempe. Isthæc itaque lymphæ suô in intestina defluviô non uni tantô occurrit alteri consocialique pancreatis lymphæ, *Perioches 44.* sed & in obvias sibi ac inevitabiles particulas bilis, è *Perioche 45.* eò loci pariter depulsæ, necessariô incurrit. Cum illis igitur utrisque confusaneam efficit molem, sive mixturam, ternis mistis conflata, bile nimium

rùm & utrâque lymphâ, salivosa scilicet atque pancreaticâ.

P E R I O C H E XLVII.

Istam autem misturam amalgama vocito bilis atque lymphæ duplicis, & pestilentissimam in me, *vel eo nomine solum*, crabronum turbam excito. Sed injuriolis omissis, quæ propudiosi homines, *plenis virus buccis*, in me, *de ipsis plurimis benè meritum*, mendaciter effundere non erubescunt, pensum hocce meum, *ringentibus ipsis*, pertexam. Attentiùs itaque ruminabor prænotatam illam super *amalgamate* meo speculationem; illud nimirum *amalgama* ab orbibus intestinorum supernis (*ipsorum peristaltico Perioches 45. lenissimo motu*) in infernos ita gradatim devolvi, ut per singulos devolutionis suæ gradus magis ac magis crassescat. Supernis enim intestinis adsunt præstò lactearum oscula densa, in quæ tenuior *amalgamatis* illius portio pedetentim ingeritur; atque ideò quicquid residui est, crassamen istud est bilis, salivæ & pancreaticæ lymphæ. Ist hæc porrò mixta tria dum ita densantur atque coguntur, ad podicis quidem ostium usque proturbantur, sed nequaquam exturbantur: rarissima siquidem prostant exempla amnii in utero concacatæ; quamvis id ipsum haud ita insolenter, & præ mutuâ partûs contentione, nascentibus obtingat. Ternis enim recrementis illis ad podicem propulsis, taliterque concretis, fidi & indefessi præponuntur janitores, qui huic podicis ostiolo, custodiæ suæ credito, firmum jugemque pessulum obdunt. Verum, ubi *amalgamate* meo rectum intestinum plenè distenditur, quæ deinceps ejusdem *amalgamatis* in idem rectum adlabitur portiuncula, tota certè in illo recto moratur; atque sic consequutione quâdam universus coli tractus eodem illo farcimine farcitur. Colô, *rursus*, affatim turgidulô, quæ subsequitur fartura *cæcum* & *ileon* ita refert ut tandem etiam *jejunum* nihil minùs sit quàm *jejunum*. Exindè est reverà, ut in novimestribus tot illos intestinorum anfractus, *ab ano ad duodenum*, tanta coluvie scatentes atque conflatos semper detexerim.

P E R I O C H E XLVIII.

Jam verò nugari esset recrementum illud vel reliquias vocitasse chylicationis in fœtu; vel venarum lienalium atque mesentericarum rejectanea. Nugis igitur istis æternùm valere jussis, id unum admitto, scilicet, id excrementi perappositè *meconium* & *papaverculum* denominari, spissatum enim *papaveris* succum colore & consistentia refert. Quòd si me penes esset novum ipsi nomen indere, *nigrum saponem* id ipsum indigitarem: *smegmatis* quippè *nigri* non unum *nigrorem* atque *gluten*, sed & *oleum*, *lympham* atque *salem* omnino præ se fert, *ut liquet* è *Perioche* 45.

P E R I O C H E XLIX.

Atqui certè, quùm sit excrementum, quidnè confestim excernitur? Excernitur profectò sed nobis duntaxat natìs: tunc enim, nì protinùs rejiciatur, non solùm pestem infanti, sed hanc atrocissimam infert. Aëre siquidem inspirato ità alterantur terna nostra elementa *meconii*; ut illicò ab invicem diffideant, & tormina lacrymosa atque lamentabilia, ac etiam gangrænam edacissimam atque funestissimam ingenerent. Quandiu autem ab æthereis particulis, *omnia moventibus per omnia*, planè tutum est, planè & innoxium est, donec nimirum fœtus & aquis innatat & membranis ambitur & uteri cryptis occultatur. Moras porrò tantas in intestinis non duntaxat inculpandas *meconium* nectit, sed & supremò laudandas: Illo siquidem mucore oleoso-salino tam utiliter faciuntur intestina, ut fistulata conserventur, non solum ad nova deinceps residua transmittenda, sed & ad lacteos siphunculos illos *Perioches* 44. ab omni cohærentia tutandos. Aliàs quippè recens nullus terrarum Orbis incola pervios illos trajectus haberet, quorum usurâ carere nequit vel ad lactei laticis trajectionem in cor; vel ad lactei recrementi secessum ab alvo.

P E R I O C H E L.

Huc usque, à *Perioche* saltem 42. toti rejectanei fumus: non solum enim in hisce dogmatis nostris ab occæcatis rejici-

cimur,

cimur, sed toti squalemus excretis. Excretorum interim satias nos minimè tenet. Quà igitur odorandi virtute intestinorum crassa purgamina subolfecimus, eâdem nunc tenuem illam renum proluviam odoremur. Fœtûs itaque renes odoratû Medicô scrutemur & salientes in illis deprehensuri sumus siphunculos urinarios, quorum ope lymphæ tenuis leniter salit in renum pelves & à pelvibus in commune conceptaculum, *vesicæ* nomine notissimum. Illius igitur lymphæ à sanguinea massa *juxta Periochen 42.* secernendæ recordari est omninò; atque sic consequens erit ut renum incernicula lympham sui generis secernant, illamque ab arteriis renalibus in anserinos renum tubulos transfundant. Fœtum siquidem suis numeris absolutum concipere est multam interdum noctuque percolare lympham. Nam reverà, uti perennis est lymphæ in renum papillas impulsus, ita certè perennis est ejus ab arteriis in ureteres propulsio. Isthæc autem propulsio guttatim licèt fiat, longo tamen gestationis tractu guttulas tot suggerit, ut in molem illas ingentem assurgere necessum sit. Sed quum tanta moles nec renum pelvibus, nec ureterum angustis, nec vesicæ lacunâ coërceri queat, elicere est omninò congeriem guttularum universam vesicâ quidem pedetentim excipi, sed ab illa demum affatim excerni. Illud quippè stillicidium juge vesicam, *tandem*, tum impendiò gravat, tum leniter titillat. Vesicam ergo nervaceam, musculolam atque sensilem blandè sollicitat ut arctius sese contrahat & arctius contracta lympham illam pressius undique stringat, atque ita sphincterem recludat & lympham suam omnem in emissarium illud utrique sexui commune & unicum, quod *Urethram* vocitant, pro modulo compellat. Novâ porrò tum à dextris, tum à sinistris depluente lymphâ, renalîs illius pluvie cisterna iterum expletur; atque sic parili prorsus urgetur sese exonerandi necessitate. Vesicâ igitur tubulô suo inferiori atque nerveo-carnosô, *sive urethrâ*, haud secus sese deplet alternis, ac suarum colliciarum, *sive ureterum*, stiriis supernè & alternis oppletur.

P E R I O C H E L I.

En incientem itaque foetum & quidem urethrâ, nequaquam autem urachô, brutarum animantium adinstar. Sed, quis jam foetui nostro matulam præstiturus est? Lympham enim istam foetus excretam urethrâ urinam vocitant: hætenus tamen illam omnem lymphæ nomine donavi; nam reapse tenuis est ac infusa subtilissimi seri à sanguine foetus portio secreta, *ut docet Perioche 42.* Quum itaque lymphâ sit tenuis atque prædulcis, (*imò tenuior longè atque dulcior, quàm sit impuberum urina ad colocynthida verbi gratiâ macerandam, vel ad alios usus à Præcticis expetita,*) nusquam vereamur illam emittere in foetus balneum illud *Perioches 42. & 43.* Nullam ergo foetus alteram agnosco matulam ab ejus amnio, in quam non modo hæcce tenuis & insipida lymphâ de renibus stillat, sed & plurima de cerebro, de oculis, de naribus & ore guttatim etiam depluit, è *Periochis scilicet illis 42. & 43.*

P E R I O C H E L I I.

Nullum interim periculum imminet, ne dum lenis isthæc urinaria lymphâ foetum ita circumluit, in ejus ventriculum instillet nauseosa. Huic siquidem urinariæ lymphæ via præcluditur omnis à præcedente salivosa lymphâ *Perioches 42.* Immò via licet ipsi tam arctè non præcluderetur & quippiam illius in ventriculum oberraret, nullam nihiloscus ventriculo noxam noceret; est enim salivosa consocialis, quam innoxiam admittunt. Si qua insuper qualitas illius noxia foret, tota profectò salivosa misturâ tam intra os & fauces, quàm intra ventriculum retunderetur. Absint igitur, qui nauseosam illam infamant, nam ediverso prædulcis illa ventriculo peramica semper est, siue sit sola & suæ spontis, siue sit miscellanea & juris alterius.

P E R I O C H E L I I I.

Ingens præterea commodum ex urina in amnion profusa redundat in foetum. Is quippè tenellus ita mucosus & ita molliis est ut in angustiis uteri ad foetum contracti nulla queat incre-

incrementa capeßere formæ, niſi ab utero undique diſtet & leni atque mucoſo innatet balneo, ſicut è *Perioche liquet eadem* 42. & 43. Fœtûs enim elegans forma deleretur omnis & ipſi conformatio penitûs prava conſlaretur; nam, uterô ſiccô fœtum undique ſtringente, cerei & flexiles ejus artus mucoſaque membra in pravam omninô figuram detorquerentur. Quod ſi adultiorem in eodem utero ſiccô concipiamus fœtum & duratis offiſculis jam concretum, en certè ipſi utero, ac proinde ipſi fœtui, periculum impenderet grave: fœtus namque uterum illum, nullis aquis irriguum atque delibutum, calcibus & pugnis ubique læderet, atque adeò fœtus ſibi ipſe perniciem crearet. Uterus enim ſenſilis & calcitroſi pugnaciſque fœtûs impatiens ſuum calcitronem atque pugnatorem decuteret abortû. Arte igitur ſtupendâ ſapientiſſimus generis humani Creator æque ad Embryonem mucoſum, ac ad fœtum jam offibus duratum, liquorem corrivatus eſt, fœtûs incrementis proportionem analogum, ut toto novimeſtri decurſu ſubnatet undis, & piſcîs vitam in ſuo vivario vivat perpetuus natator in ſubdulcibus aquis. Illis igitur intermediis urinator ille jugis, citra noxam vel propriam vel maternam, ſeſe hûc & illuc liberè convertit. Id porrò beneficii multiplicis uti primum, dùm ſcilicet embryo duntaxat eſt, albuminis Ovi ſui colliquamento debet, ità deinceps, ubi nimirum in fœtum evaſit, id unice ſuis lymphis, tam à capite deciduis, quàm à renibus devolutis, refert acceptum, uti conſtat abundanter è *Periochis* 42, & 50.

O provide rerum omnium Opifex, qui *Pelagus altum & immenſum excavavi luſuræ balenæ & piſcibus cunâtiſ marium ſemitas permeantibus*, hîc tuum adorandum Opus eſt, quod ore cordeque veneremur æternum. *Videſis Periochen* XXXII. & *Pſalmum* VIII. verſ. 9. atque CIV. verſ. 26.

P E R I O C H E L I V.

Manum lubens de mei fœtûs tabella referrem, niſi ſudantis illius delineatio me pelliceret. Si quis enim mordicus contendat fœtum aliquandò effuſiori ſudore materno ſudare,

contentionis ferram cum ipso non recipiabo, utpotè quòd tunc temporis maternus ille sanguis attenuetur & celeriorì circuitû rapiatur. Atque adeò probabile est omninò, materni sanguinis illius celeriori raptu, tenues etiam & rapidè motas materni feri portiunculas in foëtûs habitum usque propelli & porulis fugere cutaneis. Sed reverà, quò plus ruminor foëtum à vitæ primordiis suâ in piscinà, vel, *si velitis*, suo in nido æquali perpetim sanæ matris, nec vehementer exercitæ, toveri tepore; nec ipsum præterea foëtum tantos unquam motus animales edere, qui valeant lympham illam è glandulis ejus intercutibus depellere, eò adducor ut sudorem foëtui non magis tribuam, quàm vel pullo intra testam, vel pisci inter aquas. Sed gravius est & alterum rei momentum, quod me in illam mentem omninò traducit, de foëtus scilicèt sudore nullo. Isthæc enim cui foëtus innatat lymphæ non *urinaria* duntaxat est, verum etiam *salivosa* atque *mucosa*. Est igitur apta nata, quæ cuticulæ porulis adhærescat & inibi compingatur, uti certè in omni proximè nato id luculentissimè cernere est. Foëtus quippè recens ab utero pulsi toti sunt illo strigmento luridi, hoc est, cutaneis sordibus ita squallent universè, ut nusquam gentium fasciis involvantur illoti. Quùm itaque sordes illæ atque strigmenta portiunculæ sint *urinæ*, *salivæ* atque *muci*; quæ ex foëtus balneo, *cutis nequaquam deterforiò*, cutaneis poris impinguntur, necessum est ut illæ inibi glutinatæ atque recoctæ crassescant & foëtum universè veluti loricent, non solùm adversus spirituum & sanguinis effluvia; sed & adversus sudorem omnem, quò tenellulus ille si diffunderet, animò confestim linqueretur. Immò, eadem isthæc lorica foëtum etiam aliter tutatur, inhibet nempe ne sensilior foëtus in organo sensus communi, *cute nimirum*, sese convolvendo & ad suas membranas atque uterum sæpiùs allidendo, dolitet; atque adeò, ne arctiorem illum, *quò detinetur*, uteri complexum refugiat. Imò rursus, eadem isthæc loricula, *veluti tomentitia*, tomenti more foëtum ita contegit ut nec calcibus, nec genibus, nec cubitis aborti-

vis matricem facile læserit, uti plenius dictum est in Perioche 53. Dùm itaque foetus ita loricatur universe, omnis omninò prorupturo sudori intercluditur via. Quî igitur sudaturus est? Quùm præsertim pacatam & uniformem in utero vitam vivat, nec animi pathematis percellatur unquam, nec motibus sudorificis citatur uspiam, nec porulos habeat erupturo sudori pervios: nam etsi tenerrimus ille sit, elephanti tamen coriò à capite ad calcem suâ loricâ veluti contextus est. Valeant igitur imaginosi de sudore foetus scriptores illi bene multi recentissimique.

P E R I O C H E L V.

Videor jam pensum meum exegisse & universa foetus duxisse pensa. Verùm, grave adhuc super foetu negotium me detinet, illius scilicet in uteri custodia detentio. Mihi quippe piaculum foret foetum insontem, hoc est, *patrati criminis nescium*, aterrimis illis uteri cryptis relinquere detentum. Illum itaque e tenebris captivitatis in libertatis lucem evoce- mus, egressus ejus haud indictâ causâ.

Foetus Patronum & vivacis exitus ejus sponforem, jam olim me gessi, in *Diatriba mea de Octimestri Partu*, ab *Eruditissimo & omni laude majori D. D. Carolo Sponio Lugduni primum vulgatâ*. Qui nunc igitur idem Ego, eidem foetui patrocinator, non *octimestri* duntaxat, sed & *novimestri*, urgentiorem causam aliam illius ab utero secessus coram judicibus cordatis atque lumine Medico plenis prolaturus non sum, quàm suffocationis foetûs torminale supremumque discrimen. Sed illud profectò torminosæ suffocationis summum in utero discrimen nequaquam ab aëris inspirandi vel desiderio, vel conatu repetere est. Aëris enim in utero nescius est foetus. Aërem igitur sibi penitus ignotum exposcit nusquam: Ejus nanque pulmones otiantur, ratione saltem muneris aërei, atque adeò vagitus uterini, *membranis illæsis nec proruptis aquis*, delirantium vetularum dulcia mihi somnia sunt & gerræ gerrarum. Dictis fidem qui detrahit, pulmones compareret foetus vel in utero, vel inter nascendum extincti luri-

dos seroque gravatos, & instar metalli fundum aquæ petentes, cum pulmonibus foetus alterius vel ad vitæ brevissimam usuram ambiente sufflatis, floridisque & aëreis, atque ita levibus ut ex ipsô gurgitis imô protinûs resiliant in altum.

P E R I O C H E L V I.

Quid itaque? Egestatem alimenti causantur alii. Sed præterquam uterina & umbilicalia vasa largiter adhuc in novimestribus irrigua sunt, in matre præsertim atque foetu plethoricis, quis nescit rerum egestate suffocari neminem? Non ergo sanguinis egestas foetum est suffocatura, præsertim dùm sanguis ille nutritius, vel in ipsis puerperis, plurimum adhuc sese prodit. Dein, an non verbi gratiâ, torosus hic corpulentus atque vegetus septimestris plûs alimonix depascitur, quàm novimestris alter ille gracilis, macilentus atque debilis. Torosus tamen ille non omnis septimò vel octavò nascitur mense, sed in nonum usque moratur torosior, corpulentior atque vegetior futurus indies. Rursum an non vel gemelli, vel trigemini voraces atque vegeti plus sanguinis insimul consumunt, quadrimestres vel quinquemestres, quàm foetus hicce pusillus, novimestris quidem, sed solitarius & inappetens atque debilis. Gemellos interim, tergeminosque vivaces nasci Mosaica Romanaque docent: Nam *Esau* & *Jacob*; *Pharez* & *Zara*; *Horatii* demùm atque *Curiatii* vivacissimi nati sunt. At ediverso quàm multi numerandi veniunt novimestres anonymi; solitarii quidem, sed vel ipso utero priûs sepulti quàm humo; vel inter ipsas vitæ portas priûs extincti, quàm egressi. Foetus ergo nusquam præ fame, lupi famelici more sylvam egredientis, suos uteri carceres eluctatur.

P E R I O C H E L V I I.

Quid rursum ergo? Maturitatem proferunt foetus ab utero diduci, haud secûs ac fructus maturitate gravis ab arbore cadit: Et illam profectò mentem diù ac unicè fovi; sed rerum usû meliora doctus recantavi. Istam porrò maturitatem, quam non exponunt, pendere putabam à fibrillis & acinulis chorrii atque placentæ, primitûs quidem ad uterum radicatis, sed quæ

quæ temporis tractu siccescerent atque contraherentur. Illâ quippe siccitate atque contractione perindè capiebam à primævâ suâ cum utero copulâ disjungi, ac maturorum fructuum petioli ariditate rugati, veteri suo cum ramulis nexu liberantur. Verùm, uti dixi, sententiam illam animo meo ubi diligentius volutavi & ad Lydium rationis & experientiae lapidem revocavi, adulterinam esse perspicuè deprehendi. *Primum* namque nec chorio, nec placentæ, nec ipsi demùm umbilico, *quæ foetus sunt veluti calyces atque pediculi*, ulla unquam siccescendi suppetit occasio. Isthæc quippe singula jugibus illis, *Perioches* 39 40. & 42. foetus atque matris imbribus irrigantur atque perpluunt. An-non deinde, rudis est omninò, ac utrinque claudicans comparatio foetus cum fructu de arbore pendulo? Nec enim foetus ullus umbilico suo, ceu pedunculo, de matricis culmine, ceu de ramuli cacumine pendet. Nec foetus deinceps ullus utero conclusus mole suâ ex umbilico pendente matricis cacumen illud vel uspiam prægravat, vel unquam deprimit. Rem vultis eandem, sed aliter enunciandam, foetum scilicet in utero nullum de matricis altô ad perpendiculum librari, nec libramine suo ambientem sese uteri cyclum in ullam foetus expulsionem impellere, sicut id ipsum videre est in horologiorum sacomatis, quæ pondere suo rotas uti gravant, ita & illas in circuitus urgent & de crena in crenam expellunt. Quod si suis gyris atque volutationibus foetus quandoque umbilicum sibi tam arctè circumvolvatur ut novum nequeat edere motum, nisi in priorem circiter positionem revolvatur, quin placentam abrumpat, id nequaquam ascribere est umbilico perpendiculari atque uteri fornicem gravante foetu decutienti, sed umbilico enormiter contortuplicato, atque placentam ab utero præmature distrahenti. Constet ergo funiculum umbilicalem, (*qui foetum naturaliter & placentam ac uteri cyclum interiorem longissimus atque convolutus interiacet*), nullâ unquam uteri gestatione ab uteri summo ita revolvi & extendi ut ullo pondere vel maturissimi vel gravissimi foetus annexi,

nexi, placentam ab utero perinde divellat, ac fructus maturitate gravior pediculum à ramulo sejungit. *Tertiò* siquidem maturati foetus prægravans onus placentam si solvat, & illâ solutâ foetus omnis, fructus adinstar ramulo soluti, prolatur, consequens est, ut omnem necessariè partum sanguis atque placenta prævertant, atque ità *Secundæ*, nequaquam *Secundæ*, sed *Primæ* sint. At ediverso, non cruoris, sed aquarum præcedit eruptio, quam foetus atque cruor, una cum secundinis, subsequuntur. Non ergo primùm ab utero dissolvitur placenta, quæ foetum deturbet; nam econtrariò foetus placentam suam suâ ab utero prolapsione atque propulsatione vel deglutinat solus cum utero solo sibi adiutore, vel, ut ab obstetricante deglutinetur auctor est. Rarissima quippe *secundinarum* priùs exclusarum prostant exempla.

P E R I O C H E LVIII.

An igitur ad partum culpanda veniet aquarum illa *Perioches* 53. stataria colluvies diuturniori morâ putrescens & utero gravis atque foetui? Nequaquam certè, nam ipsissima *Perioches* 49. argumenta, quæ meconium, ne pericardii serum proferam, a putredine tutantur, eadem profectò & Achillea sunt ad hancce foetus serosam illuviem ab omni prorsus asserendam putore. Et exindè fit omninò ut sanissimæ parientis aquæ nec sponte suâ, nec igne, ullum unquam nidorem de se fundant, utpotè quæ sint corruptionis exortes. Aliorsùm igitur deflectere est ad genuinas partûs causas suis e tenebris eruendas.

P E R I O C H E LIX.

Deflectunt itaque plurimi ad ipsum uterum octavo vel nono mensibus foetu prægravem atque prægravatum, ac idcirco insurgentem in hospitem sibi molestum, quò suis illum e sedibus deturbet. At istud si foret vero consonum, an-non uterus annexam sibi placentam priùs excuteret, quam foetum ipsum aquarum mole totâ è *Perioche* 53. a se remotum proturbaret? Experientia interim docet rarerè admodum foetui præviam esse placentam; vulgatissimum autem esse foetum

tum placentæ suæ sternere viam, *ut prænotavi Perioche 57.* Sed rursum, incredulæ fœtus & placentæ unâ cum contentis aquis gravamen si sit extremum & dolore gravante efficere si valeat ut pressior uterus fatiscat & oneri succumbens tantum istud onus diutius tolerare detrectet & illud excutiat, an non consequens est ut hic vel ille crassissimus v. g. vel septimestris vel octimestris, hoc vel illo gracillimo novimestri longè gravior, suisque tùm placentâ, tùm aquis onerosior longè, longè etiam prius ab utero depellatur? At ediverfo, crassissimos novimestres detineri videre est; gracillimos verò vel septimestres vel octimestres expelli. An-non deinceps consequens & istud alterum est, ut scilicet gemelli, *verbi gratia*, tergeminique, graciles licet, quinto vel sexto gestationis mense, (*præsertim cum*, Esavi atque Jacobi more, *intestino suo tumultu vexant uterum*), semper abigantur. Sed experientia reclamât. Prægravans ergo pondus illud uterinum nullius apud me ponderis est, sed ipso nihilo levius.

P E R I O C H E L X.

Papæ! Si istud obtineat ut sententiæ in hominum mentibus inveteratæ ita repudientur, quid demùm stabilire erit in arte nostra, quam ejus osiores ceu merè conjecturalem jam plus satis infamant? Id interim dogmatis liberè philosophando & experientiâ primùm fideli, atque deinceps ratione sagaci inconcussè stabiliam partum scilicet omnem repetendum esse ab illa molestia suffocatoria atque torminali, quam singuli fœtus adulti, meconiô scatentes atque vexati, persentiunt. En pleniùs animi mei sensa ad examen sæpiùs revocata.

Constat planè è *Perioche 47.* intestina novimestris ad *ἐκφορὰν* usque meconiô turgere. Ipsi igitur nequit vel minimum meconii iterùm suggeri, quin ejus glutine lactea primùm via plenius adhuc intercludatur & duodenum deinceps exinde gravetur. Imò, quin exinde rursus duodenum idem in suis osculis bilariô atque pancreaticô præstruatur; atque adeò quin retentæ inibi meconii futuri tertiæ duæ portiones canalicu-

lis illis vim aliquam, copiâ & qualitate suis, torminalem inferant. Quòd si præclusis nondum ostiis illis novum in intestinis meconium identidem succrescat, consequens est ut expletô demùm & plene distentô duodenô (dum ventriculus aliunde regurgitat, è *Perioche* 42. & 43.) partes illæ singulæ plurimum tandem graventur. Rursum ergo sequitur ut ipsa sint intestina torminosa & suis ut torminibus foetum divexent & in calcitratum multiplicem & irrequietum impellant, qui uti disruptarum membranarum est causa, ita etiam aquarum effluentium, atque adeò partionis ipsius auctor est. Putem ergo unicuique foetui partûs sui tunc sonuisse horam, quum meconiô tanto ejus intestina referta sunt ut novi meconii vel fortiori propulsui & ingressui vel fortius etiam reluctentur. Tunc enim foetum concipio plenis illis & exsatiatis, ac idcirco distentis multum intestinis torminosum; idque modò intentius, modò remissius; ac iccirco etiam modò intentius, modò remissius exagitatum, & illâ exagitatione suâ membranas diffringentem, idque loco aliquo debiliore, præsertim e directo interni matricis osculi, ruptioni magis obvio atque patenti. Igitur, foramine vel angusto vel amplo inibi factò, aquæ vel segniter & parce profluunt, vel impetu largo prorumpunt. Illis autem taliter vel taliter effluxis foetus siccus intra meningas detinetur, ac eò loci detentus graviora, quovis temporis puncto, tormina patitur, utpote cujus torminum causæ invalescant in momenta. Imò, utero nunc circa torminosum illum infantem arctius conglobato nonnihil dolet univèrse. Tomento quidem *Perioches* 54. lorricatur & tunicis molliusculis involvitur, nihilosecius, tam arcte nequit circa ipsum, nullis nunc intermediis aquis, sese uterus contrahere, quin illo foetum arctiori complexu non solum affricet atque titillet, sed & aliquo sensu doloris afficiat. Ipse interim uterus foetûs sui despondet injurias, & doloris fit consors. Foetum quippe dum arctius atque arctius stringit, in illius certe calces, gœna & cubitos impingit; atque adeo aliquem molestiæ sensum maternæ menti imprimat.

mat necessum est. Contractior uterus ergo, illo molestiae sensu, pungentem foetum ita repungit, ut illum iritet ad novum molimen. Quod ergo foetum penes est, id ipsum molitur, & molimine suo artus huc & illuc exporrigit, unde novus utero strictiori atque trudenti stimulus accedit. Uterus itaque pressior adhuc seditiosum sibi foetum & tranquillitatis pristinae perturbatorem, atque hospitalitatis diutinae jura violentem, acrius rursùm & acrius urget ut contestim secedat.

Dolentior itaque foetus & irrequietior exindè factus inordinatius sese commovet atque validius membra protendit. Interea, caput globosum & grave, lubricisque membranis adhuc involutum, nativo pondere ruit deorsum & in lubrico labitur. Quum autem, ad aliud ostium allidere nequeat, quàm ad inferius obvium, quodque matricis coronamentum est, in illud certè prolabitur; & ex illo, contentione novâ atque conamine validiori, pedibus in uteri fundum exporretis atque contentis, ulterius adhuc sese propellit. Uterum igitur atque vaginam ejus vividius stimulat, ut per vomitum velut quemdam fibris suis carneo-musculosis undique contractis, foetum eundem, ceu ventriculus quod sibi nauseosum est, continuò depellat. Jam verò, cum ipse foetus marte suo & conamine sibi singulari in eandem depulsionem conspiret, propitius sanè pellitur in dias luminis auras. Maternum interim diaphragma mutui pulsûs illius, matris nimirum atque foetûs, tempore toto rem totam valido suo uterum versus compulsu impigrè promovet. Id autem eò validius peragit, quò mater vivacior & lateribus firmior, atque spiritu contentior est.

In illum itaque modum foetus omnis, naturaliter prodiens, suos uteri carceres perrumpit. Verum, torminosus esse definit nondum; atque ita vel dolentius & acerbius; vel mollius atque lenius plorat; prout scilicet ejus colica vel intenditur; vel de sævitie sua remittit. Et prout, insuper, foetus hic vel ille pulmones nactus est vel vividos, nec plus-fa-

tis madentes; atque adeo facilius nunc atque plenius aëris celatere pandendos; vel debiles & illuvie graves; atque adeo difficilior nunc atque parcius aëre sufflandos, utpote hactenus otiosos è *Perioche 55.*

Isthæc est profectò genuina nostræ emancipationis ab utero & nostræ insimul inter nascendum non ovationis & lætitiæ, sed doloris & ploratus fontica causa ab intimis naturæ penetralibus eruta.

F I N I S.

A P P E N D I X.

Coronidis ergo ausimne dixisse è hocce meo systemate de foetu luculenter elucescere nihil apud Medicos veritatibus Physicis sterilius esse, quàm hactenus de sterilibus prolata. Adlubesceret itaque Pathologica de sterilitate Dogmata pari sedulitate refingere, atque hocce Physiologicum refinxi. Imò, animus ferret universam Physiologiam eadem Arte redintegrare, & super illâ redintegratâ universum etiam Pathologicum astruere systema. Verum, Opus istud uti laboris esset immensi, ita certè & invidiæ summæ plenissimum foret; præsertim, apud nomine Medicos & Arte rudes, à quibus pro re egregiè navata nihil nisi diæteria & conviciorum plaustra expectanda veniunt. Sed virtus, quæ sine hoste friget, ipsa sibi præmio foret, si modò negotiorum moles & senium instans à labore tam improbo atque tam ingrato me nequaquam absterret.

Si quis porro morosior Censor, hic passim, Censoria virgula me perstringat, tantum abest ut istud pertimescam, ut ediverfo id ipsum maximopere exoptem, quo scilicet vividiores, ex animis ità collisis, scintillæ veritatis explendescant.

F I N I S.

CAROLI DRELINCURTII,
DE
FOEMINARUM OVIS

Historicæ atque Physicæ

LUCUBRATIONES.

*Et genus omne hominum, mediis in partibus Ovi,
Ni sciret fieri, quis nasci posse putaret?*

L E C T O R I

Ad Ovula mea integram famem afferenti.

Ἀνάγκη ἐστὶ πρὸς τὰ ἰσχυρῶς δοκέοντα, τὰ πολλὰ ἱστορία
ἐπάγειν, εἰ μέλλῃ τ' ἀκόντα ἐκ τ' αὖτις γνώμης με-
ταστρέψαι καὶ τοῖς ἑαυτοῦ τε λόγοις πείσειν.

*Necessum est ad opiniones fortiter inhaerentes multa
argumenta adducere, si quis velit reluctantem
à priori sententia abstrahere atque ità con-
vertere ut rationi auscultet.*

Hipp. Lib. iv. de Morb.

NOBILISSIMIS ET AMPLISSIMIS

VIRIS

ACAD. LUGD. BATAV.

CURATORIBUS,

D. DANIELI VAN WYNGAARDEN

BARONI DE WYNGAARDEN, BENTHUI-
SEN, RUYBROEK &c. EQUESTRIS HOL-
LANDIÆ ORDINIS NOMINE AD CONSES-
SUM CELSISSIMUM FOEDERATI BELGII
ORDINUM GENERALIUM DELEGATO &c.

D. HIERONYMO VAN BEVER-
NING, J. C.

THEILINGÆ TOPARCHÆ, REIP. GOUDA-
NÆ CONSULARI ET PLURIMIS LEGA-
TIONIBUS ILLUSTR.

D. CONRADO VAN BEUNINGEN,
J. C.

REIP. AMSTEL. CONSULARI, NEC NON ETIAM
LEGATIONE MULTIPLICI INCLYTO.

EO-

EORUMQUE COLLEGIS SPECTATISSIMIS

VIRIS

REIP. LUGD.

CONSULIBUS

D. JACOBO VANDER MAES,

D. JOH. VAN VESANEVELT, J. C.

D. JOH. VAN BANCHEM,

D. CORNELIO PAETS J. C.

NEC - NON

PRUDENTISSIMO ATQUE FACUNDISSIMO

VIRO

D. PETRO BURGERSDICIO, J. C.

EJUSD. REIP. SYNDICO, COLLEGIO IL-
LUST. CURATORUM A SECRETIS,

*Salutem & Felicitatem
precatur.*

CAROLUS DRELINCURTIUS.

DEDICATIO.

adjunctum mihi, in Anatomicis, Clarissimum atque dextrimum Collegam Nuck, *Viri Illustres atque Munifici*, nequidem conticescent feri nepotes. Mente siquidem memori atque grata de traduce in traducem, narraturi venient benignè Vos senescentibus oculis pepercisse Professoris peregrini, Practici, & ex auctario Anatomici, nec non totius Academiae Vestrae antiquissimi.

Jam olim quippe, *Nomine Vestro*, Celsissimor. atque Præp. Ord. General. splendidi Legati unus & alter me Practicum Lutetiâ huc evocarunt, integro biennio ante traditam mihi provinciam Anatomes.

Valete atque florete perennes, *Viri Nobiliss. & Ampliss.* ut perennis quoque valeat atque floreat valentissima Vestra atque florentissima Resp. & Academia.

P R Æ F A T I O.

SI quid bonæ frugis hac editione in publicum
redundet, illam omnem acceptam refero D.

D. Professori Bayle, naris emunctissimæ
viro, & judicii subacti, cujusque synopses ubique
demiror.

Is enim prioris editionis vulgavit epitomen, me-
que propalàm hortatus est, ut hominum naris minùs
emunctæ gratiâ, qui meos auctores odorari nequeunt,
alteram editionem adornarem, designatione persona-
rum ad marginem rejecta.

En me itaque Viri prudentissimi monitis penitus
morigerum.

CAROLUS DRELINCURTIUS

D E

FOEMINARUM OVIS

*tàm intra testiculos & uterum, quàm extra,
ab anno 1666, ad retrò secula.*

Antequam nossem Fœmineis Ovis natos esse Hornium 1668 atque Stenonem 1667 meas anno 1663 de Oëtimestri Partu nexueram corollas, quartum nunc publicæ lucis. Deinde, liberalioris doctrinæ gratiâ, nullam occasionem intermisi vel embryonum, vel foetuum, vel gravidarum, vel puerperarum cadaveribus studendi ^a. Immò, foetas animantes meæ curiositati subjeci; nec ipsas vipersas exhorruî. Dum centenas illas inciderem, mira jucunditate Ovula in illis attendi, ac pro virili mysteria generationis meis Amicis aperui. Præprimis editorem libelli Gallici de viperis, pro illius ingenii aromatarii ^b modulo, laboriosè docui; sed laboris mei tulit honores, non ego: sic vel hodie sexcenti sunt, qui mea dogmata pro suis venditant. Verùm, indolis istius
vi-

^a *Quanto labore, quanto tempore & quantis impensis, soli norunt æquæ rerum æstimatores.*

^b Aromatum enim institor est, qui ceratis arte mea pennis, super Pharmacopolæ sortem volavit audax, ipsisque viris Apollineis se immiscuit. Sed audaciæ poenas brevi luit: nam Apollinis jubare, cujus radios sustinere nequivit, alis ejus omninò solutis, ridiculè cecidit; atque ità humi nunc serpit, & terrarum angulos miserè perreptat.

viris contemptis, nec a beneficiis nec ab institutione desistam. Oculos igitur in meas viperas reflectam Ovulorum ergò. Hæc certè in *utero* utrinque *sinuoso* ^c, infracta vidi; etsi, omnia ad unum, *bifido* *pene* ^d catulis essent fœcundata.

Dùm itaque cernerem animo masculum semen Ovuli fœcundati permeasse porulos ^e, illius pelliculis irruptis, mihi suboluit fœminis pariter Ovula subesse, in quæ similiter infracta viri ^e germen sese reconderet. Sed, quum animi humani superbia nequaquam ferret vitæ primordia nobis esse communia cum viperarum progenie, cogitationes istas deponebam. Mox interim recordabar tantæ sapientiæ nervos esse nihil temerè rejecisse, ac nihil temerè credidisse ^f. Pristinam ergo mentem recolebam, idque eò confidentius quòd ruminarer *Ovum* Majoribus nostris *spirantium omnium elementum esse commune; & omnia animalia principiis iisdem succrescere.*

Fi-

^c Sinus autem illi *tuba* sunt, sive *cornua*, quibus *catuli* concluduntur. Nullum enim animal mihi notum est, præter hominem unum, quod in ipso utero, strictè dicto, figuretur atque gestetur.

^d *Mentulâ* quippe *geminatâ* viperæ mares suis cum fœminis sese copulant. Nusquam ergo *salax* ille *hortorum Deus* & *tutela Priapus* reptilibus istis genitale negavit: nam ediverſo *geminum* illud in suas fœminas evibrant. Quantæ sunt igitur affaniæ *coëuntem viperæ marem caput inferere in os*, quod illa abrodat voluptatis dulcedine. Plin. Nat. Hist. lib. x. Cap. 62.

^e Tunc saltem Ovulum istud, ità recens embryonatum, ipsâ Ovi formâ in tubas pulsum esse rebar; nondum enim firma mea de generatione fundamenta jeceram. Sed deinceps, iteratis inspectionibus, clarè distincteque percepi istæc Ovula, in tubis embryonata, in tubis ipsis, è fermentescente seminum mistura, concrevisse; nec eò fuisse compulsæ Ovi specie. Unius siquidem hominis est è germine patris, in Ovulo illæso & infracto, ac è testiculis in uterum integrè pulso formari. Vid. hîc votum meum pag. 592.

^f Μηδὲν εἰκῆ, μηδὲν ὑπεροπῶν. Nihil temerè affirmandum, nihil temerè contemnendum. Hipp. Epid. vi. Sect. 2.

Fidentiùs igitur & exactius foemineis testiculis studui. Congeriem esse deprehendi vesicularum, pulpamento carneo seclusarum, prout à Veteribus graphicè delineantur. Quum autem illæ vesiculæ mihi secanti salirent in faciem, sicuti Riolano ^g atque Vesalio ^h meditari cœpi, qua arte liquoris illius saltum comprimerem. Testiculos itaque leniter decoxi, & ecce, mira voluptate, globulos albentes atque concretos, ac bombycis Ovulorum mole, è cujusque testiculi cavernulis eduxi numero v. g. septem vel octo.

Lætior, peritior & audacior exindè factus, artem illam didici tandem vesiculas irruptas è suis scrobiculis effodiendi, hoc est, Ovula è suis nidulis educendi & supra meum unguem collocandi demonstrationis gratiâ.

Fidentiam subindè majorem atque majorem in vacillante dogmate meo è cadaveribus consequutus sum hystericarum atque hydropicarum, in quibus vesiculas perindè tumidas atque putres detexi ⁱ. Accessit dogmati robur ex effluxibus & abortibus, nec-non foetarum cadaveribus ^k. Ex istis enim diligenter inter se collatis & ad exemplar naturæ sæpiùs revocatis, atque etiam ad Veterum mentem pensiculatè libratitis, systema tandem surrexit illud de humano foetu, quod nunc edaci livore publico deteritur.

Ab illis tot annis, nihil imaginationi meæ sese obtulit; nihil in praxi occurrit; nihil apud scriptores obvium fuit; nihil denique mihi objectum est unquam, quod spontè non fluxerit ^l è meis illis vitæ nostræ scaturiginibus. Sed quia multùm abludunt à brutarum animantium primordiis, mihi pror-

^g Anthropographiæ Lib. II. Cap. 35.

^h Lib. v. de corporis humani fabrica. Cap. 15.

ⁱ Id ipsum viderunt *Joh. Riol. Andr. Vesal. atque Joh. Guintherius.*

^k Vid. hîc pag. 589. lin. II.

^l Et spontaneus ille fluxus fidissimum mihi erutæ veritatis è præterito κεντήριον est.

prorsus in optatis est ut quæ sinu foveo de brutorum exortu animi sensa novis experimentis roborare queam, ac in alterum redigere Systema. Verum, ab anno meæ Leidam evocationis 1668 talia experiundi, qualia expeto, omnis fermè occasio mihi subripitur. Mecum ergò consenescant atque commoriantur, quæ hætenus expertus sum atque ruminatus, ne hîc rursus, præmii vice, novos consequar fructus acidos, caninæ mirum invidentiæ morsus.

Quicquid sit, in eo concordant animalium initia, quòd omnia sint Ovi-formia; licèt viviparorum alia in Ovulo in uterum pulso ^m; alia autem ex Ovo intra tubas concrescen-
te sobolescant ⁿ. Exindè igitur Ovorum idea Scriptorum menteis ità commovit atque permulsiit ut illam passim suis scriptis asperferint; atque ità meum animum, super vipera-
rum Ovulis primitus fluctuantem atque nutantem, compo-
sue-

^m Unicus nimirum homo, cujus isthæc est prærogativa & proprium quarto modo: homini quippe, vitaliter nascituro, competit omni atque soli & semper. Humanos equidem foetus in tubis quandoque concrevisse & adolevisse fatemur; sed singulos illos ab hominum luce penitus arcemus, in Syst. nostri de foetu humano Perioche xxii.

ⁿ Singula nempe vivipara bruta, hætenus à me visa, sive reptilia, sive quadrupeda; sive unipara, sive multipara. Istæ enim nequaquam in Ovo è testibus in uterum integrè pulso figurantur, sicuti Nos, sed omnia prorsus ex Ovo consurgunt in ipsis tubis formato atque concreto, viperino more, pag. hic 590. in notulis e, & in illum propè modum, quem Magnus Albertus, Magnusque Harveus nobis inculcant.

Nulli itaque bruti foetus, mihi noti, uteri complexu stringuntur: Sed quicunque multiplices procreantur, toti certè tubarum cellulis detinentur. Qui verò solitarii formantur, aliqua duntaxat sui parte fundum uteri contingunt, dum unà cum suis membranis & aquis, ab uno uteri cornu in oppositum sese protendunt. Uterino igitur ambitu nequaquam cinguntur.

Sed discrimen tantum, quantum istud est inter nostros & brutorum animantium exortus, notularum angustiis coerceri nequit, alterum quippe fusissimumque Systema requirit. Vid. hîc rursus votum meum sup. hæc pag.

fuerint omninò atque firmarint.

Primùm enim illecebræ mihi fuerunt literæ humaniores, quibus me docuêre Mythologi Deos Ægyptios *Ovo prognatos esse*: Deos quoque Syros *Ovorum progeniem esse*; ac idcirco Deam Syriam, quæ Venus est, nominatim vocitari τὴν Πρωτογένον Ὀν, *Ovum primigenium ac primò generans*, quòd omnia ex *Ovo & Venere* nascantur.

Sic Jovem finxerunt alii, specie Cygni, *Ovo gemino* gravidasse Ledam, è quorum uno sint exclusi Pollux & Helena; ex altero Castor & Clytemnestra.

Orphicorum deinceps mysteriorum Eoptæ nobis arcana si prodiderint, Orpheum nobis insusurrabunt atque Pythagoram ab Ovis abstinere, quòd Ovum agnoscant τὴν τῆς γένεως ἀρχήν, *generationis principium*. Unanimes enim suis initiatis inculcabant ἐδὲν ζώων γένος ἅμοιον εἶναι τῆς ἐξ ὧν γένεως, *nullum animalium genus exors esse originis ab Ovo*.

Immò, ulterius processit Orpheus, Ovis enim τὴν Πρεσβυγένειαν *Primatum in generando* singulatim ascribit. Empedocles idcirco, mentem Orphei sequutus, non solum omnia spirantia ab Ovo decidua vult esse, sed ipsa vegetantia ex *Ovulis arborum* pullulare docet, semina quippe *Ovula* vocat *arborea*, & in ipsis ramis excelsiorum arborum posita, τὰ γὰρ μακρὰ δένδρα ὡτοκεῖ, *arbores enim procerae ova ponunt*.

Hinc rursus est ut in Orgiis Bacchi consecratur Ovum ὡς τὸ μῖμημα τῶν πάντων γεννῶντων, *velut exemplar generationis rerum omnium*.

Nec in hoc solum orbe terrarum fœcunda ponuntur *Ova*, sed & in orbe lunæ. *Selenitides* enim fœminæ perhibentur *Ova* parere è quibus excludantur fœtus πεντεκαδεκαπλάσιοις ἡμῶν, *quindecuplò nobis proceriores*.

Ovum igitur jure meritoque inter animal & non animal ambigit: atque adeò genuinum est Veterum illud ἡμιζῶον, *dimidiatum animal*, utpote quòd omne fœcundum *potestate sit animal*.

Jam verò, nisi *Ovo natus essem infelici*, mihi integrum foret

ret alas explicare ad Sacerdotes usque, *suis Ovis Vulcano traditis*, periculorum exploratores, ac ad alia insuper lectu quidem jucunda, sed quæ literatorem plûs juvent, quàm Virum Medicum & naturæ mysteriorum indagatorem.

Me itaque intra unius Apollinis cœlum continebo, nec ulterius in æthera Minervæ sum evolaturus. Tantos quippe meos ausus nequidem *lustrarent ova centum*.

Vetusta igitur meæ incredulitatis, hæsitantiæ atque fluctuationis tempora, *super viperis ex Ovo viviparis*, dum replico, pectore dicam candido & ore rotundo per quos ita profecerim ut omnis istæc animi mei nebulosa tempestas fuerit discussa atque constanti serenitate firmata.

1. En imprimis ipsissimo meo nebularum & hæsitationis anno 1666°. clarior fidere mihi refulsit *societatis inclytæ* membrum inclytum atque *honoratum*, mihiq; semper *honorandum* p & cujus methodum perspicuam ubique demiror, quâ me docuit *conceptum omnem verum Ovum esse, vitello quidem carens & putamine, non tamen tunicis & albumine*.

2. Jenensis subindè Professor, non minore animi sui candidi quàm *nominis Divini* q *donatione*, mihi fluctuanti & ultrò citroque jactato molem velutî atque aggerem objecit, *Ovula* nimirum *ab ipso conformationis initio* liquore turgidula.

3. Vix ab illis fluctibus emerferam, in *Albionii* r Medici trimestrem uxoris abortum incidi, crySTALLINIS aquis innatantem, ac refulgentibus tunicis inclusum *Ovi cygni magnitudi- ne*.

4. Animo jam quietiori respirans ex Albione *Neapolin* transfretavi, ubi celeberrimi nominis antiqui Cornicen s, non ineptè

o Hæc est epocha mea, inscripta pag. 589. ex qua certè liquet scriptorem omnem, ab annis retrò viginti, immeritò gloriari de foemineis Ovis primùm à se detectis.

p *Honoratus* est Faber, *societatis Jesu*, Parisiis excusus. A. 1666.

q *Theodorus* quippe nomen ipsi est, cognomen verò *Schenckius*.

r *Johannis* nempe *Rogersii*, *Angli*, in suis *Analectis*.

s *Thomas* siquidem vocatur *Cornelius* iste, & *Venetiis* quidem excusus est, sed *Neapoli* scripsit.

ineptè profectò mihi cornicatus est *omnia vivipara* & genus ipsum humanum ex Ovo progigni.

5. *Medioburgum* exindè renavigavi & quùm inibi magnum scrutarer *originis* nostræ perscrutatorem ^t, ab ipsò protinùs accepi *primum conceptum naturam* & *conditionem Ovi* obtinere.

6. His præceptis firmata mente Patrios lares repetivi ^v, quò meis popularibus Ovula mea non ampliùs fluxa, sed firmiter cocta atque recocta, oggererem. Verùm, hac Ovorum doctrina *Parisiis* compleverat Professor illustris, ingenii stupendi & æternæ famæ. Vir siquidem ille tantus præter quatuor embryones dierum 12, 25, 40 & 42. à se quàm exactissimè dimensos ^w, *quintum* mihi porrexit, illustri manu ^x sibi traditum & senario duntaxat dierum numero conclusum, nec non *obvolutum ut Ovum crudum folliculo, dum putamen detractum est.*

7. Quùm ergo *Parisiis* omnis ille flos novitatis jam pridem delibatus esset, *Ultrajectum* cogitavi, alicujus famæ captandæ causâ: sed inibi in clamorū incidì dictorum ab aliis repetitorem, qui, echûs ^y ad instar, altum mihi reboavit *Viviparorum genituram omnem in utero fœcundatam Ovum esse.*

8. Illius postea doctrinæ propagandæ gratiâ *Patavium* me recepi. Verùm, *uncialibus inibi literis* recens consignatum erat ^z *fœminam quamdam Ovum edidisse perfectum.*

9. *Fenam* exindè reversus sum, quò certissimè rescirem,
num

^t Antonium scilicet Everardum, *Medioburgensem*, qui *hominis br-
eisque* vulgavit exortus.

^v Vid. hic v. 1. de Honorato Fabro, *Parisiis* edito.

^w Petrus ille Gassendus est, quem omnes in oculis gerunt, quique *Regium Matheseos Professore* *Parisiis* sese gessit, & ingenii sui divitiis universum ditavit *Literarum Orbem.*

^x Hippocratea nimirum, nam Hippocratis est *quintum* istud de embryonibus exemplum.

^y Lambertum nempe Velthusiam, *Ultrajectinum*, qui, ad verbum, *Harveiana* recitat, ac velut *reboat.*

^z A Joh. Rhodio, *Patavii* excuso, *majoribus typis.*

num istæc *Ovula*, quæ primitus illic recentia videram ^a atque grata, nunc vetusta & olida forent. Sed *conceptum* à peritissimo *Medicinæ fundatore* ^b didici sæpius esse visum instar *Ovi excorticati*.

10. *Magnam* pariter revisi *Britanniam* ^c explorandi causâ nûm *Ovi-formis* ille pristinus *abortus*, ab uxore Medici jam olim excussus, exolevisset. Sed ecce bonis avibus atque *felicibus Ovis* accidit ut intimæ admissiõis nanciscerer Amicum illum industrium glandularum enodatorem ^d, qui *primum fœtus rudimentum Ovum* esse plurimîs apud me contestatus est.

11. Toto divisos Orbe Britannos deferens *Patavium* reversus sum ^e, ubi Vir *Patricius*, singulis acceptissimus & ab ipsis *Sylvis* ubique *Benedictus* ^f abortum mihi obtulit triennio abhinc jam quidem excussum, sed nihilominus *Ovo gallinaceo* adhuc dum ita simile, ut *Ovum Ovo* haud similis existat.

12. *Patavio* ad *Vesulum* ^g secessi & ecce rursus dum magni *Physici* ductu *Padi fluvii*, è *Vesuli* montis radicibus imis, scaturigines atque fluxum attenderem, numerosos embryones inibi contemplatus sum *utero nequaquam adhæsisse, sed Ovo inclusos fluctuasse*.

13. *Spectaculi* jucunditate excitus pedem illinc confestim extuli, quò rem miram tutis auribus *Practici Roterodamensis, Pistorio cognomine* noti, deponerem. Sed is ipse, per com-
pita

^a Vid. hîc n. 2.

^b Gothofredus enim *Mœbius Medicinæ fundamenta* suis tyronibus *Jenæ* posuit.

^c Vid. hîc n. 3. de Joh. Rogerfii *Angli* uxore.

^d Solertem illum cogito Thomam Whartonum, *Anglum*, qui tot corporis humani *nodos* atque *glandulas* Literatis *enodes* obtulit, & de cujus arcta mecum necessitudine gloriabor æternum.

^e Vid. hîc n. 8. de Joh. Rhodio *Patavii* Scriptore.

^f *Benedictus* audit *Sylvaticus, Patricius Patavinus*.

^g Ad Joh. Claudium de la Courvée, *Vesulanum* & *Α'εχίαρπος* *Polygonum* atque *Suecum*.

pita velutì jam dudum buccinaverat ^h *conceptum omnem Ovum esse, membrana obductum sine testa.*

14. Roterodamo Groningam bellissimè ac peropportunè vectus sum. Vir siquidem ibi loci pereruditus, *designatusque quondam huic Reipub. Professor* ⁱ, mihi penitùs obfirmavit animum super Ovulorum doctrina. Altum quippe mihi inclamavit in aureis *virili semine foemineo maturitatem accedere, quâ in conceptum, Ovi instar, coëat in utero.*

15. Magni viri dictis magnum pondus accessit Groningana mea in *Daniam* transfretatione. Inibi quippe vir eximius alter, multæ lectionis & ingenii solertis atque foecundi, necnon è traduce Medicus, quique dilectissimum mihi *discipulum* progenuit ^k *in puerperæ testiculis*, Anno 1653. *præter vesiculas maiores, exilia mihi detexit corpuscula conglobata instar Ovorum* ^l *formicarum vel erucarum.*

16. Candidi viri demonstrationes ingenuas *Romana* fides publica multùm apud me roboravit. Anno siquidem 1652 *Romæ* vulgatum est ab erudito *Γατρολόγῳ* ^m & variarum observationum editore, *visum à se abortum cum infinitis globulis, quæ piscium Ova repræsentarent.*

17. Eodem anno, Medicus alter, haud quidem instrenuus, sed qui interim sese totus ad aliorum placita componit, mihi
è

^h Backer enim cognominatur Jacobus ille *Roterodamensis*. At cognomen istud *Pistorem* Belgis designat. Hic autem *pistores* panem è furno calère *buccino* clangunt.

ⁱ Et Antonii Deusingii nomine cluens, ipsoque extinctus anno suæ *Leïdam* ad *Professoratum* evocationis.

^k *Hafniensem* insinuo Thomam esse Bartholinum, Gaspari quidem filium, sed Gaspari quoque, mei nuper auditoris publici, privati-que, parentem.

^l At isthæc, meherclè, ipsissima fuerunt *Ovula* intra testiculos, de quibus rursus hîc n. 30. de Roderici à Castro foemineis testiculis: Et n. 56. de Observatis à Vesalio.

^m Dominico Panarolo, *Romano* & *Fatrollogismorum* sive *Medicarum* *Observationum* vulgatore.

è suis *Valoniis* ⁿ, Neustriæ inferioris oppido, *genituram unius mensis*, peregrina^o manu sibi traditam *Ovi*, *columbini specie* revivendam subjecit.

18. Jam quidem omnis mea viperinis Ovis obtenta caligo videbatur discussa. Nihilofeciùs istæc Ovula mea per nebulas adhuc, nec lucidè cernebam. Mihi ità caliganti atque palpanti feliciter illuxit *magnæ Britanniæ* magnum lumen illud, cujus radiis vivificis, ac universæ Reip. Literariæ saluberrimis, *p omne animal gignitur ex Ovo*.

19. Magna insuper *Anatomes universæ lux altera* ^q *Parisiis* in me ità radiavit ut tanquam in speculo *genituram* viderim *unius mensis*, *Ovo gallinulæ similem*, suis membranis obvolutam.

20. Atque adeò maximi apud me pretii est Observatio *Danica* anni 1638. ^r *de fœmina quæ Ovum, locò fœtus humani exeludit*.

21. Immò, *Gallici luminis* ^s istæc radiatio tanta fuit in me ut illius vi magnum creverim *Gregorium* hominis orientis *pi-*
cto-

ⁿ Harveum enim exscribit & ab ejus dogmatis ne latum unguem recedit Petrus ille Guiffartus, *Valonianus*.

^o *Anglica* scilicet, utpotè Harveianâ, quam assiduus osculatur.

^p *Radiofissimus* enim *A'εχλαρπος* *Anglus*, Guilelmus Harveus, è suo terrarum *Angulo*, reliquum omninò terrarum Orbem *saluberrimè* collustrat. Non unicâ quippe sanguineâ purpurâ, & in orbes perennes actâ, totus ille Literatorum choris refulget; sed vivacissima luce sua tenebrosos illuminat ac ubique promovet animalium exortus, scriptis nimirum suis *de circulatione sanguinis*, nec-non *de generatione animalium*.

^q Lucidus est *Civis* ille meus, Joh. Riolanus, *Parisinus*, qui *Arte & Marte* tantam de se tamque frugiferam *Anatomes lucem* quocunque diffundit.

^r In Thomæ Bartholini Centuriis.

^s *Riolanici* nempe de quo n. 19.

^t *Gregorium* designo *Seniorem Horstium*, qui *hominis generationem* nobis *Ulme* depinxit.

ctorem ^t *Ulmensem*. Vir siquidem industrius ille, *alieno* ^v *re-*
vera ^v, sed perito penicillo, *seminalem concretionem* nobis fi-
gurat atque colorat sub imagine *Ovi abortivi* *cujus involucrum*
in testaceam duritiem nondum concrevit.

22. Eadem adhuc collustratus irradiatione distinctissimè le-
gi apud *Bæticum* scriptorem, & *Regis unius* & *alterius India-*
rum *Αρχίατρον* ^w ac ingenii minimè *Bœotici*, *viperarum* non-
modò conceptus *Ova* esse; sed universè *id ipsum*, quod *Ovum*
prolificum est in Ovi-paris, *conceptum esse in vivi-paris*.

Immò, ex ipsomet singulatim rursus addidici semina pa-
rentum materno sanguine permista *intra membranulam ita col-*
ligi, *ut tota illa massa Ovi sine putamine formam representet*.

23. Illa clarissima luce atque velut meridiana potitus o-
culos irretortos & quasi aquilinos in ipsum *Germanicæ Me-*
dicinæ solem defixi; in *Germanum* scilicèt *Galenum* illum,
qui *Medicam artem* suis radiis undique collustrat ^x. Vir e-
nim lucidissimus ille embryonum tabellam, ab ipso quidem
Æsculapio ^y lucidè delineatam, sed nepotum vitiò tenebro-
sam, tanta luce apud me perfudit ut recentis embryonis hu-
mani germen pullulasse deprehenderim *intra crudum Ovum*
cui externa testa undique esset ablata.

24. Iisdem insuper hisce luminosis oculis in deaurata *Me-*
morabilium Rudolphi Medici Camera ^z clarè distincteque per-
cepi *mulieris gravidæ imaginem Ovum esse*.

25.

^v Ambrosii nimirum *Paræi*, *cujus penicillum* adhibet atque pi-
gmenta.

^w Joh. Gallego de la Serna, *Malachensem*, in *Hispania Bætica*,
& *Philipp. III.* atque *IV. Hispaniarum*, *Indiarumque Regum Me-*
dicum Primarium.

^x Daniele cogito *Sennertum*, *Vratislaviensem*, qui suum ingenii
lumen ingens in universas diffudit *Medicinæ partes*.

^y Ab Hippocrate saltem, *Æsculapii nepote* atque æmulo.

^z In illam verè inauratam *Joh. Rudolphi Camerarii Memorabilium*
Hylogen erectum quasi digitum intendo.

25. Imò rursus, eodem lumine fortiter in me reflexo, apud *Realem* *Physicum* *Calabrum* ^a *semen* *utrumque* *conspexi* *tunicis* *obvolutum*, *altera* *densiori*, *altera* *molliori*, *velut* *exterior* *interiorque* *cortices* *Ovi*.

Nec istæc modò ità sese habent, sed, apud huncce *Philosophum* *Επιλογιστὴν* ^b *animò* *crevi* *spiritum* *embryonis* *opificem* *intra* *huiusmodi* *Ovum* *inclusum*.

26. Istis, benè multis licèt, mente nondum exsatiatâ, in *Academiam* *Altorfinam* me contuli, & ibidem apud eruditionis stupendæ virum, ac eruditorum revera *caput* *excelsum* atque decorum ^c *geminam* *tabellam* *contemplatus* *sum*. In *priori* *conceptus* *humanus* *plantarum* *semini*, *nec* *non* *fœcundis* *Ovis* *analogus* *est*: In *altera* *verò* *conceptum* *eundem* *contuitus* *sum* *membrana* *conclusum*, *quæ* *proportione* *respondet* *Ovorum* *testæ*.

27. Hinc erectior animo memet aliorum converti & in *Medicum* *cognomine* *Prophético* ^d *celebrem* *defixis* *oculis* *luculenter* *animadverti* è *feminibus* *mistis* *purio* *rem* & *tenuiorem* *partem*, *sicut* *in* *Ovo* *luteum*, *in* *centrum* *cogi*: *crassiores* *autem*, *ut* *albumen* *in* *Ovo*, *ad* *circumferentiam* *pell*; & *aquosior* *rem* *partem* *ad* *superficiem*, *ex* *qua*, *tanquam* *in* *Ovo* *sub* *testa*, *tenuissima* *pellicula* *calore* *condensetur*.

28. Illinc *Helvetiam* *peragrans*, ab ipso *Basileënsi* *Professore* *Medico*, *Felicis* *viri* *fratre* ^e, *prosectum* *vidi* *puerperæ* *bydropicæ* *testiculum* *dextrum* *in* *Ovi* *anserini* *molem* *adauctum*.

29. Hactenus istæc *Observata* *secretiora* *esse* *mecum* *reputavi*, *nec* *nisi* *Lucinæ* *Symmystis* *aperta*. Sed *toto* *cœlo* *aber-*

^a Thomas enim Campanella Calaber Realem edidit *Philosophiam* *Epilogisticam*.

^b Vid. notulam præced.

^c Istis Gasparum innuo *Hofmannum*, grande quondam *Altorfiæ* *decus*.

^d Joël enim cognominatur *Franciscus* noster, *Hamburgi* *editus*, *cujus* *verba* *hic* *recitantur*.

^e Thoma nimirum *Platero*, *Felicis* *Plateri* *fratre*, quem animitus *oscu-*

aberravi; nam in auctorem incidi *Gallicam* ^f, cui *Lucina* eadem usque adeò favit ut mysteriorum consciam voluerit. Ipsi itaque, unà cum meritissimis viris aperuit, *que dans un accouchement a demyterme il se trouva une grosse membrane, plus épaisse en un bout qu'à l'autre & faite comme un Oeuf de canne, dans laquelle ille y avoit de l'eau rousse & force filamens blancs, avec trois ampoules, comme de petits grains de crystal.*

30. Ubi foeminam illam suspexi *Lusitaniam* petii; & ecce in admirationem novam traductus sum *Castrensis* ^g Medici causâ. Is enim non modò *semen humanum cum Ovorum albumine*, comparat, & *menstruum sanguinem cum Ovorum luteo*; Sed & foeminarum Anatome suâ *sinus testiculorum tenui aquosoque humore, ac crassiusculi lactis sero simili aut Ovi candido liquori, plenos*, nobis patefacit.

31. E *Lusitania* in *Italiam* ^h redux & *Pisanis Prælectionibus* ⁱ intentus hisce auribus *conceptum* hausi *spatio sex dierum instar Ovi cujusdam effici*.

32. Inter istæc agenda ævum integrum fermè contrivi ^k. Quicquid interim spiritus ac virium mihi superfuit, id universum in novis profectibus faciundis impendi, atque adeo *Pisis* ad *Urbinate* deflexi, quò pleniori doctrina perfunderer: nec spe excidi. Vir siquidem ille eruditionis profundæ
vasto

oscularer si testiculi tumentis illius attendisset *Ovula*: generalis enim isthæc figura testis hancce meam tabellam minimè venustat: hîc siquidem *Ova* delineo, non verò tumores in *Ovorum* molem.

^f *Louise Bourgeois, la Sage-femme de la Reine Marie de Medicis.*

^g *Rodericus* est à *Castro, Lusitanus*, cujus mirabilis iste locus, de testiculis sanis, *Ovula* docet testium sinus occupantia.

^h Vid. hîc pag. 600. v. 25.

ⁱ *Hieronymi* scilicet *Mercurialis, Forolivien*sis, qui *Pisanas* suas *Prælectiones* scriptis mandavit, A. 1602.

^k Huc usque siquidem seculum nostrum non transcendî, nam at-
tigi

vasto suo volumine ^k mihi plenius exposuit seminum naturam Ovis proximam esse, ac utrumque semen admistum, non solum naturam, sed formam quoque Ovi, in ipsa conformatione animalium emulari.

„ Quùm itaque nunc confectus sim ævo^l, nec ullus mihi re-
 „ fiduus sit sanguis integer ævi, consequens est ut vel emo-
 „ riar, vel citra tabulositatem de Phœnice, Animarumve
 „ migratione, citraque injuriosum mihi epitheton *novus ho-*
 „ *mo* fiam, sed cui dies renoventur velut aquilæ, quò peni-
 „ tius introspiciam τὰ παλαιόκαινα *vetusta nova*. Sicut igi-
 „ tur hoc seculum iniens ^m clausula fuit prioris scenæ nostræ,
 „ quâ pulmoneos traducimus homunculos immeritò sibi Pla-
 „ cita Majorum arrogantes; ità novissimum seculum ⁿ exiens a-
 „ ctûs nostri secundi velutî proscenium erit.

33. En jam peropportunè barbitonsor, *Francofurti* perso-
 natus, proscenium nostrum initurus est, & miraculo quodam
imberbis ° Apollinis tonsor fiet ac evullor: Imò, singularum
 illius mendacis Apollinis imaginum *Iconoclastes*. Vultis æ-
 nigma solutum, qui Oedipi non estis? Pinæus est Chirurgus,
 (*Francofurti 1599. recusatus juxta Parisinum exemplar Anni 1598.*)
 cujus lectio & figurarum inspectio plagium Kerckringii pro-
 ditoræ sunt. Quid igitur opportuni, instar olitoris, tonsor
 ille proferre potis est? Is profectò Pinæus non solum *embryo-*
nis sceletum nobis exhibet, sed & embryones ipsos ad vivum
 exprimit, *formicarum magnitudine, ac tritici mole*, nec-non
 intra

tigi duntaxat Mercurialis scriptionem A. 1602.

^k Franciscus nempe Bonaventura, *Urbinas*, cujus *ingens codex*, de
 partu octomestri, *Francofurti* prodiit in fol. 1601.

^l Meum enim seculum *septimum decimum* plenè exactum est, dum
 ætatem contigi vulgati Bonaventuræ 1601.

^m Annus scilicèt excusi Bonaventuræ 1601.

ⁿ Annus nimirum 1599. modò proferendus n. 54.

° *Juvenuli* nempe Theodori Kerckringii, cujus, per Pinæum,
Icones de embryonibus plagiarix deprehenduntur & abolentur.

intra membrancum globum ovalem humoris unciis aliquot innatantes.

34. Ex eodem illo proscenio q̄ altiùs adhuc oculos in *Bononiensem* Anatomicum r̄ intendi; & ecce, jucundo admodum spectaculo, complures apud ipsum irretortis oculis contuitus sum embryones intra pelliculam aqua repletam, sub grani quidem hordei molecula, *velut Ovum columbi*; sub apīs verò magnitudine, *velut Ovum gallinaceum*.

35. Finibus Italicis animus avidior discendi contineri detrectans in Hispanias sese diffudit, ubi quàm expatiarer in *Hispanum* incurri *Italica*, *Romanaque* Lingua potentem s̄. Vir itaque trilinguis, portento quodam inaudito, trifariam mihi inclamavit semen humanum, uterò tumefactum, membrana muniri *instar tenuis capæ involucris, sive interioris Ovi pelliculæ*.

36. Dum in Hispaniis præter spem meam negotiis detine-
rer, Amica manus *Romano Veronensem* r̄ mihi tradidit observationum auctorem, qui comparat effluxum octo vel decem dierum, à se visum, intra folliculum albo liquore plenum, *cum albo liquore, quem Ovum continet*.

37. Peregrinationum satur in *Patrios* lares me recepi, & quàm barbæ promissioris detondendæ gratiâ *tonstrinam* ingressus essem, *Paratos* mihi asperferunt salubris *Ambrosiæ* v̄ succos, benigno deinceps, ad animi mei firmiores epulas,
ca-

q̄ Pag. nimirum 602. n. 33.

r̄ Cui nomen est Constantius Varolius, quique uno capitulo, *de formatione fatus*, plura docet, quàm hic vel ille scriptor in promittendo profusus.

s̄ Verbis istis Johannem produco Valverdam, cujus *Anatome Hispanicè, Italicè, atque Latine* prostat.

t̄ *Veronensis* quidem Marfilius Cagnatus est, sed ejus *Observationes Romæ* podierunt.

v̄ *Ambrosium* intelligo *Paræum*, Henrici tertii Galliar. & Poloniæ Regis, *Parisiis, tonsorem*.

calore crustandos ^w. Quid demum itaque? *Seminalem mihi concretionem porrexerunt, Ovi Abortivi instar, cujus nempe in testaceam duritiem nondum concreverat involucrum.*

38. Sed quum tonsorum ingenia non minùs fallacia quàm superba norim, protinùs subodoratus sum fraudem atque plagium subesse, famæ aucupandæ causâ. Dum itaque meas istas ruminarer epulas, sapidiores illas deprehendi, quàm ut è tonsoris insulsa coquina prodiissent. Revera siquidem à barbitonsorum præceptore publico prodierant. *Germanum* ^x enim pectus illud, qui suis *dictatis Anatomicis* atque *Chirurgicis* Gallias universas eruditione complevit, hanc eandem *Ovorum ideam* mente gesserat, atque hisce verbis in suorum auditorum animos publicè transtulerat, *comme le germe de l'œuf, qui est la vertu génitale du coq, doit être échaufé pour faire un poussin, ainsi la vertu formatrice de l'homme doit être réveillée, par la matrice, pour former un embryon.*

Rursus autem, magnus ille Præceptor, è majoris magistri præcepto ^y, cujus est indivulsus assecla, discipulorum auribus instillat, *Qu'en la conception de six-jours il aparoit une membrane, semblable à celle qui couvre le blanc d'un Oeuf.*

39. Nullo igitur callido Marte plagiarius ille Paræus laudem alienam suffuratur. Candidiùs egit *recentior* ^z Simiolus alter, exscriptione non minùs cluens quàm *tonsurâ*. Dum enim hanc universam de generatione doctrinam *ad verbum* exscripsit, quò *tonstrinam* suam exornaret atque celebraret, Præ-

^w N°. scilicet 43. ubi hæc Paræi seminalis concretio duratur in *crustam*, Ovorum pelliculæ similem.

^x C'est Mr. Germain Courtin, Docteur Regent en la Faculté de Medecine, à Paris, dans les Leçons *Anatomiques & Chirurgicales* qu'il a d.çtées aus Chirurgiens, & qu'on a publiées depuis sa mort.

^y Galeni nempe, quem ubique colit, & cujus nullum audet ejurare l'ôra.

^z Id verbi designat me hîc retrogradum non esse. Nam hîc loci præceptor est discipulo prior. At econtra, & ex instituto meo, præceptorem oportuit discipulo posteriorem esse.

Præceptorem suum meritis laudibus extulit ^a. Sed ab ejus verbis supersedeo, nam à prioribus nequidem in uno l'ōræ discrepant.

40. Verùm, sicut asinus asinum, & mulus mulum fricat, ità quispiam argutulus tonsor & verborum auceps, amico tonsori palpum obtrufurus, mihi regeret ipsam cum Ovo abortivo collationem in verbis à me è Courtino prolatis nusquam extare. Præceptoris igitur *Parisiensis* ^b alterius non dictata, sed vulgata producam, quibus docemur, nudis hisce verbis, *que les semences échaufées par la matrice forment une pellicule, dont elles envelopent toute la masse, de façon que le tout est fait comme un Oeuf ABORTIF^c c'est à dire, qui n'a pas-encore sa coquille ferme & dure: ou-bien comme un Oeuf crud, qui est dévêtu de sa coquille, n'ayant que sa petite membrane.*

41. Sed sicuti nemo in patria sua propheta est, ità forsitan Professor ille Gallus tonsoribus suis tanto fuit despectui, ut ab ipso quippiam mutuari dedignati sint tonsores illi fastosi. Hispanum ergo proferam cui necessum est ut assurgant, nam indolis est Gallicæ peregrina colere, relictis inquilinis. Oculos igitur quisque defigat in *vetustam* ^d illam embryonum tabellam è Philippi tertii Hispaniarum aula protractam, atque *recens* etiam coloratam & exornatam quò luculentiùs nobis

^a *Tonsor* est alter, Jacobi Guillemæi nomine notus, qui *tota* præceptoris sui Courtini *dictata* vulgat, sed ipsorum auctore nequaquam illaudato.

^b *Parisiensis* enim Ordinis est, etsi origine Divionensis, Joh. ille Liebautius, quem hic in medium profero. Illius autem pereruditi viri *de mulierum morbis* Latinæ lucubrationes me deficiunt. Vulgares, itaque codices Gallicos adhibui tonsoris nostri plagarii depexendi atque derondendi gratiâ.

^c Voilà les termes formels que les barbiers doivent à Mr. le Docteur Liebaur.

^d *Hippocratea* siquidem est embryonis isthæc imago; sed à Ludovico Mercato, *Philippi tertii* Medico Primario, *renovata* atque genuinis suis pigmentis aspersa.

bis innotescat embryonem sexto, septimove à conceptu die in pellicula sua perindè perlucere ac pellucet Ovum crudum cui externa testa circumcirca sit adempta.

42. Illo mirifico spectaculo permotus ad seniores aulicos me contuli, ipsos narratione mea delectaturus. Sed illi, omnes ad unum, non modò tabellam istam ^e, verùm etiam *secretiorem* alteram, præ manibus Ἀρχιάτρες Philippi secundi ^f, viderant. Illius autem tenaciter memores hocce mihi vulgarunt arcanum, *numerofam* scilicet *fœturam* nequaquam esse refundendam in multitudinem sinuum uteri, juxta dissectionum ignaros, sed in ipsa semina prout ex ipsis commistis fiunt velut Ova diversa, quæ fœtus inchoent ^g.

43. Aulicæ vitæ satur & Ambrosia ^h nupera refectus in Alsatia Remp. me recepi, animi mei Nectare pariter imbuen- di gratiâ. Et ecce Nectar infimul Ambrosium de inaurato mihi Ovuli putamine, apud Reip. Colmariensis Medicum, delibavi. Vigilans enim ac Operosus ille Physicus ⁱ mihi seminis superficiem externam ità siccavit, ac uteri calore ità obduravit ut putamini interiori Ovi similem illam reddiderit.

44. Felici tunc feriebam sidera vertice, Ambrosia & Nectare fragrans, quùm ecce fors quæ omnia versat in Oras Hesperias me remisit. Hic certè, apud Magnum illum Magni Coi Venetum ^k explanatorem, genituram vidi calefactam
ac

^e Hippocrateam scilicet illam, modò productam, Mercatique industrio penicillò restitutam.

^f Francisci nempe Vallesii, cujus de ortu nostro tabella tam secreta est, ut Medicis innumeris hætenus latuerit. Imò neminem novi, qui vel è naturæ libro, vel è mente Vallesii fœturam detexerit multiplicem ab Ovis diversis repetendam venire. Vid. periochen meam XIX. ubi veritas, quæ diu delituit, tandem emerfit.

^g Ipsissima sunt Vallesii verba, quæ rota certè aurea sunt.

^h Ambrosii scilicet Paræi furtivo dogmate firmior & erectior, pag. 603. n°. 37.

ⁱ Jacobus est Weckerus, Colmarie Præticus.

^k Venetis enim Venetus ille Magnus, Joh. Marinellus, Hippocratem illustravit atque vulgavit.

ac inflatam ex toto, nec-non folliculo pellucente conclusam ac Ovo crudo similem cui testa sit adempta.

45. Illâ Romæ æmulâ desertâ, quæ terris, quæ dominatur aquis, ad expertissimum adivi *Bononiensem*, super annos 30 in Anatomicis detritum¹. Intimus autem ille mysteriorum naturæ perscrutator embryones mihi detexit *Ovali figura internæque uteri amplitudine respondentes.*

46. Bononiâ *Pisas*^m perrexi ad Celeberr. *Peripateticum*, qui, unâ cum Columbo & Arantio, *circulantis sanguinis circum* animô primùm perspexit, experimentô deinceps fulcivit de venis super ligamen sectis, ac Orbi demùm *Literario* fideliter descripsit. Vir igitur ille sagax & industrius è tenebris Antiquitatis *genituram* in lucem eduxit, vetustate quidem marcidam, sed mirabiliter illam renovavitⁿ ac conspiciendam objecit *instar Ovi crudi*, cui *putamen exterius ita detractum sit*, ut per interiorē membranulam interior humiditas pelluceat.

47. Vultis miraculum & alterum? *Occultorum naturæ miraculorum*^o observatorem observate & illum estis deprehensuri naturæ velut administrum in embryonis opificio mirando. *Primis siquidem sex diebus in Ovi speciem semina conglobat*; subindē verò ne quis ipsi exprobet, id per transennam à se visum, rursus inculcat *conceptum omnem in Ovi speciem coalescere atque conglobari.*

48. Ipsissimis illis miraculorum temporibus in eandem propemodum sententiam suos lectores impulit vir acuti admodum

¹ Julium nempe Cæsarem Arantium, cujus opera *de humano fœtu*, tertium licet recusa, passim desiderantur.

^m *Pisis* enim *Peripateticas* suas quæstiones, quibus hodie fruimur, Andreas Cæsalpinus movit atque discussit.

ⁿ Embryonicam quippe tabellam è monimentis *Hippocrateis* eruit & repetita politione retractat.

^o Levinium scilicet Lemnium *de miraculis occultis naturæ* scriptorem luculentum.

dum ingenii cum in ruspandis naturæ secretis, tum in obscurioribus elucidandis veterum ænigmatis p. Is ergo mirificus naturæ vestigator & interpret rem universam intimius penetrat & enodatus proponit. Pullum quippe ex Ovi albore format & luteo nutrit: foetum deinceps humanum è semine fingit, tanquam ex albumine; & menstruo fovet ac enutrit, tanquam vitello.

49. Eadem insuper ætate vir acutissimus alter & Analogismo^q potens in trium deinceps Cæsarum Aula, conceptum nobis informen ac irritum, de magni præceptoris^r mente, ad Ovi subventanei similitudinem effingit.

50. Istis ideis atque præceptis mens intenta relaxationem cogitavit. Romam itaque secessi Gallulam^s, ubi maximum Hippocratis atque Galeni elucidatorem atque paraphrasten sedulus colui^t. Is autem, amicissima manu^v sibi traditum embryonem, tuniculâ, Ovi decorticati pelliculæ simili, tam industriè atque concinnè clusit, ut per mediam illam liquor inclusus pelluxerit.

51. Arelatê desertâ magnis itineribus Lovanium contendit, ubi Medici Goudani^w dum uterer necessitudine juncta semina vidi panniculo conclusa velut Ovi speciem.

52.

p Joh. est Gorraeus, Medicarum Definitionum Auctor, qui Hippocratem de genitura, ac etiam de natura pueri, Latinitate donavit, atque commentariis illustravit.

q Joh. est Crato, qui Galenicâ fortunâ, hîc n. 68. trifariâ Cæsareus Ap'xiare^q est; Ferdinandi scilicet primi; Maximiliani secundi; & Rudolphi secundi. Is autem in fronte Tomi sui septimi Analogismum inscripsit, è quo verba isthæc mutuati sumus.

r Galeni scilicet, cujus est sectator assiduus.

s Arelatas esse ex articulo sequenti liquidè patet.

t Franciscus est Valleriola, Arelatensis, qui Hippocratem atque Galenum in locos communes fideliter digessit, & apertius explanavit.

v Hippocratea nimirum, quam ubique & peramanter exosculatur.

w Balduini nempe Ronssiei, Goudæ quidem Practici, sed cujus libellus de hominis primordiis, Lovanii primordia duxit.

52. E Lovaniensi Musarum sede in *Complutensem* perre^{ct}urus surrexi & in Professoris emeriti x sinum istæc effudi. Sed protinùs ille parentum semina menti meæ subjecit intra sex dierum spatium folliculò clausa & intùs pellucentia, velut per interius Ovi putamen.

53. Quum hæc aliquando narrarem *Tigurino* tonsori *Fulvori* experiundi gratiâ num his à me visis obfisteret, assensusque suos firmè sustineret, virum expertus sum jam expertum genitale semen uterò receptum & calore fotum in coaguli vel Ovi formam abire.

54. Illam propemodum mentem acutissimus ille *Piscium* z *perscrutator* foverat: Post scrutinium enim sedulum rotundè a profert in ipsis abyssis oceani non omnes Ovi-paros, sed quosdam viviparos esse pisces, quique sua priùs Ova in utero concipiant, sicut in terrestribus vivipara b.

55. Ab istis quoque dogmatis procul non abfuit Galliarum Ciceronianus Hippocrates, cujus acumen perindè miror atque doctrinam c. Is quippe dum ingenii acie abstrusiora naturæ secreta pervadit & reconditiora veterum placita suis è tenebris eruit, Ovum nobis, non ex oceani profundis, sed ex ab-

x Christophorus enim A Vega in Acad. *Complutensi* — — —
Emeritos Musis & Phœbo tradidit annos.

y Rufus est ille Jacobus, *Tiguri* Chirurgus, & *Tiguri* scriptor de conceptu & generatione hominis.

z Omnibuslippis & tonsoribus luculenter patet Gulielmum Rondeletium, luculentissimum de piscibus scriptorem, hic digito monstrari.

a Id adverbii Rabelæfiana scurrilitas mihi suggestit. In Rondeletio quippe, corpore parvo & obeso, Rabelæsius, Monspelii Collega Professor, nomen & omen deprehendens, *Rondibilem* illum atque *Rotundum* vocitabat. Huic uni, quæsumus, aberrationi ludicræ venia sit.

b Vid. n. 69.

c Vel ipsi putidæ naris homines *Fernelium* hic odorantur.

abyſſo Stagiriticæ doctrinæ ^d, prolificum in medio ponit, *cujus luteum mulieris menſtruo; candidum verò terrenæ ſeminis ſubſtantiæ proportionē reſpondeat.*

56. Mente mea ſic obfirmata ad ipſum Cæſarem quintum convolaſi ut Aulam ejus grata novitate permoverem: Sed mea ſpes omnis continuo decolavit. Mihi quippe Cæſaris Αἰχλατῆς ^e foetuum Iconas, toti Aulæ notiſſimas, indicavit, ubi medium involucrum embryonem, *quæſi Ovum in medio cingit.*

Immò, portento quodam me perculit. Hydropicæ nimirum teſtem dextrum mihi patefecit, glandulis reſertum novem, decemve, anſerum quæſi, aut ſtruthiocamelorum potiùs ^f Ova, uni ineſſent membranæ; ſingulasque Ovorum albo non abſimili, aut paulò craſſiore oppletas.

57. Obſtupui ſteteruntque comæ ^g: ſed, animis collectis, à peritioribus inquiſivi, quî poſſem teſticularum alborem illum enormen ^h à capite arceſſere. Mihi reſponſum eſt, à populari meo, cui nomen eſt à Rupe ⁱ, *è vaſis uteri genitalem humorem craſſum, album, Ovi albori ſimilem, intùs colligi ad conceptum; ſicut in Ovis; quod verò candidum eſt ac luteum à fœmina prodire, ſemine maris tantum conſtituente.*

58. Ne mei conterranei ſtarem unica fide ad *Ferrarienſem* adivi,

^d Quod enim promulgat Fernelius *Ariſtotelicum* eſt, è Lib. III. de Gen. An. Cap. I.

^e Meritiſſimus nimirum Andreas Veſalius, cujus fata ſuprema Solonis dicto reſpondent, de nemine ante obitum felici. Idem quippe Veſalius, qui inter tot aulicos, & in tanti Cæſaris aula ſplenderat, obſcurè nunc, & inter homines feros, ac in tuguriolo, vita cedit. Verum, iteratò divagor, uti pag. 609. n. 54. nec peccatum iteratione mollitur, ſed iteratam veniam expoſcit.

^f Hic ruſſum eſt de Ovis intra teſticulos idea, ſed nequaquam ſana ſicuti n. 30

^g Viſis nimirum tot monſtrificis Veſalianis Ovis.

^h Ibid. à Veſalio designatum, n. 56.

ⁱ Gallus eſt Nicolaus, cui cognomen *Rupis* eſt; aliàs Nicolas de la Roche, quî hîc univerſè Alex. Benedicti exſcriptorem ſeſe geſſit, uti liquebit è n. 62.

adivi, qui *Mufis* ^k est in deliciis. Is autem Apollinis ^l decretò sancivit *conceptum recentem Ovo similem esse, cui putamen aufertur, membrana interiori relicta.*

59. Quò firmiùs autem id facti duorum testium ore apud me constaret, *Ferrariâ* pedem non dimovi, quin seniore *alte-*
rum compellaverim Medicum singulari Bonitate^m præditum.
Judicium Collegæ sui confestim ille ratum habuit, mihi comprobando *maris semen in genitalis alboris medio glomerari, atque tali folliculo receptaculoque claudi, quale in Ovo ab extima testa.*

60. Quoniam animus veritatis avidus nusquam expletur, huc & illuc sollicitè cursum, illius confirmandæ gratiâ. Sic igitur ab Italia me subduxi, ac uni *Jasoni* ⁿ adhæsi, qui me aurei dogmatis, omni vellere pretiosioris, participem tedit, *seminalis scilicet colliquamenti motum non cessare, donec folliculo circumdetur & convestiatur membrana tam tenui, qualis ab exteriore testa in Ovo clauditur.*

61. Huic dogmati grave pondus accessit ex *Antiquariogra-*
vissimo ^o, cujus laudes ingenii culpâ non deteram; sed cujus verba non rescindam; nam *Medica* ^p sunt & meam spartam exor-
nant.

^k Imò, is ipse *Musa* dicitur, nam *Antonius* est *Musa*, qui tot literis, totque gratiis ita diffuit, ut illius Medici *Ferrariensis* ore *Musas* eloqui dejerem.

^l Hippocratis saltem, qui suam originem ab Apolline repetit, & quem *Musa* noster hic exscribit.

^m Isti quippe *Ludovico*, *Ferrariensi*, cognomentum est *Bonacio-*
lo. Relata itaque verba *Ludovici* sunt *Bonacioli*.

ⁿ Non illi certè *Pagazæo*, quem tot *Argonautica* celebrant; sed *Ziriczæo de Uteris* scriptori, quem à pratis insigniunt, & *Jasone Pratensem* idcirco vocitant.

^o *Ludovicus Cœlius* est, *Rhodiginus*, qui *Eunapio spirans* quædam foret *bibliotheca*, & *museum ambulans*? mihi verò *Literarum Oceanus* est.

^p *Medica* quippe nisi forent, decretis meis adversarer, quibus ad unius Apollinis cœlum me restrinxi, citra quàm avolem in æthera *Minervæ*,

nant. Illi ergo *conceptus lac est, folliculo genitivo circumjecto, ex membrana tam tenui, qualis in Ovo ab exteriori cluditur testa.*

Immò, Literator ille maximus perdocte suspicatur *Ovula citra coitum, libidinis imaginatione concipi, ac molam in foeminis producere, vitæ ineptam, quod agens principium è maris seminio non affuerit.*

62. Eadem ætate vir summus alter & undique mihi *Benedictus* q semen vulgavit *imperfectum esse velut album in Ovis sub-ventaneis.*

Cervæ deinceps *binnulum* oculis omnium subjecit, *in medio humoris limpidi, velut Ovi candido, digitali longitudine pendentem* r.

Nos universe præterea docuit *genitalem humorem crassum & album, ac Ovorum albori similem, in utero congeri ad conceptum.*

Maris insuper *semen in medio genitalis foeminei alboris colligi, ut generandi potestatem in universam massam diffundat.*

Cervinum rursus nobis ante oculos statuit *binnulum digiti longitudine, in medio humore albo atque lento, Ovi anserini magnitudine, pependisse sublimem* r.

63. Hujusce viri *civis & æmulus* doctrinam de humano conceptu è *fimiis & porcis* primùm desumit v: secundùm verò ab *Ovis gallinæ substratis*: tertium denique ab *embryonibus fluxis.*

Illo

q Alexander est Veronensis, qui *Benedicti* cognomine gaudet, cujusque recordatio, præ singulari doctrina & industria viri, *Benedicta* nobis est atque jucunda.

r Hic certè *Benedictus* noster naturam ipsam exsculpit, & nepotibus contemplandam exhibet.

s Nemo rursus tam felix naturæ penetralia subit, quàm hic Alexander. Videtis periochen XXX. in Syst. de foetu.

t En iterum imago ad naturam efficta.

v Veronensis est alter æmulo studio naturæ sedulus indagator, cui nomen est Gabriel de Zerbis, & cujus experimenta atque scrutinia passim admiror.

Illo itaque tripode fultus vir ille *volubiliū Ovorum* firmissimus *stator*, conceptum humanum 1°. *Ovalem* edit; illum 2°. pari necessitate interiori tunica vestit ac *Ovum nuper natum* interiori suo *panniculo* munitur. Nobis tandem embryones profert tunica clufos in similitudinem *Ovi*, quod suis exterioribus nudatum corticibus, interiori operimento tantum vestitur.

64. Jam verò istæc de *Ovis* doctrina, quasi per *Ovata Agrippæ Opera* w sese diffunderet in *Circum*, Italiae finibus nondum excessit, nam *Patavii* famigeratur ab admirandæ scientiæ viro x, quem ipsa invidia, *Galen*i y infortunio, γήνηται τε καὶ μάγνῃ, magum atque vatem traduxit.

Vir igitur ille, quo præditus est animo acri naturæ mysteria penetrat & *spumans in utero semen* animi contemplatur acie, *pellicula tali circumdari, qualis Ovi existit interior*.

Immò, bis rursus inculcat conceptum recentem *pellicula*, more *albumis Ovi*, contineri z.

65. Eandem plane *Physicam* magnus ille *scriptor*, quem mea *bibliotheca non sustinet* a, me perdocuit. Illius itaque viri verba mea faciam, utpote quæ sint, ab illo *Sacris* addicto viro, ex ipsius *Medicinæ Sacratio* deprompta. Quid enim nobis, primitus in *Ovo* cretis, fotis atque nutritis, sacratius est, quàm addiscere quâ simus origine nati? *Omnia* scilicet *animalia*, atque adeò nos ipsos, ex humiditate in tela existente generari. *Sperma* quippe cadens in *matricem*, antequam figuretur simile est humiditati *Ovi* in tela contentæ & contextæ ex filis. Nam,

w Apud *Dion. Cass.* in *Cæs. Octav.*

x *Petro* scilicet *Aponensi*, *Patavino*, quem animi dotibus præcellentissimum magiæ insimularunt.

y Utî ratur habeo ex ipsius *Galen*i querimoniisne dicam, an jaetantia? *Lib. de præcogn. ad Epigen.* & *comm. 3. in progn. Hipp.* ac *Lib. 2. de febr. differ. nec-non Lib. 10. de simpl. medic. facult.*

z Et isthæc profectò *Petri Aponensis* verba naturam ipsam exprimunt ad unguem,

a *Albertus* est ille *Magnus*, *Ratisbonensis* *Episcopus*, & ingentium voluminum auctor, quæ commodata duntaxat mihi sunt.

Nam, in ipso coitu sperma viri attrahit sibi humorem mulieris & rotundatur super ipsum, sicut rotundatur sperma galli in albumen Ovi.

66. Ex eodem isto naturæ fonte celeberrimus ille Herodiani infanticidii, à Josepho prætermisſi, memorator^b, principia ſua hauſit, quibus me certioſorem fecit ſemine ſemel intra formandi hominis monetam collocato, hoc primùm artificem naturam moliri, ut die ſeptimo folliculum circumdet humori ex membrana tam tenui, qualis in Ovo ab exteriori teſta clauditur.

67. Jam verò, ſicut ab Adamo creto naturæ liber unicuſ eſt, ità & omnibus idem ille ſemper patuit, ſemperque patebit, ut ſeri quoque nepotes ſtudio quondam ſeſe exerceant illo, quo ſeſe exercuit induſtrius illæ Medicus Pergamenus, & Juliani Apoſtatae ad imperium evektor^c. Vir quippe ſagax ille, quâ polluit mentis vi, ad quendam penetravit in utero globum, inſtar Ovi, è ſeminibus muſdiſſimo ſanguine menſtruo permixtis.

68. Virum autem illum, induſtrium licet atque ſagacem, multis paraſangis præceſſit Pergamenus alter, Græca Romanaque Praxi undique clarus, ac trium deinceps Imperatorum d Aρχιατeς. Lynceus ſiquidem ille Græciæ ac Italiæ Medicus, non ſolùm crevit ἐν τοῖς πεζοῖς ζώοις ὡς τὴν τῆς μύλης κύνησιν, conceptum falſum in pedeftribus analogum Ovo; ἀλλὰ ἔκταίαν γονίῳ ἐκπεσῶσιν τῷ τῶν ὠῶν εἰκαδέντι χιτῶνι, ſed & ſexti diei genituram excidentem Ovorum pelliculæ ſimilem eſſe.

69. Lynceis porrò Pergamenis illis uni & alteri lucidiſſimam faciem prætulit magnus ille naturæ genius, magnique victoris & totum ſpirantis terrarum orbem magnus olim educator^e. Apud illum ſiquidem legere eſt ὅσα δύραζε ζωοποιεῖ ἐν αὐ-

^b Vel ipſi ſacris Initiati iſtis feſtinè Macrobiū odorantur.

^c Iſthæc Oribasio competunt, ex Eunapii fide, quo familiari uſus eſt Oribasius.

^d Galenus eſt Pergami Præcticus atque Romæ, ubi primas tenuit apud Marcum Aurel. & ejus fratrem, Commodum atque Severum.

^e Nemo prorſus in Literis ità hoſpes eſt, ut hic Ariſtotelem non deprehendat, Alexandri Magni Præceptorem.

αὐτοῖς ὡς περὶ τὸ πρῶτον, *omnia vivipera Ova prius in se parere;*
καὶ ὅτως τὸ ζῶον ἐκ τῶς γίνεσθαι ἐν τῇ θήλῃ atque ita ex Ovo in-
tra foeminam animal configurari.

Exinde tandem est ut Philosophus idem conceptum recen-
tem exprimat οἶον ὠὸν ἐν ὑμένι περιεχόμενον, ἀφαιρεθέντ' τῇ
ὀστέῳ, *velut Ovum pellicula contentum, putamine detracto.*

70. Illi autem ipsi lucidissimo Phosphoro unus Hippocra-
tes clarissime praeluxit. Libellum enim de *natura pueri* Ga-
lenus atque Cæsalpinus immeritò suspicantur esse vel Polybi,
Hippocratis generi; vel Alcmaëonis, Pythagoræ discipuli.
Nam Hippocrates ipse libellum illum animi sui genuinum es-
se foetum *bis* f inculcat *Lib. 1º. περὶ Γυναικείων.*

Hippocrates est ergo, qui primus omnium vitæ primor-
dia scrutaturus, ὡς εἰκοσὶν ἢ καὶ πλείονα &c. *Ova vel viginti,*
vel plura gallinis substravit, ut incrementa pulli fideliter disce-
ret, *Ovorum scilicet uno singulis diebus subducto, decorticato &*
inspecto.

Secundum verò, is ipsissimus est naturæ scrutator, qui
primus omnium foetus humani germen cum pullorum in Ovo
germine comparavit, nam ex Ovis incubatis & apertis, ὁρίθ' &
φύσιν ξυμβάλλει τῇ τῷ ἀνθρώπῳ φύσει *volucrum ortus cum hominis*
origine confert.

Tertium, is idem est oculatissimus operum naturæ con-
templator, qui primitus conceptum omnem pelliculâ clausit:
observante siquidem Hippocrate τῇ γονῇ θερμαινομένη καὶ
φυσωμένη πάσῃ ὑμνῷ ἔξωθεν περιγίνεται, *omni genitura calefactæ*
atque tumefactæ tunica circumcrescit.

Quartum is idem est perspicacissimus naturæ secretorum
My-

f Galenum reverà miror, Hippocratis cultorem atque commen-
torem isthæc loca duo tam oscitanter legisse, ut in *lib. de form. fæ-*
tus, hæsitet omnino Hippocratisne, vel Polybi sit iste libellus de
natura pueri? Is interim Galenus *Comm. in Aphor. & in lib. de Sem.*
atque de *facult. natur.* sententiam revocat & Hippocratis genium hic
agnoscit.

Myſta, qui ſecretius alterum arcanum nobis evulgat, genituram ſcilicet illam, folliculô cluſam, *σφογγύλω εἶναι*, *rotundam*, vel *Ovatam* eſſe.

Quintò demùm, ejuſdem naturæ humanæ Genius eſt idem, qui primùm recentes embryones, pellucidis aquis innatantes, *cum Ovis crudis, decorticatis atque perlucetibus* contulerit. Genituram quippe ſex dierum, à ſe viſam, nobis repræſentat, *οἶλω εἶπερ ὡς ὠμῶς &c.* *inſtar Ovi crudi*, putamine nudi, *intra cujus pelliculam interiorem humidum interius perluceat.*

Talia ſunt proſectò noſtræ divinæ animationis e concreto in *Ovulo* ſemine primordia. Nihil igitur homo primitus eſt, quàm ſpumantis libidinis deſpumata in *Ovulo* gutta g, & lacteo candore in illius *Ovuli* medio concreta atque coagulata: nam ipſiſſimus *Jobi* Deus illam inibi *πρωτὶ ἰσα πρῶ καſεο ſimilem coagulat* h.

Coagulum ergo humanæ compagis penitus eſt cœleſte. Divino itaque veluti ſpiritu *Hippocrates* afflatus id coaguli cœleſtis admiranda climace ſua de cœlis in terras demifit. Ipſi quippe ſemina parentum *πρωτον μὲν μίſγεται ὁμῶς καὶ ἀθροίζεται καὶ παχύνεται*, *primùm quidem miſcentur inſimul, deindè verò, coguntur atque congregantur in unum, ac ſubindè condensantur atque concreſcunt.* Immò, ut alibi loquitur, *ξυμπήγνυται, compinguntur atque coagmentantur.*

Jam verò, quum primævæ noſtræ concretionis atque coagmentationis in *Ovo Septuaginta* nobis fidiffimi ſuppetant *Interpretes* i, ipſis certe oculatis & in Arte ſua peritis, *Propbanis* licèt, fides eſt adhibenda. Sed econtrariò neotericis aliquot occæcatis plane & naturæ ſecretorum inexpertis, noſtrorum interim *Ovulorum* pro virili contritoribus, fides omnis detrahenda venit. Hymnis deinceps, Divini *Pſaltæ*, optimus ille

g Vid. Syſt. mei, de hum. foetu. periochen 30.

h *Job. Cap. x. v. 10.*

i Vid. hic pag. 615. n°.

ille atque potentissimus, sapientissimusque generis humani
plastes de generatione in generationem celebrandus est.

Isthæc interim recolito, *Studiose Lector*, ut iudex in me
sed eas num meritò, vel immerito, Asinina docentes me tra-
ducant anilia docentem, quòd ævi prisci dogmata, *ore pri-
vato publicoque*, in genuinos auctores refundam. Sed esto,
anilia mea cum aliorum asininis componantur! Consequens
est ut quanti asino præstat anus, tantidem anilia mea præ-
stent asininis.

F I N I S.

CAROLI DRELINCURTII,
DE
FOEMINARUM OVIS

ΕΥΡÆ ΣΕΚΥΝΔÆ.

Οὐδὲν ζώων γένος ἄμοιρόν ἐστι τῆς ἐξ
ὧς γενέσεως.

*Nullum animalium genus exors est originis
ab Ovo.*

Plut. Sympos. II. Quæst. III.

Τὰ δὲ ἐν
αὐτοῖς ζωοτοκῶντα, τρόπον τινὰ μὲν τὸ σύστημα, τὸ ἐξ
ἀρχῆς, ὠρείδες γίνεται. Περιέχεται γὰρ τὸ ὑγρὸν
ὑμένι λεπτῷ, καθάπερ ἂν εἴ τις ἀφέλῃ τὸ
ὧν ὄστρον.

*Quæ verò intra se pariunt animal iis, post concre-
tionem, quæ initiô fit, velut Oviforme quid-
dam producitur: Humor enim tenui mem-
branâ haud secûs concluditur, ac
si quis testam Ovis detraxerit †.*

† Aristot. Lib. de Gen. Anim. III. Cap. IX. & Hist.
Anim. Lib. VII. Cap. VII.

P R Æ F A T I O.

Modestiae gratiâ, ne meis discipulis dictata dictaturam saperent, quædam sensa mea, problematicè, super fœminarum Ovis expressi. Ipsa deinceps qualiter erant tecta atque privata, taliter nudavi & edidi, atque ita judicium sincerum, nec meis ideis anticipatum, singulis concessi: aliundè verò auscultator sedi, varias de meis problematis percepturus hominum menteis.

Verùm à temporibus illis, quæstionibus obruor; quisque nimirum scire avet quid de unoquoque problemate sententiam. Quùm igitur mihi grave sit tot privata explere desideria, quieti meæ consultius esse duxi ipsissima mea super Ovulis cogitata & experta haud dubitanter, sed affirmativè recudere, citra quàm velim ut ullus in mea verba juret.

CAROLUS DRELINCURTIUS
DE
SEMINE MULIEBRI INTUS

& extra

Seminarium, sive de foemineis Ovis vel in Ovario, vel extra.

I. **F**oeminarum Ova spermaticis arteriis, *masculorum testium adinstar*, nequaquam penetrantur.

II. Nec nervulis illa, *virilium testiculorum more*, nec lymphaticis vasis irrigantur.

III. Pelliculis autem geminatis singula constant Ovula.

IV. Nec geminum interim alborem, neque chalazas, præse ferunt; sed lympham uniformem, chalazas verò nullas habent.

V. Ova in Ovario dubium semper numerum efficiunt; nam licet in cadaverosis hujus vel illius testibus, à septenis v. g. ad duodena numero contendant, ità certe conjicere est in hac vel in illa spirante foemina, numero variare, prout foemina nimirum vel sana est, vel ægra; vel casta, vel Venerea; vel vacua, vel gravida.

VI. Ovarii quodlibet Ovum prout ætate atque maturitate & nido strictiori vel laxiori aliud ab alio discrepat, ità molecula sua varium atque varium est.

VII. Ova in Ovario nequaquam racemosa sunt, sibi que contigua, sed nidulis quæque discreta atque sejuncta.

VIII. Ova in Ovario semper, *cœu matrice sua*, succrescunt; nec unquam alibi formata in Ovarium, *cœu in conceptaculum*, comportantur.

IX. Ova in Ovario formata nusquam inibi laxa atque volubilia, sed cellulis constricta atque pediculis firmata & in plenam usque maturitatem inibi quieta atque nutrita.

X. Ovorum nidis vel siccioribus atque strictis; vel humentioribus atque laxis, Ova maturescere nequeunt; sed, vel ariditate & angustia marcescunt; vel madore laxiora diffuunt.

XI. Ova in utero foecundanda, integra semper ex Ovario suo prorumpunt. Ubi verò tunicis illorum vel crepantibus, vel rarefactis, liquor ab ipsis vel effluit, vel exudat, irrita fiunt.

XII. Sicuti verò fructus plenè maturi, & sua sponte decidi, ne gry quidem succi dimittunt, ità certè maturatis Ovulis nostris, & integris ab Ovario sejunctis, ne hilum quidem vel sanguinis, vel lymphæ ex Ovorum pediculis stillat. Illorum enim petioli perindè stringuntur atque solidescunt ac in vitellis Ovorum obtinet, dùm è vitellario in suum infundibulum contruduntur.

XIII. Integri rursus Ovorum isti globuli incremento suo strictiores illos crassæ compactæque communis sibi tunicæ porulos sensim ac sine sensu ità diducunt ut perruptis illis sese è testiculorum custodia in libertatem asserant. Accedit insuper niduli fibrosi virtus adjutrix, quæ Ovulis est extrinseca; atque sic vinculis levantur & carcere laxantur.

XIV. Istæc autem Ovula è carcere sic emissâ nequaquam evagantur, sed in expassas, sibi que appressas tubarum oras determinatè pelluntur; seque præsentè vel ipsa Venere, vel ejus saltem aliquo phantasmate diurno, nocturnove.

XV. Nec interim omnia perindè vel unius duntaxat, vel utriusque simul Ovarii Ova, hoc vel illo Venereæ voluptatis momento tumultuariè determinantur ad exitum; sed matura solùm, & ordine quodam suo, Ovarium deferunt, residuis immaturis aliis, seriatim deinceps erupturis.

XVI. Ovorum porrò maturitas illa, atque determinatio ad egressum ex Ovario, repetenda venit ab Ovorum ætate

atque mole; ab ariditate pediculorum quibus nutriuntur; & à varia denique atque varia conditione cùm involucri Ovalis communis, tum præsertim Ovulorum fibrosi carnosique niduli.

XVII. Mirificus autem egressorum Ovulorum albor, *spiritu licèt genitali maris in utero perfundatur atque colliquetur*, nequaquam genitivus est, sed embryonis duntaxat, *in illo albore medio de semine paterno suscitati*, verè nutritius.

XVIII. Nullus igitur humanus embryo ex Ovo generatur; sed omnis interim ille, perpetua & irrevocabili lege, *in Ovulo* conformatur.

XIX. Ova diuturniori sua in Ovario mora teterrime putrescunt & mille tædiis miscellas foeminas implicant.

XX. Eadem insuper Ovula vel periodice, vel erraticè, in Ovario suo turgescunt; suoque commoto liquore Venerem omnino stimulant, in foeminis præsertim sero falsiori & auctiori, *atque adeò salaciore*, scatentibus.

XXI. Istæ etiam Ovula, *intestino suo particularum tumultu*, sopitarum menteis Venereis ludibriis quandoque demulcent, mulcibrique pollutione, *citra viri congressum*, excluduntur.

XXII. Maturata in testiculis Ovula, perennique succo viscerum irrigua, embryonem inibi, *non autem in utero*, nutrent, si modò spiritu viri prolifico ibidem embryonarentur. Spiritum autem genitivum illum tam altè confurgere rationi & experientiæ repugnat.

XXIII. Nequaquam porrò dubitare est quin Ova, suum Ovarium egressa, a tubarum faucibus quandoque devient, atque sic vel integra, vel crepantia trudentur in obvium sibi abdominis alveum, quem ærumnis sexcentis afficiant.

XXIV. Alias verò globulus Ovulorum integer, vel etiam liquor ex ipsis elisus, patulas sibi tubarum fauces rectè subit, citrà quàm aliò deflectat.

XXV. Sed istæc Ovula, Ovulorumve liquor, tubarum faucibus illis excepta, tubarum deinceps angustis atque glutine,

tine, *præsertim proximè uterum*, ità quandoque stringuntur ut in illo visco damnosè prorsus inhærescant.

XXVI. Ovula tamen vulgò strictissimas illas, *proxime uterum*, tubarum angustias, *naturaliter parcè viscatas*, eluctantur, & se in uteri fundum integra devolvunt.

XXVII. Jam verò dum volubilia isthæc Ovula peristaltico tubarum motu ulteriùs atque ulteriùs volutantur & in uteri fundum usque rotantur, fatius est longè ut virile semen ibi præveniant atque præoccupent, quàm si a virili semine inibi præveniantur & occupentur. Sed fatius est adhuc ut neutrum semen præ altero mittatur: ità quippe citiùs atque feliciùs, & uno velutì maris & foeminæ conflictu, Veneris illæ suscitantur stricturæ, quibus homines formantur atque splendent. Tunc enim reapse felix est mariti & uxoris illa lucta, quæ ardore mutuo vivaces istas in familia scintillas excudit, quas ipse Deus flamma cœlesti fovet atque perpetuat.

XXVIII. Istæc igitur Ovula in uterum usque nequaquam demittuntur vel ut ipsum titillante sua per tubarum flexus devolutione mulceant; vel ut vaginam ejus salivoso madore lubricent, ne mutone subacta dolitet aridior; sed ut masculum germen excipiat embryonem, *mascula virtute cretum*, concludat, sustentet atque nutriat.

XXIX. E dictis itaque liquet in uterum usque Ovula volutari, paterni germinis ergò. Masculum enim semen alibi quam in utero satum, vitaliter nunquam *egerminat*, foetus quippe suos in vitales auras nusquam *egerit*, sed in ipso germinationis & accretionis alieno solo suffocat, citra lucis usuram.

XXX. Verùm istæc Ovula uteri cavo suscepta & inibi recens embryonata, necdum utero vel glutinata vel radicata, facili admodum negotio in pudoris sinum provolvuntur, & prolis futuræ spem præmaturè rescindunt. Id autem in utero præprimis obtingit vel mucoribus lubrico; vel Veneris cœstro saliciori, petulantiusque subactò; vel quovis demum

cor-

corporis aut animæ incondito motu irrequietiori.

XXXI. Ovula demùm isthæc tenellula, testarumque nescia, etsi ex utero nusquam præcipitentur integra, strictiori tamen abdominis pressu colliduntur aliquando conquassanturque. Id verò præsertim obvium est in agili saltatriceque matercula, cujus uterus singulatim & arctior est & partionis inexpertus, atque adeò dilatationis impatiens & contractionis amans, quò sua perfringat & elidat Ovula. Sed istorum *effluxuum* altior speculatio alterius indaginis prorsus est.

Homo est & qui est futurus: Etiam fructus omnis jam in semine est.

Tertull. in Apologet. Cap. ix.

Etiam in Ovo gallinæ compressæ pullus est.

Etiam in Ovo fœmineo, germine virili intra uterum fœto, homo est, juxta System. mei de fœtu, humano periochen xxx.

F I N I S.

P A R E R G A

super iisdem Ovis.

I. **N**ostrorum Ovulorum congeries nidulis conclusa, veloque obducta communi, testiculos foemineos constituit, ab *Harveo* atque *Hofmanno* perperam infamatos, ceu globulos usu cassos, ac in mediis foeminæ spirantis ilibus cadaverosos.

II. In ilibus autem illi conduntur, non quidem ullius nativi frigoris depellendi gratiâ, sed ut faucibus uterinis, *sive tubis*, illorum Ovula sorbeantur utrinque ad embryonum in utero fabricam, natationem & alituram.

III. Tot deinceps Ovula non unica duntaxat vesicularum aquosarum denominatione, sed ipsâ Ovorum ideâ Majoribus nostris innôtuere.

IV. Illarum porrò liquor, qui secantis in faciem profilit, omninò sustinet *Orphei* atque *Thaletis* elementô, *aquâ nimirum*, sed *fervente*, coagulari.

V. Mirificus insuper liquor idem genuinum nostrum nutrimentum, decantatissimumque *primigenium humidum* meritò constituit. Id enim alio atque alio succedaneo haud secus in nobis perennat, & pro eodem habendum est, ac fluminis undæ fluvium perpetuant eundem.

VI. Pariter certè masculus in eodem Ovulo spiritus ille genitalis, qui *saliente puncto sese prodit*, germanum est nostrum celebratissimumque *calidum innatum*. Id enim à primo vitæ puncto ad ultimum, fomite suo jugi perindè durat idem, ac lucernæ v. g. flammula perdurat ævum & eadem audit.

VII. Ludicrum est verò in Ovulis velle ex Ovario dextro propulsis *mares*, è sinistro autem divulsis *foeminas* procreari.

VIII. Sed elegantiarum & ingenii plenum est Ovula scri-

psisse, jure meritoque *inter animal & non-animal ambigere.*

IX. Sic curiositatis est multæ & sempiterna hominum memoria dignissimum, *Ovula bina*, fœmineo partu exclusa, fuisse *gallinaceis tam similia, quam Ovum Ovo*; sicuti Norwegiæ monimenta testantur.

X. Ovulum autem quodcunque unicum est, id prorsus *uniparum* est, nec unquam *multiparum*, nisi monstrificè, hoc est, in *Ovulo quovis* quivis cuditur embryo; in *Ovulis* verò multis multi pariter concrefcunt embryones; nec bini unquam, vel terni eodem Ovulo concluduntur, quin vel pectore v. g. vel abdomine monstrosi cohæreant.

XI. Nostros itaque singulares exortus in Ovula varia atque varia regerimus, in quæ quidem *Clar. Diemberbroeckius* tela sua contorquet, *quò confodiat illa*, sed pistillo retusiora sunt, omnia ad unum.

XII. Sic tandem obstipi capitis est, & tereti cervice reflexi, judicium suum de fœmineo partu Oviformi, cum *O-lao Wormio*, ad dæmonis astus flexisse; quasi nempe dæmon, nobis impositurus, fœminis Ova supponeret.

Si Dæmones Socratici *Wormium* afflassent nequaquam ille secum reputasset fœminarum Ova dæmonum fraudibus *Lucinæ* subjici, & Diis iratis, genioque sinistro fœminas *Oviparas* esse. Nam quotquot propitio Numine Summo, genioque felici spiramus in terris, non diabolica, certe, sed Divina sumus Ovulorum progenies.

F I N I S.

CAROLI DRELINCURTHII
APPENDIX
DE
UTERO.

Αἱ ὑτέρας ζῶον ἐπιθυμητικόν ἐστὶ τὸ παδο-
ποιῖας.

Uterus animal est generationis avidum.

Plato in Timæo.

Εν τῇσι λαγόσι τῶν γυναικῶν μέσῃσι ἐγκέεσθαι ἢ μήτρη, σπλάγ-
χνον γυναικῆϊον ἀγχιζαζωῶδες, καὶ ὁμοίον τι ζῶον
ἐν ζώῳ.

*In mediis mulierum ilibus vulva posita est, mu-
liebre viscus animalis fermè naturam
adeptum, & velut animal quod-
dam in animali.*

Aretæus Acutor. II. Cap. XI.

A P P E N D I X

De Utero.

I. **A**n Uterus intra præduras hypogastrii angustias aptiùs quàm intra faciles & laxas reliqui abdominis viscerum culcitrans collocetur?

II. An ad quatuor ille catenas, *ceu furibundum animal in animali*, alligetur? Hoc est, an quatuor ille ligamentis, *ceu funiculis atque loris*, infrænetur, effræni libidinis cæstro ne lasciviat?

III. An ejus ligamenta duo, inferiora dicta, ipsum superiorem suspendant ne procidat, sicuti ferunt? Sine dubio quippe foeminas isti viderunt in obscuro conclavi, sed per tenue foramen radiato, ambulantes inversas. Foeminis enim incedentibus vertice nequit uterus, ligamentis inferioribus, *ceu habenis contentus atque revulsus*, in diaphragma devolvi atque procidere.

IV. An ejus alia ligamenta superiora duo uterum intra suas sedes firmiùs stabiliant, quàm pinnulæ versatiles ædificiorum fundamenta statuminent?

V. An uterus nervosus sit unicè, idque ad majores Veneræ voluptatis illecebras? An verò carneo nervosus existat, quo foetum & arctiùs amplexetur & validiùs enitatur?

VI. An uterus pulposus deprehendatur ne in duriorum ipsum abortivo dolore foetus impingat? An autem, ut pulpamentò suo tum alimoniâ pleniore turgescat, tum incrementis foetus extensioni tutiùs commodiùsque cedat?

VII. An uterus unico foramine sit pervius, *uti Varolius docet*? An autem quaternis ejaculatoriis pertusus, *ut alii volunt*? An verò, præter internæ cervicis ostium, geminis ille conniveat ostiolis, ovulorum ab ovario trajectioni aptis natis?

VIII. An uterus cucurbitulae Medicæ formâ extractus esse verè dicatur? Et an idcirco taliter conformetur ut virile semen eò potentius attrahat? *Uti putant?*

IX. An, rursus, semen illud proliciat uti cervus è profundis cuniculis narium inspirata serpentes allicit? *Uti passim docemur?*

X. An illud denique semen non unicè masculum, sed & foemineum potenter & utrinque rapiat? *Uti Mœbius censet?*

XI. An exterius uteri fundum, *lagenæ vitreae more*, depressum sit atque concavum? *Uti perhibent?* An verò prominulum atque rotundum?

XII. An, insuper, fundum illud contractius, *inque cervicem externam seu vaginam elongatum*, aptè vel ineptè cum lagenularum fundo atque collo comparetur? An verò cervix intercedat altera & interior, quæ conformatione ab exteriori tota discrepet?

XIII. An uterini fundi amplitudo, ad interiorem ejus cervicem usque sensim gracilescens, commoda quidem tutaque sit ad gestationem foetus, sed incommoda & infida ad ejusdem foetus exclusionem?

XIV. An interior isthæc uteri cervix idcirco strictissima sit, ne longiore mutone & enormiter petulco fundum uteri pulposum & sensile Venere dolitet? An verò, ne concredita sibi custodia foetus perfida sit?

XV. An prima incunabula nostra sint in uteri fundo? Hoc est, an fundum illud nostræ conceptionis, nostræque gestationis genuinus locus existat? An verò concipiamur atque gestemur, *more bruto*, in laxis illis atque *cornutis* uteri diverticulis? Fœminæ siquidem, *reclamante licet Clariss. Laurentiô*, cornigenæ atque cornigeræ sunt, cornutæ interim nusquam audiunt; nomen quippe sibi debitum, *furtivâ suâ & diaboli condimento dulciori Venere*, maritis indunt.

XVI. An saltem, ubi gemelliferus uterus est, suos ille gemellos commodiùs longè non perferat atque pariat geminis expansis cornibus illis, quàm strictô sui corporis unicô fundô?

XVII.

xvii. An utero competat *Architectonice*? Hoc est, an mirificæ membrorum compagis technicus ille sit Auctor & industrius artifex atque fabricator? An verò, *ut modò prænotatum est*, embryonis formandi, formatique conceptaculum duntaxat atque proplasma & ovorum incubatorum veluti nidus?

xviii. An non uterus, ad suos illos conceptus formandos, eadem cum cerebro quatuor arteriarum prærogativâ gaudet?

xix. An non uterus, *rursum*, suorum conceptuum ergò, & *unius cerebri concipientis more*, arteriarum quaternarum *lynastomoses* habet?

xx. An isthæc sanguinis uterina vasa in virgine, *perinde ac in puerpera*, crispentur? Et an isthæc crispitudo aliquam, *suis ambagibus*, symbolam conferat vel ad perfectius semen elaborandum, vel ad durabiliorem Veneris titillatum commovendum atque sustinendum? An verò tot isthæc valorum post puerperium gyri atque calamistra, exinde duntaxat uteri latera cingant atque circumplicent, quòd uterus, *foetu prius onustus & unà cum vasis extentus*, sese post partum ad volumen contractius omninò restringat, atque ad eò, vasa prius expansa & extenta reducat & contrahat, ac proindè complicit & in cincinnos cogat elegantes?

xxi. An uterus, post partum, *lochiis* undique diffluat ut sordes ab hospite sibi relictas totus eluat atque repurget? An verò *lochiis* istis foëtus quidem recrementa nulla proturbet uterus, sed purpureum ediverso florem de se fundat? Floribus siquidem arteriarum delibatis atque purpuratis suum alumnum resperfit atque pavit: nunc verò; florum omnium pedunculis partu divulsis, hoc est, *diruptâ uteri vasorum cum acinulis placentæ copula*, sanguineis vasculis uterus undique hiat, atque adeo, sanguine totus tamdiu manat, donec nimirum tot isthæc hiulca vasculorum oscilla, *utero pedetentim contractiori atque contractiori*, strictius atque strictius concludantur ac omninò solidescant.

xxii. An uterus unico partu medius quandoque crepet? Gemellorum verò, ac etiam tergemminorum, extensioni atque gestationi nonimestri sæpiùs reluctetur indemnis?

xxiii. An uterus onere deposito totus voluptate gestiat, novæque proli suscipiendæ totus inhiet? An verò tormina patiatur, prolem ubi peperit, & prole parta Venerem reformidet atque refugiat?

xxiv. An uterus, primogenito fœtu nonimestri vel semel expansus atque spissatus, ad pristinas angustias atque tenuitatem sese unquam revocet?

xxv. An uterus, *distenti ventriculi more*, quò fœtu distentior, eò tenuior? An vero? quò fœturâ turgidior, eò spissior evadat?

xxvi. An uterus in gravida *cotyledonibus* certius protuberet, quàm in vacua geminis scrobiculis sinuetur?

xxvii. An illorum sinuum dextrò mares foveat? Sinistrò autem fœminis incubet?

xxviii. An uterus interior rugosus sit? Et an rugis ille suis semen firmiùs atque tutiùs implicet atque retineat ad conceptionem, quam fœtum ipsum irretiat atque contineat ad partum?

xxix. An uterus Divina sit insimul & luxuriantis naturæ favissa & corporis universi horrida cloaca?

xxx. An uterini fundi foramina duo emissaria sint illius impuritatum? An verò ductus reverà sint frugiferi quippiam in uterum invehentes?

xxxi. An uteri fundum utrinque arteriarum corollam in clitorida demittat? Et, an sertum illud arteriosum, *more tæniarum quibus infantum capita ad humeros firmantur*, uterum confirmet? An verò, clitoride titillata & in lasciviam resoluta, tot illæ arteriolæ, *quæ fundum uteri lambunt*, Veneræ voluptatis blandimenta sint & illices?

xxxii. An onusta uteri navicula Vectorem jucundiùs, an injucundiùs admittat?

xxxiii. An lenilis uterus, *in plethorica*, v. g. sanguinis de-

defectu cùm arescat, tum sterilefcatur?

xxxiv. An matrix puellæ, v. g. *decennis* mater effe queat & ad lunæ recursus perindè florère ac in adultiori?

xxxv. An uterus aliquando frugifer antequam florifer? Hoc est, an fructus suos, *partu vivaci*, quandoque tulerit; menstruis licèt floruerit nusquam?

xxxvi. An uterus in menstruata perindè fermentetur atque turgescat, ac in recens gravidata?

xxxvii. An uterus, *qui ferax est generis humani campus*, molas, monstra atque tophos quandoque gerat?

xxxviii. An uterus prægnans, *salvo quandoque fœtu*, vel periodicè vel erraticè sanguinem ubertim fundere queat?

xxxix. An isthæc sanguinis eruptio vel à vagina vel ab utero scaturiat? Si à vagina, an semper salutaris, an verò lethalis etiam existat? Si ab utero, an propter aliquot acinulos placentulæ ab uteri copula diremptos? An verò, propter ipsius uteri sanguinem impetu & copia chorion sibi respondens ab utero disnectentem & porulis fugientem alienis à placentâ?

xl. An placentâ uterini fundi latera penitùs opplente, *atque ità omnes omninò laterales atque supernos in uterum aditus intercludente*, superfœtatio contingere queat? An verissimè autem, tunc temporis illam obtingere posse contradictionem omnem involvat?

xli. An omnis etiam superfœtatio veniat explodenda dum prægnantis uteri cervix interior tam arctè clauditur ut omne prorsus virile semen excludat? Sed illud sinat vel confestim effluere virtute cassum, vel pedetentim in vaginæ suæ navigularem fossulam vapidum dilabi?

F I N I S.

APPENDIX ALTERA

de Tubis Uteri.

I. **A**n uterinæ tubæ in brutis duntaxat animantibus conspicuæ sint, *uti Laurentius docet*? An ratione verò & experientia in foeminis etiam deprehendantur?

II. An illæ totaliter solidæ & imperviæ, *ut aiunt*? An verò universè cavæ & perviæ sint?

III. An rursus illæ sint partim quidem concavæ atque meabiles? Partim verò compactæ & inviæ, *uti nobis illudere student*?

IV. An uniformes & æqualiter excavatæ? An autem, hinc indè protuberantes atque cellulis extructæ?

V. An suis illæ cellulis Ova non unicè transmittant? Sed & illa quandoque concludant atque conservent? Atque adeo; non solum genuini sint illæ *Ovi-ductus*, sed & verissimi *Ovorum nidi*, sive conceptacula atque promptuaria?

VI. An illæ itaque vel semper, vel nunquam inanes deprehendantur? An verò rejectaneis uterinis aliquando scateant? An potius vel semine effuso, inibique variè alterato atque corrupto; vel integris Ovis quandoque turgescant?

VII. An à testiculis illæ quidem oriantur angustæ? Sed uterum versus pedetentim latefant? An verò, ab uterini fundi lateribus utrinque strictiores existant, sed sensim ampliuntur, dum testiculis proximant?

VIII. An alicubi valvulis intercisæ? An verò liberæ passim atque patentes?

IX. An ipsarum valvulæ ab utero sint averisæ? An autem ad uterum obversæ, An porro Chimæricæ prorsus?

X. An illæ tubæ immobiles semper atque statariæ? An autem aliquando locò mobiles ac errabundæ?

XI. An itaque, vel nervosæ totæ? Vel musculosæ totæ?

An

An autem, partim nervales, partim verò lacertulis instructæ?

xii. An illæ rursus vel semper flaccidæ totæ atque collapsæ? Vel interdum omninò contentæ & expansæ?

xiii. An iterum ergo vel rigidi tubuli more, vel tensorum fidium adinstar, eadem semper rotunditate consistent? An autem aliquando lacertosus suis illæ fibrillis dilatentur atque contrahantur?

xiv. An illarum oræ ab utero distantissimæ atque testiculis proximæ, totæ sint laciniosæ atque lacertosæ? Hoc est, an musculosis illæ fimbriis orbiculatim & universe muniantur? Et an illæ fimbriæ vel ad tubarum foramen? Vel ad ipsarum robur? Vel, *quod rei cardo est*, ad majorem inibi, *quàm in reliquis tubis*, diastolen atque systolen extructæ sint?

xv. An illi supremi tubarum lacertuli uti connexionem, ita communione cum testibus semper careant? An verò cum ipsis aliquando copulentur & semen ab ipsis elidant atque corripiant?

xvi. An integræ tubæ semen illud in gravidis, *perindè ac in vacuis*, in uteri fundum transfundant? An verò, semen illud noxie, vel innoxie tamdiu conservent atque cumulent, donec, *utero partu recluso*, universum illud unà cum lochiis propellant atque repurgent?

xvii. An historiæ, de foetibus in tubis, ceu apocrypha traducendæ veniant insomnia? An autem tubæ certo & indubitanter conceptionis locus aliquoties deprehensæ sint?

xviii. An illæ tubæ foetum intra se conceptum atque formatum & adultum necessariò vel detineant & una cum matre suffocent? Vel in abdomen compellant atque foetum inibi pariter & foetam extinguant?

F I N I S.

P A R E R G A

de Tubis Uteri.

I. **A**n aliformes tubarum latitudines ab *Aretæo* cum *vespertilionum* alis comparentur? *Utî narrant?* An verò cum *navigiorum* velis? Imò, cum *malorum aplustris*? Quid enim aliud sonant τὰ τῆς νηὸς λαίφεα, quàm *navium tænicas* ad *malorum* cacumina volubiles? Nam utî profectò navis illæ tæniolæ è *malorum* fastigiis aura quavis flabellantur & exagitantur; ità prorsus, ad tubarum apices, mirificas vidimus modò lacinias, quæ, *pinnulæ versatilis more*, ad omnem *Veneris* auram impelluntur & quasi volitant.

II. An non interim isthæc similitudo cum alis, *etsi nusquam sit Aretæi*, lepidissima est? Nam præterquam expassas *vespertilionum* alas æmulantur, id insuper præ se ferunt, in *Venere præsertim furtiva*, quæ tota *tenebrarum opus est*, ut noctu longè gratius quam interdiu explicentur atque pro suo modulo volitent.

III. An *scæminei seminis* a testiculis per tubas in uterum via *Veteribus* fuerit incomperta? *Uti scriptitant?* An autem ab *Aëtio* atque *Galeno* & *Hippocrate* non modò calcata, sed & sæpè sæpiùs monstrata? Erecto quippe digito vias illas *Nepotibus* suis sæpissimè commonstrant. Verùm, averfi *Nepotum* à suis *Majoribus* oculi *Aëtianas* illas atque *Galenicas* & *Hippocrateas apophyses uteri*, utrinque sinuosas, quibus *scæmina suum semen in uteri fundum ejaculatur*, ut ad virile perveniat, nusquam attendunt. Nunc ergo defixis in *Græcos* oculis resipiscant omnes & uno confiteantur ore viam istam *Græcorum* primitùs esse, nec unquam ab ipsa visa, magno licèt *aliorum sibi duce*, devient. *Fernelius* quippe, veri rectique tenacissimus aliàs, viam quidem illam *Galenicam* esse mente conspexit, sed reapse ab illa descivit & in errorem deflexit.

IV. An veridicus sit *Clariss. Laurentius* cum suis *scæminei* se-

feminis ejaculatoriis furculo quadruplici fruticantibus? Latio-
re, sed brevior uno, in tubas exporrecto? Strictiore, sed
longiore altero, in vaginam excurrente?

v. An foeminae, vacuae quidem, furculis istis amplioribus,
sed brevioribus, suum semen in uteri fundum ejaculentur?
Prægnantes verò, angustioribus, longioribus aliis in uteri-
nam usque cervicem externam illud idem effundant?

vi. An gravidæ dulcioribus omnino atque diuturnioribus
Venerei titillatûs deliciis & incantamentis idcirco permul-
ceantur, quod in istis sensilibus viarum ambagibus, *in vagi-
nam usque reflexis*, foemineum semen vividius atque diutius
catulliat, atque adeo vividius etiam atque diutiùs titillet at-
que deliniat? In vacuis autem foeminis, quibus iter semi-
nale nec ita angustum, nec ita devium atque flexuosum est,
sed patens atque breve, minores longè brevioresque Venereæ
titillationis illecebræ atque dulcedines excitentur?

vii. An vasorum foemineum semen diversimodè jaculan-
tium quadrifidus ille diremptus *Laurentio* glorianti sit ascri-
bendus? An autem *Varolio*? An verò *Fernelio*? An verè tan-
dem Anatomicorum illi Coryphæo, vetustissimo nimirum
Herophilo?

viii. Sed amabo! An non illius inventi litigium omne de
Junonis est umbra? Illius enim quadrifidi vasis idea umbrati-
lis est omnino atque Chimærica. Quid ergo tot oculatissi-
mis aliàs in Anatome Viri tantam cæcitatem intulit, ut Chi-
mæram non modo viderint atque palparint, sed & visam at-
que palpatam insculpserint æri? Meæ sunt profecto sperma-
ticæ atque hypogastricæ fundi collique matricis in cadave-
ribus arteriæ sanguine cassæ atque contractæ, quas uti can-
dicantes atque crispatas viderunt atque palparunt, ita certè,
quaternas illas sub idea quadrifidi vasis semen ejaculantis deli-
neatas evulgarunt, sed hallucinatione penitus supina ac
omninò cæca atque fallaci. *Videsis quæst. 20. de Uteri cri-
spatis arteriis.*

ix. An itaque, *fictitiis illis Neotericorum Veterumque vas-*
culis

culis rejeētis, tubarum munus nullum erit, nec ampliùs *portitoris* partes sustinebunt, quò *foemineum semen*, à *testiculis in uterum*, foecundè transvehant? *Utì hīc de tubis uteri quæst. 15. & 16. prænotatum est?* An verò eædem illæ uterinæ tubæ testiculorum utrinque firmamenta duntaxat atque columina statuenda sint? An autem ipsius etiam uteri fulcra atque retinacula censenda veniant, illùmque, *ansarum adinstar*, in utramque partem suffulciant ne vacillet, atque adeò, ne alterutrum ile præ altero quandoque prægravet?

x. An illæ demùm tubæ libramenta sint non unius solùm uteri, sed & fætus infimul intra uterum ex umbilico librandi? Vel aliter, an uterini navigii, foetu onusti atque gravati antennæ sint atque suspensoria?

F I N I S.

COROLLARIA

de Humano Fœtu.

i. **F**œtus intra uterum nec fugit, nec respirat, nec vagit.

ii. Ejus interea sanguis circulari motu cietur.

iii. Circulantis ejus foramina cùm *ovale*, tum *rotundum*, qui vel ignorat, vel Neotericis ascribit, is profectò tam in *Physicis*, quàm in *Veterum* placitis hospes est.

iv. Sanguinis illius circumactu meconium, *quod triplicis recrementi amalgama profitemur esse*, in fistulam intestinale deponitur.

v. Id meconii in partionis tempus, decumana obserari porta contendimus.

vi. Intestinorum nihilosecius motum complexûs atque compressûs, seu peristalticum, nequaquam sufflaminamus.

vii.

VII. Fœtus uterina custodia detentus non magis in *allantoidea* quàm in patrios cineres meit.

VIII. Fœtui quippe *farciminalem* tunicam qui tribuit, botulario quàm Prosectori propior est.

IX. Qui insuper urachum astruit ipsi, brutam statuminat Anatomen.

X. Fœtus igitur, umbilicali fistula naturaliter si meiat,
—— *in me veniant mictum atque cacatum.*

XI. Fœtûs *chorion* immediatè ad uterum atque placentam annecti sensuum mentisque *κερταίω* deprehenditur.

XII. Venam umbilicalem, genuinam fœtûs nutriculam esse profitemur.

XIII. Apophysincoli, qui vel Majoribus nostris indictam, vel in fœtibus solidam asserunt, nec Manibus antiquis, nec veritati litarunt.

XIV. Capillos, adipem, cuticulam & clausulas digitorum summas fœtui qui detrahit, suum illi *benè esse* detrahit.

XV. Fœtum omnem dentibus instructum sub dias venire luminis auras, qui nescit, verissimum nescit.

XVI. Fœtibus *cotyledonas* tribuere annosioris est bubulci, erroneos vitula sua fulcos infindentis.

XVII. Fœtus partes singulas infimul perfici, qui nobis obtrudunt, sua nobis figmenta, non verò mysticae naturae secreta revelant.

XVIII. Astris malè propitiis Octimestrem nasci qui reputant, infelici natos fidere sese produnt.

F I N I S.

CAROLI DRELINCURTII
DE
VARIOLIS
ATQUE
MORBILLIS
DISSERTATIO.

CAROL BRELLING WRTM

DE

V A R I O L I S

ATQUE

M O R B I L L I S

C I S S E R T A T I O

CAROLI DRELINCURTII

DE

VARIOLIS

ATQUE

MORBILLIS

DISSERTATIO.

Variolis, seu varis exiguis, oppidò variis, variari cutem, notius est quàm ut exponam, Morbillis eandem, ceu tot morbis minutulis deturpari, vel lippi norunt.

Sed tantorum affectuum primordia non vulgaribus duntaxat, verum & Clarissimis Scriptoribus latent: Ingrassiam, Costæum, Mongium, Mercurialem, Vidium atque Chicotium contestor; certatim quippe, morbose esse priscis invisos, & Avicenna Scriptore primùm detectos, nobis obtrudere student. At in illorum natales, altiùs dum inquirò, nec Majoribus inauditos, nec Avicennæ primum notos, manifestè comperio & manu teneo. Græcorum igitur, Rhasilque (Arabis quidem, sed & Græcò idiomate donati, & Avicennâ longe majoris ætate) ipsissima verba proferam, ut, tot illis Majorum meorum verbis, ceu tot sagittis, ex adverso mihi flantes transfodiam.

II. Primævos Adami Nepotes vitæ continentioris, atque adeò salubrioris, extitisse ratum est: sed cum primum progenies ejus vitiosior atque vitiosior luxuriæ magis indulgit, morbi alii, atque alii ex illâ pravâ diætâ, *ceu semente malâ,*

pullularunt. At Variolas Mobillosque nequaquam serotinos sed præcoces esse, ex veterrimis Auctoris inconstituta stabilitatem, illos quippe, vel ab omni hominum memoriâ viguisse notos, non ferro, vel armis, sed graviorum Hippocratis Nepotum, qui iudices in me sedent, iudiciò decernam. Ne autem fusior sim, abundè erit, Veterum hæc loca, suis tunc demum è tenebris in apertam lucem protulisse, cum Variolarum phænomena pede pressò consequar. Ipsorum nomina me siluisse, fuge conqueri. Si quippe Veterum scripta sapias, si Græcorum monumenta versas, si mortuis sis concolor, si hominum ex nævò nosti, si demum indigenas, advenasque sermone distinguis, meos Auctores ex Idiomate continuò nosces. Nemo siquidem ipsorum est, in quem Evangelicum illud non quadret, locutio tua manifestum te facit. Variolas ergo, Morbillosque rudiori primum Minervâ delineabo, donec pedetentim meò huc & illuc circumductò penicillò illorum tabellam suis numeris compleverim.

III. Variolas igitur depingo fermentantis sanguinis universalis rejectanea, vulgo sese prodentia tuberculis rubris, saniosis, purulentis, pruriginosis sublimibus atque disjunctis.

Morbillos verò describo, sanguineæ massæ febriliter efferventis eruptiones erysipelatosas, maculis generalibus conspicuas, rubentibus, planis, expansis atque contiguis.

IV. Descriptiones illas dum excutiam minutatim, Variolarum atque Morbillorum indolem patefaciam.

Modicum fermentum totam fermentare massam experientiâ & auctoritate sacrum est. Nullus igitur immorabor in asserendâ veritate, quam ore uno promulgant de fermento commovente mixtum. Abundè erit, si sanguinem in Variolas atque Morbillos erumpentem fermentari probavero. Intricatissimam quippe de nostri fermenti tum origine, tum varietate, missam facio disquisitionem; unde scilicet primitus usque adeò multiforme succrescat, ut malorum invehat ilia-

da:

da: modò v. g. febres succendat intermittentes omnigenas: modò autem continuas vel simplices & boni moris, vel larvatas & mali moris, atque Petechiis, ut ita dicam stellionatas, vel quod mei Thematis est, vel Variolis, vel Morbillis signatas.

V. Variolarum Morbillorumque sanguinem vitiosò cieri fermentò phænomenis sex palmariis, quò firmiùs statuam, effecta fermenti paucis prælibabo.

Notum est fermenti spiritus petulcos, suâ sponte, jugiterque mobiles, mixtum intimè pervadere & in minima dispescere: atque adeò tot portiunculas, sic minutim confractas, minimas minimis configi atque collidi. Mixtum igitur, hoc intestinò tumultu variè concussum tepescit & fervet, atque etiam tantò turgescit impetu, ut nimis arctatum, repagula vel fortissima diffingat, uti vel musto liquet strictioribus coërcito doliis.

Imò, dum mixti portiunculæ sic tumultuantur, suas non modò sordes dispumant, sed & effluvia de se fundunt, quæ vinariis in hypogæis, ex eodem musto tanta sunt, ut homines suffocent.

At in Variolis atque Morbillis id ipsum obtingere constat, dum quippe sanguinea moles (quam musto comparant) fermento tumultuat, plus satis incalescit, bullis assurgit, carniū poros impensius opplet, suosque tubulos & plenius distendit, ac etiam diffringit & quâ datâ portâ ruit.

Hinc corpus universum & tam horridè turgescit & tam asperè dolet. Imò nares sanguine manant, & corporis moles illa turgidior pustulis gemmatur, quæ nihil nisi contagem spirant. Sanguis enim illò turbamentò, sui portiunculas tum crassiores, tum subtiliores emittit, quæ vel epidermidis densitate vel viscerum tunicis, cohibentur, inque Variolas & Morbillos abeunt, vel poris & halitu diffantur, & contagione suâ inspirandum atque transpirandum adstantium ambientem inquinant, atque adeò virus illud sanguinis in

Variolas & Morbillos erumpentis serpit in adstantes, quorum massam æquè commovet, ac florentis vitis expirationes vinum vel in cryptis exagitant.

Sic enim insuper, foetum tenellulum, uterina cryptâ conclusum, illæsa validiori matre, inquinant. Ita Parisiis, nupera gravida filio Variolis decumbenti invigilat indemni, sed, filium alterum Variolas fœdum enititur. Fernelii, Foresti, Hildani, Augenii, Collei, Rhodii, Bartholini nec non Germanicarum Ephemeridum de foetibus in utero Variolatis Exempla, quæ ab hac non nihil imagine missa facio.

Quid ergo febris, tumor, dolor, hæmorrhagia, pustulæ atque contages loquuntur aliud, quàm sanguinem alieno fermento fervidum atque bullantem?

VI. Illam porrò sanguinis ferviditatem, quia majorem in Morbillis, quam in Variolis agnosco, febrem ideo filii Variolas inter describendas: at eandem Morbillis tribui. Horum quippe fermentum & fervidius & tenuius culpo: ideoque & citius erumpit in actum, & turbis majoribus febrem succendit. Variolarum autem virus, uti minus æstuosum, ita crassius & lentius, nec jure febris fuscitabulum est.

Dictis fidem experientia facit. Nam, Morbilli citò tum erumpunt, tum difflantur; nec præterea fastigiantur, nec suppurant, sed in longum & latum, erysipelatum more, sese diffundunt donec vel consistant vel in auras evolent. Accedit, quòd ne fando quidem audiverim Morbillos citra febrem erupisse. Sic unicuique fidem meam obstringo de Morbillis, tum Epidemiis, tum Sporadicis semper ἐμπύροις. Unicum novi quod hanc veritatem infrigat exemplum: Euphranoris Hippocratei filius est, cui alterâ post Morbillos eruptos die, febris est accensa. Sed istæc enormia regulam nesciunt; rata quippe non sunt artis: nec una hirundo facit ver.

VII. Variolas quidem febriles eruptiones apud Antiquos audivisse ex coliquet, quòd illas & Carbones adustos, & filias

filias ignis esse dixerint; quam sententiam amplexi sunt Rhafis, Haly, Ingrass. Fernel. Mercurial. Mercat. Augen. Hucher. Helmont. Senn. Chicot. atque Burnetus. Sed suffragiis decernenda lis si veniret, totidem alios fecus sentientes in iudicio sisterem, Avic. Gentil. Herculan. à Vaga; Holler. Perdule. Forest. Schenck. Ferdinand. Merindol. Colæum atque Rhodium.

VIII. Sententiis ergo numeratis animi pendeo, sed me Experimenta mea propria à priorum sententia deterrent, Epidemicas siquidem Sporadicasque Variolas vel sub ipsum initium, sæpè sæpius febris expertes curavi. Sed, ne rudiores in Arte Medica fide mea sola sapere cogantur, donec rerum usu peritiores facti & fidem istis controversis interponant, lubet & alios mecum proferre testes ut ex ore duorum vel trium testium res tota confirmetur.

En igitur variolatos febre carentes unum & alterum Rhodium mihi cedit: Schenckius filium suum in medio ponit: Epiphanius plurimos, sed præprimis alterum atque alterum domesticos nobis detegit: Et ne quis argutulus, Variolis præparcis & idcirco nusquam febrilibus illos degisse mustitet, ad Foresti gravidam adeamus quæ tam copiosas est passa, ut plures Forestus viderit nunquam, illam interea miratur febre carentem.

Si igitur exempla trahunt, en te meam in sententiam pertractum. Sed ne mecum malè credulus audias, en ab indole Variolarum illius eventus rationem mutuam.

IX. Variolas citra febrem quandoque prorumpere, ipsarum lentò venenò suadeor. Suam enim perturbationem Criticam eminus duntaxat insequuntur: nec protinus Morbilorum more, vel sub ipsa bullientis sanguinis primordia, ceu stricturæ olei sartagine ferventis, saliant in altum: si quas enim, ante quatrimum, triduumve, à primo sanguinis æstu in faciem & pectus exspumasse, vidi, id raris annunero: Illarum quippe tabum, uti diutius consistit intercus, durum, firmum, nec diffuens, nec difflatum, purulentia duntaxat,
cru-

Crustisve perituum ; sic etiam sanguinis molem & tardius versat , & lentius conturbat , quàm ut jure incendium febrile in illam inferat. Tunc siquidem sanguinis circuitum vix urget , nec ideo , nativum ejus teporem immutat ; nec enim rotæ fervent leniter actæ : at è diverso , Morbillorum virus tenue & efficax sanguinem celerius rotat , ejusque calorem blandum & naturæ consocialem in igneum convertit : sic incenduntur & effusæ rotæ.

X. Variolas autem , fermentô licet actas , ex imis partium penetralibus in illarum planitiem serius trudi , plenius evincam , atque sic , Hippocratis ergò , Neotericorum placitis adversabor : Ii quippe scriptitant Variolas priscis ignotas , & Hippocratis Silenum Variolatum fuisse eò nomine negant , quod ipsi non primis , illæ , diebus , sed octavâ duntaxat proruperint. At istud Dogmatis , præterquam in versandis Veterum monumentis supinitatem arguit , practicam & inscitiam prodit. Practicis enim notum est , post sanguinis variolatam , ut ita loquar , conturbationem , Variolarum exitum , non duntaxat in quartam , quintam , sextam & octavam , sed & in vigesimam usque diem quandoque protelari : Testes adhibeo , non vetustioris ævi procures , (quos ejurant hâc in lite , sed Ballonium , Epiphanium , Renealmum , Hildanum , Merindelum , Zacutum , Rhodium , Riverium tandem atque *Willisium* .

Quanta igitur isthæc est plurimorum nequitia ; Hippocrates asserit , octavâ duntaxat febris die Sileno Variolas effloruisse ; sed fides omnis ipsi detrahitur ; ceu vir ille tantus , fallere nescius , illum animi candorem , quo semper intemeratis fulsit honoribus exuisset omnem : At Neotericorum cuivis obvio , febris non octavâ , sed vigesimâ demum die , florentes Variolas proferenti , sua consistit auctoritas ; ô tempora , ô mores !

XI. Serotinas esse Variolas insuper probare est Symptomatis ipsas erupturas præcedentibus , quæ , tanquam sæva tempestas , sanguinis Oceanum decumanis fluctibus exagitant ,
nul-

nulla affulgente malacia, quin sanguinis fermentantis æstus omninò consiluerint.

Vultis ne procellæ tantæ spectatores esse fidi atque securi, has undas irretortis oculis de continente contempleri, & naturæ Variolas parituræ tot tormina dicetis esse.

Febris continens (vulgo saltem) in ægros invadit, dolent spinâ, naribus pruriunt, somnô terrentur, corpore lancinantur universò, pandiculantur, oscitantque frequenter, faucibus & pectore dolent, cum dyspnæâ, tussi, cute sicca & ardente, sputisque crassis, voce raucâ, cephalalgîâ pulsatili, gravitante. Irrequieti præterea ac implacidi sese jactant, nauleabundi, vomentes.

XII. Sed ne genericis inhæreamus, septimestrem Zacuti gravidam acriter intueamur, febricitantem, sitibundam, aphonam, convulsam, sudantem, stridentem, horrentem, & tam implacido pruritu lancinatam universæ, cutem unguibus ut discerpat, his velut ἐμβρυολογίς embryonem id est fœtum extrahentibus, cunctantem fœtum, & matri dirè torminalem, Variolas volo segniores, sed impense dolorificas, ex abditis in lucem evocet.

In septennem, præterea, Ferdinandi filiam oculos conjiciamus; febricitat cum extremis frigidis, siti, cephalalgîâ, tussi, appetitu dejecto, tremore artuum, delirio, sternutamento, facie rubicunda, lacrymis, urinis turbidis, alvo, siccâ, voce clangosa; fotas à se Variolas antequam excludat.

Hippocratis denique Silenum in oculis habeamus; ille lumbis dolet, capite gravis est & cervice contentâ, prodeuntibus alvô biliosis, synceris, spumantibus, colorationibus & multis. Urinæ nigræ, nigrum deponentes. Sitis, lingua sicca, vigiliæ, delirium, hypochondrium utrinque ad umbilicum usque submolliter extensum. Verba multa, risus, cantus, irrequies, incontinentia, capite paucis sudat, frigent & livent extrema, implacidus valde & alvô nulla, subsistit & urina. Vox deficit, non incalescit, nihil mingit, octava tandem, sudore frigido universali pustulæ rubræ, rotundæ,

parvæ, varorum more, nec recedentes, nec suppurantes.

Quanto quæso, ferventis sanguinis indicia tribus exemplis habemus, hoc præsertim in Sileno; cui spiratio magna & rara jugisque præcordiorum palpitatio, vel primitus adfuit.

Quidni igitur concludemus, pustulas ejus veras genuinasque, extitisse Variolas, cum præcipue juvenilibus ille floruerit annis, morbumque contraxerit laboribus, computationibus, & exercitiis intempestivis? Nam experientiâ teste, & Willisio suffragatore, ob sanguinem & humores crapulâ, aut exercitiô immodicè perturbatos oriuntur Variolæ, quôd latentia mali semina nimio sanguinis fervore commota, sanguinis massam inquinant.

XIII. Quid si præterea, doctrinam amplecteremur de fermento uterino sanguini fætus turgescientiam conciliante, usque adeò tardam, ut plurimi consistentes ætate Variolas sint perpeffi, uti profectò sexûs utriusque non paucos post Ferne-
lium observavi. Ita sexagenarium Variolis obsessum viderunt Ch. à Vega Herculanus atque Gentilis. Patavinam insuper curavit Augenius, quæ sexagesimo quinto ætatis anno Variolis cum ereptos tum peremptos, Horatius, idem Ingrassias atque Chicotius commemorant. Quid plura? Exemplorum satietas ideo me tenet, quòd alienissimus sim ab illâ de uterino fermento cum Veterum, tum Neotericorum mente.

Nemine etenim demonstratore; (quæ justa est Manardi querimonia) id fermenti tam feris annis in actum erupturi, sibi afferuit uterus. Frustra quippe, demonstrationis avidus, ad meos adivi præceptores mutos, Burnetum, Willisium, Riverium, Schmithium, Salmuthum, Sennertum, Ionstonium, Cortesium, Collæum, Ferdinandum, Laurentium, Bucherum, Costæum, Mongium, Guillemæum, Paræum, Mercatum, Vidium, Saportam, Perdulcem, Forestum, Weckerum, Ioubertum, Vegam, Langium, Amatum, Ingrassiam, Fracastorium, Tarantam, Gordonium, Isaacum, Avicennam, Avenzoarem, Rhafen aliosque tum hujus seculi,

tum vetustioris ævi primipilos.

Quorsum ergo? Variolarum virus tardum ut probem, ad litigiosum istud, & tenebris plenum, de materni sanguinis fati aspersâ labe, dogma confugiam, cum aliunde, tam luculentis argumentis ab indole Variolarum petitis, serotinas illas esse stabiliverim.

Si qua porrò, fermentum in illud quod connatum reputant, jacienda tela, manus velim immittatis in Salmafili, Merindolii, Augenii, Mercurialis, Fernelii atque Gentilis pharetram, & acutissimas exinde sagittas Octo, (nec ab Herculano, nec à Laurentio hætenus tetusas) in materni sanguinis Fautores impuros exprompturi estis.

XIV. Sed ut undè orsa est à fermento sanguinis, in eodem terminetur oratio, & meæ definitionis reliqua pertexam mustum denuò proferam quod suis motibus irrequietis despumat, sanguis enim fervore commotus suas & sordes quoquoersum emittit, & viscera cutemque Variolis & Morbillis opplet. Nusquam siquidem credere est, isthæc fermentantis sanguinis impura, in habitum duntaxat propelli. Tales quippe eruptiones, lethalibus potissimum in Variolis, occupant & intima, ut rationibus & ἀντιψία stabiliam.

XV. Res tota menti nostræ sic observetur. Sanguis in Variolis atque Morbillis fermentô suô irrequietus ab ipsa scaturigine fervidus salit. Is ex æquo tubulos suos omnes præterfluit: at cum ejus tubuli, in viscerum extrema, perindè ac in corporis habitum longe lateque sint diffusi, consequens est, ut ferventior ille viscera primùm, ac externa deinceps pervadat.

Vasorum præterea capillarium myriades præ oculis habeamus, singulis illorum extremis, ferventis sanguinis illius (fervore sese despumantis) tot guttulas in superstratas partes, mente capiamus compelli. Uti igitur minorum existunt tubulorum myriades, spumescentis & sanguinis bullarum miryadas esse consequens est. Consequens igitur ut descriptionis clausula vigeat, quâ Variolas universâ nuncupo rejecta-

nea: huic enim clausulæ derogat nihil, quòd aliàs sanguinis illius nec fervor nec impura, tanta sint, ut Variolas Morbillose creent, quæ numerum nesciant. Tum quippe, etsi vel Variolæ vel Morbilli parciore existant, nihilotenus ab intimis præcordiis in illorum superficiem, inque corporis circumferentiam protruduntur, atque sic universales audiunt: pelluntur enim, non quidem in singula generum, sed in genera singulorum.

Hanc rei naturam, Majores nostri plenè contuentes significantius papulas illas & ἐκζέσματα καὶ ἐνβροχίσματα, ebullitiones & ejectamenta vocitarunt. Imo tanta (sulphure sanguinis ardente) viscerum eruptiones cum Ætna Vesuvioque, suis de faucibus flammæ & cineres eructantibus, compararunt, illius ideo micantis febrilis ignis scintillas, non modò ἀναβλύζιας, eruptiones, sed & διοντέ φρὰν πινά, τῆς φύσεως ὠθέσης τὸ τὸν σπληνὸς αἷματ' ἀλείψανον ἐς τὸ δέρμα cinerem veluti quemdam naturæ pellentis corrupti sanguinis reliquias in cutem, nuncuparunt.

XVI. Istas porrò viscerum sese depurantium explosiones tuberculis adscripsi rubris, licet quandoque vel candicent vel liveant; sic deinceps, sublimia atque disjuncta vocantur, etsi quandoque depressa & cohærentia cernantur: quod enim vulgatius atque melius, non autem quod insolentius atque deterius est, describo.

XVII. Variolas autem singulatim saniosas dixi, sanguineas tamen atque purulentas esse profiteor: sed consultus id feci, ut Variolis atque Morbillis intermediis Cryсталlos includerem. Has ichorosas atque fatuas Variolas Merindolius vocat, illasque Sennertus Ingrassiæ tribuit quas easdem Riverius Vidio refert acceptas. Sed eas neuter genuino suo asseruit Auctori. Nomine siquidem Alhumera & Alhumica apud scriptores Arabas audiunt. Has ego lymphaticas voco, utpote, quæ lymphâ (ceu hydatis intercus) totæ perluceant. Sanguinis rorem sudoremque illas itidem nuncupo; de his quippe alteram atque alteram sententiam foveo; Illas enim

enim adscribo cutaneis glandulis fermentescentem sanguinem exactius tunc filtrantibus, atque adeò & has sanguinis bullientis undas tam sincerè depurantibus, ut puri puti sudoris more prorumpant. Sicut enim cuticularum glandularum poris impensè patulis, cruor sese subducit, una cum lymphâ, quàm tota cruentat, quamque sanguineum sudorem nuncupant, ita purpurascentem Variolarum & Morbillorum exitum poris patentioribus iisdem totus arrogo. Quidni igitur è diverso manente pororum nativa configuratione pura puta lymphâ & ab omni sanguinis purpurissò secreta, gemmei tamen salis æmula, in cuticulam guttatim propelletur, totque ibi perlucens papulas, ceu tot grandines, totve Crystallos, non frigoris, sed æstûs filias, progignet? Verum, Crystallos illas, quibus, ceu minutulis adamantibus, gemmata cutis splendet. lynceis oculis diutius contemplemur.

Alteram de ipsis, adamantino stylo notandam, sententiam foveo. Lymphatica siquidem vasa suam & symbolam ad hæc Crystallos conferre puto, dum quippe sanguinis æstuantis serum exceperunt, æstuosum illud haud ita facile continent, ac dum nullo fervore concepto suis illud tubulis leni placidoque cursu à circumferentia ad centrum evehunt, nunc enim tanti sanguinis æstus secum consors est, ac suis ebullitionibus dum assurgit, superfunditur, inque corporis planitiem exundat.

Quoniam autem tot intercutia, quæ suis æstibus tubercula creant, lympham, cruoris licet exortem, minus defæcatam continent, tot ideo vesiculas illas famosas esse dixi, ob serum scilicet illa tum ambitu coërcitum, quod ab indole primævâ deflexit, & sanguinis tabum acido-salsum redolet: acredine siquidem scatet, suisque portiunculis acerbis, ceu tot salium aculeis, cutem fodiat, exindèque præter pruritum, quem infert, tot foveis, totque cicatricibus cutem deturpat. Imò sanies illa suas quandoque cystidas exedit, inque pectus & abdomen stillat ubertim, uti Doringius ante Bartholinum atque Kerckringium oculos testes, oculatus vidit.

XVIII. Viam sternunt isthæc ad descriptionem reliquam, sanies quippe acido-falsa si pruriginosa, consequens est, purulentiam omnem (eminenter acido-falsam) aculeos etiam habere, quibus pruritus, foveas atque cicatrices longè majores inferat. Tot siquidem puris portiunculæ, salis participes, suis spiculis, ceu tot vel stylis, vel acubus, entypicam cælaturam & phrygiam artem æmulantur, & exinde cutis vel profundius insculpitur, vel sublimi callô confurgit. Dum autem isthæc & Entypica sculptura & Phrygionicum opus conficitur, pruritû tantô vexantur, ut sequior sexus, (experientiâ teste, testibus & Foresto atque Zacuto) cutem aliquando sibi dilaniet, mortemque tanto cruciatu reputet potiore. Hinc Fernelia foeditas illa tam deformis est visa, ut occæcatis oculis, universa cutis, in squammas foetidas, & in crustas ingentes solveretur: imò corpus omne non aliter contabesceret & macie nigroreque torreretur quam si menses quatuor è furcâ pependisset.

XIX. Nec cicatrices illæ vel palpebrarum hiatu, vel oris rictû solum deformes, sed & aliundè muliebres Veneris delicias turbant. Hinc, juvenis (testibus Hildano, & Germanicis Ephemeridibus) lautiori suô Hellespontiaci peculiô petulcus, ac recens sponsæ cristas alacriter aliàs triturus, Variolarum *Φιμώσας* capistrô (pravum ulcus edax olente) coërcetur. Tanta quippe præputii cicatrix, mentulæ capitulo, capistrum velut injicit, quò ne lætius comprimatur, comprimitur. Sed quid leviora externaque memorem? Hoc enim Variolarum pure ulcera Telephiis atque Chironiis deteriora vidi, tantos sparsim cuniculos egisse ut vel Hippocratis manum elusissent. Hinc annosæ virginis glutæos musculos mammarumque colles, imo & oculorum globos purulentiae cuniculis suffossos dolui. Hinc ulcera rebellantia & erosa corneâ atque horribilem cæcitatem exhorruerunt Forestus atque Guillemæus.

Hinc observatore Pareô olfactus auditusque perit, hyperfarcosi ex ulcere Variolarum geminante.

Hinc

Hinc nuperum octennem septicâ Variolarum labe elinguem, sed loquentem stupuit Academia Salmuriensis: stupuit & universus terrarum orbis: stupebunt & seri Nepotes. Etenim de miraculô ne conticesceret ætas nulla Academiæ Salmuriensi sui stuporis memoriam propagare lititum est. Projectô quippe titulô sesquipedali τῆς ἀγλωσσοσωματολαλοπαίδου γρηφίας historiam universam illam de puero octenni sine linguâ ore loquentis ab oblivione hominum atque silentio vindicavit.

Hinc & in pectus gliscente virus æruginosô, tot Variolis Phthificos notant Avicennas atque Neoterici, quibus eò confidentius suffragor, quòd nuper luxerim delectissimum mihi pectus variolarum tabô totaliter exesum.

Imò recentes Germanorum Ephemerides post variolas sanatas, pure tamen edaci non penitus retusô, & Hæmoptoën, & sanguineum fluxum per interstitia digitorum utriusque pedis, mirabiliter observant. Corrosio nimirum puris ærugine residuâ, tum pulmonalibus cellulis, tum pedis vasorum integumentis.

XX. Quid tenerum pulmonis pedisque textum exesum profero? Quid alia viscera tenerrimi etiamnum texti corrupta si panderem? Tunc quippe jecur, lienem, omniaque interiora, ex oculatis testibus, retexerem, ex Fern. v.g. atque Horst. sordidissimis manantia papulis! ex Pareo, crustosis pustulis scatentia, his similibus quæ in cute emergunt: Ex Kerckringio variolis scatentia maturis, pure turgentibus, quæ etiam flavæ cujusdam aquæ tantillum effundebant, ex mea tandem praxi, ulcusculis saniosis atque purulentis intus & foris exesa; sive ut aliter dicam, densis cænoisque scrobiculis veluti lacunata. Imò istis majora proferam, id quippe corrosivi latius atque latius, vel in solidissima membra serpit. Hinc articulis contractos Salmuthus notat. Hinc Ephemerides Germanicæ Septennem adducunt, quæ variolarum pure in cubitos decumbente, brachium nec flectere nec extendere potis est. Tales ἀγκύλας articulorum callos Parisiis im-

immedicabiles vidi. Vidi & Vinoxbergæ dum Castrensiū Medicorū Primarius essem, Senem πολίατρον puerilibus variolis γαλιαγκῶνα cubitis incurvis & immotis. Atque adeò, non mendax, sed verax est Græcia, cum suis abscessibus humeri, quibus brachiorum perit cardinata compages. Nec mirum, id quippe putredinosi ferinique virus belluam sapit fabulosò Pythonæ, multiplici strage capitaliorem, Paræum testem oculatum inclamo, illò quippe virus edaci, ossa ster- ni arrosa & a se invicem dirempta, ossium vero brachii epi- physes, & omoplata capitulum pariter erosa, insignique portione mulctata reperit. Rursum igitur veridica Græco- rum Oracula, τὰ πρὸ ὅλον τὸ σῶμα γιγνόμενα ἐξανθήματα τὰ μωλο- πίζοντα ἀπὸ τῶν χυμῶν ισχυρῆς τροπῆς καὶ διαφθορᾶν γιγνομένης, ὅμοια δηλητερίῳ φαρμάκῳ ἐστὶ. Exanthemata corporis universi cutim fœdantia scaturiunt ab humorum corruptela tam forti & tam enormi ut perniciosissimo veneno milis sit.

Quid demum? Variolarum virus ferinum esse probaturus, post tot illarum θηρίωματα ulcera tetra ipsa θηρία feras ipsas, seu belluas feroces suis in cubilibus occupabo. Tunc etenim, non unicum hâc putredine natum Pythonem proferam, sed animantum turbam (nullâ quidem Crocodili proceritate Niliacis in undis ludentem, sed acarorum parvitate) in carno- so constrictoque puris stagno natam atque ludibundam. Ver- miculos volo, dentatis hamatos Variolarumque vesiculis con- clusos, ubi suis morsunculis partes subjectas arrodunt. Te- stes seculi hujus adduco Zacutum, Rhodium, Formium, Borellum, Germanicas demum Ephemeridas. Nolim enim tam vilis animantis in natales altius inquisivisse; operosum quippè foret Ioëlis v. g. manes evocasse. Hos interim ni me ludibria fallunt, si consulimus, non in Variolatorum cada- veribus vermium συνδρομὴν per vasa majora natare cum Bäu- hino comperimus; sed & ipsos αὐτοφώγους, in flagranti veluti delictò, carnes subjectas non cadaverosas, sed vivaces suffu- rariprehendemus. In Variolis enim anno Crīsti 1574. in Insula Rugia & vicinâ urbe Stralesundensi sævientibus, tanta
fuit

fuit putrefactio, ut detractis pustularum crustis in subcutaneo ulcere vivi vermiculi fuerint reperti.

Mitto, tum vulgatius istud de lumbricis Variolatorum vel naribus vel alvô fugientibus: tum fabulosum alterum illud de vermiculis alatis per mediam tepentemque Variolatorum urinam volitantibus: isthæc enim postrema, apud me, λήγῃς sunt τῶν λήρων, gerræ gerrarum.

——— *Credat Judæus Apella, Non ego, qui pelle prudentum Christianorum insternor, nec temerè credo.*

XXI. His subjungenda prognostica, quibus, quid spei de ægro sit, prædicitur. Ex genere acutorum hic morbus est.

Morbilli ut plurimum uno impetu egrediuntur & septimô terminantur die: at Variolæ sensim & tardiori gradu, decimo nimirum quarto die desinunt, & quò exitus difficilior, eò longior graviorque morbus esse solet. An ægro periculum mortis immineat? An verò pristinæ restituendus sanitati, ex collatione virium cum morbi magnitudine præfagire oportet?

Variolis igitur erumpentibus, febris si mitis fuerit aut nulla, sique Symptomata aut omnino cessant aut imminuuntur, non magnum periculum imminere, sed salutarem morbum futurum annunciant. Nec minorem spem faciunt ipsæ Variolæ, si citò & facilè erumpunt, ac brevi ad maturationem perducuntur. Optima quippe, ἐν τοῖσι συνεχέσι φλυξάκια καὶ πᾶν τὸ σῶμα ἐκφύεται, γινομένης πυώδους ἀποσήματος. In quibus vox libera est & respiratio facilis. Quæ colore existunt supra albæ, infra in basi rubræ, leviter pruriginosæ, molles, magnæ, distinctæ, raræ aut paucæ, rotundæ, fastigiatae, solam cutem, non verò partes internas afficientes, salutare esse consueverunt.

Excreta & retenta magnam sibi significationem tribuunt in acutis morbis, cum plerumque Criseos effectus aut enormium Symptomatum motus esse soleant. Hæ si a calore, laudabiliter & decenter peraguntur, salutis suppeditant signa;

na; fin incongruè & promiscuè interitum apportant.

Inter signa, quæ spem incolumitatis egregie conciliant, hæmorrhagia numeranda venit, præsertim in morbillis, sub initium, cum virium perseverantiâ & morbi tolerantia. Ita quoque passiones epilepticæ, deliria, oculorum obtenebrationes, tinnitus aurium, narium pruritus, nausea, aliaque hujus generis Symptomata circa decretorium tempus apparentia, non statim ultimam vitæ claudunt scenam, sed potius materiam ad excretionem aptam indicant, ac vel per hæmorrhagiam narium, vel per vomitum, aliove modò, recenti adhuc robore vitali propellendam.

Ex urina nihil ad præfagiendum occurrit, quam si cruenta, vel conspurcata appareat. Ita ex mictu sanguinis lethalem eventum se multoties prædixisse, nec unquam deceptum fuisse recenset in suis obs. Schenckius.

Ex adverso periculum minantur, si post Variolas febris eundem tenorem servet nec remittatur.

Quo plura apparent Symptomata, eò majus imminet periculum. Anxietas & inquietudo magna cum ventris meteorismo mortem indicat in procinctu. Difficultas spirandi. Sitis ingens, & cum ea respirationis angustia & delirium si augeantur, mors itidem in propinquo est. *Ὅκῃ γὰρ ἐν τῷ πυρετῷ μὴ ἀφαιρίοντι δύσπνοια γένηται, καὶ πῶς ἀφροσύνη θανάσιμον.* Alvi fluxus aut dysenteria superveniens diuturnâ cum urinæ suppressione, semper ad mortem terminatur.

Pessimæ sunt Variolæ tardè apparentes. Copiosæ, magnæ, virides, violaceæ, lividæ, foetentes, duplices, continuatæ, quæque adunatione crebrâ, toti præsertim faciei crustam inducunt, usque adeo horribilem, merito ut scripserit Ingrassias, nihil turpius hoc spectaculo ad deterrendos pueros excogitari posse. Perapposite igitur Medicorum summus tales & Variolas vocat, aspectu terribiles, *πυρετὸς γὰρ τὸς πεμφιγῶδεις καλεῖ ὁ ἰωποκράτης, ἸΔΕΙΝ ΔΙΝΟΥΣ.*

Depressæ ac duræ deteriores sunt, imprimis si in earum mediò macula appareat nigra.

Ast

Ast maximè lethales, quæ ubi egressæ sunt, denuò evanescent & tumor partim remittitur: & illorum quippe nemo evadit. Sic Foresti rusticus atque puella cum aëri inclementiori sese exposuissent, retroactâ materiâ subito vitam cum morte commutarunt. Sic Timonactis infantulus, sic & puerili complures recens ab uberibus depulsi, imò majores illis octennes, atque decennes, & usque ad pubertatem, retrocedentibus Morbillis atque Variolis convulsi pereunt.

XXII. Scopi, quos habere ob oculos debent curantes Medici admodum varii sunt. Vacuationem indicat humorum *πλεονεξία*. A. V. S. itaque, si corpus plenum fuerit & alia indicantia adsunt inchoanda erit curatio, eaque quam primum celebranda. Sic enim natura ex parte onere suo levata, reliquum quod est, audentius aggreditur, majorique robore vitiosam congeriem ad ignobiliores partes detrudit. Hanc vacuandi speciem ipsa quandoque natura nobis indigitare solet per *αἰμορραγίαν*. Multis enim, præsertim succulentioris & calidioris conditionis hominibus sanguis è naribus stillat, & quidem felici cum successu: quoniam sanguine imminuto, morbus fit mitior & tolerabilior, & Variolæ pauciores, parte materiæ illis subtractâ. Testatur hoc Augenius, vidisse se pueros duos, qui ob sanguinis fluorem è naribus a febris sint liberati & paucioribus conflictati Variolis: quæ etiam mature, die sc. quartâ exierint & ægrotos clementer tractarint.

Veretur sc. quis *αἰμοφόλος*, ne isto præsidio vires frangantur, & natura, quæ criticè excretionem movet, ab incepto avocetur.

Equidem ubi vires imbecillæ sunt, ut in recens natis, ubi nulla est, aut exigua febris, nec sæva urgent symptomata, totum naturæ negotium est committendum. Verum ubi vehemens febris accensa sævit, & symptomata varia invalescunt, ne dubites missione sanguinis naturæ suppetias ferre: Virium non ita nimis religiosa habenda ratio: sæpe ab ipsa sanguinis copiâ omnis dependet. Uno verbô, consi-

lio omnia moderanda & prudentiâ, nec propter abusum tollendus statim est usus. Neque pueri flagitante morbi magnitudine hoc beneficio plane defraudandi. Cavendum, ne securitati nimium indulgentes, deficiamus in generositate. At si succedit, illius potius quandoque fortunæ, quàm rationi, ascribendum.

Quod si verò suspecta sit V. S. propter ætatem tenellam, vel ob timiditatem ægroti, tunc certe optimum fuerit cucurbitulis scarificatis dorso, scapulis & femoribus admotis, ut & sanguinem copiosorem vacuare, quæ etiam in morbi statu conferre poterunt, cum motus naturæ à centro ad corporis περιφέρειαν per eas adjuvetur.

XXIII. Uti V. S. conceptam in majoribus conceptaculis corruptelam feliciter exhaurit: Sic purgatio stabulantes in primis ac publicis viis sordes eliminat. Quod si itaque viscerum nutritiorum aliqualis saburra naturæ moretur impetum, haud felicius quam blandâ Catharsi ex his sedibus delitescentem illuviem deturbaveris. Verum, istud cum præmeditatione faciendum. Instituenda purgatio est, quâ solum viæ illæ communes detergantur, non quâ humores in venis aut in toto corpore existentes. Si febris est mitior, & materia semel incitata foras excerni nequit, præ nimîâ humorum mole quâ viscera premuntur, tunc humores illi pravi purgatione utiliter imminuuntur, ut natura postmodum alacrius expulsionem promoveat.

In hunc usum sunt eligenda mitissima, quæ uti dictum, primarum viarum sordes expurgent. A fortioribus enim toto morbi decursu abstinendum, ne eorum vehementiâ vel naturæ decursus in expellendo à centro ad superficiem impediatur, vel profluvium alvi excitetur. Benè itaque convenient Cassia, & Tamarindi. Sirup. violac. vel de cichor. compos. c. rh. vel rosar. solut. vel extr. rhabarb. vel ejusdem aut infusum aut decoctum cum cortic. Myrobal. citrin. Sant. Citr. & Croco ex aquâ plantag.

Cane pejus & angue hic Diagrydiata, Mercuriata, verbô,

bô, omnia mochlica refugimus. Suppositoria ex solo melle sine sale confecta. Enemata ex jusculis, lacte, decocto hordei, passularum, & liquiritiæ cum saccharo & vitellis ovorum parari possunt.

Neque Emerica, si in ventriculo vitiosi hæreant humores, nec alia adsint repugnantia, haud prorsus spernenda videntur. Videmus enim naturam, in quibusdam sponte sua vomitiones ciere & κακοχυμίαν primarum viarum per os evacuare. Præscribi maturè antequam exeant, & mitiora clementioraque, non illa violenta ex Antimonio, Helleboro albo & his similibus parata dari volo. Habendam vero esse rationem arbitror & ætatis, tenella enim ætas ad vomitum cogenda non est, & anni temporis & consuetudinis & constitutionis corporis.

Sudorifera plurimi hic facit Pareus. Nec sane abs re videntur usurpanda; præsertim cum malignitatis alicujus & venenositatis sint Variolæ Morbillique participes, hic ideo præcipiunt ἐξῶσαι τὰ περιτώματα εἰς τὴν ὑπὸ φανείαν τῆς σώματος. Præprimis igitur studebant τῇ τῆς σώματος ἀραιώσει, ἵνα ἀγπνεύσῃ τὸ περιτόμα.

XXV. Phlebotomiâ aliisque evacuationibus peractis (si necessariæ fuerint) natura segniter movens adjuvanda est.

Maculæ, in conspectum prodeuntes, ne amplius retrocedant, sed ut perseverent perveniantque ad justam magnitudinem, sedulò prospiciendum. Idcirco aër frigidus, qui cutem densat atque adeò exanthematum eruptionem prohibet, devitandus est.

Versentur potius in eo, qui mediocriter calidus est. Corpus vestibus convenienter cooperiendum; ita tamen, ne, (quod vulgus facere solet) supra modum calidis hypocauftis, aut nimis integumentis Syncope accersatur atque æger in suffocationis periculum incurrat. Talia tegmina ex pannis rubris aut puniceis plerumque concinnari solent, ut crebrò rerum rubore tinctarum aspectu ad exteriora summamque cutem ferantur humores. Quod si natura probè excreverit

Exanthemata, nullum sanè ipsi faceffere negotium oportet; τὰ γὰρ κεινόμενα. Ἐπὶ κεκευμένα αἰστίως, μὴ κινεῖν μηδὲν ὠτερο-
ποεῖν μήτε φαρμακείῃσι μὴ αἰσίοισιν ἐρεθισαίοισιν, ἀλλ' ἔαν. Inter-
dum autem non omnia naturæ permittenda. Nam si naturæ
motus pigrior esse videatur, quod innotescit febris vehemen-
tiâ, inquietudine, virium infirmitate, vigiliis, delirio, ci-
borum inappetentiâ, siti, dyspnæâ, aperientium juvandus
usu. Αἰ γὰρ δεῖ αἶγεν, ὅκω αὖ μάλιστα ῥέπη, ταύτῃ αἶγεν, ἀλλὰ τῶν
ξυμφερόντων χωρίων. Hic medicus naturæ minister, si illa
sefe non recte gerat, non spectator, sed actor fiet; suppe-
tiasque illi ferat. Cui scopo inserviunt Decoctum hordei
mund ficuum. passular. Sem. & Rad. Fænic. petrosel.
anis. ap. petasitid. glycyrrh. torment. aquileg. cic. rubr.
Fl. calend. Fol. pimpin. acetos. Capil. Vener. Crocus,
Gelati. c. c. in aquis cordialibus seu potu ordinario exhibi-
ta.

Lentium usus cum Lacca & Tragacantho toti Arabum
familix tanquam selecti remedii frequens usus fuit. Hodie
ob minus conspicuam virtutem lenti medicamento obtinere
titulum: quin usus earum propter crassi succi generatio-
nem & pavorem in somno augmentum exosus est atque abo-
litus.

XXVI. Ne in turbulento Microcosmi statu partes tam
internæ, quàm externæ, quarum usus summe necessarius est,
& quas frequenter occupare mos est, succumbant, certis
firmandæ præfidiis, easque immunes atque liberas, quo ad
ejus fieri potis est, reddere, Medico incumbit.

Queis vero remediis, ac formulis, cum illis pleni sint
Practicorum libri, lubens sicco præteribo pede. Gravi-
oribus symptomatis, quorum quædam post eruptionem affli-
gere solent obviam eundum: cùm sæpenumero majus vitæ
periculum, quàm ipse morbus minentur. Morbi in decursu
vires Cardiacis reficiendæ. Malignitas, maximè si urgeat,
uti in Epidemiis Variolis contingit, Bezoarticis & Alexip-
harmacis castiganda, lenibusque Diaphoresis continuanda.

Pu-

Putredini & malignitati adversantur Confect. de hyacinth. Pulv. ex Corallis, Margar. Rasur. c. c. Fol. Scord. Card. B. Cortic. citr. Theriac. Mithridat. Diascord. Lapis Bezoart. aliaque ἰσχυρὰ.

XXVII. Hisce prælibatis, proximum esset instituere sermonem, num arte Variolæ forent maturandæ. Ast brevitati studens, verbo innuam, naturâ ipsâ materiam Variolis contentam plerumque suppurari: Topicis itaque nihil opus est. Si verò sint duræ, contumaces, dolorificæ, insomnes, penitus muturatio acceleranda, crustularumque casus promovendus. Illinantur axungiâ, seu sevô porcinô ad ignem liquefacto; oleô amygdal. dulc. recentium sine igne expresso.

Variolæ parvæ, paucæ, salubres, jam maturatæ, spontè digeruntur & exsiccantur, in quibus nullâ prorsus arte indigemus. In aliis autem magnis peneque maturis, in facie præsertim acus apertione utimur, ne pus diutius inibi retineatur & acrimoniam acquirat, substratamque rodât cutem. An acus illa ex auro, argento aliove metallo sit concinnata nihil planè refert. Delectum auri ac si cognatio ipsi cum carne humanâ intercedat, superstitiosum judico.

XXVIII. Remotis squamis ulcera si quæ derelicta sunt, unguentis exsiccantibus & moderatè detergentibus sanabis, uti unguent. Alb. camphorat. rosat. de lithargyr. de Cerrussa.

Vitiosus color deleatur. Tardæ cicatrices auferantur., & foveæ atque vestigia oblitterentur. Horum enim causa virgines maximè & fœminæ, quæ status sunt eminentioris, Medicorum opem anxie & sollicitè implorare solent. Circumferuntur plurima.

In usu habent pingued. hum. Ursin. Capi; ol. ex vitel. ovor. ol. amygd. dulc. rec. extr. ac aq. st. fabar. milleflor. Sevum vervecinum recens liquatum. Licèt sciamus Variolarum σήματα aut ægerrimè aut integrè nequaquam tolli, & esse ἐκ τῶν ἀδυνάτων, ut laborantium petitioni annuamus, tentandum quid.

XXIX.

XXIX. Pro varia hujus morbi constitutione, uti varia adhibentur remedia, sic victus ratio varia instituenda. Aër sit temperatè calidus, purus, ac lucidus, ne frigidior repellat aut calidior lipothymiam inferat. Victus sit tenuis, cibi facilis concoctionis, εὐχυμοὶ καὶ εὐπεπτοὶ in mensam veniant. Omnes crassi, amari, salsi, pingues & potissimum dulces vitandi sunt. Ad potum præclare facit cerevisia levis, clara, dudumque cocta; non alituosa, nec lupulosa. Ex usu sunt succus hordei, Brodia quibus herbæ Cardiacæ sint incoctæ, Panatella cerevisiaria cum croco; aut ptisanæ cremor cum jusculo vervecino, vitellino, aut gallinaceo. Satisfaciendum hic virtuti & indicationi, quam ætas suggerit & simul morbo. Ὅτι πνῆ, ἀγρυπνία ἀμφοτέρω τῶν μετεῖς μακρόν γεγόμενα κακόν. Circa initia tamen vigilare præstat & quiescere, ne per somnum virus ad interiora repat. Alvus ex lege naturæ si non procedit, enemate emollienti sollicitetur. Vehementes animi perturbationes procul fugandæ sunt. Hæc pro instituti nostri ratione sufficiant.

F I N I S.

CAROLI DRELINCURTII
DE
DIVINIS APUD HIPPOCRATEM
DOGMATIS
SERMONE,

Quem Græcè habuit,

Septimo Idus Martias, 1689.

Quùm Academico Magistratu
sefe abdicaret;

Nunc verò Latinitate donatus à

CAROLO DRELINCURTIO

Caroli Filio, & Caroli Nepote.

Q q q q

H I P P O C R A T E S

Splendidos honores apud Coos non modò consecutus est; sed & apud Thessalos, & Argivos atque Athenienses; hi quippè *Hippocratem* ab Hercule secundum sacris Eleusiniis publicitùs initiarunt, civitate donarunt, victumque ei publicum, ejusque nepotibus, in Prytaneo, præbuerunt.

Soranus in Hipp: Vita,
p. 1. v. 31.

L E C T O R I

B E N E V O L O.

Honorandi Patris mei sermonem huncce Græcum efflagitarunt Viri Reverendi, quò illum idiomate Romano, Gallicòque donarent. Sed quia Parens meus indignum se æstimat qui tanto beneficio à Viris tantis excolatur, is ipse Gallicam versionem in se suscepit; mihi verò injunxit ut eadem Græcæ sua Latinè redderem.

Hanc ego Spartam, quam pro modulo meo exornare studui, æqui bonique consulas rogo, Amice Lector; nec agrè feras, si mihi temperare nequiverim ab inferendis quibusdam voculis, quæ ad verbum non extant in pagina Græca. Illiberalis enim ingenui esse mecum verso, sese unius Linguae Genio mancipare, dùm ab ipso Venustas alterius abludit.

CAROLI DRELINCURTII

D E

DIVINIS HIPPOCRATEIS SERMO.

Viri Fulgentissimi, Eruditissimi, Atque Piiſſimi, Vos denique ſinguli Dilectiſſimi.

Illuſtris hujus Athenæi, omnium ſplendidiffimi, præroga-
tiva tanta eſt ut uno conſpectu Romam inſimul & Athe-
nas præ ſe ferat. Vos enim genuinos Romanos eſſe, & qui-
dem purioris ævi quotidiani veſtri Sermones, necnon Ora-
tiones locuplètes atque luculentæ largiter evincunt. Nunc
autem ego ridivivus velut Meurſius *Batavas Athenas* ^a elo-
quar, & Athenienſium vernaculâ Hippocratis potiora do-
gmata, Scripturis analoga, ſive Medica ſint, vel Phyſica;
ſive Moralia, vel Religioſa, *cor meum* in Vos effundet ^b.

Primum itaque quàm mirabiliter in Hippocratis noſtri ^c
Medicinalibus, primæva embryonis concretio atque com-
pactio ſacrum hocce ^d *Jobi* coagulum exprimit, *Nonne ſicuti*
lac fudiſti me? & tanquam caſeum coagulaſti me?

Medici rurfus ejusdem membrorum confluxus unus, con-
ſpiratio una, conſenſus unus ^e, ſanctum illud ſapiunt compa-
gis

a Is quidem Græcè de ſuggeſtu
non dixit, ſed *Athenas Batavas*
evulgavit.

b Pf. 45. 1.

c Edit. Frobeniæ, Lib. de Vet.
Med. p. 10. 40.

Nat. Puer. p. 31. 14.

& 33. 18. & 20.

Aer. Loc. & Aqu. P. 78. 48.
& 80. 14.

Nec-non lib. 4. de Morb. p.
166. 10.

d Cap. 10. 10.

e Lib. de Alim. p. 110. 47.

gis universæ mutuum auxilium, quô prorsus *idem membra curant, alia pro aliis*, nusquam enim patitur membrum unum, quin reliqua condoleant ^f.

Non se minor est ingens Hippocrates in his quæ Physicam spectant. Seritur ipsi granum & uvescit, atque destruitur; quando nempe cœlesti madore primùm perfunditur, & inflatur, ac in tantam molem turgescit, ut folliculus ejus crepet medius, donec germen erumpit è cujus fibrillis folia & fructus funduntur ubertim g. Id ipsum verò Christus enuntiavit, *Amen, Amen, dico vobis, nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipsum solum remanet; si vero mortuum fuerit, multum fructum adfert* ^h. Id etiam nobis Divus Paulus inculcat, *O demens! quod tu seminas non vivescit nisi prius moriatur* ⁱ.

Quàm notabilis noster Cous, quàm suspiciendus super fermenti natura. Videre est inquit particulas ejus, acore suo, velut igne movente, gravem subactæ farinæ molem exagitare & attollere ^k. Id ipsum rursus Divi Pauli placitum redolet, *Nescitisne paululo fermenti fermentari massam universam* ^l.

Verum enim verò Gentilis nostri mores quod attinet gravis ille atque venerandus adeò fuit, vix ut ei quempiam comparaveris. Vixit forte contentus, vixit fortunæ acquiescens, nullo fatigans sidera voto, totus teres atque rotundus ^m.

Nam uti verba exemplo probem, nonne mirabili quadam animi magnitudine gazas Artaxerxis recusavit, quum desæviente peste per exercitus Persarum nihil non polliceretur Sceptriger ille infelix, dummodò Medicas manus adhibere non de-

de Loc. in Hom. p. 63. 30. & 46.

& 66. 15.

f I Cor. 12. 25. 26.

g Lib. de Nat. Puer: p. 34. 48. 4. de Morb: p. 166. 37.

h Joh. 12. 24.

i I Cor. 15. 36.

k Lib. 2. de Diæt. p. 92. 35.

l I Cor. 5. 6.

m Hip. ipse ad Hellefp. Præf. p. 523. l. 37.

dedignaretur Asclepiadarum Coryphæus ⁿ.

Quid deinceps dùm Abderitæ Democriti sanandi gratiâ, subsidium Hippocratis invocant? An-non apertè, & nullis ambagibus, ipfis renuntiat, se, in curatione tanti Philosophi, honori suo unicè velificari, nec ab hocce proposito posse dimoveri, vel oblati sibi decem magnis talentis ^o.

Tanta certè Hippocratea magnanimitas, maculam inurit uncialem Christianis omnibus qui desectunt à præcepto vel Jesu Christi, *Videte & cavete vobis ab avaritia* ^p; vel Divi Pauli, *Sint mœurs vestri sine avaritia; esote præsentibus contenti* ^q.

Optimè igitur Hippocrati meo convenit, tam excelsi animi viro, avaros infectari, atque in avaritiam vehementer invehiri; nam æstu vehementissimo adversus gliscens istud vitium effertur.

Id enim comparat modò boreæ ^r, cujus penetrabile frigus præcordia hominum adurit; modò feбри extabescenti, & ad intimam medullam ossa ficcanti ^s; modò gangraenæ jugiter peredenti, atque sic in dies longe lateque serpenti ^t; denique furori animum conturbanti, & quidem deteriori modo quàm ipsa mania ^v. Tanti itaque virus causam diligenter indagat, illamque demum in avari hominis anima deprehendit, quæ, utpote radicibus amaris ^w gravida pullulat velocissimè, ni bipenni severa fibrillas cunctas amputet Virtus, & feliciores inserat taleas. Quid autem istuc? quàm Divi Pauli dictum, *Divitiarum cupiditatem malorum omnium esse radicem* ^x. Deum igitur obtestemur *ne corda nostra ad avaritiam inflectat*

ⁿ Epist. ad Hyftan. p. 523. 38.

^o Epist. ad Abder. p. 525. 29.

Et Epist. ad Cratev. p. 528. 6.

^p Luc. 12. 15.

^q Heb. 13. 5.

^r Epist. ad Pop. Abd. p. 525.

24.

^s Hip. ad Damager. p. 531. 46.

^t Ibid. 1.

^v Ep. ad Senat. Abd. p. 525. 25.

^w Ep. ad Cratevam p. 528. 6.

^x 1 Timoth. 6. 10.

Stat 7: Nullus enim avarus hereditatem habet in regno Christi & Dei z.

Sed ut hæc omnia majoribus adstruam argumentis, nec ulla horum vestris animis subrepat diffidentia, addere libet Hippocratem liberalitatis præcepta ad usum semper revocasse, nam peregrinis & inopibus ipsum alacriter & benigne subvenientem videre licuit ^a. Mirabile dictu! qui Mosem nescit, sequitur tamen dictamina Mosis, & Legis ad normam sese gerit; illâ quippe jubemur *advenas diligere* ^b, & *e facultatibus nostris egeno largiri* ^c. Sic rursus dum eodem collineat Moses, nobis interdicit *spicilegium* atque *racemationem* ^d, quò *residua messis atque vindemia nostræ exoticos & pauperes reficiant atque sustentent* ^e.

Verùm, tot isthæc benè multa licèt, specimina solùm existunt Veritatum Evangelicarum quæis media in nocte gentilismi hicce noster *Diviniloquus* occursum.

Nam si velim alias ejus animi dotes expromere, vestrum omnium oculos Sole hoc nimium micante perstringerem, nec ullum etiam Oratio mea reperiret exitum. Satius igitur est intentis oculis aliquot duntaxat animi tanti splendiores imagines intueri, reliquas autem obtegere velo.

Primùm itaque meus ille Medicorum Antistes, quo mihi nemo præstantior alter, toti terrarum Orbi altum inclamat cunctas hominum Artes atque Scientias, totidem esse beneficia Deorum quibus genus humanum exornant ^f.

Nonne meritò dicerent Hippocratem talia proclamantem præconis sacri vocem præoccupasse, Divus enim *Jacobus* ^g, publico solennique præconio promulgat, *Omniem donationem*
bo-

y Ps. 119. 36.

z Eph. 5. 5.

a In Præf. p. 17. l. 48.

& in Ep. ad Abd. p. 525. 36.

b Deut. 10. 19.

c Deut. 15. 7. 8. &c.

d Lev. 19. 9. 10.

e Lev. 23. 22.

f Lib. 1. de Diæt. p. 84. 33.

& Ep. ad S. P. Q. Abderit.
p. 525. 14.

g Cap. 1. 17.

bonam & omne donum perfectum esse superne, atque descendere a Patre luminum.

Ad Medicinam quod pertinet, dùm Hippocrates eam pigmentis suis perfectè exprimit, & præ scientiis aliis elegantius venustat, illam ipsam præstantissimum Dei munus esse divinè proficitur ^h. Ipsa *Sirachi Sapientia* nihil divinius dicit ⁱ; sed spiritus Sanctus majora certè sonantioraque nobis identidem ingeminat, *Deum nempe esse qui percutit, & qui fasciat* ^k; *Qui vulnerat, & cujus manus medicantur* ^l; *Qui morte afficit, quique restituit in vitam* ^m; *Qui occidit, quique vivificat*; *Qui demittit in orcum & ab orco reducit* ⁿ; *Jehova quippe Dominus noster nobis est Averruncus* ^o; *Verbum suum immittit & persanat eos* ^p; *Dic verbo & puer meus sanabitur* ^q.

Profectò grandia sunt isthæc atque magnifica. Verùm os istud gentile, *dignum æterno tinctum quod fulgeat auro*, mirabiliora longè nobis effatur: dùm enim miro Divinitatis studio tenetur, ad ravim usque clamat homines cunctos, quotquot in hoc amplissimo mundi theatro versantur, flagitiis & foribus inquinatos esse; Deum vero nihil nisi puritatem & sanctitatem esse ^r. Videtur itaque Spiritus, *Dei Vivi altè defixisse in tabulis carnei cordis* ^s, hujusce Pagani nostri, *neminem mundum ex immundo producturum* ^t. Nequit enim quis dicere se *eluisse cordis labes, & ab omni peccato vacuum esse* ^v; nam unusquisque peccat ^w; & *omnis homo mendax est* ^x, omnes quippe *labiis sumus contaminati* ^y; *ficto pectore & dolis instructi* ^z; nec cui-

^h Lib. de Vet. Med. pag. 8. 28.

& Lib. de Hab. Dec. p. 15.

39.

ⁱ Cap. 38. 2.

^k Os. 6. 1.

^l Job 5. 18.

^m Deut. 32. 39.

ⁿ I Sam. 2. 6.

^o Exod. 15. 26.

^p Ps. 107. 20.

^q Luc. 7. 7.

^r Lib. de Morb. Sacr. p. 123. 32.

^s 2 Cor. 3. 3.

^t Job 14. 5.

^v Prov. 20. 9.

^w Rom. 5. 12

^x Rom. 3. 4.

^y Es. 6. 5.

^z Ps. 10. 7.

cuiquam est studium recta capeffere, omnium enim animos nequitia & icelus infecerunt. Sed *Deus* noster ille *solus Sanctus est* ^a, & ipsa sanctitas ^b; solus insuper *justus* ^c atque *verus* ^d, & ipsa *justitia* ^e atque *veritas* ^f.

Tantis porrò dictis, quædam adhuc fervidus ille noster Deorum cultor subnectit, quæ silentio præterisse injuriosum foret in pietatem viri; nam, quid v. g. prædicatione dignius est Hippocrateo hoc effato, Peccata nostra vel facerrima, & iniquitates vel flagitiosissimas, à Deo Purgari atque dele-ri ^g; id enim verissimum esse liquet è Davidis Deo, qui *scelerum obliviscitur* ^h, & *lenit fæderis violati iram* ⁱ, atque *condonat populi sui iniquitatem*, *tegitque omne peccatum eorum* ^k.

Outinam Ethnice Christianisans, cæce interim! vel palpan-do saltem, & summi rerum Arbitri nutu, ad scaturiginem unicam *pretiosi sanguinis Jesu* ^l, qui *purificat nos ab omni peccato*, & *nos eluit ab omni labe* ^m, tandem aliquando accessisses!

Extat & locus apud divinum Senem, undè fragrantissimus halat odor pietatis, Deum enim agnoscit tutamen nobis esse, atque propugnaculum ⁿ. Quid amabo, appositius esse queat ad Regis Prophetæ mentem, gloriabundi passim, *Jehovam* esse sibi *robur* ^o, atque *scipionem* ^p; *rupem* ^q, atque *abeneam arcem* ^r, *perfugium*, atque *liberationem* ^s; *præsidium* ^t

at-

a Apoc. 15. 4.

b Exod. 15. 11.

c Deut. 32. 4.

d Ps. 31. 6.

e Es. 59. 17.

f Jer. 4. 2.

g Lib. de M. Sacr. 123. 34.

h Ps. 132. 1.

Heb. 8. 12.

i Ps. 85. 4.

k Ibid. 85. 3.

103. 3.

l 1 Petr. 1. 19.

m 1 Joh. 1. 7-9.

n Lib. de Motb. Sacr. 123. 35.

o Ps. 28. 7.

p Ps. 18. 19.

q Ps. 19. 15.

r Ps. 62. 3.

s Ps. 70. 6.

t Ps. 33. 20.

atque clypeum ^v; cornu salutis ^w, & vitæ suæ stabilimen ^x.

Ex istis manifestum feci, Medicorum ducem ipsa pietate duci, illam quippè cordi insitam & innatam secum gessit. Imò pietatis velutî pararius, totis nervis contendit cæteros mortalium ad eam impellere. Verùm ne superstitiosus traducatur, liquidò dicit superstitionem idiotarum esse patrimonium; & prudentissimos Medicorum, æquè ac Philosophorum solertissimos eam ubique gentium, susque deque habuisse, nec illâ unquam implicatos aut irretitos extitisse ^y.

Nemo siquidem Medicus fuit, aut Philosophus in universo terrarum Orbe, pietatis thyrsò ità percussus, & cæco velutî fervore ità abreptus, ut Atheniensium superstitiosorum ad exemplar *Deo Ignoto Aram* ^z extruxerit. Jam verò ubi talia confessus est demissus ille ac ingenuus Deorum venerator, nusquam admittit ut homines ipsum infament, quasi vel latum unguem à ritu solenni secederet: suis enim factis patefacit sese in animo informatas & quasi insculptas Deorum notiones habere. Is enim pro natione sua, sub Atheniensium imperio gemente, adgeniculatur aris Minervæ, cum tota sua familia, serviis redimitus, & Jovi suo supplex suas ipsius atque suorum popularium cervices jugo eripit turpi atque servili ^a.

Sic grassante per Græciam Illyrica peste, apud Delphos se stitit, coram Appolline, cum vittata lauro, & oliva suplice, ad flagellum istud sacrificio comprimendum ^b.

Quis ex illa pientissima praxi non autumaret Gentilem illum aliquid vel intellexisse Mosàicæ precationis pro Israël, sub sæva crudaque Pharaonis tyrannide gemitus edente ^c; vel subodoratum esse Davidici sacrificiî diræ luis ergo, quâ re-

gio-

^v Ps. 3. 4.

^w Ps. 18. 3.

^x Ps. 27. 1.

^y Lib. de Ornat. decent. p. 15.

^z Act. 17. 23.

^a Hipp. ad aram p. 536. 47.

^b Thessal. in Orat. p. 539. 47.

^c Exod. 5. 22.

giones ejus vastabantur ^d; & quarum salus unica in unum Deum inclinata recumbebat, *liberatio* quippè *ab uno Jehova procedit* ^e.

Quod si religentem nostrum scrutemur intimiùs, ubique se prodent pietatis argumenta. Discipulis v. g. severè præcipit honorare præceptores, æquè ac parentes; & urgente necessitatis telo eis subvenire ^f.

Isthæc autem mirâ quâdam collatione cohærent cum Scripturis, quæ filiorum locò discipulos habent ^g; & parentum nomine magistros condecorant ^h. Quin imo conceptis verbis injungunt ut *catechumeni suis informatoribus temporalia sua largiantur*. ⁱ

Præterea Ethnici nostri singulare vitæ institutum ad examen si revocemus, integrum illud scelerisque purum nobis radiabit undique. Nam cæteris omiſſis conjiciamus oculos in hancce clausulam ejus, quâ Dīs suis atque Deabus fidem suam obstringit, se, cane pejus & angue, iniquitatem omnem fugiturum; præprimis vero abortiva medicamenta longe declinaturum; & ab omni Venere illicita religiose semper atque caste sibi temperaturum ^k. Quis autem nescit *iniquos* ^l, nominatim autem *veneficos* ^m atque *scortatores* ⁿ, exosos esse Jehovæ & execrandos?

Heic porrò inculcare est virtutes Hippocratis non uno ejus pectore clusas fuisse, sed pro virili, ab ipso in discipulorum corda veluti transfusas; illos enim adjurat ^o ut vitam castam atque sanctam ubique colant. Istuc autem ipsum est quod jubet Deus, *Estote sancti, nam ego sanctus sum* ^p; *sanctificate corda*

d 2. Sam. 24. 15: 25.

e Ps. 3. 9.

f In Jurejur. p. 2. 12.

g 1 Reg. 20. 35.

h Judic. 17. 10.

i Gal. 6. 6.

k Jurisjur. p. 2. 9.

l Ps. 5. 6.

m Apoc. 21. 8.

n 1 Cor. 6. 10.

o Ibid. p. 2. 10.

p 1 Petr. 1. 16.

corda vestra duplices animo q; purificate animas r, quò Deum colatis in sanctimonia & æquitate s, nam ex omni gente quicumque Deum colit & justitiam operatur acceptus est ipsi t.

Postquam verò pium istud jusjurandum à Discipulis exegit Hippocrates, felicitatem ipsis atque gloriam vover, illud si modo servant, sin verò scientes fefellerint atque pejeraverint infortunia ipsis imprecatur & infamiam v. Quid autem, amabo Legislator spondet mandata Dei complenti? *Efficiam te sublimem laude, & nomine & gloria w: memoria quippè justorum est benedicta x; ac ipsa Dei benedictio ipsorum capitibus incumbit y: Pax enim alta diligentibus legem tuam incubat, ó Jehova z! Sic ediverfo singulis tuis præceptis non audientes tota legis maledictio circumvenit a: iniquos enim Deus ipse putrefacit atque conterit b, ipsorumque vias abolet c; & familias exscindit d; illorum præterea vultus probro suffundit e, & lucernam exsufflat f, nomenque expungit æternum g, & è rerum natura funditus exterminat h.*

Istis profecto meditationibus Divinæ gloriæ studium nostrum excitari & incendi necessum est. Ne igitur, in magna illa Domini die i, gentes in nos insurgant in judicio k, sollicitè curemus ut *justitia nostra plus abundet quam l Hippocratea.*

Dùm ergo cæcus ille Numinum adorator è media sua ignorantiae & erroris abyssò, *Deos istos stercoreos m veneratur intimè n*, consequens est omnino ut quisque nostrum, quibus

Gen-

q Jac. 4. 8.

r 1 Petr. 1. 22.

s Luc. 1. 74. 75.

t Act. 10. 35.

v Ibid. p. 2. 26.

w Deut. 26. 19.

x Prov. 10. 7. 8.

y Prov. 10. 6.

z Ps. 119. 165.

a Deut. 28. 15.

b Job 40. 7.

c Job 8. 13.

d Prov. 15. 25.

e Job 8. 22.

f Job 11. 20.

g Ps. 9. 6.

h Ps. 34. 17.

i Jud. 6.

k Mat. 12. 41.

l Mat. 5. 20.

m Lev. 26. 30.

n Ab ipsis enim ducit initium in

Gentilium lumen affulsit ^o, & *Gratia veritasque per Jesum Christum contigere* ^p, *zelum nostrum & animi fervorem intendamus in sacrosanctam Triadem* ^q *anima tota* ^r *colendam. Revera siquidem sapientiæ fundamentum* ^s, ipsaque *scaturigo vitæ* ^t, *timor est Domini* : nam is ipsissimus est à quo tùm *sapientia defluit in supplices illi* ^v ; tum *longævitas ipsa in honorantes eum* ^w.

Ter, quaterque igitur *beatus est Dei timens* ^x ; illo namque *delectatur Jobova* ^y, & ipsum in deliciis habet, ac in oculis providè gestat ^z, ne verum ulla prematur egestate, nec dira tangatur unquam *sævitie famis* ^a.

Desino tandem rerum momenta duo sedulus perpendens. Jurat ingens ille Divinusque ^b Medicinæ genius per sua falsa Numi-

Jurejur. p. 2. 28. Et Lib. de Nat. Muliebr. p. 213. 44.

Illorum providentiam & regimen; potentiam & opificium effert, Lib. 1. de Diæt. p. 83. 9. & p. 84. 38. Lib. de Morb. Sacr. p. 123. 10. & Lib. de corde p. 55. 36.

Bonorum fontes illos indicat, Lib. de Vet. Med. p. 8. 28. Lib. de Hab. Dec. p. 15. 40. Lib. 1. de Diæt. p. 84. 33. Et in Epist. ad Abder. p. 525. 14. Ipsis vovet atque sacrificat in adversis, Lib. de insomniis p. 107. 4. Lib. de Aër. loc. & Aq. p. 79. 50. Lib. de Morb. Sacr. p. 123. 28. in Orat. ad aram. p. 536. 48. Et in Orat. Thesfal. p. 539. 47.

Ipsos Morborum immissores ob peccata; & propulsatores ob penitentiam agnoscit, Lib. de Aër.

Loc. & Aq. p. 79. 39. & p. 80. 1. Lib. de insomn. p. 108. 34. Et Lib. de M. Sacr. p. 123. 29.

Gratias demum ipsis agit pro beneficiis acceptis, Lib. de Insomniis p. 110. 7.

^o Es 9: 1.

^p Joh. 1. 17.

^q Es 6. 3.

^r Matt. 22. 37.

^s Prov. 9: 10.

^t Prov. 10: 11.

^v 1 Jac. 5.

^w Prov. 3: 2.

^x Ps. 112. 1.

^y Ps. 147. 11.

^z Ps. 34. 16.

^a Ps. 34: 10. 11.

^b *θεῖον φῶς*, Divinum ingenium Hippocrati Pætus tribuit, in Epist. ad Artaxerx. Longim. p. 523. 6. Et Divina Vir scientia

R r r r 3

est

Numina, quæ cuncta vitæ suæ candidæ testes adhibet c. Quidni igitur, quotquot adsumus, Christum edocti d, verum Deum nostrum contestaremur, nos sincero corde toto e interdium noctûque ipsi colendo & adorando vacaturos f? Quidni deinceps juraremus pet Altissimum illud Numen, quod Deorum Deus est, g, & Veritatis ipse Deus h, quandoquidem qui per Æternum juraverit gloriæ sibi ducet i.

Denique Auditores splendidissimi, si pietas magni mei præstantissimique Magistri, impulit eum ad inania Numina colenda, quo supplex k ipsis, atque sacrificus l, ipsorum iras vel averteret, vel placaret, quid ego non faciam, ô mi Deus! qui sceleris omnis verus unicûsque vindex es m, sacrificabo tibi supra mei cordis altare, sacrificia justitiæ n, hoc est, sacrificiis te munerabor, non modò laudum tuarum o, sed & animi mei confracti atque contriti p: deinceps verò te Deum misericordem invocaturus sum tempore angustiae meae; & eripies me, quò meritis te laudibus efferam q, in beata quondam secula seculorum.

Amen. Amen.

est Agell. 19. 2. atque Macro-
b. o, Sat: 2. cap. 8. Nec non
Divinus passim audit apud Gal.
& alios; utpote Ἰὼς θεοπρεπῆς
ἐπισήμους ἡγεμόν. Divinae scientiæ
Princeps. In ead. Ep. pæti p.
523. 22.

c Jurisjur. p. 2. 12.

d Ephes. 4. 20.

e Matt. 22. 37.

f Ps. 1. 2.

g Deut. 10. 17.

h Es. 65. 16.

i Ps. 63. 12.

k Ε'πισημὶς pag. 536. 48.

l Thessalo teste p. 539. 47.

m Deut. 32. 35.

n Deut. 33. 19.

o Ps. 50. 14.

p Ps. 51. 19.

q Ps. 50. 15.

F I N I S.

m. d. 4

VIRI CLARISSIMI
D. CAROLI DRELINCURTII
EXPERIMENTA
ANATOMICA,

EX

Vivorum Sectionibus petita,

Edita per

ERNESTUM GOTTFRIED HEYSEUM,
Dantiscanum.

NOBILISSIMO EXCELLENTISSIMO
ATQUE
EXPERIENTISSIMO
D. CAROLO DRELINCURTIO,

Regis Christianissimi Med. Ord. nec-non in
Almâ Lugd. Batav. Prof. Pract. Pri-
mario, atque Anatomico dexter-
rimo,

*Præceptori de Studiis suis longè meritissimo, debita
cum observantia hæc consecrat.*

ERNESTUS GOTTFRIED HEYSEUS,

TUA sunt, Vir Celeberrime, quæ oblata vides. Ad TE ergò, undè manarunt, placidum expetentia Patrocinium, ultra redeunt. Non vertes mihi vitio, Præceptor Honoratissime, quod mecum hætenus privatim communicata juris nunc facere publici fuerim ausus. Consensum quippe Tuum magis faventem mihi polliceor, ubi flagrans juvandi Studium, quo discere cupientes in Rationis & Αὐτοψίας reducere orbitam ardes, apud animum pensito. Labor quidem hætenus quamplurimis incubuit, Observata vel in privatis excipere calamo confestim Collegiis, vel & annotata ibidem rudiora disponere postmodum distinctius; sed cùm Curiosos potissimum animos ea vix reddere contentos viderentur, ipso frui Autographo multis in votis erat; idque eò afflagitabant intentius quò Experimenta, potissimum hæc Anatomica, controversis quamplurimis, quæ moveri circa Lactearum Viarum Origines, Lusus, Decursus & Ostia, ut & circa Lumbaris Receptaculi situm, Ductusque, ab Inventore Pecquetiani vocati, divertia, motumque Chyli & Lymphæ in Vasis his conspicuæ, solent, facilius decidendis, apta nata judicabantur. Hanc scilicet Lactearum Anatomem cùm nemo sit, qui ex hominum repetere Visceribus,

more Herophili & Erasistrati, quos nocentes à Regibus é custodiâ acceptos, cultro subiecisse Anatomico constat, quod & de celeberrimo Vesalio nonnulli persuasum sibi habent, audeat, hæc Experimenta, ex multis animalium hecatombis, quæ Medicis immolare oculis Tibi placuit, deprompta, id nos unicè, quod nesciri aliunde potest, docebunt. Dolendum verò summopere venit, superesse tot Observata, tam Anatomica, quàm Practica, quibus per tot annorum decursum sedulus insudasti, quæque in Artis redigere systema, magni laboris erat, nondum cum Eruditis communicata; quæ, ut prodirent in publicum, multorum jam votis exoptatum sæpius fuit. Maçte igitur, Vir Amplissime, desiderius tot sollicitantium, & petitionibus toties iteratis audientem TE facilemque præsta, quò gratulari Nostræ Arti de noviter affusâ luce Magnâ cum voluptate integrum sit atque concessum. Cæterum accipe, Præceptor Honoratissime, favente animo, quod Tuum est, meque, Clientem Tuum Observantissimum, propediem, visis Angliæ Luminibus, in Patriam Tuam abiturum, Benevolentia pristina, quam propensam in me hætenus sensi, comitari in posterum perge. Dabam Lugd. Batav. A. MDCLXXI. Kal. Julii.

ANATOMICA

EXPERIMENTA.

Canicidium I.

1. **M**olossi ligatis cruralibus arteriis, axillarique alterâ atque alterâ, incisâque scalpello carotide sinistrâ sanguis salivit ad uncias triginta, quadrantis spatiô.
2. Fluxu cessante, dextra carotis est fauciata, & sanguis leniùs parciùsque profluxit.
3. Cruralibus apertis fluxit citra saltum.
4. Expirante cane subsultim eructatus est.
5. Sanguis, universè collectus, uncias quadraginta octo pependit. Amissam reputo libram unam: sunt ergò Medicæ libræ quinque, intra horam dimidiam, arteriis molossi propulsæ.
6. Ex unciis quadraginta octo refrigeratis, sanguinis erant coagulati libræ tres, feri verò libra una.
7. Sanguinis coagulum ferò gravius est, feri enim libra una altiùs assurgit coagulô inter eandem scutellam.
8. Sanguis ille totus purpureus est.
9. Axillares arteriæ sanguine distentæ, digiti auricularis crassitudinem præ se ferebant, exhaustæ verò, longè minores erant.
10. Arteriis caroticis constrictis, necdum reclusis, pendulòque molossi capite extra mensam, veternus illum opprefsit; at erecto capite, sinistrâque apertâ carotide, molossus sese concussit & exagitavit.
11. Arteriarum alterâ vulneratâ, alterius pulsus elanguescit.

12. Inter arteriam ligatam & extrema, cessat pulsus; arteria nihilominus depletur, sed sensim.

13. Cera injecta in dextram carotidem per sinistram salivit apertam.

14. Extincto Molosso, carnes flaccidæ, exangues, depressæ, candicantes; viscera itidem mole minora, albicantia, mollia, tactui cedentia.

15. Ascendens descendensque cavæ truncus, *unà cum Azygo*, totus atro atque grumoso & feri exorte sanguine plenus erat.

16. Ubra congeries sunt glandularum, milii mole atque duritie, sed quæ serum fundunt fulvum.

Canicidium II.

1. Revulsis quatuor costis sinistris ultimis veris, acus est in cordis conum adacta, profundè in ventriculum usque sinistrum, & sanguis non profiliit.

2. Cordis cono, ad levem ventriculi sinistri altitudinem, resecto, sanguis salivit primùm quidem multus, mox verò, *& unaquaque duntaxat systole*, ad drachmam unam vel alteram.

3. Systole est, ubi conus assurgit ad basin; diastole verò est restitutio cordis in priorem statum.

4. Quò angustius est ventriculi sinistri detecti foramen, eò vividius systolè quâvis salit sanguis, modò coni spirales circularésque fibræ sint exactæ, non verò simpliciter compunctæ.

5. Ventriculi sinistri saltu desinente, illum compressi, & sanguis profilivit in altum.

6. Dexter interea ventriculus sanguine turgidulus erat instar utriculi. Illo confosso sanguis effluxit, ater quidem, sed grumosus nusquam.

7. Nondum autem confossus, non verè amplius systoles
atque

atque diastoles , sed formicationis aut trepidationis motum jucundè nobis exhibuit.

8. Corde sic utrinque depleto , ceram injeci in conum , illaque distentum sinistrum ventriculum compressi , & cera, *ceu sanguis foret* , rivulosè profluxit.

9. Cerâ rursus injectâ in cordis conum , totus sinister ventriculus extentus firmus & prædurus comparuit ; sed ne hilum quidem ceræ dextrum ventriculum permeavit.

10. Auricularum motus cordis motui oppositus est : illarum enim systolê fit dum cor expanditur , & è diverso.

11. Costæ suam duntaxat versus arthrodiam cum vertebrarum dorsi corporibus atque transversis apophysibus synarthrodialem fragiles erant ; suas enim cartilagineas versus , flexiles erant.

12. Cani , jejuno licet ab horis viginti quatuor , chyloferus ductus Pecquetianus lymphâ subfulvâ & concretâ , *ceu gelatina* , distendebatur.

13. Chyli receptaculum commune consimili gelatinâ op-plebatur , lacteæ nihilofeciùs omnes evanuerant.

14. Membrô ligatô , vesica & urethra lotiô turgebant.

15. Aciculis pertusâ vesica urinæ nihil emisit.

16. Acu crassiori in illam adactâ & eductâ , urina pauca stillavit.

17. Vesica verò forficibus leviter fauciata , undique sese contraxit & omnem urinam exclusit. Imo vesica isthæc usque adeò sese conglobavit in arctum ut prostatarum , *ad quas se receperat* , vix æquaverit molem.

18. Urethra interim distenta remansit , à sphinctere ad ligamen.

Canicidium III.

I. Acu in cerebelli ventriculum compulsa inter primam

Ss ss 3

ver-

vertebram & os occipitis, canis, *ceu epilepticus*, ter quaterque concussus est universè, sed mox expiravit.

2. Acu reducta sanguis effluxit ad uncias circiter duas.

3. Cane immoto, nec vitam prodente, venæ crurales sectæ sunt & sanguinis atri guttulæ manarunt.

4. Arteriis cruralibus sectis sanguis ad pedes duos salivit; sed unico saltu, mox enim subsedit. Nihilofeciùs ter quaterve arteriarum diastole stillavit.

5. Sanguine sic fluente pectus, *prius immotum*, sese movit, apertum tamen confestim, immobile fuit.

6. Decussis cervicalibus vertebrais, meninges intra spinam elongatæ sanguine grumoso atratæ, distentæque *ad vertebra*
cervicalem usque sextam, in conspectum venerunt.

7. Medullaris autem fibrosusque cervicalis caudex nivei candoris erat, haud secus ac ipsi plaga nulla fuisset illata.

8. Diffracta calva sanguinei grumi intra meningas & juxta vertebralis arteriæ furculos erant & cerebellum atque cerebrum interjacebant, ad origines usque sinuum duræ matris lateralium, prope torcular.

9. Ventriculi quaterni incruentati fuerunt; tota itidem cerebelli atque cerebri interiora incruenta visa sunt.

10. Ren dexter rubeos vermes, unum quidem pollicibus octo & semisse longum, & unius drachmæ pondo; alterum autem breviorē leviorēque paulò, conclusit.

11. Anguineo flexu implicabantur, & illorum alter, *birudinis more*, gemelli sui caudam versus tam altè defixerat rostrum, ut illacerò gemellò nequiverit evelli.

12. Ren totus interior consumptus erat, ad anastomoses usque pedis anserini, qui mirè nitebat.

13. Pelvis in ureterem impervia, coaluerat enim ureteris caput.

14. Sanguinis vasa contractiora solito.

15. Ren oppositus salubris quidem, sed major quàm vulgò.

16. Haud ita pridem caninus ren, *etiam dexter*, lumbricum mihi cessit rubicundum, uncia unius pondo, atque super

per pedes duos sesquipollice longum, consimili penitus, *atque nunc*, partium enarratarum statu.

Canicidium. IV.

1. Nervis Recurrentibus juxta glandulas thyroecidas utrinque sectis, canis flagellatus quidem latravit; sed flagris non exceptus triduum integrum conticuit, præputium interim funiculo revinctum habuit, & hypogastrium urina turgidissimum.

2. Triduô exactò, venæ sex ligantur, crurales ambæ, axillaris una & altera, atque jugulares externæ; & intra pauca momenta canis suffocatus nobis videbatur.

3. Sed laxatis ligationibus & sanguine misso è vena crurali sinistra, pectus motum est.

4. Sternò autem à xiphoide ad primam costam, *cum annexis cartilaginibus*, revulsò cor detectum est formicans.

5. Venis quinque reliquis jam exsolutis, nunc verò reclusis, sanguis aterrimus effluxit.

6. Arteriis apertis, purpureus & præparcus stillavit.

7. Præputii ambitus acu ducente trajectus atque nodatus in suppuratum abiit. Puris autem edacitas filum, *circa præputium sæpius licet contortum atque retortum*, arrosit. Die idcirco exeunte tertiâ effluxit urina, *totum triduum prius coërcita*, magnâ cum hypogastrii atque colis tenfione inflammatoriâ.

8. Recurrentes utrinque fruticosiores solitò; at furculi duntaxat illorum ad laryngem summi fuerant per medium incisi; furculi autem demissiores per laryngis musculos longè lateque fruticabantur.

Canicidium. V.

1. Morosi canis os funiculo supra cervicem reducto compescui. Ne autem in suis excretis sese volutaret illum horâ decima matutinâ ex altô suspendi, sed sesquidecimâ anus ipsi procidit, & in tertiam pomeridianam procidentia crevit pedem longa.

2. Horâ tertiâ inversum devolutumque intestinum rectum restitui.

3. Anus patula remansit unâ cum recto in procidentiam proclivi, uti liquebat inter respirandum; quavis enim inspiratione trudebatur deorsum, extrorsumque.

4. Musculis cervicis utrinque diductis, & apophysibus vertebræ secundæ decussis, sanguis alte salivit, & canis sese contorsit.

6. Cruore suppresso detersoque cervicalis medulla compa-ruit illæsa. Meningas pupugi, sed canis vehementiùs sese non movit; at ubi primùm medullæ spinalis *filamenta* punxi, pedes posticos protinus ille concussit.

6. Cùm canis ille sive pronus sive supinus esset nequaquam moveretur, cor ipsi patefactum est, & trepidavit quadrantem.

7. Trepidatio ad extremum spiritum in auriculâ & ventriculo dextris major diuturniorque fuit, quam in sinistris.

8. Cor, ex intervallis immotum, sæpe compunctum est, rursumque trepidavit.

9. Cordis vasa, generis ejusdem coronaria, anastomoses habent inter se.

10. Præputium exesum erat ulcusculis sparsim, & turgebat insuper univèrse.

11. Intestinorum motus peristalticus, *etiam amoto corde*, luculentus fuit,

12. Cor, *de pectore revulsum* & *fodicatum* immobile perstitit.

13. Re-

13. Rectum in suas sedes retrusum tumebat livebatque pede longum.

14. Arteriæ renales sinistrae ab aortâ gemellæ. Unius origo ab alterius ortu tribus distabat lineis Mathematicis.

Canicidium VI.

1. E crurali sinistra sanguinis aliquot uncias misi, inque cruralem alteram, *horæ dimidiæ spatio*, sebum injeci ad uncias octo.

2. Periisse visus est canis, sed attentioribus Nobis pectus subsiluit, cordisque motus ad breviora adhuc momenta sensibilis fuit.

3. Plagas obligavi & cadaver pedibus posticis suspendi.

4. Postridie, ligati pedes toti œdematosi erant, multa quippe gelatina subflava, *ad ligaturas usque*, concreverat intercus.

5. Vasa aliquot lymphatica media crepuerant, reliqua porro subfulvâ lymphâ, *gelatinam referente*, inter cutem opplebantur.

6. Sevum adscendentem cavam oppleverat, ad jecoris usque simas; & ad lævam dextramque deflexerat, renisque totaliter circumdabat, mirâ mole. Venam illam universam, sebô concretam, *ceu tædam crassiore*, de cadavere revulsi.

7. Sebum porro nec in cruralem nec in iliacam sinistras influxerat.

8. Venæ portarum furculi, *suo cum trunco*, depleti, flaccidi, exangues.

9. Cava, *super diaphragma*, usque adeò turgebat ut propemodum media creparet.

10. Αζύγῃ truncus, *sibi cum insertis stolonibus dextris sinistrisque*, mirabiliter tumebat.

11. Tota insuper cava descendens, *à capite ad cor*, ex-

tremè distendebatur jugulares præsertim internæ, vertebralésque.

12. Cordis ventriculus dexter, suâ cum auriculâ, summè turgebat.

13. Pulmones universè flaccidi, contracti, exsuccii, atque pericardio leviter agglutinati.

14. Pericardium verò seri exors, cordique arctiùs appressum.

15. Inciso cavæ trunco, *ad cordis usque recessus intimiores*, aliud nihil quàm sanguis ater grumolúsque comparuit.

16. Illis porrò grumis infuit concretio, *gelatinæ similis*, quæ præexistentem polypum attestabatur.

17. Ventriculus sinister sanguinem paucum, grumosum quidem, sed minùs atrum coërcuit.

18. Aorta exanguis universè.

19. Thymus nervos Nobis atque sanguinea vasa numerosa & perampla cessit. Lymphatica demùm flaventia habuit, quæ subclavias in sinistras (*nomini sit venia in cane claviculis orbò,*) confluebant.

Canicidium VII.

1. Ligata splenis vena turget impendiò à liene ligationem versus; conflagrescit autem à ligamine ad portarum truncum.

2. Aliquot mesenterii venæ laqueò strictæ, ab intestinis ad ligamentum quàm maximè turgescunt; sed à deligatione ad truncum detumescunt.

3. Mesentericæ verò ligationis expertes, *quotquot erant reliquæ*, nec impensius attollebantur, nec submissius sese contrahebant, verùm pristinam molem conservabant.

4. Quæ porrò fuerunt astrictæ usque adeò intumuerunt ut arcuatim sese in altum reflexerint, nimiâque sanguinis satietate crepandis proximæ visæ sint.

5. Ipso autem portarum illigato trunco, *ad mesenterici spleni-*

splenicique rami concursum, omnes ad unum mesenterii lienisque furculi turserunt.

6. Laxis omnibus laxatis nodis, suam in jecur saturitatem venæ singulæ confestim eructarunt, detumueruntque.

7. Pectus interea ab horæ quadrante supra tertiam in quadrantem supra quintam, alternis attollebatur deprimebaturque.

8. Elatô diductoque pectore diaphragma in abdomen sese contrudit, & annexa sibi & jecur, *cum folliculo fellis*, & lienem & ventriculum diverberat, deprimittque.

9. Pectore autem depressô constrictoque diaphragma in thoracem sese recipit, illoque suô receptu quæ deprefferat viscera secum abripit revellitque.

10. Viscera de diaphragmatis fornice sic pendula sicque concussa partes sibi subjectas pari reciprocatione concutunt, pertunduntque, epiploon puta, mesenterium, pancreas & intestina, cum renibus substratis, subjectaque vesicâ atque utero.

11. Una & altera dum effluit hora vinculis canem exsolvo; excruciat sese, artus protendit atque contorquet, os aperit, vocem bis edit, latratui affinem: caput duodecies effert, totiesque cervicem erigit atque protendit, *ceu in pedes sese daturus*, sed mox ruit in mensam, tragoediæ theatrum.

12. Cæterum, maxillam & artus ita movit ut cereum accensum & ejus ori insertum contriverit, nec non extento anteriori pedè sinistro; *ceu de industria*, bis extinxerit.

13. Post auditam sesquiquintam canis expirasse videbatur, sed cereo in diaphragmatis fornicem intruso, nervosus circulus ejus luculenter sese contraxit cereique flammulam, *ceu fornax reverberans*, agitavit.

14. Cane tandem penitus immoto, & *instante sexta*, cordis apex pedetentim, *ad basin usque*, per taleolas resectus est. Quoties autem cordis lamellæ descabantur, toties ejus fibræ, (*ceu intestina peristalticum motum edentia*,) orbiculatim sese contraxerunt.

Canicidium. VIII.

1. Vasa, *brevia dicta*, filô intercepta à ventriculo ad filum, id est, inter ventriculum & lienis caput, tumuerunt; à ligatione autem ad splenicam venam detumuerunt.

2. Gastricas pariter constrinxi reliquas venas & tumuerunt etiam inter ventriculum & vincula, detumuerunt verò à ligationis ad lienalem usque truncum & ad ipsum portarum caudicem.

3. Pancreaticæ similiter seu duodenali venæ compedes impigi. Quicquid ultra compedes erat tumuit, conflagrescente venâ hepar versus.

4. Venam cæcalem pariter in compedibus tenui, sed ab intestino cæco ad ligationem usque, in tumorem protinus sese sustulit, communem verò mesentericum versus alveum sese depressit.

5. Hæmorrhoidalem denique venam levi compede vinxit, sed, *dicto citius*, suo ultra vinculum tumore, suâque versus mesenterium inanitate, idem, *ac reliquæ consortes*, est confessa.

6. Canis à pridianâ vespérâ in tertiam pomeridianam jejunus in vinculis erat, & lactei nihilosecius per mesenterium decursus opponendas suo fluento valvas à nobis efflagitabant.

7. Valvis igitur, *ceu cataraëtis*, ad lactearum confluens objectis nivei candoris chylus lacteis venis interclusus est, receptaculum verò Pecqueti subflavâ tursit lymphâ.

8. Confimili lymphâ, *gelatinæ æmula*, tursit & lacteus thoracis ductus, isque geminus nusquam, sed mirè sinuosus.

9. Pressurâ levi universum, chyli conceptaculum, & *an-nexus ipsi thoracicus ductus*, lympham suam omnem in jugularem sinistram effuderunt.

10. Reclusis lactearum valvis tota nivei chyli, *coërcita prius*, congeries in cisternam chylo & lymphæ communem

atque in thoracis alveum affatim confluit, & lacteo tumore, lacteâque viâ, sese dedit in conspectum.

Canicidium IX.

1. Hæc canis mammariæ venæ utriusque cum utraque vena epigastricâ tam luculentas habet anastomoses, *unâ cum venis intercurrentibus medianis*, ut à supernis ad infernas & ab infernis ad supernas, nec non à dextris ad lævam & è diverso à læva ad dexteram sanguis quoquoeversum digitis adigatur.

2. Arterias cœliacas nodis laxis illigavi, primùm paulo infra lienem, secundùm juxta revoluti ventriculi lunare spatium: tertium jecoris concava versus, quartum inter pancreatis ostia.

3. Arteriæ primùm ab aorta ad ligamina distentæ sunt: secundò lentius & obscurius tum infra, tum supra ligationes pulsarunt; tertio lienem, ventriculum, jecur & pancreas versus sese pedetentim effuderunt, atque ita conflaccescentes suâ sensim pulsatione sunt orbatæ.

4. Cœliacis arteriis respondentes venæ uti nec prorsus inanes, nec prorsus plenæ, ita nec prorsus flaccidæ, nec prorsus extuberantes erant.

5. Venas illas, gastricas nimirum, gastro-epiploicas atque lienales cum pancreatica constrinxi, & arteriarum nodos instantè solvi, en, *temporis puncto*, venæ prius demissæ, nec extantes, protuberarunt, idque inter viscera atque ligamina.

6. Splenica, *singulatim*, sanguine in tantum exsatiata est ut satietatem suam illam, *vinculo licet soluta*, nequiverit eructare, compressu tamen leni sanguinem illum suos in fonteis regeffi.

7. Venarum autem quicquid obvertebatur jecori, id universim ita sese contraxit, ut tot *fila*, non verò tot *venas* esse dixisses.

8. Arteriâ itidem mesentericâ tum superiori tum inferiori ligatâ intestinorum venas nec saturas, nec jejunas cernere fuit; sed ligatis venis illis, arteriâque vinculis confestim liberatâ, *dictum factum*, mesenterici superiores demissioresque venarum rami in rotundam renitentemque duritiem sublati sunt, idque inter ligamen & intestina.

9. Solutis autem suo vinculo venis illis sanguis universè mesentericum in truncum, *blanda contrectatione*, repulsus est, *ut hîc Tb. 6.*

10. Aliàs porrò attendere erit an singulis arteriis tum cœliacis tum mesentericis sic illigatis intestina sese moveant & viscera sese contrahant atque conflaccescant: Nunc siquidem tot deligationibus tótque vasis observandis intentus animus istud unum & alterum minùs attendit.

Canicidium X.

1. Nervorum in viscera vagantis sextæ conjugationis ergò arrisit exangue cadaver; sanguinem igitur, *ad lethiferos usque motus convulsivos*, universum profudi.

2. Phialam habui, cujus collum strictius *rubrica notatum*, pluviatilis aquæ libram unam signavit. Sanguis, *venosus quidem*, ad libræ illius altitudinem exceptus pependit unciam unam super libram unam.

3. Arteriosus etiam eâdem altitudine ponderis fuit unciae unius supra libram unam.

4. Serum insuper sanguinis promiscui, *venosi nimirum & arteriosi*, ponderavit unciam unam & libram unam: sanguinis verò grumi, *servò orbi*, libram unam & unciam unam cum semisse.

5. Incruentum cadaver illud nervos sexti paris nobis exhibuit elegantes & primùm quidem numerosos, non verò simplices, nobis cessit recurrentes:

6. Co-

6. Costalem subinde nervum cum cervicalibus atque dorsalibus nervis, nec-non cum stomachicis implicitum, nobis patefecit.

7. Stomachicos autem seorsum dedit, sibi nusquam decussatim incubantes, nam dexter dextram, lævam verò sinister apprimè tenebat.

8. Rete tandem nervinum, *stomachicis atque costalibus conflatum*, nobis obtulit, è mesenterii radice, renumque medio, in omnia regionis alvinæ viscera vagum.

9. Imo, uti costalis, *cervicalibus atque dorsalibus*, ex Th. 6. *connexus*, in anteriores pedes evagabatur, ita profectò plexus ille retiformis alvinus, *cruralibus unitus*, in pedes posticos faceffebat.

Canicidium XI.

1. Molossus, matutinâ nonâ, *citra potum*, secundario pane butyrato ad satietatem pastus est. Illo aperto, pomeridianâ secundâ, panis frustra plurima usque adeò sicca erant, ut nihil adhuc intra ventriculum maduerint.

2. Lacteum autem alborem nec in ventriculo, nec in intestinis chylus præ se tulit, sed universus chylus ille defæcatus, qui lacteis venis atque lactearum cisternâ, ductuque dorsali concludebatur, lacte candidior erat.

3. Lactearum quidem myriades à pyloro ad extremum Ileum decurrunt, sed numerosiores à duodeno & jejuno, pauciores autem ab intestino tenui, *quod Ileon est*, scaturiunt.

4. Illæ porrò lacteæ mesenterium non simplici sed multifido ductu perreptant; ubi primùm enim aliæ aliis occurrunt, & è duabus tribusve fit una, mox illa eadem una plures in furculos divaricatur. Illi rursus furculi communem in rivalum coeunt, donec è rivulis tot illis rivus unus exurgat,

gat, qui rivum in alium atque alium confluat.

5. Tot demùm illi rivi fluvios tandem componunt, qui sese effundunt in Oceanum lacteis atque lymphaticis vasis communem, hoc est, in *Pecqueti* receptaculum commune.

6. Vinculô strictiores lacteæ intestina versus attolluntur; à ligaturis autem ad receptaculum illud sibi commune evanescent.

7. Sparsim autem illæ, sua *præsertim versus ostia*, geniculatas sese produnt, linearum trium mathematicarum ab invicem distantia.

8. Isthæc porrò genicula uti averfas intestinis valvulas attestantur, ita easdem receptaculo lumbari obversas esse comprobant, nullo enim pressu suos in fontes intestinos chylus refluit; at sua sponte in receptaculum properat, uti *Tb: 6*.

9. Lacteis ventriculus, crassaque intestina carent omninò, absit enim ut vel nervorum fila, vel exangues arteriolæ, quæ *prima fronte lacteas mentiuntur*, oculatos ullos deludant.

10. Lymphatica numerosa passim quidem cernere est, sed circa venæ portarum caudicem, cui *transversa incubant*, luculentissima sese dant in conspectum.

11. Ligata isthæc tument à visceribus ad ligaturam, sed à ligaturâ ad cisternam lombarem visum fugiunt.

12. Lacteis autem illis atque lymphaticis vasis receptaculum commune totum oblongum est, atque sic inter diaphragmatis tendines medios exporrigitur, partim namque intra abdomen, partim verò intra pectus, chylô vel lymphâ turgidulum eminet.

13. Universè sumptum minorem cyprini vesicam æmulator, tenuitate pellucet, contentaque prodit. Fundum ejus quod *aliàs ad ossis sacri primordia expansum vidi*, tertiam hîc lombarem vertebraam attingit, suô autem conô, pectori obvertitur.

14. Immò, conus ille totus in *thoracem* assurgit, atque sic in canalem illum facessit, quem *thoracicum vocitant*, qui intra ramulos intercostales Aortæ descendentis sese sinistrorsum evehit

evehit in venam usque finistram axillarem, in quam non modò chylum recentem importat, sed & lympham veterem, & ab infernis partibus regeſtam, pleniffimè refundit.

15. Utì porrò ductus ille thoracicus ſurculis ſubſternitur intercoſtalis arteriæ ſiniſtræ, ita ſiniſtris etiam impariſ venæ ſtolonibus incubat, idque præciſè juxta corporis vertebrarum dorſi cum coſtis arthrodiam ſynarthrodialem,

16. Exinde eſt ut dextras quidem coſtas, *illaſo ductu*, omnes ad unam exarticulaverim, ſiniſtras verò, *inferiores præcipuè*, nuſquam diſjunxerim, niſi incumbente ſauciato ductu.

17. Paulò ultra cor ductus ille vertebraſ deſerit, atque inter œſophagum & tracheam arteriam ſeſe effert & luculentius adhuc deſlectit ad lævam, ut in ſiniſtram, *modò dictam*, axillarem, ſeſe ſubducatur.

18. Ligatus ſupra cor chylum, *quò turgebat totus*, in cifternam regeri haud paſſus eſt, at illo ligamine ſoluto, lenitèrque compreſſo ductu, totus affatim chylus ſiniſtram in axillarem confluit.

19. Ductum religavi oſtia ſua verſus, chylumque ſuis à fontibus leni compreſſu repetivi, ſicque ductus rurſum chylò turſit.

20. Turgidulum illigavi denuò juxta ſuos fontes atque ſic ſurſum & deorſum illigatum, chylòque tumentem, de pectore revulſi.

21. Ejus oſtia, *ſeu partem ſupernam*, de filò ſtringente ſuſpendi. Origines, *ſeu partem infernam*, ſecui per medium, ſed chyli ne hilum effluxit.

22. Imò, ſæpiùs quàm vigefies à ſupernis ad infernas appreſſi digitos, ſed chyli ne guttulam expreſſi.

23. Illum itaque canalem, chylo tumentem ſurſum deorſum converti & tunc ad ejus oſtia ſic prona demiffaque torſiculam adegi, & ecce (*oculi jaëtù*) chylus univerſè, *ceu liquor ex aperto inverſoque vaſe*, præceps devolutus eſt.

24. Supernam inſuper ductûſ illiuſ partem, *chylò nunc ex-*

haustam, buccis sufflavi, sed meus spiritus super longitudinem uncialem nusquam pertigit. Canaliculum ergo variè contrectavi, flatum ulteriùs ut impellerem, sed opera mea cassa fuit omnis.

25. Flatum autem in canaliculi principium simul ac im-misi, totus ilico ductus turgidulus & perlucens surrexit.

26. Illum itaque sic tumentem revinxi illius exsiccandi gratiâ.

27. Siccatus, obversusque luci, membranaceas, mitralés-que suggrundas, *seu membraneos semilunarésque limbos*, interiùs exstantes nostris oculis subjecit.

28. Scalpelli tenuissimi acies ab imô ad summum canaliculi deducta valvulas in seriem quadruplicem digestas prodidit octo: quævis enim, *ut ita dicam*, valvularum contignatio duplex fuit.

29. Ille porrò ductus suas versus origines crassior est; gracilescit autem dum in ostia sua contendit.

30. Hinc notare est valvularum contignationem primam esse secundâ crassiorem, & sic deinceps.

31. Hemicyclum ab uno ad summum obliquè protensum æmulantur valvulæ: cùm autem simplex nulla sit, sed suam quælibet habeat sociam è directo, consequens est, ut, *integro existente ductu*, transversus, extremusque hemicycli cujusque limbus contiguum sibi alterum exosculetur: undè rursus sequitur concurrentes limbis suis transversis hemicyclos, obliquè sursum exporrectos, complere cyclum, illúmque infernis quidem aversum, supernis autem obversum.

32. Valvulas ejus supra cor falsò negant, hîc siquidem uti sunt infra cor valvularum conjugationes una & altera; sic illarum profectò inter axillas & cor conjugationes totidem extant, *octo* nimirum sunt uiversè, *uti Tb*: 28 hîc annotatum est.

33. Una porrò valvularum contignatio Mathematicô sesqui-pollice superior est aliâ atque aliâ. Quaternæ igitur contignationes Mathematicum pedem dimidium altæ sunt.

34. Quòd

34. Quòd si ductûs de cadavere revulsi longitudo pede Mathematico dimidio major sit, id velim feratur acceptum luculentæ portioni, quæ supra quartam valvularum seriem, valvularum est exors, quæque & axillaris sinistræ contermina fuit, & flatum, *de quo Thes: 24.* hîc ad unius uncia longitudinem excepit.

35. Renem dextrum bursulam hîc veriùs dixeritis, quàm renem: pependit unciam semissem.

36. Illo recluso vivax prodiit rubicundus vermis, pollicibus octo longus, ponderisque drachmæ unius, *utî Canicidio IIII. Th: 16.* reliquæ igitur drachmæ tres vieto marci-
dóque reni seorsum competebant.

37. Ren ex adverso tum grandior fuit tum gravior octies, uncias siquidem pependit quatuor cum semisse, mirabilitérque floridus, vegetus & compactus erat.

Canicidium XII.

1. Canis noctem insomnis & iracundus transigit in vinculis. Manè quævis oblata respuit, tremit universè, riget maxillâ; instante terciâ butyrum & lagana vorat.

2. Paulò post tertiam lacteas exhibet aliquot à duodeno atque jejuno, quæ chylum suum in cisternam nondum effuderant.

3. Illa porrò cisterna, chylo atque lymphæ communis, non chylosa sed lymphatica erat, hoc est, chylô non turgebat, sed lymphâ sub-rubicundâ.

5. Ductus itidem thoracicus, non chyliferus, sed roriferus exstitit.

5. Strinxi primò chyliferum, seu roriferum ductum illum ad ejus ostia; lacteas secundò ad mesenterii radicem; tertio ad mesenterium medium; quartò quàm proximè intestinali.

6. Chylus quartô interceptus ligamine lacteas mirabiliter distendit, illarumque ab intestinorum ambitu prognatas radículas exhibet, non simplices, sed multijugas.

7. Tot enim radiculæ ab ipsis intestinis egerminantes, intestina nusquam deserunt, nec per mesenterium serpunt, quin prius illarum aliæ alias & subeant, & relinquunt, uti de lacteis mesentericis *Can. xj. Tb. iv.* dictum est.

8. Nusquam autem ab unâ duntaxat intestinorum parte sobolescent; sed utrimque germinant sursum & deorsum atque ita mesenterii faciem supernam infernamque perreptant.

9. Ligaturâ tertiâ luculentissimus fit lactearum progressus, divisio, congressus; rursumque sejunctio, ac iterata coitio: Illarum insuper valvulæ inibi produntur, ubi nimirum geniculatim assurgunt.

10. Ligatura secunda chylum ad ostia mesenterii coërcuit atque adeo lacteas extremas, illarumque rivos confluentes detexit; chylumque suam in cisternam interdixit confluxu.

11. Ligamine primo ductûs thoracici ros omnis interceptus est, sed laxatô vinculo tenuior illa lympa, *frigore nondum concreta*, axillarem in sinistram, citra digitos appressos, uti *Canic: xj. Tb. 18.* spontè corrivata est.

12. Exoluto ligamine secundo chylus in cisternam, *sua lympa non penitus exhausta*, influxit; atque adeo, quæ cisterna prius lymphatica fuit, mox chylosa evasit, uti *Canic. viii. Thes. xj.*

13. Cisternâ digitis compressâ roriferus ductus confestim albore chyli totus repletus est; sed chylo in ostia compulsio canaliculus ille, ceu filum tenuissimum comparuit, universaque cisterna nihil nisi meras membranas mutuò appressas cessit.

14. Solutâ deligatione tertiâ chylô rursum intumuit cisterna.

15. Resoluto ligamine quarto chylus paulo ulterius leniterque tetendit, vixque digitis prementibus, *cisternam versus*, compulsus est, sed lactearum angustis coërcitus hæsit.

Canicidium XIII.

1. Catulus supra mensam extentus, *citra plagam ullam ipsi inflatam*, ex tempore perit.

2. Revulso confestim sterno, ne guttula cruoris funditur, nihiloseciùs nec pulmones, nec cor, nec diaphragma moventur.

3. Ligavi chyliferum ductum supra cor, qua parte vertebrae deserit, *utì Canic. xj. Th. 17. & 18.*

4. Eundem & illigavi proximè diaphragma, atque sic chylum illius omnem ligamine uno & altero intercepi.

5. Mesenterii radicem, una cum illius nervis, vasisque sanguineis, nec-non lacteis atque lymphaticis colligavi.

6. Præcrassa vasa lymphatica quatuor per descendentem Aortam transversa decurrebant. Valvulis autem geniculata, *trium quatuorve linearum Mathematicarum distantia*, sese probebant, demùmque in commune sibi cum chylo receptaculum quaternis sese diffundebant ostiis.

7. Resecui primùm tendines diaphragmatis, pleuram secundò, nervos deinde costales, arterias demum inter costas: sicque chyli cisternam lumbarem atque canalem ejus thoracicum plenè detexi.

8. Chylosa fuit illa cisterna non verò lymphatica, *utì Canic. xij. Th. III.* canalis verò thoracicus, *paulò super diaphragma*, *duarum scilicet unciarum altitudine*, ad basin usque cordis duplex assurgebat. Sed bifidus ille ductus sese sub cordis basi reuniebat, exindèque rursùm simplex in ostia sua ferebatur.

9. Qua parte canalis ille, *ceu fluvius aliquis esset*, duos in alveos sese diffundit, insulam veluti format intermediam, Mathematicis longam lineis quatuordecim, tribus verò latam. Talem insulam rivuli aliquot, ab uno alveo quandoque

in alterum confluentes, trajiciunt, & medianos transversosque rivulos formant.

10. Paulò ultra suum confluvium, canalis thoracicus ille œsophagearum glandularum lymphatica vasa recipit, quæ plenis ostiis suam eò lympham eructant.

11. Communem illum canalem, *unius scilicet & alterius canaliculi concursu conflatum*, in axillares venas deduxi, & ecce, unicò quidem ille, sed patenti hiato, in axillaris sinistrae valvulam adaperiebatur.

12. Crescentem lunam æmulabatur valvula & à sinistris ad dexteris ita obvertebatur, ut allabentem, aut compulsam ad sese chylum, aditu interdixerit sinistro, & dexteris versus direxerit. In talem enim valvulam protrusus chylus impingens suum cursum a sinistris in dexteris inflectit.

Canicidium XIV.

1. Oblongâ & angustâ supernis quinque costarum cartilaginibus sinistris inflicta plagâ pectus diductum est, visceraque sublata, nec-non chyliiferus ductus seorsum ligatus, quàm proximè costarum primam.

2. Lacteas deinde ad mesenterii radicem colligavi.

3. Venam portarum deinceps, omnemque cavæ venæ truncum in longitudinem diffidi, exhausti, perpurgavi.

4. Imò, epiploon, lienem, jecur, *suo cum folliculo*, ventriculum, intestina crassa, renes, diaphragma, pulmonesque, cadavere deduxi, omnemque cruorem sedulus absterxi.

5. Lacteæ nihilominus æquè turserunt, ac si nulla fuissent vel exhausta vasa, vel viscera subducta.

6. Canaliculus thoracis, *paulò super diaphragma*, in crassiores sinistram, inque graciliorem dextram dividebatur.

7. Gracilior dexterque rursus subdividebatur, sed mox sese uniebat alter alteri. Suis autem illis & disjunctione & con-

conjunctione insulam formavit rhomboeidea, quam mediam intercostalis arteria trajecit.

8. Gracilior insuper ille ductus idem, *ubi suam illam insulam in rhombi formam ita delineavit*, mox in crassio rem alterum, sinistrumque ductum sese insinuat, & ab illo rursus secedit ut in eundem rursus relabatur, atque sic multas ille, *tot meandris illis*, insulas describat. *Videsis Canicidium xiiij. Tb. 9.*

9. Ductus porro ligamen solvi, ductumque compressi, & chylus, *venâ cavâ diffusâ*, effusus est cruentatus.

10. Colligatas denique laxavi lacteas, ductusque chyliferus iteratò tursit, chylumque rursus incisâ cavâ profudit.

Canicidium XV.

1. Infernis sterni cartilaginibus sinistris inflicto vulnere chyliferum canalem, *cum œsophagi parte*, colligavi.

2. Viscera removi, venas incidi, evacuavi, repurgavi, *ut Canicidio xiv. Tb. 3. & 4.*

3. Ductum thoracicum deinceps aperui, paulò ultra diaphragma, & quia chyli receptaculum ligaminis exors erat, leni idcirco compressu dimidiatum nobis cessit cochlear chyli, seu potius lymphæ leviter concretæ & subrubræ, quæ, *judicibus φιλιάρτοις*, subacida fuit.

4. Tubulò deinde in canalem apertum intrusò, lac in illum impulsi, & assurrexit ductus prætumidus ad ligamen œsophageum usque.

5. Lympham is conclusit receptaculi lymphæ penitus consortem, *de qua Tb. hic 3.*

6. Jucundò proin spectaculò lympham illam omnem subrubram lac meum illud impulsu ita sursum adegit ut summa esset thoracici canaliculi distentio: lac autem sedes hucusque tenuit infernas; eundem igitur alveum, inferius quidem

dem lacteum, superiùs verò lymphaticum subrubrumque nobis exhibuit.

7. Reclusis valvis illius biformis alvei, hoc est, ductûs relaxato ligamine liquidorum dissona congeries cataractis prorupit iisdem & novo compellendo lacti locum planè dedit.

8. Lac igitur novum impulsi, & protinus illud in subclaviæ venæ valvulam impegit, atque sic, *illò obice repulsum*, deflexit illico in v. cavæ truncum, & exinde dextram cordis cisternam confestim implevit.

9. Dextrum itaque cordis ventriculum confodi & lac vehementiùs compuli, & ecce, cordis illâ specu lac salivit istud.

10. Ductum universè, *suis cum flexibus atque mæandris*, ab originibus ad ostia defecui & inter *κρημύλια* reposui.

11. Origines voco, Scatebras illas lumbarès, quibus in lumborum cisternam, inque huncce thoracis alveum chylus & lympa ubertim confluunt.

12. Ostia autem nuncupo ejusdem illius alvei thoracici fines summos, hoc est, ejus insertionem sinistrorsum in venas, aliàs quidem in axillarem, aliàs verò in subclaviam, aliàs demum in jugularem externam, in quas ore vel multiplici, sed angustò; vel unico quidem, sed patenti, chylum & lympham eructant.

13. Flexus demùm atque mæandros vocito sinuosos illius alvei decursus, quibus tot insulæ formantur, *uti Canicidio XIII. Th. IX. & Canicidio XIV. Th. VII.*

Canicidium XVI.

1. Lactearum radiculæ ab intestinorum universo circuitu densæ & multijuges pullulant, *uti Canicidio xij. Th. vj.*

2. Lactearum medianæ quidem plures, sed multijugæ nu-
me-

merofiores, quæ denso confluxu rivulos atque rivos constituunt, *uti Canicidio xj. Th. iv.*

3. Lactææ valvulis geniculatim intercissæ *uti Canicidio xij. Th. ix.*

4. Lactææ pancreati quidem & incubant & succumbunt, sed in illud sese nusquam exonerant; quotquot enim id visceris perreptant, tot profectò serpunt ulteriùs, inque specum longè remotam, sibique singulis atque lymphaticis vasis communem sese illatebrant.

5. Lactææ præterea multijuges in Asellianum etiam pancreas illabuntur, at illud nequaquam irrigant. Ubi etenim lactææ plures sese invicem excipiunt & plurium concursu atque confluxu alveos formant, tunc equidem in glandulas Mesenterii posticas influunt, sed præterfluunt omninò & chylum suum omnem atque lympham in *Pecqueti* receptaculum usque transvehunt.

6. Glandulis enim Aselliani pancreatis ungue deglubitis, hoc est, tunicâ spoliatis atque insuper, *ut ità dicam*, per laminulas aut per strata deglutinatis, lacteos rivos atque etiam lymphaticos cernere est glandulas præterlabi & in conceptaculum *Pecqueti* confluere.

7. Lactææ deinceps tot illæ in istud Asellii pancreas antequam sese condant, cruentarum quidem mesenterii venarum trunco decussatim incumbunt; at truncum illum mesentericum nequaquam ingrediuntur, sed in *Pecqueti* cisternam pergunt omnes.

8. Lactæas insuper videre est non uni duntaxat venæ portarum trunco ac utrique pancreati, sed & ventriculo, intestinis crassis, omento, lieni, jecori, renibus, venæ demùm cavæ penitùs denegatas esse. *Uti Can. xj. Th. 9.*

9. Veritatis tantæ fidem facturum luculentam viscera tot isthæc semovi, *uti Canicidio, xiv. Th. iv.* sed lactææ nequaquam detumuerunt.

10. Pecquetiani sacculi fundum usque adeò protenditur ut limites sacros contingat, ad os quippe sacrum exporrigitur,

gitur, *uti Canicidio xj. Tb. 13.* prænotatum est.

11. Lacteus thoracis ductus ad iter breve bifidus, mox unitur, unitus autem superiorque gracilior est seipso nondum diviso & inferiori, haud secus ac *Canicidio xj. Tb. 29.*

Canicidium. XVII.

1. Molossus lacteis caruit in ventriculo, in jecore, in liene, in intestinis crassis, sed numerosas habuit in intestinis gracilibus. Illæ autem non solum apparent superficietenus, sed, *unguibus divulsâ intestinali communi tunica*, ab interiori intestinorum velamento bombycino, *ceu à matrice, vel à solo*, pullulare cernuntur.

2. Radiculæ porrò tot ab ipso ortu aliàs orbiculatim, aliàs verò aliter contorquentur. Exindè est ut flexibus suis illis velut tot insulas designent, *uti de lacteis mesentericis annotatum est Canicidio xj. Tb. 1v.*

3. Inibi quippe, uti etiam nunc mesenterium universè lacteis confitum est sinuosis, quarum aliæ in alias confluunt, atque sic flexibus variis tot rursus insulas nobis delineant.

4. Imò lactearum confluvium suos etiam insulares anfractus habet, hîc quippe carpionis vesiculam haud æmulatur *uti Canicidio xj. Tb. 13.* sed quinque veluti sinibus exporrigitur.

5. Unus quidem superior est, atque lactearum maximam partem excipit, & descendentem aortam totus interfecat, subindeque reliquos in sinus sese diffundit.

6. Prioris illius postica deductio *secundus* est: hic autem non decussatim, sed rectâ supersternitur aortæ, & post iter perbreve, mox inflectitur deorsum, atque recurvitate tali *tertium* in sinum sese penitus immittit atque sic *trique-tram* efficit *insulam*, quam lumbaris trajicit arteria.

7. *Tertius* verò sinus & longissimus & crassissimus omnium est.

est. Aortæ latera sectatur, mediusque inter dextrum psoam atque diaphragmatis tendines in os usque sacrum excurrit.

8. *Quartus* maximi illius appendix est, & in thoracis usque ductum protenditur.

9. *Quintus* demum maximi rursus continuatio est altera, sed paulò contractior angustiorque, desinit enim in genuinum thoracis alveum, haud secus ac strictior vesica in urethram elongatur.

10. Lactei autem illius alvei fluentum filis, *cœu valvis obiectis*, stiti.

11. Omentum subinde, ventriculum, intestina crassa, renes tum veros, cum succenturiatos, lienem & jecur ex alvinis limitibus exterminavi.

12. Diaphragma insuper atque pulmones suis è sedibus ejeci.

13. Illæso præterea corde, mediastinum atque pericardium exclusi pectore.

14. Sanguinem deinde venosum & arteriosum omnem spongiis absorpsi.

15. Venæ deinceps cavæ truncum, *quæ diaphragma permeat*, illigavi.

16. Reversus ad chylosum alveum, quas ipsi valvas injeceram patefeci, hoc est, ligamen superum inferumque laxavi.

17. Parte infernâ lac immisi, & axillaris sinistra vena descendensque; cava lacte meo sublata sunt; Imò, cordis etiam ventriculus dexter assurrexit, sed, *leniter pressus*, satietatem suam omnem in pulmonales arterias eructavit.

18. Iteratis è lacte clysmis cor rursus extuberavit, & quotquot pulmonis supererant partes confectæ, tot profectò lac istud ostiolis totidem spontaneæ evomuerunt; pulmonis enim vasa, *pulmone licet maximam partem resectò ex Th. hic 12.* funditus non dirueram.

19. Dextrum cordis ventriculum, *qui tumebat unicè*, diffidi, & lactea protinus congeries illius est diruta, conflaccescente corde.

20. Illam porrò diffiffionem deduxi & in univerfum deſcendentis venæ cavæ truncum & in dexterās atque finiftras axillares, ficque valvulam illam, *quæ lacteis præponitur oſtiis*, denudavi.

21. Illa porrò, *ſic nudata*, magnitudinem præ ſe tulit unguis in annulari digito, ſed falcata ſive lunata fuit & cornua habuit dextrorſum obverſa, & finiftrorſum averſa, *uti Canicidio xiiij. Tb. 12.*

22. Illis itaque cornibus, *ſic utrinque ab axillari finiftra ad dextram reflexis*, uti liberum ſanguini refluxum cedit, ita profectò chylum ad ſe compulſum dirigit in dextrās. Chylus enim eò uſque diaphragmatis arteriarumque motu ſubvectus in illam valvulam impingit & reſlui ſanguinis fluentò dextrorſum abripitur.

23. Valvula inſuper iſthæc axillaris quidem finiftræ venæ interiora tenet, at mediam venam præciſè non occupat, ſed illam inferiùs lævorſumque trajicit, ficque ſanguis univerſus, *qui & à finiftris & à ſupernis reſluit*, valvulam illam omnem conſcendit, deprimit, ſupervadit.

24. Valvula igitur ſanguini, *non quidem ſubterfluo, ſed ſuperjecto*, pontis ſublicii vicem exhibet. Illa verò eadem lacteis oſtiis ita præficitur ut iſſis operculi ſtrictioris vices præſtet, ne ſcilicet ſanguis ullus in chyliſerum alveum irrumpat unquam, præprimis dum inanis eſt ille, nec chyli vel lymphæ aſcenſu & ingreſſu ſanguinem arcet.

25. Sic noſtris oculis valvulâ ſubjectâ, alveum thoracicum lacte turgidulum ſæpiùs compreſſi; & quoties compreſſi, toties profectò falcatum illud valvulæ ſpatium inferius complevi. Verùm, lac omne reliquum dextrās petivit, & ne hilum quidem ejus finiftrorſum profluxit.

26. Lac igitur in thoracis ductum rurfus impulſi, & ecce, ejus impetus ad valvulam allidens, totam illam ſuſtulit: ſed lac iterum iſtud dextrorſum deflexit, utpote eò verſus valvulâ regeſtum.

27. Animò injectio nibus iſtis exſatiatò, valvulam reſecui,
ipſi-

ipsique subjecta ductûs ostia lynceis oculis examinavi.

28. Quà rescissæ valvulæ basis erat, scrobiculi visi sunt unus & alter, obliquitatem præ se ferentes : ita enim obvertebantur, ut ore minimè recto sub valvâ paterent, sed oblique, à sinistris ad dextras subducerentur.

29. Visorum fidem facturum pleniorum, lactea repetivi elysmata, & amœnum utrinque vidi lacteum laticem à sinistris in dextras, demissè quidem, sed impetu salientem, utpote qui dextrorsum adstantes obliquo saltu verterit in fugam, illorum enim pectora petivit.

30. Amœnius meis Φιλιάτοις spectaculum præbiturus, isti thoracici ductus orificiorum obliquitati nativæ medelam feci ; totam quippe sinistram axillarem firmis digitis lævorsum adduxi, donec ostia lactea ex obliquo situ rectum essent nata.

31. Lacte nunc vehementiùs injecto eventus voto respondit. Unius enim cubiti altitudine rectâ & ostiolis altero atque altero lacteos radios ductus ille jaculatus est. Aquilegum mihi videbantur syphunculi, ex inferiori cryptâ salientes aquis.

32. Canina cum humanis si compono, ideam mihi refrigerant, *suis & vicinia & rotunditate*, virilium ejaculantium, *ultra seminales vesiculas stricte sic dictorum*, quæ liquorem impulsu utrinque varium, utrinque itidem varium illum in urethram ejaculantur.

A D L E C T O R E M.

Hæc paucula suscipe, Amice Lector, quæ & Tibi comparare & mihi licuit. Utinam vel aliqualem consequerer copiam aliorum Clarissimi PRÆCEPTORIS mei Experimentorum, quæ annotata possidet de Chylo, de Sanguine & ejus Transfusione, de Bile, de Sero, de Urina, de motu Cerebri, Pulmonum, Cordis, Pectoris, Diaphragmatis, Abdominis, Intestinorum, Ventriculi, Uteri & Vesicæ utriusque; de Symptomatis plagarum Cerebri, Spinæ, Pectoris, Abdominis & Artuum atque sigillatim de oculis vel cæsim vel punctim pertusis citra cæcitatem; de liquoribus injectis in venas Alterantibus, Emeticis, Purgantibus, Venenatis; de injectis præterea in arterias, in fistulam Pulmonis, in Cerebrum, in Os, in Vesicam, in Podicem; de Arteriis præterea vel incisiss, vel ademptis, vel ligatis, sive Caroticis, sive Pulmonalibus, Epaticis, Spleneticis, Mesentericis, &c. de Nervis punctis, incisiss ac etiam commorsis acri aliquo seu Topico, seu Interno; de Recurrentibus & Stomachicis interceptis; de Ductu Chyli Thoracico inciso, vel ligato; de Ureteribus ligatis; de Utero, Liene, Pancreate & Vesicula fellis exemptis; de Fætus Corde mobili; de Ductibus ejus venoso & arterioso; de Vasis ipsius Umbilicalibus; de Placenta, vel una pro se uno, vel una aut etiam multiplici pro se & pro suis gemellis; deque tandem Pecorum Allantoide & Cotyledonibus &c. Hæc uti magna luce historiam perfunderent universam & Physiologicam & Pathologicam, ita & TIBI Curioso, & mihi in plurimis hætenus hæsitanti satisfactura essent abundanter. Interea, vale, LECTOR, & his mecum fruiere gratus.

F I N I S.

C. DRELINCURTIUS

D E

SEMINE VIRILI.

1. **A**n internam uteri cervicem penetret & illius fundum attingat?
2. An ab uteri fundo vel universè, vel partim effluat?
3. An verò vel totum, vel ex parte remanens uteri mucagine mergatur, atque adeò iners inibi reddatur?
4. An illâ potiùs mucagine tenuatâ discussaque uterum irradiet & imbuat, illumque, *solis adinstar*, ceu feracissimum Naturæ humanæ campum fermentet atque fœcundet?
5. An semen illud Virile tubarum angustias dilatet & sese in illas intrudat?
6. An mucosis tubarum anfractibus refractum retusumque vel otiosum, vel noxium inibi stagnet?
7. An per tubas illas, ceu per uteri spiracula atque caminos totum exhalet?
8. An tubis istis vel in alterutrum vel in utrumque testiculum deportetur?
9. An in testiculos, seu in *Ovaria*, convectum Ova inibi vel unum, vel multa genitali spiritu suo respergat insimul atque vivificet?
10. An ovulorum tuniculas crassamento suo, *inibi etiam*, vel condenset, vel novis induat?
11. An Ovorum albumen inibi colliquet? An verò colliquamenti materia fiat, vel ex parte, vel ex toto?

12. An

12. An Ovula demùm isthæc, *inibi rursus*, geniali spiritu suo usque adeò fermentet & exagitet ut ipsa sollicitet atque compellat ab angustiis Ovarii secedere & per uteri campum expatiari?

F I N I S.

De Semine Muliebri intus & extra suum seminarium, sive de fœmineis Ovis vel in Ovario vel extra.

1. **A**n Ova fœminarum arteriis spermaticis penetrentur masculorum testium adinstar?
2. An nervulis vasisque lymphaticis irrigentur virilium testiculorum more?
3. An pelliculis duabus, sibique propriis succingantur?
4. An geminum alborem atque Chalazas præ se ferant? An autem, lympham quidem uniformem, Chalazas verò nullas habeant?
5. An Ova in Ovario vel numerum nesciant, vel numero definiantur? Et quanto?
6. An Ovarii quodlibet Ovum ovo simile sit? An verò singula uti ætate & maturitate ità moleculâ variant?
7. An Ova in Ovario racemosa sint sibique contigua? An verò nidulis quæque discreta atque sejuncta?
8. An Ova ab Ovario, *ceu matrice*, succrescant? An verò alibi formata in Ovarium, *ceu in conceptaculum*, comportentur?
9. An Ova vel in Ovario formata, vel in illud comporta-

ta inibi laxa sint atque volubilia? An verò cellulis constricta atque pedunculis firmata & in plenam usque maturitatem inibi quæta & enutrita?

10. An ovorum nidis vel ficcioribus atque strictis, vel humentionibus atque laxis Ova maturefcere queant? An verò vel ariditate & angustia marcescant, vel madore laxiora diffuant?

11. An Ova ex Ovario integra prorumpant? An verò liquor solus ex ovis vel effluat, vel exudet, crepantibus scilicet vel rarefactis illorum tunicis?

12. An integris Ovis ab Ovario sejunctis, *atque adeò pedunculis ipsorum ab Ovario vel revulsis vel abruptis*, nec sanguinis nec lymphæ guttula stillent, pure deinceps sanieque corrosura?

13. An integri tales ovorum globuli nutu quodam suo & jure veluti speciali strictiores illos crassæ compactæque communis sibi tunicæ porulos vel diducant vel perrumpant, ut sese è testiculorum custodia in libertatem afferant! An verò aliena virtute vinculis levantur & carcere laxentur?

14. An ova è carcere sic emissæ quoquoersum evagentur? An verò aliquorsum determinatè pellantur? Et à quo? Et quâ? Et quò? Et quando?

15. An omnia perindè vel unius duntaxat, vel utriusque simul, Ovarii Ova hoc vel illo Venereæ voluptatis momento tumultuariè determinantur ad exitum? An verò matura solùm & ordine quodam suo Ovarium deferant, residuis interim immaturis aliis seriatim deinceps erupturis?

16. An Ovorum maturitas, & determinatio ad egressum ex Ovario, repetenda veniat vel ab Ovorum ætate & mole? Vel ab ariditate pedunculorum quibus nutriuntur? Vel à varia atque varia conditione cùm involucris sibi communis, tum præsertim Ovorum fibrosi carnosique niduli? An verò vel ab illis ultimis utrisque, vel ab omnibus infimul concausis istis?

17. An Ovis nutriatur Embryo? An verò Conceptus ex

Y y y y

Ovis

Ovis exurgat? Et, an ex ipsorum albumine toto? An autem ex illius albuminis aliquali duntaxat parte, sed genitali spiritu masculo perfusa colliquataque? An albuminis tandem illius colliquati particulâ nullâ corporetur unquam? Sed de semine paterno semper intra ovulum suscitetur?

18. An itaque, Omne animal *ex Ovo* procreetur? An verissimè autem *ex Ovo* quidem nusquam generetur? Sed nihilofeciùs *in Ovo* perpetuâ & irrevocabili Lege conformetur?

19. An Ova diuturniori sua in Ovario mora teterrimè non putrescant & mille tædiis misellas foeminas non implicent?

20. An ibidem vel periodicè, vel erraticè non turgescant, suoque commoto fermento Venerem non stimulent?

21. An isthæc ovula intestino suo particularum tumultu sopitarum mentes Venereis ludibriis quandoque non demulceant, mulcibrique Pollutione non excludantur, citra viri congressum?

22. An Ova in testiculis matura, *spirituque prolifico Viri turgidula*, *benignoque viscerum tepore fota*, Embryonem intesticulis, *non autem in utero*, formatura sint?

23. An Ova vel prolifera, vel subventanea ab Ovario pulsa, truantur sæpiùs vel integra vel crepantia in obvium sibi abdominis alveum, quem ærumnis sexcentis afficiant?

24. An ovorum vel globulus integer, vel liquor ex ipsis elisus, strictas collapsasque tubarum extremas oras quandoque subire queat, citra quàm aliò deflectat?

25. An Ova in tubas compulsa inibi non morentur atque putrescant? Præprimis intra tubarum arctissimas ad uterum angustias, tenaci insuper glutine viscatas?

26. An Ova verò strictissimas illas tubarum angustias quandoque valeant sufficienter expandere, quò sese in uteri fundum integra devolvant?

27. An Ova in Uteri fundum vel spontè casura, vel peristal-

ristaltico tubarum motu eò propellenda , satiùs sit à semine Virili inibi occupari atque præveniri , quàm ut virile semen ibidem præoccupent atque præveniant?

28. An Ova in uterum usque demittantur vel ut ipsum titillante sua per tubarum flexus devolutione mulceant? Vel ut vaginam ejus madore suo salivoso perfundant atque lubricent , ne mutone concussa dolitet aridior?

29. An Ova in Ovario Embryonata inque uterum devoluta , suisque inibi nutritiis ab Ovario pedunculis orba , atque adeò *nutrimine cassa* , suo intra uterum cum Embryone nec putrescant , nec marcescant?

30. An isthæc Ovula , uteri fundo nusquam vel glutinata vel radicata , in pudoris sinum necessario non provolvantur , sicque prolis futuræ spem præmaturè non rescindant? Præsertim in utero vel mucoribus lubrico , vel Veneris Oestro salaciori , petulantiùsque subactò ; vel quovis demùm corporis aut animæ incondito motu , irrequietiori?

31. Ovula demùm isthæc tenellula testarumque nescia etsi ex utero nusquam præcipitentur , an-non , *amabo* , quovis abdominis pressu collidentur conquassabunturque? Præcipuè in agili saltatriceque matercula , cujus uterus singulatim & strictior est & partionis inexpertus , atque adeò dilatationis impatiens & contractionis ad Ovorum expulsionem amans.

F I N I S.

Parerga super iisdem Ovis.

I. **A**n nostrorum Ovulorum congeries , quam alii testiculos *fœmineos* vocitant , nullo loco nulloque numero habent.

benda sit, Uti *Magni Harvei* nævi ferunt; Vel, quod *pejus est*, an illi testiculi nequaquam vegeti atque vivaces existant, sed effœti atque cadaverosi, immò, *ceu ipsa forent cadavera testium*, infamandi veniant, uti *Clariss: Hofmanni* perhibet Contextus?

2. An Viraginis sanguineæ v. g. salacissimæque *testiculi* intus idcirco condantur, quod frigidiores illi sint, *uti ferunt*, effœtis v. g. atque fluxis pituitosi puelli pensilibus, qui sub ipsa vitæ primordia, *atque adeò sub ipsa corporaturæ suæ stamina nectenda*, cachectici parentis utriusque vitia contraxit?

3. An Ovula foeminea sub unicâ duntaxat *aquosarum vesicularum* specie atque nomenclatur? An verò, sub ipsa etiam *Ovorum idea atque denominatione* Majoribus nostris innotuerint?

4. An ille Vesicularum liquor, *qui secantis in faciem proflire solet*, nullo queat vel Chymicorum Alkahest, vel Orphei atque Milefii Thaletis Elemento coagulari?

5. An mirificus liquor idem, genuinum nostrum decantatissimùmque *Primigenium Humidum* meritò non constituat?

6. An masculus in eodem Ovulo spiritus ille genitalis, *qui puncto saliente sese prodit*, nostrum pariter non constituat celebratissimum illud *Calidum innatum*?

7. An isthæc Ovula ex Ovario dextro propulsa mares? E sinistro verò divulsa foeminas pariant?

8. An eadem itaque isthæc Ovula jure meritoque inter animal & non animal ambigant?

9. An Ovulorum nullum vel in Ovario vel extra *testaceum* unquam evaserit?

10. An unicum Ovum sit semper *μονοτόκον uniparum* & nusquam *πολύτοκον multiparum*?

11. An *Clariss. Diemerbroekii* tela sex, quibus Ovula nostra confodere nititur, pistillo retusiora sint?

12. An Ovum istud, *gallinaceo simile*, partu foemineo exclu-

clusum, quodque in Augustiss. Frid : III. Basilica conservatur, *Magicum sit?* Hoc est, *Dæmonis astu suppositum*, uti Magnus ille quondam voluit *Olaus Wormius*, alique nostrorum Ovulorum olores?

FINIS.

De Utero.

1. **A**n Uterus intra præduras hypogastrii angustias aptiùs quàm intra faciles & laxas reliqui abdominis viscerum culcitrans collocetur?
2. An ad quatuor ille catenas, *ceu furibundum animal in animali*, alligetur? Hoc est, an quatuor ille ligamentis, *ceu funiculis atque loris*, infrænctur, effræni libidinis œstro ne lasciviat?
3. An ejus ligamenta duo inferiora dicta ipsum superiorem suspendant ne procidat, *uti Neotericorum Codices ferunt?* Nam illi profectò fœminas in speculo viderunt globoso ambulantes inversas. Iphis etenim incedentibus vertice nequit uterus, *ligamentis inferioribus, ceu habenis contentus atque revulsus*, in diaphragma devolvi atque procidere.
4. An ejus alia ligamenta superiora duo uterum intra suas sedes firmiùs stabiliant, quàm pinnulæ versatiles ædificiorum fundamenta statument?
5. An uterus nervosus sit unicè, idque ad majores Veneræ voluptatis illecebras? An verò carneo-nervosus existat, quò fœtum & arctiùs amplexetur & validiùs enitatur?

Y y yv 3

6. An

6. An uterus pulposus deprehendatur ne in duriores ipsum abortivo dolore foetus impingat? An autem, ut pulpa mento suo tum alimonia plenior turgescat, tum incrementis foetus extensioni tutius commodiusque cedat?

7. An uterus unico foramine sit pervius, uti *Varolius docet*? An autem quaternis ejaculatoriis pertusus, ut alii volunt? An verò, præter internæ cervicis ostium, geminis ille conniveat ostiolis, ovulorum ab ovario trajectioni aptis natis?

8. An uterus cucurbitulæ Medicæ formâ extructus esse verè dicatur? Et an idcirco taliter conformetur ut virile semen eo potentiùs attrahat? *Ut putant?*

9. An, rursus, semen illud proliciat uti cervus è profundis cuniculis narium inspiratu serpentes allicit? *Ut passim docemur?*

10. An illud denique semen non unicè masculum, sed & foemineum potenter & utrinque rapiat? *Ut Mæbius censet?*

11. An exterius uteri fundum, lagenæ vitreæ more, depresso sit atque concavum? *Ut perhibent?* An verò prominulum atque rotundum?

12. An, insuper, fundum illud contractius, inque cervicem externam seu vaginam elongatum, aptè vel ineptè cum lagenularum fundo atque collo comparetur? An verò, cervix intercedat altera & interior, quæ conformatione ab exteriori tota discrepet?

13. An uterini fundi amplitudo, ad interiorem ejus cervicem usque sensim gracilescens, commoda quidem tutaque sit ad gestationem foetus, sed incommoda & infida ad ejusdem foetus exclusionem?

14. An interior isthæc uteri cervix idcirco strictissima atque firmissima sit, ne longiore mutone & enormiter petulco fundum uteri pulposum & sensibile Venere dolitet? An verò, ne concredita sibi custodia foetus perfida sit?

15. An prima incunabula nostra sint in uteri fundo? Hoc est,

est, an fundum illud nostræ conceptionis, nostræque gestationis genuinus locus existat? An verò concipiamur atque gestemur, *more bruto*, in laxis illis atque *cornutis* uteri diverticulis? Fœminæ siquidem, *reclamante licet Clariss: Laurentio*, cornigenæ atque cornigeræ sunt, cornutæ interim nusquam audiunt; Nomen quippe sibi debitum, *furtiva sua & diaboli condimento dulciori Venere*, maritis induunt?

16. An saltem, ubi gemelliferus uterus est, suos ille gemellos commodiùs longè non perferat atque pariat geminis expassis cornibus illis, quam strictò sui corporis unicò fundò?

17. An utero competat *Architectonice*? Hoc est, an mirificæ membrorum compagis technicus ille sit Auctor & industrius artifex atque fabricator? An verò, *uti modò prænotatum est*, Embryonis formandi, formatique conceptaculum duntaxat atque proplasma & ovorum incubatorum veluti nidus?

18. An nōn uterus, ad suos illos conceptus formandos, eādē cum cerebro quatuor arteriarum prærogativā gaudet?

19. An non uterus, *rursum*, suorum conceptuum ergò, & *unius cerebri concipientis more*, Arteriarum quaternarum synanastomoses habet?

20. An isthæc sanguinis uterina vasa in virgine, *perindè ac in puerpera*, crispentur? Et an isthæc crispitudo aliquam, *suis ambagibus*, symbolam conferat vel ad perfectius semen elaborandum, vel ad durabiliorem Veneris titillatum commovendum atque sustinendum? An verò tot isthæc vasorum post puerperium gyri atque calamistra, exindè duntaxat uteri latera cingant atque circumplicent, quòd uterus, *fætū priùs onustus & unà cum vasis extentus*, sese post partum ad volumen contractius omninò restringat, atque adeò, vasa priùs expansa & extenta reducat & contrahat, ac proindè complicit & in cincinnos cogat elegantes?

21. An uterus, post partum, *Lochiis* undique diffuat ut fordes ab hospite sibi relictas totus eluat atque repurget? An

An verò *Lochiis* istis foetus quidem recrementà nulla proturbet uterus, sed purpureum ediverfo florem de se fundat? Floribus siquidem arteriarum delibatis atque purpuratis suum alumnum prius resperfit atque pavit: Nunc verò, florum omnium pedunculis partu divulsis, hoc est, *dirupta uteri vasorum cum acinulis placentæ copulâ*, sanguineis vasculis uterus undique hiat, atque adeò, sanguine totus tamdiu manat, donec nimirum tot isthæc hiulca vasculorum oscilla, *utero pedententim contractiori atque contractiori*, strictiùs atque strictiùs concludantur ac omninò solidescant.

22. An uterus unico partu medius quandoque crepet? Gemellorum verò, ac etiam tergemminorum, extensioni atque gestationi nonimestri sæpiùs reluctetur indemnis?

23. An uterus onere deposito totus voluptate gestiat, novæque proli suscipiendæ totus inhiet? An verò tormina pariat, prolem ubi peperit, & prole parta Venerem reformidet atque refugiat?

24. An uterus, primogenitò foetu nonimestri vel semel expansus atque spissatus, ad pristinas angustias atque tenuitatem sese unquam revocet?

25. An uterus, *distenti ventriculi more*, quo foetu distentior, eo tenuior? An vero, quo foeturâ turgidior, eo etiam spissior evadat?

26. An uterus in gravida *cotyledonibus* certius protuberet, quàm in vacuâ geminis scrobiculis sinuetur?

27. An illorum sinuum dextrò mares foveat? Sinistrò autem foeminis incubet?

28. An uterus interior rugosus sit? Et an rugis ille suis semen firmiùs atque tutiùs implicet atque retineat ad conceptionem, quàm foetum ipsum irretiat atque contineat ad partum?

29. An uterus Divina sit insimul & luxuriantis Naturæ favissa & corporis universi horrida Cloaca?

30. An uterini fundi foramina duo emissaria sint illius impuritatum? An vero ductus reverà sint frugiferi quippiam in uterum invehentes?

31. An

31. An uteri fundum utrinque arteriarum corollam in clitorida demittat? Et, an sertum illud arteriosum, *more tæniarum quibus infantum capita ad humeros firmantur*, uterum confirmet? An verò, clitoride titillata & in lasciviam resoluta, tot illæ arteriolæ, *quæ fundum uteri lambunt*, Venereæ voluptatis blandimenta sint & illices?

32. An onusta uteri navicula Vectorem jucundiùs, an injucundiùs admittat?

33. An senilis uterus, *in plethoricâ*, v. g. sanguinis defectu & arescat & sterile scat?

34. An matrix puellæ, v. g. *decennis*, Mater esse queat & ad Lunæ recursus perindè florêre ac in adultiori?

35. An uterus aliquando frugifer antequam florifer? Hoc est, an fructus suos, *partu vivaci*, quandoque tulerit, menstruis licet floruerit nusquam?

36. An uterus in menstruata perindè fermentetur atque turgescat, ac in recens gravidata?

37. An uterus, *qui ferax est generis humani campus*, molas, monstra atque tophos quandoque gerat?

38. An uterus prægnans, *salvò quandoque fœtu*, vel periodicè vel erraticè sanguinem ubertim fundere queat?

39. An isthæc sanguinis eruptio vel à vagina vel ab utero scaturiat? Si à vagina, an semper salutaris, an verò lethalis etiam existat? Si ab utero, an propter aliquot acinulos placentulæ ab uteri copula diremptos? An verò, propter ipsius uteri sanguinem impetu & copia Chorion sibi respondens ab utero disnectentem & porulis fugientem alienis à placentâ?

40. An placentâ uterini fundi latera penitùs opplente, *atque ità omnes omninò laterales atque supernos in uterum aditus intercludente*, superfœtatio contingere queat? An verissimè autem, tunc temporis illam obtingere posse contradictionem omnem involvat?

41. An omnis etiam superfœtatio veniat explodenda dum prægnantis uteri cervix interior tam arctè clauditur ut omne

prorsus virile semen excludat? Sed illud sinat vel confestim effluere virtute cassum, vel in vaginæ suæ navicularem fossulam vapidum dilabi?

F I N I S.

De Tubis Uteri.

1. **A**n uterinæ Tubæ in brutis duntaxat animantibus conspicuæ sint, *utî Laurentius docet*? An ratione verò & experientia in fœminis etiam deprehendantur?

2. An illæ totaliter solidæ & imperviæ, *utî ajunt*? An verò universè cavæ & perviæ sint?

3. An rursus illæ sint partim quidem concavæ atque meabiles? Partim verò compactæ & inviæ, *utî Nobis illudere student*?

4. An uniformes & æqualiter excavatæ? An autem, hinc indè protuberantes atque cellulis extructæ?

5. An suis illæ cellulis Ova non unicè transmittant? Sed & illa quandoque concludant atque conservent? Atque adeò, non solum genuini sint illæ *Ovi-ductus*, sed & verissimi *Ovorum nidi*, sive conceptacula atque promptuaria?

6. An illæ itaque vel semper vel nunquam inanes deprehendantur? An verò rejectaneis uterinis aliquando scateant? An potius autem vel semine effuso, inibique varie alterato atque corrupto; vel integris Ovis quandoque turgescant?

7. An à testiculis illæ quidem oriantur angustæ? Sed uterum versus pedetentim latefiant? An verò, ab uterini fundi lateribus utrinque strictiores existant, sed sensim amplientur, dum testiculis proximant?

8. An alicubi valvulis intercisæ? An verò liberæ passim atque patentes?

9. An

9. An ipsarum valvulæ ab utero sint averſæ ? An autem ad uterum obverſæ ? An porrò Chimæricæ prorſus ?

10. An illæ tubæ immobiles ſemper atque ſtatariaæ ? An autem aliquando locò mobiles ac etiam errabundæ ?

11. An itaque, vel nervoſæ totæ ? Vel muſculoſæ totæ ? An autem, partim nervalles, partim verò lacertulis inſtructæ ?

12. An illæ rurfus vel ſemper flaccidæ totæ atque collapsæ ? Vel interdum etiam, omninò contentæ & expaſſæ ?

13. An iterum ergo vel rigidi tubuli more, vel tenſarum fidium adinſtar, eâdem ſemper rotunditate conſiſtant ? An autem aliquando lacertofis ſuis illæ fibrillis dilatentur atque contrahantur ?

14. An illarum oræ ab utero diſtantiffimæ atque teſticulis proximæ, totæ ſint lacinioſæ atque lacertoſæ ? Hoc eſt, an muſculoſis illæ fimbriis orbiculatim & univerſè muniantur ? Et an illæ fimbriæ vel ad tubarum fotum ? Vel ad ipſarum robur ? Vel, *quòd rei cardo eſt*, ad majorem inibi, *quàm in reliquis tubis*, diaſtolen atque ſyſtolen extructæ ſint ?

15. An illi ſupremi tubarum lacertuli uti connexionem, ita communione cum teſtibus ſemper careant ? An verò cum ipſis aliquando copulentur & ſemen ab ipſis elidant atque corripiant ?

16. An integræ tubæ ſemen illud in gravidis, *perindè ac in vacuis*, in uteri fundum transfundant ? An verò, ſemen illud vel noxiè, vel innoxie tamdiu conſervent atque cumulent, donec, *utero partu recluſo*, univerſum illud una cum Lochiis propellant atque repurgent ?

17. An Hiſtoriæ de Foëtibus in Tubis ceu Apocrypha traducendæ veniant inſomnia ? An autem Tubæ certò & indubitanter conceptionis locus aliquoties deprehenſæ ſint ?

18. An illæ Tubæ foetum intra ſe conceptum atque fotum & adultum neceſſariò vel detineant & unà cum matre ſuffocent ? Vel in abdomen compellant atque foetum inibi pariter & foetam extinguant ?

F I N I S.

Zz zz 2

Parer.

Parerga de Tubis Uteri.

1. **A**n aliformes tubarum latitudines ab *Aretæo* cum *vespertilionum* alis comparentur? *Uti narrant?* An verò cum *navigiorum* velis? Imò, cum *malorum aplustris*? Quid enim aliud sonant τὰ τὸν νηὸς λαλῶσα, quàm *navium tæniæ* ad malorum cacumina volubiles? Nam uti profecto navis illæ tæniolæ è malorum fastigiis aurâ quâvis flabellantur & exagitantur; ita prorsus, ad tubarum apices, mirificas vidimus modò lacinias, quæ, *pinnulæ versatilis more*, ad omnem *Veneris* auram impelluntur & quasi volitant.

2. An non interim isthæc similitudo cum alis, *etsi nusquam sit Aretæi*, lepidissima est? Nam præterquam expansæ tubarum illæ tæniæ expansas *vespertilionum* alas æmulantur, id insuper præ se ferunt, *in Venere præsertim furtiva*, quæ tota tenebrarum opus est, ut noctu longè gratiùs quam interdiu explicentur atque pro suo modulo volitent.

3. An fœminei seminis à testiculis per tubas in uterum via Veteribus fuerit incomperta? *Uti scriptitant?* An autem ab *Aëtio* atque *Galeno* & *Hippocrate* non modò calcata, sed & sæpè sæpiùs monstrata? *Ereçtô* quippe digitô vias illas *Nepotibus* suis sæpissimè commonstrant. Verùm, averſi *Nepotum* à suis *Majoribus* oculi *Aëtianas* illas atque *Galenicas* & *Hippocrateas apophyses uteri*, utrinque *sinuosas*, quibus fœmina suum semen in uteri fundum ejaculatur, ut *advirile perveniat*, nusquam attendunt. Nunc verò defixis in *Græcos* oculis resipiscant omnes & uno confiteantur ore viam istam *Græcorum* primitùs esse, nec unquam ab ipsâ visâ, *Magno licet sibi Duce*, devient. *Fernelius* quippe, *Veri Reliquæ tenacissimus aliàs*, viam quidem illam *Galenicam* esse mente conspexit, sed reapse ab illa descivit & in errorem deflexit.

4. An veridicus sit *Clariss. Laurentius* cum suis fœminei seminis

minis ejaculatoriis furculo quadruplici fruticantibus? Latiore, sed brevior uno, in Tubas exporrecto? Strictiore, sed longiore altero, in vaginam excurrente?

5. An foeminae, vacuae quidem furculis istis amplioribus, sed brevioribus, suum semen in uteri fundum ejaculentur? Praegnantibus verò, angustioribus, sed longioribus aliis in uterinam usque cervicem externam illud idem effundant?

6. An gravidæ dulcioribus omninò atque diuturnioribus Venerei titillatûs deliciis & incantamentis idcirco permulceantur, quòd in istis sensilibus viarum ambagibus, *in vaginam usque reflexis*, foemineum semen vividius atque diutius catulliat, atque adeò vividius etiam atque diutius titillet atque deliniat? In vacuis autem foeminis, quibus iter seminale nec ita angustum, nec ita devium atque flexuosum est, sed patens atque breve, minores longè brevioresque Venereæ titillationis illecebræ atque dulcedines excitantur?

7. An vasorum foemineum semen diversimodè jaculantium quadrifidus ille diremptus *Laurentio* glorianti sit ascribendus? An autem *Vavolio*? An verò *Fernelio*? An verè tandem Anatomicorum illi *Coryphæo*, vetustissimo nimirum *Herophilo*?

8. Sed amabo! An non illius inventi litigium omne de Junonis est umbra? Illius etenim quadrifidi vasis idea umbratilis est omninò atque Chimærica. Quid ergo tot oculatissimis alias in Anatome Viris tantam cæcitatem intulit, ut Chimæram non modo viderint atque palparint, sed & visam atque palpatam insculpserint ari? Meæ sunt profectò Spermaticæ atque Hypogastricæ fundi collique matricis in Cadaveribus arteriæ sanguine cassæ atque contractæ, quas uti candicantes atque crispatas viderunt atque palparunt, ità certè, quaternas illas sub idea quadrifidi vasis semen ejaculantis delineatas evulgarunt, sed hallucinatione penitus supinâ ac omnino cæcâ atque fallaci. *Videsis quæst. meam 20. quæ de Uteri crispatis Arteriis est.*

9. An itaque, *fictitiis illis Neotericorum Veterumque vasculis rejectis*, tubarum munus nullum erit, nec ampliùs *Portitoris*

partes sustinebunt, quò foemineum semen, à testiculis in uterum, foecundè transvehant? *Utà hîc de Tubis uteri quæst. 15. & 16. prænotatum est?* An verò eædem illæ Uterinæ Tubæ testiculorum utrinque firmamenta duntaxat atque columnina statuenda sint? An autem ipsius etiam uteri fulcra atque retinacula censenda veniant, illumque, *ansarum adinstar*, in utramque partem suffulciant ne vacillet, atque adeò, ne alterutrum ile præ altero quandoque prægravet?

10. An illæ demùm Tubæ libramenta sint non unius solum uteri, sed & foëtûs insimul intra Uterum ex umbilico librandi? Vel aliter, an Uterini navigii, foetu onusti atque depressi antennæ sint atque suspensoria?

F I N I S.

COROLLARIA

DE

HUMANO FOETU.

1. **F**œtus intra uterum nec fugit, nec respirat, nec vagit.

2. Ejus interea sanguis circulari motu cietur.

3. Circulantis ejus foramina tum *ovale*, tum *rotundum*, qui vel ignorat, vel Neotericis ascribit, is profectò, & in Phisicis, & in Veterum Placitis hospes est.

4. Sanguinis illius circumactû Meconium, *quod tripliciscrementi amalgama* profitemur esse, in fistulam intestinalem deponitur.

5. Id Meconii in Partionis tempus, Decumanâ obserari Portâ contendimus.

6. Intestinorum nihiloscus motum complexus atque compressus, seu peristalticum, nequaquam sufflamimus.

7. Fœtus uterinâ custodia detentus non magis in *Allantoidea* quàm in Patrios cineres meit.

8. Fœtui quippe *Farciminalem* tunicam qui tribuit, Botulario quàm Prosectori propior est.

9. Qui insuper Urachum astruit ipsi, brutam statuminat Anatomen.

10. Fœtus igitur, Umbilicali fistulâ naturaliter si meiat.

— *in me veniant mictum atque cacatum.*

11. Fœtûs *Chorion* immediatè ad Uterum atque Placentam annecti sensuum mentisque *αἰσθησις* deprehenditur.

12. Venam Umbilicalem, genuinam Fœtûs nutriculam esse profitemur.

13. Apophyfin coli, qui vel Majoribus nostris indictam, vel in fœtibus solidam asserunt, nec Manibus Antiquis, nec Veritati litarunt.

14. Capillos, adipem, cuticulam & clausulas digitorum summas fœtui qui detrahit, suum illi *Benè-Esse* detrahit.

15. Fœtum omnem dentibus instructum sub dias venire luminis auras, qui nescit, verissimum nescit.

16. Fœtibus *Cotyledonas* tribuere annosioris est Bubulci, erroneos Vitulâ suâ sulcos infindentis.

17. Fœtûs partes singulas infimul perfici, qui Nobis obtrudunt, sua Nobis figmenta, non verò Mylticæ Naturæ secreta revelant.

18. Astrîs male propitiis Oâtimeftrem nasci qui reputant, infelici natos fidere sese produnt.

F I N I S.

CAROLI DRELINCURTII

C. F. & C. N.

DISSERTATIO

ANATOMICO-PRACTICA

DE

LIENOSIS.

Viris Pietate & Eruditione Conspicuis,

D. D. CAROLO DRELINCURTIO,

PATRI REVERENDO, ATQUE PROMOTO-
RI SUSPICIENDO;

D. D. ANTONIO DRELINCURTIO,

MEDICIS GENEVENSIBUS AGGREGATO, ET
EXCELLENTISS. REIP. BERNENSIS MEDI-
CO EXTRAORD. PATRUO MEO HONORAN-
DO,

D. D. PETRO DRELINCURTIO,

LEGUM DOCTORI, ECCLESIAE SANCTI PA-
TRICII IN ARMAGH DECANO; ET ECCLE-
SIAE SANCTAE TRINITATIS DUBLINENSIS
PRÆCENTORI, PATRUO MEO ALTERI VE-
NERANDO;

N E C - N O N

D. D. DANIELI DE MALNOE,

NUPER IN CURIA PARISIENSI CAUSARUM
PATRONO, NUNC AUTEM, CHRISTI CAU-
SA, AD BELGAS PROFUGO, AVUNCULO
MEO COLENDISSIMO,

D. D. D.

CAROLUS DRELINCURTIUS,

Thesum Delineator & Defensor.

P R O O E M I U M.

LIENOSOS scrutari nequeo quin *lienem* ipsum in puris naturalibus explorem. *Rectum*^a enim est *index* sui & obliqui.

Potiora igitur *de liene salubri* delibanda veniunt, antequam *viscus ægrum* plenè ruminer. Medico quippè futuro corpus humanum^b *Lynceis oculis* contemplandum est, immo^c *manibus oculatis* attrectandum, ut intimos ipsius rimetur recessus, & partium singularum *situm, numerum, magnitudinem, figuram, colorem, connexionem, communionem, actionem, & usum*, à capite ad calcem, ^d *cognoscat*. Nequaquam igitur simplex interiorum imago, expressissima licet *vel pënicillo, vel ære*, attendenda est, ni velimus esse *ex libro*^e *Naucleri*; sed extispicio opus est, ut *scrutemur*,^f *quæ naturæ latibulis abscondita sunt*, & veluti *secreta & corporis in arcano atque operto*. Quid enim nobis *certius ipsis*

Sensibus^h *esse potest*, quò *vera ac falsa notemus?*

Manum idcirco operi admovi, ut proⁱ *modulo*, quo *me dimetior*, *mecum*^k *habitans* quid de liene sentiam enunciem.

DIS.

a Gal. Edit. Basil. 1538. T. I. p. 8. b Orph. Argon versu 180. p. 15. Pindar. Nem. x. p. 228. Aristoph. Plut. Act. 1. sc. 2. p. 23. Plat. Epist. 7. p. 344. A. Theocrit. Idyll. 22. versu 193. Apollon. Rhod. Argon. 1. versu 153. p. 17. Cic. ix Epist. 2. Hor. 1. Sat. 2. versu 90. 1. Epist. 1. versu 28. Hygin. de Argon. n. 14. Valer. Flacc. Argon. 1. v. 464. p. 18. Plin. lib. 2. cap. 17. p. 11. Plut. Tom. 2. p. 1083. D. Gal. T. I. p. 365. Pausan. Messen. p. 219. Lucian. Tim. p. 41. Char. p. 171. Hermo. p. 287. pro Imagin. p. 607. Icarom. 731. Philostrat. 2. Icon. 2. p. 802. Boëth. Conf. Phil. 3. Prof. 8. p. 134. Suid. in Λυγκείας p. 64. & Cent. 9. n. 57. Tzetz. Chil. 2. n. 48. versu 692. Apostol. Cent. 12. n. 13. & Prov. Vaticanor. Cent. 2. n. 64. Phavorinus, in Λυγκείας p. 343. & Natal. Comes 8. 8. p. 858. c Hipp. Edit. Frob. 1538. p. 4. 82. & 89. Plaut. Asin. Act. 1. Sc. 3. versu 50. & Gal. T. I. p. 381. & 544. d Hipp. p. 63. 48. 81. 98. & Gal. T. 1. p. 129. & 144. e Gal. T. 2. p. 68. 46. & 351. 10. f Div. Ambros. Hexaemer. 6. T. I. p. 88. g Columell. de Re Rust. lib. 3. cap. 10. p. 102. h Lucret. 1. v. 699. & 700. Gal. 1. p. 7. 9. 16. & 17. i Hor. Ep. 1. 7. 98. k Persius Sat. 4. versu ult.

Aa aa a 2

DISSERTATIO ANATOMICO-PRACTICA

D E

L I E N O S I S.

CAPUT I.

I. **L**IEN positus est in ^a hypochondrio sinistro, è regione jecoris ὡς ἀντίζυγον, ἢ τε νόθον ἢ παρ, *ceu* ^b *oppositum vel spurium hepar*, quod genuini sit hepatis æquipondium. Id enim visceris à *Veteribus* modò prolatis, nec non ab *Aretæo*, *Gal. Polluce*, & *Hesychio*, hepati ἰσόρροπον, ἰσόεαρες, ἰσόσθμον, ἢ ἰσόζυγον passim enunciatur. Is autem lienis situs sub diaphragmate est inter costas adulterinas atque ^c ventriculum, quem parte sui simâ complectitur, dùm gibbâ suâ per fibrillas nervosas diaphragmati ^d cohæret. Tàm profundè porrò reconditus est ut palpari nequeat, nisi *natura* vel *morbô* declivior sit. Lienalem quippè situm sæpè mutari constat, non modò ratione sedis vel *humilioris*, vel *elatoris*, sed ratione sedium ejus universè. Is siquidem ab ^e *Aristotele* & ^f *Plinio* reci-

^a Hipp. p. 54. & Arist. Edit. Paris. 1619 T. I. p. 776. & 790. nec-non Græcus Anonymus Edit. 1616. Cap. 17. p. 20. ^b Arist. T. I. p. 1005. 1009. & 1010. Vid. Hofmann. Apolog. Lib. 2. Cap. 35. p. 92. ^c Hipp. p. 248. & Jul. Pollux, p. 84. ^d Gal. T. I. p. 415. ^e Tom. I. p. 776. quem oscitanter legerat Averroës Colliget. 4. Cap. 4. fol. verso 62. Tom. 9. hominibus enim tribuit, quæ Philosophus brutis hic adscribit. ^f Hist. Nat. XI. Cap. 37. p. 281. v. 31.

recitatur prodigialiter locum, in *quadrupedibus*, cum hepate permutasse, uti singulatim de *cuniculis* oculatus id ipsum testatur & *Ad Spigelius*: Sed istud, seculis aliquot, ante *Plin*: in ipsis cadaveribus humanis ^h *Herophilus* viderat. Hoc ⁱ autem seculo medio tam fortunatæ fuerunt *Rev. Parentis* *Anatomes* primitiæ, ut *Parisiis* monstrificum illud viderit cadaver, cujus viscera, *sedibus permutatis*, *lienem* cefferunt à dextris, & *hepar* a sinistris. ^k

Tanti prodigii, à se visi, luculentum & alterum testem mihi produxit, *Riolanum* scilicet, qui monstri tanti rumore permotus, ut-ut senex & filicernius ad cadaver convolvit, quò rem tantam feros ad ^l *Nepotes* transmitteret. Nec defuerunt *Musæ* ejusdem æmuli, id enim certatim delinearunt ^m *Mentellus*, atque *Cattierus*. Sicut autem *Herophilus* id ante *Plinium*, ita ^o *Panarolus* id ipsum ante *Riolanum* detexit: Imo ^p *Fr. ab Aquapendente* prodigium parile novissimo seculo sedulus annotavit, & ante ipsum rursus *Cornel. Gemma* consimili phænomeno suas locupletavit ^q *Cyclognom.* atque ^r *Cosmocritice*.

Huc refero *Par. Rev.* phænomenon & alterum, foetum scilicet nonimestrem, cujus *lien* nullus erat in hypochondrio. Is enim veluti *cuniculis* actis sese per medias *diaphragmatis* fibras carneas in pectus sustulerat, & pulmonis lobum, sibi contiguum, compressu suo tabefecerat ^s.

II. Numerum quod attinet, *lien* unicus est è naturæ præscri-

^g *Anat.* VIII. Cap. 5. p. 217. ^h *Teste Gal. T. 1. p. 172.* ⁱ *Ann. nimirum* 1650. ^k *Phænomenon istud* *Abr. Berkelius* ab omni proorsus oblivione vindicavit. Id enim, in *Rev. Par.* honorem, adamantino stylo publicis suis, æternisque *Steph. de Urbib.* monumentis insculpsit, in *Av-daræ.* p. 129. ^l *Vid. p. 118* *Opus. ejus Anat.* ^m *In Epist. ad Pecquet.* gratulator. ⁿ *Obs. 17. apud Borell. p. 49.* ^o *Ann. 1643. uti liquet ex ejus Penteco 5. Obs. 7.* ^p *Schenk. 3. Obs. 9.* ^q *Lib. 1. cap. 6. p. 75. Edit. 1569.* ^r *Lib. 1. cap. 6. 106. Edit. 1575.* ^s *Hist. videtis in Thesibus de Liene p. m. Viri Johan. van Flammerdinge, Præ-*
A a a a 3 fide

scripto. Nihilofecius duplex observatus est ab ^t *Aristotele*, à ^v *Cælio Rhodigino*, à ^x *G. Rhondeletio*, à ^y *C. Gemma*, à ^z *B. Cabrol*. à ^a *D. de Marchett*. ab ^b *A. Bourdon*, & ab *Excellent. D. c Hardero*, nec non ab ^d *Ephem. Germ. Observato-ribus* sedulissimis & acutissimis. ^e *Cæcilius* verò *Folius*, *Vene-tiis*, *duos*, *tres*, imò *quatuor* vidit. *Fallopianus* ^f pariter *tres* *lienes* enumerat, unum justæ magnitudinis, alterum dimi-dio minorem, tertium denique ovi columbini mole. Quî verò id fiat legere est apud ^g *Levin. Lemn.* & ^h *G. Hofmann.* sed è diverso *liene* nullo ⁱ *Philosophus* cadaver narrat, cui suffragatur ^k *Holler.* ^l *Baubinus*, ^m *Laur. H.* ab ⁿ *Heer* & ^o *Kerkring.* Tales itaque homines comparandi veniunt vel cum *p volatiliis* quibusdam, vel cum *insectis*, quæ ^q *liene* carent, etsi vulgò de ipsis jactetur *ἔχει τὴν καὶ ἡ μῦα τὸν σπλῆνα*. Imò nihil inter homines istos atque inter quadrupedem interest, *Democritus* enim, *Arist.* *Plin.* *Solin.* *Alb. Magn.* *Gesner.* & *Aldrovandus* unanimes attestantur *lienis exortem esse chamæ-leonta*. Id ipsum verò testatius apud me reliquit ^r *Panarolus* animalculi prosector, nec non *Regia Parisiensis Societas*, quæ dissecti chamæleontis nitidissimam icona, *lienis* nesciam, ad *Rev. Par.* ^s transmisit.

III. Illius porro visceris *magnitudinem* si dimetiar, illa cer-tè nusquam ^t *eadem* neque secundum, neque *p*, *n*. Longitu-dine

fide *Rev. Par.* 1671. ^t *Tom. 1. p. 1124. & 1127.* ^v *Lib. 24. Cap. 3. p. 1324.* ^x *Schenck. lib. 3. Obs. 1.* ^y *Cosmocrit. 1. 6. p. 105.* ^z *Obs. 15. p. 8.* ^a *Anat. cap. 4. p. 47.* ^b *Anat. cap. 17 p. 88.* ^c *Obs. 45. p. 199.* ^d *An. 1672. Obs. 172. p. 327. & 1686. Obs. 61. p. 113.* *Huc refero Obs. 8, Dan. Horstii p. 19.* ^e *Barth. Epist. 62. Cent. 1.* ^f *Obs. ad P. Mannam. fol. verso 108.* ^g *De Occult. Nat. mirac. 4. cap. 7. p. 519.* ^h *Lib. 4. de Gener. hom. cap. 10. p. 98. & 99.* ⁱ *Tom. 1. p. 1124.* ^k *Lib. 1. cap. 66. ad calcem.* ^l *In append. ad Rossset. p. 384.* ^m *Anat. quæst. 25. p. 323.* ⁿ *Obs. p. 221.* ^o *Obs. XI. p. 31.* ^p *Arist. T. 1. 789. B. & 1011. A. Conring. de Sang. cap. 13. p. 98. R. Moræus de Cons. Val, p. 693. Entius Apolog. n. 23. p. 60.* ^q *Vid. Ano-nym. Græc. cap. 7. p. 20. & Camerar. Cent. 6. Obs. 37. p. 372.* ^r *Obs. pag. 98.* ^s *An. 1669.* ^t *Arist. 1. p. 776. 789. & 1010.*

dine vulgari sex digitorum est, latitudine trium, crassitie autem unius alteriusve pollicis.

IV. *Figuram* pariter variare v *Fern.* docet. Vulgò tamen oblonga est, & plana atque lata, hoc est *plantæ pedis æmula*, juxta x *Hipp.* y *Ruff. Eph.* & z *Germ. Ephem.* Exinde est ut à *Dioscoride*, *Plinio*, *Martiali*, *Polluce*, & *Hesychio*, lintea oblonga, & ipsa emplastra fronti vel ubivis admovenda a *Splenia* vocitentur. Rei autem ipsius, ut & nominis excogitator, teste b *Galeno*, celebrandus est c *Hippocrates*. Aliàs verò *lien* vel *rotundus* vel d *trigonalis* vel *tetragonus* est. Uno verbo, id visceris e *Proteo* & f *Thetide*, vel ipsa g *Empusa* mutabilis est, uti constat ex *Horstio*, *Piccolhomino*, *Riolano*, *Rhodio*, &c.

Is autem naturæ lusus in *liene*, eò facilius est, quò *lien* tenerior, & mollioribus glandulis h *laxior*. Sic enim ipsi multiplex character, *veluti ceræ*, vel *universe* vel i *partim* imprimitur.

V. *Colorem* si lustremus, is certè variatur ratione *animalium*, & *ætatum*, nam in calidis k *leone* & *cane* nigricat; al-
bicat

Gal. Tom. 1. p. 173. Laur. 6. 21. p. 321. v *Phys. lib. 1. cap. 7.*
x *Pag. 54. 38.* y *Edit. Paris. 1544. p. 44.* z *An. 1682. Obs.*
2. p. 8. a *De quibus fusè Andr. Lacuna in Epist. Gal. p. 153.*
b *Tom. 4. p. 103.* c *Pag. 460. 515. & 520.* d *Ut in Simiis*
à *Rev. Par. profectis, quos Animalibus suis Blasius interseruit, p. 109. &*
III. e *Odyss. 4. versu 417. & 457. Plat. 1. p. 54. Edit. 1578.*
Diodor. 1. p. 56. Georgic. 4. vers 406. Fastor. 1, vers 369. De
Arte Am. 1. 763. Metam. 8. 734. Lucian. p. 505. & 1085. Edit. Pa-
ris. f *Plat. T. 2. 381. & Apollodor. 1. p. 8.* g *Aristoph.*
in Ran. Act. 1. Sce. 6. Demost. de Cor. p. 494. Lucian. p. 505. Har-
pocrat. p. 147. Philostrat. Apoll. 2. cap. 2. p. 58. Hesych. p. 320.
Euseb. in Hieroclem. p. 460. Phot. Biblioth. n. 44. p. 30. Suid. in Εμ-
πυσα, Eustath. ad calc. Odyss. xi. Etymol. Magn. p. 335. Phavorin.
fol. 183. Rhodigin. xi. xvi. p. 583. Erasm. in Adag. p. 849. Lavater
de Spectris p. 7. Wierus de præstig. Dam. p. 71. & Natalis Comes 8. 8.
p. 853. h *Malpig. 1. p. 102.* i *Hipp. p. 63. Pollux p. 84.*
k *Gal. T. 1. p. 173. 18. Tom. autem 3. p. 362. 7. saporem recitat aci-*
dum,

bicat autem in frigidis, *sue & vitulo*; Sic qui rutilus in fœtu, ¹ *nigrescit ætate*. Rariùs enim in adultis vel *purpura splendet*, vel *fulgenti candore notatur*, ut apud *Horst. Spigel Rhod. & Vesalium*.

VI. Vagatur lien in *Zibettâ*, in *hystrice*, & in *simia* mare & fœmina dissectis à ^m *Par. Rev.* In nobis verò *fibrillis adstringitur* ad ⁿ *hypochondrium sinistrum*, quas ^o *Mundinus & p Massa* tenuissimas delineant. Ventriculo prætereà sinistroque reni cohæret, per *epiploon* & *vasa*. Immò fissuris suis, veluti fibris atque digitis, ventriculum singulariter amplectitur, uti viderunt ^q *Riol.* ^r *Horst.* ^s *Higmore.* ^t *Lindan.* atque *Par. Rev.*

VII. Visceris autem universa compages *tunica* succingitur atque firmatur, *tenui* quidem vulgo, sed quæ morbose *corii bubuli* crassitudinem & robur contrahat, uti viderunt *Andernac. Columb. Bauhin. Hofmann. Spigel. Riolan. Bartholin. Tulpus*, & ipsemet ego, *anser inter olores*.

VIII. *Arteriam* lien excipit *jecoraria decuplo majorem*, ex dimensione paternâ; *sextuplò* licet illam, vel *quintuplò* duntaxat, *Clarif. v Moebii* atque ^x *Wedelii* dexterr. aliàs atque *fidiss. circinus* describat. Isthæc autem *adeò capax*, vel à *y cæliaca* prodit, vel ab ipso confurgit ^z *Aortæ trunco*. Atque ità

dum, & austerum in leone, leæna, pardali, leopardo, urso, & lupo. ^l Sic merito luridus audit. Steph. de Mellis, Tom. 4. p. 260. ^m Blasius de Animal. p. 76. 78. & 109. ⁿ Hipp. p. 64. & 69. Pollux p. 84. Gal. T. I. p. 415. Vesal. 5. 9. p. 393. Col. XI. 7. Laur. 6. 21. atque Spigel. 8. 14. Fallox ergo C. Celsus lib. 4. cap. 1. p. 183. ubi lienem profert ingenuum, nec serviliter adstrictum. ^o Anatom. fol. c. 3. ^p Anat. cap. 15. fol. verso 26. ^q pag. 131. ^r pag. 131. ^s pag. 60. ^t pag. 68. ^v Fundam. Med. p. 378. ^x Machin. Vit. cap. 2. p. 300. ^y Laur. 4. II. p. 146. Lauremberg. Exercit. 7. Barthol. I. 16. p. 100. Plemp. lib. 2. p. 150. Glisson. c. 45. p. 517. Highmore. lib. 1. p. 64. Horn. Microcosm. p. 87. & Deusing. de Corde p. 56. ^z Jac. Sylv. p. 121. Car. Steph. p. 185. Fernel. I. 7. p. 47. Columb. II. 7. p. 425. Arant. Obs. 35. p. 99. Septal.

ità jure meritoque mirificus ille *Naturæ PiCTOR* ^a *Hipp.* amplissimam illam delineat. Nec isthæc *capacissima* tantum est, sed & *longissima*, atque adeò longum iter agens furculos impertitur *epiplooo suo*, ac illi glandulæ ^b *Hippocrateæ* majori, quam ^c *Aristot.* ^d *R. Ephes.* ^e *Gal.* ^f *Theoph.* & *Oribas.* & *pancreas* indigitant. Quod reliquum est trunci multiplici suo ramulorum diremptu lienem subit universum & in intimiores ejus ^h *cryptas* longè lateque sese diffundit. Falsò igitur adversus *Hippocratem* & *Naturam* ⁱ *ipsam* scriptitant *lien*is *arteriam* in ejus limine hæerere, ut exindè sanguinem suum *oris ad instar* in viscus effundat, tanquam in ^k *spongiam*; *Αὐτοψία* quippe reclamatur, quâ docemur *arteriarium* ^l *myriada* vel abstrusiores *lien*is *cellulas* quoquoeversum pervadere, & afatim irrigare.

Lien ergo *sincerum sanguinem* accipit à corde, nec uti ^m *Fallop.* putidè docet *excremento nutritur*, quasi ⁿ *bos Cyprius* esset. Putidior adhuc ^o *Lælius à Fonte*, cui *lien corporis est cloaca*. Apage hinc *stercoreos Doctores* illos ad ^p *Aristophanis σκατοφάγος Merdivoros*.

IX.

in *Arist. Probl. Tom. 2. p. 34.* *Jessenius in Anat. Pragenfi fol. 48.* *Riol. II. 23. p. 131.* & *Rev. denique Parens.* a *pag. 166.* & *169.* Sic *Avic. lib. 3. Fen. 15. tract. 1. cap. 2. fol. 782.* & *Aponens. differ. 31. p. 49. D.* b *Pag. 56.* c *T. 1. 800. C.* d *Pag. 29.* e *Tom. 1. 197. 34.* f *Pag. 31. Edit. Paris. 1555.* g *Pag. 46. Edit. Paris. 1556.* h *Amplitudines & helices sunt Hipp. p. 169. 31. sed apud pinguiorem Medicinæ scriptorem Nic. Habicot porositates duntaxat audiunt, Lect. 2. p. 45.* i *Is enim è naturæ Libro vera protulit p. 23. 24. 63. 64. 166. & 169. nec non Gal. T. 1. p. 173. 414. & 415. atque Mundin. & G. de Zerbis, Anat. fol. 22.* k *Vesal. 15. 9. p. 394. una cum suis plagiaris cæcis, quibus me pudet Riolanum adnumerare Anthrop. 223. p. 132.* l *Ut eleganter Plantini atque Casserii Tabula demonstrant, p. 87. & 167.* m *Instit. Anat. p. 435. Vid. Conring. de Sang. à p. 96. ad 117.* n *Proverb Vatican. Cent. 1. n. 11. & Cent. 2. n. 44. Fest. lib. 3. p. 110. Diogenian. Cent. 3. n. 49. & 5. n. 80. Hesych. p. 573. Suid. Cent. 4. n. 53. Vid. Plin. l. 28. cap. ult. p. 708. & Aristoph. Schol. p. 74. C.* o *Cons. Med. 99. p. 545.* p *Plut. Að. 3. Sc. 2.*
Bb bb b

IX. Venas fortitur numerosas & amplas, quæ ab ejus concavis assurgentes ramum constituunt splenicum, in quem e ventriculi fundo venulæ tendunt ^q *ternæ*, vel ^r *quaternæ*, quas vasa brevia vocitant, quæque sanguinem unicè revehunt è *stomachi fundo* in lienis venam, & indè in portam, ut perappositè notant ^s *Jac. de Back*, & ^t *Fr. Zypæus*. ^v *A-verroes* igitur, ^x *B. Gordon*. ^y *Joh. de Vigo*, ^z *Jac. Guillem.* ^a *Fabr. Hild.* ^b *Rob. de Fluctib.* ^c *Tb. Gelæus*, ac illustris ipse ^d *Gassendus* malè fidi sunt, è vasis tot illis retegentes unicum.

Infidus pariter ^e *Leonb. Botallus* dùm ex illis quaternis duo tantùm exhibet.

Fallax insuper, & circuitui sanguineo penitus adversa, ingens illa Scriptorum turba, quæ tubis illis *chylum in lienem* deducunt. Sic rursus perindè fallaces, *apud nos audiunt*, qui vel hilum *succi proficui* à liene in *Ventriculum* corrivantur. ^f Atque ità ingens illud Philosophiæ lumen, *Renatus* & *Cartesius*, Medicis non illuxit. Is enim ipsis, *super hac lite* tenebroso ^h *Heraclito* tenebriosior est. Ambiguam verò mentem ejus quocunque flexeris, in totidem Anatomes tenebras densas inflexurus es. Devii sunt insuper à Naturæ Libro, ⁱ *nodum* qui *Gordianum* illum exsecant, mordicus negando vasa existere brevia: Confutantur enim cadaverum

αὐτο-

- q I. R. Saltzmann. *Obs. Anat.* p. 55. r *Ex Obs. Paternis.*
s *Dissertat. de Corde* p. 95. t *Fundam. n.* 9. p. 68. v *Colliget.*
2. cap. 9. p. 22. vol. 9. x *Cap. de Urin.* 24 fol. 461. y *Ana-*
tom. fol. 14. z *Lib. 2.* p. 79. a *Cent. 2. obs.* 45. b *A-*
nat. 4. 8. c *Lib. 6. cap.* 23. d *Tom. 2.* p. 222. & 298.
e *Obs. Anat.* p. 63. f *Vid. hic Thes.* 3. n. 2. & 4. g *Lib. de Hom.*
part. 1. n. xi. p. 6. Edit. Amstel. 1680. h *Cognomento quippe σκω-*
τενὸς perhibetur. *Cic. Fin.* 2. n. 5. 1. *de Natur. Deor.* n. 26. 3. n. 14.
de Divinat. 2. n. 64. *Laert. lib.* 9. p. 240. 241. i *Curt. lib.* 3.
cap. 1. n. 14. *Plut. Tom.* 1: p. 674. *Justin.* xi. 7 p. 223. *Arrian. lib.*
2. *de Exped. Alex.* p. 87. *Auson. ad Paul.* p. 338. & *Epist.* 24. *versu*

αὐτοψία, nec non ^k Hippocrateis atque ^l Galenicis stylis stanneis, æneis, ferreis, argenteis, atque buxeis, in isthæc vasa intrusis. Valeant igitur qui hoc seculo, & quidem hæc in mediâ scientiarum meridie, noctuarum instar, adhuc dùm caligant, nec vasa tam luculenta detegunt.

Deflectunt tandem & à tramite recti, Baubinus, Spigelius, Highmorus, atque Diemerbroek, vasa hæc fingendo inoculari splenicis arteriis, sed amicâ manu peritissimi ^m Bohniæ reducuntur in viam.

Nos verò, non solùm hinc, sed ab omni viscere, arteriarum cum venis commissuras longè summovemus. Hic enim ⁿ Hippocratem & ^o Galen. insimul, nec non ^p Cartesium rursus, atque conjunctissimum olim Rev. Par. condiscipulum ^q Job. Pecquetum ejuramus. Illorum quippe singuli extremas arteriolas venulis extremis inserunt, atque ità procedere putant μεταχυσιν illam, quâ sanguis ab arteria elutriatur in venas. Sed aperto pectore profitemur, [una cum oculatissimis G. Harveyo, atque G. Charleto] nullam omninò dari ullius arteriolarum cum venulis anastomosen, millies licet ab ævo Prisco recitatam.

X. Lienales deindè nervi numerosè fruticant à pari ^r vago, quod laryngis, pectoris; & abdominis est; Imò brachiorum & crurum, ex ἐγχειρήσει ^s paternâ, cujus ope protinùs è phænomenon labyrintho, aliàs inextricabili, sese extricat. Illi autem nervuli comites indivulsi sunt arteriarum: ad recon-

48. p. 682. k Pag. 223. 235. l Tom. I. p. 109. 173. 194. & 238. m In Circ. Anatom. Phys. Progymn. 18. n Pag. 64. versu 39. o Tom. I. 117. 143. 144. 148. & 201. p Ibid. de Hom. part. I. n. x. p. 6. quam mentem fovet Jacob. Rohault. Phys. l. 4. cap. 5. & 12. p. 327. 338. & 341. Cautior fuit Lud. de la Forge, vasor: enim mutis silet ingressus, pag. 131. q Dissert. Anat. 5. p. 40. Edit. Paris. 1654. r Hipp. p. 61. & 317. Pareus 2. 20. p. 93. Piccolh. Lect. 21. p. 136. Jessen. Anat. Prag. fol. 47. Malpigh. cap. 3. p. 107. 110. 111. Male itaque Bouffuet. lib. 8. p. 193. atque Spigel. 8. 14. p. 242. lien insensibilis est. s Quam requiro in Molinetto, Willis:

conditiores usque visceris porulos, sicut industriè ^t Glissonius atque ^v Warthonus scrutati sunt. Cæcutiunt ergo ^x Vesalius, atque ^y Veslingius cum suis lienalibus nervis unicè externis.

XI. Reliquias tandem Anatomes nostræ Vasa lymphatica excipient, è profundis usque lienalibus cavernulis. Sed cavere est, ne ruditate cæcâ ^z J. de Muralto istæc à liene in pancreas exportemus. Qui igitur peritior & oculatior averi haberi, consulat velim Rubeckii Tabulas, Siboldi Hemsterhuys Messiem auream, D. Lamy & p. m. Rev. Præc. meum D. Nuck, qui multis quidem flebilis occidit, * Nulli flebilior quàm mihi.

C A P. I I.

Splenis porrò *textum* illud mirificum *rarum* est, & *molle* ^a Hippocrati, ^b Celso, atque ^c Galeno, atque ita lien perperam enunciat *coactus* atque *compressus* à ^d Mercurio Trismegisto. Nusquam est ergo *parenchyma* sicuti vult ^e Erasistratus, ^f Aphrodiseus, ^g Lactant. ^h Oribas. ⁱ Septalius, & ^k Entius. Longè appositius, & *ad naturæ normam*, lien est ^l Hipp. ἀεγχοειδής; *telam* enim *araneæ* refert, & veluti *reticulum* est: Et ab illo *reti* Gallis dicitur *la* ^m Ratte. Totus ergò lien *fibrosus* audiat, oblucente licet ⁿ Nicolao Massa, & ab illis *fibris*, univer-

sum

Willis: & aliis nervorum indagatoribus.

^t Anat. hepat. p. 519.

^v Adenogr. 5. p. 16

^x lib. 5. cap. 9. p. 395.

^y Syntagm. 4.

p. 66. ^z Exper. Anat. p. 368.

* Hor. Carm. 1. 24. 9.

^a Pag. II. 40. 248

^b Lips. 4. cap. 1.

^c Tom. 4. 392

^d Tom. 5. cap. 6. p. 223.

^e Gal. Tom. 1. p. 172. & 414. Tom.

2. pag. 141.

^f Problem. 72. lib. 2. Edit. Paris. 1541.

^g De o-

pificio Dei, n. 14.

^h Pag. 50. Edit. Paris. 1556.

ⁱ Probl. 5.

^{se} 9. Tom. 2. pag. 34.

^k Apolog. p. 279. n. 54.

^l Pag. 63.

^{io} Gal. exeges. in ἡεγχιωξεν, atque Jul. Cæsar. Scalig. Hist. Anim. 9.

Text. 342. p. 1118.

^m Matth. Martino in V. Lien.

ⁿ Anat.

cap.

sum systema lienis, ab ° *Hippocrate*, velut ipsum afflante *Minerva*, ἰνῶδες τε καὶ ἐλικῶδες, ad ravim usque proclamatur. *Lienales* ergo p *fibræ in helices contortæ* sunt atque *revolutæ*, & suis spiris *Galenicas* constituunt κοιλότητις q. Assurgant igitur *Hipp. nostro pulmonei Viri*, qui priscum illud ejus inventum, sibi tumentes arrogant. Is enim Magister primævus est, qui hancce docuerit *florum καθαπλοκην τε καὶ συμπλοκην*, quam in uno nusquam demiror^r *R. Ephesio*, Professione Medico, sed in *Marco Anton. Cæs.* qui corporis universi tale textum esse solemter observat, s *κροκύφαντον ᾧ ἐ πλεγμάπον* nobis ob oculos ponit.

C A P. I I I.

Istud porro a viscus usus sui gratia, plane litigiosum est: Quot capita, tot sensus: Nemine idem sentiente, ne videatur accessio alterius.

Tantas autem inter Viros tantos componere lites meæ tenuitatis non est. Potiores interim sententias proferam, aperturus deinceps animi paterni sensa^b.

I.^c *Democritus*, d *Erasistrat.* & e *Ruffus*, lienem frustra esse fabulantur; & istud putre atque olidum f *Isidorus* movet, dum

splene

cap. 15. fol. 26. o Pag. 41. v. 26. & 169. v. 31. & à Vesal. Fuchf. Piccolh. Courtin. Spigel. Highmor. Glisson. atque Whartono.

p Vid. Joh. Bertum, Sect. 5. de sang. p. 291. & Biblioth. Anat. sagacitatis multæ. & laboris improbi, eruditiss. *Asclepiadum D. D. le Clercq* & *Mangeti Tom. 1. p. 348.* q Tom. 4. p. 392. 25. Cavitates

sunt, cavernulæ, porositates, & cellulæ *Nicol. Habricot, Lect. 2. p. 45. Cosmopolitæ p. 409. 410. & Clar. Dolæo Encyclop. Chir. 3. p. 732.* r Pag. 44. Edit. Paris. s Lib. 1. de se ipso ad seips. p. 25.

n. 16.

a Σπλὴν ὡς ἄγει τοὶ σπλάγχνα *Eust. in Il. A. p. 202. 2.*

b Cap.

iv. c In Epist. ad Hipp. p. 535.

d Gal. Tom. 1. p. 414. &

Tom. 3. p. 361.

e Pag. 44.

f Lib. Orig. xi. cap. 1. p. 152.

Bb bb b 3

splene supplet, five *replet inanitatem* hypochondrii ne *vacua existat*, quâ in re merito carpitur à *Vossio*.^h *Helmontio* autem *sedes est Archei*, & *Veneris* nidus, atque *hospitium animæ*, nedum *inutile viscus*. Putidum vero *Democriti*ⁱ dogma *Civitate Medica* nusquam donatum est. Norunt enim Medici *Naturam*^k ἀπαίδευτον licet, tamen ἀπαίδευτον, nihil frustra^l *facere*, sed ubique *boni operis*^m *Magistram esse*.

Immo profitentur nil nobis inesse, quod *sapientiam summam*, *potestatem immensam*, & *bonitatem*ⁿ *supremam* non sapiat, nam *Opera Dei* ubique *mirabilia* & *memoratu dignissima*^o.

II. Animum autem *Hippocrat.*^p atque *Philosophi*^q dùm hîc perscrutor, unanimes ipsos deprehendo lienem nobis cedere *spongiæ modò luxuriam humiditatis è ventriculo combibere*.

Istæc autem *idea spongiæ* *Helmontii* mentem ita permulsi, ut lienem [^r *nuper ipsi solium animæ & Veneris delicias*] ad plantanimalia deprefferit: Illum enim delirat, *spongiæ vitam vivere*, & purum putum ^t *Zoophyton esse*.

Harvæum^v autem & *Entium*^x, quibus plus mentis est,
cor

g *Etyimolog.* p. 487. h *Pag.* 126. n. 31. 179. n. 27. 190. n. 45. 212. n. 15. & 228. n. 58. *Edit. Lugdun. in fol.* 1655. i *Vid. Melch. Sebizii Exercit. Med.* p. 263. 264. & 265. & *Lindan. Physiol. cap.* 5. n. 3. p. 73. k *Hip. p.* III. & 347. *Gal. T. I.* 340. 368. & 535. l *Arist. T. I.* 336. *C. Apollon. Dyscol. Hist. Comm. cap.* 21. p. 24. *Gal. T. I. p.* 100. 224. 301. & 379. *Macrob. Sat.* 7. 15. 636. *Averroës colliget. cap.* 7. *Tom. 9. fol.* 16. & *Joh. Picus de Mirand. Heptapli cap.* 1. p. 11. m *Physicè usurpo, quod Moraliter D. Ambros. lib. de fuga seculi T. 4. p.* 312. *Vorandus hic atque ruminandus Rob. Boyle de Natura Libell. Edit.* 1687. n *Gal. T. I. p.* 402. & 403. *Nec-non p.* 219. 220. & 221. o *Θαυμάσιαι καὶ ἀξιαπληγνότεραι. Hipp. pag.* 55. & *Gal. T. I. p.* 221. 239. & 340. p *Pag.* II. v. 40. 168. v. 11. 248. v. 13. q *Tom. I. p.* 1011. r *Hic n. I.* s *Pag.* 190. n. 50. t *Arist. T. I. p.* 845. *Plin. 9. 45. p.* 221. & *Rev. Viri St. Chauvin aureum illum Phil. Thesaurum ingentem, quem de pectore fecundo publice reclusit.* v *Exercit. Anat. I. de Motu cordis, cap.* 16. p. 147. & *apud Entium, Apolog. p.* 278. n. 54. x *Entius autem ipse*
pe-

cor ipsis acrius limante Minerva, hîc mirari subit, ab Hipp. & à Philosopho vix transversum unguem discessisse, chylum enim aqueum in lienem via naturæ invia, chimæricè deducunt.

III. Plato autem, Plinius, Galenus, Aphrodiseus, Falco, Coelius, Bonaciolus, Montuus, Vesalius, Varolius, Duretus, Mercurialis, Perdulcis, Zacutus, Plempius & innumeri alii, quibus aliàs Jupiter magis favet, lienem jecoris fœcibus expurgandis ferviliter addixerunt, & illum exinde risus organum esse symphoniaci cecinerunt,

Cor sapit, pulmo loquitur, fel continet iras :

Splen ridere facit, cogit amare jecur y,

Sic apud Serenum z,

Splen tumidus nocet, & risum tamen addit ineptum.

Defæcatus scilicet sanguis nitet, at ab eo nitidiori risus, imò cachinnus, unde Persius a,

Sum petulanti splene cachinno. b

Ita c Scammonico lien, de mente Plinii d,

Dicitur exsectus faciles auferre cachinnos;

Perpetuoque ævo frontem præstare severam.

Quasi hoc amoto * viscere Saturni, hic & e Apulei Deus, (risus nimirum) amoveretur f. Mentem interim illam perammanter Gallie foveant, quoties enim suam frontem erugant, toties perhibentur g s'épanouir la ratte. Sic Belgicum Milt, (visceris nostri nomen) à Gallis non abludit, hilaritatis enim in-

pectus suum expromens. verissimum esse profiteri non erubescit, lienem ad se chylum crudiorum divertere, Apolog. n. 23. p. 58. Et istud absolum, iudicio cæco, H. Fuien admisit p. 26. de hydrope. y Id ipsum

fert Isidori Oratio soluta, p. 152. Origin. xi. cap. i. z Cap. 22. p. 140 a Sat. i. v. 12. b Pronus scilicet in Divinum illum ἀσέβης

π γέλωτι Iliad. A v. 559. de quo Vid. Eustath. T. i. 121. v. 28 & Rhodig. lib. 3. cap. 12. p. 128. c Ibid. cap. 22. 140. d Lib.

2. c. 37. p. 282. * Helmont. p. 190. n. 42. & p. 212. n. 15.

e Met. ii p. 128. & iii. p. 134. f Vid. Schol. in Aristoph. Cereal.

p. 764. b. g Vid. rursum Schol. Aristoph. p. 764. b. & Joh. B. Por-

tam,

intellectum perindè habet ac ^h *munificentia*. Laus vero dogmatis tam lepidi in unum ⁱ *Platonis ἐκμύγετον* refundenda venit. Id enim *ἐκμύγετον* male audit jecoris effigies, *simulacrum, character, sigillum, impressa figura, imago expressa*, uti volunt; sed veluti mantile est, quod sordes jecoris *ἐκμύγεσι* absterget & exterget, uti perappositè, *meum ad Mercurium*, Divus profitetur ^k *Ambrosius*. Sic iterùm ad rem ^l *Aretæus* & ^m *Avicenna*, dùm hepar ipsis est nigri sanguinis emunctorium. Sic tertium rem ipsam *Jul. Pollux* acutè tetigit, *Platonicum lienis ministerium* attingens. ⁿ Ità certè • *Galenicus* lien hepatis expurgatorius est. Indè fit ut *P Oribasio*, qui Galenicum fidelis exscripsit lien, *machina* sit jecoris *feculenta repurgans*.

Ab istis itaque fontibus ^q *Meletius*, ^r *Magn. Etymolog.* atque *Phavorinus* ^s splenem deducunt *ἐκ τῆς εἰς ἑαυτὸν ὀπισθοστροφῆς τοῦ φανερῶντος τῶν ὑγρῶν*, quod *alliciat in se humorum inquinamenta*. In partes autem illas ruunt agminatim, & impetu veluti cæco, Viri aliàs oculati, atque moderati, *Vassæus, Argenter. Eustachius, Hucher. Gratiol. Liebaut. Marquard. Cornacchin. Varand. Licet. Du Vallius, Merindol. Ranchin. Campanel. Weickard. Hellwig. La Serna, de Campis, German. Chicot. Menjot. de Blegni & Jac. tandem Sponius*, cujus extrema fata, præmaturaque, non unus *Apollo*, sed *Musæ* lugent.

IV. ^t *Avicenna* & ^v *Averroës* succum putant subausterum à liene in ventriculum deferri, qui blandâ stypticitate *Ori-ficiu*m ejus supernè vellicet appetitûs ergo. Sed profecto,
fi

tam, *Physionom* cap. 21. p. 251. ^h *Beverwycks Schat der Gesontheit* p. 150. Edit. 1660. ⁱ *Tom.* 3. p. 72. ^k *Hexaemer.* 6. T. 1. p. 88. ^l *Diut.* 1. c. 15. p. 84. ^m *Canon.* 3. *Fen.* 15. *trakt.* 1. cap. 2. p. 789. ⁿ *In* *Εκμύγετον*. *Lib.* 2. cap. 4. n. 46. ^o *Tom.* 1. p. 107. 219. & 407. 3. pag. 361. 362. 408. 414. & 419. ^p *Pag.* 49. Edit. *Parif.* ^q *De Nat. homin.* p. 100. & 134. ^r *Pag.* 725. ^s *Fol. verso* 476. ^t *Lib.* 1. *Fen.* 1. *Doctr.* 4. c. 1. p. 23. ^v *Colliget.* 2. cap. 8. fol. verso 19.

si qua dictis veritas insit, celebrandus est eo nomine ^x *Galenus*, qui vel *plenis seculis octo ante Avicennam*, id ipsum conceptis verbis protulit. Id vero deinceps ^y *Theophil.* ^z *Nemesius*, atque ^a *Meletius* *plenis buccis* inculcarunt. Mirari subit itaque affectas *Avicennæ* *Albucasin*, *Actuarium*, *Mundinum*, *Aponensem*, *Gordonium*, *Guidonem*, *Savonarolam*, *Zerbin*, *Vigonem*, *Taliacot.* &c. paginam illam vel *Gal.* vel *Theophili*, vel *Nemesii*, vel *Meletii*, nusquam attendisse. Sed dum isthæc opinio vana est, partes *Avicen.* vel *Gal.* tueri, litigare est de ^b *asini umbra*. Illam vero mentem chimæricam esse, & jure meritoque à ^c *M. Curtio* impugnata, vel fida docet Anatome, quæ viam omnem à liene ^d *salubri* in ventriculum præcludit. Immo ratio & experientia succum austerum pariter omnem à nobis sanis jugiter arcent.

V. ^e *Rondeletium* quod attinet, & ejus sequaces *Fr. Ulmum*, *Car. Pisonem*, & *Æmil. Parisanum* sanguinis florem à liene, tanquam pollen à cribro secerni finxerunt. Sed isthæc Chimæra, Lunæ ad incolas diffatur à ^f *Laurentio*. Illam nihilosiùs deperire videntur ^g *Corn. ab Hogelande*, ^h *Lambert. Velthuf.* ⁱ *Tb. Cornel. Consentinus*, ^k *Alb. Kyperus*, & ipse ^l *Fr. Sylvius* atque *Tb. Burnetus* ^m, sanguinem enim comminiscuntur à liene ita subigi, *spirituum animalium ope*, ut in *tincturam*, vel *fermentum* exaltetur. Sed citiùs illi viri super aqua ædificarent, quàm talia nobis cordatis adstruerent. Quoniam autem illa juveniliter me convellente ruitura non forent, genuinos omnes veritati Candidatos ad solidissimum able-

19. tom. 9. Vid. Rolinc. lib. 5. cap. 9. p. 891. x Tom. I. p. 42. &
tom. 3. p. 362. y Lib. 2. de hom. fabr. p. 32. Edit. Paris. 1555.
z Lib. de nat. hom. p. 121. Edit. Plant. 1565. a Lib. de Hom. Nat.
p. 100. Edit. Venet. 1552. b Gal. T. 3. p. 31. c Comment in Ana-
tom. Mundin. p. 121. d Vid. hîc Cap. I. n. 9. e Vid. Fr. Rosset.
de partu Cæs. p. 149. f Controv. 25. lib. 6. p. 322. g Oeconom.
Anim. p. 77. h. Pag. 23. de Liene. i Progymn. 6. p. 86..
k Anthrop. lib. I. cap. 9. n. 10. l Disp. Med. 31. m Thesaur.
Cc cc c Med.

ablego ⁿ *Bohnum*, qui viriliter isthæc evertit.

VI. Sed menti nostræ obversantur alii benè multi, qui pariter explodendi forent cum liene suo vel *seminifico*, vel *succi nervosi studioso*, vel *spirituum fabricatore*. Verùm istæc opinionum monstra dies delet, nec non mascula virtus ^o *Highbori*, & *Malpighii*, atque ^q *Bohnii*. Nobis itaque & aliis, victoriæ palmam omnem præripuerunt. Me igitur constituo extra teli jactum omnem, quò me tradam informationi Paternæ.

C A P. IV.

Illis itaque sententiis valere jussis, in patriam mentem inquisivi, ut ex eâ mihi tandem Veritas affulgeret, quâ fidem meam, *sub ipsa initia hic obstrictam* ^a lætus & tutus liberarem. Genuinum itaque lienis usum, *ex ipsis ut ita loquar naturæ fontibus*, placidissimò & limpidissimò rivò deducturus sum. Illum autem *Rev. Parens*, vel jam à *quinque fermè lustris* hanc in Academiam invexit. Evicit enim 1. *rationibus* & ^b *experimentis* plurimis, arterias vel *decuplò* plùs continere lymphæ quàm venas, *sanguinis* enim ^c *totius* continent *ἀπεντα τὸς ὀππὸν*. Et idcirco ^d *rivi* dicuntur *humane Naturæ*, cujus ^e *Aquileges* simii sunt, tubis aquas diducendo. 2. Sanguinem illum vel *decuplâ* *portione* in *splenem* impelli, quàm in *hepar*, quoniam *arteria splenica* *decies* amplior est

hepa-

Med. pag. 562. n Circ. Anat. Phys. Progym. 18. o Lib. I. Disq. Anat. Part. 3. cap. 3. p Cap. 6. de Liene. q Progymn. 18. Vid. in super Scholizii Epist. 216. p. 371 & Lauremberg. Exercit. 7. O. 3. ^a In Proæm. atque Cap. 3. b Quæ duo firma sunt veritatis indagandæ crura. ^c Gal. T. 2. 284. Atque adeò Thaletis & Anaxagoræ sequaces, illorum altero crure mutili, claudicant. S. Empir. adv. M. p. 153. C. c Gal. T. I. 421. d Hipp. p. 55. Plat. Tom. 3. p. 70. Gal. T. I. p. 216. 265. 307. Lactant. de Opif. Dei p. 846. & Isidor. Orig.

† *hepaticâ* : lymphæ igitur *plus decies* lienalis arteria convehit quàm jecoraria. 3. Ex eo quod *experientia & ratione* sanguis venosus crassior sit decies arterioso, necessitas exsurgit illius intra venas diluendi, quò refluat in cor. At providus Opifex illius dilutionis ergò *toti venæ cavæ* prospexit, dùm in illius truncum infernum supernumque *vasa lymphatica* largiter corrivatus est. Jam verò stabilitâ æquali necessitate diluendi sanguinem *venæ portarum* ac sanguinem *venæ cavæ*, Rev. Parens ad oculum demonstrat *vasa lymphatica* nulla *venæ portarum* inseri, atque adeo alluvione nulla *lymphæ puræ putæ* sanguinem illum *venæ portæ* dilutiorem esse. Aliundè igitur, *concludit*, dilutionis fontem esse arcessendum quàm à *lymphaticis vasis*. Jam verò viscus nullum exstat quod tantam lymphæ diluendæ ubertatem *V. Portarum* suggerere queat quàm *lien*, qui dùm sanguinem suum *arteriosum* uberrimè *lymphaticum*, spiritibusque turgidissimum, atque ità *mobilissimum*, in ipsam portarum venam affatim refundit, novis illam spiritibus imprægnat, & in faciliorem ocioresque refluxum sanguinem ipsius universum impellit. Is igitur *V. P.* sanguis universus longè *commodius* atque *citiùs* minimos permeat hepatis acinos, quibus dùm percolatur, influit pedetentim in *venæ cavæ* radículas, quò regeratur in ipsum truncum, tanquàm *fluvius in suum Oceanum*. Istæc autem percolatio non procedit, quin jecoris acinuli bilem omnem ab illo sanguine portarum emungant, quam in *tubulos radículasque bilarias* sensim, ac sine sensu propellant. *Lien* itaque non unum sanguinem *venæ portarum* in ejus ostia convehit, sed & *percolandæ bili* manus veluti præbet adjutrices, dùm aliundè, *ventriculo contiguus* chylū in ejus *blando & suo complexu*, atque ^h *fotu* promovet, uti merito

Orig. XI. c. I. 152.

e Gal. T. I. 538.

f E Cap. I. n. 8.

g Mollitudine lanuginosa è Cap. 2. n. I. & 17. n. I.

h Arteriar.

scilicet

tò senserunt: *Aristoteles*, & ^k *Anonym. Græcus*, atque ^l *Galenus*, qui subjungit non modò *lienem*, sed & *reliqua viscera sanguinea* ventriculum ambientia, tot veluti focos esse ad *lebetis fervorem*. Id verò perappositè prorsus ad ^m *Platonis* mentem, qui viscerum calorem à sanguine repetit, velut ab ignis fonte ⁿ *vivifico*. Plato autem *beneficum* ^o *ignem* illum *Hippocratea domo* p subduxit, ubi nihiloseciùs vel adhuc dùm jugiter mobilis, luculentus lucet, & *omnia movens per omnia*, *functionum omnium unicus* audit *Opifex*, haud secùs ac ^q *Chymicis* *Vulcanus* ipse *omnium operationum effector* ^r *unus est*.

C A P. V.

Sed quò feror? Jam fermè meum *ἔργον γέγωνε πάρεργον*. ^a
Nunc itaque mea in lienosos pietas ad illos me convertit, manus ut ipsis præbeam auxiliares. Singuli quippe sub pondere gemunt, & Medicam opem implorant, quò leventur. Sunt siquidem, *omnes ad unum*, liene gravi, atque ità *morboso*; partes enim sanæ non gravant. Nolim interea lienis *gravitatem* in unam illius regerere *molem adauctam*. Rev. quippe Parens *lienes* præ manibus habuit planè *contractos*, sed
pon-

scilicet multitudine, ut apposite notat Fr. Bartoletus, *Encyclopæd. p. 104.* i Tom. 1. p. 1010. k Cap. 17. p. 20. l. Tom. 1. p. 111. & 409. m Tom. 3 p. 79. n Arist. Tom. 1. 1010. & Joh. Picus de Mirandul. *Heptapl. c. 7. p. 61.* o *Ipsi ἀνίατοι τε ἀφιλόσοφοι* ignem in nobis agnoverunt, uti Nicephor. Callisti, *Hist. Eccl. l. 18. cap. 46. pag. 871.* p Pag. 55. 26. & 84. 29. q Basilio Valentino, *Triumph. Antimonial. p. 89. 118. & 127.* r Hic Basilius solem & firmum, quibus aliquot digestiones fiunt, sciens volensque prætermisit. a Plat. *Epist. 7. p. 330.* C. Polyb. in *fragm. p. 1523.* Gal. T. 1. p. 87. v 34. Athen. lib. 5. p. 185. Clem. Alex. *Strom. 5. p. 614.* Nazianz.

ponderis interim ^b *saxei*. Nullo itaque Scriptoribus contradicendi percitus æstro, *lienicos* profiteor esse *viscere* quidem *graviori* semper, sed non utique *turgidiori*. Tumor itaque mihi neutiquam *genus* est *supremum*, ad quod singulæ species referantur, nam *gravitas* primas hîc tenet, & *præ mole* ponderat. Lienes quippe dantur exigui, & plane coacti, prædurique; *coriacei* nimirum *callosive*; *scirrhusi*, *saxeive*; atque ità longe profectò *graviores* turgentibus aliis, sed *pulmoneis*, seu ichore spumoso dillentis & expassis. Nullus itaque in genuinam & adæquatam *tumoris* definitionem inquiram; nec me tricis implicaturus sum, quibus lemmatis illius explanatores sese intricant. Dictis fidem qui detrahit ad *Galenum* adeat, ad *Gordonium*, ad *Guidonem*, ad *Vigonem*, ad *Tagautium*, ad *Gourmelin*. ad *Ingraff*. ad *Fallop*. ad *Arant*. ad *Forest*. ad *Paræum*, ad *Saportam*, ad *Aquapend*. ad *Rodium*, ad *Riolan. patrem* ad *A. de Corbie*, ad *Sennert*. ad *Thevenin*. & ad *Munnickium*, illorum enim quisque eandem assiduus de *Tumorib. p. n.* tutuditi incudem.

II. Quò autem dilucidior sit hæc narratio mea candidus eloquar quod res est, *Dissertationem* scil. *meam* primitus fuisset de *Tumoribus lienis*: Sed rem ipsam enucleaturus, protinùs deprehendi me teneri per longas ambages. Illis itaque missis, & *suasu paterno*, ad splenicos me contuli, quorum scrutandorum ergò Rev. Parens *Codices* mihi reclusit *Hippocrateos*, luce perfusos *Galeni*, & *Philothæi*, *Cornarii*, *Mundellæ*, *Fuchsii*, *Brassavolæ*, *Hollerii*, *Vallesii*, *Cardani*, *Dureti*, *Argentarii*, *Mercurialis*, *Jacotii*, *Gorræi*, *Marinelli*, *Chr. à Vega*, *Swingeri*, *Cordæi*, *Foëssii*, *Heurnii*, *Pini*, *Vaxandæi*, *Martini*, *Martiani*, atque *M. Curæi*, & inibi *lienicos* comperi *obstructos* esse *liene*. Dum autem *obstructos* imaginarer *tumidos* omnes esse, priorem mentem de *tumoribus lienis*

T. 1. Or. 20. p. 326. B. b Vid. Cap. 16. n. 4. c Non vult enim me fontibus omissis rivulos consectari, atque ità his & ubique, ad Diff. oras uberes locos annotavit, quos evulgo, ut condiscipulorum animi fiant etiam
C c c c c 3 ube-

*lien*is recalebam, idque juxta *Philothei* sententiam, qui *lienofos* vocat *liene tumentes*. Sed *Rev. Parens* me certiore fecit; se viscera vidisse *sexcenta* penitus quidem obstrueta, verum coacta, atque compressa, nedum diffusa atque turgida. Imò universè me docuit, partem omnem coalitam, obstrueta infimul esse atque densatam. Quis enim v. g. dubitet, intestinum concretum strictius plane atque compactius esse intestino pervio, & extento. Sic rursus partis cujusvis *marasmus*, obstructionem esse profitetur quidem, sed infimul *molis exilitatem* inibi detegit. Sic certe *Rev. Parens* glandulas vidit oris, colli, pectoris, & abdominis, plane vietas & marcidas, atque ità mole nulla. Imò pulmones ipsos, utut prius amplos & extentos, sæpius de pectore revulsit, & ob oculos posuit, usque adeò tabidos, & arctatos, ut caractere nullo agnosci potuerint, vel ab ipsis Medicis, sed arte rudibus. Sic denique callosum mihi protulit pancreas, hepar, & lienem intime quidem obstrueta, atque præclusa, sed volumine nihiloscilicet tam exili, ut illorum imago nativa fuerit penitus oblitterata, licet exilitas istæc tenuitatem nondum attigisset *Cap. xvi*. Non ergò lien obstruetus tumidior omnis est, uti *Diocles* d. insinuare videtur, neque adeò tumor obstructionis est character indelebilis.

CAP. VI.

Jam verò prout obstructio vel levior atque recentior, vel gravior atque diuturnior est, ità Medicis *lienoforum* injurias gradatim veluti demonstrat: Prout enim morbus ascendit, ita symptomatis variis atque variis *evectionis* suæ gradum luculenter prodit: Id autem vitii quandoque congenitum est,
Nam patrum in natos abeunt cum semine morbi.

Si-

uberoires.

d. *Epist. ad Antig. Reg. p. 187. ad calcem Polemon. Athen.*

Sicut ergo mutili mutilos, ^e claudi ^f claudos, & cæci cæcos, ità lienosi lienosos ^g generant, qui idcirco perhibentur ^h natura lienosi, uti lique ⁱ Cranonia, sive ⁱ Thessala Hipp. ^k ægra. Vel id ipsum vitii postgenitum est dietæ vitio, præsertim gulæ, quâ nulla hîc ^l capitalior pestis. In utrisque autem Rev. Parens lienis tegmen atque subtegmen omninò culpat. Prout enim illud vel firmum est, & insimul strictum, rarumve; vel debile, & insimul arctum, laxumve, ita pororum exsurgit ^m Asclepiadis vel ἀντετα ⁿ morbifica, vel συμμετα ⁿ salubris. Sicut enim hominum alii cute & carne sunt vel stipata, atque stricta, vel rara atque laxa, ità & visceribus ipsis vel compacti sunt, rigidique; vel remissi, flexilesque. Id autem in omni cadavere Rev. Parens unguibus, vel scalpris haud secus deprehendit, ac matronæ carnes elixandas, affandasve, præduras nimirum vel teneras, levi fibrarum evulsione distinguunt: E tali porro viscerum discrimine Rev. Parens infert, homines illos obstructionibus longè obnoxiores esse, quibus fibræ rigide sunt & astrictæ; quàm ubi firmæ quidem, sed flexiles, nec ità stipatæ atque coactæ. In his enim liberior fit fluxus, atque refluxus, in aliis verò levi de causâ humores sistuntur, quoniam in præcordiis hostem intestinum gerunt, qui ferocientis externi promovet impetum.

CAP.

then. nec non apud A. Mizald. in Auxiliari. Horto p. 267. ^e Hip. 30. 4. ^f Antigon. Hist. Mirab. cap. 121. p. 91. ^g Hipp. 123. 45. Hos omisit Seidelius suos inter morbos hereditarios, p. 9. ^h Crononem Thessaliæ esse Philosophus docet T. 1. p. 1163. D. Antigon. Hist. Mir. 11. p. 55. Polyænus, Stratag. lib. 2. cap. 34. in Dinia. Stephan. de Urbib. p. 457. & Holstenius p. m. Clariss. Ryckii p. 173. ⁱ Hipp. p. 153. 35. 267. 18. 268. 4. 345. 11. ^k Hipp. pag. 345. 29. ^l Id universe de Voluptate corporea Archytas sensit Tarentinus. Cic. de Sen. n. 12. ^m Gal. Tom. 4. 77. ⁿ Lucret. 4. v. 665.

CAP. VII.

Discere est igitur quid in nos extrinseci vel *malis avibus* involet, vel *testitudineo gradu* impingat. Id omne porro Diæticum est, ac unicè repetendum è sex rebus *non naturalibus* dictis. Si quis v. g. ^a *Bæotum in crasso aëre natus*, *stataris utatur* ^b *aquis*, piscibus, azymis, leguminibus, caseo vetustiori, saccharo multo, acidis plurimis, & segnitie demùm veternosâ, atque *μικανθρώπων* ^c *Belleroph.* vel ^d *Heracleti*, vel ^e *Timonis* adinstar; Is certè, tali ^f *Acherusia vita* & tali *teredine* ^g *cordis* non modò sibi stipaturus est alvum, sed & sanguinem particulis infercturus ità crassis, ità viscidis, ità ramulosis, ut in *lienale reticulum* impingentes, *texti* præsertim *strictioris*, ab eo non ægriùs irretiantur, quàm *pisciculi maculis densioribus*. Sic igitur retibus implexæ, *captivæ* ^h fiunt, atque sic *hostiles*, commeatum enim intercludunt, cujus usurâ carere nequit viscerum ⁱ *Oeconomus*. Hinc pri-

a Horat. Ep. 2. l. v. 244. b Quas sparsim infamant, ipsi Medicinæ rudes, Appianus v. g. Punicor. p. 99. & Veget. de Re Milit. 3. cap. 2. p. 40. c Is passim celebratur ad Hesiod. Pindar. Plaut. Horat. Prop. Ovid. Dionys. Periegete. Plin. Lucian. Servio, & Tzetze utroque, atque Mantuano: sed *μικανθρώπων* illius Unis debeo Hom. Il. 2. v. 202. Tull. Tusc. 3. n. 26. & Eustach. T. 1. p. 494. 13. d Senec. 2. de Ira, cap. 10. p. 23, & de Anim. tranq. cap. 15. p. 165. Laërt. lib. 9. p. 237. Athenagor. Legat pro Christ. pag. 35. Lucian. in vitar. Auct. pag. 192. Stobæus, de Ira serm. 20. p. 172. e Lucian hic primas tenet p. 32. præ Poet. & aliis, Aristoph. v. g. Callim. Senec. Auson. Tzetze, nec-non Tull. Strab. Plin. Plutarch. Laert. Pausan. atque Libanio. f Lucret. 3. vers. 1037. g Esaia 66. vers. ult. Marc. 9. vers. 44. & 46. Quæ Tuii deteriore fato, Odys. xi. vers. 578. spirantibus ipsis, non jecoris, sed cordis ipsius sine requie, fibras exedunt. Pindar. Apollod. Lucret. Virgil. Tibull. Horat. Ovid. Senec. Lucian. Clem. Cointus & Nonnus. h Joh. Rogers Analector. p. 31. i Hipp. 166. 21. k Cui opponit

prima mali labes. Hinc lacrymæ. Hic prima belli sedes. Hic primus hostilis insultus. Hic denique primus morbi gradus, in quo constitutus æger *σπληνωτός* ^k est, ¹ *sublienofus*. Sed ubi novæ particulæ, *priorum vitiis scatentes*, in easdem plagas incidunt, confestim etiam illaqueantur, atque congeneres has implicant, & quidem non solâ particularum ^m *Anaxagoræ homœomeria*, sed & crassi sui corporis *oppositu*. Sic enim vias obsident, atque ita particulas omnes intercipiunt, quò ipsas, *ceu totidem copias auxiliares*, ad suum bellum internecinum adjungant. Tunc ergò clade majori *lienem* afficiunt, & *lienofos* priori gradu movent, illisque aditum veluti quendam ad pejora jaciunt; nunc enim desinunt esse *sublienofi*, & ruentes in pejus reapse fiunt *σπληνωκοί τε & σπληνωδέες*; *ἐπισπληνοί τε & σπληνωῶντες* ⁿ quibus quatuor ^o *Latina* respondent, *splenici* nempe vel *splenitici*, *lienofi* vel *lienici*. Quòd si demùm ejusdem diætæ vitio novæ sanguini suggerantur particulæ, *prioribus analogæ*, consequens illas glutine suo primævis, atque secundariis adhærescere, quas secum conglutinent atque stringant. Temporis autem tractu quicquid in iis *p tenuius* est, *avolat*, *crassamen* verò *fæcis* q instar remanet, quod in dies arctiùs atque arctiùs ita compingitur, ut indurescat, & *scirrhus* audiat, atque sic ad supremum vitæ discrimen ægrotantes attollat.

Nunc

ponit *ἐπίπληνοι* p. 329. 20. & 366. 14. 1. Hipp. 313. 2. 325. 28. 330. 41. & 331. 33. m Arisft. T. 1: 478. B. Lucret. l. 1. v. 829. Laert. p. 35. A & Just. Martyr. ad Gr. p. 4. D. Vid. Plin. lib. 2 cap. 58. p. 26. Plut. T. 1. p. 154. 155. 162. & 169. Minucius Fel. in Oct. p. 150. Philostr. p. 3. 16. & 394. Liban. Declam 19. & 679. Cedren. in Hist. Compend. p. 130. Tzetzes Chil. 2. n. 58. p. 36. Polydor Virgil. l. 1. cap. 17. p. 61. Arsenius. in dictis Philos. fol. γ. 6. & Dedif. Herald. lib. 2. Advers. p. 119 nec-non Harpocrat. Suid. & Varin in *Ἀναξαγόρας* n Hipp. 148. 10. 168. 14. 183. 3. 270. 32. 366. 4. & 44. Arist. 2. 1011. B. & Absyr. cap. 40. p. 140. & 141. o Plaut. Plin. Aurel. Firm. & Isidor. p Analogicè ad Hipp. bilem p. 75. v. 45. q Hipp. 15748.

Dd dd d

Nunc enim traducuntur ægri è *Spleniticorum* gradu ad ipsos *σπλιῶες*, hoc est, ex illo *fati sui gradu summo Splenes absolute proclamantur* ^r quasi nunc toti conflarentur *splene*, ceu *toti splenes* essent. Eâdem nimirum *Metaphora* ac ipse morbus è *pernicioso* transiit in *perniciem* ipsam, ita certè ægro-
tantes è *Subsplenicis* facti sunt *splenici*; & è *Splenicis* tandem, *lugenda Metamorphosi*, tanti quanti sunt, *toti sunt lienes* & quidem nullius *satiferæ* ^s *Circes* incantamentis, sed unius *Hippocr. ore fatidico* ^t.

Hic itaque *Terminus* est, isque vel ab unâ *sanguinis* ^x *face*, sed *quovis saxo* minùs *hinc* movenda. Hic igitur *decumana noxa*. Hic *ægritudo sacra*. Hic *fata suprema*. Hic *tandem ultima linea rerum*, nam *Tragœdiæ* hic *ultimus Actus* est.

CAP. VIII.

Sed dùm *Tragœdus* ille, *perunctus* ^a *foecibus ora*, suam agit *Tragœdiam*, attendendi sunt illius *Actus*, hoc est, *motiones ejus observandæ* veniunt, quò providi tot *sicarios decline-*
mus, quos unâ circumducit; tot volo *symptomata funesta*, quæ *noctes & dies lienosos*, in *apice suo constitutos*, undique circumstant. In primo itaque illius actu, seu *morbi gradu priori*, notantur.

1. *Hypochondrii sinistri* ^b *dolor* ^c *acutus*, & *erraticus*, ad mini-

^r Hipp. præconiô p. 393. v. 17.

^f Odyss. K. v. 236. & 395. O-

vid. Met. 14. v. 280.

^t Passim in Coac. in Prothet. & in Pro-

gn. ^v Hipp. p. 157. 48.

^a Horat. de A. P. v. 277.

^b Ipsis equis splenicum dolorem tribuit Absyrtus, quem gemitus illorum arguant. Veter. cap. 40. p. 141.

^c Hipp. p. 198. 9 203. 12. 39. & 50. 204. 19. 29. Sic compungentis exempla Grulingius profert Cent. 4. Obs. 69. & 70. Tensivi autem ob-

tusioris

minima diætæ vitia *repungens*. Sed non omnis inibi dolor *lienalis* est, nam *intestinum colon*, quod eò loci strictum & inflexum est, *colicosum* fit atque *torminale*, ut in ^d *Polycrate*, cui enemata recluserunt intestini vias obseptas atque dolentes.

2. Tumor hypochondrii lienalis vel ^e *Absyrto* notus est, & ad infimæ costæ confinia pertingens, molliusculus & laxus; modò autem *elatio*r, modò *depressior*. assurgit enim enim pastu largiore, motu celeriori, irâ fervidiore, & animo mœstiore; subsidet autem ^f *Thessalico* jejunio, & *Socratica* ^h *quiete*, & *Stoicorum* ἀναστροφή, nec non *Phyrrhonis* ⁱ ἀπαθεία. Imò citiùs adhuc tota commotio sedatur *Democriteo* ^k *risu*, ocyùs insuper & pie, animò *lætò*, non unum *vultum*, sed & lienem *benè* ^l *afficiente*. Verùm non omnis inibi tumor *lienalis* est, visus enim *ren* ^m *sinister* lib. vi. *scirrhus* illufisse Medicos ideâ lienis.

3. Decubitus æger ⁿ *dextrum in latus*, & somnum fugans in aurem utramque.

4. Spiritus ^o *anhelus*, vel ab ipsis ^p *Veterinariis* jam olim notatus & *levi momento* longè gravior, terrore v. g. & irâ, vel impetu quovis animi ad aliquod opus; omaso distento, af-

tusioris Joh. Petr. Lotichius, lib. 4. Obs. 4. d Hipp. 351: 48. Sic 363. 9. Vid. Nicol. Pison. l. 3. de Morb. int. cap. 30. p. 327. & Joh. Phil. Gieswein p. 1067. atque Phil. Hoeckstetterum, Dec. 5. Casu 1. p. 465. nec-non Nicol. du Chesneau, Obs. lib. 3. cap. 2. p. 214. c Veter. cap. 40. p. 140. f Gal. Tom. 4. p. 76. & 197. g Apud Aristoph. in Nubib. Act. 1. Sc. 4. p. 151 & Agell. l. 2. c. 1. nam apud Tull. Tusc. 5. n 34. ambulando famem obsonat, & apud Laërt. l. 2. p. 41. jugiter saltat. h Hæc enim ipso momento, impetum lienis ferocientis veluti frenat, sed protracta morbo favet, è Cap. 19. n. 6. i Cic. Lucull. n. 42. k Hipp. p. 529. v. 17. & Epigr. Gr. lib. 3. p. 418. l Prov. 15. v. 13. & 17. v. 22. m Rosset. de Uter. Sect. 3. p. 225. Sic Ballon. Conf. lib. 3. p. 218. n Cassius, Probl. 6. Edit Paris. 1541. L. Aurelian. 3. Chron. 4. p. 412. & Varendæus p. 418. o Aret. Diut. I. cap. 14. p. 81. & 82. Arnold de Villanov. lib. 2. cap. 42. p. 103. p Absyrto, cap. 40. Dd dd d 2

ascensu, cursu, equitatione, effedo, saltatione, ludo demum vel lanistæ, vel follis, vel pilæ, vel disci, vel tudiculæ. Tunc enim, q *Camarina mota*, lienalis humor impendiò rarefit, & viscus suum enormiter dilatat, sicut *Alex. Bened. • Bald. Timeus*, & *H. Regius* consideratè notant.

5. Flatus non modò sub fornice coli *tumultuantur*, sed & intra lienis claustra *fremunt*, undè hypochondrium univèrsum *lusorii* * *follis instar* contenditur, & *sonorè strepit*, ac ipse lien *• murmurat* altè. Hinc cecinit *• Fr. Portus* esse *præcordia læva*

Flatibus aëriis cum murmure tensa sonora:

Vel rursus, (*apud • eundem*,)

Mollia ventosa reboant hypochondria flatu.

Hic ergo genuinus est *• Tralliani* atque *• Jonstoni* *fluctuationum* alveus. Hic insuper remugiens est *• Averrois* antrum *ventositatis inflativæ*. Hic tandem spelæum est *• Rhafis*, & *• Herculani* *rugitus*. Atque ità immeritò prorsus *• Nic. Du Chesneau* lienem *rugire* negat. *Leoninum* scilicèt *rugitum* seriò putat Scriptores velle. *• Platerus* verò, *ut ut ad hunc rugitum surdus*, *Scepticum* se gerit, assensionemque cohibet.

6. Flatus illi fiunt *• Veneris* irritamenta, *• h* *venas* enim *inflant*, & *• i* *iacentes nervos*, atque *• k* *funeratos* erigunt. Flatuum enim

40. p. 140. q *Sibyll. Or. 3. pag. Gallæi 470. Silius Ital. lib. 10. pag. Dausque 595. Zenob. Cent. 5. n. 18. p. 119. Lucian. Pseudol. p. 899. Serv. in Æn. 3. v. 701. p. 315. Steph. de Urbib. p. 441. ubi Berkelium doleo siccum. Suid. Cens. 10. n. 99. p. 483. Apostol. Cent. 13. n. 1. p. 157. r *Pag. 1198. s Lib. 3. cap. 19. p. 146. t Prax. p. 282. u Lalamantius, lib. 1. de dieb. decret. p. 15. v Hipp. p. 204. 328. 332. & Rioli. Pat. p. 495. x Decad. 3. cap. 9. p. 98. y Ibid. cap. 10. p. 99. z lib. 8. cap. XI. 264. a lib. 10. p. 625. b Colliget 4. cap. 56. fol. 85. c lib. 9. ad R. M. cap. 70. p. 255. d Fol. 151. H. e lib. 3. cap. 2. p. 212. f *Prax. Tom. 2. p. 445. g Arist. T. 2. 816. Gal. T. 5. 477. & 478. fuse. Septal. Tom. 2. p. 292. & Tom. 3. p. 354. Rod. à Castro, de Nat. M. lib. 3. cap. 3. p. 109. & Paul. Zacch. Q. Medico leg. p. 139. h Horat. 1. Sat. 2. i Juyen. x. 205. k Petron.***

enim istorum indivulsus comes est ^l serum acre & aculeatum, quod spiculis suis genitalia fodiat, ceu genuinum foret *Veneris oestrum*. Indè fit ut mediis in somnis lienosos istæc *urtica* ^m tangat, quæ ipsis vel citra bulbos erucasve ⁿ salaces; vel citra *Falerni* ^o concham, & *Satyrii*ve potum; vel citra ^q salivas junctas, animarumve ^r misturam; vel citra tandem ^s Διογένης ὑμῶαϊον, ἢ τε Δομιπῶν κλινοπάλω ^t, non ^v *Herculeam* sed ^x *Democriteam* excitat *Epilepsiam*, quâ Venereum ignem, lienali spiritu sufflatum modico ^y sanguine restingunt, dùm immundo ^z visu Nocturnam vestem maculant, ventremque supinum ^a.

Modicum porrò sanguinem hîc protuli, *lienosi* quippe, utut libidine prurientes ^b *Salmacida* bibunt à fonte, & accensendi propè veniunt non ^c *Lastauris*, sed ^d *Gallis*, non ^e *Saty-*

- tron. 466. Mart. 13. Ep. 34. Athen. 2. 23. p. 64. l Hipp. 312.
 33. m Juven. 2. v. 128. n Martial. 3. Ep. 33. 10. 48 13.
 34. o Juven. 6. v. 304. p Dioscor. 3. cap. 144. p. 232.
 Gal. Tom. 2. 103. & Petron. Sat. p. 27. q Lucret. 4. v. 1110.
 Agell. lib. 20. cap. 9. p. 1122. r Petron. Sat. p. 476. Agell. 19.
 11. pag. 1080. s Gal. Tom. 3. p. 315. t Suet. 8. 22. p. 814.
 Eutrop. Edit. Frob. l. 9. p. 111. Aurel. Vict. Epit. n. 35. v Hip.
 p. 235. 8. Arist. T. 2. 815. B. Zenob. in Ἡρακλείῳ νόσῳ. Apostol. Cent.
 9. n. 93. x Gal. 5. p. 398. 9. & Clem. Alex. Pædag. 2. 193. D.
 Huc refero Plin. 28. 6. p. 684. v. 34 Gell. 19. 2. 1057. Tertull. de
 Anim. n. 27. pag. 330. Macrobi. Sat. 2. cap. 8 p. 352. y Theocrit.
 Idyll. 2. v. 54 p. 560. Plaut. Bacch. Act. 3. Sc 1 v. 5. Curcul. Act.
 1. Sc. 2. v. 65. & Petron. Sat. p. 506. z Lasciviæ somnum Hel-
 mont. vocat, p. 190. n. 42. Hipp. autem, Veneris ideam, p. 27. 45.
 a Arist. T. 2. p. 725. Lucret. 4. v. 1030. Horat. Sat. 1. 5. 85.
 Septa. T. 2. p. 87. & Guastavin. p. 341. b Cic. 1. Offic. n. 18.
 Ovid. Met. 4. v. 285. Vitruv. 2. c. 8 p. 67. Strab. 14. p. 656.
 Fest. 17. p. 491. Aufon. Ep. 69. & 101. p. 45. & 66. c Suet. 12.
 Gr. n. 15. Suid. T. 2. p. 13. Eustath. Il. B. p. 196. 18. d Lu-
 cret. 2. v. 614. Ovid. Fast. 4. v. 243. Lucan. l. 1. v. 568 Flacc. Argon.
 7. v. 636. Juven. v. 116. Martial. sparsim, Tatian. Assyr. Or. adon.
 Gr. p. 147. Lucian in Dea Syr. p. 1075. Minuc. Fel. in Oct. p. 175.
 Herodian. l. 1. c. 11. p. 35. Lactant. d. F. R. 1. n. 17. p. 91. Ar-
 Dd dd d 3 noo.

^e *Satyris*, sed *Eunuchis*, qui dùm nihil possunt ^f & ὡς ἐχέουσιν, ipsis intento *nervo* flatibus irritis ^g.

Illius autem *nocturni fluxus* declinandi gratiâ *lienosorum* nullus ^h *Pharisaicis spinis* incubat, jam quippe *Venereis acribus* ⁱ *urticis* plus satis punguntur.

7. *Appetitus vegetior*, imo *voracitas Bæotica* ^k vix ullis *dapibus Siculis*, vel *Pontificum* ^m *cœnis* ⁿ exsatianda: atque ita in proclivi sunt *rem suam* ^o ut *stringant*, & *obliment*, *Pedaces* enim præ ^q *κυνόκερα* ab *esurino* ^r *sale*; sed illa *capiuntur* *esca* sicut *hamo* ^s *pisces*. *Ventridæmonem* quippè gerunt, qui *mentem* ipsorum *infodit in* ^t *ventre*, *cujus* ^v *servi* fiunt.

8. *Potui præterea* ^x *Scytharum* vel ^y *Thracum* in morem *lubentes indulgent*, ^z *siticulosi* sunt enim, atque ita ^{*} *Scythifare*

nob. *adv. Gent.* l. 5. p. 99. *Lamprid. in Heliogab.* n. 7. p. 466. *Aurel. Vict. in Epit.* n. 39. *Fest. lib.* 7. p. 164. *Hieronym. in Hof.* cap. 4. v. 13. *T.* 6. p. 19. & *August. de Civit. Dei*, 6, 7. p. 592.

^e *Obvii* passim; singulatim vero *Salaces Soran.* *Gal. Aët. Aegin. &c.* ^f *Terent. Eunuch. Act.* 3. *Sc.* 3. v. 23. ^g *Scaliger ad Cardan. fol. verso 351.* & *Joh. B. Sinibald. Geneanthr. lib.* 2. p. 154. *lib.* 3. p. 284. & *lib.* 9. p. 721. *fuse.* ^h *Suid. in ὁμοιοκαταληξίαι*, T. 2. p. 1029.

ⁱ *Juven.* XI. v. 166. ^k *Plut.* T. 2. 995. *E* & *Athen.* 10. 4. p. 418. *A* ^l *Plat.* T. 2. p. 404. & *Epist.* 7. *Tom.* 3. p. 326. *Cic.* 2. *de Fin.* n. 28. ^m *Horat. Carm.* 2. cap. 14. & *Macrobi. Sat.* 2. cap. 9. n. *Tantum ingluviem Equisones de Lienosis equis annotant Absyrth.* cap. 40. p. 140. *In ipsis autem hominibus luculenta prostant exempla*, *Bal. Ion. Ephem.* 1. p. 61. ^o *Hor. Sat.* 1. 2. ^p *Hip.* 182. 203. & 454. *Avic. l.* 1. *Fen.* 2. *Doctr.* 2. fol. 107. *Joh. Manard.* p. 324. *C.*

P ^{so}, *Seft.* 1. p. 37. & *Rob. Flud.* p. 199. ^q *Quam ipsis tribuit Michael. Scotus lib. de Secr. Nat. cap.* 43. p. 302. ^r *Helmont.* p. 424. n. 7. ^s *Platonis est, e Tullii Cat. Majore n.* 13. *non autem Archytæ Tarentini, uti fingit Jodocus Venderheidius Com. in Lysia Or.* 3. p. 43. ^t *Clem. Alex. Pædag.* 1. pag. 150. *C.*

^v *Athanas. in Dictis Evangel. Tom.* 2. p. 425. *C.* ^x *Herodot.* 6. cap. 64. *Aristot. T.* 2. p. 695. *B.* ^y *Xenoph.* 7. *de Exped. Cyr.* p. 400. & 405. *Callim. fragm.* 8. p. 151. *Hor. Carm.* 1. 27. 2. *Jul. Pol.* 6. 3. p. 276. & *Athen.* 10. 12. p. 442. ^z *Hipp.* p. 454: 14. &

sare sustinent, nec verentur a Herculaneos scyphos, vel b Alexandri calices, affatim exsiccare, sed protinus c egent Æsculapio, nam d potu læduntur.

9. Exinde est ut *nauseosi* fiant e *sputatores*, semoti longè vel ab † *Antonia Drusi*, vel à ‡ *Persis*, *nasturtio frugi*, nec unquam exspuentibus. Verùm ubi suam lympham profusiori salivâ profundunt, os ipsis exarescit, quali & *dipsade* morfi forent, atque ità novam exposcunt h *amylidem*, quâ fauces sibi proluant i *latice Lyæo*, atque sic mutuas operas sibi tradunt infestas saliva exundans potusque profusior.

10. Sudore pariter toti quandoque diffuunt, *Thracis* illius k *Maximi* ad instar, qui duos, tresve l *sudoris* sui *Sextarios* calicibus excipiebat. quum è diverso m *Petronii Sasinii* *Asiatici* quid habuerit, nam ab eo *sudor* n *absuit*, absuit & oris *mala* saliva.

11. *Salivæ* porrò atque *sudoris* illius ubi *divortia* fiunt, universa microcosmi lymphæ in unos corrivatur mictuales ductus, & *siphunculis urinariis* largiter erumpit, o *Diabetis* in modum.

12.

Avic. fol. 107. * Herodot. 16. 6. 84. a Senec. Epist. 83. p. 548. Plut. in Alex. 706. C. Athen. 12. 1. 512. & Macrob. Sat. 5. 21. 521. b Plut. Sympos. 1. 9. 6. p. 623. F. c Plut. de Ira, p. 454. E. & Sympos. 1. 9. 6. p. 624. A. d Sennert. Tom. 3. p. 483. e Gal Tom. 3. 276. & 278. † Plin. 7. 19. p. 147. 30. f Herodot. 1. 71. p. 29. Xenoph. Instit. Cyr. 1. p. 6. B. Cic. 2. de Fin. n. 28. & Tusc. 5. n. 34. g Nicand. Dioscor. Gal. Aphrodis. Aët. Gesner. & Aldrov. Imo Ovid. Lucan. Ælian. Lucian. Nazianz. Eunap. Isidor. Suid. Alb. Magn. Volaterr. Rhodig. Scalig. in Arist. Dausq. in Sil. Ital. atque Bochart. h Aristoph. Acharn. Act. 5. Sc. 1. p. 426. Callimach. fragm. 18. 151. Horat. 1. Carm. 36. v. 14. Plut. Sympos. 3. 9. 3. p. 650. Pollux p. 276. & 294. Macrob. Sat. 521. Isidor. Orig. 20. cap. 5. p. 274. Suid. in Ἀμύση p. 211. Eust. in il. Δ. p. 836. 10. & X. p. 1388. 43. Cælius Rhod. p. 374. & 1551. Id ipsum sonat. Philosophi Κεθωνισμός T. 2. p. 696. C. i Æn. 1. v. 690. k Jul. Capitol. p. 603. l Vid. Theophr. de sudorib. p. 454. & Baricell. de hydronosa nat. lib. 2. cap. 6. m Saityr. p. 157. n Catull. 23. v. 16. o Aret. diut. 1. cap. 2. Gal. T. 3. p. 311 nec-non Trallian Aët. Ægin.

12. Ex illis porrò lymphæ divortiiis *alvus* *p* *arescit* quicquid enim vel *salivosos in ductus*, quos, *ævo Gal. vix ullus ignorabat*, vel *9 serias in urinarias* *t* confluit, id universum *alvô* deducitur, per humoris *παλιποία* *s* *refluxum*, cujus ergò *fecutina* remanet *colluvies* *t* *siccissima* imò *styptica* & *austera*; atque ità fluere nescia. *Segnior* igitur *v* *alvus*, & quasi *veter-nosa*, naturæ necessitati vix paret, nisi *x* *stimulis acrioribus* evigilata.

C A P. IX.

I. **T**ot porrò phænomena *lienosos* nobis cedunt *sanguine* *a* *ferosiori*, imò *acido-salfo* atque *tartareo*.

Id autem prout *tubis amplis* *b* *lien* ubertim excipit, ità & id ipsum, intra primum Morbi sui gradum, affatim in *hepar* refundit *c*.

II. Verùm ubi 2. movetur *Actus Tragædiæ nostræ*, omnia ruunt in pejus, & symptomata catervatim ingruunt *lethum* tandem *illatura*. Universus quippè feri tanti *limus*, & velu-
ti

Ægin. Oribas. Nonn. &c. *p* *Hipp. 97. 50. & 67. 29. Arist. T. 1. 1011. A. & Avic. fol. 107.* *q* *ὅτι ἡ καὶ οἱ τὸ σιελὸν γεννῶν-
τες ἀσθματοὺς ἀγγελοὺς εἰς τὸ εἶμα προχέουσιν αὐτὸ, σχεδὸν ἐκείνῃ εἰς ἀγνοεῖ. Tom. 1.
p. 246. 25. Id inculcant Gal. id T. 1. p. 579. Edit. Venet. 1564. sunt igitur
perindè seculi hujus inventum, ac alia, quæ hic, in Corollar. recitan-
tur innumera, quibus aliquando ditiescet Davidis Abercrombii Fur Aca-
demicus. Vid. Prælucl. mei Anat. p. 62. Edit. 3. 1580. atque facetiss. &
eruditiss. Jan. Leonic. p. 78. Metam. Æscul. & Apoll. 1673.
r *Hipp. p. 395. v. 44.* *s* *Arist. T. 1. p. 1011. A. & Aret. lib. 2.
cap. 4. cur. acut.* *t* *Hipp. p. 454. 15.* *v* *Hipp. 182. 43. & 203.
14. & 42.* *x* *Hipp. p. 393. 49. & 454. 14.*
a *Hipp. p. 49. 27. 247. 43. 315. 43. & 345. 11. Arist. T. 1. p. 809.
E & T. 2. p. 721. E Gal. T. 2. p. 61. 3. 303. & T. 5. p. 469. 470.
478. Conring. de sang. Vid. Hist. hum. sang. Nobil. R. Boyle, & Ex-
perim. de mistis liquorib. A. 1679. b* *Cap. 1. n. 8.* *c* *Cap. IV. n. 3.**

ti tartarum^d fibroso detinetur lienis texto, à quo, veluti palude^e Lerneâ, malorum^f Ilias sese diffundit in microcosmi tractus. Primò quidem maculæ visuntur cæruleæ, fuscae, nigricantesve, & per areas cutem deturpantes, instar s suffusionum. Illas porrò acoris sobolem esse profiteor è paternis^h experimentis, quibus mihi compertum est, acidis sanguinemⁱ nigrescere, & in^k globulos præcipitari, exindeque viscera obstrui, & cuticulam ipsam à vertice ad calcem conspici atratam^l

III. Illius autem acidim^m muriatici virus tàm acre est utⁿ pestilens illud & ° perniciole Scriptores exsecrentur. Vulgò tamen tantam stragem non edit, sed prout interim invalescit, ità & ferocius grassatur, scorbuticamque labem visceribus adspersgit. Et exindè p ἐκχυμώσεis illæ q cuticularis, r ὑπωπίων, vel etiam vibicum instar, quæ primùm blandæ & indolentes crant,

d De humano Tartaro. Vid. lib. 2. cap. de Morb. ab Obstr. Fab. Violetti A. 1635. e Prov. Vatic. Cent. 2. n. 51. p. 289. Strab. l. 8. p. 371. Zenob. Cent. 4. n. 86. p. 107. Diogenian. Cent. 1. n. 10. p. 176. Hesyck. p. 594. & Apostol. Cent. 11. n. 88. p. 141. f Cic. ad Attic. 8. 11. Zenob. Cent. 4. n. 43. Suid. Cent. 7. n. 95. & Eustath. Il. 2. p. 338. 3. g Hipp. Gal. & Aeginet. parsim. h Sparsim in Discip. Thesib. præsertim in eruditis illis, de Liene, p. m. Viri Joh. von Flammerdinge, Præside Rev. Patre, propugnatis, Ann. 1671. n. 19. Vid. Joh. Cousin. Hist. de Asthmat. Ann. 1673. i Rubefieri somniavit Walæus, Instit. Med. cap. 12. p. 21. Vigilantior. fuit Daniel Duncan. Hist. Anim. Art. 1. p. 40. k De sanguificatione, vid. P. de Betbeder, A. 1666. De sanguineis verò globulis, vid. experim. D. Grew. 1679. de particulis autem acidor, terrenis, angular. & cubicis, D. Galatæum, de acidis ventriculi, pag. 61. Ann. 1676. l Vid. Cap. 15. n. 1. m Hipp. 312. 32. Sale propterea melancholicos interdicit Untzerus, p. 204. n Thom. Jordan. de Pestis phænom. Tr. 1. cap. 17. p. 179. & 180. & Jodoc. Lomnius, Obs. lib. 1. p. 50. & 167. Vid. singulatim Sebast. Wirdig. 1. 2. c. 2. n. 2. o Claud. Campens. Com. 6. in Aph. 43. p. 157. p Imo Scabiem ipsam recenset Petrus Paschalis, pag. de Feb. 148. q Montagna 1. Conf. 158 Joh. B. Montan. Conf. 17. & 178. Vid. Fr. Piens de feb. in specie p. 267. r Gal. T. 5. p. 458. Vid. Hipp. 113. 39.

erant, evadunt acres, & prurigine tandem ^s *ulcerosæ*.

IV. Illinc itaque tibiæ ulceræ *parva* quidem vulgò, sed *rebellantia* sese produnt, qualia LXX. Interpretes ^t πόνηγεῖ vocant καὶ δυσίατα; ^v Hippocr. verò κακελκίας ἢ δυσελκίας, ut in *Antilocho*, & ^x *Aleva*. Mala idcirco ulcera dicuntur à ^y *E. Celso*, & δυσκαθία ab ^z *Aret.* & ab ^a *Aëtio*, quibus suffragatur ^b *Avicennæ* praxis. Istæc enim ulcera *sero* scatent ^c *saluginoso* fodicante atque corrorente, cujus muriaticam indolem arguunt ^d *cicatrices nigræ*, quibus ita leviter obducuntur, ut *continuo* recidunt. Illæ siquidem *particulæ salinæ*, suis aculeis intimiùs defixis, etsi lateant ad tempus, *brevi tamen* affurgunt, & ulcera produnt *altiora* atque *altiora*, spontaneo ^e *sero* quandoque manantia, & ab ^f *Hipp.* & ^g *Aret.* graphicè depicta. Altiùs itaque serpente virus edaci, *aures* ipsæ roduntur, & ^h *fætores* emittunt. Immò ⁱ *gingivæ* fiunt *rosionis*, *fætorisque* consortes; *dentesque* suos denudant, *brevi* *vacillaturos*, prout ^k *Hipp.* ^l *Strab.* ^m *Plin.* ⁿ *Paul.* ^o *Marcell.* ^p *Avic.* atque ^q *Suidas* stylo notarunt adamantino.

V. Altiùs adhuc evectò vitiò, *narium vasa* recluduntur, & *hæmorrhagiæ* moventur enormes, quæ sanguinis καὶ σιν *vitia-*

s Hipp. 194. 34. & Lyfias, Or. 3. p. 47. t Deuteron. 28. 35.
 v Pag. 182. 42. & 312. 31. x Hipp. 312. 32. de quib. memor. exempl. J. R. Saltzmann. recitat, Obs. Anat. p. 38. y Lib. 2. cap. 7. & 4. cap. 9. z Diut. 1. 14. p. 83.
 a Tetrab. 3. serm. 2. p. 636. b Lib. 3. Fen. 15. Tr. 1. p. 790.
 c Hipp. 312. 33. atque Theophr. de sudorib. p. 455. d Hipp. 423. 17. Arist. T. 2. 721. E. Cels. l. 2. cap. 7. p. 62. n 25. Nic. Piso, l. 3. de M. Cur. cap. 30. p. 327. Jul. Guastavin. Com. 9 in Arist. Probl. p. 309. & Lud. Septal. T. 2. p. 34. e Hipp. p. 178. 30. & 203. 41. f Pag. 182. 42. 203. 41. 204. 2. 423. 17. g Diut. 1. 14. p. 83. h Hipp. p. 203. 40. i Vid. Erud. atque tersum V. Kettelaer de Aphthis, & Gal. T. 2. p. 252. & 479. k Pag. 182. 42. 203. 40. 332. 39. 348. 39. & 423. 17. l Lib. 16. p. 781.
 m Lib. 25. 3. p. 622. n Lib. 3. cap. 49. p. 474. o Cap. XI. p. 291. p Lib. 3. Fen. 15. Tr. 1. cap. 5. p. 791. q Tom. 2. in Méd.

tiatam produnt, quam ^r Hippocr. passim infamat, utpote *parvo fermento* prægnantem.

VI. Jàm verò *acres* illæ *particulæ salino fixæ* Hippocrateâ sanguinis *ᾠείδω*, atque ^t *Platonica* *ᾠεί πογῆ*, ità conquassantur atque subiguntur invicem, ut nihil relinquant in massa quod non inquinent. Indè fit ut ^v *infima* trunci *vasa*, vel turgescant impendiò & ^x *varicibus* affurgant; qui vulgò *cæcæ* dicuntur *hæmorrhoides*; vel arrodantur, & fluant, eruptionis instar è *naribus summis*.

VII. Idem ergò sanguis qui recens *balsamicus* & *consocialis* partibus erat, in *acrem* ipsarum *hostem* evadit. Partium igitur cum sanguine necessitudo primæva planè intercidit, atque ità singulis illis *ipsum veluti refugientibus*, totæ macrescunt, *nutrimenti defectu*. Affurgamus igitur ^y Hipp. ^z Philos. ^a Aret. ^b Gal. ^c Avicenn. & ^d Averroi, lienosos *tabentes* dùm digito monstrant.

VIII. Quoniam autem illæ sanguinis portiunculæ salino fixæ *crassiores* præ se ferunt *molem*, quàm ut *porulos* nutriendi corporis subire queant, plurimæ in lienem texti laxioris, vel ^e *pondere* proprio ruunt, vel *adventitiis spiculis* in illum sese inserunt. Dùm verò hîc *alta palus* est, è cujus profundis haud facilè emergant, consequens fit, ut plurimæ illæ, *è demersæ*, inibi stagent, nesciæ refluxus.

Stagnatione igitur suâ concreescunt, & ita conglomerantur ut *lienem enormiter distendant*; ^f *corpore* interim *tabescente*.

At-

Μάγελλον. ^r In Coac. in Prog. in Prorrhet. in lib. de M. M. & de Affect. Int. ^s pag. 11. 28. 85. 33. 89. 19. 99. 7. 102. 36. 104. 6.

107. 24. 108. 41. 109. 2. & 48. 304. 30. 305. 41. & 54. ^t Tom. 3. p. 70. & apud Gal. T. 1. 216. 265. ^v Hipp. 520. 3.

^x Gal. Tom. 3. 359. Æginet. 3. 59. ^y Pag. 69. 43. 182. 42. & 203. 42. ^z Tom. 2. p. 1011. A.

^a Diut. 1. 14. p. 82. & 83. ^b Tom. 1. p. 106. ^c Lib. 1. Fen. 2. Doctr. 2. fol. 107. & lib. 3. Fen. 15. Tr. 2. cap. 1. fol. 789.

^d Colliget. 4. cap. 56. fol. 85. ^e Terrenæ sunt enim atque compactæ, Julio Palmario, 2. de contag. cap. 3. p. 122. atque Ioh. Ioustono, Prax. 10. p. 619. ^f Hipp. p. 69. 43. & 203. 42. Gal. Tom.

E c c c c 2

I.

Atque adeò festivus est & *Trajanus* lienem comparans *fisco*. Hoc siquidem *ditescente* populus *depauperatur*, uti liene *incre-
scente* corpus *emarcet*.

IX. Tumentiore itaque splene, non solùm *spiritus* ille *sublimis* urget, quem ^h *Polemon Athen.* meritò tribuit mœrore pressis, sed reliqua symptomata graviùs undique premunt. Imò novi tumores consurgunt, quibus *palpebræ*, *pedesque* ⁱ *gravantur*, è particulis *seri viscosi* genarum pedumque texto tenaciter implexis. Atque ita non *meræ* sunt *inflationes*, ut apud ^k *Averroem*, quasi *flatuum* unicè *soboles* essent.

X. Partium autem illarum uti *color* ^l *fædus multiplex* exsurgit, ita & corporis universi *floridus* omnis atque *vivax* funditùs perit ^m Etenim

Qui virescit in foliis venit à radicibus humor ⁿ.

Hic verò mala radix, mali stolones. Prava germina, pravi surculi: ^o *decolor* lien atque *luridus*; *decolor* & *vultus* atque *Saturninus* ^p. Sed ne mentem ^q *Saturninam* induamus ipsi, *stigmatè* notandi ^r *Astrologico*, *Citharædum* vocemus, qui nobis animum exhilaret. En *Stratonicum*, *dieteriis* facetum, qui *lienosos* dùm intuetur ^s *Caunios*, pallore suffusos, ceu
redu-

i. p. 106. Ballon. de V. & M. Morb. p. 72. 73. & 74. Paller in ore fedet, macies in corpore toto, Met. 2. 776. g Aurel. Victor. Epit. n. 66. atque Rhodigin, l. 4. cap. 18. Unde verò Senn. Heurn. & alii passim id Dionis esse velint, me fugit. h Lib. de lignis, p. 161. i Hipp. 224. 36. 278. 42. 423. 20. & 30. k Colliget. 7. cap. 13. p. 156. F. l Gal. adagio perhibentur, juxta Hipp. mentem, p. 268. 28. jaunes comme de la cire, è Nasone autem ora buxò pallidiora gerunt. Metamorph. 4. 134. & xi. 417. m Aret. Diut. 1. cap. 14. p. 83. n Sic Hipp. ὡς ἡ τροφή, ἔτω καὶ τὸ ἔξω. o Uti constat è cadaverib. lienicis p Hipp. p. 204. 2. q Vid. Christohp. Clavium, in Sphæram Joh. de Sacro Bosco, comm. 2. p. 275. r Joh. Hasfurti Verdungi, Novæ Med. lib. 2. p. 18. ubi teterrime Saturninos sugillat. Sed φλυαρεῖ. Noli autem ἀντιφλυαρεῖν e Gal. T. p. 41. verùm Aristot. oppone T. 2. p. 815. Cic. Tusc. 1. n. 33 Plut. T. 1. p. 344. B. & Fr. Bonav. lib. 4 p. 240. f Plin. 11. 37. p. 275.

reduces vel è *Throphonii* antro vel è mediis *silentibus* v *umbris*, in ipsos *Homericum* illud jactavit, * *hominum genus foliis esse simile*. At culpantibus eum *Cauniis* quòd civitatem ut *morbidam* subsannaret, *absit*, inquit, *morbidam* dicere ausim, ubi vel *ipsi mortui* v *ambulant*.

C A P. X.

Nec tumidus lien *cutis florem* unicè decerpit, sed visceribus damnum multiplex infert. Ejus enim globuli non omnes *lienali septo* coërcentur: Quidam igitur sanguinis fluento *huc* & *illuc* abripiuntur, atque ita *glomeræ factæ* venas inferciunt, intra quas nequeunt *liber è volvi* atque *revolvi*. Accidit itaque ut *vegeto* licèt cordis impulsu ab aliis atque aliis urgeantur à tergo, inibi nihilominus, *hostili suo globo*, vias obfideant. Intereà perennis à corde *propulsio* in isthæc *allidit* obstacula. Tunc verò quicquid in sanguine *tenuius* est atque *dilutius* præterfluit, *crassius* autem & *compactius* inibi sistitur, & venas passim in *a varices* attollit, uti singulatim de *venis in ano* prænotatum est *b*.

C A P. XI.

Nec isthæc à sanguine in *grumulos coactæ* unica vasis infertur noxa, nam *glutinosæ* si confluerint *particulæ*, globulos

pro-

Volaterr. l. 24. p. 571. t Aristoph. in Nubib. Act. I. Sc. 6. p. 155. Philostr. Apollon. 8. 8. p. 420. & Apostol. Cent. 7. n 88.
v Æn. 6. v. 264. x Iliad. 7. v. 147. & 9 v 464. Mimnerm. P. Gr. p. 736. v. 1. Plut. de sera pœnit. p. 560. Q Smyrn. 9. v. 501.
y Strab. 14. p. 651. & Coelius 4. 18.
a Gal. T. 5. p. 305. Pulverin. cap. 62. p. 551. b Cap. 8.
n. 5.

protinùs *inviscant*, & partibus *affigunt*. Indè fit ut ipsæ arteriæ vocentur in detrimenti partem. Nam portiunculæ, *visco suo tenaciores*, arteriis internis agglutinantur, & pares se præstant sanguini reprimendo. Illarum enim alveis præpeditis, *fluente sunt vel nullo vel laborioso*. Sanguinis interim *perennes*, ac etiam *ingentes* volvuntur sub pectore fluctus, qui alluvione suâ ad remoras illas fortiter allidunt, quò gluten illud *arteriis impaëtum* deglutinent. Ingens ergò procella surgit, *ceu maris æstuosi intra strictiora freta*, nam hîc quoque strictior est fluxuri sanguinis alveus. Is autem quia *spiritibus turget*, recens à corde, *impetu ruit* in globum obstantem. Sed dùm suos fluctus, *instar procellosi maris ad saxa* inibi *frangit*, cor minimè *saxeum*, resilit atque tumultuatur. Cordis autem istæc commotio atque tumultus Palpitationis nomine vel *lippis* atque *tonsoribus* jam olim innotuit. Rudem testor Plauti lenonem, qui *experientiæ scuticâ vapulans* merosè queritur, *c geminos sese filios in ventre habere*. Rude & alterum cor ^d Euclionis attestor, *arte ludicra, continuò emicans in pectus*, hoc est, *palpitatione repentina*, ceu seditione *c commotâ, confestim in pectus insurgens*. Idiotas igitur apage, qui ^f *ceu asini ad lyram*, sese ad Hippocrateos codices adjungunt, quò *Virum* in Arte Medicâ detritissimum *traducant*, ceu cordis istud terrificum symptoma vel *siluisset*, vel *ignorasset*. Sed isti Sycophantæ, si quid modò *ipsis Arcadicis læva in parte mamillæ saliat*, adeant quæso, Cl. D. D. Gronovium Præmeum ad aras usque colendissimum, & ex illo Literarum omnigenûm *inexhausto fonte*, opimos doctrinæ succos largiter hauriant, quò sibi mentem aridam, sterilemque irrorent atque foecundent. Gloriæ igitur ducant à ^g *Viro tanto doceri τὸν σφυγμὸν*

c Curcul. *Æt.* 2. Sc. 1. v. 6.d Plaut. *Aulular.* *Æt.* 4. Sc. 3.v. 3. e Mercat. *Æt.* 1. Sc. 2. v. 14.

f Gal. T. 1. 361. &

502. Lucian. p. 890. A. Athen. l. 8. cap. 9. p. 349. Suid. T. 2. p. 315. & Cent. 10 n. 94.

g Quod si locorum intercapedo ipsos illius necessitudine interdicat, consulant velim Eruditiss. Sebast. Piscenium, de Cord.

Pal-

γμὸν τε καὶ ἡ παλμὸν. Deinceps verò discant quid sit ὁ τῶν φλέβων ἰ πηδηθμός; quidve αἱ φλέβες ἡ αἱ σφυγματώδεις; vel rursus οἱ πόνοι παλμώδεις, ἰ vel in universo corpore, ἢ vel ad tempora, ἢ vel ad collum; ὁ vel in toto abdomine; ρ vel in hypochondriis; q vel ad umbilicum; ῥ nominatim autem quid sit τῆς σ καρδίας παλμὸς Διὰ τέλεος ἡ ζωεχής. Quid insuper παλμὸς πρὸς καρδίαν οἷον ὑπὸ δρόμῳ, ἢ ὑπὸ δέματι ὡς; Quid tandem *Latinis auribus* isthæc *Divini Genii* x verba sonent? αἱ φλέβες πρὸς τῇ καρδίᾳ γ πηδῶσι, καὶ ἡ καρδίη πάσσεται. Cor nimirum concutitur atque subsiluit, ubi vasa subsultim ad illud assurgunt. Sicut enim rapidi fluminis fluxu represso tumescunt aquæ, multo cum tumultu, ita hic sanguinis cohibito motu tumescunt vasa, atque commoventur, & illis turgentibus atque concussis, totum cor exagitatur, & impendit convellitur. Hipp. ergò fons genuinus est, atque primævus scriptionis πρὸς παλμῶν.

Quæ igitur seros apud ejus *Nepotes* palpitationum cordis & arteriarum prostant exempla, *Rev. Parenti* neutiquam vel *Archetypa* sunt, vel *Prototypa*; sed *Apographa*, & sæpius *Apocrypha*, utpotè mendosa, & à *Naturæ* libro penitus abhorrentia. Hic igitur Hipp. uti aliàs, dum *Medica fundit*, ab aliis ebibenda, *Galatonis* z *Homerum* refert, *carmina vomentem*, ab *Aristophaneis* a *Ἐπιφωδίσιν* abligurienda. Sed quia isthæc idea nauseosa est, *Hippocr.* dicam virum esse tantum, ut *Medicorum* plures, in b *Jalemos* adscribendi, tot *pygmæi* sint, c *thyrsō* pol-

li-

Palpit lib. I cap. 2. 3. & 4 h *Hipp. p. 115. v. 3.* i *Hipp. p. 358. 42.* Venarum percussus, *Plin. 7. 51.* k *pag. 427. 10.*
 l *pag. 432. 46.* m *pag. 308. 39. 325. 19. 434. 4.* n *pag. 358. 42.*
 o *pag. 431. 31. 427. 17.* p *pag. 432. 43.*
 q *pag. 306. 13. 402. 46.* r *pag. 320 5. 432 45.* s *Vid. Joh. B. Montan. Consil. 181. Trincavel. lib. 6. part. aff. 12. Claudin. Conf. 128. p. 308. Petrum Vascum Castellum, Tract. 9. de Cord. palpit. p. 814. Tulp. lib. 2. obs. 19. & Henr. Regium, prax. p. 283.* t *pag. 327. 45.*
 p. *pag. 532. 50.* x *pag. 124. 40.* y *Ipsū cor Antiocho depereunti Novercam δεινῶς πηδᾷ e Juliani Misopog. p. 69.* z *Ælian. V. H. 13. 22. p. 502.*
 a *Salsum est in Poetas inficetos Scommma. Aët. 1. Sc. 2 p. 215.* b *Zenob. Cent. 4 n. 39. Gal. Tom. 3. 453.*

58.

licem ejus metientes. Imò Hippoc. *Phæbus est alter*, fulgore non ideò carens, quia *non videtur à d cæcis.*

C A P X I I.

Nusquàm igitur cor unicè ad moles suis ostiis injectas sublit, sed & ejus primarii tubuli, ad obices quoque resiliunt; assultim enim impetuntur à sanguineis globulis cunctis, qui ab offensâ suâ tumultuose & confertim in sese resultant. Tunc quippè necessarium est, ut *senfiles* illi sanguinei canales toti contremiscant, & motu suo incondito viscera concutiant. Undè consequens & alterum ut intestinus ille sanguinis tumultus arctiores suos dilatet alveos, & *maris* iterùm implacidi more, sinus sibi formet, intra quos reciprocet. Dum autem sinus illi cavantur, universum *Arter. systema.* micare non desinit, pulsuque suo irrequieto turbas ubique cière, sed præsertim in ipsa lienis arteria, quæ propterea pulsatur enormiter, & petulanti sanguine *hypochondrium* concutit atque convellit. Exindè est, ut lienalis arteriæ *validi percussus* frequenter occurrant, qui suis ictibus fortiter repetitis fornicent. Fornicatur ergò lienalis arteria reliquarum more, quæ hinc indè fornicis in morem exstruuntur, & ἀνευρύσματα nomine passim infamantur à ^a Dioscoride, à ^b Galeno, ab ^c Aëtio, à Paulo ^d & ab Actuario ^e.

II. Istæc

58. Hesych. p. 454. Suid. Cent. 5. n. 8. & 7. n. 97. Apostol. Cent. 10. n. 39. Etym. M. atque Varin. in Γάλεμος. c Vid. Cyclopem Timanthis, Plin. 35. 10. p. 833. d Theophili mens est de Sole, Lib. 1. ad Autolycum, p. 70.

a Lib. 4. cap. 42. b Tom. 3. p. 356. 4. p. 27. & 87.

c Tetrab. 1. Serm. 3. cap. 18. p. 122. & Tetrab. 4. serm. 2. cap. 51; p. 716. Ibid. rursus serm. 3. cap. 9. p. 746. d lib. 4. cap. 53. p. 527.

lib. 6. cap. 37. p. 563. e Meth. lib. 3. cap. 1. p. 194. Vid. M.

II. Istæc autem aneurysmata vel jam mihi notissima sunt, nam tales arterias cum in pectore, tum in abdomine pugni mole farnicatas legi apud ^f Fallop. & ^g Paræum, ^h Harvæum, ⁱ Riverium & ^k Marchettis. Singulatim verò Par. Rev. lienales mihi cessit benè multas *Dædaleas* omninò, & ambagiosas, cellulisque passim excavatas. Tales porrò fuisse profiteatur lienales illas, quæ suis anfractibus ^l longè latèque protensis, atque tædiosè pulsantibus ^m Plautinum Cappadocem Zonâ quasi cinxerunt. Tales iterùm asserit melancholicis inesse, qui corde lienoso ⁿ canuntur, quòd scilicèt lien ipsis saliat, & de labore pectus tundat, ac seditionem veluti faciat, occupando ^o præcordia.

III. Tales denique fuerunt pulsationes illæ quas memorant, & quas ignorant ^p Arculanus, ^q Erasius, ^r Claudinus atque ^s Bontius, sed quas debuissent ab ^t Hipp. deducisse. Par. autem Rev. mirâ voluptate meum animum permulsi, ubi me docuit se intra lienales illas, nec non intra pulmonales, & quandoque intra coronarias cordis [quas mihi dedit expassas & duratas omnino, atque ita horrendæ quondam palpitationes fontes] mucilaginem quandam, ostrearum instar, & lividis cirris. Id quidem ^v Benivenius, ^x Vesal. ^y Holler. ^z Rumler. ^a Ballon. ^b Hildan. & ipsa seculi supercilia ^c Severin. ^d Velschius &

M. Aurel. Sever. p. 170. de Absc. & singulatim libell. Barthol. & Hornii. ^f Lib. I. de Tumor. p. n. cap. 14. p. 284. ^g lib. 6. cap. ult. p. 229. ^h Exercit. 3. de Circ. sang. p. 254. ⁱ lib. 12. cap. 5. p. 202. ^k Obs. chir. 48. p. 113. ^l Arant. Obs. 35. p. 99. Vid. hic cap. I. n. 8. ^m Curcull. Act. 2. Sc. I. vers. 5. ⁿ Casnar. Act. 2. Sc. 6. v. 62. ^o Mercat. Act. Sc. 2. v. 14. ^p In Non. Rhas. c. 100. fol. 151. ^q In Hipp. Progn. I. p. 158. ^r Consil. 46. 62. & 74. p. 106. 143. & 175. ^s Obs. Indic. 8. p. 37. ^t pag. 204. 328. 402. & 432. ^v Obs. p. 137. 161. 178. & 183. ^x Lib. I. cap. 5. ^y lib. I. c. 29. p. 208. ^z Obs. 6. & 52. p. 6. & 32. ^a Tom. 3. p. 310. 314. 315. & 325. ^b cent. 2. obs. 89. & cent. 4. obs. 50. ^c cap. 2. p. 277. ^d Obs. 34. p. 22. ^e pag. 124. 39. & 125. 21. & 47. ^f ff ff f ^f Tulp.

& alii, viderunt tam in *aorta*, quam in *corde*, sed chimæ-
ræ formâ, *vermis* nimirum, *puris*, *calli*, *carnis*, *carunculae*,
vel *adipis*. At ipsorum intererat, ab *Hipp.* doceri tales con-
cretiones esse à *pituitâ frigida* sanguinem refrigerante atque si-
stente.

Merum igitur *gluten pituitosum* est, sicut *Hippocrati* ex-
perimenta paterna luculentam fecere fidem, Istæc enim
mucosa sæpius *exsiccat*, *decoxitque* aquâ, vinô, acetô; vel
etiam *exussit* prunis vel flammâ, & aliud nihil deprehendit
quàm *gelatinam sanguinis* esse similem illius, quæ *sanguini du-*
cto tenax accrescit, & instar expansi totum vasculum obten-
dit, in *pituitosis*, in *cacheeticis*, in *scorbuticis*, in *spleniticis*,
atque singulatim in *rheumaticis affectionibus*.

C A P. X I I I.

Dùm autem tot illis arteriarum percussibus corpus ita com-
ploditur, ut *vel è longinquo* ^f *sonus audiat*, cuncta
certè ingravescunt, properatque morbus ad *catastrophem*.
Præprimis & *flat*us insolescunt, & ex *utro* velut ^h *Æolio* laxa-
ti, quoquo versum furibundi diffunduntur, dirasque tempe-
states ubique commovent. Singulatim autem ventriculum
distendunt, & excruciant, nî *ructibus*, utut ⁱ *foetidis*, ex-
plodantur. *Lienosos* diceret ^k *cavos folles* esse, *olida spirantes*,
sed toto divisos Orbe à ^l *Pomponio* Consulari Poëtâ, quem
perhibent *ructasse* nunquàm. Nec flatuum sævities effrænis
tenuibus pârcit *intestinis*. Illa siquidem vel crudeliùs dilaniat,
quàm ipsum *colon*, quod uti *obtusius*, ita & *capacius*, nec
luctan-

^f Tulp. lib. 2. obs. 28. ^g Aret. Diut. I. 14. 82. vid. Synt.
Mayerniani cap. 12. p. 304. ^h Odyss. K. v. 19. & 47. ⁱ Pi-
scium nidore, Aret. Diut. I. cap. 5. p. 56. vid. Th. Sydenham. de
Pass. hypoch. p. 113. ^k Juven. Sat. 7. v. 111. ^l Plin. 7. cap.

luctantes ventos ita coarctans. Sed accidit oppidò faustè ut
dùm cruciamentis suis omne frangunt animi robur, ipsi,
tanquàm sævi hostes, *ad tibie^m cantum*, portâ decumanâ
trudantur. Lienosorum enim fibræ intestinæ *Edictiⁿ Clau-*
diani sunt amantes, & *Argyrii simiæ*, audacter quippè, *ne*
periclitentur, nervis undique contentis *p hostilem spiritum* o-
mnem vel publicitùs *elidunt*, etsi nusquam *λεβανωτὸν* q oleat.
Et eâ in re splenici prudenter sibi consulunt, alias tantâ in-
tus rabie furunt venti, ut *Diocle^t narratore*, Medici non
veriti sint, perstreptentis lienis murmura sæva, tempestatésque
sonoras *τὸ φυσῶδες τὸ πάθημα* morbum flatulentum vocitasse,
instar *s Hippocratei νοσήματ^ς ἐρυγματώδε^ς* morbi rudtuosi.

II. Alii verò flatus istos *Dæmonas* esse finxerunt abdomi-
ne clusos, quibus *Lienosi* non modò fiant *t ventriloqui*,
v ἐγγαστριμύθων æmuli, *altò suò lienis x ronchó*, sed & *ventre*
tur-

19. p. 147. 31. m *Quidni sic agatur cum hostib. illis? quum The-*
barum muri hostiles ità diruantur; Tzet. chil. i. n. 13. & Tyrrheni
servi, Plut. T. 2. p. 260. B. (heriles hostes) Senecæ, Epist. 47. p.
460 Tertull. adv. Marc. 5. n. 6. Æl. Donato, in Andr. p. 589. fusc.
Festo, de signif. verb. 15. p. 429. atque Macrobi. Sat. i. cap. 11. p.
235. Imo Spiritui ipsi Sacro, Mich. 7. v. 6. & Matth. 10. v. 36. ita
plectantur. Odii porro tanti rationem Homér. dat. Odyss. xvii. v. 322.
atque Plato 6. de Legib. p. 777. A. n Sueton. in Claud. n. 32. p.
494 o Aristoph. in Plut. p. 19. A. F. & Suid. in *Ἐγγαστρίμυθος*.
p Hipp. p. 178. 31. & 306. 50. q Arist. 16. in Plut. p. 73. E.
r Gal. Tom. 3. p. 278 8. s pag. 156. 48. t Tertull. adv. Praxeam,
n. 19. p. 650. D. v Hipp. p. 340. 36. & 357. 32. Imo passim apud
LXX Levit. 19. 31. 20. 6. & 7. Deuteron. 18. v. 11. I Sam. 28. v. 8.
& 9. 2 Chron. 33. v. 6. Es. 8. v. 19. 19. 3. 44. 25. Cic. de div. n. 19. & 36. 2.
n. 57. Strab. lib. 9. p. 419. Joseph. A. 7. 6. 15. p. 204. C. J. Martyr.
ad Orthod. p. 422. C. & 440. D. Clem. Alex. Admon. ad Gent. p. 9.
C. Pedagog. 2. p. 148. D. Hieronym. in Catal. p. 297. de Eustathio,
Photius in Epist. 151. p. 206. Apostol. Cent. 7. n. 48. & Cent. 9. n.
35. J. C. Scaliger ad Card. fol. verso 332. J. Wierus de Magis, cap.
14. p. 140. P. Zacch. Q. Medico-legal. p. 195. & Servat. Gallæus,
de Sibyllin. Orac. p. 2 & 362. Videfis Exegesi Gal. & Hesych. Suid.
& Varin. in *Ἐγγαστρίμυθος*, Videantur & Sophoclis *εργασίμους* nec-

turgescant collativò y seu aqualiculò z propensò sesquipede, ad intensissimum luctantis flatus, & exilire nitentis a^l elaterem. Flatus autem illi sicut in ventriculo & in intestinis foetura sunt pituitæ salæ b & acidæ; ita in liene soboles sunt feri muriatici, quod splenem non modò fermentat, sed & sanguinis massam, in quam, detrimentum sibi illatum, cum tœnore refundit c. Inflantur ideò venæ & impendiò nigrescunt, atque varicibus hinc indè protuberant, nec ad tactum ita resiliunt, uti dùm sanguis integer ævi & purus putus inerat, ac intimè perfusus portiunculis balsamicis volatilibus, & plenè nutritiis. Nunc enim acribus scatet salinisque fixis, d & rofione, fermentoque promptis quæque pravam indolem suam noxâ e^c produnt. Hîc siquidem Hæmorrhoides Cap. 9. N. 6. noxiores sunt, sive crepent, & fluant; sive consistant & stagnent. Sic & hæmorrhagiæ nocentiores, reliquum enim naturæ thesaurum profundunt, residuis spiritibus oppidò paucis, atque sic lienosifabent elumbes, assurgentibus interim pedum f œdematis. Imò rediviva fiunt oris atque tibiæ ulceræ, quibus vires magis adhuc atteruntur, spiritibus cassæ. Nequeunt igitur lienosifirmo insistere talo, sed impares sunt ad incessum, præsertim ad accliviam, uti * Polemarchi filius. Sed istæc scorbutici lienis enervata crura & imperitè scriptitant ἀνιάττολόγητοι h, supra plantam (ut dicitur) i evagati crurum esse k paralysin, cum in-

te-

non Eurycles Arist. in Vespis, p. 502. atque Platon. in Sophista, T. 1. p. 252. C. Talem Rhodigii Cælius audit, lib. 8. cap. 10. p. 417.

x Hipp. de Lycino Gr. p. 332. 39. y Plaut. Curcul. Act. 2. Sc. 1. v. 16. z Pers. Sat. 1. v. 57. a Gal. Tom. 1. 309. 31.

b Gal. T. 3. p. 276. 36. & 358. 25. c Hipp. p. 168. 18. 203. 40. 204. 2. d Spiritu & Sulphure prorsus orbis Joh. Jones, cap. 3. de Feb. int. p. 116. e Vide passim H. Reutner & S. Eugalen, de Scorbuto. f Hipp. p. 178. 32. * Hipp. p. 366. v. 14.

g Imò vel simplici quartanæ pigrities inest ad motum, ut apprimè notat Lud. le Vasseur, p. 57. de triumv. hum. h Sesquipedale Vitruvii dictionum est in Medicinâ rudes, lib. 1. p. 27. i Ammian. Marcell. lib. 28. cap. 1. p. 509. Vid. Val. Max. lib. 8. cap. 12. n. ult. in Ext. & Plin.

terim toto cœlo discrepent vel à *paralysi vulgari*, vel ab illâ *crurum & brachiorum impotentiâ*, quæ vel *febris intermit- tentibus*, vel *colicæ Pictonum confectaria* fit, qualem *Rupellæ, Parisiis*, atque *hic Rev. Parens* annotavit, monitus à ¹ *Fernelio*, ^m *Citesio*, ⁿ *Salmasio*, atque *Riolano* °.

Plin. lib. 35. cap. 10 p. 834 Quippiam affine profert Epictet. cap. 61. p. 43. k Strab. lib. 16. p. 781. & Plin. 25. 3. p. 622. Imò ipse defin. M. Auctor, T. 4. p. 398. & Cæl. Rhodig. lib. 6. cap. 8. p. 279. & Vid. Reufner. de Scorbut. p. 123. l Pathol. lib. 4. cap. 10 & lib. 5. cap. 3. m Opusc. in 4. p. 171. n De Annis Climacter. p. 731. o Anthropogr. p. 656. Vid. Joh. Bettum, de sanguine, p. 183. n. 4.

CAP. XIV.

In istis itaque lienosorum sanguineis effluviis, *suggill. & ul- cusculis*, concipienda venit *acidæ colluviei luxuries*, quæ *vasa corrodat*, *sanguinemque* p denigret, ac in *globulos cogat*. Quid enim aliud loquuntur hætenus prolata? & quid rursus ipse *sanguis* è *spleniticorum venis eductus*? Is enim totus *luridus* est, & *crassus*, *grumulisque compactus*. Dissectus deinceps ipse *lien*, qui totus *τερυγώδης* q est, hoc est, qui totus *diffluit con- simili tabo*, *picis*, *navalis* ad instar, uti *lien s Fernelii*. Imò *lienes* benè multos *Rev. Parens* præ manibus habuit, *univer- sè fluxos*, hoc est *ab acido ita corrosos*, ut *tunica revulsa toti fluerent*, & toti *funderent suam amurcam*, *fibris scilicet* ip-

p Hipp. 203. 40. & 204. 2. q Ruff. Eph. p. 44. & Nemes. de Nat. h. p. 111. r Talem picem nobis exhibet quoque Gal. Tom. 3. p. 358. & C. Piso, Sect. 1. p. 40. nec-non B. Swalve, Pancr. Panc. p. 264. s Plancius in ejus vita, p. 15. sed neutiquam Ann. 1557. ut inibi reci- tatur, verum Ann. 1558. è Thuani Hist. 21. T. 1. p. 431. Barth. Epist. 73. Cent. 1. & Patin. Epist. 70. p. 230. t Talem Aretæus alvo efusam narra^t, colliquescente sic liene, φύσει εὐλύτῳ, natura solubi- li,

ipforum totaliter arrosis, ad leviozem attactum diffilientibus, haud secus ac *pulpa mali vieti atque putris*, [solutâ compage] *contrectari non sustinet*. Ipsa denique *curandi methodus* luculenter arguit *sanguinis acorem dominatum occupasse*, nam quæcunque *acidum infringunt*, tyrannidem illam opprimunt.

II. Sed quò evagor? & quorsum è cadaveribus argumenta mutuor, ut *lienis acidum* ^v *deprehendam*. Ipsi *lienosi*, spirantes adhuc *mentisque suæ compotes*, omninò producendi veniunt coram Veritatis Tribunali, quo testentur, *ore uno*, & *pectore recto*, quanto *noxa* sit illius *acidi*, quo cruciantur, illud enim v. g. integrò bienniò, *Fernelium* ^x *exenteravit*. Tanta certe est ut sæpe sæpius *ventriculum subvertat*, & vomitu sese prodat *stypitico* prorsus & *y austero*. Fauces enim non solum *stringit* atque *coarctat*, vitrioli more, sed *abradit*, atque *corrodit*, aquæ ^z *Stygiæ* ritu, & exinde est, ut illæ vomitiones, in terram profusæ, ^a *aceti ad instar ebulliant*, & nidore suo abominando vel ipsa fugent animalia, *mures* putà, *feles* & *canes*, qui sanorum ^b *vomitibus aliàs abliguriunt*.

III. Imò enormis acor ille in tantum exaltatur, ut *offium durissima* ^c *pontico sapore pungat*, *hæmodiam* enim infert, quam

li, *Diut.* 1. 14. p. 82. & Petr. Sal. *Divers. de Aff. Part. cap.* 15. p. 285. *Tales rursus lienis particulas, explosas podice*, Car. Pifo *Jedulus* notat, *Secl.* 1. p. 40. u B. Victorius, *Secl.* 1. cap. 14. p. 287. Sebast. Cortilio, *lib.* 1. cap. 5. p. 357. Helmont. p. 126. n. 30. Fierabras, *Meth. Chirurg.* p. 331. Barbet. *Anat. Pract.* p. 138. & Clar. Wedel. *Mach Vit.* cap. 10. p. 301. x Plancius, *in ejus vita*, p. 15 y Hipp. 153 29. 157. 50. 158. 3. 192. 21. 209. 31. 210. 45. 217. 40. 236. 37. 375. 27. Gal. *Tom.* 3. 358. & 359. Avicenn. *lib.* 3. *Fen.* 15. *Tracl.* 2. cap. 1. fol. 789. & Hercul. fol. 150. O. z Quam merito calcinativam vocat R. Lullius, *Testam. noviss.* p. 59. De hac fuse Libavius, *Syntagm. Arcan.* 8. cap. 30. Davidson. *Chym.* cap. 36. p. 223. & Arnaud. *Chym.* cap. 3. p. 73. a Hipp. & Gal. *ibid.* b Gal. *Tom.* 4. p. 189. c Acetositatem Meletius vocat, *Lib. de Nat. hom.* p. 100. & J. M. de Gradib. cap. 9. p. 270. Ponticitatem verò Avic. *lib.* 1. *Fen.* 1. cap. 4. & Aponensis, *Differ.* 30. p. 48. B. 2. *Id autem hauserunt ex Hipp. Libell. de hom. struct.* pag. ult.

quam ^d *Vir eruditus* ineruditè ^e *Galeno* tribuit: illa siquidem ^f *Sacrorum Codicum* est. Quinimò ante LXX. Interpr. ^g *Aristotelis* est, & ipsius ^h *Hipp.* Post LXX. autem, sed ipsorum ⁱ *Dioclis* est *Carystii*. Tribus verò deinceps seculis exactis, sed ante *Gal.* adhuc ^k *Dioscorid.* est ^l *Anazarbei*.

IV. Illius insuper *acoris edacitas* est tanta, ut medio in ventriculo vasa recludat, vomitumque suscitet sanguinei coaguli nigri, odore ^m *cadaveroso*, quem vulgò subsequitur *hydrops* ⁿ *remedii nescius*, uti mihi constat è *Praxi Paternâ*, in quâ me roboravit ^o *Dodonæus* cap. de Absinthio, atque ^p *Val-verda*, cum suo *Cardinale de Cibo*; nec non ^q *Riolanus*, cum suo Senatore; & ipse demum ^r *Ephem. Germ.* cum sua Matrona. In illorum enim cadaveribus, *unum è brevibus vasis* insigniter hiabat, è quo tale coagulum mortiferè cructatum est, *occupato hydropè*. Dictis demum grave pondus accessit ^s *Hipp. lienoso*, qui tali sanguine affatim rejecto, postridie periit.

V. Immò talem sanguinem lethaliter alvo dejectum *Rev. Par.* in foemina vidit, cujus *lienale carcinoma* subjectum *colon* arroserat, & *tabum* ^t *torminale lethiferumque in intestina* fuderat, quale in *abdomen* effusum ^v *Ballonius* notat.

ult. Vid. Fracastor de sympath. & antipath. cap. 14. pag. 58. & M. Dufleau, de saporib. part 1. p. 116. d Cælius, lib. 4 cap. 1. & 6. cap. 8. p. 166. & 280. e Tom. 1. p. 21. & T. 3. 263. & 278. f Jerem. cap. 31. v. 29. & 30. Ezech. 18. 2. g Tom 2. p. 683 & 718. h pag. 116. 8. 143. 48. 153. 29. 158. 2. 192. 23. i De locis aff. 3. p. 278. k Lib. 2. cap. 150. l Steph. de Urbibib. p. 127. m Hipp. p. 158. 2. n Aret. 1. Diut. 14 p. 83. & lib. 1. de Cur. Diut. cap. 14 pag. 250. Illis enim hydropicis semper cessere Magistri. Phillyrides Chiron, Amythaoniusque Melampus. Georg. 3 v. 549. o Pemptad. 1. lib. 2. c. 2. p Anat. lib. 6. cap. 5. p. 267. & Spiegel. lib. 8. cap. 14. p. 241. q Anthropogr. 2. 17. r A. 1678. Obs. 20. 69. f Pag. 339. 5. Vid. Tulp. lib. 2. obs. 31. & 32. t Instar atramenti Polypii piscis, Hipp. p. 157. 50. v Tom. 3. p. 302. n. 14.

CAP. XV.

Quid demum Achilleis argumentis illis *pervigilium* si ad numeremus, ^a *Herophontis*, v. g. ^b *Scopi*, & ^c *Chartadae*, ab ichore scilicet *acri* cerebri meningas ^d *fodicante*. Eodem igitur *aculeo*, quo fiunt ^e *insomnes*, fiunt *cephalgici* & quidem ^f *punctim*; præcipue autem ad tempora, ubi *assultim* micant *arteriæ*. Etenim *acor* ille *seri* ultro citroque fluctuans intra vasa, plurimus certe in cerebri gyros influit, unde *piam* illorum blandamque matrem *dentatâ feritate* suâ mordet. Quinimò dùm locorum inibi *difficultates* atque *Dædala* arctius illud coërcent, & vim ejus promovent *insitam*, meningem & alteram admordet. Nec enim facile *diffatur*, nec exinde facile *diffluit*. Novo igitur veluti & *meteorismo* concepto, ^h *fermentatur* & *ebullit*, suisque assurgentibus undis meningas *expandit*, spiculisque *vellicat*, singulatim verò tempora *verberat*, atque *confodit*, utpote, præ sinuum amplitudine, *fluctibus* illis & *aculeis* magis *obvia*.

Istæc meherclè *doloris* est *insimul* & *insomniæ* *fontica* causa. Qui *mephitin* igitur è liene concipiunt in caput *efferrî directo*, ut inibi *dolorificè* atque *vigilanter* volvatur atque revolvatur, *chimæram* concipiunt *bombinantem in vacuo*, sicuti *medocuerunt Rev. Par.* atque *Schneiderus i*.

a Hipp. p. 308. 17.

b Id. p. 315. 37.

c Id. p. 354. 33.

d Sicut accidit τῇ δὲν Obs. 107. P. Renealmi, p. 77.

e Hipp.

p. 178. 30.

f Alias tamen gravatè, ubi serum mitius & uberius est, sicut in Pericle, atque Lycino, Hipp. p. 325. 28. & 332. 39.

g Gal. Tom. 5. p. 460.

h Eruditiss. legito Mart. Schoock. de

Ferm. & Tachenii Hipp. Chymic. Vid. Cap. 17. n. 3.

i Cap. de

Vertig. p. 185.

CAP. XVI.

Nunc itaque sum in proclivi, ut in illius acidi *facinus* *ter-*
terrimum me convertam. Id enim, *ceu* ^a *sepia* foret, sanguinem ^b *nigrore* suffundit, & nigram illam infert ^c *Averrois* Morpheam, hoc est *icterum nigritiâ horridum*, quo ^d *cuticula* vel nive candidior colorem induit *Aquilum* & *Æthiopicum*, unâ cum oculis vulgo ^e *plumbeis*, sed quandoque *herbeis* ^f.

Non simpliciter ergo *lieni* *decolores* vituntur ut ^h *Anaxenor*, sed sua nigritudine truculenti, ut *Antilochus* & ⁱ *Ale-*
vas. Ex eodem deinceps *lienis* velut *abeno tinctorio* eliciendæ veniunt *nigricantes maculæ* & ^k *aphtæ*, imo *cicatrices*, Cap. 9. n. 4. nec non *Urinæ atratæ*, quæ ^l *Galeno*, ^m *Avicenn.* ⁿ *A-*
Etuar. ^o *Averroi* & ^p *C. Pisoni* colliquati *splenis fideles* sunt in-
ter-

a Arist. T. 1. 941. E. Cic. de Nat. deor. n. 50. Perf. 3. v. 13. Plin. 9. 29. p. 212. Ælian. de An. 1. 34. p. 15. Plut. T. 2. p. 978. A. Volaterran. lib. 25. p. 611. 2. Rondelet. de Pisc. 17. cap. 1. & Gesn. lib. 4. p. 853.

b Hipp. 203. 40. & 204. 2. Avicenn. lib. 3. Fen. 15. Traët. 1. cap. 3. p. 788. Vid. Thes. Fr. Courcellium, de V. S. p. 102. atque Paul. Zacch. p. 688.

c Colliget 3. cap. 26. fol. 45. d Cuticulam dixi, Cutis enim Æthiopum albet, uti Riolan. Anthr. 2. 4. mihi testis est oculariss. nec non Sereniss. Cimbricæ Ducis A' ex' larges Pechlinus, in eruditiss. & mel-
 litiss. suo de Nigritie Æthiopum Traëtatu, quem inscripsit Par. Rev.

e Fr. Joël Tom v. p. 65. f Plaut. Curcul. Act. 2. Sc. 1. v. 16.

g Hipp. 182. 41. 203. 12. & 40. 204. 26. 312. 31. & Gal. T. 3. 308. & 5. 462. atque Solenander, Sect. 5. Conf. 21. h Hipp. p. 366 44.

i Hipp. p. 312. 32. k Quas recitat in quartana

criticas Joh. Rhod. Cent. 1. Obs. 16. l Tom. 5. p. 514. m Lib. 1. Fen. 2. Doët. 3. cap. 2. fol. 142. & lib. 3. Fen. 15. Traët.

1. cap. 4. f. 790. & 791. n Lib. 1. de Urin. judic. cap. 20. p. 65.

o Colliget. 4. cap. 22. fol. verso 70. p Sect. 1. p. 40. Vid. Joh. Hu-

cher. Prognos. cap. XI. p. 83. & Med. hist. Fr. Rubei Ex. 3. pag. 27.

Sic lucul. exemplum extat urinae nigrae B. Verzalch. Obs. 96. p. 247.

Gg gg g

ternunciæ, quasi nempe illarum *effluxu* totum illud *infectorium* effunderetur *abenum*, & revera istud *Galenicum* effatum ab ore veridico *Hipp.* emanavit. Is enim è *suis phænomenis* placitum istud ratum atque fixum habuit. Nobis quippe q *Herophontem*, καὶ τὴν ἰ δεινὰ ponit in medio; s *Nicodemum* insuper atque t *Metonem*, nec non v *Heropythum* & x *Epicratidis uxorem*, qui singuli *nigris urinis* tartareum suum caldarium salubriter exhauferunt. Sic y *Erasistratus* foeminam vidit, *menstruis defectam*, quæ salutariter *nigras urinas* exclusit, sic Amico z *Valetii*, Vere & Autumno, *tumet lien*, sed *urinis nigris detumescebat*.

q Pag. 308. 15.

r Pag. 326. 41.

s Pag. 326. 24.

t Pag. 309. 32.

v Pag. 326. 9.

x Pag. 308. 46.

y Gal. 3. 362. 54.

z Exercit. 40. in Holler. Vid. Chr. à Vega.

Præf. de Urin. p. 530 & M. Martin. p. 321.

CAP. XVII.

Istis positis facilè est imaginari I. Sanguinis grumulos, suâ intra *lienis cavernulas* coitione densa, a *fecem* illam & b *amurcam* constituere, quâ splenicos scatere profiteamur.

II. *Fæcis* illius *satietate*, lienem distendi, nec aliunde accessendas esse obstructions ejus vel *recentes*, & *leves*; vel *vetustas*, atque *rebellantes*.

III. *Fæcem* c illam & *amurcam*, sero *dilutior* adhuc, sedimenti more vel in *dolio vini*, vel in *oleario vase*, fluxilem adhuc esse. *Lienis* itaque *tumores* suscitât primi generis d

a Hipp. p. 157. 49.

b Gal. T. 3. p. 307. 308. 332. & 261.

Quid vero sit genuina amurca discere est è Caton. de Re R. p. 36 Var-
ron p. 130 Columell. p. 453. & Const. Cæf. p. 178.

c Gal. Tom. 4 p. 189. 27. Avic. lib. 3. Fen. 15. Tract. 1. cap. 5. p. 791.

v. 60. & D. A. ab Alcomari p. 557.

d Eos à pituita deducit

Joh.

molles, & flaccidos atque^e fugaces, scilicet modò tumultuentur modò fileant; juxta diætæ vitia, & veteris suæ spurcitiei misturam variam atque variam; imò juxta^f fermenti novi vel par-cioris, & mitioris; vel uberioris & acutioris accessum, idque vel πυρετώδως, vel ἀπυρετώως. Si verò febris aliundè succensa fuerit, sopitum lienis ignem sub cinere doloso suscitatur, quo suscitato splen ardet & ut ignis, & tollitur in altum, atque turbulentissimas ubi-que molestiarum tempestates excitat. Sed lienalis ille tu-mor tunc certè febris incendiarius non est, verùm febrile sym-ptoma, uti Plutarchi^h Hieronymus peritè notat. Consequens ergò ut symptomaticus ille tumor ad febris vel intentionem vel remissionem cùm assurgat, tùm subsideat, sicut id ipsum quotidianus rerum eventus luculenter adstruit, & sicuti rur-sus ex Hipp.ⁱ Herophonte liquet, cui lien alternis vel tumebat, vel minuebatur. Sic in^k Hippostrati uxore, quam febris^l querquera jactabat, lien equidem fastigiatus evaserat, sed is totus ad febrem sudore, menstruisque restinctam, depressus est. Pariter certè sæx eadem, cum uberior, tum compactior, tumores excitat secundi generis, quibus lien^m turgidior qui-dem consistat & permanet, sed mollitie quâdam adhucdum residuâ, atque sic

Distendens tumor est in molliⁿ sæpe liene.

*Et exinde lien mole auctior, nec-dum compactus atque du-
ra-*

Joh. Andr. Schmitzius, *Pract.* p. 283. Durities ergo nusquam est lie-nis tumidi proprium Prophyrri: 2. modo. Malè ergo Herculan. fol. 151. E. Pedemont. p. 51. Perdulcis, l. 13. cap. 17. p. 769. Martian. in Hipp. p. 329. D. atque Joh. Didierius, *P. de Feb.* 183.

e Hipp. 182. 44. 203. 14. 308. 20. & David. Laigneau. p. 770.

f Vid. Cap. 15. Nobis enim Suffenus est Gideon Harveii cum suis fer-mentationis affaniis, *Prax. Modern.* cap. 5. p. 22. Medicos ipse oppone contextraneos, sed majori abollæ, Th. Willis, de *Ferm.* & Th. Sydenham, de *Feb. Sect.* 3. p. 96.

g Averroës, *Colliget.* 7 cap. 14. fol. 157. C. h De Ira p. 460. D.

i pag. 308. 17. 20. k pag. 316. 2. l Vid. Fests. de Verb. signif.

p. 422. m Vid. Fr. Feyneum, lib. 4. p. 505. n Franc.

G g g g g 2

Por.

ratus ° omnino, in tantam amplitudinem excrescit, ut hepar volumine suo quandoque p̄ superet. Immò hepatis limites occupet inique, & universum abdomen oppleat, uti fert erudita pagina 222. q̄ *Enchiridii* Anonymi Medico-practici, & sicut id ipsum mihi, post ^r *Aretæum*, ^s *Aëtium*, atque ^t *Trallianum* videre contigit, prælucente nobis p. m. Viro D. D. *Nuck*, cujus præcoccem obitum animitus lugeo. Quoniam autem ^v *tenuēs fibrillæ* sunt, quibus *diaphragmati* lien adnectitur, facile accidit ut *illis ruptis*, totum viscus veluti luxetur. Dum enim turget impendio, mole ruit suā: * Sic lien lib. quinque visus est à ^y *Cabrollo* in abdomen devolutus. Sic ab ^z *Hildano* lien deprehensus est peramplus, in ilibus *ipsis*, ubi graviditatem mentitus erat. Sic grandiorē alterum, & ad pubem usque delapsū idem narrat ^a *Hildanus*. Decliviorē adhuc & lib. quatuor pondo in ipsa pelvi. ^b *Cl. Ruysch* detexit. Sic lienem ipsemet ego, *hisce oculis*, ex illa pelvi revulsum vidi, qui per areas quasdam ^c *tunica* fuit cornea, quam inter *κεμήλια* mea reposui. Ita ^d *Riolan.* splenem recitat, in eodem hypogastrio, *Medicos*, molæ specie, integro biennio delusisse. Sic exinde lienem alterum aduxit ^e lib. decem, qui gravitate & mole suis, nec non ad uterum adhæsu mortem intulerat.

Sed quid *Riolanici* splenis pondus & molem enormia demirror, dum ^f *Job. Hellwigius* lienem ponderat lib. xii. & *Columbus* vero lienem non unum, sed *lienes* nobis in medio ponit, adeò

Portus', Decad. 3. cap. 98. o Nondum enim Scirrhus est, sed tumor Scirrhusus, Silvatic. Cent. 1. Obs. 16. p. 19. p Fernel. Physiol. cap. 7. q Edit. Genev 1644. r 1 Chron. 14. p. 81. s Tetrab. 3. Serm. 2. cap. 7. & 16. p. 622. & 645. t Lib. 8. cap. 12. v Vid. Cap. 1. n. 6. x Hipp. 204. 31. 315. 42. 345. 10. & Gal. T. 5. p. 470. y Obs. 6. z Cent. 2. Obs. 45. a Epist. 55 999. b Obs. 62. c Vid. Barthol. Cent. 1. Obs. 8. atque Tulp. lib. 2. Obs. 28. d Anthropog. 2. 23. e Id. ib. p. 131. f Obs. 98. p. 287. g Anat. 15. p. 26. h Lib. 3. Obs. 9. pag. 425. A.

adeò grandes ut *viginti librarum pondus unusquisque ex illis longe excesserit.*

Horridius verò & alterum monstrum è Gregorii Garneri bilancibus ^h *Joh. Schenkii* nobis reponit, *splenem* scilicet *librarum viginti trium.* Sed istæc *Columbi* atque *Garneri* exempla *Rev. Patri* sublestæ sunt fidei, reputat enim prius *occlusum iri abdominis vasa*, & *viscera*; atque adeo *vita* prius *extinctum iri*, quàm moles lienalis tam stupenda consurgat. Sic *lienem* mihi ob oculos posuit, [*à se ex hypogastrio deductum*, & *fideli manu D. Doctoris Hubrecht Anatomici Dexterarimi delineatum*] qui limitibus suis peramplis, & gravitate enormi mortem invexit; vel antequam *pondus* attigisset *octo librarum.* Istud porro *Rev. Par.* exemplum, quod ipsi *sine exemplo* est, inter *portenta* refert, tantum abest, ut credat *lienem* unquam ponderasse *libras viginti tres*, nedum *libras triginta duas*, sicut ⁱ *Fioraventi* suis *Siculis* illudit. Sed decet *Agyrtas*, *avidum genus auricularum*, ita splendide mentiri, quò popularem auram *lucripetæ* captent.

IV. Jam verò *tumores tertii atque postremi generis* ut concipiamus, præ mente revolvendi sunt *globuli Cap. 9. n. 2* qui *seriatim* quidem atque *madentes*, in *lien*is ^k *cellulas* devoluti sunt, sed qui inibi *conglobatim* quiescentes ita stipentur atque cogantur, ut *serum* suum vel omne, vel plurimum è suis *porulis* *elidant.* Imo *particulæ* feri *tenuiores* sponte avolant, *crassamine* intus relicto, *salino-tartareo*, *volatili* parte sua ferme *casto.* In eum itaque modum *globuli* primùm formantur *exiles*, sed compacti atque coacti, qui coitione sui densa *globos* deinceps efficiunt ubique *hostiles*, è quorum rursus concursu multiplici, *velut è copiis junctis*, internecinum bellum visceribus infertur. Illi quippe *globuli*, atque *globi* du-

A. Spigel. lib. 8. cap. 5. p. 217. & David Laigneau, Oper. in 4. p. 433. i Apud Barthol. tyronib. crudelitate damnosa, Cent. 4. Hist. 51.

k Ab Hildan. delineatas crasse Cent. 2. Obs. 45. p. 118. tenuiter autem

duritie sunt schirrhosa, id est, *callosa*, & *indolenti*. Sic
^l *Aretæo* universus ipse lien *parvus*, *durus*, *renitens*, & *indolens*
 est, nam ejus regio si doleat, id partibus adnexis tribuere
 est.

Nequeunt igitur illi globuli particulis illis, *ut ut glomera-*
tim in ipsos irruentibus, ita fortiter collidi, ut præ molestia
 secedant atque dissipentur. Juncti ergo & adunati consistunt
 intra lienem, illumque *numero suo in numero* ita replent & ex-
 pandunt, ut figuram ejus vitient, tumoribus *tertii generis*
præduris scilicet & *indomitis*. Sic ^m *Hipp.* lienem vidit
 aliàs *durum* & *rotundum* uti ⁿ *Rhodius*, & ^o *Stalpaert*, aliàs
crassum & *latum*, uti ^p *Riol.* & ^q *Picolhom.* aliàs denique *lon-*
gum & *tenuem*, qualis fuit qui *Plautinum* lenonem zonâ *veluti*
cinxit, & qualis rursus exstitit, qui canitur, & *tumido cir-*
cumligans ilia vinco. Nominatim porrò apud *Hipp.* ^s *Char-*
tadæ *globosus* erat & *sulbimis*; ^t *Scopo* autem *expassus*, atque
declivis; ^v *Bioni* verò atque ^x *Philisco* *gibber* & ^y *prædurus*,
 unde uterque *μεγαλόπαγχοι* audit, instar ^z *Apollonii*, & eo-
 rum quos liene memorant, ^a *M. Donat.* & ^b *Ephem. Germa-*
nicae, enormiter *longo*, *lato*, & *profundo*. Jam autem si glo-
 buli durati minutiores globos forment, quos, *ceu totidem ho-*
stes, fibræ lienales *arctius* & *undique cingant*, accidit ut hæ fibræ,
taliter contractæ, lienem quoque *contrabant universum* atque
 sic *molem* ejus, seu *volumen* minuant; *arctatis* scilicet atque
stipa-

- ab *Anonymo Cosmopolita A.* 1686. p. 409. & 410. ^l *Diut.* 14. p.
 83. ^m pag. 345. 13. *Gal. T.* 5. p. 471. & *Avic. lib.* 3. *Fen* 15.
 cap. 4. fol. 790. ⁿ *Mantiss.* 18. ad *Cent.* 6. *Barthol.*
^o *Tom* 1. *Obs.* 37. ^p pag. 131. & apud *Sennert.* *Tom.* 3. p. 486.
^q *Lecl.* 21. p. 133. ^r *Q. Seren.* cap. 22. fol. 135. ^s 354.
 34. ^t *Pag* 315. 42. *Sic* p. 345. 10. & 204. 31. atque *Gal. Tom.* 5.
 p. 470. Tale profert exemplum memorabile *Hofmann.* *Apolog. pro Gal. lib.*
 3. p. 209. ^v pag. 313. 43. ^x pag. 307. 43. *Vid. Fabr.*
Bartolet. lib. 4. p. 177. ^y *Hipp.* p. 327. 4. ^z *Hist. Mi-*
rab. 6. p. 616.
^a *A. Obs.* 2. p. 15. ^b *Fr. Port. Doc.* 3. cap. 9. p. 98. ^c *Hipp.* p.
 204.

stipatis cellulis ipsius. Tumque tumor minor est, gravius sed pondus in illo.

Consequens ergò, ut lien *schirrhosus* ^c licet atque ^d *corneus* tota mole sit minor, utpote *contractior*, & istud occupavimus *Cap. 5. n. 1.* cum ex *Observat. Paternis*, tum è ^e *Jac Bontio*, lienem nobis delineante *instar minimæ pile coactum*: nec non è ^f *Vido Vidio*, qui lienem detexit, *ovi columbini mole*, & è ^g *Salmutho*, cui lien obtigit ^h *pollicis duntaxat* ⁱ *magnitudine*, uti ex *Riolani Thuano*, cujus lien *unciam* non pependit. Imò *contractior* alter, *fabæ nimirum instar*, visus est à ^k *Peyero*; & illo *minimo* tandem *Cl. Conringius* *minorem* vidit, *unguis scilicet latitudine*.

Tales porro [*quibus lien ad enormem illam gracilitatem deductus est, Rev. Par. hætenus invisam*], è lienolorum censu excludimus, utpote quibus lien, *præ mole tam exili*, minimè gravet, uti *Cap. 5. n. 1.* A nobis itaque reducuntur ad ἀσπλῶς *Cap. 1. n. 2.* Sunt igitur *liene nullo*, nusquam ergo *lienosis adscribendi*.

C A P. X V I I I.

I. Id porro Phænomeni Satyricis oculis subjectum, novo **I**^a *Poëtam* afflaret enthousiasmo ad *corneas visceris* ^b *fibras*, vel ipsò veridici Apollinis plectrò *decies modulandas*. Hic enim *lienem* videret, vel *totum cornu*, vel *corneum*, saltem

204. 31. d *Tale fuit cornu lienale, quod Vesal. lib. 5. cap. 9. p. 394 adipem concretum, idiote instar, recitat. Et talis fuit cartilago lienis, Obs. 97 Joh. Hellwigii, p. 285.* e *Observ. 7. p. 37.*

f *Lib. 10. cap. 10. de Cur. Membr. p. 553.* g *Cent. 1. Obs. 21. p. 15.* h *Pulicis fert ἀλεψία Joh. Theod. Schenck. Exercit. Anat. p. 433.*

i *Anthropogr. 2. cap. 16. p. 110.* k *Hist. Anat. p. 120.*

l *Cap. 6. de Sang. p. 38.*

a *Perf. Sat. 1. v. 47.* b *Tunc certe ad aras Phœbi nequa juam ferren-*

tem per quasdam areas, quæ sæpè sæpiùs *Rev. Par.* novaculas retuderunt. Nec mirum, talem enim *concretionem* vel ipsæ ^c *Ephem. Germ. osseam* agnoscunt. Occalescit ergò lien vel *universe* vel *partim*; & dùm isto *callo* ^d fibras suas arctius stringit, atque stipat, haud insolens est, ut particulae quædam *salinofixæ* atque *tartareæ* in callorum angustis implicentur, atque ità *lieni calculos ingenerent*, sicuti passim *visceribus* aliis, ac ipsis *digitorum internodiis ingenerantur*. Lapidescit ergo lien, & qui nuper *mollitudine* fuit vel ^e *Stæbes*, vel ^f *lanuginis*, veriori nunc metamorphosi quàm vel ^g *Niobe*, vel ^h *Atlas* vel ⁱ *Polydectes*, saxum est. Verax igitur ^k *Hipp.* & ^l *Aret.* cum suo splene *καθαλίζῃ*, lapidis instar. Veraces adhuc ^m *Serapion*, ⁿ *Jac. Sylvius*, ^o *C. Steph.* & *A. Vesal.* ^q *Vid. Vidius*, ^r *Jac. Holl.* ^s *Petr. Forest.* & *F. Hild.* ^t cum suis lienibus saxeis.

II. Ubi ergo lien ita *corneus* evasit, atque *saxeus*, citra ^v *Ciconum* aquas, consequens est ut fibris rigidis illis, atque etiam suorum calculorum scabritie, lymphæ suæ cursum re-

pri-

rendas. *Isidor. Orig. XI. cap. I. p. 152.* ^c *A. 1672. Obs. 158. p. 289.* ^d *Talem callum Diemerb. vidit, nec agnovit, lib. 1. cap. 16. p. 84.* ^e *Alex. Aphodr. Problem. 72. lib. 2.* ^f *Hipp. p. 248. 12.* ^g *Iliad Ω. v. 617. Callim. hymn. in Apoll. v. 24. Apollodor. 3. p. 146. Hygin. Fab. 9. Ovid. passim. Pausan. p. 37. & 457. Lucian. p. 6. D. Hieronym. in Epitaph. Nepot. &c.* ^h *Ovid. Met. 4. v. 660.* ⁱ *Pindar. Pyth. 12. p. 386. Apoll. Rhod. Arg. 4. Schol. in v. 1515. Strab. lib. 10. p. 487. Nonn. Dionys. 47. v. 552. p. 1235. k pag. 204. 4* ^l *Diut. I. cap. 11. p. 82.* ^m *Tract. 4. c. 10. fol. 37.* ⁿ *Lib. 5. p. 125.* ^o *Lib. 3. p. 356.* ^p *Lib. 5. p. 394.* ^q *Lib. 10. cap. 10. de Curat. M. p. 553.* ^r *p. 379. s T. 2. p. 331.* ^t *Cent. 2. Obs. 44. p. 118.* ^v *Ovid. Met. 15 v. 313. Senec. Nat. Q. 3. 20. p. 713. Plin. lib. 2. cap. 103. Videsis Vitruv. lib. 8. cap. 3. Aret. Diut. I. cap. 14. p. 83. Gal. passim Tom. 5. Avic. lib. 1. Fen. 2. Doctr. 2. cap. 2. fol. 107. Gal. de Prat. lib. 2. cap. 4. atque Sebiz. de Alim. lib. 4. p. 1076. Sed pro omnibus Hipp. p. 75. 80. 168. 200. 454. & 455. unà cum Lud. Septal. & Joh.*

primat, & ^a *hydatidas* excitet, quæ tandem mediæ crepent, & abdomen oppleant. Imò, *citra hydatidas*, tenera istæc lymphæ vasa, à tali splene duriter pressa, collisæque, recluduntur, stillantibus pariter aquis in peritonæi cavum, quod ita replent & expandunt, ut lien nequeat amplius atrectari: totus enim aquarum altitudine (*velut in lacunæ fundo, vel gurgite in imo*) demersus latet. Rursum autem consequens est, ut aquarum istâ mole pedetentim & *hydrops* assurgat, qui peritonæi complexu male coercitus, in subjectas partes irruat, quas ^y *hydrocele* & ^z *oedematis* inundet. Salientis ergo feri totius in abdomine *fons vivus* atque *perennis lien* ^a *est*, qui scatebris suis surgentibus in dies, ^b *hepate indemni*, lienosos tandem ad tertium sui discriminis gradum attollat.

III. Hic porrò, *coronidis vice*, notare est hydatidum tunicas, tam crassas interdum atque firmas esse, ut suam lympham omnem tuto cludant. ^c *Coiterus* enim talem *hydatida*, unicam quidem, sed utriusque pugni capacem, & lymphâ turgidulam, de lienis fornicibus illaceram revulsit. Atque sic rursum tali phænomeno ^d *Ephem. Germ.* nostras mentes oblectant, & erudiunt.

CAP.

Joh. Martin. *Com. de A. Loc. & Aquil.* x *Hipp. p. 199. 39.*
Aret. 2. Diut. 1. pag. 95. Gal. Tom. 1. p. 477. & 3. p. 296. Aët.
Tetr. 4. Serm. 4. cap. 79. Fernel. Pathol. 6. cap. 8. p. 231. y Hipp.
p. 178. 24. z Id pag. 150. 46. & 268. 28.
a Hipp. p. 11. 166. 168. 178. 183. & 248. Vid. M. Cordæum, comm.
5. in Hipp. de M. M. p. 651. & Th. Suinger. de Loc. in hom. p. 360.
C. Pison. p. 32. 45. & 46. G. à Reies Q. 72. p. 566. b Lym-
phati sunt ergo B. Perdulcis lib. 13. cap. 17. p. 769. atque Godefridus
Steeghius, lib. 3. cap. 21. p. 281. dum ascitem omnem in unum hepar
regerunt. c In Obs. Anat. Anni 1565. d Anni 1673. Obs. 30.
p. 32.

CAP. XIX.

Jam ergò prognōsi tuta, nec uspiam fallaci, lienosos præsentimus, quo *elatori sunt gradu*, eo propiores esse, & si sua commoverint ^a sacra, præcipites ut in illud ruant barathrum, unde negant redire ^b quenquam. Rem vero minutatim si excutiamus, neminem habemus reliquum, præter Hipp. in quo spem præsagii nostri collocemus. Is siquidem certiora fixioraque, è proprio ^c Tripode, vaticinabitur, quàm ullæ ^d Phæbades. Jure igitur potiori quàm ^e Herophil. & ^f Æsculapius Medicinæ Vates, & Augurii Præses vocitandus veniet. Nec enim vel Apollinis instar ^g Loxias erit, in effatis obliquus; nec uspiam ^h Sibyllæ ritu horrendas canet ambages, sed ⁱ

*Sanctius, & multò certa ratione magis quàm
Pythia, quæ tripode è Phæbi lauroque profatur;
Multa tibi expediet doctis solatia ^k dictis.*

Virum igitur, auribus arrectis, auscultemus ^l Pythio fidio-

rem,

^a Catull. 3. 11. ^b Plaut. Pseudol. Act. 1. Sc. 1. v. 107. Æn. 4. v. 301. Vid. Hor. C. 1. 18 12. & Serv. p. 333. ^c Vid. Aristoph. Schol. in Plut. Act. 1. Sc. 1. p. 2. ^d Homer. Hymn. in Apoll. v. 372. Cic. 1. de Div. n. 19. & 36. Cornel. Nepos, in Milniad. p. 12. & in Themist. p. 40. Diodor. Sicul. 16 p. 428. B. Pollux in Πυθία Minuc. Felix, in Oct. p. 241. Barclaius, Argen. T. 2 pag. 179. ^e Plin. xi. 37. p. 283. ^f Macrobi. 1. Sat. 20. p. 296. ^g Pindar. Pyth. 3. Od. 3. & 11. p. 102. & 370. Aristoph. in Plut. Act. 1. Sc. 1. p. 2. ^h Plat. T. 3. p. 244. Arist. T. 1. p. 1158. C. Cic. 1. de Divin. n. 36. Diodor. 4. p. 269. Dionys. Hallic. l. 4 p. 259. Strab. 14. & 17. p. 645. & 814. Just. Mart. Hort. ad Gr. p. 18. & 35. quæ me in admirationem traducit. Clem. Alex. Strom. 1. p. 333. Lactant. 1. de F. R. p. 35. Serv. in Æn. 3. v. 441. p. 301. Isidor. Orig. 8. 8. p. 107. & 112. Suid. in Σίβυλλæ. Eustath. Il. β. p. 266 12. Pol. Virgil. L. 4. cap. ult. p. 326. Barclai Arg. 2. p. 49. Molinei Vates, cap. 12. p. 112. Salmas. in Solin. p. 53. & Servat. Gall. de Sibyll. Orac. p. 144. ⁱ Æn. 6. v. 99. ^k Lucret. 5. v. 112. ^l Non solum

rem, & Cumæâ candidiorem, ringente licet vel juratori Medicorum hoste ^m Mich. Montano. sed ut à tanto Præceptore doceamur, ad pedes ejus nos advolvi decet. Id est, ab hoc lienosorum gradu *supremo* repetamus *infimum* Cap. 10. & *sublienosos* sumus ab Hipp. audituri *hæmorrhagiis*, è nare sinistra, sudore largo, & *urinis* crassis feliciter judicari, uti contigit *Aristæi* ⁿ affini, & ^o *Pericli Abderitæ*, atque p *Antigeni Perinthio* q.

Sic in ipsis lienosis *hæmorrhagia* è ^r *directo* salubris fuit ^s *Bioni*, ^t *Stopo*, & ^v *Lycino*, nec non τῷ δέῳ, in *Dealcis* ^x horto.

Lienes idcirco αἰμορροὺς πρὸς αἰμορροαγνὰς, y *sanguifluos* vocat Hipp. sed omine semper sinistro, ubi sanguis à ^z *dextris* erumpit.

Si verò spontè non fluxerit, ^a *narem sinistram* fodicat fluxus ergò. Hic enim ubique laudat *fibrarum rectitudinem*, salubresque profert ^b *tumores à sinistris*, parotidem v. g. in *Aristæi* ^c affine; œdema verò ad ^d *testiculum* τῷ δέῳ; & bubonem demum in ^e *Herophontis* inguine. Sic è contrariò ignis *agrestis in interno crure dextro* ^f *Ctesiphontem* absumsit. Ab-

scessus

lüm fabulatores passim, sed ipsi Gramm. Diomedes, lib. 3. p. 493 atque Terentianus, de Metris, p. 2418. singulatim Strabo, lib. 9. p. 419. m Lib. 2. cap. 37. n Hipp. p. 313. 2. o Id p. 325. 28. p Id pag. 315. 50. q Vid. P. Melam, lib. 2. cap. 2. n. 7. Ptolom. Geogr. 3. cap. 11. Tab. Europ. 9. pag. 89. & Bellon. lib. 1. cap. 8. p. 69. & lib. 2. cap. 2. pag. 79. r Avic. lib. 3. Fen. 15. cap. 4. p. 790. s Hipp. 313. 43. t Id p. 315. 36. v Id 332. 38. x Id p. 319. 28. & 320. 8. y pag. 328. 33. & 329. 19. z Id. p. 412. 10. & 433. 28. Vid. B. Victorium Faventinum, Com. in Progn. p. 67.

a Hipp. p. 348. 11. ubi Græca series maculosa, suo nitore restituenda venit. b Sic ulcera, præsertim a sinistris, annotat Ioh. Vigierius, Chir. 3. 3. p. 203. c Hipp. p. 313. 3. d Id p. 313. 5. de quo Cardan. T. x. p. 365. e Hipp. p. 308. 21. f Id 350. 21.

Hh hh h 2

scellus autem sinister & *Anaxenorem* si extinxerit, ideò est quia retrocessit. Si verò ^h *Bionem*, ideò est, quoniam *lienalis* ejus *hydrops* jam olim occupaverat præcordia. Immò, apud *Hipp.* tanta vis est *fibrarum* è *directo*, ut *Lyciæ* ⁱ *splenicæ* basilicam proferat arteriam *sinistram* dextrâ *veementius* longe ^k *pulsantem*. Et reverà miratus sum *Rev. Par.* gloriari se *ex illo uno* alterutrius arteriæ basilicæ *validiori succussu*, protinus agnoscere an vera pleuritis *dextra*, *sinistrave* sit? Et illam sua diagnosi fida, suis æmulis, artis *sphygmicæ* rudibus, atque ^l *λογιστέοις*, os obturasse. Sic certè *lienosis* tanti sunt arteriarum è *directo* concussus, ut totum hypochondrium *sinistrum* in ipsis concutiat, ad umbilicum usque è *Cap. 10.* Et ex istis pulsibus inconditis *delirium* ubique prælagit ^m *Hipp.* Ipsam verò *mortem*, vel è *geminâ* ⁿ præsentit *spiritus intro revocatione*; vel ex ejusdem *stertore*, atque *sibilo*. Eandem rursus, vel è *longinquo*, in nigris ^o odoratur urinis ^p *Philisci*, ^q *Sileni*, ^r *Erasini* ^s *Pythionis* & ^t *Apollonii*, καὶ π τῆς δεινῆς, in ^x *Thaso* decumbentis. Si verò *lienosis* nequaquam judicentur, ^y *hæmorrhagia*, ut *Aristæi* affinis; vel ^z *sudore*, uti *Pericles*; vel ^a *urinâ*, ut *Heropythus*; vel ^b *sudore* & *urina*, sicut *Herophan*; vel *sudore* & ^c *mensibus*, sicut uxor *Hippostrati*; vel *urinis* & ^d *hæmorrhagia*, sicut
uti

g *Id. p. 366. 44.*h *Id. p. 356. 16.*i *p. 313. 36.*k *Id ipsum Hipp. vel juratissimus hostis, Helmontius, palàm agnoscit, pag. 228. 59.*

l Verbo, non re Medicis Gal. Tom 2. p. 345.

58 & T. 4. p. 126. 38. m pag. 402. 46. & 432. 45.

n *Hipp. p. 313. 37. & Avic. l. 3. Fen. 15. Tr. 1. cap. 5. p. 790.*atque *Herculan. fol 151. G.*o *Nigrum meientes, intra Januam**Ditis collocat Actuarius, p. 65 Vid. Prosper. Alpin. de Præf. Vita & morte, l. 7. cap. 15. p. 751. & Med. Hist. Fr. Rubei, Exercit. 3. p.*27. p *Hipp. 307. 35.*

q pag. 308. 12.

r pag. 309. 43.

s p. 325. 5.

t pag. 327. 20.

v pag. 324. 43.

x *Strab.*

2. 124. C.

y p. 313. 2.

z p. 325. 32.

a p. 326. 9.

b p. 308. 17. & 24. c. p. 316. 4. d. p. 313.

uti Bion. si inquam per nullas ex istis viis judicentur, reliquum est ut derivetur humor vel per *hæmorrhoidas*, quarum usus elucet ex ^c *Alcippo*; vel per *abscessum*, sicut obtigit τῷ δῆνι, qui ab Alcibiade ^d venerat; vel per catarrhum, ut ^e *Epid.* vi. Si verò nihil ex istis acciderit, superest ut dysenteriam vel ^f *leviori* atque *brevi* sanentur; vel ^g *graviori* atque diuturnâ pereant, intestinis ab humorum ^h *mordacitate* induc-
to ⁱ *cancro*. Quod si cancer non occupet, est in procin-
ctu vel ^k *linteria*, quæ lienosos abripiat; vel ^l *ascites*, qui ipsos suffocet. Verè igitur *lienes necant*, uti Comicus ^m *luget*. Ita Bion, [*quem lienosum simpliciter hæmorrhagia ⁿ liberaverat,*] è 2. suo gradu depulsus est in tertium; & è 3. in ipsam *mortem ab aquis* ^o. Sic rursus lienosum Ctesiphontem cru-
rum, scroti, & abdominis *præfocans* serosa ^p *colluvies* oppres-
sit.

42. & Joh. Zecchii *Conf.* 183. c Hipp. p. 334. 35. & è p. 398. 14. Gal. T. 5. p. 303. & 304. Mesuæo, l. 2. de M. cap. fol. v. 207. J. M. de Gradib. p. 56. & 360. Hollerio & Duret. in *Coac.* p. 671. & 370. Wecker. p. 202. & 526. Solenandro p. 373. Joubert. T. 1. 321. Valleriol. l. 2. *Obs.* 7. Varol. *Anat.* 3. cap. 5. p. 75. Dominico Leono, l. 3. *Seç.* 3. cap. 1. p. 931. Fortunio Liceto, *disput.* 20. p. 206. Ioh. R. Moxio, l. 1. C. 24. p. 149. A. Spigelio, pag. 241. Cortesio, pag. 369. Salmuth. *Cent.* 1. *Obs.* 73. Severo, p. 166. Fr. Bayle, de *Apoplex.* pag. 71. 113. 126.
d Hipp. pag. 313. 5. e pag. 345. 14. & Avicenn. l. 3. *Fen.* 15. Tr. 1. cap. 4. p. 790. v. 50. B. Gordon. *Part.* 6. cap. 7. fol. 296. & Riolan. *pater*, de M. *Lienis*, p. 494. f Hipp. 131. 4. 399. 1. & 438. 25. Cels. l. 2. 8. p. 70. v. 1. Aponens. *diff.* 101. p. 254. M. de Gradib. fol. 309. *Luculentum denique solubris illius prostat exempl.* Heurnii T. 2. p. 466. g Hipp. 398. 44. Cels. l. 2. cap. 8. p. 74. 24. Ioh. Vigier. *Comm. in Aph.* 43. S. 6. p. 383. h Hipp. p. 394. 18. & 20. Avicenn. *lib.* 3. *Fen.* 15. Tr. 1. cap. 2. fol. 782. Mesuæus *Canon univ.* 9. p. 22. Rudius, *lib.* 2. cap. 24. p. 75. Liddelius, *Pathol.* 2. cap. 12. p. 136. i Sic dysent. ab atra bile subito lethalem enunciat Joh. de la Monière, in *Obs. flux. dysent.* A. 1626.
k Hipp. p. 129. v. 50. l Hipp. 129. 50. 398. 44. & 438. 25. Avic. l. 3. *Fen.* 15. Tr. 1. cap. 4. fol. 790. m Curcul. *Act.* 2. Sc. 1. v. 21. & apud Varron. 6. de *Ling. Lat.* p. 75. n. 35.
n Hipp. p. 313. 43. o Hipp. p. 356. 15. p Hipp. p. 356. 19.
H h h h h 3

fit. Istis enim, ita malè fortunatis sanguis q̄ serefcit ac inferiora serò turgent, dùm superna: gracilefcunt. Interim arctior in horas dyspnœa præ faucibus angit, donec spiritum omnem elidat, sicut evenit filio s̄ Polemarchi. Hippocratem enim Rulandi, Renealmi atque Poterii defecerunt antliæ, quibus istas aquas funditus exhauriret. Apud istos enim, Centuriis mendaciorum pingues,

Curta laboratas antlia t̄ tollit aquas.

Quum itaque homini fatale sit igne vel aquâ perire, è duobus fatis lienosi deterius explent. Nihil enim Gentibus v̄ vetustissimis horridius fuit, quàm aquis, & velut altero x̄ Deucalionis Cataclysmô submergi. Quoniam, dubio procul, vel tunc temporis sententiam senserunt ȳ Empedoclis atque z̄ Zenonis Stoïci, quibus anima ignea ā Thaletis extinguitur elemento. Et revera dirum istud fatum b̄ Synesius describit ὀληθρον εἶναι καὶ αὐτῆς τῆς ψυχῆς animæ ipsius interitum esse.

19. q̄ Hipp. p. 49. 27. 247. 43. 345. 11. Arist. T. 1. p. 809. & T. 2. p. 721. Gal. T. 3. p. 245. r̄ Hipp. 178. 24. 183. 26. 203. 50. & 454. 13. s̄ Hipp. p. 366. 17. t̄ Martial. 9. 19. v̄ Homer. Odyss. E. v. 305. & 312. atque Hesiod. ἔργ. καὶ ἡ. v. 686. x̄ Hom. Il. N. v. 451. & in Scholl. A. n. 10. Pindar. Olymp. 9. p. 234. Plato, in T. & in Critia, p. 22. & 112. Apollodor. 1. p. 20. & c. ȳ Plut. T. 2. 910. A. z̄ Tusc. 1. n. 9. ā Aristot. T. 2. 842. Cic. 1. de N. Deor. n. 1. & Acad. 2. 4. v. 37. Plut. T. 2. 875. D. Laërt. p. 7. B. Justin. Mart. ad Gr. p. 4. D. Censorin. de die Nat. p. 209. & Nicol. Dortmann. de Therm. cap. 1. pag. 1. b̄ Epist. 4. p. 164. C.

C A P. X X.

I. **I**ndicationes quod attinet, *ventriculo* imprimis *Oeconomiae animalis* ^a *promo*, studere est, ut nihil de se *promat*, quod ^b *tono* firmo atque fermento laudabili non confecerit. Sic enim id univ^{er}se *lævigatum ad unguem* læv^{er}e suo nulum intestinum exasperabit, sed ipsorum fistulam molliter præterlabetur, quo suos in tubulos plenè digeratur.

II. *Seri luxuries*, vel primùm *assurgens*, est alvô deprimenda, nec-non renibus & cute eliminanda.

III. Sanguis interim perfundendus est particulis oleosis ^c *balsamicis* volatilibus & activis, quæ tartareas & fixas attenuent, & exaltent; quæque obstruentia vel *explodant*, vel ^d *perrumpant*; pungentia verò vel *infringant*, vel *impli-cent*.

In illa siquidem *sanguinei fluvii* renovatione *potissimus* vertitur Medicinæ ^e *cardo* Hic ergo fiat quod in *fluvio turbido*, cujus *impuras* undas *puræ* propellunt, juxtà lepidissimam ^f *M. Anton.* ac ^g *Origenis*, de corpore nostro jugiter fluxo *Metaphoram*.

IV. *Lienalis* insuper ^h *texti* singularis est habenda ratio, ne stagnanti limo magis ac magis pateat, sed è contrà, *tonô suô* firmô influxum elidat, influxurum arceat.

V. Symptoma demum, *si quod ingruat sævius*, illi, *pro re natâ* subvenire est, *consilio in arenâ sumto*, à Viris qui in Artis operibus consenuerunt, & quorum *canities* remediis *fi-dem*

^a Hipp. p. 84. 20. & 166. 21.

^b Partium enim tonus ubique ser-

vandus est è Gal. T. 1. p. 281. 2. 285 & 4. p. 81.

^c De hoc vitæ

balsamo vid. Petr. Joh. Faber, Chir. Spagyr. cap. 2. p. 14.

^d Gal. T. 4. 179.

^e Paracels. T. 3. p. 43.

^f Lib. 2. de seipso

ad se ipsum, p. 41.

^g Lib. 5. Biblioth. S. Six. Senens. c. 148. p.

378.

^h Oribas. l. 9. cap. 24. p. 143. Aët. Tetr. 3. Serm. 2. cap.

10.

dem & auctoritatemⁱ conciliet. Me igitur istæc minutatim excutere dedecet, utpote qui recens *Medicinæ tyrocinia* deposuerim; quique *juvenilibus* duntaxat *annis* efflorescam. Abunde sit itaque mihi in illos scopos collineasse, 1. *diæticis*, quæ vel ipsi *Medicinâ* rudes^k extollunt, χύμοις, δ'πέλτοις τε καὶ πολυτέροις, ^l *vino* nusquam *proscripto*, præsertim *rubro*^m *tenui*, quod ⁿ *masculum* est, & *optimum sanguinem* sufficit in locum *serosioris* educti. Id enim, uti ^o *serum* luxurians evocat; & ^p *ventriculo* studet; ac *vires* ^q *instaurat*; ita *lienosos erigit* ^r *abjectos*; *tetricos* ^s *erugat*, ^t *commovet* *ignavos*, & *timidos* ^v *incendit*,

† *At ne quis modici transfiliat munera Liberi.*

Vinum enim *parcum* & *tenuè bibendum* est; ^x & ab *ebrietate* ^y *cavendum*; ^z *animam* quippe *lædit*. Sic in *Sibyll.* ^a *Oraculis*,

Μὴ γὰρ φρένας βλάπτειν οἶνω: μὴ γὰρ πίνειν ἄμετρα.

In *sues* enim ^b *vinolentia* *deprimit inescatos*.

VI. Istud itaque *lienosis palmarium* esse putem, *vitâ* ^c *uti me-*

10. p. 636. & Trall. l. 8. cap. 12. p. 268. & Sanctorius Sanctor. lib. 15. p. 574. ⁱ *Videsis erudit.* Melch. Junii *Conf. Med.* T. 2. à p. 408. ad 438. ^k Renatus Bretounayæu, *Poëm. de Melanch.* p. 125. & Jac. de Marque, in *Libello de diæt.* ^l *Legito sedulus* Simeonem Sethium, de *Alim.* ad *Cæs. Michaelém Duc.* p. 80. ^m *Album licet præferat* Garcias Lopius cap. 16. *Var. Lect. fol.* 52. ⁿ Hipp. p. 51. 27. ^o Hipp. p. 367. 16. ^p 1 Tim. 5. v. 23. Hipp. p. 189. 23. atque Plat. T. 2 p. 672. D. ^q *Iliad.* 6. v. 261. & Hor. Cam. 3. 21. v. 18. ^r Hor. Ep. 1. 5. v. 17. & Plut. T. 2. p. 715. ^s *Judic. Q.* 13. & 16. 25. *Pf.* 104. v. 15. *Prov.* 31. v. 6. *Eccl.* 10. v. 19. *Plato,* Tom. 2. p. 649. A. & Hor. *Carm.* 4 12. 20. ^t *Diphilus apud Athen.* l. 2 p. 35. ^v Hor. *Carm.* 3. 21. 18. & Ovid. de *A. A.* 1. v. 237. & 239. *Huc refero* v. 65. *Psal.* 78. † Hor. *Carm.* 1. 18 v. 7. *juxta Eccles.* xi. v. 34. & *Tobiæ* 4. v. 16. ^x Hipp. p. 367. 17 & Avic. l. 3. *Fen.* 15. *Tr.* 2. cap. 12. p. 795. & Joh. Langius, *Sympos.* p. 22. ^y Hipp. p. 204. 13. ^z *Theon Sophista, in ebrietatis imagine,* p. 216. ^a *Servat.* Gall. p. 226. ^b *Argenid.* T. 2. p. 90. ^c *Diogen. Cent.* 1. n. 20.

*meliore, & cibus parcis, sed multo labore, quò remis velisque
 c Bacchum, & Venerem defugiant effusos. Venere siquidem
 enormiter in tumuit f Damagoras. Igitur*

*Compeaibus Venerem, vinclis constringe Lyæum,
 Ne te muneribus lædat uterque suis.*

*Spartanorum & itaque condimentis fame & siti; omnia sua ob-
 sonent lienosi, atque ex h Leonidæ præcepto, prandium con-
 diant itinere antelucano; coenam autem prandio parco: est enim
 i hebetis ingenii edere diu, & potare diu: Nam ipsum k edere
 & bibere, miserum est homini devoto. Nusquam igitur lienosis
 onere cibi pridiani marceat stomachus, præ gulæ Caligulæ,
 talis enim stomachi m sarcina damnosa est, immo n venefica;
 sed animum lætum in o postridie sibi præparent p Platonica cœna.
 Sic q Eudemus V. S. cibo & potu parcis, exercitio, & vino
 rubro tenui, lienis morbum depulit.*

*Sic r Laomedon cursibus & labore lienem suum ita subegit,
 ut in perniciosissimum s dolichodromum evaserit. Sic denique
 t Straton, in Olympicis, splenem tumidum ita maceravit,
 ut Olympionices, vice plus unâ, fuerit renunciatus. Indè
 fit*

d Hipp. p. 347. & p. 8. 45. Plut. T. 2. 129. F. Stobæus, Serm. 99.
 p. 542. Gariopont. de Feb. cap. 30. p. 193. & Rob. Flud. Med. Ca-
 thol. p. 199. & 228. e Hipp. p. 204 13. f Hipp. 345. 33.
 Alias ejus noxas repete à Joh. Ant. Saraceno p. 182. de Peste.
 g Tuscul. 5. n. 34. h Plut. Tom. 2. p. 677. C. Alia verò corpo-
 ris moti beneficia à Lowero accipe, cap. 2. de Corde, p. 130. & ab Hipp.
 p. 81. 47. 98. 14. 101. 21. & 102. 4. i Epictet cap. 63. p. 45.
 & Gaspar Bachot, lib. 4. cap. 10. de errorib. popul. p. 446. Sic è di-
 verso, in Tabula Cebetis, mulier succi plena & robusto corpore ἰσχυράτην
 καλῆται, p. 33. k Th. à Kempis, de Imit. Chr. lib. 1. c. 22. p.
 47. l Suet. 4. n. 58. m Petrarcha de lauto viâu, lib. 1.
 Dialog. 18. p. 15. Vid. & lib. 2. Dialog. 108. p. 195. n Philo
 de Mundi Opificio p. 37. Vid. Horat. 2. Sat. 2. v. 76. & Eruditiss.
 Adr. Alemann. in Hipp. de flatib. Text. 21. 22. & 23. atque Joseph.
 Quercet. Dietetic. fol. 119. o Eccles. 31. v. 20. p Plut.
 Tom. 2. 127. A. q Hipp. p. 367. 17. r Plut. T. 1. 848.
 D. s Vid. Mercur. de Arte Gymn. lib. 2. p. 76. t Ælian. V.
 I i i i i H. 4.

fit ut ab ipsis *v Comico*, & *x Veterinario* decantetur *ambulatio lieni optima*; & id ipsum *millies* inculcetur ab *y Hippocrate*. Sed ambulationem vehementem, *cane pejus* & *angue*, lienosus declinet, *statim à pastu*, uti prudenter atque peritè monent *z Haly Abbas*, & *a Alex. Benedict.* atque *b Lucas Tozzus*.

H. 4. 15. p. 424.

v Plaut. *Curc. Act.* 2. Sc. 1. v. 29.

x Absyrto, p. 140. & 41.

y pag. 182. 48. 203 32. & 43.

204. 26. & 32.

z *Practices lib.* 7. cap. 40. fol. versò 150.

a *Lib.* 17. cap. 5. p. 634.

b *De Morb. caus.* p. 166. Sic Hippo-

crat. p. 26. 4.

C A P. X X I.

Pharmacia deinceps *lienosis* pharmaca, suppeditet, non *minorativa*, sed *a mœchlica*, hoc est *mole parva*, sed *effectu magna*, quibus serosa colluvies acrius concitata, fæcem omnem sicciorem largius proluat, & *Augiæ* veluti *b cloacas* plenius repurget. Si verò quidpiam adhuc glutinosi, tartarei-que visceribus tenacius hæserit, id omne molliatur, tergeatur, & expurgetur frequentibus *c clysmis*, (quibus *d balani* intercalentur) atque *e diureticis*, *hydroticisque*, reclamante licet *Amato f Lusitano*, qui *g Galenum* suas in partes pertrahit,

a Hipp. 153. 36. 204. 6. 393. 47. 454. 14. Vid. Jul. Palmar. *de Morb. contag.* l. 2. c. 3. p. 122. Heurn. *Meth.* 2. cap. 10. p. 180. ubi festivum *Pythagoræ diæterium* est in *Splenicos*; & Sebast. Pissin *de Cordis Palpit.* l. 2. c. 5. p. 187.

b Senec. *de morte Claud. Cæs.* p. 165. Vid. Homer. *Schol.* Il. B. n. 136. & A. n. 671. & 697. Theocrit. *Idyll.* 25. p. 594. Hygin. *Fab.* 30. Senec. *Herc. Fur.* v. 248. Lucian. p. 474. Pausan. *lib.* 5. p. 288. Q. Smyrn. 6. v. 232. & Tzetz. *Chil.* 1. 38. v. 497. & *Chil.* 2. n. 36. v. 278.

c Hipp. 203. 44.

d Hipp. 153. 36. e Hipp. 182. 50. & 183. 9. & Gal. T. 4. p. 211. 49. atque Sanctör. in *Art. Parv.* p. 359.

f Cent. 6. *Cu- rat.*

hit. Sed Gal. aliter ^h alibi. Dissentit igitur à se ipso ; & isthæc Galeni pugnantia , nec ⁱ Amat. Lusit. nec ^k Bric. Bauder. attenderunt , sicut apprimè præstitit ^l J. H. Pulverinus. Eâ igitur in re , ipsis ^{ισχυρότερος} rudior est Amatus ; diureticis enim atque hydroticis passim utuntur mulomedici , apud ^m Absyrtum. Quin etiam hoc seculo , Nobiliss. ⁿ Markam , atque ^o Solleysel. Lacti autem asinino , & ejus sero , gloria prima venit apud ^p Hipp. atque ^q Mesuæum ; urinæ verò humanæ , apud ^r Avic. ^s Aponensem , & ^t Pedemont. atque ^v Zacutum ; & quidem meritò , scatet enim urina ^x particulis tenuissimis & agillimis , quæ viverræ instar vel invia permeant , & lienalis tartari nexum vel arctiorem feliciter disnectunt. Nulla quippe machina potior est , ad sales fixos evehendos , atque difflandos , quàm sal Urinæ , volatili prægnans perniciosissimo. Quid enim vidiori energiâ in salem agat , quàm ^y Salinum , spiculis instructum analogis corpori solvendo salino fixo.

Hic igitur verè Sal salem curat , sicuti ^z Paracelsus , scienter profert. Nos itaque immeritò prorsus ^a W. Gabelchoverus allatrat , dum urinam potulentam diris devovet.

II. Urinæ porrò , non Medicos duntaxat , sed & Mechanicos usus , vel ab ipsis Artium atque Medicinæ cunabulis , innotuisse liquet ex ^b Herodoti historia lepida ; nec non ex ^c Hipp. ^d Dioscor. ^e Suet. ^f Gal. ^g Athenæo , ^h Isidoro , & ⁱ G. Agricola-

co-

- rat. 39. p. 594. g Tom. 4. p. 180. 50. h Tom. scilicet 5. p. 514. Vid. hic Cap. 11. i Ibid. Cent. 6. k Prax. Med. c. 67. p. 668. l Prax. cap. 75. p. 627. & 628. m pag. 140. & 141. n Oper. in 4. cap. 64. p. 106. o Cap. 135. p. 459. p pag. 128. 10. & 153. 35. q Cap. 9. Simpl. Med. p. 33. r Lib. 2. Tr. 2. cap. 725. p. 392. s Differ. 158. p. 213. H. t Fol. verso 51. v Tom. 1. p. 378. x Vide hic Epimetra Chym. y Nath. Hodges , p. 53. de peste. z Tom. 1. p. 447. a Cent. 5. Obs. 100. p. 225. b Lib. 2. c. 3. p. 129. c pag. 215. 11. 254. 36. & 274. 44. d Lib. 2. cap. 99. e Lib. 8. cap. 23. f Tom. 2. p. 136. & Tom. 4. p. 254. g Lib. 11. c. 10 p. 484. h In Lotii etymo. i Lib. 7. & 12. de Re Metall. p. 186. I i i i 2

colâ. Nusquam igitur *de urina* primævi Scriptores habendi sunt vel *Untzer.* vel *Helmont.* vel *Croll.* vel *Barletus*, vel *Faber*, vel *Glaferus*, vel *Lemery.* Minus adhuc recentissimique perfrictæ frontis, & decocti pudoris *ciniflones*, qui *Majorum inventa* sibi sumere nequaquam erubescunt.

III. Nusquam interim excludantur ^k *anodyna* atque *hypnotica*, quo seri dentati feritas infringatur, & blandus ille sopor, *Deorum hominumque* ^l *mentes ex æquo deliniens*, ^m *mulciber obrep*at, ac ipsos flatus, *fervide licet* depræliantes, *imperio pre*mat, adjutrice sibi ⁿ *Anemotide Minervâ*, jure tunc eodem *alienosis*, ac è ^o *Lycurgeo*, & à ^p *Pericle* salutis suæ cognomento decorada.

457. k D. Beckherus *Micr.* p. 35. & 46. & Matt. Tilling. *in salutis anchorâ sacrâ*, cap. 20. p. 474. l *Iliad.* 14. v. 233. & Orph. *hymnor.* p. 179. m *Ἀμβρόσιος, μέλιχιός τε*, Melleus & suavis, sive placidus atque tranquillus. Il. B. v. 19. & Hesiod. *Θεογ.* v. 763. n De Minervis 5 videfis Tull. 3. de *Nat. Deor.* n. 23. Clem. Alex. *Admon. ad Gent.* p. 17. & Jul. Firmic. *Matern. de erroribus profan. Relig.* p. 20. & 21. De hoc vero singulatim, Pausan. l. 4. p. 284. Alex. ab Alex. *lib.* 3 cap. 22 p. 810. & Rhodig. l. 20. cap. 19. p. 1122. o Harpocrat. pag. 336. & Suid. atque Magn. *Etymol. in ὑγεία Ἀθηνᾶ.* p Plut. T. 1. pag. 160. C. Vid. Hymn. Orhp. in *ὑγείαν*, p. 164.

C A P. X X I I.

Chirurgia demum tota sit naturæ benè agentis *imitatrix*, & *auxiliatrix*; perperam verò se gerentis *speculatrix* quidem sed *emendatrix*. Segnes igitur, vel è nare finistrâ, vel ex ano sanguinis eruptiones concitet atque promoveat; Idque vel *naribus fodicatis*; vel *affricto podice*, vel *birudinibus* margini ejus admotis, vel *scalpello*, vel *forfice* demum, *uti*
Pa-

Parisiis obtinet, peritaque fert^a *Ant. Chalmetæi Chirurgia*. Sic è contrario sanguinis impetus effrænes, suis è^b *directo cucurbitulis atque stypticis Chirurgus infrænet* atque comprimat. Aliàs verò, in *plethoricis*, otiante naturâ, ^c *sinistram tundat cubiti venam*, sic enim fluxum è nare sinistra, *lienosis salutarem*, felix imitaturus est, idque citra *basilicæ præ medianâ vel cephalicâ*, electionem anxiam. Naturæ siquidem emissariò largô, κατ' ἔξιν, ubivis paratô, serosa colluvies ex æquo profluit, uti sagaciter, ex *Hipp. Gal. atque Trall.* ^d *Antonius Maria Venustus* observat. Sed hîc ^e *Trincavellius* transversus agitur, dùm fibrarum *rectitudinem* illam ceu *fabulam* deridet. Rectius certe, ^f *ad naturæ normam*, ^g *Hollerius singula dirigit*, experientiæ ductu. Immò ^h *Helmont.* ut ut *Hipp.* osor, phænomenis illam consonam esse profiteatur ore rotundo. Abunde igitur est, venam incidisse in cubiti *sinistro flexu*. Quorsum ergo *Græcos, Abrabas & Barbaros* venulis vel *digitiorum*, vel *aurium*, secandis, religio vetus addixit^h? Apage nænias aniles, ne talibus offuciis fucus ullus nobis fiat.

Eheu, quanta superstitio Gentium? Quid si redivivi *Chrysippus, Medius, Aristogenes, & Erasistratus*, qui nullas unquam venas resolvère, sed omnem prorsus phlebotomiam ab arte Medicâ proscripserunt. ⁱ Quid si ferreò somnò suò
fol.

^a pag. 292. & 293 Edit. 1644. Vide Lacunæ Epitom. p. 152. è Gal. 5. in Epid. 6. & Rhodii Analecta. p. 56. ^b Gal. T. 2. p. 24 & 278. ^c Hipp. 182. 50. & 204. 10. Gal. Isaacius, Bristot. Joh. Manard. Farentin. Mercur. Valles. Jacot. Duret. Horst. Rulandus, Moræus, Hautin. &c. Vid. singulatum Nicol. Monardum de V. S. fol. 6. & Periochen Galenicam Cratonis p. 267. ^d Consil. Medicor. p. 94. ^e Lib 8. c. 12. p. 150. ^f Comm. in Coac. p. 646. ^g pag. 228. n. 59. ^h Aurel. p. 414. Gal. T. 1. p. 144. & 4. p. 24. Oribas. p. 308. Aët. p. 639. Traillian. p. 266. Paul. p. 474. & 567. Serapion. p. 72. Nonus p. 214. Avicenn. pag. 212. & 792. Rhafis p. 255. Albucasis p. 179. Actuarius. p. 194. Joh. de Mediolano, Schol. sue Salernit. p. 103. Mesuæus fol. 207. Haly Abbas de Feb. p. 170.
Ii ii i 3 Sa-

solveretur *Citiensis* ^k *Appollonius*, qui V. S. à *splenicis* nominatim sustulit? Quantis quæso sibilis istæc *erudita* *quinque pectora* *Nepotes* suos conscinderent?

II. *Chirurgia* deinceps, ubi serosa colluvies exundat, & mole suâ ventrem infimum ^l *attollit* totam *molem* illam *aquarum* suâ ^m *paracentesi* deprimat, sed nusquam omisso præfatio supremi discriminis quod impendit, ubi scilicet æger ita stat inter ⁿ *saxum sacrumque*, & res ipsa in *cuspidē ferri sita* ^o est. Nam è *compunctis* quotusquisque est, qui *mortis* *p* *laqueos* eludetetur! Si quis enim evaserit, evadit *fati ope*, & non *Medici*. Hic igitur *ratio* ^r *moras adferat*, & *inscitie fiduciam auferat*. Ægros siquidem *acu punctos* vel intricat *syncope*; vel illaqueat *dyspnœa*, *asthma*, & *orthopnœa*, ac ipsa tandem *apnœa*, quæ totius ærumnæ clausula fit extrema, quâ *corpus morti traditur* in ^s *escam*.

III. Sed istæc profecto, quæ sunt operæ multæ, & sagacitatis exquisitæ, omittenda forent, si modo vel ægrorum mollities, vel Christianorum pietas nos nusquam abstereret à *Gentilitio* more *lienem* vel *urendi*, vel *verberandi*, vel *eximendi* ^t.

Abfit

Savonarola p. 185. Herculan. fol. 151. A. Philonius de Feb. fol. 176. M. de Gradib. p. 56. Zerbis fol. 156. Fr. de Pedemont. p. 51. Montuus p. 143. Valles. contr. p. 328. Capivacc. p. 753. Ch. à Vega p. 378. Ruland. p. 11. Valverde p. 274. Bouffuet. p. 193. Gourmelen p. 124. Mercat. p. 336. Maflar. p. 400. Leonus p. 953. Rudius p. 77. Perdulcis p. 771. Pulverin. p. 627. Sylvatic. contr. p. 209. Joh. Colle p. 302. Fr Joël, p. 58. B. Bauderon, p. 667. Feynei, p. 515. Zacut. T. 1. p. 92. Hautin. p. 255. Olivar. de Perres, p. 835. & W. Gabelchover. p. 236. atque Riedlin. p. 454. i Gal. T. 4. p. 17. 29. k Aurelian. 3. Chron. 4. p. 414. l Ascite nimirum, Herculan. in Avicenn. de Febr. p. 222. m Hipp. 183. 39. Gal. T. 4. 388. n Plaut. Capt. Act. 3. Sc. v. 84. o Iliad K. v. 173. Lucian. p. 680. D. p Hipp. p. 204. 5. q Aufon. Epigr. 75. v. 2. r Thucyd. lib. 2. p. 126 & Hipp. ejus prope-modum æqualis p. 19. v. 40. s Cyrill. Hierosol. Catech. XII. p. 111. B. t Hipp. 98. 10. 200. 44. 202. 46. 203. 34 204. 24. Plin.

Abfit itaque ut *ægro infanti*, totque jam symptomatis dolorificis obvio, *inuramus Stigma*, & quidem *escharis octo vel decem* ut apud Gentes obtinuit. v *Threiciis* * itaque notis Medicus iste v *Leprosus* compungendus est, qui, *vel hoc seculo*, talia Stigmata *lienosis* suis inscribere sustinet. Absit pariter, ut spirantibus ægris vel *contundamus exta*, veluti * *fustuvario* dignis; vel *incidamus præcordia*, & *Herophili* more, vel a *Erasistrati*, salutis humanæ, præsidem Artem, non solum pestem alicui, sed hanc pestilentissimam inferamus b.

IV. Comicorum igitur esto c *arte ludicrâ* mimorum atque ludionum, sed non *arte* d *magistrâ* e *Pæonis* atque f *Chironis*; g *Machaonis* atque h *Podalirii* τὸν σπλῆνα ἐκβαλεῖν, *lienem ejice-*
ce-

xi. 37. Aurel. 3. Chr. 4. Seren cap. 22. Absyrr. Veter. I. 40. p. 140. & 141. Aët. p. 643. Trall. 8. 13. cui lien ustus barbariem olet. Aegin. 6. 48. Albucasis I. 31. Avicenn. 3. Fen. 16. Tr. I. cap. 7. J. M. de Gradibus p. 286. Alex. Bened 18. 18. Paracels. T. I. p. 353. Cardan. T. 3. p. 172. Mercur. Præl. p. 634. Capiv. p. 753. Aquap. Op. Chr. 51. Rosler. de P. Cas. p. 323. Maslar. lib. 3. 17. Saxon. 3. Panth. M. cap. 36. Ballon. Eph. 2. p. 251. ubi lien τὸ δ᾽ ἐν saucio salubriter exemitus est, ut in Ephem. Germ. 1673. Obs. 165. p. 109. & Anno 1684. Obs. 195. p. 379. Bauhin. p. 143. Severin. C. 43. Zacch. p. 688. Camerar. p. 372. Riol. 2. 23. Bartholinus, passim in Cent. Highmor. p. 65. Velschius Obs. 57. Diemerb. p. 87. Lindan. p. 67. Rhod. p. 443. nec-non ὁ Πάρις Sam. Bochart. Geogr. Sacr. p. 180.

v Hippocr. 198. 10. 200. 44. 202. 46. 203. 34. & 204. 24.

x Cic. Offic. 2. n. 7. y Lazarus est Meyssonnierus, lib. 4. cap. 5. p. 287. cujus talis æger, Patiens merito vocatur, Nam plus quàm morbus torquet eum Medicus, Joh. Owenus lib. I Epigr. 44.

z Quid sit discite à Polybio, Cic. Liv. Jul. Cæs. Cælio, atque Rosino.

a Cels. Proœm. lib. I. p. 7. Tertull. de Anim. cap. 10. p. 312. & cap. 25. p. 328. Gal. demùm id rectè profert, T. I. p. 145. v. 2. & 3.

b Vid. Cels. ibid. p. 11. & Valesc. de Taranta, l. 5. c. 9. pag. 448.

c Plaut. Aulular. Aët. 4. Sc. 3. v. 3.

d Æn. 8. v. 442.

e Iliad. E. v. 401. & 899. Odyss. Δ vers 232. Æschyl. suppl. v. 1071.

f Iliad. Δ v. 219. & Δ v. 831. Orph. Argon. v 375 Pindar. passim, sed Pyth. 3. fusc. Sophocles, Trachin. v. 725. Apollon. Rhod. Argon.

I. v. 554. 2. v. 1244 & 4. v. 812.

g & h Il. B. v. 239. Xenoph.

cere, seu exsectum *adjicere*, *ὑποβαλεῖν* ᾧ fert Scholiastes i.

V. Longe optatius cum ægrotantium teneritudine, & nostrâ miseratione comparatum foret, si modò *Phyrrhus* excitaretur à mortuis, *lien*is ^k *atterendi gratiâ*, pedis sui dextri vel blandiori contactu. Id enim *apud nos* tantæ est fidei, ac ^l *Isterum* ab Hungariæ Regibus discuti; *Dæmonas* vel ab *Hispaniar.* ^m Monarchis, vel à ⁿ *Tobia*, vel ab ^o *Eleazaro* ^p fugari: cæcos, claudos, & mancos à ^q *Vespasiano* & ab ^{*} *Adriano* sanari, *Leprosos* osculo mundari ^r *B. Martini*: ipsos denique functos vita vel ^s *carmina fundere*, moxque tenebris reddi; vel per ^t *Simonem Magum*, *Apolloniumve Tyaneum* plene ^v *reviviscere*.

VI. Lienosorum insuper eo nomine dolenda sunt fata quòd Archigenis ^x & Andromachi *splena* sint virtute cassa; Quòd ^y Plinii Secundi ^z Empiricique Marcelli *splenis* è spirantibus bestiis educti; & confestim ^a *admoti*, tepore sint irriti: quod ^b Joh. Beguini *sal Planeticus*; uti nec alter ille ^c H. à Mynficht,

noph. de Venat. p. 974. Coïnt. vi. v. 459.

i In Aristoph. Cereal.

Prolog. v. 3. p. 764.

k Plin. 7. 2. p. 138. 43. Plut. T. 2 p. 384.

Alex. ab Alex. lib. 3. p. 699. & 4. p. 1202. Camerar. H. subcis. Cent.

3. cap. 42. p. 143. G. à Reies, Q. 24. n. 4. p. 155. & n. 31. p. 163.

l Laur. de Str. l. 1. c. 4. p. 8. & 9.

m G. à Reies, Q. 24. n.

5. p. 155. & Q. 28. n. 23. p. 203.

n Tobia 6. v. 7. & Zo-

nar. Annal. 1. p. 102.

o Joseph Antiq. Jud. 8. 2. p. 257. G.

p Perinde scilicet ac Galli cantu exterriti cedunt. Prudent. Cathemer. v.

49. & 40. p. 4.

q Sueton. 8. n. 7. Tacit. Hist. 4. n. 81. * Ælius

Spartian. in Adr. n. 25

r Sulpic. Sever. in B. M. vitâ cap. 1. p.

463. s Phlegon. de reb. mirab. cap. 3. p. 36.

t Hegesipp.

lib. 3. cap. 2. p. 29.

v Philostr. Apoll. 4. 16. p. 206. & Euseb.

in Hiocl. p. 460. Vopisc. in Aurel n. 24. atque Photius Bibl. n. XLIV.

p. 30. & H. Cornel. Agrippa, occult. Phil lib. 1. cap. 70. p. 91. &

lib. 3. cap. 42. p. 306.

x Aët. Tetrab. 3. Serm. 2. cap. 11.

y Lib. 2. de Re Med. p. 180.

z De Med. p. 120.

a Immò Splenes istos in pretio fuisse liquet è Plin. 28. 14. p. 701.

& Athen. 3. 17. p. 96. atque Ren Moræo, p. 784 de Valet con-

serv.

b Chym. lib. 2. p. 347.

c Sect. 11. p. 189.

d Ipsum

sicht, nihil minus sit quàm *splenicus* : quòd *exhilarans* ^d *antidotus* Saporis primi, ad *Mesuxum* usque devoluta, nihil *Jovialis* præ se ferat : quod *album* Fr. Ruci ^e *corallium*, Jovi quidem Phœboque sacrum sit, *lienosis* autem pura puta fraudatio. Quòd ^f *Brendelii aurum potabile*, merum sit *opinabile* : quod unctiones *Angeli* & *Salæ* ; & *Turquetti Angelica* ^h *grana* nihil *Angelici* spirent : quod ⁱ *Phænigmi* ^k *Constantini* *Porphyrog.* & ^l *antidota Myrepsi*, effectibus inania sint ; quod *Scribonii* denique ^m *Largi*, *Theodorique* ⁿ *Prisciani malagmata* filices ocysus mollitura sint, quam *scirrhus* ^o *lien*is eliquatura. ^p *Celsus* ergo deridendum sese propinat, dum *malagmatis* sui supercilio elatus, præcipit ut *sex tantum* horis adhibeatur, ne diuturniori morâ *lienem* universe consumat.

VII. Agyrtarum igitur esto futilibus istis, nec effundi dignis, inescare homines. Nos enim candidos animâ dedecet *lienosos* spe vanâ lactare : Hinc itaque commenta procul de *Asplenio* deque *chalybis aquâ*.

Ger-

d *Ipsum antidotum accipere est à Gabr. Droynô & Ph. Guiberto*, qui illud *Seculi 12. Mesuxo subdixerunt. lib. 2. de cap. agrit cap. 25. fol. verso 207. Ternos verò Sapo- res, à medio circiter seculo 3. ad 4. exiens. discere est à Jul. Capitol. Euseb. Eunap. Hieronymo, Marcellino, Claudiano, Zosimo, Sozomeno, Theodoreto, S. Apollinari, Agathiâ, Herm. Contracto, Cedreno, Glyca, Zonara, atque Nicephoro Calisti, è quibus hauserunt Cuspinian. Turfelin. Calvis. Cluver. Petav. Guthberl. Matthias, Labbæus, Godæus & J. le Sueur.*

e *Lib. 2. de Gemm cap. 19. p. 57. & A. B. de Boot, lib. 2. de Gemm. cap. 154. pag. 396. Imò ambobus istis splendidius mentitur Alb. Magn. p. 147. de Virtutib. Lapidum. f Chym. disc. 2. p. 153.*

g *Ternarii Bezoardicor. p. 506. h Syntagm. cap. 11. 299*

i *Vid. Aurel. Gal. Aët. Æginet. Brunfels. Gorr. Foës, Renod. atque Castellum Brunonis.*

k *Noni scilicet de Morb. curat. cap. 188. p. 215. l Oper. p. 400. & 414.*

m *Cap. 103. p. 135. ubi Joh. Rhod. emendatio emendandus est ipse p. 326.*

n *Lib. 2. ad Timoth. p. 305. o Nam contumaces perstant & indomiti, lapidis instar, Aret. Diur. I. c. 11. p. 82.*

p *Lib. 5. cap. 18. n 4. p. 251. q Lib. I. cap.*

Kk kk k

cap.

Gerris quippe gerrarum adnumeramus, quæ a *Vitruvius* ^r *Dioscor.* ^s *Plin.* ^t *Gal.* ^v *L. Apuleius* ^x *Aët.* & ^y *Ægineta* à Cretibus, lingua ^z mendaci, super asplenio mutuati sunt, & quos demiror notulas non ditasse *Cl.* ^a *Mangeti* ad Schrodorum.

Inane rursus atque vanum est quadrupedes profiteri apud *fabros* ^b *ferrarios* esse ^c *avicularum* instar, liene vel exili, vel *nullo*, quum aquam illam ne primoribus labris attingant, utpote vel ab ipsis longè semotam, vel obviam quidem, sed quæ vel fuscédine & spurcitie suâ, brutas illas animantes fugatura sit; vel acido & austero *nidore Martis* abactura, hoc est vitriolicis suis effluviis, *nares odoras* ^d *laceffentibus* ab omni linctu plane deterritura.

VIII. Nugis itaque valere jussis, quales insuper narrat ^e *H.*

- cap. 4. p. 27. ^r *Lib. 3. cap. 151.* ^s *Lib. 27. c. 5. p. 664.* ^t *Tom. 2. p. 77.* ^v *De Virt. herbar. p. 217.*
^x *Tetrab. 3. serm. 2. cap. 11. p. 642.* ^y *Lib. 7. c. 1. p. 615.*
Videsis Ruell. p. 567. Dorsten. fol. vers. 264. Matthiol. p. 519. Dalecamp. T. 2. p. 113. Nerian. fol. vers. 16. Dodon. p. 468. Lobel. Adv. p. 360. Bauhin. T. 3. p. 750. atque Renod. Edit. in 4. p. 256. Necnon coronidis ergo G. Sall. du Barras, Hebdomados mirificæ, diem tertium. ^z *Tit. cap. 1. v. 12. ex Epimenide, uti me docuit Epiphan. adv. hæres. l. 1. Tom. 3. p. 362. Sic apud Callimach. hymn. in Jovem. v. 8 & in Epigr. Gr. lib. 3. p. 369. Κέντρε ἐκὲν Ψύσσει. Vide Grot. in Epist. Paul. Tom. 3. p. 999.*
^a *pag. 480.* ^b *Cels. lib. 4. cap. 9. p. 215. à quo tanquam ab impuro fonte sordida defluxit, ad varios affectus, aqua ferraria, ad Plin. scilicet lib. 28. cap. 16. p. 107. ad Aurel. 3. Chron. cap. 4. p. 416. ad Aët. Tetrab. 3. Serm. 2. cap. 11. p. 641. ad Trall. lib. 8. cap. 13. p. 272. ad Avicenn. lib. 1. Fen. 2. Doct. 2. cap. 16. p. 108. ad M. de Gradibus, cap. 10. p. 284. ad H. Montuum lib. 3. cap. 32. p. 146. ad Joh. P. Pernumix, Therap. 6. fol. 102. ad D. A. ab Altomari, p. 365. ad Claudin. in App. ad ingr. p. 399. ad B. Cæsum, lib. 5. de Miner. p. 621. & ad Olivar. de Serresp. 835.* ^c *Plin. l. 11. cap. 3. p. 282. 21. Cælius, lib. 4. c. 18. p. 208. Jul. Cæf. Scaliger, Hist. Anim. 2. p. 247. C. Piso, Sect. 1. p. 43. Vide hic luculentiss. testes alios quaternos, Cap. 1. n. 2. d* *Vide hic Cap. n. 2. Theophr. p. 441. atque Lucret. lib. 4. v. 88. & 674. nec non lib.*

^e *H. C. Agrippa*, cordati cordatos colamus, & quæ *seris*
^f *ab annis*, compererunt lienosis esse proficua, prudentes &
 pii revocemus ad praxin, quò, *dirigente nos dexterâ Dei*, fe-
 lix ubique rerum exitus obtingat.

lib. 6. v. 778. & 792.

c Occult. Pbil. lib. 1. c. 51. p. 60.

*f Per varios usus artem experientia fecit, exemplo monstrante
 viam, Manil. 1. Astro nom. v. 61.*

F I N I S.

EPIMETRA

Viriliter impugnanda.

Jactis meis, *Neotericorum ductu*, Medicinæ fundamentis, methodum ipsorum singulares vulgandi Tractatus ubique locorum gloriabar. Sed *Rev. Par.* Majores nostros, eâ in re, longè superiores mihi cessit in *Physicis, Patholog. Semiot. Diætic. Pharmaceut.* atque *Chirurg.* Res itaque, *cei novas*, jactabam, cor v. g. saliens prius esse punctum, quàm musculosum, auritum, pyramidale, cavernosum, valvulis clusum, vasis irriguum privatis, publicisque, septo disclusum, & sanguinis demum officinam, atque ita hepar nusquam esse *Ἰκμαλέον*, *humoris gratiosi fontem*. Ab illo insuper saliente puncto geminos protendi canales, nomine celebratos foraminis ovalis atque rotundi, illosque post partum illico cludi. Arterias quoque binas, sed venam unicam, embryonis umbilicum pertundere, & placentam sibi pinsere. Meconium interim in intestinis congeri; pulmones verò atque diaphragma otiari; sed arterias singulas, atque ita umbilicales moveri: Nobis autem natis ambientem in pulmones impelli, imò unà cum assumtis in ventriculum ingeri. Chylum pariter à ventriculo in intestina trudi, & ab ipsis in Vasa.

Vasa istæc lacteas esse venas, quæ chylum contrudunt in confluentem suum, inque thoracicum ductum, valvulis insignem. Sanguinem exinde confici in corde, & in tubos diffundi, ternis, quaternisve tunicis conflatos. Nervos autem filis tenuissimis nexos esse, nec non mutuis plexibus irretiri, arteriis irrigari, trochleâ quandoque duci, atque reduci, gangliô muniri, in itinere durari, & multifida congerie, intra vertebrae, præsertim intra sacram, stipari.

Ce-

Cerebri ventriculos anteriores, cisternas esse lymphæ, à spiritibus secretæ; & exindè, juxta septi perlucidi parietes, subque cerebri testudine, in choanam, inque pituitariam glandulam perpetim stillare. Ventriculo autem tertio, *fornicis vice*, nates esse, atque testes, cum suo processu fibroso. Illi verò fornici conarion incubare, neque adeò ventriculum tertium à quarto secludere; sed id à membranulâ fieri niveâ atque pulposâ, cui vermiformis apophysis volutatione sese affricat. Nervos opticos non esse cavos, sed arteriarum nusquam exortes, ab interna carotide per retinam ramulosæ, in ambitu vitreæ tunicæ, ad araneam usque.

Duram matrem, & ejus sinus, arteriis pariter irrigari, perviis in calvam; Aurium cerumen, tympanum, & labyrinthum, lacrymarum quoque collicias, nec non salivæ ductus, unâ cum glandulis lacrymalibus, paroticis, atque maxillaribus. Pulmoni lobos competere quinque. Pericardium autem diaphragmatis nerveo circulo semper adnecti, nec unquam cordis includere conum. Oesophagum verò diaphragmatis circulum illum pertundere nunquam, nec intestinum colon tenuibus intestinis inferius esse, sed illa hemicyclo suo complecti.

Vesiculas seminales, masculas quidem esse favis apum similes; fæmineas verò hydatidum instar. Tubas uteri sinuosas esse, ac utrinque, ab ipso diaboli morsu, in uterum pervias.

Dentes denique rebar, in fœtuum alveolis recens detectos esse, sicut in adultis ossa sesamoidea, ad singulos digitorum flexus, tendinum ope indivulso, atque pertulorum.

Istæc, è *sexcentis paucula*, vel novissimis Scriptoribus, vel ipsi *Rev. Par.* lubens tribuerem, nî mihi altum inclamasset, parce, *fili* vel *Neotericos*, vel *me* inventorem laudare: In te siquidem *Veterum queruli Manes* insurgerent, & monumentis illorum mihi patefactis, *Veritatem ipsam*, tanquàm in speculum licuit intueri. *Doctior* exinde, sed non *inflatior*, humilis petivi nunquid pariter tot alia, quæ recens puteo eruta

accepi, *seculo priora* forent; V. g. de sanguine in arteriis serosiori; vivaciori tamen; in Venis autem crassiori, atque segniori? de vasis capillaribus? de illorum commissuris? de sanguinis in eas in fluxu? de bile aquosiori, vel oleosiori? de sanguine ferescente? de sudore naturaliter nullo? de muco ventriculi & intestinorum? de acrimoniâ acidâ vel muriaticâ? de frigore acri & urente? de nive causticâ? de effervescentiâ & fermento calcis, musti, acidorum, fimi, pastæ & bilis atræ? de venâ cavâ aortæ succuba? de pulmonum plexibus atque tomento? de corde irarum sulphureo atque fervido fonte? de eâdem irâ, *ferinâ licet*, solibus excocta atque miti? de stomacho visceribus, *ceu prunis*, circumdato? de chylō si per modum elixationis atque fermenti? de pori bilarii insertionem geminâ? de ureterum in vesicam ingressu, tunicas inter? de urethra varia pro sexu? de sphincteribus vesicæ, recti, & œsophagi? de musculis, venis, arteriis, & nervis, sectione transversâ brevioribus utrinque? de nervis oculorum motoriiis, in vultum & dentes supernos diffusis? de opticis unitis? de axibus visoriiis? de visione erroneâ? vel in ebriis, vel oculorum altero depresso? de *pupillâ mobili*? & luminis accessu vel recessu *strictiori? latiori?* de noxâ ipsius à nive? & à luce post tenebras? vel e contrâ? de oculis per noctem radios? de iisdem igneis insimul & aqueis? de viâ ab ipsis in nares? & à naribus in os? de embryone per aquam explorando? de fœminarum Ovis? de irritis illis, Venere nulla? de fœtu in ovo? è semine paterno? de pororum ejus symmetriâ salutiferâ, vel ametriâ morbificâ? de poris illis salubriter *spiritu?* morbose *sero* turgidulis? de vacuo igitur in ipsis nullo? sicut nec uspiam sub Sole? de corpore sub Lunâ simplici nullo? de aëre subtilissimo, & elastico? ac omnia pervadente? atque replente? de atomis *Leucippi* fictitiis? de pororum varietate stupendâ? de particulis analogis? lævibus? rotundis? acutis? rigidis? asperis? mucronatis? angulosis? triquetris? quadratis? pentagonis? &c. de mistorum jugibus effluviis? de partium attractione nul-

nullâ? de ipsarum facultatibus chimæricis? de fide sensibus vel adimenda? vel adhibenda? de brutorum animâ vel nullâ? vel duplici? de mirificâ tandem spirantium omnium compage αὐτομάτως mobili, virtute motus, ipsi ab artifice primitus impressi? ἀκολουθία τέ τι, καὶ Ἀγδοχῇ κινήσεως ἀπὸ τῆς πρώτης ἀρχῆς &c. Omnem porro de pectore meo præconceptam mentem revulsurus, *Par. Rev.* plurima me docuit, è *Veterum Placitis*, de animi callo, & sectarum scabie, atque servitute, quâ sectis addicti, *leprosa sunt mancipia*, alii alios inficientes, & Civitatem prodituri lubentius, quàm ullum *Elleborum* admissuri, quô dematur ipsis mentis gratissimus error.

Istæc autem articulatim ubi hisce oculis percepi Veteribus innotuisse, depulsus fui à priore mente fallaci, & in sanio-rem nec non *Antiquis æquior* traductus fui, mirabundusque exclamavi, *Papæ!* An igitur Majores nostri tanti fuere viri? Immò, regeffit *Parens*, quia meditanæ rationem excolebant; sensus verò subigebant *experientiâ*, & cruribus istis incedebant ad Physicen indagandam, florentibus Scholis *Cnidia, Coa, Rhodia & Alexandrina*.

Singulatim autem, & æmulo studio, Anatomen promoverunt *Democritus, Euryphon, Melissus, Hippocrates, Theffalus, Draco, Polybus, Apollonius, Dexippus, Plistonius, Aristoteles, Herophilus, Erasistratus, Quintus, Sabinus, Satyrus, Eudemus, Martianus, Lycus, Marinus, Asclepiades, Ruffus, Soranus, Pelops*, atque *Numerianus*.

Illorum autem ductu *Galenus* Anatomen Romæ, in *Pacis Templo*, fidelis docuit, coram *Severo Cos. Paulo Prætor*e, *Flavio Boëtho Consulari*, atque *Barbaro*, Cæsaris Avunculo: nec non Medicis omnigenis & æmulis, *Empiricis, Methodicis & Rationalibus*; Philosophis item *Platonicis, Peripateticis, Stoicis, Academicis, Epicureis* atque *Scepticis*.

Homines autem præter *Sexcentos*, quos vel unus *Herophilus* incidit, viris istis primævis, brutæ animantes, munificentia *Principum*, ad manus erant omnigenæ. Sic elephantum *Ga-*
le-

lenus dissectum vidit, & *os* ex ejus *corde* sibi reposuit, sicuti *Parens* è cervis, damis & tauris, à se exempta, conservat.

Exindè porrò Medici tantū Anatomen consecuti sunt quam hodie *Comparatam* vocitant; & quæ nos fugit innumeros. Quinimò *Pneumaticen* alteram Anatomen administrarunt flatu in meningas impulso, in bronchia, in uteri tubas, necnon, *seculo novissimo*, in venas. Illâ autem industriâ, (vel ante Fabricium de *venarum ostiolis* scriptorem) *valvulas* detexere *venarum*, spiritu nimirum permeante à *graciliori* *venæ* parte in *crassiorem*, sed non econtrâ, *valvulæ* repulsi.

Speciatim rursus, nervos recurrentes incidebant, arterias verò caroticas, axillares, pulmonales, crurales, & umbilicales ligabant nodis strictis, laxisque.

Brutis plagas & vulnera infligebant, symptomatum observandorum ergo. *Nervorum* autem & *arteriarum punctiones* longè *graviores* esse notabant *seção transversâ*. Exinde *in vivo puncto* mortem longè citiorem inferebant, quàm ipso *corde revulso*, victimas enim viderunt, *corde nullo*, aufugisse.

Spiritus quoque attendendi gratiâ modò *vesicam* vel ori, vel naribus vel pectori leviter pertuso adaptabant; modò autem, sterno reducto, *pulmones* inflabant, quo spiritum naturalem æmulerentur.

Nec secantibus duntaxat instrumentis usi sunt, uti nos, sed stylis insuper planis, capitatis, buxeis, æreis, argenteis, ferreis, atque stanneis. Acubus item, hamisque pertusis, volsellis, tubulis atque spongiis.

Animalia quoque pascere noverant, & tribus horis à pastu *chylæseus* opus attendere.

Animalibus præterea sitibundis, & *affatim bibentibus*, asperam arteriam, *inter bibendum*, confestim incidebant, quò explorarent nùm potûs quippiam in pulmones influeret?

Recluso etiam pectore vasa cordis *quaterna majora* arctè strin-

stringebant, experiundi gratiâ, quid noxæ pateretur animal, cessante cordis influxu, & irradiatione.

Artem quoque callebant viscera carne denudandi, vasorum noscendorum & siccandorum ergò.

Sceletos denique compingere sciebant, quos moris erat in *Alexanderina Schola*, initiatos Medicinæ docere. Quid plura? Eò sagacitatis provecti sunt, ut *Ova viginti*, vel *plura*, uni vel alteri gallinæ substraverint incubanda, quo unius quotidie aperti analogiâ, *hominis in Ovo formati* primordia atque progressus addiscerent.

Sic *equas, canes, asinas, vaccas, capras & oves*, Venere recens usas, *exenterabant*, quo deprehenderent quid seminis ad foetum effingendum remanisset.

Obe, obe, jam satis est *Veterum fastidiosus*! Totus interim obstupesco, dum irretortis oculis talia contemplor, & nî *lectione decies repetita* mentem meam obfirmassem, *fascinos* mihi crederem *ocellos*, conscios certe superbæ scriptionis, quâ seculum *splendide mendax*, istæc inventa genuinis viris detrudere non pudet.

Sed evanido stupore meo, & animis jam collectis, ad *Pathologica* deflexi, rogitans nûm etiam, ante seculum, innotuissent variolæ, scorbutus, pestis ἀπύρετος, Venerea lues, arthritis vaga atque desultoria, nec non dolor vel *periodicus* capitis, oculorum, intestinorum, &c. vel *erraticus* dentium, clavorum, articulorum, atque cicatricum, ad instantem vel boream, vel nivem, vel grandinem?

Pariter quæsi de hydrocephalo interno, externoque; de epilepsia ab aura fontica vel pedis extremi; de paralyfi post insultus epilepticos, vel colicam atrocem, colica cessante; de lacrymali fistula, de gutta serena, de cæcitate repentina? *sed fugaci*; de surditate, pariter subita, *sed brevi*? de temporibus fauciatis & convulsis in opposita parte? de hæmodia, de aphthis, de calculo sub lingua, de meliceride ad ejus frænulum? de pectoris hydrope, atque pericardii? de crudis pulmonum tuberculis & hydatibus? de cruditate aci-

da & nidorosa? de diabete, de renum ulcere serpente vel in lumbos, vel in alvum? de lumbricis latis, de ascaridibus? de hyperfarcosi in urethra? de uteri fluore albo? deque ipsius hydrope atque calculo? de carcinomate & carbunculo? de partibus demum sphacelatis & spontè deciduis? Imò de ossibus adulatorum cereis atque flexilibus? Et cùm istorum ne *umbram* quidem Majores attigisse mihi stultè fingerem, *corpus ipsum* apud eos reperi.

In *Semeiotica* vix dignatus sum inquirere. Jam pridem enim mihi compertum est, quàm seduli fuerint *primævi Medici* in attendendis ægrorum decubitu, spiritu, pulsu, voce, somno, vigilia, oculis demùm & mente. Quàm acres insuper fuerint in morbis explorandis è *partium situ*, ex *actione læsa*, è *doloris specie*, è *symptomatis propriis*, & ex *ipsis excretis*.

Sic eosdem in *Dieteticis* ad minutias usque sedulos novoram. Singulatim verò *Hipp.* didiceram *sedulitate tanta*, quanta *temporum intercapedine*, Medicos hodiernos prævertere suis observationibus de aëre, locis & aquis; de temporibus anni, & mutationibus eorum vel statis, vel erraticis; de solstitiis & æquinoxiiis; de noviluniis & pleniluniis; de Caniculæ & Virgiliarum ortu & occasu. Speciatim de sonoris, & silentibus Etesiiis, Aquilone & Austro. At quotusquisque, *Parens infit*, nostrorum Medicorum est, non dicam è *gregariis*, sed è *primipilis*; è *diobolaribus*, sed è *principibus*; è *Jalemi familia*, sed ex ipso vel *redivivo Æsculapii germine*, qui ad istæc animum advortat? Ipsos itaque dedecet sese super Græcos efferre. *Secum habitent*, & *noscant quàm sint supellestili curta*.

Pharmaciam quod attinet, antiquissimam illam esse vel in Scholis didici, *Homerica* quippe carmina *Thonem*, Medicum infimul & Regem, altè cantant, cui præ manibus sint *Φάρμακα ποτὰ μὲν ἐσθλὰ μεμιγμένα, ποτὰ δὲ λυγρά*.

Sic Medicos universè *πολυφαρμάκους* canit *Homerus*, non una *varietate simplicium affluentes*, sed & *mistorum arte* *fæcundos*,

dos, singulatim verò *Pæonem* celebrat, *Medicum Deorum*, *Chironem* & *Æsculapium*; *Machaonem* atque *Podalirium*. Imò *Patroclum* & *Achillem*.

Sic aliàs quædam subauscultavi de *Strapide*, de *Agenoride*, de *Melampo*, de *Japyge*; quin imò de *Iside*, de *Dione*, de *Latona*, de *Diana*, de *Medea*, de *Agamedea*, de *Polydamna*, de *Helena* tandem & *Circe* scientibus potestates herbarum, atque misturas.

Chirurgiam pariter apprimè subodorabar longè primævam fuisse, sed mihi latebat an olim adhibita fuissent pyrotica hirudines, & cucurbitæ? Venæ sectio & arteriotomia? Embryulca & odontagræ? Trepanum & paracentesis? Cystotomia & celotomia? Ἀκρωτηριασμός demùm & ἀρθρομυοτομία.

At super singulis istis mirificam ac industriam Græcorum methodum exosculatus sum, illaque meos oculos exsatiavi. Et jam certè dubiis vacuus, sed *Veterum incensus amore*, pedem efferebam ab institutione paterna, cùm ecce subiit animum *scrupulus unus* & alter, quos præsumferam mihi nunquàm exemptum iri. Subridens itaque *Patri*, ab ipso, vel *jocosè* petivi, an igitur, qui videris *Ætatis Priscæ* cultor tantus, mihi cederes, vel saltem ante *Generationem unam* & alteram, sanguinis *Transfusionem*, *Circuitumve*? Is renidens, conticuit quidem, sed aperto confestim *Libavio*, virum mihi ob oculos *vegetum* posuit, è cujus *arteria fissâ*, tubulis intermediis, *sanguis in ægrotantis effœti traductus est arterias, pariter reclusas*.

Sanguinei verò *circuitus* inventorem præconio multo *Hippocratem* extollit. I. quia corpus humanum *circulo* passim comparat.

II. Quia jugem sanguinis motum identidem inculcat, ab *internis ad externa*, & ediverſo; hoc est, à centro ad circumferentiam, & econtra.

III. Quia motum illum ὁ κύκλος *circuitionem* nominatim vocitat.

L11112

IV. Quia

IV. Quia motus illius *genuinum principium* assignat, *cordis* nempe *scatebras*, è quibus sanguis quoquoersum impetu salit.

V. Quia *singulas* deducit *arterias* ab uno *corde*, quod ipsi *arteriarum* matrix est, & *radicatio* unica.

VI. Quia *illarum amplitudinem* ad *cordis* basin, maximam esse patefacit, unà cum *venæ cavæ trunco*, quem inibi *capacissimum* monstrat.

VII. Quia *valvularum* *cordis* *artificium* & *usum*, sagaci mente detegit, suis *flatus* & *aquæ* in illas *injectionibus*.

VIII. Quia *circuitionis* illius *prospera* & *adversa*, ex æquo reteggit. *Hippocrateus* enim *nativus* ille *fluxus* atque *refluxus*, non modò *nutrimentum* & *vitam* *corpori* largitur, & *animo* consulit, *mentem* *sanam* *conservans* in *corpore* *sano*, sed *ediverfo*, *circuitûs* illius *remora* quævis, *obstructæ* *parti* *continuo* *noxia* fit. *Sanguinis* enim illius *portio quædam* *sistitur* *omnino*: quædam verò *segnius* *movetur*: & quædam demùm *celerius* *effluit*. Ubique autem quò *stagnantior*, eò *nocentior*. Singulatim verò protert *Hipp.* *sanguinis* *motu* hîc vel illic *præpedito*, primùm *arteriam* *attolli*, vi *circuitus* in *obicem* *impingentis*: secundò *partem* *stupere*, *pulmonem* *anhelare*, *cor* *palpitare*, *vocem* *deficere*, *hominem* *convelli*, & *extingui*. *Sanguinis* verò *motu* *lentiori* *sensus* *hebescere*; *rapidiori* demùm & *incondito* *mentem* *ipsam* in *delirium* *traduci*.

IX. Quia *sanguineæ* *circuitioni* *alveos* *excavat*, illi quippe *arterias* *indicit*, quibus ceu *rivis* atque *fluviis* *membrorum* *compages* *irrigetur*.

X. Quia *luculentas* *vasorum* *commissuras* atque *communiones* *ubique* *statuit*, per quas *reciprocus* ille *motus* *feliciter* *perennet*, haut secùs, ac, *inquit*, *intra* *vasa*, *tubulis* *infernis*, *super* *eodem* *plano*, *inter* *se* *commissa* *reciprocant* *liquor*: Uno etenim *illorum* *impleto*, *implentur* & *alia*, *depleto* *deplentur*.

XI. Quia *mirificam* *circulationem* *illam* *lepidissima* *comparatione* *collustrat*. Illi quippe *fluviorum* *insomnia* *limpidè*, *placideque* *fluentium*, *naturalem* *denotant* *sanguinis* *periq-*
dum;

dum ; largiùs autem excurrentium , circuitum loquuntur *adauctum* ; parciùs verò labentium , periodum testantur *minutam*. Sic rursus , *in somnis* , astra ferri extra suos orbes , *pura* quidem atque *rutilantia* , sanitatem monstrant , qua circuitùs beneficio , & nutritionis gratia , purum & sincerum alimentum è vasis excidit & allabitur ad partes : *opaca* verò & *nigra sidera* morbum ex adverso portendant , utpote sanguinis impuri motum attestantia.

XII. Quia pituitam singulatim in venas ingerit , quâ *frigidior* , *crassiorque* sanguis protinus segnior fit atque ità , ad illius recursum , tamdiu *resilire cor* atque *concuti* , donec *calidioris* , *tenuiorisque* sanguinis fluento , *algidus* ille , *crassusque* cessator in reliquam massam abripiatur.

XIII. Quia opposito phænomeno rem ipsam apertius declarat , periodum scilicet illam per febres *celeriores* atque *vegetiores* prorsùs esse ; præ sanguinis nimirum *tenuitate* atque *volubilitate* maximis. Et exindè , sagaciter elicit sanguinem vel *ex se* , vel *ab assumtis* , febriliter exaltatum , ità moveri atque diffundi , ut remedio sit morbis à pituitâ. Sic insuper sanguinem illum *statarium* , peritè notat , *stagnatione sua diuturniori* , adeò concreescere & adhærescere ut nequeat ab alterius impetu vel *extrudi* , vel *perfringi* ; atque ità , *circuitu* represso , mortem repentinam inferre. Immò rursum alibi pronunciat *arescente sanguine hominem emori* , hoc est , ut id ipsum aliter inculcat , *siccatis naturæ humanæ fontibus & fluviis* , *vitam inferentibus* , *hominem perire*.

Istis tandem grave superpondium *Parens* adjecit , quò firmiùs stabiliret genuinam illam *Hipp.* fuisse mentem ? nec fucum ullum mihi factum esse. Digitò nempe *Hippocratis* æmulum mihi monstravit , qui *sanguinei motus ambitum rescisurus* , Hippocratis quidem de corde , *sanguinis fonte* , metaphoram recipit , sed invido & maligno in *Hipp.* animo : regerit enim , *nomine viri ex invidentia suppresso* , fieri non posse , ut quippiam *refluat in cor* , utpote sanguinis *fontem* , quia scilicèt flumina repugnat suam in originem relabi , Εκ τῆς

καρδίας ἐπικραίνεται αἷμα ἐς τὰς φλέβας, ἐς δὲ τὴν καρδίαν ἐκ ἀπο-
θεν· αὕτη γὰρ ἐστὶν ἀρχὴ καὶ πηγὴ τῆς αἵματός, ἢ ὑποδοχὴ
πρώτη.

Ponderis autem istæ ratio tanti fuit, ut *Hippocrateam* sanguinis periodum, *super exactas Generationes LXII.* iūflaminaverit. Sed tandem, *benigniore Phæbo Medicinam collustrante*, Cremonensis *Columbus* illuxit, qui toti Literatorum Orbi, *Veterem* illum microcosmi *Euripum* erecto designavit indice, idque *lustris* haud ita multis, post novos macrocosmi tractus, ab altero Genuensi *Columbo* Hispanis detectos. Sic nimirum in fatis erat ut *Columbus* uterque *Scientias* infimul & *Hispanias* suis inventis locupletarent.

Cremonensis porrò demonstrationem *Cæsalpinus* & *Arantius* A. 1569. & 1587. multa luce perfuderunt. Sublimi quippe mentis impetu meditati sunt, I. ἐ cordis quatuor majoribus vasis, *duo* sanguinem *in cor invehere*; alia verò, pariter *duo*, sanguinem ἐ cordis *evehere*.

II. Attenderunt seduli *vasorum capacitatem*, & exindè con-
jecerunt tantum sanguinis *una expelli systole*; quantum *priori diastole exceptum* est.

III. Fines rationis egredi sanguinis *ubertatem* illam, ab uno pulmone raro & levi *totam* absumi.

IV. *Valvulas* notarunt ita *obversas* ut vasa intromittentia nihil educant; educentia verò nihil *intromittant*.

V. *Anastomoses* professi sunt *arteriam* inter pulmonalem atque *venam* cognominem.

VI. *Pulsantem* fenserunt pulmonis *arteriam*; illius autem *venam* altè *quietam*.

VII. Ratiocinia denique sua experimento fulciverunt *venementis* inter ligamen & extrema; & ex istis *phænomenis cunctis*, velut ἐ *Tripode sacro*, pronunciarunt sanguinem *pulmonis* exceptum *arteria*, in *venam* illius, per *anastomoses* ingeri, quò *influat in cor sinistrum & in Aortam*. Atque sic tuti fidi-
que concluderunt *perpetuum quemdam motum esse ex vena cava, per cor & pulmones in Aortam*, & sanguinis *trajectionem* illam
ἐ dex-

è dextro cordis ventriculo per pulmones in sinistrum ejusdem ventriculum proprio & luculentissimo CIRCULATIONIS nomine designarunt.

Ubi itaque tot *scrupuli* mihi sunt exempti, *indolentem* certè & *alacrem*, è Museo paterno pedem extuli, quò me traducerem à *libris*, meas ad *prunas* atque *fornaces*, *mysteriorum* naturæ scrutandorum ergo. Et quia *Sales omnigeni*, hîc ita sonore decantantur, totus illorum desiderio flagrabam. Illis itaque non solùm *volatilibus* eliciendis, sed & *essentialibus* atque *fixis* totus incubui.

Primùm itaque *raphanum rusticum* elegi, *volatili* prægnantem. Illius in frustra concisi ℥xxiv. indidi cucurbitæ, gradatimque, per horas decem, *igne arenæ*, spiritus eduxi ℥xv. quibus olei 3j. innatavit, dùm aliud insuper oleum *Sed præparcum* parietibus cucurbitæ, & alembici, atque recipientis adhæsit, quod ponderare nequivi.

Capitis mortui nigerrimi fuerunt ℥iv. Perierunt igitur è toto ℥v. Caput istud in alkool redegì, & per lixivium, quod inter exbalandum odorem fudit vel ammoniacum vel urin. elicui salis fixi grisei 3i℥. Quum itaque ne gry quidem *salis volatilis*, sub forma salina prodiisset, Reverendusque Parens me doceret, sè *nulla folia aromatica*, *nullosve flores*, utut odoros, nec in *Occitania*, neque *Parisiis*, reperisse unquam, è quibus *sal. vol.* prodiisset ullus, *formâ salis*, ad *Indicam Theam* provocavi, cujus ℥xij, *igne arenæ*, & è cucurbita, à sexta mat. in tertiam poner. stillavi. Prodierunt *aquæ* & *sulphuris liquidioris* ℥iv. *Sulphuris crassi*, & ceruminis aurium æmuli 3j. *Capitis mortui* fuerunt ℥vj. Periit igitur de toto 3j.

Resumsi *Theæ*, sed *pulveratæ* ℥xij. & à 5. mat. in 3. igne lento; à tertia in deciman violentiss. è cucurbita, per *arenam*, prodierunt 1. aqua albida; 2. flavus vapor; 3. spir. vol. rubei 3iv℥. suphur. 3x. Capit. mort. fuerunt 3iv℥. Perierunt 3xiv.

Tertiò demùm indidi *retortæ* pulveris *Theæ* præstantiss. ℥xij.

℥xij. Exierunt spir. ℥iv℥. sulphur. è recipiente ℥i℥. sulphur. è collo retortæ crassissimi ℥i℥. Caput mortuum fuit ℥v. præcise. Perierunt ℥vi℥.

E ternis destillationibus istis reliquum Caput mortuum fuit ℥xv℥, è quibus restitit *salis fixi grisei* ℥i℥.

Sed cum isthic ne mica quidem *salis volatilis* comparuisset, *hordei integri* lbij. retortæ commisi, & emanarunt spiritus ℥xj. sulphur. ℥xij. Ex avena verò, *pariter stillata*, spir. emissæ sunt ℥xij. sulphur. ℥j. super *uncias duas*.

Sed huc usque ne *atomus* quidem *salis ulla* præ oculis meis *volitavit*, atque ita *tritici* ℥xxx. è retorta stillavi, & spir. prolicui, *purpurei planè*, ℥xvj. Olei foetidiss. & glutinosiss. nescio quantum: Ità enim tenaciter vasis adhæsit, ut id arte nulla ponderare quiverim. Caput mortuum fuit ℥ix, *recens ab igne*, sed pulveratum pependit ℥ix℥. pondus enim, *uti solet*, accessit ab aëris madore. Sed hîc rursus *salinas atomos* deprehendi *volitasse nullas*.

Lubuit itaque *Turcici Coffe*, in pollen redacti, ℥xij. cucurbitæ indere, è quibus à 6. mat. in 12. nihil propulsum est, nisi Vapor, primùm albus, secundùm flavus atque sulphureus. Horâ tandem xij. *sal plurimus* apparuit in alembico, *sed citò liquefcens*. Horâ prima vapor sulphureus uberimus, qui tertia desit. Vasis reclusis ponderavi spir. ℥iv. sulph. ℥iij℥. cap. mort. ℥iij. Perierunt è toto ℥iij℥.

Pulveris Coffe *uncias iterum duodecim* igni vehementiori, hora 6 mat. subjeci, *intra cucurbit*: eod. igne arenæ. Hora 9 *sal* iterùm in alembico visus est, sed *solutus continuò*. Spir. fuerunt ℥iv℥. sulphur. ℥ij. Capit. mort. ℥iij. Perierunt plenè ℥iij℥.

Tertiò demùm *pulverati Coffe* ℥xij. per retortam urfi, & spir. expuli ℥iv℥. sulphur ℥ij. Cap. mort. ℥iij. Perierunt iterùm ℥iij℥.

E tribus illis destillationibus, fuere mihi capitis mortui ℥ix, è quibus nonnisi ℥i℥. *sales fixi* educta est.

Sales essentielles quod attinet, ipse non paravi, quoniam plu-

plurimos illos *Rev. Par.* mihi suppeditavit, *Parisiis* à se paratos è parietar. ex ulmar. è card. bened. ex absinth. ex acetosa, &c. quos singulos miris laudibus effert.

Sic innumeros adhuc residuos habet *sales fixos* è tamarisco, è vite, è ruta, è filice, è rubo, è verbena, ex hyperico, ex herba kali, ex ebulo, è fabar. filiquis, &c. & universe me docuit se longè uberiores illum prolicuisse è plantis calidis, quàm è frigidis; idque singulatim ubi æstas retorrída fuit, & minimè pluvia. Vulgò autem ex *unciis*, cinerum *viginti*, remanent salis fixi 3111. vel 1v. rariùs v. vel vi.

Sales insuper animalium *volatiles* & *fixos* complures mihi cessit *Rev. Par.* primùm vulgares è viperis, ex ebore, è cornu cervi. Secundùm è bile bubula, quæ destillata ad 3xxiv. per alembic. ipsi cessit phlegm. insulsi, & inodori 3xx. Olei & sal. vol. 31. sal. fixi 31.

Processu aliquoties iterato, discrimen reperit aliquot prout bilis fuit vel æstiva, vel hyemalis, vel recens, vel vetusta.

Sic ex 3xx. *nigri cineris* oleti, eduxit *salis grisei* tenacisque 3ß. & ex iisdem *cineribus* iterùm ad *albedinem* calcinatis, drachmam salis integram excepit, *albi quidem*, sed tenacis adhuc, nec pelliculam, nisi serò ducentis. Sunt igitur 3v. salis fixi, è cinerum 3xx.

Hic porrò nullæ formantur crystalli. At urinæ humanæ *sal fixus* egregias format crystallos, *salis saturni* penitus æmulas, quidem magnâ copiâ, nam è cinerum 3xviii. *Crystalla* con- crescent ad 3vi; alterius verò salis fixi, *sed citra crystallos*, 3iv.

Doctrinæ illius explorandæ gratiâ sumsi Urinæ humanæ *libras quinquaginta*, quas igne arenæ, è cucurbita stillavi, & *sal. vol.* mihi fuerunt plenè *duodecim unciae*, spir. 1b1. Cap. mort. 3xviii. quas intra retortam igne 41. gradus ita compuli, ut rursum fuderint *salis vol.* 311ß. cum sulphure pauco, quod ponderare nequivi. Ex eodem denique *mortuo capite* lixivato, & filtrato, manserunt salis fixi 3v. *Libris*

M m m m m

ita.

itaque *decem urinæ*, inest salis fixi *uncia integra*.

Imò ipsi *salivæ* sal fixus inest, ex illius enim $\frac{3}{xx}$. *Rev. Par.* drachmas duas abstraxit, quas sibi conservat.

Sic è *calculis humanis*, ad $\frac{3}{xx}$. retortæ inditis, expulsæ sunt *spiritus urinosi*, & *sal. vol.* $\frac{3}{vi}$. sulphuris foetidiff. $\frac{3}{\beta}$. *sal. fixi* $\frac{3}{iii}$. Et istud *Rev. Par.* experimentum Regiæ & Illustriss. Societati Londinensi ità arrisit, ut illud suis *Actis* inserere dignata sit, pag. 167. Edit. in 4. A. 1674.

F I N I S.

INDEX

INDEX RERUM,

quæ in hoc Opere explicantur.

A.

A *bdomen* Varia sortitur nomina. 35
Abortus cum infinitis Globulis Ova piscium repræsentantibus. 597
Acidi Muriatici virus, quam Acre? 749. & seqq.
Adamo nunquam fuisse adscripta prævaricationem, inobedientiam, &c. 376
Ær per cuncta meabilis, 13. quid inde sequitur. ibid.
Æstus Febrilis. quid efficiat in sanguineis particulis. 5. eo sedato, sedatur spirituum turbor, &c. ibid.
Affectus Sympathici transitus in deuteropathicum. 39
Agrippa (*Henr. Corn*) Medicorum exilium è Româ primus concedit. 398
Allantoidis (*Membrana*) variæ similitudines explosæ. 477. & seqq.
Amalgama quid? 569
Amnios (*Membrana*) Tunica Agnina Vocatur. 497. in homine nequaquam Allantoidi formâ similis est. 498. ejus Usus Secundum varios scriptores. 498, 499
Ammon & Chorion non modo farciminis exortes, sed contiguas

esse pelliculas. 558, diversam quantitatem liquoris percolati habent 490 & contra 502, sibi invicem tenaciter adherent 489, 500, 501
Anastomosis nullam dari ullius Arteriolæ cum Venulis. 727
Anatome summo in pretio est habenda. 168. Duplex; Fortuita vel Artificialis 169, earum definitio. ibid. Practica dividitur in Particularem & Universalem 170. Universalis quadripartita. ibid. ejus Synthetica & Analytica methodus. ibid.
Aneurisma ab ebullitione sanguinis in Vasis. 39
Angina. Nemo ab eâ moritur intra bihorium, ast quidem Catarrho. 215
Animal Omne gignitur ex Ovo. 598
Anodyna & Hypnotica Lienosis conveniunt. 784
Apoplexia ejus definitio. 30, 31. controversiæ Medicorum de ejus causa. 31. Incubus, Linguae Paralysis, & Vertigo sunt præcursores hujus morbi. ibid. quomodo differat à Lethargo & Syncope. 32. ejus Curatio. ibid.
Archagatus, primus Medicus Romanus 324, ejus testimonium
Mmmmm 2 à

I N D E X R E R U M.

- à Cassio Heminâ datum. *ibid.*
 405. Romæ *Tabernam* in Com-
 pito Acilio publicitus emit. 409
Arteriæ rivulis innumeris & flu-
 minibus numerosis Microcos-
 mum irrigant. 178. *Arteriæ*
Lienalis validi percussus un-
 de? 756. hujus *Arteriæ* Mag-
 nitudo 724. ejus Amplitudo
 decies major *Hepaticâ* Arte-
 riâ. 734
Arthritis varias sortitur causas.
 26. priscis temporibus infre-
 quens 27. odit Pauperes &
 amat Divites *ibid.* ejus dolo-
 res sunt asperrimi 28. homi-
 nes efficit *μακροβιωτικός* longæ-
 viores, sed mille implicat æ-
 rumnis *ibid.* Medicorum co-
 natus eludit. 29. in hoc morbo
Thermæ Sulphuræ & *Nitro-*
sæ conveniunt, si caute adhi-
 beantur. *ibid.*
Asclepiades fuit vir Magnæ famæ.
 415
Astrologi Naso suspenduntur. 109
Avenæ destillatio. 804
Auris. ejus partes quæ externæ
 sunt 196. ejus structura inter-
 na, 197, 198, ejus Tympani
 descriptio. 198

B.

Bacchi Matertera. 93

C.

Cacodæmon dementiæ Melan-
 cholicæ fautor. 38
Cæcilius vetustissimus Comædior-
 graphus. 93
Cæsi Cæsaris Admonitio. 344
Calculus (Vesicæ) quomodo ex-
 tractus aquodam operatore de
Cauviffon. 133 & seq. ea Me-
 thodus non nova secundum
Drelincurt. 137, 139, quod
 demonstratur 140. eo modo
 calculus non potest extrahi in
 Viris multa pinguedine obses-
 sis 139, 141, calculus ponde-
 ris 7 Unciarum post mortem
 in Vesicâ senioris Viri inven-
 tus. 144. descriptio calculo-
 rum & eorum differentiæ 145.
 & seq. Calculi extracti, pon-
 deris trium Unciarum, ratio
 & situs 153 & seq. Historia
 curæ post Calculi sectionem.
 156 & seq.
Calumniæ tanto periculosior,
 quanto speciosior. 340. quid
 efficiat? 401
Carolomagnus plurimi fuerunt. 378
Carolus IX. vultu Rex, animo
 Lupus. 377, 385
Carthago, quando fuit Condita.
 358
Casimirus Fredericus majus Venere
 suâ scelestâ, quam ullâ virtu-
 te Cardinalitia Nomen adeptus
 est. 223
Cato. Quando obiit? 322, 415. ejus
 ætas. *ibid.* ejus Vaticinium de
 Medicis. 327. de Literis Græ-
 cis 412. ejus prædictio de Me-
 dicis falsa fuit. 328. quænam e-
 jus Auctoritas Romæ. 329, 330.
 quo tempore Natus. 405. Medico-
 s & Græcos omnes prosequen-
 batur. 411. & Cur? *ibid.* Se
 jactat

I N D E X R E R U M.

jaſtat Vatem. 412. ejus Admonitio Filio ſuo, ne Medici pro ſalutari Medicinâ Venenum ipſi propinarent *ibid.* Natum ſuum juffit Medicos omnes refugere, ſecundum *Plutarchum.* *ibid.* quod neque Regem neque Tirannum ſe geſſerit, demonſtratur. *ibid.* nunquam ad ſupremum honoris faſtigium graſſari potuit, 413 fertur nunquam conqueſtus fuiſſe de Medicis in Senatu Romano, ſicuti de aliis fecit. 413, 414

Celſus deſcripſit methodum extrahendi calculum. 139. quo tempore Vixit? 140

Cerebrum, ejus deſcriptio. 183 & ſeq. ſenſuum Organa inde dependent. 185

Chirurgia, Lienoſorum ſegnes ſanguinis eruptiones promovere debet. 784

Chorion quid. 487 & ejus Aſperitatis ratio 488., ejus Craſſities. 489., ejus tunica interior. *ibid.*

Clyſmata Lienoſis Morbis conveniunt. 782

Coffe. ejus deſtillatio. 804

Cottus an Partum acceleret vel retardet? 95, Turcis Mulieribus gravidis prohibetur. 97. modicus Fœtui nullum detrimentum aſſert. *ibid.*

Color externus an ex eo de Rerum Naturâ judicari poſſit? 278

Conceptus Omnis dicitur verum Ovum eſſe &c. 594. in Ovi Speciem coaleſcit atque conglobatur. 607. Conceptus Na-

turalis fit in Utero, ut Animalis in Cerebro 432. quomodo Conceptus Uteri fiat? 438

Cor. ejus atria *Auriculæ* atque ejus *Thalami Ventriculi* vocantur. 180

D.

Decem (Numerus) cæteris excellit. 108

Deus ex rerum Naturâ cognoscitur. 62, 64. ejus deſinitio Galenica. 63, a quibusdam *Natura* vocatur. *ibid.* *Deorum Omnia plena ſunt* ſecundum *Thaletem Mileſum.* *ibid.*

Diabolus profanum & improbum vulgus excitat ad maledictionem Medicorum, 73. exempla nequitie Diaboli. *ibid.*

Dieta prava Morborum variorum cauſa. 645

Dionyſius Halicarnanſis. ejus teſtimonium de Medicis Romanis. 325

Doctores Chartacei, qui? 290. cur quidam Glanduloſi videantur *Drelincurtio* 367

Doctrina adulterina. 90

Dolor Articularis quid? 24

Domina à Craon Gallie Regem ab incendio ſervavit, obducendo eum ſuâ Talari togâ. 386

Drelincurtius, in Baccalaureorum ordinem digeſtus, 15. Licentiatuſ factuſ. 16, Regiſ Conſiliariuſ & Medicuſ 77. ejus Cogitatio de Sectione Calculi, à quodam operatore de
Mmmmm 3 Cau-

I N D E X R E R U M.

Cauviffon, in Virginibus in-
stituta. 138. refellit Metho-
dum illius Operatoris. 141. &
seq. ejus fraudes recitat 147.
& seq. sua cura in sene, cui
calculus fuerit extractus 156.
ad 159. quid in Cadavere hu-
jus Senis & præsertim in ejus
Vescicâ observaverit? 159. &
seq. ejus *Græca* dicitur à ne-
mine intelligi posse. 269. ejus
Convitiatores *Turdorum* natu-
ram induturi. 289. vitiosus
exscriptor *Polyanthæ* dicitur
296. sine necessitate *Græca*
miscet Latinis 344. quale Mo-
numentum ei oblatum? 347.
ejus libelli multum maledi-
centiæ, parum elegantiae di-
cuntur continere. 348. ejus
Oratio ludus Histrionicus ap-
pellatur, 349. quænam ad-
monitiones ei dandæ? ibid.
ejus Hæresis dicitur sui ipsius
bona Opinio esse, &c. 354. an
Regiæ Christianissimæ Maje-
statis Medicus fuerit? 354, 355.
in Galliis se Medicum dicit.
355. dicitur improprium Ti-
tulum adhibere, dum Princi-
pem de Turenâ indigitat. 350,
358, 359. reprehenditur de e-
jus dicto olim *Α'εχιδες*. 358.
Primarii Medici titulum sibi
vindicat. 359. cum suo Patre,
olim Pastor in Ecclesiâ Re-
form: Paris: comparatur. 367.
ejus Proavi dicuntur opifici-
um calceorum Cadomi in Neu-
striâ exercuisse. 385
Ductus Salivales, quid efficiant?
187, 188

E.

E*brietas* Animam lædit. 780
Εκπρωσις quid significat? 114
Embryo Humanus ejus fors dissidet
tota à testaceo pullo. 559. in-
tra pelliculam aquâ repletam
visus. 603. omnis Embryo
mergit in limpidâ Lymphâ
464
Empirici, quis eos primûm dam-
naverit. 415
Erasistratus, quo tempore vixit?
415
Ergastulum quid? 171
Exilium quid sit? 320., unde ejus
nomen? ibid, *Voluntarium*.
ibid. *necessarium*. ibid. *triplex*
quid sit? ibid.

F.

F*emina* quædam *Menstruis defecta*
salutariter nigras Urinas
exclussit. 766
Fallopiana Gloriatio bimebris re-
futatur. 467
Fasces quid denotent? 360
Febris definitio 4. Unde nomen
habet? ibid. Variarum feбри-
um effectus. 9. in iis Calor
innatus male affectus. 4. ea-
rum divisio 6. putridæ con-
cluduntur in continuis & in-
termittentibus. ibid. in omni-
bus ejusmodi Febribus V. S.
& purgatio 14. continuæ un-
de origo? 6. sunt periculosæ.
10. periodicæ sortiuntur va-
ria nomina. 7. singulæ autem
ab effervescentiâ calidâ pen-
dent.

dent. *ibid.* quænam *Composita* nuncupantur? 8. rigore, frigore & horrore internoscuntur. 9. intermittentes non semper benignissimæ sunt. 11. quomodo curandæ. 12.

Focus febrilis, in quibus visceribus se habere possit? 8

Fætura numerosa non est refundenda in multitudinem sinuum Uteri. 606

Fætus (Humanus) excludit urinam *Ourethra* in *Amnion* 41. mutationes quas subit in Utero. 89. ejus figuratio, motus, & partus æquabilitate sese consequuntur. *ibid.* variis nascitur temporibus 91, 92, quoties movetur? 105. Masculus citius movetur atque formatur quam *Fæmellus*. 107. fætum impedire nasci ac natum interficere æquale crimen est. 110. fit natalis, cum lac incipit utile esse. 119. *urina à fætu in Allantoida* relegatur. 530. fætus umbilicum sibi circumplicat, nunquam recte extendit. 531. in aquis libratus, capite quam cruribus gravior. 532. circulatio sanguinis fætus cum sanguine materno. 565. quomodo *urina in fætu à massâ sanguineâ* seceratur? 571, periculum fætui impenderet grave, si, in Utero sicco hospitaretur. 573., ejus maturitatis ratio. 576, 577. unde aliquem molestiæ sensum maternæ menti imprimat? 580, quomodo naturaliter pellitur in dias Luminis

Auras? 581. fætus humani ortus & nutritio cum origine & nutritione pulli comparatur. 608. generatio fætus. 613. ejus ortus nec spermati Maris aut *Fœmina* in coitu projecto adscribitur. 432. illi non opus esse tribus tuniculis, ne, ante statum pariendi tempus, excidat Utero ut, vult *Salamantius* 466. proruptis jam Matris aquis, non semper deturbatur, 481. an ejus *urina arctissimè in Vesicâ coërceatur*? 503, sæpiusculè *urinam*, nativitatis puncto profundit. 529

Fætus (Septimestris) minus vitalis quam *Octimestris*, 101. an ejus vitalitas cesset *Octavo*, *Nonoque* mense resurgat? 102, quo in casu perimi debet? 106

Fætus (Octimestris) nunquam superstes ex opinione quorundam, 86, 119., est vitalis non modo in *Ægypto*, sed & ubicunque. 92. argumenta pro hac re. 93, 98, 121. lites Veterum de eâ 94. adversariorum Hypotheses. 102. rationes ob quas *Hippocrates* *Octimestres fætus* impugnaverit? 116, 117. *Fœtus Octimestris* minus vivax *Nonimestri* 119, magis *Septimestri* 101. per accidentiam lethalis esse potest. 120., sponte nasciturus semper vitalis est. 121

Funera vel præfica. quæ. 167

I N D E X R E R U M.

G.

Galeæ seu Vitæ coloris discrimen portendere puellulis felicitatem aut infelicitatem. 514, quædam nugigularæ de illis Galeis & Vitæ. ibid. & 515

Galenus Romæ mira locutus est, atque miracula fecit, 417. quando vixit? ibid.

Galliarum extensio. 355

Gemma tunicam umbilicotenus circumplicare infantem, 512

Glaucoma Veterum, quid? 192

Gloriosæ Memoria vocabulum non reperitur apud Latinos Auctores. 356

H.

Herophilus primum Empiricos damnavit. 415. ejus laus ibid.

Hippocrates denegat Regi Artaxerxi suam operam 412. primus, Vitæ primordia, ex observatione incrementorum pulli in Ovis Gallinaceis, scrutatus est, 615. 616. ejus lata scientia. 666, 667. ejus magnanimitas in recusando gazas Artaxerxis 667, 668

Ho dei destillatio. 804

Hornius (Joh.) 167. (Petrus) 168. (Jacobus) ibid.

Humores eorum singulorum abundantia quid efficiat? 33

Triumvralis unde ortus? 287

Hypochondriaca affectio ejus definitio 35. unde prognata? 36. ejus symptomata 36, 37. inflammationem accendit 39. ægros diuturnitate fatigat 40. ejus curatio per Chalybem. ibid.

I.

Indoctis nihil est iniquius. 285

Inflammatio, quasi Syrius ardens, venas & arterias exsiccat. 89

Joviani Mortis historia. 219, 220

Julius Cæsar quando Natus? 415

Jupiter ejus Opera Secundum Paganos. 64

L.

Lac gignitur in Mammis, quando foetus perfectus est. 118

Leida (urbs) Tyrannicâ soluta obsidione. 167

Lien, tumidus factus, Visceribus damnum multiplex infert 753. suæ arteriæ validorum percussuum ratio 756. cavos fosses habet. 758. ejus murmur vocatur morbus flatulentus 759. quod ægroti Lienosi non firmo possint insistere talo. 760. Lienis acidum, quantum malorum causa? 762, 763. Lienosi cur aliquando in fomnes & Cephalalgici? 764. unde tales ægroti decolores fiant? 765. unde Fax & Amurca, quâ splenicos scatere videmus? 766. illa fax pro causâ tumoris Lienis habetur. ibid. Lien quandoque volumine

mine suo Hepar superat. 767.
 768. tenuibus fibrillis Diaphragmati adnectitur 768. quandoque enormi ponderis est. 768.
 769. ejus variæ figuræ unde?
 770 Scirrhus Lien mole minor 771. quomodo hoc viscus occalescat & lapidescat? 772.
 Lienosorum & sublienosorum salubria. 775. Lienosus simpliciter Hæmorrhagiâ liberatus. 777.
 An aqua Lienosis conveniat? 778. quænam Diæta illis proficua? 781. Ambulatio vehemens statim à pastu eis, cane pejus & angue vitanda. 782.
 quænam Pharmaca Lienosis utilia? ibid. Lienis situs, ubi? 720. ille situs sæpe mutatur ibid, 721. naturaliter unicus est. 721. à quibusdam duplex observatus est? 722. Lienes tres enumerat Fallopius ibid. Liene carentes cum volatiliis quibusdam vel cum Insectis comparandi, ibid. Lienis Magnitudo 722, 723. ejus figura 723. ejus color variatur ratione animalium & ætatum ibid. in calidis nigricat, in frigidis albicat. ibid. 724. illud viscus in quibusdam Bestiis vagatur. 724. unde Lien suum sanguinem accipiat? 725. ejus venarum splenicum constituunt. 726. habet nervos numerosos. 727. illi nervi comites artiarum indivulsi, ibid. Lienis textum rarum est & molle secundum Hippocratem, Celsum, &c. 728. non Parenchyma sed veluti reticulum est, inde Galli-

cum nomen *La Ratte*. ibid. totus fibrosus dicitur ibid. illud viscus usus sui gratia plane litigiosum est. 729. nullius usus esse Democritus, Erasistratus & Ruffus fabulantur. ibid. quinam ejus usus genuinus dicitur? 734 obstructio Lienis potest fieri absque tumescentiâ ejus. 738. ejus vitium quandoque congenitum est ibid. lienosi morbi causæ præcedentes. 740, 741. ejusdem progressus 741. Symptomata 742. & seq. Lienosis conveniunt Anodyna atque Hypnotica 784. Sanguinis fluxus è nare sinistra illis ægrotantibus salutaris. 785

Lingua describitur cum ejus musculis & glandulis 186. & seq. nemo eam refrænare potis est. 189

Ludovicus. quod varii Galliæ Reges illud nomen habuerint. 378, 379

Lues inguinalis, quo tempore orta? 265

M.

*M*arci Tullii judicium de optimo dicendi genere. 343

Marcoris Idea in nucibus juglandibus. 277

Mares nunquam generant in se. 440

Maximus Cæsar. 383

Meconium & *Papaverculum* unde nomen? 570. protinus rejici debet. ibid.

Medici accusantur impietatis & Atheismi. eo. calumniæ in eos refutantur. ibid. & seq. eorum

Nnnn pie-

pietas. 61. quid Medici Athei de natura sentiant? 63. veri Deum purâ mente colere debent. 64. Deum agnoscunt & timent. ibid, 65, 72. eorum pietatis argumenta 66. & seq. eorundem crimen non in artis contumeliam vertendum. 71. *Lucas* medicæ pietatis exemplar. ibid. Medici cum naucleris comparantur. 168. eorum sectæ variæ 320. distinguitur à quolibet Patrefamilias, qui sibi suisque aliquid Medicinæ exhibet. 320, 321. unde olim Romæ carnifices vocabantur. 322. R. P. Rom: medicos exulasse falsissimum est. 324, 382, 405, 408. 418. sed è contrario præmiis donasse & in honore habuisse 324, 328. dicuntur plures interficere imperitiâ, quam pereunt gulâ. 339. Pancreatici & Glandulosi acalumniatore quodam vocati. 341. Medicastro- rum Romanorum descriptio 325. Medicorum Regis Christianissimi numerus 355. Gallis Medicis, apud senatum, dicere causam integrum est. 400. injuriam esse dicitur quod Medicis sexcentos annos Româ interdictum fuerit. 397, 401, 403. 405, 418. *Romam revocati* sunt 404. in hac urbe numerosissimi floruerunt Medici sæculis Catonianis. 406. eorum exilium è Româ recentiores & vetustissimi Historici silent. 406. quid *Plinius* de ea re? 407. & seq. quid *Plautus* atque *Teren-*

tius de Medicis Romanis dicunt? 409. à *Catone* dicuntur inter se jurasse, Barbaros omnes necare Medicina. 412. eos non *Catonis* auctoritate in exilium depulso fuisse. 414. illud exilium pro ficto & commentitio habetur. ibid. Medicorum ordini immunitatem &c. adeptus est *Antonius Musa* 416. quo tempore Medici Græci Romæ veniebant? 419. Medicos complures Romæ exstitisse ineunte quarto sæculo, demonstratur. 420. Græcos semper honorifice conservavit Populus Romanus. 423. & seq. quomodo corpus Humanum à Medicis contemplandum & attrectandum. 719. Medicorum primævorum sedulitas & attentio. 795. & seq.

Medicina in quo excellit præ omnibus disciplinis? 65. & seq. in eâ arte bis peccare non licitum est. 289. illius gloria. 318, 319. fuit ignorata in solo Romano. 321. *Archagathus* eam artem primus Romam attulit. ibid. quo tempore, ibid, 324. ope consilioque *Catonis Censoris* damnata. 327. an Roma artem Medicam sexcentos annos caruerit? 334. Medicinam expertam damnavit Populus Romanus 418. præstantissimum Dei munus Medicina. 670

Medulla Spinalis numerosis funiculis densata est. 178

Melancholicorum Phantasia, quomo-

I N D E X R E R U M.

modo variis spectris deluditur? 38
Membranae earum causa efficiens vel materialis 455 & seq. unde fiant? 458
Microcosmus ejus laudanda temperies & intemperies. 3
Minium, inscitia nominis, in medicamenta pro cinnabari indicâ additum. 323.
Momus, dicitur Deorum Cenfor. 370
Morbilli eorum descriptio. 646. causa. 647. in illis sanguinis ferviditas major dicitur quam in Variolis. 648. unde? ibid. ibid. in quo à Variolis differant? 659
Morbofi multi, quia pauci temperantes. 26
Mulieres, secundum naturam *uniparae* 93, *Dionysiacae* aut *Strongyline* faustos foetus *Octimestres* enituntur. ibid. gravidæ à coitu arcendæ 96, 97, more Turcarum 97. Græcæ mulieres octimestres pro mortuis habebant. 116. in gestatione putandâ universe falluntur, secundum *Hippocratem* 117. Octavo gestationis mense præsertim ægrotant. 119. eodem mense illis maximus labor, lethalesque Abortus, secundum *Plinium*, ibid. cur summis cautionibus sibi prospicere debeant mulieres gravidæ? 121. mulier conceptu & partu terram imitatur. 552. unde semen emittant? 470
Musa (*Antonius*) Medicorum ordini immunitatem &c. adeptus est. 416

Musculi, capite, ventre, & candâ donati. 176. complures sunt bicipites, tricipites, atque bicornes ibid. extensores 177. stylo-cerato-Hyoidei qui? ibid.
Mythologi, eorum documenta de ovo & venere. 593

N.

Nasus, ejus descriptio. 189. & seq. ejus figurâ concinnâ homo decoratur, & contra. 190
Natura coctionis effectrix. 13, illa vox vario sumitur modo 63. *Deus* vocatur ibid. terminos habet multifarios. 115
Nervi spirituum animalium conductores 179. *Optici* unde orientur? 196

O.

Obstructiones sunt frequentiores in hominibus, *fibris rigidis* & *adstrictis* donati, & contra. 789.
Oculi eorum facultates 191. triplex humorum confluxus in illis concurrit. 192. eorum tunicæ septem 194. unico eorum ictu homo de medio tollitur. ibid. oculi pupilla sese dilatat atque constringit. 195. Iridis descriptio. ibid. pupilla fit latior fibrillis contractis, Iris vero strictior. ibid. Tunicæ aranæ subtilitas. 196
Orcus à Christianis non admittitur. 377
Ossa No. 284. in hominis compage reperiuntur. 175. eorum
Nnnn 2 &

I N D E X R E R U M.

& incrustationum cartilaginofarum descriptio. 176

O *ovum* Embryonicum dicitur formari è conglobatis in utero feminibus. 435. ovulorum in fæminis analogia cum reliquis ovis. 444. fœmineum ovum verum semen est. 445. ovum completum tota indole diffidet ab incompleto. 446. ovum *Gallinaceum*. ejus vitellum & albumen cedit in alimentum Pulli, ubi fæcundatur 446, 447. an ovulo fæmineo pellicula densa tribuenda sit? 446. ubinam fœcundatio ovulorum fiat? 447. quid in ovis Fœminarum considerandum? 554. sunt ab initio conformationis liquore turgidula. 594. *Ovum* loco Fætus humani exclusum. 598. eorum numerus in ovario semper dubius. 622. eorum bina, fœmineo partu exclusa, gallinaceis ovis tam similia, quam ovum ovo. 628. idem ovulum nunquam binos vel ternos Embryones concludere potest. *ibid.*

P.

P *pancreas* tabificus. 278. in Pancreate ne vel mica salis reperitur. 281. ejus Lymphæ in fistulam intestinale instillandæ ratio. 567

Paroxysmus febrilis, unde major vel minor. 8

Partus Humanus ejus tempora hominibus sunt confusa. 88. in brutis animantibus unicum

habet tempus *ibid.* partus humani varietatis causa 95, an acceleretur vel moretur frequenti & petulanti coitu. *ibid.* Octimestris maturus est. 98, 119, quomodo partus fit?

100

Petri Navis fluctuat, sed nunquam mergitur. 371

Philoteus Lienosos vocat *Lientumes*. 738. ejus sententia refutatur exemplis. *ibid.*

Placenta Fætus unde oriatur? 553, ejus descriptio. 560. constat acinulis 553, 559. quo versus suam sanguinem distribuat? 563. quo tempore ex utero pellitur? 578

Præcordia ubi locata? 35

Prolifica vis quid? 440

Protheas & *Cratinus* inter *Lurcones* numerantur. 27

Pulmones eorum descriptio. 180, 181

Purgatio ejus effectus in febribus. 12. in omnibus putridis adhibenda. 14

Putredinis definitio. 6

Pythagorei brevibus confutantur. 108

R.

R *raphani Rusticani* destillatio. 803

Religionis ergo octodecim Belgarum Millia jussu Ducis Albæ carnificum manibus necata sunt. 390

Roma (urbs) scientia Mathematica ibi semper prohibita. 336. Philosophi, Rhetoresque inde

I N D E X R E R U M.

de sæpius expulsi. ibid. nec tamen eorum exilium illis dedecori fuit. 337. dicitur sexcentos steterisse annos, antequam Medicos recto & hospitio cepit. 398

Romani, omnes artes primis sæculis neglexerunt. 326

S.

Salium Volatilium destillatio. 803. 804

Sanguis dicitur fermentari in eruptione Variolarum & Morbillorum 646. ejus ferviditas in morbillis major quam in variolis statuitur. 648. unde? ibid. ejus effervescentiæ in Variolatis indicia. 651. sanguinis coagulum sero gravius est. 681

Sanguis (Menstruus.) ejus operatio cum utroque semine. 443

Scabini frustra vocantur præmiorum diribitores. 372

Secundina quando in partu expelluntur. 578

Selenitides (Fæmina) perhibentur ova parere, ex quibus excluduntur Foetus. 593

Semen Masculinum est Embryonis principium activum 556. *Fæmineum* vero passivum ibid. omnium seminum natura ovis proxima 603. semen genitale utero receptum, & calore formatum in ovi formam abit. 609. semen Maris dicitur suo afflatu duntaxat uterum fecundare; 432. illud Mulieris non in uteri cavitatem sed in fo-

lidam ejus substantiam derivatur. 434. humanum semen dicitur duplicem substantiam continere. 436. unde ejus bullitio, in utero? ibid. Plastica virtus semini masculo unice adscribitur. 438. ut & forma animata ibid. comparatio feminis virilis & sanguinis foeminei cum coagulo & lacte. 442. semen omne longe maturum est antequam in utero ingeratur. 462

Sequestri quinam sunt? 373

Sinus quid in animalibus significet? 590

Solenne dicitur non *Solemne*. 362

Sperma ejus spiritus sunt igneæ naturæ consortes. 96. aut temporius provenit aut tardius sobolescit. 98

Superbiloquentia quid? 348

T.

Testiculi Mulierum Virilibus multo minores. 440

Theæ destillatio. 803

Thermæ (Sulphuræ & Nitrosæ) caute adhibendæ in arthritide. 29

Tituli ditionum melius præ præpositionem *a* vel *ab* quam per *de* efferuntur. 356

Titus, quomodo extinctus. 222

Trachea (Arteria) describitur cum suis orbiculis 181. ejus caput *Larynga* vocatur. ibid.

Tritici Destillatio. 804

Tropæum an illa vox cum litera *H.*, ut *Trophæum* scribenda sit 359, quid proprie sit. 361

Nnnnn 3 Tu-

Tunicæ fætum involventes eorum
numerus & constructio 465.
an geminata fætibus affixa
sponte suâ profiliat 513. an
horâ partus non scindatur, sed
fætus ipsâ involutus ex utero
ingrediatur. ibid.

Turenia ditio *Vicæ Comitatus* non
Principatus titulo insignitur.
356, 357. *Turenæ* nomen un-
de 357. *Turrianorum* fami-
liam Reges, nec non Impera-
trices ac Reginas suppeditasse
memoratur. ibid.

V.

V*ariola* earum descriptio 646.
causa 647. sæpius absque
febre observantur 649. an
Priscis ignotæ fuerint?
645. 650. 651. earum sym-
ptomata. 651. indicia san-
guinis ferventis in hoc
morbo. ibid. origines Va-
riolarum variæ ibid. 653.
eorum papulas nostri Ma-
jores vocitarunt ebullitio-
nes & ejectamenta. 654.
sexagenarios Variolis ob-
sesos observarunt aucto-
res. 652. Variolarum va-
riæ species. 654. earum sa-
niem in pectus & abdo-
men stillatam observarunt
Doringius & alii. 655. fo-
vearum & cicatricum ma-
jorum post Variolas reli-
ctarum ratio 656. historia
Juvenis Variolarum *capistro*
à Venere coercitus. ibid.
Variolarum virus quid effi-

ciat? 657, 658. illud Vi-
rus ferinum dicitur. 658
differentia inter variolas
& morbillos. 659. vario-
latorum signa salubria ibid.
660. Variolarum pessima
species. ibid. 661. quomo-
do curandæ ibid. & seq.
an arte maturandæ sint?
665. cicatricum auferenda-
rum methodus. ibid.

Vasa Brevia quæ? 726. unice san-
guinem revehunt in Lienis ve-
nam ibid. ea existere aliqui ne-
gant. ibid.

Venæ sanguinem in cavam reve-
hunt. 178

Venæ sectio quid efficiat in feбри-
bus? 12, 13. convenit in om-
nibus putridis. 14. prodest in
apoplexia. 32

Veneficos atque *Scortatores* exosos
esse Jehovæ. 673

Ventriculus dicitur salivosa Lym-
phâ turgidulus. 568. illa,
Lympha deorsum excludenda
demonstratur. ibid.

Venus alimoniam allicit & Fœ-
tum nutrit. 96

Vesiculæ seminales Masculæ favis a-
pum similes. 793. *Femineæ Hy-*
datidum instar. ibid.

Viperæ mares mentulâ geminatâ
sefe suis cum fœminis copu-
lant. 590

Viscera. Eorum structuræ expli-
catio longissimam desiderat
orationem. 180

Viscontina Familia. unde Gentrili-
tium nomen desumpserit?
357

Vitæ ingressus unicus, exitus mil-
le.

I N D E X R E R U M.

lenus. 213. demonstratur per
virorum quorundam sortem.

213, 214

Vivipara (*Bruta*) non in ovo è
testibus in uterum pulso figu-
rantur.

592

Umbilicus ejus funiculi magnitu-
do in foetu incerta. 532. ejus
dimensio varia describitur a-
pud auctores 532, 533. quinam
effectus ejus nodis adscriban-
tur? 534, 535, quænam vati-
cinia ex illis nodis prolata.
536. an brevior aut longior
refectus umbilicus brevem vel

longam foetui mentulam con-
cedat? 537. incrementum dat
foetui, ut radices plantis.

538

Urachus ejus mala definitio. 525.
an è fundo vesicæ prodeuns
urinam ex foetu attrahat?

528

Uterus. Ejus Tunicæ seminibus
utrisque imbibuntur. 434. ei
vis insita adscribitur. 439. con-
ceptio uteri est actio propria,
qua semina junguntur, 440,
vocatur animal, generationis
avidum.

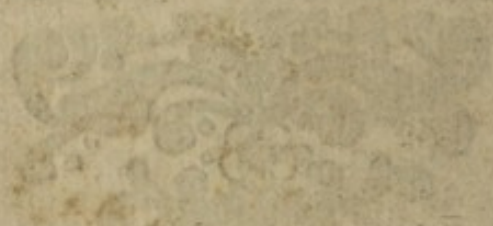
629

F I N I S.

1. *Amphiprion* *percula* (Forsk.)
2. *Amphiprion* *ocellatus* (Forsk.)
3. *Amphiprion* *melanocephalus* (Forsk.)
4. *Amphiprion* *melanocephalus* (Forsk.)
5. *Amphiprion* *melanocephalus* (Forsk.)
6. *Amphiprion* *melanocephalus* (Forsk.)
7. *Amphiprion* *melanocephalus* (Forsk.)
8. *Amphiprion* *melanocephalus* (Forsk.)
9. *Amphiprion* *melanocephalus* (Forsk.)
10. *Amphiprion* *melanocephalus* (Forsk.)

1. *Amphiprion* *percula* (Forsk.)
2. *Amphiprion* *ocellatus* (Forsk.)
3. *Amphiprion* *melanocephalus* (Forsk.)
4. *Amphiprion* *melanocephalus* (Forsk.)
5. *Amphiprion* *melanocephalus* (Forsk.)
6. *Amphiprion* *melanocephalus* (Forsk.)
7. *Amphiprion* *melanocephalus* (Forsk.)
8. *Amphiprion* *melanocephalus* (Forsk.)
9. *Amphiprion* *melanocephalus* (Forsk.)
10. *Amphiprion* *melanocephalus* (Forsk.)

Burck's Sale. 3 —

